V. Gombás Klára

Bolgárkerti 12o lakás, K5 jelü épületek. Épitészek Tilla i Ernő, Pálfi Miklósné, V.Gombás Klára, statikusok Sárdy György, Maj or Béláné, kertterv Müller Márta. - Ismertetés, fotókkal /foto Szász János./

Magy.Ép.Ip. 1978. 1.sz. 12-13.1.

GOMBÓS MÁTYÁS, magyar varga

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik ~~1784~~ 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/ 1,2./ 2:III., 1:IV. magyar varga. 266.old

U. VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII. században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MDK.

Gombás Péter

Müködése a Soproni Képzőművészeti Körben

Kisalföld 1965 május 11.lap -

Gambás Péter, amatőr művész

Veszprémben, a Megyei Művelődési Központban megnyílt a XIII. megyei amatőr képzőművészeti kiállítás, melyen Gambás Péter „Faktorák I." c. munkája szerepel. /említve/.

Veszeli Lajos: Amatőr képzőművészek megyei kiállítása.
Napló /Veszprém/, 1949. szept. 23.

Gombás Péter, képzőművész

Balatonfüzfőn a Nike szálló előcsarnokában látható a pápai képzőművészek kamarakiállítása. — Szerepelnek Gombás Péter, Ürmös Péter kitűnő érzékkel készített kompozíciói.

V.L.: Pápaiak Füzfőn.
Napló (Veszprém), 1984. ápr. 6 5-old.

MTK

Gombássy ötvös

Ács Lipót: Iparm. kiáll. a Technológián. Képző-
művészet 1933. 63-64.sz. 183.l.

MDK

Gombássy

Ács L.: Iparmüvészeti kiáll. a Technológián. Képző-
müvészet 1933. 183.l.

MDK

Gombássy A.

Készitette Jerouschek-kel a Ludovika-Akadémia házi kápolnájának kelyhét, Nádler Róbert terve szerint. Kép a 286.o.

Magyar Iparmüvészet, 1917.

Gombássy Anna.

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat kecskeméti kiállításán ötvösmunkáival szerepelt.

Magyarság, 1927. Ápr. 24.

Gombássy Anna.

A régi Műcsarnokban rendezett Iparművészeti Társulat kiállításán fémtárgy-művei szerepeltek.

Magyarság, 1928. dec 2.

MDK

Gomlási Anna

Az Iparmüvészeti Társulat karácsonyi kiállitása.
Nemzeti Ujság 1933. dec. 6. 11.l.

Gomlási Anna

Ötvösmunkákat állitott ki az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiáll.-án.

N.U.933.XII.6.

Gombóssy Anna

Ötvösmunkákkal nagyon az Orn.
Magy. Iparmuvészeti Társulat
kiállítósán a régi Muvsarnokban

Magyarság 1927 XI. 27.

Gombássy Anna

ipartmüvész

Hül. Bpest

lásd

Boz. Magyarlex

374 h.

1480

190

Trónkárpit

~~28~~

~~33~~

~~29~~

~~98~~

Gombásszy Anna

női rajzoktás

10 hónap, jeles

Tanár Csizik Gyula

Iparrajziskola 1908

szfinksz

Gombásy Anna

női rajztan-
10 hónap. jeles

Iparrajziskola 1909

autun-i román városkapura hivat
képre.[28]) Az elméleti érdeklődés s
még a Gottfried v. Lücken[29]) által
az antik írókról 10. és 11. századi
Hugó és Odó) és mellette olyan i
ból, milyenek p. o. Petrus Vene
felbukkantak. Az emlékek és s
az egész jelenség szellemtörtén
R. Kautzsch egyik tanítványa,
függéseket Délnyugat-Franciaors
mutatta. A négy a postolrelief
járatos kórusában, melyekre a s
formájában és elrendezésében a
római sírdomborművek után kés

További felettébb figyelemre
v. Schoenebeck[31]) a burgosi kolle
az ottani a múzeumban lévő 4. s
kapcsán. Ugyancsak tanulságos az
lévő István pillér és a carpen
kapcsolata.[32])

A római-germán területeken
témák és formák ugyanilyen újra
esztétikai alaphangulat nemcsak a
megérzékeltetésében érvényesül,
helyi antik emlékekből táplálko
közvetlen átvételek is mutatható
kincsből. Utalunk elsősorban Frie

Gombássy Anna

jó eredm.

Iparrajzískola 1910

Szalánkemen.

A Donau Flu és a Sav
vidéken szemlélhető a hadi l
lalt felirás szerint a

Wahrhafte Abbildung
mit den Türcken den 9 (19) A
Ungern gehalte.

Föl'l a törökök küzd
tény csapatok tábora látható
zatban is feltüntetve.

Rézkarcz, méretei 30.

Sz.n.80
2256-9
Át.lelt

Gombássy Anna

Zoman cozó és ékszerész
szakon II. díj.

Éstimisk

1911/12

23. l.

2891

4. A. de Dreux.

(Sz. Párisban 1808-ban. † ugyanott 1860-ban.)

Pihenő paripák.

Az előtérben, az erdő szélén, a vén fa törzséhez két balra fordult ló~~van~~ kötöttek. Az innenső pejló fel van nyergelve, hasát fehér heveder szoritja és két ballába kese; a tulsó szürke pedig fejét felemelve figyel és takarója piros. A középtért pocsolya foglalja el, a melyen lovas nő megy át a mellette haladó vörös kabátos férfi vezetése alatt. Az égbolt felhős. Jelzése alól jobbra: »*Alfred de Dreux.*«

Vászon, méretei 32·8 : 46 cm.

1883: V. 257. — 1884: V. 158. — 1885: V. 158. — 1886: V. 158. — 1887: V. 158. — 1888: V. 158. — 1889: V. 181. — 1890: V. 181. — 1891: IV. 175. — 1892: IV. 175. — 1893: IV. 217. — 1894: IV. 4. — 1895: IV. 4. — 1896: IV. 4. — 1897: IV. 4. — 1898: IV. 4.

~~Vétetett 1877-ben. — Magy. Képt. 357. — Ltsza 230.~~

256

--1900: IV. 4. — 1901: IV. 4. — 1903: IV. 4. — 1904: IV. 4. — 1905: IV. 4.

Gombássy Anna

ötvös, tanársegéd

Zitt mellett segédkezek
a műhelymunka vezetése-
ben.

Éimisk 1915/6. 29. l.

Gombássy Anna

1915–16. az ötvösség tanársegéde

Éimisk 1930. 78. l.

Gombássy Anna

ötvös

Gyűrű, repr.

Magyar Iparművészet

1916. 334. l.

"mintalapjait" alkotják e nemes grafikai művészetnek.

A rézmetszés komoly elő kelő művészet.Reprodukálásra csak ritkán,s csak valóban nagy mester alkalmazták,mint Marcantonio Raim aki Rafael festményeit ültette át az eredeti gazdag kolcrizmusát né külöző,de művészi hatásában,festő ségben azzal sokszor vetekedő ere ménnyel.

A XVII.században éri el fejlődésének tetőpontját a német-alföldi művészet,amely uj festői lehetőségeket,törekvéseket hozott, aminek a rézmetszés nem felelt meg De nagyon alkalmas volt erre a rézmetszetnek anyagában édestestvére, a rézkarc.A nyomólemez előállitás

Gombássy Anna

ötvös

l.

Magyar Iparmúvészet

1917. 276 l.

Ludovika Akadémia

kelyhe Nádler Robert

terve után, Jerou-

schek K.-val

együttv.

Sz. József olt.

Csütörtök

9

Naz. Gergely

Péntek

10

Antonin pk.

Szombat

11

Hier. sz. Ferenc

naptár

Ijar

V	2	
H	3	
K	4	
S	5	
C	6	
P	7	
S	8	S. E.

☽ Első negyed 12 ó. 54 p.

Nap kelte 4 ó. 30 p. — Nyugta 19 ó. 24 p.

1935 • 19. hét — **Május** — V. hó • 31 nap

Gombássy Anna

Ötvös

Lásd

Náder Pálma =

Nadler Róbert 1858–1938 élete és művészete. Bp. 1942. 32 l.

T. 7206.

ő sipos szembe néz és hangszerén
hegyes vidék erőddel. Felirata:

upres des Pandoures

comme il est equipé,
s´il se voit attaqué,
que celle de la nature
qu´il peut si lontems que vie dure.

t excud. A.V.

l. 30 : 18.8 cm.

Gombássy Anna

özvegy

II. Ákos u. 12

tagja a Magy. Iparm.

Orsz. Egyesületének

és részt vett első karácsonyi kiállításán.

(Nemzeti Szalon) 1931.

MDK

Gombássy Anna

ötvösség, ékszerek

O. Iperm. és Házlipari kiáll. Magyar Ipermüvészet, 1929. 133 l.

MDK

Gombássy Anna

1915-6. ötvösség

Az Ipm. Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936, 46 l.

Gombássy Anna MDK

Ötvösmunkák

Micsarnok 1925.Iparművészeti Társ.Jubiláris kiáll.

M.Dz.

Gombássy Anna

Ferkó, gipsz

Zománcképek és bonbonniére-k

M. Képzőmű. 24. kiáll. K.Szal. 1955.

3 l.

MDK

Gombássy Anna, ip.m.-ötvös.

ötvöstárgyakkal vett részt az 1932.év folyamán az I. pályázaton / " Butorok és iparmüvészeti tárgyak"/.- s a nyertesek közé került.

Pályázatok. - Az 1932.év folyamán meghirdetett I.pályázat. [illegible]

MIP.1933. 79.1. - Ip.müv. Társ.

Gombassy Anna, ötvös

Az Orsz.M.Kir.Iparmüvészeti Iskola tanárai, tanarsegé
dei, /segédtanárok/, -Gombassy Anna, -1915-1916. -Otvösség
52.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/
oktatasi rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

D Gombássy Mária

Magyar babák, repr.

Magyar Iparművészet

1916-338. l.

köre rajzolta Bettenkoffer Kar

Borsos József. sub. —

" Stancsics Mih

cius 15.1848./" A Pesti Divat

zel.A.F.Pesten. - Főv.Muz. 127

A pesti fiatals

által 1848. május 10-én, amiko

nác tábornoknak macskazenét a

der Katzenmusiker aus Ofen". I

Plan der Belage

x 448 m/m. - Lanfr.Kat.273.

"Az első hadtes

és a bástyán ütött résre 1849

óra között. Rajz. Apáti (Thán

Gombkötö Antalné

kiállított Orosházán IV4-V15 ig a VII.
Pedagógus Képzőművészek tárlatán

Rajztanitás 1976/3/32
Rövid:Kiállitások

Gombkötő Antalné.

Az orosházi járás pedagógus-festőinek kiállításán „Fák ősszel" c. képe szerepett. (ecsetre.)

Beck Zoltán: Pedagógus-festők kiállítása Orosházán.

Békés Megyei Népújság, 1971. okt. 17.

GOMBKÖTŐ GYÖRGY, gombkötő céhmester

Szegeden egy vita kapcsán ismeretes Gombkötő György, gombkötő céhmester neve. 94.old.

BÁLINT SÁNDOR-JUHÁSZ ANTAL: A szegedi gombkötőmesterség 93.old

Néprajzi Értesitő, A Népr. Muz. Évkönyve, Bp. L. 1968

Gombkötő István

1886-ban a tatai fazekas-céh tagja.

Körmendi Géza: A tatai fazekasság története. Komárom, 1964. 11. o.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gombkötő Istvánné, Pál Gizella, Jelö

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1984 JÚL 21

1021

Gombkötő Istvánné Pál Gizella: Virágzik a cseresznyefa

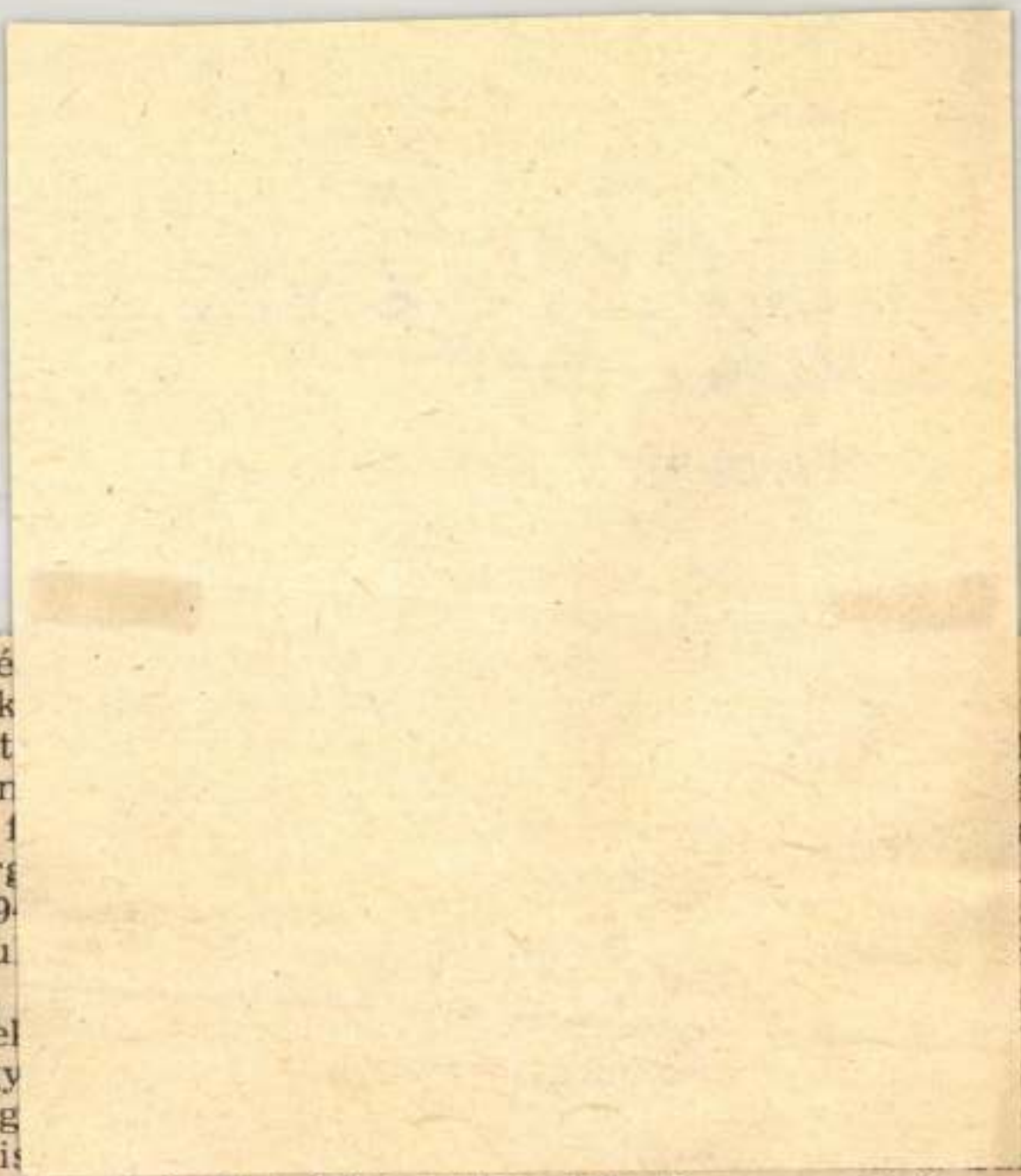

3. T.-né
tottam k
ban volt
Ezután
Csak a
a cukorg
aztán 19
va vonu
időszak,
kal igyel
nyát, így
Egy évig
Máté Tis
tek alhadnaggyá. Hat évig voltam hivatásos tiszt, ekkor jött egy honvédelmi minisztériumi parancs, hogy aki nem akar tiszt lenni, az minden következmény nélkül leszerelhet. Az év szeptemberében megkaptam a leszerelési parancsot.

Visszajöttem ide a cukorgyárba, 1959-ig itt dolgoztam. Közben társadalmi munkát végeztem a pártbizottságon. Innen kerültem az apparátusba. Egy évig voltam az agitációs és propagandaosztály vezetője, majd a járási MHSZ titkára, újabb egy év múlva visszakerültem a pártapparátusba,

ezekből egy
Közben
vezetővé va
dalmi réteg
nyolc osztá
Egy évre r
cenben. Inn
zőgazdasági
tanfolyamr
mezőgazda
zővásárhely
levelet sze
három évi

Gombási Tamás, amatőr képzőművész

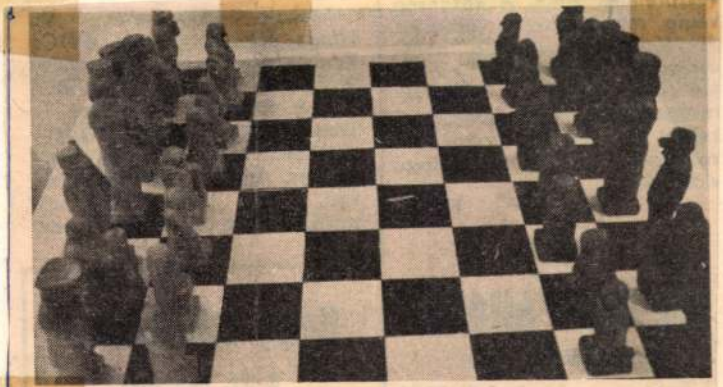

Gombási Tamás: Sakkfigurák

A XVI. Veszprém megyei amatőr képző- és iparművészeti kiállítás.

Képző / Veszprém, 1984. március, 20.

Gombkötő Istvánné, naiv festő

Az orosházi múzeumban jószerével először bemutatkozó alkotók – többségükben nem is egészen fiatal – nem hivatásosak, nem is akarnak azok lenni, arról legtöbbjük már időben lekéstek, ők „népi festők és fafaragók". – Gombkötő Istvánné elragadóan naiv festményei – először állít ki – Matozik azokon az orosházi utca, házuk udvarán a cseresznyefa virágpompában, ott sorakoznak glédába az Iványi-dülő fái, zölden, vigyázva emlékekre és a mostan való dolgokra.

(említve).

Sass Ervin: Orosházi népi festők és fafaragók kiállítása.

Békés Megyei Népújság, 1984. júl. 21. 8-old.

Gombkötő Istvánné, [porcelánfestő?] MDK

A Fővárosi Művészi Kézműves Vállalat tanüzemének vezetője.
Egyik tanítványa: Dobrovits Éva

— : Porcelánfestés
(szöveg – fénykép) 3.

ESTI HIRLAP, Bk. 1962. febr. 20.

Gombkötő János

erdélyi ötvös 1704

l.

Zoltán Deb. 26. l.

Karancsheszi

XXXIX

Gombkötő János

ötvös, Erdély 1700 k.

l.

Zoltötv Delv. 29. l.

FELSŐMAGYARORSZÁGI RÁKÓCZI-MUZEUM

KASSA
TELEFON 24-37.

336/1940. sz.

A Müemlékek Országos
Bizottsága
Nagytekintetü Elnökségének
Budapest
Högyes Endre-utca 10.

Ø Gombkötő Klára

festő

1919 – 24.

Éimisk 1930. 83. l.

.ros polgármestere

BUDAPEST

...ga Tek. Elnökségének

Budapest

IX Rákos u. 10

...mintája 2298

...ktatásügyi miniszterről

Gombkötő Klára

ipari

Erz. 1928

3724. Lotz Károly.

Sz. Hessen Homburgban 1833 decemb
október 13-án.

A Zene allegoriája.

Egy tizennyolcz gyöng
fölül, középütt felhők között t
Cornélia, ki jobbrafordultan
jobb kezét épen fölemelte. Ho
fehér ruhát és derekán csokor
ba fogott sötétbarna haja, me
homloka fölött borzas. Előtte
lény képez csoportot, a
jobbról pedig egy, fejét könyö
ját felhuzott jobb lábán nyug
nyának Lotz Károly 1895.

Tempera, mé retei 34:6
Vétetett az 1905. márcz
(213-905).

Aquarell

1905

Vet 20578-905.

MICHAEL GOMBKÖTÖ Valaszto

Emlitve:-46.-1646. Adókivetés."Platea Körös...d.50" 1666. 1 frt.50 dénár adót fizet.-1668. Adókivetés. "Platea Szathmar...d.75." 30.old.

SZÁSZ PÁL: Adatok a nagybányai pénzverő alkalmazottairól 1530-1660 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó,Bpest. 1958

GOMBKÖTŐ MIHÁLLY, pénzverő

Ab Anno 1666 Die 18 Decembris usque ad Annum 1667 Die 10 Marty, Az Választok, Pénzverőknek és Egyéb fele Mivéseknek Első Angaria beli Fizetések úgy mint intra Spatium Septimanarum.

GOMBKÖTŐ MIHÁLLY, Pénzverő 74.old.	Hétre. Fl.1.	Hét. 13.	Fizetés Fl.13.-

ESZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása /1666-1667/ 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVI-LXVII.évf. 1967-1968. Akad.Kiadó.Bpest. 1968

GOMBKÖTŐ MIHÁLLY, pénzverő

Anno 1667 a Die 13 Marty usque ad Diem 18 Juny Ejusdem Anni, Az Választoknak, Pénzverőknek es Egyeb fele Müvesseknek Masodik Angariabeli Fizetesek ugy mint Intra Spatium 3 Septimanarum.

Pénzverők.

GOMBKÖTŐ MIHÁLLY, Pénzverő, 75.old.	Hetre. Fl.1-	Hét. 13.	Fizetés. Fl.13.-

ESZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása / 1666-1667 / 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó, Bpest. 1968

GOMBKŐTŐ MIHÁLLY, pénzverő

Anno 1667 a Die Septembris usque ad Diem 17 Decembris. Az Választóknak, Pénzverőknek és Egyébfele Müveseknek Negyedik Angariabeli Fizetések, ugy mint Intra Spatium 13 Septimanarum.

Pénz verők.

GOMBKŐTŐ MIHÁLLY, Pénzverő, 77.old.	Hétre. Fl.1.	Hét. 13.	Fizetés. Fl.13.-

KISZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása / 1666-1667 / 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó, Bpest. 1968

GOMBKÖTŐ MIHÁLLY, pénzverő

Anno 1667 a Die 12 Juny usque ad Diem 17 Septembris, Az Választóknak, Pénzverőknek és Egyéb fele Művesek-nek Harmadik Angariabeli Fizetések Ugy mint Intra Spatium 13 Sepimanarum.

Pénzverők.

GOMBKÖTŐ MIHÁLLY. Pénzverő,	Hétre. Fl.l.-	Hét. 13.	Fizetés. Fl.13.-

76.old.

ESZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása / 1666-1667 / 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó, Bpest. 1968

Gombkötő Mihály

Győr 1685

l.

Jankó Ötvös. apródok

6. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

GOMBKOTŐ MIKLÓS, gombkötőmester/Forianics Miklós

4.-Forianics Miklós az anyakönyvben szereplő "Gombkötő Miklóssal azonos. Felesége Kovacs Katalin. Polgár let 1653. jan. 16.-1672-ben már nem él. Özvegye vezeti a műhelyt. 1676-ban jelenti a céh a tanacsnak, hogy Gombkötő Miklósné a céhen kivül szabadon üzi a mesterséget. 397. old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek keletkezésüktől megszünésükig 395. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

M.D.K.

Gombkötő Pál, fazekasm.

1811

Céhkorsót készitett. Leányfalú, /?/ ./ Függelék, 41/ .186.o

Nagybákay Péter: Veszprémi és veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4.1965. Veszprém. Kiadja a Veszprémi Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém

M.D.K.

Gombkötő Pál,fazekasm.

Leányfalúi /?/ fazekas legénycéh korsója.1811.Leányfalú /?/.31.kép.Fekete repr.164.o.Függelék,41.195.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.Veszprém
Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága.
Veszprém

M.D.K.

Gombkötő Pál, fazekasm.

A leányfalui fazekas legénycéh cserépkorsóját készítette. Felirat "Anno 1811. Gombkötő Pál tsinálta 1811." L.31,31/a.kép. Veszprémi Bakony Múz. Lsz:c-15. Függelék: 41. 195.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága Veszprém

M.D.K.

Gombkötő Pál, fazekasm.

Leányfalúi /?/ fazekas legénycéh korsója. 1811. Leányfalú /?/. 31/a kép. 164.o. Fekete repr. Függelék, 41. 195.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém
Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága.
Veszprém

GOMBKOTO SIMONICS ÁDAM, gombkötő

1728-ban a Gombkötő céh megjelent a Tanácsnal és oti felolvasták a~ új rendtartast nekik. Az evangelikusc fenntartással éltek,de a katolikusok elfogadták,igy Gombkötő Simonics Ádám,Hoffraisz Ignác és Khainisch G örgy. 382.old. 28.jegyz

Adalékok a kőszegi gombkötő céh

SZÖVÉNYI ISTVÁN: A ~~Vas Megyei muzeumok~~
történetéhez /1715-1763/ 377.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6.
1971-72. Szombathely, 1975

MDK

Gombkötő Tamás, gombkötő

kassai céhmester 1715-ben

Wick B: A kassai szt. Rozália-kápolna története.
Kosice, 1935. 89.l.

Gombkötő Zakariás, kassai mester

1599-ben zálogban volt nála "egy igen szép gém bokor toll, paizsban való". 205.o.

Kalmár János: A magyar huszártárcsapaizs. 195.o.

Folia Archaeologica. XIII. 1961. Bpest. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp.

A tárlat 1992. augusztus 31-ig látogatható kedd kivételével naponta 10-13 és 14-19 óráig.

Erdei Ferenc Művelődési Központ
Kecskemét, Május 1. tér 1.
Tel.: 76/27–466

MEGHÍVÓ

Az Erdei Ferenc Művelődési Központ
és a
Kecskeméti Képzőművészek
Közössége

szeretettel meghívja Önt és családját

DR. GOMBKÖTŐNÉ TÓTH ILONA

festőművész kiállítására,

melyet
DR. BÁNSZKY PÁL
művészettörténész
nyit meg

1992. augusztus 14-én, pénteken 16 órakor
az Erdei Ferenc Művelődési Központban.

A megnyitón közreműködik: Letanoczky Lotti

VIRÁGFA

Anyám, édesanyám,
öltöztessél engem,
öltöztessél engem
sugaras örömbe!
Megduzzadni magként,
szárba szökni vágyom,
levelet hajtani,
virágba borulni,
virágba borulni,
gyümölcsöt teremni,
emberínynek édest.

.....

Rétnek virágai
Táncoljatok vélünk;
mezők madárai
rólunk daloljátok:
egyek ím a földdel,
egyek a folyókkal,
téres-kék egekkel;
egyek téphetetlen,
teljes- szép örömben
most és mindörökké,
most és mindörökké!

Benes Rita

GOMBÓ Pálné Vasvári Anna

Magyar Nemzet, 1990.okt.16.lo.p.

— **Váratlanul elhunyt** Gombó Pálné Vasvári Anna karikaturista 1990. október 7-én 67 éves korában. Kívánsága szerint csendben eltemettük. Gyászolják: fia, menye, unokái.

MDK

Gombóné

rajzai szerepelnek az I. magyar képzőművészeti kiállításon.

-ky-: I. magyar képzőművészeti kiállítás.

(Nők Lapja, Bp. 1950. augusztus 31. [3.1.]

Gombóné, Vasvári Anna MDK

A farizeus, szines tus

Amerikai kultura, szines tus

Mücsarnok 1950.I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Gombóné Vasvári Anna: MDK

A farizeus
A pápa fogadószobájának ajtaja
Népbolt a Hortobágyon

Magyar karikaturaművészet.
A MMOK vándorkiállitása. 1950.

MDK

Gombóné, Vasvári Anna

A farizeus, sz.tusr.

Amerikai kultura," "

I.M. Képzőművv. Kiáll. Műcs. 1950. aug.

9 l.

Gombó Pálné Vasvári (Eisenstädter)
graf. harik, anna

Bp. 1923

Fő Rajziskola 1941

1946 óta ugs rajzoló, 1949 óta

Ludas Matrinál

1947. II. harik. hiál 1951 III.

1950 I. M. hájam

Becsos figyelmét kikerülhette azon körülmény, hogy 1915 évi

K. 116.30 összegot kitevő számlatétele már esedékessé vált, miért is annak szives kiegyenlitését kérem.-

További nb. megbizásait várva, szolgálatára mindenkor szivesen kószen, maradok

teljes tisztelettel
PEJTSIK KÁROLY

Postatakarék bef. lap.

Gombocné Szabó Éva

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖZNEVELÉS
Budapest

1969 23

1.021

Gombocné Szabó Éva: Tihany

nany szomszednál is
Mire pénzt szerzett,
zott, s visszament
már a 6. óra folyt.
zolatlan órával és i
rovással küldte haz
kívül érzékeny. Mé
tartotta a bünteté
tűrte a „despotizm
nálta az esztendőt, d
nem ment vissza az istennek sem. Nem is erőltettem. Egész nyáron készült a vizsgára, s most Pesten próbálkozik.

— Hogy veszi a „kanyart"? — kérdi a bólogató útitárs.

— Nyugodt a srác, azt mondja, megmutatom, hogy nekem pesti érettségim lesz...

A másik útitárs is előhalászott tarsolyából egy méltánytalanságot.

— Hát velem meg mi esett meg. Kémiát tanultunk, tudod, felnőtt fejjel végeztem én is a

D Gombolyay György

Jókertein

Erdőkovesd

ha kell lásd

Élektr. arczép

Békéssy Hevesvm

307. l.

M. N. Murenn III. 145.

Gombos Anka

Margitszigeti részlet, paszt.

Magy. képzőművészek egyesülete VIII. kiáll.
N.Szal. 1916. márc. 13 l.

Ø Gombos Anka

1916. márc. MKE Kiáll.
M Szalon.
Margitszigeti részlet, pasztell 80.-

Varga Zsigmond dr. könyvtáros

X. 89, 90

MDK

Gombos Bertalan dr.

Gombos B.dr.: Ujváry Ignác. Évk. KMT. 1929. 99-1o4.1.

Gombos Erzsébet

Remek textil és szőnyegterveivel kitünt. Illés László kerámikus tanár, tanitványainak munkáiból rendezték meg a negyedik kiállitást 1935. junius 22.-én.
A lap beszámolójában felsorolja az Atelier müvészeti tervező és mühelyiskola növendékeinek nevét és méltatja munkáikat: Szegő Vera, Sándor Klári, Gombos Erzsébet, Schillinger Klári, Porgesz Kató és Grünfeld Kató.
"Az Atelier kiállitása" c. kritika fenti neveken kivül a grafikusokat és a divattervezőket is felsorolja.

A HÉT, Bp. 1935. junius 30.
45. évf. 13-14. sz. 4. lap.

Gombos Erzsi ált. iskolai tanuló

„Szeget szeggel" vers illusztrálása.
Fekete-fehér linómetszet.
(repr.)

Pajtás, 1973. máj. 16.

Gombos Dénes, grafikus

[Gombos Dénes Endre]

Gombos Dénes metszete

Gombos Dénes: Metszet

14

Élet és Irodalom, 1983 dec. 2. XXVII/48

Gombos Dénes Csaba, grafikus

A Mentonopon-csoport képei

Gerevich képei 12.

Élet

XXVII/48

Gombos Dénes Csaba: Az emberiség elbukása (részlet)

Világutazók, artnopeuták. „Pszichiátriai kezelés" ürügyén vetődtek össze a nyolcadik kerületben, a Kulich Gyula téren, a „Senkiföldjén". Életsorsukban sok a közös vonás: nem tartoznak az Állami Szociálpolitika hatáskörébe, a társadalom beavatási szertartásain megtanulták a bizalmatlanságot, mássághelményük sündisznó-magánya fojtogatja őket, s ha kiszabadulnak önnön rabságukból, a közöny és intolerancia stigmái bénítják meg őket.

Néhányan a „Lordok Házában" töltik az éjszakát, mások meleg odút MÁV-vagonokban találnak, van, aki állami gondozottként intézete veszteséglistáján szerepel, és persze vannak narkósok is, Codein-mámorban, szkizofrének, a Nagy Sárga Házból jövet, cigány a józsefvárosi gettóból, epilepsziás, rohamai miatt „társadalmilag veszélyes", és vannak még mások is, jó családból, a tünetek nyelvén lázadók.

Ízig-vérig önsegítők, akik egymásba csimpaszkodnak, hiányaikat önerőből próbálják betapasztani, egymás gesztusán másznak egyre feljebb. Szeretnek dolgozni, ha van értelme a munkájuknak. Ilyenkor még dúdolnak is.

Polytypiáik, linóleummetszeteik, rétegrajzolataik szeretetfokától nem olvad meg a jég, a vacogók mégsem érzik olyan keménynek a telet.

Gerevich József

Gombos Dénes Csaba metszete

ANDORI DEZSŐ:

„Látom hogy az eg
bennem élve me

Gombos Dénes Csaba, grafikus

Gombos Dénes Csaba metszete

11

. dec. 2 - XXVII/48

csoport képei

Gombos Dénes Csaba: Az emberiség elbukása (részlet)

Világutazók, artnopeuták. „Pszichiátriai kezelés" ürügyén vetődtek össze a nyolcadik kerületben, a Kulich Gyula téren, a „Senkiföldjén". Életsorsukban sok a közös vonás: nem tartoznak az Állami Szociálpolitika hatáskörébe, a társadalom be-

ban, szkizofrének, a Nagy Sárga Házból jövet, cigány a józsefvárosi gettóból, epilepsziás, rohamai miatt „társadalmilag veszélyes", és vannak még mások is, jó családból, a tünetek nyelvén lázadók.

Ízig-vérig önsegítők, akik

sógorok szeretők, a Colorstar

pénztelen embernek is csábszínes. Az utóbbiakat legjobban avval a szereplőjével mutatta be a dokumentum, aki a maga képtelen zilálságában-rendetlenségében 532 forintra rávállalt 330 forint költséget, és még vagy 100 forintot rátaxizott, a végrehajtó hatalom kényszerhelyzetének torz voltát is kitűnően érzékeltette ez az eset (cilinderzárat megfúró lakatos kell, anú, teherautó, hórukkos, menetevél, jegyzőkönyv, lista, nyugta, ndigó is vagy három, mindez öt-

GOMBOS Ferenc festő Pozsonyban

Franz Gombosch Maler címét kérik Ómora-vicáról (1816, 1246, 1259, 1287 l)

Preisburger Zeitung
(Genthon)

MOK

Gombos Géza és Bertényiné Varga Magda

közösen illusztrálták, Sarkány-Szolay:
Növényszerkezettani gyakorlatok c. könyvet.
(Tankönyvkiadó)

Az 1957 évi Könyvművészeti versenyen
Magyar Grafika, 1957. 1-sö évf 9-10sz 39 l.

1/. MDK

Gombos György, ép-ip. tanuló

Dr. Rados Jenő irányitása mellett a Köv. felvételezé
zést és megrajzolást végezte.

1. A Szt Mihály templom földszinti alaprajza.
Megrajzolta G.Gy.

Dr. Rados Jenő: Kolozsvári müemlékek.
A m. kir. áll. ép-ip. felső isk. 1941-2 évi szünidei
felvételei. Bp. 1943.

1.

MDK

2/. Gombos György, felsö ép-ip.isk.tanuló

Dr.Radocs Jenö.ép-tanár irányitása mellett felvéte lezte és megrajzolta az egyes müemlékeket.

23. Reneszánsz ajtókereteket:1.A Wolphard-Kokas házból. 2. Feliratos szemöldökkel 1585-böl a Belmonostor -utcából.
Megrajzolta: G.Gy.

Dr.Radocs Jenö: Kolozsvári müemlékek.
A m.kir.áll. felsö ép-ip isk. 1941-42.évi szünidei felvételei. Bp.1943.

MDK

Gombos István,ép.
Szül.Zombor, 1895-ben

Oklev.kelte: 1921
" száma: 6859

A m. kir.József Müegyetemen okl.-t,absolut.-t vagy okl. honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig.
EI-ÉM 17.1. 1931 jan.15.

Gombos Ilona

238–244. sz. a. a képrö-
művészeti szabadiskola 1918.
kiállításai.

Kép szab. 14. l.

Gombos István

148.p.

7.8. Új termékek, technológiai eljárások

Az elmúlt öt évben elkezdett és a ta	
Eredményesen befejezett témák Száma.....	Be Sz
Megnevezése	Me

D

Gombos István

építész.

Szül. Zombor 1895.

Oklevelet nyert 1921.

Négyszínüegyetem 7 [illegible]

Gombos István

zágrabi okl. építésznérnök

A zagrebi vidókórház

eszmei tervpályázatán

Kauzlaric Mladen zagrá-

bei építésszel közösen készi-

tett terve díjat nyert.

MMÉEKozl

1931. 104 l.

Gombos István amatőr képzőművész

Október első két hetében a Munkásművelődési Központ galériájában állítja ki kerámiáit Fáncsik Mária Fodor János alkotásaival együtt. – A hónap végén a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában három dunaújvárosi amatőr képzőművész Fodor János, Gombos István, Ihász János alkotásai mellett Fáncsik Mária kerámiáit itt is bemutatják.

Dunaújvárosi Hírlap, 1983. szept. 16.

GOMBOS ISTVÁN

Az univerzális

Vannak mûvészek, akik egy megtalált technikát egész életükben kreatívan alkalmaznak, variálnak és így építik fel életmûvüket. S vannak alkotók, akiket folyamatosan hajt a kíváncsiság és felfedezõ akarat, s még egy-egy szakmán, szakterületen, mûvészeti ágon, mûfajon belül is folyamatosan képesek a változásra, a megújulásra. Persze itt is többféle mûvészi magatartással találkozunk. Van, akiben igazán belülrõl érlelõdik a változás csírája, folyamata, s bizony van olyan – sokszor tapasztaljuk -, hogy valakit a nemzetközi trend, mondjuk ki: a divatok befolyásolnak. ***Gombos István*** *mindenképpen a sokféle technikával dolgozó mûvész „esete", s az a mûvész, akit folyamatosan hajt egy önmegújító attitûd, ám mindez mindig szervesen belülrõl érlelt. Gombos István Ferenczy Noémi díjas ötvös-iparmûvész* ***„Üzenetek az Acélvárosból" címû kiállítása nyílik augusztus 8-án*** *a* ***Duna Galériában*** *(XIII., Pannónia u. 95.)*

A gond ma a mûvész státusza, szakmai behatárolásának megjelölésével kezdõdik. Hagyományosan ötvös-iparmûvészként azonosítjuk õt be, s õ is önnön magát, de még ez a végsõ soron igen tág megjelölés sem pontos, nem kimerítõ, esetében. Mert hisz ki is az ötvös? Hagyományos megfogalmazásban az, aki nemesfémek, fémek mûvészi megmunkálása során ékszereket, egyedi használati tárgyakat, díszedényeket, szakrális tárgyakat hoz létre öntéssel, véséssel, cizellálással, trébeléssel. Készít ilyen tárgyakat Gombos István? Bizonnyal igen, de munkásságára nem ez a mélyen jellemzõ! Aztán iparmûvészként határozzuk õt meg. Ki is az iparmûvész? Aki mûvészi kivitelû használati és dísztárgyakat állít elõ kézmûipari vagy ipari technikával. Készít ilyen tárgyakat Gombos István? Bizonyára igen, de eddigi – immár életmûvére – nem ez az igazán jellemzõ! Mint arról korábbi elemzõi írtak is: Gombos István sajátos határterületeken mozog. Kétségtelenül alapszakmája, végzettsége, szakmai felkészültsége az ötvösé, de ebbõl õ egy sajátos kiszabadulási folyamattal szétfeszítette e nagyhagyományú mûvészeti ág kereteit, s magára formálva a technikát: képzõmûvésszé vált. Immár több évtizedes munkásságában az ötvösség, a fém-plasztika, a szobrászat, a kisplasztika határterületein mozogva – ahogy én látom – fémmûvésszé vált, annak minden csodájával és kockázatával együtt. S azért képzõmûvész, mert tárgyai, mûtárgyai nagyrészt autonóm, használati funkciótól független mûvek, melyek minden esetben valamiféle gondolatiságot, önálló mûvészi véleményt sugallnak, néha állítanak. Vagyis az én „olvasatomban" **Gombos István fém-képzõmûvész**, ami persze az õ esetében és mûvészi gyakorlatában még sincs ellentétben az ötvös-iparmûvésszel. Ám ezek a dilemmák és diszkrepanciák mûtárgyai szemlélése során és annak folyamatában különös hatásokat válthatnak ki bennünk. Munkái egy része kifejezetten szobrászi formálású, ugyanakkor jellemzõ rá egy konstruktív szemlélet, esetében pontos is, ha úgy fogalmazunk: õ tárgyai egy részét konstruálja. Formáiban találunk organikus, szerves alakításokat, ugyanakkor sokszor olyat, mely kifejezetten technicizált forma, legtöbbször geometrikus, néha tudományosnak tûnõ összefüggésekkel. Mûvei sokszor az attraktivitásig dekoratív hangsúlyokat mutatnak, ugyanakkor jellemzõ rá, hogy egy sajátos tartalmiságot hordoznak, mondandót, véleményt, uram bocsá': tiltakozást, protestálást. Ezzel függ össze, hogy módszerében egyaránt érezzük a gondolatiság fontosságát, máskor (vagy néha egy tárgyon vagy tárgy együttesen belül!) a mérnöki formáltság és kivitelezés perfektségét. Tárgyain néha azt látjuk, hogy kizárólag egy kéz, az emberi kéz tudta létrehozni azokat, máskor jele van annak, hogy egy indusztriális társadalom „high-tech"termékére utal.

Dimenziói nagyon egyénien változatosak, néha intimek, máskor monumentálisak. Mindezt segíti a térrel és a síkkal (síkokkal) való változatos alkotó tevékenysége. Zárt és nyitott formákat alkalmaz, hajlít és néha szigorúan csak egyenesekbõl építkezik. Rendkívül változatos technológiái folytán felületei is izgalmasan váltakoznak a nyerstõl a finom, cizellált, krómozott, polírozott fényességig., s ez utóbbi bekapcsolja hatás mechanizmusába a tükrözést, melyet többször tudatosan alkalmaz, mint tárgyformáló módszert, de mint valóságos tükrözést is. S ez a sajátos komplexitás felfogásokat is közelít, mert figurális munkáit is ismerjük, de közel áll hozzá a nonfiguratív nézõpont.

Természetesen Gombos István iparmûvész. Hiszen cégéreket, feliratokat, táblákat, lámpákat, csillárokat is készít. S természetesen Gombos István képzõmûvész is. Hiszen kisplasztikákat, köztéri plasztikákat, érmeket is készít.
Ám mindez, ami ellentmondásnak tûnik (tûnhet), az õ mûvészi gyakorlatában szintetizálódik, harmóniába kerülnek egymással és a különbözõ értékek nem kioltják, hanem erõsítik egymást.

Leírták, tudjuk: mindenféle fémmel dolgozik és megmunkálási technikái is igen változatosak. Mûvészünk tehát mintáz, kovácsol, kalapál, reszel, köszörül, csiszol, olvaszt, hegeszt, domborít, majd políroz, krómoz, homokfúvást alkalmaz, ki tudja még mi minden mellett. Három évtizede alkotómûvész, két évtizede lett tagja a számára oly fontos Fiatal Iparmûvészek Stúdiója Egyesületnek, melynek kiállításain sorozatosan feltûnést keltettek tárgyai. Tagja minden fontos szakmai szervezetnek, jelentõs kiállításokon vett részt, s jó hogy kiállításaival bejárta az országot.

Ezt a tudatosan építkezõ és fejlõdõ életutat kell áttekinteni dokumentumok, írások és mûtárgyfotók segítségével. Gombos István pályája értékelésekor hozzá kell tennünk: mindezt Dunaújvárosból. Ami egy picit azért nehezítette az elismertséget, a szakmai emelkedést. Dunaújvárosban minden fontos kitûntetést elnyert, megérdemelten, s immár az országtól vagy fogalmazzunk így: a szakmától is elnyerte a legfontosabbat: 2007-ben Ferenczy Noémi-díjas lett!

Az univerzális, de még inkább: eredeti, értékes mûvészeti teljesítmény elismerésének eljött az ideje!

Feledy Balázs

Forrás: PR Herald

Gombos Istvan

MAGYAR HÍRLAP online
www.magyarhirlap.hu
NYOMTATHATÓ VERZIÓ

Iránytű 2007-08-06 22:27

Nyomtat!

Cégérek, köztéri plasztikák és csillárok

Kiállítás

Üzenetek az Acélvárosból címmel nyílik meg Gombos István ötvös-iparművész kiállítása holnap a XIII. kerületi Duna Galériában.

A Dunaújvárosból származó iparművész munkásságát meghatározza szülőhelyének nehézipari jellege, amely teret ad a dunaújvárosi "fémművészeknek".

Gombos István több évtizedes alkotói tevékenysége során jó néhány kiállítással lepte meg a szakmát, hiszen az ötvös-iparművész képzőművészként is alkot. Szakmai munkásságát lehetetlen behatárolni, sokoldalúságával a szakma elismerését is kivívta, 2007-ben elnyerte a Ferenczy Noémi-díjat is.

Művei között találunk cégéreket, feliratokat, köztéri plasztikákat, táblákat, érméket, csillárokat. Konstruktív szemléletét művein keresztül változatos technológiákkal kelti életre. Alkotásai intimitás és monumentalitás ambivalenciáját tükrözik. Formavilága ugyanazt a sokoldalúságot mutatja, mint anyaghasználata és felületkezelése. Szobrai organikusak, de a tudományos formavilág is fontos eleme munkásságának. Ennek alapja a geometrikus absztrakció.

Gombos István műveit a fény élteti: a művész a tükröződést, a csillogást is belekomponálja műveibe. A formavilág is a fény játékát szolgálja. A fény nyers, finom, cizellált, krómozott, polírozott felületeken siklik. A művész alapformákat használ: kocka, gömb, téglatest. Minden felesleges formától igyekszik megszabadulni. A műalkotások letisztultak, harmonikusak, kerülik az agresszív ritmikus fordulatokat. Gombos István művei a csönd, a meditatív megnyugvás jegyében fogantak. Az alkotó húsz éve tagja a Fiatal Iparművészek Stúdiója Egyesületnek, kiállításaival bejárta az országot.

Üzenetek az Acélvárosból
Duna Galéria
Budapest XIII., Pannónia u. 95.
Látogatható: augusztus 26-ig

Lázár Eszter Csenge

©

Gombos István

Gombás Boglárka munkája.

Ezzel a címmel gyermekp-raz- és festménypályázatot hirdetett a Fogy. Szöv. Orsz. Tanácsa, az Orsz. Béketanács támogatásával.

A 6-8 évesek kategóriájában első Gombás Boglárka.

Gombás Boglárka munkája.

Veszeli Lajos: Képek a Dekoról.
Napló (Veszprém), 1984. febr. 9.

Gombás Eszter, gyermekrajzoló

Díjat nyert.

9

–: A Kor gyermeke
Könyvjutalom

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1966. január XVII/1

FILIUS GOMBÁS...magyar varga

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1./ V. magyar varga. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Gombás (Hriboć, Bereg m.)

Gör. kath. templom

l.

Lebereglelkészsegek

106, 107. l.

MDK

Gombás István

jáki fazekas

A Jáki templom sekrestyéjében lévő Tékozló fiu képet 1740-ben a jáki nemes fazakas céh csináltatta Gombás István céhmesterségében.

Takács Tibor: Holt kövek - élő müvészet.
Müvelt Nép. 1956. jun. 10.

GOMBAS ISTVÁN, csutorásmester

A veszprémi csutorás céhbe beolvadt filiális csutorás mesterek:
6.-Gombas István: Első adat 1798
Bakonybélből
260.old

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Támogatók

DUNAFERR®

DUNAFERR FERROMARK KFT

FERROMARK

DUNAFERR KERESKEDŐHÁZ KFT

EMA-POWER

DWA HIDEGHENGERMŰ KFT.

Ferroste

FEJÉR MEGYEI EXTRA KÖZÉRDEKŰ KERESKEDELMI HETILAP

I-tér reklámgrafikai stúdió

Color Dekor

MINDEGY-111 BT

Meghívó

GOMBOS ISTVÁN ötvös- iparművész

K I Á L L Í T Á S Á R A

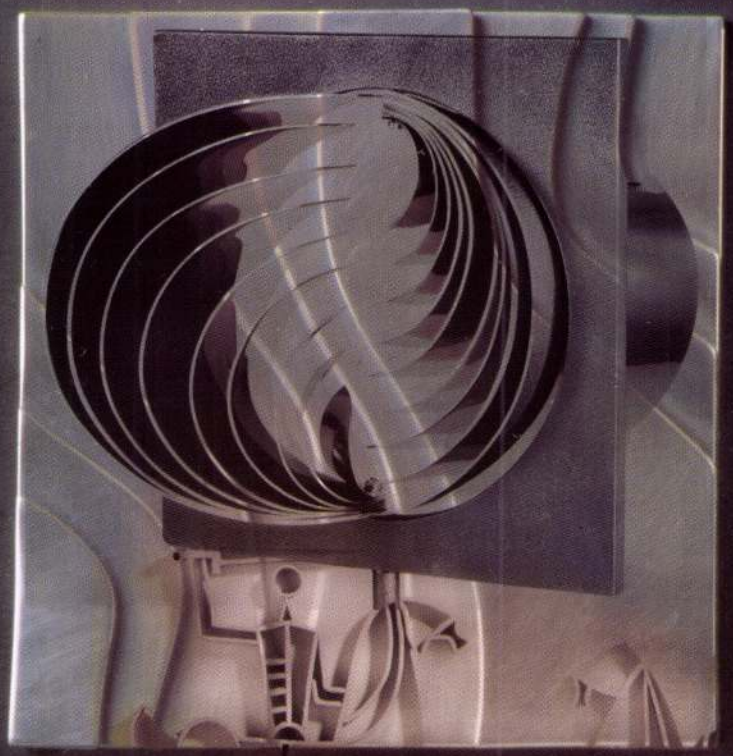

A BÁCS-KISKUN MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
KATONA JÓZSEF MÚZEUMÁNAK
KECSKEMÉTI KÉPTÁRA

**tisztelettel meghívja Önt,
kedves családját és barátait**

GOMBOS ISTVÁN

ötvös- iparművész

kisplasztikai kiállításának megnyitójára

1999. október 21-én csütörtökön 16 órára
a Cifra Palota Dísztermébe
(Kecskemét, Rákóczi út 1.)

A kiállítást megnyitja:
ifj. Gyergyádesz László
művészettörténész

A kiállítás december 19-ig (hétfő kivételével)
naponta 10-17 óráig látogatható

GOMBOS Lajos

HB Uj Ember

Harang

FOTÓK: BÓKAY

A harang és a harangozás egész életünket végigkíséri. Ha vidékre utaztam vagy idegen városba, a harang zúgása mindig otthonossá, ismerőssé tette a tájat. Hányszor álltunk már meg életünk során egy városban, amikor megszólalt a templom harangja! Néztünk fel a toronyba, látjuk-e a harangot. Melyik gyerek ne vágyott volna arra, hogy harangozhasson? A harangozás beleépült életünkbe. Ez természetes is. Hányszor örvendezünk kirándulás közben, mikor a falucskát nem látjuk, de templomának harangja már fülünkbe cseng. Egyik legcsodálatosabb gyermekkori emlékem, amint a Balaton partján állva figyeltem a túlsó partról szelők szárnyán érkező el-elhaló harangszó hangfoszlányait. Próbáltuk eltalálni, hogy melyik irányból jön a hang. Végig se gondoltuk, miért harangoznak.

Az ország egyetlen harangöntő műhelyében kerestük fel a tulajdonost, Gombos Lajost. A mai harangöntésről, az üzem múltjáról és a kivonulást ünneplő harangozásról kérdeztem őt. Mint elmondta, már nagyapja is harangöntéssel foglalkozott. Három fia közül kettő szintén ezt a szakmát, hivatást választotta. Évente 25-30 kisebb-nagyobb harangot öntenek megrendelésre. Mint elmondta, hosszú számítások után, papíron megtervezett, szerkesztett minta alapján kezdik a harang készítését. Fontos a tervezés, hiszen a legkisebb hiba a harang hangjának torzságát, használhatatlanságát okozhatja. A tervezés után elkészítik a harang magját. Különféle felületi kezelések után erre teszik azt a réteget, ami a harang ércvastagságának felel meg. Ezután a sablon alá faszéntüzet gyújtanak, s kiszárítják. A kiszáradt anyagra különleges réteget visznek fel, s arra a különféle díszítéseket, feliratokat. Ezt újabb agyagréteg és szilárdító kenderrétegek követik. Száradás után az ércvastagságnak megfelelő réteget eltávolítják, és a harang sablonját az öntőgödörbe teszik. Ott az olvadt bronzot a mag és a külső köpeny közé öntik, amely megszilárdulás után a harang végső formáját veszi fel. Az így elmondott munkafázisok természetesen nagyon leegyszerűsítettek. Egy-egy harang készítése fél évig is eltarthat. A mester elmondta, sokan érdeklődtek nála az utóbbi időben, hogy megtudják véleményét az egyórásra tervezett harangozásról. Tapasztalatok híján, szerinte nem lehet megítélni, hogy technikailag milyen következményekkel járhat. A felszabadult öröm, a hálaadás harangzúgása remélhetőleg nem lesz károk és bajok okozója. Szörnyű volna.

B. L.

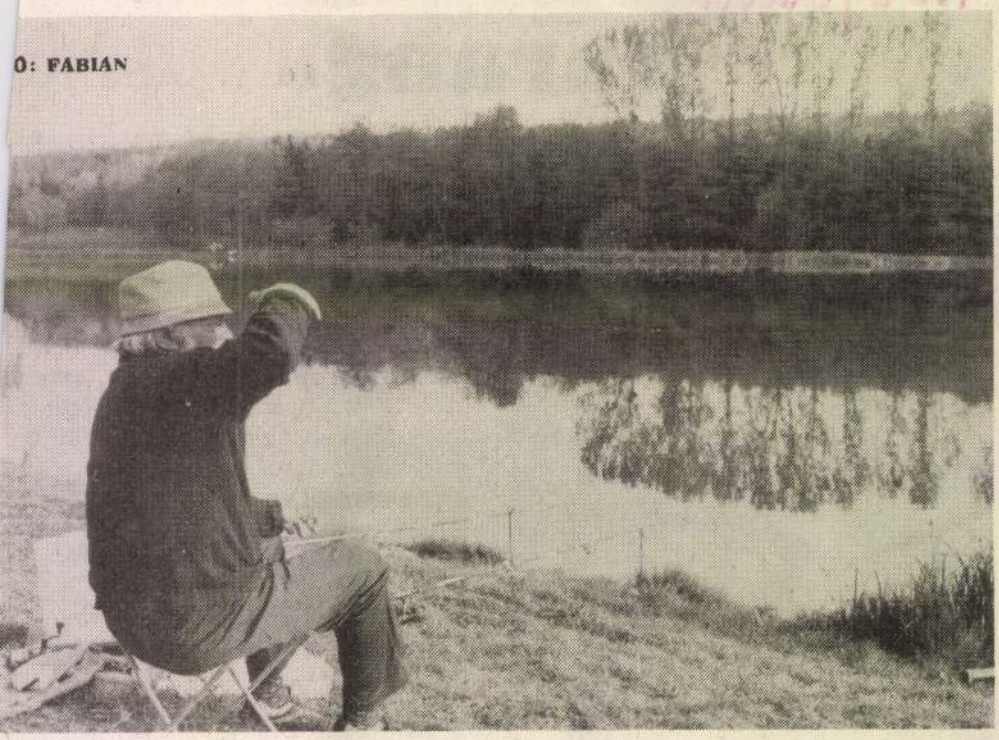

O: FABIAN

ba és minden kezdődik elölről. Lesz-e
g, érdemes-e egyáltalán elindítani a gé-
van-e megrendelésük, s egyáltalán: van-
nkahelye?
yen szépen tükröződnek a fák a víz-
Régen fasor volt itt, árnyékától szinte
eketedett a túlsó part. Aztán emberek
, fűrészgépek zúgtak és a fákat kivág-
Akkor a halak hetekig nem mutatkoz-

ndes a víz. A nádasból jól ismert han-
hallani, a természetben nem áll meg
et. Fel-felröppen egy vadkacsa, körül-
lélődik, biztonságos-e a terep. Kis idő
a az egész család előbukkan, óvatosan
ak a nádas egyik feléből a másikba. Né-
agy csobbanás hallik, ilyenkor összeszo-
szíve, mekkora hal dobálhatja ott ma-
számára elérhetetlenül.
n, a csönd. Ez hiányzik máskor. Szeme
meli a kezét, így nem vakítja a nap, s jobban láthatja a másik horgászt, aki a túlsó oldalon üldögél békességgel a víz mellett, láthatóan ugyancsak gondolataiba mélyedve. Ha találkozik tekintetük, mindketten megemelik a kalapjukat. Szinte ismeretlen mozdulat ez, de a köszönés is jóízű; öröm, szeretet vibrál benne. Olyan érzések, amelyek csak akkor hatják át mostanában, amikor hazatérve kinyitja a kertkaput, rohan elé a kutya, szaladnak a gyerekek, felesége áll az ajtóban, a fák közei között áttűz a délutáni nap, s körülöleli az a békesség, amelyet hiába keres másutt, de amely nélkül — ezt megtanulta már —, nem érdemes, és nem is lehet élni.

Észre sem veszi, amint lassan ereszkedik a zsinór. Nyugalmasan szemlélődik, s el is mosolyintja magát arra a gondolatra, hogy mindenkinek horgásznia kellene néhanapján.

(L. I.)

ZTRAY ÁDÁM:

Az én óvodásaim

águnknak az a szeglete-tartománya bocsá-
utamra, hol még a mesében is sok gyerek
. Kutyakabalán tizenhárom kicsi kucs-
lovagol. A magyar mesék hármas száma
öbbszöröződik, de itt is a legkisebbnek
k az igazságtevés joga, szerepe. A
vassá változott fiúk is kilencen voltak.
a mesében is más a székelység demográ-
! Az így népesebb történetek — igaz, szi-
bb szegénységgel — persze csak motivál-
a mesék szőttesét. Nekem így tarkábbnak
ek, színesebbnek. Ez a tradíció munkáló
veket küld, más világképet burjánoztat,
agabb törzsű világfát. Csak ezzel tudom
yarázni a modern realitás és a tudatos
idtervezés határain túlnövő gyermekimá-
m, mely az élet pártján tart konokul. Az
ilágom hajnalán, eszmélésem ködből ki-
ó mezsgyéjén, amikor az első tapasztala-
ernek gyökeret a csírázó emberrel, halá-
érvényesen megtanultam, a nagycsa-

dolgaikból kizáratottan. Már-már hiányoztam kapcsolataik betűtlen ábécéjéből, nem egy iskolai napról. Enyémek, s látom őket reggel az öltöztetésnél, este pedig csak annyit kérdek, választ se várva: jók voltatok-é, mi volt az ebéd. De nem ismerem VARGÁT, ki a kicsinek térdébe harapott, meg BENCZÉT, aki a nagynak azt mondta, hogy... Szomorú, hogy ezek a nem titkolt, de titokban maradó közlések-események lavinává lesznek. Húsomba vágó élesen hallom az első napi kiáltást: Vigyél haza! Ott hagytam, kilökve a közösségbe, csak sírása áradt utánam, csukott kapun átömölve, szabad ég alatt bekerítve. Ketten értettük, ember kétszer születik, s ez a második világrajövés napja, amikor a családon túli világ körülveszi-befogadja. Rettenti, és új szokások jármába töri, másképpen kedves hozzá, másképpen haragos.

Gombos János
ács
1699 Kolozsvár
Baltlel 128. l

BUDAPEST
42 III 12 10

GOMBOS ISTVÁN

ÚJ MŰVÉSZET

2000/febr.

P-9765

2.0.

Az évszám postabélyegzőről.

MTAK Kézirattár Ms 459o/5o.

Kézírás.

Címzés: Nagytiszteletű Dr Fülep Lajos

Pécsvárad (Baranya) Hongrie.

A borítékon ceruzaírással: Bölöni: Ig

1. Ld. 819/2. - Tolnay járt ebben az
   FLné Tolnaynak szóló 1937. VII. 2c
   itt volt s Magukról beszélgettünk
   (Firenze, Casa Buonarroti, Tolnay Károly ha
2. Németh Lászlóval tudomásom szerint megism
   Tolnay-levél.

Gombos István

ötvösemüvész

Kiállítása a tatabánya i Ifjúsági Házban

Dolgozó Lapja
1984 10.28

MDK

Gombos J. építész

Magánépitési...engedély. Épitő Ipar, 191e. jun.19. 259. o.

GOMBOS JÁNOS,csizmadialegény pecsétje

Az abaújszántói vsizmadia céh 1751-es pecsétje lenyomatban egy 19.sz-ilegény szabadulólevelén maradt fe fenn/33.jegyz./Piros pecsétviasz-nyomat.Felirat:"SIGILLUM COTURNARIORUM SANTO".Átm.4 cm. 196.old. 16. kép.Fekete repr.

BODÓ SÁNDOR: Borsodi,abaúji és kemplémi céhpecsétek 189.old

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE,IX. 1970, Miskolc, 1971

GOMBOS JÁNOS, csizmadialegény pecsétje

Az abaújszántói csizmadia céh 1751-es pecsétje lenyomatban egy 19.sz.-ilegény szabaduló levelén maradt fen /33.jegyz/. Piros pecsétviasz-nyomat. Felirat: "SIGILLUM COTURNARIORUM SANTO". Stilizált koronásfejü angyal szárnyai alatt bicskia, musta, dikics. Lent 1751 évszam, csizma. Átm. 4.cm. 196.old. 16.kép.

BODÓ SÁNDOR: Borsodi, abaúji és zepléni céhpecsétek 189.old.

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970
Miskolc, 1971

Gombos József

butortervező

1912 – 14

Éimisk 1930. 83. l.

Gy.-o.-B.-A., Gy. B.-A.

26 HÉ
Manó, Manó

27 KE
D. János, Hajnalka

28 SZE
Kap. János, Gedeon

29 CSÜTÖ
Nagycsütört., Cirill

30 PÉN
Nagypéntek, Nagypéntek

31 SZO
Nagyszom., Izidor

MDK

Gombos József építész

Magánépitési eng. Bp. Vállalk. Közl. 1906. jul.26.

4.1.

MIK

Gombos József

butorterv

Magyar Iparmüvészet, 1918. 16. 1. képek

vég

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

R

Gombos József

végbizonyítványt kapott

Kimisk 1914-15. 84 l.

Gombos Károly, [iparművész]

A Kossuth klubban nincs diavetítéses előadást tartott.

– : Hír

7

ESTI HIRLAP, Bp. 1968 okt. 19.

MDK

Gombos Károly
népművész

A kiscseki népművész harcolt
tojást mutat be.

Zsigmondi: Koma kiildi homárak.
Vök Lapja, 1968. ápr - 15 szám

GOMBOS Károly nyilvt.

Gombos Károly

Kaukázusi imaszőnyegek

[kiáll.: Nagykőhegy]

Magyar Hirlap, 1986. sept. 13.

mell. 5.

kedtünk, még nem tartotta magát „papnak". Sokszor eljött a galériámba és vett néhány műtárgyat. Egyik festőmet, *Fairfield Portert* meg is bízta, hogy fesse meg az ő és a barátja arcképét: a kép ma a Whitney Múzeumé. Részletekben fizetett, mert jövedelme csak a reklámgrafikákból és a kirakatrendezésből származott. Kedves, szerény ember volt: soha nem jutott volna eszembe, hogy ő lesz a pop art pápája.

Legelőször akkor láttam elindulni a hírnév útján, amikor kiállították *Brillo dobozait* és *Campbell leveskonzervjeit* a Stable galériában. Akkor még mosolyogtam, de ahogy a hírnév felé száguldását követtem, egyre dühösebbé váltam. Most, hogy a rövid életű hírnévből tartós apoteózis lett, kijöttem a sodromból. Amíg ez a játék tartott és annyira nyilvánvaló volt az árveréseken és a gyorsan meggazdagodó gyűjtők körében, hallgattam, és hittem, hogy gyorsan el fog múlni. De a pop-art ma is erősen tartja magát, és a halott Andy Warhol hírneve is él.

A legzavaróbbnak azt érzem (nem mint művészeti szakértő, inkább mint művészetszerető ember), hogy a Modern Művészetek Múzeuma óriási emlékkiállítást rendezett Andy Warhol tiszteletére, több tekintélyes művészettörténész zseninek kiáltotta ki, és egyenesen a Pantheonban talált neki helyet. Önmagában már ez is mélységes kisebbrendűségi érzést keltene bennem (ha

M.D.K.

Gombos Károly
nép művész

Kiscseki festett, harcolt tojást
mutat be.

Zsigmondi: „Koma küldi komának"...
Nőr Lapja 1968. ápr. 13 - 17 lap.

MEGKÖZELÍTHETŐ
A 3-AS AUTÓBUSSZAL
A MÓRICZ ZSIGMOND KÖRTÉRTŐL,
VAGY A 47-ES ÉS A 43-AS VILLAMOSSAL

MAHIR — ZZ 81 4688

Gombos Károly, a Kopp Ferenc
Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum
Igazgatója.

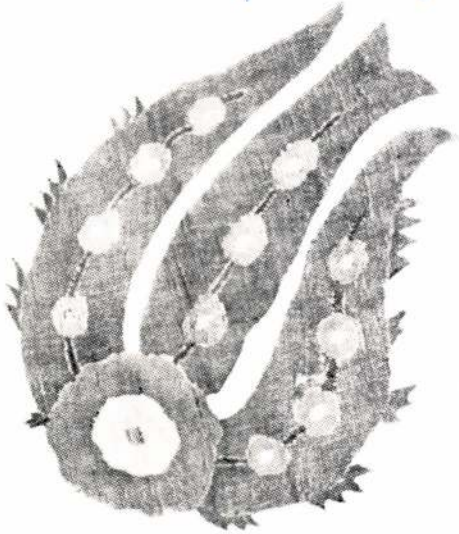

RÉGI KELETI HÍMZÉSEK
RÓDOSZTÓL BOKHARÁIG

OLD ORIENTAL EMBROIDERIES
FROM THE RHODOS TO BOKHARA
(GREEK, TURKISH, PERSIAN, CAUCASIAN
AND CENTRAL ASIAN EMBROIDERIES)
EXHIBITION
IN THE CASTLE MUSEUM
OF NAGYTÉTÉNY
FROM THE COLLECTION OF THE
MUSEUM OF APPLIED ARTS
BUDAPEST
EXPOSITION AND CATALOGUE BY
KÁROLY GOMBOS
DIRECTOR OF FERENC HOPP MUSEUM
OF EASTERN ASIATIC ARTS
DECEMBER 6. 1981 — MAY 1. 1982
H—1225 BUDAPEST
CSÓKÁSI PÁL UTCA 9—11.
HUNGARY

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
NAGYTÉTÉNYI KASTÉLYMÚZEUMA
MEGHÍVJA ÖNT A
RÉGI KELETI HÍMZÉSEK
RÓDOSZTÓL BOKHARÁIG
(GÖRÖG, TÖRÖK, PERZSA, KAUKÁZUSI
ÉS KÖZÉP-ÁZSIAI HÍMZÉSEK)
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
A NAGYTÉTÉNYI KASTÉLYMÚZEUMBA
1981. DECEMBER 6-ÁN,
VASÁRNAP 11 ÓRAKOR
A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE ÉS MEGNYITJA
GOMBOS KÁROLY
A HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI
MŰVÉSZETI MÚZEUM IGAZGATÓJA
1225 BUDAPEST
XXII. CSÓKÁSI PÁL UTCA 9—11

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

dr. Gombos Károly, az Iparmű-
vészeti Múzeum főigazgatóhelyet-
VAS NÉPE
1981 MÁJ 28
a Hopp Ferenc Keletázsiai
Múzeum igazgatója

A szakértő véleménye

Miről vall a híres Esterházy-kárpit?

Sárváron, a Régi perzsa szőnyegek című kiállításon látható egy gyönyörű XVI. századi applikált perzsa kárpit fotója. Csak a fotója, mivel az Iparművészeti Múzeumban őrzött páratlan remekmű egyelőre sérült állapotú, s bár már konzerválták, még nem sikerült restaurálni, ezért nem szállítható.

A világhírű Esterházy-kárpitról a nagysikerű sárvári bemutató rendezője, dr. Gombos Károly, az Iparművészeti Múzeum főigazgatóhelyettese, a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múzeum igazgatója írt tanulmányt. A neves szakértő szerint ez a gyönyörű darab valaha minden bizonnyal vasi levegőt „szívott". Sárvárról kerülhetett a királyhű Esterházy-család birtokába, miután Nádasdy Ferenc országbírót 1671-ben kivégezték az osztrákok.

A 254×278 centiméter nagyságú kárpit 1919-ben került Esterházy Miklós kincstárából az Iparművészeti Múzeumba. Több neves hazai és külföldi szakértő próbálta már az elmúlt évtizedekben megfejteni a világon egyedül álló darab titkát. Raszim Efendi azerbajdzsán művészettörténész véleménye szerint XVI. századi azerbajdzsáni művészek készíthették.

Ma még nem tudják a szakemberek, hogy mikor került a kárpit Magyarországra. Lehetséges, hogy a perzsák küldték valamelyik főnemesnek ajándékul. De elképzelhető az is, hogy a magyarok a törököktől zsákmányolták.

Dr. Gombos Károly úgy tartja, hogy a nagy méretű, pazar színekben pompázó műremek valószínűleg a kertjében lakomázó — 1524-től 1576-ig uralkodó — I. Tahmaszp sahot ábrázolja. Az 1514-ben született uralkodót a kor legkiválóbb festője, Szultán Muhammed tanította rajzolni és festeni. A perzsa sahok székhelye Tebrizben volt, s a város híres volt miniatúrafestészetéről és szőnyegművészetéről. Szultán Muhammed a kárpit témájával azonos miniaturákat festett, s az egyik festményén hasonló Medzslisz-t (udvari fogadást) „mutatott be". Valószínű, hogy a reprezentatív perzsa kárpit tervrajzát is Szultán Muhammed vagy a mester tanítványai készítették. A remek darab tervrajza a Szefavida dinasztia uralkodásának idején készült, mert a rajta látható ifjú sah, valamint az udvaroncok, muzsikusok, táncosok és szolgák ruhája az 1550—1560 előtti évek „divatját" követi. A fogadás a sah nyári kertjében történik, ahol az uralkodó udvari előkelőségeket, versengő művészeket, tudósokat és írókat lát vendégül. Az ifjú sah a trónusán ül, feje felett sátor, ruházata pompázó vörös, a többieké sárga vagy zöld, s kevésbé díszes, akárcsak a turbánjuk. Az uralkodót — térdelve vagy meghajolva — elengánsan öltözött szép ifjak szolgálják ki, borral és gyümölccsel kínálva. A kárpit terveit készítő művész szigorúan betartotta a perzsa udvari etikett szabályait. A sah a közönséges haladóktól elkülönülve és azok fölé emelkedve jelenik meg, távolabbra helyezkednek el a rangban alacsonyabban álló személyek. A perzsa kert elmaradhatatlan tartozéka az éltető víz, a patakocska és a szökőkút — a földi paradicsom —, de ez is elrekeszti és távol tartja a kevésbé rangos személyeket az uralkodótól. A lakomázók a zöld fűvön, virágok és bokrok között ülnek: zenét és verset hallgatnak, nézik a táncolókat, egymást kínálgatják, bort isznak. Az egész kárpit megszerkesztése olyan, mintha valaki madártávlatból nézné a lakomát. Mesteri munkára vall a kárpit középső mezejének megszerkesztése: a művész 35 embert, az udvari élet tárgyait, a fákat, bokrokat, madarakat és a lakoma kellékeit úgy helyezte el a képen, hogy az mozgalmas és mégis áttekinthető legyen.

Az udvari zenekar a kárpit egyik részletén.

A sah feje felett mind a két oldalon ott látható a védő, oltalmazó óriásmadár, a Szimurgh, amely legyőzi a perzsák hatalmát veszélyeztető kígyósárkányt. Ábrázolásával a művész eltávolodott a valóságos élettől és a perzsa mítoszok világába vezet bennünket. A kárpit mezejét három keretsáv övezi. A belső keskeny keretsávban négy napsugarakkal díszített emberi arc (a Nap jele), madarak, nyulak, oroszlánok, párducok, zergék (a királyi vadaskert állatai) találhatók, s egy virágzó fa alatt ülő olvasó ifjú, akinek a feje felett a boldogságot jelző göndör felhők láthatók. A középső széles keretsávban 52 szárnyas angyalt láthatunk, s ezek kettesével vagy négyes csoportokban helyezkednek el. Virágot, tulipánt szednek, a fenség és a boldogság madarát, a pávát tartják a kezükben, s gyümölcsöt, és isteni italt fogyasztanak. A szárnyas angyalok egyébként a paradicsomot jelképezik: Keleten a tavasz és az öröm szimbólumai, s a kárpiton a sah lakómájának isteni jellegét hivatottak jelképezni. A legszélső keretsávban a művész a perzsákkal szembeni ellenséges világot óhajtotta megörökíteni. A keret sarkaira itt is napsugaras emberi arcok kerültek, mellettük kétszemű sárkányszerű lények. A szépen megrajzolt virágok szirmaiban — alig láthatóan — vérszomjas oroszlánfejű ragadózók feje fedezhető fel. A mellettük levő medaillonokban egy ifjú kisebb sárkányon lovagol. A szárnyakat viselő lovas arca és ruházata turáni típusú. A turániak, a türkök, a perzsák ősi ellensége. Valószínű tehát, hogy ez a keretsáv az idegen, ellenséges világot jelképezi.

A kárpit közepén az ifjú sah.

A perzsa kárpit művészi mondanivalója Firdauszi: Sáhnáme (Királyok Könyve) című művére épül. Az első évezred fordulóján élt nagy perzsa költő örökérvényű összefoglalását adta a perzsa történelem lírai mondavilágának, s ez volt ihletője a következő évszázadok ábrázoló művészetének.

Sz. L.

nem a szurkoló a hibás. Ha árut kap, mindig vevő rá . . .

Újabb szépséghiba

Jól kezdett vasárnap a Haladás, akarása, valamint a támadások mutatóssága egyaránt jót ígért. Ez még az első félidő minimális vezetése után is elérhetőnek tűnt, aztán mégsem lett meg. A 3:0 után elsöprő rohamokat vártunk, most már felszabadult, bajnokjelölthöz méltó játékot. Tévedtünk. A Keszthely elleni meccshez hasonlóan leengedett a végére a csapat, s az igencsak szorosnak látszó eredményt aztán valahogy Szabó szemfülessége változtatta meg. Két olyan meccs volt most egymás után, ahol jelentős előnyét adta le a csapat. Kár volt, így az ünneplés is elmaradt.

Elúszott a veretlenség

A labdarúgó NB II. nyugati csoportjában a Haladás mellett a másik vasi együttes, a Sabaria is komoly veretlenségi sorozattal büszkélkedhetett. Kilenc héten keresztül nem kapott ki a csapat, neve mellé csak győzelmek és döntetlenek kerültek. Úgy tűnt vasárnap folytatódik a sorozat, hiszen egy bő negyedóra telt csak el Mohácson, amikor a Sabaria 2:0-ra vezetett. És talán ez volt a baj, ez tüzelte fel a hazaiakat, s ennek köszönhették győzelmüket. A szemtanúk — a vesztesek is — viszont mindig szívesen gondolnak a nagyiramú, színvonalas mérkőzésre.

Reménykedhetnek Sárváron?

A megyei bajnokságban hetek óta lefutottnak tűnt egy dolog. Kik jutnak a területibe. A négy helyre a Répcelak, Körmend, Spartacus-Styl és a Kőszeg látszott, s látszik most is „befutónak". Bár egy vasárnapi eredmény (Kőszeg—Spartacus-Styl 0:1) kicsit kérdésessé tette a helyzetet. A kőszegiekét, akik legközelebb Körmendre utaznak. És, ha netán ott is kikapnának, akkor még reménykedhetnének Sárváron a Kinizsi szurkolók.

Dicséret a régieknek

A Tanárképző Főiskola udvarán vasárnap egy barátságos kosárlabda-mérkőzést játszottak. Az elmúlt évek csapata kihívta a mostaniakat, az NB II-ben előkelő helyen végzett főiskolás lányokat. Az eredmény ismert, a régiek teljesen simán nyertek, szinte megerőltetés nélkül kosaraztak. Pedig hát néhányan közülük egy, sőt kétgyermekes családanyák — néhány kivétellel — nem edzenek, más feladat vár rájuk. A mostaniak könnyen megadták magukat, barátságos házigazda színben tetszelegve kosaraztak. Mégcsak azzal sem magyarázhatják gyengére sikerült vasárnap délelőtti bizonyítványukat, hogy a két Gyurcsák hiányzott, s hogy az ellenfélben két aktív NB I-es játékos is szerepelt; a volt szombathelyi Miszori és Fülöp.

— bodor

portosok Schwandorf-ban csaptak össze.

Jónyer először az élen álló dél-koreai Parkot győzte le 2:0 (19, 18) arányban, majd honfitársa, Gergely, legyőzésével 2:0 (18, 15) a döntőbe került, ahol azonban a kínai Liang ko-Liang 2:0 (12, 19) arányú vereséget szenvedett. Gergely először még diadalmaskodott a nyugatnémet Wosik ellen, 2:0 (24, 18)-ra, de aztán Jónyer elbúcsúztatta a további játéktól

Az „A" csoportban Jónyer feljött a harmadik helyre: 1. Park 22 pont, 2. Liang ko-Liang 20 pont, 3. Jónyer 14 pont, . . . 6. Gergely 6 pont.

Klampár, most már negyedik alkalommal, verhetetlennek bizonyult.

Modellek keresetnek!

A vasárnap megrendezett repülőmodellező megyei bajnokságon több gumimotoros és vitorlázó modell tűnt el. A rendezők kérik a megtalálókat, hogy értesítsék az MHSZ megyei vezetőségét személyesen (Puskás Tivadar u. 7.) vagy a 11-522-es telefonon.

Nyílt túra

A Szombathely városi Természetbarát Szövetség május 31-én vasárnap *kerékpáros nyílt túrát* szervez. *A túra útvonala:* Szombathely — szelestei arborétum — góri vasutas turistaház — Acsád — Szombathely, mintegy 45 km. *Találkozás* Szombathelyen a Fürst Sándor Általános Iskola előtt. *Indulás:* 8 órakor. *Túravezető:* Kelemen Ferenc. A túrán bárki részt-vehet.

A páston történt

Az idei serdülő és ifjúsági vidék bajnokságot Vben rendezte a Bakony Vegyész. Serdülő korosztá férfi tőr döntő a Haladás vívóinak fölényét hozta. rültek a döntőbe. Közülük **Rozmán Sándor** veretlenül nyerte a versenyt. Pászthory Tamás — csak a győztestől kapott ki — így lett második. Szabó Zoltán negyedik, Koczor József ötödik, Gémesi Gábor hetedik helyen végzett. Ugyanebben a korosztályban, a női tőrözők között mindkét válogatott kerettag Haladás versenyző döntőbe került Kovács Andrea második helyezésével teljesítette az ifjúsági aranyjelvényes szintet. Sipos Anita (betegen versenyezve) a kilencedik lett.

Az idősebb korosztályban az ifjúságiak között a kardozók szerepeltek jól. Négyen jutottak a döntőbe, Bándli Zsolt harmadik, Réczeg Gábor negyedik, Pálfalvi Attila hatodik, Lukács Gusztáv hetedik lett.

Az egyéni számok után — a szolnokiak előtt — a Haladás vezet a serdülő és ifjúsági vidék bajnokság legeredményesebb szakosztálya részére kiírt vándordíj pontversenyében. Ha az őszi csapatversenyek is jól sikerülnek, ismét a zöld-fehérek végezhetnek az élen.

★

A PEAC vívószakosztálya által rendezett II. osztályú női tőrversenyen, Pécsett ötvenkilencen indultak. Sok budapesti egyetem is elindította versenyzőit, erős volt a mezőny. Egyenletes, jó vívással Pál Éva nyert Hortobágyi (Csepel) és Kenessei (Vasas) előtt. Győzelmével a Haladás vívónője nagy lépést tett az I. osztályú minősítés felé, amelynek feltételeit ez évtől lényegesen megszigorították.

Gyenge csatárjátékkal

Ferencvárosi László Kórház SC—Sylvester János SE 2:0 (2:0). — Városligeti pálya, 300 néző, női nagypályás bajnoki labdarúgó-mérkőzés, vezette: Gerencsér T.

Sylvester János SE: Szabolics — Kálmánné (Zrínyi), Kovács, Németh Gy. — Horváth K., Lugosi, Simon A., Schütz — Gáspár I., (Németh B.), Farsang, Varga É. (Petrovics). *Edző:* Gergácz Zoltán.

Kiállítva: Tóth (a mérkőzés végén). — *Gólszerzők:* Tóth, Lovász.

A hazai csapat gyenge csatárjátékának — Petrovics 11-est is hibázott — köszönheti vereségét. — *Jók:* Szabó, Pribéli, Lovász, illetve Kovács, Simon A.

Foci a képernyőn

BEK-döntő Párizsban

Tegnap este Párizsban játszotta az 1981. évi labdarúgó Bajnokcsapatok Európa Kupájának döntőjét a spanyol Real Madrid és az angol Liverpool. A mérkőzést 0:0-as félidő után 1:0 arányban a Liverpool nyerte, s ezzel a BEK védője lett.

★

A tegnap esti tévé-közvetítés után ma újra láthatunk labdarúgást a képernyőn. Az osztrák 2-es csatornán 15.30-tól sportdélutánt közvetítenek, ennek keretében 16.30-tól adják az Ausztria—Bulgária VB-selejtező mérkőzést Bécsből.

★

A labdarúgó NB I. tegnapi fordulójának eredményei: Nyíregyháza—Újpest 1:1, Videoton—ZTE 3:2, FTC—Békéscsaba 3:1, Rába ETO—Pécs 1:1, Kaposvár—Csepel 1:1, Dunaújváros—Debrecen 0:2.

Győztesek: felnőtt férfiak, puska: Dávid György (KISZÖV) 92 ke. **Ifj. fiúk, puska:** Miklós István (VASÉP) 92. — **Nők, puska:** Kovács Éva (VASÉP) 86. — **Úttörő fiúk, légpuska:** Németh Tamás (Jármű) 80. — **Úttörő lányok, légpuska:** Rácz Tímea (REMIX) 62. — **Férfiak, standard pisztoly:** Tóth István (VOLÁN) 93. — **Ifj. fiúk légpisztoly:** Köbli Lajos (VASÉP) 75. — **Nők, légpisztoly:** Nagy Istvánné (Cipőgyár) 64. — **Úttörő fiúk, légpisztoly:** Török Zoltán (VASÉP 44. — **Úttörő lányok, légpisztoly:** Bozzai Brigitta (VASÉP) 46. — **A klubok közti versenyben:** 1. VASÉP, 2. VOLÁN, 3. Torony.

SAKK

A megyei csapatbajnokság III. (tavaszi utolsó) fordulójának eredményei: Celldömölki VMSE—Vegyesipari SE 5,5—6,5 és Pepsi SE—Haladás VSE 3—9. **A bajnokság állása:** 1. Haladás VSE 6 pont, 28,5 matt. 2. Sárvári Pepsi SE (4 — 20,5), 3. Vegyesipari SE (2 — 11), 4. Celldömölki VMSE (0 — 12). A bajnokság szeptember 6-án a Vegyesipari SE—HVSE és a Pepsi SE—CVMSE mérkőzéssel folytatódik.

★

926. sz. feladvány (E. Best) megfejtése: 1. Bhf6!

927. sz. feladvány,
Alois Johandl

Világos: Kd1, Fc7, Hh2 gyalogok: f7 és g7 (5).

Sötét: Kg1, Fh1, Hg6 gyalogok: d2 és g2 (5).

A világos indul és a harmadik (3.) lépésben mattot ad.

927. sz. játszma,
Szicíliai védelem
Litvinov — Mühlber

Belorusz SZSZK—NDK csapatmérkőzés, 1964.

1. é4, c5 2. Hf3, Hc6 3. d4, cd: 4. Hd4:, Hf6 5. Hc3, d6 6. Fc4, é6 7. Fé3, a6 8. Vé2, Vc7 9. O—O—O, Hé5 10 Fb3, b5 11. f4, Hc4? 12. Hdb5:!, ab: 13. Hb5:, Vc6 14. Vc4:, Vc4: 15. Fc4:, Ba4 16. Hd6:+! — és a sötét feladta, mert 16. —, Fd6: 17. Fb5+ következik (1:0).

Iparművészeti Múzeum

Budapest

TÜRKMÉN
turkmenian rugs
SZŐNYEGEK

Nagytétényi Kastélymúzeum

1984

1.

Gombos Károly, művészettörténész

A megnyitón október 28-án, vasárnap délelőtt 11 órakor Gombos Károly művészettörténész mutatja be a kiállítást.

A Nagytétényi Kastélymúzeum megközelíthető:
a Móricz Zsigmond körtérről a 3-as autóbusszal.

MAHIR – Zalai Nyomda Zalaegerszeg 84 3945 o

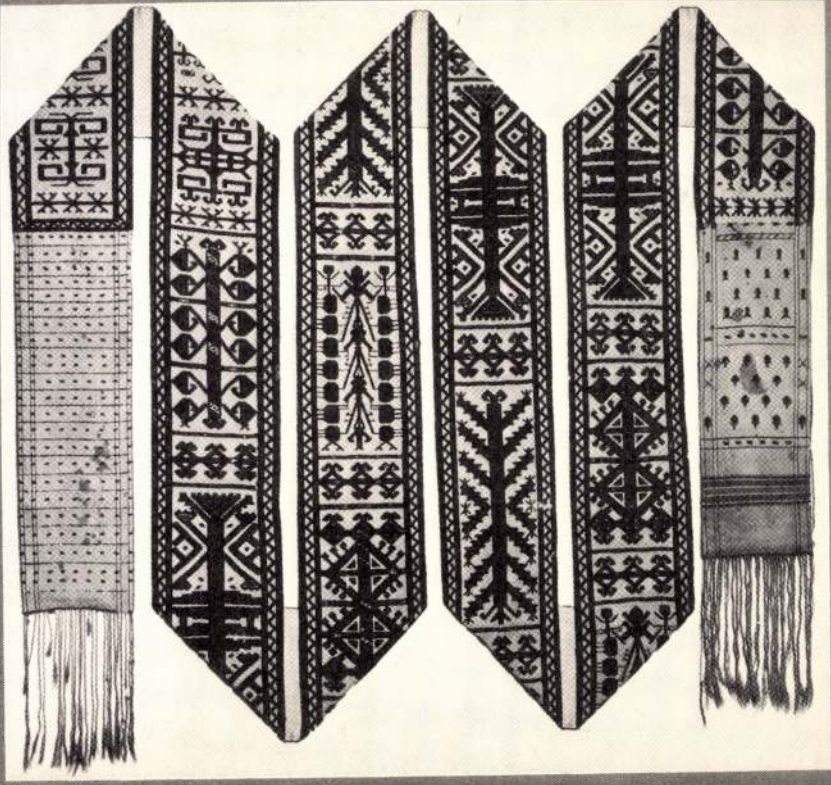

RÉGI PERZSA SZŐNYEGEK

KIÁLLÍTÁS A NAGYTÉTÉNYI KASTÉLYMÚZEUMBAN

Selyembrokát. Töredék. Perzsia, XVI. század. Mérete: 62×74 cm.

A XVI–XVII. századi perzsa szőnyegek művészi színvonala lehet az oka, hogy a perzsaszőnyeg elnevezés fogalommá vált, s ma már helytelenül minden keleti szőnyeget „perzsának" szokás nevezni, bármely keleti országban készült.

A perzsa textil- és szőnyegművészet virágzása szoros kapcsolatban állt az úgynevezett Szefavida-dinasztiával (1502–1722). Ez az uralkodóház – a megerősödött központi királyi hatalom, a nagy adójövedelmek, a kiszélesedő politikai és kereskedelmi kapcsolatok következtében – fényűző udvart tartott.

Virágzott itt az építőművészet, a kerámia, a művészi könyvkötés, a miniatúrafestészet és az iparművészet többi ága is. A perzsa szőnyeg azonban nem véletlenül lett a keleti művészi kézműipar jelképe: finom rajz, kitűnően kiválasztott színek, a szőnyegek mintázatában a kecsesen ugró párducok, menekülő őzek, pávák és papagájok, virágok és indák szövevénye... Ezek az ábrázolások dekoratívak és nagyszerűen alkalmazkodnak a szőnyegek selyem-, gyapjú- és pamutanyagához: minden egyes szőnyeg a ritmus és arányosság sikeres ötvözete.

Szerencsés helyzet, hogy az Iparművészeti Múzeum keleti szőnyegtára lehetővé teszi a perzsa szőnyegkultúra remekeivel való megismerkedést.

GOMBOS KÁROLY

SZABÓ MIHÁLY FELVÉTELEI

Kurd nyeregtakaró.
XIX. század első fele

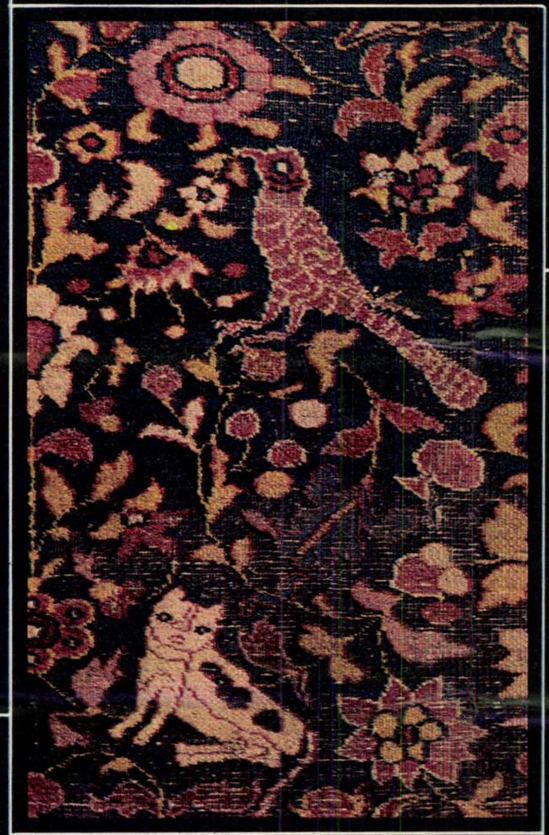

Vázás szőnyeg. Khoraszán, XIX. század

Állatalakos perzsa szőnyeg.
Tebriz vagy Kashan, XVI. század

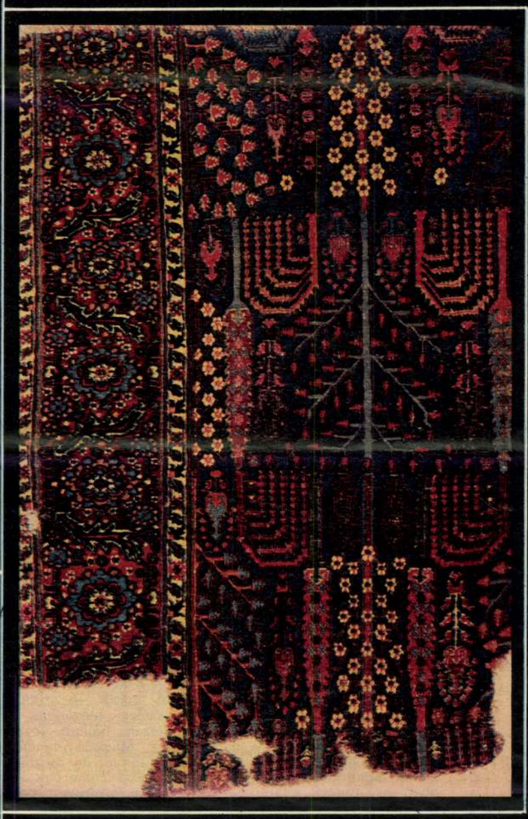

Fás szőnyeg.
Észak-Perzsia, XVI–XVII. század

Perzsa szőnyeg.
Herat, XVI. század

Gombos Klára

az egyik szerzője az alábbi pályázaton megvételt nyert 8.sz. pályatervnek.

Hofer Miklós: Szombathelyi vá rosháza tervpályázata, 197o. - Magyar Építőművészet, 1971.2.sz. 2-8. l.

V. Gombos Klára

Babits Mihály művelődési Központ. Szekszárd. Építész Tillai Ernő, munkatársak: Borbély József, Széll Béla, V. Gombos Klára. Statikus Deák László, Takács János, munkatárs: Marnitz Péter. - Ismertetés, képekkel, foto Szász János.

Magy. Ép. Ip. 1971. 1. sz. 20-22. l.

MDK.

Gombos Lajos, ép.mest.
SZABADKA.

1912.dec. 17-én letett szakvizsgát alapján a képesitő bizonyitványt megkapta.

Az Épitőmesteri Képzettség Megvizsgálására Szervezett Bizottság.

Épitőipar, 51.sz. 1912. dec.22.

.

GOMBOS LAJOS (harangöntő)

Várady J.* Dunántúli ref. templ. 1

Diósgyőr, 2000

szervezete VIII. Orsz. Képzőműv. kiállítása; 1958, 1959, 1960, 1962, 1966: *Miskolci Orsz. Képzőműv. kiállítás,* Herman O. M., Miskolc-Műcsarnok; 1959: *4. Internationale Kunstausstellung der Eisenbahner,* Stadtm., München; *A Vasutasok Szakszervezetének IX. Orsz. Képzőműv. kiállítása,* Bp.; 1960: *8. Magyar Képzőműv. kiállítás,* Műcsarnok; *A „Munka Dicsérete" Képzőművészeti Kiállítás,* Miskolc; *Képző- és Díszítőművészeti Körök IV. Országos Kiállítása,* Műcsarnok; *V. Nkozi Vasutas Képzőműv. kiállítás,* Műcsarnok; 1961: *Orsz. Vasutas Képzőműv. kiállítás; I. Orsz. Grafikai B.,* Nemzeti Színház, Miskolc; 1962: *9. Magyar Képzőműv. kiállítás,* Műcsarnok; Megyei *Képzőműv. kiállítás,* Sátoraljaújhely; *Reutatielaisten vi kansainvalinen taidenayttely,* Helsinki; 1963: *II. Orsz. Grafikai B.,* Herman O. M., Miskolc; *VIII. Miskolci Orsz. Képzőműv. kiállítás,* Miskolci G., Miskolc; 1965, 1966, 1967: *I., II., III. Észak-magyarországi Terület Képzőműv. kiállítás,* Műcsarnok; Erdőbényei kisg., állandó kiállítás; *Szegedi Nyári Tárlat; III. Miskolci Orsz. Grafikai B.,* Miskolci G., Miskolc; 1967: *IV. Orsz. Grafikai B.,* Miskolci G., Miskolc; 1968: *11. Magyar Képzőműv. kiállítás,* Műcsarnok; 1976: *A bányászat a képzőművészetben,* Műv. H., Kincsesbánya (kat.); 1977: *A bányászat a képzőművészetben,* Oroszlány, Tatabánya, Dorog.

Irod.: ALMÁR GY.: *Miskolci festőművészek kiállítása,* [illegible] művészeti Alosztály, amely keretein belül összefogta a szabadkai amatőr és hivatásos képzőművészeket. *(B. A. V.)*

figuration libre

A szabad figuráció elnevezés a nyolcvanas évek elején feltűnő új francia művésznemzedék egyik legfontosabb és legnépesebb orientációjának megnevezésére szolgál. Remy Blanchard, François Boisrod, Robert Combas és Hervé di Rosa - hogy csak a legjelentősebb neveket említsük - a triviális városi kultúra jellegzetes elemeit (utcai reklámok, graffiti, kommersz képregények, rajzfilmek) felhasználva teremtett magának sajátos, üde világot. A korábbi korszak hűvös, önelemző és konceptuális törekvéseivel szembehelyezkedve ezek a huszonéves alkotók újra visszatértek a figuráció egy hevesebb változatához, élénk, vad színeiket legszívesebben szórópisztoly segítségével viszik fel a vászonra (vagy újságpapírra, levelezőlapra, falra stb.), és általában a kommersz képregények sztereotip fordulatairól és tematikájától sem idegenkednek. Munkáik tehát kifejezetten narratívak, amit a képbe írt szövegekkel, szövegfoszlányokkal és párbeszédet jelző szóbuborékokkal is gyakran nyomatékosítanak. Rendkívül ellenségesen viszonyulnak a közelmúlt „tudálekos kultúrájához", s ehelyett inkább a lené-

GOMBOS LAJOS

Várady J * Dunántúl ref templ 2

Diósgyör, 2001.

367.0.

A harangöntõ

Tudomány? Mûvészet? Ipar? Melyikhez áll közelebb a harangöntõ mestersége? Tucatnyi szakma alapos ismeretét igényli a mérnöktõl a szobrászig, az esztergályostól az ötvösig, a kohásztól a zenészig... Nem csoda, hogy mindössze csak ketten ûzik ezt az ipart az országban, ismerik a harangöntés fortélyait: apa és fia, *Gombos Lajos* és *Miklós,* akik ma már két külön mûhelyükben, Õrbottyánban teremtik a zenélõ szobrokat.

Gombos Lajos egyik „teremtményével"

Gombos Lajos apjától, *Szlezák Lászlótól* tanulta a mesterséget. A családnak a század derekán száz embert foglalkoztató mûhelye volt Budapesten, ahol mintegy ötezer harangot öntöttek, szinte az egész világ számára. Gombos Lajos úgy született, nõtt bele a mesterségbe, hogy ma sem tudja igazán, mi fogta meg benne, egyszerûen csak szépnek találta. „Talán a csodálatos hangok varázsa, hiszen a harangok hangja gyönyörû zene. Azt, aki benne él és élvezni tudja, egy életre rabul ejti ez a szépség. És még a nehézségei is a szépségét bizonyítják" – vallja a mester.

A háború elõtt még négy harangöntõ dolgozott az országban, ám mire eljött a béke, mind tönkrementek, egyedül Szlezák László folytatta a szakmát budapesti mûhelyében. A harangöntõk közössége világszerte sem számlál két tucatnál sokkal több tagot, Európában talán ha heten vannak. Ám minden évben összejönnek valahol a világban – legutóbb például Londonban – a harangöntõk konferenciáján, úgy húszan, huszonöten. „Elõadásokat, videovetítéseket tartunk, ám olyanra, amit még nem tudunk, de nagyon szeretnénk megtudni, ilyenkor sem derül fény, mert azt mások sem tudják. Több ezer évre visszatekintõ szakma ez, s csak a saját tapasztalat segít." – állítja az aranykoszorús mester. És ez általában fél életet jelent, hogy megtanulva, megtapasztalva a harangkészítés titkait, a mintegy kétszáz kényes mûveletsor után a kívánt hangzású harang szülessen meg.

Gombos Lajos maga teremtette meg „konkurenciáját", saját szomszédságában, ahol egyik fiának, Gombos Miklósnak van a mûhelye. „Én nem vagyok hajtós típus, már csak annyit dolgozom, amennyi éppen jólesik, szinte hobbiból csinálom. A fiam viszont ott tart, hogy sokat vállal, hogy jusson valamire. Úgyhogy nem jelent igazi konkurenciát számomra, hiszen van munka bõven" – nyugtat meg a mester, aki tíz évig dolgozott együtt fiával, majd hozzásegítette, hogy saját útját járja: „Érezni kell, ha valamit nem jól csinálok, s ehhez önállóság kell. Ez arra ösztönöz,

hogy magam gondolkodjak el rajta, mi volt az oka egy-egy kudarcnak. Ezért segítettem és ösztönöztem a fiamat – mondja a mester –, hogy saját, független mûhelyében folytassa a szakmát. Azóta önálló munkáival szép sikereket ér el."

A harangöntés valamikor, évszázadokkal ezelõtt vándoripar volt. Ha valahol harangra volt szükség, odatelepültek az iparosok, jó agyaglelõhelyet kerestek, s elláttak egy nagyobb környéket, majd egy idõ után – ez jelenthetett akár emberöltõket is – továbbálltak. A harangöntéshez, az öntõformák elkészítéséhez kitûnõ minõségû, mészmentes, finomszemcsés agyagra van szükség. Magyarországon ilyen csak két helyen található, Solymáron és Õrbottyánban.

A harang tervezésétõl a megszólalásig hosszú hónapok telnek el, s csak akkor derül ki, hogy sikerült-e a munka. Nem könnyû megállapítani a harang hangját. A fülünkkel csak egy hangot hallunk, ugyanakkor a valóságban három hangzik: egy alap-, egy közép- és egy felhang. Ma már fontos szempont, hogy a már meglévõ harangok mellé olyan új harangot öntsenek, mellyel a megfelelõ moll- vagy dúr-összhangzat alakul ki. Néha elõfordul, hogy nem olyan hangja lesz a harangnak, amilyenre tervezték, ám ekkor már nem lehet segíteni rajta.

Gombos Lajos mûhelyében a millenniumra vagy huszonöt-harminc harang készült, de mindegyik egyformán kedves számára ezek közül is, nincs kedvenc harangja. „Ha egy pici csengõt kell elkészíteni, az ugyanannyi törõdést igényel, gondot jelent, mint egy negyventonnás harang öntése. Nekem mindegyik kedves, amelyik sikerült és szép. Azt öröm hallgatni, abban lehet gyönyörködni." A legtöbb harangot hangjáról megismeri, s azt is megmondja, hogy mekkora s hogy kinek a mûhelyébõl került ki. Legutóbb, amikor a déli harangszót hallgatta, arra lett figyelmes, hogy valami baj lehet a harang ütköztetõjének mechanikájával, mert nem úgy szól, ahogy kellene. Nyomban telefonált is, nézessék meg sürgõsen, mert baj lesz vele. Akkor figyeltek fel rá, hogy kicsúszott az ütõ és nem ott üti a harangot, ahol kellene. És az a harang halálához vezet, tönkremegy, elreped.

Hogy meddig él egy harang, a használattól függ. Mióta villamosították a harangozást, lényegesen rövidebb az élettartamuk, mert más mechanikai hatás éri õket. „Az ember, ha saját maga húzza kötéllel a harangot, érzi és hallja is egyszerre, hogyan szól, duplázik-e vagy sem, rátapad-e az ütõ a harangra, leadja-e a teljes hangerõt. Mindezt a gép nem érzékeli. És mire észreveszik, hogy itt vagy ott baj van, addigra el is reped a harang" – panaszkodik a mester, akinek nemrég még állt az udvarában egy, a felirata szerint 1422-bõl származó, megkímélt füles harang. Nagy értéket képviselt, talán azért is lopták el a kerítésen bemászva a másfél mázsás kincset.

És hogy meddig él a harangöntõ mesterség Õrbottyánban, az unokák között lesz-e vállalkozó, aki tovább viszi az ipart, nem tudni. De Gombos Lajos szerint ez is olyan szakma, amit nem lehet erõltetni. „Van, aki az erdõben meghallja a madárcsicsergést, van, aki nem."

DÜRR JÁNOS

(Olvasóink figyelmébe ajánljuk Longa Anna: A harang címû írását, mely folyóiratunk

129. évfolyama mellékletének XCVII. oldalán jelent meg, 1998. júliusi füzetünkben.)

Természet Világa, 131. évf. 10. sz. 2000. október
http://www.kfki.hu/chemonet/TermVil/

Vissza a tartalomjegyzékhez

Goimbos

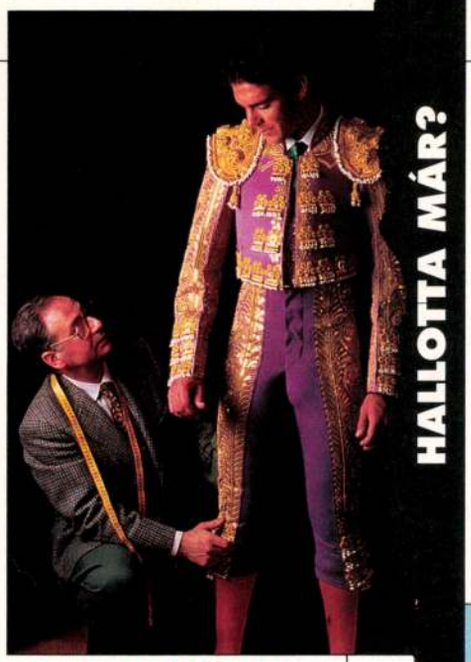

FOTÓ: FEB/GAMMA

TORREÁDORSZABÁSZAT ● Minden év márciusában kezdődik a bikaviadal idénye Spanyolországban, és eltart egészen novemberig, Antonio Lopez mesternek tehát sok dolga van, hogy a népszerű viadorokat szépen felöltöztesse. Műhelyében akár száz órát is dolgoznak egy-egy csillogó ruhán, mely szatén-ból készül, reávarrott aranydíszekkel. Ennek megfelelő az ára is, dollárban számolva akár háromezret is kérhetnek érte. A rendelőknek megéri, hiszen fontos, hogy a népünnepélyeken elegánsan lépjenek az arénába. Képünkön az egyik csillag, José Tomas próbálja az öltözéket.

VÉGÁLLOMÁS ● A moszkvai Vörös tér korábban is vonzotta a versenyzőket; emlékezetes, hogy – kijátszva a légvédelem éberségét – még a szovjet korszakban ott szállt le egy nyugatnémet sportrepülő. Most azonban már nyitva vannak a határok, július 5-én el is indult tizenkét Bentley, Michael herceg vezetésével Angliából, s mint látjuk, kilenc nappal később, szerencsésen elérte a célt valamennyi. A luxuskocsik felsorakoztak a Vaszilij Blazsennij székesegyház előtt, hírül adva a világnak, hogy a háború előtt gyártott autókkal is lehet versenyezni.

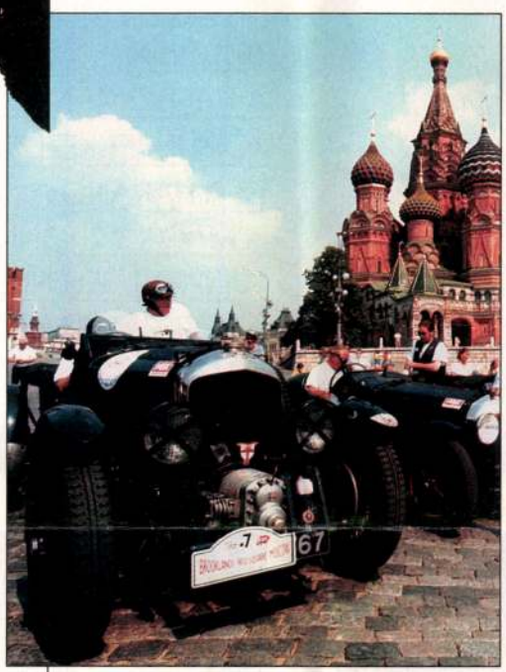

FOTÓ: FEB/GAMMA

BABAHÁZ ● Nem mondható igazán olcsó mulatságnak ez a csodálatos játékpalota, hiszen majdnem tizenötezer angol fontot kóstál. Ennél drágábbat az egész világon nem lehet találni, viszont igaz, hogy kicsinek, nagynak sok örömet adhat. Egyébként nemcsak építészeti remek, hanem lakberendezés terén sem utolsó: tíz szobája tökéletesen be van bútorozva, apró evőeszközei ezüstből vannak, s valamennyi csésze márkás porcelán. Végül is minden bele van kalkulálva az árba.

FOTÓ: FEB/REX

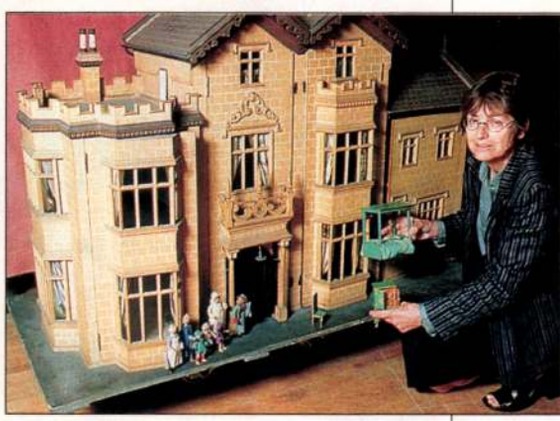

JÁTSZHATÓ JÖVŐ ● A játék új világa címmel nyílt kiállítás és játszóház nemrég a városligeti Globe Színházban (Bp., Városligeti krt. 1., tel.: 343-3858). A tárlat a következő évezred világába enged bepillantást, ahol a technika és az elektronika a mindennapi élet részévé válik. A gyerekjátékok mozognak, beszélnek, egyszóval intelligensek, akárcsak a képünkön látható szőrmókok, akik óvodába, moziba, szórakozni járnak kis Furby városkájukban. A mulatságos kis kedvencek a látogatóikkal is elbeszélgetnek...
A játéktár persze nem csak belőlük áll: felvonulnak a Csillagok háborújának szereplői, a rajzfilmek hősei (Action Man, DrX), láthatók hatalmas mozgó modellek (oroszlán, dinoszaurusz, helikopter, habokon hánykolódó gálya) és kipróbálhatók a már bevált és népszerű társasjátékok óriás és számítógépes változatai is. A szakemberek véleménye szerint ezekből a játékokból ugyanúgy lehet tanulni, mint hagyományos társaikból. Ideje kipróbálni, mit rejtenek a boltokban eddig csak kívülről megtekinthető játékdobozok, hiszen ez a jövő.

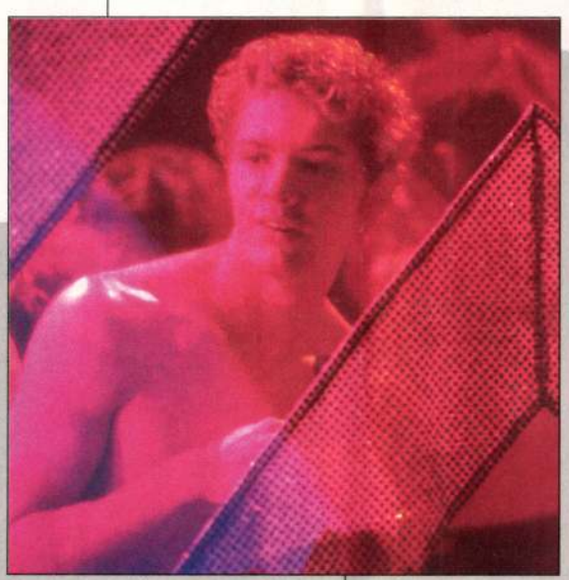

FOTÓ: KERRY HAYES

CSAPDA ● A hetvenes évek végén Manhattan 54. utcájában egy elhagyott tévéstúdió épületében működött a New York-i éjszakai élet egyik legismertebb és a szakavatottak szerint legjobb nightclubja. A Studio 54 falai között a ritmus, a kokain, a divat és az AIDS előtti felhőtlen szabadosság mámorában eltűntek a vendégek közötti társadalmi különbségek. A mondás szerint, ha valaki emlékszik rá, mi történt vele a klubban, akkor az nem is járt ott. Az egykori legendás diszkó ma üresen áll, de a róla szóló rengeteg fénykép, videófelvétel és újságcikk arra ösztönözte Mark Christopher írórendezőt, hogy 54 címmel elkészítse fénykorának és hanyatlásának filmkrónikáját. A nálunk augusztus 26-tól látható színes alkotás egy fiatalember történetén keresztül vezet a korszak popkulturális világába, oda, ahol a hírnév, a csillogás és a szabadság iránti vágy felülkerekedett a józan ítélőképességen. A film bemutatja mindazt, amit egykor az USA-ban a diszkókorszak jelentett, a lelkesedést, az örömet, no és a csapdákat is, amelyeket a túlfűtött érzelmek delíriumában akkor és ott csupán sejteni lehetett.

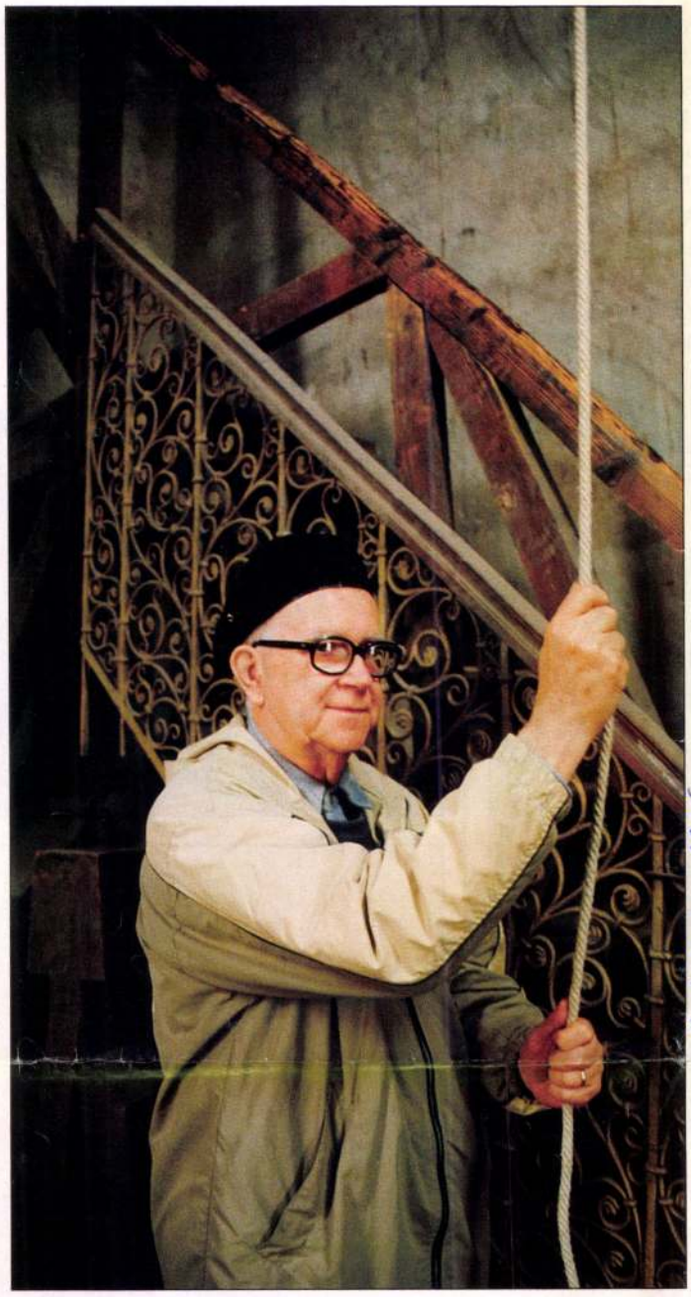

GOMBOS Lajos

AMIKOR A HARANG SZÓL

AUGUSZTUS 20-ÁN ORSZÁGSZERTE ÜNNEPRE HÍVNAK A HARANGOK. MEGKONDUL A SZENT ISTVÁN-BAZILIKA NAGYHARANGJA IS, JELEZVÉN A HAGYOMÁNYOS KÖRMENET KEZDETÉT. EZ A HARANG A MAGA 9,2 TONNÁS SÚLYÁVAL JELENLEG AZ ORSZÁGBAN A LEGNAGYOBB

Őrbottyán csöndes kistelepülés Veresegyház és Vác között. Nincs különösebb látnivaló, csak néhány templom, meg egy hangulatos kis tó. Van ellenben – s az országban itt egyedül – harangöntő. Hovatovább rögtön kettő. *Gombos Lajos* aranykoszorús harangöntőmester, és fia, *Gombos Miklós* ugyanis ma már két önálló műhelyben, egymás szomszédságában öntik a harangokat.

„Édesapámnak Budapesten volt műhelye – meséli az idősebbik Gombos –, *de a háború alatt bombatalálatot kapott. Fennállása alatt mintegy ötezer harang készült ott. Közülük a Bazilika számára öntött 9,7 tonnás volt a legnagyobb, amely azonban, sajnos sok más haranghoz hasonlóan, a háború alatt eltűnt...”*

GOMBOS LAJOS

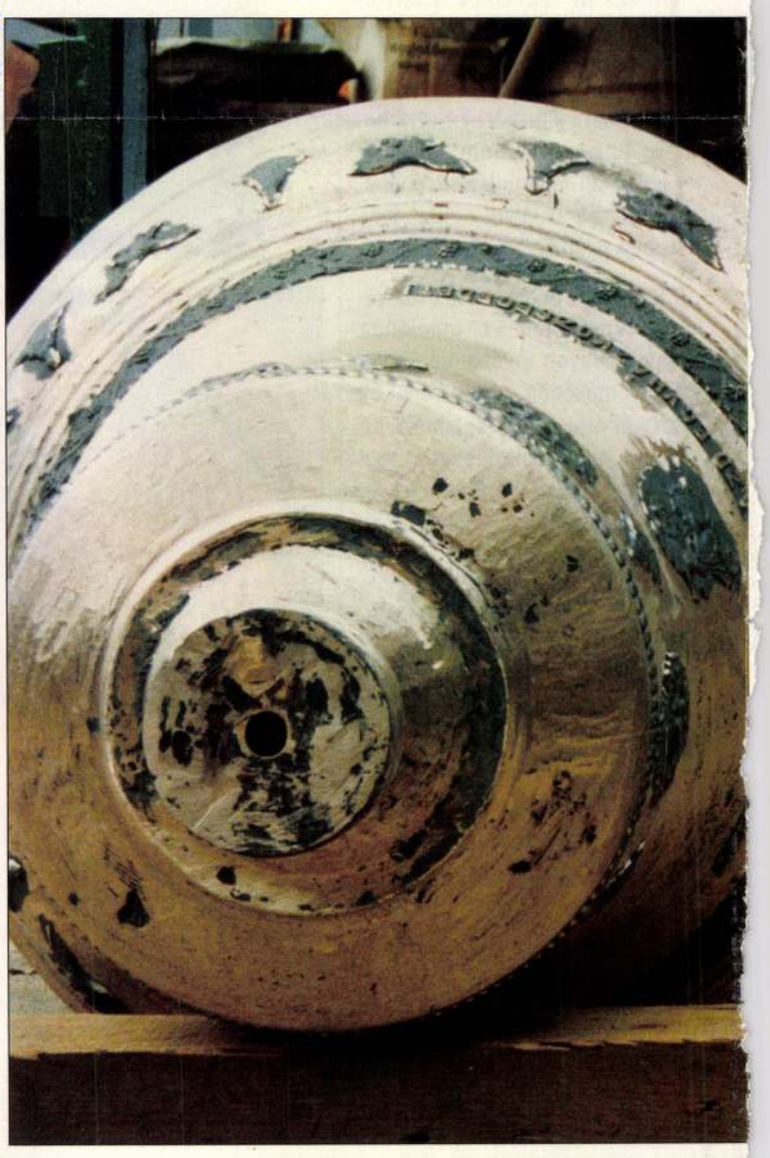

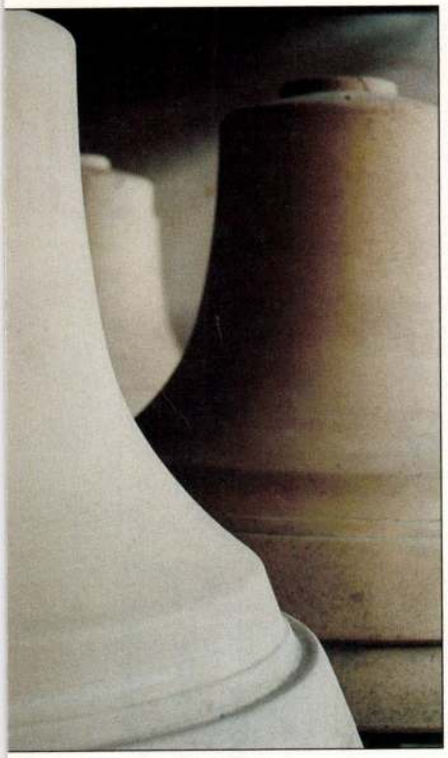

és 22%-a ón. Az elv végül is roppant egyszerű, leginkább az orosz matrjoska babához hasonlítható.

„Az öntőforma készítésének egyik speciális kelléke az a finom sár, amely különleges összetételű: tejet, tojást, cukrot és emberi hajat is tartalmaz. Ez utóbbi nem csak kötőanyagként szolgál, de az öntésnél elvezeti a keletkező gázokat. Régebben használtunk hozzá még lótrágyát és sört is, de ezekről lemondtunk, mert a trágya, talán a megváltozott állattartási szokások miatt, már nem megfelelő, a sör meg ki tudja miért, többnyire bele sem került."

A harangöntő szinte mindenhez ért. Amíg egy harang elkészül – s ez általában 5 hónap, esetenként fél év –, addig közel 300-féle műveletet hajtanak végre rajta, az agyagformázástól az öntésen és kovácsmunkán át a cizellálásig. Lehetetlen mindet felsorolni. Az egész műveletsor azonban a hangolással kezdődik.

Ha a toronyban van már egy vagy két harang, azok hangját előbb műszerrel pontosan kimérik, s ehhez öntenek később összhangzatban megfelelőt.

„Az egész a tervezésen és a sablonokon múlik" – avat be Gombos Miklós, a fiú. S ebben nincs miért kételkedni, hiszen már bizonyított: az 1992-es sevillai világkiállításra, a Makovecz-tervezte héttornyú magyar pavilonba ő készítette a 14 darabot számláló harangjátékot.

„Ezek a sablonok, amelyek egy-egy zenei egész vagy fél hangot jelentenek, tapasztalati úton készülnek, de a formájuk mindig egy-egy családra jellemző. A harangöntésnél egyébként is általános, hogy csak régi, nagy hagyományokkal rendelkező családokból kerülnek ki újabb harangöntők. Hogy Európában hányan foglalkoznak ezzel a mesterséggel, arra nincs pontos adat, de a számuk mindenképpen legfeljebb tíz és tizenöt közé tehető."

Ősidők óta tartja magát az a hiedelem, hogy az igazi mesterek munkáiban a mester lelke tovább él. Ezt sem cáfolni, sem megerősíteni nem tudom. Ám ha egy kissé jobban figyelek, nekem már másképp szólnak a harangok. Mintha egyre több kongatná azt, hogy Gom-bos ... Gom-bos ...

A HARMADIK MATT

NEM MATT. SZÍNES EGYÉNISÉG. S AMI MÉG ENNÉL IS FONTOSABB, NAPRAKÉSZ SZÍNÉSZ. MATT DAY A LEGNAGYOBB SZTÁROK EGYIKE A KENGURUK FÖLDJÉN. AZ ÚJVILÁGBAN MOST TESZI ELSŐ LÉPÉSEIT

SZABÓ G. LÁSZLÓ INTERJÚJA

Nem kevesebb, mint tíz évig egyetlen Matt uralkodott a hollywoodi királyságban. Matt Dillon, a lázadó, a minden rosszra kész szépfiú. M. D., jegyezzük meg! Rendezői közül az egyik legjelesebb: Gus Van Sant. Ő álmodta filmre tavaly a Good Will Huntinget is, amelyben az új Matt démoni alakításával ejti ámulatba nézőit. Teljes neve: Matt Damon. M. D., Hollywood Oscar-díjas „kiskirálya".

És most itt a harmadik Matt. Természetesen D-vel. Matt Day. Fiatal, rokonszenves, érzékeny fiú. De bátor is. Ausztráliai sikereit odahagyva most költözött be Hollywoodba. Hódítani akar. Nyerni. A legjobbak közt is verhetetlen lenni.

Emlékeznek még Murielre, a megszállott ABBA-rajongóra, és torokszorító esküvőjére? Akkor biztosan látták Paul J. Hogan nagy sikerű ausztrál filmjét, a Muriel esküvőjét, melyet a közelmúltban az egyik televíziós társaság is műsorra tűzött. Brice, a „videodrogos" srác talán az első remény volt a címbéli „Abbapipőke" életében, gátlásosságával azonban nem juthatott messzire. Mínuszból indult, és ott is maradt.

Matt Day olyan átéléssel, annyira finom eszközökkel játszott a filmben, hogy a néző már-már azt hitte: ő maga is egy ilyen érzelmi romhalmaz. Tévedni természetesen a moziban is szabad. Matt Daynél ugyanis minden rendben van. Olyannyira, hogy élete nagy útját is csak egy kisebb kalandnak véli.

– Semmi görcs, semmi félelem?

– Amerika miatt? Az égvilágon semmi. Hova menjen Sydneyből egy színész? Szerintem Hollywoodban kell próbálkoznia. Az a végállomás. Azt megelőzően minden csak köztes megálló. A mostohaapám is ilyen „nagy utazó". Denesztot.

– Az mi?

– Az a neve. Denesztot.

– Talán Tóth Dénes?

– Igen, igen! Dénes. De az anyám is azt mondja: Denesz. Ötvenhétben hagyta el Magyarországot. Azóta Ausztráliában él.

– Ahonnan a „fia" most szélsebesen elhúzott.

– Mire vártam volna? Ne tűnjön nagyképűnek: mindazt, amit huszonhét éves koráig elérhet az ember, azt elértem. Sok filmben és még több tévésorozatban játszottam. Utcakölkök, nagy vagányok, sérült lelkű kamaszok, kezelhetetlen vadócok, nevelőintézetbe zárt bűnösök népes csapatát formáltam meg, amióta elkezdtem a pályát. Tavaly aztán, amikor megkaptam Robert Carter Cukorgyár című filmjének főszerepét, elhatároztam, ha ezzel is sikerem lesz, másutt folytatom.

A Bazilika jelenlegi nagyharangját, melyet 1990-ben szenteltek föl, Passauban öntötték, annak emlékére, hogy Szent István hitvese, Bajor Gizella Passauból származott.

A harangozás a keresztény egyházban - bizonyos források szerint - hivatalosan 1169-ben, egy pápai rendelettel kezdődött, ami előírta a templomok számára a felszentelt harangok használatát. Korábban ugyanis szó szerint „összetrombitálták" a híveket. Valójában az egyházon belül elsőként a Benedek-rendi kolostorokban használtak előbb csengettyűket, majd harangot az V. századtól, s tőlük vették át lassanként a hagyományt a plébániatemplomok. A harang azonban már az ókorban ismert volt.

„A harang hangja különleges hatással van az emberre" - állítja Gombos Lajos, s ezt látszik igazolni, hogy kultikus felhasználása a kezdetektől jellemző: használták alvó istenség felébresztésére, a bacchanáliák „beharangozására", katasztrófaelhárításra - pl. jégfelhőoszlatásra - egyaránt. Másik fő funkciója a vész jelzése volt.

MESTEREK

KÉP ÉS SZÖVEG: SZERÉNYI ALBERT GÁBOR

A harangöntés technikája mindmáig rengeteg bronzkori hagyományt őriz. Mindenekelőtt téglából és agyagból megépítik a harang „magját", vagyis belső üregét. Száradás után az erre felhordott agyagból egy sablon segítségével készítik az ún. „álharangot", amely minden paraméterében az öntendővel egyező. A pontosság azért fontos, mert a harang hangját keresztmetszete, vagyis átmérője, falvastagsága és súlya határozza meg, s egy elkészült fals harang utólag már nem hangolható. Ezt az álharangot díszítik viasszal, ami a következő agyagkéregben, a „köpenyben" hagy negatív nyomot, majd az egészet kiégetik. A végén mindezt szétszedik, és eltávolítják az álharangot. Újból összerakva és földbe ásva, a mag és a köpeny közé, az álharang helyére öntik a bronzot, amelynek 78%-a vörösréz

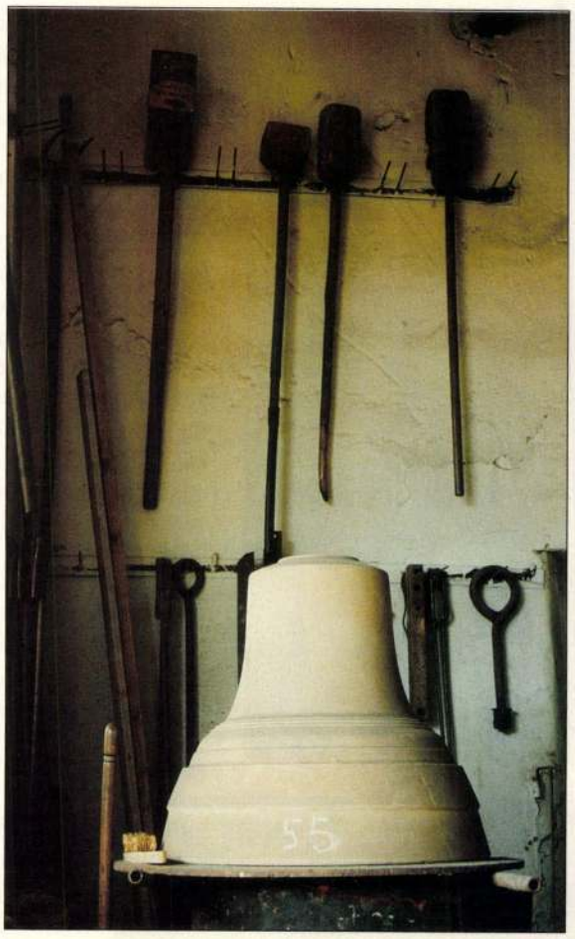

GOMBOS Lajos harangöntő

Harangszentelés Csengerújfaluban

Aki jártában-keltében felnéz a Szatmári Református Egyházmegye délkeleti csücskében elterülő, 900 lelket számláló Csengerújfalu református templomának tornyára, az örömmel és Isten iránti hálával gondolhat vissza az április 5-én lezajlott harangszentelő ünnepség eseményeire.

A falu kb. 1/3-át képező református lakosság áldozatkészsége, a helyi önkormányzat támogatása, az egyházmegye gyülekezeteinek segélyadománya és mindenekfölött Isten segítsége révén az elrepedt nagyharangot ez év januárjára Őrbottyánban *Gombos Lajos* harangöntő mester által újraöntették.

A hálaadó istentisztelet megtartására összegyülekezett ünneplő közösséget *Balogh Tihamér* esperes köszöntötte, a gyülekezet pedig a Szentháromság Istent énekszóval dicsérte. A harang helyreemelése előtt a jelenlévő lelkipásztorok egy-egy Igével mondtak áldást. Ezután következett a mesterművű nagyharang kötéllel való felhúzása a toronyba, énekszó kíséretével.

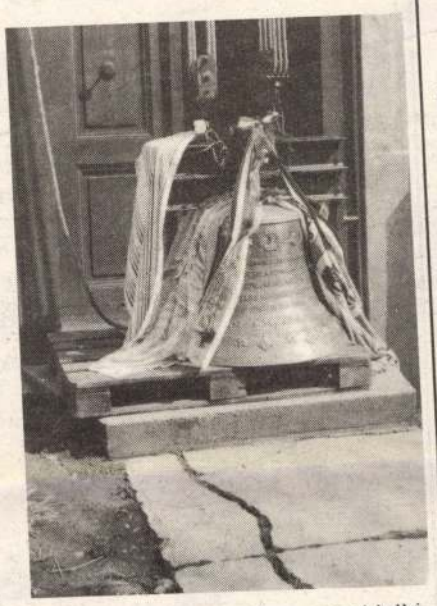

A gyülekezet a templomban folytatta az ünneplést. Ezalatt *Szórádi András* presbiter irányítása mellett négy fiatal, ügyes legény: *ifj. Szórádi András, Szórádi Zoltán, Becző Bálint és Márián György* a helyére tették és az első meghúzásra kész állapotba rögzítették a harangot.

Az igehirdetést Balogh Tihamér esperes végezte. Az I. Kor. 13. válogatott versei alapján hirdette Isten mindeneket átfogó, irgalmas szeretetét. Az istentisztelet ékességéről és szép rendjéről *Bartha Gyula* csengeri lelkipásztor gondoskodott a liturgia vezetésével. *Egresi Lászlóné*, a gyülekezet lelkipásztora, meleg szavakkal köszönte meg mindazoknak a fáradozását és áldozatkészségét, akik lehetővé tették e szent cél elérését. Az ünnep közvetlenségét emelte még az óvodások, a hittanos gyerekek és a kiskórus kedves műsora.

Az ünnepség ezután a templom előtt folytatódott. *Szórádi András* presbiter, a presbitérium határozatának eleget téve, levezette a harang *első meghúzására történő licitálást*. Egy jó negyedóra elteltével, *Csáki Sándor* presbiter – aki pénzben is a legnagyobb felajánlást tette (38 000 Ft-ot) – húzhatta meg elsőnek az új harangot.

Egresi Lászlóné

Igehirdető körúton

Kalotaszegtől Kárpátaljáig

ÁPRILIS 22-től 27-ig kedves meghívásoknak eleget téve Kalotaszegen és Kárpátalján tehettem jószolgálati körutat. Kalotaszegi, illetve kolozsvári utamon elkísértek a dunamelléki egyházkerület püspöki hivatalának munkatársai is. Április 22-én, útban Bánffyhunyad felé, rövid időre megálltunk Nagyváradon, ahol *Tőkés László* királyhágómelléki püspökkel, a Romániai Magyar Református Egyház Zsinatának elnökével – az április 8-án Nagyváradon megtartott Zsinat után, ill. a május 4–5-én Budapesten sorra kerülő Zsinat előtt – a legsürgetőbb és legaktuálisabb feladatok megbeszélésére nyílt lehetőség.

A Királyhágó szépségeit megcsodálva kora délután érkeztünk utunk első szolgálati állomására, Bánffyhunyadra, ahol vendéglátónk *Czirmay Árpád* lelkipásztor fogadott bennünket Kalotaszeg fővárosában, a gyönyörű templom előtt. A gazdagon megterített asztalok mellett nyílt először lehetőség a kölcsönös bemutatkozásra, majd ezt követően a kalotaszegi lelkészkörrel találkozhattam testvéri együttlét keretében. Érintettem előadásomban református egyházunk megújulásának szükségességét, eddig is meglévő, s most visszakapott iskoláink helyzetét, ingatlanaink visszakérésének tükrében egyházunk anyagi állapotát, a múlt igazságban és szeretetben történő lezárásának fontosságát stb. A templomot zsúfolásig megtöltő gyülekezet magán hordozta Kalotaszeg népi tradícióinak mesés színvilágát. A pompás ruhák ragyogását azonban felülmúlta az Isten Igéjét váró és az arra figyelő szemek csillogása, s a szívek imádságos dobbanása. A 47. zsoltár alapján hirdettem Isten Igéjét arról, hogy magasan, ég felé növekedve a kegyelemben kell közelednünk Isten trónusa felé, s nem szabad restségben elmaradni az isteni mértéktől, amint a népmesében a rozs és az árpa példája mutatja. Hálatelt szívvel hallgattuk a bánffyhunyadi énekkar, s a versmondók szolgálatát, az elhangzott köszöntéseket, s a magasba szárnyaló kérést: „Isten, áldd meg a magyart!"

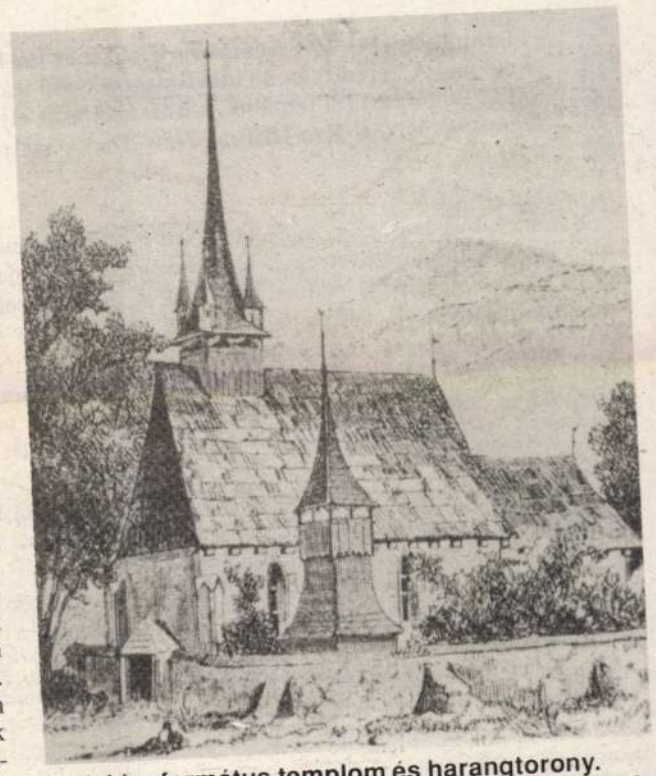

A viski református templom és harangtorony. (Miskovszki Viktor rajza, Vasárnapi Újság, 1866.)

KALOTASZENTKIRÁLYRA a gyülekezet fiatal lelkésze kalauzolt át bennünket. A magyar végvári szerepet betöltő Kalotaszeg-Zentelke gyülekezetében kivételes ünnepnek számított ez az este. Ezt szimbolizálták a még így együtt soha nem látott, szebbnél szebb kalotaszegi népviseletek, a presbitériumon s az énekkaron a fehér alapon fekete mintázatú szűrök, a lányokon a színes viselet s a gyöngyös párták, az asszonyokon a hagyományos, visszafogottabb színvilágú öltözet és fejkendő.

Itt az Ézsaiás 59:21 volt igehirdetésem alapigéje, s az ünnepi versek, az énekkar megható szolgálata után itt is felcsendültek a zúgó orgonán a Himnusz hangjai, s mi meghatottan s teljes felszabadultsággal énekelhettük.

Istentisztelet után a gyülekezet terített asztalokkal várt bennünket. Itt is velünk voltak *Gyenge János* és *Péter Miklós* egyházkerületi tanácsosok, akiknek gondoskodását ezúton is köszönöm. Az utóbbi, irodalomtanár lévén, egy alkalmi verssel is megvidámította ottlétünket. „Hunyadon az Ige egy új képet hozott, / Égő Nap hevében égre növő rozsot. / A csodaszép példa oly erővel járt át, / Nem fogjuk követni azt a lusta árpát. / Folytatódott a nap fénylőn, mint egy álom, / Kegyelem ragyogott egész Szentkirályon. / Nem Hold világított, nem is villany fénylett, / Szép népünkkel kötött Isten szövetséget".

A LELKÉSZ feleségétől azt is megtudtuk, hogy Ady 1914-ben itt írta, e falu és gyülekezet népéről, a két testvértelepülést elválasztó híd feletti dombon ülve „A Kalota partján" cím versét, melynek bevezető sorai szinte mindenki előtt ismerősek: „Pompás magyarok, templomból jövet / Mentek át a Kalota folyón / S a hidat fényben majd nem fölemelte / Az ölelő júniusi Nap. / Mennyi szín, mennyi szín, mennyi kedves / és tarkaságban annyi nyugalom / És fehér és piros és virító-sárga, izgató kék és harcos barna szín / S micsoda nyugodt, nagyságos arcok, / Ékes párták, leesni áhítók. / Papi-beszéd kemény fejükből csöndben / Száll el s nyári illattal vegyül. / Mily pompás vonulások a dombon. Oh, tempós vonulás, állandóság, / Biztosság, nyár, szépség és nyugalom…"

Késő éjszaka Kolozsvárott *dr. Geréb Zsolt* professzor fogadott bennünket a Theológián, aki sokat fáradozott azért, hogy népes küldöttségünk jól érezze magát ebben a pár napban.

MÁSNAP REGGEL a dunamelléki és az erdélyi egyházkerület munkatársai közös áhítat, majd fogadás keretében ismerkedhettek meg egymással, ill. a két egyházkerület életével, gondjaival. Itt a 57. zsoltár alapján szóltam Isten Igéjét. Reméljük, hogy ez a tapasztalatcsere itt Budapesten folytatódik majd.

Útra keltünk újra Kalotaszeg felé. Nagykapuson egy kedves református család vendégelt meg bennünket frissen sült kürtőskaláccsal. Nagy öröm volt látni e nagyon szerény körülmények között élő, egyszerű család körében kalotaszegi fő mondanivalónk megelevenedését, a sok kicsiny gyermeket. Hisz a magyarság jövőjét egyedül ez jelentheti itt, míg az abortusz, s az egyke a nemzethalált, a kalotaszegi és erdélyi magyarság pusztulását. A lelkész vezetésével a kicsinységében is elbűvölő nagykapusi templomot néztük meg, melynek egyik fele még az eredeti, 12. századi, „románkori" építmény.

Kora délután Kolozsvárott kollégiumi fiataloknak tartottam előadást a református kegyességi irányokról, majd néhány lelkész jelenlétében Ravasz László születésének 110. évfordulója alkalmából koszorút helyeztem el nagyméretű olajportréja alatt, mely a Theológián csak a forradalom után kerülhetett vissza eredeti helyére.

Késő délután és este még némi városnézésre, s baráti találkozásokra és beszélgetésekre is alkalom adódott.

*

A KÖVETKEZŐ nap reggelén Záhonynál léptük át a határt. Kárpátaljai utam első szolgálata Munkácson volt, ahol egy ökumenikus istentiszteleten prédikáltam egy igazán ökumenikus Ige alapján (Galata 6:17). A textus protestáns és katolikus specifikumain túl szóltam a nagypénteki aktualitásokról is, hisz ezen a napon pravoszláv testvéreink éppen a nagypénteket ünnepelték.

Szombaton, Beregszászon egy reggeli istentisztelet szolgált keretéül a kárpátaljai lelkipásztorok, gondnokok és presbiterek találkozójának. Ezt követően a gondnoki és presbiteri tiszt szerepéről és feladatairól tartottam előadást.

AZ UNGVÁRI kormányzósági palotában állami illetékesekkel folytattam megbeszélést a református parókiák visszaadásáról, valamint az utazások és az egyházi kapcsolattartás lehetőségeinek bővítéséről, könnyebbé tételéről. A vallásügyi hivatal rendkívül udvarias vezetője előtt annak a reménynek adtam hangot, hogy az új helyzetben nem a templomok bezárására, hanem újak építésére kerül sor. E vonatkozásban biztató, hogy a meglévő 91 magyar református templom mellé újabb 6 új templom épül, ami a gyülekezeti élet megelevenedését fogja maga után vonni. Sajnos, a templomok számával egyelőre nincs összhangban a református lelkészek száma. Hisz összesen csak 24 lelkész szolgál Kárpátalja magyar református gyülekezeteiben. De ezekből is 16 lelkészünk már 72 éven felüli. Jelenleg budapesti és debreceni Teológiánkon 10 kárpátaljai fiatal, míg a pataki Teológia ún. „nulladik évfolyamán" 5 onnan való fiatal tanul. Közös célkitűzésünk az, hogy a lelkipásztorok létszámát Kárpátalján 60 főre emeljük, ami már megközelítené a lelkészek és a gyülekezetek egymáshoz viszonyított számarányában a hazai helyzetet.

Az ungvári gyülekezetben hirdethettem tovább Isten Igéjét, ahol felemelő élményt jelentett a nagykőrösi tanítóképző énekkarának szolgálata, éppúgy, mint Beregszászon a Ráday kórusé.

VASÁRNAP négy istentisztelet várt rám. Délelőtt 10-kor Nagydobronyban, délután 2-kor Botrágyon, 5-kor Salánkon, s este 9-kor Dercenben. Mindenhol megragadott bennünket a gyülekezeti énekkarok és a versmondók szolgálatának magas színvonala, kulturáltsága, a bennünket körülvevő nagy-nagy szeretet, a gyülekezetek igei szomjúsága.

Utolsó nap a kárpátaljai lelkészek összközössége előtt hangzott el áhítat, majd az őket érdeklő legfőbb teológiai kérdésekről tartottam előadást. Így a keresztelés, a temetés, a megtérés, a halhatatlanság s a feltámadás teológiai problematikájáról.

Innen Viskre mentünk, ami további 100 km-es távolodást jelentett az országhatártól, de a Felső-Tisza mentén a gyülekezet 700 éves templomában tartott istentisztelet mindörökre felejthetetlen marad számunkra.

Hálát adok Istennek, hogy megerősített ennek az útnak tehervállalásában is, s hogy Igéjén keresztül, Szentlelke segítségével egyaránt megáldotta az igehirdetők és igehallgatók szolgálatát.

Dr. Hegedűs Loránt püspök,
a Zsinat lelkészi elnöke

Szórványgondnokok eskütétele Mohácson

Április 26-án nyolc, Mohácshoz tartozó szórványgyülekezet gondnokát küldöttsége Mohácsra, templomunkba. Ezen a vasárnapon tették le a gondnoki-presbiteri esküt a kicsi falvak maroknyi református gyülekezeteinek hűséges helyi gondviselői a mohácsi anyagyülekezet közösségében.

Az anyagyülekezethez tartozó szórványgyülekezetek többségében a Felvidékről, Csehszlovákiából áttelepített magyar református családok élnek. Nagy részük római katolikus tengerben kicsi szigetgyülekezetek. 252 református testvérünk él a nyolc szórványgyülekezetben, ahol havonta egyszer tartunk istentiszteletet és hittanórát. – Istentiszteleteinken 50–60%-os a látogatottság, a szórványokban felnövekvő 28 gyermek mindegyike hittanos, és 90–100%-ban részt is vesz az istentiszteleteken.

Gondnok-presbitereink már évek óta nagy hűséggel látogatják lelkészükkel és nélküle is a rájuk bízottakat, sőt otthonukba hívják meg a testvéreket, mert a nyolc falu közül csak Lánycsókon, Majson és Székelyszabarban van imatermi lehetőségünk úgy, hogy Lánycsókon nem is a magunkéban, hanem római kat. testvéreink hittantermében vagyunk szívesen látott vendégek.

Majsi szórványgyülekezetünkben gondnokasszonyunk megszervezte a minden héten tartott istentiszteletet: hétfőnként más-más gyülekezeti tagunk otthonában hallgatják meg a testvérek kazettás magnetofon segítségével a Mohácson elhangzott, felvett istentiszteleteket, igehirdetéseket, sokszor nagy kedvvel énekelnek, órákig együtt vannak szép dicséreteinket, zsoltárainkat és hallelujákat énekelve. Minden szórványunkban kölcsönözzük az istentiszteleti magnókazettákat, így otthon is tarthatnak családjaink istentiszteletet.

Április 26-án az igehirdetés szolgálatában *Szabó Mihály* mohácsi lelkipásztor az I. Péter 1:1. és 5:2. alapján szólt a gyülekezethez: *„Legeltessétek az Isten közöttetek lévő nyáját!"* – A hűséges gyülekezetpásztorolásról szólt biztatóan az igehirdetés, kérve a gyülekezetek: anyagyülekezet és szórványai gondnokait, presbitereit, tagjait az Úr Jézus Krisztusban való fáradhatatlan, hűséges bizonyságtételre, munkára.

Szabó Mihályné beosztott lelkész, a szórványgyülekezetek gondozó lelkipásztora beszámolt a szép számmal együtt örvendezőknek a szórványgyülekezetek életéről, hűségéről, gyermekeiről, áldozatvállalásokról.

Ezután került sor a hűséges, már eddig is példamutatóan szolgáló szórványgondnokok gondoki-presbiteri esküjére. Esküt tettek: *Zólyomi Vilmosné* (Hímesháza), *Kvála Jánosné* (Homorud), *Neumaiszter Ferencné* (Lánycsók), *Sinkó Istvánné* (Nagynyárád), *Harangozó Árpádné* (Majs), *Biczó Józsefné* (Sátorhely), *Gaál Kálmán* (Székelyszabar) és *Nagy Lőrinc* (Szür). Áldás után a lelkipásztor és beosztott lelkész kézfogásával, a mohácsi gondnok: *Csomor László* buzdításával, a gyülekezet könyvajándékával és a 134. zsoltár 3. versének el-eklésével fejeztük ki áldáskívánságainkat mindnyájan.

A nagy gyülekezet szívére ölelte a kicsinyeket. Megköszönte az anyagi áldo-78 ezer Ft-ot: egyházfenntartást, perselypénzt, adományokat, amellyel ásainkhoz 1991-ben is hozzájárultak a kis szórványgyülekezetek

Szabó Mihályné

Hozzászólás

Valódi egyenlőség?

Lapunk április 26-i számában jelent meg dr. Bagdy Emőke pszichológus: A keresztyén nő identitásáról című írása. E rendkívül sokakat foglalkoztató témához a hozzászólását eljuttatta szerkesztőségünkbe Mikesi Éva (Bronx, New York), melyet az alábbiakban közlünk.

Örömmel olvastam, hogy megalakult a Református Nőszövetség és elkezdte a munkáját. Érdeklődéssel olvastam a Nőszövetség első konferenciájáról szóló és az azzal kapcsolatban megjelent cikket, *dr. Bagdy Emőke* pszichológus tollából, amelytől több tekintetben elhatárolta magát a Szerkesztőség, mivel a „feminista teológia" minden formáját feleslegessé teszi Pál apostol a Galata 3:28-ban, ezt írván: (Krisztusban) „nincs férfi, sem nő..." Minthogy a cikkel kapcsolatban véleményt kértek az olvasóktól, íme az enyém:

Pál apostol a fenti Ige mellett egyebek közt az I. Korintus 11-ben azt is leírta: „Szeretném, ha tudnátok, hogy minden férfinek feje a Krisztus, az asszony feje a férfi." Nem sokkal később pedig: „Mert nem a férfi teremtetett az asszonyért, hanem az asszony a férfiért." És bizony a keresztyén egyházak fennállásuk óta a mai napig, *nem a Galata 3:28. szerint viselkednek az asszonyok irányában*, hanem az I. Korintus 11. szerint. S ezt a legteljesebb meggyőződéssel teszik.

De ez még nem minden. Pál apostol ugyanis azt nem írja le, hogy *mi van akkor, ha a férfi feje nem Jézus Krisztus*. Erre nézve sehol semmi utasítás, már pedig a földi élet relációjában férfiuralom van, s nem tartom túlzásnak azt mondani: „férfidiktatúra a nő felett", annak minden nyomorító következményével. Teljesen igaz, hogy Krisztusban „nincs férfi, sem nő"..., de itt a földön bizony van, *igen erőteljes diszkriminációval a nők ellen*. S bizony a teológia elmélete és gyakorlata igen erősen „maszkulinista", tehát ne tessék csodálkozni azon és bizony nem felesleges, hogy itt-ott felüti a fejét az Önök által „feministának" nevezett teológia is. Végre!

A keresztyénség története – írásaiban és gyakorlatában – tele van „mizoginiá"-val (nőgyűlölettel), s ezt Önök is igen jól tudják. Ez a mizoginia pár évszázaddal ezelőtt az asszonyok tömeges megkínzásához és kivégzéséhez vezetett boszorkányüldözés formájában. Sok százezer nő pusztult el a Biblia félremagyarázása következtében... *Ezeknek a mártírhalált halt nőknek még ma sincs emlékművük*, holott van a gályarabságra küldött református papoknak, a Don kanyarnál elesett magyar katonáknak, a nácik által kivégzett zsidóknak, sőt a cigányoknak is, de nem ezeknek az asszonyoknak. Sőt *ezért a tömeggyilkosságért még senki sem kért bocsánatot az asszonyoktól*, holott a zsidóságtól, nagyon helyesen, bocsánatot kért az egyik nyugatnémet kormány és Koreától a japán kormány. De nem az asszonyoktól, pedig itt lenne az ideje ugyanúgy, mint az emlékműnek, mementóul.

Mert félek, nagyon félek, hogy erre hamarosan nagyon nagy szükség lesz!

A férfiuralom, sokszor diktatúra, még korántsem múlt el. Erre mutat a lapjuk március 22-i számában megjelent *Gyermekvállalás: gyermekáldás* című cikk (6. oldal, szerző: *Hámori László*) egyik bekezdésében *dr. Pálhegyi pszichológus professzor* hozzászólása, mi szerint: „Isten Igéje alapján nem fogadhatjuk el sem a valószínűleg fogyatékosként születendő gyermek, sem pedig a bűncselekmény (nemi erőszak) következtében születendő gyermek esetében a művi abortusz indokoltságát." *Lélegzetelállító kijelentés! Elképesztő férfiönzés!* És ettől a Szerkesztőség nem határolta el magát, mint tette ezt dr. Bagdy pszichológus cikkével kapcsolatban. Tehát egyetértenek dr. Pálhegyivel. De akkor, kérem, nevezzék meg azt a helyet, ahol Isten Igéje erről határoz. Ám tartózkodjanak az általánosításoktól, mivel éppen az vezetett annak idején a boszorkányüldözéshez, legalábbis látszólag. Szóval hol van az az Ige? S miért, hogy a keresztyén egyházak sokkal nagyobb gondot fordítanak a párnapos vagy párhetes embrióra, mint a 20–30 éves felnőttekre, akiket a férfiuralom háborúiban lemészárolnak. Előbb nevezik gyilkosságnak az abortuszt, mint a háborús vérontásokat! Vajon miért?

Iszonyatos lenne a következménye annak, ha a dr. Pálhegyi véleményében foglaltak törvényerőre emelkednének és annak betartására kényszerítenék az asszonyokat! Iszonyatos lenne az egész társadalomra nézve, és bizony Ratkó Anna szellemét idézné fel erőteljesen már csak azért is, mert egy ilyen törvény végrehajtását csak kommunista-fasiszta módszerekkel lehetne ellenőrizni. Demokráciát pedig nem lehet diktatórikus eszközökkel felépíteni. Bizonyos vagyok abban, hogy ha a világi törvényhozás – mint olvasom – az embriót a fogamzás pillanatától embernek fogja – mint akarja – kinyilvánítani s így az abortusz minden formáját gyilkosságnak tartani, azt nagyon rövid időn belül vissza fogja vonni, de még azon rövid idő alatt is rendkívül sok kárt fog okozni a társadalom egészének, mint ahogy minden diktatúra bűnéért végül is az egész emberiség „fizet".

Milyen elképesztő, hogy a férfijogú társadalom nyugodtan elnézi, hogy *a nők háromszor súlyosabb terheket hordozzanak*, mint ők maguk. A terhesség-szülés-nevelésen túl a házi teendők nagy részét is az asszonyok végzik, s amellett ugye napi 8 órát dolgoznak is. S akkor meg a magát szexuálisan fegyelmezni nem tudó férfi erőszakos nemi közösülésének terhét is a nőre akarják hárítani, s annak véleményét erről ki sem kérik.

Mennyivel inkább Isten akarata lenne, hogy a keresztyén egyházak iskoláikban megtanítsák a fiatalságot a felelős, Istennek tetsző szexuális magatartásra, elítéljék az erőszak minden formáját. Megbélyegzik az ilyesmit elkövetőt, gondoskodnak arról, hogy a testileg és lelkileg egyaránt megkínzott nő gondozást kapjon, „nehogy teherbe essék" és AIDS-es gyermeket hozzon a világra stb. stb.

A nemi erőszaknál ugyanis nem az abortusz a gyilkosság, hanem a nemi erőszak. Az megöli a nőt és a gyermeket is. Isten akarata az, hogy a nő olyan gyermekeket hozzon a világra, akiket már a méhében gyűlöl? Ugyan már! Az egész abortusz nem erkölcsi s még csak nem is vallási kérdés, hanem *politikai, azaz hatalmi kérdés*. Mert ha nem az, akkor miért nem az asszonyok döntenek erről?

A politikai és egyházi hatalomból a nők még ma is ki vannak zárva. Úgy tűnik, hogy a férfijogú, azaz patriarchális társadalom csak nem akarja megérteni, hogy ideje lejárt, hogy Isten az emberi értékeket a nőben és a férfiben egyenletesen osztotta el, és azokat nem rendelte egymás alá-fölé; hogy *yin* és *yang* ősi egysége felborult akkor, amikor a férfi rákényszerítette akaratát a nőre, s addig nem lesz a földön béke, amíg ez az egység, azaz egyensúly helyre nem áll. Megértik-e ezt valaha a hatalmon lévő férfiak és férfi organizációk? Mert ez a feltétele – ha még nem is elégséges – ahhoz, hogy Krisztusban *valóban* egyenlők és egyek legyünk... Kérem, bízzák az abortusz kérdésének eldöntését mind egyházi, mind pedig világi szinten *az asszonyokra*. Közöttük nagyon sok orvos, jogász, lelkipásztor, pszichológus, tanár stb. van, akik maguk is édesanyák, nem beszélve a sokgyermekes édesanyákról. Döntsenek ők saját testük működése felől és majd az asszonyok döntése, amit maguk vállaltak, *népszavazás* formájában váljék törvénnyé. Higyjék el, ez példamutató lenne az egész világ előtt és sokkal eredményesebb védelme az „élet"-nek.

S most soraimat *dr. Hegedűs* püspök jelentős mondatával zárom: „...toleráns igazságkereséssel cselekszünk, tudván, hogy a tolerancia igazság nélkül üres, az igazság tolerancia nélkül vak". A háborúktól és diktatúráktól meggyötört emberek ugyanúgy megértést és szeretetet igényelnek, mint az ugyancsak megnyomorított egyházi szervezetek.

EGYETLENEGY

Szétzüllik a vágyak csapatja,
ez erre, az amarra megy,
szívem mind-mind magára hagyja,
csak egy marad, egyetlenegy:
E g y látomást követni végig,
célomhoz egyre közelebb;
e g y ölelést szívemre zárni
s megőrizni a melegét,
e g y lábnyomot kísérni végig
sokszor sivatag-helyeken,
e g y álomért küszködni égig,
míg valóság lesz odafenn.

Füle Lajos

Megalakul a DRLE

Miért legyen még egy egyesület?

A Dunamelléki Református Lelkészegyesület június 15-én, dél előtt 10 órai kezdettel tartja alakuló gyűlését Budapesten, a Ráday Kollégium dísztermében, amint azt az egyesület szervező bizottságának tagjai – Takaró Tamás, Kálmán Péter, Mikesi Károly lelkipásztorok – lapunknak hírül adták.

A regionális egyesületek munkája nyilván betagolódik az országosba, tehát az 1989-ben megalakult Magyarországi Református Lelkészegyesület munkájába. Így lesz ez a mi esetünkben is, még akkor is, ha természetesen mindegyik lelkészegyesület önálló jogi személy. Az időközben eltelt csaknem három év alatt rá kellett jönnünk, hogy csak akkor tudunk hatékonyan dolgozni céljaink elérése érdekében, ha egyházkerületekben gondolkodunk. Ugyanakkor tudatában vagyunk annak, hogy vannak olyan feladataink is, amelyeket csak országos szinten, vagyis az MRLE szervezésében tudunk megoldani.

És most lássunk néhányat azok közül az okok és célok közül, amelyek indokolják a Dunamelléki Református Lelkészegyesület létét. E sorok írója szerint először is az, hogy a magyarországi református lelkészi közösséget ma különösképpen is fenyegeti, hogy soha nem lesz közösséggé. Hogy atomizálódik és széthúz. Két irányból érezzük ezt a fenyegetést. Az egyik az, hogy az elmúlt években megalakult különféle egyesületeink – tisztelet a nagyon kevés kivételnek – kizárólagosak. Túl sok egyesület van, amelyik túl sokaktól határolja el magát. Tudjuk, hogy létezik teológiai közömbösség is, és ebbe a halálos betegségbe nem akarunk beleesni. Ugyanakkor az a véleményünk, hogy éppen a Jézus Krisztusról szóló evangélium hiteles szolgálata érdekében kell keresnünk azokat a pontokat, amelyekben egyetértünk. Bizonyára ki fog derülni, hogy sokkal több minden van, ami összeköt minket, mint ami elválaszt. A most megalakítandó lelkészegyesület – együtt a másik három egyesülettel – ezért szeretne munkálkodni. Tagjai ezért akarnak együtt imádkozni.

Van egy másik veszélyforrás is. Arra gondolunk, hogy a lelkészi összetartozást egyházmegyei szinten még úgy-ahogy megéljük. Nagyobb körben viszonylag. Lelkészi közösségünket fenyegeti az, hogy nem látunk túl az egyházmegyék határain. A kerületi Lelkészegyesület szeretne túllátni a megyei kerítésen mint ahogyan az MRLE a kerületi korlátokon. Sajnos, a tahi lelkészkonferenciák kezdenek érdektelenségbe fulladni. Véleményünk szerint nem a témák miatt. Az elmúlt évtizedekben kötelező volt a részvétel. Most fakultatív. úgy látszik, nem tudunk még élni ezzel a szabadsággal. Úgy látszik, nem tudunk még élni ezzel a szabadsággal. A Lelkészegyesületnek ezen a téren is tennie kell valamit. Ha nem tudunk együtt tanulni és együtt imádkozni, s ha éppen ezért a magyar református lelkészek egyébként is meglévő „árvaság-érzése" még növekedni fog, a következmények beláthatatlanok lesznek. Sokakban felvetődött az igény a Parókiális Könyvtár sorozatának folytatására. Úgy hiszem, hogy az MRLE, s ezen belül a dunamelléki lelkészek regionális szervezete elvállalhatná ezt a munkát. Egy következő célunk lehetne az, hogy a lelkészek anyagi érdekeit képviseljük. S hogy mi mindent jelent ez gyakorlatilag? Ilyesmit például. Jó lenne a lelkészi fizetések kiegyenlítése érdekében további lépéseket tennünk. Ha érzéketlenek vagyunk ezen a téren, akkor nem lehetünk Krisztus teste. Azután meg arra gondolunk, hogy milyen sok lelkésztestvérünk van, aki megfáradt fizikailag is, de arra nincs pénze, hogy valamelyik lelkészüdülőben pihenje ki fáradalmait. Mi lenne, ha a Lelkészegyesület ezen a téren is segítené az arra rászorulókat anyagilag? Nyilván senki sem gondolhatja komolyan, hogy a Jakab 2,16 kérdése itt nem érvényes („De ha nem adjátok meg nekik, amikre szüksége van a testnek, mi annak a haszna?").

Említhetjük itt azt is, hogy még az országhatárok sem korlátozhatnak bennünket. Egyházkerületünk területileg érintkezik a délvidéki és a felvidéki református tusok területi egységeivel. Hisszük, hogy imádságaink meghallgatásra találnak, s akkor a volt Jugoszláviában élő testvéreinkkel is erősíthetjük kapcsolatainkat, meg természetesen a Felvidéken élőkkel is.

Hadd hívjuk fel itt még valamire a figyelmet. Meg vagyunk győződve arról, hogy a nőlelkésztestvéreknek adott kegyelmi ajándékokat Egyházunk vezetői eddig még nem vették eléggé figyelembe. Ebben a vonatkozásban is tennünk kell valamit.

Most csak néhány pontban összefoglalva, szinte rapszodikusan indokoltuk meg, hogy miért kell megalakulnia a Dunamelléki Református Lelkészegyesületnek. Bizonyára több mindent említhetnénk még.

Alapszabálytervezetünk szerint az Egyesületnek nem lehet tisztségviselője az, aki tagja a Zsinat elnökségének, a Zsinati Tanácsnak, vagy aki püspöki, ill. esperesi tisztséget visel. Ez nyilván nem jelenti azt, hogy említett testvéreinket „ellenfeleinknek" tartjuk. Hogy ezt ők sem gondolják így, annak igazolására hadd álljon itt a tény, hogy a Zsinat lelkészi elnöke, *dr. Hegedűs Loránt* püspök ezt a korlátozást tudva is, már előre bejelentette belépési szándékát. Tehát a Lelkészegyesületnek nem azért kell megalakulnia, hogy szaporítsuk az egyházak számát, hanem mert érdemes megalakulnia.

Művészet és tudomány Kecskeméten

A Kecskeméti Református Egyházközség és a Kecskeméti Öreg Diákok Baráti Köre rendezésében Kecskeméten a Képtárban (Cifra Palota) május 29-én, pénteken délután 5 órakor nyílik kiállítás a Szíj Rezső–Kovács Rózsa Tudományos és Művészeti Gyűjtemény anyagából.

A kiállítást *Simon G. Magdolna* muzeológus rendezte, s ő szerkesztette az erre az alkalomra, mintegy 50 reprodukcióval megjelenő kiadványt.

Megnyitó beszédet mond *Fekete György* helyettes államtitkár, közreműködik, mint házigazda *Szabó Gábor* esperes, és *Rossa Levente Bors*, aki Bach D-dúr partitájának egy részletét adja elő hegedűn.

A kiállításra több külföldi magyar művész is jelezte megjelenését, akiknek képei szintén láthatók lesznek.

Május 30-án, szombaton fél 11 órai kezdettel, ünnepi emlékülés lesz az Új Kollégium dísztermében, amelyen *dr. Gáborjáni Péter* egyetemi docens az építész szemével méltatja a 80 éves új kollégiumot Utána *dr. Szíj Rezső* beszél a rajz, az ének-zene, és a testnevelés-tánc területén a református iskolákra váró újszerű föladatokról. Az öregdiákok közgyűlésén délután 14 órai kezdettel *dr. Kálmán Attila* államtitkár tart tájékoztatót Világnézeti nevelés az iskolákban címmel.

MDK

S.S.Gombos Lajos kovácsm.

Kutya, faszob.

Fokszi, "

Tájkép-plakett, faszob.

Pécsi és baranyai munkásfestők és szobrászok.kiáll.
Pécs, 1948,dec.

MDK

S.S.Gombos Lajos kovácsmester

Vincellér, faszob.

Kenyeresleány, "

Fiu fokossal, "

Pécsi és baranyai munkásfestők és szobrászok. kiáll.
Pécs, 1948, dec.

Gombos László

Csörötnek, 1926 május 14-én A Képzőművészeti Főiskolán végzett. Résztvevője az országos-, a szegedi és a szombathelyi tárlatoknak. Szerepelt az I. kisplasztikai biennálén. Bemutatott müve: Nausikaa, 1968. mészkő , 35 cm

Romváry Ferenc: II. Országos kisplasztikai Biennálé. Pécs, 1969.

MDK

Gombos László

Lépcső, fa

Regei madár, fa

Kislány, br.

Nyár, br.

Vas megyéből szárm. képzőművészek kiáll.
1968. Savaria Muz. Szombathely

Rétfalvi Sándor

MDK

xoxoxoxoxoxoxo
R. Fürtös Ilona

dombormüvek, plakették:

R. Fürtös Ilona - Rétfalvi Sándor kiáll. Székesfehérvár, István kir. Múz. 1968. jun.

Gombos László

Nausikaa 1968 mészkő 35 cm

II. Országos Kisplasztikai Biennálé
Pécs, 1969

HAZAI TÜKÖR

FASZOBRÁSZOK

Faszobrászat '79 címmel érdekes kiállítás nyílt a budapesti Csontváry-teremben. A tárlat 50 művésznek csaknem ötven alkotását mutatja be. Képünkön Gombos László Holdfényben című szobra (részlet).

Gombos László

az 1972. évi ~~XXXXX~~ ÉTE-MÉSZ Diplomadij-pályázaton
II.dijat nyert.

Magy.Ép.ip. 1972. 11-12.sz. 683-687.l.

Gombos László

FASZOBRÁSZOK

Faszobrászat '79 címmel érdekes kiállítás nyílt a budapesti Csontváry-teremben. A tárlat 50 művésznek csaknem ötven alkotását mutatja be. Képünkön Gombos László Holdfényben című szobra (részlet).

Uj t

Ki kell mozdulni a holtpontról

Egy kiállítás ürügyén

Az utóbbi időben megyénkben egy-egy község vezetői kiemelkedően sokat tesznek a művelődés, az ízlésnevelés érdekében. Tudatosan és szervezetten, természetesen pénzügyi kereteiken belül segítik a kultúrát. Ami főleg figyelemre méltó, hogy a művészet országosan is elismert kitűnő reprezentásait is megnyerik munkájukhoz. Ha elindul egy ilyen folyamat egy községben, természetes, hogy megemelkedik a mérce, a gyenge, öncélú rendezvények ellaposodnak, népszerűségük csökken.

A minőségi átformáláshoz természetesen a község vezetőinek, a kultúrház szakembereinek, a megyei művelődési központnak, a megyei, járási művelődésügyi szerveknek együttes szemlélete és akarati összhangja szükséges.

Nagyszerű példa erre az eldugott bakonyi falu, Dudar, ahol a közelmúltban egymást követték a kulturális rendezvények, amelyekre országosan is odafigyeltek. Nemrégen avatták a tanácsházán *Bencze László* Kossuth-díjas festőművész nagyméretű táblaképét, amelyet a művész ajándékozott a falunak. A község apraja-nagyja megmozdult a járási közművelődési napok rendezvénysorozatain. Összehangolt kiállításpolitikájuk példa lehet bármely más község előtt. Színvonalas, esztétikailag is kifogástalan fotókiállítást rendeztek a falu történetéről. A Dimitrov művelődési központ segítségével ízlésesen tablókra felkasírozott, barnított fotógyűjteményük méltán aratott nagy sikert. Zenei, képzőművészeti programjaik is elismerést váltottak ki a szakemberek és a közönség köreiben. Egyik kiemelkedő eseményük volt a textilkiállítás, amely *Gombos Márta* műveit tárta az érdeklődés középpontjába. A bemutatott anyag bármely városi kiállítóteremben elismerést és sikert aratott volna. A játékos, meseszerű textilmunkák kimondottan ízlésnevelő hatásúak és megfelelő inspirációval szolgáltak azoknak az iskolásoknak is, akik ebben az épületben tanulnak. Gombos Márta szakmai biztonsága, kifinomult színvilága, könnyed játékossága megnyerő volt minden szemlélő számára.

A kultúra ilyen széles körű terjesztése, ilyen intenzív módon meg kell hogy hozza a kellő eredményt. Biztos vagyok benne, hogy a faluban még jobban megélénkül ezek után az igény a színvonalas kiállítások, bemutatók, rendezvények iránt. Az is biztos, hogy újabb szakkörök beindítását is igényelni fogják az itt élők, például textil-, vagy helytörténeti szakkörök. Pezsgőbb, élvezetesebb lesz a kulturális élet, hisz most már mindenki meggyőződhetett arról, hogy falujukba eljuthat a kultúra színejava. Ezek után a munkából hazatérők nem hiszem, hogy kultúrszomjuk eloltásáért a városba kívánkoznának, mert itt is lehet igazi kultúrát kapni. A megye többi községének is érdemes lenne erre odafigyelni, hisz lehet új lapot kezdeni, az elsatnyult, ellaposodott falusi művelődéspolitika megsárgult könyvébe. De ehhez természetesen olyan vezetők és szakemberek szükségesek, akik nemcsak legyintenek (hogy úgysem igényli a falu már az ilyen dolgokat, mert a televízió különbeket mutat és azt kényelmesen nézhetik otthonaikban), hanem magukénak érzik és bekapcsolódnak a szervezésbe, meggyőzik az embereket, és közösen együtt önmagukénak érzik otthonuk művelődésének ügyét.

Annyi rossz és semmitmondó példa van. Legtöbb helyen langyosan, szükségből rendeznek kultúrprogramokat, csak azért, hogy kipipálják mindezt. No meg, hogy nincs pénz, – így nem lehet semmit sem csinálni. De ez nem így van, mert még vannak lelkes vezetők és népművelők, van leleményesség, no meg a falu közössége, – őket csak ki kell mozdítani a holtpontról. Ez pedig a dudariaknak sikerült.

Veszeli Lajos

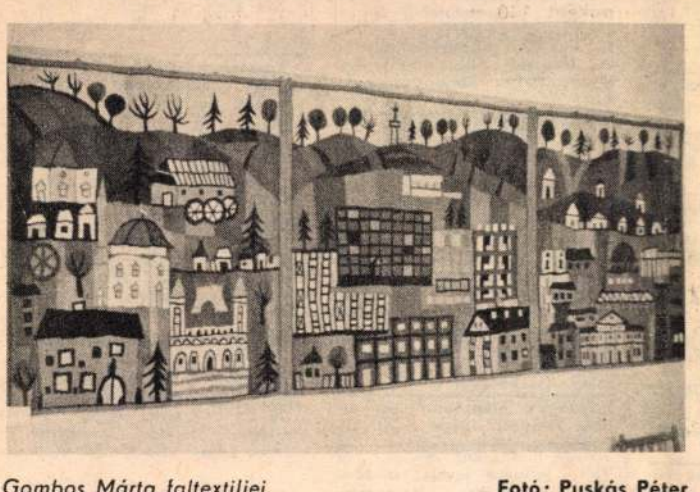

Gombos Márta faltextiljei. **Fotó: Puskás Péter**

NAPLÓ (VESZPRÉM)
1091 BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
MHSZ SAJTÓFIGYELŐ

Eladó négykerék meghajtású kerti traktor pótkocsival és egy Moszkvics önindító. Érdeklődni: Sáska, Petőfi út 27. Pf.: 143.

CR Trabant Lim. eladó. Érdeklődni: Vörösberény, Erkel F. út 18. Farkas.

Autójavítás minden típusú személygépkocsi futó- és nagyjavítása, műszaki vizsgára felkészítése, levizsgáztatása. Padragkút, Béke u. 2/B. Énekes-Bolla.

A Nagykanizsai Autójavító Kisvállalat vállalja Nysa, Zuk, UAZ, Barkas, Csepel 350, 420, 450, 452 típusú gépkocsik II. szemléjét, vizsgára felkészítését, műszaki vizsgáztatását festéssel, kárpitozással.
Átfutási idő:
kis tehergépkocsiknál 15 nap
Csepel tehergépkocsiknál 30 nap.
Ügyintéző:
Hegyi József termelésvezető
Telefon: 12-220, Telex: 33-249.

ZD-s 1300-as Lada eladó. Érdeklődni: Pápa, Gyimóti u. 24.

A Tanácsi Talajerőgazdálkodási Vállalat egy db jó műszaki állapotú Ikarus 211.01 típusú autóbuszt megvételre, vagy cserére felajánl egy db Latvija RAF 2203 típusú mikrobuszért megegyezés szerint. Érdeklődni: Pápa, László M. u. 1. szám alatt a gk.-előadónál. személyesen vagy a 12-130 telefonszámon.

VEGYES

Eladó kétszemélyes rekamié, két fotel, két szék, dohányzóasztal. Veszprém, Akácfa u. 38.

Jugoszláv, 2 darabos kombináltszekrény (dió), igényesnek eladó. Veszprém, Koltói u. 26.

Uzletkötőt keresek. Levelet: „Alumínium redőny" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15. sz.

Figyelem: villanyszerelő kisiparos üdülők, iskolák és egyéb létesítmények karbantartását, javítását, felújítását vállalja. Almádi, Alsóörs és Csopak környékén. Cím: Rózsavölgyi Lajos, Lovas, Ady E. u. 14.

Gyesen lévő kismama Veszprémben és környékén bedolgozói munkát vállalna. Pl. varrást. Levelet: „Szorgalom" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

Eladó Kanizsa szobabútor, összecsukható franciaággyal, ülőgarnitúrával. Érdeklődni: Veszprém, Halle u. 5/E. 8/24. Fazekas.

Építkezők! 1 db 380 V-os csörlő eladó. Érdeklődni: szombat, vasárnap Veszprém, Cholnoky Itp. Landler J. u. 11. sz. Galambos.

Gáztűzhely – palackkal eladó. Cím: Veszprém, Felszabadulás u. 63/B. fsz. 3. Németh.

3 éves frissfejős tehén eladó. Cím: Bakos József, Káptalanfa, Rákóczi u. 42.

Használt szoba- és konyhabútor eladó. Berhida, Rózsa F. u. 6. Nagy.

2 db keveset használt, modern Darling heverő és 2 db összecsukható camping kerékpár eladó. Veszprém, Március 15. u. 3/D. fsz. 1.

Műszaki rajzolást és szerkesztést vállalok. Levelet „Fa-ipar" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

Eladó használt fürdőkád, olajtüzelésű fürdőszobakályha és olajkályha. Bereczky, Veszprém, Rózsa u. 4.

Jól főző szakácsot keres felvételre Ételbár. Jelentkezni a vezetőnél. Balatonfüred, Jókai

Kisipari megkezdte szakmámb Nemesvár út 9., vas 4. címen.

Iparstati tort keres tus 57" j megyei L Veszprém,

Értesítem puffok árusi nagy vála Pálinkás Bé rosnál Veszp Dózsaváros.

Hálóbútor Nemesvámos, Megtekinthet nál.

Lengyel átadó. Ajka,

Irodának bérelnék kisméretű helyiséget Pápán. Ajánlatot: „Magánszemély" jeligére fotószalon Pápa, Kossuth u. 16.

Veszprém, Balatonakaratytya, Balatonfüred, Tótvázsony körzetben homokfuvarozást, 150 forint fuvarkedvezmény, murva fuvarozás; Tihany, Zánka körzetben is 150 forint fuvarkedvezmény fordulónként. 15 százalék fuvarkedvezmény egyéb árukra és körzetekben, 5 tonnás billenős kocsival. Bútor, vegyesáru esetén 1 tonnás fuvardíjszabásból 10 százalék kedvezményt adok. Hétvégén is. Lukács Veszprém, Arany J. u. 10. Telefon: 13-963.

Irha- és szőrmebundák, kucsmák, gallérok nagy választékban kaphatók május 18-tól 26-ig a tavaszi BNV területén. Baloghné szegedi szűcs mesternél a 14-es kisipari pavilonban.

Veszprém város területén iratok tárolására alkalmas raktárat, vagy más száraz helyiséget keresünk sürgősen. Leveleket: „Raktár" jeligére a Lapkiadó Vállalat Veszprém, Szabadság tér 15.

Kovácsoltvas díszkerítés (antik) és egy hegesztődinamó eladó. Cím: Kiss, Borsosgyőr, Nyárfa u. 12.

Végzős egyetemista június 15-től bármilyen munkát vállalna Füreden, vagy környékén. Balajthy Zoltán, Debrecen, Hatvan u. 1. sz.

Legelső vidéki vállalkozás! Szabadidőpartner, élettárs, házasságközvetítés az egész országban területén. Kérje tájékoztatónkat! Kapcsolat 9700 Szombathely, Pf. 283.

Ajka, Kinizsi u. 41. sz. alatti műhelyemben kulcsmásolást, gázöngyújtó töltést, szelepelést és gombbehúzást vállalok. Gáspár Lajos.

Könyv! Gyűjtő vásárolna 1945 előtti könyveket a legkülönbözőbb témában magyar és idegen, elsősorban német (gótbetűs is) nyelven. Főként szépirodalom, történelem, művészet, útleírás, beadeker, térképek, mesekönyvek érdekelnek. Telefon: 187-627 Bán Zoltán, Budapest, 1056 Só u. 2.

Mennyezetburkolat, antik és modern, megrendelhető Szőke József műanyagfeldolgozó mesternél, Pécs, Károlyi Mihály u. 21. (Mecseki Állatkertnél). Telefon: 11-188. Kérjen prospektust.

Nutria többféle színben olcsón eladó. Palragkút, Kossuth u. 13.

Építkezők, lakásfelújítók! Bemutató és vásár Gyenesdiáson június 4-től 12-ig, neves iparművész falburkoló csempékre készített kézifestésű egyedi kompozícióiból. 4-én és 5-én az iparművész egyéni elképzelésű megrendeléseket is elfogad. A bemutatott kompozíciók kereskedelmi forgalomban csak nálunk vásárolhatók. Építőanyagtelep, Gyenesdiás.

Faragott étkezőgarnitúra eladó. Felsőörs, József A. u. 27.

Autó hűtőtáskát vennék. „12 Volt" jeligére levelet a Magyar Hirdetőbe. Veszprém, Kossuth u. 6.

kapható 15 000 forintért. Mórocz Ferenc, Kővágóörs.

Eladó 1 db 6 kW-os hőtárolós villanykályha. Érdeklődni a városlődi takarékszövetkezetben.

Iparművészeti üvegasztal 3500 forintért eladó. Várpalota, Árpád u. 6. II/9.

Kábelüdülő Balatonfüreden nő alkalmazottat keres. Érdeklődni lehet: Pifffáthné, Balatonüred, Landler J. u. 24.

Pénzügyi és számviteli főiskolát végzett okleveles üzemgazdász kétéves számítástechnikai gyakorlattal állást keres. Lakásmegoldással előnyben. „HT" jeligére levelet a tapolcai férfi fodrászatba várok.

Épületgépész üzemmérnök 5 éves tervezői gyakorlattal állást keres. Lakásmegoldással előnyben. „EL." jeligére a tapolcai férfi fodrászatba várom a válaszokat.

3 db KA–26 típusú nyúlketrec sürgősen, áron alul eladó. Cím: Szalay Károly, Köveskál, Henyei út 36.

Már Tapolcán is van fülcimpalyukasztás, fájdalommentesen. Csecsemőknek-felnőtteknek. Cím: Dimitrov tér 9. „B" II/208. (Sárga Y.)

VATTACUKOR-készítő gép olcsón eladó. Sárzó Jenőné, Tapolca, Vöröshadsereg út 26. IV. em. 2.

Törzskönyves Bernáthegyi kannal fedeztetést vállalok. Sümeg, Bosnyák u. 11. Horváth Ferenc.

Pelenkázószekrény eladó. Dér Veszprém, Ady E. u. 56/A.

Vattacukor-készítő gép olcsón eladó. Sárzó Jenőné Tapolca, Vöröshadsereg út 26. IV. em. 2. ajtó.

Április 16-tól minden szombati kelésre I. oszt. Hampshire és kendermagos csibe 8 Ft-ért előjegyezhető, kapható június 15-ig. Baromfikeltető Székesfehérvár, Vértanú u. 13.

Építkezők figyelem! Épületek villanyszerelését és karbantartását rövid határidővel vállalom. Halász Ervin Csabrendek. Nagytárkány 70. Hibabejelentés a csabrendeki tanácsnál is tehető.

Hét hónapos vemhes, jól tejelő tehén eladó. Dabrony, Béke u. 2.

Keveset használt 1,6-os öntöttvas kazán eladó. Táth, Csetény, Törekvés u. 54.

Esküvők és egyéb rendezvények zenei szolgáltatását vállalom. Hangszereim: 2 soros orgona, dobgép (ének). Sashalmi Vilmos Berhida, Kossuth u. 46. Telefon: 33-147.

K 25-ös traktoralkatrészek, adagoló, féltengely, főtengely, sebváltó eladó. Érdeklődni: Kirnbauer Imre Révfülöp, Kossuth L. u. 32. szombat, vasárnap.

Előnevelt liba, kacsa és csirke állandóan kapható. Csetény, Baromfitelep Tóth-tanya.

25 db anyabirka eladó. Érdeklődni: délután 18 órától Farkas Lajos Sóly, Petőfi út 6.

Gombos Márta

A hamadik belatorfüredi sárlatan
kiállít

Balogh Elemér: A művészet elásszolójdon
Napló, Nagyvár 1969. aug. 23.

MDK

Gombos Mihály

kassai céhmester 1715-ben.

Wiek B: A kassai szt. Rozália-kápolna története.
Kosice, 1935. 89. l.

Gr. D. M.

GOMBOS Mihály könyvkötő

1809-ben a sárospataki Nagy könyvtárnak dolgozik.

B. Horvátné Éva: Könyvkötészet Sárospatakon 164. l. 165. l.

Művészet. 1953. 1-2. sz.

~~O~~ Gombos dirhály

tokaji könyvtető

l.

Csikv Zengelin vm

90 l

arczk.)

Mészáros Gusztáv / III. 145.

Ø Gyorbos Rezső

építész.

Szül. Budapest 1888.

Oklevelet nyert 1910.

Névjegy a műegyetem 7.

Gombos Rezső

építész

szül. 1888. Budapest.

Budapesti műegy. okl. 1910.

Kismarty Lechner Jenő
közl.

1955. nov. 23

Gombos Rezső

Művészet 1910. 357 l.

A Magyar Építőművészek Szövetségének Wellisch-pályázatán az első díjat nem adták ki, a második díjat Bábolnay József, a harmadikat Gombos Rezső kapta. Megvették még Rózsavölgyi Gyula tervét.

27 Szerda

28 Csütörtök

1 Péntek

2 Szombat

Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat
27	28	1	2
B Báth. L.	Román ap.	Albin pk.	Simplic p.

Március

MDK

Gombos Rezsö, ép.
Szül. Budapest, 1888-ban

Oklev. kelte: 1910
" száma: 4728

A m. kir. József Müegyetemen okl.-t, absolut.-t vagy okl. honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig.
EI-ÉM 17.1. 1931 jan.15.

MDK

Gombos Rezső.
müegyetemi hallg.

Wellisch-féle pályázaton III. dij.

Épitőipar, 1910. juni. 12. 24. sz.

MDK

Gombos Rezső müegy.hallg.
vasutb pályaház tervéért a Wellisch-f.pályázat
III.dija.

Építőművészek közgyülése. Építőipar, 24.sz.
191o. jun. 12. 25o l.

GOMBOSNÉ B. Éva festő

HORVÁTH Károly: Ecce Homo : Gombosné B. Éva festőművész kiállitása az Adalbertinumban. - Uj Ember, XLVIII. évf. 28.sz. 1991. julius 14. 8.p.

GOMBOSNÉ B. Éva festő

(BARANYAI): Állátszobrász helyett emberfestő.
= Kurir, II.évf.158.sz. 1991. junius 11. 12.p. ill.

1021

TÍZÉVES A TELEP

Még néhány ecsetvonás, és kész a szőnyegterv, körben a felírással: Balatonfüred, 1969. A betűk ölelésében tíz alma.

Gombosné Szabó Éva ajándékul szánja ezt a festményt a hármas szoba nevében. Este adják át a búcsúzáskor a telepvezetőnek: *Marsovszky Endrének*, aki az év tíz hónapjában rajzszakfelügyelő és a Fazekas Mihály Fővárosi Gyakorló Iskola tanára, nyaranta pedig immár tíz esztendeje a szakszervezet balatonfüredi művésztelepének a vezetője. Esztendőről esztendőre ott találjuk a füredi leánykollégium első emeleti sarokszobájában. Körülötte a „vaA telepvezető karikatúrája — önmagáról

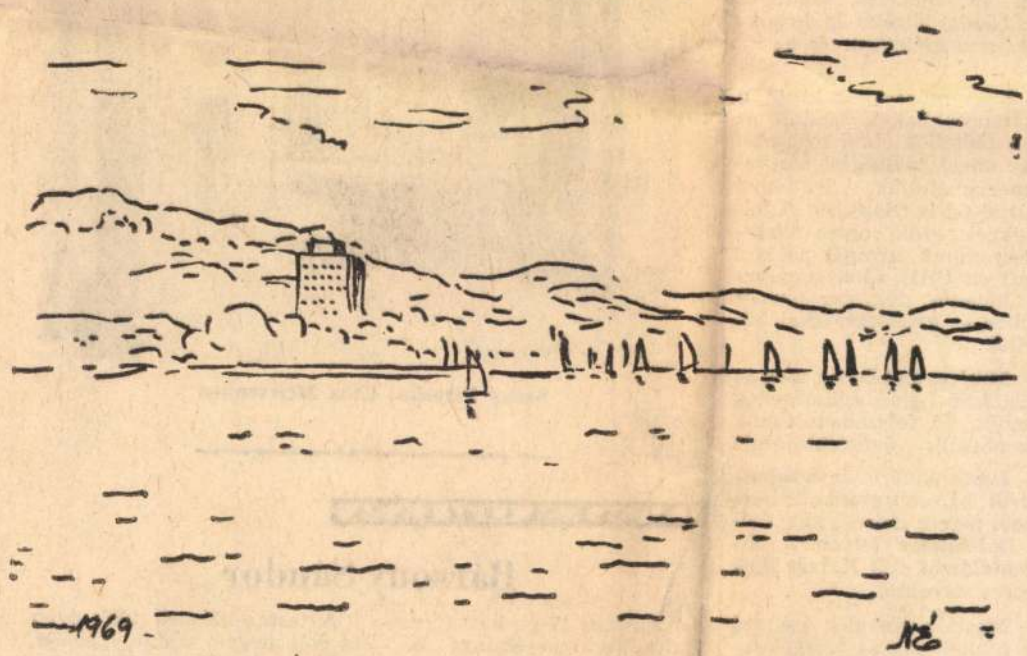

Nemes Éva: Füredi táj

rázseszközei": magnószalagok, diafilmes dobozok, rajzok, festmények, dossziék — névsorok és előadások. És ő újra meg újra „megszólaltatja" ezeket: egy-egy teleplakó kedvéért, előadások során, a látogatók szórakoztatására vagy a maga gyönyörűségére. Arcán kicsit csúfondáros, de mindig meleg mosoly játszik, hangja mintha mindig kérdezne, kutatna, mindenre rácsodálkozva és mindent értelmezve.

Beszélgetünk... a telepről. Tíz esztendőre néz vissza Marsovszky Endre:

— Több más művészteleppel együtt ezt is a pedagógus szakszervezet alapította és gondozza ma is. A gimnázium leánykollégiumában *Sárközy István* igazgató évről évre szeretettel vár és fogad bennünket. Eleinte sok nehézséggel kellett megbirkóznunk, de ahogy a kollégiumot is felújították, modernizálták, egyre kényelmesebb lett itteni életünk. Az étkezést is sikerült közmegelégedésre megoldani: az iskola konyhája, *Csikos Jánosné* vezetésével, remekül lát el bennünket.

— Hivatalosan megfogalmazva: továbbképzési jellegű művésztelepi tanfolyam vagyunk. Egyszerre igyekszünk biztosítani a telepeseknek: *az üdülést, a továbbképzést és az alkotás lehetőségét.* Előadások, kötetlen viták, beszélgetések és kinek-kinek kedve szerint festés, rajzolás — bent a telepen és kint a terepen: ez az „életformánk".

— Minden évben *nagy a telep vonzóereje.* Budapestiek és vidékiek, befutott pedagógusfestők és főiskolások vagy kezdő pedagógusok egyaránt megfordulnak itt, és jó néhányan évről évre visszatérnek.

Az idei nyárra terelődik a szó.

— Hosszú évek tapasztalata érlelte meg bennem az idei program központi gondolatát. Tanári munkám, szakfelügyelői tevékenységem során azt tapasztalom, hogy a rajzpedagógusok közül *sokan nem látják elég világosan helyüket, feladatukat az iskolai oktatónevelő munkában.* Az idei előadássorozatnak épp ezért afféle helyzet-meghatározó szerepet szántunk. Az egymást követő, élénk hangulatú megbeszélések során tömör elméleti alapvetéssel és sok gyakorlati utalással azt tisztáztuk, hogy *mi az esztétikum szerepe a modern ember életében, a világnézeti nevelésben, a sokoldalú személyiség formálásában, és hogyan szolgálhatja ezt mindennapi munkájával a rajzpedagógus.*

S a telepvezető bemutatkozása után néhány idei telepes véleménye.

— Negyedik alkalommal vagyok Füreden — mondja *Nyerges Béláné Rudolf Éva* budapesti pedagógus. — Mindig sok élményt és tapasztalatot vittem innen magammal, de az idei poggyászt minden eddiginél gazdagabbnak érzem. Az előadások, a lelkes viták megerősítettek abban a meggyőződésemben, hogy nekünk rajztanároknak *milyen fontos szerepünk van az egész ember nevelésében.* De azt is világosabban látom, hogy az esztétikai nevelés *csak az egész tantestület közös erőfeszítése révén* lehet eredményes. Bő alkalmam nyílt a művészi alkotómunkára és a tapasztalatcserére is. A legkülönfélébb művészeti irányzatok és festészeti, grafikai technikák képviselőivel találkozhattam itt. A szabad, kötetlen, alkotásra serkentő légkör megteremtésében kiemelkedő szerepet játszott a telepvezető; még arra is vigyázott, hogy kik kerüljenek egy szobába.

— Sokat tanultam Balatonfüreden — hangoztatja *Barna Árpád* is, aki Nemesvidről jött. — Az előadások megfogalmazatlan gondolataimat segítették formába önteni, a kollégák alkotásai pedig az egyéni kifejezés keresésére biztattak. Az itt töltött hetek *eleven ösztönzést* adtak az új tanévre, hogy a tantestülettel együttműködve tervszerűbben törődjek a sokoldalú esztétikai neveléssel.

— Először vagyok itt a telepen — mondja *Moór Magdolna*, budapesti pedagógus. — Nemrég kerültem ki a főiskoláról, és most jólesett ebben a *baráti közösségben* szinte ismét diákként élni. Örültem annak is, hogy *felfrissíthettem* és sok-sok új tapasztalattal gazdagíthattam a főiskolán tanultakat. A többi közt Marsovszky Endre előadásai *ragyogó például* szolgáltak arra, hogy miként lehet a különféle művészeti ágakat összekapcsolni a tanítási órán.

Ellátogatott a telepre *dr. Voksán József*, szakszervezetünk titkára is. Íme, az ő tapasztalata:

— Hírből jól ismertem a füredi művésztelep munkáját, mégis meglepett a személyes találkozás: a kulturált, kellemes atmoszféra, az élénk, változatos alkotótevékenység és az elmélyült pedagógiai érdeklődés. Úgy láttam, hogy ugyancsak *szemnyitogatóak* voltak az itt elhangzott előadások, melyeket jó nevű esztéták és pedagógusok tartottak. A tanfolyamot záró kiállítás színességével és kifejező erejével ragadott meg. És mindenütt észrevehető volt a telepvezető évtizedes tapasztalata, mély művészi kultúrája és pedagógiai szenvedélye. Mindez azt bizonyítja, hogy *érdemes volt ezt és a többi művésztelepet létrehozni és továbra is fenntartani, sőt fejleszteni.* A rajzpedagógusoknak *felbecsülhetetlen szerepük van* népünk nevelésében, ízlésének fejlesztésében. Ám ezt a hivatást csak úgy tölthetik be sikerrel, ha maguk is értői a művészi kifejezésnek, szakemberei az elmélyült esztétikai nevelésnek.

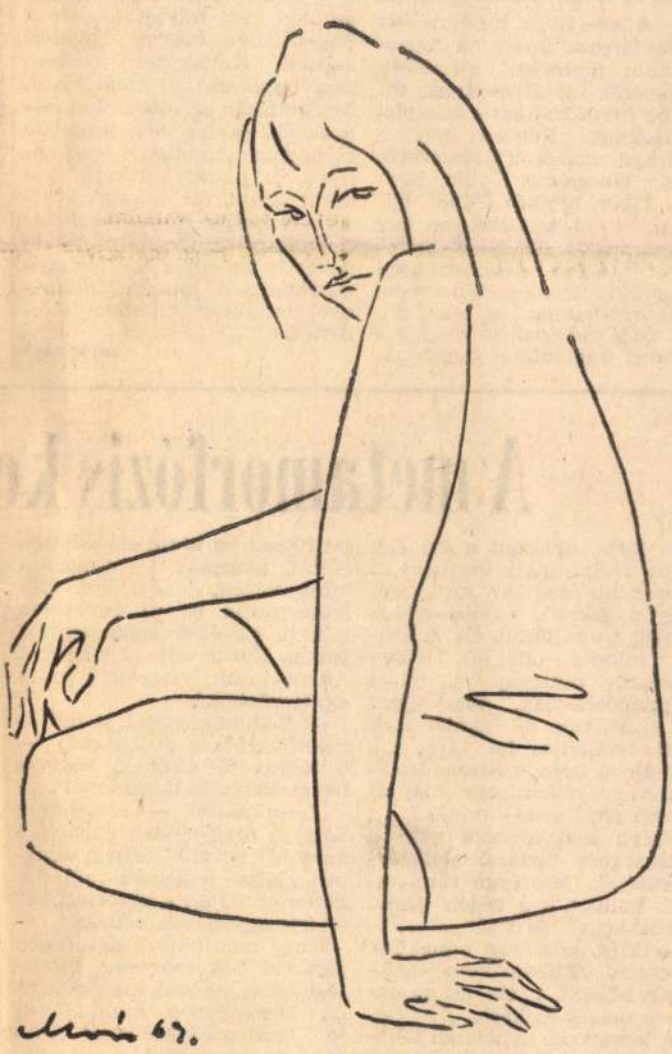

Moór Magdolna: A tűnődő

*

Befejezésül egy hír: Marsovszky Endre — a szakszervezet javaslatára — augusztus 20-a alkalmából a *Szocialista Kultúráért* miniszteri kitüntetésben részesült.

Sok száz diák és pedagógus igazolja, hogy megérdemelten...

Fényi András

Gombosné Szabó Éva: A hegyek ritmusa

1989 SEP 8
PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., Üllői út 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉS TERV

nevelés módszertani kérdéről szerkesztünk műsorokat. lytatjuk a Hogyan tanítok a evízióval című sorozatot is.
— A Szülők nevelők egyis között keretében márisig tovább folytatjuk a *serlőkor problémáival foglalkovitaműsorainkat*, majd négy ásban *ifjúságvédelmi problnákat tárgyalunk*. Pedagósnapra portréfilmet készínk Hamvas Sándorról és fégéről, akik Tiszadob-Rejenyán élnek és dolgoznak.
— Van *egy régi elképzelénk*, amelyet a Fővárosi Tacs segítségével szeretnénk egvalósítani: egy budapesti kola minden osztályát ellátnk televízióval, s pedagóguit bevonnánk a hatásfelmés, sőt a szerkesztés munkájá is.
— A jövőben *a továbbképző colák munkáját is szeretnk segíteni*, hiszen évente rmincezer olyan tizenhatves fiatal hagyja ott az általnos iskola padjait, aki nem egezte el a nyolc osztályt.

— Növekszik-e a műsoridő? ilyen új sorozatok, műsortíusok indulnak?
— A műsoridőt egyelőre em növeljük, a *heti négy óráal* kell „gazdálkodnunk". Az tanévben azonban szerkeszségünk gondozza az ifjúsági meretterjesztő műsorok egy észét is, egyebek közt megndezzük *a már hagyományos ldrajzi vetélkedőt* az általános iskolásoknak. Témája: *magyar utazók a Szovjetunióban*. olgozatok alapján választja a zsüri a középdöntő résztevőit, a nyilvános döntőbe edig nyolcan kerülnek majd.
— A 69—70-es tanévre *két j tantárgyat* iktattunk műsonkba: *földrajzot* a hatodik s hetedik osztályosoknak, toábbá *filmesztétikát* a középisolásoknak. Néhány név a ldrajzi műsorok résztvevői özül: *Germanus Gyula, Bodogi Tibor, Molnár Gábor*, vamint a két Antarktiszon járt eteorológus, *Titkos Ervin* és *arát József*. Filmesztétikai nűsoraink természetesen nem onkurrálhatnak a televízióal, de a rádiónak is vannak a lmmel kapcsolatos hagyományai. Évekig eredményesen működött például a filmklub a rádióban. Sorozatunkat *Bölcs István* írja, s olyan neves szakemberek szólalnak meg benne, mint *Szabó István* filmrendező, *Zay László* filmkritikus, *Halász László* pszichológus.

— Nevelési kérdésekkel foglalkozó vita-sorozatunk, a Diákszemmel a jövő iskolája *az V. Nevelésügyi Kongresszus tematikájához* kapcsolódik. Hat adást tervezünk az ország hat iskolavárosában: *Budapesten, Debrecenben, Győrött, Miskolcon, Pécsett* és *Szegeden* a következő kérdésekről: milyen iskolába járnék szívesen, mit tanuljunk és hogyan, számonkérés és értékelés, tanár és diák, iskolai közélet és demokrácia, magánéletünk és az iskola.

— Régi műsoraink közül a leghasznosabbakat, köztük az Én és a többiek című sorozatot és az angol társalgási sorozatot megismételjük. A legtöbbet egyúttal fel is frissítjük. A felnőtteknek szóló orosz nyelvtanfolyamunk anyagát például — ezt az URH adón sugározzuk hetente négyszer tizenöt percben — gyakorlatokkal bővítettük.

— Miképp emlékezik meg az Iskolarádió Lenin születésének századik és felszabadulásunk huszonötödik évfordulójáról?

— *Lenin életéről és munkásságáról* három egyenként harmincöt perces műsort állít összse *Dolmányos István*. A *felszabadulásról* szól *Karsai Elek* ötrészes sorozata.

— Mostanában elég sok szó esik a hatékonyság vizsgálatáról. Mit tervez az új tanévben ezen a területen az Iskolarádió?

— Mennyiségi vizsgálatokat az idén nem folytatunk. De a Bács-Kiskun megyei Továbbképzési Kabinettel közösen megvizsgáljuk új műsoraink fogadtatását, az adásainkat felhasználó és fel nem használó csoportok tanulmányi eredményeit, az osztályfőnöki órákra szánt adásaink hatását. A kísérletekhez a rádió magnetofonszalagokat és műsorszövegeket ad az érdeklődő pedagógusoknak. A munka eredményét tanulmánykötetben publikáljuk.

(morvay)

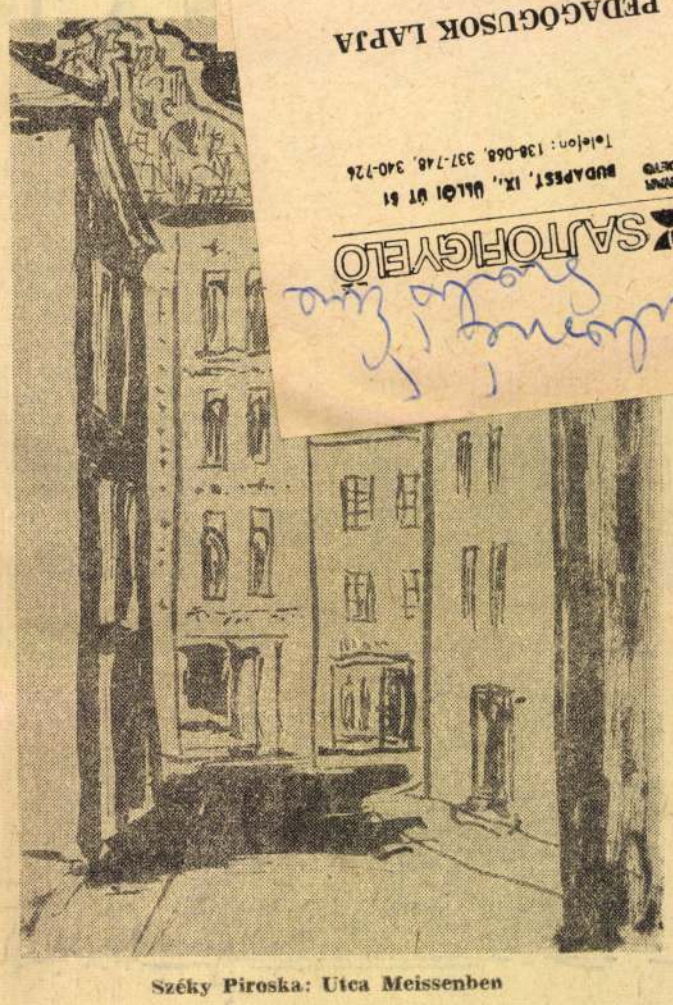

Széky Piroska: Utca Meissenben

IN MEMORIAM

Bársony Sándor

Augusztus 17-én hatvan esztendős korában elhunyt Bársony Sándor, a nyíregyházi tanítóképző intézet tanára.

Nagykőrösről indult el, majd a Testnevelési Főiskolán szerzett tanári képesítést. Mint fiatal tanár Németországban, Svédországban és Dániában tanulmányozta a tömegsportoktatást. Nyíregyházán telepedett le, és 35 éven át volt a tanítóképző testnevelő tanára. Egyaránt szolgálta a tömegtestnevelést és a tanítóképzést. Fáradhatatlanul járta a Tisza—Szamos—Kraszna tájait, a szabolcsi dombok falvait, hogy ne hagyja ellenkadni azt a lelkesedést, amelyet ő oltogatott az ifjú tanítókba.

A testnevelésnek több éven át volt megyei szakfelügyelője, s mint a MTST és a Testnevelési Tudományos Tanács munkatársa, a testnevelési módszertani irodalom kiváló művelője, sokat tett a tudományos megalapozottságú testnevelési kultúra és az egészséges tömegsport fejlesztéséért.

Sokoldalú, nagy jelentőségű tevékenységéért megkapta a Munkaérdemrend ezüst fokozatát, valamint az Oktatásügy Kiváló Dolgozója és a Testnevelés és Sport Kiváló Dolgozója kitüntetést.

A pedagógus társadalom nagyszerű közkatonája volt. Élete és egész tevékenysége példa mindnyájunk számára.

Arató Ferenc

A metamorfózis kezdete

em látja, olvasgat a fiú egy icsit, meg segít a kertben, az llatoknál. Meg fúr, farag, azt agyon szereti, valóságos kis nűhelye van hátul. Ők, a szülők mindig találnak itthon munkát, vasárnap is, miért zomszédolnának, nem igaz? R[illegible]juk van, de inkább csak Anti hallgatja, ha ráér. Ők egfeljebb néha a Szabó-családot vagy ritkán egy kis cigányzenét. Tévé — minek?

Hiába magyarázom neki a közösséghez tartozás szükségszerűségét. Mosolygó türelemmel hallgat, s a végén szelíd konoksággal hárít el:

— Elég közösség minekünk a család. Abban nem csalódunk. Másutt... elvégzi az ember a dolgát és kész.

A következő napokban többször téved pillantásom Antira. Zavartan mozdul, és rögtön elnéz mellettem.

Rövid, göndörkés, szőke haj, szúrós barna szem, konok áll. Kis, zömök termet, talán kövéres is, vagy csak sok a ruha rajta? Ing, pulóver, mackó, meg valami kurta zekeféle is a tetejében.

— Miért hordasz annyi göncöt? — kérdem.

Nem felel, szégyellősen elmosolyodik, nyakát tekergetve várja, hogy az érdeklődés ellanyhuljon körülötte.

Ha vidám mozzanata akad az órának, vagy valamelyik felelő „bakizik", Anti jóízű, spontán nevetésre fakad. De ahogy rajtakapja magát, már fékez is, arcára visszaül a vérévé vált fegyelem, figyelem. Előtte a padon pontosan egymásra illesztve könyv, füzet, ellenőrző, a kis vályúban a toll. Ha valamelyik elmozdul a pedáns elrendezésből, azonnal helyére igazítja.

A magyarázatot összehúzott szemöldökkel, szigorú ábrázattal figyeli, és végül elégedetten bólint, akárcsak a tv-maci a mese végén. Megértette. Helyére rakja az új ismeretet, mint a szereket maga előtt a padon. Elő is adja, ha kérdik. Akkurátusan, világosan, józan egyszerűséggel.

— Elvonatkoztatni is tud — mondja róla a fizikatanár —, ő tapint rá elsőnek, hogy a hengerkerék kétkarú emelő.

„Nem aktív" — olvasom a langyos megjegyzést Antiról a korábbi nevelői feljegyzésekben. „Kissé magának való, nehezen olvad fel a közösségben" — írja egy másik kolléga.

Hogy nem aktív? Egyenesen passzív! Sőt már-már közösségellenes. Példás magatartás? „A közösségben munkájával, jó kezdeményezéseivel... a rend megtartásával és magatartásával kitűnik..." — írja a Rendtartás. De hát Antit az egész 46 tagú közösségből csak egyetlen egy valaki érdekli: sajátmaga. Az ő kis szénája rendben legyen, a többiére jöhet akár az özönvíz!

— Add már ide a zöld örökíródat! — s már emeli is el a padszomszédja.

Anti visszaveszi.

— Vehetsz te is, nem drága.

Rendreutasító hangsúly nélkül mondja, és visszahelyezi a tollát a tolltartó megfelelő rekeszébe. A „de irigy vagy!" és a „nézd, hogy félti!" felkiáltásokra ügyet sem vet. Mindenki használja a magáét!

Tízpercekben magányosan ácsorog vagy ténfereng az udvar salakján. Várja a becsengetést. Nem kergetőzik, nem labdázik, nem birkózik, nem focizik. Nem is szeretne. Teljes közönnyel pillant át a víg ricsajozókon, és odább lép. Így szokta meg.

Egyik délután üres lapokat tépek ki régi dolgozatfüzetekből, hadd menjen a többi a zúzdába. A munkában Anti a partnerem. Persze, nem önkéntesen. Berendeltem. Szorgos precizitással végzi a szaggatást, pontosan illeszti egymásra az üres fehér lapokat, és ugyanúgy rendben halmozza lábtól az elhasznált kék füzeteket.

— Anti, miért is nem vagy te úttörő? Nem engedik a szüleid?

Sürgősen mellém néz, némi nyaktekergetés, az illendőség határain belül a vállát is vonogatja.

— Hát... nem kellett még... Engednének, de én nem szeretek... Nem kötelező.

A nemkötelezőség érvére ugrani szoktam, de most a meggyőzés jóságos hangnemébe kényszerítem magam.

— Ugyan! Az sem kötelező, hogy most nekem segíts, mégis szívesen bejöttél. Vagy nem?

— Hát... ez más... Az őrsi gyűléseken a gyerekek rendetlenek, veszekednek. Nem szeretem én azt. Futballozni sem szoktam, nekik meg az a minden.

— Miért ne futballozhatnál te is? Különben is... Honnan tudod mindezt, ha nem vagy közöttük?

— Tudom. Mondják.

Ecsetelgetném az úttörőmozgalom vonzóbb elemeit, a próbák, a versenyek örömteli izgalmait, a kirándulásokat a folyópartra, a táborozást a hegyek között. De anyja konoksága néz vissza rám a szeméből.

— Nem szoktam én azt... Nem kívánkozom én sehová...

Más oldalról próbálkozom.

— Pedig tudod-e, milyen nagy szükség volna rád ott? Például most is hiába keresek az egész rajban egy olyan ügyes kezű gyereket, aki a rajfalhoz igazán ünnepi díszítő elemeket készítene! Látod, tavaly még milyen szép dolgokat csináltál a történelmi szertárnak...

Az üveges szekrényhez megyünk, és ketten együtt újra megcsodáljuk ügyes fafaragásait: görög harcos, pun hajó, jobbágy a deresen, vitéz a Fekete seregből. A legimpozánsabb azonban Nándorfehérvár makettje a négy kúpos toronnyal, a bástyákkal meg az ágyúkkal.

— Ez kiállításra való — mondom őszintén.

Anti felélénkül.

— És mit kellene csinálnom a rajfalra?

Mondom.

— Van kerékpárzománcom otthon — kap a szón. — Üveglap is kerül. Megcsináljam?

Így kezdődött.

Anti előbb az úttörőraj kellékese, technikai „személyzete" lett, aztán zsüritag az őrsi Ki mit tud-on mint pártatlan kívülálló. Később a rajnaplóba rajzolgatott, csak úgy kedvtelésből. A közös játékba való „becibálástól" a szerepeltetésig minden műsorszám sorra kerül átnevelésében. Szinte mindnyájunk erőfeszítése kell hozzá. Már nem olyan mufurc és félszeg, az örökírót is átengedi — bár egyelőre még félreérthetetlenül rosszalló pillogások kíséretében.

Mert a metamorfózis csodája még korántsem teljes. Még gyakorta „pofára ejti a bandát" — ahogy Sz. Jóska mondja tárgyilagosan.

— Van énnekem más dolgom is! — mondja nemegyszer, és fölszedelőzködik, otthagy csapot-papot, akarom mondani: otthagyja a friss közösségi kezdeményezést.

Kis, köpcös alakja komótosan elballag.

És szinte látom magam előtt, amint leül a négy kemény szék egyikére.

B. Tuboly Irén

Gombosné Szabó Éva

„A hegyel ritmusa

Témpi András: Tizéves a telep
Pedagógusok Lapja, Bp. 1969. sep. 8.

K. Gombos Mária

„Leányfej" (repr.)

Feinyi András: Cesettel, cenzúrával.

Pedagógusok Lapja, Budapest, 1973. aug. 23.

BOOMERANG SUPPORTS ART

© Gombos Lajos
steg@axelero.hu

FREE BOOMERANG CARDS

BOOMERANGFREECARDS/**1092**BUDAPEST**RÁDAY U.5.**HUNGARY

NOTFORSALE

trafik
minigin
ingyenes szórakoztató havilap

RECYCLE

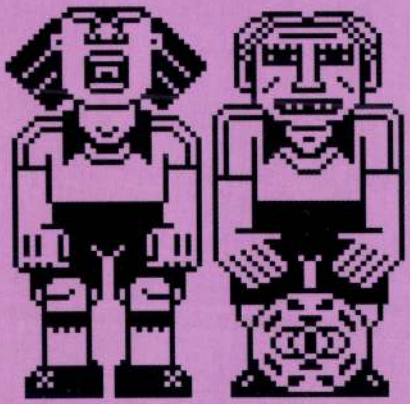

FUTBALL

BOOMERANG SUPPORTS ART
© Gambos Lajos,
Steffen Sauerteig,
Kai Vermehr

FREE BOOMERANG CARDS

BOOMERANGFREECARDS/**1092**BUDAPEST**RÁDAY**U.5.HUNGARY

RECYCLE

NOTFORSALE

XXI. SZÁZAD

Gombos Lilly

Értékes alkotásokkal szerepelnek a tavaszi tárlaton a következő művészek:
Szőnyi István, Gombos Lilly, Makoldy József, Belányi Viktor, Csuk Jenő, Kálmán Péter, Korányi Felicita, Körmendi Frim Ervin, Tornyai János, Krusnyák Károly, Leidenfrost Sándor és Kunffy Lajos.
Register: "Képzőművészeti krónika" cimmel a Műcsarnokban rendezett kiállitást ismerteti a Művészet c. rovatban.
Gombos Lilly önarcképe figyelemreméltó.

A HÉT, Bp. 1920. május 1.
XXXI. évf. 15. sz. 223. lap.

Gombos Lilly festőművésznő: MDK.

/A Műcsarnok tavaszitárlatán vett részt/

Ország-Világ, 1912. 528.l.

MDK

Gombos Lilly

Női arckép	olajf.
Fák alatt	pasztel
Parkrészlet	olajf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Május. 9.1.

Gombos Lilly MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

M.D.K.

Gombos Lilly

Az Önálló Hivatásu Nők Világszövetségének londoni müvészeti szakosztálya által rendezett kiállitásán vett részt.

Magyar képzőművésznők sikere Londonban c. Szinházi Elet. Bp. 1938. ápr. 23. XXVIII.évf. 18. sz. 44-45. lap

Gombos Lilly

Croû

Les Artistes d'Aujourd'hui / 1. Mars 1929.

Paris,

Gombos Lilly

wód

L'Art et les Artistes

Paris, Mars 1929.

Gombos Lilly

ered

Les Artistes d'Aujourd'hui. / 1. Janvier 1928. (Ke-
(Paris, vekkel.)

Gombos Lilly

Wil. 1897 dec. 13. Ujpest.
Kiállított Párisban az Indépendantsban, a Salon d'Art Français-ban.

Ed Dict. II. 129. l.

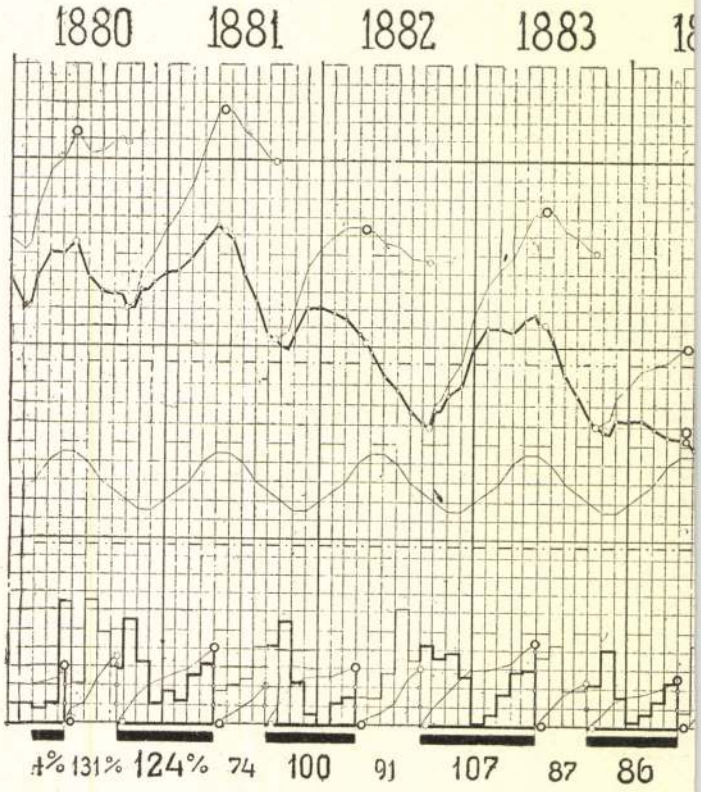
1880
1881
1882
1883
4%
131%
124%
74
100
91
107
87
86

Kép
1924.26

GOMBOS SZÉKELY *Lilly*, festő. • Ujpest 1897. Budapesten, a kecskeméti művésztelepen és Párizsban végezte tanulmányait. A Műcsarnoknak 1912 óta kiállítója. 1927. Párizsban, 1932. a Nemzeti Szalónban gyűjt. kiállítást rendezett képeiből. Főleg táj- és csendéletképeket fest. Római fürdői vízimalom c. képe a fővárosi múzeum tulajdona.

f. g. I 396 f

Toscan iskola a XV. századból:

Madonna a gyermek Jézussal

A derékig látható és kissé b
vel fogja a párkányon
és balját anyjának kezén
és bal lóna alatt van á
és szűk újú magas ruha
kében piros kereszt látszik
nyert elhelyezést
aldasra emelt kén
irással, melyen „AW" b
A kerét alsó részén pedig

„AVE·GRATIA·

Stucco domborm
~~Toscan iskola~~, XV

Ltsa: 12

202

4625
2
9250

23
34

286.

Gombos Lili

(*) **Magyar festőművésznő sikere Párizsban.** Párizsban, a *Galerie Carmine*-ban megnyilt egy magyrr művésznőnek, *Gombos* Lilinek kiállítása. A kiállításról a legnagyobb elragadtatás hangján írnak a párizsi kritikusok. Louis *Vauxcelles*, a franciák egyik legkiválóbb képzőművész-szakértője többek között ezt írja Gombos Lili festményeiről: »A hamisítatlan festői meglátás ízlésessége, a vonalak választékossága, a tőzsgyökeres művészi felfogás kifejezése: olyan mesterre vallanak, aki fecsegés nélkül mondja el azt, ami mondanivalója van, akiben van művészi érzés, nem is csalatkozhatik benne.«

Pesti Napló

1936. jul. 5.

nn J. és Társa
óczi-ut 16.

Gombos Lili

Műcsarnok
1920-21. téli Kiall 87, 511
1921. tav. Kiall. 405.

Gombos-Székely Lilly

1926. téli Kiall 474
1927. tav. Kiall 637

Schwögerl, Christian l. Schwägerl Keresztély.

Gombos Lily

Most nyilt meg Párizsban a Galerie Carmine-ban *Gombos* Lily magyar festőművésznőnek kiállítása. A kiállításról Louis *Vauxcelles*, a franciák egyik legkiválóbb képzőművész-szakértője feltűnést keltő kritikában számol be. »Lilly Gombos — írja Vauxcelles — nem először állít ki nálunk, s nem először van alkalmunk meggyőződni *nagyszerű portrait- és tájképfestői képességéről.* Mély érzésvilága, finom, könnyed formáinak keresetlen összhangja azonnal megragadja az ember figyelmét. Az ecsetvonásbiztossága, a hamisítatlan festői meglátás ízlésessége, a vonalak választékossága, a tősgyökeres művészi felfogás kifejezése — olyan mesterre vallanak, — *aki fecsegés nélkül mondja el azt, ami mondani valója van.* Akiben van művészi érzés, nem is csalatkozhatik benne.«

A Reggel 1936. jun. 30.

Gombos Lilly

dec 13

festőművész született Ujpesten 1897.
Alig 15 éves korában kivételesen
mint kiváló tehetséget vették
fel a Festőművészeti Akademiára,
hol már az első esztendőben
rendezett kiállitáson legelső
képét egy hires műgyüjtő vette
meg kollektiojába. Budapest
után a kecskeméti művésztelepen
dolgozott. Tobbször állitott ki a
Mücsarnokban. Ezután Parisban folytatta tanulmányait a Grand Chumière-ben és a Colarossiban. Parisban
kollektiv kiállitást rendezett 1927-ben
a Galerie Jeune Parqueban. A Salon
Francaisban és a Salon ~~Indepedeten~~
Independeteban állitott ki, ahova azóta
is évről-évre meghivást kap. Ugy
a francia, mint az Angol lapok közlik
képét reprodukcioját. „Fekvő akt" cimü
képe a neves párisi műgyüjtő, Valerie
gyüjteményében van. „Romai fürdői
vizimalom" cimü müve Székesfővárosi
Muzeum tulajdona 1932. szept-okt.
koll. kiáll. a Nemzeti Szalonban.

Madonna a g

-3181.

3180 Magyar festő a XVI századból.

Oltár-ajtó.

A gyöngyösi szt. ferenczrendi
ajtó egyik felén szt. Katalin
van ábrázolva. Az előbbin a
balról szt. Katalin
Jézusnak ki anyja ölében ül, balját
virágot veszi el. Mária és Katalin k
mig Jézus feje fénysugarakat szór. K
törött kerékrés
palástot viselő Jézus, ki baljával k
lőtornáczában lévőket váltja meg. A
tett kézzel imádkozó nő mögött a kin

Fa, mér. 73.3:53.0 cm.

A gyöngyösi Ferenczrendiek l

Letét 1905

h. n. 2283-905

GOMBOS LILLY

akit Párisban sokkal jobban ismernek, mint itthon.

„Portréimon az ezüstfehér színharmóniát emelték ki eddigi kritikusaim, akik közt Louis Vauxcelliest, a világhírü esztétát is említhetem. Kiállítottam a Salon Francaisban, a La Jeune Parque-ban, a Salon des Independant-ban és legutóbb 1936-ban a Galerie Garmine-ben.

A fővárosi muzeum is vásárolt tőlem 1932-ben és egyik képem egy párisi műgyüjtő, Valerie tulajdonában van. Portréimban az emberi lélek mélységeit akarom megörökiteni és ha ezt sikerül elérnem, megelégedett leszek önmagammal. Hiuságí kérdések nem bántanak és nem fáj, ha itthon kevesebb elismerésben van részem, mint külföldön."

Ujság 1937

dec. 25.

Gombos Lilly
festőművész

— **Magyar festőművésznő sikere Párizsban.** Gombos Lilly festőművésznő a párizsi Salon des Independante kiállításán feltünést keltett a Hermelines hölgy Kisleány a virággal című festményeivel, de a párizsi sajtó a többi képét is elismeréssel fogadta.

Pest. Hirlap
1929 II 16

Gombos Lilly

az
X
936
Gom

— **Gombos Lilly,** a kitünő festőművésznő a napokban jött haza Párizsból, ahol gyüjteményes kiállitása szép sikert aratott Egyik tájképét, amelyről a francia kritikusok elismeréssél emlékeztek meg, *most megvette a Szépmüvészeti Muzeum.*

Ujság 1936 X. 20

M.D.K. .

Gonbos Lilly

Arcképe a Mücsarnok tavaszi tárlatán kiállitó művészek arcképei között szerepel.

Szinházi Élet. Bp. 192o. május 23-29. IX. évf. 21. sz. 21. lap.

Gombos Lilly MDK

Édes anyám, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Gombos Lilly

Vonatok, olej, 60×75

Párisi háztetők, olej, 50×60

képzőművésznők nemzetközi kiállítása. 1960. Bp.

M.D.K.

Gombos Lilly

"Tájképét megvásárolta a Szépmüvészeti Muzeum". - irja a lap a müvész festményének repr.-ja mellett, melyet bemutat a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1937. jan. 24-3o. XXVII. évf. 5. sz. 68. lap.

Gombos Lilly MDK

Virágcsendélet, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Gombos Lilly MNK

Édesanyám, olf.

Micsarnok 192o-21 téli kiállitás

MDK

Gombos Lily

Művével résztvett a Munkácsy céh kiállitásan.

Művész-Élet, 1933. II. 5-6.sz. 9.l.

MDK

Gombos, Lilly, festöm.

Önarckép. olf.

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 20.l.

Gombos Lilly

MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1921. tavaszi kiállitás

M.D.K.

Gombos Lilly

A Mücsarnokban a tavaszi nagy tárlaton kiállitott 443 kép és szobor között szerepel müve.
A 16. oldalon 11-es számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok - festők, szobrászok c.
Szinházi Ele.t Bp. 1921. juni. 26. - juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. 1.

Gombos Lilly

Kiállítását előkészítik

N. U. 932. IX. 21.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság K
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete, mely a Dokumentációs K

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhat

Gombos Lilly

Kiállítását előkészítik

M. 932. IX. 21.

rgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

9.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

rök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ

MDK

Gombos Lilly

Vonatok, of.

Párisi háztetők, of.

Képzőművésznők Nemzetk. kiáll. 196o. Mücs.

Gombos Lili MDK

Téli táj

Miccarnok 1933. Nemzeti Képzőművészeti kiáll.

MDK

Gombos Lili

Téli,táj

Nemz..Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

2o 1.

Gombos Lili
Gestőművész

Független Francia Művészet kiállítása –
Párisban – képével szerepel. –

Nemzeti újság
1929 11.13

Pesti kis notesz

1.

Helyszíni közvetítés az operaháziak bayreuthi különítményének vasárnap reggeli indulásáról: ragyogó napsütésben, a rendes és filléres vonatok tömkelegéből kiválva, a keleti bal külső végányán kilenc vadonatúj I. és II. osztályú Pullmann-kocsiból, két étkezőkocsiból és elől-hátul egy-egy hatalmas poggyászkocsiból álló, villanymozdonyos szerelvény befűtve várja utasait, a m. kir. Operaház 250 főnyi együttesét. Gyors egymásutánban érkeznek a szereplők: *Báthy* Anna, *Budanovits* Mária, *Palló*, *Koréh*, *Vitéz*, azután *Ferencsik*, a karmester, a szomszéd kocsiban *Isóz*, a Zeneművészeti Főiskola főtitkára. Legtöbben a balettkar kocsiját állják körül, — kísérők és fotografusok — ahonnan *Szalay* Karola, *Bordy* Bella, *Vera* Ilona és *Ottrubay* Melinda intenek búcsút. A társa magasba lendül s már a vonat elindulása közben láthatók a tarokkra, bridgere vagy früstökölésre elhelyezkedő csoportok... Kinekkinek gusztusa szerint...

2.

Ősz van, október, sőt október vége, ez az a hónap, amelyben a régi békevilágban a rekruták bevonultak Ferenc Jóska kaszárnyáiba széles e honban mindenütt, a nyiregyházi hatos, harminchatablakos honvédkaszárnyától — a híres pesti Vilmos-huszárok laktanyáiáig, amely a nóta szerint széles volt és *száz szoba volt benne, de a bundás huszár bánata még sem fért el benne...* Ez a békében volt, a békebeli bundásnak ez volt a problémája. Hogy milyen problémája van egy mai bundásnak, azt abból az édes történetből tudjuk meg, amely arról számol be, hogy a fiatal *Pejacsevich János gróf, a híres úrlovas, aki csak az idén mintegy tizenöt díjat nyert*, — vonult be októbernek elsején, *természetesen huszárnak* a pesti egyes jászkunhuszárokhoz, ahol is az első lovaglóórán konstatálták róla, hogy — *nem tud lovagolni!* Hogy aztán ezt hogy értették a kaszárnyában, hogy csak *szabályosan nem tud-e lovagolni*, vagy hogy *egyáltalán nem tud*, — azt a *Notesz* sem tudja. Denikve — a legjobb magyar úrlovasok egyikét *lonzsra fogták* és irgalmatlanul cirkalmas kaszárnyaudvari teremtettézések közepette — *tanítják lovagolni...*

*

Alpár Gitta sárga ciré, fekete payette és fehér görög ruháit a mostanában feltűnt *Georgina-szalón* csinálta. (Deák Ferenc utca 12.)

3.

Előttünk a legújabb »*Sketch*«, a legfinomabb angol társasági magazin, benne *gróf Khuen-Héderváry Károlyné*, *Nemes Margit* képe, akinek néhány

Párválasztás
Társulás és alkalmazott felvétele előtt megbízható útmutatást, prognózist ad a
Grafológiai Studió
Karakter és megbízhatóság vizsgálata, parallelanalizise.
Vezető grafológus: **Rátóti Mihály**
Erzsébet körút 42. Telefon: 1-421-49.

fekvőhelyek
legújabb mintáit bemutatjuk **október 15—31-ig**
DIMENSIO Damjanich ucca 40

Londonból irott színes és finom cikke éppen *A Reggel* hasábjain jelent meg s keltett írójuk iránt figyelmet, — alatta a következő szöveg: »*Khuen-Héderváry Károlyné grófné a »famous hungarian beauty« — a párizsi román követ sógornője...*« (Megint *Bukaresttel* tévesztették össze *Budapestet* a Sketch-nél.)

*

A kalapdivat régen volt ilyen stílusos, változatos és elegáns, mint most, de a modern divathoz hozzáértés és ízlés kell, hogy túlzott vagy nevetséges ne legyen, ennek főfeltétele, hogy a kalap jó kalaposnétől kerüljön ki. Fürst Irén, Dorottya ucca 1. (Gerbeaud-palota) most mutatja be legújabb délutáni, kisestélyi és bundakalapjait. Elegáns, nívós újdonságokat.

4.

Azok az autós ifjak, akik a Váci uccában és kapcsolt részein kizárólag *második sebességgel* hajtanak végig, hogy a motort kínzó gépsikongással kellő figyelmet keltsenek maguk iránt, amint a *Notesz* értesül, *különös figyelemben fognak a jövőben részesülni a rendőrség külön e célra kiküldendő ellenőrző közegei részéről.* Ők azok, akik gyalogjáró-gyilkos sebességgel száguldoznak a Belvárosban, Nuvolari-pózban, Caracciola-szenvedélyességgel és *betyár-hetykeséggel*, amelyért még a lovonjáró korban is egy kis — »*vármegyeháza*« *járt.* Nem ártana most sem az ifjaknak egy kis dutyi, de kenyéren és vizen és sötét zárkában. Esetleg elöljáróban — két csattanós tasli.

5.

Amikor leghangosabb volt a Starhemberg—Fey-párviadal, egyszerre híre terjedt, hogy a két osztrák államférfi Magyarországra jön — *párbajozni.* A hírt hamarosan megcáfolták. Nemcsak a párbajt, hanem Starhemberg magyarországi tartózkodását is. Pedig a herceg *mult hét szombatjától péntekig egyfolytában Magyarországon volt. Esterházy* Ferenc, a zenész-gróf látta vendégül tatai kastélyában. Starhemberg a gróf *vadászbérlője* és ezért politikai háborúság ide, politikai háborúság oda, a *szarvasbőgés kedvéért otthagyta Bécset.* Sietnie kellett, mert 15-én már tilalmi idő védi a szarvast. Bécsből többször üzentek érte, keresték, hívták vissza, de ő azt felelte, hogy most csak a magyar *szarvasokkal* törődik, nem — a bécsiekkel...

*

Sugár és Barna cég kirakatában már látható a legújabb kétsoros freskó szmókingöltöny.

6.

Szunyogh Bandi, az első gentlemankocsmáros újabb vállalkozásba kezdett, ezúttal azonban — nem Pesten, hanem vidéken: megkapta annak a pompás kis luxusszállónak a bérletét, amelyet *Pécs városa építtetett a Mecsekben.* A festői környezetben felépített szálló *az idegenforgalom arisztokráciája számára készült* s egyike az ország legigényesebb, legmodernebb vendégfogadóinak. Ünnepies megnyitása decemberben lesz s arra meghívják az idegenforgalom valamennyi előkelő képviselőjét. Reméljük, hogy a daliás, kedves Szunyogh Bandinak sikerülni fog a pécsi hotelt is legalább oly népszerűvé tenni, mint legutóbbi bécsi vállalkozását, a »Drei Husaren« vendéglőt, amely *az angol király kitüntető s megismétlődő látogatásai folytán — világhírű lett...*

Nyári szünet után újból megnyílt!
SCAMPI és tengeri halak az OLASZ-vendéglő
„OSTERIA LIDÓ" ban megérkeztek.
IV. ker., Gróf Károlyi ucca 26 sz. Telefon: 1-862-82

*

Kettős ünnep van a finom nagymezőuccai mulatóban, az *Atelier*-ben: 1. *Meggyógyult* a kedves *Halmay Imre*, aki szerelmi bánatában itt akarta hagyni a világot. 2. Óriási sikere van a 6 szép angol *Piccadilly-görlnek*, akik tarka ruhában tüzesen roppnak két amerikai számot. Remekek, meg kell nézni őket.

7.

Sznobesszinából jelentik: az új divatos angol whisky-márka neve: »*Watt, 69*«. Pesten még nem kapható.

*

Már a világ minden nyelvén elismeréssel beszélnek a Gyöngytyúk-vendéglő igazi magyar különlegességeiről: Matyólakoma, Csikóspecsenye, Botosvőfélyvacsora, Bakonyi betyáros, Parázson sült csirke, Bélszínlángos, csupa inyencköltemény

8.

A »*Modern idők*«, — nem a Chaplin-film-féle, hanem a mai *tényleges modern idők*, — sok mindenre megtanítják, ráviszik az emberiséget. Egy ismert pesti békebeli úriembernek pillanatnyitag az a foglalkozása például, — sőt exisztenciája! — hogy minden este jó korán megjelenik a pici dunaparti bárban, amelyben soha nem lehet asztalt kapni, leül és ül és whiskyt iszik *külön napidíj ellenében mindaddig, amíg megbízói, akik mindennapos és szenvedélyes törzsvendégek, meg nem jelennek, természetesen az éjszakának különböző időpontjaiban...* Azoknak aztán *átadja az asztalt és távozik...*

*

Az irányiuccai *Ludláb királynő*-étterem, a híres pesti francia kiskocsma már épp olyan attrakciószámba megy, mint a párizsi nővére, a »*Reine Pedeuque*«. Roston sült hússpecialitások, halk cigányzene, édes hangulat.

9.

Mult héten pólózás közben *leesett lováról és eltörte vállperecét ifj. Bethlen István gróf.* Néhány napig feküdt, szombaton *éjszaka* azonban már elhagyta az ágyat.

*

»Nézze meg: Dán Testvérek szűcsök új bundaremekeit. IV., Váci ucca 6 (sarok). Katalógust küldenek!«

10.

Gombos Lilly, a kitűnő festőművésznő a napokban jött haza Párizsból, ahol gyüjteményes kiállítása szép sikert aratott. Egyik tájképét, amelyről a francia kritikusok elismeréssel emlékeztek meg, *most megvette a Szépművészeti Múzeum.*

*

Eredeti angol szövetek — Fótinál a legjobbak.

11.

Madarassy-Beck Zsuzsa november 20-án felolvasást tart a Zeneakadémián Angliáról. A felolvasás címe: »*Vásári fotografus — retusálatlan képek Angliáról*«. Megyery Sári tart bevezetést.

12.

Radó színésszel — *kuplés Radóval* — találkoztunk az uccán s megkérdeztük: hogy van? Ezt felelte:

CZIEGLER
ÉTTERMÉBEN, I. ker., Cakó ucca 3
minden este
KALMÁR TIBOR
és zenekar játszik.
Vasár- és ünnepnap délután zene!
Asztalrendelés: 1-529-86. 8-as autóbusz.

— Velem érthetetlen dolgok történnek, *én Bajor Gizivel játszottam egy színpadon*, utánam megfordulnak az emberek az uccán és rám nevetnek...

— Hát mi a baj?

— *Egy Radó számára ne legyen színpad, amelyen kuplékat énekelhetnek!! Megérett a világ a puszulásra, uram!*

*

Hol az ideális otthon Pesten? Ungár Pensió, IV., Váci ucca 18.

13.

Vasárnap éjjel *meghalt Herbert Reews*, a régi világ legismertebb trénere. A szikártermetű, hófehérhajú öregurat *77 éves korában vitte el a halál.* Egy hónappal ezelőtt még szorgalmasan kijárt az istállókba, ellenőrizte a munkát, mert minden érdekelte. Néhány nappal ezelőtt, mint ismeretes, *leánya, a szép Reews Connie katasztrofális autóbaleset áldozata lett.* A szörnyű tragédia *megnémította az öregurat, aki azóta naponként kapott szivgörcsöket és ezt a nagy csapást nem is tudta túlélni.*

*

A *Moulin Rouge* sikeres új revüjét a tehetséges *Jimmy* rendezte.

14.

Ujból divatban van Pesten a cigányzene, mely alkalomból közzétesszük egy *Notesz-barát-cigányrajongó* ama megállapítását, hogy furcsa, *de az összes magyar nótákban a férfiak járnak rosszul:* vagy beviszik őket a tömlöcbe a zsandárok, vagy kiterítik őket az udvaron, vagy meghalnak búbánatukban. Szorgos utánjárással és tanulmányozással megállapította azt is, hogy az egyetlen olyan nóta, amelyben a nő húzza a rövidebbet: a »*Balog Örzse keszkenője*«, amelyet a nóta szerint Balog kisasszony sürü könnyel sírt tele. A *Notesz* ezennel pályázatot hirdet további olyan magyar nótákra, amelyekben a hölgyek járnak rosszul, pályadíjként kisorsolunk egy valódi s könnyekkel még tele nem sírt francia selyem keszkenőt, hotelcimke-dísszel telepötyögtetve.

(e. z.)

Török pékinasok Pesten

Ötven török pékinaska
Budapestre tart.
Itt akarják megtanulni
a sütőipart.

Éppen jókor jönnek hozzánk
tanulni sütést:
pékjeink épp most sütik ki
az áremelést.

Kondor László

— **Budapest Székesfőváros Elektromos Művei** figyelmezteti a novemberi negyedben lakást változtató fogyasztóit, hogy a költözések tömegére tekintettel a folyatólagos áromszolgáltatást csak az esetben tudja biztosítani, ha a fogyasztók a költözködést legalább két héttel előbb személyesen jelentik be az Elektromos Művek Bejelentési Osztályánál: *Honvéd ucca 22. alatt.* Legcélszerűbb, ha a fogyasztó utolsó havi áramszámlái egyikét magával hozza.

Megnyílt a
DUBARRY KÁVÉHÁZ
RAGYOGÓ ÚJ KÉK TERME
Zene: **DARVAS ZSUZSA—NÁDAS BÉLA**
délután a zongoránál **Balázs L.**

....HIABA
mégis csak a
METROPOLE
-ban van a
LEGJOBB TÁNCZENE
Virányi-jazz, Nagy Mária énekel.
A János Vitéz **SOROZÓBEN:**
FARKAS BÉLA muzsikál!
Flekken, Vargabéles, Csóbensült hal

Döntő fordulat az orvoskamarai háborúban:

váratlanul megalakult a nem-politizáló OTI-orvosok egyesülete!

(A Reggel tudósítójától.) *Döntő esemény* történt szombaton, *olyan fordulat*, amely valószínűleg elintézte *az orvoskamarai elnökség izgalmas kérdését:* megalakult az OTI-orvosok egyesülete, amely szigorúan

száműzi a politikát az orvoskari kérdések harcterületéről.

Az OTI-orvosok — számszerint *2300-an!* — túlnyomórészben tagjai ugyan a *MONE*-nak, amely *Csilléry* András akarja a kamara elnökéül, de túlnyomórészben *ellenfelei annak a politizálásnak*, amely nem látja szívesen a kamaraelnöki székben a világhírű tudós professzort, *Verebély* Tibort. A harc két táborra osztotta az elnököt választó orvostársadalmat. Az egyik tábor, az *EPOL* — egészségpolitikai társaság — ki akarja küszöbölni a politikát a kamarai választásokból és *elnökéül*

európai orvostekintélyt kíván: Verebély Tibort.

A másik tábor, a *MONE* — Magyar Orvosok Nemzeti Egyesülete — politikát csinál a választásból és

politikust akar elnöknek: Csilléry Andrást.

Ebbe a harcba szólt most bele az OTI orvosi kara, amelynek egyébként is nagy napja volt szombaton: délelőtt *az OTI Orvosi Tanácsa* ülésezett, este az új vezérigazgatót, *Horváth* Istvánt ünnepelték társasvacsorán, míg délután *meglepetésszerűen összeverődött az orvosi kar országos kiküldötteinek gyűlése.* Ez a gyűlés a jelenlévő *Barla-Szabó* József dr. igazgató-főorvost kérte fel elnöknek. *Barla-Szabó* meg is nyitotta a gyűlést, de azt javasolta, hogy *az OTI-orvosok egyesülete*

csak a kamarai választások után

alakuljon meg, ezzel is jelezve azt, hogy semmiféle politikai céljaik nincsenek. Az elnökkel szemben *minden felszólaló* azt sürgette, hogy *azonnal alakítsák meg* az egyesületet, mire *Barla-Szabó* elrendelte a szavazást. A jelenlévő 200 kiküldött — akik 2300 orvost képviselnek —

egyhangúlag az OTI-orvosok egyesületének azonnali megalakulását

mondta ki, mire *Barla-Szabó* elnök kijelentette, hogy az egyesület, melynek alapszabályait már régebben elkészítették, *megalakult* és már hétfőn kérni fogják a belügyminisztert *az alapszabályok jóváhagyására.* Az OTI-orvosok politikamentes egyletének ez a váratlan megalakulása éppen az orvoskamarai választás előestéjén *nemcsak szenzáció, de*

el is döntheti az orvoskamarai elnökség kérdését,

mégpedig azok felé, akik a helyes orvospolitikának nem a — politikát tartják.

Vasárnap szentelte fel Seréd i bíboros hercegprímás a Haller téri új templomot, a Páli Szent Vincéről nevezett középső-ferencvárosi plébánia új Istenházát. A nemes román stílusban épült, hatalmas harangtornyú templom és környéke díszbe öltözött a verőfényes vasárnapon. Megjelentek az egyházközség világi vezetői, Szendy polgármester is. A templomszentelés szertartását a bíboros Tóttössy Miklós dr. pápai kamarás, plébános és nagyszámú papság segédletével végezte, majd ő pontifikálta az új templomban az első szentmisét és ugyancsak ő mondta el a templomot zsúfolásig megtöltő hívek serege előtt a felszentelt új falak között az első prédikációt.

„Pénzt vagy — asszonyt!"

A béketéri csata eredménye: két kocsirakomány véres sebesült

(A Reggel tudósítójától.) Vasárnapra virradó éjjel *Skorka* József *gépész* a Béke téren hazafelé haladt csinos, fiatal felesége társaságában. *A Lehel ucca sarkán részeg, öttagú társaság állott elébe és pénzt követelt tőle. Skorka* azt felelte, hogy nincs pénze és tovább akart menni.

— Akkor itt marad az asszony! —

kiáltotta az egyik részeg ember és a többiek azonnal *odaugrottak, hogy elszakítsák Skorkánét a férjétől. Skorkáné* sikoltozott, Skorka pedig felesége védelmére kelt. A hangos sikoltozásra *a közeli kocsmából a Béke térre tódultak a vendégek és pincérek.* Rövid idő alatt vagy *ötvenfőnyi tömeg verődött össze, amely beavatkozott a verekedésbe.* Néhány pere mulva már

senki nem tudta, hogy ki ki ellen és miért verekszik, általános birkózás, késelés és háborúság kezdődött.

Vagy negyedóráig tartott, míg rendőrök érkeztek és szétoszlatták a tömeget. Ekkorra azonban már

hat véres, eszméletlen férfi feküdt a kövezeten.

Skorka Józsefnek levágták az orrát, de megsebesült rajta kívül *Bokros* Mihály kocsis is. *Dzubár Ignác sofőrnek leharapták egyik ujját, vitéz Harangi Jenő asztalost és Horvát József szerelőt pedig*

életveszélyesen összeszurkálták.

A mentők *két kocsin szállították a sebesülteket a Rókusba.* A rendőrség *képtelen rekonstruálni a tényállást: senki sem emlékszik, hogy kivel verekedett és ki sebesítette meg.*

— Pánikot okozott a miskolc—sajókazinci vonaton egy kigyulladt robbanóporos láda. *Miskolcról* jelenti *A Reggel* tudósítója: Vasárnap reggel Miskolcról Sajókazinera vásárosok utaztak. Egy ládában mutatványokhoz használt *robbanóport* vittek magukkal, amely ismeretlen okból *kigyulladt.* A vonaton *nagy pánik* keletkezett, de végül sikerült a ládát kihajítani a kocsiból. A vonatról leugráló utasok közül többen *könnyebb sérüléseket* szenvedtek.

Gólya Áruház

10 szenzációs olcsó slágercikke oly olcsón, mint még soha!

Női télikabát kitűnő bukléből, végig bélelve, szőrme sálgallérral ..... csak 28.—

Női ruha nem gyűrődő, őszi kelméből, divatos színek, fess model ..... csak 13 80

Női ruha nem gyűrődő kelméből, őszi színekben..... csak 9.80

Szoknya jó meleg téli kelméből, őszi sötét színekben ..... csak 7.80

Pongyola Habselyem-gyártmányú, téli meleg matlassetrikóból csak 9 80

Pongyola divatos, jó meleg flanelből..... csak 5.80

Női kelme jó gyapjú minőség, divatos őszi színek ..... csak 2 90

Mosott gyolcs jó strapa minőség csak —.98

Pizsama nagyszerű flanelből..... csak 7:50

Ágyneműdamaszt színes és fehér, nagyon jó minőségben..... csak 1.95

Képes árjegyzékünket kívánatra megküldjük!

Vidékre utánvéttel.
Meg nem felelőt becserélünk

Gólya ÁRUHÁZAK

VI., Király u. 52. VII., Rákóczi út 33

A ROYAL SZÁLLODA ÉTTERMEIBEN megindult a téli szezón

A zenenelküli ZÖLDTEREM a legkellemesebb ebéd- és vacsorázóhely

A TÉLIKERTBEN minden délután és este tánc

Alex Heinemann Európa legjobb jazz zenekara játszik

POLGÁRI ÁRAK

Zenetanvér nincs.

hem csoda, hogy fáj a szeme...

Miért is dolgozik rossz világításnál! Takarékoskodik? Akkor vegyen Tungsram duplaspirállámpát: csekély az áramfogyasztása, mégis jobb a fénye.

TUNGSRAM DUPLASPIRÁLLÁMPA óvja szemét!

Gombos Lili
Istenmivér

L'Art Français Indépendant kiállítása -
Párisban - kérével szeptb. -

Pesti Hirlap

1929 11. 13

Gombos Lili
Istönnivér

„Függetlenek társasága" kiállítása – Párisban –
Grand Palais-ban – képekkel szerepel

Nemzeti Újság
1929 I. 23

Gombos Lilly

Irod
2

Magyar Hirlap
1929. febr. 12.
(Gombos Lilly orosz
Párizsban.)

182.422 szám
1934-XIV.

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Gombos Lilly

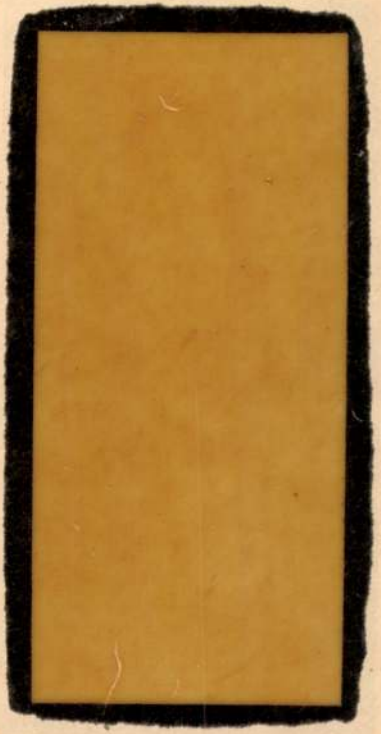

úřad
2

L'Intransigeant

27. dec.
1927.

RIGLER JÓZSEF ÉDE

PAPIRNEMŰGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSA

BUDAPEST, VI., RÓZSA UTCA

FIÓKÜZLETEK: V., GRÓF TISZA ISTVÁN UTCA 14. — IV., V.

Gombos Lilly

festő

l.

Ki-Kicsoda?

260. l

NYOMTATVÁNY

Budapest

ürmak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Gombos Lilly

Irod
z

Esti Kurir

1927 dec. 28.

(Magyar festőművésznő sikere Párizsban.)

Budapest székesfő

260299 szám

193 5-XIV.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

A Müemlékek Orszá

Elnö

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Központi boritéko

Gombos Lilly

cikk

Esti Kurir. 1929.
jan. 23. (Magyar
művészek a párizsi
szalonban.)

„Részletek a Salon
des Independants
Kiállításáról.

Nagyságos

Szentiványi Gyula

titkár úrnak

Helyben

Szépművészeti Múzeum

Gombos Lilly

cród

Esti Kurir

1932. szept. 27.
(Csoportkiállítás
a Nemzeti Szalon-
ban.)

Gombos Lilly

cód

Esti Kurir.

1933. máj. 7.

(Az ötödik balatoni kiállítás.)

Gombos Lilly

cród

Képzőművészet.

1929. febr. (Félakt c. képének repr.)

BUDAPEST
935 FEP 19 19
V 62 Sa

Gombosné Schwartz Lilly

1924/25 - 1925/26

Ferkèpzomfoiskèvk

86. l.

mint Fischerné Schwartz Lilly

Adriaen Brouwer tanítványa Antwerpenben. 1651 óta Brüsszelben élt. Mint mestere, ő is többnyire dorbézoló, verekedő parasztokat fest. Brouwer halála után Rembrandt, majd Adriaen van Ostade hatása alá kerül és képei mérsékeltebbek, polgáriasabbak. Jól van képviselve a bécsi képtárakban, egy-egy képe a budapesti Szépm. Múz.-ban és a Zichy Jenő-Múz.-ban.

CRANACH, *Lucas*, családi nevén *Müller v. Sonder*, német festő, * az oberfrankeni Kronachban 1472, † Weimar 1553. Mesterét nem ismerjük, de inkább a dunai iskola, mint Nürnberg hatása alatt fejlődött. Fiatal korában megfordult Münchenben és Bécsben. 1504. Wittenbergbe kerül s Bölcs Frigyes szász választófejedelem udvari festője, aki 1508. nemesi rangra emelte. C. képein azóta gyakran használja címerképét, a szárnyas kígyót mesterjelnek. Ugyanaz évben Flandriában jár s ekkor egy ideig Massy befolyása látszik meg képein. Népes műhelye élén tekintélye Wittenbergben egyre nagyobb, 1537—44 között a város polgármestere s mint Luthernek és körének hű követője, fametszetein és festményein a reformáció képírója lesz. 1550. műhelyét fiának engedi át s ő maga a fogoly János Frigyes választófejedelem után Augsburgba, majd Weimarba költözik. C.-nak 1504. festett s a Szent család pihenését Egyiptomba menet ábrázoló képe (Berlin, Kaiser Friedrich-Museum) felfogása bensőségével, színpompás tájképi hátterével, idilli hangulatával Altdorferre, müncheni Krisztus a keresztfán c. képe Grünewaldra emlékeztet. Sajátos stílusa 1515 után alakul ki egyre határozottabban, s jellemző, hogy a festői elemek folytonos redukciója útján egy új vonalstílust termel ki magának,

Gombos Lily

Szód

Kézdi: A Munkácsy-
céh kiállitása.
Pesti Hirlap, 1933
márc. 19.

Gombos Lilly.

uod
=

Esti Kurir.

1929. febr. 12

(Magyar művészek
kiállítása Párisban)

Gombos Lilly

4=d

Carr, Philip: Independence in Art. The Manchester Guardian. February 18. 1929.

Gombos Lilly

Vaux

Vauxcelles, Louis: Le Salon des Indépendants. Excelsior. Paris, 18. Janv. 1929.

Gombos Lili

Jestő

részt vett az alábbi kiállításon

Művészet · 1938. 56. l.

(Magyar képzőművészek londoni kiállítása)

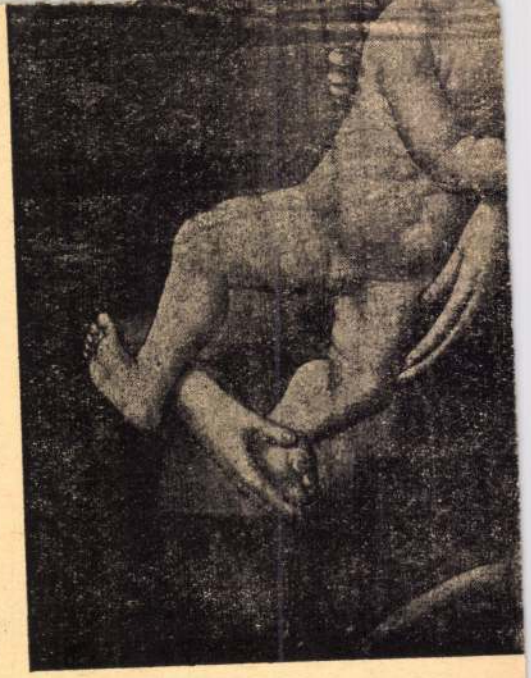

145. kép. *Német festő 15*

Gombos Lilly

Magyar Hirlap
1932. szept. 27.

Pesti Napló 1932. szept.
25.

Budapesti Hirlap
1932. szept. 25.

Gombos Lilly

cród

Pesti Napló.

1927 dec. 30. (Egy magyar festőművésznő – Párizsban.)

Koll. Eiell.

PAPIRUSZ
KÖNYVKÖTŐ MŰHELY
BUDAPEST
V. SZEMÉLYNÖK UCCA 27.
TELEFON: 20-0-91.

Gombos Lilly

rod

= Pesti Napló. 1929

jan. 23. (Magyar művészek a párizsi Salon des Indépendants kiállításán.)

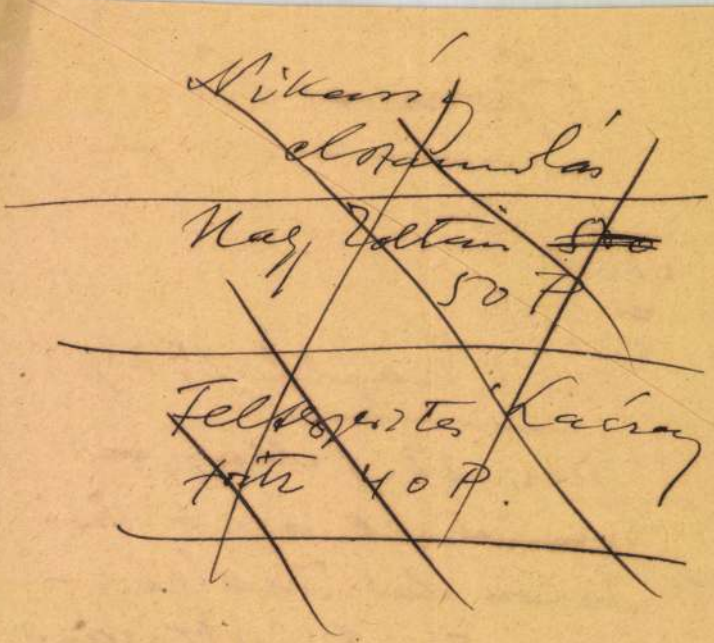

Nikassy
elszámolás

Nagy Zoltán ~~[illegible]~~
50 P

Felszegesztés Kaczay
fotr 40 P.

Gombos Lilly

Pester Lloyd: 19. März 1933. (Kunstausstellungen. Die Munkácsy-Gilde im Ernst-Museum.)

A m. kir. vallás- és közo

2339 szám.

Emlékek Oroz

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Gombos Lilly

ivód.

Pesti Hírlap 1929

febr. 13. (Művészi kiállítás Párizsban magyar résztvevőkkel.)

Gombos Lilly

ivód

Pesti Hírlap

1929 febr. 16.

(Magyar festő-
művésznő sikere
Párisban.)

BUDAPEST
935 FEB-19N3

Gombos Lilly

irod

Pesti Hirlap

1932. szept. 25.

Gombos Lili

cső

Pesti Hirlap 1933.
ápr. 20. (Nemzeti
művészállítás a Mű-
csarnokban.)

Gombos Lilly

irod

Pester Lloyd
26. Sept. 1932. (Ausstellung im Nemzeti Szalon)

Gombos Lilly

cród
=

Pester Lloyd

22. Jan. 1929. (Ungarn im Salon des Indépendants.)

BUDAPEST

Gombos Lilly

Arad

Az Est. 1929 febr. 20.

Gombos Lilly

festo

Nul. Bpest 1897

le

Boz Magyarszlex.

375 h.

(3)

1480

Kelence

191

GOMBOS LILY

41. Nyugati pályaudvar raktárai, olajf.
42. Rózsadomb, temp.

Nemzeti Szalon

Magyar városok

1940. jan.

Gombos Lilly

1920. máj.

ki.ll.Nemzeti Szalonban

Női arckép, olaj. 10000.—

Fák alatt, pastell 2500.—

Parkrészlet, olaj. 6000.—

Helyreállítandó V. 89.

Gombos Lilly

Ujság. 1933 máj. 7.
(Balatoni kiállítás.)

MAGYAR TÖRTÉ

BUDAPEST I, VÁR, BÉCSIKAPU

7

1935 – M.T.T. NYOMT

A Műemlékek O

magyarkintetű E

Gombos Lilly.

Ujság. 1933 márc. 19.
(A Munkácsy-céh
kiállítása.)

BUDAPEST
1935 FEB 2019

Gombos Lilly

cséd

Ujság. 1933 ápr. 22.
(Nemzeti Képkönnyű-
vészeti kiállítás.)

ktatásügyi minisztertől.

BUDAPEST 9 5 FEB 27 13 N 5 N

ágos Bizottsága

Budapest

Allatkerti u. 1

Gombos Lilly

írod.

Ujság 1929.
febr. 20. (Magyar festőművésznő sikere Párisban.)

Gombos Lilly

Erőd

Ujság. 1932. sept. 30.

(Gombos Lili a Nemzeti Szalon csoportkiállításán.)

GYŐR SZAB. KIR. VÁROS
SZOCIÁLPOLITIKAI ÜGYOSZTÁLYA

Gombos S. Lilly, festőnő Budapesten. A Műcsaronk 1912. évi tavaszi tárlatán Virágok cz. olajfestményét állította ki.

Kiáll. tárgymutató.

Gombos Lily

l.

Szépm. Muz. Evk.

VIII. 175. l.

Gombos Lilly

1920. ápr. -

ki a Nemzeti szalonban

Tájkép, olaj. 1000. —

Zolkievi vár leltára 1726-ból V. 3.

Gombos Székely Lili

1919. jan. MKE kiáll. N. palon
Csendélet, olaj. 3000.—
Virágok, olaj. 1500.—
Tájkép, olaj. 1200.—

Fehérvármegyei Tört. és Régészeti Társulat

V. 228.

— — múzeuma (V. 228 bizonyos ügye)

Gombos Lilly:
54. Őszi hangulat, olajf. --- 500 kor.

Ropalotafela, 28. l.

1913

Mkár

11729.

és tojásdad medaillonban van
elején:

, méretei 21·1: 14·6 cm.
6.
914
104.

Nº 5.

Gombos Lilly

festő

koll. kiáll. Párisban

1927 dec. 22 – jan. 8.

év és szalon

unics cultive

Meghívó

XXIIÈME EXPOSITION BIENNA

1940 * M

NOT

om et nom :	.....
sse :	.....
et lieu de naissance :	.....

Titre de l' oeuvre

Gombos Lilly

festő

Kollektív kiáll. Párizsban

Galerie Carmine

1936 júniusában

meghívó

INALE INTERNATIONALE DES BEAUX-A

VENISE

* MAI - OCTOBRE * 1940

TICE

	Genre de l'oeuvre	Dimensions en mètres	Prix de ven en lires italienn

Gombos Lili
Jestő
III. Berkenye u. 3

MKSz 1947

Gombos Lilly

ivod

A Reggel.

1933. máj. 15.

(Balatoni kiállítás a Nemzeti Szalonban.)

NELMI TÁRSULAT

TÉR 4. ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

ATVÁNY

Országos Bizottsága

Szükségének

Budapest II

Arena ut 41

Gombos Lilly

wód
2

A Reggel. 1932. szept.
26. (A szezon első kiállítása a Nemzeti Szalonban.)

Müemlékek Országos Bizottsága és Könyvbarátok
Szövetsége Tek. Kiadóhivatalának

B u d a p e s t.

Gömöri Lilly

Dolgozó Asszonyok

Lapja. 1929. (Ké-
pekkel.)

Gombos Lilly

wód

Dolgozó Asszonyok

Lapja. 1932. okt. 15.

(Gombos Lilly kollektív kiállítása.)

IFJ. WEINWURM A. ÉS TÁRSA GRAFIKAI MŰINTÉZETE
BUDAPEST, VI. Ó-UTCA 6.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

46/- szám.

Érk.: ..... ó ..... 1931 -hó ..... n.

Gombos Székely Lilly

festő

É. 1928

~~3723. Paál László:~~

3723. Magyarországi erdőrészle

Lombos tölgy-erdő a b
meg és a melyek gyepes föld f
ből utak vezetnek a háttérbe, a
mives a kinek öltözete:
bő szárú gatya. Az ábrázolt fák
idősebb egyikének, a mely jobbr
égbolt derült. Jelzése alól job

Vászon, méretei 90.6:62.
Vétetett D.G.Alberti gyü
Wawránál 870 K-án (666-908).--
22-én.- Elszámolások 1908
molás elfogadtatott az 1911. márc

Vét. 1907. Wawrától

MDK

Gombosné Székely Lili

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 13.l.

MDK

Gombos Lilly

Félakt, repr.

Képzőművészet 1929. 17. sz. 53. l.

M.D.K.

Gombos Cséres Lili

"Női akt" c. képét bemutatja a lap a Műcsarnok tavaszi tárlatáról. Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1927. ápr. 8-15.
XVII. évf. 15. sz. 40. lap.

M.D.K.

Gombos Lili

Fényképét közli a lap művének repr.-ja mellett amelyet "Az ideális férfi, ahogy a festőnők látják" c. körkérdésre készitett.

Szinházi Élet. Bp. 1931. május 3-9. XXI. évf. 19. sz. 33-37. lap.

Gombos Lilly festőművész

"Gombos Lilly a párisi szinésznők festője" cimmel Bogdán Ada számol be a müvész munkájáról. "Spanyol gitáros" c. és "Spanyol menyasszony" c. valamint a müvész arcképét bemutatja a lap. Mütermében a különféle operák hősnőinek portréi szerepelnek. Budapesti és párisi kiállitásairól az európai és az amerikai sajtó igen nagy elismeréssel ir. Megfestette Chevalier és Mistinguette portréját.

Délibáb, Bp. 1936. febr. 22. X. évf. 9. sz. 19-2o. lap.

Gombos Lilly

Érdekes körülmények folytán került Franciaországba. A cikk beszámol a müvész kalandjairól. Portréi közül megemliti Szini Gyula, Bródy György vizipolós, Földes Lali boxbajnok és herceg Odescalchiné Andrássy Klára arcképét. Szini növendékként kezdte pályáját, Rákosi Szidi tanitványa volt, majd a Zeneakadémia operaénekesi tanszakán végezte tanulmányait, ahol hangját képezték ki. Repr.

Délibáb, Bp. 1936. febr. 22. X. évf. 9. sz. 19-2o. lap.

MDK

Gombosné Székely Lili

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 13.l.

Gombos S. Lilly MDK

Virágok, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Gombos S. Lilly

Virágok. Of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 59.l.

Gombos Lilly

cód
2

Pesti Napló képes
mell. 1932 febr. 14.
Régi római fürdői
vizimalom, a fővárosi
képtár tulajd.

MDK

Gombos S.Lilly, festöm.

Virágok. Olf.

KMT. 1912. Tavaszi kiáll. Kat. 59.l.

M.D.K.

Gombos Lilly

"Hermelines hölgy" c. kép repr.-ját bemutatja a lap a Nemzeti Szalon tárlatáról.

Szinházi Élet. Bp. 1932. okt. 23-29. XXII. évf. 44. sz. 22. lap.

Gombos Lilly

cród

A Reggel. 1927

dec. 27. (Egy magyar festőművésznő nagy sikere Párisban.)

Francia és magyar tájképei ből F a Place de l'Odeonon koll. kiállítást rendezett.

F portréiból és ciendé letképeiből

Gombos Lili
Istörnövér

„Függetlenek Tásasága" kiállítása - Párisban a
Grand Palais-ban - képével szerepel -

Pesti Hirlap
1929 I 23

Gombos-Székely Lili

MDK

M.Zs. arcképe, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Gombos-Székely Lili

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Gémbos Székely Lili

MDK

Hátsó akt, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Gombos Lili

szerepelt a nemzeti kiállításon.

Pfe. 1933. IV. 20.

MDK

Gombos Lily

Spanyol nő

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.
1933. márc. 14 l.

Gombos Lilly MDK

Virágcsendélet, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

MDK

Gombos Lilly

Magyar képzőművésznők sikere Londonban. Színházi Élet 1938. 18.sz. 44-45. l.

Gombos Lilly

MDK

Strandon, olf
Fürdőzők

Balatoni Társaság V. kiállitása
Nemzeti Szalon 1933. máj.

MDK

Gombos Lilli, festö

Balatoni halászok. Olf.

Reggeli fürdés. "

Föv.Kpt.-SKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat.lc.1.

MDK

Gombos Lilly

Félakt, repr.

Képzőművészet, 3.évf. 17.sz. [illegible] 53. l.

Gombos Lilly MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Gombos Lili.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1932-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Gombos Lili

Méltatás

Duthu Mária: Képzőművészeink nemzetközi kiállítása
Magyar Nemzet, 1960 febr. 28.

9l

M.D.M

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Gombos Lilly

Szerepelt az V. baloldali kiállításon.

EK 1933 V. 9.

Gombos Lilly

Szerepelt az V. balatoni Kiállításon.

PH. 1933. V. 7.

Gombos Lilly

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

Est 1932. IX. 25.

Gombos Lilly

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

M. P. 1932. IV. 27.

Gombos Lilly NDK

Vonatok, olf.

Párisi háztetők, olf.

Műcsarnok 1960. Képzőművészeink nemzetközi tárlat.

Gombos Lilly

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

PH 1932. IX. 25.

Gombos Lilly

Csoportkiállításon vesz részt a Nemzeti Szalonban.

Ma. 1932. IX. 23.

Gombos Lilly

szerepelt a Nemzeti Színház táblatán.

Reggel 1932. IV. 26.

Gombos Lilly

Csoporthiállításom vesz részt a Nemzeti szalonban.

PH. 1932. IX. 23.

Gombos Lilly

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

B. H. 1932. IX. 25.

Gombos Lilly

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

~~[illegible]~~ de. 1932. IX. 25.

Gombos Lilly

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

Nh 1932. IX. 25.

Gombosi Lili

Szerepelt az V. balatoni kiállításon.

—

Reggel 1933. V. 15.

Gombos Lily

festőművésznő

Munkácsy-céh kiállítása - Ernst Museumban - képével szerepel. „Spanyol nő" fekete menyasszonyruhában.

Pesti Hirlap
1935.III.19.

Grubos Lily

festőművész

Munkácsy-cán kiállítása - Ernst Muzeumban - képével szerepel. A fehér szinben megoldott igen bravuros képe

Esti Kurir
1933.III.23.

Gombos Lilly
Tájkép, olaj

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N. Szal.
1920. ápr. 11 1.

Gombos Lily
Nyugati pályaudvar raktárai, olajf.
Rózsadomb, xkxxjf. temp.

Magyarország a képzőművészetben. II. kiáll. Fővárosi Szalon, 1940. január, 7 l.

i Tamás : Kálvária.

15

MDK

Gombos Lily
Spanyol nő

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 14 l.

Gombos Lili

festő Műcsarnok

1933. nemz. képzm. szalk.

201

MDK

Gombos Lili, festö

Téli táj.

Nemz.

Bp.Mücs.-OMKT. Képzömüv. kiáll. /Rendezte M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 2o.l.

Gombosné Bogaras Ágnes, festő

A pesterzsébeti Csili Művelődési Ház képzőművészkörének tagjai a Csili Galériában látható kiállításon az egymásról festett portrékat állították az érdeklődők elé. A kiállítás máj. 25-ig tekinthető meg. A képzőművészkör tagja – többek között, –: Gombosné Bogaras Ágnes, Rákossy László.

–b–: Gondolatok két kiállításról.

Magyar Papír. 1981. máj. 23.

GOMBOS MIKLÓS (harangöntő)

Várady J * Dunamellék ref templ 1

Gyoma

1993

5.o.

Gombos Viktória MDK

Csipke teritőcske

Mücsarnok 1960.Képző-és Diszitőművészeti körök kiáll.

M.D.K.

Gombos Zoltán

A vár déli rondellája tövében kőgyüjtemény elhelyezésének terve.

Műemlékvédelem 1967/2. 126.l.

MDK

Gombos Zoltánné

szerepelt a Pedagógus szakszervezet Székely Bertalan művésztelepének munkabemutató kállitásán a Ságvári Endre Általános Iskolában.

"JUtka"
"Két világ"

Rózsa András: Jegyzetek egykiállitásról.
Dunaujváros, 1963. jul. 23.

Gombosfalvai
templom harangjai
(Sáros vm.)

l. Arch. Ért
1920–22.
112. l.

Gombos, rk. templom

GOMBOS. (Bács.)

R.k. templom 1773. (Rest. 1848.)

Gerecze, 1906, 174.

Gombai György

Átvilágított kórházak

A magyar egészségügy nemcsak struktúrájában, de épületeiben is jelentősen elöregedett. Önkormányzati kórházaink közül például a vidékiek 29, míg a fővárosiak több mint 60 százaléka még a második világháború előtt épült – tartalmazza egyebek mellett az a vizsgálati anyag, melyet tegnap ismertettek a Népjóléti Minisztériumban.

Az egészségügyi reformot elősegítendő, egy kormányhatározat nyomán tavaly ősszel kezdte meg munkáját egy, az önkormányzati kórházak rekonstrukciós igényeit áttekintő munkabizottság. Az ország 166 fekvőbeteg-intézményéből 121 kórházra kiterjedő nagyszabású felmérés során megállapították – mondta Horváth Ottó, a bizottság vezetője –, hogy vidéken az épületek 1,4 százaléka, Budapesten pedig 0,4 százaléka kórházi feladatokra alkalmatlan. Összességében pedig a kórházak 27 százaléka szorul valamilyen fokú rekonstrukcióra. Nem jobb a helyzet az orvosi gépek, műszerek tekintetében sem: különösen rossz állapotban vannak a röntgenberendezések, közülük minden második már tízéves.

Adományok mozgáskorlátozott gyerekeknek

Sok kicsi sokra megy

Meglepő kép fogadta tegnap az újságírókat az OTP Bank Rt. Nádor utcai székházának földszintjén: több tucat zsák ruha és játék állta a tájékoztatóra igyekvő és a pénzügyeit intéző emberek útját. Hogy miről is van szó, azt – átverekedve magunkat a jótéteményű akadályokon – a sajtóbeszélgetésen tudtuk meg az intézet és a PRO–FITT Alapítvány illetékeseitől.

– Példa nélkül álló kapcsolatfelvétel eredménye az a sok-sok használt ruhával és megunt-kinőtt játékkal teli zsák, amely önöknek útját állta a pénzintézet portáján – ezekkel a szavakkal kezdte a beszámolóját *dr. Keller Judit*, az OTP Bank Rt. helyettes osztályvezetője. – Talán még nem fordult elő hasonló eset ebben az országban, amikor egy magánjogi alapítvány és egy pénzintézet karitatív célból egymásra talált. Hogy most ez mégis megtörténhetett, az nemcsak bankunk hasonló profilú, immár közismert tevékenységének, de a PRO-FITT Alapítvány kezdeményező-vállalkozó készségének is köszönhető.

A dolog – kiderült a későbbi hozzászólók szavaiból – nem is olyan bonyolult, mint az az első pillanatra, hallásra tetszik. – Nincs másról szó – vallotta *Mező Katalin*, a PRO-FITT Alapítvány Kuratóriumának elnöke –, minthogy ezúttal, s reméljük, nem egy alkalom erejéig, sikerült eredményesen összehozni egy sor olyan szervezetet, amely a rászorulók megsegítését tűzte ki alapvető célul. A PRO-FITT Alapítvány – magyarázta a kuratórium vezetője – külföldi gyógyászati segédeszközök behozatalára, s azoknak az egészségügyi intézmények közötti szétosztására alakult tavaly novemberében. Ám úgy láttuk helyesnek, hogy most, a nyári „uborkaszezonban" kihasználatlan energiáinkat is érdemes megmozgatni. Ezért is társultunk az OTP ötletéhez: a nyáron, amikor minden szülőnek fejtörést okoz a gyerek nyaraltatása, s a mozgásukban, életvitelükben korlátozott gyerekek esetében ez többszörösen is gondot okoz, megpróbálunk rajtuk segíteni; játékot, használt ruhát gyűjtöttünk a kis rászorulók részére.

– *Nyilvános volt ez a segélyakció?* – kérdezte lapunk munkatársa a pénzintézet illetékesétől, akinek válaszából megtudtuk: az OTP mint az egyik legnagyobb lakossági takarékpénztár olyan nagyszámú munkaerővel dolgozik, hogy már annak mozgósításával is sikerre vitték az eredeti célt. Ennek a nem kis számú adományból összeálló akciónak a lebonyolítását természetesen nem végezhették az OTP pénzügyekkel foglalkozó munkatársai. Az ilyen és hasonló karitatív, humanitárius ügyeket ez évtől az intézeten belül tevékenykedő *Fáy András Alapítvány* végzi. Az utóbbi vezetőjétől megtudtuk: eddig mintegy 25 millió forint összegben sikerült csaknem 35, főként egészségügyi területről érkező kérelmet teljesíteni. A megsegítettek között határainkon túl élő magyarok is voltak.

Az adományok olyan többszörösen fogyatékos gyerekekhez jutnak el, akiket immár tizenkét éve nyaraltatnak, ám napjainkra szinte csak utaztatásukra és szűken vett ellátásukra futja a szervezet kasszájából. Ugyancsak jó helyre kerülnek azok a játékok is, amelyeket a *Megváltozott Munkaképességűek Egyesülete* vehet át: ők 20 család kicsinyeinek továbbítják azokat olyanoknak, akiknek zömében csak az ajándékok szinte egyedüli darabjai lesznek a játszósaroknak. A segélyakció egyik különlegesen értékes darabja az a kerekes kocsi, amelyet egy, a Heim Pál Kórházban fél éve mozdulatlanul fekvő gyermek vehet majd át. – Ezzel – köszönte meg az adományt az intézet illetékese – lehetővé válik, hogy a kisfiút kivihessék a levegőre, felültethessék televíziót nézni stb.

– Nem egyedi akcióról van szó – zárta le a tájékoztatót Mező Katalin. – Terveink szerint az ősszel vagy a téli ünnepekhez kapcsolódva újabb gyűjtést rendezünk, s előkészületben van már egy, a Pomázi Munkaterápiás Intézetben létrehozandó könyvtár ügye is. Sok-sok segítőkész egyesület összefogásából – hiszen még ezeknek az ajándékoknak a terjesztését, kiszállítását is adományként vállalta néhány szervezet – így lehet apró pénzből komoly értéket teremteni.

Mallár Éva

NAPTÉNY

Kánikula

Csak úgy merengek, szó nincs politikáról. Itt van például ez az egyenlet: Göncz = demokrácia, nézzük csak. Előbb bővítsük a baloldalt (mármint az egyenlet bal oldalát) Árpival, a másik oldalra is át kell vinni (ha tudjuk...) Göncz Árpi = árpi-demokrácia. Na most, hatványozzunk egy kicsit: (Göncz Árpi) a köbön (Kő a köbön) egyenlő – mivel is? Árpi-demokrácia a köbön, köbárpi, azaz köbdem. Folytassuk. Ami itt pozitív, odaát negatív. Ha tehát Göncz jó, a köb-dem rossz. Ha Göncz demokratikus, a köb-dem antidemokratikus. Ha Göncz a népszerűségi lista élén áll, akkor köbárpi-demokráciánk a legutolsó... érdemes volt ezért ennyit számolni? Hm. Meleg van.

sz. á.

● A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség olyan vállakozók, illetve vegyes vállalatok jelentkezését várja, amelyek a szövetség tulajdonát képező központi fekvésű, tatarozásra alkalmatlan, ungvári emeletes ház bontását és annak a helyén közös célú épület építését saját erőből vállalnák. Az épület tulajdonlása és használata megegyezés szerint történne. Jelentkezési cím: Kárpátalja, Ungvár, Duhnovics u. 2. II/15. Tel/fax: 00-7-031-22-351-91 (hétköznap 9–16 óráig.)

A Blaha-tombola nyerőszáma: 005

● Tegnap hajnalban Zalaegerszeg térségében mintegy 100 méter telefonkábelt loptak el eddig ismeretlen tettesek, s emiatt 16 községgel szakadt meg a telefon- és telexkapcsolat.

● A Balaton igazi vitorlás paradicsom lehetne, ha a jelenleginél több, szebb és horgonyvetésre alkalmas kikötővel rendelkezne. Az úgynevezett Marina-lánc, amelynek kiépítésével mindez valóra válhatna, egyelőre még csak az elképzelés szintjén létezik, illetve most már valamivel több annál: a tervek készen vannak.

● Országosan 830 ezer hektár földre vonatkozó kárpótlási igényt tartanak nyilván, amely nem kevesebb, mint 3,5 millió hektár termőföldet érint. E jelentős terület magántulajdonba adásában kulcsszerepe lesz az önkormányzatok földrendezési bizottságainak – hangzott el egyebek mellett tegnap Debrecenben azon a hajdú-bihari polgármesteri értekezleten, amelyen e bizottságok tennivalóiról volt szó.

Ülésezett a kormány

Kölcsönös lemondás a követelésekről

(Folytatás az 1. oldalról)

A kormány tegnapi ülésén tájékoztatót hallgatott meg a szovjet csapatkivonással összefüggő gazdasági-pénzügyi kérdések végleges rendezéséről – folytatta tájékoztatóját László Balázs. *Antall József* miniszterelnök levelet küldött *Borisz Jelcin* orosz elnöknek, visszaigazolva az elmúlt héten, a helsinki csúcsértekezlet alkalmával tartott, kétoldalú találkozón kötött megállapodást. E szerint *a csapatkivonással összefüggő gazdasági-pénzügyi kérdések végleges rendezése a követelésekről való kölcsönös lemondáson alapszik.* A két ország vezetője megállapodott abban is, hogy a külügyminiszterek a lehető legrövidebb időn belül aláírják az egyezményt.

A vámügyekről történő segítségnyújtásról ezúttal a svéd kormánnyal kötött megállapodást a magyar komány. Ezáltal lehetőség nyílik arra, hogy a két ország vámszervei egymástól tájékoztatást, bizonyítékot nyerjenek a jogsértések elbírálásához.

A szakszervezeteket a kormány a kiépülő szociális piacgazdaság alapvető intézményének tekinti, s számít rájuk a gazdaság átalakításának nehéz munkájában, olvashatjuk abban a dokumentumban, amely a kormány szakszervezeti politikájának alapelveit tartalmazza. A *Juhász Judit* kormányszóvivő által felolvasott dokumentum szerint a kormány reméli, hogy a munkavállalói érdekképviseletek klasszikus szakszervezeti tevékenységet fognak folytatni, s elhatárolják magukat a mindennapi pártpolitikai küzdelmektől.

A hitelezők kérésére felszámolási eljárás indul meg a Csepel Autógyár ellen. Az intézkedésre azért van szükség, mert a vállalat vezetőségének nem sikerült nyereséges üzleti tervet készítenie. A költségvetés helyzete pedig nem teszi lehetővé az állami garanciavállalást a további hitelekhez. A vállalat elmúlt évi vesztesége egyébként megközelítette az egymilliárd forintot, adóssága pedig meghaladta a 3,5 milliárdot. A szanálás, amelyet most leállítottak, havi 150 millió forintba került.

A kormány 900 millió forintnyi hitel erejéig garanciát vállalt a Kaposvári Húskombinát átalakulását elősegítő, a csődegyezségben vállalt kötelezettségének teljesítésében. *Az intézkedés által több mint 3500 magántermelő soron kívül hozzájuthat követeléséhez.* A nagyobb mezőgazdasági szállítók, a Kereskedelmi Bank, az állam tartozásainak egy részét tőkésítik. Ezáltal meglesznek a részvénytársasággá átalakulás feltételei. A jövőbeli életképesség a termelői érdekeltség jóvoltából fennáll.

– h –

Tegnap délután 15.30-kor érkezett meg Budapestre az a bronzharang, amelyet a Sziklakápolna ajándékoz az erdélyi Külsőrekecsin egyházközösségnek. A falut 1990-ben árvíz sújtotta, elpusztult a templom és a harangláb. A hívek Vince atyához, a Sziklakápolna igazgatójához fordultak segélykérő levelükkel, ő Gombos Miklós őrbottyáni harangöntő mestert bízta meg a munkával. A több mint 300 ezer forint értékű, 140 kilogrammos harangot a mester és Vince atya kíséri Külsőrekecsinbe, ahol vasárnap húzzák fel a toronyba. Az ünnepélyes püspöki felszentelést az ősszel tartják

Mussa Zeineb felvétele

Légy a tejben

Nyáron rengeteg a légy. Lassan nem is lesz hozzá elég tejünk. Ezútal valami kabátlopásfélébe keveredtünk. Persze, ahogy lenni szokott, nem mi loptunk kabátot, hanem a miénket lopták el. Tudták ezt azok is, akik belekevertek, ismerik a módját. Azt olvasom egy jeles liberális fórumban, hogy „a napokban Keleti György beperelte a Magyar Fórumot kiadó Publica Rt.-t...". Természetesen, el nem vitatnám senkinek a jogát, hogy azt perelje be, aki szíve-vágya. Célszerűnek tartom azonban olyan alapokra helyezni a pert, ahonnét akár a pernyerés is elképzelhető. Mármost a Publica Rt. nem adja ki a Magyar Fórumot, azon egyszerű oknál fogva, mivel erre a Magyar Fórum nem szorul rá. Van saját kiadója. A Publica Rt. – mint ez köztudomású – az Új Magyarországot adja ki elsősorban, ott pedig az inkriminált írás nem jelent meg. Valami szándékos (szándéktalan?) keverés történt, lehessen összemosni mindenkit, minden orgánumot, amely nem a liberális oldalon foglal helyet. Legjobb – úgy tetszik – minden vitatható vagy kikezdhető sajtóügyet a Publica Rt. nyakába varrni, előbb-utóbb úgyis ki fogják érdemelni. Való igaz, létezik ez a gondolkodásmód, ha tetszik: taktika. Gyanúnk szerint azonban a bíróság nem a taktika rafináltságát fogja ítéletében honorálni, hanem a tényeket veszi számba, és föltehetőleg a hamis föltételezésekből nem von le igaz ítéletet. A Publica Rt. hál' istennek már elbír efféle mószerolásokat, uram bocsá', esetleges újságírói „tévedéseket". Nem biztos azonban, hogy a liberális sajtó vég nélkül bírni fogja az ilyesmit, és ha szabad „hangnemben és stílusban" jogsértésre hivatkozni, talán egyszer szabad lesz a tények elferdítésében is.

faló

Új jegyző a fővárosban

Tiba Zsoltot, a Főpolgármesteri Hivatal aljegyzőjét nevezte ki főjegyzővé a Fővárosi Önkormányzat tegnapi közgyűlése. A képviselők szinte egyhangú igennel szavaztak Tiba Zsolt mellett, aki a városatyák előtt letette a hivatali esküt.

Döntöttek a képviselők a BKV környezetvédelmi fejlesztési terveiről is. A határozat szerint környezetkímélő autóbuszok vásárlására, és katalizátorok beépítésére nyílik a közeljövőben lehetőség.

Levették a napirendről a Dél-Buda–Rákospalota irányú metróvonal finanszírozási tervére vonatkozó javaslatot. A döntés oka: ahhoz a francia kormányhitelhez, amely a finanszírozás alapját képezte volna, magyar kormánygarancia kell. Az eddig érvényben lévő megállapodásoktól eltérően azonban a kormány a közösen elfogadott nyomvonal megépítéséhez mégsem nyújt garanciát – hangzott el a közgyűlésen.

A távhőszolgáltatás díjának 20,1 százalékos emeléséről határoztak a képviselők. Döntöttek arról is, hogy az áremelésből befolyt összeg 5 százalékából a Főpolgármesteri Hivatal a legrászorultabbak támogatására szociális alapot hoz létre. A díjemelés a Fővárosi Közlönyben megjelenő rendelet kihirdetésének napjától érvényes.

TISZA KEMPING
TOKAJ
Egyedülálló környezet a Bodrog-Tisza torkolatnál
A vizet és sportot kedvelők paradicsoma
Kiváló horgászhelyek
Olcsó árak
Telefon: 06-41-52012

Márka, dollár? Van?

A bádogbódéban üldögélő ukrán határőr nem sokáig forgatja az útlevelemet. Pecsételés helyett inkább rámnéz, egy-két másodpercig gondolkodik a kifejezésen, majd – kissé idegen hangsúllyal – csak ennyit kérdez:

– Meghívólevél?

Meghívólevél? Még mindig szükséges? Ukrajnába is? Vagy csak a határőr túlbuzgó? Szerencsére mentőötletem támad: odaadom neki az újságíró-igazolványomat. Ezt sem nézegeti sokáig. Kérdésére – pressza? – bólintok, mire ő minden további nélkül beüti a pecsétet az útlevelembe. Mehetek.

Korai azonban az örömöm. Az utolsó sorompónál derül ugyanis ki, hogy még egy pecsétet kellett volna begyűjtenem. A vámnál. Vissza kell fordulnom, a sorompónyitogató kiskatona könyörtelen. A vámos szintén annak látszik. Hiába magyarázom, hogy már megnézte a kocsimat, csupán a pecsétet nem ütötte rá a vámcédulámra, de ha nem emlékszik rá, nézze meg még egyszer. Nem, lépjek ki az országból, úgy jöjjek vissza. Még kétszer álljak sorba? – képedek el. Ebben a hőségben? Ismét elkezdem neki magyarázni, hogy már megnézte a kocsimat, csak egy pecsét hiányzik. A vámos látja, hogy nehéz lerázni. Körülnéz, majd egy félreérthetetlen kézmozdulattal, halkan azt kérdezi:

– Márka, dollár? Van?

H. P.

A mondat helyesen

Az MDF a gyermekek védelméért című tegnapi cikkünk utolsó bekezdésének második mondatába technikai okokból hiba csúszott.

A mondat helyesen: „Fel kell építeni egy új és hatékonyan működő gyermek- és ifjúságvédelmi rendszert, ahol biztosítható, hogy az érdekelt és érintett tényezők – akár államiak, akár önkormányzatiak, vagy egyháziak és társadalmiak – a lehető *LEGTELJESEBB* mértékben kivehessék részüket a megelőző óvó-védő tevékenységben."

GOMBOS MIKLÓS Harangöntő

Lesz-e vezetékes ivóvíz Nagygyimóton?

Nagygyimót: kisközség néhány kilométerre Pápától, a Bakonyalján. Szorgalmas emberek élnek itt, alig nyolcszázan. Tudják: csak magukra számíthatnak, ha előbbre akarnak jutni. Van erdejük, van földjük (igaz, az évek-évtizedek alatt eléggé félrekezelték az áldott termőföldet...), s egy-két évtizeddel ezelőtt – állítólag – még meleg (termál-) vizet is találtak a környéken a kutatók.

A „boldog tanácsi rendszer" ideje alatt az 1970-es évektől kezdve Nagygyimót elvesztette több évszázados függetlenségét. Egy aláírás, s máris e nagy múltú község Csóthoz, mint körzetközponthoz tartozott – egészen 1990-ig. Két éve a maguk útját járják, s – mint ahogy az alábbi riportból is kitűnik – nem is eredménytelenül...A dolgok hátterében persze szükség van katalizátorra is. Jelen esetben ez nem más, mint a község polgármestere, *Bakos László.*

Fiatal ember. Sugárzik róla a tettvágy. De kell is tenni itt a Bakonyalján. Nagygyimót legnagyobb gondja fiatal demokráciánkban az, amit a kommunista időszakban a csóri „párt- és állami vezetők" az idők folyamán elfelejtettek megtenni: vezetékes ivóvizet adni a községnek.

– A község ugyan függetlenedett már Csóttól, ám – úgy tudom – a vagyoni osztozkodás még tart...

– Valóban, még húzódik a dolog. Ennek hátterében az áll, hogy a csótiak csak annyi pénzt utaltak át nekünk, amennyit ők gondoltak; ez az összeg azonban nem egyenlő az általunk gondolttal. Így bírósághoz fordultunk ebben az ügyben – mondja Bakos László.

– Korábban – a nyolcvanas évek végére sem! – nem „jutott" pénz arra, hogy Nagygyimót vezetékes ivóvizet kapjon. Történt-e előrelépés e témakörben?

– Már tavaly annyit elértünk, hogy az ivóvízvezetéket a falu határához elhoztuk. Erre az évre elkészül a községi vezetékes hálózat is, melyet a Bakony cég készít el. Régi álmunk ez már, mondhatom, teljes egyetértésben a falu lakosságával. Szeptemberre el kell készülnie a hálózatnak; az ünnepélyes átadásra szeptember 20-án kerül sor.

– Milyen fontosabb feladatok állnak még a község előtt?

– Egykor működött falunkban óvoda és iskola is, úgyhogy a következő lépés – a vízhálózat kiépítése után – óvoda létesítése lesz. Nagygyimóton mintegy húsz óvodás korú és nyolcvan iskolás korú gyermek él, tehát tudunk kikre alapozni...

– A község a mezőgazdaságból él. Kérnek-e az itteni gazdák vissza földet?

– Gyakorlatilag az egész község területe tagi földnek van kimérve; eddig 13-an igényeltek vissza földet, s ezt a folyamatot nem akadályozza a tsz sem... S hogy meg tudják-e művelni a gazdák a földüket? Minden bizonnyal, hiszen már évek óta erre készülnek... Nézze csak meg a gulyánkat! Ilyen csordát nem sok helyen lát a környéken!

– Általános tapasztalat az, hogy a földeket túlkemizálták. Jellemző ez a gyimóti földekre, „végekre" is?

– Valószínűleg... A földeket nemrég meszezték, mert savanyodott... Egyébként minden hektáron a meliorizációs költségünk mintegy hétezer forint.

– Hogyan látja, polgármester úr, telepszik-e idővel Nagygyimótra ipar?

– Ez fontos kérdés. Én úgy látom, hogy ha lesz víz – márpedig szeptemberre kész lesz a hálózat –, akkor lesz ipar is, ami megtelepszik községünkben. Gondolok a '96-os expóra is, valószínű, hogy csábítóan hat majd e tény is.

– Mi a meglátása: fontos-e a ma társadalmában a magyar falu?

– Úgy gondolom, hogy a falun élők tehetsége, szorgalma fogja kihúzni hazánkat a kátyúból... A magyar paraszt elő tud teremteni olyan mezőgazdasági terméket, amely versenyképes lesz Nyugaton...

– Tehát úgy látja, hogy kell a hit?

– Mindenképpen, hiszen ha mi gyimótiak nem hittünk volna abban, hogy meg tudunk állni a saját lábunkon is, akkor most nem ott tartanánk, ahol tartunk...

Pápai Rátz Ottó

Vidékek vidéke

Ebben a rovatunkban rendszeresen szemlézzük a helyi lapokat. Kérjük ezért kiadóikat, szerkesztőiket, hogy egy-egy példányt juttassanak el vidéki tudósítóinkhoz, vagy pedig közvetlenül szerkesztőségünkbe. A küldőknek köszönjük szívességüket és fáradozásukat.

Milliókat kellett visszafizetni

A tárgy a Népjóléti Minisztérium pályázatán elnyert nevelési segély tetemes részének, 4,7 millió forintnak a visszafizetése volt. 7,2 millió forintot kapott a mosonmagyaróvári önkormányzat a minisztériumtól, ehhez mérten a visszafizetett rész nagyon is jelentős.

Papp Gyula (MDF): Ki a felelős a fel nem használt összeg elvesztéséért? A Kisalföldben publikált válaszokat nem tartjuk kielégítőnek. Nem hisszük, hogy annak a pénznek nem lett volna helye.

Plutzer István: Megdöbbentett, hogy az MDF a megyei lapban tette közzé a kérdéseit. Miért nem a képviselő-testület fórumait, az önkormányzati üléseket használták fel?

Havasmezői József (MDF): Az MDF komolyan veszi a nyilvánosságot. Zárt körben lesöpörtek volna bennünket a kérdéseinkkel. A nyilvánosan kapott válaszokban csalódtunk.

Dr. Zsolnai István: Honnan van meggyőződve az MDF elnöksége, hogy lesöpörték volna. Második lépcsőként még mindig lehetett volna a sajtót igénybe venni, ha (!) bebizonyosodik, hogy az önkormányzati ülésen a kérdésfeltevés nem eredményes.

Németh Tamás (szoc.pol. biz. elnöke): A minisztérium hibázott azzal, hogy megkésve jelentette meg pályázatát. A pályázati rendszer módosításáért dr. Pap János interpellált a parlamentben.

Böröndi Lajos: Megismétlődhet idén is, hogy vissza kell utalni a már elnyert pénz egy részét?

Dr. Szakács Ilona (jegyző): Igen, mert az igényelt összeg megint csak megkésve várható.

Kovácsné Dr. Gaál Katalin (okt. biz. elnöke): Elkerülni nem tudjuk a jövőben sem a visszafizetést, csak csökkenteni annak mértékét.

Papp Gyula: Az iskoláktól már most be lehetne kérni az igényt a beiskolázási, étkezési segélyre.

Stipkovics Gábor (alpolgármester): Hogy több pénz volt itt tavaly, az a városnak jó volt. Fél évig használhattuk ezt a pénzt.

Dr. Zsolnai István: Megtörtént a pengeváltás, kár, hogy megegyezés nélkül. A hivatal elismerhette volna, hogy körültekintőbb és gyorsabb lehetett volna a nevelési segély felhasználása során, az MDF pedig szolidabb hangnemmel több eredményt érhetett volna el.

Bár a polgármesteri hivatal pénzügyi osztályának vezetője kategorikusan leszögezte, hogy nem szociális, hanem nevelési segélyről volt szó, a nyilvános vitán ezúttal – a képviselő–testülettől bizalmat kapott – jegyzőnő után *Németh Tamást*, a szociális bizottság elnökét szólították fel lemondásra, majd a vitázó felek pártjaik nevében is kinyilvánították: ezután is a város érdekeit fogják képviselni... (MOSON MEGYE)

Kinek jó jegyző nélkül?

Már-már kabaréba illő az, amit önkormányzatunk a jegyzői állás betöltése (be nem töltése?) érdekében elkövet. Miután az első választott jegyzőnőt menesztették, a szentmártoni jegyző „töltötte be" másodállásban a munkakört. (Hogy ez miként volt lehetséges a gyakorlatban? Ne tőlünk kérdezzék!) Majd a közelmúltban önkormányzatunk kinevezte az új, „végleges" jegyzőt, akinek állítólag kevés volt a felajánlott havi 40 ezer forintos fizetés, és kinevezés ide vagy oda, nem fogadta el az állást. Maradt tehát újra a szentmártoni helyettes. (?)

Csak hát a törvényességi képviselet ellátása így továbbra is kétségeket ébreszthet. Mindez meglátszik az ügyek intézésének gyakorlásában is. Végül is tény, hogy nincs olyan ember, akinek felsőfokú jogi végzettsége lehetővé tenné a törvényességi felügyelet megnyugtató ellátását. Aggodalomra ad ugyanis okot az a helyzet, hogy a jogi kérdésekben a polgármester úr kompetenciáját egy az egyben elfogadják a képviselők. *Veres* úr ugyanis nem végzett jogi egyetemet, még csak államigazgatási főiskolát sem, ezért ő csak gyakorlati tapasztalataira szorítkozhat. (Ha csak nem tanítottak ez irányú ismereteket a marxista–leninista esti egyetemen?)

Az önkormányzat törvényes működéséhez elengedhetetlen a független, csak a törvények által irányított jegyző! Vagy ez nem áll az önkormányzat érdekében? (HA–LESZ, Tápiószőlős)

Antall – interjú a Nagyalföldben

– Azt hiszem, tárgyilagos tudok lenni, mert apám családja dunántúli, anyám családja a Jászságból került Ladánybene, Dabas környékére. Családi mesékből, történetekből is jól ismerem, hogy a múlt században miként települtek meg a futóhomokon, mennyit bajlódtak a mostoha körülményekkel, a természeti csapásokkal. Ha ennek a tájnak valamilyen jelmondatot akarunk adni, akkor ez az újrakezdés tája, az új lehetőségek felismerésének a tája.

– Mire gondol?

– A változások elsorvaszthatnak vagy felemelhetnek térségeket. Amerikában – mivel a gazdaság súlypontja a keleti területről a nyugati területre helyeződik át – a múlt században még virágzó települések ma halott városok, de ugyanakkor pusztaságok helyén emberek százezrei, milliói élnek. Németországban a Ruhr-vidék került kritikus helyzetbe. A korábban szegényebb tartományok közé tartozó Bajorország – Baden-Württemberg tartománnyal – előretört, mert a hagyományos ipar a Ruhr-vidéken maradt. Dél-Németország fejlesztette az új, elsősorban elektronikus ipart. Sok függ tehát attól, hogy egy régió felismeri-e az új lehetőségeket, tud-e ezekhez rugalmasan alkalmazkodni. A múlt század utolsó harmadában például a tömeges minőségi szőlőtelepítéssel e tekintetben jól vizsgázott Kecskemét. Itt felismerték a kedvező alkalmat, kihasználták a felemelkedés lehetőségeit. Az új piacokat is megnyitva a minőségi tömegtermelésnek köszönhetően a dunántúliak feléért kínálhatták boraikat.

– Most is lát a kiskunsági gazdák számára felemelkedési lehetőségeket?

– Aligha mondok sok újat az élelmes kecskeméti vállalkozóknak, de a teljesség igénye nélkül említek néhány lehetőséget. Egyre többet jelenthet például Budapest viszonylagos közelsége a kialakuló piaci helyzetben. Minél előbb alkalmazkodnak az Alföldön a Közös Piac követelményeihez, annál kedvezőbbek az esélyeik. Ausztria már négyöt éve megkezdte a csatlakozás következményeinek, követelményeinek felmérését. Még céltudatosabban kellene számolni Európa egyik legnagyobb élelmiszer-importáló országának, Olaszországnak az igényeivel. Déli és északi szomszédainkat se hagyjuk ki a tervekből. A Bács-Kiskun megyével is határos országban remélhetően előbb-utóbb befejeződnek a harcok, felújíthatók, bővíthetők a gazdasági kapcsolatok. A kormányzat csak minél kedvezőbb feltételek megteremtésében segíthet. Úgy látom, hogy a vállalkozókedvben most sincs hiány. (NAGYALFÖLD)

Összeállította: Czakó Sándor

Hétszeres valutakeret
A tolongás elmaradt

Közismert, hogy a kormány nemrég, az idegenforgalmi szezon elején hétszeresére emelte a magyar állampolgárok eleddig 50 dolláros devizakeretét.

Az önmagában örvendetes hír nem foglalkoztatta különösebben a közvéleményt, euforikus örömről nemigen beszélhetünk. Az újságok nagy része napokig az elmaradt tolongásról tudósított: a bankok és utazási irodák forgalma alig nőtt, nem volt érzékelhető a változás. E látszólagos közömbösség okairól azonban nem beszél senki.

Az elmúlt évtizedek egyik pozitívuma kétségtelenül az volt, hogy néha utazhattunk. Ha kényelmetlenül, megalázó feltételek mellett is, de láthattunk valamit a világból. S mennyire irigyeltek ezért néhány baráti ország állampolgárai! Nagyon sok család, fiatalok és idősebbek hónapokon át kuporgatták össze a háromévente kapott nagy lehetőségre a pénzt. S aztán több kiló konzervvel a Trabantokban, Wartburgokban – elindultak, hogy lássanak valamit. Korgó gyomorral a Pradóban, a Louvre-ban, a Tate Galeryben – ki tudja, eljutnak-e még ide valaha. Amíg egy linzi péknek vagy antwerpeni fodrásznak magától értetődő és természetes volt, addig sok tízezer honfitársunk nem kis anyagi és fizikai áldozatot hozott mindezekért. Aztán változtak az idők. A kulturális utazásokat fölváltotta a gorenjéscsencselő invázió, s az is tény, egyre többen vehettek részt ausztriai sítáborokban, pihentek Cipruson vagy épp a Bahamákon. Eltűntek a Wartburgok is, nem beszélve az otthon maradt konzervekről. A lakosság devizatartalékai ismeretesek. És ez így van jól.

A guruló dollárok ügye hetekig foglalkoztatta a közvéleményt, azóta néma csend. Most újabb dollárakció, s a hatást látjuk.

Mégis, mi lehet e közömbösség titka? Ez a rendelet – átmenetileg – csak nagyon keveseket érint. Akik eddig is utaztak, nem a központi 50 dolláros keretükből tették. Mások viszont, akik folytatni szeretnék a hetvenes évek igényesebb turizmusát, jelenleg nemigen tehetik meg. Egy igen széles réteg számára az utazás – világablak ide, vízummentesség oda – a költségek miatt egyelőre vágyálom.

Ezért nincs tolongás a valutapénztáraknál. S akik erről lekicsinylően tudósítottak, lehet, hogy épp sorban állnak. Valahol a Cote d'Azur egyik standja előtt.

(székely)

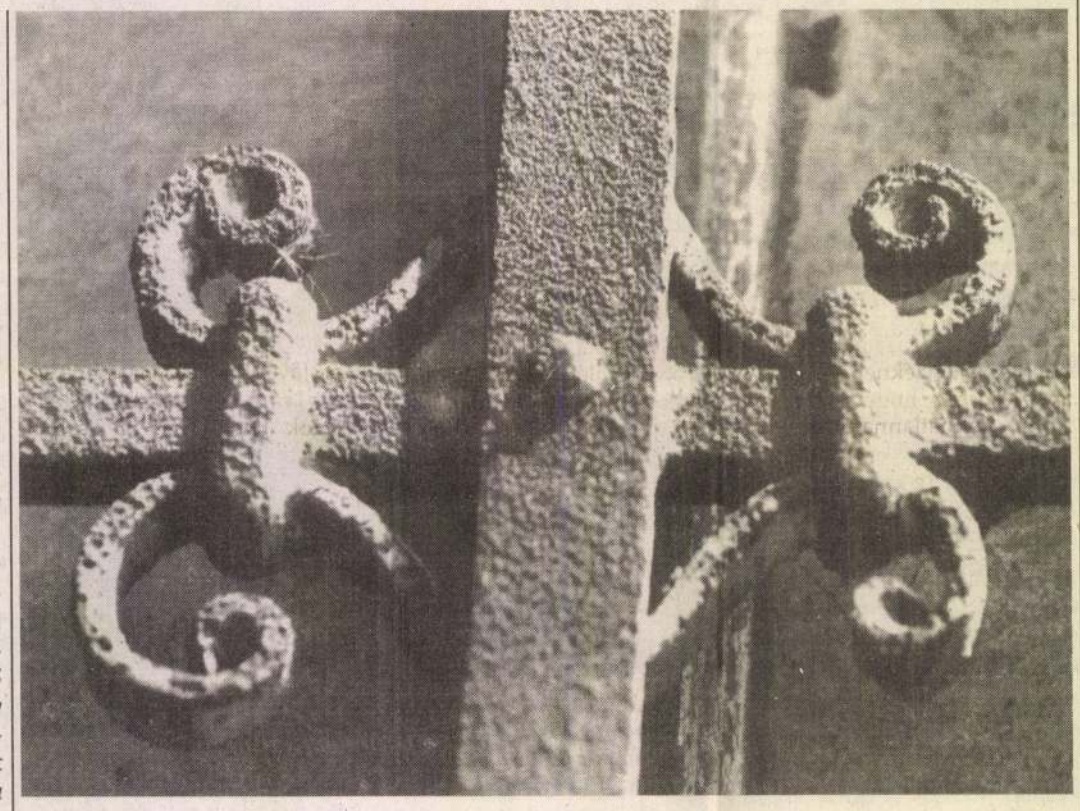

Istent nem lehet kikapcsolni az életünkből

Bokod múltjának és jelenének elválaszthatatlan tényezője a községben működő egyházak élete. Ezúttal a római katolikus egyház helyi lelkészével, Füredi József esperes úrral beszélgetünk napjaink tapasztalatairól.

– Milyen vallású emberek élnek a községben?

– Bokod közel 2300 lakosából 700 római katolikus vallású. Hasonló a lélekszáma az evangélikusoknak, és körülbelül 300 fő a református. Ebben a tanévben a megkereszteltek 98%-a beiratkozott hittanra. Ez 64 tanulót jelent.

Meg kell hogy említsem, községünkben élnek családok, akik valami oknál fogva nem keresztelték meg gyermekeiket. Most örömmel tapasztalom, hogy jönnek és kérik a keresztelőt. A szülők rádöbbennek a vallás gyakorlásának szükségességére. Egyre többen felismerik, hogy szükséges világnézetet adni a gyerekeknek, hogy el tudjon igazodni az életben. Természetesen felelőtlenül nem lehet felvenni a szentségeket. El kell sajátítani azokat az ismereteket, melyek hozzásegítik a gyerekeket vallásuk gyakorlásához. Nekünk, papoknak is változnunk kell. Krisztus azt mondta: *„Menjetek, tanítsatok minden népet!"* Tehát az a feladatunk, hogy az egyházhoz híven az apostolok példáját kövessük. Mindezt haladó szellemiséggel kell tennünk, ám megőrizve mindenkor a hűséget Rómához, a Szentszékhez, hiszen az egyetemes egyházhoz tartozunk.

– Milyen lehetősége van a katolikus papságnak a családokkal való kapcsolattartásra? Van-e alkalom az ifjúság nevelésére?

– Tapasztalatból tudom, ha a pap családlátogatásra ment – akár mint mosonmagyaróvári káplán az ötvenes évek derekán, akár pedig a későbbi időkben is –, figyelték. Engem és társaimat is. Közvetlen kapcsolatot csak azokkal tudtunk tartani, akik kerestek bennünket. Sajnos nagyon sok áldozata van az elmúlt rendszernek. Sokakat börtönbe zártak, vagy más büntetésben részesítettek. Vagyis: aki agilis tudott lenni, vagy feltételezték róla, hogy hatással van a hívő emberekre, azokat gátolták tevékenységük végzésében. Úgy gondolom, amióta magyar nyelven szólunk szertartásainkon a hívőkhöz, a fiatalságot is közelebb érezhetjük. Persze a fiatalságot nem okolhatjuk azért, amit az elmúlt rendszer tett velük.

Az igazi változást majd a felnövők tudják megvalósítani. Persze ehhez legalább annyi idő kell, mint ami hit nélkül eltelt. Amikor a szabadság helyett a szabadosság dívott. *Istent nem lehet kikapcsolni az életünkből.* Látjuk, hogy akik erre kényszerítettek ezreket, mekkora hibát követtek el az ifjúság nevelésében. Az emberiségnek szüksége van erkölcsi törvényre és isteni parancsra is. Sajnos jómagam is szomorúan tapasztalom a kialakult közönyt. Úgy tetszik, felbomlottak az igazi értelemben vett közösségek. Hiányoznak a jó emberi kapcsolatok, s ez érezhető az élet különböző területén. Még a politikában is. Igazából nem tudnám megmondani, hogy az itt élőknek van-e kialakult politikai nézetük. Valahogy úgy érzem, *mintha az emberek még ma sem éreznék, hogy rendszerváltozás történt.* Pedig most már csak rajtuk múlik, hogy immár kiteljesedjen a lelkiismereti szabadság.

Büki Attila

Gombos Miklós harangöntőmester hagyományos harangok, harangjátékok, különleges harangtartó és elektromosítható lengőszerkezetek készítésével, helyszíni szerelésével foglalkozik. Számos harangot készített hazai területre, valamint külföldre: Oroszországba, Ukrajnába, Romániába, Kamerunba, a Mánusz-szigetekre, a Vatikánba, Ausztráliába, Tanzániába, Izraelbe, Ausztriába és Németországba. Az 1992-es világkiállításra, Sevillába, a *Makovecz Imre* építőművész által tervezett magyar pavilonba is ő készítette a tizennégy harangból álló, kibővített oktáv hangterjedelmű bronz harangjátékot.

Harang a Szent Péter téren

Gombos Miklós harangöntőmester
Őrbottyán, Rákóczi u. 121., pf. 10.
Tel.: 06-28/360-170; fax: 06-28/563-295
Mobil: 06-30/948-9575;
E-mail: gombosmi@mail.digitel2002.hu

MINDEN ÓRÁNK ATOMÓRA VEZÉRELT!

SZÍNES TŰZZOMÁNCOZOTT ÉS ARANYOZOTT ÓRASZÁMLAPOK

SOK CSATORNÁS HARANGOZÓ AUTOMATÁK, KAPCSOLÓ ÓRÁK

KIVÁLÓ HANGMINŐSÉGŰ TORONYZENÉK

POLIFONIKUS HARANGJÁTÉKOK

KÖZTÉRI ÉS UTCAI ÓRÁK

TORONY- ÉS ÓRAVILÁGÍTÁS

SZUPERPONTOS TORONYÓRÁK!

SZÁMÍTÓGÉP VEZÉRELT HARANGOZÓGÉPEK

AKCIÓS ÁRÚ KAPCSOLÓ ÓRÁK !!!

RANCZ
ELSŐ MAGYAR TORONYÓRAGYÁR KFT.
8000 SZÉKESFEHÉRVÁR, LŐCSEI U. 6.
TEL.:(22) 302 677, (30) 9598-202

A Kairosz Kiadó ajánlata

KISZELY GÁBOR: ÉLTETŐ

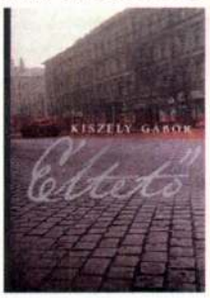
KISZELY GÁBOR
Éltető

Mi lehet az „éltető" a formáját és értéktartalmát veszítő világban? Erre keresnek választ Kiszely Gábor hősei e kötet kisregényeiben, elbeszéléseiben, drámáiban.
Kiszely Gábor 1949-ben született Budapesten. Németországban politológiát, történelmet és színháztudományt tanult, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karán teológiát hallgatott.
Hallom Izráel... (1996) című esszékötetéért megkapta a Szentföld fővárosának Pro Urbe-díját. *Ára: 2900 Ft*

FÜR LAJOS: MAGYAR SORS A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

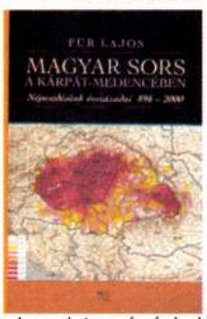
FÜR LAJOS
MAGYAR SORS
A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

A könyvet történész írta, de megírására nem szakmai szempontok késztették. Elsősorban nem a szakmabeliekhez kíván szólni, hanem a nagyközönséghez. A magyarság sorsa — sorsunk — iránt érdeklődő értelmes magyarokhoz; a megcélzottak körén belül is főként a fiatalokhoz szeretne eljutni szavaival. A szerző szíve szerint nekik ajánlaná ezt az írását, hogy szembe tudjanak nézni a magyarság népesedésére leselkedő veszélyekkel. Szeretné, ha tudatosodna bennünk, hogy a katasztrófát rejtegető jövő képe nem egészen mai keletű. A népesség számának csökkenése, a hanyatlás mértéke szinte már égbekiáltó. *Ára: 3800 Ft*

A könyvek megvásárolhatók
a nagyobb könyvesboltokban és a kiadónál:
1134 Budapest, Apály u. 2/b. Tel./fax: 359 9825

VOLÁNBUSZ

EUROLINES HUNGARY

NEMZETKÖZI MENETREND SZERINTI AUTÓBUSZJÁRATOK

FRANCIAORSZÁGBA

F Strasbourg-Metz-PARIS

	BUDAPESTRŐL INDUL	BUDAPESTRE INDUL
e.é.	①⑤ 20.00	③⑦ 16.00
*	③ 20.00	⑤ 16.00

Menetjegy ára (Ft):	Egy útra:	Akciós menettérti:	Menettérti:
	26.900,-	32.900,-	40.900,-

Jelmagyarázat:

e.é. egész évben közlekedik * nyári szezonban, VI. - IX.hónapban/ közlekedik ①②③ ...⑦ Hétfő, kedd, szerda, ... , vasárnap, ha nincs jelzés akkor naponta.	Az indulási időadat és az árak a nagybetűvel kiemelt városra vonatkoznak.

A feltüntetett menetdíjak tájékoztató jellegűek.
A menetrendváltozás jogát fenntartjuk.

Budapest, Népliget autóbuszállomás
Központi információ: ☎ 219-80-80
EURÓPAI EXPRESSZ KAPCSOLAT

Nem is olyan nagy dolog

Valahol elrontottuk a dolgunkat, ha *Jean Gilles Requiem*jét úgy hallgatjuk, mint valami ritkaságot. Egyrészt azért, mert a mű maga a XVIII. században a legtöbbet játszott halotti misék közé tartozott, olyan hírességeket temettek dallamaira, mint egy másik francia barokk komponistát, *Jean-Philipp Rameau*-t vagy *XV. Lajos*t, másrészt azért, mert Gilles nem ismerete azt jelenti, hogy túlságosan egyoldalú elképzelésünk van a halotti zenékről. Ó, igen, *Brahms* feketesége, *Verdi* teatralitása, *Mozart* mélységes megdöbbenése. Mi lehet ennél több?

Talán éppen Gilles. Mert ebben a könnyűre hangszerelt Requiemben hiába keressük a metafizikai borzadályt, az egek megindulását, a megsemmisülés rettenetét. Szép, lassú, nyugalmas dallammal indul a Requiem, és később néha még táncritmusokat is fölvesz. Nincs borzalom, de nincs érzéketlenség vagy tiszteletlenség sem. A halál az élet része, ugyanakkor az új élet kezdete, szomorú, de reménnyel teli pillanat. Az, amiről *Babits* azt írta, talán nem is olyan nagy dolog. Nem dobokkal és trombitákkal kell szólni róla, hanem karcsú énekhangokkal, merengő, bús fafúvókkal, a nyugalmat és az örökkévalót kifejező csendes, hosszú hangjegyekkel.

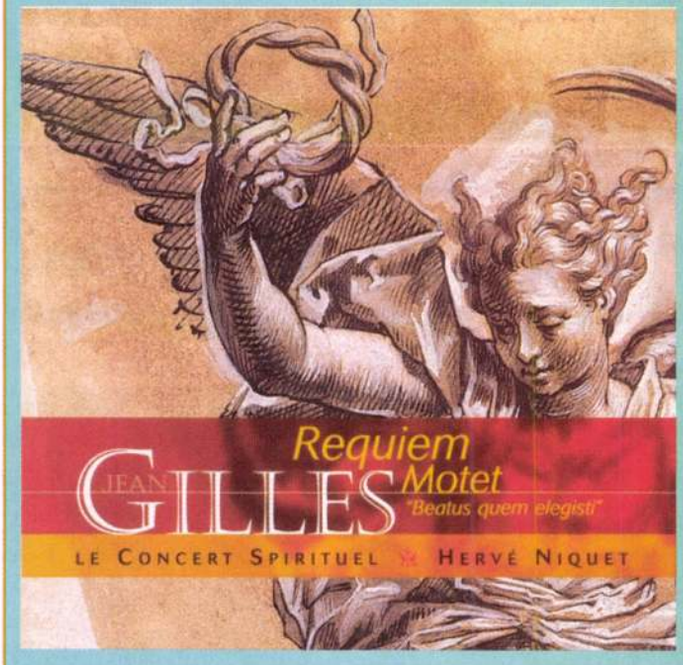

Könnyedségben a franciásnál is franciásabb ez a lemez, nemcsak édes és gáláns a muzsika, de a latinság is franciás, „et lüx perpétüá„ – így énekel a kórus, ami talán túlzás, tekintve, hogy aligha beszéltek Toulouse-ban párizsi akcentussal a XVIII. század legelején, a Requiem első előadásakor, amely – ha a forrásoknak hihetünk – éppen Gilles temetésének napja volt, de az autenticitás hajszolása, a régi szerzők elképzeléseinek, hangzáseszményének kétségbeesett kutatása és reprodukálása nagyobb bolondságra is rávett már muzsikusokat. Gilles zenéje viszont közelebb áll hozzánk, mint első pillanatban gondolnánk. Háromszáz esztendő telt már el azóta, de csak most lett a halál annyira közönséges, mindennapi élményünkké, hogy elhiggyük, a magunkéból sem kell majd világra szóló ügyet keríteni.

Fáy Miklós

Vivaldi: Stabat Mater

Vivaldi életművének túlnyomó része hangszeres zene, opera és világi kantáta, mégis hibát követ el az, aki a nagy olasz mestert a „profán szerző" címkével illeti. Ne feledjük, hogy 1703-ban a huszonöt éves Antoniót pappá szentelték, és attól kezdve haláláig – harmincnyolc éven át – a velencei Pietá árvaház hegedűtanáraként és karmestereként számos

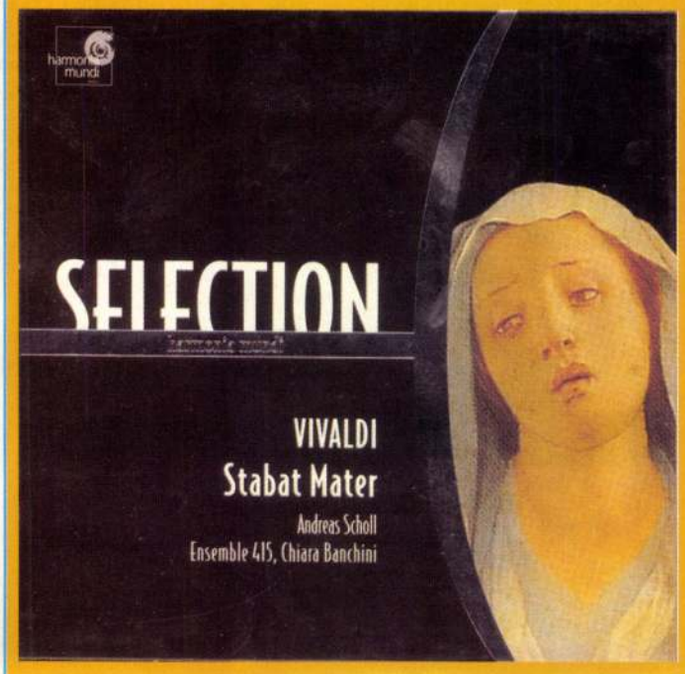

liturgikus művet is komponált. Ezek közül kettő, vagyis tulajdonképpen három hallható a *Stabat Mater* című lemezen, hiszen a szöveg nélküli *Szentsír-szonáta* is a húsvéti vigília-szertartás számára készült. A CD nyitódarabja egy rövid concerto, amely mintegy bevezetője a műsor gondolatmenetének. A lemez egyetlen énekes szereplője, a kiváló férfi alt, *Andreas Scholl* először egy világi kantáta hőseként „lép színre". Ez a „mini opera" egy csalódott szerelmes érzelmi viharaiban jeleníti meg a vezérmotívumot, amelyet így foglalhatnánk össze: szenvedés, szomorúság, együttérzés. A szenvedélyes, kifejező erejű muzsika rendkívül telt hangzással, mégis érzékenyen szólal meg a *Chiara Banchini* vezette zenekar barokk hangszerein. A *Jeruzsálem leányai* motetta eredetileg a nagyheti zsolozsmákban kapott helyet: a keresztúti jelenet fő motívuma a sírás, a siratás. A szerző a szelek elcsendesedésének képével kezdődő áriában a *Stabat Mater* nyitó dallamát előlegzi, s ezzel a hallgató számára ismerősen csendülhet föl az utolsó mű. Vivaldi a középkor talán legnépszerűbb vallásos költeményének, a XIII. századi ferences szerző tollából származó szekvenciának a rövid szövegváltozatát dolgozta fel, amely az eredeti húsz strófából csak az első tízet tartalmazza. A csodálatos dallamvezetésű és drámai ívű muzsika szerkezete a következő képlettel írható le: A-B-C (2 vsz.) – A-B-C (2 vsz.) – D – E + Amen. A mester zseniális egységet teremtett a tartalomnak és a formának, amelyet az előadók érett művészettel keltenek életre. A barokk zene már-már bachi magaslatain járhatunk a mű hallgatása közben, és az utolsó versszakot együtt sóhajthatjuk az énekessel Máriához:

Add, hogy szívem veled égjen
az Úr Krisztus szerelmében
s tetszésére hadd legyek!
(*Farkasfalvy Dénes* fordítása)

T. Németh Gábor

Magyar Nemzeti Galéria

Budapest, Budavári Palota B, C, D épület • 1250 Budapest, Pf. 31.

Nyitva: hétfő kivételével 10–18 óráig

Információ: C épület, földszint

Telefon: 00 36 1 375 5567

E-mail: mng@mng.hu • **Honlap:** www.mng.hu

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

PANNON GSM Az élvonal.

Modern magyar rajzok 1900–1945

Válogatás Gombosi György művészettörténész gyűjteményéből

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

A Magyar Nemzeti Galéria kiadványai 2004/5

Sorozatszerkesztő: Szücs György

A kiadvány az Oktatási Minisztérium „Művészet a két világháború között" című kutatási programja keretében készült

A Magyar Nemzeti Galéria 2004. november 11 – 2005. április 24. között rendezett kamara-kiállításának katalógusa

A kiállítást rendezte és a katalógust összeállította: Zsákovics Ferenc
A katalógust szerkesztette: Gosztonyi Ferenc
Olvasószerkesztő: Székely Júlia
Angol fordítás: Pásztor Péter

A fényképeket készítette: Berényi Zsuzsa
A rajzokat restaurálta és a kiállításra előkészítette: Suta Csilla és Szepesvári Ildikó
Technikai munkatársak: Kenderesi Viktor, Tokai Gábor és Szutor László

Köszönetet mondunk Gombosi György családjának a kiállítás létrejöttéhez nyújtott segítségükért, a gyűjtemény rendelkezésünkre bocsátásáért, valamint a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézetének az együttműködésért és a katalógus támogatásáért.

A kiadványt tervezte: Farkas Anna
Készült a Mester Nyomdában 1000 példányban
Nyomdavezető: Strasser Gábor

A borítón: Bornemisza Géza: Nagybányai táj, 1912 k. (részlet)

Felelős kiadó: Bereczky Lóránd főigazgató

HU ISSN 0231-2387

Modern magyar rajzok 1900–1945

Válogatás Gombosi György művészettörténész gyűjteményéből

Zinner Erzsébet: Gombosi György, 1943

Tihanyi Lajos (1885–1938)

Férfiportré (hátoldalon absztrakt kompozíció vázlat) / Male Portrait (on the back: Abstract Composition), 1932
kréta, ceruza, p., 333x245 mm; j. j. l.: L. Tihanyi Paris 932
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Majoros Valéria Vanilia: Tihanyi Lajos. A művész és művészete, Monument–Art, Bp. 2004. kat. 479. (D3., repr.)

Uitz Béla (1887–1972)

Kassák-Ujváry Erzsi arcképe / The Portrait of Erzsi Kassák-Ujváry, 1913–14
kréta, tus, ecset, 240x192 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1945. 65. kép, Majoros 1984. kat. II. 65. (Ujváry Erzsi arcképe, repr.), Bajkay 1987. kat. 10. (Ujváry Erzsi lehunyt szemekkel és elválasztott hajjal, 1910–1912)

Guggoló női akt / Female Nude Squatting, 1917
tus, fapálca, p., 267x182 mm; j. j. f.: Uitz B. 917
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1945. 67. kép, Majoros 1984. kat. I. 67. (repr.), Bajkay 1987. kat. 181; Aknai 2005. 5. (Guggoló akt, repr.)

Önarckép / Self-Portrait, 1918
tus, fapálca, p., 300x227 mm; j. j. f.: Uitz 918
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Bajkay 1987. kat. 190. (Önarckép szemben)

Akttanulmányok / Studies of Nudes, 1910-es évek
tus, p., mérete ismeretlen; j. n.
Gombosi György (1942), lappang

Vajda Lajos (1908–1941)

Házak / Houses, 1936
ceruza, bordó tempera, p., 238x314 mm; j. n.
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Majoros 1984. kat. II. 67. (Házak), Mándy Stefánia: Vajda Lajos. Corvina, Bp. 1983. kat. 1936/99. (Két ház, fölöttük tányéros csendélet), Marosi 2005. 6. (repr.)

Vaszary János (1867–1939)

Álló női akt (hátoldalon három női akt) / Female Nude Standing (on the back: Three Female Nudes), 1911
ceruza, p., 343x261 mm; j. j. l.: Vaszary J. 911, hátoldalon j. j. l.: Zsigm. utca 20. Vaszary J.
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Három akttanulmány / Three Studies of Nudes, 1911
ceruza, p., 28x403 mm; j. j. l.: Vaszary J. 1911
Vétel a művésztől 1911-ben, Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Vaszary János gyűjteményes kiállítása. Ernst Múzeum, Bp. 1924. kat. 19., Gombosi 1945. 26. kép (részlet, csak a bal szélső alak), Lyka Károly: Kis könyv a művészetről. Képzőművészeti Alap, Bp. 1964. 15. kép., Majoros 1984. kat. I. 26. (Synthetikus vonalak, repr.), Bellák 1984. 29. (Synthetikus vonalak, repr.)

Akttanulmány / Nude Study, 1920 k.
tus, fapálca, 440x300 mm; j. b. f.: Vaszary János
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1945. 27. kép, Majoros 1984. kat. I. 27. (Női akt, repr.)

Vedres Márk (1870–1961)

Akttanulmány / Nude Study, 1910-es évek
vörös kréta, p., mérete ismeretlen; jelezve: VM
Gombosi György (1942), lappang

Ruhás nő hátulról / Rear View of a Woman Clad, 1910-es évek
vörös kréta, p., 438x298 mm; j. j. l.: V.M.
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Vilt Tibor (1905–1983)

Önarckép / Self-Portrait, 1933
tus, toll, p., 220x202 mm; j. j. l.: Vilt T. 933.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Ülő női akt / Female Nude Seated, 1934
ceruza, p., 255x154 mm; j. j. l.: VT 934
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Ülő női akt / Female Nude Seated, 1930-es évek eleje
tus, toll, szén, p., 468x317 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Tanulmány egy kisplasztikához / Study for a Statuette, 1930-as évek
tus, toll, p., mérete ismeretlen; j. n.
Gombosi György (1942), lappang

Önarckép / Self-Portrait, 1899
tus, ecset, p., 171x150 mm; j. j. f.: monogram, körirat: Banyuls-sur-Mer. Ilyen formám van most 1899 november tájékán.
Ernst Lajos, Gombosi György (1942), Neményi Bertalan (1944), Seiden Gusztáv (1984)
Irod.: Rippl-Rónai József impressziói 1890–1900. Athenaeum, Bp. 1900. 35. (repr.), Malonyai Dezső: A fiatalok. Lampel, Bp. 1906. 212. (repr.), Lázár Béla: Rippl-Rónai József. Az Ernst Múzeum művészkönyvei VI. Bp. 1923. 1. kép, Rippl-Rónai József emlékkiállítása. Ernst Múzeum, Bp. 1937. kat. 39., Gombosi 1941. kat. 2., Rippl-Rónai József és Vaszary János rajzai. Műbarát, Bp. 1943. kat. 48., Gombosi 1945. 2. kép, Kárpáti 1946. 122., Majoros 1982. 219., Majoros 1984. kat. I. 2. (repr.), Majoros 1984a 246–247.

A művész apja és egy nőtanulmány / The Artist's Father and a Study of a Woman, 1900–1914 között
tus, p., mérete ismeretlen; jelezve: Rónai
Vétel a művész családjától, Gombosi György (1942), lappang

Hármas arckép (a művész felesége, lánya és Fenella) / Triple Portrait (the Artist's Wife and Daughter and Fenella), 1900–1914 között
tus, p., mérete ismeretlen; jelezve: Rónai
Nemes Marcell, Gombosi György (1942), lappang

Három női akt / Three Female Nudes, 1900–1914 között
tus, p., mérete ismeretlen; jelezve: Rónai
Nemes Marcell, Gombosi György (1942), lappang

Két földön ülő lány / Two Girls Sitting on the Ground, 1900–1914 között
tus, toll, p., 289x225 mm; j. k. l.: Rónai
Gombosi György (1942), Frankl Sándor (1944) és örökösei, Szépművészeti Múzeum, Magyar Nemzeti Galéria (Két akt, ltsz.: 1954-4953)
Irod.: Gombosi 1945. 12. kép, Majoros 1984. kat. I. 12. (Két földön ülő akt, repr.)

Férfi macskákkal / A Man with Cats, 1910 k.
barna tus, fapálca, p., 195x289 mm; j. b. l.: Rónai
Vétel a művész családjától, Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1945. 7. kép, Majoros 1984. kat. I. 7. (repr.), Marosi 2005. 7. (repr.)

Marcsa néni / Aunt Marcsa, 1910 k.
tus, fapálca, p., 229x290 mm; j. b. f.: Rónai, balra lent: Marcsa néni
Gombosi György (1942), Radnai Béla és örököse
Irod.: Rippl-Rónai József és Vaszary János rajzai. Műbarát, Bp. 1943. kat. 56., Radnai 1996. 70.

Rónai Gusztáv arcképe / Portrait of Gusztáv Rónai, 1910 k.
tus, toll, p., 282x215 mm; alul felirat ceruzával: A jogtudományokba elmélyedése egy elhízásra hajló II. éves jogásznak: Rónai Gusztávnak. Rónai
Gombosi György (1942), Kádár Lászlóné, Fővárosi Képtár, Magyar Nemzeti Galéria (ltsz.: 9847)

Akt- és fejtanulmány hátulról / Study of a Nude and a Head from the Rear, 1911
tus, fapálca, p., 290x230 mm; j. j. f.: Rónai Nov. 27 1911
Vétel a Révai-gyűjteményből, Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Rippl-Rónai ötven rajza. Könyves Kálmán Műkiadó Rt., Bp. 1913. (repr.), Gombosi 1941. kat. 44. (Akt és fejtanulmány)

Hét álló akt / Seven Standing Nudes, 1911
tus, fapálca, p., 290x410 mm; j. j. l.: Rónai
Vétel a Révai-gyűjteményből, Gombosi György (1942), Bedő Rudolf, Janus Pannonius Múzeum, Pécs
Irod.: Gombosi 1941. kat. 42. (Hét akt), Rippl-Rónai ötven rajza. Könyves Kálmán Műkiadó Rt., Bp. 1913. (repr.)

Két leányakt kereveten / Two Nude Girls on a Couch, 1911
tus, fapálca, p., 230x290 mm; j. b. f.: Rónai 911, jobbra fent: G. Juliska 19 éves, balra lent: G. Margit 16 éves
Vétel a Révai-gyűjteményből, Gombosi György (1942), Bedő Rudolf és örökösei
Irod.: Rippl-Rónai ötven rajza. Könyves Kálmán Műkiadó Rt., Bp. 1913. (repr.), Rózsa Miklós: Rippl-Rónai József. KUT I/4. 1926. október 1. 9. (Két akt kereveten, repr.), Gombosi 1941. kat. 43. (Két modell kereveten), Gombosi 1945. 9. kép, Majoros 1984. kat. I. 9. (G. Juliska és G. Margit, repr.)

Gitározó lány (Fenella) / Girl Playing the Guitar (Fenella), 1911 k.
tus, fapálca, p., 300x230 mm; j. j. l.: Rónai
Vétel a Révai-gyűjteményből, Gombosi György (1942), Bedő Rudolf és örökösei
Irod.: Rippl-Rónai ötven rajza. Könyves Kálmán Műkiadó Rt., Bp. 1913. (repr.), Gombosi 1941. kat. 34., Rippl-Rónai József és Vaszary János rajzai. Műbarát, Bp. 1943. kat. 4. vagy 47. (Fenella gitároz, Fenella gitárral)

Tanulmányok – Fenella aktban, Fenella feje, Fenella kutyával / Studies – Fenella Nude, Fenella's Head, Fenella with a Dog, 1911 k.
tus, fapálca, p., 43x318 mm; j. j. l.: Rónai
Vétel a Révai-gyűjteményből, Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Rippl-Rónai ötven rajza. Könyves Kálmán Műkiadó Rt., Bp. 1913. (repr.), Gombosi 1945. 10. kép, Majoros 1984. kat. I. 10. (Fenella tanulmányok, repr.)

Szurmay tábornagy arcképe / Portrait of Field Marshal Szurmay, 1915–1917 között
tus, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: Az uzsoki hős. Rónai
Vétel a művész családjától, Gombosi György (1942), lappang

A művész felesége / The Artist's Wife, 1916
zöld kréta, p., mérete ismeretlen; felirata: 1916.dec.10.
Gombosi György (1942), lappang

Schaár Erzsébet (1908–1975)

Női akt, hátulról / Female Nude from the Back, 1937
ceruza, akvarell, pauszpapír, 444x313 mm; j. j. l.: Schaar Erzsébet 1937
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Marosi 2005. 8. (Női hátakt, repr.)

Szőnyi István (1894–1960)

Női akt / Female Nude, 1920 k.
tus, fapálca, p., 312x486 mm; j. b. k.: Szőnyi István
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Ülő kisfiú / Little Boy Sitting, 1921
tus, toll, p., 300x230 mm; jelezve: Szőnyi 921
Gombosi (1942), lappang
Irod.: Majoros 1984. kat. II. 34. (Ülő gyerek)

Modern magyar rajzok 1900–1945

Válogatás Gombosi György művészettörténész gyűjteményéből

Szabó Júlia emlékének

A Magyar Művészet című folyóiratban 1934 elején jelent meg Genthon István *Új magyar rajzok* című gazdagon illusztrált tanulmánya, melyet a századelő és az 1920–1930-as évek magyar rajzművészetének első jelentősebb, máig érvényes kortársi értékeléseként tartunk számon. A szerzőnek a rajzművészet mestereinek és alkotásaiknak ismertetésén túl nem titkolt szándéka volt a művészetkedvelő közönség megszólítása, a grafikai lapok mind szélesebb körben való népszerűsítése és elismertetése.

Rippl-Rónai József: Férfi macskákkal, 1910 k.

A rajzművészetnek „monografusa, mint említettük, nem akadt, s ami annál érthetetlenebb, gyűjtői is kevesen vannak. A Szépművészeti Múzeum grafikai osztályán kívül, mely gyönyörű sorozatokat mentett meg e hamar kallódó műalkotásokból, magános gyűjtője a magyar rajzoknak alig van s ha van, mint ritka nevezetesség ismeretes a művészek és műbarátok körében" – állapította meg Genthon a műfaj helyzetét és további lehetőségeit mérlegelve. „Ennek oka talán abban rejlik, hogy gyűjtőink, néhány kivételtől eltekintve, a mutatós alkotásokat kedvelik. A rajz pedig mutatósság terén nem versenyezhet az olajfestményekkel, bizonyos mennyiségen túl már nem is a falat díszíti, hanem mappákba kerül. Azt lehet mondani, a rajzgyűjtők a gyűjtés aszkétái, elmélyülésre hajlamosak és hivatottak. A háború óta fokozódó pauperitás ráterelte a figyelmet e mellőzött gyűjtési ágra s itt-ott, csendben gyarapodva és növekedve, becses kollekciók akadnak. A szép magyar rajz ma is olcsó, ha ügyesen gyűjtik. Nem kell okvetlenül a múlt század nagymestereinek vázlatait keresgélni, a mai élet is megtermi sajátos, jelentékeny mestereit, akiknek műterme szeretettel várja még a kispénzű közönség kopogtatását is. Ez a néhány sor azoknak íródott, akiknek nem közömbös a mai kultúránk

Rippl-Rónai József: Tanulmányok. Fenella aktban, Fenella feje, Fenella kutyával, 1911 k.

ügye. Nem áldozatkész adakozásra hívjuk fel figyelmüket, hanem ridegen szólván, jó üzletre, mikor kevés pénzért megfelelő anyagi értéket s azonfelül a művészet egy csillogó, meleg, életet adó sugarát kapják cserébe." (Genthon 1934)

A művészek műtermeiben és a gyűjtők szalonjaiban egyaránt otthonosan mozgó Genthon felhívásának idején a kortárs kollekciók tulajdonosai közül csupán néhányan fordultak a rajzművészet alkotásai felé. A rajzok, vázlatok és tanulmányok, valamint az akvarellek kevesek érdeklődésére tarthattak számot, igen ritkán szerepeltek kiállításokon, és a művészeti kritika sem sokra méltatta őket. (Radnai 1951) A tanulmánynak helyet adó folyóirat szerkesztője, Majovszky Pál külföldi alkotásokat tartalmazó rajzkollekciója – mely végül az évtized közepén került a Szépművészeti Múzeum grafikai gyűjteményébe (Meller 1935) – valódi különlegességnek, nemzetközi mércével is jelentősnek számított. (Geskó 1996) Kortárs magyar műveket gyűjtők közül ebben az időszakban csupán a volt nagybányai festékgyár-tulajdonos, Bedő Rudolf 1920-as évek közepétől összeállított, folyamatosan bővülő rajzgyűjteménye, valamint a Gresham-kör egyik legfontosabb gyűjtőjének, Radnai Bélának a festményekkel párhuzamosan gyarapodó rajzkollekciója (Radnai 1996) érdemelt figyelmet.

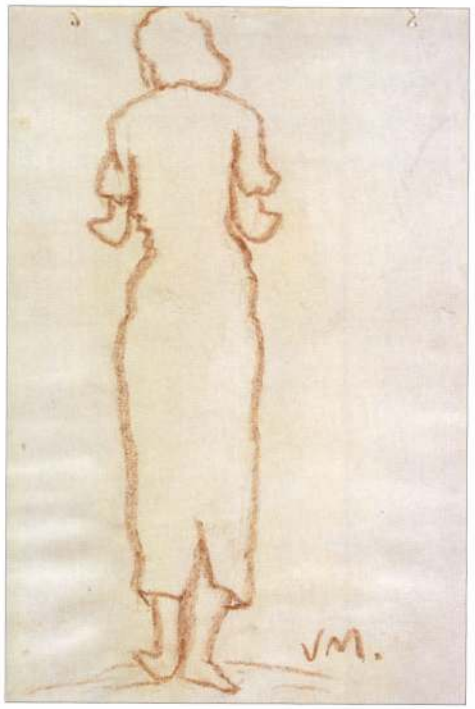

Vedres Márk: Ruhás nő hátulról, 1910-es évek

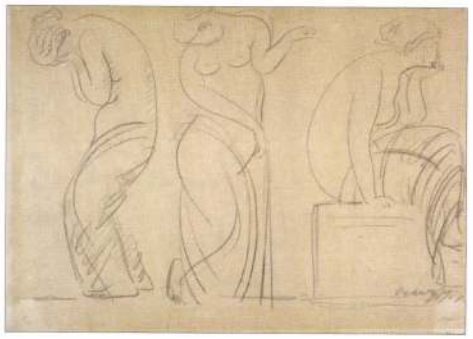

Vaszary János: Három akttanulmány, 1911

Az idézett írás bizonyára kezdeményezője lehetett az 1930-as évek második felében és az 1940-es évek elején újabb, kisebb-nagyobb kollekciók kialakulásának, utalhatunk itt a kritikus Szegi Pál és a könyvkötőmester Frankl Sándor jelentős magyar rajzanyagára, amely művészeti gyűjteményük gerincét képezte (Szegi 2001), valamint az Egyesült Izzó jogtanácsosának, Neményi Bertalannak a külföldi avantgárd és magyar műveket egyaránt tartalmazó gyűjteményére (Mravik 1998). A Magyar

Álló ló / Standing Horse, 1930-as évek
kréta, p., 302x402 mm; j. j. l.: Medgyessy F.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Fekvő macska / Cat Reposing, 1930-as évek
kréta, p., 230x298 mm; j. j. l.: Medgyessy
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Medveczky Jenő (1902–1969)

Önarckép / Self-Portrait, 1937
tus, ecset, p., 370x300 mm; j. j. l.: Medveczky 1937
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Majoros 1984. kat. II. 56. (repr.)

Mészáros László (1905–1945)

Ülő asszony / Woman Seated, 1933
ceruza, kréta, p., 450x315 mm; j. j. l.: Laci Barátomnak igaz barátsággal Mészáros Laci Róma 1933. II. 29.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Nagy Balogh János (1874–1919)

Kubikusok / Navvies, 1910-es évek
tus, toll, p., mérete ismeretlen; j. n.
Gombosi György (1942), lappang

Nemes Lampérth József (1891–1924)

Tájkép-tanulmány / Landscape Study, 1912
tus, toll, p., 232x319 mm; j. j. l.: NLJ 1912 X.
Vétel a művész családjától, Gombosi György (1942), Radnai Béla és örököse
Irod.: Radnai 1996. 63. (Épületek)

Akttanulmány / Nude Study, 1910-es évek
kék kréta, p., mérete ismeretlen; jelezve: Lampérth József
Gombosi György (1942), lappang

Novotny Emil Róbert (1898–1975)

Ülő női akt (hátoldalon fatanulmány ceruzával) / Female Nude Seated (on the back: Study of a Tree in pencil), 1917–1918
kréta, p., 234x180 mm; j. j. l.: Novotny 1917–18
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Férfi fej (hátoldalon alakok) / Male Head (on the back: Figures), 1939
ceruza, p., 277x181mm; j. j. l.: Novotny 39
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Női fej / Female Head, 1939
ceruza, p., 227x181 mm; j. j. l.: Novotny 39
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Pátzay Pál (1896–1979)

Női akt gyerekkel, szemből (Tanulmány az egykor Kmetty János tulajdonában levő fa-kisplasztikához) / Female Nude with Child, Frontal (Study for a wooden statuette once owned by János Kmetty), 1915 k.
akvarell, ceruza, p., 170x123 mm; j. j. l.: Pátzay
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Majoros 1984. kat. II. 27a (Asszony gyermekével szemből, repr.), Kontha Sándor: Pátzay Pál. Corvina, Bp. 1985. kat. 1. kép (Női akt gyerekkel I., repr.), Marosi 2005. 8. (repr.)

Női akt gyerekkel, profilból (Tanulmány az egykor Kmetty János tulajdonában levő fa-kisplasztikához) / Female Nude with Child, Profile (Study for a wooden statuette once owned by János Kmetty), 1915 k.
akvarell, ceruza, p., 170x82 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Majoros 1984. kat. II. 27b (Asszony gyermekével profilból, repr.), Kontha Sándor: Pátzay Pál. Corvina, Bp. 1985. kat. 2. kép (Női akt gyerekkel II., repr.)

Perlrott Csaba Vilmos (1880–1955)

Két női akt / Two Female Nudes, 1939
tus, fapálca, p., 375x250 mm; j. j. l.: Perlrott Csaba 939
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1945. 79. kép, Majoros 1984. kat. I. 79. (repr.)

Térdelő női akt / Female Nude Kneeling, 1939
ceruza, p., 340x210 mm; j. k. l.: Perlrott Csaba 939
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Három női akt I. / Three Female Nudes I, 1940
tus, toll, p., 245x195 mm; j. j. l.: Perlrott Csaba 940
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Három női akt II. / Three Female Nudes II, 1940
szén, p., 245x148 mm; j. j. l.: Perlrott Csaba 940
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Pólya Tibor (1886–1937)

Csontváry Kosztka Tivadar karikatúrája (hátoldalon kalapos férfiarckép-vázlat) / A Caricature of Tivadar Csontváry Kosztka (on the back: Sketch Portrait of a Man Wearing a Hat), 1910-es évek
tus, toll, p., 115x175 mm; aláírva középen jobbra: Csontváry, jobbra lent: Ernst Lajos gyűjteménye bélyegző, jobbra fent: Ezt felére Lázár – hátoldalon jelezve felül: Sándor tér 4. [olvashatatlan rész] Vágó József
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Lázár Béla: Írók és művészek között. Száz vidám história. Pallas, Bp. 1918. 155. (Csontváry, repr.)

Pór Bertalan (1880–1964)

Freskó kompozícióterve (A Városi Színház régi színpadi oromfal-freskójának a terve) / Composition Design for the fresco on the old gable above the stage of Budapest City Theatre, 1911
p., technikája és mérete ismeretlen; jelezve: Pór 1911
Gombosi György (1942), lappang

Ölelkezők / Embracers, 1920-es évek
tus, ecset, p., 180x155 mm; j. j. l.: Pór
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Táj tehenekkel / Landscape with Cows, 1920-es évek
kréta, p., 236x310 mm; j. j. l.: Pór
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Rippl-Rónai József (1861–1927)

Skóciai táj (Vázlat egy gobelinhímzéshez) / Scottish Landscape (Sketch for a Tapestry), 1892–1895 k.
ceruza, akvarell, p., 204x328 mm; j. b. l.: monogram
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Helena elrablása (Tanulmány egy tempera-kompozícióhoz) / The Rape of Helen (Study for a Composition in tempera), 1933
tus, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: KK 933
Gombosi György (1942), lappang

Ifj. Kernstok Károly (Jnr.) (1898–1953)

Női akt / Female Nude, 1923
tus, toll, ecset, p., 452x273 mm; j. j. l.: Paris 923 K. Kernstok
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1941. kat. 118. (Kernstok Károlynak tulajdonítva / attributed to Károly Kernstok); Gombosi 1945. 41. kép (Kernstok Károlynak tulajdonítva). Név nélkül [Horváth Béla]: Apa vagy fia? Műgyűjtő III. 1971/3. 36–37. (repr.), Majoros 1984. kat. I. 41. (Kernstok Károlynak tulajdonítva, repr.)

Kmetty János (1889–1975)

Álló akt (hátoldalon földön ülő akt) / Nude Standing (on the back: Nude Seated on the Ground), 1930-as évek
tus, toll, p., 153x93 mm; j. j. l.: Kmetty
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Földön ülő akt / Nude Seated on the Ground, 1930-as évek
tus, toll, p., 152x122 mm; j. j. l.: Kmetty
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Két álló női akt I. / Two Nudes Standing I, 1930-es évek
tus, toll, rózsaszín p., 313x243 mm; j. k. l.: Kmetty
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Két álló női akt II. (hátoldalon aktvázlat) / Two Nudes Standing II (on the back: Nude Sketch), 1930-as évek
tus, toll, p., 218x155 mm; j. k. l.: Kmetty
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Két álló női akt III. / Two Nudes Standing III, 1930-as évek
tus, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: Kmetty
Gombosi György (1942), lappang

Női arckép / Female Portrait, 1930-as évek
tus, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: Kmetty
Gombosi György (1942), lappang

Olvasó nő / Woman Reading, 1930-as évek
tus toll, p., 135x122 mm; j. j. l.: Kmetty
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Önarckép, állva / Self-Portrait Standing, 1930-es évek
tus, toll. p., 163x68 mm; j. j. l.: Gyurinak, János, alul: Kmetty
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1945. 81. kép, Majoros 1984. kat. I. 81. (Álló festő, repr.)

Ülő női akt / Female Nude Seated, 1930-as évek
tus, toll, p., 218x152 mm; j. j. l.: Kmetty
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Anya gyerekkel (hátoldalon ülő asszony gyerekkel) / Mother and Child (on the back: Woman Seated with Child), 1940 k.
tus, toll, p., 352x186 mm; j. n., hátoldalon j. j. l.: Kmetty
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Székre térdeplő akt (hátoldalon álló női akt) / Female Nude Kneeling on a Chair (on the back: Female Nude Standing), 1940 k.
vörös kréta, p., 274x217 mm; j. j. l.: Kmetty
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Kühner Ilse (1907–1994)

Kézére támaszkodó női fej / Female Head Resting on her Hand, 1930-as évek
tus, toll, ecset, p., 310x237 mm; j. j. l.: Kühner Ilse
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Parasztlányka két változatban / Little Peasant Girl in Versions, 1933
tus, toll, p., 211x342 mm; j. b. l.: Kühner Ilse 1933
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Lehel Mária (1889–1973)

Brazíliai lány / Brazilian Girl, 1937
tus, ecset, p., 360x305 mm; j. j. l.: Lehel Mária, Brazília, 1937. Santos
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Majoros 1984. kat. II. 29. (Mulatt lány, repr.); Aknai 2005. 5. (Mulatt lány, repr.)

Férfi akt / Male Nude, 1940
bordó kréta, p., 425x345 mm; j. b. l.: Lehel Mária Budapest 1940
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Márffy Ödön (1878–1959)

Fekvő női akt / Female Nude Reclining, 1910-es évek
tus, ecset, p., mérete ismeretlen; jelezve: M. Ö.
Gombosi György (1942), lappang

Önarckép (hátoldalon Kernstok Károly arcképe és más tanulmányok) / Self-Portrait (on the back: Portrait of Károly Kernstok and other Studies), 1910-es évek
ceruza, p., mérete ismeretlen; jelezve: M.Ö.
Gombosi György (1942), lappang

Medgyessy Ferenc (1881–1958)

Rippl-Rónai József arcképe / Portrait of József Rippl-Rónai, 1913
tus, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: Medgyessy Kaposvár 1913
Gombosi György (1942), lappang

Karosszékben ülő modell / Model Seated in an Armchair, 1920-as évek
tus, toll, ecset, p., 412x328 mm; j. j. l.: Medgyessy F.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (2004)
Irod.: Majoros 1984. kat. II. 2. (Női akt karosszékben, repr.)

Varrogató nő (A művész édesanyja) / Woman Sewing (The Artist's Mother), 1935
ceruza, p., 343x212 mm; j. j. l.: Gombosi Gyurinak emlékül Medgyessy F., balra lent: 935.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Majoros 1984. kat. II. 4. (Varrogató, repr.)

Művészetben közreadott, Ferenczy Károly, Nemes Lampérth József, Szőnyi István, Kmetty János, Korb Erzsébet, Aba-Novák Vilmos, Egry József, Bernáth Aurél és Medveczky Jenő rajzaival illusztrált tanulmány nem kerülhette el a fiatal Gombosi György művészettörténész figyelmét sem, aki élete utolsó tíz esztendejében szintén a kortárs rajzok elkötelezett gyűjtője és méltatója lett.

Gombosi György (1904–1945) a 20. századi művészettörténet-írás egyik legjelentősebb személyisége volt, aki tanulmányait a berlini egyetemen végezte, és 1926-ban Spinello Aretinóról írt dolgozatával szerzett doktori oklevelet. Kutatási területe elsősorban a középkori és reneszánsz itáliai művészet témaköre volt. Az egyetem befejezése után Firenzében járt tanulmányúton, majd két esztendőt töltött a Római Magyar Történeti Intézetben. Tanulmányai az 1920-as évek közepétől egyre gyakrabban jelentek meg a legjelentősebb olasz és német művészeti szakfolyóiratokban, illetve Budapesten a Szépművészeti Múzeum Évkönyveiben és a Magyar Művészetben. 1930-ban tért vissza Budapestre, Petrovics Elek főigazgató támogatásával önkéntes gyakornokként dolgozott a Szépművészeti Múzeumban. Két esztendő múlva lemondott állásáról, alkalmi munkákat vállalt: az Ernst Múzeumnál és a Donáth-műkereskedésben festményeket határozott meg, valamint az Est-lapoknál volt művészeti referens. Az itáliai reneszánsz művészet címszavait ő írta a Thieme–Becker művészeti lexikon folyamatosan megjelenő köteteibe, valamint az Éber-féle *Művészeti lexikon*ba (1935), melynek társszerkesztését is felvállalta. Kutatási eredményeit több szakcikkben, résztanulmányban

Beck Ö. Fülöp: Bacchanál, 1910-es évek

Fémes Beck Vilmos: Nyilazó, 1910-es évek

és monográfiában – Palma Vecchio, 1937; Moretto da Brescia, 1943; Rubens, kézirat – foglalta össze. (Majoros 1984, Prokopp 2004, Marosi 2005)

Fényes Adolf: Vedres Márk arcképe, 1907 k.

Berény Róbert: Női akt, 1907

Az 1920-as évek folyamán Gombosit elsősorban szűkebb szakterületének kérdései foglalkoztatták, ritkán került kapcsolatba a kortárs művészettel, valamint a rajzművészet kérdéskörével. Az évtized végén, római tartózkodása idején ugyan tartott néhány előadást a Collegium Hungaricum ösztöndíjas művészei számára, szorosabb baráti kapcsolatok azonban ekkor még nem mutathatók ki. Korábban, 1923 őszén a berlini egyetemen felvette Adolf Goldschmidt Grafika című kollégiumát, valamint részt vett Oskar Wulff a rajz fejlődéstörténetéről szóló előadásain és gyakorlatain (Prokopp 2004), melyek minden bizonnyal jó alapjául szolgáltak későbbi, a rajzművészet elméletéről szóló kutatásainak. Többször járt szerkesztője, Majovszky Pál lakásán, s megtekintette annak nemzetközi hírű, elsősorban 19. századi francia, angol és német rajzokat tartalmazó gyűjteményét is. (Zádor 1979, Mravik 1990) Közelebbi ismeretségbe az 1930-as évek közepétől került a kortárs magyar alkotókkal, 1934-ben feleségül vette Beck Judit festőművésznőt. Feleségének és apósának, Beck Ö. Fülöp szobrászművésznek a társaságához tartozó festők és szobrászok teljesen új világot nyitottak meg az addig kizárólag a régi művészettel foglalkozó művészettörténész előtt. A későbbiekben baráti körében találunk számos, a szentendrei művésztelephez kötődő művészt, többek között Gráber Margitot, Perlrott Csaba Vilmost, valamint Kmetty Jánost. Beck Ö. Fülöp – akinek munkásságáról 1938-ban írt máig érvényes, összefoglaló

Hatvany Ferenc (1881–1958)

Olvasó lány / Girl Reading, 1940 k.
tus, színes kréta, p., 395x280 mm; j. j. l.: Hatvany
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1945. 57. kép, Majoros 1984. kat. I. 57. (repr.)

Olvasó nő / Woman Reading, 1940 k.
tus, színes kréta, p., 307x235 mm; j. n.
Ajándék a művésztől Gombosi Györgynek (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Táj fákkal / Landscape with Trees, 1930-as évek
fekete és barna kréta, p., 287x378 mm; j. b. l.: Hatvany
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Ülő akt / Sitting Nude, 1938
ceruza, tus, ecset, p., mérete ismeretlen; jelezve: Beck Ö. Fülöp kedves barátomnak Hatvany 1938. jan.
Ajándék Beck Ö. Fülöpnek a művésztől, Gombosi György (1942), lappang

Hincz Gyula (1904–1986)

Álló nő / Nude Standing, 1934
tus, toll, p., 340x230 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Bedő Rudolf és örökösei
Irod.: Nemzeti Művészet, 1934/5–6. 71. (Ritmustanulmány, repr.), Majoros 1984. kat. II. 57. (Ritmustanulmány, repr.)

Fekvő nő (hátoldalon nő félalakban) / Woman Reclining (on the back: Half Figure of a Woman), 1934
tus, toll, p., 468x298 mm; j. j. l.: Hincz 34
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Fekvő női akt / Female Nude Reclining, 1934
tus, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: Hincz 34
Gombosi György (1942), lappang

Álló női akt / Female Nude Standing, 1937
tus, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: Hincz 37
Gombosi György (1942), lappang

Két női akt / Two Female Nudes, 1937
tus, toll, p., 444x290 mm; j. j. l.: Hincz 37
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Ilosvai Varga István (1895–1978)

Lehajló akt (hátoldalon szentendrei városrészlet) / Nude Bending Down (on the back: Detail of Szentendre), 1934
kréta, p., 502x325 mm; j. j. l.: Ilosvai Varga I. 934
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Álló női akt / Female Nude Standing, 1936
diófapác, ecset, toll, p., 473x255 mm; j. j. l.: Ilosvai Varga I. 936.
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Álló női akt / Female Nude Standing, 1936 k.
diófapác, ecset, p., 325x165 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Jándi Dávid (1893–1944)

Fekve támaszkodó női akt / Recumbent Female Nude Leaning, 1930
barna pasztellkréta, p., 259x345 mm; j. j. f.: Jándi 930
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Kernstok Károly (1873–1940)

Botra támaszkodó fiúakt, hat változatban / Nude Boy Leaning on a Stick in Six Versions, 1909 k.
tus, toll, p., 391x314 mm; j. k. l.: KK
Gombosi György (1942), Radnai Béla és örököse
Irod.: Gombosi 1941. kat. 89. (Hat tanulmány egy fiúakthoz), Radnai 1996. 53. (Botra támaszkodó fiú aktok)

Akttanulmány (Tanulmány a „Lovasok a víz partján" című képhez) / Nude (Study for the Picture „Riders on the Bank"), 1909–1911 között
tus, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: KK
Gombosi György (1942), lappang

Lovak (hátoldalon férfiarckép) / Horses (on the back: Portrait of a Man), 1923
tus, toll, p., mérete ismeretlen; felírata: 923 XII Karcsi
Gombosi György (1942), lappang

Hat ló / Six Horses, 1924 k.
tus, ecset, 262x442 mm; j. k. l.: KK
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1941. kat. 110. (Lótanulmányok), Gombosi 1945. 40a kép, Majoros 1984. I. 40a (Lovak / Hat ló, repr.)

Csikó / Colt, 1920-as évek
tus, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: KK
Gombosi György (1942), lappang

Fekvő dog (a félbehajtott papír hátoldalon kutyatanulmányok) / Dog Sprawling (on the back of the sheet folded in two: Studies of Dogs), 1920-as évek
fekete kréta, p., 210x340 mm; j. j. k.: KK
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Férfi és nő / Man and Woman, 1920-as évek
Tus, toll, akvarell, p., mérete ismeretlen; jelezve: KK
Gombosi György (1942), lappang

Fiú arckép / Portrait of a Boy, 1920-as évek
tus, toll, ecset, p., mérete ismeretlen; j. n.
Gombosi György (1942), lappang

Lovak / Horses, 1920-as évek
kék tinta, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: KK
Gombosi György (1942), lappang

Négy ló (hátoldalon lófejek) / Four Horses (ont he back: Horses' Heads), 1920-as évek
tus, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: KK
Gombosi György (1942), lappang

Nyolc ló (hátoldalon lótanulmány krétával) / Eight Horses (on the back: Horse Study in chalk), 1920-as évek
tus, fapálca, ecset, 245x217 mm; j. j. l.: KK
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Pulitanulmányok / Puli Studies, 1920-as évek
tus, toll, p., mérete ismeretlen; j. n.
Gombosi György (1942), lappang

Rohanó lovak I. / Horses Running I, 1920-as évek
tus, ecset, p., mérete ismeretlen; jelezve: KK
Gombosi György (1942), lappang

Rohanó lovak II. / Horses Running II, 1920-as évek
tus, ecset, p., mérete ismeretlen; jelezve: KK
Gombosi György (1942), lappang

Fáy Lóránd (1906–1945)

Karosszékben ülő nő / Woman Seated in an Armchair, 1930-as évek
ceruza, akvarell, p., 205x165 mm; j. j. f.: Fáy L.
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Táncoló nő / Woman Dancing, 1930-as évek
tus, toll, p., 345x245 mm; j. j. l.: Fáy L.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Fémes Beck Vilmos (1885–1918)

Fekvő férfiakt / Male Nude, 1910-es évek
ceruza, p., 260x420 mm; j. n.
Ajándék a művész testvéreitől Gombosi Györgynek (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Nyilazó / Archer, 1910-es évek
ceruza, p., 352x277 mm; j. n.
Ajándék a művész testvéreitől Gombosi Györgynek (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Pallas Athene (Címlapterv) / Pallas Athene (Design for a Cover Page), 1910-es évek
fekete és zöld kréta, p., mérete ismeretlen; j. n.
Ajándék a művész testvéreitől Gombosi Györgynek (1942), lappang

Akttanulmányok (hátoldalon vázlatrajzok, a KÉVE Művészegyesület 10. kiállításának 1917. november 4-i meghívóján) / Studies of Nudes (on the back, the invitation card for the 10th exhibition of the KÉVE Artists' Society: Sketches), 1918
ceruza, p., 170x106 mm; j. j. l.: F.B.V.1918.III.15.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Fényes Adolf (1867–1945)

Vedres Márk arcképe / The Portrait of Márk Vedres, 1907 k.
kréta, p., 270x203 mm; j. b. l.: FÉNYES
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Marosi 2005. 7. (repr.)

Kislány gyerekkel az ölében / Small Girl with Child in her Laps, 1900-as évek
tus, toll, p., 270x200 mm; j. j. l.: F.A.
Gombosi György (1942), Bedő Rudolf (1944) és örökösei
Irod.: Gombosi 1945. 21. kép, Majoros 1984. kat. I. 21. (Leány kisgyerekkel, repr.), Szabó Júlia: Magyar rajzművészet 1890–1919. Corvina, Bp. 1969. 7. kép (Anya, repr.)

Fenyő György (1904–1986)

Ülő női akt / Female Nude Seated, 1932
ceruza, p., 450x310 mm; j. j. l.: Gombosi Gyurinak szeretettel Fenyő Gy. 1932
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Fenyves Sándor (1907–1944)

Férfifej tanulmány / Study of a Man's Head, 1933
tus, toll, p., 293x218 mm; j. b. l.: Fenyves 1933
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Férfi és gyerek / Man and Child, 1935
tus, toll, p., 305x232 mm; j. j. l.: Fenyves 935
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Ferenczy Béni (1890–1967)

Két fiú akt (a „Játszó fiúk" című szobor [1947] kompozíciójának az egyik első megfogalmazása) / Two Nude Boys (one of the first drafts for the statue „Boys Playing"[1947]), 1938
vörös kréta, p., 260x217 mm; j. j. l.: F.B.38.
Gombosi György (1942), Radnai Béla, Magyar Nemzeti Galéria (Játszó fiúk, ltsz.: F.63.211)
Irod.: A Ferenczy család. (Németül és oroszul is, bevezette: Genthon István) Magyar Nemzeti Galéria, Bp. 1968. kat. 321. (Játszó fiúk)

Lovas Bernini után és lépő ló tanulmány / Rider after Bernini and Study of a Stepping Horse, 1938
vörös kréta, p., 260x434 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Női arckép / A Woman's Portrait, 1930-as évek
barna kréta, p., mérete ismeretlen; j. n.
Gombosi György (1942), lappang

Női akt (a művész felesége) / Female Nude (the Wife of the Artist), 1940
ceruza, szépia, pauszpapír, 393x298 mm; j. j. l.: FB. 940
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (2004)

Ferenczy Károly (1862–1917)

Fekvő női akt / Female Nude Reclining, 1910-es évek
ceruza, tinta, ecset, p., mérete és jelzése ismeretlen
Vétel a művész családjától, Gombosi György (1942), lappang
Irod.: Gombosi 1941. kat. 79. (vagy 82–83.)

Gádor István (1891–1984)

Bika / Bull, 1940 k.
ceruza, p., 195x240 mm; j. j. f.: Gádor
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Fekvő női akt / Female Nude Reclining, 1940 k.
ceruza, p., 195x240 mm; j. j. l.: Gádor
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Gráber Margit (1895–1993)

Leányfej-tanulmányok / Studies of Girls' Heads, 1940 k.
kréta, p., 290x226 mm; j. b. l.: Gráber
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Öreg kofaasszony két változatban / Old Market Woman in Two Versions, 1940 k.
kréta, p., 229x280 mm; j. j. l.: Gráber
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Ülő női akt / Female Nude Seated, 1940 k.
színes kréta, p., 273x210 mm; j. b. l.: Gráber
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Gulácsy Lajos (1882–1932)

Fák és kerítés / Trees and Fence, 1910-es évek
fekete és színes kréta, p., mérete ismeretlen; jelezve: Gulácsy
Gombosi György (1942), lappang

Fantasztikus női fejek / Fantastic Female Heads, 1910-es évek
ceruza, olaj, p., mérete ismeretlen; jelezve: Gulácsy
Gombosi György (1942), lappang

monográfiát (Gombosi 1938) – a szobrászat felé terelte veje figyelmét, Gombosi Medgyessy Ferenc és Ferenczy Béni munkásságát is ebben az időszakban ismerhette meg.

Gombosi György ettől kezdve kísérte figyelemmel a kortárs művészeti törekvéseket, a budapesti művészeti galériák változatos, gazdag anyagot felvonultató kiállításainak ő is elmaradhatatlan látogatója volt. Az Ernst Múzeum, a Fränkel Szalon és különösen a progresszívebb irányzatokat is felvállaló és bemutató Tamás Galéria – ahol 1938-ban Beck Judit szintén rendezett gyűjteményes kiállítást – tárlatai mellett többször tett eleget a műtermekbe szóló meghívásoknak.

Bornemisza Géza: Nagybányai táj 1912 k.

A szűkebb baráti körbe tartozó festők gyakori vendégeként a művészet általános vagy aktuális témáiról való bensőséges beszélgetések során előkerültek a legfrissebb munkák, festmények, szobrok és a művészettörténészt leginkább megérintő, a műterem különböző szegleteiből összeszedett rajzok, az alkotómunka folyamán felgyülemlett skiccek, vázlatok és tanulmányok vagy önálló igénnyel készült grafikai lapok. Egy-egy rajzmappa lapozgatása, az abban megbúvó anyag feltárása a grafikai művészetek rajongóihoz hasonlóan Gombosi számára is a látogatás legizgalmasabb percei lehettek. Sok esetben művészettörténészként lépett a műterembe, és gyűjtőként távozott, olyan kincsekkel, melyeket kevesen becsültek valamire. Gombosi az anyagi segítségre szoruló művészek vagy örököseik egy-egy rajzának vagy kisebb kollekciójának a megvásárlásával helyzetükön is segíteni kívánt. A művészek sokszor adták ajándékba az alkotásaikat a rajzművészet kedvelőjének, néhányan – például Fenyő György, Kmetty János és Medgyessy Ferenc – személyes jellegű dedikációkkal látták el a lapokat.

Bornemisza Géza: Falurészlet kúttal, házzal és kerítéssel, 1912

Az 1930-as évek második felének műterem-látogatásai alapozták meg Gombosi először csak véletlenszerűen gyarapodó, majd szisztematikusan épülő rajzgyűjteményét. Ennek a periódusnak az összegzéseként értékelhetjük az általa 1941 januárjában *Három nagy magyar mester rajzai* címmel rendezett kiállítást, melyen Rippl-Rónai József, Ferenczy Károly és

Kernstok Károly összesen 126 alkotását mutatták be a Tamás Galériában. (Gombosi 1941) A galéria tulajdonosa, a grafikák iránt érzékeny, sokszorosított lapokat és albumokat is kiadó Tamás Henrik jó partnerre talált Gombosi személyében. A művészettörténész feltehetően szabad kezet kapott a koncepció kidolgozása és a tárlat anyagának összeállítása során, s az általa a legjelentősebbnek tartott idősebb generáció már elhunyt művészeire esett a választása. A dokumentáció nem maradt fenn, a katalógus is csupán szűkszavúan közli, hogy a kiállított rajzokat magángyűjteményekben őrzik. Gombosi kiterjedt kapcsolatai, a művészekkel, a hagyatékok gondozóival és magángyűjtőkkel való ismeretsége tette lehetővé, hogy ilyen gazdag, az alkotók csaknem minden periódusát jól jellemző kollekciót mutasson be. Gombosi gyűjteményéből is több lap szerepelt ezen a tárlaton, a kiállítás előkészítése jó alkalom lehetett saját kollekciójának a gyarapítására is. Vétel vagy csere révén a gyűjtőtársaktól vagy közvetlenül a még mindig elég gazdag anyagot tartalmazó művészhagyatékokból számos Rippl-Rónai-lapot és Kernstok-rajzot szerzett meg, és illesztett gyűjteményébe.

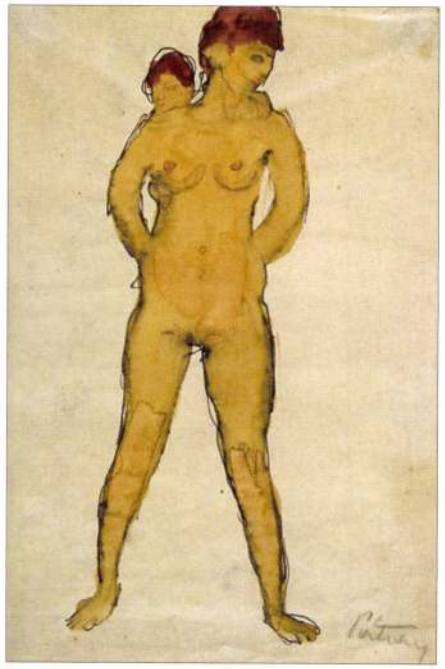

Pátzay Pál: Női akt gyerekkel, szemből, 1915 k.

Uitz Béla: Guggoló női akt, 1917

A folyamatosan gyarapodó modern rajzgyűjtemény egyes lapjai kiemelt helyen jelentek meg Gombosi otthonában. Második feleségének visszaemlékezése szerint a legkedvesebb darabokkal, Rippl-Rónai József, Uitz Béla, Kernstok Károly és Ferenczy Béni alkotásaival díszítették lakásuk falait. Otthonuk sok esetben volt társasági összejövetelek színhelye is. Rabinovszky Máriusz művészettörténész és felesége, Szentpál Olga mozdulatművész, Ascher Oszkár előadóművész, Szerb Antal író, irodalomtörténész, Radnóti

Leányakt drapériával / Nude Girl with Drapery, 1940
kréta, p., mérete ismeretlen; jelezve: Czobel 40
Gombosi György (1942), lappang

Csáky József (1888–1971)

Szobortanulmány / Study for a Statue, 1930-as évek
ceruza, p., 300x220 mm; jelezve: Csáky
Gombosi György (1942), lappang

Csók István (1865–1961)

Önarckép / Self-Portrait, 1925 k.
kréta, p., 300x250 mm; j. k. l.: Csók I.
Ajándék a művésztől Beck Ö. Fülöpnek, Gombosi György (1942), Hertz Henrik (1944)
Irod.: Csók István: Egy festő reflexiói. Magyar Művészet, II. 1926/2. 61. (repr.), Gombosi 1945. 24. kép, Majoros 1984. kat. I. 24. (repr.)

Csorba Géza (1892–1974)

A gipszgyűjteményben – Krisztusfej / In the Plaster Cast Collection – Christ Head, 1925
szén, p., 260x203 mm; j. j. l.: Firenze Csorba 1925., középen lent: „Nagypéntek"
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Derkovits Gyula (1894–1934)

Férfi arckép / Portrait of a Man, 1924
tus, ecset, p., mérete ismeretlen; jelezve: Derkovits Gy. 1924
Gombosi György (1942), lappang

Gazda / Farmer, 1931
tus, toll, 40x40 mm; hátoldalon jelezve a művész özvegye által: Derkovits Gyula hagyatékából Özv. Derkovits Gyuláné (Gazda) 1931
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Anya gyermekével / Woman with Child, 1933
tus, toll, p., 178x116mm; j. n.; a paszpartu hátoldalon bélyegző: KORTÁRS szerkesztőség
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Derkovits Gyula grafikai hagyatékának kiállítása. Tamás Galéria, LXXXVIII., Bp. 1937. kat. 101. (108, 131, Anya), Körner Éva: Derkovits Gyula. Corvina, Bp. 1968. kat. 612. XXIV. kép (Anya)

Húst marcangoló leopárd / Leopard Mauling Flesh, 1934
ceruza, p., 275x310 mm; j. j. f. a művész özvegye által: Derkovits Gyula 1934
Gombosi György (1942), Seiden Gusztáv (1944), Rózsahegyi György (1984)
Irod.: Majoros 1984. kat. II. 46b (Párduc, repr.), Majoros 1984a 246, 253. (Párduc)

Lovak / Horses, 1934
tus, toll, p., 242x197 mm; j. j. l. a művész özvegye által: 1934
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Derkovits Gyula grafikai hagyatékának kiállítása. Tamás Galéria, LXXXVIII. Bp. 1937. kat. 106. (Lófejek)

Dési Huber István (1895–1944)

Fekvő nő / Woman Reclining, 1940 k.
tus, toll, p., 202x275 mm; j. j. l.: Dési Huber
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Felhős táj (Tanulmány a „Kiáltó hang" című képhez) / Cloudy Landscape (Study for the Painting „The Voice of One Crying"), 1940 k.
tus, ecset, p., 257x175 mm; j. j. l.: Dési Huber
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Kötényes férfi az ajtóban / Man with Apron in the Door, 1940 k.
tus, ecset, p., 281x193 mm; j. j. l.: Dési Huber
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Tahi paraszt / Tahi Peasant, 1940 k.
(Móricz Zsigmond „A boldog ember" című regényének főhőse)
tus, ecset, p., 280x196 mm; j. j. l.: Dési Huber, balra lent: G. Szabó J. Tahi; a paszpartu hátoldalon bélyegző: KORTÁRS szerkesztőség
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Tájkép I. / Landscape I, 1940 k.
tus, ecset, p., 200x277 mm; j. j. l.: Dési Huber
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Tájkép II. / Landscape II, 1940 k.
tus, p., mérete ismeretlen; jelezve: Dési Huber
Gombosi György (1942), lappang

Tájkép házzal és fákkal / Landscape with House and Trees, 1940 k.
tus, toll, p., 195x228 mm; j. j. l.: Dési Huber
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Tehenek, házak / Cows, Houses, 1940 k.
tus, toll, p., 105x147 mm; j. j. l.: DH.
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Sirató (Tanulmány egy kompozícióhoz) / Keener (Study for a Composition), 1940 k.
ceruza, p., 162x187 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Diener Dénes Rudolf (1889–1956)

Kikötő / Harbour, 1930-as évek
akvarell, p., mérete ismeretlen; jelezve: Diener Dénes
Gombosi György (1942), lappang

Női fej / Female Head, 1930-as évek
tus, ecset, p., 353x200 mm; j. n.
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Szemüveges női fej (hátoldalon kikötő akvarellel) / Female Head with Spectacles (on the back: Harbour in watercolour), 1930-as évek
tus, ecset, p., 327x240 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Egry József (1883–1951)

Balatoni halász (hátoldalon vázlatrajzok és feljegyzések) / Balaton Fisherman (on the back: Sketches and Notes), 1930-as évek
kréta, p., 234x315 mm; j. j. l.: Egry József
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Önarckép / Self-Portrait, 1930-as évek
kréta, p., mérete ismeretlen; jelezve: Egry József
Gombosi György (1942), lappang

Női akt talapzaton / Female Nude on Plinth, 1907
kréta, p., 320x240 mm; j. b. l.: Berény Paris 1907
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Női arckép / Female Portrait, 1911
tus, toll, p., 268x183 mm; j. j. l.: Berény 1911, balra lent: BR
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Állattanulmányok I. / Animal Studies I, 1916
ceruza, p., 252x430 mm; j. j. l.: BR 1916 és Berény 1916
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (2004)

Állattanulmányok II. / Animal Studies II, 1916
kréta, p., 250x420 mm; j. j. l.: Berény 1916
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (2004)

Futó férfi, gyerekkel a hátán (Tanulmány egy befejezetlenül maradt nagy képhez) / A Man Running with a Child on His Back (Study for an Unfinished Picture), 1919
kék tinta, toll, p., 301x235 mm; j. j. l.: Berény 1919
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Halász hálóval / Fisher with Net, 1930-es évek
tus, toll, p., 335x245 mm; j. j. l.: Berény Róbert
Gombosi György (1942), Radnai Béla és örököse
Irod.: Radnai 1996. 22. (Halász)

Tanulmány öltözködő nőalakokkal / Study with Female Figures Dressing, 1930-as évek
diófapác, ecset, p., 268x192 mm; j. j. l.: Berény
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1945. 59. kép, Majoros 1984. kat. I. 59. (repr.)

Bernáth Aurél (1895–1982)

Leány kalásszal / Girl with Ear of Corn, 1930-as évek eleje
ceruza, p., 447x314 mm; j. j. l.: BA
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Önarckép / Self-Portrait, 1930-es évek
tinta, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: Bernáth
Gombosi György (1942), lappang

Ülő nő / Seated Woman, 1930-as évek
tinta, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: Bernáth és BA
Gombosi György (1942), lappang

Bokros Birman Dezső (1889–1965)

Fiú félaktja hátulról / Half Nude Boy from the Rear, 1914
kréta, p., 318x230 mm; j. j. l.: Bokros Birman 914
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Majoros 1984. kat. II. 9. (Férfi akt háta, repr.)

Futó akt / Running Nude, 1914
tus, toll, ecset, p., 174x112 mm; j. b. l.: Bokros Birman 914
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Női hátakt-tanulmány / Study of Female Nude from the Rear, 1922
kréta, p., 318x232 mm; j. j. l.: Bokros Birman 1922
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Férfi akttanulmány / Study of Male Nude, 1941
tus, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: BB 1941
Gombosi György (1942), lappang

Bornemisza Géza (1884–1966)

Falurészlet kúttal, házzal és kerítéssel / Detail of a Village with Well, House and Fence, 1912
tus, toll, p., 205x283 mm; j. j. l.: Bornemisza Géza. 1912
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Nagybányai táj / Nagybánya Landscape, 1912 k.
tus, toll, p., 230x300 mm; j. j. l.: Bornemisza Gé... N.Bánya
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1945. 78. kép, Majoros 1984. kat. I. 78. (repr.), Marosi 2005. 8. (repr.)

Táj fákkal (Fás liget) / Landscape with Trees (Grove), 1934
akvarell, p., 340x460 mm; j. j. l.: Bornemisza Géza Bp, 1934.
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Bortnyik Sándor (1893–1976)

Földön ülő nők / Women Seated on the Ground, 1942 k.
tus, toll, p., 310x225 mm; j. b. l.: Bortnyik
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Két nő / Two Women, 1940-es évek eleje
tus, toll, p., mérete ismeretlen; jelezve: Bortnyik
Gombosi György (1942), lappang

Tanulmányok az „Eső elöl menekülők"-höz / Studies for „Fleeing the Rain", 1942 k.
tus, toll, p., 315x225 mm; j. j. l.: Bortnyik
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Czigány Dezső (1883–1937)

Álló női akt / Female Nude Standing, 1920 k.
vörös kréta, p., 310x210 mm; j. j. l.: Czigány
Gombosi György (1942), Bedő Rudolf és örökösei, MissionArt Galéria (1996), Magyar Nemzeti Galéria (Női hátakt, ltsz.: F.96.19.)
Irod.: Rum Attila: Czigány Dezső. (Szerzői kiadás) Bp. 2004. 125. kép (Női akt)

Czillich Anna (1893–1923)

Guggoló női akt (hátoldalon ülő női akt) / Female Nude Squatting (on the back: Female Nude Seated), 1920 k.
kréta, p., 340x210 mm; j. b. f.: 236., és hagyatéki bélyegző; hátoldalon j. j. l.: Czillich
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Czóbel Béla (1883–1976)

Női akttanulmány / Study of a Female Nude, 1920-as évek
vörös kréta, p., 443x277 mm; j. j. l.: A Mme Perlrott Csaba amitiés Czobel
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Fiatal leány arcképe / Portrait of a Young Girl, 1940
ceruza, p., 433x306 mm; j. j. l.: Czobel 40
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Miklós költő, Szegi Pál újságíró és műgyűjtő, Frankl Sándor könyvkötőmester és műgyűjtő, Kmetty János festőművész és felesége, valamint Ortutay Gyula néprajzkutató és felesége, Kemény Zsuzsa mozdulatművészet-tanár, továbbá Dobrovits Aladár egyiptológus és felesége, Dömötör Tekla néprajzkutató tartozott a házaspár baráti körébe. (Méhes 2004) A lakás falain a kollekció egy kisebb része, csupán néhány lap kaphatott helyet. Gombosi az anyag nagyobb hányadát paszpartuba és mappába helyezve őrizte, ezek a darabok csak ritkábban kerültek az érdeklődő barátok és ismerősök szeme elé. A műtermekből, galériákból ajándékba kapott, vásárolt vagy cserélt rajzok szakszerű kezelését, aranyozott feliratal ellátott paszpartuba helyezését, esetenkénti javítását, restaurálását Frankl Sándor könyvkötőmester végezte. A Frankl-házaspár sokak által látogatott kis könyvkötő műhelye az 1940-es években a Návay Antal (ma Budai Nagy Antal) utcában lévő szűk alagsori helyiségben működött. A Papírusz Könyvkötő Műhelyt – illetve irodalmi szalont, miként a kortársak nevezték – a szellemi élet fontos személyiségei keresték fel. A közelben lakó Radnóti Miklós napi látogatóként olvasta fel legújabb költeményeit, de rendszeres vendégük volt Zelk Zoltán, Cs. Szabó László, Vas István, Ortutay Gyula, Tolnai Gábor, s néha megjelent Illyés Gyula is. (Vezér 1969, Szegi 2001) Gráber Margit visszaemlékezése szerint (Gráber 1991) a művészek közül gyakran megfordult a műhelyben többek között Berény Róbert, Novotny Emil Róbert, Bernáth Aurél, Dési Huber István, Korniss Dezső, Basch Andor, Kovács Margit, Szántó Piroska és Kárász Judit. Az írók

Uitz Béla: Kassák-Újváry Erzsi arcképe, 1913–1914

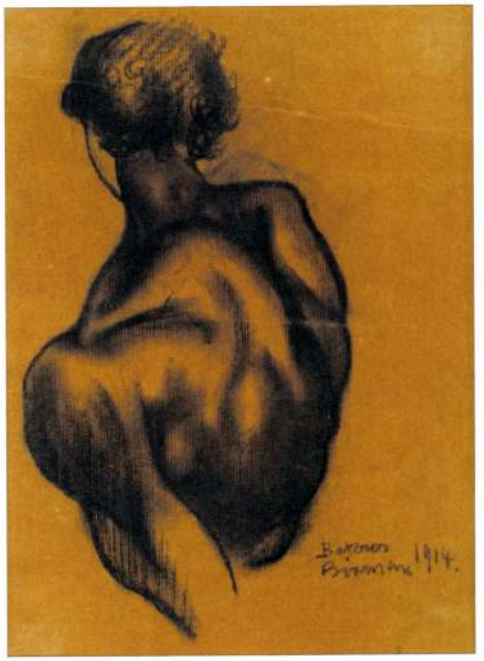

Bokros Birman Dezső: Fiú félaktja hátulról, 1914

megjelent könyveiket köttették, a festők és grafikusok rajzaikat paszpartuztatták, és a mester igen gyakran grafikákat fogadott el munkadíj fejében. Az idők folyamán szép kollekció alakult ki ebből az anyagból, melynek a műhelyben őrzött darabjait és az újabb szerzeményeket a látogatók is megcsodálhatták. Ez a szellemi közeg vonzotta Gombosi Györgyöt is. Talán először csak néhány paszpartu elkészítése ürügyén látogatta meg a műhelyt, később a gazdag gyűjtemény tanulmányozásának a lehetősége csábította, végül a kortárs művészek rajzainak megbecsülésén és szeretetén alapuló kölcsönös barátság alakult ki Frankl Sándorral. A könyvkötőmester irodalmi-művészeti szalonjának törzslátogatói között találjuk a közös barátot, a szintén rajzokat gyűjtő Szegi Pált, de feltehetően itt paszpartuztatta újabb szerzeményeit a magyar rajzok legfontosabb gyűjtője, Bedő Rudolf is.

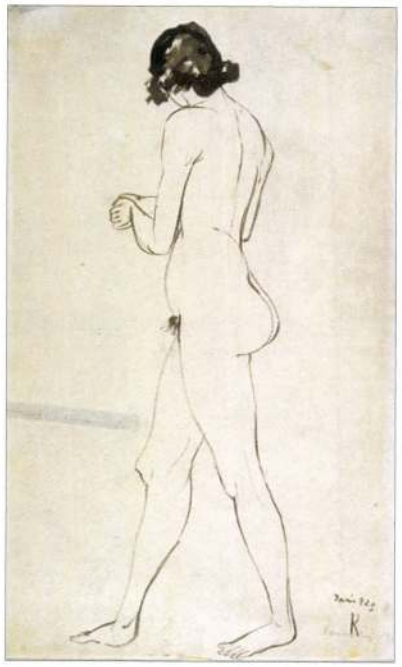

ifj. Kernstok Károly: Női akt, 1923

Az 1940-es évek elejére Gombosi rajzkollekciójának a nagyobb része már együtt volt, 1942 júniusi keltezésű az a műtárgyjegyzék (Gombosi 1942), melyet maga a művészettörténész állított össze a birtokában lévő rajzokról. Az akkor összesen 160 lapot számláló gyűjteményben Rippl-Rónai József 16 alkotása, Kernstok Károly 15 rajza és Beck Ö. Fülöp 10 munkája szerepelt, hangsúlyozva az alkotók kiemelt helyét az anyagban. Kmetty János 11, Berény Róbert és Dési Huber István 7–7, Medgyessy Ferenc és Hincz Gyula 5–5, Fémes Beck Vilmos, Uitz Béla, Ferenczy Béni és Vilt Tibor 4–4 alkotása mellett a többi művészt általában csak 2–3 rajz képviselte. Az 1942 és 1944 között a kollekcióba jutott alkotásokat – csaknem 40 lapot –, valamint a hagyatékban maradt műveket 1980-ban műtárgyjegyzékben foglalták össze (Gombosi 1980), amikor Gombosi György írásos hagyatéka a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézetébe

Fenyő György: Ülő női akt, 1932

Aba-Novák Vilmos (1894–1941)

Tájkép / Landscape, 1920 k.
kék tinta, fapálca, p., 210x310 mm; j. j. l.: Aba-Novák, Kmetty János kollégámnak
Gombosi György (1942), Hertz Henrik (1944)
Irod.: Majoros 1984. kat. II. 32. (repr.)

F. Antal Elemér (1896–1995)

Női hátakt / Female Nude from the Rear, 1925
tus, toll, p., 315x225 mm; j. j. l.: F. Antal Elemér 925
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Beck András (1911–1985)

Női akt / Female Nude, 1930-as évek
vörös kréta, p., 402x246 mm; j. j. l.: Beck András
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Parasztasszonyok / Peasant Women, 1940 k.
tus, toll, ecset, p., 210x340 mm; j. j. l.: Beck András
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Beck Judit (1909–1995)

Galamb- és libatanulmányok / Studies of Doves and Geese, 1941
tus, toll, p., 323x240 mm; j. j. l.: G. Beck Judit, Szentendre, 941
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Olvasó fiú (Vázlat Gombosi György „Gyerekszoba" című kötetének borítójához) / A Boy Reading (Sketch for the Cover of Gombosi's book „Children's Room"), 1942
tus, fapálca, p., 323x240 mm; j. b. l.: Férjemnek és megtendelőmnek, a könyve megjelenésének ünnepélyes alkalmából – átnyújtom jogos tulajdonait. 1942. 3. 7.
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1942a címlap (részlet, repr.)

Szentendrei piac / Market in Szentendre, 1943
akvarell, p., 215x305 mm; j. j. l.: Beck Judit 943; paszpartu hároldalán a Nemzeti Szalon törzskönyvi lapja a művész által kitöltve
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: 98. csoportkiállítás. Beck András, Beck Judit, Deliné B. Rózsi, Kósa Mária, Lőrincz Gyula. Nemzeti Szalon, Bp. 1943. kat. 92–94.

Önarckép / Self-Portrait, 1940 k.
tus, p., mérete ismeretlen; j. n.
Gombosi György (1942), lappang

Virágok vázában / Flowers in a Vase, 1940 k.
tus, p., mérete ismeretlen; j. n.
Gombosi György (1942), lappang
Irod.: Majoros 1984. kat. II. 66. (Virágok)

Beck Ö. Fülöp (1873–1945)

Női akt drapériával (Tanulmány a Szépművészeti Múzeumban lévő reliefhez) / Female Nude with Drapery (Study for the Relief in the Museum of Fine Arts), 1911
kék kréta, p., 340x260 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Nő trianglival (Tanulmány a „Két nő a zongoránál" című plakettthez) / Woman with Triangle (Study for the Plaque „Two Women at the Piano"), 1911 k.
barna kréta, p., mérete ismeretlen; j. n.
Gombosi György (1942), lappang

Férfiakt tanulmány / Study of a Male Nude, 1911–14
p., technikája, mérete és jelzése ismeretlen
Gombosi György (1942), lappang

Férfiakt tanulmány / Study of a Male Nude, 1911–14
barna tus, toll, p., 510x328 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Ülő női akt / Female Nude Sitting, 1912–14
vörös kréta, p., 448x316 mm; j. n.
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)
Irod.: Gombosi 1945. 31. kép, Majoros 1984. kat. I. 31. (repr.)

Férfiakt két változatban (Tanulmány egy sztéléhez) / Male Nude in Two Versions (Study for a Stele), 1913
ceruza, p., 205x162 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Férfi akttanulmány (Tanulmány a nagy „Szent Sebestyén"-hez) / Study of a Male Nude (Study for the Large-Scale „Saint Sebastian"), 1914
p., technikája, mérete és jelzése ismeretlen
Gombosi György (1942), lappang

Bacchanál / Bacchanal, 1910-es évek
kréta, p., 300x200 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Fekvő női akt (hátoldalon ülő férfi) / Female Nude Reclining (Seated Man on the back), 1910-es évek
kréta, p., 310x450 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Hegedűs és fuvolás / A Violinist and a Flutist, 1910-es évek
kréta, p., 300x200 mm; j. n.
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Nyilazó (hátoldalon nyilazó lovas) / Archer (on the back: Rider Shooting an Arrow), 1910-es évek
ceruza, p., 220x116 mm; j. n.
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Nyilazó szittya / Scythian Shooting an Arrow, 1910-es évek
barna tus, toll, p., 235x132 mm; j. k. l.: „Nyilas" szoborterv
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Ülő női akt (hátoldalon térdelő női akt) / Female Nude Seated (on the back: Female Nude Kneeling), 1910-es évek
kréta, p., 440x300 mm; j. n.
Gombosi György, Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Berény Róbert (1873–1953)

Női akt / Female Nude, 1907
kréta, p., 317x210 mm; j. j. l.: Berény Paris 1907
Gombosi György (1942), Gombosi-hagyaték (1980, 2004)

Női akt / Female Nude, 1907
diófapác, ecset, p., mérete ismeretlen; j. n.
Gombosi György (1942), lappang

MŰTÁRGYJEGYZÉK
LIST OF WORKS

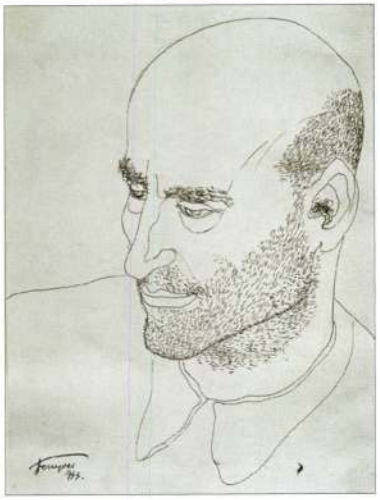

Fenyves Sándor: Férfifej tanulmány, 1933

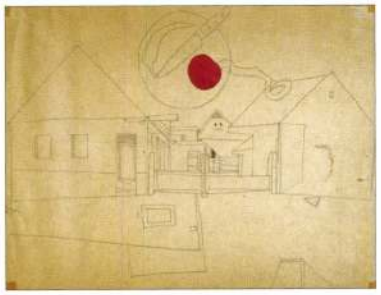

Vajda Lajos: Házak, 1936

Fenyves Sándor: Férfi és gyerek, 1935

A műtárgyjegyzékben Gombosi György teljes gyűjteményének listáját adjuk közre, a művészettörténész hagyatékában fennmaradt alkotások számbavételével. A művek sorát kiegészítettük azokkal a közgyűjteményekben és más magánkollekciókban őrzött rajzokkal, valamint lappangó darabokkal, melyek a művészettörténész által 1942-ben összeállított gyűjteményi jegyzékben vagy korabeli kiadványokban szerepelnek.
A listán a rajzok adatai – a művész neve, a mű címe, készülésének dátuma, technikája, anyaga, valamint jelzése és dedikációja után a provenienciára utaló adatok szerepelnek annak feltüntetésével, hogy mely alkotások voltak 1942-ben a gyűjtő birtokában, illetve mely darabok találhatók meg ma is a Gombosi-hagyatékban. Sok esetben meghatározható volt az is, hogy a rajzok kitől származnak, milyen úton kerültek a kollekcióba, illetve a gyűjtemény egyes lapjai a későbbiekben – sok esetben még a művészettörténész életében – mely magángyűjteményekbe kerültek, és hol őrzik őket ma.
Az adatsor végén a művekre vonatkozó irodalmat, reprodukciós helyeket tüntettük fel, a korabeli katalógusok, monográfiák és összefoglaló kiadványok alapján. A rövidítések feloldását a tanulmányt követő irodalomjegyzékben találja meg az olvasó.

The list includes all the works that were once in the collection of György Gombosi and are extant in his estate. Furthermore, it is supplemented by the drawings the art historian listed in his collection in 1942 or were referred to in publications at the time, and which are now held in public or private collections, or whose whereabouts are unknown.
The list contains the details of the drawings, that is: the name of the artists, the title of each work, the date of its making, its technique, material, signature, dedication, and data on its provenance, indicating whether it was included by Gombosi in his list, or whether it was mentioned in contemporary publications. In many cases, it could be determined whom the works of art derived from, in what way they found their way into Gombosi's collection, or which private collections they went to often in the lifetime of the art historian, and where they are held today.
Lastly, the data refer to bibliographical details, such as places of reproduction, on the basis of catalogues, monographs, and comprehensive publications of the time. Abbreviations are listed in the bibliography following the study.

A jegyzékben használt rövidítések

Bp.: Budapest
Irod.: Irodalom
j. b. f.: jelezve balra fent
j. b. k.: jelezve balra középen
j. j. l.: jelezve jobbra lent
j. b. l.: jelezve balra lent
j. j. f.: jelezve jobbra fent
j. j. k.: jelezve jobbra középen
j. k. l.: jelezve középen lent
j. n.: jelzés nélkül
k.: körül
kat.: katalógus
ltsz.: leltári szám
p.: papír
repr.: reprodukálva

Kiemelve a kiállításon szereplő alkotások.

került. A két jegyzéket összevetve rekonstruálhatjuk azoknak a műveknek a sorozatát – csaknem 200 alkotást –, amelyek egykor a művészettörténész „teljes" modern magyar rajzgyűjteményét képezték.
Az 1942-es jegyzék a rajzok alapadatait közli: címét, illetve az alkotás tárgyát, technikáját, jelzését, sok esetben azonban hiányosak a művek készítésére utaló adatok, a jelzetek, elmaradtak a méretek. További információként több helyen szerepel, hogy egy-egy rajzvázlat a művész mely alkotásához kapcsolható, honnan származik, esetleg milyen kiadványban reprodukálták. Gombosi György megjegyzései, különösen a provenienciára utaló adatok jó támpontul szolgáltak a művek azonosításakor, és a teljes gyűjteményi jegyzék összeállítása, valamint a gyűjtőtevékenység rekonstruálása során. A kollekció legtöbb lapja feltehetően közvetlenül a baráti körhöz tartozó művészek műtermeiből vagy kiállításairól származik, de Vajda Lajos lapja például már a művész özvegyétől került a gyűjteménybe. Ezeket kiegészíthetjük a család művésztagjainak – Beck Ö Fülöp, Fémes Beck Vilmos, Beck Judit és Beck András – ajándéklapjaival, valamint egy-egy rajzzal – Csók István és Hatvany Ferenc munkáival –, az utóbbiakat Gombosi az apósától szerezte meg. Az anyagban találunk néhány olyan alkotást is, amelyek korábbi magángyűjteményekből származnak. Rippl-Rónai József néhány rajza az egyik legfontosabb gyűjtőszemélyiség, Nemes Marcell egykori kollekciójából és a művész egyik mecénásának, a nyomdatulajdonos Révai Ödönnek a gyűjteményéből származik. Ernst Lajostól való Rippl-Rónai egyik rajza mellett Pólya Tibor Csontváryt ábrá-

Bernáth Aurél: Leány kalásszal, 1930-as évek eleje

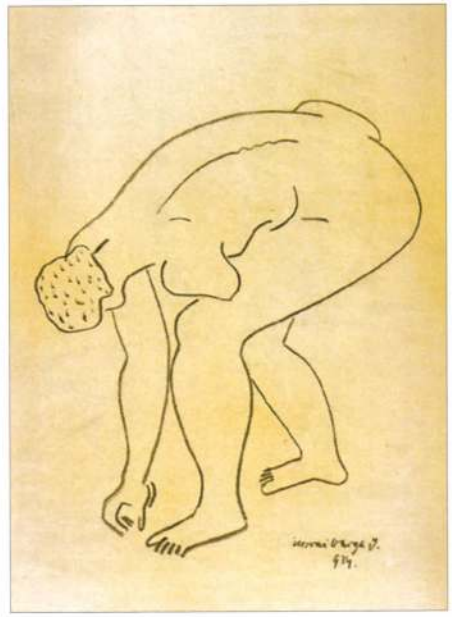

Ilosvai Varga István: Lehajló akt, 1934

zoló karikatúrája is. A jelentősebb rajzgyűjtők kollekcióiból is több jutott csere révén a művészettörténész anyagába, feltételezéseink szerint – a gyűjtemények profilját ismerve – Bedő Rudolftól a nagybányai mesterek művei, Radnai Bélától a Gresham-kör alkotóinak a lapjai, Szegi Páltól talán a Berény-rajzok egy része, valamint Frankl Sándortól a nála megforduló művészek munkái.

Derkovits Gyula: Anya gyermekével, 1933

Dési Huber István: Tahi paraszt, 1940 k.

Ma Gombosi György hagyatékában mintegy kétharmadát találjuk a gyűjteményben egykor jelen lévő alkotásoknak. Közel 70 darabot a művészettörténész még életében értékesített vagy elcserélt. A teljes gyűjtemény több mint 40 lappangó rajzát csak Gombosi sok esetben hiányos, a méreteket és a jelzetek helyét sem tartalmazó jegyzékéből ismerjük, sajnos pontosabb meghatározásuk ezért nem lehetséges. Csaknem 20 darab további sorsát ismerjük, többségük bizonyíthatóan a szűkebb gyűjtői körbe tartozókhoz került: Bedőhöz Czigány Dezső, Fényes Adolf, Hincz Gyula és Rippl-Rónai József rajzai, Radnaihoz Ferenczy Béni, Kernstok Károly, Nemes Lampérth József és Rippl-Rónai lapjai, Seiden Gusztávhoz Derkovits Gyula és Rippl-Rónai, Hertz Henrikhez Aba-Novák Vilmos és Csók István alkotásai, valamint egy-egy lap – mindkét esetben Rippl-Rónai József rajzai – Frankl Sándor és Neményi Bertalan kollekciójába. E művek közül Czigány, Ferenczy Béni és Rippl-Rónai egyes munkái végül az elmúlt öt évtized folyamán a Magyar Nemzeti Galéria és a pécsi Janus Pannonius Múzeum gyűjteményeit gazdagították.

A tanulmány elején idézett Genthon István művészettörténésszel ellentétben – akinek szintén volt a birtokában egy kisebb rajzsorozat, melynek darabjait egy-egy kiállítás előkészítése és megnyitása, illetve kritikák és tanulmányok megírása céljából kölcsönadta – Gombosi nem tekintette magánkollekcióját a tudományos munka részének, ezért nem is törekedett annak gyarapítására. Ennek ellenére a gyűjtemény jelentős darabjai kerültek a Szépművészeti Múzeum Rajzgyűjteményébe, a Magyar Nemzeti Galériába és a pécsi Janus Pannonius Múzeumba.

tette: Éri Gyöngyi, bevezette: Majoros Valéria, Tátrai Vilmos és Litván György. Magyar Nemzeti Galéria, Bp. 1984.

Majoros 1984a

Majoros Valéria: *Seiden Gusztáv, a fotóművész, műkereskedő és műgyűjtő*. Ars Hungarica XII. (1984) 2. 239–254.

Marosi 2005

Marosi Ernő: *A befejezetlen fordulat*. Gombosi György életműve (1904–1945). Új Művészet, XVI. (2005) 1. (január) 6–8.

Méhes 2004

Méhes Vera: *Gombosi György művészettörténész 1904. május 10. Budapest – 1945. január 18–20. Auschwitz-Grossrosen*. In: Művészettörténeti Értesítő LIII. (2004) 1–4. 185–187.

Meller 1935

Meller Simon: *Majovszky Pál rajzgyűjteménye a Szépművészeti Múzeumban*. Magyar Művészet XI. (1935) 5. 129–130. 137–152.

Mravik 1970

Mravik László: *Gombosi György*. In: *„S két szó között a hallgatás"*. Magyar mártír írók antológiája I. Magvető Könyvkiadó, Bp. 1970. 332–346.

Mravik 1975

Mravik László: *Gombosi György 1904–1944*. A Szépművészeti Múzeum Közleményei 44. Népművelési Propaganda Iroda, Bp. 1975. 199–200.

Mravik 1990

Mravik László: *Ki volt Majovszky Pál?* Új Művészet I. (1990) 2. (november) 4–11.

Mravik 1998

Mravik, László: *Dr. Bertalan Neményi*. In: *The "Sacco di Budapest" and Depredation of Hungary 1938–1949*. Hungarian National Gallery, Bp. 1998. 383–396.

Prokopp 2004

Prokopp Mária: *Gombosi György emlékezete (1904–1945)*. Művészettörténeti Értesítő LIII. (2004) 1–4. 188–192.

Radnai 1951

Dr. Radnai Béla műgyűjtő beszél a grafikagyűjtésről a két világháború között. (Lejegyezte: Somogyi Árpád.) Bp. 1951. III. 14. Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézet Adattára, MKCs-C-II-30, 1–6.

Radnai 1996

A Radnai-gyűjtemény. II. Rajzok, grafikák. Katalógus, bevezette: N. Mészáros Júlia. Városi Művészeti Múzeum, Győr, 1996.

Szegi 2001

Frankl Sándor és Szegi Pál levelezése (1922–1942). In: Szegi Pál: *Játék és lelkiismeret*. Válogatott írások. Válogatta, szerkesztette, bevezette: Széchenyi Ágnes. Argumentum Kiadó – Philobiblon, hely nélkül [Bp.] 2001. 319–333.

Varga 1979

Gombosi György munkássága. Bibliográfia. Összeállította: Varga Lívia. Ars Hungarica VII. (1979) 2. 326–328.

Vezér 1969

Vezér Erzsébet – Tóbiás Áron: *Frankl Sándorné emlékezései Radnóti Miklósról, találkozásaikról, Sík Sándorról*. [Interjú Frankl Sándornéval.] 1969. január 30. Petőfi Irodalmi Múzeum Hang- és Videotára, 171/3 (Gépirat, 1985. 1–9.)

Zádor 1979

Zádor Anna: *Gombosi György (1904–1945)*. Ars Hungarica VII. (1979) 2. 323–326.

Zsákovics 2004

Zsákovics Ferenc: *Modern magyar rajzok, érmek és szobrok Genthon István gyűjteményében*. Artmagazin II. (2004) 1. (március) 50–53.

Zsákovics 2004a

Zsákovics Ferenc: *Modern magyar művészet Genthon István gyűjteményében / Az egykor Genthon István birtokában volt képzőművészeti alkotások jegyzéke*. Ars Hungarica XXXII. (2004) 1. 59–77.

Tihanyi Lajos: Férfiportré, 1932

Ferenczy Béni: Női akt, 1940

Medgyessy Ferenc: Karosszékben ülő modell, 1920-as évek

IRODALOM
BIBLIOGRAPHY

Vilt Tibor: Önarckép, 1933

Schaár Erzsébet: Női akt, hátulról, 1937

Vilt Tibor: Ülő női akt,
1930-as évek eleje

Aknai 2005
Aknai Katalin: *A kontúr felszabadítása*. Műértő VIII. (2005) 1. (január) 5.
Bellák 1984
Bellák Gábor: *Új magyar rajzművészet*. Kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában. Művészet XXV. (1984) 9. (szeptember) 28–31.
Ébli 2001
Ébli Gábor: *Gombosi György*. A kézi rajz értő rajongója és a magyar grafikagyűjtés hagyománya. Gyűjtők–Gyűjtemények XX–XXI. (2001) 5–6. 7–9.
Genthon 1934
Genthon István: *Új magyar rajzok*. Magyar Művészet X. (1934) 1. 17–21.
Geskó 1996
Geskó, Judit: *Die Entstehung von Pál Majovszkys Sammlung französischer Zeichnungen des 19. Jahrhunderts*. Ein Konservativer für die Modernen. In: *„Zeichnen ist Sehen"* Meisterwerke von Ingres bis Cézanne aus dem Museum der Bildenden Künste Budapest und aus Schweizer Sammlungen. Hrsg. von Geskó, Judit und Helfenstein, Josef. Kunstmuseum Bern 29. März – 2. Juni 1996; Hamburger Kunsthalle, 5. Juli – 8. September 1996. 10–19.
Gombosi 1938
Gombosi György: *Beck Ö. Fülöp*. Ars Hungarica 15. Gergely R. kiadása. Bp. 1938.
Gombosi 1941
Három nagy magyar mester rajzai. [Rippl-Rónai József, Ferenczy Károly és Kernstok Károly] Kiállítási katalógus, a tárlatot rendezte: Gombosi György. Tamás Galéria CXVI. Bp. 1941. január.
Gombosi 1942
Gombosi György: *Dr. Gombosi György gyűjteménye*. (Gépirat) Bp. 1942. június, Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézet Adattára, MKCs–C–I–113/356, 1–16.
Gombosi 1942a
Gombosi György: *Gyerekszoba*. Szukits, Bp. 1942.
Gombosi 1944
Gombosi György. *Modern magyar rajzok I–II*. 1944. (Kéziratos füzetek) Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézet Adattára, MKCs–C–I–113/47–48.
Gombosi 1945
Gombosi György: *Új magyar rajzművészet*. Rippl-Rónaitól a Nyolcakig. Erasmus, Bp. 1945.
Gombosi 1980
Gombosi György rajzgyűjteményének a jegyzéke. (Gépirat) Bp. 1980. Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézet Adattára, MKCs–C–I–113/357–360, I–IV. 1–11; MKCs–C–I–113/465, 1–2.
Gráber 1991
Gráber Margit: *Frankl Sándorék*. In: *Emlékezések könyve*. Gondolat, Bp. 1991. 30–32.
Hornyik 2000
Hornyik Sándor: *MKCS–C–I–113. Gombosi György művészettörténész hagyatéka*. In: *A Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Intézetének Adattára. A fondok jegyzéke és leírása*. Szerkesztette: András Edit és Pataki Gábor. MTA Művészettörténeti Kutató Intézete, Bp., 2000. 70.
Kárpáti 1946
Kárpáti Aurél: *Új magyar rajzművészet*. Budapest II. (1946) 3. (március) 122–123.
Litván 1991
Litván József: *17.* [Gombosi Györgyről] In: *Ítéletidő*. Tekintet Alapítvány, hely és év nélkül [Bp. 1991.] 61–66.
Majoros 1982
Majoros Valéria: *Gombosi György nézetei a rajzművészetről, kézírásos hagyatéka alapján*. Ars Hungarica X. (1982) 2. 211–225.
Majoros 1984
Új magyar rajzművészet Rippl-Rónaitól Vajdáig. Emlékezés Gombosi György művészettörténészre. Kiállítási katalógus, a tárlatot rendezte: Majoros Valéria, a katalógust szerkesz-

nulmányok után kapta ajándékba a művészektől (Zsákovics 2004, 2004a) – Gombosi tervszerűen gyűjtötte a rajzművészet alkotásait. A századfordulótól kezdve a második világháborúig terjedő időszak csaknem valamennyi jelentősebb művészének a rajzait megtaláljuk nála, s ezek műfajukat és technikájukat tekintve is igen változatos képet mutatnak. Az önálló igénnyel készített alkotások mellett többségben vannak a tanulmányok, vázlatrajzok és skiccek, melyek nagyobb szabású kompozíciók megalapozásaként készültek el. A kollekcióba való beemelésük oka nem csupán viszonylagos olcsóságuk, mint azt egy kevéssé felkészült gyűjtőtől várnánk. Ennél sokkal fontosabb lehetett, hogy ezek a lapok a művészi alkotófolyamat, a háttérmunka dokumentumaiként voltak értelmezhetők Gombosi György, a művészettörténész számára. Az ábrázolás tárgya szerint az anyag legnagyobb része akttanulmány és alakvázlat, kevesebb az önarckép és a portré, ritkább a kompozíció vagy annak előtanulmánya. A kollekcióban kiemelt helyet kaptak a festő-rajzolók közül Berény Róbert, Derkovits Gyula, Dési Huber István, Hincz Gyula, Kernstok Károly, Kmetty János, Perlrott Csaba Vilmos, Rippl-Rónai József és Uitz Béla alkotásai. Különleges csoportot képez a szobrászrajzok igen gazdag és izgalmas sorozata, részben a Beck-család tagjainak a munkáiból válogatva, majd ezek kiegészültek Vedres Márk, Medgyessy Ferenc, Ferenczy Béni, Bokros Birman Dezső és Csáky József, a legfiatalabbak közül Csorba Géza, Gádor István, Mészáros László, Schaár Erzsébet és Vilt Tibor alkotásaival. A történeti áttekintés mellett Gombosi törekedett arra is, hogy az anyag jól reprezentálja a rajzművészet

Bortnyik Sándor: Tanulmányok
az „Eső elől menekülők"-höz, 1942 k.

Mészáros László: Ülő asszony, 1933

gazdagságát és változatosságát, csaknem minden technikára találunk példákat: ceruza- és tusrajzokat, szénnel vagy krétával készített lapokat, tussal és diópáccal készült ecsetrajzokat, valamint néhány akvarellel gazdagított munkát is.

Gombosi György hazai viszonylatban igen jelentős modern magyar rajzgyűjteményt állított össze 1934 és 1944 között, barátainak és kedves ismerőseinek tudhatta a művészek és gyűjtők legnagyobb hányadát. A munkaszolgálat idején, 1943 nyarán, a Kőbányai Sörgyárban Scheiber Károlynak említette először, hogy szeretne egy modern magyar rajzművészetet áttekintő kötetet összeállítani. Az előzményeket ismerve nem teljesen váratlan az elhatározása, hiszen a műterem-látogatások, összejövetelek, beszélgetések során nem csupán a gyűjtés gyakorlati, hanem a rajzművészet elméleti kérdései is szóba kerülhettek. Scheiber ismertette össze Gombosit Litván Józseffel és Lipták Gáborral, az Erasmus Kiadó alapítóival, akik szívesen vállalkoztak egy rajzalbum kiadására. Gombosi és Litván – akinek szintén volt egy kisebb rajzkollekciója – egymásra találtak, együtt kezdték meg a lapok összegyűjtését. A hónapokon át tartó munka során a sok ezer rajzból közösen választották ki azt a közel 160-at, mely a tervezett kötet alapját képezte. Gombosi vonzó egyénisége, elismertsége szinte minden ajtót megnyitott előttük. A Szépművészeti Múzeum grafikai anyagát Hoffmann Edith segítségével tanulmányozhatták, de válogattak a Fővárosi Képtárból és természetesen a magánkézben lévő legjelentősebb kollekciókból: a Bedő- és Radnai-gyűjteményekből, valamint többek között Szegi Pál és Frankl Sándor rajzaiból is. Gombosi a válogatás inspiratív légkörében kezdte meg feljegyzéseit a *Modern magyar rajzok*ról, kéziratos füzeteiben a művészek és a művek értékelése mellett elméleti fejtegetéseket találunk a rajzművészet általános kérdéseiről, valamint gyakorlati feljegyzéseket, előzetes listákat a kiválasztott alkotásokról. (Gombosi 1944) A német csapatok Budapestre való bevonulása szakította meg a kötet elő-

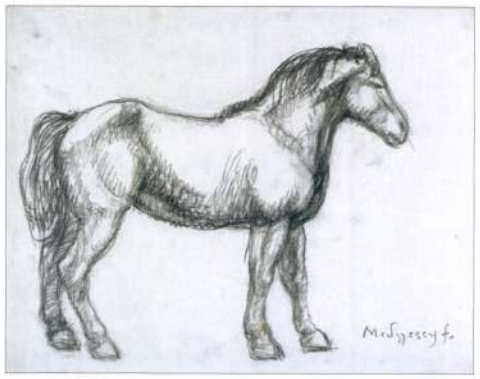

Medgyessy Ferenc: Álló ló, 1930-as évek

Pór Bertalan: Táj tehenekkel, 1920-as évek

January of 1941. The material of this exhibition served as the basis of his posthumously published comprehensive study entitled *New Hungarian Drawing* (1945), in which he discussed the theoretical issues of the genre, and assessed Hungarian aspirations in the art of drawing in the first half of the twentieth century. György Gombosi was not only a student of the work of artists, but, like a number of his contemporaries (Rudolf Bedő, Béla Radnai, Pál Szegi, Sándor Frankl), he was also a collector of their drawings and sketches. Once numbering nearly 200 leaves, his collection included the works of countless artists from studies by József Rippl-Rónai to self-contained compositions by Lajos Vajda, which he acquired as friendly gifts, collectors' exchanges or purchases.

The collection of drawings particularly features works by Fülöp Beck Ö., Róbert Berény, Gyula Derkovits, István Dési Huber, Gyula Hincz, Károly Kernstok, János Kmetty, Ferenc Medgyessy, Vilmos Perlrott Csaba, József Rippl-Rónai, and Béla Uitz; among the graphics by painters, a special group is made up of those by sculptors. The collection has examples of almost all techniques: drawings in pencil, ink, charcoal, or chalk; brush drawings using ink or walnut stain; and drawings washed with watercolours. Some of the works included are sketches, drafts or, in many cases, studies for major compositions; the collection, however, contains several compositions intended to be complete in themselves.

Lehel Mária: Brazíliai lány, 1937

Medgyessy Ferenc: Varrogató nő, 1935

In the course of 1943 and 1944, György Gombosi was drafted for forced-labour service several times, and was interned at the Jászberény labour camp and the Nagyvárad (today Oradea, Romania) Ghetto. It was from the latter that he was deported to Auschwitz, where, among numerous outstanding Hungarian intellectuals, he died as a victim of the Holocaust. The exhibition commemorating the 100th anniversary of his birth and the 60th anniversary of his tragic death offers the professional and wider public sixty select pieces in his collection of modern Hungarian drawings that covers the period between the beginning of the twentieth century and the Second World War, and is now in the keeping of his family.

SUMMARY

Modern Hungarian Drawings 1900–1945

Selection from the collection of art historian György Gombosi

György Gombosi (1904–1945) was one of the most important twentieth-century Hungarian art historians. Music being his most decisive childhood experience, he entered the Budapest Academy of Music to study flute. In a short while, however, he broke off, and was drawn to the fine arts. He read art history in Berlin, obtaining a doctorate with his thesis on Spinello Aretino in 1926. His field of research being primarily mediaeval and renaissance art in Italy, he went on a study trip to Florence after his graduation, and spent two years at the Hungarian Historical Institute in Rome as a scholarship grantee.

Medveczky Jenő: Önarckép, 1937

Upon returning home to Budapest in 1930, he worked as a volunteer trainee at the Museum of Fine Arts with the support of its director Elek Petrovics. He resigned this job after two years, and started out as a freelancer, identifying paintings at Ernst Museum and the Donáth Art Dealer and having the art desk at the *Est* magazines. He also wrote the entries on Italian renaissance art for the progressively issued volumes of the Thieme-Becker art encyclopaedia and Éber's *Művészeti lexikon* (1935). He summed up his research results in several papers, studies and monographs published in the 1930s and 40s (Palma Vecchio, 1937; Moretto da Brescia, 1943; Rubens, manuscript).

Beck Judit: Galamb- és libatanulmányok, 1941

He began to have closer links with contemporary Hungarian artists from the middle of the 1930s. This was when he married the painter Judit Beck, and wrote a still authoritative monographic study of his father-in-law, the sculptor Fülöp Beck Ö. With the title *The Drawings of Three Major Hungarian Masters*, he arranged an exhibition of the works of József Rippl-Rónai, Károly Ferenczy and Károly Kernstok at the Tamás Gallery in the

készítésének a munkálatait, melyet a háború után visszatérő Litván folytatott. (Majoros 1984, Litván 1991) Az *Új magyar rajzművészet* 1945 karácsonyán – már a szerző halála után – jelent meg 88 képpel és Gombosi írásával, alcíme szerint a *Rippl-Rónaitól a Nyolcakig* terjedő időszak alkotásait mutatta be a művészetkedvelő közönségnek.

„A rajz a legarchaikusabb művészet. Története összeforrt az ember őstörténetével, mindenütt jelen van, ahol ember él és újjászületik minden gyerekben. A festészet belőle nevelődik évezredek alatt magas művészetté, de rajzi gyökereit mindig megőrzi" – állapította meg a szerző bevezető tanulmányában. „A rajz többé-kevésbé a befejezetlenség jegyében áll, de befejezett és tökéletes lehet a maga módján, még ha két látszólag összefüggéstelen vonalból tevődik is össze. Szerepe csak addig tart, amíg az alkotó folyamat az intuíció állapotában van. A metodikus befejezettség inkább csak ártalmára szolgál. A rajz ösztönös színezetű munka, szabadsága, hogy kivonja magát a racionális normák útján való ellenőrzés alól; a tökély fogalma itt más értelmezést nyer. [...] A rajz törvénye a tudattalan törvényéhez hasonlít: amit az értelem tagad, azt a tudattalan még állíthatja. A tévedésből húzott vonal olyan, mint a tévedésből mondott szó: belső indokoltsága, ennélfogva pedig értéke és értelme van. Sokszor úgy tűnik fel, mintha a rajz sikere egy véletlen vonáson múlnék. De minden véletlen determinálva van az ösztön rejtett szándékaiban. Az ösztön is értelmes és céltudatos, logikája messze mutató tervszerűséggel teljes. Csak akinek érzéke van, hogy hangját meghallja és megértse, építhet az ösztönszülte nagyszerű véletlenekre, csak az tanulhat meg igazán szárnyalni." Gombosi véleménye szerint „a rajzban is fel kellett fedezni újra azokat az axiómákat, amelyek a rajzolás puszta tényéből fakadtak. Magához az anyaghoz, az eszközhöz, a rajzoló kézhez kellett fordulni tanácsért. Látszatra materialisztikus gondolat ez. De az ösztön ismét messzemutatónak bizonyult és azok, akik féltek a matériához nyúlni, többet találtak mögötte, mint amennyit várhattak: a matériában megszólalt a szellem, új, rég nem érzett spontaneitással. Az anyag megelevenedik

Ferenczy Béni: Lovas Bernini után és lépő lótanulmány, 1938

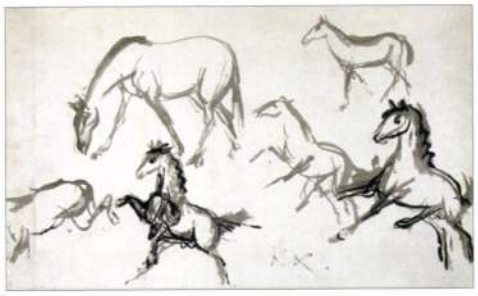

Kernstok Károly: Hat ló, 1924 k.

a művész kezében és önkénytelen tolmácsolójává válik az öntudatlan érzéseinek és szándékainak. Valami trance-szerű mediális kapcsolat keletkezik a tudatalatti és a rajzoló szerszám között. Ha a művész rá meri bízni magát eszközére, az eszköz életre kel..."
(Gombosi 1945)

Czóbel Béla: Női akttanulmány, 1920-as évek

Genthon István 10 esztendővel korábbi cikkében elsősorban a kortárs művészek rajzait ismertette, ajánlotta a közönség és a gyűjtők figyelmébe. Ezzel szemben Gombosi György *Új magyar rajzművészet*ében nem csupán felvonultatta és értékelte a 20. század első felének magyar rajzművészeti törekvéseit, hanem bevezető tanulmányában Lyka Károly a századfordulón megjelent írásai után elsőként a műfaj elméleti kérdéseivel is foglalkozott. Az 1943–1944 folyamán előkészített kötet anyagának csak az első fele jelenhetett meg a háború után. Csaknem negyven esztendő múltán Németh Lajos vetette fel egy kiállítás gondolatát, valamint sürgette Gombosi rajzművészetre vonatkozó írásainak, feljegyzéseinek feltárását a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézetébe került dokumentumok alapján. (Hornyik 2000) Majoros Valéria 1982-ben a művészettörténész kéziratos füzeteit publikálta az Ars Hungarica oldalain (Majoros 1982), majd 1984 tavaszán – Gombosi születésének 80. évfordulóján – a Magyar Nemzeti Galériában nagyobb szabású kiállítás keretében mutatta be az *Új magyar rajzművészet* és a tervezett, kiadásra előkészített második kötet anyagát is. A tárlat rendezője bravúros kutatómunkával derítette fel a más tulajdonoshoz került vagy addig ismeretlen helyen lévő rajzok sorozatát, a kiállítási katalógusban rekonstruálta teljes terjedelmében a második kötetet. A gazdag képanyagot tartalmazó kiadvány (Majoros 1984) bevezető tanulmányai megemlékeznek Gombosiról, a középkori és reneszánsz művészet kutatójáról, a rajzművészet 20. század eleji helyzetéről és az *Új magyar rajzművészet* keletkezéséről és utóéletéről is.

Gráber Margit: Ülő női akt, 1940 k.

Gombosi György mint gyűjtőegyéniség elsősorban az utóbbi esztendőkben – párhuzamosan a hazai műgyűjtemények iránti fokozottabb érdeklődéssel – került a művészettörténeti kutatás fókuszába. Egykori kollekciójából a húsz esztendővel ezelőtt rendezett tárlaton csaknem harminc alkotást mutattak be, melyeket azóta a szakmai közönség számon tart, Pátzay Pál, Uitz Béla és Vajda Lajos rajzai már szerepelnek a legújabb monográfiákban is. Gombosi gyűjteményének a hagyatékban őrzött, kevesek által ismert közel 130 rajza azonban még mindig tartogat meglepetéseket a szakkutatóknak és a nagyközönségnek egyaránt. Szabó Júlia kezdeményezését folytatva a Magyar Nemzeti Galéria és a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézete által közösen rendezett tárlaton egy lappangó gyűjtemény hatvan válogatott darabjának a bemutatásával emlékezünk Gombosi Györgyre születésének 100. évfordulóján; a művészettörténészre, a modern magyar rajzművészet elkötelezett támogatójára, méltatójára, valamint Gombosi Györgyre, az emberre, aki munkaszolgálatosként megjárta a jászberényi munkatábort, a nagyváradi gettót és az auschwitzi koncentrációs tábort, ahol sok kiváló magyar értelmiségihez hasonlóan 1945 januárjában, a holokauszt áldozataként vesztette életét.

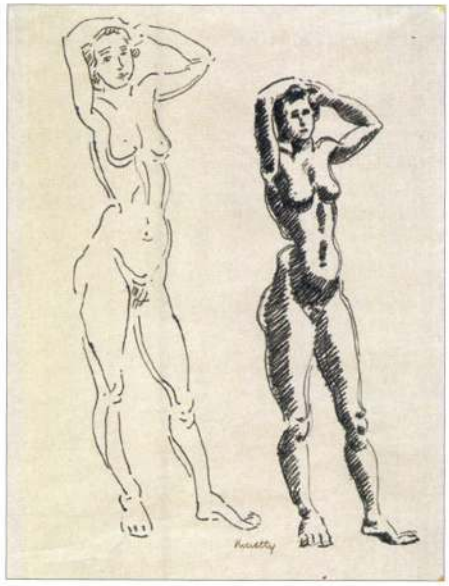

Kmetty János: Két álló női akt I., 1930-as évek

Perlrott Csaba Vilmos: Három női akt II., 1940

Zsákovics Ferenc

GOMBOSI GYÖRGY

Ars Hungarica 1979/2

Zádor Anna

GOMBOSI GYÖRGY (1904–1945)

Sokszor kérdezem magamtól, mi lehet az oka annak, hogy nekünk, művészettörténészeknek, oly rövid az emlékezetünk, oly gyorsan elfeledjük egymást. A nagy tudományokhoz képest nem vagyunk sokan, mindenki ismer mindenkit, legalábbis az egymáshoz közeli generációknál ez a helyzet. Mégis: úgy tűnik el sorainkból egy-egy szereplő, hogy szinte észre se vesszük. Ez a kevéssé helyes, de általános magatartás nemcsak a jelenre vonatkozik, amikor lassú, de természetes folyamat révén tűnnek el sorainkból jól ismert és kedvelt szereplők, de így volt a nácizmus pusztításai révén sorainkból kihullottakkal is, mint – névsorban – Bíró József, Csabai István, Gombosi György és Péter András esetében. Talán oly nagy volt az általános megrázkódtatás, oly döbbenetes a sokféle változás, hogy mindehhez mérten egy-egy ember hiánya szinte nem vevődött észre? Nehéz erre felelni és magyarázatot találni.

Mindezt nem a magam háborgó lelkiismerete vetette fel, hanem azok az általános meggondolások, amelyek eltöltenek, amikor alkalom adódik, hogy Gombosi Györgyről születése 75. évfordulóján megemlékezzek. Rövid, gazdag és termékeny élet volt az övé, ő maga is különösen szeretetreméltó, vonzó és kedves egyéniség. Mondhatni: mindenki szerette, mégis milyen kevés szó esett róla az elmúlt több mint 30 évben.

Gombosi érdeklődési köre és komolysága korán megmutatkozott. Még 20 éves sem volt, amikor a Szépművészeti Múzeum Régi Képtárának egy művéről tudósra való kis tanulmányt közölt. Rövid, de munkában gazdag életében mindig az volt jellemző rá, hogy különös komolysággal, mondhatnám: felelősséggel nyúlt a feldolgozandó témához. Rendkívül fogékony volt a problematikus, nehezen tisztázható kérdések, művek és mesterek iránt, szinte soha sem választott olyan témát, amelynek feldolgozása, megoldása mintegy készen adódott.

Ha áttekintem fentemlített korán eltávozott kollégáim műveit és figyelem a körülményeket, amelyek munkájukat kevéssé segítették, olykor egyenesen gátolták, mindegyiküket apostoli elszántságú úttörőnek kell tekintenem.

Gombosi egyetemi tanulmányai után hosszabb időt töltött Olaszországban. Ez a tanulmányidő – amelyet többszöri rövid tartózkodás követett – kialakította és fokozta vonzódását az olasz művészet iránt. Eleinte a renaissance festészete foglalkoztatta, Boltraffioról, Sebastiano del Piomboról írt egy-egy tanulmányt, új megvilágításba állította művészetüket. A korszak csakhamar kibővült részint az előzmények, részint a beteljesedés, a kivirágzás felé. Mindehhez kitűnő alapot adtak Berlinben végzett egyetemi tanulmányai, elsősorban Goldschmidt professzor volt rá nagy hatással. A művészettörténet magas iskolája ekkor Németországban virágzott, szinte minden nagy egyetemén jeles mesterek és kutatók oktattak. Elméleti és módszerbeli felkészültség, a műalkotással való szoros kapcsolat jellemezte ezeket az egyetemi műhelyeket. Ez a kettősség – ami nálunk ekkor még nem volt ilyen természetes – eleve vonzotta Gombosit. Mindig közel állt az alkotáshoz, meg tudta szólaltatni a művet, csak olyan témával foglalkozott, ami új eredményeket ígért. Ehhez társította egyre bővülő elméleti készültségét, tudósi alaposságát.

Életútja semmilyen szakaszában sem volt könnyű, amit a történelmi körülményeknek tudhatunk be. Már az a puszta tény, hogy egyetemi tanulmányait idegenben, sok nehézség között kellett végez-

nie, fokozta az amúgy is fennálló anyagi nehézségeket. Amikor Spinello Aretinoról írt – máig nagyrabecsült – tanulmányával megszerezte Berlinben a bölcsészettudományi doktorátust (1926) és hazatért Pestre, semminő állás nem várta, megélhetéséről magának kellett gondoskodnia. Ritkán találkoztam olyan egyéniséggel, aki ezt a nehéz, kedvezőtlen és alapjában megalázó helyzetet annyi méltósággal és természetességgel fogadta volna. Nem panaszkodott, nem játszotta meg a sorsüldözött mártírt, noha élete fordulatai révén mindinkább azzá vált. Választott tudományát nagyon szerette, eggyé tudott válni kutatása tárgyával, és ezáltal megtalálta munkájában azt a kielégülést és örömöt, ami általában csak a kiválasztottak sajátja. Eredendően is volt benne valami megejtően derűs, kedvesen gyermeki optimizmus, amely szüntelen várta az új és jobb fordulatot, a csodát, amely lehetővé teszi majd, hogy élete vágya, mondjuk: egy múzeumi állás, megvalósulhasson. És noha a körülmények alakulása folytán ez soha nem következett be, elkeseredettnek, igazán reményvesztettnek soha nem láttam.

Nagy tudása, szeretetreméltó egyénisége sok értő barátot és pártolót szerzett neki, komoly megbízásokat kapott, írásait nemcsak idehaza, de külföldi szakfolyóiratok is szívesen közölték. Mi sem jellemzőbb a Gombosi korában uralkodó körülményekre, mint az a tény, hogy legfontosabb művei szinte kivétel nélkül külföldön jelentek meg. A hivatalos felfogással e téren a kor legjobb hazai szereplői sem tudtak megküzdeni. Gombosit leggyakrabban Majovszky Pálnál, a finom műértőnél és műbarátnál láttam, aki olyan kedves és közvetlen volt, hogy sokan közülünk – akiket barátságába fogadott – felmehettünk hozzá egy-egy újabb eredményt vagy ötletet elmondani. Majovszky egyúttal a Magyar Művészet főszerkesztője volt. Ez az 1925 óta rendszeresen megjelenő igényes művészeti folyóirat (a Szinyei Társaság folyóirata) Gombosi több tanulmányát közölte. (Tiziano arcképei, Gróf Andrássy Gyula gyűjteménye, Palma Vecchio, A. S. Marco mozaikjai, Veronese, Pannoniai Mihály miniatúrái, és számos komoly könyvrecenzió.)

Másik fontos és értő idősebb barátja Petrovics Elek volt, a Szépművészeti múzeum akkori kiváló és magas etikájú igazgatója, aki nagy erőfeszítéssel elérte, hogy 1930-ban Gombosit díjtalan gyakornokként alkalmazhatta. Ebből soha sem lett állandó fizetséggel járó állás, és a főigazgató igaztalan nyugdíjaztatásával pártfogoltjának helyzete is megingott, de ez a kapcsolat mindvégig sokat jelentett Gombosi számára és hozzásegítette ahhoz, hogy a következő évtizedben – a harmincas években – tanulmányai főleg külföldi szakfolyóiratokban megjelenhettek.

Több nagy és feltűnést keltő tanulmányt tett közzé az Országos Szépművészeti Múzeum Évkönyvei címen megjelenő, magas rangú tudományos kiadványban (Nardo di Cione és a Szépművészeti Múzeum Somzée-féle Madonnája, Pannoniai Mihály és a renaissance kezdetei Ferrarában) és ezzel párhuzamosan a legigényesebb külföldi szakfolyóiratok is. (Dedalo, Bolletino d'Arte, Revista d'Arte, Jahrbuch der preussischen Kunstsammlungen, Jahrbuch der Kunstwissenschaft, Zeitschrift für bildende Kunst, Kunstchronik, Pantheon, Gazette des Beaux-Arts, The Burlington Magazine, stb.) Ezek a folyóiratok a kor szakirodalmának legjavát képviselik, és Gombosi publikációinak gazdag sorozata még mai szemmel nézve is káprázta tó.

Mindez a gazdag tudományos eredmény nem feledtetheti el azt a tényt, hogy eközben Gombosinak fizetett állás nélkül, a maga erejéből kellett egzisztenciát teremtenie. Nagy szorgalommal, különféle szakmai tevékenységet vállalva teljesítette ezt a feladatot. A megélhetését biztosító, úgynevezett fizetett munkák vállalásában is igényes, mondhatni finnyás volt. Közreműködésével készült és jelent meg duplájára bővítve az egykor Éber László szerkesztette Művészeti Lexikon (1939), amelynek Gombosi által írt címszavai már akkor feltűnést keltettek és túlnőttek egy népszerű lexikon igényén. Mint a több évtizeddel ezelőtt készült kétkötetes Lexikon utódjának, a négykötetes Művészeti Lexikonnak – amely ma már ugyancsak elavult – egyik szerkesztője tapasztalhattam, hogy Gombosi szócikkei azok, amelyek legkevésbé szorultak átdolgozásra, csak az esetleges új eredményeket kellett figyelembe venni.

Munkatársa volt a máig legalaposabb művészeti lexikonnak, köznyelven a Thieme–Becker-nek, amelynek igen sok olasz művészt feldolgozó cikkét ő készítette. Emellett kritikákat írt, kiállításbeszámolókat, igényes könyvismertetéseket folyóiratokba és napilapokba egyaránt. Foglalkozott a régi festészet körébe tartozó tudományos katalógusok készítésével, és először alkalmazta nálunk a röntgenvizsgálatot képmeghatározásainál. Tudományos igényességéből, magas etikai színvonalából soha nem engedett, és ezt azért kell hangsúlyozni, mert megélhetéséért nehezen küzdött mindvégig.

Már első műve, a Spinello Aretinoról írt doktori értekezés is megmutatta azokat a tudományos vonásait, amelyek későbbi munkái során állandósultak. Nem beszélve a felfedezésszámba menő, korábban alig ismert késő trecento mester jelentőségének felismeréséről, munkássága tisztázásáról, műveinek összegyűjtéséről, – ami Gombosinak köszönhető –, a kor és a társadalmi környezet jellegzetességeit is felvonultatta, hogy a művész életre keltése minél hitelesebbé és plasztikusabbá váljék. Az elsők egyikeként foglalkozott (és jó érzéke volt eziránt) ikonográfiai kérdésekkel, amelyek ekkor még korántsem álltak a kutatás homlokterében. Bár ezekben az években már enyhülni kezdett a művészi minőség egyedüli fontosságát hangsúlyozó nézet, még mindig csábos feladat volt egy-egy alkotást nagy névhez kapcsolni. A Spinello Aretino monográfia e tekintetben is újat jelentett. Természetesen ez nem zárja ki azt, hogy Gombosit is szinte büszkeséggel töltötte el, ha egy általa értékelt alkotást nagy névvel illethetett. Példa erre a Berenson nyomán, de Gombosi sugallatára egy ideig Tizianoként szereplő Női Arckép a Szépművészeti Múzeum Régi Képtárában (ma Itáliai mester műveként Vittoria Farnese arcképének tartják). Ezeknél a meghatározásoknál – amilyenek a harmincas években gyakran előfordultak mindenütt – a tudósok inkább múzeumuk rangját kívánták emelni, semmint saját dicsőségüket. Gombosi egyébként soha nem törekedett „mutatós" eredményekre. Mindig a problematikus, az összetett kérdések érdekelték, olyan mesterek, akiknek munkássága nehezen tisztázható. E törekvésének egyik szép bizonyítéka a Palma Vecchio műveit egybegyűjtő gazdag kötet a Klassiker der Kunst sorozatban. Ebben a sorozatban – rajta kívül – más nem német szerzőt soha nem szerepeltettek. Az 1937-ben megjelent kötet vagy tíz év előmunkálatain – több közzétett résztanulmányon – alapult, alaposságának köszönhette, hogy megjelenésekor nagy és kedvező visszhangot váltott ki. E kötet befejezése után egy nagy Rubens-monográfia elkészítése foglalkoztatta. Új és szokatlan szempontokkal közelített ehhez a bonyolult mesterhez, s ha a körülmények lehetővé tették volna, hogy tervét kivitelezze, bizonyára sikerült volna a jelenlegi Rubens-renaissanceot évtizedekkel előbbre hoznia.

Vissza-visszatért egy másik kedvenc területére: a bresciai festőkre. A kiindulópontot feltehetően múzeumunk gazdag sorozata szolgáltatta. Gombosi igyekezett a mesterkezeket meghatározni és e máig sem egészen tisztázott problémakört valahogyan rendezni. Ő volt az egyetlen nem itáliai származású szakember, aki ezzel a kérdéssel alaposan foglalkozott, és tanulmányai révén elismert szakértőként szerepelt.

Munkásságának mintegy mellékáramlataként mindvégig foglalkoztatta az olasz Trecento festészete. Szeretett volna átfogó monográfiát írni, de ő is érezte, hogy erre egyetlen ember, távol Itáliától, aligha képes. Ezért igényes színvonalú ismeretterjesztő munkára gondolt, már csak azért is, mert ehhez inkább remélt kiadót találni. De ezt a munkát sem tudta elkészíteni. Mentora és mindvégig közeli barátja, Rabinovszky Máriusz írta meg ezt a kötetet, némileg Gombosi jegyzeteire és a vele folytatott beszélgetésekre támaszkodva. Rabinovszkynak köszönhető – talán menekülésképp beszélte rá az írásra – egyetlen szépirodalmi műve is, a Gyermekszoba címen 1943-ban megjelentetett megkapó visszaemlékezés szép és szeretetteltelteljes otthonára.

Vissza-visszatérő témája volt a monumentális dekoráció kérdése. Itt nemcsak a mesterkezek bonyolult szétválasztása érdekelte, hanem a program, a keletkezési sorrend is és ezzel a problémafelvetéssel Gombosi újra a kezdeményezők közé tartozott. Ilyen tanulmánya – a Trainival foglalkozó dolgozatokon kívül – a velencei San Marco mozaikjainak szentelt, többször újra kezdett dolgozat, amely az elsők egyikeként mutatta ki egy-egy ciklus igen késői keletkezését. Ő volt az, aki a mozaikoktól a miniatúrákhoz vezető szálakat kiemelte, valamint azokat az erős kapcsolatokat, amelyek e mozaikokat – szemben az ekkor általános felfogással – nem kizárólag Bizánchoz, hanem az itáliai középkori művészethez fűzték.

Mindig benne élt a hazai művészetben, a múltban és az élőben egyaránt. Amennyire beszélgetéseinkre visszaemlékezem, főleg a hazai renaissance érdekelte, az az egyszeri jelenség, amit Mátyás király erősen olasz orientációjú udvara nyújtott. Bizonyára nem véletlen, hogy 1929-ben közzétette Mátyás udvarának zenei életéről írt tanulmányát. Ehhez sok inspirációt kaphatott zenetörténész bátyjától, Gombosi Ottótól, aki – noha amerikai professzorként működött – mindvégig szoros kapcsolatban állt öccsével. A szobrászat általában távolabb állt Gombosi érdeklődési körétől. Ez a világ akkor tárult fel előtte, amikor Beck Ö. Fülöp veje lett és egyúttal műveinek alapos ismerője, értője. Egy

akkor szokásos műteremlátogatásnál számomra emlékezetes módon vonultatta fel előttünk a mes[illegible] munkájának jellegzetes vonásait, közeli barátok is lettek. Ennek a kapcsolatnak köszönhető a máig kimagasló Beck Ö. Fülöp-monográfia, ami az Oltványi Imre szerkesztette Ars Hungarica sorozatban jelent meg. A hazai művészet iránti érdeklődését mutatja – a sajnos csak poszthumusan megjelent – Új Magyar Rajzművészet című kötet is, amely Rippl-Rónaitól a Nyolcakig ívelő fejlődést, benne korábban kevéssé értékelt mesterek rajzait mutatja be találó magyarázó szöveg kíséretében.

Régmúlt és jelen, hazai és egyetemes művészet: Gombosit alapjában minden érdekelte. Nagy műveltsége, alapos anyagismerete révén kialakíthatott egy többé-kevésbé egyéni közelítési módot, amelyet nem tudnék a korra alkalmazott egyik címkével sem ellátni. Használta a stíluskritika eszközeit, ismerte a szellemtörténet irányát, érdekelték az ikonográfiai vagy radiológiai kérdések. A magának kialakított módszer mindegyikét a szükséges mértékben hasznosította és egyik módszerfajtát sem merítette ki teljesen. Ez kölcsönöz munkáinak sajátos egyéni ízt.

Ez a néhány mondat csak ízelítőt nyújt Gombosi gazdag tevékenységéről, amiről a függelékként közölt bibliográfia is nyújt némi tájékoztatást. Mint kortárs és barát szóltam róla, nem is rendelkezem Gombosi speciális szakterületének felméréséhez szükséges speciális szakértelemmel. Gombosi mindvégig az ábrázoló művészetekre koncentrált. De megnehezítette feladatomat az is, hogy sok emléktöredék és baráti érzés felmerült bennem, amint Gombosi alakját magam elé idézni próbáltam. Vonzóbb, kedvesebb, munkájáért jobban lelkesedő embert keveset ismertem, fáradhatatlanabbat és jobb hiszeműt is alig. Nehéz körülmények közt is törhetetlenül magyarnak vallotta magát, és noha idehaza soha semminő elismerésben nem részesült, ezt – helyesen – a körülményeknek és nem személyének szóló sérelemnek tudta be. Ehhez erős lélek, magába és munkájába vetett ingathatatlan hit volt szükséges. Ezekkel az erkölcsi tulajdonságokkal Gombosi nagymértékben rendelkezett, túl azokon a tudományos képességeken, amelyek rövid életét emlékezetessé tették.

A korán elhunytak nem változnak meg a túlélők emlékezetében, nem öregednek meg. Gombosi Györgyre ez fokozottan vonatkozik. Mozgékony, kecses alakja, többnyire mosolygós arca, csillogó szeme a maga sajátosan huncut-hamiskodó tekintetével ma is előttem lebeg, mintha mindig azt akarta volna mondani: ugye nem gondoltad, hogy ennyit tudok...

GOMBOSI GYÖRGY MUNKÁSSÁGA

Bibliográfia

A Szépművészeti Múzeum Boltraffio-képei
A Műbarát, 1923. III. évf. 1–2. sz. 9–14.

Un ritratto giovanile di Sebastino del Piombo
Dedalo, 1925. 57–66.

Spinello Aretino. Eine stilgeschichtliche Studie über die florentinische Malerei des ausgehenden 14. Jahrhunderts
Budapest, 1926. 140 lap.

A Szépművészeti Múzeum Tiziano-arcképei
Magyar Művészet, 1926. II. évf. 272–284.

Francesco Traini a Firenze
Dedalo, 1926–27. I. 256–266.

Gróf Andrássy Gyula budapesti gyűjteménye. I. Régi mesterek
Magyar Művészet, II. 59–86.

Gróf Andrássy Gyula gyűjteménye. II. Régi mesterek képei a tiszadobi kastélyban. III. Modern Festők
Magyar Művészet, 1927. III. évf. 431–452.

Nardo di Cione és a Szépművészeti Múzeum Somzée-féle madonnája
O. M. Szépművészeti Múzeum évkönyvei, 1927–28. V. 5–18.

Palma Vecchio
Magyar Művészet, 1928. IV. évf. 348–366.

Veronese
Magyar Művészet. 1928. IV. évf. 721–728.
Tizian's Bildnis der Victoria Farnese
Jahrbuch der preussischen Kunstsammlungen. 1928. 49/1. 55–61.
Vita musicale alle corte di re Mattia
Budapest, 1929. 23 lap.
Il ritratto di Filippo II. del Tiziano nella Galleria Corrini
Bolletino d'Arte, 1929. 562–566.
Pannoniai Mihály és a renaissance kezdetei Ferrarában
O. M. Szépművészeti Múzeum Évkönyvei VI. 91–108.
A San Marco mozaikjai
Magyar Művészet, 1930. VI. évf. 565–584.
Sodoma's und Peruzzi's Anteil an den Deckenmalerein der Stanza della Segnatura
Jahrbuch für Kunstwissenschaft, 1936. 11.
Zur Datierung von Palma Vecchios Hl. Barbara
Zeitschrift für Bildende Kunst, 1931–32. 217–219.
Archeológiai Értesítő, Új Folyam XLV. kötet. Budapest, 1931. (recenzió)
Magyar Művészet, 1932. VIII. 323–324.
Hourticq: Le Problème de Giorgione. Paris, 1931. (recenzió)
Kunstchronik und Kunstliteratur, 101–103. és Magyar Művészet 1932. VIII. évf. 61–63.
Ligeti Pál: Der Weg aus dem Chaos. München, 1931. (recenzió)
Nyugat, 1932. XXV. 15. 224–227.
Les origines artistiques de Palma Vecchio
Gazette des Beaux-Arts, 1932. 172–182.
Dipinti italiani nei Musei Ráth e Zichy di Budapest
Rivista d'Arte, 1932. XIV. 10–13.
Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart. Begründet von U. Thieme und F. Becker. Leipzig, 1933. Bd. 27. 71–74.
Il più antico ciclo di mosaici di San Marco Venezia
Dedalo, 1933. 323–344.
Spahn, A.: Palma Vecchio. Leipzig, 1932. és Westphal, D.: Bonifazio Veronese. München, 1931. (Recenzió)
Magyar Művészet 1933. IX. évf. 217–221.
A Ferrarese Pupil of Piero della Francesca
The Burlington Magazine, 1933. LXII. 66–78.
Sebastiano del Piombo
Pantheon, 1934. Heft 6. 161–167.
Eine Kleinbronze Nicocolo Lamberti's aus dem Jahre 1407.
Goldschmidt Festschrift, Berlin 119–120.
Palma Vecchio
Pantheon, 1935. I. Bd. XV. 185–193.
Santacroce
Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart. Begründet von U. Thieme und F. Becker. Leipzig, 1935. Bd. 29. 421–423.
Művészeti Lexikon. Szerk. Éber László, Társszerk. Gombosi György. 1–2. kötet. 2. bővített, átdolgozott kiadás.
Budapest, 1935.
Kampis Antal: Lőcsei Pál mester főművének dátumáról. Archeológiai Értesítő, XLVII. (Recenzió)
Magyar Művészet, 1935. XI. évf. 250–251.
Nyilas-Kolb Jenő: Farkas István. Ars Hungarica 84. Budapest (Könyvismertetés)
Magyar Művészet, 1935. XI. évf. 285–286.

Pannoniai Mihály miniatúrái
Magyar Művészet, 1936. XII. évf. 193–197.
Palma Vecchio, des Meisters Gemälde und Zeichnungen
Klassiker der Kunst, 1937. 38. Stuttgart–Berlin, 144.
Über venezianische Bildnisse
Pantheon, 1937. I. 102–110.
Beck Ö. Fülöp
Budapest, 1938. Ars Hungarica, 15. 29. lap.
Cosimo Tura
Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart. Begründet von U. Thieme und F. Becker, Leipzig, 1939. Bd. 33. 480–483.
Nuovi elementi per la biografia del Moretto
Rivista d'Arte, 1940. XXII. N. 1–2, 119–123.
A szépművészetek könyve
Budapest 1940. 581–836. l.
– A XV. század festészete Olaszországban. 581–630
– A XV. század festészete Flandriában és Európa más országaiban. 630–648
– A XVI. század festészete Olaszországban. 648–724
– A XVII. század festészete Németországban, Flandriában és Franciaországban. 724–750
– A XVII. század festészete. 750–791
– A XVII. század hollandi festészete. 791–817
– A XVIII. század festészete. 817–831
– A klasszicizmus kezdetei. 831–836.
Gyerekszoba. Elbeszélések
Budapest, 1942. 104 lap.
Sebastiano del Piombo
Neue Züricher Zeitung, IX. 28.
A Márkus templom porticusa (olasz nyelven is)
Petrovics Elek emlékkönyv. Budapest, 1943. 1–7.
Moretto da Brescia
Ars Docta 1943. 4. Basel, 126.
Új magyar rajzművészet. Rippl-Rónaitól a nyolcakig
Budapest 81 lap.
Der Bildinhalt bei Rubens
Phoebus, 1948. Vol. II. No. III. 2–11.

(A bibliográfiát Varga Lívia állította össze)

A SAN MARCO MOZAIKJAI

A modern művészetszemlélet alapja a stílusfogalom megalkotása: a stílusfogalomban új, a régi tárgyi szemléletnél igazibb, helyesebb kulcsot leltünk fel, amely a naiv interpretáció helyett a művészi tartalmak egyértelmű és világos feltárására képesít. Ez a tény a művészettörténet előtt is egészen új utakat nyitott meg, megteremtve számára a régen óhajtott szintézis első lehetőségét: megvalósításhoz segítette a „nevek nélkül való művészettörténet", a tisztán pragmatikus metódus nagyszerű ideáját, a régi biografikus-koordinatív történetszemlélet helyébe pedig feltárta a folytonos stílusváltozások rendszerének, a művészettörténeti fejlődéstannak egyelőre még beláthatatlan messzeségekbe mutató perspektíváját.

Mialatt a modern stílustörténet a művészet multjáról a folytonos változás, folytonos fejlődésnek ezt a képét rajzolta elénk minden területen, addig a *mozaikról* való szemléletünk elől valamely oknál fogva elmaradt zárva ez a megtermékenyítő, új gondolatokat, új meglátásokat keltő befolyás s még ma is, a stílusszemlélet kifinomodottságának teljességében, az örök mozgás, folytonos árnyalatonként való fejlődés képzete helyett az örök változatlanság képzetét fűzzük a mozaikhoz: a kánonét.

Kánon: a művészi szemléletnek liturgikusan szentesített megkötöttsége. Kialakult motívum, amely befészkelte magát a köztudatba, az egyházi használat révén kiváltságossá válik és egyben érinthetetlenné. Azonban mégis változik, ha nem is gondol rá, ha nem is akarja senki sem. E földön semmi sem állandó s miközben a bizánci művész megkötöttségének tudatában híven tiszteli mintaképét, öntudatlanul is megenged magának egy-egy árnyalatnyi változást, egy-egy stiláris módosítást, amely lényegtelennek látszik a kánon szempontjából; amely azonban a tudatalatti életből fakad s éppen ezért a spontán, tiszta művészi érzés megmozdulása, amely ugyan csak árnyalatnyi, de sosem oly kevés, hogy ne értelmezze át az egész képet a művész stílusa szerint. S a merev felület mögött, ha rátesszük kezünket, ott érezzük a mélyben buzogó erők lüktetését, életteljes forrongását. „Panta rhei".

Velence mozaikjairól sokan írtak, de senki nem érezte ezek közül a mozaiknak ezt a stilisztikus életét. És ugyanezért: senki nem szerette ezek közül a mozaikot. Úgy írnak róluk, mintha a művészetnek még megihletetlen, csak materiális életet élő periódusából valók volnának; csak merevségüket, látszólagos ügyefogyottságukat emlegetik, semmi érzékük stílusuk tisztasága, a bennük rejlő monumentális szellem és a sértetlen, naiv pompaszeretet iránt; ezért úgy fogják fel azokat, mint tisztán archaelógiai emlékeket, tanujeleit a vallási élet egykori sajátos formáinak s annál nagyobb súlyt vetnek rájuk, minél fontosabbnak látszanak az ikonografia szempontjából.

Az ikonografia, a kánon tipusainak kialakulása és vándorlása egyik helyről a másikra: ez volt a bizanci festészet kutatásában mindig a főprobléma s ezek voltak az egyedüli kérdések, amelyek a velencei mozaik magyarázóit is izgatták. A finn Tikkanen is, aki eddig az egyedüli, eredményekben gazdag s tudományosan használható tanulmányt írta Velence mozaikjairól, ikonografikus megfigyelésekből indul ki: abból a megfigyelésből, hogy a San Marco átriumának kis mozaikjai teljesen kiesnek a korukban elterjedt kánon tipusai közül s keresve mintaképüket, meglepő módon egy V. századbeli emlékben, a Cotton-biblia elszenesedett maradványaiban találja fel azt. A XII—XIII. századbeli genezismozaikok tehát az ókeresztény művészet eme fontos emlékének másolatai.

Ime, mekkora a kánon kötőereje. Hatnyolcszáz év távolságán át egy fontos emlék még hatni tudott, még respektálták tekintélyét. Ezzel a megállapítással az ikonografia-kutatás egyik legszebb eredményéhez jutottunk el s azok, akik a kánonisme-

MAGYAR MŰVÉSZET
1
1930.

retben látják a mozaikkutatás végső lehetőségeit, méltán várhatták, hogy ezek után metódusuk meg fog termékenyülni és új virágkornak néz elébe.

A stilisztikusan látó szem azonban nem nyugodhat bele minden további nélkül az ikonografia megállapításába. A stilisztikus szemlélet mélyebbre hat, tehát igazibb a tárgyi, ikonografikus szemléletnél s ezért nem szabad megelégednie azzal a ténnyel, hogy a középkori mozaikművész másolja az ókeresztény miniaturafestőt, hanem arra kell vetnie a fősúlyt, hogy milyen értelmezést ad a másoló mintaképének. Fel kell bontania a mozaikot azokra a stíluselemekre, amelyeket mintaképéből átvett, amelyek tehát tőle tulajdonképpen idegenek, s azokra, amelyeket önmagából merített, amelyek a mintaképben nem szerepelnek. A kánonkutatás a másolóban éppen azt látja meg, ami külsőség, a mintaképválasztás véletlene folytán került bele művébe; a stílusszemlélet ellenben a különbséget keresi meg és ilyen módon jut el a későbbi mester sajátos szemléletének anyagához, benső, öntudatlanul, de kényszerűen megszólaló énjének spontán életjeladásaihoz. Ez a művészi tartalom feltárásának igazibb kulcsa. Tikkanen szenzációszámba menő megállapítása a stílusszemlélet számára tehát nem végeredmény, hanem csak kiindulópont. Ő csak a hasonlóságot konstatálta, mi a különbségeket keressük. S mindjárt itt van egy döntő stílusfaktor, amely egészen más szellemi szférába emeli a mozaikot, mint amelyben a miniatura volt: a festői szemlélet egyértelmű és végleges átalakulása az ókeresztény és az érett középkori stílusperiódusok között. Az ókeresztény festészet, legyen az mozaik vagy freskó vagy miniatura, a késő antik művészet festőiségének jegyében áll, a középkor pedig a legexaktabb vonalstílus, a kontúr százszázalékos kultuszának ideje. Ez pedig mélységes ellentét. A mozaikrakó művésznek nemcsak át kellett fogalmaznia mintaképét, hanem valósággal elölről kellett kezdeni a fogalmazást, meg kellett konstruálnia az ő igényeinek megfelelő komplikált és játékos kontúrrendszert. Ott minden széles volt és elnagyolt, itt minden részletezett és kicirkalmazott. Ott erőteljes, monumentális gesztusok domináltak. itt minden groteszken, játékosan balanszíroz; ott minden komoly volt és hieratikusan ünnepélyes, itt minden gyermeteg, friss, mozgékony. Ott minden a lehető legkevesebb elemre volt redukálva, a szerkezet megingathatatlan, tömör ritmusára épült, s ezentúl a felület hatásaiban a legpuritánabb igények között volt tartva; itt minden meglazul, szétszóródik, megsokszorozódik, a felület játékos, iparművészi szelleméhez idomul és dominálóan lép előtérbe a színes, fénydús matéria, a kivitelezésre választott anyag dekoratív szelleme. Ezekután a velencei átriummozaikok lehetnek a Cotton-biblia másolatai: szellemükben maradtak azok, amik a Cotton-biblia ismerete nélkül lettek volna, a XII. és XIII. század jellemző és önálló megnyilatkozásai.

A modern szellemnek, a stílusanalízisnek tehát hivatása és kötelezettsége van ezen a ponton, egész új szempontokat kell itt feltárnia. A kánon-szemlélet, az ikonografiakutatás rabságában alszik a mozaikművészet Csipkerózsikája: el kell jönnie az új tudománynak, hogy őt is felébressze évezredes álmaiból.

Az első feladat képet alkotni magunknak a San Marco-mozaikok keletkezési sorrendjéről, időbeli helyzetéről. Adatok hiányában itt a puszta történetírás eszközeivel nem boldogulunk; az, hogy itt valaki áttekintést nyerhessen, bizonyos tágkörű stílustörténeti tájékozódottság föltételéhez van kötve s ez nehezíti meg ezt a kérdést. Csak az egykorú európai festészet stílustörténetének és fejlődési irányának ismerete képesít arra, hogy a velencei mozaikon belül felismerjük a stílusperiódusok különkülön szellemét, azokat a motívumokat, amelyek kétségtelenné, maguktól értetődőkké teszik az egyes emlékek kronológiai helyzetét.

A következőkben az olvasó nem fogja mindazokat a lehetőségeket kiaknázva találni, amelyek ezeknek a relációknak a mérlegeléséből származnak: csak hozzávetőleges datálásokat nyujtunk. Kiindulópontul egy centrális motívum szolgált számunkra: a lineáris stílus nagy virágzása Európában a XII. század folyamán, legszebb emlékével, a palermói Cappella Palatina mozaikjaival (1136 körül); ennek a stílusnak feloldódása a század további éveiben s át-

menete a plasztikai stílusba a XIII.-ban, amely a század végén a római klasszikusokban, *Cavallini*ben és *Torriti*ban kulminál. Ez a folyamat megfelel a legszélesebb európai értelemben a románból a gótba való átmenetnek.

Miután ilyen módon a nyugati stílusfejlődéssel hoztuk kapcsolatba a velencei mozaikot, kiemelve abból a bizánci mederből, amelyben az eddigi kutatás vezette végig, fel fog tűnni, hogy a bizanci elemek nem azokban a mozaikokban lépnek legerősebben felszinre, amelyek koraiak, hanem ellenkezőleg, eleve plasztikus természetüknél fogva csak akkor kezdenek érvényesülni, amikor a velencei művészetben amúgy is kibontakozófélben vannak a plasztikai hajlamok. Ez teljesen analóg a toszkán festészet történetével: a maniera greca ott is csak a XIII. század folyamán szoritja ki a román stílust, ott sem volt Bizánc az eredeti adottság. Ez volt a régi felfogás egyik legnagyobb tévedése: azt hitték, hogy a „bizanci stílus" ősibb, mint a román s ennélfogva előbb kellett, hogy uralkodjék az olasz festészet minden ágán, s igy a velencei mozaikon is. A kronológiai kísérletek azonban mást mutatnak: a velencei mozaik nem készen importált bizanci áru, hanem belföldi eredetű, latin, nyugati kezdeményezés, s mint ilyen, a kora-román stílusból indul ki.

Három motívumot: a kezdet nyugati sarjadását a XI. század végén, azután a kompozicionális gondolat, a tiszta mozaikstílus, a perfekt ornamentális szisztéma kifejlődését s az ezzel kapcsolatban megkezdődő bizanci hatást a XII. század folyamán, végül a plasztikai stílus kibontakozását a XII—XIII. század közötti átmenetben szeretnők a következőkben röviden illusztrálni:

Az eredet

Általánosan elfogadott nézet, hogy amidőn a San Marco új épülete befejezéséhez jutott 1072-ben, a hatalmas falak borítására Bizancból hozattak mozaikművészeket. Nemcsak a stílus volna ezek szerint bizanci, maguk a tervező és kivitelező művészek is azok s a velencei mozaikot nem is lehet másképp felfogni, mint a bizanci művészetnek egy ágát, mely talán egyes megnyilatkozásaiban saját kifejező eszközökre tett ugyan szert, általában s különösen legelső stádiumában azonban tisztára bizanci produktumnak tekintendő.

A stíluskritikailag iskolázott szem előtt ez a beállítás nem állhat meg. Az a kétszázötven esztendő, amelyen keresztül a velencei mozaik kisebb-nagyobb mértékben bizanci hatás alatt állott, tág stílusellentéteken át fejlesztette a mozaikművészetet; primitív, érett és dekadens fázisok jelenléte különböztethető meg s hamarosan kibontakozik a kereső szem előtt az önálló fejlődés képe. Ez a kép pedig nem azonos azzal, amit az egyidejű bizanci festészet nyujt s legelső fázisában a velencei mozaik olyan távol áll a bizancitól, hogy éppen a kezdeményezésben kell leginkább önállónak tekintenünk s a bizanci stílussal való érintkezést mint későbbi fejlődés eredményét kell felfognunk. Már azok a példák sejtetik azt, amelyeket a XII. század első felére kell datálnunk, de még meglepőbb az a perspektíva, amely a legrégibb, egészen primitív példákból tárul fel: a Márkus-legendának abból a néhány jelenetéből, amely a jobboldali orgonakarzat boltozatát borítja s amely egyetlen maradéka lehet a legelső, 1085 körül megkezdett dekorációnak.

Ebben a kezdetleges és csakis tízéves gyermekek rajzkisérleteivel rokonhangú művészetben a legkedvesebb az a közvetlenség, amellyel a művész hozzálát, hogy tárgyát lehetőleg értelmesen és meggyőzően adja elő. Részekre aprózza a cselekményt és minden epizódját koordinatíve, elfogult drámai szerkesztőtendenciák nélkül adja elő: nem érzünk benne semmi stilizáló vagy absztrakciós vágyat, nem érzünk sajátos szinezetű egyéni levegőt, hanem magát a dolgot kell látnunk, frissen és a fogalmakat félreérthetetlenül közlő szavakban. Az egyik képen először is két vékony oszlopon nyugvó boltívet látunk, rajta két toronnyal: emberalak nincs, ellenben az oszlopok közé oda van irva betűkkel: Alexandria. A művész először is leszögezi a helyszint s ehhez két dolog kell neki: a szemléltető kép és a fogalmi megjelölést szolgáló szó. A szöveg és a kép dualizmusa, amely az illusztrálás gondolatában eleve benn van, itt leplezetlenül és bevallottan szerepel s ha ez differenciáltabb igények számára primitíven hat, őszinteségénél, naivitásánál

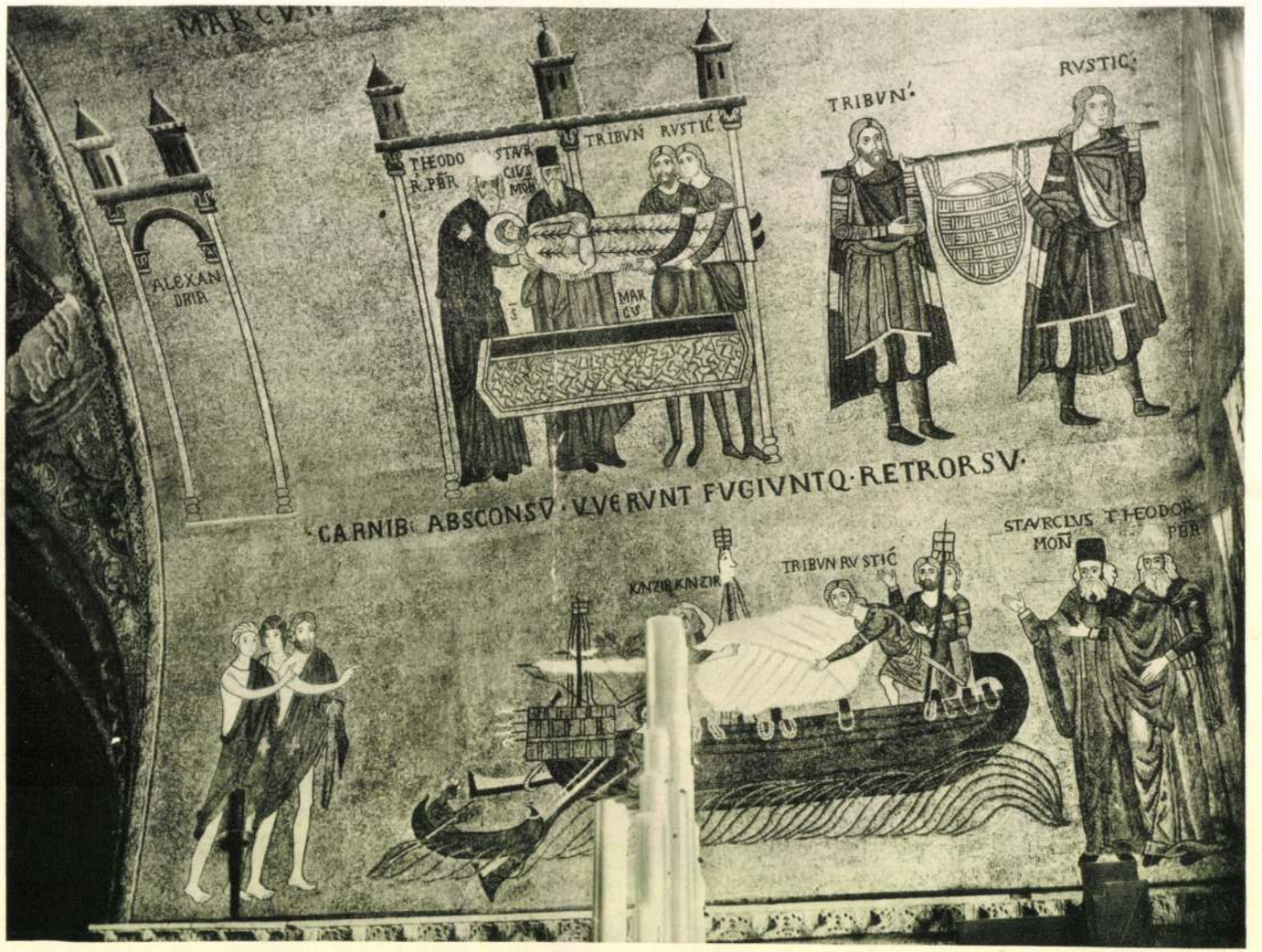

SZT. MÁRK EVANGELISTA HOLTTESTÉNEK HAJÓRA SZÁLLÍTÁSA ALEXANDRIÁBAN. 1090 körül

Szt. Márk-bazilika Velence. Photo. Alinari

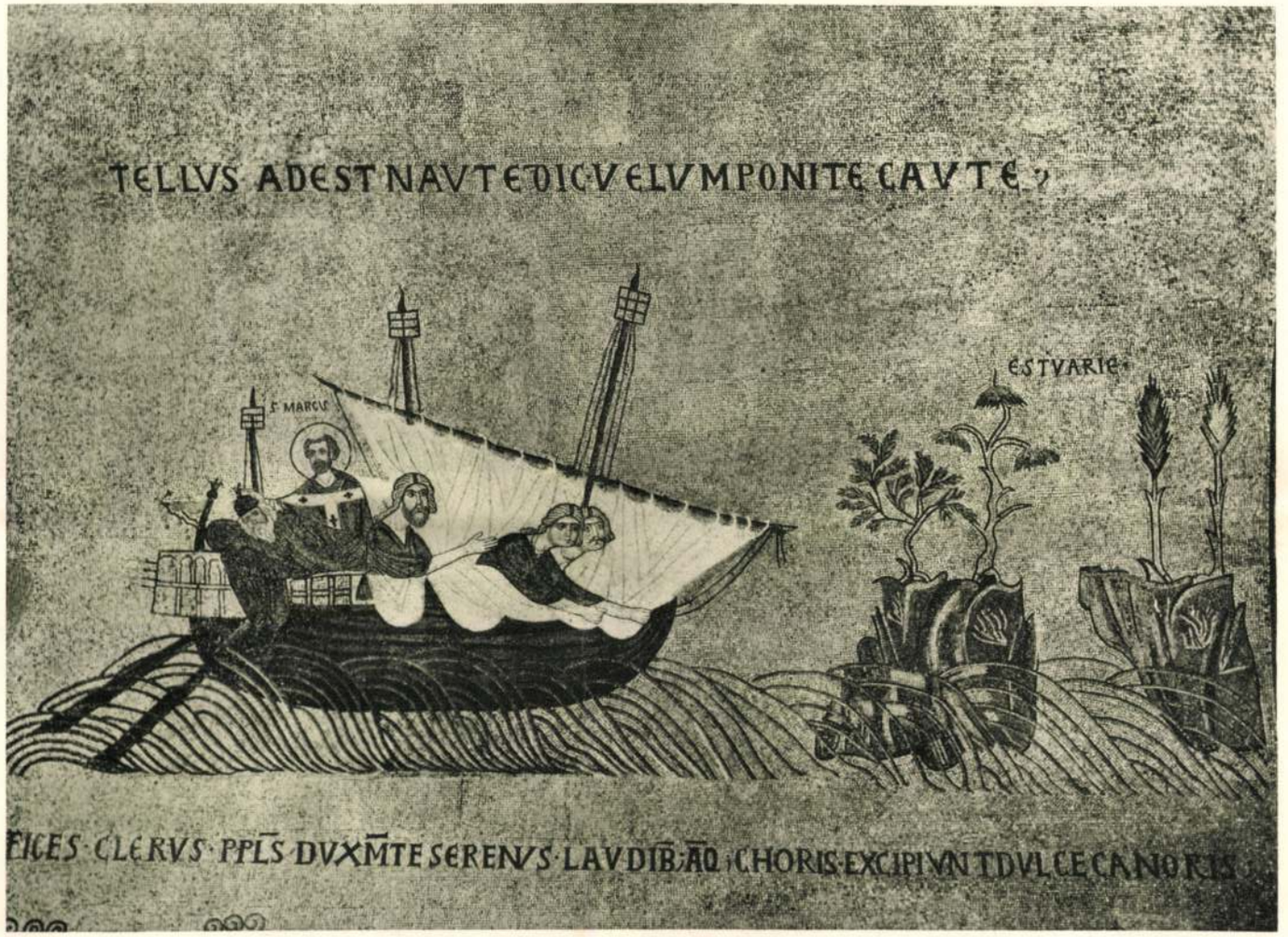

SZT. MÁRK HOLTTESTÉNEK MEGÉRKEZÉSE. 1090 körül

Szt. Márk-bazilika Velence. Photo. Alinari

fogva annál kedvesebben is kell, hogy hasson. A cikluson azután tovább is végigmegy ez az elfogulatlan, magyarázó hang. Látjuk szent Márkus sírkápolnáját, benne a velencei hajósokkal, akik kiemelik a holttestet koporsójából, hogy a pogány környezetből keresztény földre mentsék; tovább jobbra azután viszik is a szent ereklyét botra fűzött kosárban és, hogy az arabok meg ne neszeljék, disznóhús (kanzir = tisztátlan étel) közé rejtve' „Carnibus absconsum volverunt (?) fugiuntque retrorsum": ott áll a magyarázat is ékes leoninus hexaméterben; sőt mi több, tévedések elkerülése végett az egyes alakok feje fölött a név is ott áll: Theodorus presbyter, Stauricius monachus, Tribunus és Rusticus. De a legérdekesebb csak most következik: a vámszedők megállítják a hajót s egyikük kis ladikban odaevez, amely látszik is a hajóhoz kötve, benne egy fekete rabszolga pici alakjával. A vámtiszt azonban megvizsgálja a szállítmányt s a megbotránkozás félreismerhetetlen kifejezésével kap fejéhez: „kanzir, kanzir" kiáltása oda is van írva a mozaik figurái közé. Kép és felirat itt is híven kísérik egymást s az egész előadáson az illusztrációnak az a részletező, epikus szelleme ömlik el, amely csak primitív művészetek sajátja.

Ez a szellem pedig egyáltalán nem bizanci jellegű. A bizanci szellem minden, csak nem primitív, mindenhez közelebb áll, mint ennek a naiv ábrázolókedvnek frisseségéhez: inkább a végleges megfogalmazódottság, a minden problematikán való felülemelkedettség jellemzi s végeredményben egy rendkívül komplikált, elfinomodott szellem szüleménye. A XI. században a bizanci művészet s vele együtt a tiszta bizanci mozaik telítve van az antik attikai szellemnek humanisztikus értelemben fentartott tradiciójával. A Daphni-i mozaikok legmonumentálisabb emlékei ennek az átkulturált és nagy művészi komolysággal megstilizált klasszicizáló lirizmusnak; legszebb jelenetükben, a „Bemutatás a templomban" gyönyörű leánycsoportjában kikristályosodva élnek tovább a neoattikai művészet nemes szobortípusai, amelyek nem úgy állnak előttünk, mint előzményei egy későbbi kultúrának, hanem mint az évezredes hellén tradiciónak végső kikristályosodása. Kelet és Nyugat, ó és új kultúrterület, ezen a ponton állanak egymással szemben talán legpregnánsabb ellentétükben; érett, magasrendűen klasszikus az egyik, friss, kezdetleges a másik: problémákkal teljes és olyan dadogó, mint a ceruzát először kezébe vevő gyermek.

Legenda az, mosolyogni való történelmi naivitás, hogy ezek a nagy bizanci mesterek készítették a legelső velencei mozaikokat. Ezeknek primitív szelleme csak a Nyugat XI. századbeli művészetében nyer magyarázatot: analógiái a hildesheimi és veronai bronzajtók és még inkább a gobelinművészetnek az az inkunábuluma, amely Britannia meghódítását adja elő részletes hűséggel, az apró, fekete alakoknak bájosan komikus sokaságával s amelyet „Tapisserie de Bayeux" néven ismer a művészettörténet. A Márkus-legenda mozaikjaiban is ez a kezdeményező, primitív szellem szólal meg; technikailag és stilisztikusan tájékozatlan tapogatódzások ezek, amelyek egy önálló kezdeményezés képét nyujtják s magukban elegendők lennének arra, hogy megcáfolják a Bizáncból importált mozaikművészet elméletét.

A velencei mozaik csak ezután kapcsolódik bele a bizanci iskolába, amelynek tanulságai nélkül sosem fejlődhetett volna azzá, amivé fejlődött; a Márkuslegenda azonban csak előjáték ehhez a történethez, benne nem szabad még egyebet látnunk, mint a velencei mozaikművészet előkészítő periódusát, amelyben a mozaik technikai és stilisztikai szelleme még megértetlenül és kiaknázatlanul néz a fejlődés elébe.

A képszerkezet kialakulása

A mozaik a szilárdság, az örökkévalósággal dacoló, megváltozhatatlan forma művészete: nemcsak anyagában az, hanem a mozaikszerűen elgondolt forma is a ritmikus teljesség, a részek szilárd architektonikus összekovácsolásának jegyében kell, hogy álljon. A XI. században, előkészítő periódusában, a velencei mozaik még nem ért el ehhez a stilisztikus tisztázottsághoz és fejlődésének első lépése ez kellett, hogy legyen.

A XII. századbeli mozaik jellemzője éppen a képszerkezet szilárd kiépítése. Az elbeszélésnek az a könnyed, improvizált jellege,

ami a Márkus-legendát jellemezte, megszűnik, a jelenetek frizszerű elsorolása helyébe a zárt képszerű gondolkodás lép, amelyben a négyszögű keretfelület geometriai vonalai adják meg a vázat, minden a vízszintes és függőleges erővonalak szerint igazodik, a differenciálatlan ritmus egyenletessége hat át mindent; egyforma elemek sorakoznak végzetszerű pontossággal egymás mellé, izokefália és szimmetria formaalkotó jogaikhoz jutnak. A mozgalmas, szervezetlen forma helyébe a statikus rend mindent kíméletlenül megmerevítő ereje lép.

Példáinkat három mozaikciklusból merítjük, A középső és a jobb kupola közti boltozatdongán foglal helyet a Passio négy első jelenete, amelyet kb. 1120-ra óhajtanánk datálni; a jobb kereszthajó nyugati falán láthatók a Márkus-legenda utolsó jelenetei, kb. 1150-ből; a főhajó és a középső kupola közti boltozatdongán pedig öt kompozició áll a passio végjelenetével, amelyekről általánosan elfogadott nézet, hogy 1180 körüli időben keletkezhettek.

A korai ciklus legérdekesebb példája Krisztus kísértése. A művész az evangéliumi elbeszélés négy fázisát négy párhuzamosan stilizált tömegbe osztja be s az elbeszélés gondolatritmusából olyan kompozícionális ritmust teremt, amelynek felejthetetlen a szuggesztív hatása. Az Úrvacsorában és a Lábmosásban az asztal geometrikus vonalaira építi fel a kompozíciót, az asztalnál ülő tanítványokat pedig két egymásmögötti sorba foglalja olymódon, hogy a fejek két párhuzamos egyenes sort adnak ki. A hátul ülők fejei mindig pontosan az elől ülők fejei közti űr közepén jelennek meg, úgyhogy egész egyenletes, váltakozó ritmus jelenik meg szemeink előtt, amely annál érdekesebb, mert csupán az első sor fejei vannak a szokott módon arcképszerűleg differenciálva, a hátulsók mindnyájan egymásnak főről-főre megegyező pontos másolatai. Mindenütt a megegyezéseket, a geometriailag kimérhető elemeket, a változatlanság ritmusát keresi a művész, ebben a világban érzi otthon magát, ott tud monumentalitást és átgondolt képhatásokat kifejteni.

Mindezt felülmúlja azonban a Márkuslegenda két végjelenete, amelyekben magának a San Marconak akkori interieurje jelenik meg előttünk könnyen felismerhető részlethűséggel, annyira, hogy egyik képben még ott látható a ma is fennálló baloldali szószék pontos képmása. Az interieurábrázolás módja azonban nem perspektivikus: a művész mintegy hosszmetszetet hasít a bazilika testén s a síkba kiteregetve ábrázolja az árkádsort, fölötte az öt kupolával. Kezdetlegesség és tudás-nemtudás mint esztetikai kritériumok ma már nem állnak meg minden további nélkül. Ahol a nemtudás gátlásának lehet tulajdonítani ma többé nem érvényes formai jelenségeket, majdnem mindig ott áll a háttérben egy pozitív tényező, amely a látszólagosan tudatlanságból fakadó megoldást szükségszerűvé, a maga helyén megokolttá, a modernebbnél is jobbá teszi. Ez az eset a szóbanforgó mozaiknál is. Ha a művész perspektivikus megoldást alkalmazott volna, (nem beszélve arról, hogy rendelkezésére álltak-e az ehhez szükséges ismeretek), stilisztikusan egész hibás útra terelődött volna s művét egy stilisztikus alapvonásától fosztotta volna meg, amely nélkül pedig az művészi egészet nem alkothat. A síkszerű megoldás ugyanis itt a ritmikus rend, az architektonikus szilárdság egyik föltétele; éppúgy mint az Úrvacsora esetében az asztal egyenes vonalai, úgy veszik itten át a kompozícionális vezetőszerepet az architektúra síkbakényszerített, szervesen szilárd vonalai, éppúgy szabályozzák és tartják össze a figurális kompozíciót a merev és egyenletes ritmusnak abban az erőteljes szellemében, amelyben ezeknek a műveknek főerőssége nyugszik. A mise egyik ünnepélyes pillanatában vagyunk s a nép térdreborul: az együttmozgásnak ezt a motivumát használja fel a művész ritmikus tendenciáinak kifejtésére. Mint hatalmas tánckar, amely láthatatlan rendező intésére mozog, úgy csoportosulnak, úgy harmonizálnak egymás mozgásával a szereplők. Itt is, ott is egyforma alakok csoportja, egyenletes sorokba foglalva s vízszintes mozgás-vonalakat alakítva; férfiak és nők, kicsinyek és nagyok, kóristák és hívők, patriciusok és nép, mind külön-külön beleilleszkednek az egyformaságnak ebbe a megdöbbentően erős ritmusába s az egész kép a legnagyszerűbben megrendezett színpadi jelenet gazdagon orkesztrált monu-

mentalitását veszi fel. Egyike ez a középkori festészet nagy remekeinek.

A zárt formában való gondolkodás kifejlődése mind tágabb teret nyit azután a velencei stílusban a bizanci befolyásnak s ez a befolyás a Passio utolsó jeleneteiben, 1180 körül kulminál. Az öt kép a főhajó és a középső kupola közötti boltozatdongán a bizanci típusoknak Velencében elképzelhető legnagyobb közelségét mutatja s ezért is voltak éppen ezek azok a velencei mozaikok, amelyeket legtöbbször idéztek: az ikonografiai kutatás számára ezek nyujtották, tipikus voltuknál fogva, a leghálásabb anyagot. A bizantinizálódás azonban nemcsak a típusok és részletformák átalakulásában nyilvánul meg (itt látunk Velence összes mozaikjai között először tiszta bizanci fejtípusokat), hanem a képgondolkodás zártságában s a bizanci frontalitásnak uralmában. A primitív stílusban a frizszerű szövegillusztrálás gondolatának megfelelően a kompozíció általános orientációja *profilszerű* volt, a tiszta bizanci stílusban a *frontális* nézetű alakok dominálnak és még a cselekményszerű összekapcsolás rovására is keresi a művész a lehetőséget, hogy alakjait a nézővel szembefordítva, bennük a hieratikus nyugalomnak és aktivitáson-kívülvalóságnak a hatását keltse. Abban a jelenetben, ahol a feltámadt Krisztus megjelenik a szent asszonyoknak és az apostoloknak (Tamás hitetlensége), Krisztus kétszer látható frontalakja s a körülötte ritmikusan elrendezett csoportok egy geometrikusan értelmezett képet nyujtanak, amely már nem profilszerűen van orientálva, mint a legprimitívebb kompoziciók, hanem homlokzatszerűen: benne nem az illusztratív, hanem a repraesentatív képgondolat kerül megvalósításra.

A lineáris stílustól a plasztikus stílusig

A bizanci típusok fölvételét és az architektonikus képszerkezet kialakulását még egy mélyebben rejlő, még nagyobb fontosságú folyamat kíséri: a plasztikus látás kibontakozása.

Nincs még egy művészettörténeti tévtan, amely olyan makacssággal tartotta fenn magát a szemmellátható tények ellenére, mint a bizanci művészet vélt síkszerűségének tana. Mint az antik művészet örököse, Bizanc sosem vetkőzte le teljesen a térbeli gondolkodást és a plasztikus formaérzést: egy stílusban, amelyben azután még a tájképi elemeknek is olyan nagy szerep jut, mint a bizanci festészetben, a „síkszerűség" kifejezéssel nem szabadna minden további nélkül megelégedni.

A XII. század folyamán a velencei mozaikba is kezdenek beszivárogni a plasztikus látás elemei s ha az 1180 körüli Tamás-jelenetet összehasonlítjuk a Márkus-legenda első, talán 100 évvel régibb képeivel, meglepő képet kapunk arról, hogy mennyire megváltozott nemcsak a kompozíció, nemcsak a típusok rendszere, hanem maga a felületi textura, maga az optikai anyag is. Az új stílusban minden testi felületen kerek, csíkalakú, pávaszem- és jellegzetes gereblyealakú fényfoltok jelennek meg, amelyek a ráncok mélységeiben a legsötétebb árnyékba mennek át. Ezek az élénk fényárnyékellentétek teljesen feltagolják, felszaggatják a felületet s a nyugodt, síma folyású vonal, amely a régi stílus vezető alkateleme volt, teljesen elveszíti formakörülíró szerepét, teljesen háttérbe szorul a plasztikai ellentétek mögött.

A *lineáris* mozaikstílus felbomlása és átmenete a *plasztikus* látás formáiba az egész mozaiktörténet legalapvetőbb ténye, amelynek Olaszország művészettörténetére nézve döntő jelentősége van. Magában Siciliában, ahol a mozaik története lényegében a XII. század 30—80-as éveire szorítkozik, ez a folyamat nyilván érezhető: a Cappella Palatinában bírjuk a lineáris mozaikstílus legszebb produktumát, amelyek sokkal magasabbrendűek Velence egykorú mozaikjainál; Monreálében azonban már megbomlik a nemes, tiszta vonalrendszer s fellépnek a nyugtalan, szétszaggatott fényárnyékellentétek. Más területeken ugyanez a változás nem jár ilyen értelmű hanyatlással, hanem erősödéssel, fejlődéssel s Rómában megnyílik a XIII. századbeli fejlődés nagy perspektívája, amely végeredményben Cavallinihez és Giottohoz vezet. A plasztikai érzés feltámadásának nagy kora ez egész Európában: a fordulat a románból a gótba, — amely legjobban a francia szobrászatban fejeződik ki, — ekkoriban indul meg, s a XII. és XIII. század között véglegesen átalakítja az egész európai művészet képét.

AZ UTOLSÓ VACSORAI LÁBMOSÁS. 1120 körül

Szt. Márk-bazilika Velence. Photo. Alinari

JÉZUS MEGKÍSÉRTÉSE. 1120 körül
Szt. Márk-bazilika Velence. Photo. Alinari

SZT. MÁRK HOLTTESTÉNEK A BAZILIKÁBAN VALÓ ÜNNEPÉLYES FOGADTATÁSA. 1150 körül

Szt. Márk-bazilika Velence. Photo. Alinari

JÉZUS KRISZTUS KÍNSZENVEDÉSÉNEK TÖRTÉNETE. A HITETLEN TAMÁS. 1180 körül
Szt. Márk-bazilika Velence. Photo. Alinari

JÉZUS KRISZTUS AZ OLAJFÁK HEGYÉN. 1230 körül

Szt. Márk-bazilika Velence. Photo. Alinari

JÉZUS KRISZTUS AZ OLAJFÁK HEGYÉN. 1230 körül

Szt. Márk-bazilika Velence. Photo. Alinari

JÉZUS KRISZTUS AZ OLAJFÁK HEGYÉN. 1230 körül
Szt. Márk-bazilika Velence. Photo. Alinari

A SZT. MÁRK SZÉKESEGYHÁZ MOZAIKJAI. Részletfölvételek
1090 körül — 1120 körül — 1250 körül

Velencében az 1180 körül keletkezett mozaikképek, amelyeket tárgyalunk, csak kezdetét jelzik a folyamatnak. Itt egyelőre éles, lemezszerűen stilizált foltokban jelennek meg a fény-árnyék ellentétei: az átmenetekben folyamatosan modellált felület csak a XIII. század folyamán, a klasszikus ducentostílusban alakul ki, először kísérletképen az Olajfák Hegyének nagy mozaikjában, azután mind gazdagabban, az átrium utolsó kis kupoláin s végül a Cappella Zen-ben (1300 k.), ahol már a dekadens trecentomozaik hatásai készülnek elő.

A velencei mozaik fejlődésének csúcspontjában az a hatalmas kompozíció áll, amely a főhajó jobb falát borítja s azt a jelenetet ábrázolja, amidőn Krisztus az Olajfák hegyén imádkozik, majd lejőve a hegyről, alvó tanítványait dorgálja. A jelenet három fázisát hármasritmusú szerkezetbe osztja be a művész. Háromszor rajzolja egymás mellé a dombot és Krisztus álló alakját, háromszor ismétlődik meg zavartalan egyformaságban a hullámzó silhouettek méltóságteljes ritmusa.

Van valami végzetszerűen komoly a ritmikus erőknek ebben a gátolatlan kibontakozásában. A ritmus számszerű élete lüktet ebben a kompozícióban anélkül, hogy mechanikussá válnék: a művész nem fél a szabályosságtól, töretlen hite van abban, hogy a legmagasabb perfekcióban a legmagasabb szépség is fejeződik ki. A formaérzésnek ugyanaz az algebrai elképzelése van meg ebben a kompozícióban, mint Dantenál: mint ahogy Dante száz éneke az $1 + 3\overline{3} + 3\overline{3} + 3\overline{3}$ elméleti rendjébe épül bele, anélkül, hogy ez az algebrai formamegszabottság e belső epikai kialakulás természetességét gátolná vagy merevítené, úgy alakul ki szervesen, elevenen ennek a mozaiknak a formaélete a geometrikus kötöttség megingathatatlan betonszerkezetén belül. A természetes kialakulás és az elméleti perfekció-ideál előre megszabott harmóniája ez: a tiszta klasszicitás.

A mozaikművészet ideáljának ez a klasszikus megfogalmazása több mint száz éven át nyert előkészítést Velence mozaikjaiban: hasonló szerkezeti elgondoláson alapult már a XII. század mozaikstílusa, mint pld. a Krisztus Kísértésének mozaikja, az általunk 1120 k. datált ciklusból. De a régibb kísérletekben a szerkezetnek ez a szükségszerű egysége az optikus anyaggal még nem érezhető: a textura híg és vékony, nem képes igazán kitölteni a kompozíció szigorú vonalrendszerét. Csak a plasztikai gondolkodás teljességének fokán érkezhetett el a mozaikművészet az „Olajfák Hegyé"-nek tömörségéhez, fajsúlyos jelentőségteljességéhez.

Az optikai képnek ez a fokozódó tömörsége a velencei mozaik időbeli helyzetének a legbiztosabb ismertetőjele, ez a legbiztosabb datálási alap. Az „Olajfák Hegyé"-ben minden sokkal sűrűbben van kitöltve, mint a „Krisztus Kísértésé"-ben, a formák egymás mellé, egymás mögé torlódnak s teljesen kitöltik a felületet. Üres arany alapnak csak ott marad hely, ahol az égbolt képzetét akarja a művész kelteni. A régibb stílusban az arany alap sokkal általánosabb szerepet játszott, a kompozíció pozitív részei között is mindenütt fel-felbukkant, sőt magukban a testekben is sokszor megmarad teljesen kitöltetlenül. Legjobban a „Lábmosás"-ban figyelhetjük meg, hogy a bútorok vagy a mosdóedény formái kizárólag kontúrokban vannak jelezve, a közöttük maradó felület pedig nemcsak hogy nincs modellálva, mint a későbbi stílusban, hanem ugyanaz az arany alap tölti ki, mint a hátteret. A tisztán lineáris formaszemlélet stílusa ez, a ceruza eljárásmódja, nem pedig a folyamatos képszerűségre törekvő ecseté: mindenütt ott marad az üres rajzalap, a semmit, levegőt jelentő fölösleges papír, a negatív fólia.

A régi stílusban a tárgyak a levegőben lógtak, az újban szélesen megalapozódó talajt kapnak a talpuk alá; a vízszintes, amelyen a kompozíció felépül, amelyből az alakok, a tárgyak kinőnek, gazdag kiképzést nyer s tájképi jelleget ölt. A tájképi motívumok, amelyek a bizanci festészetből sosem hiányoztak, a velencei mozaikba olyan mértékben vonulnak be, amilyen mértékben érvényt nyer benne a bizanci hatás és amilyen mértékben fejlődik ki a plasztikus látás. Tájképi milieu jelzésére természetesen szükség volt a régibb stílusban is, azonban nem az a döntő, hogy a tájkép fogalmi jelzése előfordul-e a mozaikban, hanem hogy érzéki megvalósítása milyen mértékű, hogy mekkora súly fekszik rajta. Kérem

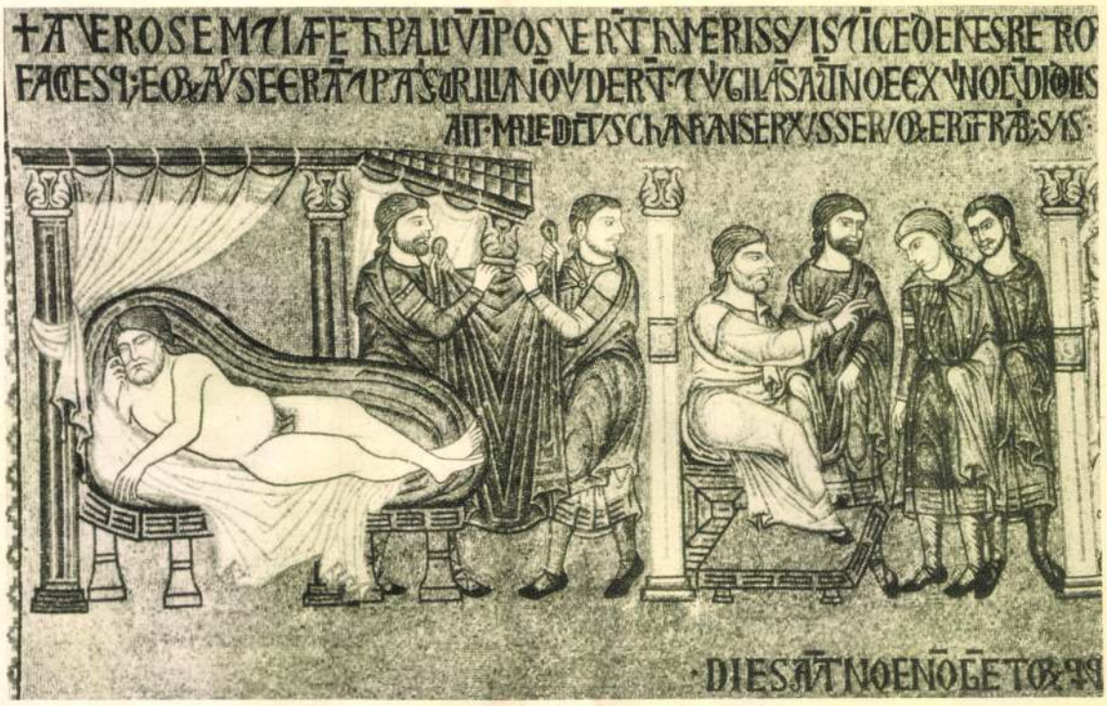

NOÉ TÖRTÉNETE. Részletfölvétel. XII. sz. 2. fele
Szt. Márk-bazilika, homlokzati átrium

az olvasót, ne sajnálja a fáradságot, megkeresni s jól összehasonlítani a tájképi részleteket a régibb ciklusban és az újabb kompozícióban. A „Bevonulás Jeruzsálembe" tartalmaz ilyen hegyes talajt jelző motivumokat, amelyek a lineáris gondolkodásnak megfelelően csak az egyszerű vonal eszközeire szorítkoznak; az egyszerű vonaléra, amely körülírja a forma szilhouettjét, anélkül, hogy a belső formákra is kiterjednék, míg a felület maga tulajdonképen nem is játszik szerepet a szemléleti megvalósításban: üres marad, semleges fióla, arany alap. A Márkus-legenda még korábbi képein, ott például, ahol Szent Márkus megmutatja a hajósoknak Velence szigeteit, még primitívebb a tájképi jelzés s a víz hullámai kusza, ágbogasan gömbölyödő vonalakban jelennek meg.

Milyen más az érett, plasztikus stílus az „Olajfák Hegyé"-ben. A hegyek gazdagon kiképzett szilhouettjei szerves alkotórészeivé válnak a kompozícionális felépítésnek: megrajzolásukban nem a sík szilhouett formája keletkezik, hanem térbeli massza, amelyben jellemzők a kis vízszintes plateauk, sziklatömbök, halmok, szakadékok. Ez a tagolt forma, a beleültetett fákkal, a térbelileg elhelyezett alakokkal, a XIII. század jellemzője.

Plasztikai stílus: a figurális gondolkodás stílusa, az emberalak uralmáé. S az emberalak tényleg monumentálisan bontakozik ki az „Olajfák Hegyé"-ben; a tárgyakhoz viszonyított emberfölötti nagysága, amely arra szolgál, hogy tektonikus értelemben a kompozíció gerincévé válhasson, maga is biztosítja neki a képben való uralmat. De a formai látás új fejlettsége egészen új értelmezést is ad az emberalaknak a XIII. században, jelentékennyé és belsőleg szabaddá válik. Elveszíti esetlenségét, szilárd és biztos lesz. Az „Olajfák Hegyének" Krisztusalakjai, a „Lábmosás" száz évvel régibb Krisztusalakja mellett egészen újszerűek; a régibb típus, tulajdonképen még nem is bizánci, hanem egyrészt technikai szempontból a IX. századbeli római mozaikhoz hasonló, típus szempontjából pedig tisztára karoling-koraromán eredetű: még párhuzamosan álló lábakkal, a karoling típusokra oly sokszor jellemző púpos állásban mutatja Krisztust. A ducentoképben azután ritmikus-statuáris állásban látjuk Krisztus alakját viszont, amelynek a ponderatív funciók új, helyesebb megértése egészen más jelentőséget kölcsönöz.

Ennek a Krisztusalaknak a szférája egészen más már, mint a primitíveké volt, nincs benne semmi pld. a „Lábmosás" alakjainak furcsán stilizált típusaiból, nincs benne a játékos-ornamentális felfogásmód kicsinyessége, nincs benne semmi sem a régibb mozaik esetlen mozgalmasságából, groteszk vonalfantáziájából. Nyugodt, a legnagyobb formákba fejlesztett monumentalizmus ez, harmonikus és emelkedett klasszikai stílus.

*

A velencei mozaikok közül mindig az átrium kis kupoláinak aprófigurás kompozíciói álltak az érdeklődés előterében: jogosan, mert az „Olajfák Hegye" kivételével felül is múlják a bazilika belsejének nagy mozaikjait. Egy ikonografikus és dekoratív szempontból teljesen egységes s e tekintetben kitünően konzervált ciklus ez, amelyhez még a homlokzat egyetlen megmaradt mozaikja és a Cappella Zen boltozatának ciklusa járul ismét a Márkus-legenda ábrázolásával.

A dekoráció egysége azonban korántsem jelent stilisztikus egységet s közelebbi vizsgálatnak el kell vezetni oda, hogy az átrium mozaikjai sem egyidejűek, hanem éppen legszebb részük 100 évvel korábbi, mint eddig hitték, vagyis 1150 k. való; csak a homlokzati mozaik és az átrium balszárnyának mozaikjai valók az 1230—70 körüli évekből, míg a Cappella Zen már gotikus szellemben fogant, már 1300 körül keletkezhetett.

A stílusszemlélet elmaradottsága okozta, hogy ezt eddig világosan senki ki nem analizálta: Muratoff új könyve az első, amelyik ilyen értelemben állítja be az átriummozaikokat a bizánci festészet történetébe. Itt csak röviden jelezhetünk néhány kronológiai ismertetőjelet, amelyek álláspontunk igazolására vezethetnek.

A lineáris stílus legtisztább kifejezői Velencében az átrium homlokzati szárnyának mozaikjai. Az alvó Noé mozaikjában pld. az akt megmintázásában a tisztán, iparművészileg kihozott kontúr olyan stílusnemességben jelenik meg, amint az csak a XII. század közepén lehetséges. Ezekben a mozaikokban végigvezethetők mindazok az ismertetőjelek, amelyeket az előbbiekben a XII—XIII. századok közötti stílusfordulat jellemzésére felhoztunk. A homlokzati szárny mozaikjaiban az alakok szabadon vannak elszórva az arany alapon, a balszárnyon sűrű, tömött tájképi hátteret kapnak, amelyben gazdag architektonikus részek szerepelnek. A hegyek rajza különösen jellemző: egy-egy lágyan meghajló kontúr ott, ahol a homlokzat József-kupolájában a kalmárok megveszik Józsefet testvéreitől; gazdag plaszticitással kiképezett sziklatömegek, rajtuk térbelileg elosztott fákkal, vízesésekkel, emberalakokkal a balszárny utolsó kupolájában, Mózes élettörténetében. Egy-egy vékony oszlop rajta egy architrávval jelzi az épületet, az interieurt a homlokzati részen, így a részeg Noé jelenetben, Izsák születésénél, vagy ahol Jákobnak bemutatják József véres ruháit. Az oldalszárny legelső képein megfordul azonban azonnal a stílusjelleg: az épületek gazdagon halmozott formákban alakulnak ki, sűrű pillérkötegeket, festői átvágásokat látunk, s fellépnek a perspektivikus elemek.

De nemcsak hogy halmozottabbak lettek a formák, sűrűbbek, tartalmasabbak is. A homlokzati szárny lünettjében, ahol Ábrahám megvendégeli az angyalokat, a bútorzat megrajzolásában ugyanazt a metódust figyelhetjük meg, mint a bazilika belsejének XII. századbeli mozaikjain: a kontúrok egyenletes vonalrendszerét üresen, színtelenül tölti ki a semleges arany alap. Teljes lehetetlenség volna ez a balszárny mozaikjaiban. Itt az arany alap kizárólag az égbolt helyét tölti ki, maga a pozitív képfelület egyenletesen tömör, folyamatos és végigmodellált.

A figurális művészet változására esik azonban itt is a fősúly, s ez a változás teljesen analog azzal, amit az „Olajfák Hegye" mutat a templom belsejében. A kép, ahol Noé bort présel a szőlőből, a XII. századra jellemző mozgásmotívumokat mutat; Noé furcsa levegőben-térdeplése csak a primitív fázisban lehetséges, mellette a hegyen imádkozó Mózes alakja, a balszárnyból, formális megértettség szempontjából egy világgal haladottabb, ha kivitelben kevésbbé finom is. Noé három fia, esetlen tipegő járásával az antikos bizancitól teljesen távoleső nyugati stílusjellegével csak a XII. században képzelhető el: állítsuk mellé a Benjámint útjára bocsájtó Jákob csoportját a bal átriumszárnyból, s szép példát fogunk kapni a Bizancból beszivárgó statuáris típusokra az álló Juda alakjában, Benjámin mozdulatában, vagy

Jákob antikizáló ülésmotívumában. Ezek a különbségek oly mélyrehatóak, oly széles szakadékot vágnak a két periódus közé, hogy szinte hihetetlen volna, ha nem igazolnák a Cotton-biblia fenmaradt roncsai, hogy mindkét átriumszárny képei ugyanarról a mintaképről vannak „másolva".

*

„Másolni" tehát lehet: de nem lehet azért kivetkőzni belső adottságokból. A kánon tisztelete köthette a művészt bizonyos formulákhoz, de csak annyira, amennyire ezt művészi adottságai maguk is megkívánták. Azon belül pedig folyt a szabad művészi fejlődés a középkoron át is; szakadatlanul és logikusan. „Panta rhei".

A régi felfogás szerint a középkori művészet olyan mint az álló víz, se áramlásai, se lefolyásai nincsenek. Csak Giotto óta indul meg a mozgás.

Igen ám, de milyen erők indíthatták volna meg Giotto fejlődését, ha őt megelőzőleg minden halott lett volna? Nincs ugrás a természetben: okozat okot követ, s ennek mint okozatnak ismét a megelőző eseményekben okának kell rejleni. S ma már elég világosan látjuk Giottonak, a hajdan megmagyarázhatatlan jelenségnek előkészítését a római mozaik utolsó nagy korában, Cavallininél és Torritinél. De ezek a mesterek sem lehetnek mások, mint régen folyó, nagy megmozdulás részesei, őket is történelmi erők kell hogy mozgassák. S a művészettörténet egyik legnagyszerűbb színjátéka bontakozik ki ebből az egymásbakapcsolódó, egymást okozó, egymástól függő stílusmegújulásokból: a primitív nyugati művészet megérése, bekapcsolódása az antik tradicióba Bizancon át, s az újkori művészet, az új plasztikai stílus kibontakozása az egész vonalon. Általános érvényű, európai jelenség ez, amely a francia plasztikában és az olasz mozaikban egyértelmű eredményre vezet, s arra is kellett, hogy vezessen, mert nem véletlenség, hanem végzetszerűen ható történelmi erők szülötte, amelyek mögött egyetlen „primo motore" áll: a teremtés logikája.

A ducentoval a mozaik be is töltötte hivatását: Giotto, fiatalkorában maga is a legnagyobbakkal versengő mestere a mozaiknak, egy csapásra eltörülte s megnyitotta annak a művészetnek az útját, amely nem a matériában, hanem festői vizióban keresi a szépséget. A Bizancon kívül eső területek közül csak Velencében él még a XIV. század két nagy mozaiksorozatában tovább a régi technika, s ami fontosabb, a régi stílus. De nem hosszú időre.

A San Marco dekorációjának egysége megkívánta, hogy a technikát, ha mesterségesen is, tovább is fentartsák; de stílust mesterségesen nem lehet fentartani, mert a technika test, a stílus azonban lélek: s így a XV. századdal a mozaikot Velencében is utólérte elkerülhetetlen végzete. Ami ezután mozaikban keletkezett, az nem más, mint szabadstílusú festészet, átültetve a tradicionális technikába, amelyet az új kor mesterei, még ha egy Tizián volt is az, nem tudtak többé helyesen értelmezni.

Egyéni kísérletek történhetnek a mozaikművészet feltámasztására: de ezek csak mestereik személyiségén át naggyá lett műremekek lehetnek. Még olyan disztingvált léleknek, mint Burne-Jones, római mozaikjai is csak álmok, amelyek elszállnak, mihelyt álmodójuk felébred: történelmi gyökerük nincsen.

Ilyen álmot álmodott a mozaikról *Kőrösfői Kriesch Aladár,* a kerepesi temető és a velencei magyar pavillon művésze is: de Magyarországon se tudott gyökeret verni a középkorból átplántált műfaj. Pedig a föltételek, ha valahol, itt meglettek volna. *Róth Miksa*, ki meghonosította a mozaikművészetet Magyarországon, olyan mester volt, aki megérezte az új olasz mozaik, a festményimitáló stílus hibáit és megalkotta magának ehelyett a tiszta stíluskoncepciót, amely csak az anyag szellemének megértéséből születik. *Kőrösfőivel, Zsolnayval, Lechnerrel* való kapcsolatai révén a *Róth-féle műhely* egész váratlan virágzáshoz juttatja a mozaikot századunk elején: de ez a virágzás csak utóvirágzás lehetett a középkor évezredes fejlődéséhez képest.

A mozaik a középkor művészete volt, amely napjainkban többé szerves életre egyelőre nem ébreszthető. Fejlődése sajátos életfeltételekhez volt kötve és a keletkezésnek, virágzásnak, elhalásnak éppolyan szerves képét mutatja, mint bármely más eleven művészet. A stílustörténet feladata, hogy ennek az életnek belső világát előttünk még feltárja.

GOMBOSI GYÖRGY

GOMBOSI György

Harsányi Zoltán

Szemle

[Orm. Kiáll. Műcsarnok, Gombosi György grafikái kiáll. Kondor Béla kiáll. NG]

Rajztanítás, 1984. XXVI. évf. 6. sz. (31.) 30-)

anulni, majd programozást, és a véletlen szánok alkalmazásával foglalkoztam. 1978-ra eljuottam arra a szintre, hogy az Eidgenössische Technische Hochschulén (a Szövetségi Műszaki Főiskolán) egy nagy számítógépet bocsátottak rendelkezésemre, amin szabadon dolgozhattam. Az itt készített munkáimat 1981-ben egy kiállításon mutattam be, amelyet Zürich város rendezett. Ehhez a tárlathoz írtam egy rövid magyarázatot, amelyből a mellékletben idézek. Érdemes azonban külön figyelmet szentelni a *sztochasztikus* kifejezésre, amely ekkori munkáimnak kulcsszava, és azt jelenti, hogy a véletlenszámok döntenek, irányítanak, mérnek, számlálnak egy betszőleges, de pontosan körülhatárolt folyamatban. Ebben az esetben lineáris transzformációkról volt szó, ahol a véletlen értékek ezeknek a funkcióknak sorát úgy lazítják föl, hogy alkalmasak legyenek képelemek alakítására.

– *Meg is maradtál az informatikánál?*

– Igen. Megpróbáltam még mindenfélét hanggal, fénnyel, világítással csinálni, ami illett a com-

Gombosi György, művészettörténész (1904–1945).

Budapesten született 1904-ben, fő kutatási területe az olasz művészet volt: Palma Vecchiáról és Moretto da Bresciaról írt könyveket és 1945-ben jelent meg posztumusz kötete „Új magyar rajzművészet" ámen. Felfelé ívelő jelentős életpályáját kusztította a barbárság, Auschwitzben halt meg 1945-ben. – Nagy gondal összeállított magyar rajzművészeti anyaga látható a Nemzeti Galériában. Olyan anyag, mely az új magyar rajzművészet ismeretlen értékeit tárja fel. – E kiállítás minden tekintetben gondolatébresztő, rajzművészetünk közelmúltjának fontos állomásait tárja fel, igényelve a folytatást.

Új magyar rajzművészet.

Napló (Veszprém), 1984. ápr. 30.

GOMBOSI György

XLII. 107

R. Gy. [Rózsa Gyula]

Rippl-Rónai-tól Gombosi Györgyig

Rajzművészet - kiállítás a Nemzeti Galériában

ill

Népszabadság, 1984. máj. 9. 7. l.

Átcsoportosulások

Dióhéjban a romániai fiatal művészek munkásságáról

Az 1989 decemberében elkezdődött politikai változások felerősítették egyebek között a romániai vizuális művészetek lappangó válságát is. Ezt szemléltetendő, megkísérlem, hogy röviden bemutassam a fiatalok művészi törekvéseit.

A válság, amiről szólok, kétségtelenül a növekedés válsága. Az 1980-as évek kezdetén ugyanis posztkonceptualista stagnálás mutatkozott. 1968-tól számíthatjuk a *Paul Neagu–Florin Gabrea–Marin Gherasim–Sorin Dumitrescu* vonulat kiemelkedését a romániai művészetben. Ezek a művészek archaizáló, szimbolikus, statikus-töredékes látásmódot képviseltek. Különösen Sorin Dumitrescu kiállítása képezett összekötő láncszemet a tradicionalizmus – avantgárd, illetve a szimbólum és a koncept dilemmájának „more geometrico" megoldását kereső művészek és ama fiatalok epigonista mozgalma között, akik jó néhány éven át (jórészt grafikai megjelenítésben) halomsírépítmények, kozmogonikus axonometriák, geometrikus modolukból szerkesztett struktúrák ábrázolásaival töltötték meg a kiállítótermeket.

Az epigon hajlamúak másik fontos ihletforrása *Horia Bernea* festészete volt. Bernea lázas-tragikus akarással közelített egy maga teremtette szimbolikus középponthoz, ahol meglelhetné helyét az értelmét vesztett világból kirekesztett Isten, illetve ahol megszállhatna a

GOMBOSI György

Kenessei András

Termékenyítő torzó

Nemzeti Galéria: Új magyar rajzmű vészet

17/108

Magyar Hírlap, 1984. máj. 8. G.

gy az önálló szellemi műhelyek „szövetsé-
ven. Legyenek tehát Derkovits, Szinyei,
ondor, Moholy-Nagy vagy akár Picasso,
nem tudom milyen nevű és célú csoportok,
ymást vállaló emberek kisközösségei. Hi-
művészetnek – az újkori kultúrában – csak
természetes közege. Ne haragudjanak,
bukkan bennem a tanár – a napokban
dásom a századelő orosz avantgárdjáról,
korról, mikor a Goncsarovok, Malevicsek,
kibontakoztak, Larionov főműveit alkotta,
vonalba tartozott még Koncsalovszkij. A
ő művészi törekvéseket említhettem: 1907:
Kék rózsa, 1908: *Aranygyapjú*, 1910: *Káró*
12: *Szamárfarok*, 1913: *Céltábla*, 1914: a
k, lucisták és primitívek kiállítása. Várjuk
r „Káró Bubikat" és „Szamárfarok" meste-
csak a kisközösségek demokratikus egy-
zteletéből – vagy legalábbis tűréséből –
t a nagyobb egység. Ezért őszintén remé-
y e kiállítás utolsó a látszólagos homogeni-
ló szövetség rendezésében – a jövő útja
ást vállaló művészek kisközösségeié.
ost örüljünk annak, hogy e bemutatkozás
– köszönet a Műcsarnoknak, hogy segítet-
ndezőnek, és ismétlem, minden résztvevő

ha vannak művészek, akik ha
venni. Az élet ilyen kis közhel

Kép '90 kiállítási enteriőr

Kép '90 kiállítási enteriőr

Kép '90 kiállítási enteriőr

Záborszky Gábor: Aranykor I, 1990

Vigh Tamás: Rimantas Dangitis miért lá

Mácsai István: A kilincs, 1990

El Kazovszkij: Purgatórium VII, 1990

Balla Margit: Szerelem a kolera idején, 1

Marosvári György: Ócsai kertek októbe

Szabados Árpád: Vörös gerenda, 1990

munkái formaszegény, irodalmi romantikától telített illusztrációk voltak, most képszerű elképzelések visszaadására törekszik. 1847-ben sokat foglalkozik arcképek festésével is. Schadowtól Sohnhoz, innen főleg tájképeiben Lessinghez, végül Schirmerhez pártol, de a maga erejét érző művészt már egyik sem elégíti ki.

1848-ban Münchenbe megy. Folytonosan kereső lelke a képtár nagy mestereinek, Rubens, van Dyck, Murillo műveinek tanulmányába merül el. Ekkor alkotja első nagyobb, számottevő festményét, „a fiatal Pant az Olimpuszra ragadó amorettek"-et (1849). Témáiban már ekkor is az antik vonzza, de Gerstenberg szerint nem azért, mintha a klasszikus művészet ekkor már centrális élménye lett volna, hanem egyszerűen a rubensi világba való elmélyedésének következményeképpen, éppúgy, mint Párisban Couture hatása alatt. S csak Rómában, férfikorának teljében jutott el a fejlődés ama fokára, melyen egy belső kényszer folytán megteremtette, klasszikus gondolatait egyedül kifejező, nagyvonalú formanyelvét.

A Piper-Verlag a művész gyermek- és ifjúkorának fejlődését híven tükröző fakszimile-rajzkiadványban bájos darabbal gazdagította eddigi pompás publikációinak sorozatát.

Dr. Hoffmann Edith.

SPINELLO ARETINO. Eine stilgeschichtliche Studie über die florentinische Malerei des ausgehenden XIV. Jahrhunderts, von *Georg Gombosi.* (140. o. 20 kép.)

Toscana XIV. századi festészetének története az olasz művészettörténelem legingo-ványosabb területei közé tartozik. Igen sok itáliai és külföldi tudós foglalkozott már a fejlődés főirányainak megrajzolásával, a vezér-törekvések kihámozásával, valamint az egyes nevezetesebb művészegyéniségek körül[illegible]

egyszer keresztezik egymást és így még bonyolultabbá válik a fejlődés képe. Andrea Orcagnának és fivéreinek a század derekán virágzó művészete sem áll még világosan előttünk. Vasarinak, Ghibertinek és az Anonimus Magliabecchianusnak e korszakra vonatkozó írásai sem nyujtanak elegendő és mindig megbízható följegyzéseket. Pedig igen fontosak a hiteles írásbeli adatok, mert a stíluskritika alapján álló meghatározások az egyéniségek csekélyebb önállósága, a műhelytradíciók ápolása, a hagyományos ábrázolások átvétele folytán itt kevésbbé megbízhatók, mint a quattro- vagy cinquecento alkotásaival kapcsolatban.

Egy fiatal, de rendkívüli készültségű, Németországban és Itáliában képzett, a *Magyar Művészet* olvasói előtt már jól ismert, magyar művészettörténeti író, Gombosi György most arra vállalkozott, hogy a kései toscanai trecento-festészet félhomályába jobban bevilágítson. Spinello Aretinóról, az arezzói származású festőről írt monografiát, amelyben azonban nemcsak ennek a nagy fontosságú mesternek munkásságát igyekezett tisztázni, hanem a trecento végén működő legjelesebb firenzei festőknek oeuvrejét, stílustörekvéseit is körvonalazza. Rendkívüli érdeme a könyv-nek, hogy egyéni kutatások, szemlék eredménye. Gombosi végigjárta azokat az olaszországi városokat, ahol Spinello Aretinónak és társainak freskói, táblái láthatók, sőt a külföldi múzeumokban őrzött idetartozó művek egyrészét is a helyszínen tanulmányozta. Bennünket Spinello különben azért érdekelt közelebbről, mert egyik főművének, a montolivetói kolostor számára készült nagy oltárképének két tábláját a hozzátartozó predellákkal együtt Szépművészeti Múzeumunk őrzi. A képtár trecento-gyüjteményének egyik legnevezetesebb darabja.

Spinello Aretino (1346? —1410) kezdetben Orcagnának és fivéreinek követője; ezeknek archaizáló, Giotto eredményeivel szembeszálló stílusát veszi át. Így kevésbbé törődik a tér éreztetésével, alakjait a képkeret elejére állítja, hogy azok körvonalai ornamentálisan díszítsék a képsíkot. Később azonban őrá is hatnak Giotto kései freskóinak világosan fölépített terei, alakjainak erőteljes plasztikája és szembefordul Orcagna körével. Majd a [illegible]ai Ambrogio Lorenzetti tájképfestészetének [illegible]y távlatait szereti meg mesterünk. Stílusa [illegible]or lazábbá, gotikusan szaggatottá, vibrálóbbá [illegible]k. Ez utolsó korszaka Spinello fejlődésének, [illegible]ut legpregnánsabban kifejezésre a század [illegible]ének gotikája, melynek aztán Masaccio [illegible]numentális illuzionizmusa vet véget.

Gombosi Spinello fejlődésének ezt a há-[illegible] korszakát igyekszik könyvében minél [illegible]gosabban és minél részletesebben kidom-[illegible]ítani. Igen értékes eredménye munkájának, [illegible]y elsőül ismerteti Spinellónak legkorábbi és eddig figyelmen kívül maradt festményét, a firenzei St. Crocénak Medici-kápolnájában függő Ker. Szt. Jánost. Különös, hogy a képet eddig nem hozták kapcsolatba Spinello művészetével, pedig rendkívül hasonlít mesterünk többi Ker. Szt. Jánosához, elsősorban a Szépművészeti Múzeumunkban lévő montolivetói oltárkép tábláján lévő alakhoz. Nagyon jelentős Gombosinak az a helytálló föltevése, hogy itt bizonyára a St. Croce Szt. János-kápolnájának Vasari által is említett és Spinello

MAGYAR MŰVÉSZET 1927.

ifjúkori művének tulajdonított oltárképével állunk szemben. A Giotto ismert freskóival díszített kápolna oltárképe ugyanis hiányzik. Gombosi, ha könyvében e Szt. Jánost tüzetesebben összehasonlította volna a londoni National Galleryben lévő Orcagna-hármaskép Szt. Jánosával, úgy még szemléltetőbben bizonyíthatta volna Spinellónak az Orcagna művészetével való összefüggését. Egyszersmind azonban a már jelentkező lényeges eltérést is. Míg Orcagna londoni képén Szt. János köpenye szorosan tapad a szent testének jobboldalához és így annak formái is jól érvényesülnek, addig Spinello alakján a derékon lévő laza ráncok, melyek a testet körülfogják, ennek körvonalait elhomályosítják. Kétségtelenül gotikus stílustörekvésre valló jellemvonás. Giovanni Pisano Madonnáiban láthatjuk ezt már korábban, de még határozottabban. Nem hiába volt ez a szobrász-genie az összes olasz mesterek között legjobban telítve a gotika szellemével. Viszont nem találhatjuk meg a londoni Orcagna és a firenzei Spinello Szt. János-kép között a Gombosi részéről hangsúlyozott tárgyi analógiát. A londoni Szt. János nem utal — mint a firenzei — a fejszére, mellyel a terméketlen fát kivágják. Ezt a szimbolikus értelmű, ritka ikonográfiai adalékot ellenben egy száz évvel későbbi festményben láthatjuk hasonló formában, Jacopo Sellaiónak (?) Szépművészeti Múzeumunkban lévő, nem régen szerzett alkotásán.

Az arezzói S. Francescóban is fedezett fel Gombosi három korai Spinello-freskót, melyek eddig nem szerepeltek az irodalomban. E templom valóságos galériája Spinello már ismert műveinek, de ezek mind későbbiek a Gombosi által először ismertetett freskóknál. Ezenkívül Gombosi több helyes változtatást eszközölt Spinello műveinek eddig megállapított sorrendjében, viszont sie
Campo-Santo idetartozó freskóinak mél
kimutatja, hogy Spinellónak és Anto ekk
zianónak közös alkotása. Egy al váli
röviden megemlíti Szépművészeti Mú itt j
nak azt a kiváló Madonna-képé vég
régebben Suida nyomán Orcagnána mo
nítottak, majd Léderer Sándor Berna
műve gyanánt határozott meg. Gon ron
rint e festmény Orcagna fivérének, vilá
Cionenek a műve. bor

Gombosi bizonyára a firenzei hog
sekrestyéjében lévő, Sirén által Nardónak tulajdonított Mária-triptychonnal való hasonlóságra alapítja ezt az állítást. Mi is kétségtelennek tartjuk a két Madonna-kép között való közvetlen kapcsolatot, de Bernardo Daddi néhány Mária-képén is találunk a budapesti oltártábla részleteivel többé-kevésbbé megegyező rokonvonásokat. Festményünk élénken bizonyítja azt a nehézséget, mely a Giotto után való időből származó trecento-képek stíluskritikai meghatározása elé gördül. Hiszen a Daddinál, majd Orcagnánál és fivéreinél látható beállítás, arctípusok, angyalfejek, kosztümök még későbbi követőiknél is visszatérnek. Különben úgy tudjuk, hogy Gombosi a budapesti Madonnára vonatkozó állítását egy külön tanulmányban fogja tudományos érvekkel megokolni. Érdekes Gombosinak az a közlése is, hogy az *arezzói S. Francescó*-ban egy *Spinello tanítványától* származó freskót láthatunk, mely *magyarországi Szt. Erzsébetet, filia regis Hungariae*-t ábrázolja. Míg Németországban, Belgiumban és Franciaországban gyakran találkozunk a magyar szent szobraival, képeivel, addig Itáliában ez ritkaság.

Gombosi könyvének azt a részét, mely Spinello és a trecento végén működő nevezetesebb firenzei festők alig publikált freskóit tárgyalja fejlődéstörténeti szempontból, természetesen kevéssé ellenőrizhetjük. Ha itt pontos bírálatot akarnánk mondani állításairól, úgy könyvével kezünkben végig kellene járnunk mindazokat a templomokat, palotákat, múzeumokat, ahol az általa leírt és bonyolultan elemzett, de még csak gyéren reprodukált alkotások láthatók. Mindazonáltal az az érzésünk, hogy Gombosi itt is lelkiismeretes, tudományosan megalapozott munkát végzett és hogy eredményei helytállóak. Megértjük azt is, hogy a fiatal szerző miért adta ki művét németül. Csak igen kevesen vannak Magyarországon, akik a trecento részletproblémái iránt komolyabban érdeklődnek, míg a német nyelven kiadott könyv tudományos eredményeit az egész világ művészettörténetírói számontartják. Gombosi Spinello Aretinója, bár német nyelven jelent meg, mégis a magyar művészettörténetírás számottevő sikere. *Ybl Ervin.*

Felelős szerkesztő: Dr. Majovszky Pál.

Főmunkatárs: Dr. Lázár Béla.

Kiadó: Ormos György.

Szerkesztőség: VII., Erzsébet-körút 7. II.

Magyar Művészet. 1927. 8. szám.

Nyomatott a Lorilleux Ch. és Tsa gyár festékével.

Az Athenaeum r.-t. mély- és könyvnyomása.

GOMBOSI *György*, művészettörténész, * Budapest 1904 május 10. Tanulmányait a firenzei, berlini és budapesti egyetemen végezte, 1928—30. a római Történeti Intézet ösztöndíjasa, 1930—32. a Szépművészeti Múzeumnál teljesít szolgálatot, 1932—34. az Estlapoknál művészeti referens. Az Erns-t Múzeum aukciókatalógusaiban 1926—1931. végezte a festmények meghatározásait. Az olasz művészet különböző korszakairól (velencei mozaikok, firenzei festészet XIV. sz., ferrarai festészet XV. sz., Raffael, velencei cinquecento, főleg Giorgione, Palma, Piombo, Tizian, Veronese) számos munkáját tette közzé 1923 óta kül- és belföldi folyóiratokban. Önálló kötete „Spinello Aretino" c. németül jelent meg s a firenzei trecento késői mestereit tárgyalja (Budapest, 1926). E lexikon főmunkatársa.

E. G. I. 3961

mester

1294. Umbriai ~~iskola~~

A XV. század végéről.

Madonna a gyermek Jézussal

Egész ~~Egy fölül~~ ~~Mária~~ E félkörives és oszl

~~egész alakban ábrázolt Madonna és~~

táplálkoz ~~szerik~~ és anyjának bal emlőjét ~~ve~~

lett oldalt, egy-egy angyal imádko

mint a Madonnáét és Jézusét, dicsf

Fresco

~~Tenvivoma~~ vászonra, mérete

Vétetett M. Rocchitól 1895

Elszámoltatott 1895: VIII

Az elszámolásra nézve l. a

904: IV. 26.

1895

Gombosi György

Könyve Palma
Vecchio-ról.
Stuttgart, 1937
Deutsche Verl. Anst.

Ism.:
Magyar Művészet
1937. 261. 262 l

ATVÁNY

ORSZ. BIZOTTSÁGA

Budapest
IX. Rákos u. 10.

úr
úrnő

1021

Új magyar rajzművészet

Kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában

GOMBOSI Gyuri

Szokatlan műfajú kiállítással találkozott ez év március 29. és május 27. között az a látogató, aki a Magyar Nemzeti Galériában a földszinten nemcsak Kondor Béla nagy életművét tekintette meg. Emlékkiállítást láthatott, de nem egy művészét, hanem egy művészettörténészét. Rekonstrukciót láthatott, de nem művekét, hanem megírt és megíratlan kötetekét. *Gombosi György* (1904–1945) posztumusz művének, az *Új magyar rajzművészet*nek 1945-ben megjelent első, s tervezett második kötetének illusztrációi alkották e kiállítás anyagát. A mű a szerző jó barátja, *Litván József* segítségével került kiadásra. A második kötethez Gombosinak csak vázlatai, feljegyzései készültek el, s a tervezett illusztrációk egy részének nyomdai kliséje. A kiállítás fő részét a Gombosira vonatkozó dokumentumok, illetve könyvei, jegyzetfüzete mellett e két kötetet illusztráló rajzok adják. *Majoros Valéria,* a tárlat rendezője példaadó szorgalommal és odaadással, sok esetben a saját művészettörténészi szaktudására támaszkodva deritette fel az eredeti rajzokat, illetve határozta meg azokat, ha a második kötethez

1

2

4

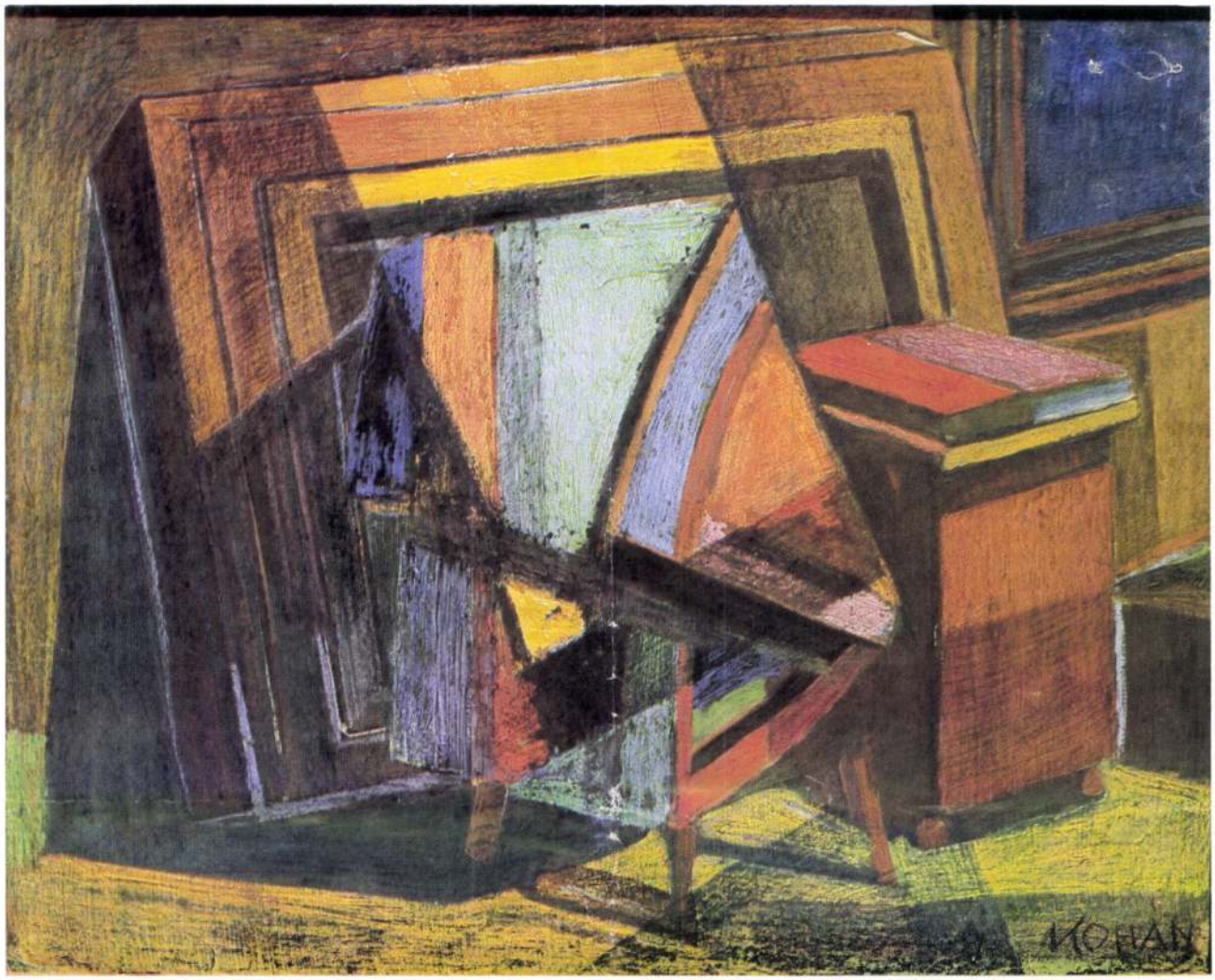

a reális optikai látvány az elsődleges, a kiindulási alap, s pusztán erre épülnek rá a különféle szemléletbeli, formai hatások. Látszólag sok szállal kötődik például a kubista szellemiséghez, ennek ellenére sohasem teremtett színtiszta kubista kompozíciókat. Más lapra tartozik, hogy többször visszatér a térszerkezetek hangsúlyozásához, a síkszerű elemek mértanias, stilizált elrendezéséhez.

Aki mindenesetre csupán a vegytiszta esztétikai képleteket értékeli, bizonyára kétkedve fogadja ezeket a műalkotásokat. Akinek viszont van némi fogékonysága az átmenetekben rejlő szellemi izgalmakra, eredményekre, annak élményekkel, tanulságokkal is szolgálnak Kohán tempera képei. Mert a *Termés* és a *Múzsa* című művek gömbölyded, ritmikus nőalakjai s hangsúlyos terei egyszerre utalnak a quattrocento élményekre, valamint *Léger*, egyáltalán a kubizmus térmoduláló módszereire. Ugyanakkor az *Emlékezés* finoman mozgatott tereiben egy intim, lírai érzés tükröződik, ám a Pávás asszony egyiptomias, mértanias elrendezésében és eleven színritmusaiban már valamiféle monumentális, szimbolikus dekorativitást érzékelhetünk. És a csendéletek, az enteriőrök mellett sem lehet elmenni figyelmetlenül. Mert itt látjuk csak igazán, miként gazdagodik lépésről lépésre az alkotó formaépítő, térszervező gyakorlata. Előszeretettel festi például a kitágított terű, kettős szobarészleteket, mint ahogy többször felhasználja a tükrökből, tükröződésekből és a különféle árnyékhatásokból kiaknázható szerkezeti, dimenziós lehetőségeket *(Formák térben, Napraforgók terítővel, Kagyló szobabelsőben)*.

S végül újracsak elcsodálkozik a néző: mennyi kötődése, analógiája van Kohán több szólamú, de karakteres művészetének. Különös, hogy a stilizált térszervezésen és *Delaunay* színkorong-motivációin át alkalmanként egész közel kerül az alkotó *Martyn Ferenc* „díszruhás ülő alakjaihoz". Ám az is látnivaló: ebben a piktúrában *Nemes Lampérth*hoz, *Dési-Huber*hez vagy *Gruber Béla*hoz fogható indulatok, energiák munkálnak. Nyilvánvaló így, hogy rendszerint *Siqueros* és *Rivera* monumentális erejű festészetére hivatkoznak a művész méltatói, amikor közeli vagy egyenrangú teljesítményekről beszélnek. Kevésbé nyilvánvaló viszont egy még közelebbi rokonság. És itt *Kerényi Jenő*re gondolok, aki archaikus keménységű, barbár indulatú plasztikáival hasonló frontáttörést csinált szobrászatunkban, mint Kohán György a maga területén.

Szuromi Pál

3

szánt, megnevezés nélküli képanyaggal került szembe. Egy kisebb hányad így is felderítetlen maradt, s ebből mind ez ideig (épp a megnyitó perceiben) csupán egyetlen darab került elő.

Miről szól végül is a kiállítás? Gombosi Györgyről vagy a magyar rajzművészetről? Mi módon lehet egy művészettörténészi életmű kiállítás tárgya? A kérdés csak azoknak tűnhet szokatlannak, akik előtt egy tárlat – legyen az szokványos vagy kevésbé az – csupán bemutatott művek sora, minden láttatott vagy nem láttatott művészettörténeti összefüggés nélkül. Az alkotások egy bizonyos konstellációban (magángyűjtemény, kiállítási enteriőr stb.) önmaguk jelentésén túl bizonyos művészettörténeti összefüggéseket is feltárnak. Sőt feltárnak egy jól körülhatárolható ízlést, amely ha teljesen egyéni is (a gyűjtőé a kiállításrendezőé stb.) ritka esetekben mégis olyan művészettörténeti szemléletmód áll mögötte, amely az adott munkákkal kapcsolatban a leglényegesebb összefüggésekre világít rá. Gombosi György az *Új magyar rajzművészet* című könyvével a magyar rajzművészetnek olyan szemléletét teremtette meg, amely nem a festészeti stílusok szemszögéből vizsgálta a rajzművészetet, hanem a műfaj önálló törvényszerűségeit kutatta. Oly módon vált tehát eggyé életművében a rajzművészet és ő maga, a kutató, hogy a negyven évvel későbbi utókor nem hagyhatja figyelmen kívül ezt: a magyar rajzművészetet bemutatni akaró kiállításnak mindaddig a Gombosi szemléletéből eredő összefüggések alapján kell elrendeződnie, míg nem talál más, a rajzművészet sajátosságait jobban megértető szemléletmódot. Maradhat még a hagyományos, stílustörténeti, s így tulajdonképpen kronológiai sorrendet követő rendezés, ez azonban megint csak a festészet mellé, illetve alá rendelné a rajzművészetet: önálló sajátosságait nem láttatná.

Gombosi azt a címet adta könyvének: *Új magyar rajzművészet.* A címválasztás kapcsán egy dologra érdemes felfigyelni, s ez az új szó használata. A szó először Ady költészetében telítődött azzal az etikai izzással, amelynek értelmében az új nemcsak a réginek, de a hamisnak, hazugnak is ellentétévé vált. A század első évtizedeinek művészeti terminológiájában ritkán előforduló modern helyett az új vált e korban használatossá, s ezt talán épp sokrétűbb értelmének köszönhette. A Nyolcak első kiállítása *Új képek* címen nyílt meg, s Fülep Lajos *Új művészi stílus* című tanulmánya mellett (amelyben annak inkább hiányát jelöli) Kállai Ernő *Új magyar piktúrája* jelzik a művészettörténeti irodalomban való meghonosodását (természetesen a szó tágabb, etikailag is színezett értelmében). Gombosi címadása így nemcsak a modern magyar rajzművészet bemutatását sejteti, hanem valami mást, az addigi rajzművészettől eltérőt, s azzal bizonyos fokig szembenállót is.

Miben ragadta meg Gombosi a rajzművészet eme sajátosságát? Szemléletének összetevőit az *Új magyar rajzművészet* bevezetőjében tapinthatjuk ki, de a részletes és sokoldalú elemzéseket kéziratos feljegyzései között lelhetjük meg. E feljegyzéseket szintén Majoros Valéria értelmezte, s erről szóló tanulmányában hosszú idézeteket is közölt Gombosi jegyzetfüzetéből. E gondolatok igen erős rokonságban állnak az expresszionizmusnak a rajzról és műalkotásról vallott nézeteivel. Ösztönösség és intuíció, lelki alaprétegek és intellektuális elfojtás, a tudattalan és az anyag természetének való engedelmeskedés a Gombosinál használt kulcsfogalmak. Freud, Jung, Bergson gondolatai csendülnek itt vissza.

1 Nemes Lampérth József: Álló akt, tus, papír, 66x43 cm, 1916
2 Berény Róbert: Varrogatók, papír, tus, 31,9x20,1 cm, 1912
3 Vaszary János: Synthetikus vonalak, ceruza, papír, 28x40,3 cm, 1911

4

5

Gombosi igen szépen és érzékletesen elemzi a XIX. és a XX. század művészete közötti különbségeket. Szerinte a XIX. századi művész alkotása, de általában a festmény is „homlokzat"; bizonyos kollektív szépségeszményből fakadó normák alatt áll. Az ebben feltárulkozó egyén „Persona", vagyis tudatosan stilizált személy. Az ennek megfelelő művészi megnyilatkozás az alkotótól öncenzúrát követel, és olyan normáknak való alávetettséget, amely reprezentál, de egyben el is rejt. Ebben a „homlokzat"-művészetben a rajz is csak terv vagy vázlat, s ilyen értelemben „homlokzat". Nem véletlenül jegyzi meg Gombosi, hogy „Finom rajzolóink voltak a múlt században, de nagy rajzolónk nem: csak Székely Bertalan egyik-másik pillanatában szólalnak meg a rajzolói szabadság nagyszerű erői". Az igazán modern rajz az, amely még az intuíció állapotában van, s nélkülözi az úgynevezett metodikus befejezettséget. Ennek feltétele, hogy a művész rá merje magát bízni eszközére, s szabadon engedje érvényesülni a saját és az anyag karakteréből fakadó spontán mechanizmusokat. Az ilyenfajta tevékenység már-már ösztönös, de épp ez a XX. századi rajz igazi jellemzője. Századunk művésze számára „követelménnyé vált ideális énünk lebontása és vállalnunk kellett önmagunkról olyan felismeréseket, aminőket a természettudomány és mélylélektan fejlődése mellett nem lehetett többé megtagadni". Ez a fajta „lebontás"-t a művészet a rajzban végezte el, s Gombosi szerint ezért válhatott a rajz a par excellence XX. századi művészetté.

Nem véletlen, hogy Gombosinál a rajz „grafológiája" válik az egyik legfontosabb kategóriává. Az a vonatkozás tehát, amely a mélypszichológia számára is hallatlanul sokat jelent. A rajzművészet terminológiájában szélesebb körben használatos grafológiai érték fogalma Gombosinál a kézírás „biológiai értéké"-vel azonosul, s a „modern anyagszerűség"-gel együtt a modern rajz alapfeltételévé válik. „A rajz életéhez hozzátartozik mindaz, ami az anyag természetéből folyik, a toll sercegése kihallatszik a rajzból..." – írja Gombosi az anyagszerűséggel kapcsolatban, s az így felfogott anyagszerűséget leginkább *Nemes Lampérth József, Uitz Béla, Rippl-Rónai József, Berény Róbert, Czóbel Béla* rajzaival kapcsolatban emeli ki.

Mindeddig azt vizsgáltuk, ami Gombosi írásaiból derül ki. Most arra kell kitérnünk, hogy mit láttat mindebből a kiállítás. A néző bizonyára nem tudja milyen szándékkal kerültek egymás mellé a művek. Egy dolgot azonban megtud, vagy legalábbis észrevesz: a rajzokat a lazán értelmezett kronológiai rend mellett sajátos szellemi azonosság fűzi össze. Koherenciát érez a művek között, s ennek megérzése már kiindulópontja a Gombosi által felállított elméleti rendszer megértésének. A kiállítás a maga sajátos eszközeivel nem tehet többet, mint hogy rekonstruálja a rajzok Gombosi által feltárt összefüggé-

4 Vilt Tibor: Önarckép,
kréta, papír, 22,9x16,8 cm, 1929
5 Bokros Birman Dezső: Önarckép,
tus, papír, 36,5x18,4 cm, 1943
6 Nagy Balogh János: Kubikosok,
tus, papír, 24x31 cm (Artfotó)

seit. A látogató egyéni képzettségétől függ, hogy mit tud mindebből Gombosira vonatkoztatni és viszont. A bemutató mindenesetre megteremtette a Gombosival való azonosulás alapját.

Milyen sajátos eszközöket használt fel a kiállítás e cél elérésére? Nehéz szétválasztani a terem adta lehetőségekből fakadó megoldásokat és a tudatos rendezői koncepciót. A kis terem fala nyilván kevés lett volna az anyag zsúfolástól mentes bemutatására, és a rajzok méretéhez képest túl nagy üres teret hagyott volna középen. A terem hosszanti elválasztása logikus lépés volt, s azonkívül a tér szűkítésével és megduplázásával a rajzi környezethez illő meghittséget is megteremtette. Hogy a rendező e hosszanti elválasztást nem egyszerűen egy sima paravánnal, hanem négy darab, szemben levő csúcsaik mentén egy tengelyre fűzött hatszög alapú hasábbal tette meg, nemcsak mozgalmasságot adott a térnek, de olyan újabb intim hatású beugrókat is teremtett, amelyek igazán alkalmasak a rajzok egyéni finomságainak kellő mélységű tanulmányozására. Az úgynevezett „kallódó" anyagot nem sikerült a meglevőkkel hasonló organikus rendben felvonultatni. A terem hátsó falát a hiányzó művek fényképei borítják be, kissé riasztó rendben sorakozva egymás alatt és mellett. Fontos, hogy külön lett választva a reprodukció az eredeti művektől, de igazán akkor épült volna be ez is a kiállítás rendjébe, ha távolabb kerül az eredeti anyagtól, s a reprodukcióhoz talán túl igényes, de a kiállítás egészéhez mindenképpen méltó módon hasonlóan bensőséges atmoszférát teremtő installációba helyezik. De ez már a kiállítóhely karakterének kikerülhetetlen fogyatékossága.

A tárlaton azonban mégis a művek az érdekesek, s a legnagyobb örömünkre az szolgált, hogy a magyar rajzművészet legkitűnőbb alkotásaival szembesülhettünk, olyan alkotásokkal, amelyeknek egy része még mindig annál az eredeti tulajdonosánál van, akitől annak idején maga Gombosi is kölcsönkérte.

Az igen alapos, minden tudományos igényt kielégítő katalógus (leszámítva egy áttekintő bibliográfia hiányát) juttassa majd eszünkbe mindig, hogy nemcsak egy nagy művészettörténész életművének – legalább válogatott – magyar kiadása hiányzik a köztudatunkból, de a magyar rajzművészet igazi története is megírásra vár.

Bellák Gábor

6

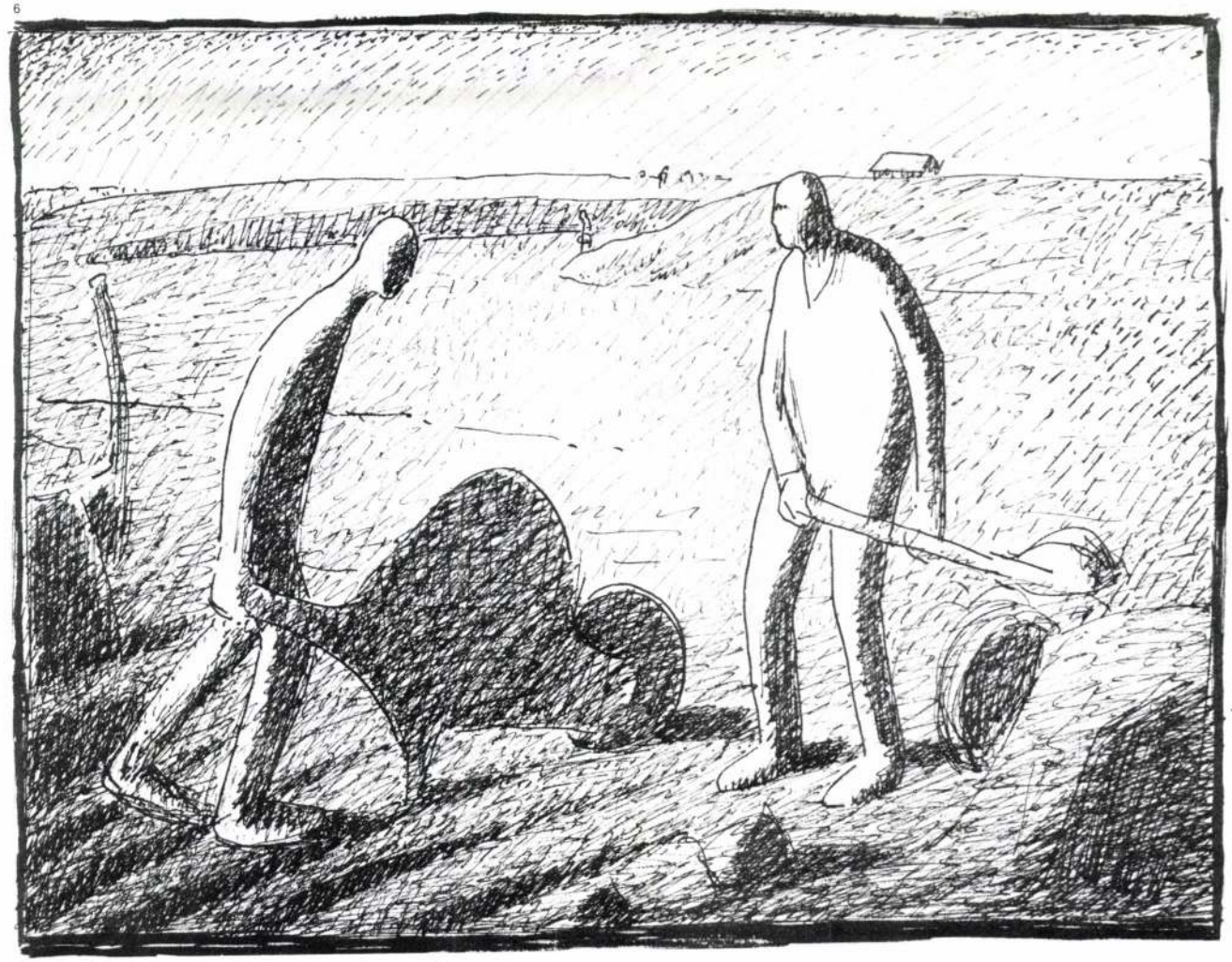

Félre a tréfával!

IV. Békéscsabai Alkalmazott Grafikai Biennálé, 1984

(Lehet néhány embert mindig és minden embert egy rövid ideig bolondítani, mindig és mindenkit, azonban nem lehet.)
Abraham Lincoln

Ami nem volt. Tartsanak maradinak, ha tetszik, földhözragadtnak vagy éppenséggel szűklátókörűnek, nekem a betű fogalmáról akkor is a könyv jut először eszembe, ha vannak ennél jóval szellemesebb, rafináltabb, eredetibb vagy misztikusabb gondolattársítások is. Mentségemre szól a közhelyszerűségében is eleven valóság: életünk egyik döntő fontosságú tevékenysége a kommunikáció, amelynek – a beszéd után – legfontosabb eszköze a nyomtatott szöveg. Azaz a betű, amely az esetek 90 százalékában könyv-, illetve újságoldalak formájában jut el hozzánk. Minden egyéb szöveges produktum (hivatalos vagy magánlevél, különféle okokból kitöltendő űrlap, használati utasítás, plakát, embléma, cégér, diszoklevél, gyufacímke, röpcédula, mozijegy vagy ebújraoltatási fölszólítás) – bár kommunális jelentőségüket és funkcionális létjogosultságukat ez a körülmény nem csorbítja – a könyvekkel összevetve a betűk fölhasználásának csupán elenyésző töredékét képviseli.

Már önmagában e mennyiségi arány miatt is meglepő volt, hogy „a betű" jegyében megrendezett IV. Békéscsabai Alkalmazott Grafikai Biennálé rendező bizottsága a pályázati kiírás megfogalmazásakor a megadott (s egyben nyilván melegen ajánlott) témák fölsorolásában puszta említésre sem méltatta – s ezzel gyakorlatilag szinte teljesen száműzte a kiállításról a könyveket. A több mint száz kiállított munka között mindössze öt könyv akadt (*Löblin Judit:* Fungorum in Pannoniis observatorum, *Dános Judit:* Tompa Mihály Virágversek című művének borítója és illusztrációi, *Tóth Sándor:* Aranykéziratok, a Kecskeméti puszta és a Szilárdy-emlékkönyv borítótervei), s folyóirat is csak három (*Orosz István:* Múzsák, *Vellner Péter:* Hi-fi Magazin és *Zsótér László.* Interpress Graphic). Történt mindez annak ellenére, hogy a katalógusban a nevek melletti rövid curriculum vitae-ben a legtöbb résztvevő sietett hangsúlyozni, hogy ő „az alkalmazott grafika minden területével" foglalkozik. Nos, ezek szerint a többség a könyv- és folyóirattervezést nem tekintené az alkalmazott grafika részének? Vagy ez a terület nem tűnt elég látványos, elég művészi, netán elég kifizetődő feladatnak? Esetleg teljesen érdektelen a téma? Túl nehéz? Vagy olyan tökéletesen megoldott, hogy már semmit nem lehet hozzátenni? Vagy inkább arról lenne szó, hogy az aprólékos, pontos munkát, komoly koncentrációt igénylő, ám ehhez képest valóban csekélyen jövedelmező sajtó- és könyvtipog-

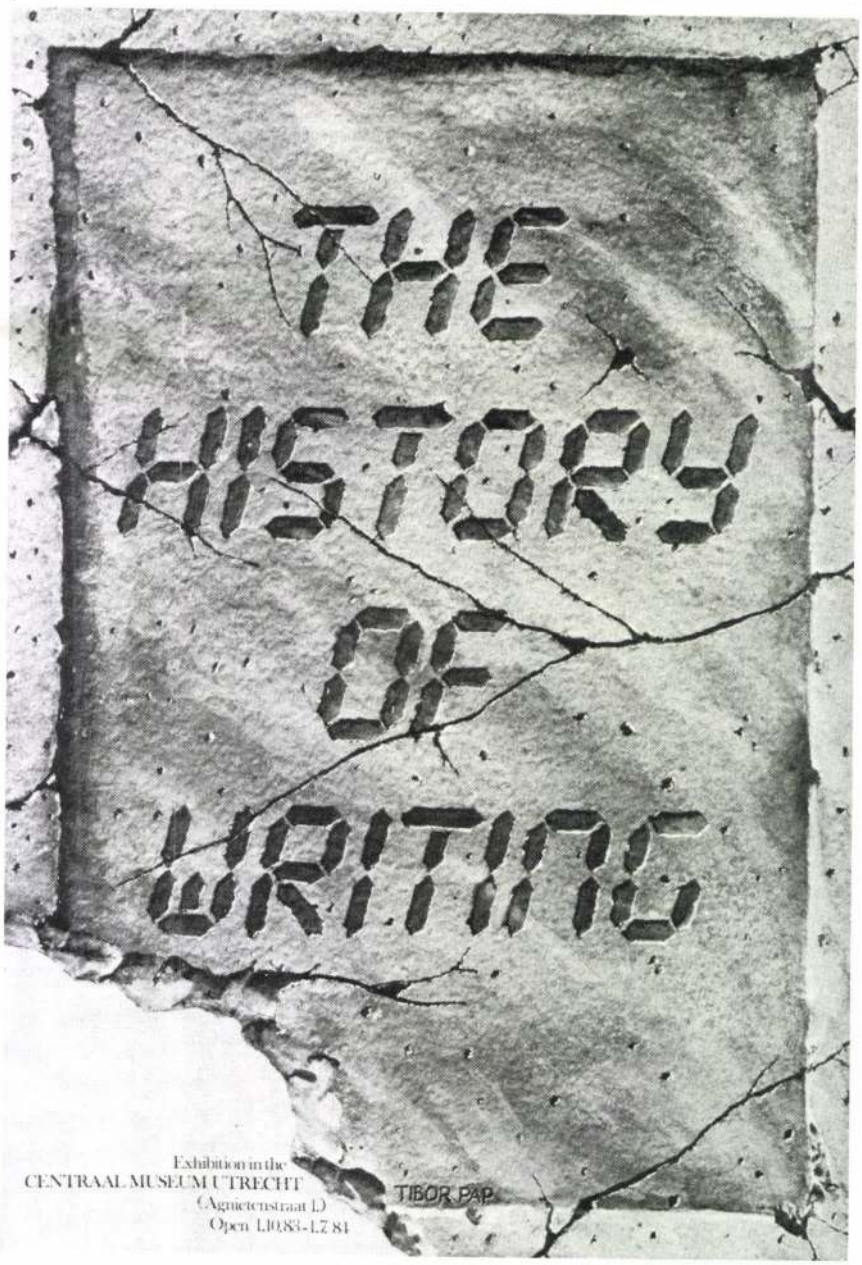

Rippl-Rónaitól Gombosi Györgyig

Rajzművészet-kiállítás a Nemzeti Galériában

Kis közép-európai művelődéstörténet: a művészettörténész, aki Berlinben Spinello Aretinóból doktorál, magyar rajzművészetkötetet tervez a kőbányai sörgyárban, 1943-ban, munkaszolgálatban. Együtt gondolkodó kiadóra talál, megírja, megszerkesztik az albumot, éppen végeznek is negyvennégy március tizennyolcadikának éjjelén, a német megszállás éjszakáján. A klisék egy része már el is készült, a szerzőt újra behívják, a kiadót deportálják épp negyven esztendeje, s bár a szerző elpusztul, amikor Auschwitzból Németország felé hurcolják, a kiadó visszaérkezik Mauthausenből, és a kliséket épen megtalálja. Így jelent meg *Gombosi György Új magyar rajzművészet* című könyve a budapesti Erasmus Kiadónál 1945 karácsonyára.

Alig figyelnek rá, a többszörösen háborúvesztes országnak, a hadikáros képzőművészeti életnek is egyéb gondjai vannak, nem nehéz hát elfeledni később a kétkötetesre tervezett, egyetlen kötetnél végképp megakadt vállalkozást. Gombosi György, a szerző emlékét ugyan ébreszti később a szaktudomány, ez a laza megemlékezéssor nagyjából akkor kezdődik el, amikor nevének népszerűsítőjét, a harmincötös Éber—Gombosi-féle művészeti lexikont éppen elhomályosítja az új, négykötetes akadémiai Művészeti Lexikon a nagyközönség szemhatárának peremén. Hatvanöt-hatvannyolc óta már azoknak sem kell feltétlenül kezükbe venniük „az Éber—Gombosit", akik még azzal alapozták az ismereteiket, azóta a négykötetes utódban olvasható, hogy klasszikus itáliai mesterek és modern magyar művészek monográfusa volt Gombosi. Azt azonban már csak emlékező pályatársainak s fiatal művészettörténészeknek a dolgozataiból lehet újabban megtudni, hogy a művészettörténész, aki Palma Vecchio-kötetével az egyetlen nem német szerzője volt a *Klassiker der Kunst* könyvsorozatának, aki címszavakat írt a legmegbízhatóbbnak ismert lipcsei Thieme—Becker művészlexikonnak, aki negyvenben Olaszországban, negyvenháromban még Zürichben publikált, itthon múzeumi munkát nem kaphatott.

Mégsem a kegyelet az oka, hogy nincsen dolga a kritikának ezzel a könyvet és vállalkozást rekonstruáló, kiváló *Nemzeti Galéria*-kiállítással. A kegyelet a magasabb szellemi és etikai régiókban egyébként sem keveredik a nedves kenetességgel. Gombosi György ifjú utódai feltámasztották a kétszeres tetszhalálból az *Új magyar rajzművészetet*, emlékező kiállításra összegyűjtötték a könyvben megjelent és megjelenésre szánt rajzok eredetijét, alapos katalógusba szedték Gombosi kinyomtatott és jegyzetben maradt gondolatait mesterekről és művekről, de nem szépítették tökéletesre a tudományos életművet. Megbecsülték, élőnek tartották annyira Gombosi György tudományos munkásságát, hogy a fél évszázaddal későbbi utódok köteles kritikájával olvassák. Valódi életművet, nem legendát ébresztenek. *Tátrai Vilmos* tehát megtisztelő objektivitással értékeli a Freud, majd Jung eszmekörében reneszánsz traktáló Gombosit, s nem kevésbé tárgyilagos *Majoros Valéria* sem, aki a hagyatékból a grafikakönyv körülményeit feltárta, rekonstruálta, a műveket felkutatta, és felkutathatatlanná vált rajzok reprodukcióival kiállította. (Kár, hogy a több szerzős katalógustanulmány nem egészen szerencsés összeszerkesztése ezt a gondolatilag tiszta munkát kissé összevegyíti.)

Az *Új magyar rajzművészet* című rekonstrukciós kiállításról tehát nem valamiféle megrendülés miatt nincs kritikai mondanivalója a kritikának. Hanem azért, mert a kiállítás kitűnő. A könyvet bevezető Gombosi-tanulmány esetleges túlhaladott eszméit egyrészt értékelte már a Gombosi-kutatás, másrészt a Nemzeti Galériában — a kötettel ellentétben — csak a művek vannak jelen, a bevezetővel nézőnek, kritikusnak semmi dolga. Élvezheti hát azt a nagyvonalú rajzpanorámát, amely Rippl-Rónaitól Vajda Lajosig, Ferenczy Károlytól Anna Margitig mutatja az e századi magyar képzőművészetnek e legmeghittebb, eredeti valóságukban oly ritkán látható csúcsteljesítményeit. Valóban panorámát, valóban csúcsokat lát. Ha hiányos, ha féloldalas lett volna Gombosi válogatása, akkor is — finom az ötlet — érdekes volna egy fél évszázaddal korábban élt szakember elfogultságaival találkozni. Csakhogy nem hiányos, nem féloldalas. Elfogultságokhoz szoktatott korunknak egyenesen megdöbbentő, miként volt képes teljességében oly egészen s részleteiben oly árnyaltan áttekinteni Gombosi azt a fél évszázadot, amelyben benne élt, amelybe bele is halt — olyannyira nem adatott meg neki a „tudományos távlatosság". Nemcsak a negyedszázada emigrációban élő Uitz, az emigrációban meghalt, engesztelhetetlen Tihanyi, az akkor hivatalosan enyhén szólva kétes Pór és Bokros-Birman van a biztos helyén Gombosi rajzpanteonjában, hanem — mint a kiállítás alcíme mutatja: *„Rippl-Rónaitól Vajdáig"* — a magány és a szenvedés katakombáiban dolgozó, ismeretlen szentendrei mester is.

Harminc esztendővel későbbi monográfiákban és művészettörténetekben váltak népszerűvé azok a mesterrajzok, amelyekre felfigyelt s felfigyeltetett Gombosi György, és előtte-utána soha nem reprodukált remekekkel lep meg ma is. Biztos ítéletű volt, szabad és szigorú a válogatása. (Hogy kor-korlátja volt-e, ha kihagyta a remekművekből a gödöllőiek szecesszióját, amint szóvá teszik, arra választ adhatnának azok a különvéleményen levők, akik ma sem raknák be a gödöllőiek rajzait feltétlenül a legnagyobb magyar rajzolók gyűjteményébe.) Ítéletét egyébként maga a vállalkozása is minősíti: az, hogy a rajzot, ezt a ritkán látott, az árlistákon és a szellemi megbecsülésben oly vegyesen értékelt nagyszerű művészetet választotta ki népszerűsítésre. Némi pátosszal: most, születésének nyolcvanadik és gyalázatosan kideríthetetlen halálának a negyvenedik évfordulója újra ráirányítja a közfigyelmet. A rajzkiállítás mifelénk általában meglehetősen ritka esemény. A jó rajzkiállítás, a művészettörténet hitelesítette, arányos és igényes rajzkiállítás különösen az. A Nemzeti Galéria Gombosi-emlékakciója ilyen nem megszokott teljesítmény.

Hogy a „Gombosi-lelet" ilyen mélységű feltárása eszme- és tudománytörténeti eredménnyel jár, hogy kiegészíti, előhívja egy kulturális csoportkép fakuló részleteit, s megmutatja azt a szellemiséget, ami volt, amit pusztítottak, s ami, lám, közvetve-közvetlenül mégis hat — ezt ráadásként kapjuk a kiállításélményhez.

R. Gy.

Egry József: A Balaton Badacsonynál (1925)

HÍREK

Marjai József tárgyalásai Svájcban

A hivatalos látogatáson Svájcban tartózkodó *Marjai József* miniszterelnök-helyettes találkozott *Kurt Furgler* szövetségi alelnökkel, gazdasági miniszterrel, és megbeszélést folytatott vele nemzetközi politikai és gazdasági kérdésekről, a két ország közötti kapcsolatokról. Ezután részt vett a bázeli vásár megnyitásán.

A magyar miniszterelnök-helyettessel interjút sugárzott a Tények és vélemények című svájci német nyelvű tévéműsor. (MTI)

AZ MTA ATOMMAGKUTATÓ INTÉZETE május 14. és 18. között nemzetközi értekezletet rendez a Debreceni Akadémiai Bizottság székházában a magszerkezet-kutatás új módszerekkel elért eredményeinek áttekintésére. A tanácskozáson húsz ország százharminc kutatója, köztük több világhírű magfizikus vesz részt.

DIÁKOK VERSENYE kezdődött meg kedden Barcson, a városi művelődési házban. Az ásotthalmi, a barcsi, a mátrafüredi és a szőcsénypusztai erdőművelő-fakitermelő szakmunkásképző iskola tanulói mérik össze elméleti és gyakorlati tudásukat a háromnapos versenyen.

ZÁPORPRÓBÁN vizsgáztatták kedden a megújuló Operaház színpadát. Tűzoltók és a szakmabeliek előtt próbálták ki a daliszínház legfontosabb biztonsági berendezését, amelynek 600 méter hosszú csőhálózatára felszerelt 184 vízszóró rózsa 26 méter magasságból sűrű vízfüggönnyel árasztotta el a játékteret. A szakértők szerint a berendezés jól működik.

Gombüzem Hatvanban

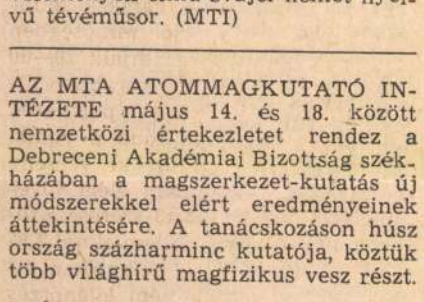

Automata gépekkel készítik a gombokat.

(Tudósítónktól.)

Hatvan ipari körzetében nemrég elkészült a Fővárosi Műanyagipari Vállalat 3-as számú telepe. A 40 millió forint költségű létesítményt a Heves megyei Állami Építőipari Vállalat szakemberei készítették el Mezőpanel szerkezetből. A mintegy

SZOLIDARITÁSI NAGYGYŰLÉST rendeztek tegnap a dél-afrikai és a namíbiai népnek az apartheid ellen, hazájuk demokratikus fejlődéséért vívott küzdelmének támogatására a Goldberger Textilművek művelődési házában. A részvevők elítélték a dél-afrikai rendszer fajüldöző politikáját, az afrikai többségi lakosság és a dél-afrikai nők teljes jogfosztottságát.

A SZAKSZERVEZETEK új Baranya megyei központi könyvtárát tegnap adták át Pécsett. Az intézmény 104 letéti könyvtárat lát el olvasnivalóval a megyében, 200 ezer kötetet forgalmaz, és 143-féle folyóiratot kínál az olvasóknak. A könyvtár az Uránváros, az Egyetemváros és a Szigeti úti városrész találkozásánál épült fel 18 millió forintért.

AUTÓJAVÍTÓ ÜZEM kezdte meg munkáját Kőszegen. A diagnosztikai berendezésekkel felszerelt műhely műszakivizsga-állomásként is működik. A helyi műszaki és villamosipari szövetkezet egy használaton kívüli épületet újított fel, s alakította át erre a célra.

MŰHELYCSARNOKKAL bővült a Fővárosi Ruhaipari Vállalat szeghalmi üzeme. A 30 millió forintért felépített részlegben Felina márkájú női fehérneműket, valamint különféle fürdőruhákat gyártanak majd, főként exportra, évenként százmillió forint értékben.

A TEJIPAR áttért a nyári szállítási menetrendre. Budapest négyszáz legforgalmasabb boltjába a hajnali járatokat kiegészítve kora délután is érkeznek friss tejjel újabb szállítmányok. A 300 ezer literes reggeli szállítást így további 200 ezer literrel egészítik ki.

AZ ÁLLAMI BÁBSZÍNHÁZ tizenöt előadással szerepelt a londoni nemzetközi bábfesztiválon. A magyar bábművészek a Sadler's Wells színházban felnőttek számára készült darabjaikat, a Petruskát, a Tűzmadarat, a Csodálatos mandarint és a Klasszikus szimfóniát mutatták be.

SZIROMHULLÁS ELŐTT állnak a Szabolcs-Szatmár megyei almáskertek. A gyümölcsösökben április közepétől fehérbe öltözött mintegy ötmillió fa virágzatából bő termésre következtetnek a szakértők.

TÍFUSZJÁRVÁNY miatt 71 ember betegedett meg a jugoszláviai Koszovo tartományban. A veszélyeztetett területen, Titova Mitrovicán és környékén a lakosság többsége védőoltást kapott. A közegészségügyi hatóságok egyéb hatékony intézkedést is tettek a járvány megfékezésére.

HALÁLOS ÁRAMÜTÉS ÉRTE esztergomi lakásán Waller Gábor 25 éves lakatost, aki villanyfúróval munka közben a falban levő elektromos vezetékhez ért. A baleset körülményeit szakértők vizsgálják.

SZÁMÍTÁSTECHNIKAI TÁBORT szervez a nagykanizsai városi művelődési központ. A június 18. és 30. közötti kurzuson hetedik—nyolcadik osztályos diákok vesznek részt; megismerkednek a mikroszámítógépek kezelésével és a programozás gyakorlatával.

ARANYÉRMET NYERT két magyar bélyeggyűjtemény a madridi filatéliai világkiállításon, ahol hatvanöt ország egymillió bélyegét mutatták be. Helyet kaptak a világtalálkozón a filatelista irodalom és szaksajtó legfrissebb termékei is.

ÉRDEKES KIADVÁNYT jelentet meg a Fővárosi Levéltár: vas-, fém- és gépipari repertóriummal gyarapítja eddigi sorozatát. A XIX—XX. században alapított vállalatok történetét dokumentáló kötet nemcsak a szakintézményekben, hanem a könyvesboltokban is kapható lesz.

ÖTVEN ÁLDOZATOT követelt hétfőn az a vérhasjárvány, amely március óta pusztít az indiai Nyugat-Bengáliában. Csaknem ezerötszáz személy — többségükben gyermek — vesztette életét eddig a ragályos betegség következtében.

MEXIKÓI FILMHÉT kezdődött kedden a budapesti Filmmúzeumban. A magyar—mexikói kulturális egyezmény alapján a május 8. és 13. közötti eseményen a mexikói filmművészet 1960 és 1976 közötti korszakának kiemelkedő alkotásait mutatják be.

MOST JELENT MEG: Bácskai Vera—Nagy Lajos: Piackörzetek, piacközpontok és városok Magyarországon 1828-ban — Grasselly Gyula: A geokémiai kutatások helyzete és lehetőségei — Kovács Ferenc: Az állathigiénia szerepe az állati eredetű élelmiszerek termelésében. — Enyedi György: Az urbanizációs ciklus és a magyar településhálózat átalakulása — Petrányi Gyula: Immunoplázia, immunotrófia, az immunológia másik oldala. Akadémiai székfoglalók (Akadémiai). — Bólya Péter: A vihar szeme. Vál. novellák (Szépirodalmi).

Taneszköz-bemutató a fővárosban

Az Országos Tanszergyártó és Értékesítő Vállalat egyik legrégebbi kereskedelmi partnere, a beszterce-bányai Ucebne Pomocky tanszergyártó vállalat termékeiből nyílt meg kiállítás tegnap az Országos Pedagógiai Intézet székházában. A kiállításon a hazai óvodákban már ismert és méltán népszerű bútorok és játékok mellett az általános és középiskolákban is jól hasznosítható oktatói segédeszközöket — betűtáblákat, térképeket, írásvetítőkhöz használható transzparenssorozatokat — is bemutatnak. A nemzetiségi iskolák anyanyelvi oktatását segítő diasorozatok és hangszalagok, falitáblák is láthatók. (MTI)

ÖTVENÉVES AZ ELTE NÉPRAJZI INTÉZETE

Majoros Valéria

Ars Hungarica 1982/2

GOMBOSI GYÖRGY NÉZETEI A RAJZMŰVÉSZETRŐL, KÉZIRÁSOS HAGYATÉKA ALAPJÁN

Gombosi György a középkori és reneszánsz itáliai művészet jeles kutatója volt. Nevét elsősorban a *Spinello Aretinó*ról írott doktori disszertációja tette ismertté, de több tanulmánya is elismerést aratott.[1] Elsősorban a velencei művészettel foglalkozott, de tervezett egy *Rubens-monográfiát* is. Életének ez az egyik legnagyobb munkája lett volna, sajnos kéziratban maradt, csak egyik fejezete jelent meg posztumusz kiadásként.[2] Német nyelvű – Svájcban és Németországban megjelent – írásai itthon kevesekhez jutottak el, de a szakma nálunk is elismerte kutatásait. Magyarul, a magyar művészetről keveset írt, munkásságának elenyésző részét alkotják csak a Magyar Művészetben megjelent, elsősorban a Szépművészeti Múzeum itáliai anyagát feldolgozó cikkek. Első nagyobb lélegzetű itthoni műve, a *Beck Ö. Fülöp*-monográfia 1938-ban jelent meg.[3] E tanulmány ma is egyik legjobb elemzését adja a szobrász munkásságának. Gombosi – veje lévén ez idő tájt Beck Ö. Fülöpnek – azokba a műhelytitkokba is betekintést nyert, amelyeket csak kevesen ismerhettek.[4] A század első felének magyar rajzművészetét számba vevő *Új magyar rajzművészet* megjelenését Gombosi már nem érte meg, a könyv első kötete Litván József jóvoltából 1945 karácsonyán került forgalomba.[5]

Gombosi mindössze 40 évet élt. 1904. május 10-én született Budapesten. Apja kereskedő-tisztviselő családból származott, az anyai nagyapa középiskolai matematika tanár volt.[6] Gyermekkorában mindenekelőtt a zene volt meghatározó, be is iratkozott a Zeneakadémia fuvola tanszakára. Zenei tanulmányait azonban hamar megszakította s a képzőművészet felé fordult.[7] Egyetemi tanulmányait Berlinben végezte el, 1926-ban szerzett doktori oklevelet.[8] Az egyetem befejezése után Firenzében járt tanulmányúton, majd két évig a római Történeti Intézet[9] ösztöndíjasaként dolgozott. 1930-ban tért haza, s Petrovics Elek jóvoltából önkéntes gyakornoki állást kapott a Szépművészeti Múzeumnál. Két év után lemondott erről az állásról, nem csupán a fizetség hiánya miatt, hanem elsősorban azért, mert tudományos kutatói ambícióival nem fértek össze a hivatali előrejutás nagyon is távoli perspektívái. Ettől kezdve haláláig publikációi, alkalmi munkái jövedelméből élt. Az Ernst Múzeumnál és a Donáth-műkereskedésben festménymeghatározásokat vállalt, az Est-lapoknál volt művészeti referens. Az itáliai reneszánsz művészek címszavait ő írta a Thieme-Becker és az Éber-féle Művészeti Lexikonban.

1943 júliusában munkaszolgálatos behívót kapott, novemberig a Kőbányai Sörgyárban dolgozott. 1944 áprilisában másodszor is behívták – hiába interveniált mentesíté-

séért egykori igazgatója –, először a jászberényi munkatáborba került, majd onnan elszállították Nagyváradra, s a nagyváradi gettó kiürítésekor az auschwitzi koncentrációs táborba. A bekövetkezett eseményekről Gombosi felesége az auschwitzi túlélők egyikének, Révész Tamásnak a leveléből értesült[10], aki beszámolt arról, hogy Gombosi egy ideig az „élelmező brigád"-ban dolgozott, majd bekerült a tábori zenekar muzsikusai közé. A tábor kiürítésekor őt is bevagonírozták és 1945. január 17-én a szerelvényt elindították Németország felé. A vonat január 19-én érkezett meg egy német kisvárosba, de szemtanúk szerint Gombosi ekkor már nem volt a túlélők között. Valahol az úton lelte halálát január 17. és 19. között.

1943-ban Gombosi amikor munkaszolgálatra szólító behívót kapott s elkerült a Kőbányai Sörgyárba, megismerkedett Scheiber Károllyal, Litván József barátjával, akinek elmondta, hogy szeretne egy modern magyar rajzművészetről szóló könyvet szerkeszteni.

A magyar művészettörténeti szakirodalomban ilyen jellegű munka az ideig még nem volt. 1930-ban jelent meg *Pérely Imre* szerkesztésében a *Magyar rajzolóművészek* c. könyv.[11] Csalóka a címe, nem azt nyújtja a kötet, amit várnánk tőle. A benne található tanulmányok nem művészettörténeti célzattal készültek, a rajzművészetnek is csak a karikatúra, az ex libris és az illusztráció válfaját mutatják be. A képanyag sem a modern művészek élvonalba tartozó gárdájának munkáiból állt össze. *Magyar grafikusművészet* címmel 1938-ban jelent meg *Rosner Károly* könyve.[12] Bár szól az egyes példányban készülő eredeti rajzokról is, elsősorban a sokszorosított grafikát mutatja be. E két könyv mellett néhány cikk is megjelent ebben a témakörben, műfaji korlátaik ellenére még alaposabbak is az említett írásoknál. *Lyka Károly* több cikket is írt a Művészet első számaiban, melyekben a rajzművészet elméleti kérdéseivel foglalkozik.[13] A legfontosabb *Genthon István Új magyar rajzok* c. cikke, mely a Magyar Művészetben jelent meg.[14] Genthon a rajz elméleti kérdéseire nem tér ki, de számba veszi a kor valamennyi jelesebb művészét, megállapításai ma is helytállók. Hogy Gombosi a Lyka-tanulmányokat ismerte-e, vagy eljutott-e hozzá a Rosner-könyv, nem lehet tudni, de az szinte biztos, hogy a Genthon István cikke mérvadó volt számára.

Gombosi Scheiber előtt senkinek nem beszélt arról, hogy szívesen foglalkozna a kortárs modern művészek rajzainak kötetbe gyűjtésével. Mivel 42-ben a Tamás Galériában rendezett egy modern rajzokat bemutató kiállítást,[15] ismerte a kortárs művészek szinte mindegyikét, saját rajzgyűjteménye volt, érthető, hogy erre az elképzelésre jutott. Kőbányán Scheiber fölajánlotta neki, hogy összeismerteti Litván Józseffel, aki Lipták Gáborral együtt éppen könyvkiadót készül alapítani, s valószínűleg szívesen fölvállalná a kiadást. Gombosi és Litván megegyezésre jutottak és a munkaszolgálat után közösen megkezdték a rajzanyag összegyűjtését, Gombosi pedig a bevezető megírásába fogott. A végső szövegvariáns 1944. március elejére készülhetett el, ahogy a sűrűn teleírt jegyzetfüzetek egyikének utolsó lapjain található dátum mutatja. A két jegyzetfüzet Gombosi hagyatékában maradt fenn, jelenleg az MTA Művészettörténeti Kutató Csoportjánál található.[16] A bennük található szövegek csak részben azonosak az *Új magyar rajzművészet*ben megjelenttel, inkább kiegészítői annak, kibontásai az ott összesűrített gondolatoknak. A továbbiakban megkísérlem e jegyzetfüzetek alapján rekonstruálni Gombosi rajzművészetre vonatkozó nézeteit, tematikus csoportosítással összegyűjteni a jegyzetfüzetekben szétszórt s gyakran le nem zárt gondolatokat.

Kézírásos jegyzetfüzeteiben a legnagyobb teret Gombosi a rajz általános kérdéseinek szenteli. Több oldalról közelíti meg a kérdést: foglalkozik a rajz és a festmény különbségeivel, azzal hogy a 19. és a 20. század rajzművészete miben tér el egymástól, mi jellemzi az egyiket s mi a másikat, valamint megpróbálja elhelyezni a 20. századi magyar rajzművészetet az európai művészet közegében. Ezeken kívül elemzi a magyar rajzművészet nagyjainak szerepét, s kitér a két háború közötti művészet sajátosságaira is.

A RAJZRA VONATKOZÓ KÉRDÉSEK A RAJZ ÉS A FESTMÉNY KÜLÖNBÖZŐSÉGÉBEN

A festmény és a rajz közti különbséget – amit gyakran a „kész – nem kész", „befejezett – befejezetlen", ill. „kész mű – vázlat" ellentétpárokkal fejez ki – elsősorban azzal magyarázza Gombosi, hogy míg az egyiknél a művész azon igyekszik, hogy megfeleljen a társadalmi elvárásoknak, addig ez a kritérium a másiknál szóba sem jön. Úgy érzi a festmény „homlokzat, melyet az Én a világ felé mutatni akar" (47–6)[17], nyelve érthető, tisztázott. Mindig egy fejlődésmenetet takar, s e fejlődésmenetnek a legfejlettebb fokát mutatja csak meg. A kollektívum terméke, így a felelősség nem a művészre hárul, „osztozik benne az összességgel" (48–10). „A kész mű objektivált forma. Megfogalmazódott áramlat, amelyben az öntudatlan és ösztönös dolgok átmentek a tervező tudat cenzúráján, homlokzattá vannak kiépítve, amely az egyént olyan formában reprezentálja, ahogy ő a közönség előtt szerepelni akar" (48–16) – írja Gombosi. Ezért úgy látja, hogy a festmény sosem őszinte, sosem azonos a művészettel. „Igaz, hogy kifejezés is, de ugyanakkor ön-elleplezés is. A kész mű bizonyos normák uralma alatt áll, és ezeken a normákon keresztül az egyén csak egy arculatot mutat meg művében; azt, amelyikben önmagát látni akarja. Az egyén itt már ítélt önmaga felett és cenzúrát gyakorolt önmaga felett; ez pedig bizonyos normák szerint történik, mert minden norma kollektív természetű és az egyénnek a külvilághoz való reciprok viszonyától függ. A mű tehát homlokzat, amely az egyént éppúgy reprezentálja, mint amennyire el is rejti." (48–21) Ez a Gombosinál kulcsszóvá vált „homlokzat" egyúttal „reprezentatív tökély" is, létrejöttének feltétele szerinte a „közös emberi ideálok elismerése" (48–39). Ilyen közös emberi ideálok azonban csak kollektív, idealista világkép alapján képzelhetők el, ilyen pedig a 20. században már nem létezik. A gondolatot a jegyzetfüzetekben befejezetlenül, lezáratlanul hagyta Gombosi, valószínűleg azért, mert akarva-akaratlan ez a megközelítés oda vezetne, hogy megfosztaná létjogosultságától a 20. századi festészetet, csak a rajzművészetnek adna teret. Már a „homlokzat" is túlságosan leszűkítette a festőművészet körét, hiszen nem minden mű, sőt nem minden irányzat felel meg a benne rejlő kívánalmaknak. A rajz és a festmény elhatárolásánál ugyanakkor megfelel e kategória, a rajz ösztönös, spontán jellegét hangsúlyozza.

Gombosi a rajzot mindig a festészet és a szobrászat kapcsolatában vizsgálja, ahogy az *Új magyar rajzművészet* bevezetőjében is kiemeli: a rajz a „legarchaikusabb művészet". Ez azt jelenti – szemben a 19. században kialakult látszattal, mely úgy tünteti föl a rajzot, mint a festészet és a szobrászat gyermekét, mely csak ezek árnyékában nőhet fel – hogy időben megelőzi mindkettőt, szinte atyja azoknak. A rajz – úgy érzi – azért nem lehet alárendeltje, szolgálója a nagy művészeteknek, nem lehet „klein kunst" vagy „art

minum", mert „sokkal mélyebben gyökerez az ösztönben, mint azok és ennélfogva a történelemben is. Az egyén őstörténetében ugyanúgy, mint az emberiségében; sőt talán minden egyes mű keletkezésének megvan a maga biológiai menete, amely ezt a fejlődést kicsiben reprodukálja és lehet, hogy a rajzon át minden mű őslényből válik magasrendű, összetett-életű műalkotássá" (48–15). A rajz azokból az alaprétegekből táplálkozik, melyekért az ember már nem is lehet felelős, »Es« »Más« vezeti az ember kezét.[18] „A rajz nem más, mint az intuíció állapotában levő alkotás." (48–22) A papírra kívánkozó ösztönös dolgok még nem mentek át a tudat cenzúráján, mint a festmény esetében, ezért a véletlenek, indokolhatatlanságok, hibák, elszólások is velejárói. Ezek azonban gyakran inkább erősítik hatását. „Kijavított s ki nem javított hibáival, kisiklásaival és véletlenségeivel, amellyel ha jól bánik, annál jobb" (47–33) – írja Gombosi. Befejezetlen és rögtönzés jellege, spontaneitása legközvetlenebbül mutatja a művész én-jét. A rajz azonban nem befejezetlen, „a maga sajátos szempontjából kész és éppúgy megváltoztathatatlan egész, mint a kép a maga szempontjából" (47–42). Gazdagsága azonban a befejezetlenségben rejlik, abban, hogy keletkezésének folyamatát nyíltan mutatja, semmit nem takar el egy „homlokzat"-tal. Az ötlettől a megvalósulásig az egész folyamat látszik, hisz „a rajz valóságos üvegréteget alkot, amelyik alatt átcsillámlik az első rajzi megmozdulás is, mint ahogy egy nagyváros térképén kimutathatók az ősi település utcáinak és útjainak nyomai" (47–45). Míg a festmény vagy a szobor egy fejlődési útnak csak a legvégén állhat, addig a rajz bármelyik fokon végleges lehet. A rajz az első rögzítési forma, az első találkozás a gondolat és az anyag között, de több is ennél, „a rejtett benső kép egyetlen lehetséges objektiválási módja. Az anyag rányomja bélyegét" (48–17) – írja Gombosi. A sima vagy recés papír, a sercegő toll, a porhanyósan puha kréta ugyanúgy meghatározói, mint a kéz, a „grafológiai jelleg". A véletlen és a szerencse fokozott szerepet kap a rajzban, de a művész tehetségétől függ, hogy mennyiben válnak ezek előnyére a rajznak.

A rajz nem azonos a tervvel, mert a terv „amiből a kép születik – vagy születhet – már távolabb áll az ösztönöstől, mint azok a naturalista grafikai értékek, amelyek a rajzban elsősorban szólalnak meg. Nem tiszta és spontán képe az egyéniségnek, hanem valami, ami már egy öntudatlan cenzúrán átment" (47–44). A terv már a festménnyel azonos tulajdonságokkal bír, ugyanúgy „homlokzat", mint a mű, melynek segédeszköze. A rajz is összefügg a képpel, „a kész mű felé irányul, mégis önálló. Stúdium van benne (» törekvés« valami felé, ami kívüle és fölötte áll), de mégis más célkitűzés is, olyasmi, amit a kép már nem tud nyújtani. (Ez adja a rajz önértékét)" (47–17).

A röviden felsorolt tulajdonságok egy része már a Lyka-cikkekben és a Rosner-könyvben is szerepelt, de olyan fontos jellemzői ezek a rajznak, hogy szükségszerű az újra végiggondolásuk is. Gombosi messze túllép az ismétlés fogalmán, elemzései filozofikus mélységet tárnak fel. Az *Új magyar rajzművészet*ben kiforrottabban fogalmazódnak meg a gondolatok, de nem bontják ki annyira a témát, mint e jegyzetfüzetek.

A 19. ÉS A 20. SZÁZAD RAJZMŰVÉSZETÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A jegyzetfüzetekben a 19. század rajzművészetéről elmondottak szinte azonosak a kész képről szóló gondolatokkal. Az első oldalak egyikén kétszer indítja ugyanazt a megfogalmazást: „A 19. sz. még nem mer rálépni az ösztön területére. Personát mutat, felelősségét megosztja a kollektívummal" – mondja először, majd szinte ugyanezt megismétli: „A 19. sz. » persona« alakító. Minden kép (ez a legtöbb rajz) a kollektív szépségelképzeléssel való számolás alapján keletkezik, lelki értelemben: homlokzat". (47–9) A „persona" ugyancsak kulcsszó Gombosinál, a „megalkotott és tudatosan áthatott, megstilizált" (47–6) személyt, ill. annak művészetbe való kivetülését érti alatta. A 19. század művészete szerinte azért „persona alakító", mert csak olyan műveknek teremt létalapot, melyek megfelelnek a kollektív elvárásnak. „A 19. sz. vonala egy bizonyos (...) szépségtradíció vonala volt, amelybe a művész belehelyezkedik, belestilizálja magát, kötött és személytelen vonal volt abban az értelemben, hogy a művészi Én csupán megstilizált formájában (abban a formában, amiben az Én önmagáért a kollektívummal szemben felelősséget vállalhat) nyilatkozik meg." (47–50) Gombosi említi Zichy és Munkácsy nevét is, többször is elmondja, hogy rajzművészetük messze elmaradt festészetük mögött. „Munkácsy sem volt nagy stílű rajzoló, soha nem lehetne rajzaiból festményeire következtetni. Pedig ugyan őnála a rajzok nagy tömege tanulmány, tervezett kompozíciók szolgálatában áll. A vonalnak nincs autonóm élete (...), csak arra rendeltetett, hogy egy távolabbi cél érdekében végezzen kutatásokat." (47–39) Úgy érzi a 19. századi rajzokban van valami kicsinyesség, a fedőfehér használata is inkább rontja az összhatást, mint segítené. A 19. századi rajzok elsősorban stúdiumok, önálló értékük nemigen van. „Tény az, hogy a múlt században a legnagyobbstílű magyar festők rajzaiban is marad valami megkötött és kicsinyes. Munkácsy mint rajzoló nem is engedi sejttetni festői erejét és nagyságát. Az igazi grafikai értékek még nem szabadultak fel. A művész alárendelt műfajként kezeli a rajzot, a festészet szolgálatában, s ami a döntő a tökélynek ezzel a reménytelen szándékával, amely a rajzolói ösztönt elfojtja és rejteni igyekszik minden szentencitást. Finom rajzolóink voltak a múlt században, de nagy rajzolóink nem: csak Székely Bertalan egyik másik pillanatában szólalnak meg a rajzolói szabadság nagyszerű erői." (47–46) Székely Bertalan nevét már a jegyzetfüzetek legelején is említi Gombosi, ott ahol összefoglalja a „rajz jelentőségének emelkedését". Így fogalmaz: „Késői Raffaelnél már a rajz szebb. Rubensnél: a vázlat személyes értékei. Delacroix, Székely Bertalan: az elhibázott mű nagyszerű vázlatai" (47–8). Bár Székelyt tartja e kor legjobb magyar rajzolójának, nála is kifogásolja a fedőfehérrel felrakott hamis csillogást. „Iparművészies, cizelláló eszközök ezek, amelyek a rajzba a befejezettség külső látszatát, szóval valami a rajz eredendő természetével teljesen ellenkező tartalmút írnak bele és azon a ponton fojtják el a folytonos alakulásban levő és intenzívebben termékeny munka látszatát, ahol az éppen leginkább helyén van." (48–36) A perspektíva érzékeltetés és a sík kihasználása kapcsán ugyancsak rajzszerűtlennek ítéli meg azt az aprólékos műgondot is, mely a 19. századi rajzokból sugárzik.

Gombosi úgy látja, hogy a 19. századi művészetből egyedül Franciaország művészete emelkedik ki. „A múlt század Franciaországa a rajz kultúrájának és kultuszának ritka magaslatán állt. Egyes művészek számára a rajz a legfőbb közlési formává válhatott (Rodin)" – írja jegyzeteiben. Szemben a magyar művészettel Franciaországban más volt a

helyzet, „ahol Delacroix-tól Rodinig a rajzolás remek művészei zárt sorban sorakoztak egymás után: Rodinig, aki, úgy érezzük, az újabb idők legnagyobb rajzolója. Hosszú idők után ő az első művész, aki mint rajzoló olyan mértékben felszabadult, hogy énjét rajzolóművészetében teljesen kiélte; sőt máskép: modernebben és tisztábban élte ki, mint szobrászatában. Csodálatos rajzolóművészete különös módon egész más síkon mozog, mint szobrászata, mentes annak komplikált vívódásaitól, és tipikusan tizenkilencedik századbeli módon emberfeletti célkitűzésektől keltette törekvéstől. Ösztönösebb: ami nem jelent brutalitást, mert éppen a rajz mentes Rodinnél a szobor barbár erőkultuszától és indulat-exhibiciójától. Hanem ösztönös annyiban, hogy a művész rábízza magát grafikai adottságaira és az anyaggal való eggyéválásából eredő impulzusokra. Ez már tisztán huszadik századbeli qualitás, amely Rodint új, modern művésszé teszi." (47–47)

A jegyzetfüzetek töredékeiben a 20. századi rajznak tulajdonképpen két alapvető tulajdonsága bontakozik ki. Egyrészt, hogy anyagszerű, másrészt, hogy az ösztön, a tudatalatti a meghatározó benne. Míg az előző század rajzművészetének jegyei Gombosinál a festményről elmondottakkal rokoníthatók, addig a 20. századról említettek a vázlat jellemzőivel azonosak. Az anyagszerűségről mondottak szinte szóról szóra megegyeznek a füzetek különböző pontjain. „A rajz anyagszerűsége: az eszközt beszélni engedni, mintegy révületben. Az eszköz,=véletlen,=csoda" (47–17) – írja Gombosi az első füzet elején, s ugyanezt ismétli részletesebben a második füzet végén: „A felszabadult rajzoló kezében az eszköz válik médiummá, amelynek az öntudatlan szándékokkal vannak kapcsolatai. A művész rábízhatja magát tollára vagy krétájára, munkájában az anyag, az eszköz eggyé válik a kézzel és eltelik szellemi erőkkel. A rajz életéhez hozzátartozik mindaz, ami az anyag természetéből folyik, a toll sercegése kihallatszik a rajzból és a kréta mélyszínű vonala a bársonyosság textilis örömét közvetíti. Anyagi, anyagszerűségi hatások ezek, amelyeknek semmi értéke nem volna, ha a rajzot csakis mint relatívumot a kép szempontjából néznénk és képszerű hatás szempontjából ítélnénk meg, mint azt az akadémikus rajz kívánja". (48–31) Ezzel az anyagszerűséggel magyarázza Gombosi azt is, hogy a múlt századihoz képest más a síkkitöltés és a perspektíva éreztetés is. „A grafológiai és anyagi eszközökben rejlő élet kizár mindent, ami mechanikus a modern rajzból. Soha nem fogjuk rajzainkban azt a mechanikussá vált árnyékolási eljárást találni, amely párhuzamos vonalakkal, vagy mi több ezeknek keresztezödő síkjaival dolgozik." (48–36) Az anyagszerűségből ered az a fölismerés is, hogy a „homlokzat megingott" (48–46), talaját vesztette az a művészet, mely a kollektív normákat tartotta szem előtt.

A 20. század művésze új területet fedezett fel magának, „követelménnyé vált ideális énünk lebontása és vállalnunk kellett önmagunkról való olyan elismeréseket, aminőket a természettudomány és mélylélektan fejlődése mellett nem lehetett többé megtagadni". (48–46) Az ösztön meghatározója lett a modern rajznak, minden külső jegyét ez determinálja: beleszól a perspektíva jelzésébe, a vonalhasználatba, a kontúrszélesség megválasztásába, az árnyékolásba. Gyanús a szép vonal, mert azt a látszatot kelti, hogy valami lényegeset elfed, elrejt a szem elől. Üresnek is érezhető, nincs mondandója.

AGYAR RAJZMŰVÉSZET HELYE AZ EURÓPAI

nos jellemzőin túl Gombosi a modern magyar rajz tulajdonságaira
ogy a 20. századi magyar rajzművészet nem egy zárt világ, nem is
csolatban áll a modern külföldi irányzatokkal. Ez évszázadokon ke-
agyar művészet mindig ezernyi szállal fűződött a kortárs külföldi
ondja –, elsősorban Németország és Franciaország művészetéhez.
ar művészet gyökereit a francia művészetben jelöli meg. „..itt szület-
pulzusok is, amelyekben a modern magyar rajz gyökerez" (47–35)
ült Gombosi, majd máshol így egészíti ezt ki: „A századvég nagy
köréből sarjad a magyar rajz megújhodása is". (47–47) Látja, hogy
tos centruma volt a századvég művészeti életének, de szerinte nem
ással, mint a francia.

ÓZSEF RAJZAI

tja, hogy a francia művészet elsősorban Rippl-Rónai művészetén keresz-
tását Magyarországon. Az ő fellépésétől számítja a modern magyar rajz-
takozását. Helyesen állapítja meg, hogy Rippl-Rónai személye nem je-
lzi ezt a fordulatot, hiszen vele párhuzamosan több jelentős művész is föl-
Rippl-Rónai követői, pályájuk független az övétől. Valamennyien oko-
egy folyamatnak, mely „személyekfölötti", s nyilván akkor is végbement
ik vagy másik szeme ennek a láncnak, akár maga Rippl Rónai (...) kiesett
) A művészi fejlettség és öntudat bizonyos fokú megléte az igazi feltéte-
, nem pedig egy művész egyéni karaktere. „A nagystílű rajzolás követ-
alános művészi emancipáltságnak. A magyar művészek látókörének
lő, hogy egyszerre több forrásból bukkannak fel nagy rajzolók."

en Gombosi a modern rajz legtöbb jellemzőjét Rippl-Rónai művésze-
el és az ő műveivel illusztrálja. Fölvázolja Rippl művészi útját, be-
fűződő tanítványi kapcsolatáról majd a Nabis-ról, melynek tagja volt.
owles-hez fűződő barátságát, említ egy Knowles által illusztrált köny-
óját Rippl csinálta. Beszél a Rippl által illusztrált Les Vierges c. könyv-
zokat még nem tartja modernnek, a következők miatt: „Fő elemük a
gy és igen individuális érzékkel vezetett kontúr, amely ornamentális
rajzot és tapétaszerűen a síkhoz rögzíti; ez a lírikusan ornamentális
ntől peremig terjed. Enyhe, világos kolorálás tölti ki a teljesen körül-
. (48–1) Az Andrássy-család részére készített iparművészeti tervekben
bb. Ezek a főleg ceruzával és akvarellel készült rajzok nem többek a

amosan azonban Rippl-Rónai más jellegű rajzokat is készített, ezek-
dern magyar rajzművészet. Az anyaguk szinte kizárólag tus s sosem

valami konkrét rendeltetéssel születtek, egyiknek sem ismerjük festi
Ezeket a rajzait 1912 körül kezdte publikálni, de keletkezésük az 1
lik vissza. Az ekkor készült „Akt"-ot emeli ki példaként.[19] A motív
a felépítés nagyságát és a vonal tisztán grafológiai jellegét hangsúlyo
emeli a modellt minden cselekvésszerű »pózból«, egyszerű vetületi
jait, amelyek nagyszerűen bontakoznak ki abban a széles lapszéltől-l
lásban, amely Rippl-Rónai legjobb idejében végig jellemző maradt. A
itt még nem olyan hangsúlyozott, mint érettebb rajzain, be van borít
számtalan vonalacskájával, amelyek tónusos intarzia hatást közvetíte
a rajz korai eredetének. A kilencvenes évek festőisége ez, de a moder
szellemében értelmezve, tiszta tollmunkával megoldva és mindig elev
kézírás biológiai értékeit, amelyeket grafológiai értékeknek nevezhet

Gombosi úgy érzi, ennek az aktnak a hatása még azokon a színes r
melyek a Rippl-Rónai 50 rajza c. kiadványban láttak napvilágot.[20] E
Ripplnek az elsődleges célja az volt, hogy egy gyűjteményt mutasson
zaiból, azokból, melyek a kontúr megváltozott szerepét mutatják. „A
keletkezett Rippl-Rónai-rajzok mutatják ennek a nagyszerű kontúrmű
példáit s a művész is nyilván nagyon szerette ezeket a munkáit, mert k
más publikációiban is mgkísérelte propagálásukat: a Hét c. folyóiratban
nek mellékletében.[21] A kontúr lesz most tehát a rajz tulajdonképpeni sz
az a melodikus és stilizáltan szabályozott kontúr, amely a korai iparművé
jellemzője volt, hanem valami más, egészen új és modern értelemben vett
nek külső jelei röviden ezek: A kontúr vastag, majdnem súlyszerű. De nen
vastag, hanem szálkás, kusza, hol szétbomlik tollvonásokra, hol foltszerűe
az oldott tus halványabb és sötétebb árnyalatai egyaránt képviselve vanna
pedig egy bizonyos rendszer szerint, úgy hogy érezhető marad a rajzolói r
vész előbb halványabb vonalakat rakott fel, amelyekre utóbb mert írni a
gal (...), részben, hogy korrigálja a mindig látható első vonalat, erélyesel
za a véglegest, anélkül, hogy az elsőt azért eltörölné." (48–5) Bár a kö
nem szerzett, de a „tiszta" és a „festői" kontúr közti különbségtételle
bi elhatároló szerepe mellett, szín és árnyék szerepét is hangsúlyozta
modern magyar rajzkultúra kialakulását.

Gombosi szerint az olyan kései „flott" és anekdotikus ízű gyors je
nőket a mozgósítási időkben Issyben, Maconben, Veveyben és a budap
ban csinált nem tartoznak Rippl-Rónai modern rajzai közé. Ezeket inti
mor, lokális íz tölti el – a képre írt szöveg még emeli is ezeket a hatás
kent bennük a monumentalitás. Ezek közül a rajzok közül Gombosi e
válogatásában, míg a Rippl-Rónai 50 rajza több képét is reprodukálja.
festményének a Maillol-portrét tartja, s úgy érzi ehhez a francia perió
rajzai állnak közel.

Rippl-Rónai József művészetének korszakait jól különíti el Gombo
többnyire helytállók. Rippl 1887-ben került Franciaországba rövid mű
dás után. Egy ideig Munkácsy tanítványa volt, de hamarosan elfordult t
modern művészi áramlatok erősen hatottak rá. Első modern képei még

gén, 90-es évek elején keletkeztek, abból az időből valók, amikor megismerkedett Maillolékkal. 1892-ben 60 képét és rajzát állította ki Párizsban, az ekkor bemutatott művek már modern felfogásról tanúskodtak. Ebből az első korszakából való az az akt, melyről Gombosi oly sokat szól. E rajz a Majovszky Pál ajándékaként került 1935-ben a Szépművészeti Múzeumba. 1895-ben ismerkedett meg Rippl-Rónai gróf Andrássy Tivadarral, ekkor merült föl az ebédlő tervének gondolata. A szecesszió erős hatása érezhető ekkor Rippl művészetén, mind az ebédlőhöz készült rajzokban, mind a Les Vierges illusztrációiban ez jelenik meg. Ezt a stílust mutatja be Gombosi a Milánóban elégett Idealizmus és realizmus c. kárpithoz készült két terv segítségével. Ez a kitérő azonban nem jelent visszalépést Rippl művészetében, a 90-es évek elején kibontakozó tendencia csak a szecessziós periódus után jutott el a csúcsra. 1899-ben Maillol házában festette meg annak portréját, mely mintegy összegzése eddigi művészi eredményeinek. Rajzolt is ebben az időben, az „Önarckép"[23] ekkorról való. Ez a rajz nem éri el a Maillol-arckép szintjét, de a korábbi rajzzal együtt a hozzá vezető út állomásának tekinthető.

Rippl kaposvári korszaka már nem egyszerű kitérés, impresszionista és posztimpresszionista elvekhez való visszanyúlása több ennél. Bármennyire bensőségesek a témák, a kisvárosi életet bármilyen pontosan mutatják is be, s bármennyire nagy sikert hoztak is a festőnek, nem jutnak el arra a szintre, melyet a Maillol-portré jelentett. Gombosi jól látja azt, hogy erre a magas fokú szintézisre Rippl rajzai sosem jutottak el, s az itthoni rajzok – szemben a franciákkal – nem közelítik meg. Ugyanakkor azt is észreveszi, hogy Rippl művészetében még egyszer megpróbálkozott ilyen jellegű szintetizáló feladatokkal. Helyesen ezt tartja művészete második legjobb szakaszának. Világosan látja azt is, hogy Rippl utolsó éveiben már nemigen rajzolt, elsősorban pasztellel dolgozott. Az első világháború éveiben készült rajzai inkább pillanatrögzítő alkotások, ilyen jellegű rajz bekerülése a kötetbe teljessé tehette volna Rippl-Rónai művészetének arculatát. Gombosi tartózkodása ezektől inkább terjedelmi indokokkal fogadható csak el, mint ahogy nem egészen érthető az sem, hogy kávéházi rajzaiból, könyvillusztrációiból miért nem mutatott be néhányat. Jegyzetfüzeteiben – mint láttuk – megmagyarázza ezt, de úgy érzem e ponton nem feltétlenül kell egyetértenünk indoklásával.

FERENCZY KÁROLY RAJZAI

Ferenczyt nem tartja olyan modernnek Gombosi, mint Rippl-Rónait. Fellépésüket azonban azonos időre teszi, s művészi múltjukat is egyenlő súlyúnak ítéli meg. Indulásuk különbségét abban látja, hogy míg egyikük Münchenből Párizsba igyekezett, addig a másik szinte visszavonult Münchenbe. „Lelke mélyén kötve volt a múltból magával hozott ideálokhoz, elsősorban a múlt komolyságához és méltóságához, amellyel szemben mintha az új párizsi hangok túl könnyedek és meggondolatlanok lettek volna" – írja Ferenczy Párizstól való elfordulásáról. (48–8) Zárójelben még azt a kérdést is fölteszi: „Miért nem került Ferenczy rövid párizsi évei alatt az ottani művészet sodrába? Ez nem múlhatott véletleneken". Ő volt a fiatalabb, s egészen más „tehetség típus" volt. Tudatosan fejlesztette művészetét, sose bízta magát az ösztönre.

Rajzai tervek, nem önálló alkotások. „Ferenczy a festmény érdekében rajzol, vázol,

fejleszt, előkészít. A rajz az első perctől fogva a készülő mű jegyében áll, az első perctől fogva »kompozíció«. Az akkor is, ha történetesen a mű, amelynek kompozícióját magában hordja, sose készült el." (48–8) Ferenczynek sokkal nagyobb volt a közvetlen befolyása, hatása a magyar művészeti életre, mint Rippl-Rónainak, az ő művészete meghatározó volt a következő generáció szempontjából, de Rippl „nagyobb természetességgel produkált kész eredményt". (47–38) Gombosi Ferenczytől nem elemez jegyzeteiben egyetlen képet sem, de több helyen is kiemeli, hogy legjobb műve a „Pietà".

Az *Új magyar rajzművészet*ben a fentebb vázoltak egyes pontjait jobban kiemeli, másokról nem szól. Ferenczy és Rippl-Rónai összehasonlítása kapcsán azt hangsúlyozza, hogy Ferenczy az „örök", Rippl pedig az „aktuális" megfogalmazására törekedett. A „Pietà-tanulmányok" mellett ugyanakkor könyvében az aktokat is megemlíti. Ez a tematikus kitekintés és rangsorolás úgy érzem mértékadó. Egy teljesebb válogatásból is talán csak a Ferenczy-gyermekeket ábrázoló képek, a lovaskompozíciók és a Szinyeit megjelenítő rajzok egynémelyikének hiányát fájlalhatjuk. A „Pietà-tanulmányokat" azért emeli ki Gombosi, mert Ferenczy legjobb festményéhez készültek. Bár egy ilyen magyarázat általában nem fogadható el, Ferenczy művészete esetében mégis helytálló (még ha a művész maga ezt az utolsó kompozícióját fel is darabolta, mert nem volt megelégedve vele). Utolsó, szintetizáló korszakának – melyet Németh Lajos Modern magyar művészet c. könyvében „önmaga akademizálásának" nevez[24] – úgy lett volna a záróakkordja, hogy megmutatta volna a továbbiak felé vezető utat. A dekoratív hatás győzedelmeskedett itt a foltokra épülő szerkezet fölött, de úgy, hogy a tér és tömegéreztetés nem veszített súlyából. Ezt igazolják a vázlatok, melyeknek egész sorozata jelent meg a Műbarát c. folyóirat 1922/2. számában Petrovics Elek Ferenczyről szóló cikke mellett. A Magyar Művészet 1931-es évfolyamában is megjelent egy közülük, s Gombosi is utal rá, hogy mely gyűjteményekben vannak még példányok. A vázlatok között nincs két azonos, vagy a figurák elhelyezése más, vagy mások a mozdulatok, látható arckifejezések. Valamennyi önmagában kiforrott mű, tervjellegük értékelésüknél figyelmen kívül hagyható.

Gombosi Ferenczy művészetére vonatkozó nézeteit érdemes összevetni Genthon ez irányú fejtegetéseivel. Az *Új magyar rajzművészet*ben szereplő értékelés nem több Genthon cikkének Ferenczyre vonatkozó bekezdésénél. Megegyezik álláspontjuk a rajzok tervjellegének hangsúlyozásában, de eltérő a véleményük a fő művet illetően. Genthon – szemben Gombosival – úgy érzi a korai rajzok a leginkább önállóak, közülük is a „Nápolyi emlék"-et emeli ki.

MEGJEGYZÉSEK MÁS MŰVÉSZEK RAJZAIRÓL

Ferenczy szereplését Gombosi egy szellemi mozgalom áramlatába állítja, amit így jellemez: „A forma törvényeit kutatják. Az érzelmi hangsúlyok tartózkodóbbak lesznek, sokszor áldozatául esnek egy hűvös intellektuális elfojtásnak".[25] Az *Új magyar rajzművészet* bevezetőjében még Beck Ö. Fülöp művészetét állítja ezen áramlat sodrába, de róla jegyzeteiben érdemben nem ír, csak „erőteljes kontúranalízisét" (48–32) említi, Beck Ö. Fülöpről írott könyvében pedig inkább a szobrászt, mint a rajzolót mutatja be.

Kernstok Károly művészetére a jegyzetfüzetekben is több helyen utal, de ezek több-

nyire csak gondolattöredékek, nehéz belőlük összeállítani Gombosi nézeteit. Többnyire arról szól, hogy a Kernstok-rajzok tulajdonképpen egyetlen festménnyel vannak összefüggésben, szinte kivétel nélkül a „Lovasok a vízparton" vázlatai. Beszél a tollvonások finomságáról is.

A KÉT HÁBORÚ KÖZÖTTI MŰVÉSZET

Az I. világháború előtti és utáni művészet különbözőségének okát Gombosi abban látja, hogy míg a háború előtt a „tervrajzok" és a „texturális rajzok" egyenlő súllyal és arányban fordultak elő, addig a háború után az utóbbi túlsúlyba került. Ennek a kérdésnek a boncolgatásával indítja az *Új magyar rajzművészet* bevezetőjének utolsó bekezdését, s erre a láncra fűzi föl a második kötet művészeinek sorát is. Mivel az *Új magyar rajzművészet*et eredetileg csak egy kötetre tervezték, a jegyzetfüzetekben nem különül el az előzőektől a háború utáni művészek sora. Mivel Gombosi róluk elsősorban a „tervrajz" és „texturális rajz" szemszögéből ír, szükségszerű e fogalmak értelmezése, még akkor is, ha a jegyzetfüzetekben erről nem esik szó. A magyarázat az *Új magyar rajzművészet*ben található. Gombosi úgy látja, hogy szemben a háború előtti tanulmánycélzattal készült rajzok által felvetett kompozicionális kérdésekkel, a háború után keletkezett rajznak elsősorban „texturális problémái vannak; ahol texturális problémákon nemcsak a technikai és az előadói stílus, a szín és vonalbeli felépítés, a formai értelmezés problémái értendők, hanem a látott világhoz és annak anyagához, fényhez, térhez, színhez és alakhoz való viszony is". Ez azonban nem jelenti azt – hangsúlyozza Gombosi –, hogy az összefüggés kép és rajz között meglazult volna: ellenkezőleg, kép és rajz közelebb jutottak egymáshoz, főképpen texturális jellegükben. „Egry Józsefnek a háború utáni felemelkedése, a Szőnyi-csoport majd Bernáth Aurél fellépése, Berény majd Ferenczy Béni hazatérése, Czóbel mind gyakoribb szereplése és látogatásai, végül hazatérése, Derkovits utolsó éveinek megkapó eredményei; ezek voltak a legfőbb pozitívummal, amelyeken a magyar művészet újjászerveződött, sorozatosan léptek fel fiatalabb tehetségek" (48–43) – írja Gombosi a jegyzetfüzetekben. Úgy tűnik Czóbelt tartja a „texturális rajzolás" legkiválóbbjának, de az olvashatatlan kézirat nem engedi meg, hogy róla részletesebben essék szó. A „texturális rajzolás" másik vezéregyénisége Gombosi szerint Egry. Mielőtt azonban Egry művészetének ismertetésébe fogna, a művészettörténeti, kritikai megítélés nehézségeiről beszél.

Így fogalmaz: „nehéz (...) az azóta eltelt időkről rendszeres képet alkotni; annál nehezebb, mert a kialakult terminológia, amely nagyrészt jelszavakból áll, nem elég tárgyilagos ahhoz, hogy a helyzet tisztázásához felhasználhassuk. A »progresszív« és »retrográd« kifejezések értelme igen relatív. Egy törekvés akkor progresszív, ha az idő igazolja, a 20-as évek programját azonban nem mindenben igazolta és sok esetben azok a törekvések bizonyultak időtállóbbnak, amelyek szélesebb alapokon nyugodtak. Könnyű volna (...) neveket felsorolni, olyan művészekét, akiket akkor egy új világ hirdetőinek tartottak és akikről ma tudjuk, hogy még az egyszerű ízlés mértékével sem mérhetők". (48–42) Gombosi itt jó érzékkel tapint rá a művészetpolitika meghatározó szerepére, arra, hogy mennyire befolyásolhatja az értékítéletet.

Az Egry-művészet lényegének a rajz és a festmény közti határvonal elmosódását tart-

ja, úgy érzi Egry rajzai festményhatásúak s festményei rajzszerűek. Így ír erről a jegyzetfüzetekben: „Feltűnő jelenség volt, hogy a festmény textúrája teljesen rajzi jellegűvé kezdett átalakulni, olyan tökéletesen eltérő gyökerű és irányultságú mestereknél, mint Vaszary János vagy Egry József. Különösen Egry festészete idomult át olyan értelemben, hogy a rajz, akvarell és festmény között a határok mindjobban elmosódtak, s nem változtat ezen a tényen a szín-színtelenség kérdése. Egry képein feltűnnek mindazok a vonások, amelyek csak a tiszta rajz alaptörvényébe való mély behatolás eredményei lehetnek, így elsősorban a kontúrok ismétlése, sokszorozása, a formák rajzi áthatása egymásra a képnek valósággal prizmatikus jelleget ad". (48–57) Az előbbi gondolatot máshol így közelíti meg: „A kapcsolat rajz és kép között, a rajzolás módszereinek átvitele a festményben senkinél sem olyan messzemenő, mint Egry Józsefnél, akinek festészete teljesen a rajzszerű kontúrvibráción, a tömegek áthatásának rajzi törvényén és az egyöntetű vonalaknak a kép egészéhez viszonyított összefoglaló jellegén épül fel". (41–3)

Az Egry-művészet tartalmi kérdéseivel Gombosi egyáltalán nem foglalkozik, csak e formai újítás úttörőjét látja benne. Genthon sem lépett túl ezen a ponton, ő is csak annyit említ, hogy Egry művészete mindvégig a rajz és a festmény közötti borotvaélen haladt. Gombosi válogatása arra utal, hogy világosan látta Egry művészetének vonulatát, de a tematikus hiányosságok a tartalmi kérdések feletti elsiklásokból adódhatnak. Nem hatol Egry művészetének mélyébe olyan értelemben, hogy föltárná annak motivációit, értelmezni próbálná az egyes műveket vagy korszakokat. Ha Egry művészetét nem csupán a „texturális rajzolás" szemszögéből nézi – amit az *Új magyar rajzművészet* bevezetőjében következetesen átjavított „festői"-re –, talán helyet kapott volna az expresszionista korszak több képe is, és a Kristóf-képekből is bekerült volna egynéhány. Gombosi mindezek a hiányosságok ellenére is fontos adalékokkal szolgálhat az Egry-kutatás számára, hisz e művészet olyan lényeges vonását járja körül, melyet nem veszíthet szem elől egyik elemzés sem.

Ferenczy Béniről a következőket írja jegyzetfüzeteiben Gombosi: „Ferenczy Béni művészete alaprétegében a század elejének formakutató klasszicizmusában gyökerez. Innen hozta magával a művész a michelangelói formanyelv kiegyensúlyozottságát és azt az érzelmi kapcsolatot a szép formával, amely női mellképét és ezzel egy sorozatba tartozó 1930 körül keletkezett nagyméretű rajzait jellemzi". (48–58) Ferenczy Béni művészetét Gombosi ugyancsak a forma oldaláról közelíti meg. Jó érzékkel tapint rá a közölt rajzok[26] lényeges vonására, de nem fűz hozzá magyarázatot. Nem tudjuk meg a leírtakból, hogy a szobrászat mellett milyen szerepet tölt be a rajz művészetében s azt sem, hogy a rajzokon belül ez-e az egyetlen irány vagy csak a domináló. A „szép forma" önmagában nem fejez ki mindent.

Az első két láncszemet – Egryt és Ferenczy Bénit – a Szőnyi és Aba Novák nevével fémjelzett művészeti irány követi. Gombosi így ír erről: „A háború után fellépő generációban 1918–22 körül, egy művészcsoport tűnik fel, amelyiknek középpontjában Aba Novák és Szőnyi álltak. Az Olgyay-iskolában nevelkedő művészek valamennyien rézkarcolók voltak és ez a grafikai műfaj rá is nyomta bélyegét rajzművészetükre Egy különleges, tördelt síkokból álló, vonalkákkal tagolt aktstílus jellemzi őket, amelyben Uitz aktstílusának nagysága érezhető". (48–58) Patkó Károly, Schubert Ernő, Korb Erzsébet és Deli Antal nevét említi Gombosi a Szőnyiéket követők közül.

„Később a két vezető mester messze differenciálódott egymástól. Aba Novák erős

plasztikai hangsúlyaival szemben Szőnyi rajzai mind lágyabb, levegősebb és nuance-érzékenyebbé váltak." (48–58) Gombosi úgy látja, hogy a figurális ábrázolásokat Szőnyi ekkor tájjellegűekre cserélte, s ezeket a tájképeket a „könnyű lavírozás" teszi „párássá és napfényessé". Nyilvánvaló, hogy Gombosi két korszakot különít el, a rézkarcokra emlékeztetőt s a zebegényi rajzok korszakát. A gouache-vázlatokról nem beszél, mert szerinte azok távol állnak a rajztól, inkább a festményhez közelítenek.

Bernáth Aurélról a következő mondat található a második jegyzetfüzet végén: „Bernáth Aurél aránylag keveset rajzol, pedig kevés festőnknek van több érzéke mint neki ösztönös vonalszépségeknek a modern festészetben való értékesítéséhez". (48–58) Már ebben az egy mondatban rátapint Gombosi Bernáth Aurél művészetének lényegére: líraiságára, műveinek hangulati erejére. Nem próbálja mg elhelyezni a különböző iskolák között, nem vázolja föl művészi fejlődésének útját sem, mégis pontosan érezteti, hogy hol a helye. Nem arról beszél, hogy Bernáth rajzművészete mennyiben folytatója a háború előtti tervrajzos iránynak, a rajz és a festmény szorosabb kapcsolatait hangsúlyozza.

A fiatalabb generáció tagjai közül talán Derkovits művészetét tartotta a legfontosabbnak Gombosi. „Derkovits Gyula rajzai külön fejezetet érdemelnének a magyar rajz történetében; eklektikus és bizonytalan kezdetei után váratlan fellendülés következett, utolsó két-három éve a modern magyar művészet legnagyszerűbb jelenségei közé tartozik". (48–58) A hagyaték egyik géppel írott lapja többek között Derkovits művészetéről is szól. Többnyire a konkrét rajzok kapcsán mondja el véleményét Gombosi, a hagyatékban fönn is maradtak e rajzok próbanyomatai. Valószínűleg a „Téli kikötő vázlatá"-ra gondolhatott amikor a következőket írta: „rajzunk a fekete-fehér foltvetületeknek a késői kubizmus emlékein alapuló felépítése: még élénken emlékeztet Dózsa György című fametszet-sorozatának stílusára". (40–18) A Derkovits rajzművészet legjobb darabjainak Gombosi az 1932–34 között készült rajzokat tartja: „a vékony vonallal könnyedén, levegősen odavetett, kevés eszközzel sűrített tartalmi mondanivalókat közvetítő rajzstílus jegyében állnak. Sokszor nem mentesek egy bizonyos illusztratórikus elemtől, amely azonban nem a rajznak egy gondolati programra való alkalmazásában áll, hanem úgyszólván az emberi karakter elemi adottságaiból fakad, szervesen hozzátartozik magához a művész látásához. A mély szociális felháborodás, amely művészetét átjárja, a természet megfellebbezhetetlen kegyetlenségén való felháborodásának csak egy megnyilvánulási formája. A lovait csapkodó gazda és a húst marcangoló ragadozó, az ijedt lovak és a didergő anya képe ugyanazoknak az ősfélelmeknek és ősharagoknak objektiválódásai". (40–18)[27]

Más művészekről nemigen van említés a jegyzetfüzetekben. Ez érthető is, hiszen annyira kortársak voltak, hogy nemigen lehetett könnyű objektíven megítélni művészetüket. A jegyzetfüzetekben szereplő listákból az látszik, hogy Gombosi nagyon meggondolta kik kerüljenek az *Új magyar rajzművészet* I. és II. kötetébe, s azt is, hogy kikről írjon a bevezetőben. Kézírásos jegyzetei a következőkkel zárulnak: „A fiatalok generációja egy pár jelentékeny rajzoló tehetséggel indul. Hozzájuk való távlatunk még nem engedi meg, hogy e helyen többet adjunk róluk és a művészetük hátterében rejlő problémákról, mint a legkiválóbbak neveinek felsorolását: álljon itt tehát Vilt Tibor, Barcsay Jenő, Dési Huber István és Gadányi Jenő neve". (48–59)

A jegyzetfüzetek értékelésénél nem szabad elfelejtenünk, hogy itt szó szerint jegyzetekről van szó, kibontott vagy csak egy-két szóval jelzett gondolatokról, néha befejezett, de többnyire csak elindított eszmefuttatásokról, egy probléma többszöri nekirugaszkodással történő többfajta megoldásáról. Mivel a jegyzetek az *Új magyar rajzművészet* bevezetőjéhez készültek, egy részük még Gombosi által tanulmánnyá formálva meg is jelent a könyvben. Ez a tanulmány azonban csak egy változat számunkra a jegyzetfüzetek anyagának ismeretében. Mivel az *Új magyar rajzművészet* II. kötete nem jelent meg, az abban szereplő művészekről írottak mindeddig publikálatlanok maradtak, holott már 40 évvel ezelőtt is érettek voltak a publikálásra. Értékükből azóta sem vesztettek, kiegészítői Gombosi munkásságának.[28]

JEGYZETEK

1. Így például a Sebastiano del Piombóról, a Francesco Trainiról, a Tizianóról, Palma Vecchióról, Piero della Francescáról és másokról írott munkák. Gombosi György munkáinak részletes bibliográfiája VARGA LÍVIA összeállításában jelent meg az Ars Hungarica 1979/2-es számának 326–328. oldalán.
2. A Rubensről szóló kéziratok ma a Művészettörténeti Kutató Csoport adattárában találhatók. A megjelent fejezet adatai: Der Bildinhalt bei Rubens. Phoebus, 1948.
3. Beck Ö. Fülöp. Budapest, 1938. Ars Hungaria, 15.
4. 1934-ben kötött házasságot Beck Judit festőnővel.
5. Egy képzőművészeti album esetében aligha nevezhető szerencsés pillanatnak az 1945-ös megjelenés: az ország romokban hevert, a családok életét a háború szétzilálta, az infláció súlyos anyagi gondokat teremtett. Litván József is hosszabb ideig egy németországi koncentrációs tábor foglya volt, csak 45 nyarán tudott újra a félig kész könyv munkálataihoz fogni. Az első kötetet sikerült hamarosan megjelentetnie, a második kötetre azonban már nem került sor, elsősorban a hiányzó bevezető tanulmány miatt.
6. Gyerekszoba c. visszaemlékezéskötetében (Budapest, 1942) Gombosi néhány szóval utal a családjára is.
7. A családban aktív zenei élet folyt, édesanyja és testvérei is játszottak valamilyen hangszeren, gyakori volt a vendégek előtti házimuzsikálás. A legidősebb testvér, Gombosi Ottó a középkori zenetörténet jeles kutatója lett, szoros barátság fűzte az Amerikában élő Bartók Bélához is.
8. Egyetemi éveiről, valamint későbbi munkásságáról emlékezik meg ZÁDOR ANNA az Ars Hungarica 1979/2-es számában Gombosi születésének 75. évfordulója kapcsán. Korábban írt még róla MRÁVIK LÁSZLÓ a „S két szó között a hallgatás..." Magyar mártír írók antológiája c. könyvben (Magvető, Bp., 1970, I. köt. 332–346. p.), valamint az 1975-ös Szépművészeti Múzeum Közleményeiben (No. 44. 199–200. p.). Megemlékezett még Gombosiról HORVÁTH GYÖRGY „Requiem 30 év után" címmel a Magyar Nemzet 1974. jún. 2-i számában.
9. Az Éber László által szerkesztett Művészeti Lexikonban – melynek Gombosi társszerkesztője volt – az intézmény Római Történeti Intézet címen szerepel. Az 1967-ben megjelent Magyar Életrajzi Lexikonban Római Magyar Történeti Intézetként tüntetik föl. Az eltérések abból adódhatnak, hogy a korábbi „Magyar Történeti Intézetet" 1929-től „Római Magyar Intézetnek" nevezték. Mivel Gombosi 1928–30 között tartózkodott itt, az intézmény nevei összekeveredhettek.
10. Révész Tamás Méhes Verának, Gombosi második feleségének ismerőse volt, korábban nem találkozott Gombosival. Auschwitzból való hazatérése után írta a levelet, melyben beszámolt Gombosi sorsáról, az auschwitzi életkörülményekről. A megrázó levelet Méhes Vera ma is őrzi.
11. Magyar rajzolóművészek. Szerk.: PÉRELY IMRE. A könyvbarátok Szövetsége Kiadványa. Bp. 1930.
12. ROSNER KÁROLY: Magyar grafikusművészek. Officina, Bp., 1938.

13. LYKA KÁROLY: A rajz. Művészet, 1903. 153–162. p. Rajzműveltség. Művészet, 1904. 163–168. p. Szimbolikus rajzok. Művészet, 1905. 1–18. p.
14. GENTHON ISTVÁN: Új magyar rajzok. Magyar Művészet. 1934. 17–21. p.
15. Három nagy magyar mester (Rippl-Rónai, Ferenczy, Kernstok) rajzai. A Tamás Galéria CXVI. kiáll. 1941. jan. Rendezte: GOMBOSI GYÖRGY.
16. A két jegyzetfüzetet és az Új magyar rajzművészet második kötetének próbanyomatait Méhes Vera őrizte évtizedekig. Többször fölajánlotta Gombosi rajzgyűjteményével együtt a Szépművészeti Múzeumnak, a Magyar Nemzeti Galériának, míg végül is néhány évvel ezelőtt az anyag a rajzgyűjtemény kivételével a Művészettörténeti Kutató Csoporthoz került, együtt a Rubensről s másokról szóló kéziratokkal, levelezéssel stb.
17. A két füzetben – melyeknek külső borítóin az áll, hogy „Modern magyar rajzolók" s föl van rajtuk tüntetve Gombosi neve és lakcíme – szövegek, listák és számolások váltják egymást. A füzetek jelzetei: MKCs–C–I–113/47 és 113/48. Mivel a továbbiakban az idézetek kapcsán többször utalok a füzetek megfelelő oldalaira, ezért a Kutató Csoport jelzeteit használom a következők szerint: ha pl. a 47-es számú füzet 6. oldaláról idézek, akkor az idézet után zárójelben a következő számok állnak: (47–6).
18. A jegyzetfüzetekben Gombosi gyakran használ olyan szavakat, melyeket a pszichológia szakterületéről merít. Ő maga is járt analízisbe, alaposan ismerte a freudizmus elméletét. Gyerekszoba c. könyve is ebben a szellemben született. Jó barátja volt Szondi Lipótnak is, akinek a Gyerekszobá-ról írott elismerő sorai ugyancsak a hagyatékban találhatók.
19. L. Új magyar rajzművészet. Erasmus, Bp. 1945 1. kép.
20. Rippl-Rónai ötven rajza. Könyves Kálmán, Bp. 1913.
21 Rippl-Rónai József Emlékezései. Nyugat, Bp. 1911.
22. A jegyzetfüzetekben írottak és az Új magyar rajzművészet képanyaga nem választható el egymástól. Gombosi mindig úgy beszél általánosságban egy-egy művész rajzairól, hogy mondandóját illusztrálja is a kötetbe válogatott vagy éppen onnan kihagyott képekkel. Írásai csak úgy értékelhetők, ha a konkrét rajzok viszonylatában nézzük.
23. L. Új magyar rajzművészet 2 kép.
24. NÉMETH LAJOS: Modern magyar művészet. Corvina, Bp. 1968. 23.
25. Ez s még néhány következő idézet az Új magyar rajzművészet bevezetőjéből való.
26. Az Új magyar rajzművészet második kötetében összesen 4 darab rajz szerepelt volna Ferenczy Bénitől. A „Felesége felkönyöklő arcképe", valamint feleségének ülő képe megjelent Ferenczy Béni Írás és kép c. könyvében, melyhez Genthon István írt utószót. (Magvető, Bp. 1961) Feleségének fekvő képét – mely Litván György tulajdona –, valamint a női aktokat ábrázolót eddig még nem publikálták.
27. Az Új magyar rajzművészet Derkovits-rajzait KÖRNER ÉVA Derkovits Gyula c. könyvéből ismerhetjük meg. (Corvina, Bp. 1968) Gombosi a következő rajzokról ír: Vázlat a téli kikötőhöz, l. 189. kép; Gond, l. 329. kép; Megvadult lovak, l. 340. kép; Két befogott igásló, l. 355. kép; Tépő párduc, l. 360. kép. (Az utóbbi tévesen tigrisnek nevezve.)
28. Itt szeretnék köszönetet mondani Méhes Verának, aki fölhívta a figyelmemet ezekre az írásokra, s segített a nehezen olvasható kézírás megfejtésében is.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
György Gombosi (1904–1945).
művészettörténész
BUDAPESTER RUNDSCHAU
1984 JUN 18

Neue ungarische Zeichenkunst

Das „Gombosi-Album"

Das von dem Kunsthistoriker *György Gombosi* (1904–1945) zusammengestellte und kommentierte Album *„Neue ungarische Zeichenkunst"*, das jüngst Gegenstand einer Ausstellung in der Nationalgalerie war, ist ein bahnbrechendes Basiswerk, das die von den „großen Genres" lange Zeit überschattete zeitgenössische Grafik erstmals ins Rampenlicht rückte.

Habent sua fata libelli... Das Schicksal dieses Buches und seines Autoren gleicht einem Memento, in ihr verdichtet sich die ganze Tragik eines vom Holocaust ausgelöschten intellektuellen Lebens. Die Geschichte beginnt in den übelriechenden Hallen einer Budapester Bierbrauerei, wo der Kunsthistoriker, Autor vielbeachteter Studien über italienische Malerei, im Sommer und Herbst 1943 seinen Arbeitsdienst abzuleisten hatte. Hier vertraute er seinen Plan, ein Album zeitgenössischer Zeichnungen herauszugeben, einem Kameraden an, der ihn mit dem Verleger *József Litván* bekanntmachte. Nachdem Gombosi zeitweilig aus dem Frontdienst entlassen wurde, gingen Verleger und Autor mit Feuereifer an die Arbeit, die ihnen auch dabei half, „wenn auch nur für Stunden, wie durch den Sinnesrausch der Musik, diesem unglücklichen Stern zu entfliehen, die Angst zu vergessen, die uns das unaufhaltsame Kataklisma der letzten Kriegsmonate erahnen ließ", erinnert sich heute der in Wien lebende József Litván. Von ihm wissen wir auch, daß der erste Band des Werkes am Abend des 18. März 1944 abgeschlossen wurde: „Als ich gegen Mitternacht Gombosis Wohnung verließ und durch die ausgestorbenen Budaer Gassen nach Hause schlenderte, wußte ich nicht, was anderntags auf uns zukommt, daß wir uns nie mehr wiedersehen. In jener Nacht überschritten deutsche Truppen auf ihrem schicksalshaften Marsch die ungarische Grenze..."

Das bedeutete für Gombosi und Litván die Brandmarkung mit dem gelben Stern und schließlich die Deportierung. Gombosi wurde nach Auschwitz verschleppt. Als die SS das Lager am 18. Januar 1945 evakuierte, trat er im Viehwaggon die letzte Reise an. In Breslau war er

Imre Ámos (1907—1944): Selbstporträt mit Mundharmonika, um 1933

tionalgalerie stellte nun Zeichnungen des ersten Bandes vor und rekonstruierte das Material des zweiten, wobei auch Gombosis Gedanken über die Kunst im allgemeinen und die Zeichnung als „archaischeste Kunstgattung" im besonderen dokumentiert wurden.

Ohne zeichnerische Wurzeln, befand Gombosi, hätte sich die Malerei nie zur „hohen Kunst", zum „abgeschlossenen Ganzen" entfalten können. Als begeisterter Anhänger der Freudschen Psychoanalyse verglich er die Gesetze des Zeichnens mit denen des Unbewußten, das zu bejahen vermag, was die Vernunft verneint. So treten „zeichnende Hand" und „Materie" in ein „nicht zu rationalisierendes" Verhältnis, werden von der „Urperspektive" bestimmt; Form- und Raumbeziehungen, Nuancen der verdünnten Tusche wechseln nach einem bestimmten System. Zuerst wurden die zarteren Linien gezogen, die der Künstler nur später mit zähfließender Tusche zu verstärken wagte — um eine noch sichtbare Linie zu korrigieren und das Endgültige kraftvoller zu betonen, ohne Bestehendes zu tilgen."

József Rippl-Rónai (1861—1927): „Fenella á 18 ans" (Fenella mit 18), 1910

Das Werk Gombosis hat Dokumentarwert, sind doch in den letzten 40 Jahren etwa ein Viertel der in das Album aufgenommenen Zeichnungen verlorengegangen. Auch verriet er bei der Auswahl ein ausgezeichnetes Gespür für das Bleibende. Sein einziger Irrtum ist vielleicht, den epochalen *Lajos Kassák* außer acht gelassen zu haben, obwohl mehrere Aktivisten im Band figurieren. Von kunsthistorischer Weitsicht zeugt die Beachtung damals junger Künstler wie *Jenő Barcsay, Erzsébet Schaár* oder *Imre Ámos* (letzterer, ein „ungarischer Chagall", fiel ebenfalls der „Endlösung" zum Opfer). Wie sehr sich Gombosi von echten Werten leiten ließ, bezeugt auch, daß der seit 1926 in der Sowjetunion lebende kommunistische Grafiker *Béla Uitz* — im damaligen Ungarn in keiner einzigen Kunstausgabe erwähnt — mit mehreren Zeichnungen vertreten ist.

Die Präsentation „In memoriam Gombosi", zum 80. Geburtstag und 40. Todes-

Rippl-Rónai-Grafik „Fenella a 18 ans" (s. unten) schreibt er zum Beispiel: „Die Kontur wird zum Sprecher der Zeichnung. Doch sind es nicht mehr jene melodischen und regelmäßigen Konturen, die seine frühen kunstgewerblichen Entwürfe prägten, sondern Konturen von gänzlich neuem Sinn, kraftvoll, gewichtig, doch ohne Gleichmaß: faserig, beinahe verworren. Mal lösen sie sich auf zu Federstrichen, mal verschwimmen sie zur Fläche, dunkle und helle

Wagner, Rachmaninoff, Berlioz, Bartók, Debu

Die Klaviertranskription von Zoltán Kocsis

Von dem weltweit bekannten ungarischen Pianisten Zoltán Kocsis wissen viele, daß er auch komponiert. In dieser doppelten Tätigkeit folgt er großen Vorgängern. Wie Franz Liszt bereichert er mit Klaviertranskriptionen das Repertoire der Pianisten.

Der Zweck der Herstellung von Klaviertranskriptionen ist oft pädagogischer Art. Die leichtere Version macht auch den technisch weniger Geübten eine bekannte, beliebte Komposition zugänglich. In anderen Fällen wird der Klavierspieler vor eine größere Aufgabe gestellt, er wird nämlich ermuntert, allein an seinem Instrument (oder zu zweit im Falle einer Überarbeitung für zwei Klaviere) ein Klangbild herzustellen, das mit dem eines Orchesters fast gleichrangig ist.

Auf einer vor kurzem erschienenen Platte spielt Kocsis Transkriptionen von Franz Liszt und sich selbst aus Opern von Richard Wagner. Hier macht er eine seiner ersten Notenausgaben zur klingenden Wirklichkeit, das Vorspiel zu Tristan und Isolde. Interessant an dieser Aufnahme ist, daß diesem Opernausschnitt der Liebestod von Isolde folgt, in der Bearbeitung von Franz Liszt, so daß sich die beiden Stücke genauso wie in der bekannten orchestralen Variante verbinden. Kocsis hat sich die Lösung von Franz Liszt vollständig vor Augen gehalten (welche übrigens völlig von dem bekannten Lisztschen Paraphrasentyp abweicht) und war gleichfalls bestrebt, die Partitur möglichst genau zu verfolgen, wiederzugeben.

Die Aufnahme ist gleichzeitig ein Beweis für die Spielbarkeit der Klaviertranskription.

Zoltán Kocsis schreibt auf der Plattenhülle: „Im Falle des Vorspiels kann man noch annehmen, daß nach Liszts Beurteilung das Klavier die Wirkung der langen Töne eines Saiten- oder Blasinstruments oder die Vielfarbigkeit, die sich aus der Heterogenität der Instrumentierung ergibt, nicht hätte ersetzen können. Es ist aber ganz unverständlich, warum Liszt das Meistersinger-Vorspiel negligiert hat. Man muß natürlich wissen, daß das Stück den Überarbeitenden vor sehr vielfältige Probleme stellt, dagegen aber echte Möglichkeiten im Lisztschen Sinne anbietet, deren Ausnützung den geraden Weg

Zoltán Kocsis

zur Schaffung der orchestralen Illusion öffnet."

Diese von Franz Liszt „verpaßte" Gelegenheit nutzt Kocsis aus, und wie die Aufnahme beweist, zu Recht. (Obwohl sich wohl wenige mit Erfolg an dieser virtuosbrillanten Partitur versuchen können.) Als Grundvoraussetzung braucht man keine große Dezimen umfassenden Hände, sondern ein starkes künstlerisch-interpretatorisches Format. Kocsis schreibt die Noten oft in drei Zeilen untereinander ab, damit man sie leichter überblicken kann.

Kocsis hat auch aus der Vocalise No. 14 Op. 14 von Sergej Rachmaninoff eine Klaviertranskription gemacht. Dieses Stück kann man vor allem fingertechnischen Virtuosen empfehlen. Der geringere Umfang selbst macht die Transkriptionsfreunde darauf aufmerksam, diese Arbeit noch vor den Wagner-Überarbeitungen kennenzulernen.

Bei den Transkriptionen für zwei Klaviere liegen die Probleme etwas anders. Dieser Apparat bietet den zwei Klavierspielern mehr Gelegenheit zur Herstellung größerer dynamischer und kontrastiver Möglichkeiten innerhalb der Klangwelt des Klaviers. Kocsis, der aus eigener Erfahrung die Literatur der Werke für zwei Klaviere ausgezeichnet kennt und so auch um die Möglichkeiten (und Grenzen) des Apparats weiß, hat eine ganz außerordentliche Arbeit auf sich genommen, als er das Bartók-Werk *Zwei Bilder* op. 10 für Orchester, für Klavier überarbeitete.

Die Melodie und die Begleitung, Frage und Antwort, die reich verstärkten Akkordgänge, die den Eindruck eines Großorchesters erwecken, machen die Faktur abwechslungsreich. Die durchscheinende Zartheit der Instrumentierung der

ster.

Das erste Bild ist von dem Eindruck geprägt, den die Musik von Debussy in dem ersten Jahrzehnt des zwanzigsten Jahrhunderts auf Béla Bartók ausgeübt hat. Debussy kommt aber nicht nur auf diese mittelbare Weise in den Überarbeitungen von Kocsis vor: Er hat nämlich das 3. Nocturne (Sirénes) des großen französischen Komponisten für zwei Klaviere umgearbeitet. Von diesem Satz, der vielleicht eben wegen der Mitwirkung des Frauenchors seltener in die Konzertprogramme aufgenommen wird, entstand hier die erste Transkription. Sie kann nur von Künstlern gespielt werden, deren Muttersprache die Interpretation der Klaviermusik von Debussy ist und die auch die ursprüngliche Form des Nocturnes kennen, weil man das konkrete Programm des Werkes an zwei Klavieren nur mit einer konkreten Erinnerung an den orchestralen Klang und einer fantastisch sensiblen Tastentechnik ins Leben rufen kann. Debussy hat dies dem Publikum der Uraufführung folgendermaßen erklärt: „Sirenen: das Meer, mit seinem schrankenlosen Rhythmus; aus den im Mondschein silberig glänzenden Wellen erklingt der geheimnisvolle Gesang der Sirénen, lacht und erstirbt."

Zoltán Kocsis hat mit ähnlich einmaliger Bravour einen Teil des Werkes *Romeo und Julia* von Berlioz bearbeitet. Der Titel dieses Teils heißt „Königin Mab oder Die Fee der Träume". Über dieses Scherzo für Orchester schrieb der Rezensent György Kroó: „Ein huschender, blitzender Tanz, ein Spiel der Kobolde, ein Streich der Elfen, ein unerschöpflich einfallsreiches musikalisches Bild. Die Glastöne der Geigen, die mutwilligen zitternden Saiten der Harfen, die Triller, die Saltati, Pizzicato und Arco, die schnellen Wechsel der Solo- und Tutti-Wirkungen in huschendem Tempo, schwebende Farben der Holzbläser und die mystische Piano-Dynamik — all das sind nur Mittel der mit Worten nicht zu beschreibenden Wirkung. Ein dieser blendend farbvollen Palette Gleiches gibt es kaum in der Geschichte der orchestralen Kunst des 19. Jahrhunderts."

Den letzten Satz kann man — modifiziert — auch auf die Klaviertranskription anwenden, wenn sie gut vorgetragen wird.

Katalin Fittler

KIZ-Programm

Lesung mit Jurij Koch

Anläßlich der Buchausstellung im Budapester Kultur- und Informationszentrum der DDR, von deren Eröffnung die BR bereits in ihrer letzten Nummer berichtete, kam es auch zu einer Schriftsteller-Lesung. Besonders interessant war dabei, daß der geladene Autor, *Jurij Koch*, einer nationalen Minderheit angehört, den knapp 100 000 Sorben in der DDR, von deren Existenz man in Ungarn — wie sich bei dem anschließenden Gespräch herausstellte — kaum etwas weiß. Jurij Koch, 47, Journalist und seit sieben Jahren freiberuflicher Erzähler, Lyriker, Dramatiker und Übersetzer, las aus dem Manuskript zu seinem neuen Roman „Der

sche, geschichtliche und kulturelle Indifferenzen beim gesellschaftlichen Umbruch in einer Region — seiner Heimat, der Lausitz —, wo Traditionen und ländliche Mentalität mit Zivilisation und technischem Fortschritt konfrontiert werden. Es geht dem Autor darum, alte Werte für Gegenwart und Zukunft zu retten, im Sinne des vorangestellten Handke-Mottos „... Was gut war, soll sein!"

Das Werk fand großen Anklang, und des Deutschen unkundige Leser hoffen auf eine ungarische Übersetzung. Von der eigenen Übersetzertätigkeit berichtete Koch, daß er es da leichter habe als seine Kollegen, könne er

Gombosi Gyögy, művészettörténész

1.

Meghívó

84-640 GENERALART Dorogi Ny

Új magyar rajzművészet

RIPPL–RÓNAITÓL VAJDÁIG
EMLÉKEZÉS GOMBOSI GYÖRGY
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZRE

A kiállítást megnyitja
NÉMETH LAJOS
tanszékvezető egyetemi tanár
1984. március 29-én, csütörtökön 16 órakor
a C épület földszintjén

Április 18-án, szerdán 17 órakor
a kiállításon elhangzik
NEORENESZÁNSZ MUZSIKA
Litván Gábor műveiből
Közreműködnek a
Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola
szegedi tagozatának előkészítős növendékei

Magyar Nemzeti Galéria
Budavári Palota C épület földszint

Gombosi György

BELLÁK Gábor: Uj magyar rajzmüvészet : Kiállitás a Magyar Nemzeti Galériában. = Müvészet, XXV.évf. 9. sz. 1984 28 - 31.p. ill.

Bp., MNG

Gombosi

GOMBOSI György

BÁN András: Új magyar rajzművészet: Gombosi György emlékkiállítása a Nemzeti Galériában. = MN XLVII. 1984. május 18. 7. p.
115. sz.

Bp. MNG

213/91

ó

tó Csoport összintézeti értekezletére,

pénteken 10 órai kezdettel
e Szabolcsi Termében /Bp. I. Táncsics

évi munkabeszámoló vitája
feladatok ismertetése
gyebekről.

tlenül minden munkatárs megjelenése

Marosi Ernő s.k.
igazgató

Gombosi György

ÁTS, Erika: Das „Gombosi-Album“:
B Rundschau, XVIII. Jg. Nr. 24. 18. Juni 1984
S. p. ll

GOMBOSI György

ÁDÁM András: Figyelmébe ajánlom.
=ÉT, XXXIX. évf. 16. sz. 1984. IV. 20. 505. p.

- MNG, Gombosi György emlékére új m. rajzkiállítást

THERMAX NEM ÉGHETŐ LEME

A Thermax lapok alacsony sűrű
mezek, melyek szervetlen kötő
Világszerte érvényes szabvány
tők:
DIN 41o2, ÖN B38oo, ISO 1182,

A Thermax lapok gyakorlatilag
és sima lapos felülettel rend
lapok.
Kémiailag semleges, sem korro
sos festékkel, ragasztókkal é
nálhatók.
Közvetlenül vizben nem alkalm
kell lennie a burkoló lapokna
Ha mégis víz éri, száradáskor
zadás, vagy vetemedés.
A Thermax a szokásos famegmun

GOMBOSI György

Új magyar rajzművészet Rippl-Rónaitól Vajdáig : Emlékezés Gombosi György művészettörténészre : Magyar Nemzeti Galéria, 1984. március 29 - május 27. = New Hungarian art of drawing from Rippl-Rónai to Vajda : In commemoration of art historian György Gombosi : Hungarian National Gallery, 29 March - 27 May 1984 / ~~[a katalógus~~ ... ~~fejezeteit írta~~ és a kiállítást rend. Majoros Valéria] ; [írta [szerk. Éri Gyöngyi]. – [Bp.] : MNG, [1984]. – 96 p. : ill. ; 29 cm. – (Magyar Nemzeti Galéria kiadványai, ISSN 0231 – 2387 ; 1984/3.)
Summary in English
ISBN 963 7431 74 8* fűzött : ár nélkül
Gombosi György (1904-1945)
741(439)„189/194":061.4(439)„1984"
7.072.2(439)Gombosi Gy.

Majoros V.: Tátrai Vilmos, Litván Josef

elősségteljes expressziv festészet
lik az a modern piktúra, amely i-
egy új, nagy festői korszakot ve-
ényű remekművek alkotására érezhe-
teresési utak e cél felé az expresszió
. még mindig sokrétűek, de elvonat-
ett izmusoktól, a modern piktúrát
i valószerűségtől való szabadulási
önmagáért való tör-
nyrejuttatni, ellentétben a modern
ránya sosem volt annyira célszerűsé-
t valóságú, mint manapság. Az im-
réből kifolyólag a kezdeti modern
ágot mutatott arra, hogy a politi-
ásban mereven megfogalmazott cél-

GOMBOSI György

FRANK, János: Around the galleries. = NHQ, Vol. XXV. No. 96 1984 179 - 184. p. ill.

Bp., MNG, Magyar rajzm. (Gombosi)
Bp., Bartók 32 Galéria, Meditáció III. 1984

o di Sárospatak. = Acta Technica,
Fasc 1/4. 1970 105- 124 ill E.

1968/1970

= Technikatörténeti Szemle, V. 1-2. kp.

(habánok) történetéhez. =
72) 123 - 144. p. G

]: Egerfarmos. = Heves megye müemlékei
p.

III. 4. kp.
- Építészettudomány 1972 348 - 378. p.

rházak és kastélyok. Bp., 1970 [rec.]
972 475 - 479 .p.
1

llégium történetéhez. = Herman Ottó
p. ill. G

földd. 1973. 97-100.p.

GOMBOSI György

SZATMÁRI Gizella: Új magyar rajzművészet.
: Emlékezés Gombosi György művészetére.
= Népszava, 112. 115. 1984. május 18. 6. p. cél

Bp. Nemzeti Galéria

ifikált vagy a kutatói utánpótlás
vre jogosító munkaerő hagyta el
kai - egy-két esetben nyilvánvaló
nyugalomba vonulás, kedvezőbb
ok /máshol kinált vezetői állás/,
arrier-lehetőségek. A xx mozgások
9-20 . századdal foglalkozó
e téren az eddigi tulsuly helyére
ett.
mányok doktora, 3 kandidátus
xxxxxxxx hirtelen változást
ők arányában - még az időközben
képest is.
k csak kivételesen tüntek fel és
állományában.
nt 1990 elején
fő,
20 fő /betöltetlen: 3 állás/
16 fő
ktora: 2 fő,
fő

Ars Hungarica 1979/2

Zádor Anna

GOMBOSI GYÖRGY (1904–1945)

Sokszor kérdezem magamtól, mi lehet az oka annak, hogy nekünk, művészettörténészeknek, oly rövid az emlékezetünk, oly gyorsan elfeledjük egymást. A nagy tudományokhoz képest nem vagyunk sokan, mindenki ismer mindenkit, legalábbis az egymáshoz közeli generációknál ez a helyzet. Mégis: úgy tűnik el sorainkból egy-egy szereplő, hogy szinte észre se vesszük. Ez a kevéssé helyes, de általános magatartás nemcsak a jelenre vonatkozik, amikor lassú, de természetes folyamat révén tűnnek el sorainkból jól ismert és kedvelt szereplők, de így volt a nácizmus pusztításai révén sorainkból kihullottakkal is, mint – névsorban – Bíró József, Csabai István, Gombosi György és Péter András esetében. Talán oly nagy volt az általános megrázkódtatás, oly döbbenetes a sokféle változás, hogy mindehhez mérten egy-egy ember hiánya szinte nem vevődött észre? Nehéz erre felelni és magyarázatot találni.

Mindezt nem a magam háborgó lelkiismerete vetette fel, hanem azok az általános meggondolások, amelyek eltöltenek, amikor alkalom adódik, hogy Gombosi Györgyről születése 75. évfordulóján megemlékezzek. Rövid, gazdag és termékeny élet volt az övé, ő maga is különösen szeretetreméltó, vonzó és kedves egyéniség. Mondhatni: mindenki szerette, mégis milyen kevés szó esett róla az elmúlt több mint 30 évben.

Gombosi érdeklődési köre és komolysága korán megmutatkozott. Még 20 éves sem volt, amikor a Szépművészeti Múzeum Régi Képtárának egy művéről tudósra valló kis tanulmányt közölt. Rövid, de munkában gazdag életében mindig az volt jellemző rá, hogy különös komolysággal, mondhatnám: felelősséggel nyúlt a feldolgozandó témához. Rendkívül fogékony volt a problematikus, nehezen tisztázható kérdések, művek és mesterek iránt, szinte soha sem választott olyan témát, amelynek feldolgozása, megoldása mintegy készen adódott.

Ha áttekintem fentemlített korán eltávozott kollégáim műveit és figyelem a körülményeket, amelyek munkájukat kevéssé segítették, olykor egyenesen gátolták, mindegyiküket apostoli elszántságú úttörőnek kell tekintenem.

Gombosi egyetemi tanulmányai után hosszabb időt töltött Olaszországban. Ez a tanulmányidő – amelyet többszöri rövid tartózkodás követett – kialakította és fokozta vonzódását az olasz művészet iránt. Eleinte a renaissance festészete foglalkoztatta, Boltraffioról, Sebastiano del Piomboról írt egy-egy tanulmányt, új megvilágításba állította művészetüket. A korszak csakhamar kibővült részint az előzmények, részint a beteljesedés, a kivirágzás felé. Mindehhez kitűnő alapot adtak Berlinben végzett egyetemi tanulmányai, elsősorban Goldschmidt professzor volt rá nagy hatással. A művészettörténet magas iskolája ekkor Németországban virágzott, szinte minden nagy egyetemén jeles mesterek és kutatók oktattak. Elméleti és módszerbeli felkészültség, a műalkotással való szoros kapcsolat jellemezte ezeket az egyetemi műhelyeket. Ez a kettősség – ami nálunk ekkor még nem volt ilyen természetes – eleve vonzotta Gombosit. Mindig közel állt az alkotáshoz, meg tudta szólaltatni a művet, csak olyan témával foglalkozott, ami új eredményeket ígért. Ehhez társította egyre bővülő elméleti készültségét, tudósi alaposságát.

Életútja semmilyen szakaszában sem volt könnyű, amit a történelmi körülményeknek tudhatunk be. Már az a puszta tény, hogy egyetemi tanulmányait idegenben, sok nehézség között kellett végez-

nie, fokozta az amúgy is fennálló anyagi nehézségeket. Amikor Spinello Aretinoról írt – máig nagyrabecsült – tanulmányával megszerezte Berlinben a bölcsészettudományi doktorátust (1926) és hazatért Pestre, semminő állás nem várta, megélhetéséről magának kellett gondoskodnia. Ritkán találkoztam olyan egyéniséggel, aki ezt a nehéz, kedvezőtlen és alapjában megalázó helyzetet annyi méltósággal és természetességgel fogadta volna. Nem panaszkodott, nem játszotta meg a sorsüldözött mártírt, noha élete fordulatai révén mindinkább azzá vált. Választott tudományát nagyon szerette, eggyé tudott válni kutatása tárgyával, és ezáltal megtalálta munkájában azt a kielégülést és örömöt, ami általában csak a kiválasztottak sajátja. Eredendően is volt benne valami megejtően derűs, kedvesen gyermeki optimizmus, amely szüntelen várta az új és jobb fordulatot, a csodát, amely lehetővé teszi majd hogy élete vágya, mondjuk: egy múzeumi állás, megvalósulhasson. És noha a körülmények alakulása folytán ez soha nem következett be, elkeseredettnek, igazán reményvesztettnek soha nem láttam.

Nagy tudása, szeretetreméltó egyénisége sok értő barátot és pártolót szerzett neki, komoly megbízásokat kapott, írásait nemcsak idehaza, de külföldi szakfolyóiratok is szívesen közölték. Mi sem jellemzőbb a Gombosi korában uralkodó körülményekre, mint az a tény, hogy legfontosabb művei szinte kivétel nélkül külföldön jelentek meg. A hivatalos felfogással e téren a kor legjobb hazai szereplői sem tudtak megküzdeni. Gombosit leggyakrabban Majovszky Pálnál, a finom műértőnél és műbarátnál láttam, aki olyan kedves és közvetlen volt, hogy sokan közülünk – akiket barátságába fogadott – felmehettünk hozzá egy-egy újabb eredményt vagy ötletet elmondani. Majovszky egyúttal a Magyar Művészet főszerkesztője volt. Ez az 1925 óta rendszeresen megjelenő igényes művészeti folyóirat (a Szinyei Társaság folyóirata) Gombosi több tanulmányát közölte. (Tiziano arcképei, Gróf Andrássy Gyula gyűjteménye, Palma Vecchio, A. S. Marco mozaikjai, Veronese, Pannoniai Mihály miniatúrái, és számos komoly könyvrecenzió.)

Másik fontos és értő idősebb barátja Petrovics Elek volt, a Szépművészeti múzeum akkori kiváló és magas etikájú igazgatója, aki nagy erőfeszítéssel elérte, hogy 1930-ban Gombosit díjtalan gyakornokként alkalmazhatta. Ebből soha sem lett állandó fizetséggel járó állás, és a főigazgató igaztalan nyugdíjaztatásával pártfogoltjának helyzete is megingott, de ez a kapcsolat mindvégig sokat jelentett Gombosi számára és hozzásegítette ahhoz, hogy a következő évtizedben – a harmincas években – tanulmányai főleg külföldi szakfolyóiratokban megjelenhettek.

Több nagy és feltűnést keltő tanulmányt tett közzé az Országos Szépművészeti Múzeum Évkönyvei címen megjelenő, magas rangú tudományos kiadványban (Nardo di Cione és a Szépművészeti Múzeum Somzée-féle Madonnája, Pannoniai Mihály és a renaissance kezdetei Ferrarában) és ezzel párhuzamosan a legigényesebb külföldi szakfolyóiratok is. (Dedalo, Bolletino d'Arte, Revista d'Arte, Jahrbuch der preussischen Kunstsammlungen, Jahrbuch der Kunstwissenschaft, Zeitschrift für bildende Kunst, Kunstchronik, Pantheon, Gazette des Beaux-Arts, The Burlington Magazine, stb.) Ezek a folyóiratok a kor szakirodalmának legjavát képviselik, és Gombosi publikációinak gazdag sorozata még mai szemmel nézve is káprázlatató.

Mindez a gazdag tudományos eredmény nem feledtetheti el azt a tényt, hogy eközben Gombosinak fizetett állás nélkül, a maga erejéből kellett egzisztenciát teremtenie. Nagy szorgalommal, különféle szakmai tevékenységet vállalva teljesítette ezt a feladatot. A megélhetését biztosító, úgynevezett fizetett munkák vállalásában is igényes, mondhatni finnyás volt. Közreműködésével készült és jelent meg duplájára bővítve az egykor Éber László szerkesztette Művészeti Lexikon (1939), amelynek Gombosi által írt címszavai már akkor feltűnést keltettek és túlnőttek egy népszerű lexikon igényén. Mint a több évtizeddel ezelőtt készült kétkötetes Lexikon utódjának, a négykötetes Művészeti Lexikonnak – amely ma már ugyancsak elavult – egyik szerkesztője tapasztalhattam, hogy Gombosi szócikkei azok, amelyek legkevésbé szorultak átdolgozásra, csak az esetleges új eredményeket kellett figyelembe venni.

Munkatársa volt a máig legalaposabb művészeti lexikonnak, köznyelven a Thieme–Becker-nek, amelynek igen sok olasz művészt feldolgozó cikkét ő készítette. Emellett kritikákat írt, kiállításbeszámolókat, igényes könyvismertetéseket folyóiratokba és napilapokba egyaránt. Foglalkozott a régi festészet körébe tartozó tudományos katalógusok készítésével, és először alkalmazta nálunk a röntgen vizsgálatot képmeghatározásainál. Tudományos igényességéből, magas etikai színvonalából soha nem engedett, és ezt azért kell hangsúlyozni, mert megélhetéséért nehezen küzdött mindvégig.

Már első műve, a Spinello Aretinoról írt doktori értekezés is megmutatta azokat a tudományos vonásait, amelyek későbbi munkái során állandósultak. Nem beszélve a felfedezésszámba menő, korábban alig ismert késő trecento mester jelentőségének felismeréséről, munkássága tisztázásáról, műveinek összegyűjtéséről, – ami Gombosinak köszönhető –, a kor és a társadalmi környezet jellegzetességeit is felvonultatta, hogy a művész életre keltése minél hitelesebbé és plasztikusabbá váljék. Az elsők egyikeként foglalkozott (és jó érzéke volt eziránt) ikonográfiai kérdésekkel, amelyek ekkor még korántsem álltak a kutatás homlokterében. Bár ezekben az években már enyhülni kezdett a művészi minőség egyedüli fontosságát hangsúlyozó nézet, még mindig csábos feladat volt egy-egy alkotást nagy névhez kapcsolni. A Spinello Aretino monográfia e tekintetben is újat jelentett. Természetesen ez nem zárja ki azt, hogy Gombosit is szinte büszkeséggel töltötte el, ha egy általa értékelt alkotást nagy névvel illethetett. Példa erre a Berenson nyomán, de Gombosi sugallatára egy ideig Tizianoként szereplő Női Arckép a Szépművészeti Múzeum Régi Képtárában (ma Itáliai mester műveként Vittoria Farnese arcképének tartják). Ezeknél a meghatározásoknál – amilyenek a harmincas években gyakran előfordultak mindenütt – a tudósok inkább múzeumuk rangját kívánták emelni, semmint saját dicsőségüket. Gombosi egyébként soha nem törekedett „mutatós" eredményekre. Mindig a problematikus, az összetett kérdések érdekelték, olyan mesterek, akiknek munkássága nehezen tisztázható. E törekvésének egyik szép bizonyítéka a Palma Vecchio műveit egybegyűjtő gazdag kötet a Klassiker der Kunst sorozatban. Ebben a sorozatban – rajta kívül – más nem német szerzőt soha nem szerepeltettek. Az 1937-ben megjelent kötet vagy tíz év előmunkálatain – több közzétett résztanulmányon – alapult, alaposságának köszönhette, hogy megjelenésekor nagy és kedvező visszhangot váltott ki. E kötet befejezése után egy nagy Rubens-monográfia elkészítése foglalkoztatta. Új és szokatlan szempontokkal közelített ehhez a bonyolult mesterhez, s ha a körülmények lehetővé tették volna, hogy tervét kivitelezze, bizonyára sikerült volna a jelenlegi Rubens-renaissanceot évtizedekkel előbbre hoznia.

Vissza-visszatért egy másik kedvenc területére: a bresciai festőkre. A kiindulópontot feltehetően múzeumunk gazdag sorozata szolgáltatta. Gombosi igyekezett a mesterkezeket meghatározni és e máig sem egészen tisztázott problémakört valahogyan rendezni. Ő volt az egyetlen nem itáliai származású szakember, aki ezzel a kérdéssel alaposan foglalkozott, és tanulmányai révén elismert szakértőként szerepelt.

Munkásságának mintegy mellékáramlatakénti mindvégig foglalkoztatta az olasz Trecento festészete. Szeretett volna átfogó monográfiát írni, de ő is érezte, hogy erre egyetlen ember, távol Itáliától, aligha képes. Ezért igényes színvonalú ismeretterjesztő munkára gondolt, már csak azért is, mert ehhez inkább remélt kiadót találni. De ezt a munkát sem tudta elkészíteni. Mentora és mindvégig közeli barátja, Rabinovszky Máriusz írta meg ezt a kötetet, némileg Gombosi jegyzeteire és a vele folytatott beszélgetésekre támaszkodva. Rabinovszkynak köszönhető – talán menekülésképp beszélte rá az írásra – egyetlen szépirodalmi műve is, a Gyermekszoba címen 1943-ban megjelentetett megkapó visszaemlékezés szép és szeretetteljes otthonára.

Vissza-visszatérő témája volt a monumentális dekoráció kérdése. Itt nemcsak a mesterkezek bonyolult szétválasztása érdekelte, hanem a program, a keletkezési sorrend is és ezzel a problémafelvetéssel Gombosi újra a kezdeményezők közé tartozott. Ilyen tanulmánya – a Trainival foglalkozó dolgozatokon kívül – a velencei San Marco mozaikjainak szentelt, többször újra kezdett dolgozat, amely az elsők egyikeként mutatta ki egy-egy ciklus igen késői keletkezését. Ő volt az, aki a mozaikoktól a miniatúrákhoz vezető szálakat kiemelte, valamint azokat az erős kapcsolatokat, amelyek a mozaikokat – szemben az ekkor általános felfogással – nem kizárólag Bizánchoz, hanem az itáliai középkori művészethez fűzték.

Mindig benne élt a hazai művészetben, a múltban és az élőben egyaránt Amennyire beszélgetéseinkre visszaemlékezem, főleg a hazai renaissance érdekelte, az az egyszeri jelenség, amit Mátyás király erősen olasz orientációjú udvara nyújtott. Bizonyára nem véletlen, hogy 1929-ben közzétette Mátyás udvarának zenei életéről írt tanulmányát. Ehhez sok inspirációt kaphatott zenetörténész bátyjától, Gombosi Ottótól, aki – noha amerikai professzorként működött – mindvégig szoros kapcsolatban állt öccsével. A szobrászat általában távolabb állt Gombosi érdeklődési körétől. Ez a világ akkor tárult fel előtte, amikor Beck Ö. Fülöp veje lett és egyúttal műveinek alapos ismerője, értője. Egy

akkor szokásos műteremlátogatásnál számomra emlékezetes módon vonultatta fel előttünk a mester munkájának jellegzetes vonásait, közeli barátok is lettek. Ennek a kapcsolatnak köszönhető a máig kimagasló Beck Ö. Fülöp-monográfia, ami az Oltványi Imre szerkesztette Ars Hungarica sorozatban jelent meg. A hazai művészet iránti érdeklődését mutatja – a sajnos csak poszthumusan megjelent – Új Magyar Rajzművészet című kötet is, amely Rippl-Rónaitól a Nyolcakig ívelő fejlődést, benne korábban kevéssé értékelt mesterek rajzait mutatja be találó magyarázó szöveg kíséretében.

Régmúlt és jelen, hazai és egyetemes művészet: Gombosit alapjában minden érdekelte. Nagy műveltsége, alapos anyagismerete révén kialakíthatott egy többé-kevésbé egyéni közelítési módot, amelyet nem tudnék a korra alkalmazott egyik címkével sem ellátni. Használta a stíluskritika eszközeit, ismerte a szellemtörténet irányát, érdekelték az ikonográfiai vagy radiológiai kérdések. A magának kialakított módszer mindegyikét a szükséges mértékben hasznosította és egyik módszerfajtát sem merítette ki teljesen. Ez kölcsönöz munkáinak sajátos egyéni ízt.

Ez a néhány mondat csak ízelítőt nyújt Gombosi gazdag tevékenységéről, amiről a függelékként közölt bibliográfia is nyújt némi tájékoztatást. Mint kortárs és barát szóltam róla, nem is rendelkezem Gombosi speciális szakterületének felméréséhez szükséges speciális szakértelemmel. Gombosi mindvégig az ábrázoló művészetekre koncentrált. De megnehezítette feladatomat az is, hogy sok emléktöredék és baráti érzés felmerült bennem, amint Gombosi alakját magam elé idézni próbáltam. Vonzóbb, kedvesebb, munkájáért jobban lelkesedő embert keveset ismertem, fáradhatatlanabbat és jobb hiszeműt is alig. Nehéz körülmények közt is törhetetlenül magyarnak vallotta magát, és noha idehaza soha semminő elismerésben nem részesült, ezt – helyesen – a körülményeknek és nem személyének szóló sérelemnek tudta be. Ehhez erős lélek, magába és munkájába vetett ingathatatlan hit volt szükséges. Ezekkel az erkölcsi tulajdonságokkal Gombosi nagymértékben rendelkezett, túl azokon a tudományos képességeken, amelyek rövid életét emlékezetessé tették.

A korán elhunytak nem változnak meg a túlélők emlékezetében, nem öregednek meg. Gombosi Györgyre ez fokozottan vonatkozik. Mozgékony, kecses alakja, többnyire mosolygós arca, csillogó szeme a maga sajátosan huncut-hamiskodó tekintetével ma is előttem lebeg, mintha mindig azt akarta volna mondani: ugye nem gondoltad, hogy ennyit tudok...

GOMBOSI GYÖRGY MUNKÁSSÁGA

Bibliográfia

A Szépművészeti Múzeum Boltraffio-képei
A Műbarát, 1923. III. évf. 1–2. sz. 9–14.

Un ritratto giovanile di Sebastino del Piombo
Dedalo, 1925. 57–66.

Spinello Aretino. Eine stilgeschichtliche Studie über die florentinische Malerei des ausgehenden 14. Jahrhunderts
Budapest, 1926. 140 lap.

A Szépművészeti Múzeum Tiziano-arcképei
Magyar Művészet, 1926. II. évf. 272–284.

Francesco Traini a Firenze
Dedalo, 1926–27. I. 256–266.

Gróf Andrássy Gyula budapesti gyűjteménye. I. Régi mesterek
Magyar Művészet, II. 59–86.

Gróf Andrássy Gyula gyűjteménye. II. Régi mesterek képei a tiszadobi kastélyban. III. Modern Fes
Magyar Művészet, 1927. III. évf. 431–452.

Nardo di Cione és a Szépművészeti Múzeum Somzée-féle madonnája
O. M. Szépművészeti Múzeum évkönyvei, 1927–28. V. 5–18.

Palma Vecchio
Magyar Művészet, 1928. IV. évf. 348–366.

Veronese
Magyar Művészet, 1928. IV. évf. 721–728.
Tizian's Bildnis der Victoria Farnese
Jahrbuch der preussischen Kunstsammlungen. 1928. 49/1. 55–61.
Vita musicale alle corte di re Mattia
Budapest, 1929. 23 lap.
Il ritratto di Filippo II. del Tiziano nella Galleria Corrini
Bolletino d'Arte, 1929. 562–566.
Pannoniai Mihály és a renaissance kezdetei Ferrarában
O. M. Szépművészeti Múzeum Évkönyvei VI. 91–108.
A San Marco mozaikjai
Magyar Művészet, 1930. VI. évf. 565–584.
Sodoma's und Peruzzi's Anteil an den Deckenmalerein der Stanza della Segnatura
Jahrbuch für Kunstwissenschaft, 1936. 11.
Zur Datierung von Palma Vecchios Hl. Barbara
Zeitschrift für Bildende Kunst, 1931–32. 217–219.
Archeológiai Értesítő, Új Folyam XLV. kötet. Budapest, 1931. (recenzió)
Magyar Művészet, 1932. VIII. 323–324.
Hourticq: Le Problème de Giorgione. Paris, 1931. (recenzió)
Kunstchronik und Kunstliteratur, 101–103. és Magyar Művészet 1932. VIII. évf. 61–63.
Ligeti Pál: Der Weg aus dem Chaos. München, 1931. (recenzió)
Nyugat, 1932. XXV. 15. 224–227.
Les origines artistiques de Palma Vecchio
Gazette des Beaux-Arts, 1932. 172–182.
Dipinti italiani nei Musei Ráth e Zichy di Budapest
Rivista d'Arte, 1932. XIV. 10–13.
Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart. Begründet von U. Thieme und F. Becker. Leipzig, 1933. Bd. 27. 71–74.
Il più antico ciclo di mosaici di San Marco Venezia
Dedalo, 1933. 323–344.
Spahn, A.: Palma Vecchio. Leipzig, 1932. és Westphal, D.: Bonifazio Veronese. München, 1931. (Recenzió)
Magyar Művészet 1933. IX. évf. 217–221.
A Ferrarese Pupil of Piero della Francesca
The Burlington Magazine, 1933. LXII. 66–78.
Sebastiano del Piombo
Pantheon, 1934. Heft 6. 161–167.
Eine Kleinbronze Nicocolo Lamberti's aus dem Jahre 1407.
Goldschmidt Festschrift, Berlin 119–120.
Palma Vecchio
Pantheon, 1935. I. Bd. XV. 185–193.
Santacroce
Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart. Begründet von U. Thieme und F. Becker. Leipzig, 1935. Bd. 29. 421–423.
Művészeti Lexikon. Szerk. Éber László, Társszerk. Gombosi György. 1–2. kötet. 2. bővített, átdolgozott kiadás.
Budapest, 1935.
Kampis Antal: Lőcsei Pál mester főművének dátumáról. Archeológiai Értesítő, XLVII. (Recenzió)
Magyar Művészet, 1935. XI. évf. 250–251.
Nyilas-Kolb Jenő: Farkas István. Ars Hungarica 84. Budapest (Könyvismertetés)
Magyar Művészet, 1935. XI. évf. 285–286.

Pannoniai Mihály miniatúrái
Magyar Művészet, 1936. XII. évf. 193–197.
Palma Vecchio, des Meisters Gemälde und Zeichnungen
Klassiker der Kunst, 1937. 38. Stuttgart–Berlin, 144.
Über venezianische Bildnisse
Pantheon, 1937. I. 102–110.
Beck Ö. Fülöp
Budapest, 1938. Ars Hungarica, 15. 29. lap.
Cosimo Tura
Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart. Begründet von U. Thieme und F. Becker, Leipzig, 1939. Bd. 33. 480–483.
Nuovi elementi per la biografia del Moretto
Rivista d'Arte, 1940. XXII. N. 1–2, 119–123.
A szépművészetek könyve
Budapest 1940. 581–836. l.
– A XV. század festészete Olaszországban. 581–630
– A XV. század festészete Flandriában és Európa más országaiban. 630–648
– A XVI. század festészete Olaszországban. 648–724
– A XVII. század festészete Németországban, Flandriában és Franciaországban. 724–750
– A XVII. század festészete. 750–791
– A XVII. század hollandi festészete. 791–817
– A XVIII. század festészete. 817–831
– A klasszicizmus kezdetei. 831–836.
Gyerekszoba. Elbeszélések
Budapest, 1942. 104 lap.
Sebastiano del Piombo
Neue Züricher Zeitung, IX. 28.
A Márkus templom porticusa (olasz nyelven is)
Petrovics Elek emlékkönyv. Budapest, 1943. 1–7.
Moretto da Brescia
Ars Docta 1943. 4. Basel, 126.
Új magyar rajzművészet. Rippl-Rónaitól a nyolcakig
Budapest 81 lap.
Der Bildinhalt bei Rubens
Phoebus, 1948. Vol. II. No. III. 2–11.

(A bibliográfiát Varga Lívia állította össze)

Reviews of the Hungarian Academy of Sciences are obtainable at the following addresses:

ALBANIA

Drejtorija Qändrone e Pähapjes
dhe Propagandimit tä Librit
Kruga Konferenca e Päzes
Tirana

AUSTRALIA

A. Keesing
Box 4886, GPO
Sydney

AUSTRIA

Globus
Höchstädtplatz 3
A-1200 Wien XX

BELGIUM

Office International de Librairie
30, Avenue Marnix
Bruxelles 5
Du Monde Entier
5 Place St. Jean
Bruxelles

BULGARIA

Hemus
11 pl Slaveikov
Sofia

CANADA

Pannonia Books
2, Spadina Road
Toronto 4. Ont.

CHINA

Waiwen Shudian
Peking
P. O. B. 88

CZECHOSLOVAKIA

Artia
Ve Směžkách 30
Praha 2
Poštovni Novinivá Služba
Dovoz tisku
Vinohradská 46
Praha 2
Mad'arská Kultura
Praha 2
Václavské nám. 2
Praha I
Slovart A. G.
Gorkého
Bratislava

DENMARK

Ejnar Munksgaard
Nörregade 6
Copenhagen

FINLAND

Akateeminen Kirjakauppa
Keskuskatu 2
Helsinki

FRANCE

Office International de Documentation
et Librairie
48, rue Gay-Lussac
Paris 5

GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC

Deutscher Buch-Export und Import
Leninstraße 16
Leipzig 701
Zeitungsvertriebsamt
Fruchtstraße 3—4
1004 Berlin

GERMAN FEDERAL REPUBLIC

Kunst und Wissen
Erich Bieber
Postfach 46
7 Stuttgart S.

GREAI BRITAIN

Blackwell's Periodicals
Oxenford House
Magdalen Street
Oxford
Collet's Subscription Import
Department
Denington Estate
Wellingsborough. Northants.
Robert Maxwell and Co. Ltd.
4—5 Fitzroy Square
London W.

HOLLAND

Swetz and Zeitlinger
Keizersgracht 471—478
Amsterdam C.
Martinus Nijhof
Lange Voorhout 9
The Hague

INDIA

Hind Book House
66 Babar Road
New Delhi I

ITALY

Santo Vanasia
Via M. Macchi 71
Milano
Libreria Commissionaria Sansoni
Via La Marmoria 45
Firenze

JAPAN

Kinokuniya Book-Store Co. Ltd.
826 Tsunohazu 1-chome
Shinjuku-ku
Tokyo
Maruzen and Co. Ltd.
P. O. Box 605
Tokyo-Central

KOREA

Chulpanmul
Phenjan

NORWAY

Tanum-Cammermayer
Karl Johangst 41—43
Oslo I

POLAND

RUCH
ul. Wronia 23
Warszawa

ROUMANIA

Cartimex
Str. Aristide Briand 14—18
Bucuresti

SOVIET UNION

Mezdunarodnaya Kniga
Moscow G—200

SWDEN

Almquist and Wiksell
Gamla Brogatan 26
S—101 20 Stockholm

USA

F. W. Faxon Co. Inc.
15 South west Park
Westwood, Mass. 02090
Stechert Hafner Inc.
31. East 10th Street
New York. N. Y. 10003

VIETNAM

Xunhasaba
19, Tran Quoc Toan
Hanoi

YUGOSLAVIA

Forum
Vojvode Mišiča broi 1
Novi Sad
Jugoslavenska Knjiga
Terazije 27
Beograd

Gombosi Zsuzsa, (13 éves).

Berecz János: Hetven év a békéért.

Dobosi Orsolya, – Gombosi Zsuzsa, – Medgyesi Judit, – Zoller Judit (13 évesek): „Békében akarunk élni", vegyes technika, 15x60 cm, 1987. (repr.)

Művészet, 1988. ápr., 49-old.

Gombocziné

Beck Judit

l. Beck Judit

M.D.K.

SOMBOŞiU Stefan

1930-ban Nagybányán a Szépmüvészeti Iskola tqgja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 340.l.

GOMBOSNÉ B. Éva

„Híd az egyház és a világ között”

— így jellemezte a katolikus felnőttképzést Karl *Garnitschnik* az osztrák tudományügyi minisztérium képviselője Graz-Mariatrostban, azon a bensőséges ünnepségen, melyen tizenhat magyar hallgató vette át „felnőttképző” oklevelét. A Magyarországon még szokatlan tevékenység célja, hogy az egyházon belül pszichológiai, pedagógiai, teológiai, szociológiai ismeretekkel bíró világiak segítsék az arra rászoruló (nemcsak hívő) embereket életvezetési gondjaik megoldásában. Helmut *Krötzl* segédpüspök, az Osztrák Püspöki Kar felnőttképzési referense kiemelte, hogy a felnőttképzésnek a haza sorsáért érzett felelősség, az egyházban való gondolkodás és a lehetőségekkel élő öntudatos személyiség egységén kell alapulnia. Az egyéves képzés három tanár: *Baternay* Ágota, *Benedek* Pál és Wilfried *Melichar* (M) vezetésével folyt Szombathelyen, illetve Grazban. A hallgatók között akadt orvos, mérnök, tanár; legtöbben a szombathelyi Szent Kereszt Lelkészség vonzáskörzetéből. Ezerkétszáz fős közösségre támaszkodva építhette *Horváth József* a címben jelzett hidat, melyet most „átadtak a forgalomnak”.

— Nagyon fontos a világi hívők részvétele a lelkipásztori munkában — véli Horváth József, az ötlet szülőatyja. — Egyrészt képtelenek vagyunk minden teendőt ellátni, másrészt meg kell tanulnunk együttműködni a világiakkal. Mi papok, hozzászoktunk ahhoz, hogy magyarázunk, és természetesnek vesszük, hogy a másik hallgat. Hajlamosak vagyunk „rátelepedni” a másik emberre. Azok, akik részt vesznek ezen a programon, a hitigazságok elfogadása mellett sok mindent megkérdőjeleznek. Például felteszik azt a kérdést, hogy az egyház csak tanítja a szociális kérdéseket, vagy komolyan is veszi? Egy német felmérésben jelent meg, hogy a papság szinte a legdialógusképtelenebb társaság. A világiak megtanítanak bennünket a dialógusra. Ehhez egyfajta merészség kell. Nem lehet a magunk kaptafájára ráhúzni a világi hívő logikáját, kölcsönösen kell megtermékenyítenünk egymás gondolkodásmódját. Az előkészítő munkák során szembetalálkoztam azzal a kérdéssel: mennyire hatolt be Magyarországra a II. Vatikáni zsinat szelleme? A zsinat egyértelműen szorgalmazza a laikusok bekapcsolását a lelkipásztori munkába. Rá kell döbbennünk, hogy nem elég a jegyeseket felkészítenünk a házasságra, tovább kell őket kísérnünk, és gondoskodnunk kell róluk. Nem elég egy fiatalt elvezetni a bérmálásig, tovább kell kísérni. Én a misén tömeggel állok szemben. De ha egy személy öt-hat emberrel foglalkozik, akkor azokat „hordozni” tudja, szoros kapcsolatot tud kiépíteni velük. Sok-sok élő sejtre van szükség. A cél az, hogy közösségi egyházzá váljunk, ami az egyház egyik legfőbb törekvése. Ehhez a világiak bekapcsolása mellett az is szükséges, hogy a papok, püspökök is a közösségekből kerüljenek ki.

Végül álljon itt a hallgatók véleménye: meg kell változtatnunk merev gondolkodásmódunkat. A sztálinista diktatúra sablonba kényszerített bennünket, és most, hogy hirtelen lekerült rólunk ez a sablon, itt állunk „kockafejűen”. Nem szoktuk meg, hogy kifejezhetjük az érzéseinket, nem tudunk kapcsolatot teremteni, nem tudunk szembenézni a nehézségekkel, soha nem kellett döntenünk, felelősséget vállalnunk. Most osztrák segítséggel lehetőségünk nyílt elsajátítani a „másként gondolkodást”, megtapasztalni jól működő, bevált módszereket. Nem „halat” kaptunk, hanem megtanítottak minket „halászni”. Vizsgamunkaként önállóan kellett létrehoznunk egy felnőttképzési kurzust. A keresztény pedagógusokat hívtuk együttgondolkodni, kényes helyzeteket megoldani. Vezérgondolataink voltak: „hinni és hinni hagyni?”; „hittérítők”; „túlzóak”; „köpönyegforgatók”; „hallgassak?”; „beszéljek?”; „békén hagyjam?”; „erőltessem?”. Ha egyházunk meg akar felelni a társadalom kihívásaira, meg kell szívlelnünk azt, amit Ágota nővér mondott mindarról, amit a „katolikus felnőttképzés” jelent: FONTOS.

H. A.

Passiójáték Margitbányán

Az ausztriai Kismarton közelében, Margitbánya község (St. Margarethen) határában, az egykori római kőfejtő természetes díszletei között, a világ egyik legcsodálatosabb szabadtéri színpadán elevenedik meg hétről hétre Jézus nyilvános működésének és kínszenvedésnek története, Szent János evangéliuma alapján. Az első passiójátékot itt egy parasztgazda udvarában mutatta be a község fiatalsága. Ma márványtábla jelzi, honnan indult a nagyszerű kezdeményezés 1926-ban. Később az új plébániaházban, majd a kultúrteremben

mondat: „Az Ige testté lőn, és miköztünk lakozék.” Jézus közöttünk! Megújítani és elmélyíteni igyekezzenek a község hitét, vallásos életét. Teljesíteni akarják minden keresztény megbízatását és küldetését.

A passiójátékok bevételét missziós célokra, templomépítésekre és karitatív célokra fordítják. Az idén, miután leomlott az egykori vasfüggöny, „a hit áttör a határokon” — jelszóval, a keleti szomszédokat is hívják: Magyarországról, a Cseh és Szlovák Köztársaságból. Ingyen több ezer jegyet bocsátanak rendelkezésre, és azok forintára például itt marad az új soproni Szent Erzsébet kórházkápolna építésére, melyet a Szentatya látogatására szeretnének befejezni. Nyitra, Pozsony, Szombathely és Sopron katolikus hívei élvezhetik az idén a játékok vezetőségének nagylelkűségét.

A rekkenő hőség ellenére telt ház fogadta az ünnepélyes megnyitón az egyházi és világi vezetőket. Szlovákiából Jan *Korec bíboros* és Jan *Sokol*, Nagyszombat (Trnava) érseke is eljött. Az osztrák kormány képviseletében Alois *Mock* külügyminiszter jelent meg, *Krenn* bécsi segédpüspök kíséretében. Természetesen a burgenlandi tartomány vezetői is ott voltak, akiket kedves házigazdaként fogadott *Stefan* László kismartoni püspök. A helyi plébános köszöntő szavai után ő nyitotta meg

Hírek

A PÁPA A JUGOSZLÁV VÁLSÁG MEGOLDÁSÁÉRT

Az utóbbi napokban Európa különleges aggodalommal figyeli a Jugoszláviából érkező drámai híreket. Június 28-án, a 22 új bíborost kinevező konzisztóriumon maga a Szentatya mondott könyörgést „jugoszláviai testvéreinkért, különösen Horvátország és Szlovénia oly keményen megpróbált népéért”, azért fohászkodva, hogy minél előbb szűnjék meg az erőszak, és párbeszéd útján biztosítsák e népek számára a jogos követeléseiknek megfelelő együttélést.

Június 29-én az Úrangyala alkalmával a pápa ismét kifejezte aggodalmát az események miatt: „Ma különösképpen gondolok Horvátország és Szlovénia kedves népére. Közel érzem magam azokhoz, akik halottaikat siratják, a sebesültekhez, mindazokhoz, akik fájdalomban és félelemben élnek. Még egyszer ismétlem, nem lehet és nem szabad elfojtani erővel a népek jogait és igazságos követeléseit: bátorítani akarok minden olyan kezdeményezést, amely az igazságos megoldásokat keresi, mert egyedül ezek biztosíthatják a békét és a népek közötti testvéri együttélést. Újra felhívással fordulok Jugoszlávia valamennyi köztársaságának vezetőihez, távolba tekintő bölcsességgel tanúsítsanak határozott szándékot a párbeszédre. Az ország valamennyi népe javát és békéjét Mária anyai oltalmába ajánlom, és kérem Szent Péter és Pál apostolok közbenjárását.”

A Szentatya aggodalmának és gondoskodásának jele az is, hogy június 28-án három táviratot küldött Jugoszláviába: az elsőt *Ante Markovicsnak*, a Jugoszláv Szövetségi Köztársaságok Tanácsa elnökének, a másik kettőt pedig Szlovénia és Horvátország elnökének. A szövetségi elnöktől azt kéri, hallassa erélyes szavát, hogy megszüntessék az erőszak alkalmazását, és olyan állapotokat teremtsenek, amelyek lehetővé teszik az érdekelt felek közötti párbeszédet. A pápa sürgette a nemzetiségi csoportok közötti új kapcsolatok kialakítását. A szlovén és a horvát elnöknek II. János Pál kifejezi a Szentszék sajnálatát a két köztársaságban elkövetett erőszakos cselekmények és a halálos áldozatok miatt, szolidaritást vállal a szenvedő népekkel, és felemeli szavát a békés megoldást célzó kezdeményezések érdekében.

HENGSBACH BÍBOROS HALÁLA

80 éves korában, június 24-én éjjel, egy esseni

XLVII-28.02

Figyelő

ECCE HOMO.
Gombosné B. Éva festőművész kiállítása az Adalbertinumban

Nagy kár, hogy a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének kiállítóterme egy kissé eldugott helyen van. Így sok értő és érdeklődő figyelmét elkerülheti ez a szép, figyelmet érdemlő kiállítás.

A tárlat megnyitóján *Koós* Judith értő bevezetőjét és *Kéry* Edit énekművész ez alkalomból összeállított műsorát hallhattuk.

Az ünnepélyességet fokozta, hogy jelen volt Gombosné jó néhány volt tanítványa is — eddigi életének jelentős részét ugyanis a pedagógusi hivatás töltötte ki.

Gombosné mostani kiállításának, mint az eddigieknek is, központi problémája az emberi lény lényegének megjelenítése. A kisebbik teremben leheletfinomsággal megrajzolt és diófapáccal készített portréi tekinthetők meg. A nagyobbik tér új, monumentális sorozatának ad otthont, mely az Ecce Homo címet viseli.

Mindegyik képen ugyanaz a modell, ugyanaz a férfi látható: Krisztus — az ember. Sajátos, drámai pillanatok, állapotok a krisztusi és emberi sors költői párhuzamának festői ábrázolásával. Mindez az akvarelltechnikájával. Kevesen tudják, hogy ez az egyik legnehezebb festési mód. Határozottságot, gyors, pontos ecsetkezelést igényel. Ha csak a művész szakmai tudását, technikai felkészültségét méltatnánk, akkor is fejet kellene hajtanunk teljesítménye előtt. Itt azonban többről van szó! Ezek a tiszta és egyszerű alkotások hitet, emberszeretetet hordoznak, tanítanak, de a szépség hordozói is. A most huszonkét képből álló sorozat tovább bővíthető. E folytatásra biztatjuk is a művészt.

Horváth Károly

Jegyzet a hétről

Mária néni sírja

Írtam már Mária néni házáról, amelyet az ötvenes években elvettek tőle, a magyar sport nagyobb dicsőségére, s beleköltöztettek különféle hajdani politikai nagyságokat. Közülük az utolsó ma is háborítatlanul tölti benne békés hétköznapjait, s élvezi jól megérdemelt nyugalmát. Megkockáztattam azt a szerény véleményemet, hogy Mednyánszky Mária, tizen-nemtudomhányszoros Európa-bajnoknő legalább egy szerényke emléktáblát megérdemelne, amelyre felírnák, hogy ott, abban a házban élhetett, amíg hagyták.

Mária néni persze mit sem sejthet mindebből, békében nyugodott mindeddig a Farkasréti temetőben egy márványtömb alatt, férjével, Jenő bácsival, aki ugyancsak jeles sportoló volt saját idejében — Istenem, mikor volt az! —, s élete végén szerényen jelentkezett: kérem szépen, én itt vagyok, szeretnék visszajutni a házamba, amelyből kiakolbólítottak. Nagyot csaptak a kezére, minek mutogat, örüljön, hogy él. Nem sokáig élt már szegény.

Azt hihették, hogy legalább a temetőben békességük lesz. Ki gondolta volna, hogy egy szép napon leszedik róluk a márványt, letörik sírjukról a vázát, amelyben virág illatozott, s amikor a kétségbeesett leszármazottak és hozzátartozók felfedező útra indultak, hátha meglelik valahol a közelben az eltűnt borítót, fellelték a vázát, a sír pedig romhalmaz maradt.

Így nem szabadna elmúlnia a világ dicsőségének. Mária néni nem vitte magával az érmeit, okleveleit, serlegeit, mert odaát nincsen szüksége rájuk. Ott elég volt belépőnek az az alázat, egyszerűség, amely őt egész életében mindig jellemezte.

Nézem a kifosztott, megbecstelenített sírt, és rettentően szégyellem magam. Azok nevében is, akik leemelték róla a márványlapot, gondosan levakarták a felírást és eladták, mint új és hibátlan darabot. Eljön az idő, amikor egy új sírra kerül, aztán nyilván onnan is eltűnik. Szégyellem magam, hogy itt tartunk mi, huszadik századi magyarok. Hogy miközben szép és nemes eszményekről vallunk patetikusan, vannak közöttünk, akik üzletszerű lopással foglalatoskodnak, s még a halottak iránti kötelező és mindnyájunkat egységbe forrasztó kegyeletet sem tartják szentnek. Mi lesz velünk, ha a holtainkat sem becsüljük?

Szegény költő! Ő még olyasmiben reménykedett, hogy domboruló sírjaik körül az unokák borulnak le illő kegyelettel és áldó imádsággal emlegetik az elődök nevét. Hol fogunk imádságot mondani, ha a sírok sem maradnak meg? Hogyan nyilvánulhat meg majd a kegyelet, ha a helyet, amelyet elődeink szentnek mondtak, annyira sem becsülik utódaik, hogy érintetlenül hagyják benne a sírokat, s nem engedik, hogy az elhunytak zavartalan békességben álmodhassanak?

Bizony-bizony, szegények vagyunk mi is, hogy tehetetlenül, cselekvésre képtelenül tűrjük, hogy kifosszák szeretteink sírját, gúnyt űzzenek kegyeletünkből és megzavarják a holtakat!

Szegény Mária néni és szegény Mária nénik! Életükben is eltolvajolták tőlük, ami az övék volt, s holtuk után is elveszik porhüvelyükről azt az utolsó kis építményt, amely nevüket, emlékezetüket őrzi.

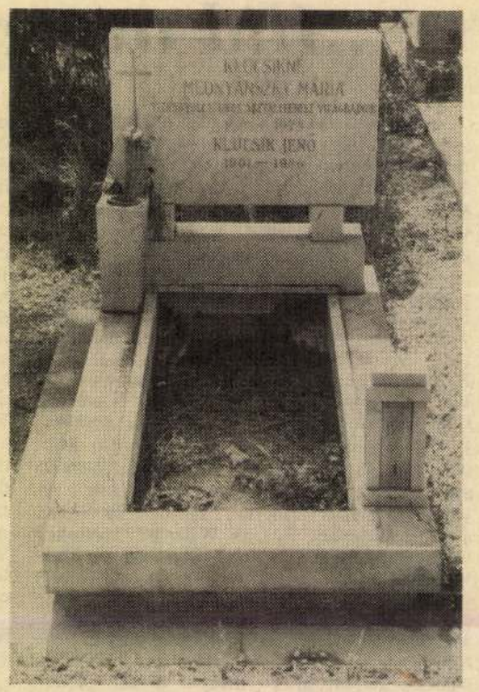

FÁBIÁN LAJOS FELVÉTELE

De mi lesz annak a nemzetnek a sorsa, amely nem ismeri múltját és elhagyja emlékezőtehetségét?...

(r. l.)

Kafka a hitről

Ül az ember egyedül a szobájában, néz ki az ablakon, kezeügyében a toll (tollak), előtte a vonalas nagyfüzet, és azt is mondhatná magára, hogy üres. De ez nem lenne igaz. Ha a lelket éppen nem fodrozza semmi, attól még tele lehet. Ez a fajta semmi nem semmi. A várakozásnak anyaga van, méghozzá a szellemi anyaméh analizálhatatlan kompozituma. Amelyből minden lehet. A távolodó hatások újat fogantató ereje. Az ember maga mögött érzi a drága, magányos, öntudatosan árva, szorongó és elszánt, magasra föl-fölvillanó, de a föld alatti sötétben is tájékozódó csehRilke, Kafka gondolatát, mint egy háttérben csapkodó vászonfalat, mely eredetiségének selyemfényével kísért: „A hit azt jelenti, hogy fölszabadítjuk a bennünk lé-

zet, nagy lombozattal megkoronázva, s ahogy homályosodik, foszforeszkál, mint egy zöldes éj, míg el nem enyészik. Mi tehát a hit? Épp erőként megragadhatatlan erő, amely fölszabadítja bennünk a lerombolhatatlant. Akkor miért nem vagyunk még mindig szabadok? Miért pedig lerombolhatatlanok vagyunk? Vagyis szabadok. Vajon igazán hisszük ezt a lerombolhatatlanságunkat, mint ahogy Kafka hitte? Pedig ő még élve is folytonos halálokat érzett.

És ha a hit fölszabadít, akkor miért akarjuk egymást lerombolni? Mit nyer bennünk a lerombolhatatlan, ha sikerül egymásban tönkre tenni a lerombolhatót? Mert mást nem sikerülhet. Micsoda értelmetlen, ostoba, megalázó művelet az ami-

PÁKOLITZ ISTVÁN:

Lecke

Aki közületek bűn nélkül való, az vessen először követ reá...
János 8. 7.

Egy asszonyt lökdöstek elébe
vért szomjuhozva, hadonászva:
— Ihol vagyon ez a parázna,
kit csúf bűnében tetten értek!
A Törvény kemény szigorával
kell sujtani: halál fejére!
— Avagy más volna véleményed?!

A Mester higgadt pillantása

GOMBOSNÉ B. Éva festő

Az 1991-es tárlaton díjat kaptak:

Bodnár Ede *grafikusművész*
Morvay László *grafikusművész*
Pánti Imre *festőművész*

A kiállításon alkotásaikkal bemutatkoznak a következő művészek:

Bata László festő
Bálványos Gabriella grafikus
Bodnár Ede festő és grafikus
Budehelyi Tibor szobrász
Bunda János István festő
Czétényi Vilmos festő és grafikus
Czina Mónika festő
Dékány Ágoston grafikus
Goda Zsuzsa festő
Gombosné B. Éva festő
Gulyás László festő
Gyeney Judit festő
Gyólai Gabriella festő
Hartung Sándor festő és grafikus
Hernádi Paula grafikus
Horkay István festő és grafikus
Kadarkuti Richárd festő
Kalmár György festő
Kemenesi Zsuzsanna grafikus
Kocsis Előd szobrász
Kováts Borbála grafikus
Lacza Márta grafikus
Ledniczky Gyula festő
Lóska Mari festő
Lukács József grafikus
Mokrai Orsolya grafikus
Morvay László grafikus
Nagy Vera grafikus
Németh Miklós festő
Orbán Nándor grafikus
Pánti Imre festő
Pleva Ilona festő
V. Pleva Margit szobrász
Rácz Edit szobrász
Szűcs Miklós grafikus
Temesi Péter grafikus
Tóth Kristóf grafikus
Tóth Orsolya grafikus
Traurig Lőrinc grafikus
Vizsolyi János szobrász
Gy. Vad Erzsébet festő
Volni Veronika festő

A Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériája
szeretettel meghívja
Önt és barátait a

27. Tavaszi Tárlat

megnyitására

1991. március 18-án du. 16 órára

Megnyitja: **Perlaki Jenő**
Pestszenterzsébet–Soroksár
polgármestere

Megtekinthető: 1991. április 29-ig
hétfő kivételével naponta 10-18-ig

Gaál Imre Galéria
1203 Budapest, Kossuth Lajos utca 39.
Telefon: 127-8017

GOMBOSNÉ B. Éva festő

Uj Ember, 1991.23.sz. junius 9. 8.p.

KIÁLLÍTÁS

Az Adalbertinumban (Bp. XI., Előpatak u. 35.) június 8-án, szombaton, 17 órakor **Gombosné B. Éva festőművész „Ecce Homo"** című tárlatát Koós Judit művészettörténész, kandidátus nyitja meg. Kéry Edit énekművész Gémes Andrea gitárkíséretével Liszt-, Schubert-dalokat és egyházi énekeket ad elő. (Nyitva; június 23-ig, péntek, szombat, vasárnap 14—18 óráig.)

1937/ uo. 71: a

kori kontextusba

91. A nyitott illetv
cióját az uralom
imperator in regno
csolatba Deér, J.:
Graz--Wien--Köln 1
butumjellegü ábráz
/1464/ számol portr
sal Bodor I.: A mag
zolása. Ars Hungari
si szándékról itt a
déses. - A koronák
rázolási attributum
szertani problémája
-numizmatikai probl
Helm und Diadem. Nu
Entstehung der byza
Antiqua XX/1972/ 16

GOMBOSINÉ Csutorás Edit

Dunántúli Napló
96. 03. 20.

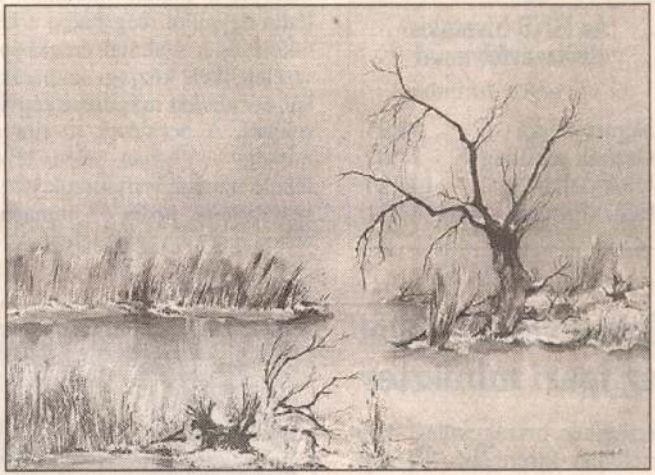

Gombosiné Csutorás Edit nagyharsányi tanár festményeiből nyílt kiállítás a siklósi Táncsics Mihály Gimnáziumban. A tárlat a hónap végéig látogatható. FOTÓ: MÜLLER

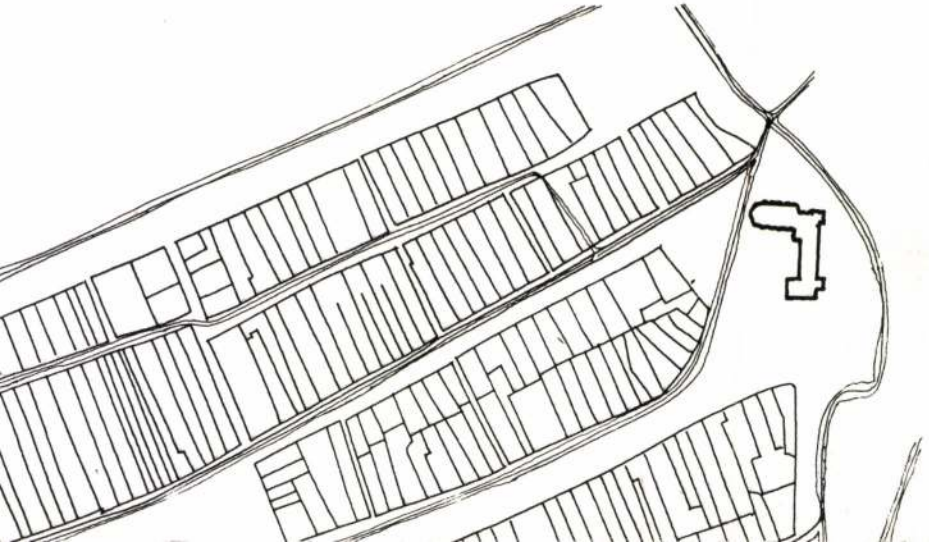

GOMBOSNÉ KESZI MÁRTA grafikus

/áj/: Gyökret eredztett kiállitás
Napló /Veszprém/ 1996, május 10

/Az ujságkivégás Kováts Nagy Ira nevénél/

ÖSTERREICHISC
FÜR ANGE
KUN

Preliminary Press Release

Feed and Greed

MAK Exhibition Hall, upper floor
March 27 to July 28, 1996

From March 27 to July 28, 1996, the **MAK will** floor, a **theme exhibition entitled "Feed and** body.

A cornucopia of exhibits from the fine and the technology will demonstrate that the eating hun determined by civilization and culture, i.e. by conve

Dreams, desires and fantasies have as much influ exhibition refers to the area of Europe and is thus f

Gyomboozentgyörgyi
templom harangjai
(Sárosm.)

l.

Arch. Ert.
1920–22.

112. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gombös

Müvei a kiállitáson

A Százados uti müvésztelep 50 éves jubileumi kiállitása a Nemzeti Galériában

Vasas 1965. febr.

Gomier Lodovico

MDK

Rézkarc: "Vero Disegno Di Buda....Assediata...1686
Sign. Lodouico Gomier sc Fran Colignon Forin
Al Parione.

Ostromkép nyugat felől.

61. o. 173. szám-

/dr.Kelényi B.Ottó/:Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában. 1683-1718. 86 o. és 16 repr. Bp. 1937.

Raoul Oscar Gomez, argentin szobrász

A nagyatádi fazobrász alkotótelep 1975-ben fogadott vendégeket. Az alkotótelep nemzetközi kitenkintésű. Az argentin Raoul Oscar Gomez és a francia Jacques Renaud a somogyi alkótelepen eltöltött év után lett a kajmótlig villa lakója.

Tüskés Tibor: Képzőművészek Műhelyében. Alkotótelepek.

Jelenkor, 1977. 3. 261. old.

Raoul Oscar Gomez, argentin szobrász

A villányi szobrászalkotótelepen látható a művész alkotása, amely a fesztes konstrukció és a látomásosság összepárosítását láttatja.

P. Szücs Julianna: Villány és Nagyatád, 1976.
Népszabadság, 1976. okt. 15.

Gomokay József MDK

Eucharisztia, repr.

Műcsarnok 1938 Szent István kiállitás

Elnökségi tag

Dr. Gomola György Jászkisér, 1934. május 16. – Budapest 1184 – Jogi tanulmányait Budapesten végezte. 1957-től ír, főként verseket, novellákat. 1978-tól fordul a képzőművészet felé, azóta több mint 200 kiállítást nyitott meg. Közel 50 leporelló szerzője. Megjelent munkái: Távirat (1977, Virágverés (1979), Asszonyvirág (1987), Pávatánc (1987), Napvirág (1989), Lehel földjén (1989), Geröly u. 1-1 (1991), M. Kiss Pál dr. festőművész munkásságáról (1992), Egyszer volt Tabán (1992), Vízöntő hava (1993), Szülőföld, Jászkisér (1993), Naplángok (1993), Fényévtized (1993), Szivárványhíd (1993), Váci szimfónia (1993), Karácsony igézetében (1993).

Elnökségi tag

Heil Józsefné Edit 1932. szeptember 16-án Budapesten született. 17 évesen felvételt nyert a Budapesti Állami Zenekonzervatórium énekszakára. Újfalussyné Mándi Margit növendékeként klasszikus dal énekesnek készült. Három gyermeke nevelése elszólította a zenei pályáról. 25 éven keresztül a magyar és a külföldi üdültetés kulturális szervezője volt. 1986 óta fest Heil József technikáját követve. 1989 óta számos hazai és külföldi kiállítása volt. Olajképei, melyeket ujjával, egyébb tárgyakkal készít, harmóniát, derűt sugároznak. Jelentős szerepet vállal egyesületünk kulturális programjának szervezésében, ahol maga is szerepel.

Heil József Ferenc (JOHE) Budapest, 1929. március 28. – Almáskeresztúr, 7932 – Ifjúkorában eljegyezte magát a művészetekkel: zenével, festészettel, irodalommal. Hivatásos zenész is volt. 1974 óta kiállító. Szinte állandóan van tárlata valahol az országban. 1988-ban a Művészetbarátok Egyesületének titkárává választották és a Művészetbarátok Galériájának vezetője volt 1994-ig. Sok egyesületi tagtársa kiállítását szervezte, rendezte.

Elnökségi tag

Tóth Ferenc, Szeghalom, 1921. június 18. – Budapest 1093 – A háború és hadifogság miatt a Képzőművészeti Főiskolát megszakításokkal végezte el. A Dekorációs Nemzeti Vállalaltnál dolgozott, majd a Grafikus Művészek Alkotószövetségének volt művészeti vezetője. Tíz évig a Kirakatrendező Iskola igazgatója, újabb tíz évig egy utazási iroda arculattervezője. Realista felfogásban fest. Festményein, még inkább rajzain teremtett embervilága megnyerő. Önarcképei, művésztársairól készített portréi tekintélyt kölcsönöznek számára. A festményein megjelenő asszonyok mind szépek, nemük ékességei. Az egyesületben sokaknak segített kiállításuk megrendezésében, a tárlatok anyagának kiválasztásában, rendszerezésében.

A Művészeti Tanács tagjai

Juhász Erika festőművész 1926. június 24-én született Budapesten. 1944-ben érettségizett. 1947 óta intenzíven részt vesz a magyar képzőművészeti életben. 1944-51-ig végezte a Képzőművészeti Főiskolát. Mesterei: Szőnyi István, Pór Bertalan, Elekfy Jenő, Barcsay Jenőnél demonstrátorként dolgozott. 1957 óta tagja a Magyar Köztársaság Képzőművészeti Alapjának, 1992 óta a Magyar Alkotóművészek Egyesületének, 1993 óta a Művésztanár Társaságnak, 1995 óta a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének (Festő Szakosztály). 1959 óta a Budapesti Tanítóképző Főiskola tanára, főiskolai docens.

Dr. Gomola György

Jászkiséren született 1934. május 16-án, Jászapátin és Budapesten tanult. Jogi, filozófiai, kertészeti tanulmányai mellett számos szakcikk, antológia, művészeti kiadvány társszerzője, számos kötet szerzője, verseskötetek szerkesztőlektora. Több száz művész kiállítását nyitotta meg és írt munkásságukról közel harminc esszékötetében. Főként versei, művészeti írásai ismertek.

Gyakori kiállító, 1993 óta jászkiséri rekonstruált népi gyermekjátékokkal és főleg papírkollázsokkal szerepel.

Feleségével, Kaszner Margit festőművésszel 1994-ben alapította meg az Ezredvég Múzeum és Babagyűjteményt.

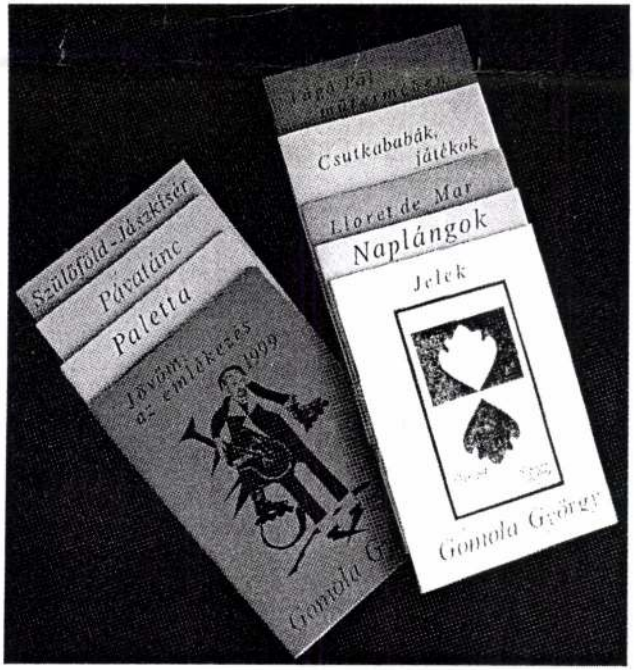

Gomola György megjelent kötetei

Közös kiállításaink

1995
július 28. Budapest, Gellért Szálló
1996
október 17. Budapest, OTP Galéria
október 31. Jászapáti, Vágó Pál Múzeum
december 2. Jászkisér, Művelődési Ház
december 14. Jászárokszállás, Művelődési Ház
1997
január 18. Jászdózsa, Művelődési Ház
május 14. Budapest, XVIII. Rózsa Művelődési Ház
június 30. Jászapáti, Vágó Pál Múzeum - I. Művésztelep
július 16. Budapest, I. Magyar Kultúra Alapítvány
július 21. Budapest,XVIII. Kondor Béla Közösségi Ház
szeptember 16. Budapest, XVIII. Pestimrei Közösségi Ház
október 21. Budapest, XIV. Nemzeti Tankönyvkiadó Galériája
1998
február 19. Budapest, XVIII. Lőrinci Nemzetközi Művésztábor
július 5. Jászapáti, Vágó Pál Múzeum - II. Művésztelep
1999
augusztus 20. Jászapáti, Vágó Pál Műterem - III. Művésztelep
szeptember 15. Budapest, VIII. Közszolgálati Dolgozók Klubja
2000
július 13. Jászapáti, Vágó Pál Műterem - IV. Művésztelep
július 29. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Galériája
szeptember 14. Budapest, VIII. Közszolgálati Dolgozók Klubja

MDK

Gomola János

Esős hangulat, of.

I. Orsz. Vasutas Képzőmüv. kiáll. 1951. aug,

3. 1.

-.D.K.

Gomola János

Kiállitott a képzőművészeti főiskolán.

Péter Imre: Vasutas képzőművészek VI.orsz.kiállitá
sa.

Népszava 1956. aug.16.4.old.193.szám.

MDK

Gonola Fáros lakatos

Részvett a MÁV Északi Járműjavító Kultúrház-
ban rendezett rajz és festmény kiállításon.

Művelt nép. 1958. febr. 20. VI. é. 8. sz. 4. l.

Gomola János, festő

MDK

Lakatosból lett festő. Művei kimagasló értéket képviselnek a kiállítás magyar anyagában.

Péter Imre: Vasutas képzőművészek nemzetközi kiállítása a Műcsarnokban

9.l

Népszabadság. B

1960. aug. 5.

Gomola József

festő

Szabad Művészet

1957. 220.1.

a Müemlékek Országos Bizottság
ni, s egyuttal ebben az ügyben
tatni sziveskedjenek.

A freskókartonok
ságu báró Forster Gyula urral,
nökével egyetértőleg folyó évi
óráját állapitottuk meg.

A törvényhatósági
ugy Nagyságodat, mint a kiküld
hogy folyó évi márczius hó 27-
országos Bizottságának hivatal
Muzeum /bejárat az állatkerti
idejüleg intézkedtem, hogy ugy

Gomola József, [ ] MDK

Szerepel a vasutas képzőművészeti Kiállításon.

h. m.: Vasutas művészek 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1965. júl. 13.

Gomola József MDK

Badacsonylábdihegy, olf.

Északi Járműjavító, olf.

Épitkezés, olf.

Műcsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti kiáll.

Gomola József laratos

Rarodó, olaj, 46×61 cm
Bivafor " 40×50 "
Északi Jármujavító " 55×65 "
Nyugoti pájaudvar " 34×44 "
Gőzkolapács " 50×60 "

Épilkezés, o., 50×60 cm
Kubirusok, o., 50×60 "

Vasutasok 5. Nemzetközi Képzmuv Kiáll. Bp 1960
Kat. hesk. Kovács János

30
28

Gamola József

festő, nevét korábbi kiállításokon jegyezlük meg, most is részt vett a kiállításon.

Péter Imre: Kiállítások művelődési házakban
A vasutas képzőművészek országos kiállítása

Népművelés 1970/9 45 old.

Gomola József

Latatos

Ferencváros fűtőhár, olaj, 60×70 cm.
Móló, olaj, 50×60
Karácsony, olaj, 47×50
Badacsonyi ábolihegy, olaj, 45×60
Móló II., olaj, 60×48 cm.

Reprodukálva: Építhetés a 29. l.-on

Vasutasok 5. Nemzetközi Képzmiv Kiáll. Bp 1960
Kat. nesk. Kovács János

26.

Gomola József

Vidám vásár, olaj, 50 x 60

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957.
Kat. nem. Kisdéginé Kisimi Irén.

9

MDK

Gomola József

Kiállitási hir

Magyar vasutas 1968 juli.17.

Gomola József

kiállított festménye:

Vidám vásár, olaj, 50x60cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

9.l.

M.D.K.

Gomola József
festő

Dunai tájait állította
ki.

Fáthy János: Három kiállítás
Műveszet, 1968. január - 40 kap.

MDK

Gomola József

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 jan.p.4o.

Gomola József MDK

Karácsony, olf.

Gázkalapács, olf.

Móló II, olf.

Bivalyok, olf.

Mücsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti kiáll.

Gomola József MDK

Körhinta, olf.

Ferencvárosi fütőház, olf.

Moló, ol.f

Rakodó, olf.

Mücsarnok 196o.Képző- és Diszitőművészeti k.áll.

Gomola József MDK

Épitkezés, olf.

Kubikusok, olf.

Mücsarnok 1960. Vasutasok Nemzetk. Képzőm. Kiáll.

Gomola József MDK

Badacsonylábdihegy, olf.

Móló, II., olf.

Mücsarnok 196o.Vasutasok V.Nemzetk.Képzőm. Kiáll.

Gomola József MDK

Rakodó, olf.

Bivalyok, olf.

Északi Járműjavitó, olf.

Mücsarnok 1960. Vasutasok V. Nemzetk. Képzőm. Kiáll.

Gomola József MDK

Nyugati pályaudvar, olf.

Gőzkalapács, olf.

Mücsarnok 196o.Vasutasok V. Nemzetk. Képzőm. Kiáll.

Gomola József MDK

Építkezés, repr.

Műcsarnok 1960. Vasutasok V. Nemzetk.Képzőm.Kiáll.

Gomola József, festő

a XXXI. vasutas képzőművészeti kiállítás júl. 26-ig látható Pesten, a Népszínház u. 29-ben levő kiállítóteremben. – A festő körött jól szerepelt műveivel: Gomola József, Veréb László, Barkóczi József és a gödöllői Kovács György.

Lasonci Miklós: Vasutas képzőművészek.
Pest Megyei Hírlap, 1951. júl. 22., 4. old.

Gomola József, festő-vasutas

A Vasutasok Szakszervezete Központi Képzőművészeti Körének vezetője Kirchmayer Károly szobrászművész, máj. 1-én SZOT-díjat kapott. A Kör 1947. jún.-ban alakult. Mintegy nyolcvanan a törzsgárda tagjai, évtizedek óta járnak ide. Így Bottyán János 1947 óta, szintúgy Gomola József, mindketten az Északi Járműjavítóból.

Gomola József hazánlakatos évente jár külföldre, hogy szabad idejének zömét valamelyik világhíres múzeumban töltse.

Földes Tamás: A szobrászművész és köre.

Magyar Vasutas, 1982. máj. 17.

Gomola József lakatos MDK

Ferencváros fütőház, olf.

Móló, olf.

Karácsony, olf.

Miesarnok 1960. Vasutasok V. Nemzetk. Képzőm. Kiáll.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

Bedéné May Mária	festőművész
Bobák László	festőművész
Borbás P. Zsuzsa	festőművész
~~Bozsik Rozália~~	~~festőművész~~
Fábián Rózsa	festőművész
Gara Gizella	festőművész
Gócza Eszter	festőművész
Gomola György	kollazsőr
Kaszner Margit	festőművész
Kiss Bertalan	festőművész
D. Kovács Júlia	festőművész
Szalkári Rózsa	festőművész
Szöllősi Edit	grafikus
Utassy Mária	iparművész
Zakróczy Béla	festőművész
Molnár János	grafikusművész

A kiállítás megtekinthető:
2003. március 31 – április 5-ig
Látogatási időpontok:
H, K, SZ, CS, P.: 14 – 18 óráig
Szombaton: 10–12-ig

A Jászok Egyesülete és Tagszervezetének alkotói tisztelettel meghívják Önt és barátait

2003. március 31-én, 17 órára
a

JAK KIÁLLÍTÁS

megnyitójára

Bevezetőt mond:
Dr. Dobos László
a Jászok Egyesületének ügyvivője

Közreműködnek:
a Jászapáti Rácz Aladár Zeneiskola tanulói:
Pintér Anikó klarinéton,
Veréb Viktória szakszofonon

A kiállítás helyszíne:
Közszolgálati Dolgozók Klubja
1088 Budapest, Puskin u. 4. fsz. 20

Kiss Bertalan: Jászdózsa

A Klub megközelíthető:
Az Astoria magállótól a Keleti pu. felé
jobbra az első keresztutca

GOMOLA GYÖRGY

JÁSZ ALKOTÓK KÖRE 1995.

JAK

MEGHÍVÓ

Kiss Bertalan: Napraforgó

Gomola József munkás - festő

Tokaji művésztelepen dolgozott

Nonlopi: Képzőm. élet Tokajban

Népszava 1956 julius 29, 84 évf. 178 sz. 4 l.

Gomola József munkás - festő

Szerepel a kiállításon

Péter J.: Vasutas képzőművészek II. orsz. kiáll.

Népszava 1956 aug. 16. 84 évf. 193 n. 4 l.

Gomola József mudrás - festő

(n. gs.) Bizerti vasutasok képzőm. kiállítása

Népszava 1955 febr. 20, 83 évf. 43 n. 6 l.

Gomola József MDK

Vidám vásár, olf.

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

MDK

Gomola József

Építkezés, repr.

5. Nemzetk. vasutas képzőmüv. kiáll. Mücs. 1960. jul.

MDK

Gomola József

Nyugati pályaudvar, of.

Gőzkalapács, of.

5. Nemzetk. vasutas képzőmüv. kiáll. Mücs. 196o. jul.

MDK

Gomola József

Épitkezés, of.

Kubikusok, of.

5. Nemzetk. vasutas képzőművv. kiáll. Mücs.
1960. jul.

MDK

Gomola József

Rakodó, of.

Bivalyok, of.

Északi Járműjavitó, of.

5. Nemzetk. vasutas képzőmüv. kiáll. Mücs. 196o. jul.

MDK

Gomola József lakatos

Ferencváros fütőház, of.

Móló, of.

Karácsony, of.

Badacsonylábdihegy, of.

Móló II., of.

5. nemzetk. vasutas képzőmüv. kiáll. Mücs.
1960. Jul.

MDK.

Gomola József

Kiállitásának hiradása.

Esti Hirlap 1965 juli.19.lap -

mdk

Gomola József

„Mühelyben" c. képe a VI. magy.
" Képzőm. Kiállításon.

Pogány Ö. Gábor: Képzőm. Kulturánk
Helyzetéről.

Népmivelés, 1956. 1.sz. 34.l

Gomolas József
festő

M.D.K

A XII. Vasutas Kiállításon
vett részt.

L. L.: A vasutas képzőművészeti körök seregszemléje
Élet és Irodalom, 1962. július 28 - 10 lap

MDK

Gomola József, festö

Vidám vásár. Olaj.

M/Ücsarnok.-Tavaszi tárlat. 1957. Kat.0.1.

Gomola József, [festő] MDh

Munkái határozott egyéni stílustörek-
véseket mutatnak.

P. J.: Vasutas = Képzőművészek kiállítása 8. l

NÉPSZABADSÁG bp. 1961. júl. 18.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 MÁJ – 5

Népszava

Gomola József

1021

Gomola József: Szerb kisváros

árosa

számú szemináriumot. A ve-
ő káderek Magyarországon
téntő képzésén kívül igényt
tanak látogatásainkra is.
A mali szakszervezetek
ngresszusán a hatalomban
ló részvétel kérdései mellett
eggyakrabban szociális, kul-
rális és bérkérdések szere-
ltek.
Azokon a helyeken, ahol a
tosság legtöbbet szenved a
razság miatt, ott természe-
en az élelmezés okozza a
nagyobb problémát. Nem-
k vidéken találkozni e nagy
nddal, mert *a szárazság Mali
ész lakosságát sújtja.* A meg-
ietési költségek nagyarányú
nelkedése általános. Az árak
nelkedése a szakszervezetek
erint állandó, ugyanakkor a
reket 1959 óta befagyasztot-
k, és mint elmondották, a 15
alatt *csak egy esetben* volt
sebb méretű általános bér-
nelés, amikor az összes szak-
ában egyformán emelték a
etéseket. Az árak emelke-
se miatt ez is *csak formális
remelés* volt. Ez egyik leg-
gyobb gondjuk és természe-
s, hogy ezért ezzel foglalkoz-
k a legtöbbet a szakszerve-
ti kongresszuson. Az árak
nelkedése, a befagyasztott

kapitalista országok. Ezt ma már egyre többen értik és látják. S mivel az afrikai országokban a tömegek alapvető szociális, kulturális igénye növekszik, *számítani lehet a szocialista országok iránti érdeklődés további növekedésére is.*

Afrikában az említett igények jelentős részben a szakszervezeteken keresztül jelentkeznek. Ez is indokolja, hogy *erősítsük kapcsolatainkat az afrikai szakszervezetekkel.* Segíteni kell őket, amennyire tudjuk, anyagilag is, de szellemileg is feltétlenül többet tudunk tenni.

A mali szakszervezetek hazájuk jelentős eseményének tartják kongresszusukat. A magyar szakszervezeti delegáció tapasztalatai ezt alátámasztják. A mali szakszervezetek múltja, eddigi tevékenysége és a kongresszuson elfogadott határozat alapot ad arra, hogy a szakszervezetek növekvő erejükhöz mérten vegyék ki részüket a népük, hazájuk felemelkedéséért folytatott tevékenységből, hogy még jobban hozzájáruljanak az elmaradottság, a nagy szegénység felszámolásához. Mali népe tehetséges és szorgalmas, megérdemelné, hogy sorsa mielőbb jobbra forduljon.

Gomola József,

Kálmán József, Kossziusz Károly és Bottyán János az Északi Járműjavitó dolgozói önálló kiállitást rendeztek a "Törekvés" Kulturotthonban. 1959-ben a müncheni Nemzetközi Vasutas Képzőművészeti kiállitáson vettek részt sikerrel. A mátraházi vasutas üdülőben szintén -az ott rendezett- tárlaton mutatták be müveiket. 1947-ben, Kisfarkas Imre és Radnay József festőművészek vezetésével 28 taggal megalakult, -a vasutasok szakszervezetének- Képzőművész iskolája, „Képzőművészeti Kör" cimmel. A tagok első nagyobb megnyilvánulása, a háboru alatt lerombolt pályaudvarok és vasuti hidak megörökitése volt. A Képzőművészeti Körnek ma már 180 tagja van, -irja Lipp Tamás riportjában: "Együtt" cimmel.
Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 1. XVIII. évf
22. sz. 16. lap.

Gonda József, festő

Júl. 24.-ig tekinthető még a vasutas képzőművészek XXX. országos kiállítása, a vasutas szakszervezet Képcsarnok u.-i kiállítótermében.

„Szerelőcsarnok" c. műve szerepel a tárlaton. /említve/

Losonci Miklós: Vasutas képzőművészek tárlata. Pest Megyei Hírlap, 1980. júl. 19.

Gonda Gézával

A XXII. orsz. vasutas képzőművészeti kiállításon az elsőséget egyik pályadíját a festészetben, nyerte el.

L. Gy.: Tárlat a Népszínház utcában. Magyar Vasutas, 1942. júl. 14.

Gonala József

A vasutas képzőművészeti alapító tagjának (a) munkái XXIV. országos kiállításon szerepel képe.

Lasonci Miklós: Országos vasutas képzőművészeti kiállítás.

Pestmegyei Hírlap, 1944. júl. 11.

Ágóiak Baráti Egyesülete
ÁBE
Budapesti Csoportja

Árokszállásiak Baráti Köre
ÁBK
Budapesti Csoportja

Levélcím: **Győző Gyula**
1147 Bp., Gervay u. 60/b.
Telefon: 06-30-327-8989, 06-1-252-2348

M E G H I V Ó

Az ÁBE-ÁBK Budapesti Csoportja tisztelettel meghivja Önt és kedves családját a következő rendezvényre melyre

2oo2.ápr.5-én/pénteken/ 16 órai kezdettel kerül sor

a Nemzeti Tankönyvkiadó Galériájában /Bp.XIV.Szobránc u 6-8/

Program:

Jászárokszállási és egyéb jász településen élő festőművészek kiállitása:

Bedéné May Mária
Bobák László
Borbás P. Zsuzsanna
Gara Gizella
Dr.Gócza Eszter
Gomolla Erika
Dr.Gomola György
Kiss Bertalan
Molnár János
Szalkáli Rózsa

A kiállitást:

- rendezi : D.Kovács Julia festőművész
-köszönti : Kutalikné Dr. Kardos Zsuzsa XIV.ker.polgármestere
-megnyitja: Bozsik Rozália vezető szerkesztő

A kiállitásra vendégeket is szivesen látunk !

Szeretettel várjuk !

Budapest, 2oo2.márc.19.

Győző Gyula
csop.vez.

Gomolla ERIKA festi

Gomolla Erika

Jászkiséren született 1948-ban.
Élete meghatározója szobrász és építész nagyapja, Sreitmann György. Apja, Gomolla Ferenc munkásfestő, díszműkovács és fotóművész volt.
Jászapátin érettségizett, majd Budapesten asszisztensi diplomát szerzett.
Szabó László Viktor festőiskolájába járt, nyári alkotótáborokban és több csoportos és egy önálló kiállításon vett részt. Az írás is megérintette: irodalmi lapokban jelentek meg versei, 1994-ben egy verses antológiában is szerepelt.
Festményei elkerültek Hollandiába, Kanadába, Svájcba, Németországba, Amerikába, itthon a III. kerületi OTP-be (Flórián).

Portré
(gipsz)

Közös kiállításaink

1995
július 28. Budapest, Gellért Szálló
1996
október 17. Budapest, OTP Galéria
október 31. Jászapáti, Vágó Pál Múzeum
december 2. Jászkisér, Művelődési Ház
december 14. Jászárokszállás, Művelődési Ház
1997
január 18. Jászdózsa, Művelődési Ház
május 14. Budapest, XVIII. Rózsa Művelődési Ház
június 30. Jászapáti, Vágó Pál Múzeum - I. Művésztelep
július 16. Budapest, I. Magyar Kultúra Alapítvány
július 21. Budapest,XVIII. Kondor Béla Közösségi Ház
szeptember 16. Budapest, XVIII. Pestimrei Közösségi Ház
október 21. Budapest, XIV. Nemzeti Tankönyvkiadó Galériája
1998
február 19. Budapest, XVIII. Lőrinci Nemzetközi Művésztábor
július 5. Jászapáti, Vágó Pál Múzeum - II. Művésztelep
1999
augusztus 20. Jászapáti, Vágó Pál Műterem - III. Művésztelep
szeptember 15. Budapest, VIII. Közszolgálati Dolgozók Klubja
2000
július 13. Jászapáti, Vágó Pál Műterem - IV. Művésztelep
július 29. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Galériája
szeptember 14. Budapest, VIII. Közszolgálati Dolgozók Klubja

GOMOLYA Mihály csapata

1635

Tudós 56.

a pestvárosi tanácshoz benyúj
(Kat. 1.1.3.))[40]

A harmadik csoporthoz a
sorolhatjuk. Ez az elrendezés
második csoportban látottakka
a hátsó fal koszorús-fűzéres
attika váltja fel, amelynek v
akroterionok helyett - kismér
hasonló, de annál alacsonyabb
hiányzik továbbá a lépcsők po
rácsozat. További eltérés, ho
tengelynyi szélességben folyt
(ezeken a rövid falszakaszoko
helyet a tervező), majd ívelt
egészül ki.(A harmadik csopor
lap van 1872. november 3-i ke
aláírásával. (Kat. 1.1.8.))[41]

A részletképzésben megmu
itáliai reneszánsz hatásra va
mauzóleum a velencei Loggietta

Gomier, Lodovico

l.

Bpgrafabr

173. 07.

GYŐRI

SZERKESZTŐSÉGE, KIADÓHI

GYŐR, CZUCZOR

SZERKESZTŐSÉ

KIADÓHIVATAI

Gomier, Lodovico

l.

Kel Bpgrafabr

173 n

3998

Gomiev Lodvico, rézmet-
szö. Magyar vonatkozású mü-
ve: Vero Dissegno di Bvda
Citta Capitale Dell' Ongharia
Inferiore Assediata / Dall'
Armi Imperiali L' an.º 1686.
Rézm. folio. Jelz: Loduico
Gomiev sc.

Tört. Képes. graf. szüst.

MDK

Gonarits János, szabadiskolás
Sopron.

rajzai kitünö tanulmányok.

A kiáll.megrendezésének célja, h. a rejtett tehetségek elötörjenek és képzömüvészetünk fejlödését biztositsuk.

Végvári Lajos.:Ifjuságí képzö- és ip.müv. kiáll.
Nemz. Szalon. A népmüv. mimiszt.által rendezett kiáll.
Magyar Nemzet. 1950.jun.lo.

M.D.K.

Gonczi Bélov

„Fagyverbe"
repro

1919 a művészetben
Magyar Nemzet, 1959. márc. 17.

3l.

Gond József

† Nőcsarnok 1942-ben
rendezett téli tárlatán szerepelt.

N. u. 1942. XII. 10.

MDK

Gonda

Állat- és mozgástanulmányok a Képzőm.Főisk. kiállitásán. Magyarország 1940. dec. 4.

Gonda, Alexander

Professor. Sculptor.

1 Berlin 12 (Charlottenburg 2),
Carmerstr. 19

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Ratschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill. 659 l.

Gonda Alexander fest. tanár

magyar származásu művész, Berlin West 1. Hochschule für bildende Künste 12 (Charlottenburg), Hardenbergerstr. 33.

International Directory of Arts, Berlin I. 1965/66[8] közlése alapján

Gonda, Alexander

Müködik: Berlin West 1. Hochschule für bildende Künste - 12 /Charlottenburg/, Hardenbergstrasse 33,. Festészetet tanit.

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill., 477. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Gonda Anna

1978 JUN 4

1021

Gonda Anna: Virágok

Süveges Péterné vezetésével működik a hímző-varró szakkör. A gépi varrásra is megtanítja a gyerekeket
(MTI-fotó — Bajkor József felvételei — KS)

Idegenforgalmi nevezetesség a veszprémi állatkert

Veszprémben nagy látogatottságnak örvend a Kittenberger Kálmánról elnevezett vadaskert. Hírnevet akkor szerzett magának, amikor Böbe, a látogatók kedvence a tévében szerepelt. Jelentősen megnövekedett ettől kezdve az érdeklődők száma, s a Békés megyeiek közül is sokan felkeresték a festői szépségű völgyben fekvő, gazdag vadállománnyal rendelkező állatkertet. A látogatóknak Böbe után újabb kedvencei lettek. Különösen az utóbbi néhány hétben, amikor megszülettek a kis mackók.

Gonda Anna

Kiállitott Orosházán IV4$V15 ig a VII.
Pedagógus Képzőművészek tárlatán

Rajztanitás 1976/3/32

Fűynő:Kiállitások

Gonda Antal, építész

Bodonyi Csaba: Városi konfrontációk.

A Hengyel Építőművészek Szövetsége 1981. ápr. 22. és 30. között meghirdette a „Városi konfrontációk" nemzetközi építészversenyt és pályázatot az európai fővárosok számára. – A magyar Építőművészet Szövetsége az Építészkollektíváját jelölte ki, mint magyar tagot, és munkájával elnyerte a Hengyel Építőművészek Szövetségének díját. – A team tagjai: Bodonyi Csaba építész (a team vezetője), Farkas István, Sári Zoltán építészek, munkatársak: Golda János, Noll Tamás, Farkas Pál, Bombi Teodóra, Hidasnémeti János, Gonda Antal, Tompos Lajos.

Magyar Építőművészet, 1982., 6., 58. old.

1978. április 16. Kossuth 8,55 VGné

102

Kulturális Magazin

- A nép gyermekeit rajzolásra kell tanitani. Mindennek alapja a rajz. - Irta Váradi Szabó János jeles pedagógus 1817-ben. Ez olvasható ebben a diszes katalógusban, amelyet a kétszáz éves Képző- és Iparmüvészeti Szakközépiskola jubileumára adtak ki. Hazánk e legrégibb szakiskolája Mária Terézia oktatási rendelete, a Ráció Edukációnis alapján jött létre, 1778-ban. A Skola Rafidis Bidenzis, a Budai Rajzolóiskola, a Szentháromság tér és az Iskola utca sarkán állott, egy azóta már lebontott, egy emeletes épületben. A jubileum alkalmából a hallgatók munkájából szép kiállitás is nyilt a Mücsarnokban. Erről és a nagymultu iskoláról szól Ránki Julia riportja.

- Gonda Antal, a kétszáz éves Képző- és Iparmüvészeti Szakközépiskolában nyolc éve grafikát tanit. Milyen érzés egy ilyen nagyon öreg és nagyon szép hagyományokkal rendelkező iskolában ma tanitani?

- Miután ilyen iskola, amelyik Magyarországon sincs még, tudomásom szerint Európában is kevés, amelyik kétszáz év óta neve rendeltetése szerint dolgozik, nevel, sok kötelességet ró a tanáraira és feladatoknak eleget kell tenni. Kétség kivül, bizonyos hagyományokhoz is kapcsolódnak és az elkövetkező években is meghatározzák a feladatokat.

- Ebben az iskolában mikndig nagyon fontosnak tartották a rajztanitást.

- Ezzel a rendeltetéssel indult az iskola, hogy az iparban dolgozók azt a szükséges rajzi kulturát szemléletet és rajzi készséget is természetesen megkapják, amit azt kétszáz évvel ezelőtt elinditották, akkor nagyon pontosan meghatározott szabályok szerint indult, a rajzi képzés volt az alapja, az esztétikai képzés, és ez tulajdonképpen máig is. Azokra kell visszagondolnunk, akik szakmai alázattal, szeretettel, rajztudással, szakmai képzettség módos kimüvelésével, lényegében a reformkori Magyarország egész iparmüvészetét, müvészeti életét elinditották, a müvészi igényt a közönségben megteremtették, Tehát azok az iparmüvészek, mint kömüvesek, asztalosok, kőfaragó, fémmüves mesterek, itt kezdték el az első tanulmányaikat, itt tanulták meg a rajzi és esztétikai alapokat, ezek a mesteremberek teremtették meg azt a Budapestet és azt a Magyarországot, amit ma is csodálattal és szeretettel nézünk, sok-sok szeretettel és tudással müvelt mesterséget, amit müvészi szintre

Gonda Antal, grafikus, pedagógus

emeltek.

- Aminek a példái láthatók a Mücsarnok-beli kiállitáson is.

- Aminek a példái láthatók is, és aminek nagyon szeretnénk hinni, hogy majd a folytatását majd azutódok ugyanilyen szeretettel és ugyanilyen gonddal végzik.

- Én gondolom, hogy egyetért velem abban, hogy a MÜcsarnok-beli kiállitáson ez a remény már nemcsak remény, hiszen nagyon sok szép munkát láttunk, elsősorban nem városszépitési és kőmüvesjellegü vagykőfaragó munkát, hanem textil, bőr, üveg, hanem elsősorban tehát használati cikkeket. Most hogy jött létre ez a kiállitás, hogy tudták ezt gondosan, szépen és nagyon átfogóan megszervezni?

- Már régen készülünk rá. Természetesen a kétszáz évet azt illő megfelelő tisztelettel megünnepelni, ehhez gyüjtöttünk bizonyos anyagot, Az archiv anyag, ami rendelkezésünkre állt, a kétszáz évből, elég- rossz állapotban volt, sok port kellett róla lefujni és rendberakni, összeválogatni, amig igy bemutatható lett. A jelenlegi anyag termése néhány évx termésxe az elmult évekből, nem különösebb anyagot kivántuk, igyekeztünk bemutatni.
A látogatók a kiállitás egy részében láthatják a kétszáz év terméséből, amit kitudtunk válogatni. /Magnóhiba/

Ø <Gonda B.>

könyve

< > Építési tanácsadói

N Y U G T A

669-44

204.000 B.P, azaz Kettőszáznégye
gazdasági ellenőri tiszteletdija
második félhetére a Műemlékek Or
vettem.

Budapest, 1946 julius 5.

M.D.Ú

Gonda Balázsné
népművesi

A tájegységek kéze munkáinak
egyik gyűjlője és művelője a
Kunsorbai asszony.

— : Öltések és színek
Nők Lapja, 1967. jan. 14 - 14 lap

Gonda Béla, [ ]

l.: Teszl Frigyes

ds Vámossy F.: Az építészeti kritika hazai történetéből
16—19

Magyar
Építőművészet, Bp. 1983

83/1

GONDA BÉLA

műegyetemi magántanár

a Vaskapu szabályozásának vezetője

Andai Pál: A mérnöki aélkotás története, 1959. 285.1

MDK

ifj. Gonda Béla

ifj. Gonda B.: Zombory Lajos a nagy magyar állat-festő. Nemzeti Ujság 1933. dec. 3. 23-24.l.

MDK

ifj. Gonda Béla

ifj. Gonda B.: Zombory Lajos a nagy magyar állatfestő. Nemzeti Ujság 1933. dec. 3. 23.l.

MDK

Gonda Ede

Női fej, bronz
Férfi fej, "

M.Képzőmüv. Szab. Szerv. tav. tárlat, 1947.
máj. 5 l.

MDK

Gonda Erzsébet
grafikus

Rajz-a

Élet és Irodalom, 1961. dec. 16-12. l.

Gonda Ferenc szerkezettervező,
A Hadtörténeti Intézet és Múzeum rekonstrukciója, Bpest. Építész:
Kodgoly Ferenc.

Belőépítész: Magyari Éva,

Szerkezettervező: Gonda Ferenc,

Belső elektromos tervező: Szalay Sándor

Akusztika: Kotschy András

Parkosítás: Killer István.

Organizáció: Antal Gyula.

Magyar Építőművészet, 1987, 6., 41-old.

dr Gonda György. [építéz]

L. Eltér Istvánn

– következő kérdés

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983.

10-12

83/4

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 SZEP 5.

NÉPSZAVA

Gonda Gy.

1021

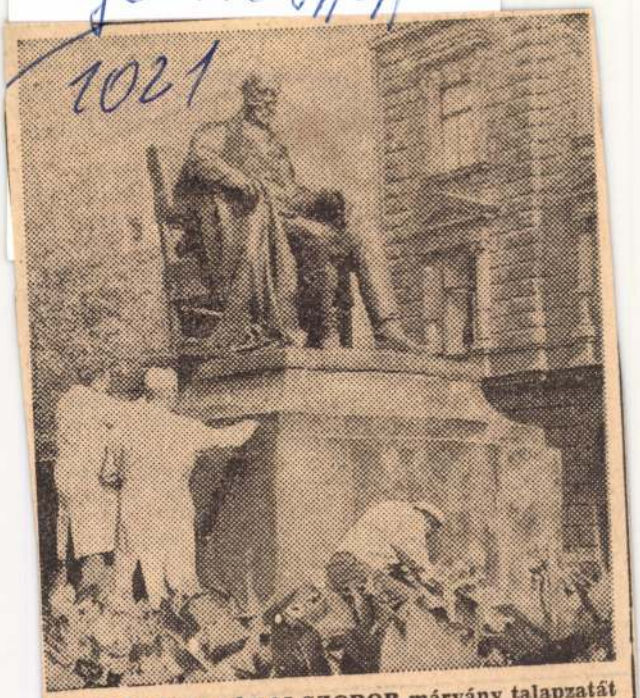

JAVÍTJÁK A JÓKAI-SZOBOR márvány talapzatát
(Gonda György felvétele)

merkőze
jét és
tesebb
togatási
Ha Cé
tapsnak
mert a
meghalt
de a Sírl
még ápo
Aki nem
úton kellemetlen munkakörülmények közé került, áttették a szenteltviz-medence részlegbe (ez a termék is a szövetkezet profiljába került néhány éve) vagy éppenséggel olyan munkákat kapott, hogy legszivesebben saját magának készített volna sírlámpát.

CÉZÁR hosszan beszélt. Szeretett hosszan beszélni. Különösen a demokratizmus kiszélesitését fejtegette imponálóan. Rengeteg idézetet hozott fel, kongresszusi és országs örökölt, s azt mondta, örül, hogy az elnök kartárs ilyen meleg szavakat mondott a demokratizmusról, mert úgy érzi, ez őt is arra jogosítja, hogy őszinte véleményt mondjon néhány kérdésben.

— Tessék, tagtársnő — mondta édes mosollyal Cézár és olyan arcot vágott, mint János vitéz a leggyengébben sikerült illusztrációkon. Tündérország kapujában; mindenesetre mézeskalácshuszárt lehetett volna róla mintázni. — Mondja!

NÉPSZAVA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.
Gonda György
NÉPSZAVA

1968 APR 7

1021

A hírös város 600 éve

Kecskeméti múlt és jelen — az optikán át

(Gonda György felvétele)

A **százados fák kidőlhetnek**, a régi kövek elporladhatnak, az írást felszívhatja az idő, a faragott, cserépbe formált, vagy vászonra vitt emlékeket eltékozolhatja a feledés.

Egy **város — úgy hiszem** — a *szellemében* éli túl az évszázadokat. Ebben tud igazán maradandó és örök lenni, erre tud aztán építeni tovább, rakni új, meg új téglákat.

S ha emlékezik is, elsősorban *szellemi kincseit mutatja fel önmagának*, azon méri le saját történelmét és alkot belőlük szép távlatokat.

Mint *Kecskemét*, amely most rakosgatja múltját.

1

Hat évszázad illantvánszorgott el az ősi város felett. Ez a mostani esztendő az *emlékezés* éve lesz. De mit tud egy kurta kis év visszapergetni a hatszázból? Mit emeljen ki az idő roppant mély kútjából egy jubileumi ünnepségsorozat? És ki, kik válogassák össze mindazt, ami érdemes a megemlékezésre, a jogos büszkélkedésre?

Mégis, valami tökéletes *összvárosi egyetértésben*, tevékenyen munkáló, lázas harmónia jegyében éli mostanában ünnepi hétköznapjait az aranyhomok székhelye. Még számlálni is reménytelen lenne, mennyi színt kever ki születésnapi palettáján. A konzervgyárban lelkesen mesélik, hogy ami az idén készül, arra címke kerül: *a 600 éves Kecskemét gyártmánya*. Egy festő mondja: összehordunk minden képet, ami *régenvolt piktorok ecsetjén* Kecskemétet jelentette. A városi tanácson hallom: már elkészült a *forgatókönyv* a teljes programmal, kezdve a minapi jubileumi tanácsüléstől, egészen az őszi szüreti vigalomig.

Lesz benne egy nap, amikor az óvodásoké a város.

Mert az öreg jubileumnak ilyen *»gyermeki pólusai«* is vannak.

2

De a konzervcímke mégis csak *külsőség*. A kivonuló óvodások mégoly bájos díszelgése is gyermeknap inkább, semmint jubileum. A hatszázéves címer a zöld butéliák hasán elsősorban borminőségi védjegy, s nem az emlékezés márkajele.

A színes cifraságokkal teleaggatott nagy évforduló *igazi tartalmát* és hatását alighanem másutt kell keresni. Abban, hogy *mit fog fel* az ünnepből Kecskemét, saját jubileuma mivel ajándékozza meg az emlékező város *mai lakóit*, gondolatokban mennyit ültet el bennük. Mert nem ritkák nálunk mostanában az ilyen fordulók, hirdetik őket plakátok és elhangzanak hosszúra nyújtott ünnepi beszédek, kinyit a lacikonyha, koccan a pohár. Ez is kell, hogyne kellene

át üzen, emlékezik, idéz és tesz vallomást történetének 600 esztendejéről. Sokszínű, százarcú szép üzenet fogalmazódik, néhány száz magnómétere dobozban van már, közte egy felejthetetlen *irodalmi est* emléke is. Helybeli és fővárosi művészek álltak a kecskeméti színpadra, lírával, prózával, dallal és muzsikával foglalták méltó keretbe a város ünnepét.

Másnap — a **könyvesboltban** mondják — *kötetekkel is* mérni lehetett a sikert.

4

A visszapillantás mozgalmas napjai, az emlékek vitrinbe állítása, a tűnő idő megidézése azonban nem mond ellent annak, hogy Kecskemét ne adózzon megkülönböztetett figyelemmel a *mának*. Mindannak, amit története sokszorosan hosszabb idejéhez képest az elmúlt nem egészen negyedszázad adott. Új városrészekben, iparban, emberi méltóságban, távlatokban, örömökben. A 600 év, mint számjegy, kerek egész, nem osztható, matematikailag adott a jubileum. A krónika *lapjain belül* azonban megkülönböztetünk fejezeteket, elhatárolunk korszakokat, s ha valami éles határt kíván, akkor népünk 23 évvel ezelőtti *történelmi sorsfordulója* ilyen határ.

A hat évszázadról szóló emlékezés kecskeméti hídjának legfontosabb pillére mégiscsak ez a dátum.

Kiss Gy. János

...ellene kelte-
...valamilyen
...tik. Nagyon
...lyenkor, va-
...k befejezése
...goztak a gé-

...ogy belerez-

...lszom?
...éztem a moz-
...ert.
— folytatta
...inek le van
...halott vagy
...la a szivaty-
...hallanám.
...úzott lábam
...nozdulni, de
...get és olyan
...na a gondo-

... mondta. —
...is készülőd-
...e nem sike-
...Tegnap fel-
...gyik almát,
... is. Nemso-
...a... A pad-
...aláltam egy
...szonyé volt.
...kredenc fo-
... párna volt.
...lszáradt, el-
..., és mintha
...lna belőle a

...an érzésem
...égis egy is-

... kérdezte és
...n a kis kert-
...lt az ásó va-
...ki a földből.
...szilánk lehe-
...g forgattam
...nit csináljak
...ldben is, el-
...lyett zsebre
...lár lehetne
...le. Nemso-

...tek a fészkükből, megrázták magukat, fénytelen szőrüket, tollukat és megmeredtek. Mintha riadtan figyeltek volna valami irtózatos veszedelemre. Olyanok voltak, mint üveg mögött az iskolai szertárban. A füvek és a bokrok élénkzöldek voltak, mintha befestették volna őket. Engedelmesen és alázatosan a földhöz simultak. Mind egy irányba, arra felé, ahonnan felkél a nap. Kinyíltak a virágok is, de se színük, se szaguk nem volt...

Ekkor hirtelen elcsuklott az öreg hangja. Újra nekitámasztotta a hátát a falnak és lehunyta a szemét. Óvatosan kinyújtottam a lábam és szinte éreztem, megindul benne a vérkeringés.

— Tudod, hová jutottam az erdőben? — kérdezte. — A Gallya forrásnál találtam magam. Ott, ahová kirándulni jártunk családostul a műhelyből. Sok ember volt a réten, de senkit nem ismertem. Az asszonyok, mintha lakodalomba mentek volna, színes nyári ruhában énekeltek, hajladoztak, táncoltak. A férfiak, mint a temetésen, fekete ruhában álltak egymás mellett és az eget kémlelték. Ott jártam közöttük és a családomat kerestem, de nem találtam.

— Egy hét múlva nyugdíjba megyek, fiú — mondta fáradtan. Aztán még hozzátette: — Úgyis van mit csinálni a kertben.

Többet nem szólt hozzám. Mintha ott se lettem volna. Lassú mozdulatokkal tolta a papíron a tintaceruzát. Jelentést írt, s mozgott hozzá a szája.

Egyenletesen dolgozott a villanymotor és a szivattyú. A felettünk csüngő árva villanykörte fénye meg-megrebbent időnként. Hirtelen hidegnek és szűknek éreztem ezt a több száz méter mélyben levő föld alatti gépházat. Melegre, napfényre, határtalanságra, széles mezőre vágytam. Ott szerettem volna lenni, ahol az öreg járt álmában. Tudtam, hogy el kellene indulni, de nem mozdultam. Egyre fáradtabbnak, álmosabbnak éreztem magam...

Arra ébredtem, hogy az öreg Takaró váltótársa kiabál felettem:

— Le akar buktatni minket? Ha valaki elolvassa, azt fogja gondolni, hogy mi aludni járunk ide a bányába.

— Azt írok be a könyvbe, amit akarok — vágott vissza az öreg.

— Marhaságot azért még sem!

— Az az én dolgom!

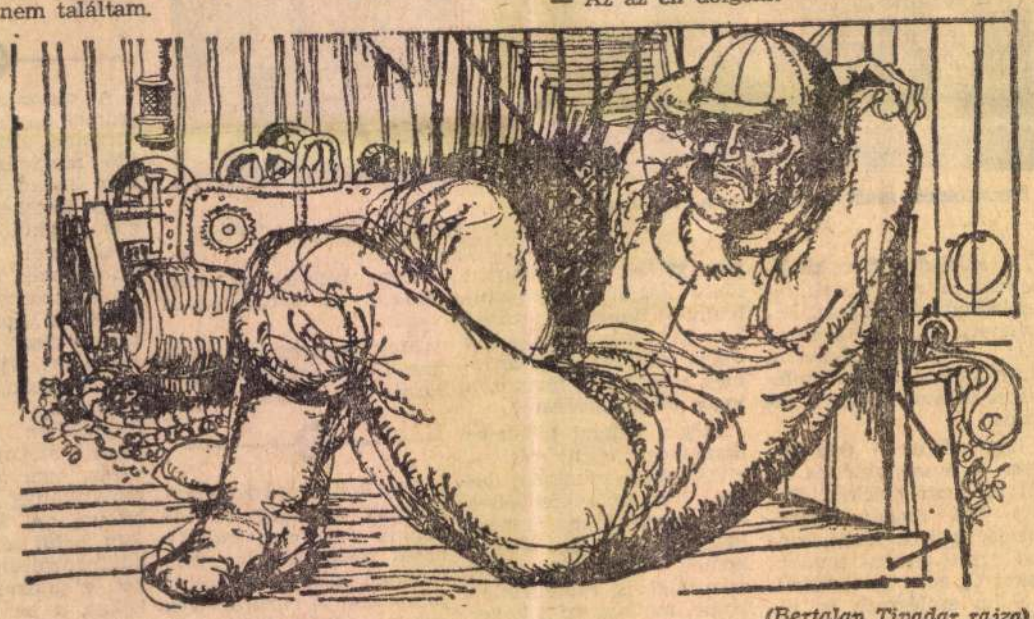

(Bertalan Tivadar rajza)

— Hát gyerek? Gyerek nem volt közöttük? — kérdeztem bátortalanul és alig ismertem saját hangomra.

— Gyerek? — nézett rám hirtelen az öreg meglepődve. — Várjál csak. Nem is tudom. De volt! — mondta szinte örömmel és egy kissé elmosolyodott. — Egy volt. Olyan cseppforma. Pimpóka koszorú volt a fején és ott futkározott az emberek között. Szólítgatta őket, de se az asszonyok, se a férfiak nem ...kezdett keservesen sírni és én ak-...m a kezét, mire elhallgatott...

...elerőtlenedett az öreg Takaró ...m hirtelen az az érzésem támadt, ...yereket, ezt az egyetlen gyereket ...már nem álmodta. Ezt már csak

— kérdeztem kíváncsian. — Mi

... volna? — nézett rám közöm... ...em, nagyon elrontottam az ö...

— A jelentőkönyvbe a gépről, meg a vízről kell írni.

— Arról írtam...

— Vén marha! Méghogy megálmodta a tavaszt...

Észre sem vették, amikor otthagytam őket. Lassan ballagtam felfelé a meredek lejtaknán. A friss levegő lefújta rólam az álmosságot. Közben azt találgattam, milyen idő lehet odakint. Az lenne jó, ha valóban sütne a nap, ahogy az öreg megálmodta. Úgy lenne igazán vasárnap a vasárnap.

Alacsonyan járó esőfelhők fogadtak. Néptelen volt az üzemtér, csak a fürdő nyitott ablakán hallatszott ki egy kevés gőzbe burkolt emberi hang.

Hazafelé menet a hegytetőn megálltam. Itt mindig pihenünk egyet és elszívunk egy cigarettát. Most egyedül voltam. A többiek már

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Mári

NÉPSZAVA

1965 SZEP 3.

1021

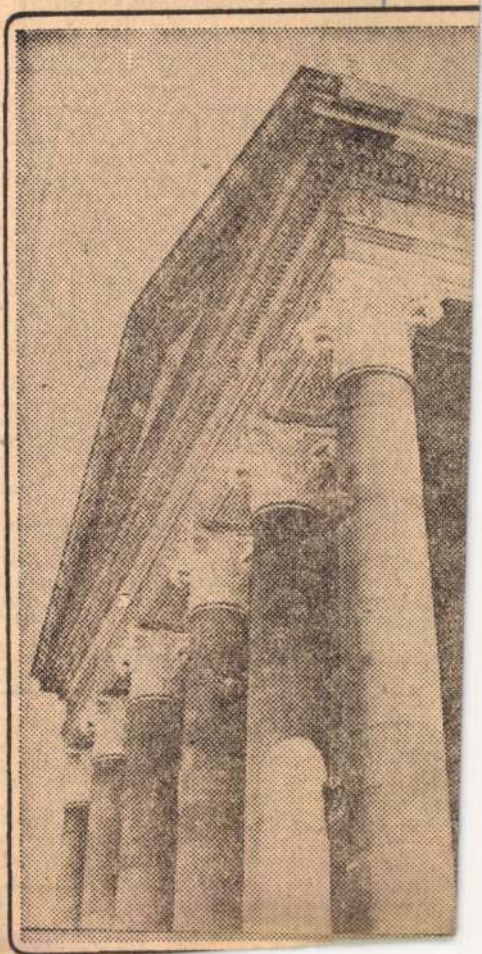

Befejezték a Műcsarnok felújításának külső munkáit. A belső munkák is rövidesen elkészülnek

(Gonda György felvétele)

VÁLLALJUK

Gonda és Gábriel

Magy. Iparmúzeszet 1939. 124 l. Társulati köz-
lemények

Gonda György, grafikus

Illusztrálta a kiadványt.

– : □ Irodalmi örhelyeink címmel ....

501.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. aug. XXII/8.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 JUN 29

1021

Tanítványom — **Gonda István rajza**

találják. Így
hatják magu
hogy mit, h
meg. Ha ner
ügyeletes tan
csot. E mó
alapvető köve
tantestület t
könyvtár állo
szaktárgyaikhoz kapcsolódik. Ezt pedig úgy valósították meg, hogy a szakmai munkaközösségek vezetésével a tanárok határozták meg, hogy milyen könyveket vásároljanak a könyvtár számára. A szakmai munkaközösségek pedig év elején meghatározták, hogy melyik évfolyamon mit ajánlanak a tanulóknak a könyvtári állományból.

Hasznos módszer az is, hogy évente egyszer a könyvtárban

tankönyv követe
leges a tanterv,
kiegészítő, segít
rendkívül jelentő
nuló aktivitásán
igényének felkel
pedig a legáltalá
legolcsóbb is, k
hető, tértől, h
módtól a legjo
Bármikor reprod
könyv sajátosság
évezredek hordoz
vetítője.

M.D.K.

Gonda István

A Muskátli Kabaré "Kuvik" c. előadásához készitett diszletei közül a lap bemutatja egyik szinpadképét.
Fényképfelv.

Szinház és Divat, Bp. 1919. febr. 9. IV. évf. 6. sz. 29. lap

M.D.K.

Gonda István

Rajzai "Tavasz és szerelem" c. darabhoz két diszlet.
Repr.-ók.

Szinház és Divat, Bp. 1917. II. évf. 37. sz. cimlap belső oldalán.

M.D.K.

Gonda István

"Beszámoló a Muskátli Kabaré uj müsoráról" cimmel közölt kritika kiemeli a müvésznek a müsorhoz tervezett diszleteit.

Szinház, Bp. 1919. ápr. 13. IV. évf. 15.sz. 23. lap

M.D.K.

Gonda István

A Városi Szinház főügyelőjének rajza a "Tavasz és Szerelem" ügyelő-lapjának elsőoldaláról.

Szinházi Élet. Bp. 1917. szept. 16-23. VI. évf. 38. sz. 27. l.

Gonda István, Farkas

A népművészet ifjú mestere.

—: Népművelők, könyvtárosok, népművészek
Kiküldetése 2.

EST/HIRLAP, Bp. 1972. aug. 18.

Gonda István, parakas

A népművészet ifjú mestere.

— : Népművelőket és népművészeket tüntettek ki 8.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 19.

Gonda István

a IV. megjei képző-ipari és népi díszítőmű-vészeti kiállításon tányérai, rozettás butellája szerepett. (említve).

Szabó János: Megjei kiállítás Mezőtúron.

Szolnok Megjei Néplap, 1972. máj. 6.

Divatjóslás

A „Novello"-kabát

Aki a divatot meg akarja jósolni, azt olyan csalódás érheti, mint az időjóst. A meteorológia ugyan elég közel jár a valósághoz, de azért ennek sem mindig teszi meg az idő a szívességet, hogy jóslatát betartsa. A divatmeteorológusnak mindenesetre könnyebb a feladata, mert jóslatait a megfigyelő állomásokra alapíthatja,

Ivor Novello londoni mozisztár az ő »Novelló«-jában

hol a divatot csinálják. Igaz, hogy a divatprognózisra is ráduplázhat az eleven élet.

Londonból kaptuk a hírt, hogy a jó öreg »City«-öltöny (fekete zakó és sávos nadrág) az őszre új formában fogja gazdagítani a férfiak ruhatárát, sőt valószínű, hogy a szmóking is követni fogja a példát.

A választékos nappali és az eddiginél szebb esti viseletre szánt új formát Ivor *Novello* londoni mozisztár hozta divatba. Új kabátjának kihajtásai a frakk revers-jéhez hasonló formában vannak szabva és mélyen alányúló szárnyai úgynevezett vendéggombbal zárulnak, míg a kabát alja elől merészen hátravágott. A kabát kihajtásánál sokkal magasabban záruló, de azért elég mély kivágású mellény kétsoros. Nálunk is jól ismert úgynevezett »Chevrolet«-gallér és világosszürke, apró pepitamintás nyakkendő egészíti ki a határozottan új vonalakon felépült, érdekes kabátot, mely »*Novello*« néven vonul majd be az 1933. évi őszi divatba.

Mangold Béla Kolos

A nők hangja

Irta: Bodó Béla

Egyszer alkalmam volt ismerni egy kivételesen apró hölgyet, aki olyan volt, mintha a női nem kicsinyített mintája lett volna, *centivénusz*, piskótaláb, lehelletnyi kéz, kolibri termet, de amikor megszólalt, rémülten néztem körül, mintha *ütődob dördült* volna meg.

Egy másik hölgy olyan volt, mint egy mozdulatlan régi fotográfia, félig lehúnyt szempillákkal járt, hűvösen, hidegen; gőgös alvajáró, akit nem hoz ki méltóságából semmi és senki. Egyszer valaki azt találta mondani, hogy *a fémgombok nem illenek egészen jól ruhájához.* Ebben a pillanatban hirtelen áttüzesedett, mozdulatai megélénkültek és a szó leghangutánzóbb értelmében pattogni kezdett. Mint puskagolyó, úgy sivított hangja a dobhártyába: . . . úgylátszik, — harsogott később — vannak emberek, akiknek egyetlen céljuk az ízléstelenkedés, a másokkal való kellemetlenkedés, alapjában véve törvényt kellene hozni a fölösleges emberek ellen, *falfelé fordítani, főbelőni* . . .

Volt egy hölgy, aki ha beszélt, fuvolázott. A hangja olyan volt, mint a könnyű, nyári simogató szél, néha búgott, mint begyes galamb, vagy ha úgy parancsolják, a szelíd orgona, cizellált, beporcukrozott hangja volt, finom és mézzel átitatott, ahogy édesen csicsergett, mondván: a Kovácsné, az egy víziló, kedvesem, és vannak olyan merészek, Istenem, akik azt mondják, hogy az urát . . . ó, milyenek is az emberek, én a magam részéről minden rosszat elhiszek szegény Kovácsnéról . . .

Megjegyeztem magamnak egy hangot, amely az orr alól jött és szisszegve tódult ki az ajkak közül, bűbájos teremtés volt a tulajdonosa, riadt, nagyszemű teremtés, *őz-termet*, ahogy a szabónők mondják a túlmolettekre, csak *mikója* volt, ahogy a freudi jelentéktelenségi érzést elbecézték, s *mikója* elhitette vele, hogy mindenki üldözi, lenézi, megveti, ezért történt az, hogyha valaki megkockáztatta, hogy szép az idő, rögtön sápadtan felsziszegett:

. . . persze, az idő, az igen, az idő szép, az idő az gyönyörű, az idő elegáns, az idő jólnevelt és művelt . . . persze . . . de én, én kutya vagyok, velem nem törődik senki, nekem rossz a ruhám, csunya a kalapom, rosszul bridzsezek, nem értek a háztartáshoz, rosszul nevelem a gyermekeimet, buta vagyok, nem konyítok a politikához . . . én mindig útban vagyok . . . minek is élek, nem tudom, engem senki se szeret . . . És testet rázó zokogás rohanta meg, közel volt az öngyilkossághoz.

Volt aztán olyan hang, amely magán viselte a buta emberek gőgjének bélyegét, az indok nélküli *fölényt*. Olyan hang volt, mint a napon elolvadt vaj, zsíros, csurgó és feltartózhatatlanul szétfolyó. Ha valaki a társaságban szerényen megszólalt:

— Istenem, nem tudom, hogyan, nyilván nem az én érdemem, de tegnap véletlenül *megtaláltam a rák gyógyító szérumát*, — a hang zsírosan ráfolyt:

— Az *semmi*, — hangzott — én tegnap vettem egy rákot, a világon még ilyen szép rák, ilyen olcsón, ilyen jól elkészítve nem került még fehér asztalra, — a diadalmas monoton áradat csak úgy zúdult a rúzsos száj-ívből . . . Mit, Piccard, ki az? Ő tegnap milyen ügyesen lökte ki a Marist felmondás nélkül, úgy volt, hogy a padláskulcs . . .

Szép hang az olyan is, amelyik tárgyilagosságra törekszik: — Nézd, — mondja ez a hang ridegen, mint egy algebrai képlet — *számolni azt én tudok*. Ha neked veszünk egy kalapot, az húsz pengő, ellenben ha a húszhoz hozzáteszünk még négyet, akkor nekem van egy kalapom. Érted a számítást? Nem. Tudtam. Nos, ha *a húszhoz hozzáveszünk négyet, akkor tulajdonképpen négyért van egy új kalapom.*

Ezekután az úgynevezett epés hang joggal megkérdezhetné, hogy nekem milyen hang tetszik? Nos, úgy gondolom, olyan kellemes hang, amely visszavonul, ha én beszélek, s ha a szünetekben megszólal, olyan kijelentéseket hord a hátán, hogy jól áll a nyakkendőm, kitünően vagyok megborotválva, nem kíván ajándékot születésnapjára, okos és csinos vagyok, szóval mit magyarázzam, a *normális* hang tetszik nekem.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása. Nyomdaigazgató: Wózner L.

1933. júl. 22 3969 Pesti Napló melléklete

Legújabb divat

A kókuszdió-beret, amint ez a középen látható, keskeny szalagokból van összeróva

Egy művész, aki szövetdarabokkal fest

Ahol a jövő kézimunkája készül

Irta: Bozzay Margit

Amikor a finom, öreg bútorral berendezett *Almos* uccai szobába lépek, hirtelen nem tudom, hova is kerültem tulajdonképpen? Egy egészen szokatlan elgondolású képcsarnokba, múzeumba, vagy szövetdarabokkal festő művész műtermébe? Mert a rengeteg kép, amely a falakon, ágyakon, pamlagon, székeken sublóton, párnákon, kályhán, sőt a szőnyegeken is, szerteszéjjel fekszik, — *mind szövetdarabokból van festve* . . . Igen, festve van, mert nem hat az intarzia merevségével, sem a megszokott rátétmunka hideg sablonosságával, hanem teljesen *festményszerűen* . . . A nagyrészben világhírű művészek festményei után készült reprodukciókon az eredeti kép levegője, színe, távlata, mozgása, hangja érzik, izzik, néhol olyan erővel, hogy közelebb kell lépnem hozzájuk és meg kell néznem őket, hogy nincs-e bennünk — *svindli*.

Nincs . . . Valamennyi kép, *Munkácsy: Krisztus Pilátus előtt-je* éppen úgy, mint *Bencur: Vajk megkeresztelése*, és *Guidó Reni: Ecce Homo*-ja éppen úgy, mint *Feszty: Magyarok bejövetele* körkép részlete, — *kisebb-nagyobb pasztellszínű bársony-, selyem- és szövetdarabokból van összeállítva* . . . Némelyik készen, fix-re, ragasztással és rengeteg öltéssel, némelyik, mint a *Marcia su Roma*, előttem készül el alakjaival, a másfélméteres flanell alapon.

Gonda István

Mikor vagy egy jó óra után már kedvemre kigyönyörködtem és kiámuldoztam magamat, megkérdezem *Gonda* Istvánt, a mestert, a Nemzeti Színház és Vígszínház díszlettervezőműhelyének volt tagját hogy mi adta neki az ötletet ehez a munkához?

— Még a színháznál voltam, — kezdi — amikor egyik rosszakarómtól, tudva, hogy az esti premierhez »*Napoleon a csatatéren*« című képét kell elkészítenem, ecsetemet és festékeimet mind elvitte. Vasárnap volt, nem szerezhettem be másikat, viszont a munkát is feltétlenül el kellett végeznem. Ez a szorult, kétségbeesett helyzet adta a mentő ötletet. Összeszedtem a színháznál található összes színes rongyot, s kivagdalva a megfelelő színeket, mozaikszerűen össze- és egymáshoz ragasztva azokat, — *kihoztam a képet*. — Már az első kísérlet is kitűnően sikerült. Ez időtől kezdve minden szabad időmet ennek a munkának áldoztam, s *minden színes selyem- és szövethulladékot összegyűjtöttem*. Természetes, hogy az évek folyamán rengeteg praktikus dologra jöttem rá, s olyan gyakorlatot szereztem, amely szinte játékká teszi bármely festmény, rajz, vagy eredeti gndolat legaprólékosabb és legtökéletesebb kihozását is.

— S mi a terve a kész munkákkal, főképpen az ötlettel?

— A kész dolgok a leányomé, s így azokkal semmi tervem sincs. *Az ötletet azonban szeretném ipariskolák, polgári és kézimunkaiskolák révén átadni a köztudatnak*. Meg is tettem már erre nézve a lépéseket s kérvényem is van bent van a *városházán*.

Nézem az órát. Indulni kellene már. És azonban nem megy ilyen könnyen, mert a mester két középkorinak ható, *misekönyvszerű könyvet tesz elém*.

— Magam írtam, terveztem, rajzoltam, festettem, kötöttem — mondja va, lami olyan meleg szeretettel, amilyennel csak nagyon drága és nagyon féltett dolgokról beszél az ember.

A két könyvnek a táblája a legszebb bőr- és famunka, ékkövekkel, apró miniatürökkel dúsan díszítve. Az egyik: *Boldog Margit*, a másik: *Lisieuxi kis szent Teréz* életének és csodáinak története, kézzel pergamenre írva, festve, mesébe illő türelemmel, nagy művészi gonddal és hozzáértéssel.

Végiglapozom őket.

Ahogy megyek előre, s ahogy a lapok kemény, éles zizegéssel egymásra hullanak és bélyegnagyságú, csodálatos miniatürőket, szikrázó fényűre festett ékköves kereszteket, mákszemnyi hangjegyekkel telehintett sok évszázados misekönyvmásolatokat takarnak el, az élet, a lármás, lüktető, erőszakos élet a nyitott ablakok ellenére is valahogy kiszorul a szobából, s egészen különös, áhitatos illat és levegő leng körülöttünk.

Gonda István, népi iparművész

Mezőtúron, az ország egyik legismertebb fazekas Házipari Szövetkezetében nagy gondot fordítanak a szakember-utánpótlásra. Képünkön: Gonda István népi iparművész irányítja a tanulók gyakorlati oktatását

8.

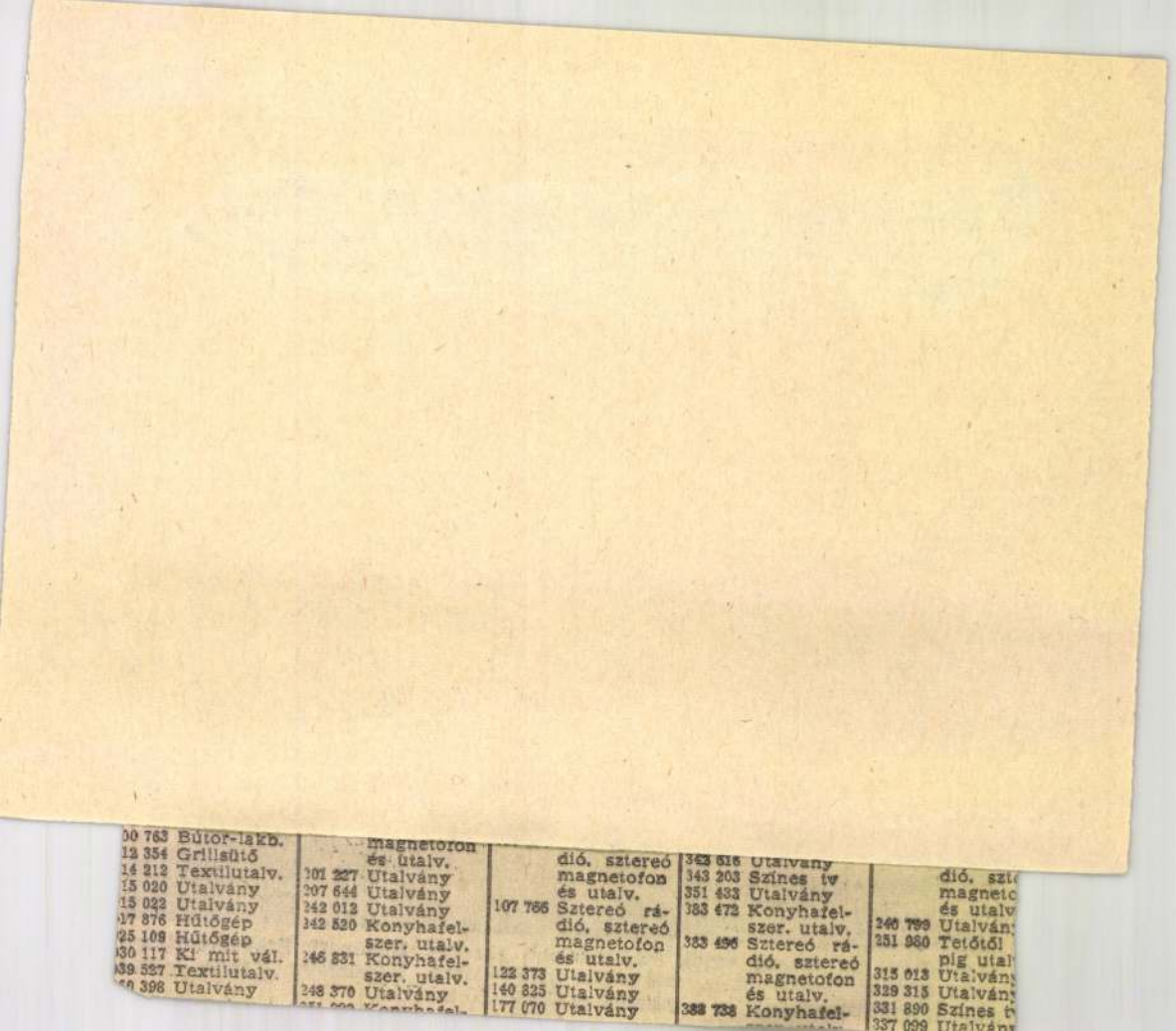

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 DEC 20

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Karácsony

kolában gyerekek
ed" apróságok te-
ájukat.
temen jobban ér-
snak tartja, java-
megfellebbezhe-

ájságírót néha oly
mintha ő volna
jáért. Kolléganőm

Fóruma legutób-

aszkodtak az igaz-
ós teher miatt?

másul, hogy az én

jól megosztja a

rra, hogy mennyi-
ésnek, érzi a mun-
ító példát.

túlbuzgó igazgatónk, a régi, ősi „a tanterv az törvény, a tanmenet is az" gondolkodásmódjával, és ...

— De mintha nem erről akart volna beszélni. Hanem valami adminisztrációs „újításról" ...

— Dehogy! Ha nem értené, arról beszélek, hogy némelyik igazgató kitalál magának egy csomó fölösleges munkát — amelynek nagyobb részét a testület vállára rakja —, aztán meg nekiáll siránkozni, hogy képtelen megbirkózni a töménetlen „feladattal". Erről van szó, ezt írja meg!

Győri György

Gonda Tihón: Jozehas

L.: ifj. Szabó Mihály

–: Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1979. jún. 23.

GONDA ISTVÁN, keramikus népi iparművész

Mezőtur.-Modern lakasbelsőben is kitűnően érvényesülhetnek sarga-kék, sarga-zöld, zöld-kék szinparos ólommazas, nemesen formalt keramiai, melyeken a motivumok az erdélyi viragos renesszansz emlékeit idézik. 89.old

MURAKÖZI ÁGOTA: Országos népmüvészeti kiállitás, 1973. 86.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973, VIII. 4.sz.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 OKT 27
Budapester Rundschau
István Gonda

Der junge Töpfermeister István Gonda, dessen Gefäße auch an der Jubiläumsausstellung der Theißstadt Szolnok lebhaften Anklang fanden, stellt seine Erzeugnisse im herkömmlichen Verfahren, auf der Töpferscheibe her

1021

alle, die mit
oder andere
ser Richtung
gemacht ha
weiteren Sc
sind uns he
men. Ohne j
und ohne V
der aufrühren zu wollen, bieten wir allen unsere Hand, die es ehrlich meinen, in der Überzeugung, unserem Vaterland Österreich damit einen guten und notwendigen Dienst zu erweisen.

gen ebenfalls zur Verbesserung der Aussprache bei.

Nette *Lesestücke* — zum Teil auch solche, die mit verteilten Rollen gespielt werden können — werden den Kindern viel Spaß am Lernen bereiten.

Das Buch — zum Teil vielfarbig — ist voller hübscher Bilder, die nicht nur den Kindern Freude machen werden, sondern den Lehrern auch Möglichkeiten zur Aktivisierung der Kinder bieten, z. B. mit der Beschreibung der Bilder

Das „Deutsche Lehrbuch 3" wurde dieses Jahr im Wettbewerb ums „Schöne Buch" mit einem Diplom ausgezeichnet, das es auch ganz gewiß verdient hat.

J. H.

bislang unerkennbar und unzugänglich wähnten.

Auf gesellschaftliche Bestellung

Biologische Forschungen waren früher beinahe ausschließlich medizinischen Forschungszielen untergeordnet. Die gewandelten Umstände dürften beachtliche Veränderungen mit sich gebracht haben.

Offensichtlich. Jene Gebiete der Biologie, die z.B. mit den Agrarwissenschaften (Viehhaltung usw.) oder mit der Industrie — gemeint sind die biologischen Industriezweige, wie Gärungsindustrie, pharmazeutische Industrie und andere — verknüpft sind, erhielten in letzter Zeit einen weit größeren Akzent, und diese Tendenz wird sich nur noch weiter verstärken.

Die biologische Forschungstätigkeit ließ sich offensichtlich nicht unbegrenzt erweitern und dabei

Gonda István

A Mezőturi Agyagipari és Népművészeti Szövetkezet alkotó kollektivája, Kósa Klára, Busi Lajos és Gonda István népművészek irányitásával a f rankfurti nemzetközi kiállitásra formálja a szebbnél szebb használati tárgyakat.

Magyar Hirlap 1975/2o7/2

Gonda István, farekas

L.: Kósa Klári

— : Nepdalok, korongon 3,

Esti Hirlap, Bp. 1976. szept. 29.

Gonda István, Jarekay

L.: Kósa Klára

Szente Erzsébet: Tovább él a hagyomány 6.

Népszabadság, Bp. 1976. okt. 20.

Gonda István keramikus Mezőtúr

A népművészet ifjú mestere címet kapta

A népművészet ifjú mestere

Népművelés 1972/9 5 old.

GONDA ISTVÁN, keramikus népi iparművész

A régi keramiakultúrával rendelkező Mezőtúr küldötte Gonda István a korondi fazekashagyományok szellemében alkotta meg használati és díszedényeit.
89.old

MURAKÖZI ÁGOTA: Országos népművészeti kiállítás, 1973. 38.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973, VIII. 4.sz.

Gonda István fazekas (22 éves)

A riport a közép-tiszai fazekasokról készült mehynek keretében meglátogatták Karcagon Szabó Mihályékat, ifj. Fazekas Lajoséket, Kántor Sándorékat és Gonda Istvánt műhelyükben.

Szolnoki stúdiónk jelentkezik.

1973. VII. 19. Petőfi 13.03 | 11/I.

Gonda István
fazekas a népművészet ifjú mestere
címmel kapta.

Népművelők és népművészek kitüntetése.

Magyar Hírlap 1972/229 3old.

Gonda István, fazekas

L: Kántor Sándor

Gulyás Éva: Élő népmű vészet, virágzó hagyományok 42-45

Jászkunság, Rolnok, 1978. jún - XXIV/2.

Gonda István, népi iparművész

KANCSÓBA VÉSTEK TIZENEGY NEVET

Fazekasok, korsósok, mesterek

Butykos, bogály, cserép • Mezőtúri szövetkezet

Zöldmázas kancsón sorakoznak a nevek. A mezőtúri agyagipari szövetkezet alapító tagjai vésték ide egykor. Tizenegy fazekasmester, akik 1951. május 3-án határoztak: áruikat közösen értékesítik.

A mezőtúri cserépnek a határon innen és túl, nagy a becsülete. Termékeik csaknem 35 százaléka tőkés export. A híres svájci bonbont például mázas tálba csomagolva árusítják. Készleteikből, kancsóikból, a fali tányérokból, butykosokból mindenki szívesen vásárol.

— A túri fazekasokat korsósoknak hívták — magyarázza *Gonda István* népi iparművész, a szövetkezet egyik tervezője. — Korsót ma mégsem készítünk. Munkaigényes darab valamennyi, és nagyon könnyű hibázni. Soká tartana a korongolás. Butykost, bogályt — egykor ivóedénynek használták, ma falidísz —, több formában, méretben küldünk a piacra. A kancsókat — köztük a Miska-kancsó a leghíresebb — dísztárgyakat, akár az elődeink, lábbal hajtott fakorongon csináljuk. A poharak, a tányérok, villanykorongon készülnek.

K. Sebestyén János, Veres Lajosné, Borsos Géza, id. Jakucs Imre a mesterség nagy öregei. Alapító tagok voltak, s felnevelték az új generációt. *Busi Lajost, Kósa Klárát, Gonda Istvánt.* Népi iparművészek ők, akik a régi hagyományokat kutatva, folytatva, elődeik méltó örököseivé váltak.

— Fazekas dinasztiák. *Századokról visszamenően szállt náluk szülőről gyermekre a mesterség.* A fogásokat a kicsik szinte a beszédnél is hamarabb megtanulták. A mi fiataljaink azonban az agyaggal javarészt itt ismerkednek meg. Tisztelni, szeretni ezt a munkát, tőlünk tanulják — mondja ifjabb Jakucs Imre, a szövetkezet elnöke. — Tudják, becsülete van a cserépnek. Ma összesen 183-an vagyunk. Nagyüzemi módszerekkel termelni nálunk nem lehet.

Fogarasi nászkancsók, gazdagon díszítve, áttört kulacs, csalikorsó és a jellegzetes túri cserép. Csak néhány darab készült belőlük mutatóba. A házi múzeumban őrzik ezeket.

— Milyen a túri cserép? Fehér alapon, kék, fekete, piros virággal, csíkkal díszített, a nyakán pedig zöld — mondja *Gonda István.* — Tiszta mezőtúri formát, mintát találni mégis nehéz. Az itteni fazekasok vásározni kényszerültek. Járták az országot és tanultak. Fogékonyak voltak az újra.

Kutatnak, kísérleteznek, járják az országot, a múzeumokat, a piacot ma is. *Keresik a még fel nem használt motívumokat.* A szövetkezet új termékkel minden évben megjelenik a piacon, a hagyományosakat

(Bozsán felvételei)

pedig három évenként cserélik.

— Kell az új — mondja *Jakucs Imre* —, munkamódszereink azonban megegyeznek a régivel. Nem változott az agyag minősége, akár hajdan, *most is kétszer égetünk.* Legkeresettebb darabjaink a metszett poharak, a kancsók. Ilyet az országban csak mi csinálunk. Mi a titka? A frissen készült darabokat speciális késsel, ügyes kézzel metszik az asszonyok. Az első égetéskor a kancsó, a pohár fehér lesz, a minta helye megvörösödik. S amikor egy-egy darab zöld mázt kap, a metszés, az égetés után fekete lesz.

Fazekas Ágnes

vezet.

Jobban fel kell készülni a vizek és a vízkörnyezet védelmére, ez pedig nem nélkülözheti a nemzetközi együttműködést. Ezért a vízügyi szervek két mintaterületre — a Duna Budapest feletti, magyarországi szakaszára és az ipar által jobban szennyezett Sajóra — vízminőség-szabályozási programot dolgoztak ki. Ez azt a célt szolgálja, hogy

komplex módon összehangoltan lehessen a fokozódó vízszennyezést elhárítani.

A Sajóra konkrét beruházási javaslat készült, a vízminőség javítása érdekében szükséges optimális beruházások megállapítására. Ennek a munkának a jelen-

vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet, különböző részfeladatok elvégzésében számos vízügyi és más intézmény is részt vett.

A folyamatos vízminőségi mérésekhez a Dunán két, a Sajón három monitorállomás épült.

A legkorszerűbb műszerek beszerzése mellett sikerült kiegészíteni és korszerűsíteni a vízügyi laboratóriumok felszerelését is. A nemzetközi szervezet, a WHO szakértőinek véleménye szerint az elért eredmények jó példaként szolgálhatnak más országoknak és jó alapot adhatnak a Duna vízminőség-szabályozásában tervezett nemzetközi együttműködéshez.

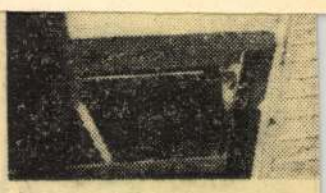

Halszezon

Dobozba, halak! Megkezdődött a halszezon a Budapesti Konzervgyárban, a balatoni halak feldolgozása. Naponta 150 mázsa gardát, keszeget konzerválnak, műszakonként 30 ezer doboz olajos hal készül itt.

(MTI Fotó — Csikós felv.)

KÉT AUTÓ ÉS SOK FARMER

Ismeretlen tettest jelentett fel a kocsitolvaj

Rendszámtábla a vízben • A nagy üzlet

Egyszerre három vádirat — a per nemrég fejeződött be a Pesti Központi Kerületi Bíróságon. A bírósági gyakorlat olykor *egyesíti az ügyeket.* A bűnözőkről sokszor az előzetes letartóztatás, tehát a vizsgálat, vagy már a tárgyalás közben, esetleg később újabb és újabb információk érkeznek. Más bűnügyben rájuk vallanak, megkerül egy ellopott értékes tárgy, s a nyomozás a vádlotthoz vezet — ilyenkor egyesítik az ügyeket.

JAVÍTÁS HELYETT

Ez történt legutóbb is. A három vádirat: *három bűncselekménysorozat.* Közöttük az összekötő kapocs három férfi, aki *a három bűncselekményből legalább kettőben vétkes.*

Ismerkedjünk meg velük. *Szabó Tibor* 22 éves, *Leposa István* 20 éves és *Takács József* 23 éves fiatalember régóta ismeri egymást. Szabónak volt egy 500-as Fiatja, a kocsi elromlott, tulajdonosának pénze a javításra nem volt, tehát elhatározta: barátaival *lop egy hasonló márkájú kiskocsit, s abból szerelik ki az alkatrészeket.*

Takács József kocsiján járták ezután a várost. Előbb a Budapest Szálló közelében találtak egy nyitva hagyott 500-ast, de elindítani nem tudták. Pasarét felé mentek, újabb két Fiattal próbálkoztak, de azokat kinyitni sem tudták. Másnap a próbálkozásuk sikerrel járt: a IX. kerületben megtalálták a keresett kocsit. Szabó és Leposa odament az autóhoz, kinyitotta, majd elvitte egy közös ismerős lakása elé. Ott *részerelték Szabó rossz kocsijának a rendszámtábláját, a lopott kocsiét pedig bedobták a Dunába.* Hogy minden rendben legyen, Szabó eladta egy ismerősének elromlott Fiatját, majd rögtön utána *ismeretlen tettes ellen feljelentést tett: valaki ellopta az autóját...*

A 850-ES

Ez tehát az egyik autós ügy. De volt egy másik is, amelyben Fiat 850-es a főszereplő. Ez Takácsnak kellett, tudniillik az ő Fiatja is megöregedett. Olasz ismerőseivel megállapodott, hogy behoznak egy sokkal jobb 850-est Magyarországra, s a rendszámtábla cseréjével Takács új autóhoz jut. Így is történt. Megérkezett a külföldi 850-es, rászerelték Takács régi rendszámát, s máris megvolt az új autó. Takács ezenkívül csaknem *harmincezer forintért valutát vásárolt ismerőseitől.*

Ezután következnek *a farmerügyek*, amelyekben Szabó, Takács, egy *Krisztu Nikosz* nevű 32 éves fiatalember, s még hat társuk volt benne. Több száz farmer vételéről-eladásáról van szó. A társaság a külföldi, elsősorban rendszeresen Magyarországra utazó olaszoktól vásárolta a farmereket, amelyeket százkétszáz forintos felárral adtak tovább. Szabó a farmert általában *ezer* forintért árulta, Krisztu Nikosz *ezerszázért.* A farmerüzleteken a társaság *több tízezer forint haszonra tett szert.* Foglalkoztak valuta vásárlásával, eladásával is.

AZ ÍTÉLET

Mindezekért a Pesti Központi Kerületi Bíróságon *dr. Botos Gábor* tanácsa előtt feleltek. Szabó Tibor *két év, négyhónapi,* Leposa István *egy év, négyhónapi,* Takács József ugyan-

Gonda István, népművész

bemutat.

(f.á.): Pesten koronqol a Túri fazelas 3.

Esti Hirlap, Bp. 1977 szept. 20

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IV. ULLOI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 MÁR 24
DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

...gású ver-
...gléden indul-
...osztályú országos
...nyen. 68 kg-ban Kovács
...aszló hosszú sérülés után
(másfél éve harcképtelen
volt) lépett a szőnyegre, és
...izenhat induló között sze-
rezte meg az értékes negye-
dik helyet. Tóth Sebestyén
(74 kg) harmadikként, Bába
Mihály (90 kg) negyedikként
végzett.

Ko-r

Az Alkotó Ifjúság pályá-
zatra beküldött pályamunkák
rike. Készítője Gombos
a Dunai Vasmű dol-

Gonda István fazekas

Külön kell szólni a mezőtúri fazekasipari szövetkezetről, mely sok ügyes kezű, felkészült fazekast foglalkoztat: Kósa Kálmán, Gonda István, Busi Lajos nevét említi az írás.

Gulyás Éva: Élő népművészet, virágzó hagyományok. Szabadság, Szolnok, 1978. 2. 45. old.

Gonda István, fazekas

L: Badár Balázs

Kresz M: Merre Tart...? 86-93.

Jászkunsaj, Szolnok, 1978. nov. XXIV/3-4

Gonda István, fazekas

Nem egy fiatalt a népművészet szeretete hozta a szövetkezetbe. A fink közül több erőteljes egyéniség kötelezte le magát a régi művészet mellett, elsősorban Gonda István, a tanműhely vezetője. Amióta a Gerencsér Sebestyénről elnevezett országos fazekaspályázat megindult, 1966 óta a mezőtúriak mindig sikerrel szerepelnek. Gonda I. 1972 tól ért el kiváló helyezést.

Gonda István irókázik (repr.)

Kresz Mária: Merre tart Mezőtúr fazekassága?
Jászkunság, Szolnok, 1978. 4. 91. old.

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán
grafikus

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1983 SEP 10.

1021

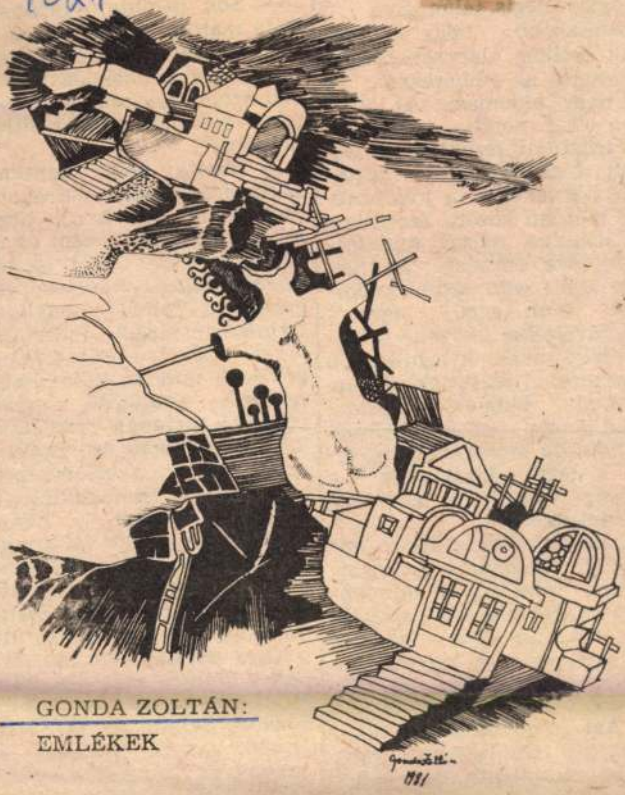

GONDA ZOLTÁN:
EMLÉKEK

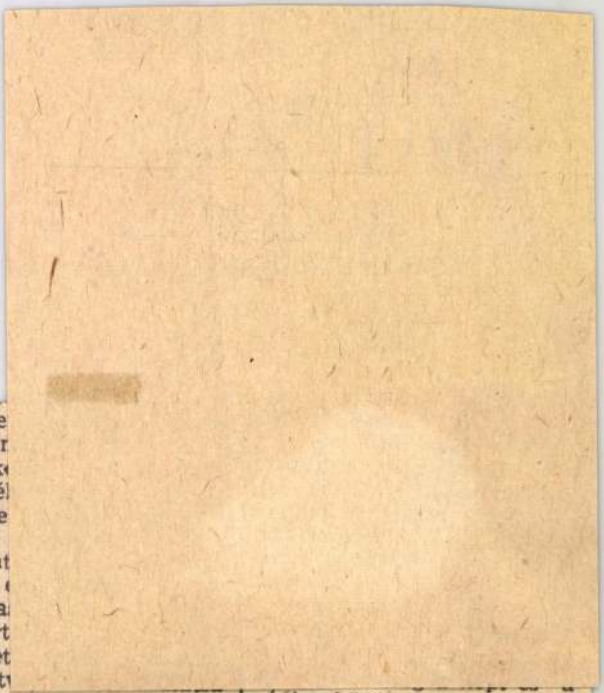

A sike
zepette r
legbüszk
beli esté
merhette
ez nagy
hol, mint
az igazi
vett ma
nulta ért
get a ket
ra születv
gára téve, öntudatot és tartást adott neki ebbéli képessége. Nem tagadja, hogy a félművelteket kedvelte a legkevésbé; akik a legnagyobb igyekezettel szerettek volna másnak, többnek látszani, mint amik. És ő a bölcsek jóindulatú mosolyával figyelte a nagy kirakodást, a hiúság vásárát, a lelkek lemeztelenedését.

Lázmérőt hoz a nővér, abba kell hagynunk az emlékezést. Felesége, aki mindennap ebédet hoz neki, maradhat még az ágya mellett. Én elteszem a jegyzetfüzetemet, elbúcsúzom, de magammal hozom a fényképet is. Azt, amelyikről a fiatal Magyari Gyula néz le ránk széles mosollyal; úgy, ahogyan sokan megőrizték szép emlékeikben

népies között; hogy ne tévesszük össze a kávéházi góbéskodást Tamási csodálatos természetességgel csordogáló szövegével; a páros felelgetőst, a minden különösebb faksznit nélkülöző, mégis villámló furfangú replikákkal. A *figyelmes* szövegolvasásra kértem a színészeket: a mondatok önmaguktól kínálják a ritmust, a hangsúlyt, ezt meg kell találnunk a szövegben, más dolgunk nincs is tovább. A megvalósítás kisebb-nagyobb csatái árán, úgy hiszem, ez sikerült.

Kora délután van, az első próba után, a második előtt. Egy hét múlva bemutató: *Sárközy Zoltán* és *O. Szabó István*, vagyis Bakszén és Józsiás, az ördög és a győzedelmeskedő székely legény főszereplésével

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán
Grafikus

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1983 SEP 1101

I 1021

GONDA ZOLTÁN METSZETE

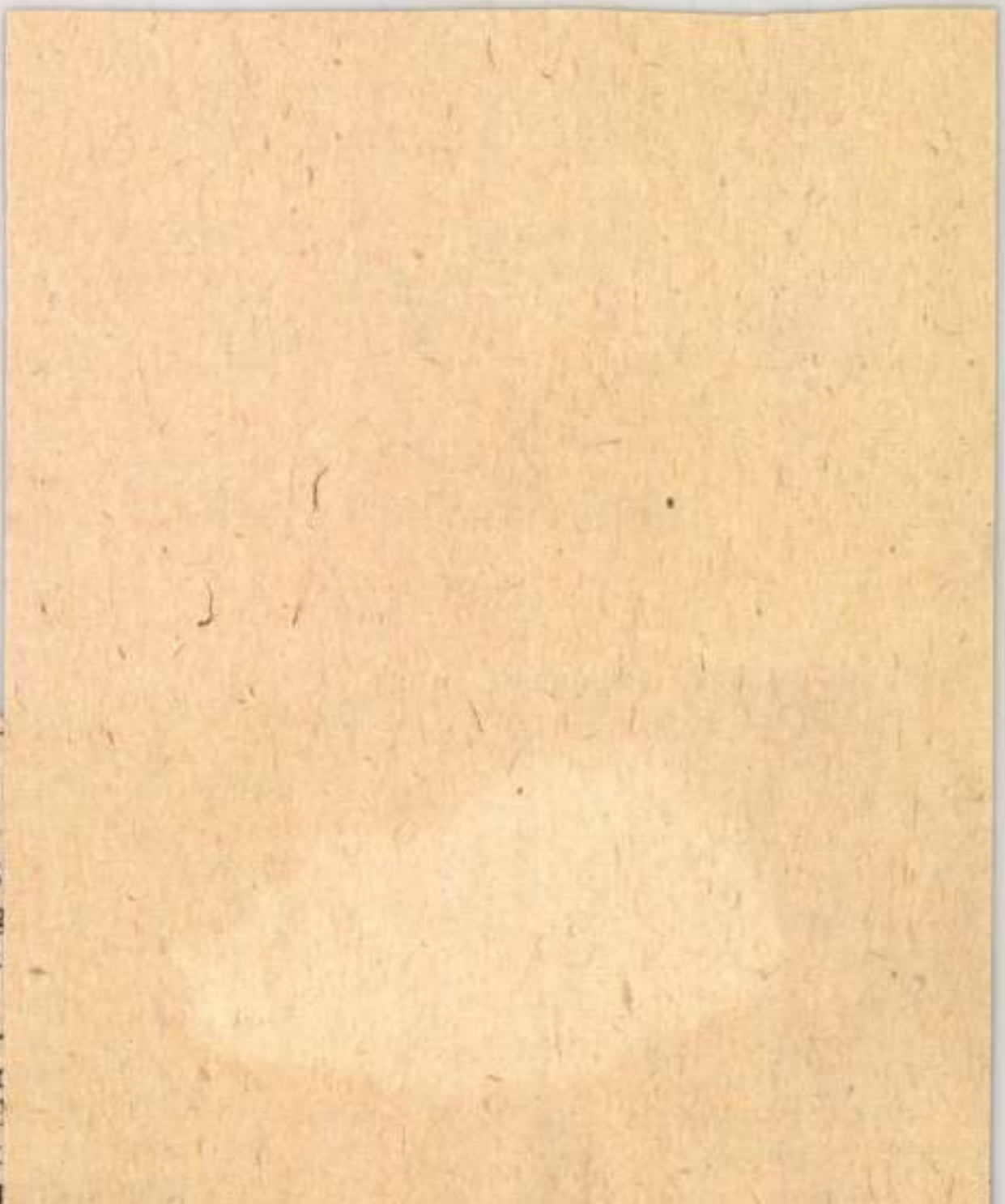

zust, hog
emelten
ésszerű
belül.

Az 196
Hortobág
— régen
lommal,
zéssel —
könyvtár
kelt he
emberek
tobágy
nek jogszabályban
kiemelt védelmét kimondta,
sürgette. E tanácskozást kö-
vetően a Hortobágyi Intéző
Bizottság új szakbizottságot
hozott létre, dr. Béres And-
rás irányításával Hortobágy
és a táj fejlesztése, kutatása
érdekében. A magyar jogsza-
bályokban a nemzeti park

nemcsak megalapításokat
úttal programot is adott, misz
képes iparra és fejlett mezőg
szüksége a nemzetnek. Elsők
tott rá a hazai mezőgazdaság
gára, amelynek két jellegzete
egyik a külterjes gazdálkodás
dig az egyoldalú gabonaterm
tikai úton bemutatta, hogy a
gazdaságra alapozott nemze

Gonda István, fazekas

L: Busi Lajos

-: Mezőtúri fazekasok alkotásai

7

Népszabadság Bp. 1981 jún 19.

Gonda István / Korchas

A mezőtúri népművészet – Budapesten

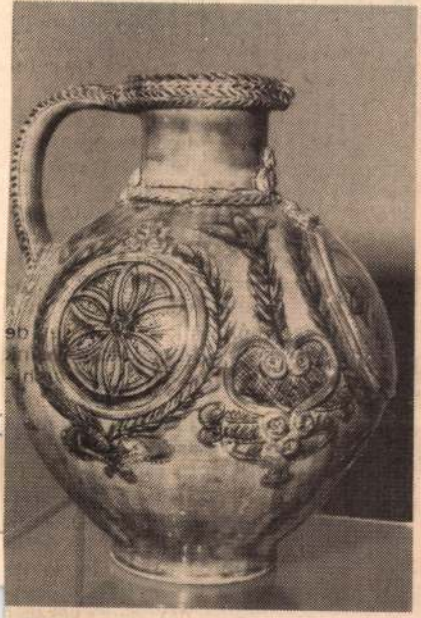

E hónap végéig látható Budapesten, a Fővárosi Művelődési Ház folklórcentrumában a mezőtúri népművészek kiállítása, amelyről megnyitásakor már tudósítottunk. Ezúttal a helyi alkotóközösség hagyományőrző és hagyományfejlesztő munkásságának két szép darabját mutatjuk be fotóinkon: egy mázas kancsót (*Gonda István*) és egy festett konyhai tálalót (*Csomor Lajos és Kocsi Márta*).

ERDEI KATALIN FELVÉTELEI

eletmód feltételeinek kialakításáról, a fogadó megyék, helységek pedagógusai, áldozatkész szakemberei gondoskodtak.

— *Szanatóriumi körülmények között lesznek tehát a gyerekek?*

A két autóbusz komótosan gördü-ki a Bókai János utcából. Irány: Tiszakürt. Ott már várják a gyerekeket. Minden együtt van ahhoz, hogy felszabadultan élvezzék a nyaralást.

Polgár György

Marad a meleg

Kontinensünk legnagyobb részén meleg, nyári az időjárás. Az óceáni partvidék térségében viszont kissé hűvös az idő, gyakran esik az eső, zápores a hőmér-

1981. augusztus 3., hétfő, 12 óra.

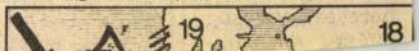

II. Alföldi Fazekas Triennálé Szolnokon

Néhány évvel ezelőtt az a kezdeményezés született Szolnokon, hogy az alföldi fazekashagyományokat éltető és továbbvivő pályázatot hirdessen meg a Szolnok megyei Tanács V. B. művelődésügyi osztálya a Népi Iparművészeti Tanáccsal és a Damjanich János Múzeummal karöltve. Nem véletlen az, hogy éppen Szolnok megyében teremtődött meg az igény erre — a megye nagy múltú, gazdag fazekashagyományai indokolttá teszik ezt. Az 1979-ben megrendezett, kísérleti jellegű sikeres pályázat és kiállítás után, az idén másodízben kerül sor a fazekasok, fazekas népművészek országos seregszemlélére Szolnokon.

A pályázatra kétszer annyi fazekas nevezett be, mint első alkalommal, vagyis 63 pályázó összesen 378 pályamunkával. A pályázati felhívás pontosan megfogalmazta azokat a feltételeket és követelményeket, amelyeket a résztvevő fazekasoktól elvár: „A pályázatoktól elsősorban a háztartásban alkalmazható használati tárgyak, konyhai célra hasznosítható olyan edények beküldését várjuk, amelyek emlékeztetnek az elmúlt idők hagyományaira." Vagyis a tárgyak használati funkciója is lényeges szempont volt a hagyományőrző és esztétikai funkció mellett, valamint az újra való törekvés.

A beküldött pályázati anyaggal kapcsolatosan az első benyomásunk az, hogy színvonalas, sokrétű, a különböző táji stílusok gazdagon vannak képviselve, ennélfogva átfogó, teljes képet nyújt fazekas népművészetünk mai állásáról, törekvéseiről országos viszonylatban is. Egyúttal a népi fazekasság megváltozott funkciójára is fényt vet, a különböző kerámiastílusok keveredésének, műhelyektől független, inkább alkotókhoz köthető továbbélésének, újjászületésének is tanúi lehetünk. (Pl. a kaposvári Bódog László — Felián Erika habán, a mezőtúri Kőműves Lajos zilahi kerámiái.)

A pályázati anyagból egységesen kiemelkednek a tehetséges, fiatal mezőtúri fazekasok munkái. Többféle stílusban dolgoznak, magas technikai tudás, a hagyományok ismerete és helyes alkalmazása jellemzi alkotásaikat. Páratlanul szép és újszerű *Gonda István* reneszánsz stílusú kerámiája. A rátétes, karcolt és írókázott díszítőtechnika ötvözéséből sajátos ornamentikát alakított ki, fehér mázas alapon zöld-sárga és barna színek együttes felhasználásával. Jellegzetes reneszánsz díszítőmotívum a cserépből kinövő virágtő, amely népművészetünk korai, klasszikus korszakában (XVIII. sz.) a festett bútorok, a templomi menynyezetkazetták és a népi hímzések kedvelt motívuma volt. *Busi Lajos* nagyméretű korsói, butykosai szép népi formájukkal, holdas díszítményükkel tűnnek ki. Pontoskörös díszítésű zöld butykos a XVIII. századi kerámiánkra emlékeztet. *Kőműves Lajos* újszerű és sikeres kezdeményezése a kék-fehér virágornamentikájú zilahi kerámia felelevenítése. Festői hatású, széles rajzolatú, fegyelmezett, szigorú mintaelrendezés jellemzi, széles karéjos levelek, hullámvonalas ágak között elhelyezett virágmotívumokkal. *Kozák Éva* most is bebizonyította, hogy az áttört díszítésű technika alkalmazásának egyik legtehetségesebb képviselője Magyarországon. Kifinomult technikáról, nagy mesterségbeli tudásról tanúskodik a varrókosárka és a csőrögés tál.

Mezőtúron tanult, Szolnokon él és alkot *Chlumetzky Ildikó*. Kerámiája az „alma mater" szín- és formavilágából táplálkozik (nyeles lábas, szűrőtál, cső-

ki. A fekete kerámia egyik jelentős központja volt Nádudvar. *Id. és ifj. Fazekas Lajos, Fazekas Ferenc* és *Fazekas István* munkái fémjelzik a nádudvari kerámiát. Egyszerű, robusztus edényformák (korsó, kétfülű kanta, nagy tálak), amelyeket ősi, primitív technikával díszítettek, a mintát kaviccsal csiszolták, az edények felületére. A fekete kerámiák közül figyelemre méltó *Dugár János* (Lakitelek) munkája, szép formájú, kosfüllel ellátott lisztes bödöne a kiállítás egyik legszebb darabja. A mohácsi fekete kerámiát *Kovácsics Ferenc* korsója, kantája képviseli. *Sz. Nagy István* karcagi fazekas szép formájú fekete edénye ismételten azt bizonyítja, hogy kitűnő formaérzékével a fekete kerámiában otthonosabban mozog.

Az egyszerű, természetes, máz nélküli formák kitűnő mestere *Végh Ákos* tatai kerámikus. Mázatlan, füstös technikával készített nagy sötőharangjain egyszerű hullámvonalas díszítmény van. Kedveli a nagy, rusztikus, monumentális edényformákat.

A kiállítás egyik legszebb kollekciója *Bódog László — Fejján Erika* (Kaposvár) kék habán kerámiaegyüttese. Az alkotópár tökéletes forma- és színérzékkel rendelkezik. Az írókázást rendkívül fejlett, magas színvonalon művelik, biztos, határozott vonalvezetésű a díszítmény.

A figurális edényformálás tehetséges képviselője *Kiss Andrea* (Budapest), a sárospataki fazekasok közül *Horváth Kálmán* alkotásai sikerültek legjobban. A hódmezővásárhelyi fazekasstílust *Mánus Ferenc* nagy táljai, a tatai kerámiát *id. és ifj. Csiszár József* munkái képviselik.

Befejezésül elmondhatjuk, hogy a triennálé anyaga most gazdagabb, sokrétűbb, az elsőhöz képest mindenképpen előrelépést jelent mennyiségében és színvonalában is.

A pályázati anyag azt is tanúsítja, hogy mai népművészetünk egyik legtermékenyebb ága a fazekasság. A hagyományokhoz való kötődés mellett korunk megváltozott igényeihez is fokozottabban alkalmazkodik (használati edények, színgazdag dísztárgyak). A triennálé 1982. június 13-tól augusztus 20-ig tekinthető meg a Szolnoki Galériában.

GULYÁS ÉVA

Gonda István, fazekas

Gonda [illegible], 29. old.

Időszaki [illegible] XXVIII/2

1021

Gonda István, fazekas, népi iparművész, a Népművészet Ifjú Mestere.

1982.VI.14. 4,25 N.

Jó reggelt!

- A Szolnoki Galériában megnyilt a II. fazekas triennálé. Megyeri Valéria beszélgetése következik.

- Gonda István népi iparművész Mezőturról, a Népművészet Ifju Mestere. Ön nyerte az egyik első dijat. Mi a különbség a három évvel ezelőtti kiállitás és a mostani között?

- Látszik, hogy egyre többen ragaszkodva a régi gazekas motivumokhoz, a fazekas hagyományokhoz kezdenek egy olyan egyéni stilust kialakitani, ami egy továbblépés a fazekasság terén.

- Ez valóban élő népmüvészet igy.

- Ez természetesen, és ez a jó.

- Augusztus 20-ig tart nyitva Szolnokon a Galériában a II. alföldi fazekas triennálé. Ön szerint mi a lényege, mi az értelme ennek a háromévenknt megrendezett országos találkozó nak, ahol a fazekasok bemutatják a legujabb alkotásaikat.

- Amugy, hogy ha az ember bemegy a boltba, akkor esetleg egy-egy tájegységnek a tárgyait láthatja, itt a kiállitáson viszont Magyaroszombatfától teljesen Nádudvarig, Hódmező-vásárhelyig megtalálhatóak a fazekas remekek.

GONDA János műgyűjtő

91 11. 11

Új MŰVÉSZET

M.D.K.

Gonda József Antal, műnövő

szül. 1912. Békés

okl. került 1939-ben.

József nádor 1938/39. 207. l.

Schwarz meister 1938/39. 2 of. C.

09-15-96

Pl. Nr. 1937 - 1939

Nat. 1913 Preise

Pfarrer Pfarrei Kirche, meines

Gomolo József

Említve

Péter June: A vasutas képzőmű-
vészek országos kiállítása
Népművelés, Bp. 1970. sept.

[1] Wir verdanken der grossen Freundlichkeit des Sohnes *Richter's* bringen können mit der ausdrücklichen Verfügung jedoc
lichen. An dieser Stelle sprechen wir auch den Herren E. *Cichorius* duction von in deren Besitz befindlichen Handzeichnungen *Richter's* aber für die gütige Erlaubniss zur Reproduction mehrerer in ihren

on vorforglichen Eltern vorgezeichnet wurden.
a fällt es plötzlich wie Schuppen von feinen
allein fein Herz ausfüllen und beſeligen kann.

Gonda József

a z Irodalmi és Müvészeti Társaság szerkesztőségé
nek tagja volt, melyet 1910-ben alapitottak Tornyai-
val.

Forrás 1969/1/52

Simonka: Tornyai

Gomola József

Szerb kisnáros (grafika)

Népszava, 1974. máj. 5. 102 elf. 103 sz. 8 p.

Gonda Károly

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1954 SZEP 20.

NÓGRÁD

Bor Ambrus

1021

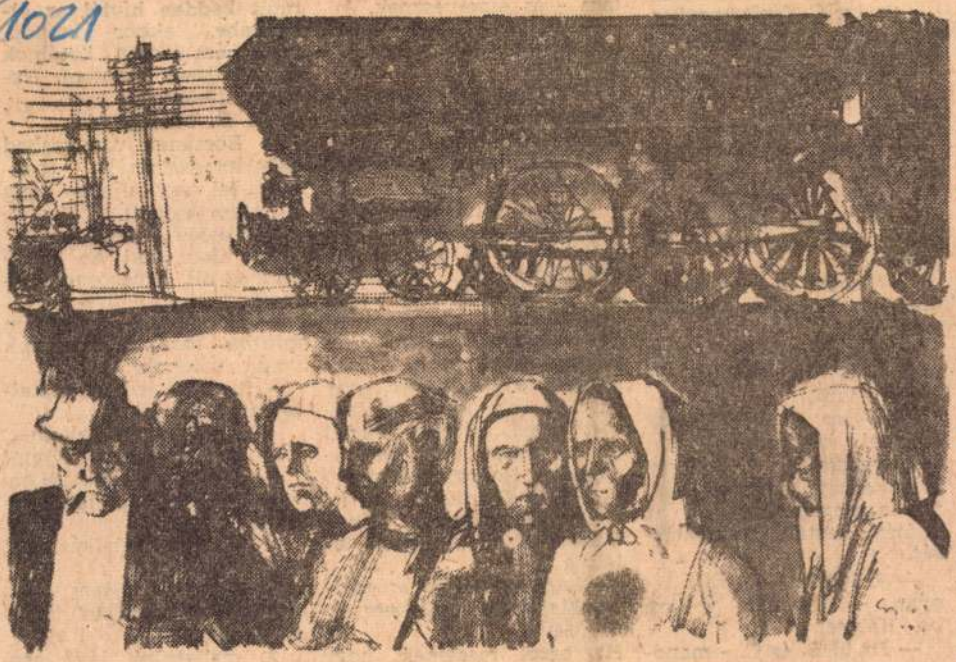

(Gonda Károly festménye)

veled egy esti értekezleten.

— Jól van — mondtam —, de ha C. férje megkérdezi, hogy nem láttam-e a feleségét?

— Mondd, hogy nem láttad.

— Ez gyanús lesz.

— Akkor mondjad, hogy moziban voltál vele. Hiszen a férje barátod.

— Jól van, de én veled voltam az esti értekezleten.

—Mondd, hogy elengedtelek és moziba mentél vele.

— Rendben, de tudd meg tőle, hogy milyen filmet láttunk.

Főnököm, B., távozott és enni kezdtem. Valaki megkopogtatta a hátam. Elszakadtam a rántott hústól és megláttam D.-t, az ellátási osztály munkatársát.

— Üdvözlet — szólt lágyan. — Én nem voltam itt. Helyes?

— Itt ül B. és C. - mondtam - és észrev

— Ők nem lá

és én nem lát

felelte D.

— Minden

készen te és é

tárban voltunk.

— De én mozil voltam C.-vel.

— Szó se lehet róla - mondta D.—C. nem akart moziba menni veled. A barátnőjénél volt. Mellesleg két órával ezelőtt még nem voltam itt.

— Tegnap F. éjszaka két órakor ment haza és azt mondta a feleségének, hogy azért késett, mert találkozott veled, teljesen eláztál és kénytelen volt hazatámogatni. Nehogy eláruld!

— És? Eláztam?

— Mit tehetett volna? Valamit csak ki kellett találnia.

Te jutottál először az eszébe. Mellesleg, majdnem elfelejtettem...

Ha arról mesélnek, hogy

nely az asztalnál? - csendült fel egy ujabb hang a hátam mögött.

— Tessék - mondtam.

Az illető, aki az asztalomhoz ült, ismerősnek látszott.

— Bocsánat — mondtam mintha már találkoztunk volna valahol.

— Hol? - kérdezte asztaltársam félénken.

— Valahol - feleltem.

— Ott én nem voltam!

— Hol? - érdeklődtem.

— Ott, ahol mi találkoztunk.

— Nem ott találkoztunk, ahol gondolja.

— Ott se voltam. És egyáltalán. Mindjárt jön a feleségem.

A mellettünk levő asz-

Gonda Lajos és Gábriel Frigyes okl.ép.iparmüv. MDK
I.dij,4oo P

Iparmüv. Társ. magyar otthon tervpályázata.
Pesti Napló, 1939, jun. 14. 12 l.

MDK

Gonda Lajos okl. épitő iparmüvész
I.dij, 4oo Pó

Iparmüv. Társ. magyar otthon tervpályázata.
Pesti Napló, 1939, jun. 14. 12 l.

MDK

Gonda Lajos és Gábriel Frigyes, I. díj.

Kisvárosi családi urihá z terve és berendezése

Magyar Iparművészet. 1939. 177 l. kép.

Gonda Lajos

l

A Butor

1937. 6. II

81. l

82. l

83. l.

84. l

Gonda Lajos

Uj magyar otthon kiállítás 1940.

Földmives lakókompha.

serv. fenti

Repr.

Tér és Forma

1940. 2. sz. 29. l.

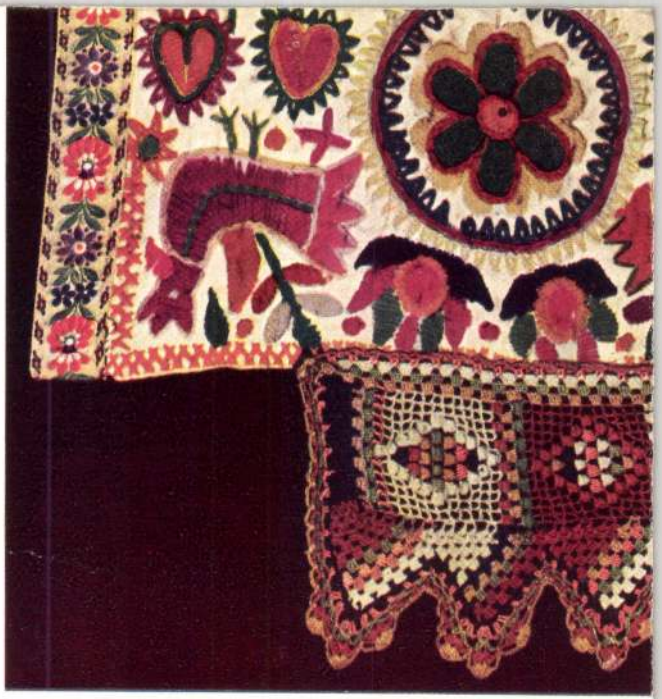

Gonda Lajós

l.

A Bretor

1937. 7 n.

99. l.

kelt becses átiratairа való h
Sztehló Ottó másodépitész nag
lérre, Nagrand Mihály épitész
számláját pedig 155 K. 70 fil
visszaküldeni.

Budapest, 1914. év

Tamára Szablya Frischauf Ferenc

Gonda Lajos

IV. évf. növendék

Cipőüzlet belső ki-
képrésének terve.

Rep-

vód

Györgyi Dénes

Az O. M. K. Iparmű-
vészeti Iskola építészeti
szakoktatása

Tér és Forma

1931. 1. sz

Kényel

Gonda Lajos

IV. évf. növendd.

Rom. katth. templom terve.

Készült Weichinger Károly tanár osztályában.

Repr.

György i Dénes:

Az O.M.K. Iparművészeti Iskola építészeti szakoktatása.

Tér és Forma

1931. 1. sz.

Gonda Lajós

butortervező

1926–29

Éimisk

1930.83.l.

A RÉGI BUDAPEST

ALT-BUDAPEST
L'ANCIEN BUDAPEST
THE OLD BUDAPEST

I. SOROZAT
FOLGE
SERIE
SERIES

Kiadja a Műemlékek Országos Bizottsága. — Herausgegeben von der Landeskommission der Baudenkmäler. — Edition de la Commission des monuments historiques. — Edition of the Commission of artistic monuments.

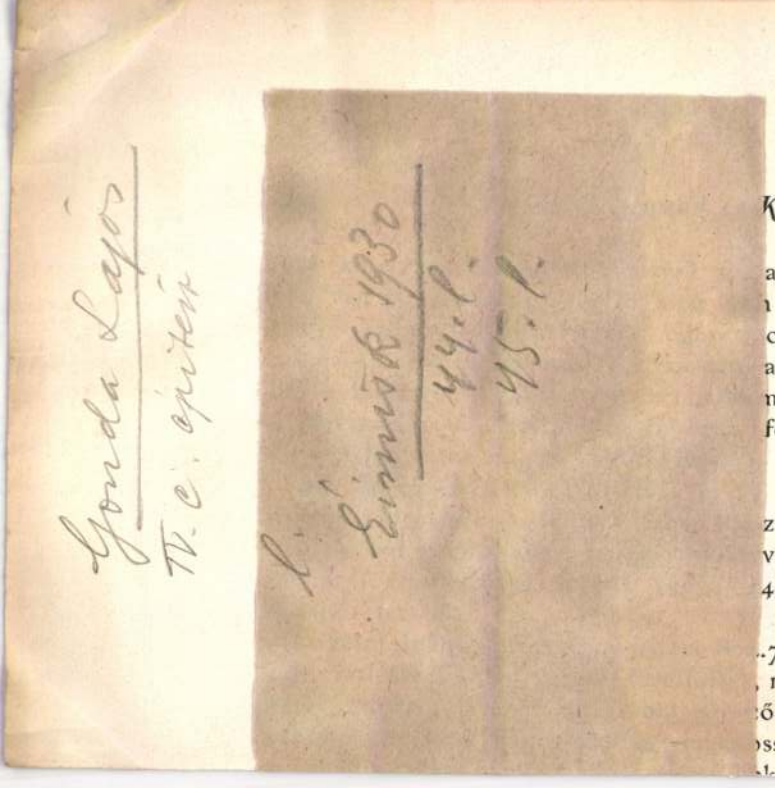

Könyvtárak Orsz. Főfelügyelősége

amat-
n tör-
ontos
azon-
negy.
főfel-

ref.
zesen
v- és
4,568

-75 K
, mert
ődést
sága

E beolvasztott egyesületek az anyae
kebelében négy szakosztályban csoport
tak és új szervezetükben 1914. január
kezdték meg működésüket Nyegre I
főispán, az egyesület társelnökének vez
mellett.

Az egyesítést egyébként aktuálissá te
Máramarosi *Közművelődési Ház* létesítés
impozáns palota, amely hivatva lesz ot
adni mindazoknak a társadalmi szervez
nek, amelyek a nemzeti közművelődé
jótékonyság czéljait szolgálják, a mult év
tető alá került, de belső berendezése
május-júniusra készül el. E palotát, amel
építési költsége 380.000 K tesz ki, 1914.
vagy június havában avatják fel ünnepély

zni. Át kellett tanulmányozni az egylet
ökönyveit és nyomtatott jelentéseit,
a tárgyak eredetéről beszámolni lehes-
de mert e jelentések is akárhányszor
vágtak a tényekkel, igen nagy munkát
t kifejteni, hogy a hiányok pótolva le-
ek.
ső dolog volt a czédulakatalógus szer-
ése. Ennek a lehetőségig pontos össze-
sa került a legtöbb munkába. Ma e ka-
us 1534 czédulából áll, mely tehát a
leltárt 925 számmal múlja felül. Akár-
ilyen czédula telisded tele van írva.
tartalma átírandó majd a Bella által
esztett törzskönyvbe. Puszta másolás ez,
munka a tél folyamán könnyen elvégez-

A múzeumot hivatalosan *b. Szalay Imre* és *dr. Fejérpataky L.* látogatták meg.

40. MAROSVÁSÁRHELY. A *Ferencz József Közművelődési Ház könyvtára* a mult 1913. év folyamán államsegélyben nem részesült s így az elkerülhetetlenül szükséges kiadásokat Marosvásárhely sz. kir. házipénztára viselte, fölhasználván e czélra a dr. Gecse Dániel-féle alapot, igénybe véve a Közművelődési Ház építési alapját és az előre nem látott tétel alatti összegnek is egy részét. Hogy ezek a kiadások minő összeget tesznek ki, arra nézve adatok még nem állanak rendelkezésre.

A vallás és közokt. m. kir. minisztérium a Főfelügyelőség előterjesztésére a könyvtárnak könyvanyag beszerzésére

Lakószobaszekrény, mint edénytartó

Tervezte: Gonda Lajos

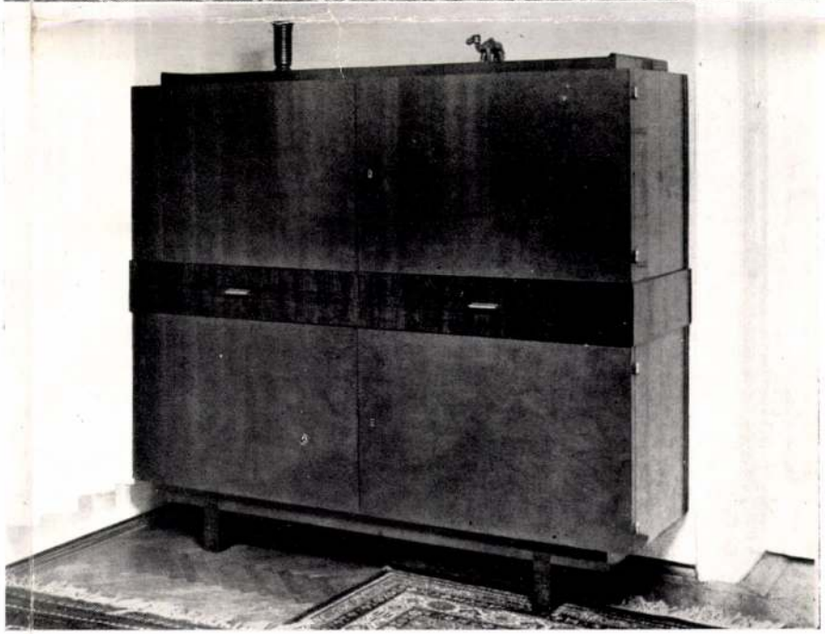

Fent: a félig felnyitott szekrény, amelyben áttekinthetően minden étkezési felszerelés szem- és kézmagasságban helyezkedik el, tehát jobban és megfelelőbben, mint a szokványos „kredenc"-ekben, amelyekből bizony lehajlás vagy leguggolás nélkül aligha lehet valamit kivenni. A kényelmes kezelést elősegíti még két, jó helyen alkalmazott kihúzó tablett, amelyeket célszerű dolog ellenállóképes és mosható anyaggal — legjobb a linoleum! — borítani. Alul viszont a nagyobb edények: tányérok, tálak, tálcák tarthatók, mert ezeknek lent jobb helyük van és magasba emelésük kényelmetlen volna. Ez a bútortípus olyan lakószobák számára ajánlható, amelyek egyúttal az étkezés céljára is szolgálnak és így bennük az edények feltűnés nélküli tartása is fontos követelmény, viszont a tipikus kredencforma alkalmazásával tipikus ebédlőkké válnának, ami ilyen esetekben egyáltalán nem kívánatos.

Az alsó képen a szekrény csukott képe látható. A bútor anyaga: diófa, fényezve.

A túloldalon fent párnázott, kisméretű, de igen kényelmes fotöj képe látható, nyersalapú angol kretonnal bevonva.

Az alsó képen: öblös, füles berzser, rugós ülés- és hátpárnázással, többtónusú mintás szövettel bevonva.

Oldalt a két ülőbútor lekisebbített, 1 : 20 méretarányú részletrajza.

A szövetet szállította: Szabó Éva.

Tér és Forma
1935. 11. 7.

Gonda Lajos

Két ülő bútor

Terv. Gonda Lajos

előlnézet

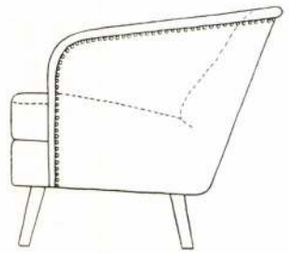

oldalnézet

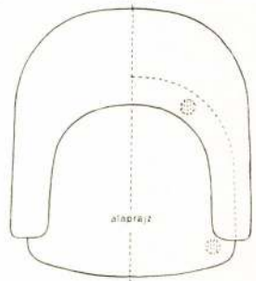

alaprajz

méret=1:20

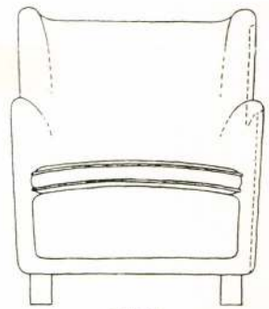

előlnézet

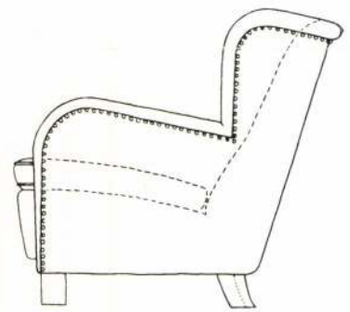

oldalnézet

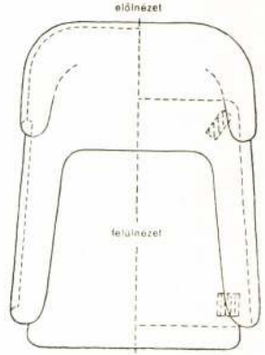

felülnézet

méret=1:20

MDK

Gonda Lajos, ép. ip.m.

a társulat épitöiparmüvészeti tervpályázatának eredménye. IA. feladat. Magyar kisgazda lakóháza és berendezése. I.dijat nyert. - 2.kép.175.l.

Szablya János: Az uj magyar otthon.- Magy.Iparmüvészet 1939.6.sz.

MDK

Gonda Lajos épitész

1.dij

Magyar Iparmüvészet, 1939, 181. ábra

Gonda Lajos tervező

edénytartó szekrény

Tér és Forma, 1935 VIII. 355

Gonda Lajos
épitő iparmüvész

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 194o. Budapest,
katalogusa 2o lap

MDK

Gonda Lajos,

épitö iparmüvész.

A kiáll.-t rendezte: OMIT és Magy.Ip.Müv.Orsz.Egyes.

"Magy,orsz." 194o márc.16. 8.1.
Mária Valéria u. helys. "Uj Magyar Otthon" kiáll.

MDK

Gonda Lajos

Magy.Iparmüvészet 1939. 124 l. Társulati közlemények

Gonda Lajos, építő-iparmunkás M.D.K.

400 p-ös, első díjat nyert az Iparmunkászati Társulat „Magyar kisgazda lakóháza" tervpályázatán és egy másik első díjat – Gábriel Frigyessel közösen a „Falusi, kisvárosi magyar családi kirihár" pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

jun. 15. sz. 9. old.

MDK

Gonda Lajos épitő-iparmüv.

Uj Magy.Otthon kiáll. Iparm. Társ. 1940.

2o l.

MDK

Gonda Lajos okl. épitő iparmüvész

az alábbi pályázaton /I. csoport A/ feladat/. 4oo pengős I. dijat nyert

Az Orsz. Magyar Iparm. Társ. tervpályázatának eredménye. Magyar Iparmüvészet 1939. 122.l.

MDK

Gonda Lajos és Gábriel Frigyes okl. épitő iparmüvészek

az alábbi pályázaton közös tervük /I. csoport C. feladat: falusi, kisvárosi magyar családi uriház és annak berendezése/ 400 pengős I. dijat nyert

Az Orsz. Magyar Iparm. Társ. tervpályázatának eredménye. Magyar Iparmüvészet 1939. 122.l.

MDK

Gonda Lajos, ip.müv.

Az O. magy. Iparmüv.-Sz.és a Magy. Iparmüv.-Orsz.Egyes. rendezésében "Uj Magyar Otthon kiállitása a lakás tervezők ill.iparmüvészek bemutatkozása.

Terve: a falusi gazda anyagi lehetőségeinek figyelembevételével megoldott földmives konyha XXXX

MDK

Genda Lajos, ip.müv.-lak.ber.

tervezte a lakó-konyhát.

Mária Valéria-utcai állandó kiállitási otthon.

Pest.1940.febr.28. 4.l.

Az uj magyar lakáskultura bemutatkozó kiállitása.

MDK

Gonda Lajos

tervező-iparművész jutott nagyobb feladathoz a kiállitással kapcsolatban.

Müvészieség, magyarosság, és célszerüség az uj magyar lakáskultura ideálja. -Ip.M.Társ.Mária-Val.u-i palotájában.
" Uj Magyar Otthon" kiáll.
Esti Ujság. 1940.febr. 29.7.1.

Denis Ladea

Terveisö-ilmoituksen jäsenet maksetun tai-
hoa a Kielilitoitusl Tapeuclatuan.

Gonda László

készitette a szekszárdi művelődési központ mélépítési
terveit Tekele Gézával együtt

XXX

t.e.: Művelődési központ, Szekszárd. - Magyar Épitő-
művészet, 1970.5.sz. 20-27. l.

M.D.K.

Gonda László

Müve szerepel a Képzőművészeti Iskola növendék
inek kiállitásán, amelyről Füsi József ir "
1941 husvétja: a kiállitások hete" cimmel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. ápr. 18-24.
IV. évf. 16. sz.

MDK.

Gonda László

Kiállitási hiradás 1965 ápr.22.lap -

Gonda László

MDK

szerepelt a Pedagógus szakszervezet Székely Bertalan művésztelepének munkabemutató kállitásán a Ságvári Endre Általános Iskolában.

"kirakott uszály" akv.

Rózsa András: Jegyzetek egykiállitásról.
Dunaujváros, 1963. jul. 23.

116 = 232 + 21

Gonda László

polg. isk. rajztanári

oklevelet kapott

1941-ben.

Ferk. pzomfoisk. vk

1939-41. 176. l.

Scitovszky prímás készíttette a főszékesegyház felszentelésére, 1856.
Lepold Katalógus 206. sz.

KEHELY,

aranyozott ezüst, lábán Kálvária, Feltámadás és passioeszközök. Romantikus díszű.
Mag. 31 cm.
Bécsi munka, 1858-ból.

ÚRMUTATÓ,

aranyozott ezüst. Felső része hengeres üveg. Neogót stílű. Talpperemén: Josephus Abbas E. M. Strigon. Canonicus A: Diaconus Honth: ad Capellam sic dictam Bakacsianum fieri curavit 1858. Bécsi hitelesítő bélyeggel és Schiffer ötvösjegyével.
Mag. 42·5 cm.
Schiffer bécsi ötvös műve, 1858.
Durguth József kanonok (1790—1872) készíttette a Bakócz-kápolna részére.
Lepold Adatok, 33. l.

PÁSZTORBOT,

ezüst, részben aranyozva. Bécsi hitelesítő bélyeggel és S. REINER mesterjeggyel.
Mag. 170 cm.
Reiner bécsi ötvös műve, 1858-ból.
Lepold Katalógus 207. sz.

SCITOVSZKY PRÍMÁS ARANYKELYHE,

öntött, szentek alakjaival. Felirattal. Neogót stílű
Mag. 29 cm.

Gonda László

festő

Ferképzomfoisk vk

1939-41. 157.1.

A ... ÉS ... OKTATÁSÜGYI MINISZTÉRIUM
...zeti ügyosztálya

MÜ... KEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
47 ... 25 szám
1925 ... feb 11. ... 20 n.

Gonda László

rajztanárjelölt

d

Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 144. l.

14		15		16		17
folyó évi téritmény		mult évi téritmény		Kifizetendő összeg		Az átvételt elismerő aláírása
P	f	P	f	P	f	
				1.013,76	Cr	
				870,64	Cr	
				296,78	Cr	

Gyorda László

rajztanár

I.

Rajzoktatás

1942. III. évf. 11. sz.

borítéka

ágos Bizottságának

Budapest.

1923-1927. évi müködésünkről szóló
yát tisztelettel megküldeni és a
t felhivni.
ius 15.-én.

Gyuda László

csákvonyai rajztanár

belépett a Rajz-

tanárok Egyesületébe

Rajzoktatás

1944. VIII. 5-n.

48. l.

ati Ipari Országos Alapitványnak a
zett és hozzám is eljuttatott előter-
zzal küldöm meg, hogy annak tartamát
et /intézmény/ hivatalos személyzetét
-

január hó 19-én.-

A miniszter rendeletéből:

Gbl Ernő

Gyonda László

1937/38. II. éves
fest. szak, rendes hallg.
I-II. félév.

.Ferképzomfoiskèvk
1937/39.

149. l.

könyv és papírkereskedő
SEPSISZENTGYÖRGY

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gonda László

I. évés hallg.

Képrőm. Tőrsh. Évk

1936/37. 721

Ferkèpzomfoiskèvk

Gonda Mátyás, ötvös 1600 körül Kassán. Minthogy egyik ötvös társát orgazdasággal vádolta, amit bizonyítania nem sikerült, a kassai tanács utóbb eltiltotta a műveléstől.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 227. l.

Radácsi Gonda Mátyás, Kassai

ötvös III. 77.

Mur. a Kit Ést

Gonda Mátyás

ötvös

Lyonda Naidor

(Rieger)

l.

Evang. Kempl

425. l.

Gonda Pál

Katona – Dömötör: magyar barok – borcidéket: könyv tipográfiáját, borítóját sa kötést tervezte.

Diszérét

A szép magyar könyv, 1963

32 old.

Gonda Pál

Kertészeti Lexikon 1. könyv
Lipografizált oldalai (-rétre)

A négy magyar könyv, 1963

Gonda Pál tipografus
(mezőgazdasági

lipesei vizsgamunkái: Aszimetrikus elrendezésű védőborító, mezőgazdasági brosura egyik oldala, Könyv-katalogus, Növény-könyv színes rajzzal kombinált védőborítója Illusztrált könyv-oldalpár, védőborító, lexikon oldal

Magyar Grafika, 1962. 4. sz 266-268-69-271 lon
ábrák

Gonda Pál

Kertészeti lexikon. tipográfia.

Cunéiforme.

A nép magyar könyv, 1963. 30. l.

Gonda Sándor

Született Temesvárott 1905-ben, Erdélyben, ezidőszerint Berlinben él. 1923-tól 1930-ig a Dresden-i Akadémián tanult, hol tanárai Albiker és Gerstel voltak.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l

145 l

Gonda Sándor

1930-ban Berlinbe költözött. Jelenleg az otthoni Képzőművészeti Főiskola tanára. A mesterét grafikusként is ismerik.

Thank Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 37 l
145 l.

Gonda Sándor

Klasszikus formaérzékű mellszobrokat (Pandora, 1953) alkotott, amellett olyan műveket is, melyekben a valóságot merész absztrakcióval és deformálással transzponálta (Harlekine, 1955)

Knaur Th. Nachf: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 145 t

Gonda Sándor

Bel- és külföldi tárlatokon vett részt. A háboru befejezte után több regényt és essay-t tett közzé, így „A szegény kentaur" (1964-ben, illusztrációkkal).

Knaur Th. Nachf: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 145 l.

Gonda Sándor

Továbbá az alanti műveket: „Az édes és pávonyu giccsről" (1948) és a „Zöld harisnyakötő" (1949).

Krauss Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 145 t.

MDK

Gonda Szilárd, építész

Meghalt 1971. febr. 22-én.
Temetése u dunakeszi
temetőben.

— : Halálozás 11.

Népszabadság, Bp. 1971. febr. 27.

Gonda Tamás

Született Budapesten 1926.-án. Grafikus, könyv illusztrátor, plakát tervező. Tanulmányai: a Képzőművészeti Főiskolán, Budapesten /: Jaschik Álmos :/ Buenos Aires-ben telepedett le.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 109 l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyarda Zoltán

Hajdúbiharmegyei Népujság

1965 ÁPR 2

Kossuth egyetemi ifjúsági napok

1021

A Kossuth egyetemi ifjúsági napok keretében csütörtökön tovább folytatódtak a kollégiumi tanácskozások. *Dr. Pusztai Ferenc*, az Eötvös Loránd Tudományegyetem oktatója *Az ifjúsági vezetők feladata a kollégiumi célkitűzések megvalósításában* címmel tartott előadást az Egyetem téri II. számú kollégiumban. Az előadást élénk vita követte. *Némedi Lajos*, a Kossuth Lajos Tudományegyetem oktatási rektorhelyettese beszédében a kollégiumi napok tapasztalatait összegezte a felsőoktatási intézmények kollégiumi vezetői és diákképviselői előtt.

Csütörtökön este a Kossuth egyetemi ifjúsági napok alkalmából meghirdetett pályázatok eredményeit *dr. Molnár Ferenc*, az egyetemi KISZ-bizottság titkára ismertette a hallgatóság előtt.

A képzőművészeti zsüri I. díjjal jutalmazta *Gonda Zoltánt*, II. díjjal *Hoppál Mihályt*, III. díjjal *Juhász Attilát* festményeiért. A grafikában *Szabó László* kapott kiemelt díjat linómetszeteiért, *Scherfel Tibor* és *Gonda Zoltán* megosztott harmadik díjat kapott.

Az irodalmi pályázaton I. díjat *Kurucz Gyula*, II díjat *Lévay Botond* kaptak novelláikért, a III. díjat *Szabó Gyula* kapta. A műfordításokra meghirdetett pályázatra három megosztott II. díjat adott ki a bíráló bizottság (*Oravecz Imre, Magi Zsolt*, és *Hoppál Mihály* részére).

A nap programját a *Vidám fórum* színes műsora fejezte be.

nemzetiszínű és v
kal lobogózzák f
díszt április 3-án
tól április 5-én
kell fenntartani.

— **A Debrecen**
nács V. B. keres
tálya közli, hogy
a Nyugati utca
— a volt vásárcs
— a napi piacot április 5-én megnyitja.

— **A lottó** 14. heti nyerőszámait április 2-án, pénteken délelőtt tíz órai kezdettel Putnokon sorsolja a Sportfogadási és Lottóigazgatóság.

— **A Kartográfiai Vállalat** szép új alkotással vesz részt a felszabadulás 20. évfordulójának megünneplésében. Terveinek megfelelően elkészítette az új térképet, amely hazánk elmúlt két évtizedének legjelentősebb létesítményeit ábrázolja. A nyolc színnyomással, körülbelül 1:500 000 méretarányban készült térképet 25 000 példányban juttatták el a kereskedelmi hálózathoz.

... az agrártudományi főiskolán a mérnökök továbbképzését. A mezőgazdasági mérnökök egy része öntözéses szakon gyarapította szakmai ismereteit, megrendezték a négyhetes üzemgazdasági továbbképzést, s először került sor talajerőgazdálkodási tanfolyam megtartására

— **A gépíró és gyorsíró iskolában** a dolgozók esti tagozatára a beiratkozások megkezdődtek. Jelentkezés április 1-től 30-ig. Vörös Hadsereg útja 8. szám, délelőtt 8-tól 12-ig. (x) MH 238

— **Több mint 300 külföldi** intézménnyel és intézettel áll rendszeresen kapcsolatban a Debreceni Agrártudományi Főiskola könyvtára.

— **Táncos klubdélutánt rendez** a pedagógus művelődési otthon április 3-án du. 4 órától Bethlen u. 14. sz. alatt. (x) 2508

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

VALÓSÁG

1965 — 3.

/1021

Gonda Zoltán metszete

játos vonásairól, megkülönböztető jellegzetességeiről folyik a vita. Gyakran írnak a szovjet irodalom új áramlatairól a nyugati „szovjetológusok" is, akik különösen arra törekszenek, hogy a mai szovjet irodalmat a megelőző évtizedek irodalmával szembeállítsák. Szívesen írnak az „apák" és „fiúk" között keletkezett ellentétekről.

Pedig a szovjet irodalom jelenlegi eredményei az eltelt évtizedek vívmányaira épülnek, nélkülük el sem képzelhetők. A szovjet irodalom egységes. A legutóbbi évek irodalmát a szovjet irodalom aktív hagyományainak fejlesztése jellemzi, valamint a személyi kultusz káros következményeinek felszámolása. L. Plotkin irodalomtörténész szavaival, a szovjet iro-

Az
hogy
záról
csoln
Emb
kötet
temé

A
tak n

Gyementyev az eredetiség igénye nélkül az alábbiakban látja a szovjet irodalom új vonásait és tendenciáit:

A dogmatizmus, illusztrálás, a valóság megszépítése és a személyi kultusz más jelenségeinek felszámolása és ugyanakkor harc a revizionista ingadozók ellen; az írók alkotói önállóságának és kezde-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gyarmati Zoltán
Hajdúbiharmegyei Népujság
1965 AUG 29

1021

A NAPLÓ tárlata

GONDA ZOLTÁN (1943)

Valóban a legfiatalabbak közé tartozik, korra is, indulásra is, hiszen még mindössze egyszer szerepelt a debreceni őszi tárlaton. Grafikáit, rajzait azonban a közönség ismerheti a Naplóból, Alföldből, sőt az Élet és Irodalom, a Jelenkor is közölt alkotásaiból.

Roppant nehéz körülmények között jutott el addig, hogy munkáival a nyilvánosság elé kerüljön. Gimnazista korában kezd el rajzolni, festeni, beiratkozik a képzőművészeti körbe is, de súlyos betegsége évekre visszaveti a munkában, ez akadályozza abban is, hogy tervei szerint a képzőművészeti főiskolára beiratkozhasson. A debreceni tanítóképző intézet népművelés—könyvtár szakára iratkozik be s jelenleg is ott tanul.

Munkái közül elsősorban grafikái ismertek, ezen a területen ért el eddig legfigyelemre méltóbb eredményeket. Metszetei, rajzai, monotípiái érdekes, nyugtalan ember arcát mutatják, olyan emberét, aki most keresi egyénisége sajátos jellemvonásait, most keresi azt a mondanivalót, amely csak az övé, azt a formát, amelyben leginkább ki tudja fejezni mondandóját.

Témavilága egyelőre meglepő-portréi, műteremsarkai, interiőrjei elsősorban a szerkesztés újszerű megoldásaival és bennük feszülő nyugtalansággal, szenvedélyességükkel tűnnek ki, bár gyakran kissé zsúfoltak.

Jelenleg is tanul a képzőművészeti körben, ígéretes tehetsége amennyiben teljesen kibontakozik, új színnel gazdagíthatja Debrecen képzőművészetét.

(ei)

(Gonda Zoltán metszete)

A népművészet ÚJ MESTE

Nyakas Miklósné

A debreceni Háziipari Szövetkezet népművészeti részlegének vezetője augusztus 20-án a Népművészet Mestere kitüntető címet kapta. Hosszú évek munkájának méltó elismerése volt ez a kitüntetés.

Munkahelyén kerestem fel. A szövőteremben asszonyok dolgoznak. Két modern gép van és néhány hagyományos szövőszék. Nyakas Miklósné örömmel újságolja, hogy Debrecenben körülbelül 30—40 asszony már művészi igényű munkát tud végezni. Függönyök, párnahuzatok, asztalterítők s egyéb használati tárgyak készülnek a szövetkezetben. Sokszor teljes garnitúrák is.

Az irodában beszélgetünk, ami egyúttal raktárféle is jelenleg, mert újabb helyiségeket kaptak a tanácstól, s most folyik a költözködés. A kitüntetést hozom szóba.

megyét járva gyűjteni kezdett, segítséget kapott a megyei tanácstól, a Déri Múzeumtól, később a háziipari szövetkezettől, 1959-ben valóra vált álma: megalakította a szövetkezet népművészeti részlegét, azóta a munka művészi, tartalmi részét ő irányítja. A részleg sok szép sikert ért el, még külföldi kiállításokon is szerepelt. A Népművészeti Tanács hamarosan felfigyelt Nyakas Miklósné munkásságára, s öt éve már, hogy népművésszé nyilvánította.

— A múltban nem sokat törődtek a népművészettel — mondja. Voltak ugyan, akik érdeklődtek iránta, foglalkoztak problémáival, különösen a pedagógusok. De ők főleg a hagyománymentést végezték, többre nem volt lehetőségük. Pedig nemzeti kultúránkhoz a díszítőművészet művelése és ismerete is hozzátartozik.

— Szeretni kell ezt a munkát, ez a legfontosabb — válaszolja arra a kérdésemre, hogy lesz-e utánpótlás, van-e érdeklődés a fiatalok körében? — Az adottságokon kívül nagy türelem és kitartás kell hozzá — folytatja. A fiatalok, akikkel kapcsolatban állok, valahogy nem elég lelkesek. De remélem, néhányan mégis lesznek köztük, akik igazán kedvet kapnak ehhez a munkához.

Magyarország népi díszítő művészete igen gazdag. Hajdú-Bihar megyében is van néhány község, ahol a díszítő-ösztön, a szép utáni vágy, valami belső indíték alapján működött az egyszerű emberekben, s egyesek művésszé nőtték ki magukat. Nyakas Miklósné kitűnő ismerője a megye hagyományainak. Erről árulkodnak tanulmányai is.

Legutóbb azt hallotta, hogy Ujirázon van egy érdekes terítő. Odautazott, hogy megnézze. Motívumai, jellegzetes munkái felhasználásával farmatáziájá már megalkotta a legújabb terveket.

— Virág?

— Virágnak a díszítést, a rátétet neveztük. A váltószűr viszont egyedi munka volt, a megrendelő kérésére, az ő ízlésének megfelelően csináltuk. Úgynevezett csigával volt varrva, ami a legszebb, legigényesebb varrásmódot jelenti.

Közben Erdei Lajos felesége fényképeket tesz elém, azokon mutatja, hogy mit kell értenem a különböző szakkifejezéseken.

A Népművészet mestere fiatal éviről beszél. Dolgozott Debrecenben is. Büszkén mondja, hogy bizony nem sok újat tanult már, mert az ő apja igen jó mester volt, amire lehetett, megtanította. Pedig ő nem is készült szűrszabónak, diplomát szeretett volna szerezni. Öten voltak testvérek, s aztán furcsa módon úgy alakult, hogy egyedül ő folytatta édesapja mesterségét. Az Erdei család régi szűrszabó „dinasztia". Erdei Lajosnak a családból nem lesz utódja, de azért utánpótlás van. Most már azonban nem szűrt, hanem terítőket, párnákat és más dísztárgyakat készítenek. Valamikor a szűr mellett a szeredásnak volt legnagyobb keletje.

— Elég nehéz volt az átállás — mondja Erdei Lajos. A szűrszabás — mert hiszen többnyire vásári szűröket kellett varrnunk — lényegében mechanikus munka volt. Most viszont minden darab egyedi, nincs két azonos díszítéssel készült tárgy.

Nézegetem a kész darabokat, pompás színhatású mintákat, s egyszer lopva összehasonlítok kettőt. Erdei Lajos észreveszi, s biztat:

[illegible] Lajos várazt adnak. Nőj fejet, hetesen konvencionális. Egyéni monda[illegible]ra az mutat, hogy nagyon szereti a nőgrádi tájat, az ipari tájat, ebben a mai élet jellemző jegyeit próbálja kutatni s visszaadni. Kedveli a csendéleteket is, mestszeiein a csendéletet sajátos varázst adnak. Nőj fejét,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1965 JUN 6.

1021

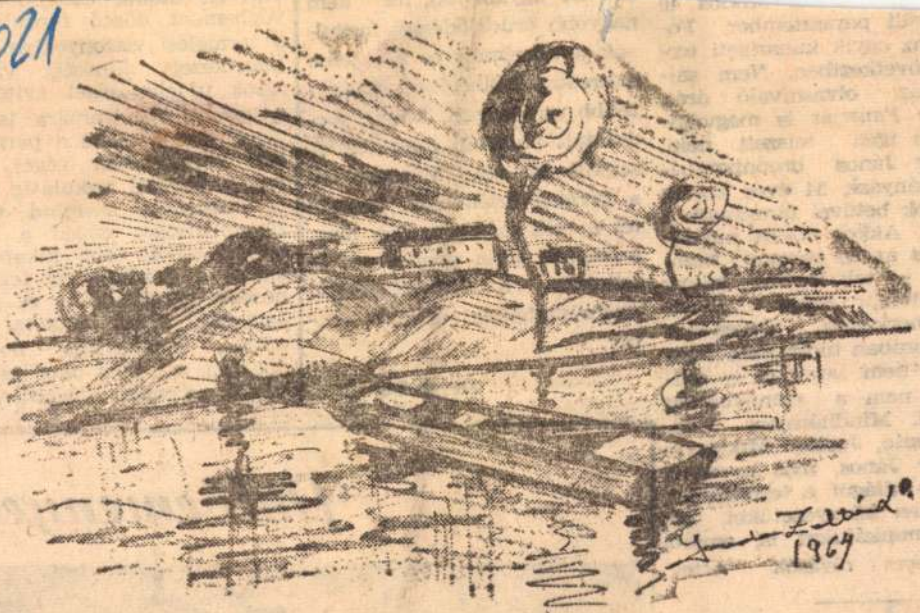

GONDA ZOLTÁN: LADIK

…Miklós 40 …év körüli parasztember. Fo… …gatos az egyik kunszigeti ter… …melőszövetkezetben. Nem saj… …nálja az olvasnivaló árát. *Goethe Faustját* is megvásá… …rolta, s igen tetszett neki. Molnár János brennbergbá… …nyai bányász, 54 éves koráig …nem sok betűvel fárasztotta a …szemét. Akkor nősült másod… …szor, és az új asszony hozo… …mánya — teli bőrönd könyv …volt. Molnár János új világ… …gal ismerkedett. Ötvennégy …éves korában tudta meg, hogy …a föld nem lapos és a csil… …agok nem a mennyország …ablakai. Mindhárman, Vödrös László, Jursich Miklós és Molnár János, más szemmel …nézik a világot, a természetet, …közvetlen környezetüket, sőt …napi munkájukat is, amióta …rendszeres olvasók lettek.

…De ugyanilyen, … …nál jobb érdeklődésse… …nak a közelmúlt és … …számukra átélhetőbb, … …telibb eseményeit, hő… …dulatait ábrázoló reg… …színművek felé. Mir… …a kortárs-történelem … …ismere… …tét nyerik és azt tudják meg, miképpen érez, gondol és viselkedik a legkülönfélébb élethelyzetekben a mai ember.

Dersi Tamás

…to robotnak, s mind több függetlenséget enged a föld szolgálatából; több kikapcsolódást a gazdálkodás legterhesebb gondjaiból. A legnagyobb nyári munka, az aratás, betakarítás dolgát döntően ma már okos gépek végzik az ember helyett. A lé-

…Kaptár"

Palócmenyecs

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1021

Gonda Zoltán: **LOVAK**

de a szülők segítsége is kell hozzá. Neves sportedzőink munkáját lesi meg a Győzelem árnyékában című rövid film. Knoll István rendező rájuk irányítja a kamerát, de nem edzések közben, hanem a versenyek alatt leste meg őket. Edzők, látszólag halálos nyugalomban, de belül izgulnak, ám másokat nyugalomra intenek. Szívvel, lélekkel a versenyzőkkel élnek, de ha eljön a győzelem pillanata, szerényen félreállnak.

Mikrokozmosz címmel készített művészi ihletettségű színes, népszerű tudományos filmet Takács Gábor. A rendező ebben a filmjében a zenét varázsolta láthatóvá, a cím Bartók etüdjeire vonatkozik. A rendező korábban elvont esztétikai problémákat tett közérthetővé, szemléletessé.

Mesél a postakürt címmel érdekes magyar rövidfilm készült a 100 éves magyar posta jubileuma alkalmából. Az ismeretterjesztő film érdekesen mutatja be a magyar hírszolgálat fejlődését. Ebben nagy előrelépést jelentett a telefonhírmondó feltalálása, amely Puskás Tivadar nevéhez fűződik.

pas hanganyaga, ene
rája, fellépése és terr
mozgása az előadás e
erősségévé teszi, igazo
dig elért eredményeit,

Tréfás György egyr
belejön a nem egészei
szabott szerepbe. Ige
bársonyos orgánumán
érvényesítésére ner
módot Hadfaludy F
szerepe. De alakítása

ak
e-
a-
e-
e-
pe-
val
ség
ap-
al

A Művész mozi októberi műsora

Megjelent a Művész mozi szokásos prospektusa, amelyből értesülünk a mozi októberi műsoráról. Eszerint még a következő héten is a Sztriptízbár a Sohóban című angol filmet mutatják be. Október 20-tól 22-ig Fábri Zoltán művészete címel három Fábri-filmet tűztek műsorra: A Körhintát, a Hannibál tanár urat és a Húsz órát. Október 22-én vitát rendeznek Fábri Zoltán művészetéről a Filmkultúra című folyóirat munkatársának részvételével. Október 29-én bemutatják Lindgren svéd rendező Drága John című alkotását. Októberben a mozi előcsarnokában kiállítást rendeznek A svéd filmművészet és Fábri Zoltán filmjei címmel.

A Művész mozi prospektusa Székelyi Péter A svéd film Magyarországon című képes filmográfiáját tartalmazza. Október hónaptól a képes kiadvány rendszeresíti a filmtörténet kérdéseket tartalmazó keresztrejtvényt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Gyarla Zoltán

1966 OKT 15.

1021

Gonda Zoltán: Ülő nő

MEGVALÓSÍTANI A MEGVALÓSÍTHATATLANT

Arion (Corvina)

Bár csupán mutatóba, csak alig pár száz kötet kerül könyvkereskedői forgalomba (a kinyomtatott példányok nagyrészét a budapesti költészeti napok résztvevői, vendégei kapják), az *Arion* című — minek nevezzem? jobb híján: — antológia önmagában is, úgy is, mint talán *még sikeresebb* folytatást ígérő kezdeményezés, még az esemény miatt is, amelyre készült: egyszóval mindenképpen megérdemli, hogy a nagyobb nyilvánosság előtt megemlékezzünk róla.

A kötet anyagának tekintélyes része a *Költészet Napjai Budapesten* címmel maholnap megkezdődő nemzetközi s hazai költőtalálkozó tematikájához kapcsolódik. A fő téma: a költészet egyetemessége és nemzetközisége. Más megfogalmazásban: a költő helye a modern világban. Emeljünk ki ebben az összefüggésben *Illyés Gyula* gondolatébresztőnek, vitaindítónak szánt „Előhang"-jából csupán egyetlen mondatot: *Kesztyűdobás a kétségbeesésnek.* Vagy még aktívabban, a cselekvést, az akciót még inkább magában foglalva: *Támadás a kétségbeesés ellen.*

Illyés *Előhang*-ja afféle költői önvallomás. S mint minden költői önvallomás, különböző koordináta-rendszerekbe helyezve különféleképpen értelmezhető. Elszomorító lenne azonban, ha akadna, aki a kétségbeesés apoteozisát olvasná ki belőle. Magam inkább az ellenkezőjét érzem: elkötelezettséget és optimizmust. Ha jól értem: Illyés szerint a modern művészetek „kétségbeesése" — kimondani a panaszt, világgá kiáltani a nyugtalanságot — ragaszkodás az élethez, segítségkérés és segítő szándék; a modern líra legjavának díszharmóniája nem más, mint harmónia-igény, a rossz elutasítása és a jó keresése e sokféleképpen összegabalyodott, nehezen áttekinthető világban. (Szerencsés szerkesztési ötletként szerepel ugyanebben a kötetben Illyésnek egyik legnagyobb verse, a *Bartók*, magyarul, valamint franciául *Jean Rousselot* fordításában, melyben a költő verssorainak hitele teszi még világosabbá az előszóból is nyilvánvaló mondanivalót: „*... mert épp e „hangzavar", / e pokolzajt zavaró harci jaj / kiált / harmóniát! / Mert éppen ez a jaj kiált / — mennyi hazugul szép éneken át — / a sorshoz, hogy harmóniát, / rendet, igazít vagy belevész a világ;...*")

Nagy kísértés és nehéz neki ellenállni, hogy az Illyés által oly sokat emlegetett „kétségbeesés"-t még a paradoxon határait is túllépő, képtelen ötlettel „optimista kétségbeesésnek" ne nevezzük. Nem lehet viszont elkerülni a kötet másik, nagyterjedelmű prózai anyagával, a többnyelvű nemzetközi műfordítói ankéttal kapcsolatban egy másik paradoxont. Világhírű költő-műfordítók vallanak itt egyebehangzóan arról, hogy verset fordítani annyi, mint megvalósítani a megvalósíthatatlant. Gyötrődni, forma és tartalom átültetésén, hagyományok, képek, asszociációk különbözőségén keresztül, idegen nyelvi közegben, más történelmi helyzetben, s nemegyszer merőben eltérő egyéniség interpretálása közben. „*A festészet, a szobrászat, a fotoművészet lehet nemzetközi jellegű, de a költészet a nacionalisták számára való kifejezési mód. A gondolat lehet egyetemes, de kifejezése specifikusan helyhezkötött.*" — idézi helyeslően az amerikai *Robert Frostot* a belga *Goffin*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ALFÖLD

1968 NOV

1021

Gonda Zoltán

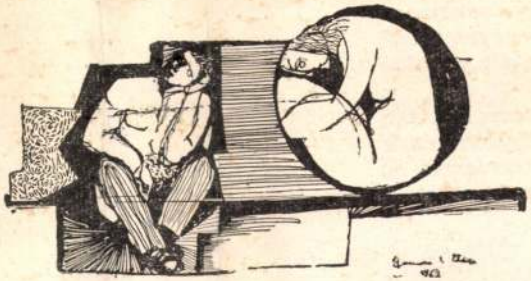

Gonda Zoltán rajza

Gonda Zoltán

Tíz éve

már
bár néha unom
megyek veled
e görcsös uton

zendül zsoltár
egyszerű ének
nem lennék ha
nem szeretnélek

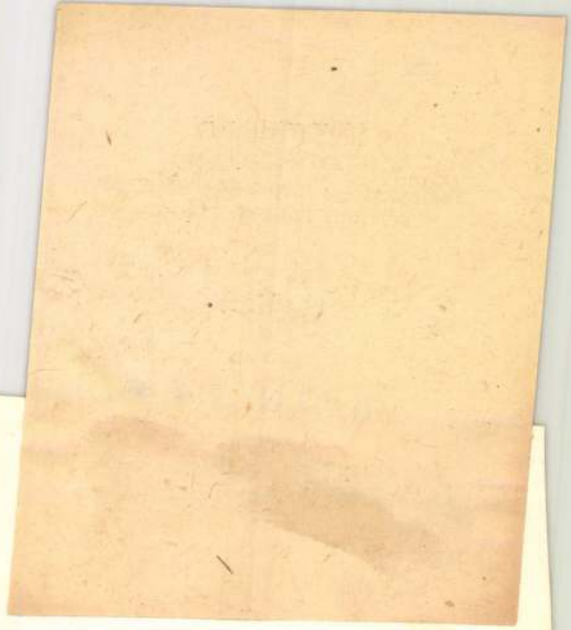

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021 26 Gonda Zoltán

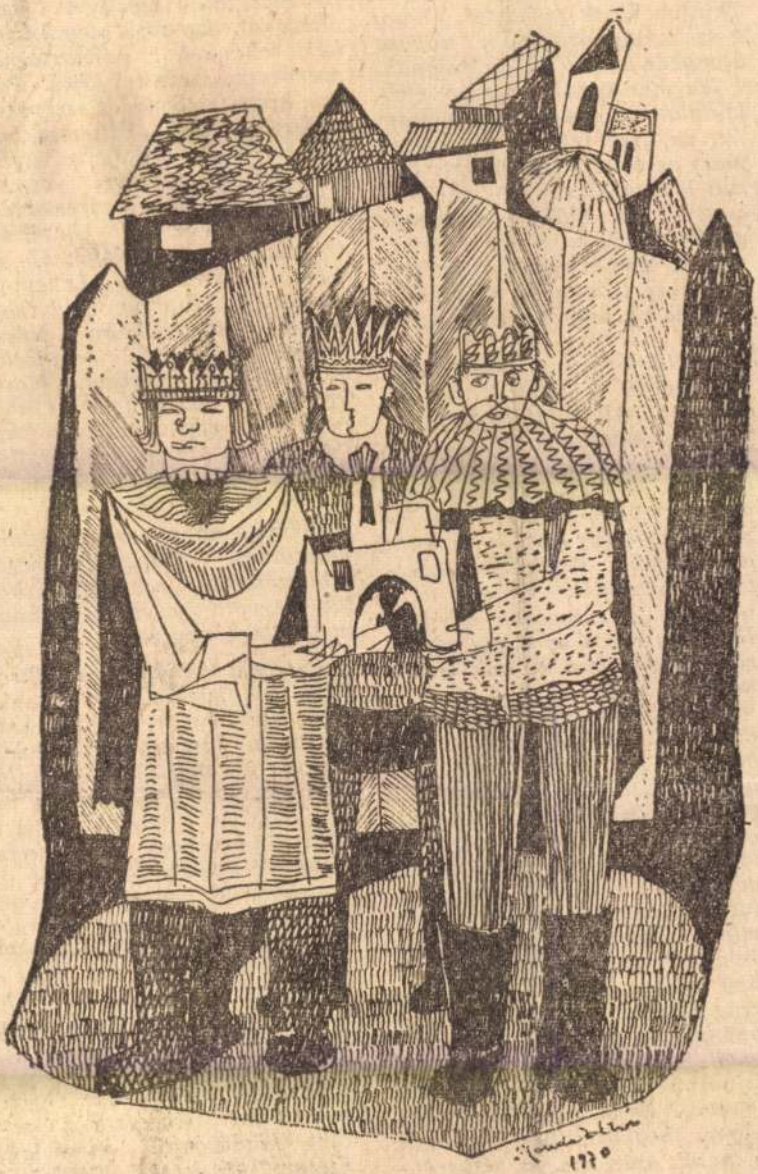

Gonda Zoltán: Betlehemesek

1970. DECEMBER 26.

kabátjához érinteni. Az orromban érezni az ő télikabátjának szagát. Az égig érő palást sötétjét látni, a kürtőt a csillagokra, egész a hegedűjéig, amely a Tejúton úszik polcostul, ahogy a szekrény, vakságom doboza átengedi az örökkévalóságnak.

Ma már tudom, csupán a világtalanság potyautasa voltam én, de szerencsés potyautas, mert az orvosi kés mellett igazán látóvá Marc Chagall tett engem. Az 1961-es hatalmas genfi kiállítása ott várt jóformán a szemklinika kapujában, talán azért, hogy a világosság ezentúl ne legyen elviselhetetlen.

Találd meg önmagadat. Azt, ami igazán te vagy. Merjél álmodó lenni. Van megváltás: íme! — sugallták Chagall nehézkes angyalai, bumfordi hegedűsei. Minden értelmet nyer a te életedben visszafelé is. De most már látva lásd! — mondta a Zöld rabbi. A jóról, a vigasztalóról álmodók valósága a te utad, ez a súlyosabb lebegés. De hogy miért és minél súlyosabb, arról nem szóltak volt a képek.

Megértettem: a valóságos köveknél. Az ólomnál, a higanynál is nehezebbek. De hogy milyen atomnyi világóriás gravitációja ránt hozzá prózai írásaiban is, ahol nem író tulajdonképpen, de mégis maradéktalanul Chagall, arra nem tudok választ. Mire is? Hogy a mindig szomorú, tétova, félszeg, naiv egyszerűségű, angyalian gyermeki fiút és aggastyán Chagallt, a lebírhatatlanul gyöngét, a halálig szűzet milyen eltéphetetlen köldökzsinóron táplálja az érintetlen igazság? És ez a csoda teljességgel megközelíthetetlen akár a mesék szépsége, az Óperenciás tengeren is túli boldogságérzet, amelynek nyitja az em-

s a forradalom egyéves évfordulója közeledtével persze, hogy elvállalta a városka dekorálását. Vázlatait hatalmas transzparensekre tették át segítői, tanítványai. Lebegtek, szálltak a hatalmas zöld tehenecskék Vityebszkben a forradalom egyéves évfordulóján. A munkások derűsen mosolyogva, megvidámodva nézték — írja a visszaemlékező Chagall. — De Chagall elvtárs! Az Istenért! Mi köze a zöld teheneinek a forradalomhoz!?

Elképzelem a város egykori vezetőinek megrökönyödött pillantásait a rendhagyó, különös évfordulón, mely jó, hogy megtörtént egyszer.

Ahogy a menetelések mikroálmai megjelennek a pillanatokra elalvóknak, úgy lenghették be a forradalmat követő éveket Chagall víziói. Jó, ha csak egy pillanatig is, amíg lehunyódik és kinyílik újra a szem gipszszobrok és a transzparensek között. Vigasztaló és nagyszerű látomások: a levegő, föld, ég, ember teljes egyenlősége a vásznakon: háztetők koldusai és muzsikusai, még a valóságtól se elrugaszkodottak, hisz Chagall nagyapja jó napsütéses időben nem ott ült talán: fönt a házacska kéményén pipázgatva? Aki nem hiszi, járjon utána. Olvassa el a Gondolat kiadásában megjelent „Életem"-et, ezt az előállításában is stílusosan meseszerű önéletrajzot. Írta: Marc Chagall.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1971 DEC 13

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1021

Gonda Zoltán

GONDA ZOLTÁN RAJZA

BE

A zenészvilág — s vele mindazok, akiket csak valaha is megérintett a mélyebb zene varázsa — december 16-án ünnepli világszerte kétszázadik évfordulóját annak a napnak, hogy *Ludwig van Beethoven*, a zenetörténet egyik legnagyobb lángelméje megszületett Bonnban.

Mit jelent a mai muzsikusnak, mit jelent a világ haladó művészeinek, mit a zene új hallgatóságának, a felszabadult népek kultúrára szomjas tömegeinek Beethoven neve? Jelenti az emberi ér-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

Gonda Zoltán

1972 JAN 30

1021

Női akt
(Gonda Zoltán tusrajza)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
Gonda Zoltán
1972 FEB 27

nose, nem klinikai, hanem társadalmi értelemben határeset. Szegényes fantáziája nevelteté[illegible] következménye és nem az alkati sajátságé. És a szándékát is. (*Szépirodalmi [illegible] kiadó, 1970.*)

Solymos Ida

GONDA ZOLTÁN * FALU

...szigetlakó. 37. Kistermek-beli teveféle. 39. 1/1. 40. ...zázada egyesült Pesttel. 42. ...ecézve. 43. Foghús. 44. A ...vák MTI. 45. Kettőzve: ...ű ütőhangszer. 46. Huszka ...árónője. 48. Híres tó, vár, ...r jelzője. 50. Párnatöltő-...zépapa. 52. Egyetemi vizs-... Állatlak. 56. Jeruzsálemi ... Ez fáj a fogban. 59. RAZ. ... pikk dáma. 63. Ak! 64. ...ilium és hidrogén. 66. Sze-...zéssel játssza el. 68. RCL. ...me Curie másik neve. 72. ...nyi Harchegységből a Du-...t. 74. Ékesség.

...ŐLEGES: 2. Halász-szer-... Lemásolt. 4. Ami a szé-... és a beszédben is meg-... 34. K... filmm... a Szi... 1049. ... írásai... félék; ... tellur... Férfin... Cséplé... gerget... velőve... „a" b... érv so... franci... 71. Ke...

BEKÜLDENDŐ március 4-ig: a vízszintes 1., függőleges 1. és vízszintes 73. számú sorok megfejtése.

B. E.

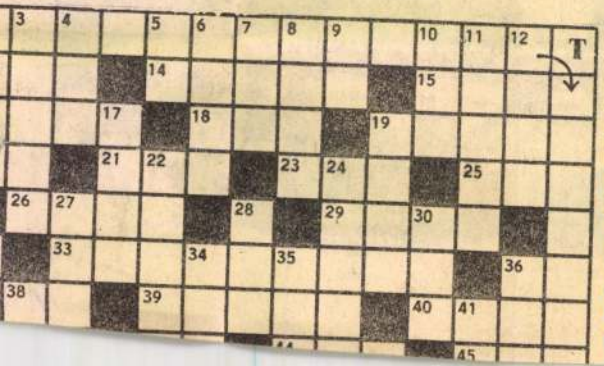

A TISZA...

felv...

FORGÁC...
SZA...

VASIPARI...
MUNKÁSOKAT...
MUNKAKÖR...

Kereseti le...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 FEB 20
HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
Gonda Zoltán

1021

GONDA ZOLTÁN * LAKOMA

de van, amikor üres kézzel
haza. Egyszer például hal
hogy Hercegfaluban sok é
régi népi kerámia van. Elm
s bizony nagy csalódás é
mondták, hogy valóban sok
volt ilyesmi, de előttem n
héttel ott járt egy pesti orvo
hétre bevette magát a falu
amit csak talált, elvitt, meg
rolt.

— Érdekes dolog — mesé
vább Éles Péter —, hogy egyr
ben foglalkoznak Európában a
kerámiák gyűjtésével. Én már
többször találkoztam gyűjtőútjai-
mon francia, holland gyűjtőkkel,
akik kimondottan ilyen céllal jöt-
tek el Magyarországra. De az is ér-
dekes, hogy számos faluban már
nem nézik semmibe az emberek

[illegible] tudtunk nagy vonalakban be-
mutatni. De, hogy a gyűjtés szép és
hasznos szenvedély, s hogy a gyűj-
tők célja — a nemzeti kincs meg-
őrzése — nemes cél, az talán ennyi-
ből is érezhető . . .

Juhász Judit

Minden kupa egy emlék

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1971 DEC 2 5

Gonda Zoltán

1021

GONDA ZOLTÁN: BETLEHEM

Mo
és pásztorbot

Ó, hogy elözönlötte otthonomat a technika! Kéziratlapomra villanyfény vetül; a meleget távfűtés szolgáltatja; a vendég elektromos csengővel jelzi jöttét; kávéját villany házipresszóval főzöm; a fürdőszobában mosógép áll; most hogy írok, itt döngicsél körülöttem egy zsebrádió muzsikaszava. És megvallom, egyik csodaszerkezet működését sem értem teljességgel. Azt olvastam ugyan valahol, hogy a tévé vevőkészülék első fokozata szelektálja, majd felerősíti az antenna által vett jeleket; hogy egy oszcillátor jeleit bekeverik a kapott jelhez; hogy működik e masinában demodulátor, eltérítő generátor, meg a jó ég tudja mi minden. Most, hogy számot szeretnék adni róluk, töredelemmel bevallom, azt sem vagyok képes megmagyarázni, miként működik a legegyszerűbb elektromos kenyérpirító szerkezet, pedig naponta használom.

Viszont, ha rápillantok a falamra függesztett faragott pásztorbotra, annak nincs titka előttem. Tudom, somfából faragta egy Veszprém megyei juhászember, akitől vettem. ismerősöm a reája

mára is beszerezhető mindaz az iparcikk, ami sokak szemében nem rég még a városiasság jelképe volt Ezért találunk a falusi hajlékokban oly rengeteg világító rekamiét, da maszttal bevont díszpárnát, bazár nippet, a falakon pedig unalomig ismert giccsfestményt (kék tavo révedező hattyút, cigánylányt hege dűvel, erdei tisztáson téblábol szarvasokat stb.), valamint a „mó és modernség" megannyi hamis jé lét! Olyan emberek, akik gyermek korukat még népi iparosok (mind egy, hogy művészi vagy nem művé szi) tárgyai között élték le, most a új lehetőségekkel élve, új környeze tet alakítottak ki maguk körü Ezért váltak a néprajzi gyűjtők szá mára kincsesbányává a falusi pad lások. Ugyanis oda száműzték a modernizált háztartásokból a múl kellékeit: a festett ládákat, oda kerültek föl a rokkák, guzsalyok olajmécsesek, beretvatartók, fara gott jármok, kaszafenőkő-tartók, os tornyelek és juhászkampók.

Városon pedig? Talán a techni ka szüntelen jelenléte váltja ki az emberekből a szomjat; talán mert sokan falun élt gyermekéveik emlé keibe fogódznak; talán, mert a for-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 126-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1971 DEC 22

1021 Gonda Zoltán

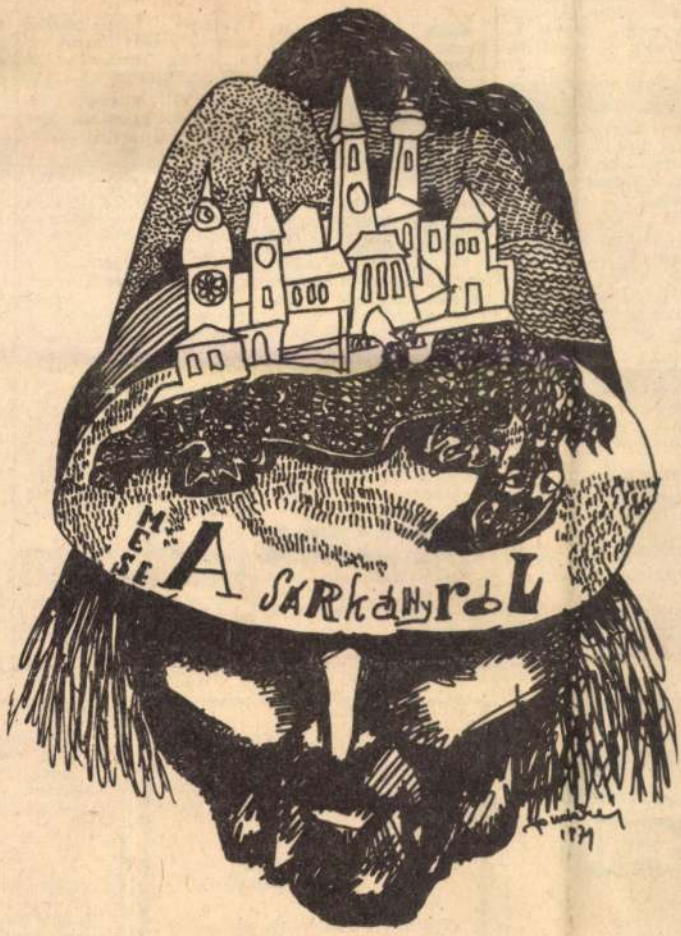

GONDA ZOLTÁN TUSRAJZA

HAJDÚ-BIH

saládi
telek-
u. 47.

li há-
onnal"

bás, I.
lakás
" jel-
kiadó-

a-össz-
laká-
asonló
„Sür-
iadóba

ben I.
a-össz-
akáso-
vagy 3
II.
s sze-
útján
aszokat
a ki-

ortos
elcse-
, lehe-
rkban.
gére a

i, fő-
városi,
os la-
érházi-
elői is,
„BU-
dóba.

Főutcai kétszobás, összkomfortos lakásomat elcserélem két egyszobásra „261" jeligére választ a kiadóba.

Két és félszobás szövetkezeti lakás beköltözhető en eladó. Érdeklődni: dr Medve Ferenc, Honvéd u 7. Telefon: 11-600/231 mellék.

ALBÉRLET

Fiatal házaspár külön bejáratú üres albérleti szobát keres, lehetőleg a városban. „Tavasz" jeligére a kiadóba.

Olcsó albérletbe szobatársnőt azonnal felveszünk. Szeremlei u. 11. Telefon: 17-272.

Egy rendes dolgozót szobatársnak albérletbe, fűtött szobába felveszek. Busi u. 8. sz.

JÁRMŰ

Kitűnő állapotban levő Wartburg 1000-es eladó. Szabadság útja 29. fszt. 42. a.

Jó állapotban levő 1100-as Skoda gépkocsi eladó. Varga Gyula Komádi, Árpád u. 68.

Skoda Colonial, Warsawa-blokk eladó. Arany János u. 13.

KULTÚRCIKK

Topáz tv eladó. Honvédtemető u. 79.

Gyermekvilág [illegible] gépesített háztartásba heti két alkalomra bejárónőt keres. Cím: Csemete u. 8.

HÁZASSÁG

54 éves özvegyasszony megismerkedne házasság céljából hozzáálló magányos, és káros szenvedélytől mentes férfival. Magasak előnyben. „Rossz a magány" jeligére választ a kiadóba.

Szakmunkás özvegy férfi házasság céljából megismerkedne 40 év körüli, fizikai dolgozó nővel, lehet vidéki is. Fényképes levélre válaszolok. „Karácsony" jeligére a kiadóba.

BÚTOR

Eladó kettő db fotel, (zöld szövettel), férfi barna bőrkabát. Erzsébet u. 18. fszt. 2.

Szép kárpitozott garnitúra eladó. Simonffy u. 15.

Facsiva u. 20.

Eladó új Szendi heverő. Petőfi tér 20—21. fszt. 7.

Négyszemélyes rekamié és Singer varrógép eladó. Hétvezér u. 13.

Eladó négyszemélyes rekamié-garnitúra, kétszemélyes bukós rekamié, ruhásszekrény, asztalok, székek, kis méretű konyhaszekrény, állófogas, hármasszekrény, hármas toalettükör. Csapó u. 86.

Eladó két kombinált-szekrény, gyerekrekamié, egy kétszemélyes rekamié, két fotel, komód, karnisok, fürdőkád, étkezőasztal. Péterfia u. 48. IV. lépcső, jobbra földszint.

GÉP ÉS SZERSZÁM

Eladó Fürge—3-as típusú kertitraktor utánfutóval és permetezővel. Érdeklődni Hajdúböszörmény, Mátyás király u. 18.

Elad
hízott

Hízo
ner u

4 d
hízó
vágha
zaszál
21. S
lik.

160
Béla

6 d
főrbu
nyi u

Fia
vér s
jos u.

150
eladó.
csöke

2 d
kg-os
u. 14.

AFIT

AVÍTÓ

e
1. (Kefegyár mellet)
VEZETŐNÉL.

Ezúton mondunk hálás köszönetet kedves rokonainknak, szomszédoknak, volt kartársaknak, barátoknak, a 6-os AKÖV dolgozóinak, akik felejthetetlen halottunk

KÁDÁR LÁSZLÓ
a 6-os AKÖV dolgozója

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mély fájdalmunkat részvétük nyilvánításával enyhíteni igyekeztek.

A gyászoló család

Fájdalomtól m
datjuk, hogy d
édesapánk, após
testvérem, sógor
jó rokonunk

MOLNÁR
tsz-ny

72 éves korában
dés után elhun
halottunkat f. h
ken délután 1
Köztemető I. o.
a ref. egyház sz
örök nyugalomra

A

Lakás: Kadarc

Gonda Zoltán

rajza

Alpöld 1971/7 80 old.

Gonda Zoltán

Virágot -vázában- ábrázoló rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. május 29.
XV. évf. 22. sz. 14. lap

Gonda Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

1964. NOV 2 9.

Lány gitárral

1021

Gonda Zoltán festménye

Nádass József:

ÚJ PATYO

Itt a környékünkön szemreveszek minden frissennyílt boltot, új portált, feltűnt tehát ez a Patyolat fiók is, eddig még nem láttam. Egyideig kívülről nézegettem és mert elég sokan léptek be, jöttek ki az ajtaján, kíváncsi lettem és ha nem is volt nálam fehérneműs-csomag, én is besétáltam.

Két fiatal lány szorgoskodott a pult mögött és fogadta a vevőket. A háttérben maradtam és hallgattam a beszélgetéseket.

Egy nagyon elegáns, fiatalos, parókás hölgy méltatlankodott:

— Hiszen már tegnapelőttre igérték, micsoda kiszolgálás, hogy lehet, hogy még nem kész?

Kedves mosollyal, bocsánatot kérve, válaszolt neki a Patyolat-kartársnő:

— A központból azt mondják, hogy sokkal több folt van rajta, mint ahogy Ön hölgyem, eredetileg utóbb elég volt egy kis jóvátétel, magambaszállás, most meg dupla annyit kérnek, az önkritika mellett. Ez árdrágítás!

Az angyalarcú kiszolgálónő széttárta a karjait és csendesen mondta:

— Nem tehetünk arról uram, hogy ezúttal megint több gondot okoz nekünk. A minőségi munkát meg kell fizetni. Vigyázott volna jobban. Előre figyelmeztetem, ha legközelebb jön, akkor esetleg semmi körülmények között sem vállaljuk a tisztítást, az úgy már reménytelen...

A harmadik fél egy fiatalember volt, nagyon szerényen viselkedett, lesütötte a szemét, s két tenyerét nyujtotta a kiszolgálónak. Nem láttam, hogy valami is lett volna az üres tenyéren. De a pult mögötti leány szelíden bólintott. Valamilyen rekeszből elővett valamit, nem volt az olyan csomag,

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján
1971 JUL 4

Gonda Zoltán

1021

NŐI AKT

Gonda Zoltán rajza

NYELVMŰ

Az igekötők mozgó… és csavargás…

A szürke kis igekötő a nyelv csodája. A kifejezés egyik legfürgébb és legkifejezőbb lelemény. Rendkívül kicsi befektetés — meglepően nagy haszonnal. Számuk nemigen több az ötvennél, de mindenütt jelen vannak. És amit a szókincs gyarapításában produkálnak, az csak a bibliai csodás-kenyérszaporításhoz hasonlítható. A hatásuk: mint a varázslóké. Az ige jelentését nemcsak módosítják, de megváltoztatni is képesek. Alig-alig érintik meg a szót, máris teljes az átváltozás.

Hogy mi mindent tudnak, érzékeltessük egy egészen köznapi igén! A *fordul* szóhoz legalább húsz igekötőt tehetünk. Közben a jelentés állandóan módosul, változik; *ki*fordul, *be*fordul, *fel*fordul, *föl*fordul, *le*fordul, *el*fordul, *rá*fordul, *át*fordul, *szembe*fordul, *oda*fordul, *alá*fordul, *hát*rafordul, *neki*fordul, *félre*fordul, *utána*fordul, *szét*fordul, *meg*fordul, *elő*fordul. …

A sor korántsem teljes, de így is bizonyítja, hogy igekötők nélkül nem élhetünk, és az igekötők nem akármilyen teremtmények. A *ki*fordul igekötője csak a legszokványosabb feladatot végezte el: megmutatta a cselekvés irányát. A *fel- és át*fordul esetében már többről van szó: ezekben a cselekvés befejeződését is érzékelteti az igekötő. A *föl*fordul, *elő*fordul, *hozzá*fordul szavakban még erősebb az igekötő hatása: a jelentést magasabb régiókba emeli, új értelmet ad az igének.

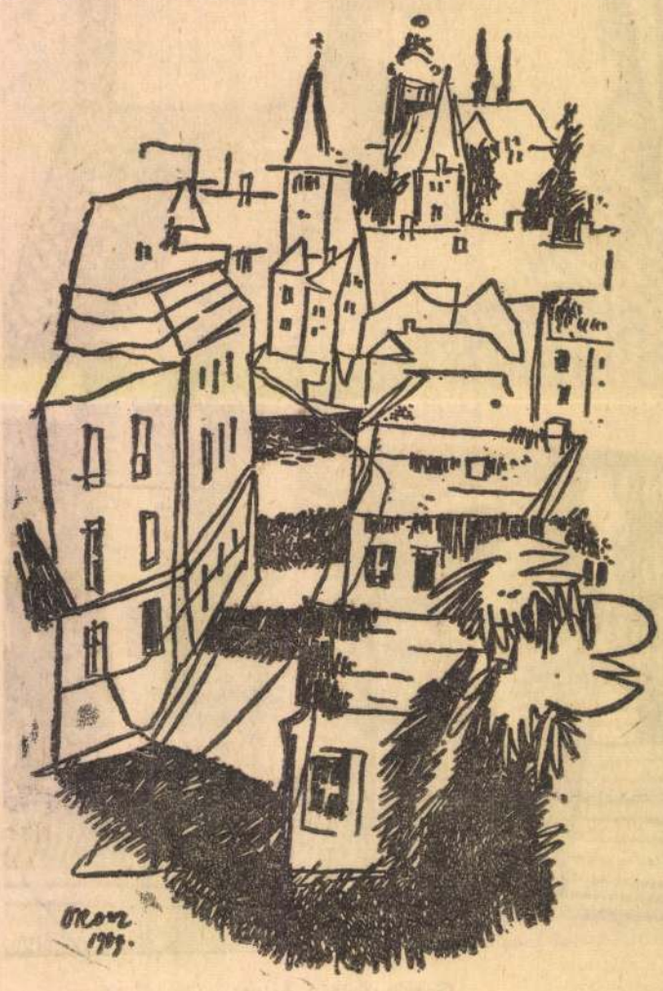

PRÁGAI UTCA — Orosz István rajza

Gonda Zoltán

Termékenység (repr.)

Valóság, 1970. 8. sz. 83. l.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1971 AUG 10

1021

GONDA ZOLTÁN

Fellegi Vince magángyűjteményének bemutatója

Augusztus 8-án, vasárnap de. fél 11 órakor nyílt meg *Fellegi Vince* képzőművészeti gyűjteményének kiállítása a hajdúszoboszlói művelődési házban. E tárlat is egyik állomása annak a nagyjelentőségű folyamatnak, amely megyénkben most van fellendülőben. Célja, hogy a tömegek elé tárja nagy művészeink olyan alkotásait, amelyeket eddig csak a tulajdonos közvetlen baráti köre, esetleg néhány kutató ismertetett, így ezek az értékek gyakorlatilag „lappangó", vagy „elveszett" műveknek voltak tekinthetők.

Fellegi Vince túlnyomórészt az élő hajdú-bihari festők és grafikusok műveit gyűjtötte, vásárolta. Két legrégibb darabja Holló László 1926-os keltezésű *Szent Antal megkísértése* és Hrabéczy Ernő *Parkrészlete*, míg a jelent elsősorban Józsa János, Móré Mihály, Szabó László és Velényi Rudolf grafikái jelentik. A kiállított mesterek közül sokan — Gáborjáni Szabó Kálmán, Senyei Oláh István, Pálnagy Zsigmond, Dienes János, Veres Géza és Nagy Ferenc — már nincsenek az élők sorában, de kortársaik: Holló László, Menyhárt József, Maghy Zoltán, Félegyházi László, Balla László ma is tevékenyen dolgoznak. Bíró Lajos, Égerházi Imre, Kapcsa János, Madarász Gyula, Szilágyi Elek, Tar Zoltán, Tilless Béla műveivel vált teljessé az a panoráma, amelyet Fellegi Vince gyűjteménye nyújt megyénk képzőművészeti törekvéseiről. Az ouevréhez tartozik Kiss László két, magas igénnyel megoldott faintarziája is.

Fellegi gyűjteményét alaposan megtépázta a II. világháború, de fanatizmusának tüzét változatlanul megőrizte s egyre messzebbre tekintve érdeklődési körét céltudatosan s csaknem kizárólagosan megyénk alkotóira szűkítette le, így fejlődésében is szemléletesebbé téve a hajdúsági képzőművészeti települések profilját, a mércék magasságát, erősebben rávilágítva az értékek különböző voltára is. Így vált ez a kiállítás — melyet *Józsa János* rendezett és Tóth Béla, a művelődési ház igazgatója nyitott meg vasárnap, megyénk képzőművészeti seregszemléjévé.

Dr. Tóth Ervin

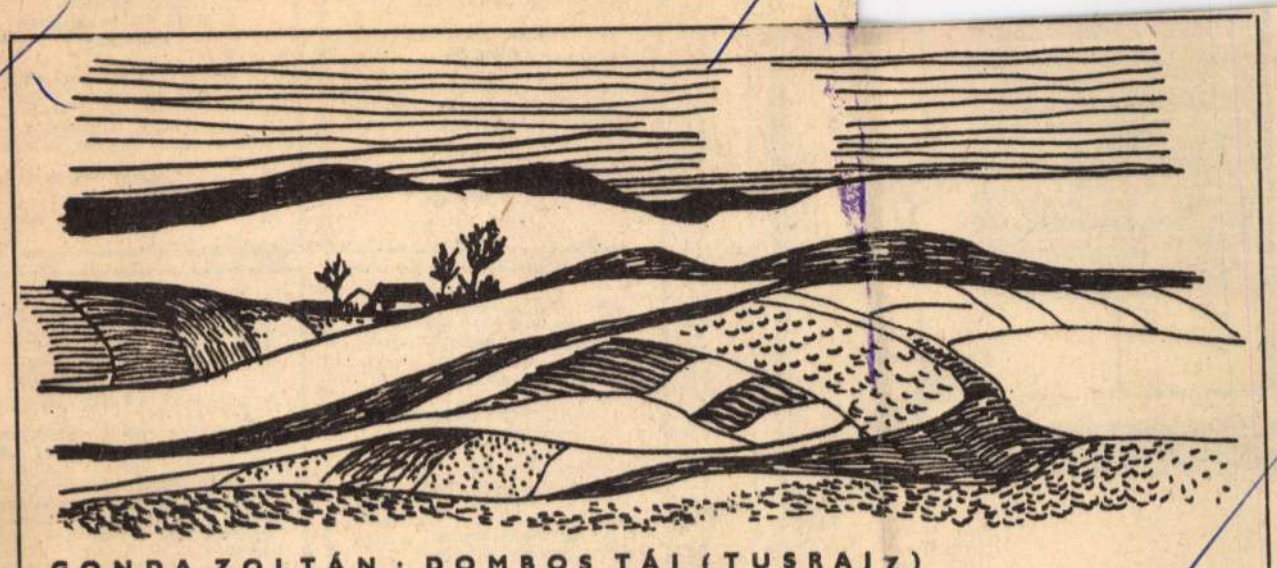

GONDA ZOLTÁN : DOMBOS TÁJ (TUSRAJZ)

si eladó. Rákóczi

tnémet sportkocsi Erzsébet u. 24.,

da, deszka, szarufa Macs, Fenyves u. rváthék.

vegyestüzelésű gáz- eladó. Hámán Ka-

asszonyi ruhák köl- ése olcsón, nagy kban. Viola u. 4. utcából kilenceme-

stukatórdeszka, a, 85×1—1,2 centi- fenyődeszkák, méterenként 15—20 ó u. 69.

igére a Hirdet

Balmazújvá sítéssel rend vesz azonnali megegyezés személyzeti u. 7.

Vasszerkeze kásokat, tová segédmunkás Vállalat Debr

Villanyszere rógépműszere debe szak- felvesz a Finomkötöttáru-gyar Debrecen, Görbe u. 4.

TÜZÉP Vállalat felvesz számlaellenőrt, asztalost, férfi segédmunkást. Jelentkezés Vörös Hadsereg útja 54. I. em., titkárságon. Felvesz még nyugdíjast éjjeliőri munkakörbe. Jelentkezés a Monostorpályi úti és a Kishegyesi úti TÜZÉP-telepen.

kösztös,

hosszeszterga-automatára esztergályos szakmunkást, valamint férfi betanított munkásokat. Vidékieknek útiköltséget térítünk, kedvezményes étkeztetés, jó kereseti lehetőség. Jelentkezés a gyár munkaügyi osztályán, Debrecen, Hámán Kató út 98.

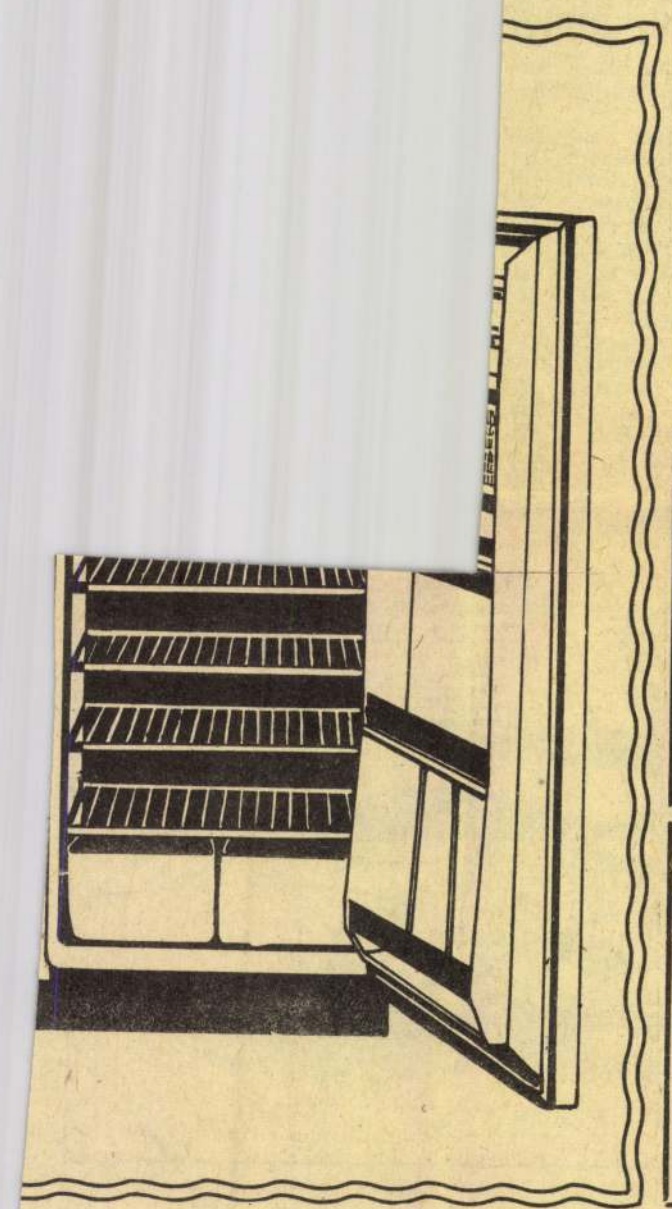

Lakatost,
hegesztő szakmunkást,
gépkocsivezetőt
és segédmunkást
felvesz az

AFIT

XIII. SZ. AUTÓJAVÍTÓ VÁLLALAT
1. SZ. ÜZEMEGYSÉGE

Jelentkezés az üzemegység-vezetőnél
DEBRECEN, GYÁR UTCA 1. SZÁM.

Ezúton mondunk köszönetet kedves rokonunknak, jó ismerősöknek, volt munkatársaknak, jó szomszédoknak és mindazoknak, akik szeretett gyermekünk

VARGA ANDRÁS
autószerelő

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mélységes bánatunkban résztvevő szívvel osztoztak.

Bánatos szülei és testvére

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága jó férjem, édesapám, keresztapám, sógorunk és rokonunk

NAGY SÁNDOR
6. AKÖV autó-motorszerelő nyugdíjasa

életének 69. évében hosszú, súlyos szenvedés után elhunyt. Temetése f. hó 12-én, csütörtökön du. 2 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozójából polgári szertartás szerint.

Bánatos felesége és fia

Lakás: Szepesi u. 102.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett jó édesanyánk, nagymamánk, dédnagymamánk, anyósunk, nászasszonyom, nagynénénk és rokonunk

ÖZV. SZABÓ DÉNESNÉ
Balogh Julianna

70 éves korában, hosszantartó, súlyos betegség után elhunyt. Temetése f. hó 12-én, csütörtökön déli 12 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó teréből a ref. egyház szertartása szerint.

A gyászoló család

Lakás: Bellegelő 85.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett nagybátyánk és rokonunk

BORNYI BÉLA
nyugd. MÁV műszaki felügyelő

életének 84. évében, türelemmel viselt súlyos betegség után f. hó 4-én elhunyt. Szeretett halottunkat f. hó 13-án 11 órakor fogjuk a református egyház szertartása szerint a Köztemető I. o. ravatalozójából örök nyugalomra helyezni.

A gyászoló család

Lakás: Buray, Debrecen, Izsó utca 18.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Gonda Zoltán

1971 DEC 15

1021

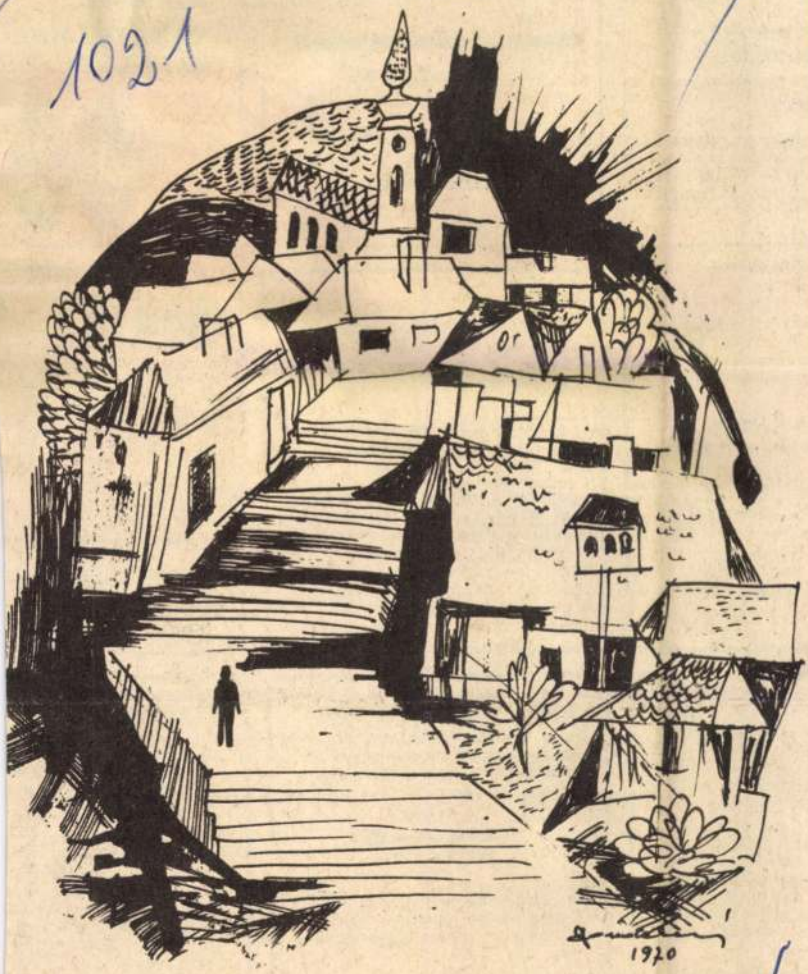

GONDA ZOLTÁN: FALU

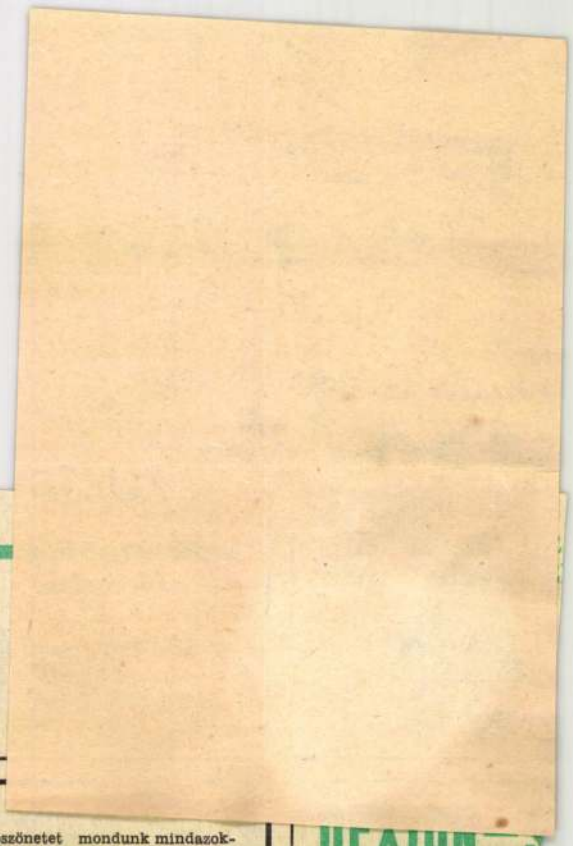

ix 2,60 Ft

SS RÉTES
ban kapható!
ből nagy válasz-
ték!

ORRALT BOR
ESSZÓKÁVÉ

onta 7—17 óráig.

ndunk hálás köszöne-
rokonainknak, szom-
merősöknek és mind-
szeretett halottunk

A SÁNDORNÉ
olnár Róza

egjelentek, ravatalá-
virágot helyeztek és
unkban részvétükkel

A gyászoló család

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik a drága férj, édesapa, testvér, nagyapa, após, sógor és rokon

DR. BERÉNYI DÉNES
nyugd. egyetemi tanár

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mély fájdalmunkban részvéttel osztoztak.

A gyászoló család

DEXTON S

ÁLLV

FELVILÁGOSÍ
SZÉCHENYI U.

alommal tudatjuk,
etetlen jó férjem,
am, apósunk, nagy-
rünk, sógorunk és

OROSI BÉLA
ugd. főellenőr

ban, 33 évi boldog
osszas betegség után
a halottunkat f. hó
at délelőtt 10 óra-
Köztemető I. o.
l a római kat. egy-
ása szerint örök
elyezni.

A gyászoló család

logfalva u. 20.
ások- mellőzését

Ezúton mondunk hálás köszönetet kedves rokonainknak, jó szomszédoknak, ismerősöknek és mindazoknak, akik szeretett kedves halottunk

HORVÁTH PÁLNÉ
Kerekes Anna

búcsúztatásán megjelentek, ravatalára virágot helyeztek és fájdalmunkban részvétükkel osztoztak.

A gyászoló család

Megrendülten közöljük,

SZILASSY LAJOS
nyugalmazott főmérn

1971. december 8-án, röv
vedés után elhunyt. Drá
lottunkat 1971. december
szombaton déli 12
a Köztemető I. o. ravatal
fogjuk örök nyugalomra
a római katolikus egyház
tása szerint.

A gyászoló c

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Gonda Zoltán

1971 NOV 20

1021

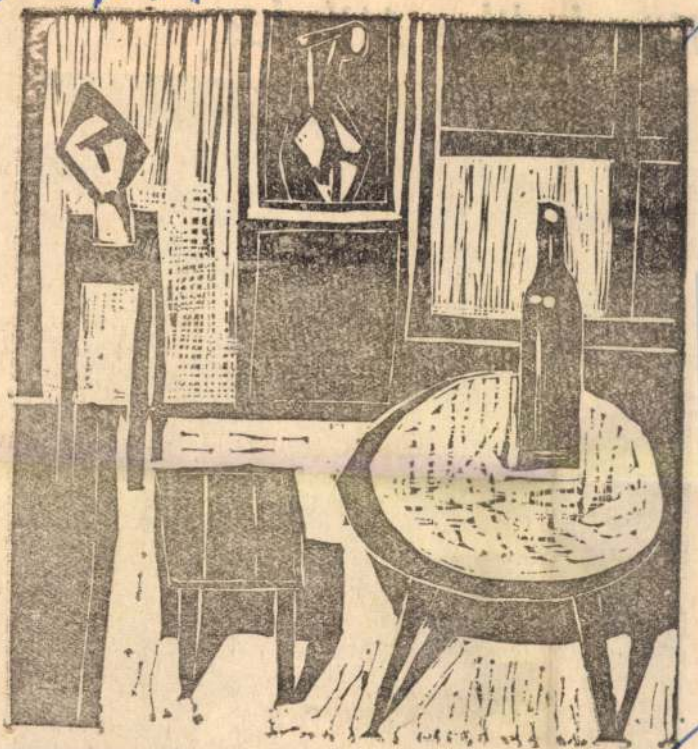

Gonda Zoltán: Szobabelső

Közel

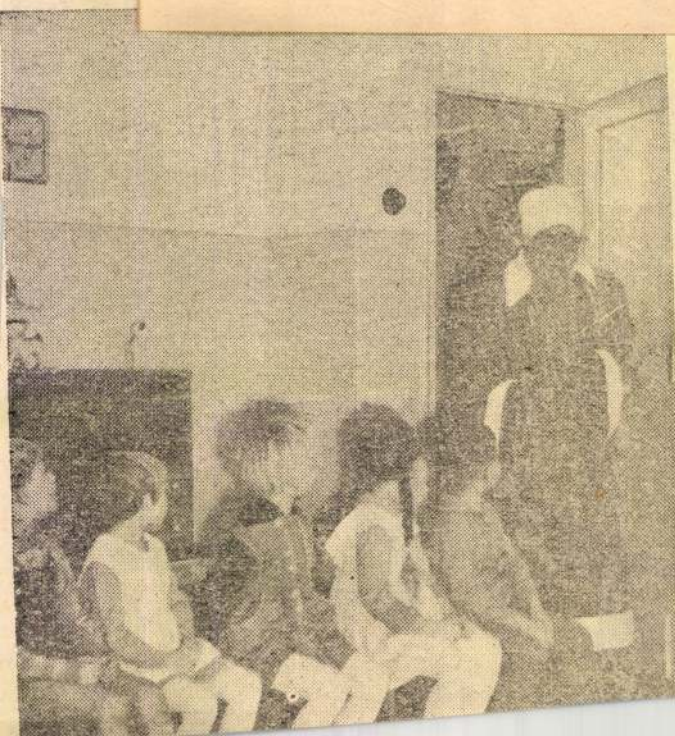

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1971 NOV 7

Gonda Zoltán

1021

GONDA ZOLTÁN * IPARI TÁJ

— Gyere csak, gye
kös! Pont rád van i
szükség — mondta
bácsi, és kedves ven
tuszkolta be az érk
szobába.

A vendég levette
bátját, felakasztotta
gasra, és kérdően
gott.

— Majd abbahagyod te a mosolygást, mindjárt! — jegyezte meg a nagybácsi. — Ész kell ide öcskös! Nagy munkában vagyok. Segíts!

Azzal újsággal, ceruzával a kezében leült a pamlagra.

— No, szedd össze magad! Itt az első kérdés: zeneszerző, hat betűből.

— Csajkovszkij — kiáltott fel vidáman az unokaöccs.

— Nagyszerű fickó vagy — mondta a nagybácsi, és

írás?

— Úgy gondolod, hogy rossz a rejtvény szerkesztése? — ráncolta össze a homlokát a nagybácsi. — És ha más zeneszerzővel próbálkoznánk?

— Kivel mással? — tört ki az unokaöccs.

— Na jó, legyen igazad — hagyta rá a nagybácsi, és odarajzolt még néhány kockát a keresztrejtvény széléhez, s beírta a nevet.

— Íme, itt van a következő vízszintes kérdés: folyó, hat betűből.

— Egy be
is valami? –
az unokaöcc
nyem szerint
A bácsi m
gyöződő kopa
közben szám
kákat. — Na
nem ismerün
— Minek a
mordult rá a
— Hát jó.

Gonda Zoltán, grafikus

Kompozíciók:

Rajz.

Gonda Zoltán: rajza

M. 8.

Népszabadság, Bp. 1971. júl. 11.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-000. 337-748. 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1971 SEP 29

GONDA ZOLTÁN

1021

GONDA ZOLTÁN • VÁROS

BUDAPEST
KIEMELT

keresünk kő
ácsokat, kubi
segédmunkás
— 16 éves k
Jelentkezés az

ÁPRILIS 4.
munkaügyi osztályán, Budapest VIII., Auróra u. 23.

vállalja a

SZAKIPARI ÉS KISLAKÁSÉPÍTŐ KTSZ.
Debrecen, Pásti u. 5.

K

takarítónőt
elfoglaltsággal
örösmarty ut-

vagy képesí-
övónői állást
t év gyakor-
a kiadóba.

ASSÁG

edülálló nyug-
eres, szintén
yugdíjas vagy
ázasság céljá-
ett lakás van.
egymást" jel-
ot a kiadóba

AT

skoca eladó.
acs 4., hibrid

TOR

kamiék, fote-
ladók, délután
chenyi u. 21.

személyes re-
a, háromaj-
szlon, asztal,
ázzal, diner,
Pacsirta ut-

szoba konyha-
Érdeklődni 15
rányi u. 69/B.

itúra, garanci-
nylon függöny,
ladó. Kút ut-
lődni délután.

rtós heverő,
rekamiék,
ő, két kagy-
gos hármas-
s középképer-
tv eladó. Pa-
rt u. 10. Ér-
ra után vagy

Kétszemélyes kihúzhatós új fotelágy eladó. Batthyány u. 7. I. em. 5.

GÉP ÉS SZERSZÁM

Használt mosógép eladó. Nógrádi Mátyás u. 3/B.

K—25-ös zetor eladó. Debrecen, Április 4. útja 39. fszt. 1.

Szívó-nyomó kútszivattyú eladó. Minden kút készítését vállalom. Olajütő 20. Pipó.

EGYÉB

Cserépkályha eladó. Marx Károly u. 48. 2. ajtó.

Dughagyma, csemege fehér eladó. István út 53.

Eladók tiszta, töltőképes boroshordók, varrógép, asztalitűzhely, mosóteknő. Nógrádi Mátyás u. 21.

Garázst vennék vagy bérelnék a város központjában azonnal. Telefon: 14-086.

Eladó alig használt kétszárnyas ajtó, beépített szekrény, kisméretű gyermekágy. Nyár u. 9. fszt. 4.

Gyermekkocsi mély, modern eladó. Kórház u. 12. I. em. 6. Telefon: 17-918.

Szétszedhetős garázs eladó. Jerikó u. 87.

Falusi mennyezet függő lámpa eladó. Beloiannisz u. 2. I. em. 6.

Eladó 28 db-os cserépkályha, zománcozott aknás kályha, fürdőhenger. Simonyi út 30.

Boroshordók, különböző nagyságúak eladók. Ember Pál u. 4. Simonyi útból.

Tetőcserép, használt samottkályha, tetőről leszedett bádoglemez, 145—15-ös használt autógumik belsővel, vegyes fűtésű fürdőszobabojler csapteleppel, jutányos áron megvásárolható. Sesztina u. 8.

Eladó szőlőprés, kútszivattyú, kétszemélyes rekamié. Tóhötöm u. 51.

Eladók boroshordók, ruhaszekrény, komód, Kalor kályha, gázsütő, kerti szerszámok. Poroszlay út 81. Érdeklődni 8—16-ig.

4500 kalóriás magyar, gyártmányú gázkonvektor kifogástalan állapotban eladó. Érdeklődni naponta 18 óra után, Dózsa György u. 11. VI. 25. vagy 17-507-es telefonon.

Istállótrágya eladó. Margit u. 25.

Használható szőlőprést veszek. Dénes, Konyár.

Jó állapotban levő teatűzhely zománcozott csővel, kihúzhatós asztal négy kárpitozott székkel, csillár eladó. Dobozy u. 14. I. em. 6. Érdeklődni 16 óra után mindennap.

Lakásért idős néni gondozását vállaljuk. „Egy gyermekes házaspár" jeligére a kiadóba.

Tollat, dunyhát, párnát veszek. Gottlieb, Bajcsy-Zs. u. 55.

Óriásvirágú szabadföldi Meisteverk évelő szekfű különlegesség több színben, tövenként 2 Ft-ért kapható. Toronyi kertésznél, Békéscsaba, Sztraka u. 27.

Dunyha, párna, használt toll, liba-, kacsatoll felvásárlása. Bajcsy-Zs. u. 42. udvarban.

Tölgymakkot vásárolunk kilónként 2 Ft-ért, átvétel hétfő, szerda, csütörtök, péntek délután 13 órától 17 óráig. Debreceni Erdészet, Kartács u. 13.

Szováti cserép eladó. Mikszáth Kálmán u. 4. Egyetem Kávéháztól 3 perc.

Eladó 1 hold kukorica termése lábon vagy letörve. Érdeklődni Dienes J. u. 9. I. em. 3. 17-574, délután 5 után.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

1971 AUG 9

Gonda Zoltán

1024

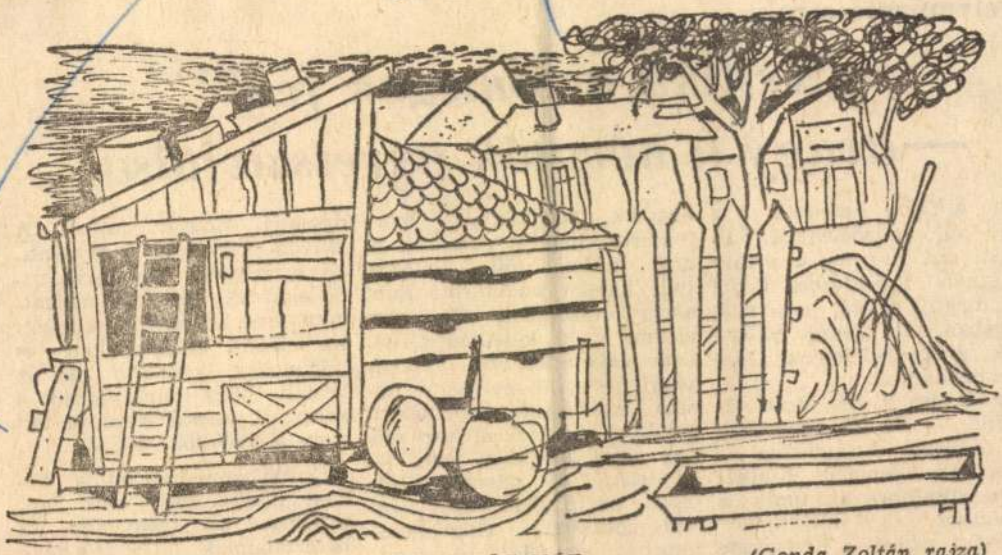

PALÓC HÁZ *(Gonda Zoltán rajza)*

Erdős István:

Nyelvművelő sarok

„Kritika a tömegek felé" —avagy a névutók agresszivitása

Ha a fajok harcáról, s a létért való küzdelemről hall valaki, azt hiszem, a nyelvre gondol legkevésbé. Pedig ami megfigyelhető az élők világában, úgy látszik jelentkezik a beszédelemek *„társadalmában"* is.

Ha az ember egy kicsit eltöpreng — az agresszivitásra oly érzékeny korunkban — a névutók jelenlegi viselkedésén, mindjárt az tűnik a szemünkbe, hogy milyen *terjeszkedni vágyó, s karrierista névutók* is vannak szép, szelíd nyelvünkben.

Ha pedig valaki nekem szegező a kérdést, hogy szeaggódik, gondolkodik, morfondíroz, hanem *valamin*; és nem valami *fölött* határoz, ítél, hanem *valamiről;* mint ahogy évszázadok óta nem valami *fölött* kételkedett, hanem *valamiben*, és rendelkezni nem valami *fölött*, hanem *valamivel* rendelkezett. Tehát a vonzatokról van szó. Egy sereg igénkhez ma — helytelenül — névutót társítanak, pedig azok *ragos névszót vonzanak*. „Gondolkodtunk az ügy *fölött*" — mondja a hivatalnok, pedig csak az *ügyön* gondolkodtak. „Vállalatunk kis létszámú munkaerő fölött rendelkezik" — nemrég valaki.

dzsentri típusát látjuk. A művön *keresztül* a romantika érvényesül. Ha karikírozni akarnék, így fogalmazhatnám meg a végső tanulságot: Az iskolai dolgozatokon és feleleteken *keresztül* ma az látszik, hogy napjainkban a *keresztül* vezető szerepre tett szert a névutók között.

És ki gondolta volna milyen hódító törekvések lappangnak az igénytelen és bátortalannak látszó *féle* névutóban? Évszázadokon át megelégedett az irány és az idő jelölésével. S azt is milyen szerényen tette: „A kocsi Pest *felé*

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

1971 JUL 25

Gonda Zoltán

1021

Nógrádi távlatok

Gonda Zolt

zonnal németül szólnak az szimatolt a levegőbe; a
mberhez.

— Nekem aztán mindegy — evetett Bertalan — Én csak ladogok össze-vissza, meg nutogatok. De maga nagyon szépen beszél olaszul.

— Szépen? — mosolygott hölgy. — Nem hiszem, nogy szépen. Németül sokkal jobban beszélek, de ha csak tehetem, inkább más nyelven értetem meg magam. — A enger felől meleg szél áradt, édeskés szagot csapott a part- a, a kerek, tojásdad kavicsok özé vetődött moszatok, máló estűek émelygős szagát. A ölgy elnézett a víz fölött: — ézze csak, innen szép iga- n, látni az egész hegyre t várost. Mint valami da- szek... egymás hegyén házak és körül a tenamikor sokat jártam

pedett a szomszédos székre, de ott sem ült nyugton, kibontotta tokjából az Agfa fényképezőgépet, és célpontot keresett, de elégedetlenül felfújta az arcát, aztán megkocogtatta a képesújság hátlapját, hogy a férje sürgesse a pincérnőt, hozza már a jeges italt.

A hölgy végre letette a poharat az asztalra; Bertalan figyelte: a pohár megdöccent, a hölgy keze kissé remegett. De mire a fiatalember az arcára tekintett, már mosolygott: — Na, ugye, jó a makréla? — Aztán mielőtt Bertalan válaszolhatott volna: — Egyszóval ez a dóm, ott fenn a hegyen... — Egy pillanatra lehunyta a szemét, arcáról eltűnt a mosoly, el is sápadt,

— Mégsem? — mondta a hölgy. — Mégsem megyünk el innen.

— De ha akarja.::

— Csak nem ijedünk meg tőlük?

— Na nem, nem..: — mondta Bertalan. Nem egészen értette, hogyan gondolja a hölgy. — Miért ijednénk meg tőlük? Tölthetek?

— Töltsön.

— Jó kis bor.

— Nem értek hozzá. De most jólesik.

— Egyszer szeretném hallani, amikor hárfázik. Majd megmondja, hogy hol lehet meghallgatni.

— Sehol. Már nem hárfá- . De ne beszéljünk róla.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

19/1 OKT 20

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Várakozás

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

nek mego
A vár
hangverse
lósi gimná
valamint
és növer
ugyancsak
ménnyel
vevőket.

A makóiak hasznára, örö

Hantos Mihály, a Csongrád megyei tanács elnökhelyettese avatta fel a makói könyvtár új épületét.

A városban a kórháznak és a József Attila gimnáziumnak tíz-tizenezer kötetből álló könyvtára van, a városi könyvtár pedig harmincezer kötettel büszkélkedhet. Az egyre gyarapodó könyvállomány 1952 és 1967 között négyszer költözködött, ám a legutóbbi helyén is mindössze hatvan négyzetméter volt a könyvtár alapt
van hely, alapt
Csongrád meg
beiratkozott olv
ban csupán 11,7
most végre a m
Képünkön: a
létrehozott új é
get nyújt majd

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gonda Zoltán

KÖZNEVELÉS
Budapest
1971 19

1021

Gonda Zoltán rajza

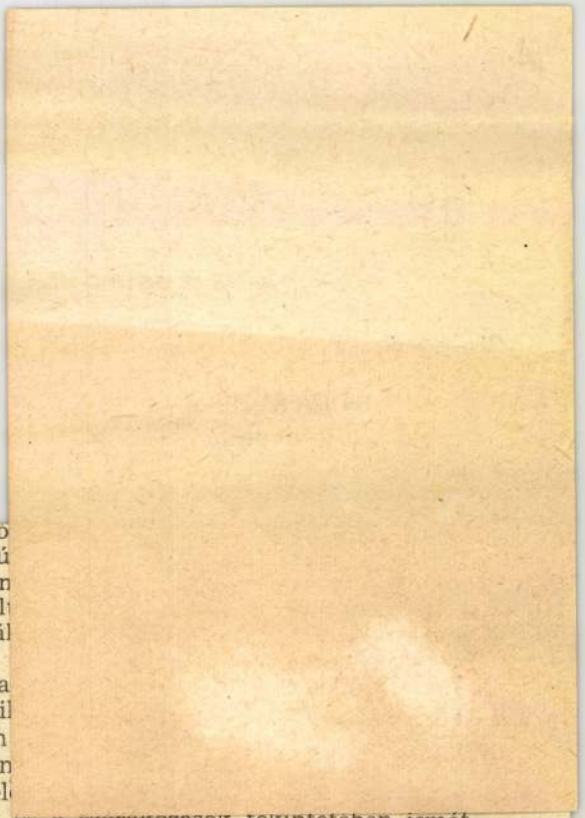

szonyával kapcsolatban érdekes, hogy a „sztoikus", a mérsékelt aktivitású észember került előtérbe 10 szavazattal, a „prométheuszi" (természettudományos) felfogás 6 szavazatával szemben.

Az egyén és család kérdésében viszont a szocialista felfogás a 4. helyre szorult vissza; első helyre a „keresztényi" életeszmény került, megkapta a szavazatok 40 százalékát. A „maitreyán" (megalkuvó) életűt, 2. helyre kerülése — eddigi 6—7. helyezésével szemben — ugyancsak negatív eredmény. Érdekes emellett még a „prométheuszi" (természettudományos) nézet teljes hiánya.

E váratlan eredmény magyarázatát elsősorban abban véljük megtalálni, hogy a világnézet fönt jelzett I—II. területén érik a tanulót a legrendszeresebb és legtudatosabb iskolai nevelési hatások; ez a befolyás a családdal kapcsolatos nézetek vonatkozásában lényegesen gyöngébb. (Elég átnéznünk az osztályfőnöki órák kötött témáit.) Ezen a területen feltétlenül otthon érik a tanulókat a legerősebb hatások, akár úgy, hogy a családi életformát követendőnek, akár úgy, hogy elvetendőnek tartják. Az otthoni beszédtémák között bizonyára sokszor esik szó ismerős családok problémáiról is. Emellett az is késégtelen, hogy a „keresztyéni" fel-

gás családró
ban talán tú
sok a szólan
A kulturál
főnöki témál
kapcsolatos
gazdálkodása
lán kívül éril
A családban
sem értékeln
iskolai nevel
az anyagiak és a szorakozások tekintetében ismét előtérbe került a „szocialista" eszmény, csak 5 százalék körüli szavazatot kapott. Második helyen az „epikureista" nézet jelentkezett, és újból erősnek bizonyult a „keresztényi" felfogás. A „sztoikusok" száma nem éri el az egytizedet; a legjobban a „prométheuszi" (természettudományos) nézet szorult háttérbe.

*

E cikk megírásában, kísérletezéseink közlésében tulajdonképpen a bizonytalanság vezetett. Jó-e az, amit csinálunk? Lehet-e tizenkét évi iskolai nevelés eredményeit valamiképpen regisztrálni? Mi megpróbáltunk valamit. Szeretnénk gyakorló és kutató kollégáinktól további segítséget: ötleteket, javaslatokat kapni, hogy tökéletesíthessük eljárásainkat.

BÓKA JÓZSEF — SZŐTS RUDOLF

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

Gonda Zoltán

1971 OKT 10

1021

CSIKÓ
(Gonda Zoltán tusrajza)

VAS

KOS... R... anyanyelvünk. műsora. — 8.15 Verne Gyula ... változata. I. ré... napi koktél. ... tánczeneműsora ... hez szól a nóta ... lemezek. — 14.... László Margit, Ilosfalvy Róbert és Melis György énekel. — 15.08: Bach-művek. — 16.08: A nyolcadik stáció. Pap Károly regényét rádióra alkalmazta Harmath Judit. — 17.05: Faluról falunak — muzsikával. — 18.05: Schumann: Hat részlet a Fantasiestücke c. műből. — 18.28: Az NDK kultúrájának hete. Rejtvényúton barátainknál. — 19.15: Szólistaparádé. — 20.06: Közvetítés a Győri Kisfaludy Színházból. Berenice: Racine drámáját fordította Vas István. — 22.20: Századunk mesterműveiből. Sosztakovics: XI. szimfónia. — 23.17: Verbunkosok, népdalok. — 0.10—0.25: A Feketeerdő lánya.

PETŐFI RÁDIÓ: 7.30: Orgonaművek. — 8.30: Zenei anyanyelvünk. — 8.40: Százados szenzációk. Írja: Teknős Péter. — 9.25: A „Nyitnikék" postája. Kisiskolások műsora. — 9.55: Olasz művészek operahangversenye. — 10.48: Szívesen hallgattuk... Rádiószínház. — 11.28: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek. — 12.51: Mi lesz Bú Bandival? Fésűs Éva mesejátéka. — 14.00: Táskarádió. — 15.35: Kerekes Tóth Erzsébet és Tekeres Sándor népdalokat énekel. — 16.05: Az NDK kultúrájának hete. — Halló, Berlin! Halló Budapest! — 17.15: A homok táncosai. Nagy Piroska műsora. — 17.45: Brahms-rapszódé. — 9.29: Műsorismertetés. — 9.30: Flipper. Magyarul beszélő amerikai filmsorozat. 3. rész. — 10.00: FTC—Bakony Vegyész női bajnoki kézilabda-mérkőzés közvetítése az Üllői útról. — 11.05: Hétmérföldes kamera. Ütközőhíradó. — 11.20—11.50: „Fényrehívó", II. rész. — 14.38: Műsorismertetés. — 14.40: A korszerű pedagógia műhelyéből. Ellenőrzés feladatlappal. — 15.15: Emberek és emberkék. Békés Tamás irodalmi összeállítása. — 16.05: Röplabda Európa-bajnokság Olaszországban. Riportműsor. — 16.40: „Édesanyám sok szép szava..." Népdalműsor. — 17.05: Műsoraimkat ajánljuk! — 17.30: Delta. — 17.55: Reklámműsor. — 18.05: Magilla gorilla. Magyarul beszélő amerikai rajzfilmsorozat. II. rész. — 18.30: Sporthírek — 18.40: Esti mese. — 18.55: Szünet. — 19.00: A HÉT. — 20.00: Hírek. — 20.05: Rózsa Sándor. Tévéfilm. 8. rész. — 21.05: Telesport. — 21.45: „Kicsoda — micsoda?" Fejtörő játék. — 22.35: Hírek. Sporthírek.

BESZTERCEBÁNYA: 9.00: Óvodások műsora. — 10.30: Tatran Presov—Dukla Praha labdarúgó-mérkőzés. — 11.50: Híradó. — 13.00: Közvetítés a pardubicei lóversenyről. — 15.00: Csehszlovák motorkerékpár-bajnokság. — 17.00: Fehér farkasok. NDK film. —

Gonda Zoltán

Napja a 17. oldalon
„Udvar"

Napjaink 1971 szeptember

1021

Gonda Zoltán

AZ ÉN ÉDESAPÁM

(GONDA ZOLTÁN METSZETE)

„Alig pitymallott, már indult apám,
zörgetni béresnépek ablakán,
hallottam elmenő lépéseit,
lépéseit és köhintéseit . . .”

***

Sokszor napokig nem láttam az apámat. Mikor elment, még átkarolt az álom melege, mikor hazajött — a legkésőbben kelő csillagokkal — már álomban viaskodtam sárkányokkal, kardos huszárokkal. Később meg, mire hozzáérlelt volna az élet, a szemem elé sorjázó betűktől alig láttam az arcát.

Biztosan ez teszi, hogy úgy emlékszem rá, kevés beszédű, ritka mosolyú ember. De mikor beszélt, mikor mosolygott volna? Néha láttam mulatságban kikerekedni az arcát, régi nótákat dalolt, még a tánchoz is kedvet kapott. Otthon sötét volt a szeme, s bár sohasem féltem tőle, kicsit idegenek maradtunk egymás számára.

Csak most már, hogy életem utolérte az övét, most veszem észre mozdulataimban, hangsúlyaimban, nevetésemben, egy-egy eléggé nem ellenőrzött pillanatban, mennyire őt is magamban hordom. Pedig nem járok uradalomba aratni, kapálni, nem kalapálok kaszát harmatos estéken, a földet már csak messziről ismerem. De valami más köthet össze, erősebb, távolabbi szálak, megmagyarázhatatlan vezetékek vezetnek hozzám tőle, s ezeken szabja meg mozdulataim rá hasonlító ritmusát. Még hibáimban is felismerem az övét.

***

„Nekem most ő kell, aki voltál: vesét szorító bíró,
sohase fuvolás dajka, de mindig nyugtalanító,
aki a legszebb örömét könny nélkül eltemeti,
mert földrengést hoz a szíve, ha engedi rendíteni.
Tömör vasoszlop, tartod a mennyet, ne csukódjon a földre,
szádat feszíti valami düh, hogy csókra ne álljon össze,
de kölyökmancsomat megfogod, rámfut az áram szilajon,
vagyok ér-szállal izzó fénytest, fényudvarom a bizalom.”

Most már ismerem az arcát, szemét, mozdulatait, most már ismerem őt.

De ismerik-e apjukat a mostani gyerekek? Akik az elsősztályosok felnőtt-csodáló bizalmával tekintenek rá? Évente többször ünnepeljük már a nőket, az édesanyákat, valahogy úgy hozta az élet sora, hogy a gyerek közvetlen vigyázója, közvetlen társa az édesanya maradt. Az izgatott hát engem így karácsony előtt, milyennek látják édesapjukat a mostani első osztályosok

Az iskola, ahol jártam, típusa is lehet a városi iskolának. A szülők között van igazgató, docens, kutató, villanyszerelő, munkás, pedagógus. S segítségem is volt, egy csupa élet, csupa lendület tanító néni, aki ismerte valamennyi gyerek édesapját, tudta róluk még azt is, mit szoktak csinálni otthon. Váratlanul mentem hozzájuk, nem azt szerettem volna tudni, mit tanultak az iskolában az édesapjukról, hanem azt, mit tudnak róla olyasmit, amit nem lehet megtanulni, csak érezni lehet. Csak a pillanatok varázslataiból vagy keserűségeiből rakódhat össze az a kép, amely bennük él.

Milyen hát ez a kép?

***

„Föltekintek, ekkor látom,
fölmerül a ködből arca,
ő az, ő az, ő jön erre,
látom, épp a pince felől
int, hogy jön már, csak egy percre
dolga van még, hogy megvárom.
Fölmelegszem mosolyától.”

***

— Gyerekek, milyen a ti édesapátok? Gondolkozzatok csak, milyennek ismeritek?

Negyven gyerek gondolkodik. Komolyan, felelősséggel. Egy rövidhajú, fekete kislány keze emelkedik először a magasba.

— Jószívű.

— Ez igaz, de milyen a külseje? Ki tudja elmondani, milyen a szeme, a haja, alacsony-e vagy magas?

Pöttöm fiú áll fel, keresi a szavakat.

— Az én apukám nagy. És a haja fekete.

— Az enyém is nagy — szól közbe jelentkezés nélkül egy copfos kislány. — És a szeme kék.

Lacika is jelentkezik.

— Magas az apukám és fekete a szeme és szőke a haja.

Szőke? A tanító néni odajön hozzám, súgja, ősz az édesapja haja. Mit érezhet ebből egy elsősosztályos, mi a különbség ősz haj és szőke haj között?

— És kinek fiatal az édesapja, gyerekek?

A negyven gyerekből harmincnégyen felállnak. Hatan maradnak ülve. Mint megtudom, nekik negyven év körüli az édesapjuk. Ó, édes elfogultság, hogy magyarázzam meg nektek, hogy egy negyvenéves édesapa még nagyon fiatal?

***

„Az én apám reggeltől estig
izzadva lót-fut, robotol,
Az én apámnál nincs jobb ember,
nincs, nincs sehol.”

***

— Ki tudja megmondani gyerekek, hogy hol dolgozik az édesapja?

Alig négyen-öten nem jelentkeznek. A többi áll és emeli a kezét. Most már megindult a szó belőlük, látom az arcukon, mennyi mindent szeretnének elmondani. De csak néhányan beszélnek.

— Az enyém a dohánygyárban dolgozik, lakatos.

— Az enyém az egyetemen dolgozik és fi- dolgozik.

— én apukám kocsit szerel.

— n apukám meg igazgató.

— dolgozik, mit gondolsz? — kér- tanító néni ettől a komoly képű

úgy figye okat nézeget.

olag mit ac g csapágyakat csinál — ilevest, me gányképű fiú az utolsó zetétlet, va padban önkén

— a beszélni a munká- ert tett meg

nek. Alig egy- apja munkájá- ról. Aztán az is kiderül, hogy nekik még nem, de az édesanyjuknak beszél odahaza apuka. Csakhát a gyerekeket még erősebben köti a játék, mint a felnőttek gondjai.

— És mit gondoltok, mennyit keres az édesapátok?

Csodálatos gyerekkor, ők bizony ezt még nem tudják. Van, aki 100 forintra, van, aki tízezerre taksálja az édesapja keresményét. De csodálkozhatunk-e rajta? Nincsenek gondjaik, nem igen nélkülöznek ezek a gyerekek. Milyen jó nekik, számukra mellékes még a pénz.

— Mit gondoltok, gyerekek, mit lehet venni azon a pénzen, amit édesapátok keres?

— Ruhát és ennivalót — áll fel egy kis praktikus.

— Egy személygépkocsit — fogalmazza meg ábrándjait egy kisfiú, de egy másik kineveti:

— Ó, hiszen még tízezer forintért is csak motort lehet venni!

Ebben maradunk. S magamban még abban, milyen jó, hogy ők még csak érzik az otthon melegét, gondjait nem igen ismerik.

***

„Két pár cipője volt és két ruhája.
Zord volt. Nem is mertünk felnézni rája.
De néha este ellágyult, felolvadt,
nyitotta nékünk az ablak kilincsét,
és megmutatta mesebeli kincsét,
az őszi égbolton a tiszta holdat.”

***

— És odahaza? Mit szokott csinálni odahaza édesapátok? Szokott-e dolgozni?

Az osztálynak kb. a fele áll fel. De arra a kérdésre, hogy kinek nem csinál semmit otthon az édesapja, csak leül a fotelbe és újságot olvas, meg tévét néz, mindössze öthat gyerek áll fel. Nehéz hát ezt így megítélni. De egy kérdés eligazít. A tanító néni megkérdezi, mit gondolnak ezek a csöppségek, ki dolgozik többet odahaza, édesapa vagy édesanya? S a válasz? Harminchárman az édesanyjukra szavaznak. De néhányan demokratikusak:

— Egyformán dolgoznak.

S erre is felállnak tizennyolcan.

— És mit szokott csinálni édesapa otthon?

Jönnek a válaszok, peregnek és rebbennek, tiszta hitű és tiszta szemű gyerekek mondják:

— Főz! (Nocsak!)

— Szalonnát süt.

— Ha elromlik valami, megcsinálja.

— Mosogat és takarít és mos is. (Aranyos kislány, nem igen tudja, milyen ritka példát mondott.)

— Tegnap is megcsinálta a konvektort.

— Elmegy a boltba.

— Édesanyám megvarrja a subaszőnyeget és apukám felteszi a falra. (Tündéri kis kölyök, meg nem merném kérdezni tőle, szerinte melyik a nehezebb munka. Az apja mellett szólna.)

***

„Fának fekete földből
jó volt nekem e föltört
kézből kinőnöm, szép volt —
az apámé volt.
Volt úgy is, kézrefogták
kezemet, simogatták.
Tudtam, ha mosolyogtak.
Apám kezei voltak.”

***

— Kit szokott megcsókolni az édesapja, ha hazajön a munkából?

Egy gyerek nem áll fel. Mosolyog, de én könnyet látok a szemében. A későbbi könnyeket, amelyek akkor lopakodnak oda, ha megtudja, mit vesztett az elmaradt csókokkal.

Érzik a gyerekek, hogy itt most miről van szó. Csak ez magyarázhatja ezt a bejelentést:

— Én egyszer a perselyemből kipótoltam apukámnak ötszáz forintot.

Ki tudja, mennyi volt a pénz, mennyit adott ő. Nem is fontos. A szándék a fontos.

— Kivel szokott otthon beszélgetni az édesapja?

Majdnem mindenki feláll.

— És miről beszélget?

Kerekképű szőke lány:

— Megkérdezi van-e piros pont.

— S ha van?

— Akkor pénzt ad.

— És ki kap puszit a piros pontért?

Hatan nem állnak fel.

— És kit szokott megverni az édesapja?

Tizenegyen állnak. Egy az ülve maradottak között megszólal:

— Az én apukámnak nem jár el a keze.

Mit tud még ő erről a kézről? A simogatást. Azt biztosan.

***

„Apám! nem látja senki se:
szám szélén mélyül bús vonásod;
kacagok vígan, de szivárog
nyelvem alatt keserű szád íze.”

***

— Milyen az édesapátok? — kérdi a tanító néni, és egy gyerek önkéntelenül, hangosan megszólal. Csak ennyit mond:

— Nekem már nincs.

Ó, nem, nem halt meg. Nem azért nincs.

— Álljanak fel azok, gyerekek, akikkel nem lakik ott az édesapjuk!

Hárman vannak. Csak én látom vajon körülöttük lebegni a magányosságot?

— De meg szokott látogatni?

— Igen. És akkor hoz narancsot meg körtét.

— Nekem egyszer mikulást is hozott — áll fel egy szemüveges.

— És miért nem lakik veletek?

— Mert odaütött anyukámnak.

Valami jajdul belül. Emlék? Szégyen? Keserűség? Óh, ha minden felemelt kezű férfi arra gondolna, hogy néz rá egy ártatlan gyerek, tudom, lehullanának az ütésre emelt kezek.

— És kivel szeretnétek lakni jobban, anyukátokkal vagy apukátokkal?

Állnak ők hárman, csöndesen, mit is válaszoljanak? Egyszerre megszólal egyikük, bölcsessége szívfájdító:

— Mind a kettővel.

***

„Apám? Mint a harangkongás,
zendül bennem a szorongás,
Apám? Mintha bennem lakna:
a kezemben, homlokomban,
egy-egy teljesebb szavamban.
Hogyha szólok, ő szól bennem,
vére iramlik szívemben,
szemeimet tőle kaptam,
mosolyát is tőle loptam.”

***

— No, gyerekek, most figyeljetek és gondolkodjatok! Ki szeretne közületek olyan lenni, mint az édesapátok? Ki szeretne rá hasonlítani? Azok álljanak fel!

Ha jól számolom, öten nem állnak fel. Vajon miért?

— És miért szeretnétek rá hasonlítani?

— Mert szigorú — jelenti be egy kisfiú.

— És miből tudod, hogy szigorú? — kérdez a tanító néni.

— Mert ha rossz vagyok, akkor mérges, és nem játszik velem.

Egy kislány mást mond.

— Mert jószívű.

— Ezt meg miből tudod?

— Mert hoz nekem játékot.

Megint a tanító néni kérdez.

— És mesét olvasni nem szokott nektek, játszani nem szokott veletek?

Tavaszi fényben csillognak a szemek, emelkednek az ujjak.

— Mindig játszik velem a futballpályán.

— Vasárnap lejön játszani.

— Van egy focis pályám, mikor hazajön, mindig játszik.

— Szokott mesét olvasni, és én is olvasok neki.

Egy szomorú szemű kisfiút állít fel a tanító néni.

— És veled nem szokott játszani?

— Nem.

— És ki játszik veled?

— Senki.

Ezután nem lehet kérdezni többet.

***

„E két kéz után kaptam,
ha elzuhantam;
ez simogatott, ez vert,
ez gyúrt belőlem embert.
Lelket
testembe ők leheltek,
nekem e két eres kéz
volt a Teremtés.”

***

Aztán olyat játszik az osztály, hogy lerajzolják az édesapjukat. Ahogyan otthon látják. És lerajzolják, mit vennének neki karácsonyra ajándékba, ha sok pénzük volna. Kicsi majmok, egymásra figyelnek, mit rajzol a másik. De mit is rajzol?

Egyik rajzon kinyújtott kezű férfialak.

— Itt mit csinál édesapád?

— Nyúl értem.

Nem kell magyarázni. Tudom, mit jelent a kinyújtott kéz. Ha most magyarázni kezdeném, megtörne a varázslat.

— És ez mi kisfiam?

— Ez torta.

És már jönnek a válaszok a rajzlap fölül:

— Ez borotva. Ez meg öngyújtó. Ez meg autó.

És kabát és karácsonyfa, sok-sok karácsonyfa. S a fán vagy fa alatt gondosan színezett szívek. Tán fele gyerek szívet is rajzolt az édesapjának. Azok is, akikkel nem él együtt. De szeretném elküldeni nekik ezeket a rajzokat! De csak megőrzöm őket, valahogyan úgy, ahogy régi képet, hajcsomót, megszáradt virágokat őriz az ember.

És nem volt, negyven gyerek közül nem volt egyetlen egy sem, aki nem rajzolt ajándékot az édesapjának. Sokuk kis rajzán nem tudok eligazodni, ki tudja, mit láttak ők bele a számomra csak kerek vagy szögletes formákba? Mindegyikükkel nem magyaráztathattam meg. De ezeket az ajándékokat majd oda kell gondolni karácsony estén a csillagot hullató fa alá, hiszen ha nem is tudták megvenni, szívükből gondolták. Még közölni sem tudom őket, pedig azt tettem volna legszívesebben, szavak helyett ideraktam volna negyven gyerekrajzot.

Tanulságul az édesapáknak.

***

„Az én édesapám az emberek apja,
s én az embereknek testvére vagyok.”

***

Ne kérdezzék, mit tudtam meg ezen a délelőttön ebben az osztályban. Ne kérdezzék, mert beszélni nehezen tudnék róla. Mit is mondhatnék? Ennyi gyermeki szeretet és őszinteség után mit érne a szó az apák felelősségéről, apák és gyermekek kapcsolatáról, a család szerepéről a gyerekek életében? Üres szavak lennének most ezek, mert bennem még itt élnek az arcok, a szemek, a gondterhelt homlokok, ahogyan törik a fejüket, mit is ajándékozzanak legalább így, képzeletükben az édesapjuknak.

Azt hittem először, félni fognak a témától, nem beszélnek szívesen, idegen ember ül közöttük, hogyan nyitnák meg a szívüket. De megnyitották. Biztosan a téma tette, amiről beszélgettünk, a téma, amely számukra annyira kedves, az édesapjuk. És nem akartam én azt sem, hogy bárkinek a szívéből kiszorítsam az édesanyját, nem akartam én mást, csak megkeresni milyennek látja 1970 karácsonya előtt negyven debreceni elsősztályos az édesapját. S ha helyettem is, sokunk helyett is szóltak, köszönöm nekik. Köszönöm, hogy ők ki tudják mondani a fájdalmukat is, az örömüket is. Mi, felnőttek, már valahol az évek útvesztőiben kicsit elfelejtettünk beszélni.

De jó lenne, ha hallgatni tudnánk legalább. Hallgatni ezekre az arcokra, szemekre, szívekre, amelyek körülöttünk vagy közel hozzánk dobognak. Hányszor nem vesszük észre ezt a szívdobbanást.

S titokban arra gondolok, milyen válaszokat hallanék, ha egyszer valaki minket, felnőtteket kérdezne meg az édesapánkról, édesanyánkról, az öregekről, akik valamikor játékot hoztak nekünk és megcsókoltak, ha hazajöttek a munkából? Riadtan dobol belül valami, jobb ezt talán meg sem próbálni. Rájuk gondolni jobb, akik meg tudják fogalmazni még, mennyire szeretik az édesapjukat.

***

„. . . nem ismer az élet megállást,
add rám, apám, add rám az áldást.
Arcod, mi arcomon dereng át,
adott nekem gyönyörű példát:
Nincs is más kívánságom, vá-
álljak úgy, mint te, a világ

***

Bény

Az alázat állomásai

HARMINC ÉVE SZÍNÉSZ OLÁH GYÖRGY

Hinnéd-e, ha nem gyűlnének szemed elé szigorú és cáfolhatatlan papírok? Hinnéd-e, ha látod a színpadon táncolni, énekelni, ha a szemébe nézel, amely úgy tele van reménnyel és lendülettel, mint a húszéveseké? Hinnéd-e, hogy Oláh György — mit rejtegessem: Gyurka — harminc éve színész? Szándékosan nem írom azt, hogy harminc éve játszik, harminc éve van a színpadon, harminc éve alakít embereket. Nem, ő harminc éve *színész.*

Emlékeit albumokba gyűjtötte. Az egyiken mottóként Petőfi versének, a Színészdalnak négy sora. Hitvallás ez, egy alkotó művész hitvallása, s nem most íratta oda ezt, hanem hosszú évekkel ezelőtt. Illő hát, hogy mi is ezt a verset vegyük mottónak, ha róla beszélünk. Olyan alakja ő a magyar színjátszásnak, hogy egyszerre ment át hagyományokat és keres új utakat. Harminc éve.

1

„Minden művészetek
Fején a korona:
A mi művészetünk.
Ellen ki mondana?"

TÖRTÉNET:

1941. március 31-én Kerek György makói tanító levelet kapott a Színművészeti Kamarától, amelyben értesítették, hogy tehetséges tanítványa vizsgát tehet színművészetből. S a tanítvány, a szegényember fia, aki világváltani indult, mert a móraferenci indulatú tanító szárnyai alá vette, felismervén kivételes képességeit, néhány év inaskodás után elindult vizsgázni Budapestre. Tán azelőtt sohasem járt ott, tán azelőtt sohasem találkozott azokkal a művészekkel, akik előtt bizonyíthatott. A bizonyítványon ott vannak a nevek: Hettyey Aranka, Makay Margit, Hegedűs Tibor, dr. Székelyhidy Ferenc, dr. Galamb Sándor. Egy darab színháztörténelem.

Tizennyolc éves volt ekkor. S amikor levizsgázott, nézte, nézte az oklevelet: Oláh György színművész.

VALLOMÁS:

— Színész lettem, mert ezt akartam, erre készültem. Harminc éven át szinte minden este színpadon voltam, ezt a sorozatot csak a betegségem szakította meg. Ez az életem, a szenvedélyem, a hivatásom, a magánéletem. Hiszek a színházban, ma is olyan türelmetlen hittel, mint amikor elkezdtem. Készülök minden próbára, minden fellépésre, alázattal és komolyan. Hiszek abban, hogy a színpadon egyéniségre van szükség, bár a kollektív színjátszás ezt kissé háttérbe szorítja. Azt szeretném, ha még alaposabban, még mélyebben, még pontosabban készülhetnénk fel minden produkcióra, minden előadásra, hogy a néző valóban a csodával találkozzék a színházban: az élet művészetté alakított csodáival. Minden este újrakezdem ezt a pályát, mert nem lehet megunni, nem lehet elfáradni. Minden este feltámadok és megszületek. Ez az életem.

AZ ÚJSÁGÍRÓ:

Harmincéves pályafutása során nem kapott rossz kritikát. Olvastam mindegyiket, összegyűjtötte. Csak jót írtak róla, újra és újra felfedezték. Nemcsak azt, hogy jól énekel és táncol, nemcsak charmejáért dicsérték. Hanem mert minden szerepét alázattal és szeretettel játszotta. Azt hiszem, az alázat volt életének legfontosabb eleme. Minden parányi szerep ugyanolyan feszültséget okozott benne, mint a főszerepek, minden mondatnak és mozdulatnak érezte és érzi a jelentőségét. Hamis hangjai nincsenek, csak szívhangok. Nagyon mélyről jövő emberi hangok. Harminc éve színész.

2

„Csak árny, amit teremt
A költőképzelet:
Mi adjuk meg neki
A lelket, életet."

TÖRTÉNET:

Meg se száradt bizonyítványán a tinta, leszerződtette Kőszegi Géza a kispesti társulathoz. Apróbb szerepek után nagyobb szerepet játszott a Gergyói bálban, a Csongor és Tündében (Duzzogot). Pályatársai voltak e társulatnál Rajz János, Körösztös István, Szabó Ernő, Vörösmarty Lili. Egy év múlva Hlatky László igazgató Pécsre szerződtette, majd Beleznay Unger István 1943-ban elhozta a debreceni társulathoz. A Cigányszerelem Jonel szerepében mutatkozott be, nagy meglepetést és sikert aratva. Itt játszik az államosításig, akkor Kecskemétre kerül, ahol Márki Géza az igazgató.

1956 júliusában a nagy debreceni társulathoz szerződteti Téry Árpád. Látta és szerződtette. A debreceni közönség egyik kedvence hazatért, azóta itt van, itt játszik, azóta nyíltszíni taps fogadja, ha bejön a színpadra. S a taps alakításoknak, emlékeknek, színházi élményeknek szól. Színész volt mindig. Immár harminc éve.

VALLOMÁS:

— Bőven megrakott élménnyel engem az a kor, amelyet átéltem. Talán ezért is vagyok nagyon érzékeny az emberségre, sokkal hamarabb megérzem a rosszat, mint más. Reagálok az embertelenségre s magamban, a szerepeimben is az emberséget igyekszem megépíteni. Ahol csak módom volt, amiben csak módom volt, a legkisebb szerepből is embert akartam formálni, élő, érző embert. Sok olyan szerepet is eljátszottam, ahol nem a hit, hanem a fantázia segített, de azokból is embert gyúrtam. Mindig az volt a célom, hogy megmutassam az embereknek, akik a nézőtéren ülnek, milyenek legyenek, vagy milyenek ne legyenek.

AZ ÚJSÁGÍRÓ:

Leírtam róla én is, más is, élettel tölt ki minden figurát. Önmagát sem ismétli, nincsenek manírjai, elkoptatott fogásai. Ő hisz minden szerepben, emberfölötti hittel keresi meg azt a morzsányi igazságot is, amelyre felépítheti a színészi képzelet által megalkotott emberi lelket. Ez az igazi megújhodás a színésznél: szerepről szerepre újat teremteni. Ezért szeretem és becsülöm őt.

3

„Miénk a hatalom
Az emberszív felett:
Idézni egyaránt
Mosolyt vagy könnyeket."

TÖRTÉNET:

Táncoskomikus lett, mert kitűnően táncolt, jól énekelt, volt humorérzéke. Azt írták róla, ha tíz centivel magasabb, bonviván lehetne. Pedig valójában jellemszínész volt mindig. Játszott operát — Bohémélet, Szerelmi bájital —, játszott drámát, vígjátékot, és végigjátszotta az operettirodalmat. Tán így ismerik legtöbben, táncoskomikusként. S tán sokan nem is veszik észre, milyen alázatra van szükség, hogy ezek a figurák újra s mindig éljenek. Legkedvesebb operettszerepe Glauziusz bácsi az Állami Áruházban, prózai szerepei közül talán a Shakespeare-vígjátékok szolgaszerepeit szerette legjobban.

VALLOMÁS:

— Minden szerepemet szerettem, sokan hívtak és hívnak „örömszínésznek", mert minden feladatnak örülök, minden szerepnek, ahol igazat mondhatok az embereknek. Az operett mozgáskultúrára tanított, a színészi szabadság elmélyítését segítette. A vígjáték sikerének titka a biztos szövegtudás, ez adja a magabiztosságot. Példaképeim vannak, Rajz János, Szabó Ernő, Feleki Kamill. Sokat játszottam fiatal koromban öregeket, tán ezek a szerepek is tanítottak az emberi bölcsességre. A színésznek tudnia kell, mit akar elérni, ha nincs ízlése, könnyen áteshet a másik oldalra. Ezért fontos szerintem egyrészt az önkontroll, másrészt a tudatos színjátszás, csak ez eredményezhet szuggesztivitást, ami nélkül nincs színház. Azt hiszem, a korszerű színjátszás azt jelenti: nagyon mélyen átérezni és átgondolni, mit is játszunk tulajdonképpen. Alkotói hangulat, odaadás kell, s ha ez megvan, akkor a legkönnyebb műfajt is lehet ízlésesen játszani.

AZ ÚJSÁGÍRÓ:

Példát is mutatott rá nem egyet. Példát a színpadon, példát az életében. Ő nem beszél róla, nekem el kell mondanom, hogy huszonöt éve vesz részt a munkásmozgalomban, 1953 óta párttag. Az a hit és odaadás, az az alázat és lelkiismeretesség, amely a színpadon jellemzi, magánéletében is jelen van. S ha a francia király a János vitézben, ha Lady Makbegy a Macbirdben, egyaránt ott áll mögötte, alakítása mögött az élet és az emberség hitele.

4

„De amit színpadon
A népnek hirdetünk,
Ne hazudtolja meg
A cselekedetünk."

TÖRTÉNET:

1966-ban Jászai-díjat kapott. Nívódíjak, elismerő oklevelek, Lázár Máriától kapott szegfű, Farkas Ferenctől kapott babérkoszorú, dedikációk, baráti levelek, ebből állnak össze a sikerek. S van még egy szenvedélye a magánéletben, a két gyermek, akit az életnek és a művészetnek akar felnevelni. Két lánya tölti ki élete másik felét. S a gondolat, lassanként át kell adnia a táncoskomikus szerepkört másnak. Jellemszínész lesz, funkciójában is. Vidéken él, vidéki színész, nem hívják rádiózni, tévézni, filmezni. S nem az a természet, aki Fészekasztalokhoz sündörögjön alamizsnáért. Hisz abban, ahogy él.

VALLOMÁS:

— Örülök neki, ha a civiléletben nem veszik észre rajtam, hogy színész vagyok. Miért látsszon ez? Olyan ember vagyok, mint bárki más, csak ha színpadra megyek, ki kell emelkednem ebből a privátságból. Vágyaim szerények, minden szerepet, amit kapok, érdekesen és jól eljátszani, hogy a közönség is érdekesnek találja, ha rossz a szerep, jót csinálni belőle, embert keresni a figurákban. Nem zavar a vidék sem, e város színházának múltja, rangja van, itt is ugyanazt kell kapnia a nézőnek, mint Budapesten. S megvan itt a közönség is, ha a színész szereti. Az persze jó lenne, ha önálló operaház és prózai színház lenne, mert ez még nagyobb lehetőséget adna az elmélyüléshez. Vidék? Én otthon vagyok.

AZ ÚJSÁGÍRÓ:

Nemcsak Debrecenben van otthon. A közönség szívében is. Ahogyan ő szereti a szerepeit, a közönséget, úgy szeretik őt a szerepek és a nézők. Ezért csattan a taps, ha megjelenik, ezért néznek utána az utcán, egy gimnazista ezért írt róla dolgozatot, mint emberi és művészi eszményképről. Ez a hivatás becsülete. Ezért érdemes színésznek lenni.

5

Befejezni nincs mit. Újabb harminc alkotó év van előtte, reméljük. S aki harminc évig bizonyította, hogy színész, az megérdemelne talán nagyobb megbecsülést is. Ó, nem érmekre, plecsnikre gondolok, csak arra, hogy a színházi taps az életben is melegítse át a szemeket. Amelyekbe könnyet, mosolyt csal estéről estére Oláh György színész.

Bényei József

GONDOLATOK E

Hála a korszerű technikának, a televíziónak — no meg jónéhány lelkes embernek! — a „Röpülj, páva!" műsorokon keresztül a népdal ismét társadalmunk érdeklődésének előterébe került. Ezért az újabb érdeklődési hullámért minden bizonnyal nagyon hálás lesz az utókor, és joggal. A magyar népdalra való társadalmi odafigyelés jelenleg nagyobb erősségű, még több mondanivaló hordozására, továbbvitelére képes, mint amit eddig ebből kiaknáztunk.

Ezt nem csak a magam megnyugtatására — vagy ösztönzésére? — írom a következő soraim elé, hanem azért is, hogy bátorítsam, biztassam mindazokat a népdallal való erőteljesebb foglalkozásra, akiknek — akár mint gyűjtők, tudósok, feldolgozók, előadók vagy műkedvelők — kedves a népdal. S tudom, hogy ilyenek sokan vannak!

Nagyon megérdemlik a magyar népdalok a társadalmi odafigyelés és a velük való fokozottabb foglalkozást! A népművészetnek ezek az évszázadok által csiszolt gyöngyszemei mélységesen hordozzák a nép lelkét, vágyait, törekvéseit. Egyesek közülük történelmi, társadalmi mondanivalóban is bővelkednek. Csak érteni kell azt a népzene anyanyelvet, amelyet oly finoman, képletesen, gazdag szimbolizálással használ, illetve használt népünk. A dalok születésének több évtizede vagy évszázados távlataiban.

Lássunk most a sok tízezer közül egyet, amelyet Kodály Zoltán gyűjtött egykor Tiszacsegén:

Amott legel, amott legel, amott legel hat pej csikó magába',
Mind a hatnak, mind a hatnak, mind a hatnak rézbékóban a lába.
Gyere, babám, térítsd vissza a csikót,
Reszeljük le, reszeljük le, reszeljük le a lábáról a békót.

Lereszeltük, lereszeltük, lereszeltük a lábáról a békót.
Hát azután, hát azután, hát azután merre hajtsuk a csikót?
Majd elhajtjuk amerre a Nap lejár,
Arra tudom, arra tudom, arra tudom a gazdája sosem jár.

Sokak által ismert népdal. Első hallásra, felszínes odafigyelésre egy hortobágyi, vagy más pusztai idillikus hangulatot idéző népdal. Így is megkapó és szép, szívesen és sokan éneklik. De talán még nagyobb lenne kedvelőinek tábora, ha minden sorából ki tudnák olvasni az igazi mondanivalót, azt, ami szülte ezt a népdalt!

Lássuk tehát e népdal igazi — történelmi és társadalmi gyökerekben rejlő — mondanivalóját! Elöljáróban leszögezem, hogy nem belemagyarázásról van szó a dal szövegének értelmezésénél. Mindazok igazolni tudnak, akik érzik és értik a népdal nyelvezetének szimbólumvilágát.

Amott legel, amott legel, amott legel hat pej csikó magába' — mondja a dal első sora. A háromszor is elmondott »amott legel« már indulásként is sejteti velünk, hogy itt nagy „messzeségekről", nagy „távolságokról", háromszor is megerősített távolságról van szó. A ló a magyar ember kedves állata, a népdalban a szeretet, a szerelem egyik szimbóluma. De itt csikóról, pej csikóról, hat pej csikóról van szó! Igen! Itt tehát még csak „kicsi lóról", „csikóról", kibontakozóban levő szerelemről van szó, nem is akármilyenről, „pej"-ről, pirosról, lángolóról! És nem is valamiféle elfutó szerelemről, hanem „legelő", nyugodtan és időtállóan kibomló nagy szerelemről, amit a „hat", a sokra, nagyra utaló szám is mutat.

Mind a hatnak, mind a hatnak, mind a hatnak rézbékóban a lába — mondja a következő sor. Háromszorosan bizonygatja, hogy ez a nagy szerelem béklyóba van verve, nem mehet előre, nem bontakozhat ki. Nem is akármilyen béklyóba, rézbéklyóba! A „réz" ennek a béklyónak a vasnál is időtállóbbságára, tartósságára utal. Ha mindenhez

JÓZSA JÁNOS

Amikor még iskolába jártam, csak az első vagy utolsó padot szeretem. Az első padon túllátott a tanár szeme, az utolsóig nem ért el, csak nagyon ritkán. Egyedül érezhettem magam akkor is, ha sokan voltak körülöttem. Figyelhettem, de engem senki sem figyelt.

Most is a hátsó padban kuporgok. Barna, szőke, ősz, kopasz fejek bólogatnak előttem. Nehezen simul kezükbe a ceruza. Érdekes ábrák születnek. Kint köd és eső. A cipőkön megtapadt sár lassan pereg a parkettra. Este fél kilenc.

K. VINCZE MÁRIA:

Különös

Már nem is emlékszem a hajnalra, az óra a csörgésre, olyan régen volt. A vacsorakenyér itt szorong mellettem, a felvágott zöldül a melegben, s egyikünk gyomra ne tudja már, mi volt ebédre.

Este fél kilenc. Figyelnem kellene. Azért jöttem ide. Jószántam vendégnek. Harminc idősödő embert akarok látni, ahogy fogja a fejét, lát, füzetét. Születnek a gondolatok, tudás bontakozik, válaszolnak mire, amit eddig nem ismertek.

Súlyos szőke konty göndörödik előttem. Élénken himbálódzik balra. Cigarettát morzsol, készül a szünetre. Vidám. Este kilenc tartja ebben a kis csinibabában a lelket? Gondolom várja valaki kapuban. A szerelem szárnyakat ad.

Inkább a mellette ülő ősz asszonyon csodálkozom, aki mintha sok függne mindattól, amit elmondanak. Pedig látszhatnak neki? 50 éves háziasszony. Eddig is megfőzte a krumplit, sütötte a jó kalácsot anélkül, hogy tudta volna a levegő összelrágozott volna egy igét. Élt. Most pedig itt görnyed egy

Ázott egyenruhájú vasutas bácsi vajon hány kilométer

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1983 SEP 10

GONDA ZOLTÁN:
FORMÁK

1021

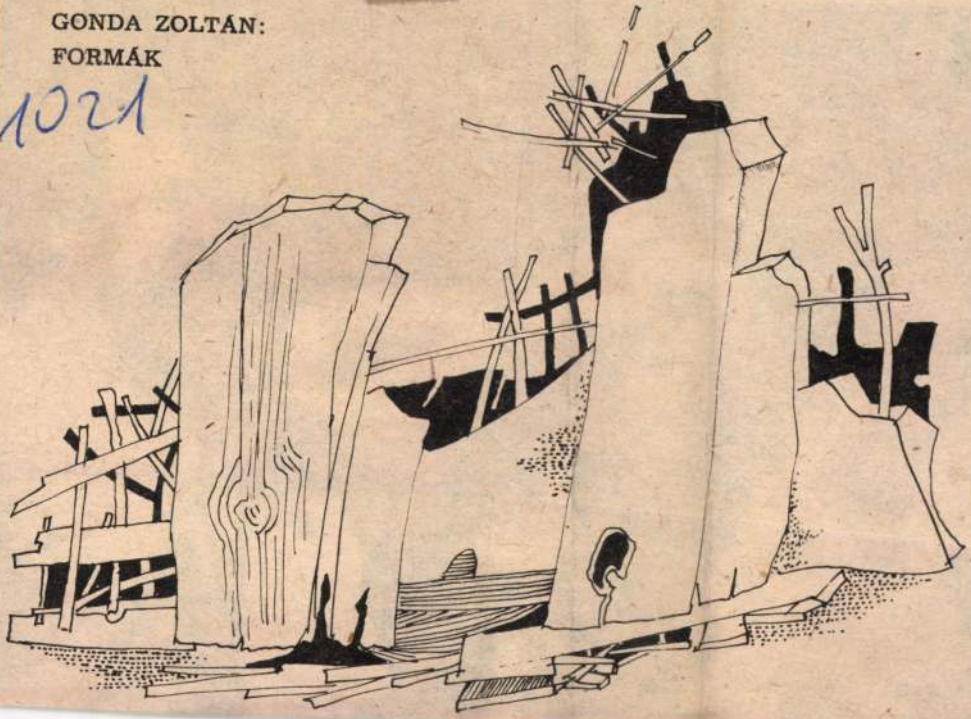

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán
grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1984 JAN 25

a tárgyi és személyi feltételek De azért már beleszokhatott

1021

Gonda Zoltán grafikája (linómetszet)

tenység leírásával
evélben. Debrecen,
személyzeti vezetőn
A H.-B. m.-i Ve
ajdúsámsoni öntödei
llenőrzési munkak
zakirányú vagy gépip
olgozót keres felvé
z öntödei üzemve
ámson, Hadházi u. 3
A Hajdú-Bihar meg
áz-rendelőintézete
érfi és női betanít
erti traktorvezetőt,
sszisztenst alkalmaz.
ecen, Bartók Béla út 4., munkaügyi
osztályán.

Felvételre keresünk közgazdasági szakközépiskolai végzettséggel, 3—5 éves gyakorlattal rendelkező munkavállalót kontírozó könyvelői munkakörbe. TANÉRT 1. sz. mechanikai tanműhely, Debrecen, Hámán Kató út 76. sz.

A VERTIKÁL
Építő- és Vasipari
Kisszövetkezet

rövid határidővel vállal

kazánszerelést,
kazánjavítást,
csövezést és revíziót.
4032 Debrecen,
Lehel utca 24. szám
Telefon: 12-288

gépmunkásokat, férfi segédmunkásokat, valamint egy fő fiatalkorú férfi segédmunkást felveszünk. Cím: Bútoripari Javító Kisszövetkezet, Debrecen, Galamb u. 23—29. sz.

A Debreceni Építőipari és Tervező Vállalat megfelelő iskolai végzettséggel és gyakorlattal rendelkező, magasépítésben jártas építőmesteri művezetőt (alapkereseti lehetőség 6000 Ft-ig + 10 százalék munkahelyi pótlék + prémium, generál és szakipari számlázó technikust, (alapkereseti lehetőség 5000 Ft-ig + 10 százalék munkahelyi pótlék + prémium) keres felvételre. Jelentkezés önéletrajzzal a vállalat személyzeti osztályvezetőjénél, Debrecen, Darabos u. 9—11.

Az ÉPGÉP debreceni gyára pályázatot hirdet üzemegység-vezetői munkakör betöltésére. Feltétel: közép- vagy felsőfokú műszaki végzettség, vasszerkezet-gyártási ismeret, leglább 5 éves üzemi, illetve műszaki és lehetőleg vezetői gyakorlat. Jelentkezni lehet részletes szakmai önéletrajzzal a gyár személyzeti vezetőjénél, Debrecen, Ispotály u. 10.

KÖPORC debreceni gyáregysége legalább ötéves gyakorlattal rendelkező

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán

HAJDÚSÁGI MUNKÁS

Grafikus

1984 MÁJ 2 4

1021

GONDA ZOLTÁN: MÁJUS

...inkavédelem
... területén is
...ak vannak
... Ezt alátám
...mban vanna
...lolgozók is
...fegyelmet,
...től, vagy ner
...vúlnak a tá
...mélyes érd
...ek fölé hely
...a nevelőmur
...rt a szakszer
...unistáknak
...k a politikai okta-
...ségeket. Megismer-
...i dolgozóinkkal a
...mus tanításait,
szocialista érték-

megállapította,
...l a szakszervezetek
...vesülnek a pártirá-
...rtunk politikájának
...leszólás, hanem a
...óságának tiszteletben-
...nei, politikai jelle-
..., és a szakszerve-
...mmunisták példa-
...sul meg. A válasz-
...36,2 százaléka párt-
...ik, valamint párt-
...ontosságának és je-
...elelően foglalkoz-
...unka segítségével,
szakszervezetben
...ik munkájának tá-

...ezetők rendszere-
...agy tájékoztatást
...ti üléseiről idő-

termelési mozgalmakat. A különböző szintű választott pártszervek tagjai vegyenek részt gyakrabban a szakszervezeti testületi üléseken, mondják el tapasztalataikat, és hasznosítsák az ott hallottakat.

A pártoktatásban, az agitációs munkában is többet és gyakorlatiasabban kell foglalkozni azokkal a kérdésekkel, amelyek a szakszervezetekkel összefüggenek.

***

Az áprilisban tartott pártbizottsági ülés vitájában részt vettek: dr. Balogh Tibor, László Zoltán, Lengyel Zoltán, Fodor Zoltán, Pécsi Ferenc, Molnár Emma, Réti István, Zsédely Gézáné, G. Nagy Lajos, Szeidl István, Kiss Nándorné, Bartha István elvtársak.

A feladati részben megfogalmaztuk, a vitában a résztvevők hangsúlyozták, hogy a szakszervezeti mozgalom további fejlődésének elengedhetetlen feltétele a pártirányítás színvonalának emelése, amelyben vállalatunk minden

pb-titkár

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán
grafikus

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1984 JUN 16

1021

GONDA ZOLTÁN GRAFIKÁJA

zmű- és Gyógyfürdő Vállalat
ocialista Brigádjánál

őt összeütnek, hondja *dr. Jé*és Gyógyfürdő vezetője. Az azonban már emeletén a la-Zoltán brigádtából kezdek ult munkához, már a 15 tagú gádról. Többek tik a növényealántát, amely ki egy cserépn olyan helyiny szép szobaaz övék, a ke-ól. A higiénia en nem merül anyagok ellen;

dunk, így tavaly még nagyobb v
ba mertük vágni a fejszénket.
tárlat keretében Váró Márton sz
vész kiállítását rendeztük meg
emeleti tanácsteremben. Nagy mu
szervezés, majd az előkészületek,
lelő tér létrehozása. Magunk fe
például az állványokat. Az egy hé
tartó kiállítás során — a nagy érdeklődést a megőrzött emlékkönyv tanúsítja — állandó ügyeletet tartottak a brigád tagjai.

Őz Istvánné brigádtag javaslatára beneveztek a Korunk valósága vetélkedőbe, majd az önművelő általános tagozaton is elindultak. Előbb a debreceni fürdők történetét akarták megírni, de rájöttek, hogy komplex vállalat lévén tevékenységi körük ennél jóval szélesebb. Története van a vízműtelepi kutaknak, a csatornázásnak vagy a szennyvízelvezetésnek. Így lett a vállalkozás mind igényesebb, s végül a vállalat történetét ír-

kedélyesen, szinte családiasan elbeszélgetett az eladónő a nyugdíjasforma bácsival (a mi fülünknek derűs hangulatot ébresztő, különös zenéjű nyelvükön), miközben villámgyorsan csomagolt, ütötte be a pénztárgépet is, hogy ne tartsa fel a soron következőket.

A vidék különös zamatú borai indokolják a hangulatos borozókat, a Csehszlová-

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ

SAJTÓFIGYELŐ

LEVÉLREKLÁM

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán
Archívum

MAGYAR HÍRLAP

1984 JUN 21

1021

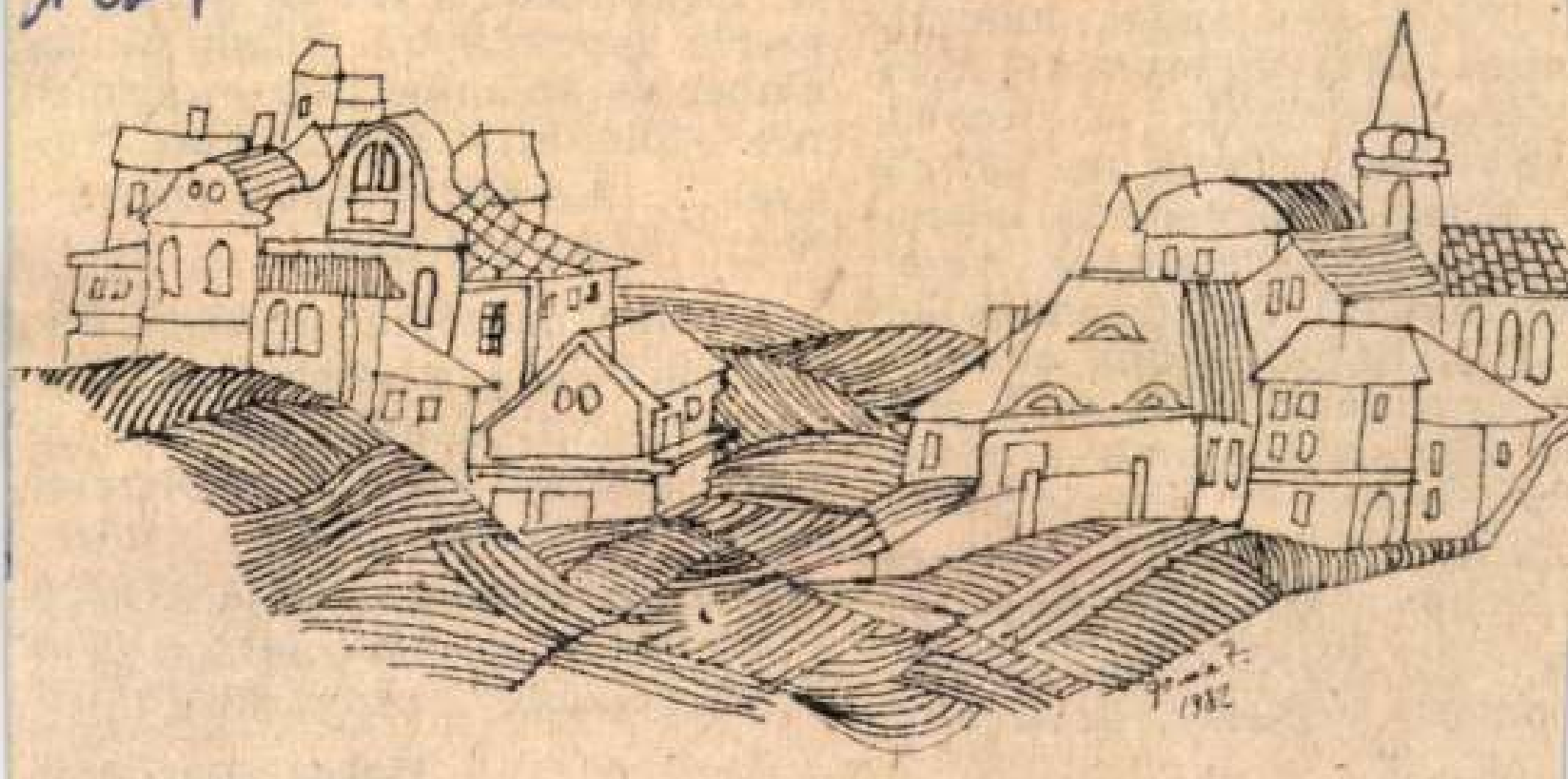

Gonda Zoltán rajza

t mosoly, az erő
hatatlan szeretet
t. Mert a világn
röm. Mert az örö
ségek feloldása,
ozott belső derű,
t érzett felelőssé
jóindulat állapo
embereket. Tudat
feladatát: „*Átad*
, és tudunk, az i
zedék: átadni am
nk, és tudunk, ak
akár az életben,
vagy az esztetikában...
y átveszik-e? rájuk tartozik;
yomány vagyunk, ez is a mi
unk..."

nyos gondolataim sikeredjetek földiekké / égiekkel játszó földi tüneményekké". (Szépirodalmi)

Dobos Mariannc

Gonda Zoltán, grafikus

10.

20. XXIX/51-52

Gonda Zoltán metszete

sait apró-cseprő privát kellemetlenségekkel. [illegible]
évek, a lankadatlan lelkesedéssel, a napsugaras boldogsággal párhuzamosan megjelennek az első panaszos levelek. Arról, hogy bizonyos helyeken, korlátozott mértékben, nem jellemző módon... Az olvasói levél három műfaja egy ideig együtt szerepel az újságban, nemhogy kizárnák, inkább kiegészítik egymást. Az egyik szolgáltatja az apológiát, a másik demonstrálja a vélemények szabad ütköztetését, a harmadik az építő kritikát.

Az alábbiakban mind a háromféléből olvashatnak néhány kósza példányt. Az aláírók vezetéknevét vagy címét csak kezdőbetűkkel jelöltem, illetve elhagytam. Elvégre a hivatásos tollforgatóknak sem szoktuk fejére olvasni az említett korszakban írt és kinyomtatott dolgozataikat.

Fenákel Judit

s Annuska és Somogyi László, veteljük, hogy Koreában ne ölk a dolgozó népet, hogy Angliáin, Amerikában és Nyugat-Néetországban a gyárak ne fegyveket gyártsanak, hanem otthonok üljenek a családoknak, üzemek, ol dolgozni lehet, hogy mindeitt olyan boldogok lehessenek az nberek, mint mi vagyunk, Pankám!

A jövőnkre gondolok, mikor azt ondom, szép feladatot vállaltunk agunkra mindketten. Azt kérem led, hogy mint a párt tagjelölte és katonamenyasszony, érezd át: eked a legkülönbek között kell nned, példamutatónak kell lened, akitől a többi lányok csak taulhatnak. Úgy írd alá a békeívet, ogy szíved mélyéből átérezd: int dolgozó lány és honvéd hozátartozója kétszeres kötelezettséet vállaltál a mi hazánk, a dolozók Magyarországa iránt. Én nost, mielőtt a békekövetelést alárnám, azt ígérem Neked, úgy hálom meg hazánknak a mi bollogságunkat, hogy minden erőmmel, ha kell fegyverrel is megvédem népünket és szabadságát.

Pannikám, ezzel búcsúzom tőled és nagyon várom válaszodat.

Szeretettel csókol
Lacid

(1951)

Kedves Asszonytársak!

Pár héttel ezelőtt ismertették nálunk Mezőtúron a varsói békekongresszus határozatait. Én is ott voltam a férjemmel. A gyűlésen az ragadott meg legjobban, hogy vannak bitangok, akik vissza akarják venni a tíz és fél hold juttatott földemet, el akarják venni négy szép gyermekem [illegible]

Hajdu - Bihari Napló

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-748, 340-726
1983 AUG 11.

/102/ Gonda Zoltán
grafikusművész

GONDA ZOLTÁN:
VÁROS
AZ ADRIÁNÁL

JELENTKEZÉS
az elnöknél
Debrecen, Postakert u. 2

AUGUSZTUSBAN ÁTADÁSRA
ÚJ GÉPKOCSIJAVÍTÓ CSAR
TECHNOLÓGIAI KISZOLGÁ

az alábbi szakembe
jelentkezését várju

autószerelő, autófényező, karosszéria
általános lakatos, villamossági
mg.-gépszerelő, esztergályos, marós
bádogos és szervizmunk

Ezekben a szakmákba
ost végzett szakközépiskolások és fiat
jelentkezését is várjuk.
A szakközépiskolásokat műszaki-adminisztratív
munkakörben is tudjuk foglalkoztatni.

FELVESZÜNK TOVÁBBÁ
fiatal gépírni tudó számlázókat, anyagmozgatókat,
a fenti szakmák bármelyikében jártas
tanított munkásokat, a szakmunkásvizsga letételéhez
segítséget adunk.
Jó kereseti lehetőség, kedvező munkaidő-beosztás.

JELENTKEZÉS
a műszaki vezetőnél és személyzeti vezetőnél.
Telefon: 10-546; 13-185.

EBRECENI AUTÓJAVÍTÓ IPARI SZÖVETKEZET
Debrecen, István út 89. szám.

— a katonaidőt letöltötté
— 8 általános iskolai vég
rendelkeznek,
— büntetlen előéletűek,
— az elmúlt két évben h
helyük nem volt, mur
bejegyzés nincs,
— az autóbusz-tanfoly
legalább 2 éves, igazo
tehergépjármű-vezető
A tanfolyam költségeit a
Jelentkezni lehet Derece
szám II. emelet, oktatási

MK SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán, grafikus

MAGYAR HÍRLAP

1983 NOV 2. 4.

1021

Gonda Zoltán rajza

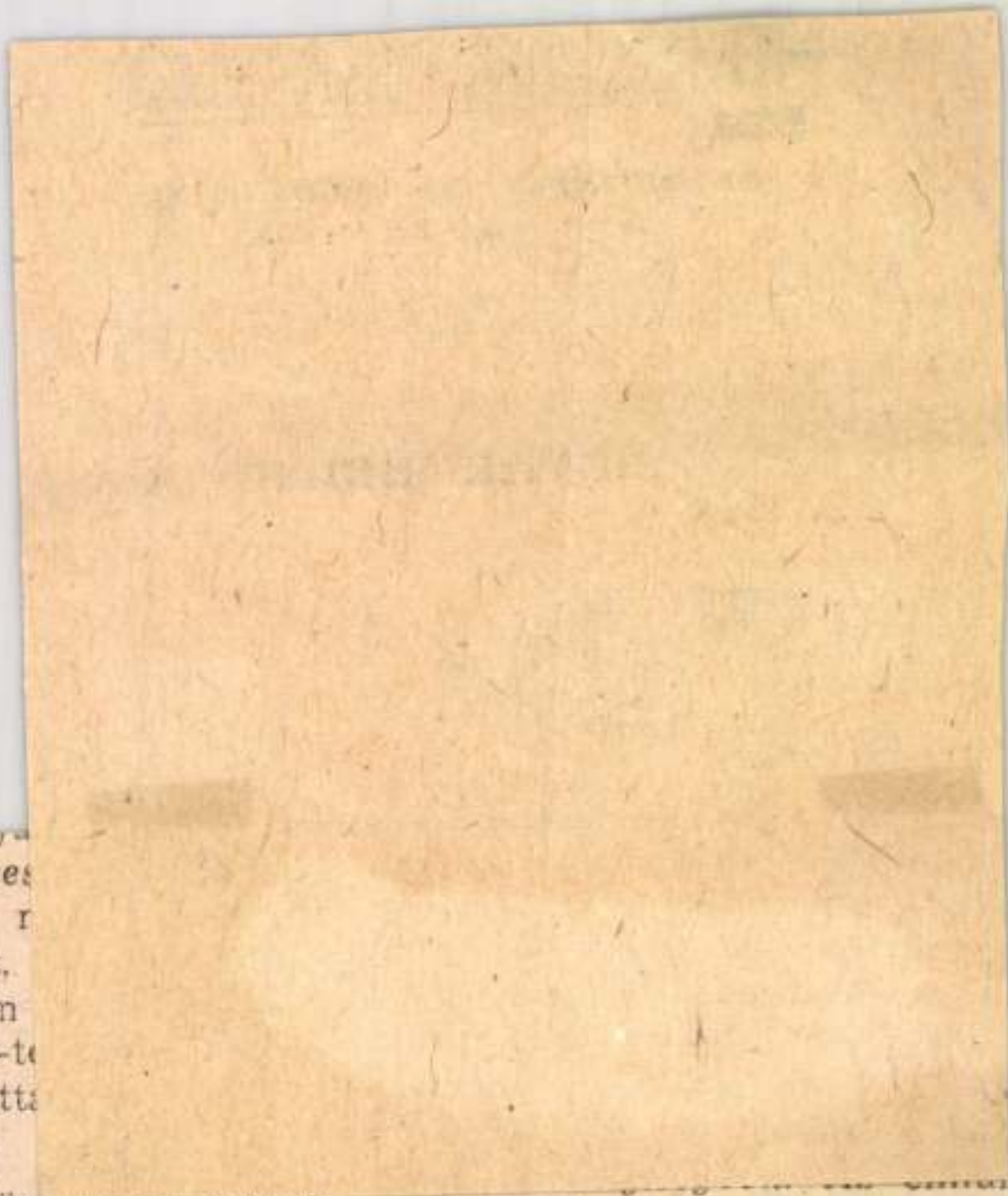

nelése ráfizetéses
rossz üzlet. Ha r
a forgalmi adót,
gatja másképpen
a fűszerpaprika-te
esznek az exportt

Ha a szegedi
Szegeden és környéken marad,
riporterük *másfajta válaszokat*
kap kérdéseire. No nem mintha
a szegedi és a környékbeli ter-
melők nem vágynának a mainál
jóval nagyobb jövedelemre. Kü-
lönösen azok, akik termésének
jó részét idén elvitte az aszály.
Mert aki egy hektárról jó, ha 30—
40 mázsa paprikát takarított be,
az valóban csak a ráfizetésen bo-
ronghat, s rajta a forgalmi adó

években fölhalmozódott gyeng
minőségű készletek, a túlzott ki
nálattal saját magunk által letör
exportárak ékesen és kínosan bi
zonyítják ezt.

Szeged térségében a nyilván
való tényeket belátva ma úgy vé
lik: *nem célszerű emelni a fel
vásárlási árakat, szükségtelen nö
velni a termelési kedvet*, mert ak
magas színvonalon termel, az ig

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán
grafikusművész

MAGYAR HÍRLAP

1984 AUG 2

1021

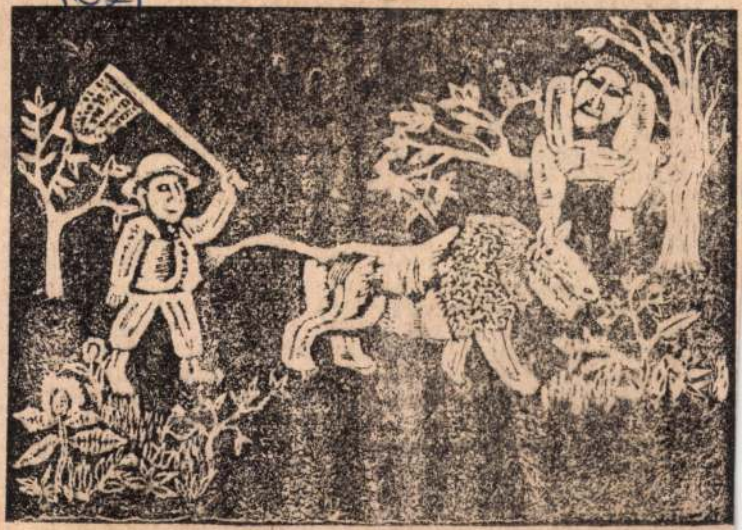

Gonda Zoltán rajza

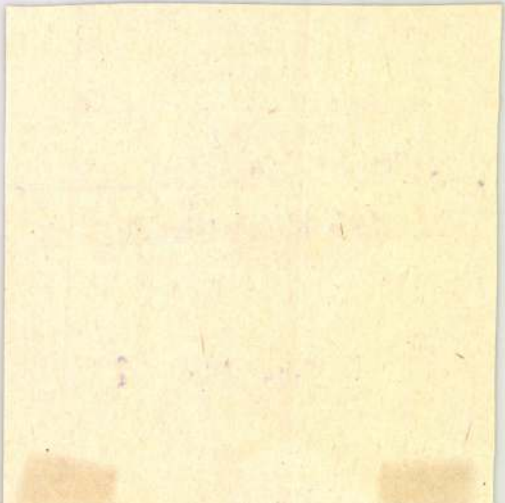

rendszerét, szerkezetét
kinthető a legfontosab
lékének". A keskeny, v
letekkel övezett főutak
lyeket ugyancsak kesk
utak sokasága kapcsol
ma nagy átmenő fo
terhelt főútvonalak. Ezek szoro-
san együtt élő, szerkezetileg ösz-
szetartozó területeket vágnak el
egymástól. E kapcsolat helyreál-
lítása, a gyűjtőutak és a gyalo-
goszónák kialakítása volt a ter-
vezés egyik legbonyolultabb fel-
adata. Egyébként a főútvonalak
— a tervezés alapjául szolgáló, a
településcsoportra készült általá-
nos rendezési terv előírása sze-
rint — kikerülik majd a város-
központot.

— *Sajnálatos tapasztalat, hogy*
az oly igen várt gyalogoszóna
ok helyütt szinte szigetté, város-
szerkezeti „rezervátummá" vált.
Sikerült-e ezt Keszthelyen elke-
rülni?

nek *muemléki környezetté nyil-*
vánítása, ahol majd csak a mű-
emléki felügyelőség jóváhagyásá-
val lehet építkezni.

A belvárosi ingatlanok tulaj-
donviszonyait is fölmértük. Ezt
az is indokolta, hogy sokan meg
akarják vásárolni bérelt lakásu-
kat, házukat. A városi tanács
munkatársaival közösen bíráltuk
el e kérelmeket, majd — szin-
tén közösen — *telekgazdálkodási*
stratégiát dolgoztunk ki. A cél-
tudatos telekpolitika elősegítésé-
re összeállítottuk a magántulaj-
donba adható, valamint a tanács
által felvásárolható és felvásár-
landó ingatlanok kataszterét.

Juhász Erzsébet

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán, grafikusművész

1984 AUG 1 8

1021

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán linómetszete

olyan feltételezések

Az első térképne
rajzot 1963-ban tár
kutatók egy anatóli
rán. A kultikus-köz
ra használt épület
szerű festmény n
leltek, melyen egy k
kání hegy látható
egyik csúcs éppen k
A 8 ezer éves rajz
vezet a műholdak segítségével
készített számtalan féle és kü-
lönböző célokra készült modern
térképekig. Hosszú az út, de rop-
pant érdekes. Ennek a térképtör-
ténelemnek próbált a nyomába
szegődni *Stegena Lajos, Korok
és térképek* című munkájával,
mely a Gondolat zsebkönyvek
sorozatban jelent meg.

Kétségtelen, hogy nem min-
denkit érdekelnek a térképek,
ám sokan (állítólag ez is érzék

nélkül. Külföldi út, hegyi túra
vagy akár csak tájékozódás
főváros kevéssé ismert részein –
jó, ha kéznél van e segítség.

S aki valamelyest is térkép
használó, feltehetőleg kedvét lel
e kis könyvecskében, amely a
ókori népek térképészetétől a kö
zépkori kolostor-kartográfián á
az újkori térképkészítésig követ
nyomon az eseményeket. Külö
fejezet foglalkozik a nagy föld
rajzi felfedezések történelemfo

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 MÁJ 1

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán, grafikus

R A 1021 MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán rajza

Bockerer és Kassbach

Az osztrák film bemutatkozása

Az egyre átfogóbbá váló magyar—orsztrák kulturális kapcsolatok keretében az utóbbi időben megélénkültek a reprezentatív, jelentős rendezvényekben testet öltő vállalkozások. A tavaly ősszel, a bécsi Viennaléhoz kapcsolódó *magyar filmhét* — a maga nemében ez volt az első az osztrák fővárosban — *viszonzásaként* most Budapesten, a Szikra moziban április második felében, osztrák delegáció jelenlétében nyílt meg *a mai osztrák filmművészet* keresztmetszetét bemutató filmhét, amelyről természetesen már beszámoltunk, de amelyről, a dolog természe-

milyen csődöt mondott, erkölcsileg és politikailag egyaránt, az Anschluss fekete napjaiban.

A Bockerer nem szépít. Antelkönyörtelenül beledolgozza filmjébe a kozmetikázás nélküli, cáfolhatatlan történelmi valóságot, csak éppen *megmagyarázza*, anélkül, hogy egyetlen pillanatra is *mentegetné*. Megmagyarázza, hogy *miként* történhetett. A nemzeti önismeretnek tett szolgálatot, amikor olyan filmet forgatott, mint a Bockerer — amelyben nincs egyetlen szó *mellébeszélés* sem. Filmjének központi figurája, a címszereplő Bockerer derék és kedélyes, igazi „Weane-

Gonda Zoltán

1984 [illegible]

grafika

ET MAGYAR HÍRLAP

1021

Gonda Zoltán: Hegyvidék

MAGYAR HÍRLAP

Mestermunka — hanyagul

Felújítás helyett —

Ebben a tervidőszakban 26 milliárd forintból mintegy 85 ezer bérlakást újítanak fel, illetve korszerűsítenek a fővárosban. Ám időnként a felújítás utáni helyzet rosszabb, mint a munka elkezdése előtti volt. Riportunk három bérlemény kálváriájáról szól.

Vajna Klára mondja:

„1976-ban a negyedik gyermekünket vártuk, amikor a tanácshoz fordultunk lakásért. 1981 tavaszán — már az ötödik gyerekkel terhesen — újra bementem sónak vélt mentőszálat ragadják meg: újságírót keressenek kálváriájuk megszellőztetéséhez.

A látvány, ami fogad, egyetlen mondattal jellemezhető: felújítás helyett — rombolás. A látszólag

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán,
grafikus

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1984 MÁJ 17

1022

GONDA ZOLTÁN: HEGYEK FÖLÖTT (RÉZMETSZET)

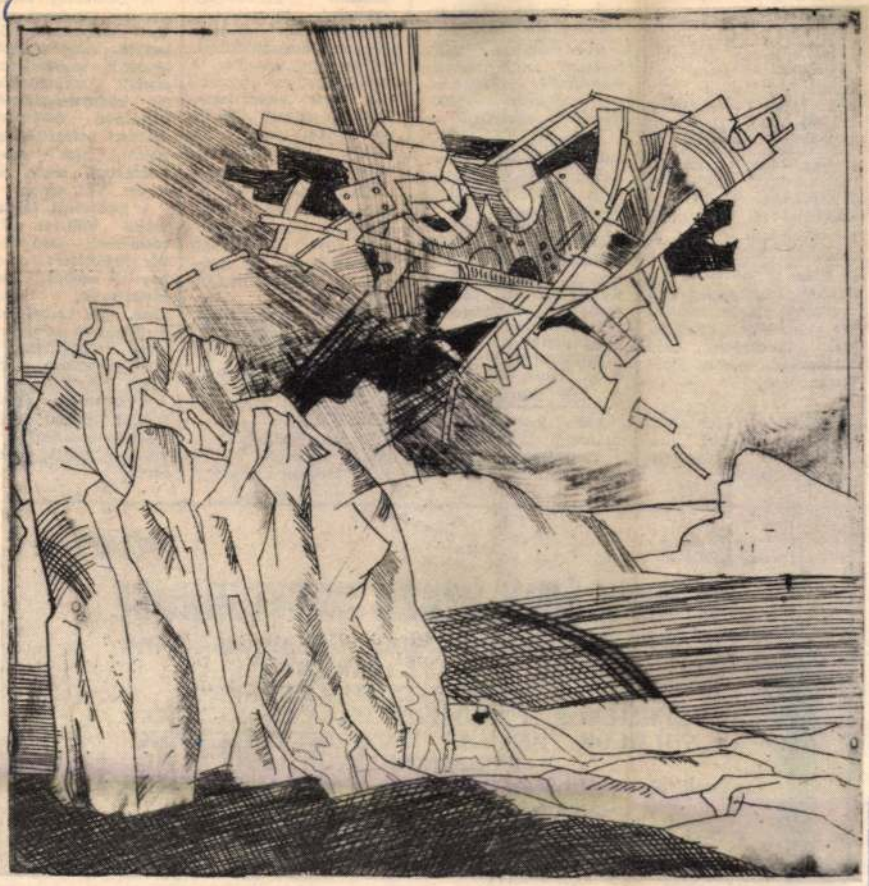

OTP-társasház 200 ezer OTP-vel. Gyergyó u. 5. IX. 55.

Háromszobás szövetkezeti lakás 1985-ös beköltözéssel kp. + OTP-vel eladó. Érdeklődni 17 óra után. Debrecen, Micsurin u. 92. fszt. 1.

Nagyerdőn 2 szobás, hitelmentes öröklakás készpénzért eladó. Érdeklődni 18 óra után: Hatvani I. u. 8. fszt. 2. Telefon: 22-780.

Eladó 2 + 2 fél szobás, tehermentes szövetkezeti lakás 700 000 Ft kp., közeli költözéssel. Érdeklődni délutánonként 4—6-ig. Debrecen, Csapó u. 84. II. 6.

Művészi rajz és festés tanítását vállalom. „Festőművész rajztanár" jeligére a kiadóba.

nagy melléképülettel adó. „Modern lakás" igére a kiadóba.

Nem főbérleti, k bejáratú szoba, kon fürdőszobás lakást k sek albérletbe. „1 jeligére a kiadóba.

Akadémia utcán a nal beköltözhető sz konyha, előszoba al letbe kiadó. Érdeklő Békessy Béla u. 3. II

IFA-val minder szállítást, költözést lalok. Debrecen, C Károly u. 29. Tele 21-983, esti órákban.

Moszkvics 412-es 1985-ig műszakival olcsón eladó. Hámán Kató út 23. fszt. 4. ajtó.

350 kg teherbírású utánfutó 20 000-ért eladó. Érdeklődni: Kunhalom u. 29.

la, 150 négyzetméter, 4 cm-es kőzetgyapot Józsán eladó. Érdeklődni: 17 óra után. Debrecen, Viola u. 2. I. 6.

Sürgősen vennék ZSUK platós gépkocsit. „50 ezer" jeligére a kiadóba.

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Ortopédiai Klinikája azonnali belépéssel ápolónőket alkalmaz. Jelentkezés a klinika intézetvezető főnővérénél.

JÖN! **JÖN!**

A HUNGÁRIA UTAZÓ NAGYCIRKUSZ

BEMUTATJA DEBRECENBEN A SZABADSÁG ÚTI STRAND MELLETT (ZÁKÁNY U.), A KUBAI KARNEVÁL CÍMŰ, LÁTVÁNYOS REVÜMŰSORÁT ELŐSZÖR MAGYARORSZÁGON. FOLKLÓR TÁNCKAR, EGZOTIKUS ÁLLATOK, KUBAI ZENEKAR

Jegyek már válthatók elővételben a színház jegyirodájában, valamint a cirkusz érkezésétől (jún. 1.) a Sas és Kossuth u. sarkán az elővételi pénztárkocsinkban és a helyszínen reggel 8 órától!

MINDENKIT

ELŐADÁSOK K

Június

2-án, szombaton

3-án, vasárnap

este 7 órakor,

4-én, hétfőn est

5-én, kedden es

6-án, szerdán e

7-én, csütörtök

8-án, pénteken

9-én, szombato

10-én, vasárnap

MAHIR
MAGYAR HÍRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán

MAGYAR HÍRLAP

1984 JUL 16

Gonda Zoltán rajza

t 160 ezer
elmet szerz
álat megáll
ai Kálmán
rán a sert
díjat szabá
a csaknem
és után mi
jogtalan
sertések
illiliterrel
k fel az el
enőrök me
sai és Buj
milliliter o
n tudja számlákkal iga-
oltóanyag beszerzése és
ges felhasználás közötti
különbözetre az állator-
n adtak érdemi magya-

(á)

mok, a földvédelmi törvény, a zártkertrendezés és az új ingatlannyilvántartás térképészeti megalapozása kötötte le anyagi erőinket és kapacitásunkat. Bár a szűkre szabott határidő miat akkor csak arról lehetett sz

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán grafikus

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1983 DEC 13

1021

AZ ŐSZI TÁRLAT ANYAGÁBÓL

GONDA ZOLTÁN: KEZDŐ LÉPÉSEK (TUSRAJZ)

lentkezés önéletrajz és fizetési igény megjelölésével Debrecen, Monostorpályi út 9. sz., a lakatosüzem vezetőjénél.

A Debreceni Közlekedési Vállalat felvesz utókalkulátort közgazdasági érettségivel, valamint csatolt munkakörbe ügyvitelszervező folyamatos leltározót ügyvitelszervezői képesítéssel. Jelentkezés: Blahánné u. 2. sz. alatt, a személyzeti vezetőnél.

A SZOT Alföldi Gyógyüdülők Igazgatósága Hajdúszoboszló, felvételre keres főiskolai végzettségű dolgozót szállodai és éttermivezetői gyakorlattal, előadói munkakörbe. Jelentkezés Hajdúszoboszló, Lenin u., személyzeti főelőadónál. (Telefon: 60-002.)

A TITÁSZ Vállalat felvételre keres energetikus munkakör betöltésére szakképzett dolgozót. Jelentkezés: TITÁSZ Vállalat személyzeti és oktatási főosztálya, Debrecen, Kossuth u. 41.

Melegpadló-burkolót és építésztechnikumot végzett női dolgozót keresünk felvételre. Hunyadi Mgtsz építőipari szakcsoportja, Debrecen, Szabadság útja 21/B. Jelentkezés reggel 7—9 óráig.

A Debreceni Építőipari és Tervező Vállalat megfelelő képesítéssel és gyakorlattal rendelkező szakipari számlázó technikust keres felvételre. Jelentkezés: Debrecen, Monostorpályi út 9., a szakipari építésvezetőnél.

középiskolai
lakbérkönyvelő
szerint. Jelent
tályvezetőnél,

Debreceni
boszlói üzeme
talos, faipari
munkást, se
bérelszámolót,
Jelentkezni lel
csoportvezetőjé
Szováti útfél

Asztalos, la
hegesztő, eszte
tonelemgyártó,
technikust, ép
tó, autószerelő, karbantartó villanyszerelő szakmunkásokat, valamint betonozókat, segédmunkásokat, vagyonőröket, kötözőket, raktári munkásokat vesz fel a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat házgyára. A több műszakban foglalkozóknak műszakpótlékot fizetünk. Utazási kedvezmény, étkezés, férfiak részére munkásszállást biztosítunk. Jelentkezés a Házgyárban, Debrecen, Balmazújvárosi út 10. Megközelíthető a 20 Y-os autóbusszal.

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Kórbonctani Intézete asszisztenst és takarítót alkalmaz. Szövettani asszisztensek előnyben. Jelentkezés az intézetben személyesen.

Egy főszakácsnőt (2 műszakban) és egy főmosónőt (1 műszakban) alkalmazunk. Szociális Gondozási Központ, Hajdúszoboszló, Hőforrás u. 105/C.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy
LIPTAI ISTVÁNNÉ
Jócsák Mária
a Postaigazgatóság nyugdíjasa, 57 éves korában váratlan hirtelenséggel elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1983. december 14-én, szerdán du. 3 órakor lesz a Köztemető 1. sz. ravatalozó termében polgári szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Erzsébet u. 2. sz., II. em. 9. A gyászoló család.

A Vízkutató és -fúró Vállalat Debrecen, Monostorpályi u. 29. felvesz változó munkahelyre fúrómestereket, gépkezelőket és betanított munkásokat. Telepi munkahelyre keres marást, esztergályosokat és gépkocsi-vezetői jogosítvánnyal rendelkező motorszerelőt vidéken dolgozó fúróberendezések szervizelésére. Jelentkezni lehet a vállalat munkaügyén szombat kivételével.

Építész műszaki rajzolót azonnal belépéssel alkalmazunk. HAJDÚTERV Debrecen, Becskereki S. u. 5. Jelentkezés a személyzeti vezetőnél.

A Debreceni Közlekedési Vállala

BŐRIPARI SZÖVETKEZET
rövid határidővel

Gyors- és gépírókat felveszünk.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 237-718, 140-726

Gonda Zoltán,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 SEP 10

1021

Gonda Zoltán metszete

VERESS MIKLÓS:

Üzenetek Ana

I. 4-szer 13

Olyan szép nyári nap van
akár a régi sláger
amit anyám danolgat
albérleti szobánkban
amíg ki nem pofozza
a kisfiával együtt
főbérlője ki éppen
vállalati párttitkár

Félre senki se értse
hogy velük énekeltem
a droggok illatában
melyek nevét tanulta

Jövet a temetőből
minap épp arra jártunk:
bontanak fél a ház már
hull sárga vakolatja
ahogy anyám arcáról
szépségét lepergették
szolgaságaink — talán
kilencszázötvenkettő

Hiszen sejthettem volna
családi babonából
hogy milyen szörnyű év lesz

s kitelt a fize
albérlet béke
dalaink gyor
és vétkeink

Vagyok négy
halottaimnai
s a ritmust s
már számon
akár birkák
akár Istent g
miként forr
spiclik és te

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán grafikus-művész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1983 AUG 28

1021

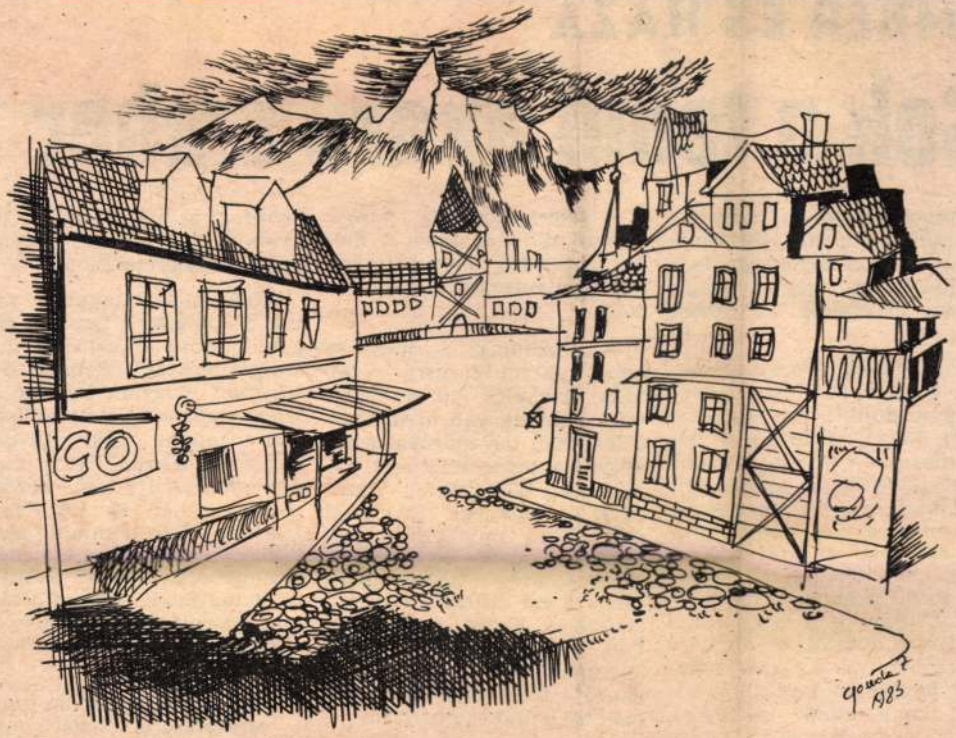

GONDA ZOLTÁN: SVÁJCI ÚTIRAJZ (TOLL)

EMBER ÉS HAZA

Sok a tenni akaro ember

Augusztus 20-án indult el hivatalosan a Hazafias Népfront megyei Bizottsága és a Hajdú-Bihar megyei Napló közös mozgalma, az Ember és haza.

Több ízben hírt adtunk arról, hogy a felhívásra kezd megmozdulni a megye lakossága. Sorra, érkeztek a felajánlások — kisebb-nagyobb közösségektől, szocialista brigádoktól, magánszemélyektől. Örvendetes volt látni, hogy az emberek megértették a mozgalom tartalmát; cselekvő hazaszeretetre van szükség napjainkban, s tettekkel kell megmutatni, mennyit ér az ember. Már az eddig megtett felajánlások közül is bőven van módunk válogatni, olyan is akad majd, amely vitára serkentő lehet.

Mit a vár a Népfront ettől

— Miért kívánnak napjainkban nyilvánosságot az Ember és haza mozgalomban megfogalmazandó gondolatok?

— Készülünk a párt- és népfrontkongresszusra. A félidős értékelés időszakában nagy szükség van arra, hogy a lakosság bevonásával értékeljük a tapasztalatokat. A nehezebb külpolitikai viszonyok és jelenlegi gazdasági helyzetünk indokolják, hogy mozgósítanunk kell minden cselekvő erőt, a haza, a nemzet, s a mi szűkebb környezetünk, a megye szolgálatában. Tudjuk, hogy ezt a lakosság is érzi, sok a tenni akaró ember. Mindezt érdemes nyilvánosságra hozni.

— Milyen javaslatokat, felajánlásokat vár a népfront az induló mozgalomtól?

erősíteni az állampolgári fegyelmet, gyarapítani állampolgári ismereteinket?

Kíváncsiak vagyunk, mit vár a lakosság a tanácsoktól, a különböző hivataloktól, a szolgáltatástól? Rohanó életünkben hogyan lehetne a másik ember tiszteletét jobban megadni, jobb közösségeket kovácsolni? Nem mindig jobb az új; régi kezdeményezéseket is fel lehet frissíteni, tartalommal megtölteni, amelyek a házához, egy-egy közösséghez kötnek. Jó volna feleleveníteni a régi szomszédolásokat, ehhez is várnánk a megfelelő formát, javaslatokat.

A Hazafias Népfront mint a legszélesebb, legátfogóbb politikai tömegmozgalom joggal vállalta magára e mozgalom indítását. Reméljük,

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1983 SEP 02

1021

GONDA ZOLTÁN: SVÁJCI ÚTIRAJZ (TOLL)

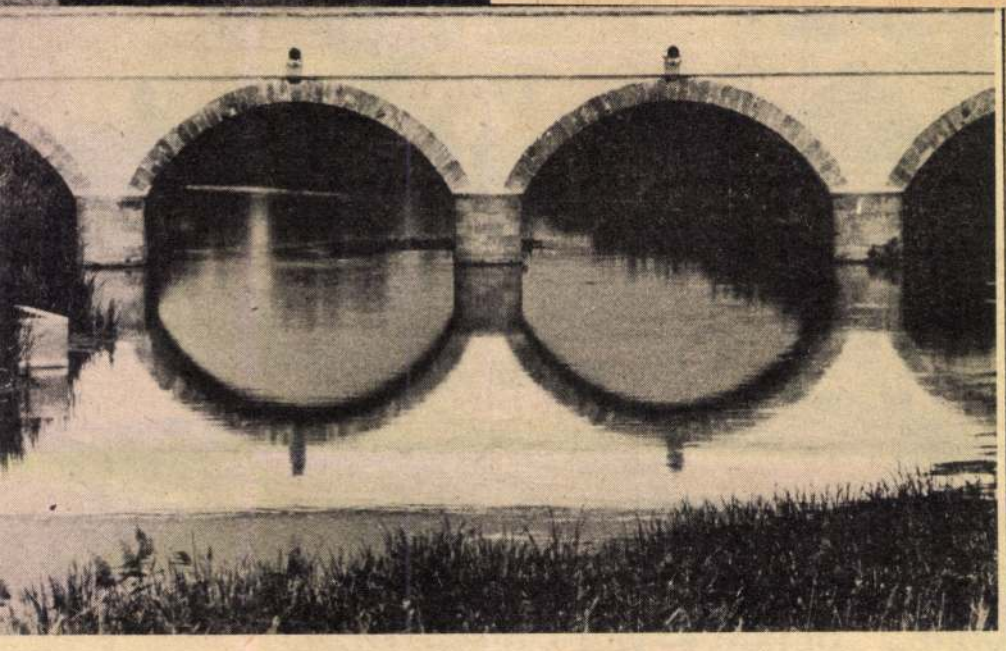

Gonda Zoltán, grafikus

MD
MDP

Rajz:
Repr.

Gonda Zoltán: rajza M. 6.

Népszabadság, Bp. 1970. dec. 13.

Gonda Zoltán

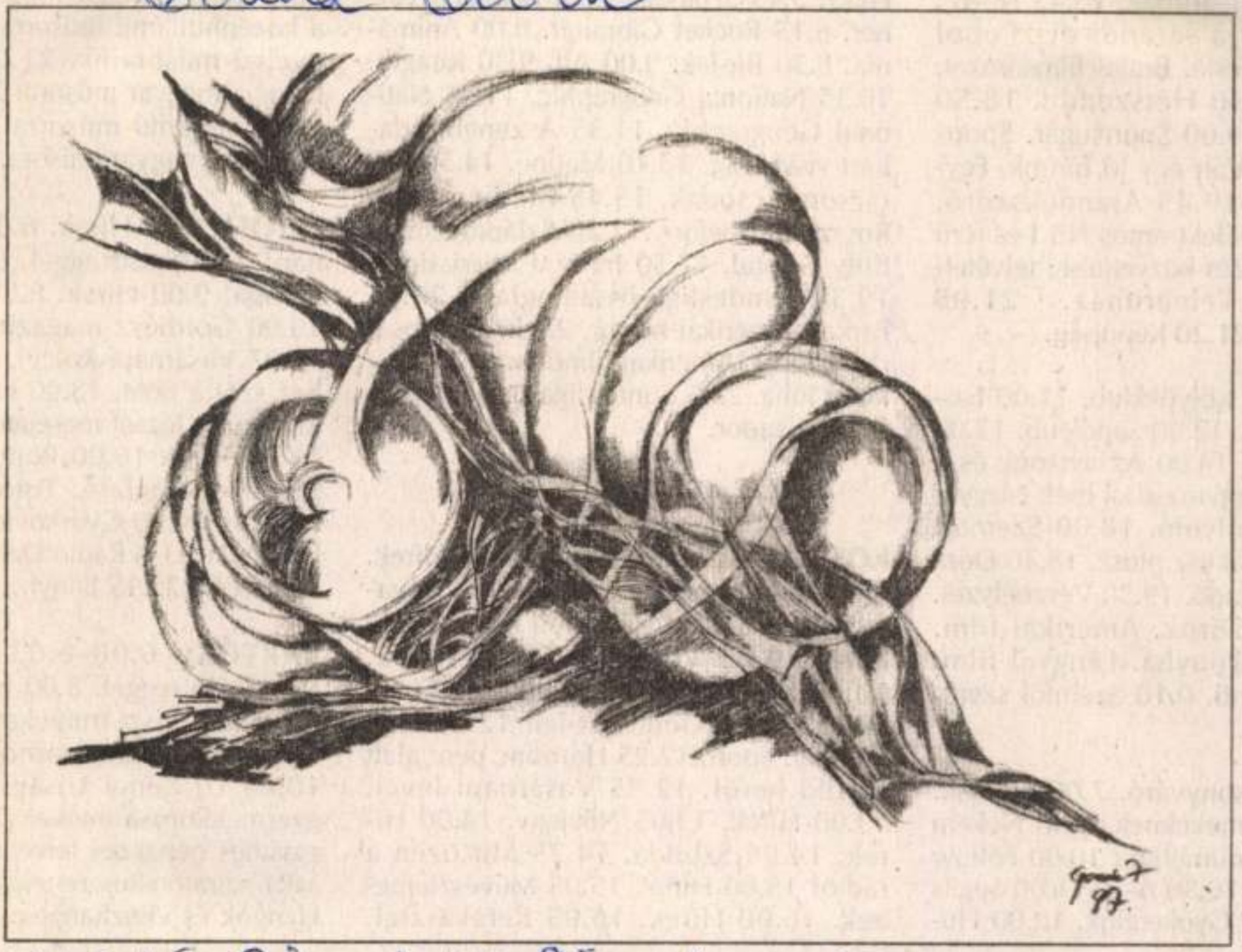

Gonda Zoltán grafikája

Ubidi - Bihari naplo dec. 13 '97.

0 Teleáruház. 16.45 M–47.
ősor a sárándi diszkóból
Celeste. Brazil filmsorozat,
18.30 Hétszemle. 18.50
ó. 19.00 Sportsugár. Sport-
.25 Van egy jó hírünk. Egy-
in. 19.45 Ajándékszóró.
zsa–Elektromos NB I-es férfi
érkőzés közvetítése, felvétel-
0 Teleáruház. 21.05
gus. 21.20 Képújság.

7.00 Kölyökklub. 11.00 Las-
rapu. 12.00 Sajtóklub. 13.00
kkel. 14.00 Az asszony és a
A nagyrozsdási eset. Magyar
A sólyom. 18.00 Szemtől
15 Fókusz plusz. 18.30 Dóra
) Híradó. 19.30 Vészhelyzet.
ádi zűrök. Amerikai film.
yel konyha. Lengyel film.
jelenti. 0.10 Szemtől szem-
lusz.

rácsonyváró. 7.00 Sulisok.
gyermekeknek. 8.00 Nekem
Megdumáljuk? 10.00 Follow
cke. 10.30 A–Z. 11.00 Segíts
1.30 Gyökereink. 12.00 Hű-

HBO: 5.45 Sztárközelben: Kathleen Turner. 6.15 Rocket Gibraltár. 8.00 Animánia. 8.30 Bír-lak. 9.00 Alf. 9.30 Kungfu. 10.35 National Geographic. 11.35 National Geographic. 11.35 A zenebirodalom visszavág. 13.10 Matiné. 14.50 Karácsonyi csodák. 15.45 Richie Rich – Rosszcsont beforr. 17.20 Sztárközelben: Billy Crystal. 17.50 Irány a Mississippi! 19.30 Bundesliga-összefoglaló. 20.35 Farkas. Amerikai horror. 22.40 Egy kosaras naplója. Amerikai filmdráma. 0.25 Júlia és Júlia. 2.05 Bundesliga-összefoglaló. 3.15 Salvador.

RÁDIÓ

KOSSUTH középhullámon: 6.00 Hírek. 6.00 Vasárnapi újság. 8.24 Édes anyanyelvünk. 8.30 „Új évezred felé...” 9.00 Hírek. 9.05 Világóra. 10.00 Hírek. 10.05 Istentisztelet közvetítése. 11.00 Hírek. 11.05 Gondolat-jel. 12.00 Déli krónika. Sport. 12.25 Harminc perc alatt a Föld körül. 12.55 Vasárnapi levél. 13.00 Hírek. 13.05 Névjegy. 14.00 Hírek. 14.05 Szonda. 14.35 Mit üzen a rádió? 15.00 Hírek. 15.05 Művészlemezek. 16.00 Hírek. 16.05 Kerekasztal.

műsorából. 24.00 Hírek
8.30 Körzeti magazinok.
a középhullámú műsorral.
nyelvű műsoraink. 21.00
Hangja magyar műsora. 2
középhullámú műsorral.
késő esti magyar műsora.

PETŐFI: 6.00 Hírek. 6.0
nap! 7.38 Sportreggel. 8
Európa! 9.00 Hírek. 9.0
10.00 Gordiusz magazin
11.07 Vasárnapi koktél.
hez szól a nóta. 13.00 H
Romhányi József mesejáté
15.00 Hírek 16.00 Popt
Sportösszefoglaló. Totó.
időjárás. 20.00 Gyurkovic
Hírek. 21.03 A Rádió Dals
Hírpercek. 23.15 Ennyi...

BARTÓK: 6.00–6.03
Muzsikáló reggel. 8.00 H
tos István Liszt-műveket
Operaházi arcképcsarnok
10.05 Új Zenei Újság.
gyermekkórusa énekel. 1
együttes népzenei felvétel
MRT szimfonikus zenekar
Hangok és visszhangok. 1

Gonda Zoltán

Hajdú Bihari napló '97. dec. 13.

Gonda Zoltán grafikái

r grafikái

Gonda Zoltán

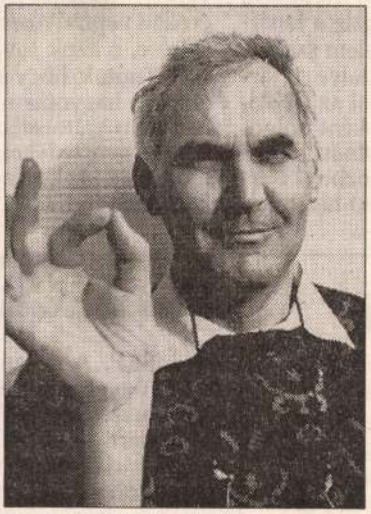

Nyíregyházán született 1943-ban. A képzőművészettel a Tóth Árpád Gimnáziumban került szoros kapcsolatba, Tóth Ervin művészettörténész tanította. Meghatározó élmény volt a Menyhárt Józseffel, Holló Lászlóval, Félegyházi Lászlóval vagy Veres Gézával való találkozása. Emberi tartásban, magatartásban, a művészet iránti alázatban jelentettek sokat ezek. A főiskolai és egyetemi évek után könyvtárigazgató lett, s kapcsolatba került Váci Mihállyal, Garai Gáborral, Nagy Lászlóval, Somlyó Györggyel, Végh Antallal. Soha nem felejtheti Nagy László tanácsait, kritikáit az Élet és Irodalom képszerkesztőjeként. Debrecenben Bényei Józseftől kapta a legtöbb biztatást a rajzra. 1978-ban a Budapesti Történeti Múzeumban rendezett országos kiállításon és pályázaton grafikai sorozatával III. díjat nyert. Több műve található Németországban, Hollandiában, Kanadában, Romániában, Litvániában, Lengyelországban és az USA-ban.

Jelentősebb kiállítások: 1970 – Esztergom, 1971 – Balassagyarmat, 1971, 1982, 1985, 1995 – Debrecen, 1973 – Hajdúböszörmény, 1980 – Balmazújváros, 1983 – Baja, 1985 – Ózd, 1987 – Leninváros, 1996 – Nagyvárad, Téglás; rendszeresen szerepelt Salgótarjánban, Balassagyarmaton őszi és téli bemutatókon, Debrecenben az őszi tárlatokon.

„Közel kerültem a versekhez, és az irodalom eleve kínálta a grafikai megnyilatkozás lehetőségét. Sok illusztrációt, könyvborítót és egyéb alkalmazott grafikát készítettem s készítek most is. Igaz, az utóbbi hónapokban a festés a legfontosabb. Most a festményeimmel lépek közönség elé, de a rajzolást – mint a lélegzést – nem lehet, nem tudtam abbahagyni.

Számomra a festés, rajzolás életformát is jelent, s hiszem, hogy van értelme. Véleményt szeretnék formálni a világról, ezért egyik életcélom az utazás, s azok élményeinek továbbadása. A távol-keleti benyomásaim, a forró sivatagi levegő vibrálása, a hideg fjordok kékes-szürke fagyos világa látványban lenyűgöznek, de mindenütt az ott élő ember életének megismerése és saját szűrőmön történő bemutatása a célom.

Ha sikerül ezt továbbadni festményeimmel, grafikáimmal, már nem felesleges a létem."

Gonda Zoltán alkotásai Fotók: Vencsellei István

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ 1996 IV 2

te (részlet); W. Shakespeare Szentivánéji álom (részlet) – paródiák – a Tabak színpad előadása (rendezte: Csonka Valter) a Kölcsey művelődési központ bábszínháztermében.
19 óra: Az „elnövényesedés" mint az állapotszerűség átváltódása folyamatszerűségbe – előadás a KLTE kémiai épületének K/2-es termében.
21.30 óra: Dr. Valter-klub. Dresch Mihály dzsessztriója játszik a Yes dzsesszbárban (Kálvin tér 4.).

Balmazújváros

9–11 óra: a Magyar Hadigondozottak Nemzeti Szövetsége helyi szervezetének fogadóórája a polgármesteri hivatalban.

Derecske

18 óra: Ábrahám – a bibliai ismeretterjesztő közösség foglalkozása a művelődési központban.

Hajdúböszörmény

9–12 óra: a Magyar Hadigondozottak Országos Nemzeti Szövetsége helyi szervezetének fogadóórája a Sillye Gábor Művelődési Központban.
16–18 óra: ingyenes jogi tanácsadás a művelődési központban.

Hajdúnánás

10 óra: szabadidős foglalkozás a művelődési központban.

Sárrétudvari

18 óra: A Hunyadiak és a reneszánsz – a millecentenáriumi népfőiskola előadása az általános iskolában.

HÍRSZERKESZTŐ: LOVÁSZNÉ SZANISZLÓ MÁRIA
TELEFONSZÁM: 412-144/56

– Kettős jubileum a mai. A szakkör húszéves, alapítója, szervezője, éltetője, Szabó Kálmánné pedig hetvenöt.

– Bár fordítva lenne – lép hozzám Szabó Kálmánné, s miközben a régi fényképeket, újságcikkeket nézegetjük, sok mindent elárul magáról.

A Nógrád megyei Ecseg községben született pedagógus családban, ahol a nagymama, az édesanya egyaránt gyönyörűen kézimunkázott, s már gyermekkorban arra nevelték, hogy napi egy órát horgolással, varrással foglalkozzon. Később a kiskunfélegyházi katolikus tanítóképzőben fejlesztette kézügyességét. Attól kezdve bárhol tanított, a hímzéshez nem lett hűtlen, addig sem, amíg végezte a tanárképző magyar–történelem szakát.

Legutolsó munkahelye Nyírmártonfalván volt, ahol az iskolában igazgatóhelyettesként dolgozott, de gyermek és felnőtt hímző szakkört is vezetett. Közben bejárta az ország különböző tájait, felszínesebbnek tartotta gálatait a művel felajánljam. Czövek I intézmény akkori i népi hímző szakkör Felhívásunkra 61-en E nagyszámú érdek is meglepett. Célunk vészetének teljes me eredeti népművészet szítése, s azok tová volt. Tudtuk, hogy a alapja a hagyomány, ban nem változatlan követő nemzedékek motívumokkal, színel kal gazdagodik.

Sárközi falvédő. Készítette Figula Jánosné, tervezte Szabó Kálmánné Fotó: Magánarchívum

Vasiak technikája

Debrecen (HBN) – A technika az ember szolgálóleánya című országos tudomány- és technikatörténeti versenyt másodszor rendezte meg – az elmúlt hét végén – a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola és a Tócóskerti Általános Iskola általános iskolai tanulók részére a tócóskerti intézményben. Az 1100 éves magyar technika történetének szentelt vetélkedőn a következő eredmények születtek: az 5–6. osztályosok korcsoportjában: 1. Szombathelyről Kripácz Adél, Molnár Viktor és Szakács Balázs (felkészítő tanáruk: Karakainé Polcsik Bernadett), 2. Tőszegről Nagy János, Stefkó Péter és Szakács Gábor (Mező András). 3. Szombathelyről Biri Zsófia, Makrai Gábor és Patai Árpád (Karakainé). A 7–8. osztályosok mezőnyében: 1. Szombathelyről Schmidt András, Szabó Ferenc és Tóth Gábor (Vámos Apollónia), 2. Nyírábrányból Frank Balázs, Bagoly Zsolt és Rácz Melinda (Kiss József), 3. Fűzfő-Gyártelepről Vidosa Dóra, Kovács Nikoletta és Záradi Gábor (Horváth Irén).

Festészeti pályázat

Debrecen (HBN) – A téglási önkormányzat, a Kölcsey művelődési központ és az AKT Képzőművészeti Egyesület festészeti pályázatot hirdet a megyében élő, nem hivatásos alkotók részére. A pályázatra a festészet műfajába tartozó alkotásokkal lehet nevezni, alkotónként maximum három képpel. A műveket kiállításra kész állapotban – vízszintes: maximum egy méter, függőleges maximum: 1,5 méter méretben – lehet leadni; feltüntetve az alkotó nevét, korát, lakcímét és a műtárgy adatait (cím, méret, technika). A legsikeresebb alkotásokat a téglási galériában kiállítják. A kiemelkedő teljesítményeket díjban részesítik. A pályaműveket április 13-án 9 és 13 óra között lehet leadni a Kölcsey művelődési központ konferenciatermében.

KÖZÉRDEK

● MSZP. A veszély égető ügyében Juhász talin országgyűlési k tócóskerti önkormán selők várják – április ra – a tócóskerti lakos gyessy-gimnáziumb Angyalföld tér 2.). A területi szövetség ing nácsadást tart április 12 óra között Debrec rényi utca 1. szám al

● VÉRADÁS. A Vörö gyei szervezete ápril 16 óráig a Hajdúsági nél (Debrecen, Hősö tart véradó napot.

Jótékony

Debrecen (HBN) – J estet és bált rendez Óvodai Alapítvány áp órától a Liszt Ferenc szeti Főiskolában. A többek között fellép színművész, a Deb

GONDA ZOLTÁN - festő
Hajdú-Bihari Napló 1997.08.22

KULTÚRA

A festő – Gonda Zoltán olajfestménye Napló-reprodukció

INNEN-ONNAN

Gonda Zoltán

MTI SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

1970 SEP 19

— Negyes ikrek születtek csütörtökön éjjel Rómában. Az újszülöttek — három kislány és egy fiú — egészségesek.

1021

KIÁLLÍTÁS. Balassagyarmaton szeptember 15-én zárult Gonda Zoltán és Orosz István közös kiállítása a Palóc Múzeumban. A két fiatal művész tárlatát több mint ötezer nézõ tekintette meg egy hónap alatt.

SALTOGEMÜSE
Kft.
H-6723 Szeged
Pulcz u. 5.
Telefon: 62/488-327, 488-328
Telefax: 62/488-329
E-mail: saltogem@mail.datanet.hu

NÖGRÁD

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPMŰVELÉS

Gonda Zoltán

1021

Két fiatal képzőművész közös kiállítása. A balassagyarmati *Gonda* Zoltán grafikus és a salgótarjáni *Orosz* István festőművész-tanár áprilisban Esztergomban, augusztusban Balassagyarmaton szerepelt műveivel. Az anyag egy részét a balassagyarmati járás nagyobb községeiben is kiállították, s klubfoglalkozásokon beszélgettek róla. Magyarnádoron, Szügyön, Érsekvadkerten ők voltak az első „eleven" képzőművészek... Művészetüket mindenütt meleg érdeklődés fogadta.

(Gonda Zoltán: Kazlak, Orosz István: Béke)

Nagy szerepe van az amatőrfilmezésnek a személyiségépítésben: az alkotó nemcsak megörökít, közvetít, hanem új, önálló információkat közöl. A szociológiai igénnyel készült riport- és dokumentumfilmekben a legjobban összefonódik a filmkészítés öröme és a társadalmi hasznosság.

Mindezek ellenére nem beszélhetünk ma még virágzó mozgalomról. Először is *hiányzik a tömegbázis:* a géptulajdonosok tömegében kevés az alkotó. Megoldatlan a kezdő amatőrfilmek oktatása, hogy a haladókéról ne is beszéljünk. Ha valaki vesz egy filmfelvevőgépet vesz csk Pesten van alkalma (ősszel és tavasszal egy-egy) kezdő technikai tanfolyamon résztvenni.

Némelyik középiskolában folyik ugyan filmesztétikai oktatás, de amatőrfilmes képzés itt sincs. Ott hiányoznak a lépcsőfokok, ahol a legkisebb erőfeszítéssel a legtöbb eredményt lehetne elérni. Néhány

tás, képmagnóra rögzítenek órákat. Az amatőrfilmezés iskolai felhasználására érdekes példát hallottunk Oroszlányban: a teljes tananyagot (I—VIII. osztály) filmre vették.

Az ideális állapot az lenne, ha Népművelési Intézet és a Magyar Amatőrfilm Szövetség tematikája alapján folyna technikai és esztétikai képzés. Jelenleg azonban a népművelés szakemberei jóformán nem is ismerik a MAFSZ céljait, feladatait, lehetőségeit, a Szövetség emberei — néhány kivételtől eltekintve — szintúgy nem ismerik az amatőrfilm-életet kézbentartó megyei szakreferenseket.

Erről a holtpontról próbált elmozdulni a Népművelési Intézet: júliusban Balatonalmádiban megrendezte az amatőrfilm-szakreferensek, klubvezetők tanfolyamát. Mindössze 6 megyei szakreferens és 10 klubvezető érkezett meg: legtöbbjüknek, sajnos, nagyon kevés közük volt az amatőrfilmezéshez, vagy kezdő amatőrfilmesek voltak. A tanfolyam haté-

a hallgatók
szerint is e
talanná vá
középkáde
guk terüle
vezetnék a

Olyan ké
állítása a MAFSZ feladata lenne), amely feldolgozza a világítás, gépmozgás, kameraállás stb. eseteit, példákat, gyakorlatokat közöl. Ezeket a mintapéldákat, gyakorlatokat filmre is lehetne venni. És még egy hatékony módszer: több szocialista országban van tévéműsoruk az amatőrfilmeseknek, pl. az NDK-ban mindkét csatornán heti egy-egy óra, Bulgáriában havi háromnegyed óra. Ősszel a cseh és lengyel televízió is műsorra tűz magyar amatőrfilmeket. A magyar tévé követhetné a példát!

Dékány István

M.D.H.

Gonda Zoltán, grafikus

his linómetszete lát-
ható:

ALFÖLD, Debrecen, 1986.XVII.évf. 10 sz. 38. old.

Gonda Zoltán

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970. ápr. 2.

NÓGRÁD

Salgótarján

— KIÁLLÍTÁS ESZTERGOMBAN. Gonda Zoltán és Orosz István kiállítását Végh Antal író nyitja meg Esztergomban, a Technika Házában, április 26-án, vasárnap délelőtt 11 órakor.

1027

Gonda Zoltán

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 MÁJ

NÓGRÁD
Salgótarján

1024

Nógrádi tájak dicsérete

Az egymásba kapaszkodó, változatos, szemet gyönyörködtető hegyek, dombok vélakozása és izgalmas szépsége, a palócföldön élők napi örömeinek, gondjainak megjelenítése adta az indítékot két fiatal Nógrád megyei festőművész nemrég megnyitott kiállításához.

Igaz, a kiállítás helye, Esztergom, ezúttal kívül esik a szűkebb pátria határain. De Gonda Zoltán és Orosz István műveit a palóctáj ihlette szoros szállal kapcsolódnak a megyéhez.

Mindkét művész fiatal, és ebből következik, hogy keresik azt a kifejezési formát, amely egyéniségüknek leginkább megfelel, sajátos látásmódot kölcsönöz és kialakítja a művészileg egyéni arculatot.

Ez az útkeresés jellemzi a kiállított képeket.

Gonda Zoltán grafikai anyagot vitt Esztergomba, amely hűen tükrözi élményanyagát, érdeklődési körét. Témája a palócföld embere. Az érzelmeket, hangulatokat igyekszik megragadni. Szűkszavú, a lényeget ábrázoló látásmód jellemzi. Színek nélkül, fehéren feketén dolgozik. A Siratók, Palóc madonna, Nővérek, Udvar, Szügyi utca a kiállítás legszebb képei közé tartozik.

Ugyancsak változatos mondanivalóval, újszerű kifejezési formával jelentkezik Orosz István. A grafika és az akvarell keverése teljesen eltér eddigi munkáitól. Mozgalmas a képek témája is. Már a címek sokat mondanak, széles körű érdeklődésről tanúskodnak. A nagy történelmi sorsfordulók jegyében fogant a Vörösen kélt a Nap, a Hősök voltak és a Béke című kompozíció. Mellettük rögtön a nógrádi ihletésű Gacsaj Pesta, Palóc menyecske, és a Falu rossza. A két fiatal művész alkotásait szerencsésen kiegészítette egymást. Bizonyára ennek is köszönhető a kiállítás sikere.

Az esztergomi bemutatkozás jól sikerült. Mivel nógrádi fiatalokról van szó, az anyagot szívesen látnánk egyéni Salgótarjánban is.

— cs —

bizonyos változtatásá
szükség. Ez magával h

Olva

Lapunk április 8-i s
KISZ felhívását és a fel
senyre. A negyedik vers

Antifasiszta

1. Ukránok kivégzése című novelláját két kommunista mártír (Sallai és Fürst) emlékének szenteli. 1941-ben munkaszolgálatra hívják be, végighurcolták a hírhedt német koncentrációs táborokon. A felszabadulás után néhány nappal hastífuszban halt meg Nyugat-Ausztriában.
Ki volt ő?

2. 1884—1953 között élt, a Tanácsköztársaság idején írt cikkeiért börtönbe vetették. Több antifasiszta költeményt és novellát írt, ezek közül egy versének és egy novellájának címét közöljük. A címek: Vigyázz! és Motorkerékpár. Ki az író?

3. Újságíró és publicista, az igaz ügyért harcoló író, minden tehetségével felháborodva tiltakozik az őrület hatalomra kerülése ellen. 1938-ban a „szabadságolt halálra ítélt", ahogy magát nevezi, Londonba emigrál, de rövid idő múlva hazatér, bár sejti, hogy mi vár rá. Internálják, majd a Margit körúti börtönbe hurcolják, végül Ukrajnába szállítják egy büntetőszázaddal. Itt hal meg Sztarij Nikolszkoje közelében, 1943 januárjában. Ki volt ő?

4. A Nyugat utáni nemzedék legtehetségesebb költője volt, 1899—1945 között élt. Illyés Gyula írta róla: „Két romlatlan, értéket is hagyott maga után: költészetét és forradalmár tiszta jellemének emlékét." Ki volt ő?

5. Pesterzsébeti munkáscsaládból származott, 1916—1944
latba került az illegális kom-
an munkatáborba viszik és 28
hal meg ismeretlen körülmé-
verseskötete jelent meg El-
volt ő?

magyar irodalom nagy vesz-
lete utolsó hónapjait a szerb
an. Itt születik többek között:
1944 novemberének első nap-
sával együtt agyonlőtték. Ki

egyei bizottságához Salgótar-
lben, vagy levelezőlapon kell

délig.
könyveket sorsolunk ki, a
értékes jutalomban részesül-

Gonda Zoltán

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1970 MÁJ 24

1021

Gonda Zoltán

Hegyalja

Tizennyolc sza
módszertar
a mezőberényi úttörőházban

Nagy közkedveltségnek örvend Mezőberényben az úttörőház. Tavaly a kis úttörőházak közötti országos versenyben a hatodik helyen végeztek. Nem véletlenül.

Jó adottságaik vannak, hiszen a szakköri és játékszobák mellett más is vonzza a gyerekeket: az épületet körbevevő hatalmas, vadregényes, mocsaras — vadkacsáknak is fészket adó — kert. S bár ez önmagában is sokat jelent, a hattagú pedagógus vezetőségre napról napra komoly munka vár: mintegy 250 általános iskolás tanuló jár az úttörőház szakköri foglalkozásaira, délutánt, vetélkedőt vagy filmvetítést rendeznek ilyenkor számukra. Az úttörőmozgalom járási vezetőinek és tisztségviselőinek a képzését is ők végzik. A járási úttörőcsapatok munkájának módszertani segítése szintén feladatuk: a nyári táborozásokhoz programokat készítenek, technikai felszerelést biztosítanak — nem utolsósorban pedig „Harsona" című kiadványukkal igyekeznek egységessé tenni az úttörőrendezvényeket. Továbbképzési anyagot, műsorforgatókönyveket, szakköri munkaterveket közölnek ebben a negyedévenként megjelenő

Gonda Zoltán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 APR 12

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021

Gonda Zoltán Nap

›vjet versenyzők.

›beszámolókat is pontozzák. ‹ezt›ink becsülettel helyt- s végigkísért bennünket a napon át: nem a győze- a részvétel a fontos. Mert felszabadulási csillagtúra szerű élmény volt.

Vitaszek Zoltán

Gonda Zoltán

Újságokk esztergomi kiállításánál

-csoknoki-: Palócföld üzenete
Dolgozók Lapja, Tatabánya 1970. ápr. 2.

Gonda Zoltán

Rajza Repo.

Látóhatár, 1969 XI–XII. 1061.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1971 ÁPR 25

Gonda Zoltán: Tavasz

102A

Gonda Zoltán

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 MÁJ 29

1021

Gonda Zoltán rajza

VÉSZET

Televízió

egy képzeletbeli ország
zi öltözőkben kisminkelt,
sített hatalmasságai által
tt nagyoperettre emlékez-
. Sajnos, ha operettfigurák
ilódi ország élén állva so-
omolyan veszik magukat,
en fordíthatják a játékot
iába.
endező különben vigyázott
hogy az operettvilágból —
a történelem időközben e
i összeesküvést utalta —
hozza a sztorit a históriai
gba. Felkutatta az ügy élő
lőit Amszterdamban is,
esten is (hihetetlen, milyen
i egy ember, egész törté-
korszakokat hordozva ele-
gyában), s szemünk láttára
tifaggatta őket a majd fél-
zados ügyről. E portréknak
kes és jellegzetes tanúk
vált valósággá a politikai
t. (Kár, hogy a levéltárak
tagabbak, mint az öreg-
ek; s így Jankovich Arisz-
es naplójából nem árult el
t az amszterdami történel-
véltár.) A rendezői képzelet
taurátori művészet — igen
kletesen élve a lehetőség-
kitűnő színészekkel ját-
le újra a dolgok logikája
kihallgatási jegyzőkönyvek
t bizonyára elhangzott pár-
leket. S hála a korabeli
iradóknak: megelevenedett
negyvenhat év

Somfa

A fiatal zenetörténész ció legjelesebbjei közé t jelenleg a MTI Zenetudomá tézetének munkatársa. Első zetközi érdeklődést keltő Bartha Dénessel közösen Haydn operai működéséről. a munkáról éppen ezeken sábokon mondta el Bartha hogy „legkedvesebb és leg gesebb tanítványával" egy ta. Somfai László első Haydn, Bartók és Webern szetével foglalkozik, de t nyos kutatómunkája mell vesen vesz részt a zenét rűsítő feladatokban is. 19 ben egy évig Ford ösztöndí tózkodott Amerikában. H végezte el a Zeneművészet kola zenetudományi tansza ő is részt vesz a tanszak nek munkájában.

— A zenetudomány nak nincs nagy múltja ország, s mivel a Zenetu Intézetet nemrégiben sz meg, a fiatal kutatók fog tása sem alakult még ki. nye szerint milyen felad lehetőségei vannak a fiat gyar zenetörténészeknek?

— A zenetudomány tan csakugyan nincsenek h nyai Magyarországon. Ső szak sem működik folyam fennállása óta jónéhány nem indítottak új évfolya ami külön gond: azok a dású szakemberek, akikne generációnk oly sokat k sorban megváltak a t Kókai Rezső meghalt, Bá jos, Gárdonyi Zoltán ment, és az utóbbi időbe

Gondo- Zoltán

Rajz (repró)

Közvetítés 1971 III. 19

Gonda Zoltán

Széket ruhával ábrázoló rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 6.
XV. évf. 10. sz. 11. lap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

Gonda Zoltán

1972 JUL 9

Leányportré

1021

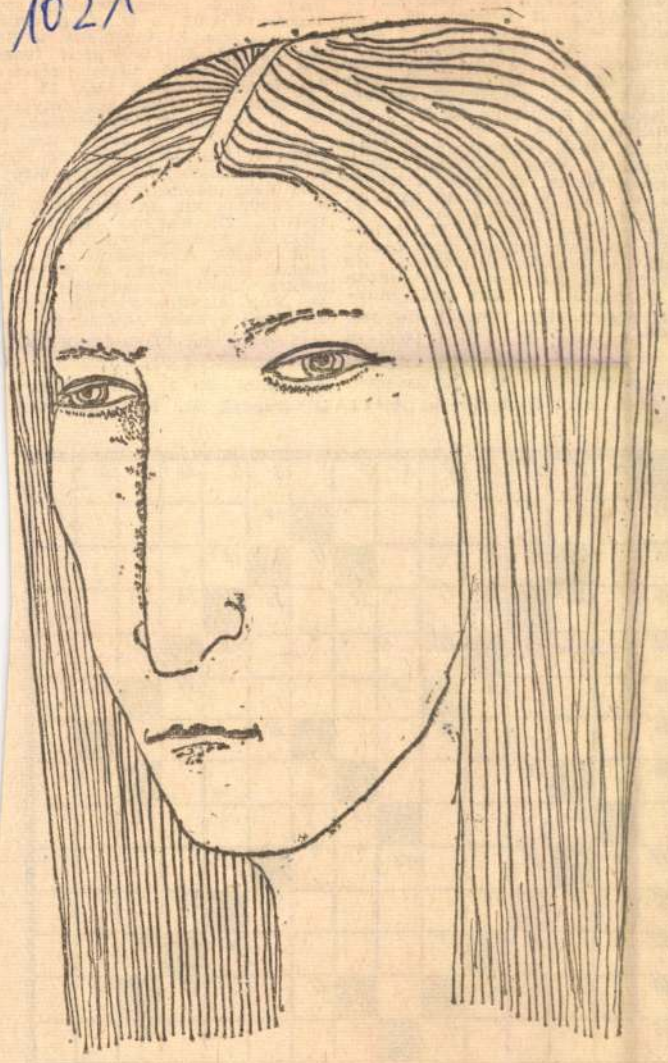

(Gonda Zoltán tusrajza)

VÍZSZINT
hangzók. 4.
versében.
szám alatt.
14. Materiá
16. Egyik é
szövetségi
dékot tölt.
Daloló szó
Színművés:
összeadás
bolcs-Szatr
levélborité
dén vegyjele. 35.
kásból kéreti magát. 37. Szűkös viszonyok között él. 38. Z. O. 39. Miskolc hegye. 40. ...-Bungay (H. G. Wells regénye). 41. Európa Kupa. 42. Csak becsukott szemmel láthatjuk. 43. Ilyen a fenyőfa. 45. Lásd a 14. számú sort. 47. Lerakja a fundamentumot. 49. Bátorság. 50. I. N. L. 52. Pusztító forgóvihar európai neve (Amerikában tornádó). 54. Római 102 és 500. 55. Lecsúsztatja a torkán a falatot. 57. ... kürt (több európai hegyvidéken használt ősi jelző hangszer). 59. Az itt levő. 60 Tevékenységi terület. 62. Oktalan, meggondolatlan. 64. Úgynevezett. röv. 65. Iráni eredetű lovas nomád

vízszintes 1. szám...
sa. 17. Kocsonyaszerű édesség. 20
A vizek városa Komárom megyé
ben. 22. Békaporontyok. 23. Err
a helyre taszít. 26. Valamely tárgy
ban vagy elképzelt dologban va
ló babonás hit. 28. Más által er
tesítem. 31. Nagyon ízlett. 33
Hegység Szlovákiában. 36. ...
föld (vidék Afrikában). 40.
lángok közé hajít. 41. Nyugvó
pontra jutott (kellemetlen ügy
43. Kúp alakúra formált leme
amelyből a kalap készül. 44. A
észak-amerikai Nagy-tavak egyi
ke. 46. Veszett fejszének 4
Vízszintes lap a szekrényben. 5
Leharapdál. 53. Hizlalásra fogo

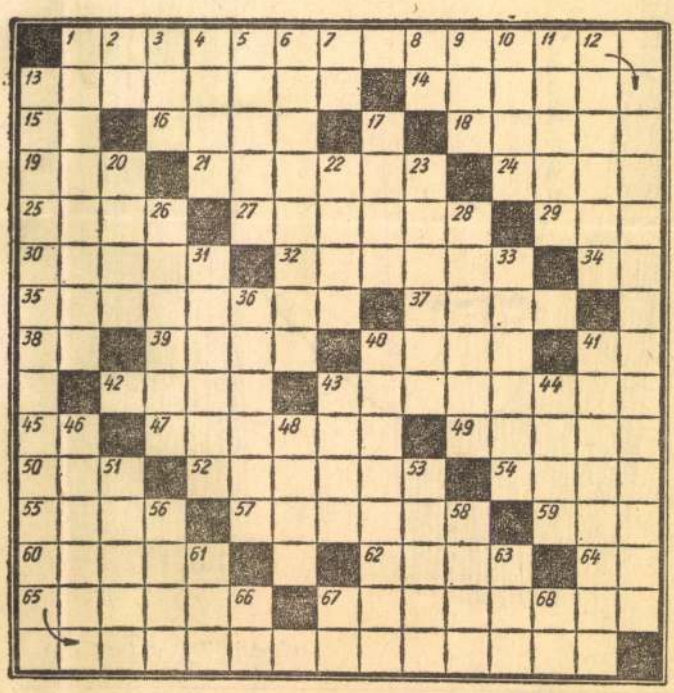

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 JUL 2 -
NÓGRÁD
Gonda Zoltán

1071

TEREFERE

(Gonda Zoltán tusrajza)

Öreg házak

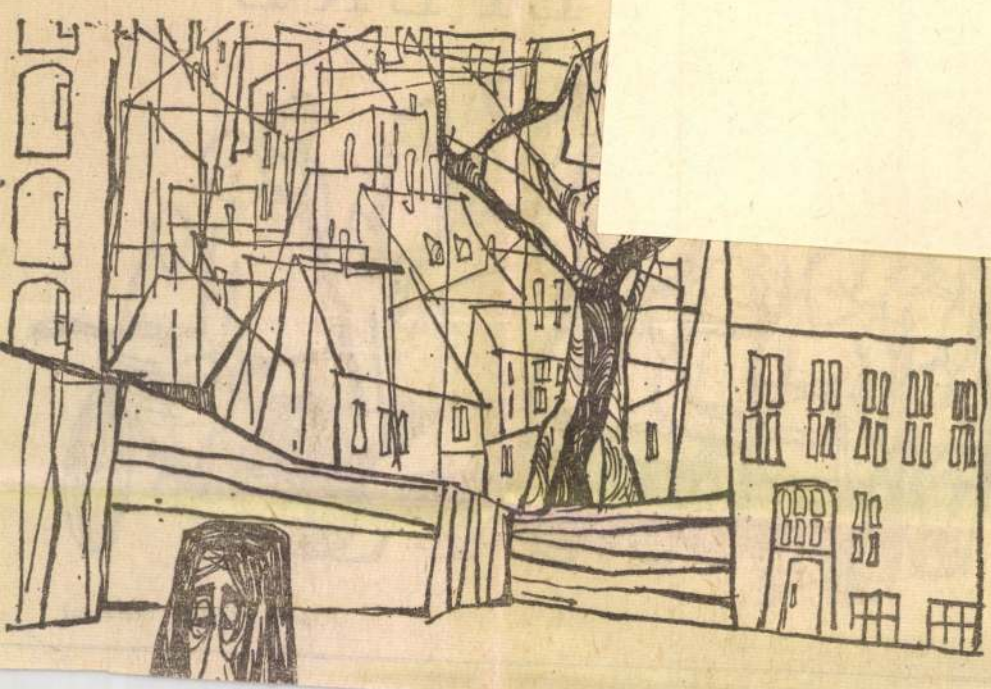

Ganda Zoltán

rajza

Alföld 1972/3 43 old
59 "

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

NÓGRÁD
Salgótarján

Gonda Zoltán

1972 APR 2-

di keretére bámult. — után minden hónapban... Más fiú is ad haza.

1021

Napfelkelte (Gonda Zoltán metszete)

nek, egy-egy összefüggő hegy- állíthatjuk, hogy egy fogalmat nak ez épp
vonulatra utalnak. Indokolt te- jelöl.

ÜNNEPI JEGYZET

Kikeleti elmélkedés

Nem mindannyiónknak egyazon órában következett el a nehéz idők vége. A déli meg keleti haza fiaira hónapokkal korábban köszöntött a szabadság. Szegeden, Debrecenben már biztató rügyeit bontogatta a béke, az ideiglenes kormány, ha ellentmondások bizonytalanságával botladozón is, de első lépéseit teszi a demokratikus kibontakoztatásra — miközben a nyugati végeken még elszántan ropognak a fegyverek.

Nyugat-Magyarország még véres és lángoló hadszíntér, öldöklő csaták, ostromok és ellenostromok földje. Debrecenben, a korábbi pénzügyi palota minisztertanácsi termében pedig már fogalmazódik, s a Magyar Közlöny március 18-i számában — március 15-i keltezéssel — napvilágot is lát „A nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhöz juttatásáról" szóló, a talán valamennyi akkori közül történelmi súlyában, irányjelzésében legjelentősebb törvényerejű rendelet.

Budapest már szabad, de az ostrom hónapjaitól elcsigázott főváros szíve alig dobban még. Az első szabad március 15-nek az ideiglenes főváros, Debrecen ad ünnepi keretet, s majd annak a szűkszavúságában is mámorító hatású deklarációnak is, amely április 4-én hírül adja, hogy a háború hazánk egész területén véget ért.

Emlékszem: a híres-nevezetes Nagytemplom romos tornyában zengeni kezdett a Rákóczi-harang — a kétszázötven év előtti szabadságküzdelem ágyújából öntött —, annak a templomnak falai közül, ahonnan száz évvel korábban, 1849. tavaszán nemzeti függetlenségünket nyilvánítottuk világgá az osztrák-Habsburgok ellenében.

Milyen is volt ez a 45-ös április negyedike?

Huszonhét éves, az emlékezésre aranyport pergető távolból nem könnyű dokumentatív hitelességgel visszaidézni. Az emberben inkább csak mozaikok őrzik a nap történéseit.

Éles a kép bennem a templomtér előtti forgatagról, melyben fehér sapkás pékek boldog-boldogtalannak, de mindenekelőtt az apróságoknak óriás kifliket, pereceket osztanak... a mozik előtti kavargásról — mert bent ingyen vetítenek ezen a napon. S ingyen játszik a színház. Bent, az elhagyott javakból összehordott szerkesztőségi szobában pedig egy mostrum világvevőn Európa híradásait lessük — rólunk. Mert most rólunk beszél az éter — bármerre vezetjük a skálát. Ungarn... Hongroe... Vengri. Moszkva, London, Párizs velünk van tele, s azzal a fenntartással és várakozással: milyen irányt jelölünk a jövőnknek. S persze azzal: milyen terhes feltételek várnak ránk a régi rend bűneiért.

... demokratikus államot nem alapozhatjuk korhadt társadalmi elemekre, az már bizonyos.

Sarkadi Imre, a későbbi író például a svábok kitelepítését kísérő tömeghisztériáról többek között így ír akkor:

„Európa bizonyára figyel ránk, nemcsak azért, mert be kell bizonyítanunk magunk előtt is, hogy komolyan veszszük a demokráciát, az emberi szabadságjogokat, de azért is, mert előttünk van a közelmúlt intő példája, milyen iszonyatos lélekrombolást végezhet a társadalomban az igazságtalanul végrehajtott üldözés, a kollektív fellelőségre vonás, a bosszúvágy, a gyűlöletté vált törvény, a szenvedélyek rászabadítása azokra, akik éppen védtelenek."

Ha buktatókon és vargabetűkkel is, a múló esztendőkben csak eljutottunk a higgadt érvek igazáig, s ma már mindannyian így valljuk.

*

Húsvét és április 4. találkozása ritka naptári egybeesés. Most így fordult az időben. A húsvét, a tavaszi első holdtöltét követő vasárnap a keresztyén hitvilágban Jézus feltámadásának ünnepe. Nekünk a húsvéti április negyedike is a nemzeti megújulás, új, emberibb korszakunk nyitánya.

Bárnath

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Gonda Zoltán
ALFÖLD
1972 — 3
1021

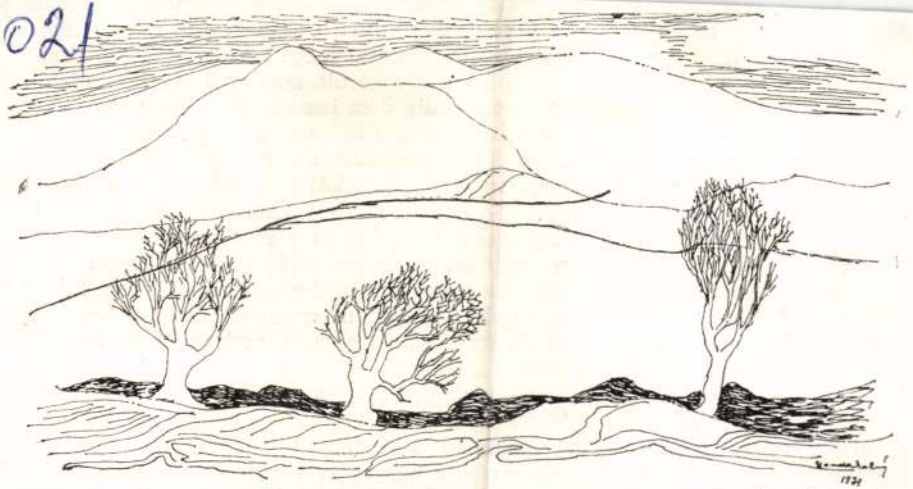

Gonda Zoltán rajza

ségszerűségét és mozgalmat szülő erejét egy kit
író, Krammer Jenő a következőképpen világítot
venszkói magyar ifjúság merőben új helyzetbe k
tak, amilyeneket a magyarság története addig ne
is tanácstalanul álltak. Nem hasonlítható össze a
nek az önálló élethez és kultúrmunkához megv
életképes intézményei. Ezzel szemben a szloven
csakhamar annak felismerésére ébredt, hogy a m
lis élet teljesen szervezetlen ... Mivel a felnőtte
vezésben, sem az építésben nem adtak ösztönzést
detésen, mert hisz a fejlődés ezen szakán éppen h
kakör az ifjúság leghőbb vágya, úgyhogy lélekt
lelkek valósággal ideális terepre találtak, tabula rasa-ra, melyen *nekik kellett felépíteniük az új értékeket, megteremteni az új, igazabb életet*".

Krammer Jenőnek ezeket a szavait – melyeket „A szlovenszkói magyar serdülők lelkivilága" címen 1935-ben megjelent könyvéből idéztünk – a csehszlovákiai magyar értelmiségi ifjúsági mozgalom keletkezésére és heroikus feladatátérzettségére nézve forrásértékűeknek tekinthetjük. Krammer a húszas évek második felében kibontakozó ifjúsági mozgalom jellegét, típusát is meghatározza, mikor – a tradicionális ifjúsági

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 — 3
ALFÖLD

Gonda Zoltán
1021

Gonda Zoltán rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

Gonda Zoltán

1972 MAR 19

1021

KÖZÉPKOR (Gonda Zoltán metszete)

A krónikáso

A termelőszövetkezetek története a mozgalomban

Történelem nélkül nincs nemzeti közösség, nincs közösségi tudat; a Hazafias Népfront által életre hívott és irányított honismereti mozgalom — és ennek keretein belül a helytörténetírás — a népi önismeret és öntudat fejlesztése szempontjából igen fontos feladatra vállalkozott. Propaganda, hívó szó se igen kellett hozzá, szinte maga a lehetőség is elég volt, hogy országszerte csoportosuljanak azok az emberek, akik úgyszólván a dotáció és a megjelentetés reménye nélkül vállalkoztak a krónikaírásra, és az emlékek gyűjtésére, vagyis a történelmi forrásteremtés látszólag apró és elszigetelt, valójában igen fáradságos és sokfelé irányuló munkájára.

Férfiak és nők

Hivatásuknál fogva elsősorban a könyvtárosok — mint módszertani irányítók, mint a kéziratok letéteményesei — és a történelemtanárok vesznek részt ebben a mozgalomban. Velük és mellettük közvetlen segítségként az érdeklődő közép- és főiskolás diákok. Ám rajtuk kívül még igen sokan. Különböző foglalkozású értelmiségiek, tsz-művelődési felelősök és autodidakta parasztemberek. Férfiak és nők, öregek és fiatalok, akik szenvedélyei Hazafias Népfront és a művelődési központ vezetősége, amikor Mátészalkára összehívta a megyei helytörténetírókat, hogy ezúttal egy témakörön — a termelőszövetkezeti történetírás keretén — belül adjon eligazítást a munka menetéről és módszeréről.

Az országos kutatásba kapcsolódó szándékot mutatta, hogy a Magyar Tudományos Akadémia által irányított és a három agráregyetem közreműködésével készülő tsz-történetírás vezetőjét, dr. Donáth Ferencet hívták meg a módszertani útbaigazításhoz. Ő előadásában hangsúlyozta, hogy a helytörténetírás e kérdésben sem csak a gazdaságtörténeti fejlődést kívánja rögzíteni, nemcsak azt kutatja, hogyan lettek a tsz-ek nagyüzemmé, hanem az élet és az emberi kapcsolatok változását is. Ezt a változást megérteni és figyelemmel kísérni csak a különböző időszakok elválasztásával lehet; a korszakokon belül figyelve az akkor uralkodó jelenségeket.

Korszakokra bontani

A tsz-fejlődés első periódusában (1949—56) negyedmillió ember hagyta el a mezőgazdaságot. Sem a szövetkezeti parasztok igyekezete, sem az

1972 MAR 19

Gonda Zoltán

1021

GONDA ZOLTÁN:

PORTRÉ (TUS)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-668, 337-748, 340-726
HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

...ról, hogy a vi-
kijelöltek vala-
milyen kínos
mondani, hogy
van töltve!

...ntól takarítottam
a héten.

Sárika pedig büs
nult.

Palást

A

em
veg

em
m,
és

ba.

ag

KÜLÖNÖS VILÁGNAP

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JUN 4

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

Gonda Zoltán

1021

GONDA ZOLTÁN: MÚZSA

beri kezdé-
észem el-
lni: Jánosi

gázfűtéses,
utcai ház-
ően eladó.
rész nap,

2. kétszoba
házrész el-
szombat,

nyben el-
, három-
tos ház.

„Sürgős 1973" jeligére a kiadóba.

Külön bejáratú üres szoba, konyhát két évre bérelnék. „Egyetemi tanársegéd" jeligére a kiadóba.

ÁLLÁS

Órás műhelyem vezetésére szakképzett órást keresek. „Órás" jeligére a kiadóba.

KULTÚRCIKK

Cronin, Dumas, Erdős, Vaszary, Zilahy, egyéb könyvelmet eladnám. Ka-

fotográfó ela
u. 13.

Kifogásta
levő 407-es
Moszkvics
latot „Bl
kiadóba.

Alumíniu
tést hozot
bármilyen
határidőn
Szabó Lás
ter, Hajdú
Pál u. 33.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

Gonda Zoltán

1972 JUN 4

1021

GONDA ZOLTÁN: BAL

LADA

a további munkához... Es most, ha van valami kérdésük, szívesen válaszolok.

A tömött sorokban ülő írók hatalmas tapssal jutalmazták az értékes előadást, aztán záporozni kezdtek a kérdések:

— Előbb hosszan érleli magában az alapötletet, hogy mit olvasson?

— Ez váltakozó. Van, amikor évekig készülök, koncentrálok a műre, van, amikor improvizálok, rögtönzök. Meglátok a kirakatban egy könyvet, azonnal

Még jó másfél órai vetlen hangú baráti getés után Bácskai a zárószót:

— Azt hiszem, mi junk nevében szólok kor megköszönöm Z rádi elvtárs értékes e sát. Reméljük, hogy is megjelenik körünk

Zsongorádi kedvese lintott és magára vet bátját. De még sokái tudott szabadulni az ramkérők ostromától.

Galambos Szilves

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1972 JUL 23.
Gonda Zoltán
(1936)

1021

Gonda Zoltán tusrajza

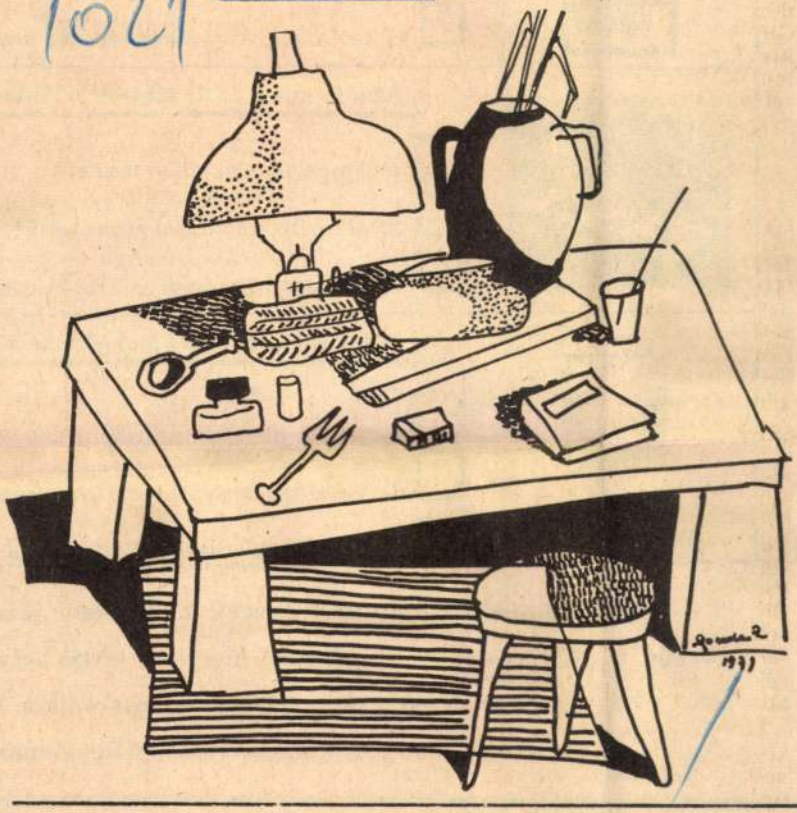

b) Járműforgalom elől elzárt terület.

c) Gépjárműforgalom elől elzárt terület.

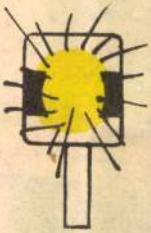

10. Mit jelent az ábrázolt fényjelző készülék v

a) Óvatos haladást, piros fény következik.

b) Veszélyes hely, fokozott óvatossággal ke

c) A villogó sárgát folyamatos sárga váltja

Tekintse meg a számozott szövegek mellett levő jelzőtábl veget. Az a), b), c-vel jelölt válaszból melyiket tartja helyesnek

FELADAT: az Ön által helyesnek tartott válasz, ill. be

A javítást az értékelésnél nem vesszük figyelembe, ill.

Gonda Zoltán

Két fiatal képzőművész közös kiállítása. A balassagyarmati Gonda Zoltán grafikus és a salgótarjáni Orosz István festőművész-tanár áprilisban Esztergomban, augusztusban Balassagyarmaton szerepelt műveivel. Az anyag egy részét a balassagyarmati járás nagyobb községeiben is kiállították, Magyarnádoron, Szügyön, Érsekvadkerten ők voltak az első „eleven" képzőművészek.

Népművelés 1970/9 39 old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1972 APR 18

Gonda Zoltán
1021

GONDA ZOLTÁN: FALU (TUSRAJZ)

Kereskedelem

Sajnálatos jelenség kereskedelmi életünkben, hogy vevő és eladó között majdnem ellenséges a viszony.

— Na, itt van ez az unott képű eladó — sóhajtunk fel némi rosszindulattal, mikor belépünk az üzletbe.

— Tessék. Megint egy háklis, válogatós vevő — morogja fojtott indulattal az eladó, holott barátsággal és gyengéd szeretettel üdítő, kellemes légkört varázsolhatnánk az üzletekbe.

Az alábbi példa nem védett szabadalom, bárki utánozhatja.

A vásárló benyit az üzletbe.

— Jó napot kívánok.

— Szeretettel köszöntöm önt — suttogja meghatottan az eladó, miközben egy örömkönnyet morzsol el a szemében.

— Olyan jó itt — leheli a meghatottságtól rekedten a

1 2
11
15
19
24
26
30

Ganda Zoltán

Kaszlak

Népmüvelés 1970/9 39 old.

Ganda Zoltán

A balassagyarmati Mikszáth Kálmán Művelődési Központban részt vett a megyei képzőművészeti studió ottani tagjainak kiállításán

Népművelés 1969/8 45 old

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

19 MÁR 5

KÖZNEVELÉS
Budapest

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

1021

maguk választhatnak eg
idegen nyelv (francia v
met), közgazdaságtan,
gia vagy művészet közt
nulók 60 százaléka a
idegen nyelvet választja
sadalmi igények szem
azonban legalább ilyen f
tartják a közgazdaságta
művészetet. Ezért aligha
telezővé teszik 7. osztálytól a második idegen nyelvet, s így a megmaradó három tantárgy közt lehet választani. További heti 2 órában teljes egészében a tanulókra bízzák, mivel kívánnak foglalkozni. Ez lehet sport, bélyeggyűjtés vagy egyéb hobby — de nem lehet valamely kötelező tantárgy megnyújtása.

Az angol kötelező a 3. osztálytól végig. Korábban a 4.-ben kezdték, s csak a 6. végéig volt kötelező. Kötelező tantárggyá válik a felső tagozatban — a korábbi fakultatív helyett — a zene, művészet, gyakorlati foglalkozás, háztartási ismeretek, és a gyermeknevelés. Ugyancsak a felső tagozatban néhány tárgyban választani lehet egy erősebb és egy enyhébb kurzus közt, mégpedig matematikában, angolban és a második idegen nyelvben. A könnyebb kurzusok nem jelentenek hátrányt a továbbtanulásban.

Komplex tantárgyak

Bizonyos tantárgyakat lehet külön-külön is vagy különféle

és általános élettani), földrajzi, geológiai, csillagászati ismereteket. Korábban baj volt e tantárgy tanításával, mert egy tanártól kívánták; ilyen képzés pedig nem volt. Most szabad, sőt kívánatos a munkának több szakos közti megoszlása. Hozzá kell tennem, hogy korábban e tagozatokon semmiféle természettudományi képzés nem folyt. Az integrált ismeretek tanítását tehát ez esetben nem a külön-külön álló fizikával, kémiával, biológiával stb. kell szembe állítanunk, hanem egy nulla helyzettel.

Visszatérve a 9 évfolyamos iskolára, bizonyos törekvések nagyobb hangsúlyt kapnak az új tantervekben. Így a svéd irodalmi órákon nő a drámával, a filmmel és televízióval való foglalkozás; a matematikában a tanulók konkrét tapasztalataiból és gondolatvilágából kívánnak kiindulni; zenében jobban figyelembe veszik a tanulók egyéni érdeklődését, több időt szánnak különféle tantárgyakban olyan témákra, mint az ember környezete, szexuális és más kapcsolatok, nemzetközi kérdések, közlekedés, alkohol, narkotikum és dohányzás.

Az eddigieből is kitűnhetett, de most külön is ki szeretném emelni, milyen nagy gondot fordíta-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 ... 41

VALÓSÁG

Budapest

Gonda Zoltán

2 Ezzel összefüggésben is felidézhetjük [illegible] Morgenstern fejtegetései; a magyar származású [illegible] fejlődésének sajátosságait.

1021

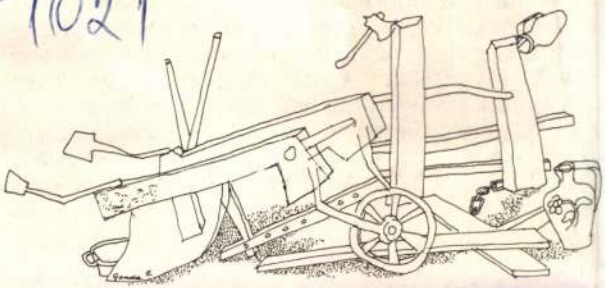

Gonda Zoltán rajza

számítógép-hálózatra épített, erősen cen
célozná olyan körülmények között, amik
ösztönzési rendszer nem megfelelő és a ga
ellentétek ennek következtében jelentősek
talékaik feltárásában, mozgósításában,
ugyanis mindig az emberek gazdálkodás
marad, törvényei pedig az emberi tevéken
komplex és széles körű szemléleténél nem szabad szem elől téveszteni az emberek tevékenységének motívumait, beállítottságukat, szokásaikat, gondolkodásmódjukat. Ezeket a tényezőket nem lehet számítástechnikával helyettesíteni, s „gombnyomásos" rendszert bevezetni olyan körülmények között, amikor az érdekeltségi viszonyok ennek ellentmondanak.

A gazdasági tevékenység a termelés, a fogyasztás hatékony megszervezését népgazdasági s vállalati szinten végső soron ugyancsak a közgazdaságtudománytól várja

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 MÁJ 21
HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

Gonda Zoltán

1029

GONDA ZOLTÁN:

FALUVÉG

(TUSRAJZ)

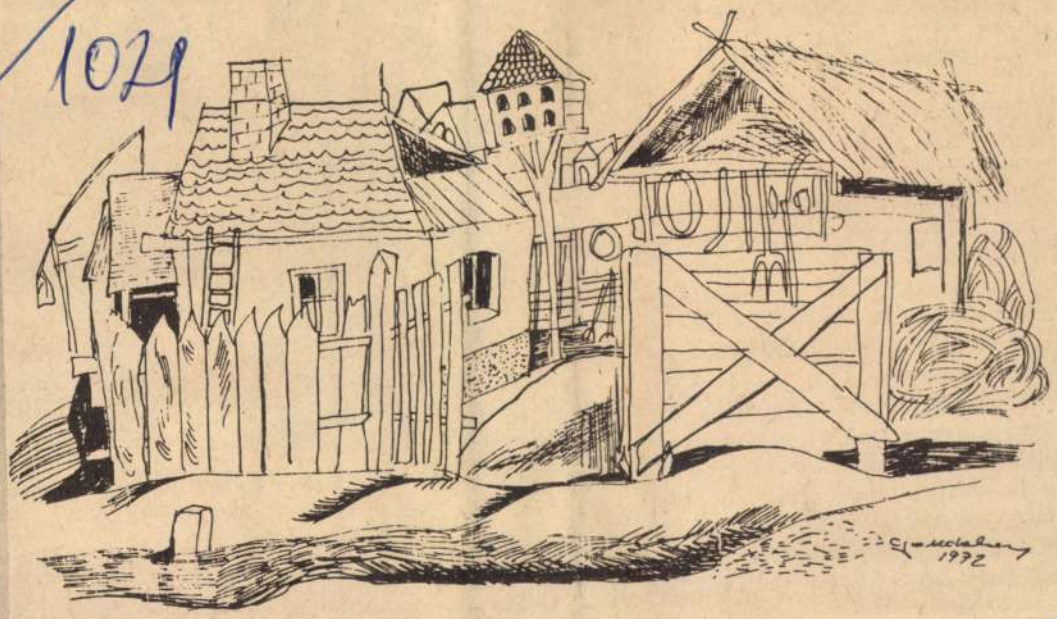

a képzőművészeti szabadiskola

Nem volt könnyű feladat és nem tartott rövid ideig a képzőművészeti köri mozgalom elveinek és helyes gyakorlatának kialakítása. És nem ment bizonyos kegyetlenség és következetesség nélkül sem. Határozottan kellett és kell ma is ragaszkodni ahhoz, hogy a képzőművészeti köri mozgalom nem a dilettáns művészek menedéke, hanem művészethez értő embereket nevel, akik az alkotói gyakorlat által válhatnak a képzőművészet értőivé. Ez az elv természetesen nem zárja ki azt, hogy a képzőművészeti köri mozgalom által felfedezett tehetségek ne váljanak képzőművészekké. Sőt, a gyakorlat azt bizonyítja, hogy a képzőművészeti köri mozgalom — talán éppen azért, mert művészetpedagógiai elvei és módszerei helye-

Ásztai Csaba: Kompozíció

Nagy Ferenc művész-tanár szerepelt. A későbbiekben bekapcsolódott a kör munkájába Veress Géza festőművész, Balla László festőmű-

kör eredményeit. Ez a korszak, 1962-től napjainkig a képzőművészeti kör töretlen fejlődésének korszaka.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG
Budapest

1972 MÁR 15

1021

Gondos István

Gondos István rajza

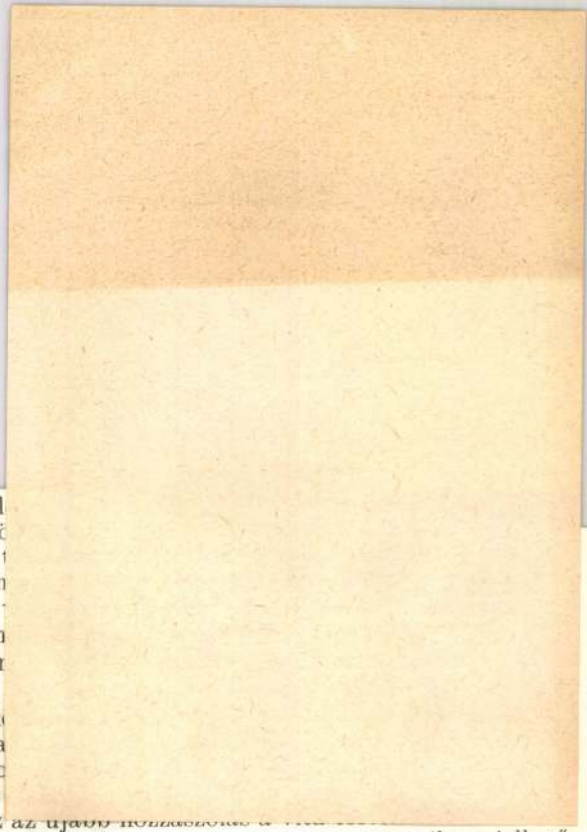

nem mostanában keletkezett, [illegible]
motívumrendszerbe ágyazottan val
mechanizmusok hatnak tovább, örö
terhelik a mai közgondolkodást és
kisebb könyvet szenteltem (A nem
látószöge. Bp. 1970), igyekezve a
egyebek közt például a „pre-nacion
zásaiban — szilárdabb fogalmi kiin
Javaslataim talán vitathatóak is;
polémia központjába félreértések k
(Kortárs, 1972. 5. sz.), a vita neura
hogy a meglevő „közérzeti" és fo
funkcionális zavara. Sajnos, Perjés
téneti esszéjének befejező része, ez az újabb hozzászólás a vita
saihoz (Kortárs, 1972. 1. sz.) némely pontokon ugyancsak nem mentes ilyen jellegű zavaroktól, éspedig éppen azokon a neuralgikus pontokon, ahol idézett könyvemnek *tulajdonított* állításokat kérdőjelez meg.

Semmi sem árt inkább egy vitakérdés hitelének, mint ha a nézetek pontatlan szembesítése révén maga az a kérdés zavarodik össze: tulajdonképpen miről is vitatkozunk? Nem érdemes diszkreditálni magát a vitát, s azt sem érdemes hagyni, hogy a *vita* funkcionális zavara olybá tűnjék, mintha magának a *tárgynak* a belső zavaráról lenne szó, s ezáltal a nemzeti közérzet — valóságos vagy vélt — zavara fokozódjék.

De ha csak ez a meggondolás indítana, hogy Perjés Géza esszéjéhez hozzászóljak, néhány rövid kiigazítással beérhetném. Szerencsére Perjés háromrészes *Az országút szélére vetett ország* című közleménye sokkal gazdagabb annál mind adataiban, mind szempontjaiban és gondolataiban, hogysem kizárólag vagy akár elsődlegesen a fenti értelmű zavar tisztázására kellene koncentrálnom. A szerző egy válságos s igazában még mindig nem teljesen megértett történeti korszak, a Mohács után kialakult történeti szituáció megértését keresi. Mint tőle megszokhattuk, ezúttal is lényeges kérdéseket s izgalmas módon vet fel; megközelítési módját széles körű forrásismeret komoly erudícióval való kamatoztatása és a történetíró morális felelősségtudata, sőt pátosza jellemzi; megoldási javaslataiban sok a szuggesztív erő. Mindez elmondható írásának arra a részére is, amely — mint jeleztem — tulajdonképpen közelebbről a nemzeti tudat historikumához (vagy pontosabban: prehistorikumához), tehát az évtizedes vitakérdéshez való újabb hozzászólásnak tekinthető, éspedig olyan nagyon is érdemleges hozzájárulásnak, amely magát a vitát — meghatározott vetületben — a „vitatkozás" szintjéről termékeny szempontok és elemzések révén, konstruktív

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

1971 ÁPR 25

Gonda Zoltán

1021

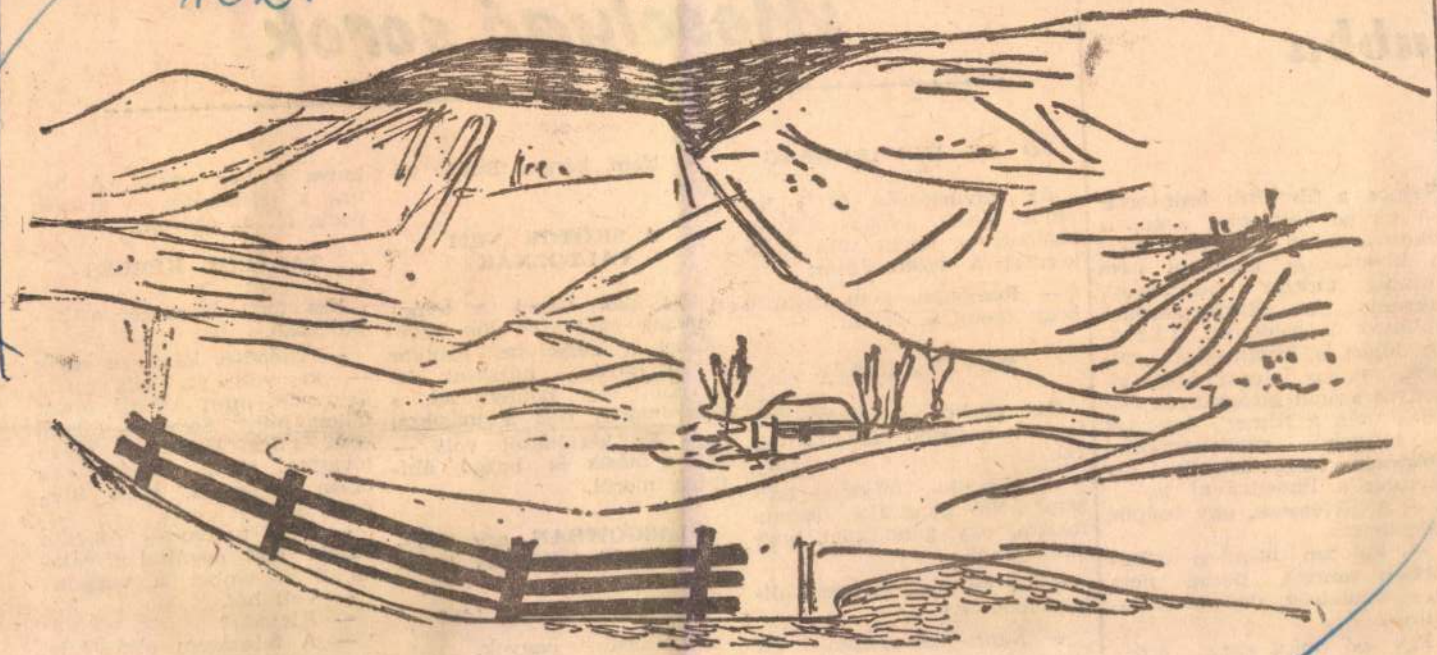

NÓGRÁDI DOMBOK. Gonda Zoltán tussrajza

...klubba ...i

- Sajnos, a filmklub fenntartása eléggé költséges, azért is okozott annyi gondot, mert a kiválasztott filmeket nem mindig tudtuk biztosítani, ugyanis a filmforgalmazó többször is beleszólt. A licence lejárt a kiválasztott műnek, ami azt jelenti, hogy bizonyos számú látogató és előadás után a filmet leveszik a műsorról, magyarországi vetítését megszüntetik. Így jártunk a Phaedrával is.

— A bérletesek, úgy tudom, elégedettek.

— Valóban, minden évben többen vannak, pedig nem olcsó mulatság, de sokat tanulnak.

Egy szó mint száz: érdemes bérletet vásárolni.

(elekes)

Mosolygó sorok

FŐ AZ UDVARIASSÁG

Az udvariasság és a tapintat teteje, amikor a repülőgépen az egyik utas megkérdezi a szomszédját:

— Remélem, nem zavarja, hogy cseng a fülem?

MŰVÉSZLELKEK

Egy szolid eszpresszó asztalánál hevesen udvarol egy fiú.

— Mancika, feljönne hozzám? Ne gondoljon semmi rosszra, úgy gondoltam, hogy aktot állni...

— De én még sohasem álltam modellt!

— Nem tesz semmit. Én meg még sohasem festettem.

AZ MÁS

— Nem, kérem. Búvár vagyok.

A SKÓTOK NEM VÁLTOZNAK

Két skót fogad a templomban, melyikük dob kevesebbet a perselybe. Amikor a sekrestyés hozzájuk ér, egyikük egy pennyt ad, s diadalmasan néz a másikra.

— Ez kettőnktől volt — szól a másik és buzgó áhítatba merül.

GLASGOWBAN egy vidéki emberrel találkozik ismerőse.

— Mi szél hozott ide?

— Nászúton vagyok.

— Gratulálok. És hol a feleséged?

— Otthon maradt, ő né-

kutya a ház urától. A ház ura a feleségétől. A feleség pedig fél az egértől.

TALÁLÓS KÉRDÉS

Két férfi beszélget a kávéházban.

— Tudod-e, kérdi az egyik — ki volt az, aki olyan szép volt, mint Adonis, olyan bölcs, mint Sokrates, olyan erős, mint Herkules, olyan lovagias, mint Bayard és olyan szellemes, mint Bernard Shaw?

— Nem tudom — feleli a másik. Volt egyáltalán valaha ilyen ember a világon?

— Volt hát.

— Kicsoda?

— A feleségem első férje.

TAKARÉKOS EMBER

Májas úr hazafelé megy este. Útközben megáll ...

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján
1971 MAJ – 9

1021

FOGAS ÉS TÁL *Gonda Zoltán tusrajza*

Gonda Zoltán

ni kezdett.

Gárdonyi (
kai maraszta

— Vízszint

VÍZSZINT
ték neve (
tett szavakb
nyi szavai.
Csurgó. 16.
Szigetcsopor
járatánál. 2
21. Emberi
Ógörög pengetős
Sérülés. 25. Az állatgondozó teszi. 26. Áradat, egynemű betűi. 28. Szitkozódó, átkozódó. 30. T. N. 31. Lendületesen hozzáfog. 33. Meggyőződés. 34. ...Szófia (híres templom Isztambulban.) 36. Ülőhely. 37. Testrész. 39. Rábukkan valamire. 41. Időegység. 43. Német költő és író (1804—1875). Utolsó négyzetbe keresztnevének kezdőbetűjét írjuk. 45. Szintén ne. 46. Szabálytalan formájú. 47. Futballlabda. 48. Élesíti. 49. Büntetőtörvénykönyv. 50. Valótlan hír. 51. Mutató névmás. 52. Itatja az egereket. 54. Jármű fontos része. 55. Shaw neve előtt álló, keresztnevét jelölő, két betű. 56. A szép és helyes iránti érzék. 58. Egyenáramú elektromos generátor. 61. Gazdasági kézi eszköz. 62. Részeire esik, porlad.

FÜGGŐLEGES: 1. Folyó Szibériában, a Bajkál-tó vizét vezeti le a Jenyiszejbe. 2. Írásra használt

Beküldendő: a vízszint
a függőleges 14. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: május 13.

Az április 25-i rejtvényünk helyes megfejtése: Haszontalan dolog, bármily olcsó legyen, mindig sokba kerül. Könyvjutalmat nyertek: Tari Józsefné Pásztó, Osváth Sándorné Salgótarján, Demeter László Becske.

Május 1-i, ünnepi fejtörőnk helyes megfejtése: Egy zsák aranyat meg lehet találni, az elveszett időt sohasem.

A helyes megfejtésért könyvjutalomban részesül: Kukely Mihályné Salgótarján, Forgó Elemér Mátranovák, Tamási Gyula Salgótarján.

A könyveket postán küldjük!

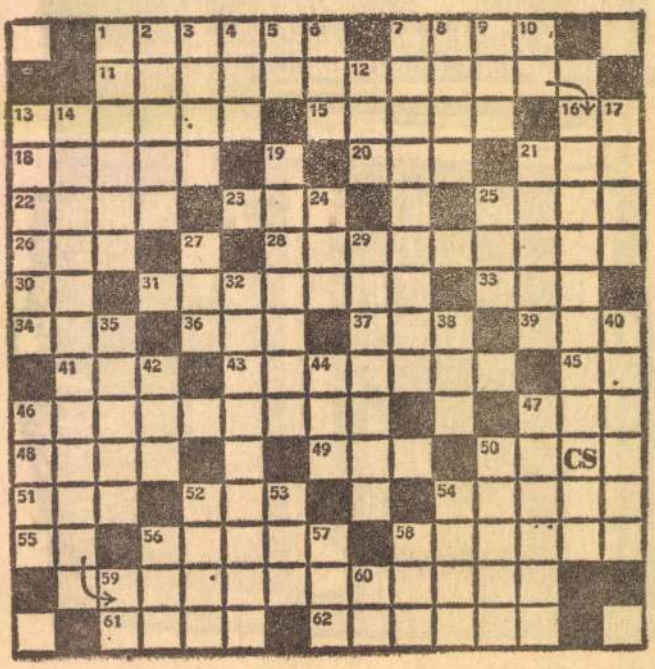

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1021

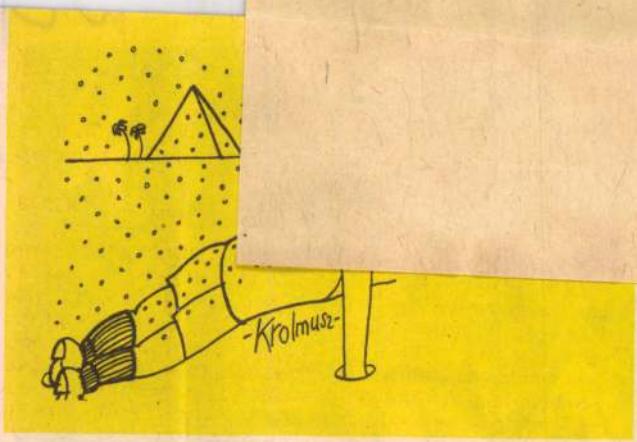

Szokatlanul hideg időjárás

Szakszervezeti focimeccs. Jocókám visszamész és ideküldöd ezt a bírót!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1971 MÁR 6

Gonda Zoltán
1021

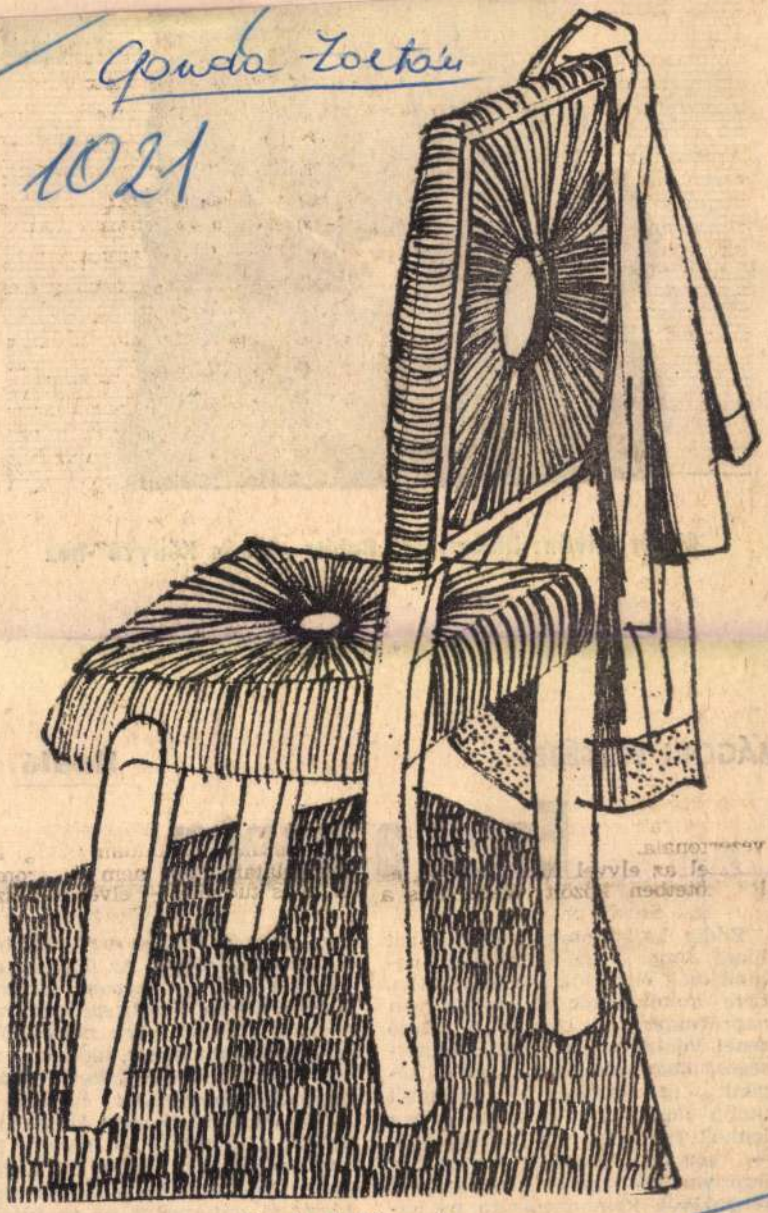

Gonda Zoltán rajza

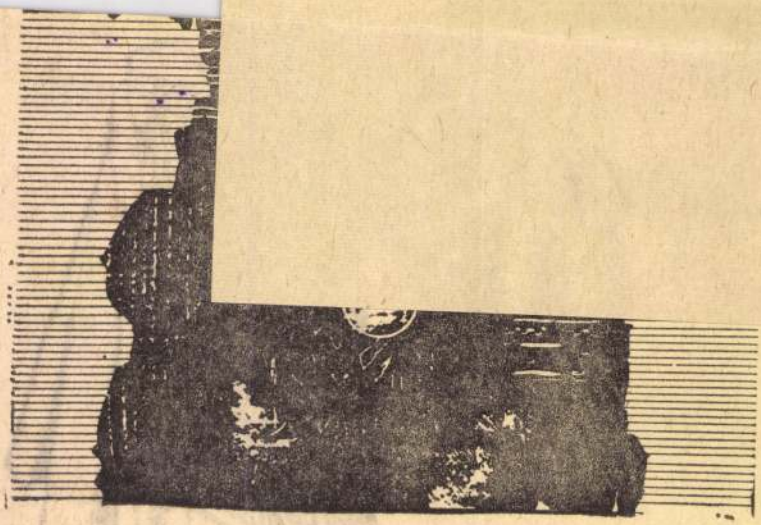

Gellér István: Illusztráció Babits „Jónás Könyvé"-hez

MÁGORI ERZSÉBET:

Rádió

Ezen a napon

Eddig hajlamosak voltunk azt hinni, hogy a zenei műveltség nálunk csak egy szűk kör kiváltsága. Erre a tévhitünkre úgyszólván napról-napra rácáfolnak a Rádió zenei versenyei és játékai. Lehetséges, hogy általános műveltségünk „zenétlensége", amelyről utóbb annyi szó esett, szűnőben lenne? Ha igen, úgy a Rádiónak — amely nemcsak mecénás, impresszárió, amikor új magyar zeneművek komponálására megbízásokat ad, fiatal muzsikus tehetségeket fedez fel és indít el pályá-

kus, ezen a napon egy világhírű tenorista született. Az ő játékában minden *ezen a napon* történik. Ezen a napon mindig születik vagy meghal valaki: egy nagy költő, vagy nagy muzsikus, akinek a nevén törjük a fejünket közben jobbnál-jobb zenéket hallgatunk. — Tessék gondolkodni! Addig hallgatjuk a muzsikát — mondja Boros Anikó. Így kapcsolják a mához a játékvezetők a fontos zenetörténeti dátumokat és az időtlen remekműveket.

— Mi köze van a most meghall-

Gonda Zoltán

"Gyümölcsös tál" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 16.
XV. évf. 3. sz. 5. lap

Gonda Zoltán

"Betlehemesek" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. dec. 26.
XIV. évf. 52. sz. 9. lap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

1971 JUN 13

1021

KABÁT

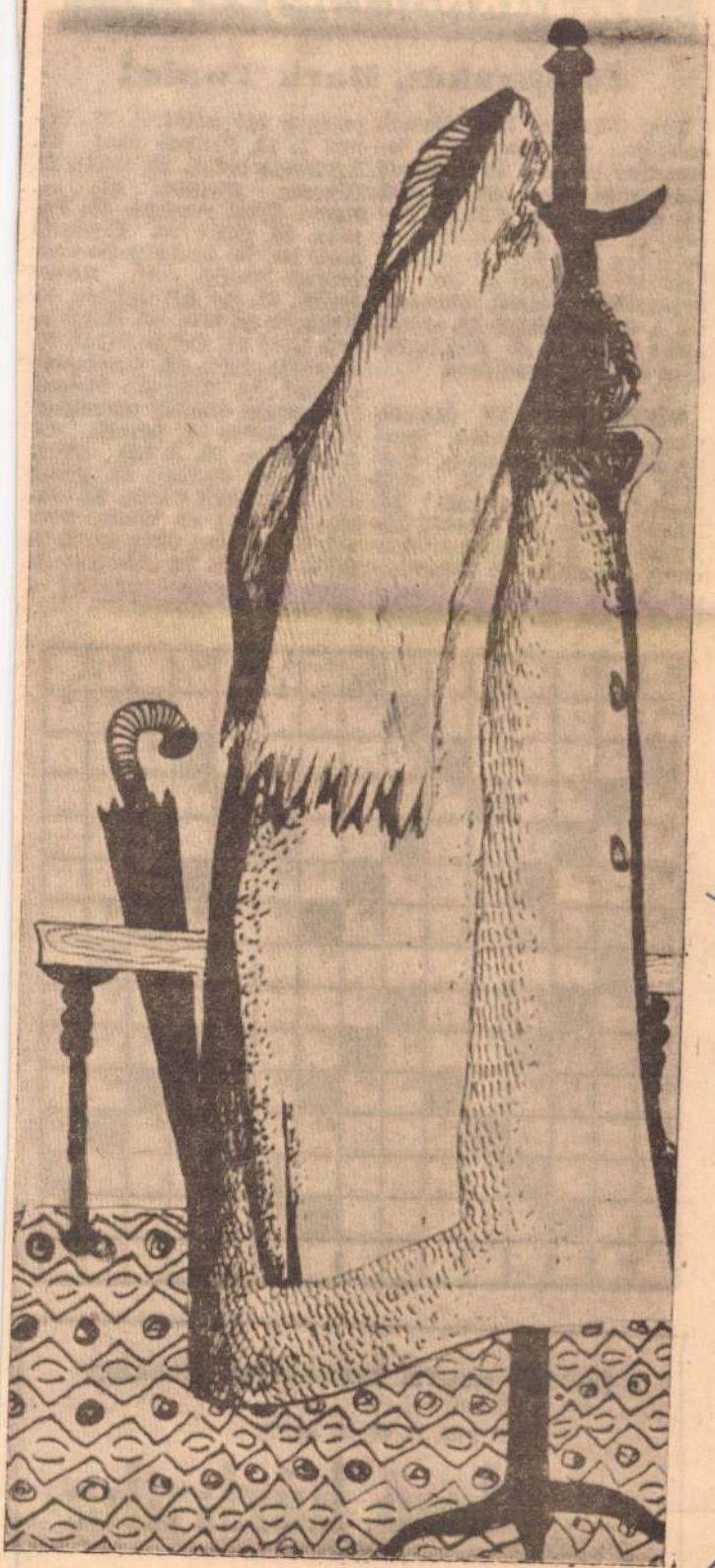

Gonda Zoltán rajza

Gonda Zoltán

SALTÓRGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

VA.

Jó éjszakát, Mark Twain!

Tom Sawyer kalandjainak szerzője megérkezik egy ismeretlen városba és szálloda után érdeklődik. „Nálunk csak két szálloda van, a Fehér Bárány és az Aranykakas, de egyikben sem fog jól aludni." „Miért?" — kérdi az író. A bennszülött válaszát a vízszintes 1. és függőleges 19. számú sorba rejtettük el. Megfejtésként ezt kell beküldeni.

VÍZSZINTES: 13. Román város a Duna partján, ipari központ. 14. Csillagkép, magyar világmárka. 15. Oda vegyjel, vissza helyrag. 16. Iskolai beírás. 17. Tévesen feljegyző. 18. A hamut már mamunak mondja. 20. Germánium. 21. A közelmúlt újpesti labdarúgója. 22. Fekete István regénye egy gólyáról. 23. Római 2. 25. Életben van! 27. Egyforma betűk. 28. Sikál. 29. Érkezés, röviden. 31. ... Ráby: Jókai regénye. 33. Fohász. 35. ODŐ. 36. Cukorral hinti be. 39. Szabolcs-Szatmár megyei község. 41. Római 499-es. 42. Az ÁB ügyfele. 45. Nitrogén és kén. 47. Kamionban van! 48. Odataszítani. 50. Aromája, ford. 52. Tüzet megszüntet. 54. ttttt! 55. Nálunk is kapható francia gyereklap. 56. ... lovon ül; kevely. 58. Americium. 60. A hét vezér egyike. 62. Ásvány. 63. Petőfi első megjelent verse. 64. Japán politikus. 66. Vissza: névelő. 68. Sérülést okoz. 69. Sajtfajta. 70. Szín. 72. „Mező jó illatot, az ég szép harmatot / ... mi kedvesb mindennél". (Ba-

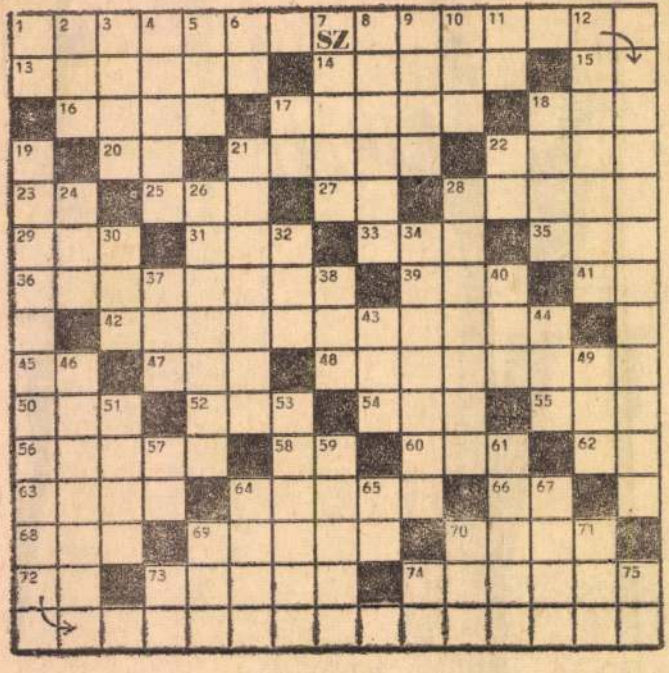

A NÓGRÁD MEGYEI TEXTILIPARI VÁLLALAT

1971. jún. 15. és 22. között

olcsó háziruha-

vásárt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

nincsen arcom

1021

PORTRÉ

GONDA ZOLTÁN RAJZA

Gonda Zoltán

Magnócsere-akció!
Régi magnóját
most cserélje!

Importmagnók
2540,— Ft, 2850,— Ft,
4500,— Ft-os árban

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gonda Zoltán
1971 JAN 16
1021

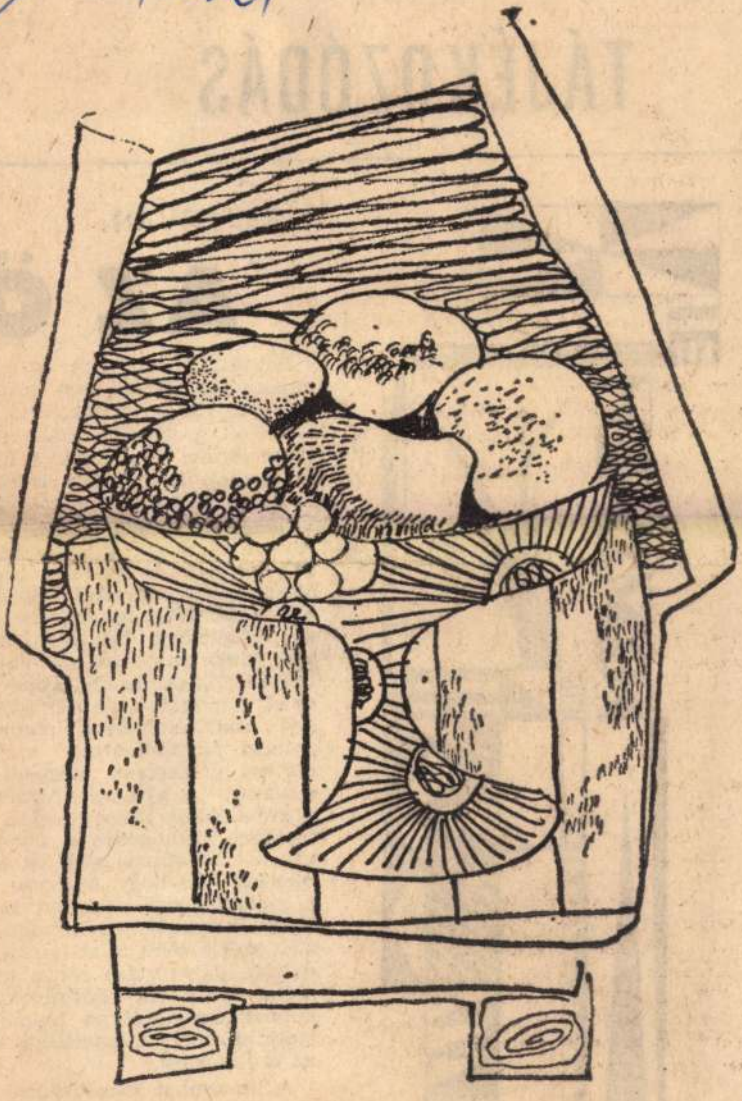

Gonda Zoltán: Gyümölcsös tál

EÖRSI ISTVÁN:

AZ Ö

Politikai perekben és jogt
halálos ítéletekben nem szűkö
dik a világ; megszoktuk ő
akárcsak a tiltakozásokat, me
rutinszerűen csapódnak a füle
De *Angela Davis* neve kiválik
ből az iszonyú forgatagból. Mi

Részben nyilván személyes
rülményei miatt. Fiatal néger
ről van szó, aki ráadásul filoz
sőt mi több, feltűnően szép is.
a halálos ítélet fenyegetése n
is felfigyelünk egy farmerna
gos, fekete szépségre, aki tömé
tüntető fiatal társaságában t
emel a magasba, és aki törté
sen *„Kant elemzése a hatalom
francia forradalomban"* címe
doktori értekezést, mégpedig
cusának, a nyugati baloldal
ultrabaloldali ifjúság egyik l
mertebb ideológusának irányí
val. És ha ehhez még azt is
zászámítjuk, hogy Marcuse é
a szóban forgó személyt tart
legtehetségesebbnek mindazok
zül, akiket több mint harminc
oktatói pályafutása során tan
akkor az egyedi adottságoknai
képességeknek olyan halmaza
előttünk, mely mindenképp vo
az érdeklődést.

A huszonhat éves Angela D
alabamai polgári családból s
mazik. 1963-ban szülővárosá
Birminghamben a fehér fajvé
fegyverrel támadtak néger ház
ra és négy barátnőjét megölt
Angela először irodalmat tanu
New Yorkban majd Párizsban k

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968

NÓGRÁD

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Falurészlet

Gonda Zoltán

Megnyílik!

AUGUSZTUS 14-én

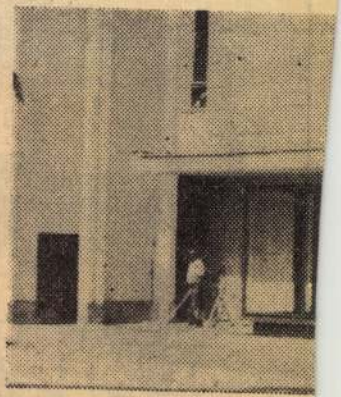

Megnyílik!

Pásztón a Szöv

NYITÁS NAPJÁN VÁSÁ

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1971 JUL 23

Gonda Zoltán

1021

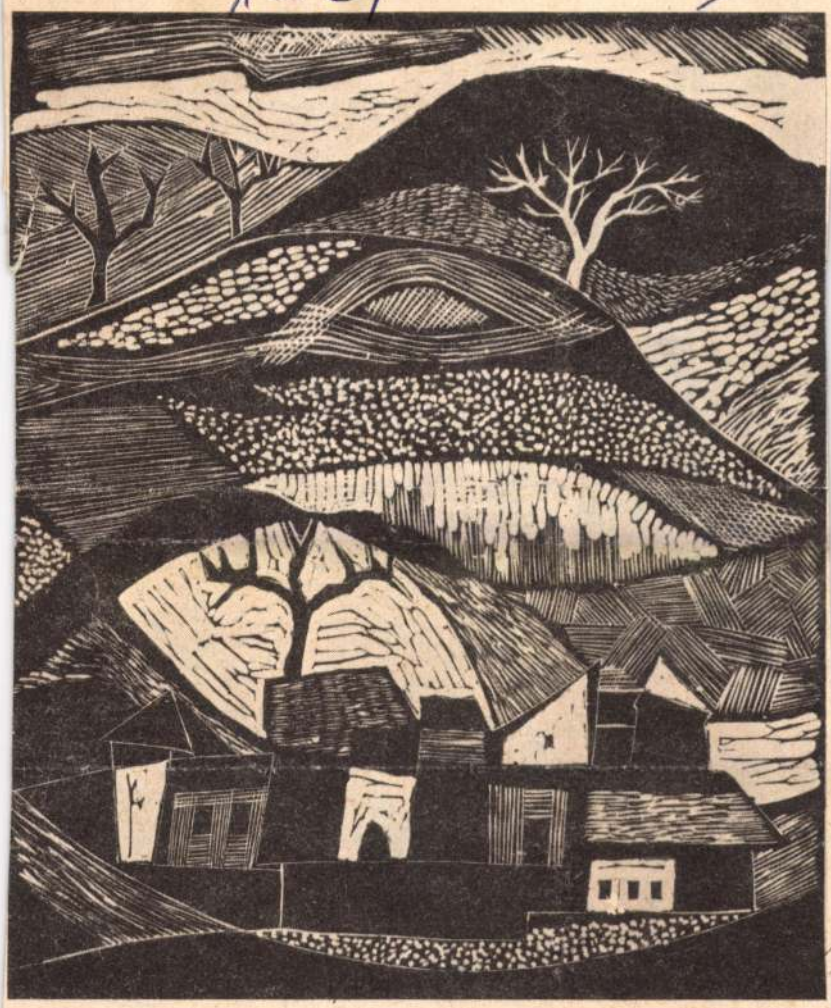

GONDA ZOLTÁN: DOMBOS TÁJ

Mihály u. 53.

Üzemképes 407-es Moszkvics és egy generálozo 407-es motor eladó. István út 96. szám.

600-as Trabant sürgősen eladó. Megtekinthető minden dennap du., szombaton, vasárnap egész nap. Rigó u. 100. szám.

Skoda Octavia műszaki vizsgázott olcsón eladó, esetleg motort beszámítok. (Lehet kismotor is.) Létai út 32.

Kifogástalan állapotban levő 224 Warszawa személygépkocsi eladó. Megtekinthető: Nagyhegyes, Vörös Csillag MTsz központjában.

CI rendszámú Wartburg májusban vizsgázott új motorral olcsón eladó. Megtekinthető mindennap Bokányi D. u. 80. Érdeklődni Bajinál.

Riga motor eladó. Rákóczi u. 54.

KULTÚRCIKK

Philips 4404 Stereo magnetofon eladó. Baross u. 24. Papp.

Angol mechanikás, kisméretű zongorát vennék részletfizetésre. Ajánlatokat Rákóczi u. 51/B. 1. lépcső címre kérek.

Legalább
000 négyzetméter
területű
aktárhelyiséget
keres a
MÉH
Ajánlatokat
DEBRECEN,
ő vásártér 3. alá kérjük.

munkást debreceni munkahellyel, továbbá lakatos, hegesztő szakmunkásokat és segédmunkásokat balmazújvárosi munkahelyre azonnali belépéssel alkalmaz az ÉPGÉP alkatrészgyára. Jelentkezés Debrecen, Ispotály u. 10., Balmazújváros, Debreceni út 2.

A Hajdú-Bihar megyei Szolgáltató és Építőanyagipari Vállalat Debrecen, Bem tér 30. két fő kőfaragó szakmunkástanulót az 1971—72. oktatási évre szerződtet.

Debreceni Vízművek Vállalat azonnali belépéssel kubikosokat, esetleg 10—12 fős brigádot is, továbbá villamosgépkezelői vizsgával rendelkező vízműtelepi gépészt, autómotor-szerelőket és segédmunkásokat. Előnyös kereseti lehetőség. Jelentkezni lehet Kossuth utca 43. munkaügy.

Férfi és női segédmunkásokat és faipari gépmunkásokat felvesz a Debrecen Tanács Faipari Vállalata Debrecen, Kishegyesi út 13. munkaügyi osztály.

A Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság felvételt hirdet vízépítőipari szakon végzett mérnöki álláshelyre hajdúszoboszlói szakaszmérnökségünkre szakaszmérnök-helyettesi beosztásba. Fizetés megegyezés szerint. Felvételt nyert dolgozó részére lakást biztosítunk. Jelentkezés: TIVIZIG személyzeti osztály Debrecen, Hatvan u. 8—10. I. emelet.

Hajdú-Bihar megyei Víz- és Csatornamű vállalat azonnali belépéssel alkalmaz mélyépítésben jártas munkavezetőt, magas- és mélyépítési munkák elszámolásában jártas teljesítményelszámolót, ugyancsak magas- és mélyépítési munkák előkészítésében jártas építőipari technikust, valamint szakképzett munkaügyi előadót. Jelentkezés: Hétvezér u. 21. személyzeti vezetőnél.

lentkezés felvételi
monffy u. 34. mu

Felveszünk ví
elektroműszerészt,
szerészeket, gépj
szerelőt, autószer
dókat és jó keres
lett feldolgozásho
gédmunkásokat.
recen, Diószegi ú

Érettségizett fé
vezetőnek, lakato
lanyszerelőt felve
Bethlen u. 32.

ELZETT FLIM
telepe felvételre
szítő lakatost. Jel
tyóújfalu, Toldi
alatt a telepveze
megegyezés szerin

Villanyszerelő,
asztalos, eszterg
szakmunkásokat,
vizsgával rendelk
daruvezetőt és
alkalmaz a M
Üzem.

A hajdúnánási
Ft-os forgalmú b
res, pihenőszoba
párnak is. Szakk
reskedelmi gyako
zők jelentkezzene
is megoldható. Ú
tel esetén térítünk
talános adminiszt
be gyakorlattal re
is felvesz. Jelen
esetben a központ
ság tér 8. szám

A hajdúböszörm
mérlegképes szám
tal rendelkező pén
ben jártas főkö
építőipari anyag-
mákban jártas
valamint 1 fő autó
relőt alkalmaz. Fiz
szerint. Hajdúböszö
ság u. 10. Telefon:

SAJTÓFIGYELŐ
SAJTÓSZOLGÁLAT HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1971 JÚL. 30

GONDA ZOLTÁN RAJZA

VÁSÁR 1021

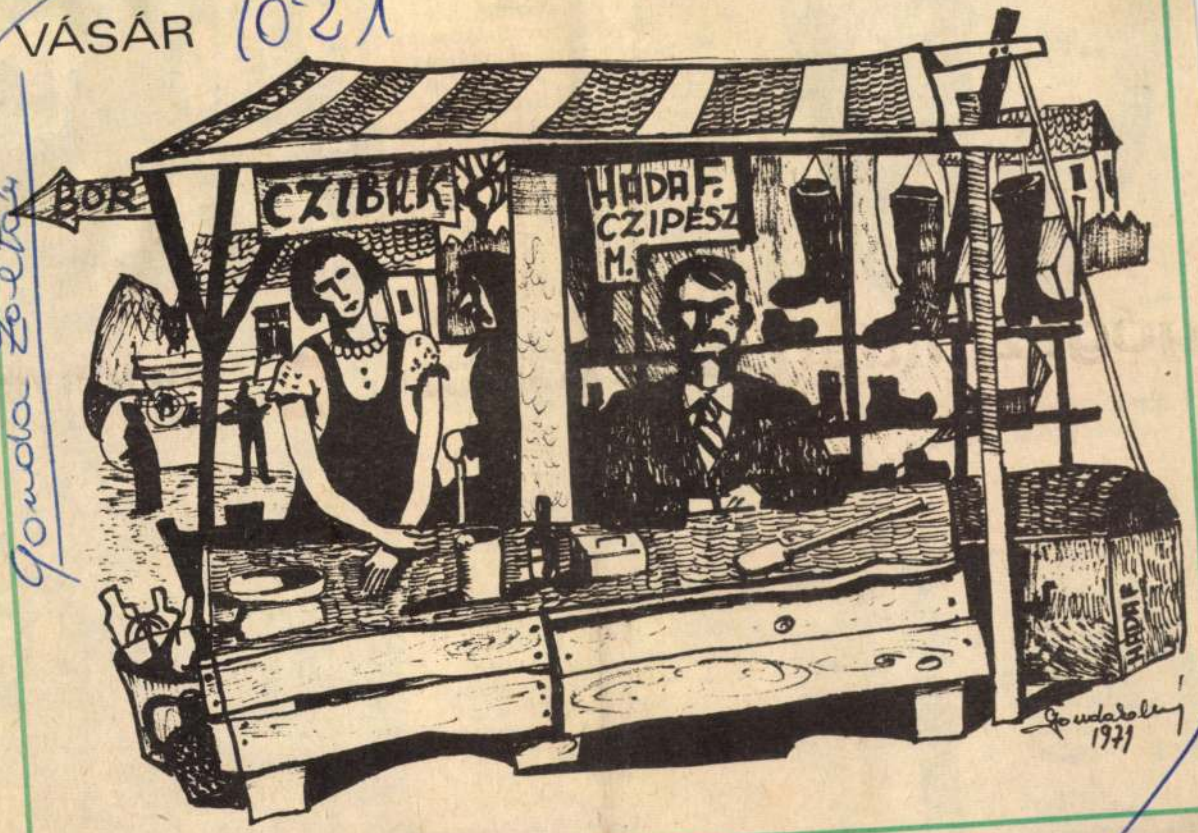

Gonda Zoltán

Szöveg: Ács Horváth József
Fotó: Mészáros István

Riesz József

szombathelyi
zeumban na
rendezték meg
tását. Jó hír v
a televízió
Riesz József
bemutatására.
LÉRIÁJA augu
vezett tárlata n
ségsikerre szám
Szombathelyer
tókra a *Falusi l*
ajtókárpitja volt
gyobb hatással.
szélt róla:

— *Sikerült az ikonból indított, lényegig leegyszerűsített embercsoportokat a groteszk elemekkel egységes egésszé komponálnom, felidézve a balladás világot. A képen az események lépcsőzetesen haladnak lefelé a mise komor színekben történő megjelenítésén keresztül, s minél lejjebb érünk, annál világosabbá válik, azaz fokozatosan kivilágosodik a kép, majd lezárul a cirkuszporond rikítóan tarka forgatagában. Mindez talán naivnak tűnik — de ez volt a szándékom, mert mindig közel állt hozzám a gyerekek naiv, tiszta világa. Vonzódom csodálatos egyszerűségükhöz, megdöbbentően logikus gondolkodásmódjukhoz. Szeretem a gyere-*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1971 JUL 17

Gonda Zoltán (

1021

GONDA ZOLTÁN RAJZA

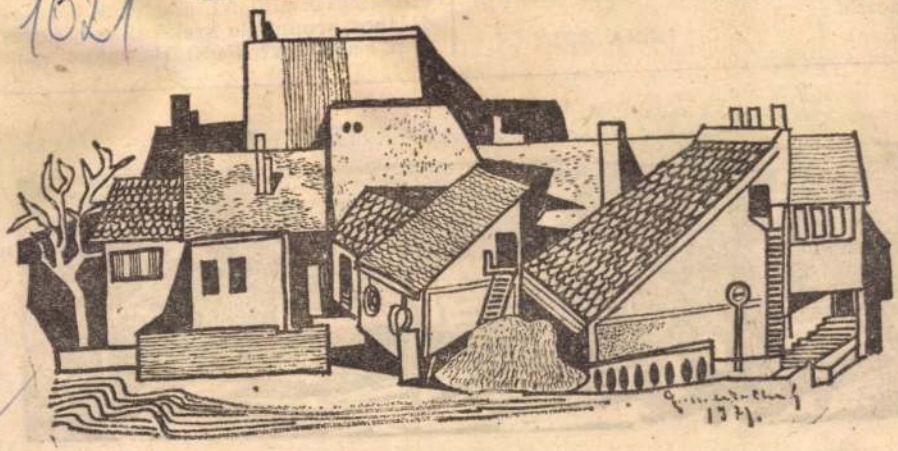

másként. Hogy mifelé tart ez a
mi a pátosza és mi a tébolya —
íróink közül leginkább ő ismert
ő fejezte ki; nyelvet, stílust is t
hozzá.

HÉRA ZO

BENYÓ ILDIKÓ: VÁSÁRHELYI UTCA

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-868. 337-748. 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1971 AUG 20
1021

GONDA ZOLTÁN RAJZA

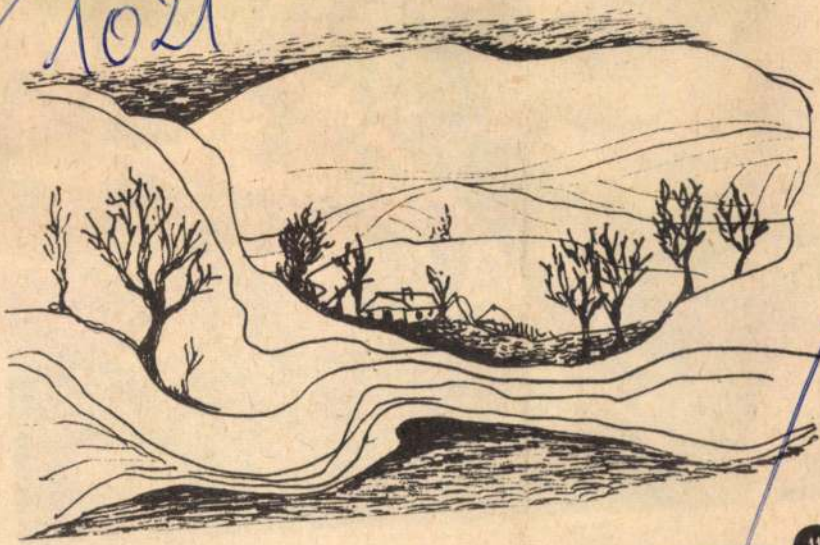

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

1024

István

Gonda Zoltán rajza

Prágai kép

Orosz István rajza

Gonda Zoltán

Női akt

M. Kolocsányi Anna tusrajza

Gonda Zoltán, grafikus

Vásár
1971

Forrás
Magyar Ifjúság, 1971. júl. 30. 14. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1964 NOV 22

1021

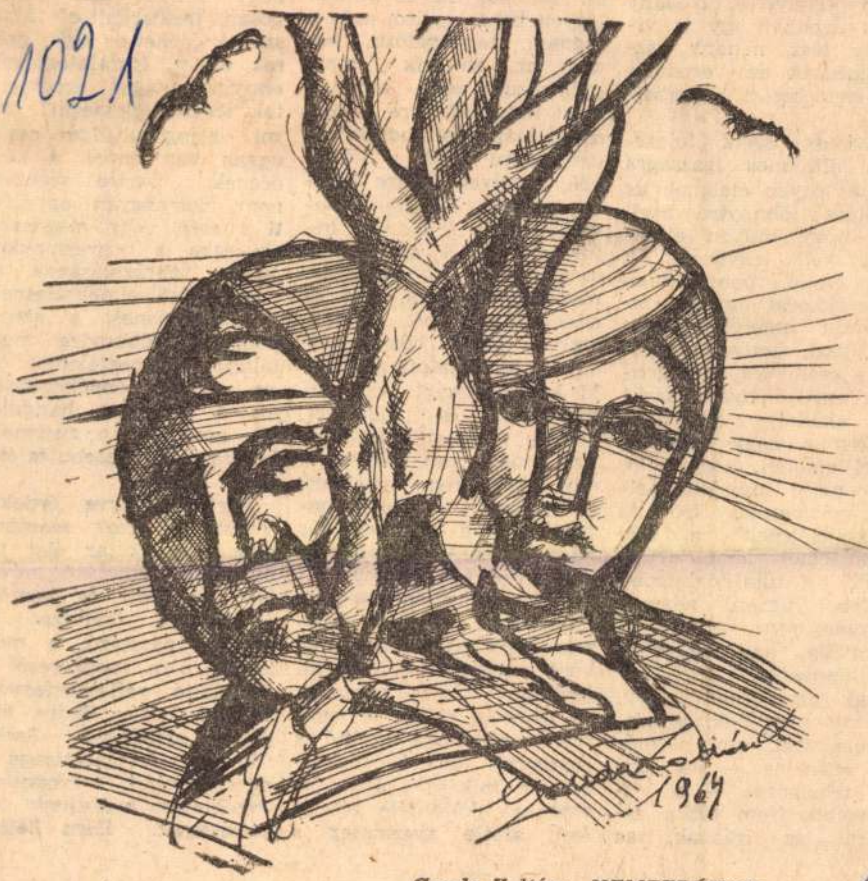

Gonda Zoltán: NEMZEDÉKEK

ritkán kételyeire. Néhány dolgot azonban így is világossá tesz, néhány összefüggésnek az eredetét és természetét megsejteti.

Művének egyik fejezetében általános igazságra utal: az egyén életének az alakulása többnyire attól függ, hogy milyen ellenállást kell legyőznie. A saját életét, pontosabban a gyerekkorát úgy jellemzi, mint amelyben nem volt igazi, tettre mozgósító, a cselekvés és a gondolat együttlátására szoktató akadály, ellenállás. Élénken s nagy jellemző erővel ecseteli, hogy neki, mint majd minden polgári származású „író- és művészjelöltnek" a régi értelmiségiek „papi rendjéből", tulajdonképpen minden „ingyen" adatott, semmiért sem kellett vágyakoznia, ami az életben alapvető.

Csak egyet nem adott, adhatott meg neki a környezete. Azt, ami a művész számára — ha egyszer tehetséges — a legfontosabb. Nem tudta rávezetni az írásnak, az

ni. De hogyan legyen bátor az tegnapi, tegnap nem az, amely gyürkőzne neki most indulna? E désre már nem laszt adni azok vek, amelyek Sartre kezébe jutottak s azok a nevelők, akik fejlődését befolyásolták. S amit meg mégiscsak mondtak, mondhattak erről, épp az ellenkezője volt annak, amit a bátor, hősies példáktól fölzaklatott gyermeki képzelet várt. Azt magyarázták és sugallták, hogy a világban már minden meg van oldva, s ami még nem tökéletes, az is lassan, mintegy magától halad a megoldás felé. Sartre — az egykori Sartre — fájdalmasan éli át ezt az ellentmondást. Könyvének legtöbb fejezete arról szól, hogy miként vergődik a tenni, jobbítani vágyó, bontakozó tehetség ebben az egyszerre alkotásra szólító s egyszerre leverő légkörben, s miként állít fel magának különféle tételeket, afféle gyermeteg s

désnek Sartre azonban nem akárhogyan egyezteti s emeli egy magasabb egységbe a gyermekkor hiteles ábrázolásának és a gondolati elmélyülésnek, ítéletalkotásnak a szempontjait. Többnyire megtalálja a megjelenítő és az elemző emlékezésnek azt a formáját, hangulatát, amelyben a gyermekkor rajza is frissebb és élesebb lesz.

Sartre könyve érdekes olvasmány azok számára, akik szeretik az élet tanulságait summázó műveket, az érett és komoly intellektus önmagát és korát pásztázó, a múlt zugait újra megkereső és átvilágító reflektorfényeit. Bajomi Lázár Endre fordítása megőrizte Sartre filozófiai iskolázottságú s egyszersmind közvetlen, érzékletes nyelvének sajátosságait. Béra Zoltán

1971 JUN 20
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

1021

Gonda Zoltán

MADARAK

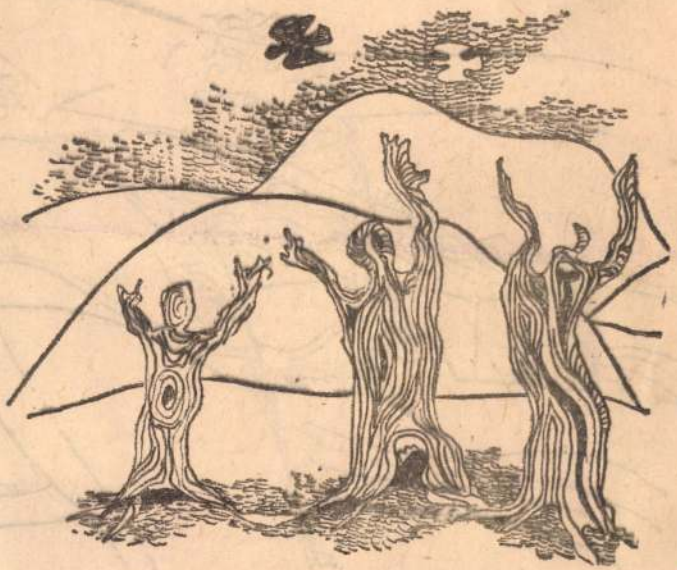

Gonda Zoltán rajza

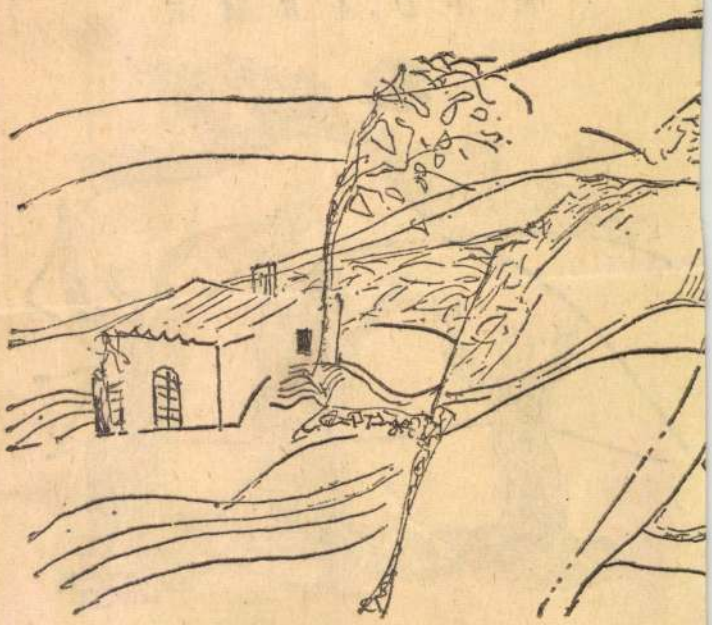

Táj a szélben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1971 MAR 2 3

1021

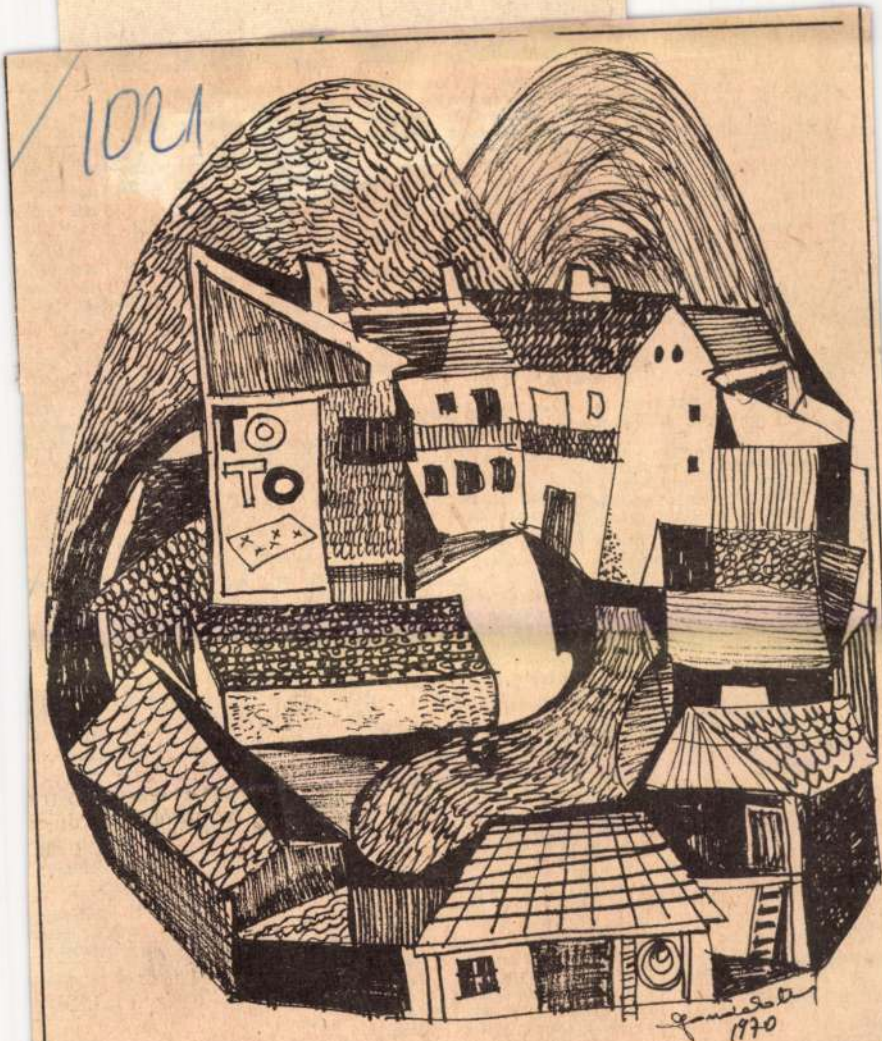

Gonda Zoltán: HÁZAK

Gonda Zoltán

val eladó vagy 500-
cserélhető. Árpád tér

Üzemképes, rendszám
küli régi FIAT gép
6000 Ft-ért eladó. K
gyesi út 122.

Wartburg Limo
19 000 km-rel eladó. A
latot „Piros Wartb
jeligére a kiadóba ké

Simson Star eladó.
csy-Zs. u. 16. Érdek
8—17 óráig.

BÚTOR

Kétszemélyes rekamiék eladók. Darabos u. 10. 1. ajtó.

Használt sezlon eladó. Tanácsköztársaság útja 64. II. em. 10.

Hármasszekrény, rekamiégarnitúra, könyvszekrény, konyhabútor, ágyneműtartó, kombináltszekrény, heverő, varrógép, fotelágy, tv-szekrény, bután gáztűzhely, rádió, villanykályha, írógép, nagy zongora olcsón eladó. Árpád tér 24.

Íróasztal, hármasszekrény, asztal, fogas, ágy eladó. Cserepes u. 5. 2. lépcső.

Sötét fényezett háló és egy nagy láda olcsón eladó. Ságvári Endre u. 8. II. em. 1.

lás téri Hirdetőbe.

Egyedülálló nyugdíjas nőt, kevés házi munkára két idősebb nő mellé bentlakással felveszek. Teleki u. 98. 3. ajtó.

Állást változtatnak utolsó éves, levelezős agrártudományi egyetemi hallgató termelőszövetkezetbe vagy állami gazdaságba. Lakás szükséges. „Április 1-től" jeligére a Magyar Hirdetőbe.

Közgazdasági ügyintéző anyagbeszerzői ismeretekkel, kéziszedő, tördelői szakképesítéssel, sík-rota, magasnyomó gépmesteri gyakorlattal rendelkező fiatal tipográfus állást keres. Ajánlatok „Nagy ambíció" jeligére a Hirdetőbe.

HÁZASSÁG

Dolgozó özvegyasszony megismerkedne házasság céljából egy jó megjelenésű, nemdohányzó férfival, 50—55 évesig, kinek lakása van. Fényképes levelekre válaszolok. „Szép tavasz" jeligére a kiadóba.

28 éves, 175 cm magas legényember házasság céljából megismerkedne hozzáillő lánnyal vagy elvált asszonnyal, vidékiek is írhatnak, címmel ellátott fényképes levelet kérek. „Szőkék előnyben" jeligére a kiadóba.

gesztőtrafó, mini olajkályha, esztergapad, tizedesmérleg, kazán radiátorral, fúrógép, kézikocsi. Árpád tér 24.

Táskaírógépet keresek megvételre. Vörös Hadsereg útja 63., esernyős bolt.

KULTÚRCIKK

Lottón nyert magnetofon eladó. Rákóczi u. 54.

Veszek régi tölcséres gramofont, függő és talpas petróleumlámpát, gyertyatartót, réz vasalót, fiákerlámpát, koloncos faliórát. Gardó, Kishegyesi út 120.

Páncéltőkés, kereszthúros, rövid, fekete zongora eladó. Magas László, Szabadság útja 95. I. em. 8. Megtekinthető 5 óra után.

Garanciális MK—21 magnó eladó. Gáborjáni Szabó u. 21. IV. em. 17.

ÁLLAT

11 hónapos hízónak való sertés eladó. Kertváros 29.

10 db anyajuh eladó. Balaton u. 29. Tégláskert.

EGYÉB

Melegágyi saláta palánta Bötner-féle eladó. Bezerédy u. 42.

Pöszméte vadalany eladó. Komlóssy út 72.

lépcsőház
Margitnál.

Mély gy
adó. Vígk
ca 24.

Gyümölc
metszést
zek. Dimit
Kovács.

Toll, du
vásárlás,
árban. Pá

Menyass
csönzése o
Kilencemel
utcából.

Tollat,
veszek. G
Zs. u. 55.

Szobafest
Varga Józs

Óriás gy
endrei egr
mölcsű hol
kete ribizk
tók, darabo
Toronyi ke
csaba, Sztr

Modern,
kocsi eladó.

Melegágyi
kák, beton
Szabolcs u.

Nagyfűtés
és íróasztal
u. 19. Mak

Szobafesté
vállalok. M
ajtó.

re ajánljuk

épkocsit,
. személygépkocsit,
ézmarógépet,

KTSZ,
ly.

Új és használt gépkocsik szállításá
adására gépkocsivezetőket és aut
lőket, női segédmunk

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD
1967 JUN 18

1021

Gonda Zoltán: Leányfej

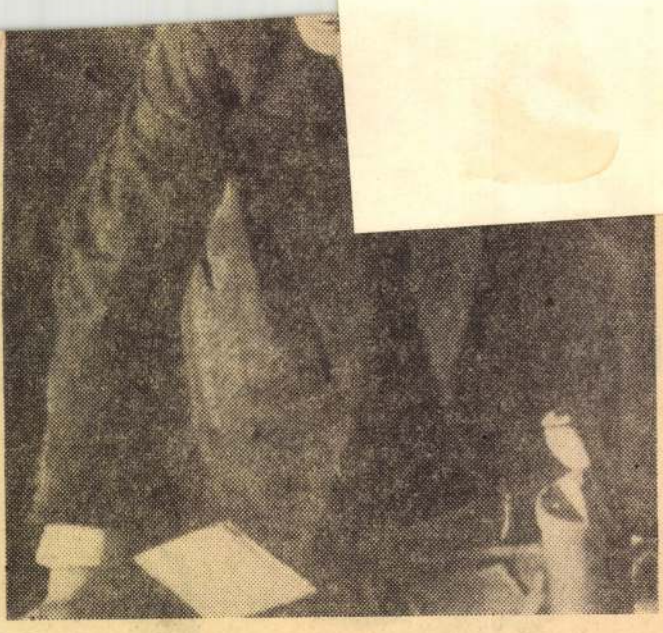

Dimitrov a lipcsei tárgyaláson

ban a Szovjetunió közbenjárására, a nácik kénytelenek voltak kiengedni börtönéből. Ezt követően 1943-ig a Komintern főtitkáraként működött. Közben — mint hazájának igaz fia — 1942-ben részt vett a bolgár hazafias front megszervezésében, majd egyik irányítója volt az 1944. évi győztes felkelésnek. Bulgária felszabadulása után a Bolgár Kommunista Párt főtitkáraként és a minisztertanács elnökeként munkálkodott az új, szocialista Bulgária felépítésén, egészen 1949-ben bekövetkezett haláláig.

Dimitrov a kommunista forradalmár példaképe volt. A tömegekért és a tömegekkel — a történelem formálóival — együtt harcolt a fasizmus ellen, az új társadalomért.

S. P.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZNEVELÉS
Gonda Zoltán
1961 JUN 9

1021

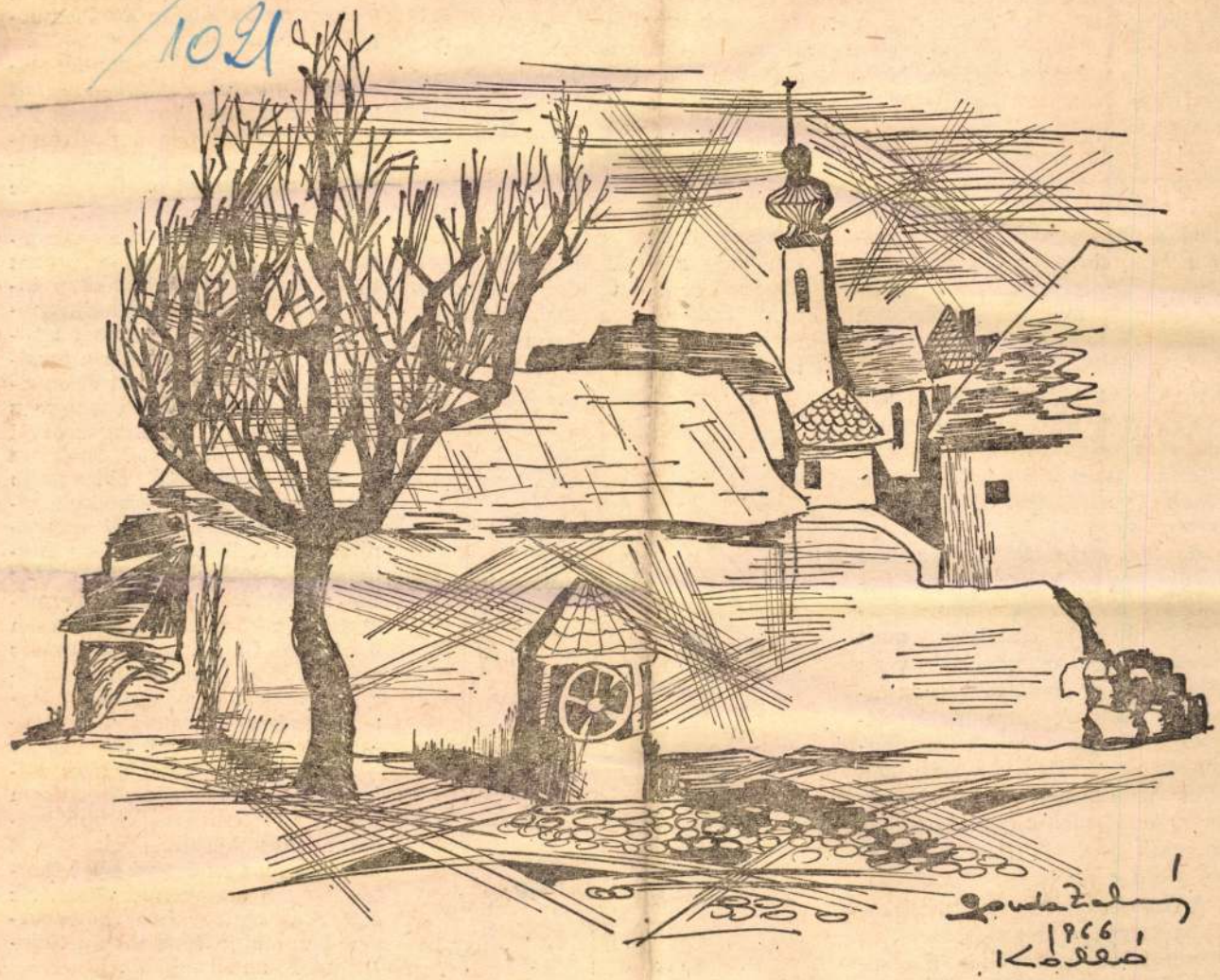

Falun

Gonda Zoltán (Kálló) rajza

pesebb csoportokat — akad ilyen is! — semmiképpen sem lehet eredményesen tanítani idegen nyelvre.

Eddig a második osztályos bizonyítvány és az osztályvezető javaslata alapján válogattunk. Az osztályvezető azonban nem tudhatja, hogy milyen adottságokra van szükség a nyelvi osztályokban, a bizonyítvány sem tartalmaz adatokat a tanuló alkalmasságáról. Tárgyilagos és megbízható felvételi módszer kidolgozása *erkölcsi kötelesség azokkal szemben is, akiket nem veszünk fel.* Az előzetes vizsgálat ellen nem emelhetünk elvi kifogást, mert van már példa rá: az *ének-zenei általános iskolákban hatéves gyerekek képességeiről döntenek* a felvétel előtt.

Az első szelektálást elvégzik a körülmények. A harmadikba kerülő gyerekek jó része nem is gondolhat nyelvi osztályra, mert messze lakik az iskolától, vagy más objektív akadálya van az átiratkozásnak. A válogatás következő szakasza azonban mindenképpen az iskolára vár. Arra kell törekednünk, hogy *csak olyan tanulók kerüljenek a nyelvi osztályba, akik eredményesen is tanulják majd a nyelvet.*

A *Szovjetunióban* az ilyen iskolákba alapos *orvosi vizsgálat után* veszik fel a gyerekeket. (L. Tálasi Istvánné cikkét. Az idegen nyelvek tanítása 1967/1.). Az összefüggés van. Különösen az az alsó osztályokban kezdődő nyelvtanulásra. Átlagosan egy évig csak a fülével fogja fel az idegen nyelvet a gyerek, később is a fül kapja az elsődleges ingert, a szem csak azután csatlakozhat hozzá. Nyilvánvaló, hogy amikor kis tanítványunk a százszor hallott *répéte!* szót úgy mondja, hogy *krepet*, a *here* diftongusát sokszori hallás után is *ije*-nek ejti, vagy a társai által négyszeröötször elmondott kis mondatot nem tudja elismételni, hallása még nem érett az idegen nyelv tanulására. Hogyan is lehetne jó fül

Mohácsi Regős Ferenc rajza

tás. Természetes, hogy az *osztályvezető véleményét* is figyelembe vesszük.

Egyelőre ezzel a néhány vizsgálati szemponttal lehetne próbát tenni. Aztán a továbbiakban kicserélhetjük és kiegészíthetjük tapasztalatainkat, hogy minél finomabbá, reálisabbá tegyük a felvételi módszert. Egyet-mást bizonyára tanulhatunk a nyelvi tagozatos gimnáziumoktól és közgazdasági szakközépiskoláktól is. Ezek az általános iskolánál előnyösebb helyzetben vannak: kialakult tanuló-egyéniségekről kell dönteniök, felvételi beszélgetésre hívhatják a jelölteket, és ebben már tapasztalataik is vannak. Természetesen a középiskola is helyesen teszi, ha finomítja a válogatás módját. Nem lenne szabad előfordulnia annak, hogy *nyelvi tagozatú gimnáziumi osztályba beszédhibás tanulót vesznek fel.*

Az elutasítás nem halálos ítélet. Még a nyelvérzék hiányát sem jelenti okvetlenül. A később kezdődő, más körülmények között folyó és más módszerű nyelvtanítás nagyon eredményes lehet. *Az elutasításnak azonban igazságosnak kell lennie,* miél több a túljelentkezés, annál inkább.

Dr. Bán Ervin

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán
ALFÖLD

1967 OKT

szobajaba huzodott, onnan hallatszott ki pusmogasuk . . .

1021

Gonda Zoltán linómetszete

17

A sötétség elemésztette
István királyt.

Féloldalukkal szőkén
élnek a fák;

már csak a villanyfényben,
egy kapcsolás

kegyelmessége révén
a fák, a fák.

Székesfehérvár, 1963

Diskay Lenke: Ex libris

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gonda Zoltán
NÓGRÁD
1967 NOV 12

1021

Gonda Zoltán: Csendélet

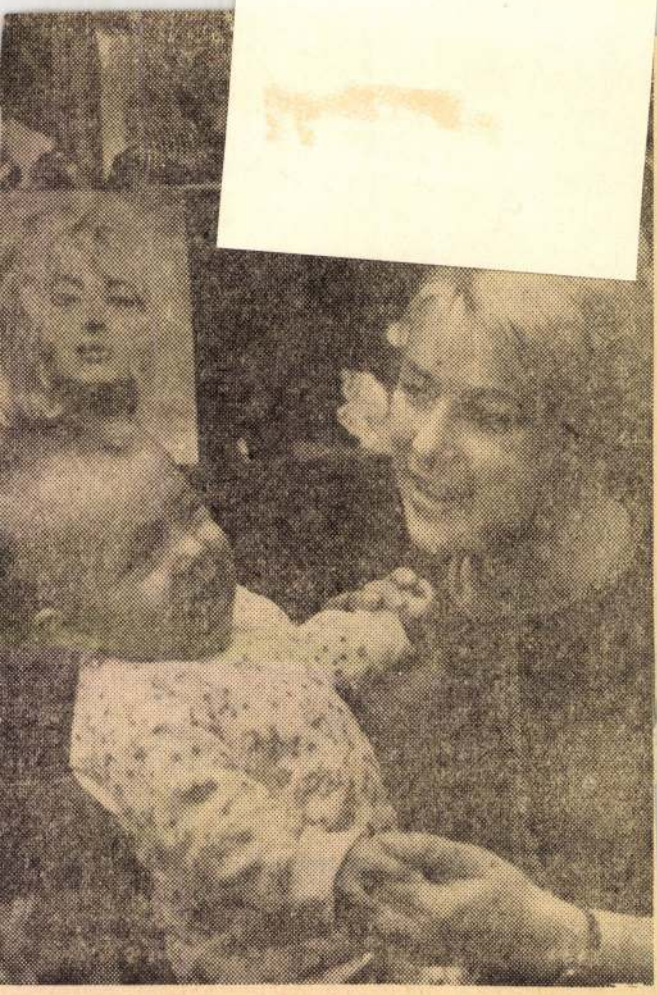

= Kevesen ismernek fel

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán
Hajdú-Bihar megyei Napló

1967 NOV 12

1021

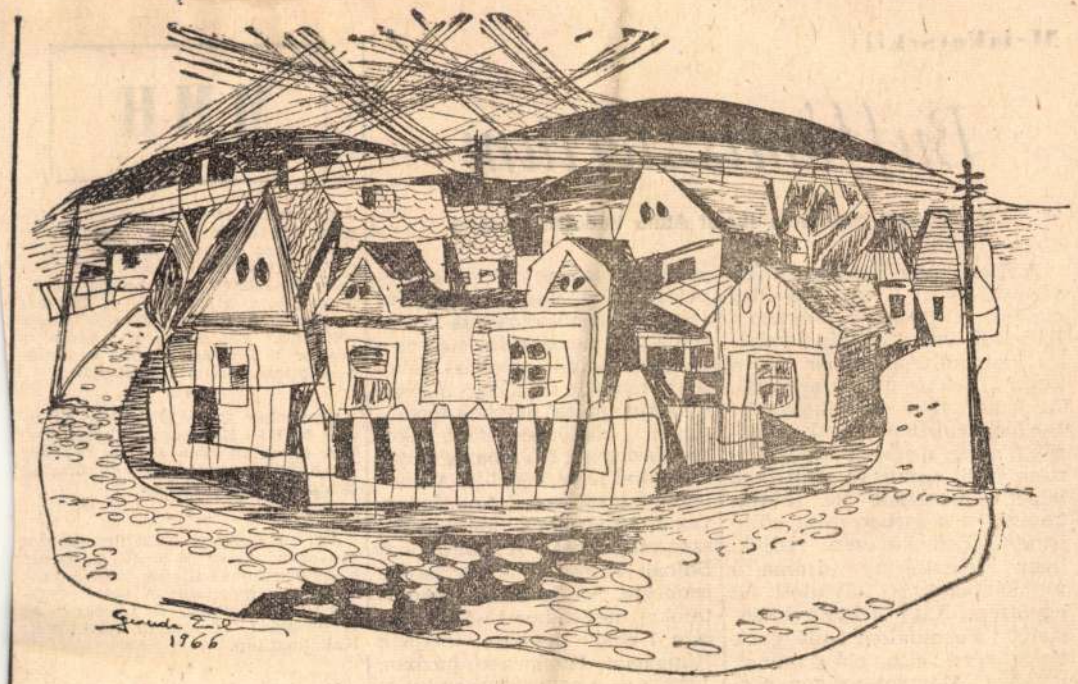

Gonda Zoltán: ÚJ FALU

Majakovszkij:

Buffómisztérium

15-én kezdi évadját a József Attila Irodalmi Színpad

A Szocialista Kultúráért jelvénnyel és a Kiváló Együttes címmel kitüntetett debreceni KPVDSZ József Attila Irodalmi Színpad november 15-én kezdi bérleti műsorsorozatát. Az évadnyitón Majakovszkij: Buffómisztérium című szatíráját, ahogy az író nevezte „Korunk hősi, epikus és szatirikus képét" mutatják be. Majakovszkij elsősorban mint költő ismert, csak kevesen tudják, hogy jelentékeny drámaíró munkásságot is folytatott. Az együttes a Nagy Októberi Szocialista Forradalom emlékének tiszteletére vette elő a művet, amelyet Magyarországon eredeti formájában még nem mutattak be.

Az előadás egyik érdekessége, hogy majdnem ötven szerepet játszik benne az irodalmi színpad tizenöt előadója. A darab a népi misztériumjáték és a vándorcirkuszi előadás keveréke, tehát jó alkalmat biztosít a színpadműfaj játékos formájának, a rögtönzéseknek, a komédiázásnak. Kiválóak a darab szcenikai lehetőségei is. A díszleteket Jászberényi András tervezte, a darabhoz Molnár Pál szerzett zenét. A darabokat Balogh Tamás és Jeney István rendezte. Az együttes a bemutatókat november 15-én, 16-án este 7 órai kezdettel tartja a Hungária Kamaraszínházban. Jegyek — a nagyszámban kibocsátott bérletek miatt — csak korlátozott számban állnak rendelkezésre.

MMH

November 12-én 11 órakor a Megyei Művelődési Ház stúdiószínpada Taar Ferenc: „A táltos fiú" című irodalmi összeállítását mutatja be Oláh Gábor halálának 25. évfordulója alkalmából a Művész moziban. A műsort Fényes Márta rendezte. Ezt a műsort 16-án 19 órakor a Horváth Árpád művelődési otthonban is bemutatják.

« * »

November 12-én 15 órakor a Ludas Matyi Bábszínpad helyiségében (Kossuth utca 51.) a tv bábfesztiválján szerepelt együttesek bemutatójára kerül sor.

« * »

Az ismeretterjesztőfilm-sorozat műsorán 13-án 18 órai kezdettel a következő kisfilmek szerepelnek a Művész moziban: A távoli északon: Szibériában, Grúziában; Az ő világuk; Virágtalan növények: Kaleidoszkóp.

« * »

November 13-án 19 órai kezdettel az építőipari munkásszállóban a „Filmmel a világ körül" című sorozat második előadására kerül sor. Az előadás címe: „Szovjet tájak — szovjet emberek". Előadó Váróczy Sarolta tanár. Bemutatásra kerülnek a következő kisfilmek: A hatalmas Ob: A távoli északon: Szibériában, Grúziában.

M.D.K.

Gonda Zoltán, grafikus

gyermekével játszó ülő nőt
ábrázoló linometszetét közli:

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVII.évf. 10. sz. 17. old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1983 JUN 29.

GONDA ZOLTÁN: GYÁSZ

M.D.K.

Gonda Zoltán

"Hajnal" c. tájkép lovakkal. Rajz.
Repr.

Élet és irodalom, Bp. 1969. január 18.
XIII. évf. 3. sz. 3. lap

M.D.K.

Gonda Zoltán

"Falu" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. márc. 8.
XIII. évf. lo. sz. 9. lap

Gonda Zoltán

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-048, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1970 FEB 15
1021

Gonda Zoltán — Házak

Miről ír a Magyar Ifjúság?

Előzetes az 1970. február 20-i számból

Maros Dénes, a Beremendi Cement- és Mészmű építkezésének jelenlegi állapotáról számol be. Az építkezés átadásának időpontját előbbre hozták, azonban száz ács hiányzik Beremendről.

A tudósítás kortársakról című sorozat újabb epizódja Ivanics István az Erdész című riportja, melyben az újságíró Szulyovszki László lajosmizsei erdészt mutatja be. A külpolitikai rovatban folytatódik a lap főmunkatársá-

lános iskolák nyolcadik [illegible] lyosai közül félévkor 7848-an kaptak bizonyítványt. Ez azt jelenti, hogy év végén majdnem nyolcezer serdülő fiatal életében kerül sor az élethivatáshoz vezető újabb lépésre, a továbbtanulásra. A párt és a kormány politikájának szellemében évek óta olyan munkát folytatnak fiatalságunk körében, hogy a nyolc osztály elvégzése után mind többen íratkozzanak be gimnáziumba, szakiskolába vagy, pedig szakmunkásképző intézetbe. Tanuljanak szakmát fiataljaink, jól készüljenek fel az életre, hivatásuk teljesítésére.

A csaknem nyolcezer szülő véleménye arról a [illegible] hogy mi legyen a fiúk

majukban képe[illegible] felelően vállalna

A szakmun

kolák végzős n[illegible] tehát ugyanolyan lehetőség áll, m[illegible] umban, vagy pe[illegible] iskolába járó Egyszerű számt[illegible] kiszámítható, me[illegible] tathatja célba ok[illegible] mekét. Vegyük [illegible] Ha valaki gimná[illegible] ségizik, s ha ne[illegible] fokon továbbtan[illegible] get, akkor beír[illegible] lyik szakmunkás[illegible] hogy szakmát [illegible]

Gonda Zoltán

Szerepel Balassagyarmaton a magyar kép. mův. studió tárlatán

Nagyrád / Salgótarján / 1969 VI. 21.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Gonda Zoltán

Szerepel a balassagyarmati
művészet kiáhításán a Horváth
Endre Galériában

Nógrád (Salgótarján) 1969 VI. 24

Gonda Zoltán

Szerepel a megyei Studió
Kiállításán Balassagyarmaton

N.N.: Studiósok a galériában

Nógrád 1969 VI. 15

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

Gonda Zoltán

1967 DEC 1 0

1967. december 10., vasárnap

1021

Gonda Zoltán: Szabadság

G

kulcsát!

(Zsoldos Sándor rajza)

li

Merre kalandoznak a magyar szarvasbikák?

Térkép készül a magyar szarvasbikák vándorlásáról. Az elhatározás mögött fontos vadgazdálkodási cél rejlik: az állomány tökéletesedésének elősegítése, romlásának megakadályozása.

A szarvasok társadalmában ebből a szempontból is nagy különbségek vannak a hölgyek és az urak között. A tehenek hűségesen megmaradnak lakhelyükön, de a bikákat gyakran űzi el onnan valamilyen külső tényező vagy akár saját tüzes vérük. Ha például valamelyik nem éri be saját „hárem"ével", kalandorként hajlandó sok-sok kilométeres utat megtenni. 40—50 kilométeres kirándulás egyáltalán nem ritkaság, de volt eset, amikor otthonától 80—100—120 kilométernyire tűnt fel egy-egy jól ismert példány. S úgy látszik, a vándorhajlam örökölhető is: néhány generáció alatt egy-egy bika leszármazottai 200—300 kilométerre jelentek meg eredeti lakhelyüktől.

Évek óta hol itt, hol ott szó-

1021

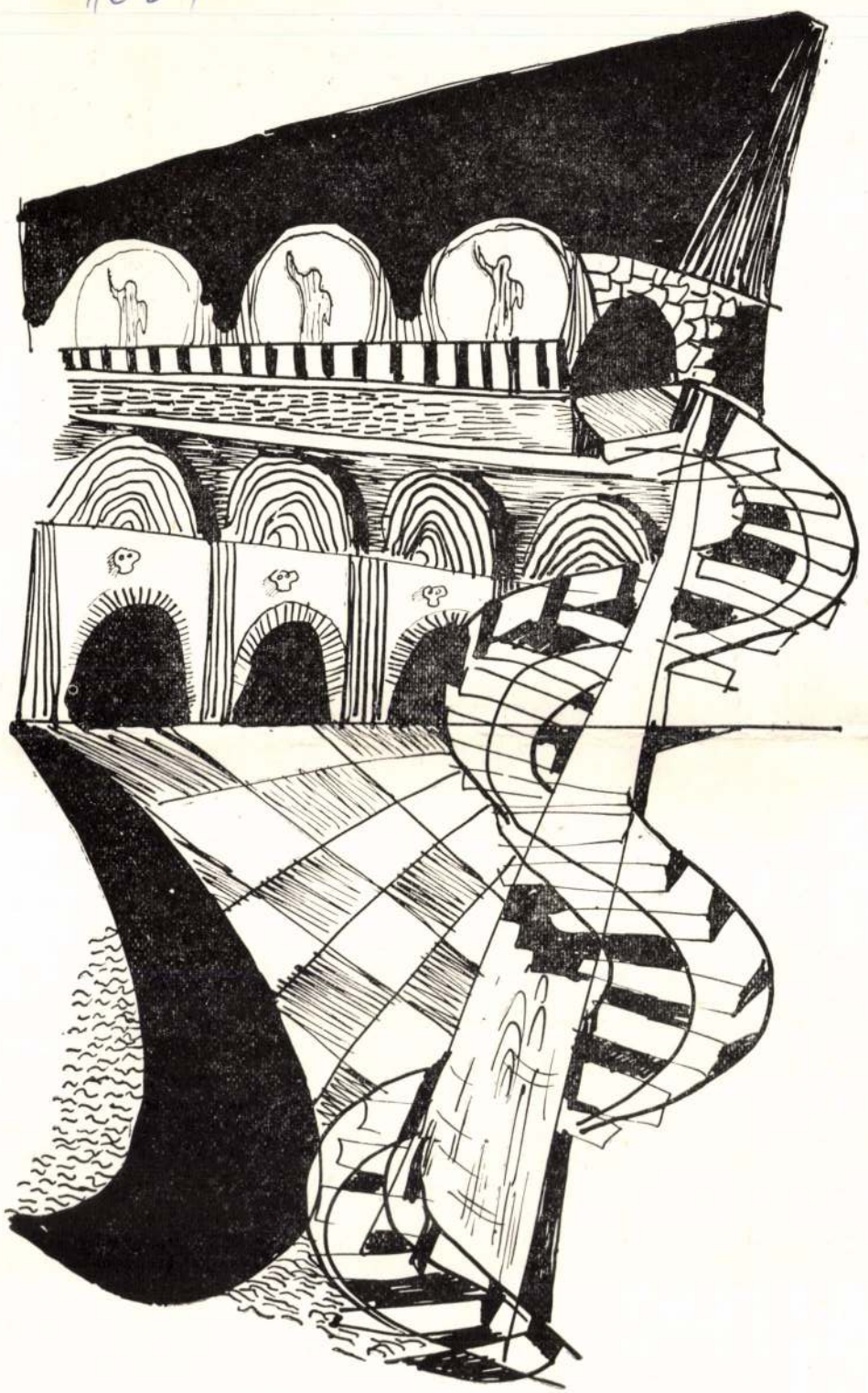

Gonda Zoltán rajza

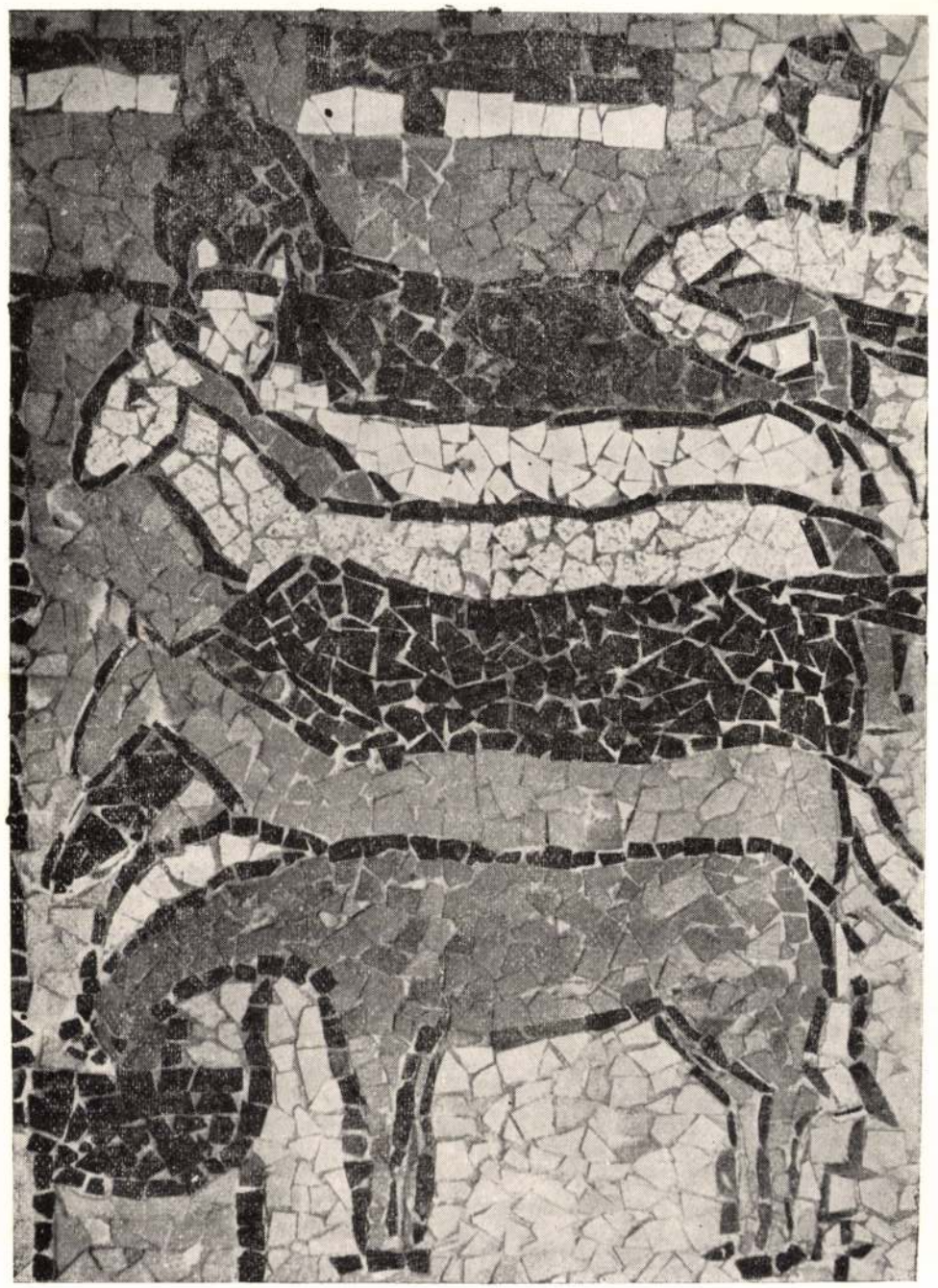

Égerházi Imre mozaikja

Igaza volt-e a tanítónak?

A televíziónak mostanában szokása, hogy fiatal, eddig ismeretlen művészeket léptet a kamera elé. Jó és tiszteletre méltó szokás, elvégre mindenkinek el kell kezdenie valahol. Nos a tv azt vallja, hogy a slágerénekeseknek mindenképpen elsőségük van s ők azok a választott személyek, akik milliós tábor előtt eshetnek át a tűzkeresztségen.

Június 11-én – többek között – megint ilyen tűzkeresztségnek lehettünk tanúi. Egy fiatal ember s egy gyermeteg leányka lépett a mikrofon elé s nem kisebb alkalomból mint a székesfehérvári gyár – tudvalevően itt készülnek a magyarországi készülékek nagyrészben – jubileuma. A riporter ügyesen, szellemesen és látványosan konferálta be őket. Kezdte mindjárt azzal a pedagógiai fordulattal, hogy a szereplők feszültségét oldván a közönséget tapsra szólította, hogy így teremtsen kontaktust előadó és hallgató között. Aztán jöttek a kérdések, a bemutatások, mikor kezdték, hogyan kezdték, szeretik-e fagylaltot, van e mandulájuk stb. stb.

Nem is volt semmi hiba a riport körül mindaddig, amíg az a kötelező sablonok szerint folyt le. Elvégre a több milliós magyar tv-s tábor hozzáedződött már ahhoz, hogy nálunk annyi a táncdalénekes mint rostán a lyuk meg még eggyel több. És hozzá edződött már ahhoz is, hogy ezek mind tudják a gitárt pengetni, tudnak saját számot szerezni, és hozzá edződött ahhoz is, hogy a tv ezt be is mutatja. Csak még egyhez nem edződött hozzá: ahhoz, hogy miért kell ezeknek olyan nagy hűhót csapni. Mert istenem: hamár a tv-nek nincs lektora, nincs kritikai műhelye, hadd jöjjenek azok a táncdalosok. Több is veszett Mohácsnál s az az ötven forint amit havonta kiadunk bagatel a lemezek árához képest.

De – kérem tisztelettel – mi szükség van arra, hogy egy gyermeteg leánykát affelől faggassunk, hogy hivatására készülvén – tizenhat éves, ha lehet – milyen okosat, szellemeset tudna mondani a nagyérdemű közönségnek. És csodák csodája – a kislány tudott mondani. Azt mondta, hogy az általános iskolában nem kapott jelest énekből.

A riporternek persze mindjárt kérdőjelbe szökött a szemöldöke s mintha csak improvizált volna, már kész volt a csattanóval: Nahát drága – mondta – akkor mutassa csak meg, hogy nem volt igaza annak a tanítónak.

Hát a kislány megmutatta. S nemcsak a színpadon, országszerte is döbbent csend fogadta e páros mérkőzést. Én is köztük drukkoltam. S most nagyon őszintén és nagyon egyszerűen csak azt mondom: nem kell szégyenkeznie, tanító úr. Mégis csak igaza volt magának!

(a. n.)

Ára: 6,— Ft

Az Alföld Képcsarnoka

ARATÓ JÁNOS

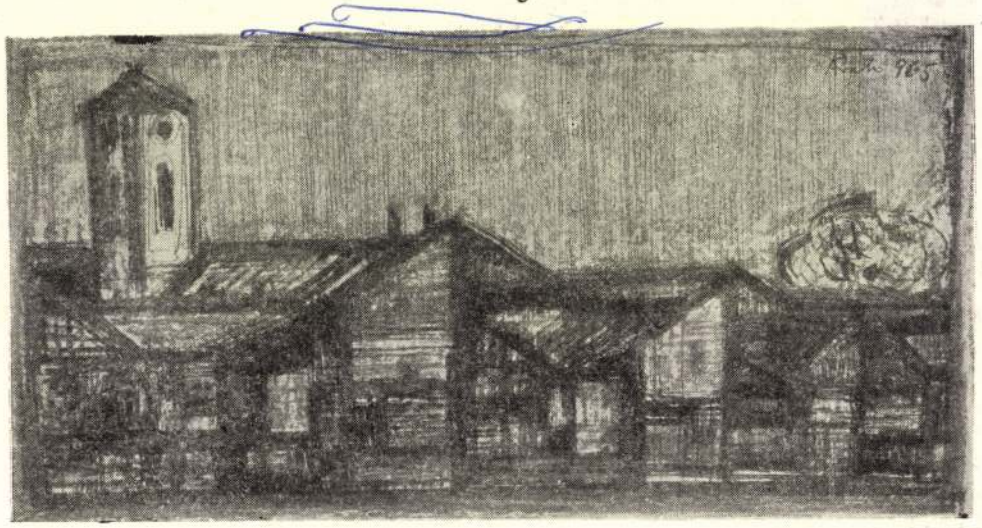

Ha Szentendrére gondolunk, e névhez tapadó művészetre, a szorosan egymás mellé, hegyére-hátára épült házak orom- és tűzfalai, roggyant házgerincei, erös kontúrokkal kivésődő kopott homlokzatai, elárvuló tornyok, erkélyrácsok jutnak eszünkbe. Színben szegényes világ ez, a Dunakanyar még a Dunapart szépségeit is elszívta Szentendrétől, ami sok mindenre szolgál igazolásul azoknak, akiknek inkább a konstrukció lélektelensége, semmint a festőiség emberi melegsége a világuk.

De Szentendre művészetének van egy másik ága is, csak ez valahogy meglehetősen árnyékban maradt. S éppen a festőibb ága, amit akár Czóbel Béla, akár a kevésbé ismert, de ugyancsak kitűnő Pirk János festészetével is jelölhetnénk. Aki azonban nem jelentkezik, az nincs, aki többször jelentkezik, arról többet tudnak. Ez utóbbival jobban élt a konstrukciót kedvelők tábora s ezért sajátíthatta ki a szentendrei festészetet, minden más felfogást háttérbe szorítva.

Arató Jánosban olyan művészt ismertünk meg, aki a szentendrei művészet mindkét szárnyát egyesíti magában. Olajképein a szerkezetet hangsúlyozza, színes grafikáin több teret enged festői képzeletének. Nem tagadom, ez utóbbihoz jobban vonzódom, mert itt a szerkezet is megtelik emberi mondanivalóval, humánummal, amely megérinti az ember érzelmi világának mélyebb rétegeit, nem taszít, hanem vonz, nem leverő, elkedvetlenítő, hanem inkább fölemelő és bátorító. Arató Jánosban tehát azt kell méltányolni, hogy szintézist hoz létre a szentendrei piktúra két ágából. Nem feledte el, hogy Szentesről indult. Koszta József égő színeivel a szívében. A polgári foglalkozás – rajzot tanít a budapesti Műszaki Egyetemen – nem ölte meg benne a festőt. Magabiztosan vívott ki elismerést magának, hangsúlyt művészetének, minden hangoskodás nélkül irányította magára a műértők figyelmét. Embert alig ábrázol, művészete mégis mélyen emberi. Arató is azt igazolja, hogy még egy-egy festői irányzaton belül is mily szép és komoly változatok adódhatnak.

1919-ben született, 1938–1944 közt végezte a Képzőművészeti Főiskolát. Számos kiállítást rendezett itthon és külföldön. Két sgraffitója a szolnoki vegyiművek lakótelepén látható.

SZÍJ REZSŐ

M.D.K.

Gonda Zoltán, grafikus

ijesztő, komor fejet ábrá-
zoló tusrajzait közli a lap.

ALFÖLD. Debrecen, 1966. XVII. évf. 7. sz. 72. old.

Jonda Loltán

grafikus

M.D.K

„Mó mó"

Élet és Irodalom, 1966. okt. 15 - 3 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

Gonda Zoltán

1966 JUL 7

1021

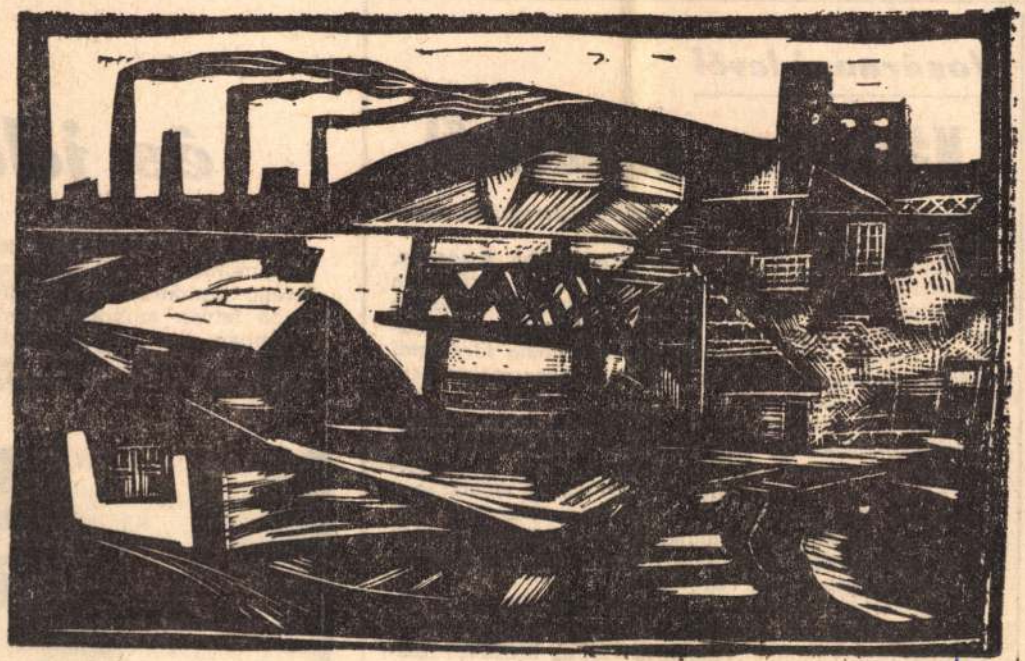

Gonda Zoltán: Gyárudvar

Vasárnapi levél

Kártékony eszmékről

Egyik olvasónk, B. Ferenc, Balassagyarmatról a következő kérdésére várja válaszunkat:

„Gyakran olvasok és hallok mostanában újságban, rádióban, beszélgetések során mindennapi életünkben egy olyan politikai tendenciáról, melyet a fellazítás szóval kapcsolnak egybe. Tehát: a fellazítás politikájáról. Tudom, hogy ez a nyugati kapitalista ideológiai befolyásolás egyik módszere, de mit takar mélyebben, lényegében a fogalom?"

Indokolt a kérdése, kedves B. Ferenc, mert a világnézeti harc jelenlegi időszakában a kapitalizmus fegyvertárának egyik leghatékonyabb eszköze, a fellazítás politikája a meghatározás sűrítettsége mögött igen sokoldalú. Bár e levél méreteit messze túllépik a kérdéssel kapcsolatos elmondandók, megpróbálok Önnek némi tájékozódást adni, mikre gondoljon, ha a fellazítás jelenségeiről hall vagy olvas.

A legutóbbi hetekben e témáról igen alapos és érzékletes előadásnak lehettem hallgatója Salgótarjánban s legjobbnak vélem, ha Köpeczi Béla, az MSZMP Központi Bizottságának Kulturális Osztálya vezetőjének fejtegetéséből mondok el egyet-mást; azokról a mai polgári eszmeáramlatokról, melyek a szocialista renden belül hazánkban és [illegible]

és idő

Legelőbb is meg kell jejegyeznünk, hogy Jánossy Ferenc festőművész és idős Szabó István szobrász Salgótarjánban egy hete megnyílt kiállítása az utóbbi idők legrangosabb tárlata, amellyel

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG
Gonda Zoltán
1967 JÚN 27.

EMLÉK (Gonda Zoltán rajza)

serék azon-
lami igazi
gondolatilag-
g közéletünk,
jesítményekre
ak az ilyen
on — egy bi-
. Éppen mert
letmóddal je-
egszokott lá-
elző és hosszú
dtatás.

vészi törekvé-
kár művészi-
r: minden új
nt például a
yek — átfor-

rtékegységek,
ízlésbeli, esz-
is állandóan
lódó, újraér-
kül nem tud-
észetében, és
jelentős új
lyamat azon-
élkül: benne
és közönség,
s és a jövő fe-
hogy végül is
uk el ezeket
formáljuk
ogyan ismer-
ünket —, az
napok" pél-
angot, hogy

egy sor túlélt
san: egy követl
szemlélet önviz
kellett vívnia a
nyel, megszokot
sőt még irodalo
tévhitével is.

ÉRTÉKFELFEDEZŐ és -elsajátító szerepe mögött még egy másik probléma is rejtőzik a viták mögött. Egy-egy jelentős alkotás sokféle művészi áramlat, sokféle ízlésbeli norma közegébe lép be, és ezeknek az áramlatoknak mindegyike másképp sajátítja ki magának az új művészi alkotás értékeit, és rajta másképp és másképp méri önmagát is. S itt éppen e sokféle közeg kívánja a vélemények cseréjét, koncepciók öntisztító hatású ütközését.

Mi lehet a feladata ebben a közegben a marxista írói magatartásnak és kritikának? Egyfelől nemcsak az igazi értékek teremtésére és védelmére kell berendezkednie, hanem az értékek offenzívájára is, ami nélkül aligha képzelhető el szocialista kultúránk előrelépése. Másrészt a műveket követő vitákban értő módon kell kiemelni az esetleg legszokatlanabb művek értékeit és vitába szállni visszás, esetleg kiforratlan, vagy éppen ideológiailag bizonytalan gondolati tartalommal. Ha sikerül egy ilyen sokféle irányból összeálló, a marxista gondolat köré csoportosuló folyamatos és széleskörű vita atmoszférát teremtenünk, akkor művészeti közéletünk „magasabb osztályba léphet".

Almási Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

Gonda Zoltán

1966 JUL 26

1021

Gonda Zoltán: Tusrajz

útja? Agaskodik
repül Dürer modern lov
körülötte szörnyalakok,
te karcsú női test világít
helyett. De szörnyűség,
fejjel lefelé. Kokoschkára
doiunk, a szürrealizmus
törvényeire. S arra —
rülhetetlenül az emléke
ből! —, hogy ez a riadalom
képe.

A megriadt ember! Ki riasztotta, kivel szemben — ki**ért? — vált otthontalan, hol
lett idegen művészetének ön**törvényeibe hullva? Meg**annyi kérdés.

De menjünk tovább. Hol hullámzik, merre felé gyű**rűzik a riadalom? Hol ra**

nemcsak a közönséges földi gravitációnak. Nem normális — vagy nagyon is normális? — világ ez, ahol minden mozdulat groteszk, a mulatság könny, amely bőven folyik az álarcok, a vigyor merev fala mögött.

Ijesztő panoptikum! Emberek helyett — azok emlékeivel.

Meddig lehet így élni, szé-

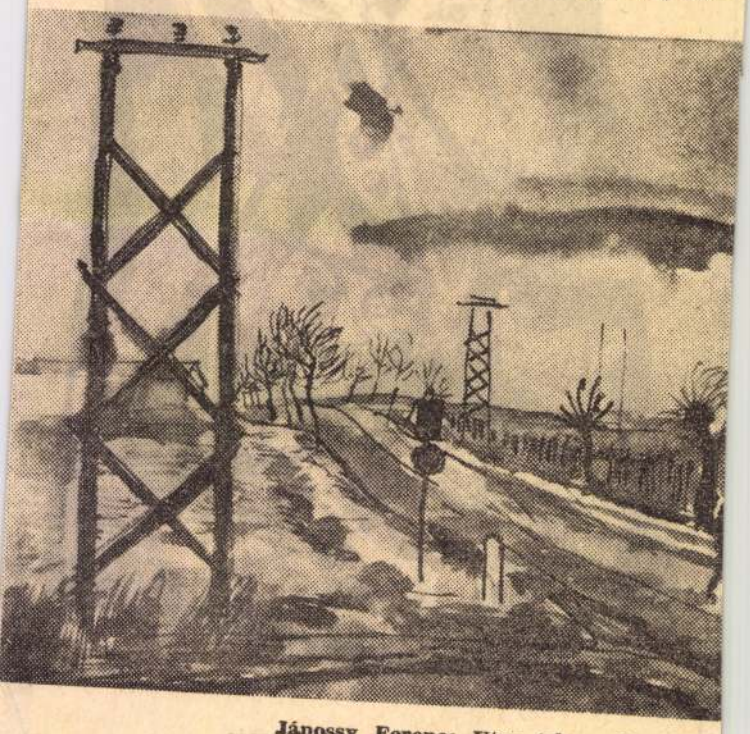

Jánossy Ferenc: Utca (akvarell)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

ALFÖLD

1966

1021

Gonda Zoltán rajza

k oldala. A másik: a közérthetőség. Nyi
gértését elsősorban nem a kifejezési mó
esek számára adott élményalap, az előé
ik meg a társadalom széles tömegeinek é
zösség megszűnése miatt azonban nemcsal
n a 20. század egész művészete, így a sz
at rá Garai a műértésről írott tanulmány
is megvan a maga alapparadoxona, ami abból ered, hogy „minden ed-
nél bonyolultabb összefüggéseket kell az adekvát eszközök kialakításával
– minden eddiginél szélesebb tömegek számára érthető módon."

A dilemmák feloldása

avantgarde művész dilemmáiból, összetalálkozhat-e újra a művész és
s még egy kérdés, ami az előbbiekből következik: van-e az avantgarde-
A kérdések meglehetősen lehangolóaknak látszanak, pedig már két
utatkoznak megoldási lehetőségek. Az egyik – a társadalmilag kevésbé
lehetséges és elfogadható út – az, hogy elismerjük: a művészetnek
brázolás, a kifejezés, a közlés lehet az alapvető funkciója, hanem ezek
artása mellett *a játék is.* Ebben az esetben az avantgarde alkotások egy
zerint ítélnénk meg: keltenek-e szenzuális gyönyörűséget, alkalmasak-e
zítsék otthonunkat, tereinket, kellemes formájúvá alakítsák használati
e hogy erre alkalmasak, az már nem is kérdés, hanem tény, csak néz-
köré.

hetséges, de nehezebben járható út – az, hogy az avantgarde művész
i élményből indul ki, mely a társadalom nagyobb, de legalábbis a ha-
tjából jelentősebb hányadával közös, s ez konkrétan: a szocializmus
nye. (Itt azonban – és ezért nehezebb ez az út – nem elégséges a mű-
e. Változnia kell a közízlésnek is, illetve fejleszteni, növelni kell a tö-
lis szintjét; ismertté kell tenni azokat a „kódokat", melyek alapján a
zek alkotnak.) Majakovszkijtól Aragonig, Eluard-tól Brechtig, Nerudá-
ámos művész fejlődése igazolja, hogy ez az út is járható. Sőt bizonyít-
az avantgarde formavívmányai és a szocialista eszmeiség nem feltét-
kizáró tényezők. Ezért nyugodtan mondhatjuk, hogy az avantgarde

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán
ALFÖLD

1966
1021

Gonda Zoltán linómetszete

a Debussy kompozíció I–II. tételében remekül sikerült. A III. tételben, a Szirének éneke a tenger szépségéről és a szerelemről, a Kodály leánykar megszólaltatásában finoman vibráló, stílusos volt, kár, hogy a zenekar túlzott piánói nem kelthették életre eléggé a debussyi mondanivalót.

HAVASI TIHAMÉR

1021

TANULMÁNY

Avantgarde és közönség

A mimetikus elv „megdicsőülése"

Nevetséges, fantasztikus, primitív, gügye. – Az átlagember ilyen és hasonló jelzőkkel illeti az avantgarde alkotásait, és temperamentumának megfelelően: nevet, bosszankodik vagy háborog. Ugyanez az átlag nyelvcsettintéssel juttatja kifejezésre elragadtatását a legújabb – teljesen kubista vonalú – Opel Record láttán. „Ilyet a két éves kislányom is tud festeni" – mondja egy nő a modern festők vásznait szemlélve, de keresi és szívesen hordja a batikolt, azaz absztrakt-mintás kendőt. Vagyis a ma embere már megszokta és szereti az avantgarde stílusát, ha ipari formáról, használati tárgyról vagy épületről van szó, de hevesen tiltakozik, ha műalkotáson találja ezeket a jegyeket, s nemcsak szépségét tagadja, hanem művészeti jellegét is.

Ennek a paradox jelenségnek az a magyarázata, hogy az átlagember, a „nagyközönség" számára a műalkotás elsősorban, sőt mindenek előtt: *utánzás*, a természeti és társadalmi formák, jelenségek, folyamatok reprodukálása. Éppen ezért a közönség nemcsak az avantgarde művészetet, hanem a stilizált népművészeti alkotásokat és a nem európai kultúrák termékeit is ügyetlennek, primitívnek, a mesterségbeli tudás hijával valónak ítéli, s a művészetek általános fejlődését abban látja, hogy e primitív, kezdetleges, gyermeki fokról eljut a valóság tökéletes – „olyan, mintha élne" szintű – reprodukálásáig.

Hogy a közönség tudata és ízlése ilyen ellentétbe került a művészet valóságos fejlődésével, hosszú és bonyolult társadalmi változás következménye, mely lényegében együtt halad a kapitalizmus kialakulásának, majd hanyatlásának folyamatával. Annyira közismert tény, hogy aligha szorul bizonyításra: az alkotás, a művész és a közönség viszonya kb. a reneszánszig – vagy azzal bezárólag – harmonikusan kiegyensúlyozott. A művész szándéka, az alkotás tartalma és a társadalmi elvárás teljes mértékben egybeesett. „A művész mindig tudja, hogy kinek alkot és hogy mit várnak tőle – írja Aradi Nóra *Képzőművészet és közönség* című könyvében. A művésznek nem okozott problémát, hogy megtalálja-e helyét a társadalomban vagy sem, hogy talál-e témát, élményt vagy sem, mert helye, témája, mondanivalója félreérthetetlenül adva volt."

A kollektivitás, az együvétartozás érzése nemcsak abban jut kifejezésre, hogy a művész anonim marad ebben a korban, hanem a közönség egységességében is. Auerbach írja *Mimesis* című könyvében a chanson de geste-ről és a *Roland ének*-ről, hogy „a költemény ugyan egyedül a feudális felső réteg cselekedeteiről szól, de kétségtelenül a néphez is fordul. Ez nyilvánvalóan csak azzal magyarázható, hogy a lényeges anyagi, jogi különbségek ellenére, amelyek a laikus-lakosság különböző rétegei között fennálltak, nem volt még alapvető különbség a műveltségükben; sőt mi több, még eszményeik is egységesek voltak, legalább is olyan értelemben, hogy más földi eszményük, mint a lovagi-hősi, sem szóban, sem írásban nem formálódott ki."

A reneszánszban ez az egység részben már megbomlott: kiemelkedett és elkülönült a művész, mint egyéniség, akinek az alkotásait egy meghatározott – de az ő világnézetével még többnyire azonos elveket valló – polgári közönség *rendelte* meg, és értékelte. Ezzel párhuzamosan levált a nép és a népi – úgy is, mint közönség, úgy

kezni. E jelentős termelési kiesés csakis az állatok téli takarmányozásával hozható helyre, viszont a tartósított takarmányok etetése jóval drágább, mint a természetes takarmányoké. Így nem véletlen, hogy egyes nagyüzemeink a különféle állati termékeket rendkívül drágán állítják elő.

Okszerű öntözés esetén – kiegészítve megfelelő műtrágyázással és főként szakszerű legelőhasználattal – ősgyepeink fűhozama megsokszorozható. Emellett a szakszerű legelő öntözés lehetővé teszi a főtakarmányok vetésterületének csökkentését, illetve az állatállomány növelését. A legelő öntözésében rejlő számottevő lehetőséget mezőgazdasági üzemeink még mindig nem használják fel kellően.

A tiszántúli üzemek gyakorlati tapasztalatai arról tanúskodnak, hogy a *kertészeti növények* nagyobb része gazdaságosan csak öntözéssel termeszthető. A gyors ütemben növekvő nagyvárosi lakosság ilyen arányú igényeinek fokozott kielégítése feltétlenül megköveteli mezőgazdasági üzemeinktől, hogy a kertészeti növények termesztési kérdéseivel az eddigieknél behatóbban foglalkozzanak. A zöldségfélék szakszerű termesztése és öntözése esetén holdanként 10–15 000 Ft többletjövedelem érhető el. A kertészeti növények kiterjedtebb területen történő öntözéses termesztése csak az olyan üzemekben helyénvaló, ahol a fokozott tápanyag visszapótlása mellett elegendő munkaerő áll rendelkezésre, az ápolási és betakarítási munkák időbeli és szakszerű elvégzéséhez. Az öntözővízre a zöldségnövények eltérő mértékben reagálnak. Helyes öntözéssel és szakszerű agrotechnikával a zöldségnövények termését többszörösre növelhetjük. Ezenkívül nem hagyható figyelmen kívül a vízkiegészítésnek a termés minőségére gyakorolt kedvező hatása sem. Öntözés nélkül e táj területén sokszor osztályon aluli, értékesíthetetlen árut kapunk. Az öntözés általában kedvező hatással van a termés (a gyümölcs) nagyságára és ez az esetek többségében gazdaságilag előnyös. Mindezek arra hívják fel a figyelmet, hogy a zöldségnövények öntözése igen sokoldalú lehetőséget rejt magában.

Kiemelve kell szólnunk a *gyülmöcsösök* öntözéséről, mely a Tiszántúlon különösen indokolt. A csapadékhiányból származó vízellátási zavarok a termésben tetemes kárt okozhatnak. Ha rügydifferenciálódás idején szárazság uralkodik, a tápanyag ellátási zavarok miatt kevés virágrügy képződik és a következő évben kisebb lesz a termés. A már kötődött termés egyrésze a szárazság hatására lehull (különösen tapasztalható ez a szilvánál, almánál, őszi baracknál); ha a tenyészidő későbbi szakaszában jelentkezik vízhiány: a gyümölcs nem fejlődik ki kellő nagyságúra, így jelentősen kisebb lesz a termés mennyisége és egyes esetekben kereskedelmi értéke is csökken. Mindezen körülmények teszik érthetővé hazai viszonyaink között az erősen ingadozó terméshozamot.

A nyírségi tájon különösen indokolt lenne – a külföldön is igen keresett és jelentős devizát szolgáltató *alma* öntözéses területének kiszélesítése. Ez által mind a termésbiztonság, mind a nagyobb hozamok biztosíthatók. Irodalmi közlések szerint öntözéssel 120–150 q/kh termés takarítható be az export minőség jelentős fokozásával. A Duna–Tisza közi igen kedvező üzemi tapasztalatok alapján feltétlenül indokoltnak mutatkozik Szabolcs-Szatmár megyében is a gyümölcsösök öntözési feltételeinek minél nagyobb területen való megteremtése.

Az Alföld igen mostoha természeti adottságai ellen küzdő parasztságunk eddigi fáradságos munkáját az éltető víz biztosítása nemcsak megkönnyítette, hanem jelentősen eredményesebbé is tette. A következő évek során e téren legfontosabb az öntözési lehetőségek maximális kihasználása, az Alföld mezőgazdasági üzemei termelési színvonalának további növelése. Ezáltal jelentősen fokozható lenne a népgazdaság különböző igényeinek kielégítése, az itt élő mezőgazdasági dolgozók életszínvonalának növelése, valamint a lakosság megfelelő mennyiségű és minőségű élelmiszerekkel való ellátása mellett, a fokozott exporttervek teljesítése. Mindezek együttesen a mezőgazdasági üzemeink gyorsabb mérvű, belterjesebb irányú fejlődését s a mezőgazdaságban foglalkoztatott lakosság jobb megélhetését jelentenék.

MIHÁLYFALVI ISTVÁN

is, mint alkotó, és megszületett – Vitányi Iván terminusát használva – az önálló-alkotó és a közösségi művészet. E kortól tehát a művész már nem össztársadalmi megbízásnak, hanem egyéni megrendeléseknek tesz eleget, ami azonban mindaddig nem jelent problémát, míg a megrendelő osztályszemlélete nagyvonalakban egybe esik a társadalmi haladás eszméjével.

E szétválással párhuzamosan – a kétfajta művészet között kialakult „senki földjén" – létrejött a *közkeletű művészet.* A közkeletű művészet lényegében *szociológiai* fogalom, s a művek idetartozandóságát nem az dönti el, hogy „könnyűek-e" vagy „nehezek", giccsek-e vagy esztétikailag rangos alkotások, egyéni vagy közösségi produktumok, hanem az, hogy mennyire széles a társadalmi hatékonyságuk, mennyire nagy a közönség, mely magáénak mondja őket. Verdi népszerű operaáriái tehát ide tartoznak (az Otellója nem!), de ide tartozik a jazz is (a Kék rapszódia nem!), a bestseller is, de Dickens vagy Jókai szintén, a népies műdalok hasonlóképpen (de Bartók népdalfeldolgozásai nem!) stb. Egyszóval sem eszmei, sem esztétikai szempontból nem egységes ez a kategória, mégis az a tény, hogy jelentős tömegek vallják magukénak művészetszociológiai szempontból megkülönböztetett jelentőségűvé teszi.

Bár a közkeletű művészet heterogén jellegét hangsúlyoznunk kell, mégis – tagadhatatlanul – felfedezhető az ide tartozó művek között bizonyos hasonlóság, különösen a kifejező eszközök, formai sajátosságok tekintetében. Elsőnek kell kiemelnünk, hogy a közkeletű művészeti alkotásokban szinte kivétel nélkül az *ábrázoló funkció dominál,* ezek a művek a valóság teljes és hiteles illúzióját kívánják kelteni. Ez a „valóság" azonban nem azonos a társadalmilag és történelmileg objektíve hiteles realitással, *nem a tényekhez,* hanem az átlagpolgár, a kishivatalnok, általában: az amerikai szociológusok által „fehér gallérosoknak" nevezett középosztály *tudatában* kialakult *eszmei valósághoz* igazodik. Ebből következik, hogy a közkeletű művészet bőven él a romantika esztétikai hatásfokaival, kedveli a szentimentálist, az intimet, a naivat, a bájt, teret enged a pikánsnak, a „fűszer" szerepében a naturálisnak, s az alkotók tehetségétől függően ingadozik a fennkölt és a fellengzősség, a pátosz és a retorika, az érzelmes és az érzelgős között, s végül: tűzön-vízen át törekszik a hepiendre. Stílushatás tekintetében elsősorban, sőt kizárólagosan a romantikus és realista irodalmi, a klasszicista és akadémikus képzőművészeti s a romantikus vagy népies ihletésű zenei alkotások jöhetnek számításba, akár úgy, hogy tehetséges alkotó értékes műve popularizálódik, akár úgy, hogy tehetségtelen vagy közepes tehetségű művészek – tudatosan vagy öntudatlanul – az ide sorolható stíluseszközök felhasználásával alkotják meg szaporán születő műveiket.

Szaporaság. Ez is egy ismérve a közkeletű művészetnek. Az ide tartozó művészek termékenysége egyenesen csodálatos. Rutinosak, kiapadhatatlanok. S ez éppen úgy áll Jókaira, mint Dumas-ra, Rossinire, mint Lehárra, Munkácsyra vagy Benczúrra. Ez a termékenység azonban még tovább nő, ha az esztétikai mércét félre téve egészen a giccs „mestereiig" folytatnánk a felsorolást. Ehhez a „nagyüzemi" termeléshez szorosan kapcsolódik a nagybani „kiárusítás", a kapitalista piac, melynek kielégítését a 19. században már olyan technikai találmányok is segítik, mint a rotációs sajtó, az olajnyomat, majd később: a rádió és a hanglemez. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy e tömeg-kommunikációs eszközök kialakulásának és a lényegében realista – tágabban: mimetikus, ábrázoló – művészet népszerűségének *tetőpontja* egybeesett, ami csak fokozta és megerősítette az ilyen jellegű művek privilegizált helyzetét. Ha ehhez még hozzászámítjuk, hogy az egyetemeken és a főiskolákon legalább a húszas évek végéig, a középiskolákban pedig szinte napjainkig a mimézis maradt az alkotás művészi értékének egyetlen fokmérője – előttünk áll a közkeletű művészet és vele a mimetikus-elv huszadik századi megdicsőülése.

(Hogy eddig – és a későbbiekben sem – szólok külön a polgári és a szocialista tömegkultúráról, az nem azt jelenti, hogy azonosnak ítélem őket. Azonban – bár ellentétes társadalmi bázisról és merőben különböző kultúrpolitikáról van szó a szocializmus és a kapitalizmus keretei között – azt be kell ismernünk, hogy a korábbi évek során mi is beleragadtunk a mimetikus elv kátyújába, s odáig jutottunk el, hogy: inkább Petőfi, mint József Attila, inkább Munkácsy, mint Derkovits, de még Benczúr

is inkább, mint Csontváry. Szerencsénkre kultúrpolitikánk már túl van ezen a szemléleten, de időbe telik, míg a tömegek is túl lesznek rajta. De nem is ez a döntő ok, amiért nem beszélek külön a szocialista tömegkultúráról és közkeletű művészetről, hanem az, hogy a közkeletű művészetet és ennek befogadóit az avantgarde kialakulásával kapcsolatban elemzem, ami kapitalista körülmények között következett be.)
De térjünk vissza az eredeti gondolatmenethez. Kik a közkeletű művészet „fogyasztói"? Auerbach szerint az irodalom esetében „túlnyomórészt az erősen felduzzadt, a nevelés elterjedése révén olvasóképessé vált és olvasásra hajlamos városi polgárság, az a ‚bourgeois', amelynek lényét, ostobaságát, gondolkodásra való restségét, önteltségét, hazudozását és gyávaságát a költők, írók, művészek, kritikusok a romantika óta minduntalan pellengérre állítanak." Ez a megállapítás lényegében igaz, s nyugodtan általánosítható a művészet egész területére, de tágítani kell osztálytartalmát, amennyiben a századfordulón és később már nemcsak polgárokról kell beszélnünk, hanem mindazokról, akik *tudati síkon*, eszmények és életszemlélet tekintetében a polgári középosztállyal azonosultak, legyenek bár „elit" munkások, konzervatív vagy primitív olajkirályok.

„Le choc pour le choc"?

A reneszánsz óta minden nagy művész elkülönülni és kiválni akar, „új időknek dalait" hozza, másképpen lát, „másképp ejti a szót". „Azért nem érdemes írni, hogy az emberből Kiss József legyen" – vallotta Ady önéletrajzában; s ebben nemcsak a zseni dölyfét kell látnunk, hanem a fejlődés dialektikáját, az élét és a művészet ellentétekből fakadó mozgást is. Kétségtelen, hogy a korábbi századokban ez nem jelentkezett ilyen élesen és tudatosan, de ne felejtsük el, hogy a társadalmi változások sem voltak olyan dinamikusan agresszívek, mint korunkban. Nem rabszolgalázadások döntötték meg a római birodalmat s nem forradalmak sorozata előzte meg a reneszánszot. De a művész sem a nagyközönséggel állt szembe, hanem megrendelőkkel, mecénásokkal, s ebből a szempontból Horatius és Michelangelo között nincs lényegi különbség. Raffaellonak sem kellett kiáltványban demonstrálnia, hogy ő reneszánsz festő, (nagyon jellemző, hogy ilyen összefüggésben a korabeli írásokban csak *egyszer* fordul elő a rinascimento fogalma), művész és közönség együtt nőtt fel, s amit József Attila oly maró gúnnyal vetett Mécs László szemére – hogy ti. Mécs olyat ír, amit a tömeg követel, a tömeg viszont azt kívánja, amit Mécs László ír – ekkor még pozitív és egészséges formában valósult meg.

A századforduló művésze – de már Baudelaire és az impresszionizmus is – a közkeletű művészet falanxával és a konzervatív esztétika erődrendszerével találja magát szembe, ezért ekkor és itt már csak robbantani és kirobbanni lehet. Bár a művészet megszületésétől kezdve – a szó legtágabb értelmében – *közlést* jelentett, vagyis „szellemi viszonyt" tételezett fel a műalkotás közvetítésével művész és közönség között, e viszony eleddig sohasem mélyült tragikus konfliktussá (egyéni viszonylatban igen, de társadalmi méretekben nem!), miért is a művész és a közönség viszonya nem jelentett különösebb problémát. Az avantgarde esetében azonban döntő jelentőségűvé válik, s ha kialakulását nem is ez a művészetszociológiai tényező magyarázza, torzulásainak, végletes túlzásainak, meghökkentő „grimaszainak" itt kell egyik okát keresnünk. Ugyanis a modernizmus túlzásaiba, ha úgy tetszik „őrültségeibe" épp az a meggondolkodtató, hogy „van benne rendszer", s ez arra mutat, hogy nem egyes művészek lelki traumájával, hanem egy állandóan fennálló társadalmi, szociológiai ok logikus és kikerülhetetlen következményével állunk szembe. E folyamat lényegét és kimenetelét Friedrich Schlegel már a századfordulón szinte előre megjósolta: „a kizárólag esztétikaira irányuló művészettől mindig hevesebb és erősebb ingereket fog kívánni az ízlés, mert a régi inger egyre megszokottabbá válik." Vagyis a poesie pure-től s az abszolút zenétől egyenes és logikus az út a Dadáig és a zajszimfóniáig, az impresszionizmus „tiszta" festészetétől a collage- és Merz-technikáig (ragasztványoknak mond-

hatnánk magyarul), és még tovább: a ready made-ig és a Pop-art-ig. Az avantgarde alkotásokból sugárzó sokk-hatás tehát nem önmagáért való, nem le choc pour le choc, a művész a meghökkentéssel a figyelmet akarja felkelteni. Sikoly és kétségbeesett kiáltás ez: közönségért!

Az avantgarde művész dilemmái

A századforduló művészét elsősorban maga a valóság állította – szinte megoldhatatlan – probléma elé; a valóság, mely megszűnt – emberi, társadalmi, filozófiai és gyakorlati síkon egyaránt – egyszerű, áttekinthető, rendszerezhető és értelmezhető lenni. E megváltozott, széthullott világot a művész vagy valóságosnak fogta fel, s megpróbálta egyszerűen, spontán automatizmussal lemásolni (szürrealizmus, futurizmus, Dada) vagy elutasította magától, s egy új rendet, belső harmóniát teremtett tudatos számítással, mérnöki szigorúsággal (kubizmus, konstruktivizmus). Akármelyik utat választotta is az avantgarde alkotó, megnyugtató, kielégítő megoldás (műalkotás) nem születhetett, mert amit átfogó rendszernek szánt, csak részigazságokat tudott megragadni és kifejezni. Ezért van az, hogy az avantgarde mind a mai napig elsősorban *nyugtalan keresés s örök kísérlet maradt.* Ezért, hogy nem egy irányzat több logikus és helyes elveket hirdető kiáltványt szerkesztett, mint amennyi értékes művet – e kiáltványok szellemében – megalkotott; ezért lett számos művész – egyszerre vagy egymás után – különböző izmusok prófétája és mestere, hű követője, majd heves tagadója. (Elég itt Kassák és Picasso számos pálfordulására hivatkozni!)
Természetesen a korábban említett két út (a zűrzavar másolása vagy új rend teremtése) mellett ekkor már Európa-szerte volt egy harmadik is: a munkásosztály és a dialektikus és történelmi materializmus politikája és filozófiája. Nagyon messze vezetne, ha most kifejtenénk azokat az okokat, amelyek megnehezítették ennek az útnak a felismerését és vállalását a legtöbb művész számára, de annyit meg kell jegyeznünk: nemcsak osztálykorlátokról volt itt szó! Tény azonban, hogy a századfordulón új utakat kellett keresniük a művészeknek. Ilyen utak mutatkoztak is, de szinte már az indulás pillanatában sejthető volt: egyik sem célravezető. Ezt a felemás helyzetet nevezem én: *az útkeresés dilemmájának.*
Barta János az avantgarde egyik legáltalánosabb s legszembeötlőbb jegyének tartja az ábrázolás lehetőségének és szükségességének heves elutasítását. Az avantgarde művész mindent akar, csak ábrázolni, utánozni nem, minden valóságot hajlandó igaznak elfogadni, csak éppen „az adott világ"-ot nem! „Annak már semmi értéke nincs, hogy hasonlítson a kép – írja Apollinaire – a tárgy nem számít többé, vagy alig számít valamit." Tzara szerint is: „Az új művészet tiltakozik: nem fest többé (jelképes és illúziót keltő reprodukálás!), hanem közvetlenül teremt." Az impresszionizmus a *látott,* a kubizmus a *kikövetkeztetett,* a szürrealizmus a *megálmodott, az elképzelt* valóságot tekintette egyedül igaznak. Ezek a „teremtett" valóságok nemcsak a kor látszatigazságai ellen tiltakoztak, hanem az igazság kifejezésének konvencionális módozatai ellen is, vagyis e jelenség hátterében nemcsak társadalmi és filozófiai okok húzódnak meg, hanem *formaiak* is.
A tanulmány első részében kifejtettük: hogyan vált a mimetikus elv a közkeletű művészet és az új tömeg-kommunikációs eszközök segítségével egyeduralkodóvá. Nos, az avantgardnak ez ellen is fel kellett vennie a harcot, e kifejezési mód *ellenében* kellett felmutatnia új élet- és világérzését. „A realista magatartás – írja Breton – egyre erősödik az újságokban, és ez tartja sakkban a tudományt és a művészetet." Természetes tehát, hogy a futuristák első kiáltványukban szükségesnek tartják leszögezni: „Felkelünk végre ez ellen a felületesség, banalitás, üzleti hajlandóság és lomposság ellen . . . Mélyen megvetjük az utánzás minden formáját." Az avantgarde formanyelvét tehát nemcsak az határozta meg, hogy a megváltozott valóság új kifejezési módot kívánt, hanem az is, hogy ez a formanyelv és kifejezésmód minden lehet, csak realista, illetve a realizmus irányába mutató nem. Ezért, mégha a valóság adott is köz-

vetlen élményt számukra, ezt az élményt mintegy elidegenítették önmaguktól, hogy absztrakt formákba önthessék. Ezzel a kifejező eszközeik körét önként leszűkítették, az alkotás folyamatát tudatosan torzították, szemléletüket, látásmódjukat deformálták.

Az avantgarde alkotó számára a régi művészet egyenlő: a közkeletű, sekély művészettel, a realista kép azonos a fényképpel, a dallam és harmónia a slágerrel, a realista regény a bestsellerrel. A jelen kor – szerintük – csak giccset termel, vagy giccsé tesz mindent, ami egyszerű, világos formájával, közérthetőségével giccs-ként sokszorosítható. Ebből a – kétségtelen részigazságot is tartalmazó – gondolatmenetből született az avantgarde esztétika egyik alaptétele: csak a rendkívüli, a meghökkentő lehet szép és művészi, az irreális lehet csak igazán reális. A Pop-art ugyanennek a gondolatsornak a másik lehetséges konklúziója: ha az az igazi művészet, ami a legtökéletesebben adja vissza magát a valóságot, akkor a fényképnél is valóságosabb maga a tárgy, illetve minden tárgy, minden emberi produktum felfogható úgy is, mint műalkotás. S hogy az is legyen, biztosítani kell számára a megfelelő miliőt: ki kell állítani, keretbe foglalni, könyvbe ragasztani, mert csak az objektum maga lehet objektív. Az avantgarde művész tehát vagy abszolút átalakítja, a deformálásig formálja a valóságot, vagy abszolút érintetlenül hagyja, változtatás nélkül emeli át a művészi szférába. A realizmus középútja számára nem járható, s ezt nevezem én a *megformálás dilemmájának.*

A harmadik dilemma tulajdonképpen nem új keletű, de ilyen végletesen s megoldhatatlanul korábban még nem jelentkezett, s ez: a *hovatartozás dilemmája.* Az első nyilvános botrányt okozó műalkotás az *Hernani* volt, később a Romlás virágai, majd az impresszionisták tárlata okozott közfelháborodást. Ezek az egyedi csatározások azonban csak a 19. század végére váltak permanens háborúvá, amikor a művész tudatosan és határozottan fordult szembe a közízléssel. Valéry-től kezdve az *„odi profanum vulgus"* jelszó lesz, a művészet magánüggyé válik, amit az alkotó önmagáért a szépségért művel. „A felfogható mű csak az újságírók kitalálása" – hirdeti Tzara. „Ám ha végül a művészetnek semmi sem érdekes, csak a saját műve – írja Seldmayr *A modern művészet bálványai*-ban – a művész olyan speciális áru termelőjévé válik, mely iránt igen csekély a kereslet, és még a legerősebb propaganda is csak korlátozott mértékben képes felkelteni a közönség érdeklődését." Ez az elszigetelődés nemcsak a kapitalista társadalom atomizálódásának, elidegenülésének a következménye, hanem a művészek *önkéntes* száműzetésbe vonulásának is. Ebben a szituációban a művészet „olyan üzenethez hasonlít – írja Escarpit *Das Buch und der Leser* című könyvében – melyet egy hajóról palackba zárva dobtak a tengerbe, s nem tudni mely parton talál felbontásra."

Itt nyomatékosan fel kell hívnom a figyelmet arra, hogy ez a közönségnélküliség nemcsak a polgári avantgardra jellemző, hanem a *szocialista* avantgardra is! Emlékezzünk Lukács György Balázs Béla tanulmányára vagy a 100% csekély visszhangjára, de Lenin „monumentális propaganda" tervére is, mely szintén a konzervatív közízlés nyomására bukott meg.

Ez azonban még nem dilemma, hanem csak szituáció. A dilemma ott kezdődik, hogy az avantgardizmus, pontosabban az avantgarde alkotói – minden igyekezetük ellenére sem – tudtak elszakadni a polgári társadalomtól. Sartre a szürrealistákról szólva elemzi ezt a felemás helyzetet: „az entellektüelek forradalmi magyarázatai elvont teóriák maradtak, és semmit sem változtatnak magatartásunkon. Nincs olvasójuk, akit megnyernének, és a munkásoktól sincs semmiféle visszhangjuk. Annak az osztálynak parazitái maradnak, melyet szidalmaznak . . ."

A hovatartozás dilemmája gyakorlatilag azzal a következménnyel jár, hogy az avantgarde művész elveszti társadalmi kontrollját. Új utakat keres, kiáltványokat szerkeszt, új esztétikai elvek alapján alkot, de nem tudja felmérni alkotásainak társadalmi hatását, értékét. A heves elutasítást, gúnyolódást a konzervatív közízlésnek tulajdonítja, s úgy érzi, akkor jár helyes nyomon, ha ezt az avatag ízlést – s vallóit: a polgári közönséget – minél drasztikusabb eszközökkel inzultálja. Az avantgarde önértékelésében a művek által kiváltott felháborodás mértéke a siker nagyságát jelenti.

Barta János mutat rá tanulmányában a modern művészetnek arra a paradoxonára,

hogy bár állandóan hajszolja az eredetit, az egyénit, lényegében – egy-egy irányzaton belül – meglehetősen elmosódnak az egyéni jellegzetességek (az átlagos szemlélő Braque és Picasso kubista képeit nem tudja megkülönböztetni), nincsenek személyes stílusjegyek, csak iskolák, csoportok vannak. Nos, úgy véljük ez a hovatartozás dilemmájának *is* következménye. A korábbi századok folyamán *művészegyéniségek* munkálták ki egy-egy stílusirány alkotói módszerét és kifejezőeszközeit. Magányos zsenik teremtettek iskolát, amely igazolta, népszerűsítette kísérletezésüket. Az avantgardnál éppen fordítva: adva van egy *művészcsoport*, mely önmagát igazolva megkísérel kialakítani egy új stílust. Kinőhet aztán közülük egy-egy zseni, aki megőrizve, megtagadva elveiket valóban igazolni tudja őket. Walter Scott megteremti a történelmi regény, Hugo a romantikus dráma, Goethe a szentimentális én-regény, Petőfi a népies líra „mintáját". Persze egyik sem előzmények nélkül való, de a par excellence formát mégis ők adják; iskolák, csoportok – és hát epigonok – csak utánuk következnek. A *Die Brücke*-től kezdve viszont minden avantgarde irány egy csoporttal, asztaltársasággal, „munkaközösséggel" jelentkezik, ami később felbomlik, széthullik. E folyamat közben kiválik közülük és föléjük nő egy Majakovszkij, egy József Attila, egy Aragon, egy Brecht, s velük igazolódik és győz a futurizmus, a szürrealizmus, az expresszionizmus forradalma.

A közönség dilemmája

Az avantgarde esetében persze nemcsak az alkotó kerül dilemma elé, hanem a közönség is. S ha a közönség dilemmáját egyetlen fókuszba lehet is gyűjteni, ez a művészet szempontjából a legfontosabb, mondhatnánk archimédeszi pont: *a megértés dilemmája.*

A művészet – lényegét tekintve: közlés. A művész érzéseit, gondolatait adja át – alkotása révén – a befogadónak, a műélvezőnek. Ez a hármas tagozódás pontosan megfelel a kommunikáció alapelemeinek: adó – közlemény – címzett. Ahhoz, hogy értelmezhető, valóságos közlés jöjjön létre, két alapvető tényező megléte szükséges: egyrészt kell, hogy a közlésbe foglalt *jelek rendszere* megegyezzen, illetve ismert legyen a befogadó számára is, másrészt szükséges, hogy a közölt *jelek mennyisége* elérje, de inkább túllépje azt a minimális számot, mely az egyértelmű, azaz félreértés mentes értelmezést lehetővé teszi. A művészetben jelnek tekinthető: a szó, a fonéma, a zenei hang, a szín, a vonal stb. – rendezési, összekapcsolási szabálynak: a grammatika, a verstan, az összhangzattan, a perspektíva-tan stb. Általában: „a kódhoz tartozik mindaz – írja Petőfi S. János – ami az adott művészi nyelvben – jelként, illetve szabályként – az alkotás idején az alkotó rendelkezésére állott."

A műalkotást – mint rendezett jelek halmazát – a műélvező bonyolult visszacsatolási folyamat révén próbálja megérteni, jelentését felismerni. „A felismerés a jelekre vonatkozóan abból áll – szintén Petőfi S. Jánost idézve – hogy a mű valamely vélt jelléhez hozzá tudjuk rendelni a kód és a valóság egy-egy elemét. Ez akkor nehéz különösen, ha az alkotó olyan nyelven beszél, amelynek jeleit ő hozta létre. A befogadó kódismerete ekkor csak analóg asszociatív módon segíthet."

Felvetődik a kérdés: mennyiben felel meg és tesz eleget ennek a követelménynek az avantgarde műalkotás? S rögtön meg is adhatjuk rá a választ: részben, illetve problematikusan. Az első probléma abból adódik, hogy az avantgarde művész nem egy ismert kód szerint alkot, hanem állandóan maga teremti azokat. Ahány irányzat, annyi kód, vagy éppen nincs is semmiféle kódja, rendezési szabálya, mint például a Pop-art-nak. A közönség, aki merőben más – az iskolában tanult „klasszikus" – kódban gondolkodik, nem képes a felismerésig eljutni. Ez a tény azonban nem mentség a közönség számára, és nem „bűne" az avantgarde művésznek. Sőt! Talán éppen azért, vagy legalább azért *is* kezdik pályafutásukat kiáltványokkal, hogy kezünkbe adják a kulcsot kódjukhoz, s ezt tudomásul venni és elsajátítani éppen úgy kötelességünk, mint ahogy megtanultuk a klasszikus összhangzattant vagy a reneszánsz perspektívát. (Csak közbeve-

tőleg jegyzem meg, hogy az irodalom némileg szerencsés helyzetben van a megértést illetően, mivel a nyelv nagymértékben redundáns, azaz jóval – kb. 30–40%-kal – több jelet használ, mint amennyi a megértéshez feltétlenül szükséges. Ebből eredően az avantgarde vers vagy próza még akkor is érthető, ha némi szócsonkításokkal s nyelvtani szabálytalanságokkal dolgozik az író. A „némi" itt a már említett 30–40%-os határt jelenti, ezen túl már a nyelvi szöveg sem fejthető meg *egyértelműen.)*

Az avantgarde művész azonban nemcsak a konvencionális rendezési szabályokat rúgja fel és helyettesíti másokkal, hanem egyes irányzatok esetében tudatosan törekszik a jelek csökkentésére is, ami újabb problémákat vet fel. A legszélsőségesebb példa erre a jelenségre Malevics „klasszikus" képe: fehér alapon fehér négyzet, ami a kommunikáció szempontjából azt jelenti, hogy a közlés *egyetlen* jelből áll. Ez azonban még az avantgarde esetében is ritkaság számba megy, s ezért teljes biztonsággal kijelenthetjük: *az avantgarde irányzatok többsége érthető és értelmezhető alkotásokat teremtett,* az információelmélet bizonysága szerint a művek jelentős hányada lehetővé teszi a visszacsatolást, a felismerést, *ha a műélvező kellően felkészült a befogadásra.*

A megértés dilemmája azonban mégsem oldható fel ilyen egyszerűen. Ugyanis a kommunikáció nem az „adóval" (művész) kezdődik s nem is a kóddal, hanem az információ-forrással, azaz a *valósággal.* Ebben az összefüggésben a valóságnak három eleme jelentős: az adott kor *társadalmi és gazdasági viszonyai,* intézményei, a művész által ismert és elfogadott *eszmék,* filozófiai ismeretek, tudományos eredmények s végül: egy kisebb vagy nagyobb társadalmi csoport – réteg vagy osztály – *igénye,* követelése, amivel fellép a művészettel szemben, amit elvár a műalkotástól. Ha az alkotó és a műélvező számára a valóságnak ezek az elemei nem ismertek, vagy megközelítően nem azonos módon adottak, a műalkotás érthetetlennek látszik, bármilyen *ismert* rendezési szabályok szerint megalkotott *bőséges* jelek halmaza is az. Hogy Adyt érthetetlenséggel vádolták, az éppen ennek az eltérő valóságélménynek, és nem a szimbolista kifejezésmódnak volt a következménye. A millennium mámorában élő nagyközönség és Ady számára sem a társadalmi körülmények, sem az eszmék, sem a művészettel szemben támasztott igények nem voltak azonosak. A polgári radikálisok azonban, akik szintén a „bús koldusok" Magyarországát látták s a forradalmat áhították: megértették Ady szimbolista költészetét. Ez a példa is igazolja Garai László megállapítását, miszerint: „a kor igazán eredeti, valóban modern művészete... nem válhat érthetővé senki számára... a társadalmi mozgalomban valamilyen módon való tevékeny részvétel nélkül." Ezen tétel alapján a következőképpen magyarázza a műélvezés, a befogadás problémáját: „a társadalmi mozgalom keretein kívül azonban a polgári művészet érthetőségét tekintve elkerülhetetlenül kettészakad. Az egyik póluson kialakul egy arisztokratikus elit művészet, amelyben a művész saját, tisztán szubjektív életérzését fejezi ki, melyek csak a hasonló társadalmi helyzetű értelmiség életérzésével közösek, tehát csak ezen igen szűk rétegen belül kelthetnek rezonanciát, lehetnek művészileg érthetően kifejezve... A másik oldalon kialakul egy „művészeti" tömegtermelés... a „giccs." Ehhez csak annyit tennénk hozzá, hogy „a társadalmi mozgalmakban való tevékeny részvétel" csak nagyon tág formában értendő, s *a részvételnél* – szerintünk – *fontosabb a felismerés,* a társadalmi fejlődés irányának, mozgásának helyes vagy legalábbis megközelítően helyes értelmezése.

A felismerés és a részvétel *lehetősége* elvileg mindenki számára adott: az intellektuel osztályhelyzetéből eredően akadályoztatva lehet ugyan, de tudása, széles látóköre ezt legyőzheti, míg a munkást – bár segíti osztályhelyzete – de felkészültsége, kulturális szintje, érdeklődési köre gátolhatja a felismerésben. A társadalmi problémák különböző szinten való megélése különösen jellemző a 20. század emberére. A filozófiában az elidegenülés, az egzisztencializmus választás, illetve szabadság problémája, a tudományban az einsteini téridő fogalom vagy a Heisenberg féle bizonytalansági formula a művész, de egyáltalán: az intellektuel számára kardinális probléma lehet, míg az átlagember számára ugyanezek a kérdések ismeretlenek, felfoghatatlanok, szubjektíve semmitmondók maradhatnak – és maradnak is! Az általános műveltségi szint csökkenésével egyenes arányban nő az intellektuális – azaz tudati –

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gyanda Zoltán
ALFÖLD
1966

problémákkal szemben a létezés, az egzisztencia primér szerepe. Hogy csak egy szélsőséges példát említsünk: a munkanélküli számára nyilvánvalóan nem az az égető és fájó kérdés, hogy a kapitalizmusban a munka elidegenült, hanem az, hogy egyáltalán nincs kenyérkereseti lehetősége. További példák nélkül is kétségbevonhatatlan ténynek tekinthetjük azt a megállapítást, hogy az avantgarde művész és a vele egy társadalmi formában élő tömegek számára a valóság, illetve a valóság által kiváltott élmény nem azonos, sőt esetenként merőben különböző. Ez az eltérés azonban nem minősíthető úgy, hogy a materiális problémákhoz közelebb álló tömegek valóságélménye feltétlenül hitelesebb, igazabb, mint a művészek által átélt valóság. A pánik és kétségbeesés – ami legtöbb avantgarde alkotásból kiolvasható – nem általános napjainkban, mint ahogy a ritkán felcsillanó derű és harmónia sem „evilágból való". *Az avantgarde művésznek nem élménye, hanem előérzete van,* jobban izgatja az, ami lesz vagy lehet, mint az, ami már adott. Az expresszionizmus a világháborút, a szürrealizmus a fasizmust sejtette meg, s aligha lehet véletlennek tekinteni, hogy *Dali* a fegyveres harc kirobbanása *előtt* megfestette a polgárháború borzalmait. Az előérzet – kétségtelenül – nem objektív igazság, de azzá válhat, ha tényleges és jelentős társadalmi tendenciákra épül. Ezért az avantgarde élményalapja nem utasítható el egyöntetűen, igazság-tartalmát nem lehet tagadni, még akkor sem, ha ez a művészi igazság a közvetlen, mindennapi valósággal nem is szembesíthető. Ám ez a kérdésnek csak az egyik oldala. A másik: a közérthetőség. Nyilvánvaló, hogy az *avantgarde alkotások megértését elsősorban nem a kifejezési módok újszerűsége akadályozza, hanem a kevesek számára adott élményalap, az előérzet-jelleg,* mely a legritkább esetben egyezik meg a társadalom széles tömegeinek élményanyagával.

Az élményközösség megszűnése miatt azonban nemcsak az avantgarde került dilemma elé, hanem a 20. század egész művészete, így a szocialista művészet is. Nagyon helyesen mutat rá Garai a müértésről írott tanulmányában arra, hogy a szocialista művészetnek is megvan a maga alapparadoxona, ami abból ered, hogy „minden eddigi művészetnél bonyolultabb összefüggéseket kell az adekvát eszközök kialakításával megragadnia – minden eddiginél szélesebb tömegek számára érthető módon."

A dilemmák feloldása

Van-e kiút az avantgarde művész dilemmáiból, összetalálkozhat-e újra a művész és a közönség? És még egy kérdés, ami az előbbiekből következik: van-e az avantgardenak jövője? A kérdések meglehetősen lehangolóaknak látszanak, pedig már két irányban is mutatkoznak megoldási lehetőségek. Az egyik – a társadalmilag kevésbé „hasznos", de lehetséges és elfogadható út – az, hogy elismerjük: a művészetnek nemcsak az ábrázolás, a kifejezés, a közlés lehet az alapvető funkciója, hanem ezek fenn- és megtartása mellett *a játék is.* Ebben az esetben az avantgarde alkotások egy részét csak aszerint ítélnénk meg: keltenek-e szenzuális gyönyörűséget, alkalmasak-e arra, hogy díszítsék otthonunkat, tereinket, kellemes formájúvá alakítsák használati tárgyainkat. De hogy erre alkalmasak, az már nem is kérdés, hanem tény, csak nézzünk magunk köré.

A másik – lehetséges, de nehezebben járható út – az, hogy az avantgarde művész olyan *közösségi élményből* indul ki, mely a társadalom nagyobb, de legalábbis a haladás szempontjából jelentősebb hányadával közös, s ez konkrétan: a szocializmus eszméje és igénye. (Itt azonban – és ezért nehezebb ez az út – nem elégséges a művész igyekezete. Változnia kell a közízlésnek is, illetve fejleszteni, növelni kell a tömegek kulturális szintjét; ismertté kell tenni azokat a „kódokat", melyek alapján a modern művészek alkotnak.) Majakovszkijtól Aragonig, Eluard-tól Brechtig, Nerudától Picassoig számos művész fejlődése igazolja, hogy ez az út is járható. Sőt bizonyítja azt is, hogy az avantgarde formavívmányai és a szocialista eszmeiség nem feltétlenül egymást kizáró tényezők. Ezért nyugodtan mondhatjuk, hogy az avantgarde

nem halt meg, s nem is vált erőtlenné, hanem újra és újra győz, ha Anteus-ként ismét találkozni tud – egy-egy tehetség nyomán – a „földi" valósággal.

SIMON ZOLTÁN

Jegyzet

A tanulmány megírásánál elsősorban az alábbi cikkekre és könyvekre támaszkodtam:
Barta János: Avantgarde. Alföld, 1966. 1, 2, 3. sz.
Garai László: A műértés pszichológiája és szociológiája. Kritika, 1966. 2. sz.
Papp Ferenc: Esztétika és kibernetika, Valóság, 1965. 7. sz.
Petőfi S. János: Művészet és kommunikáció, Kritika, 1966. 1. sz.
Aradi Nóra: Képzőművészet és közönség, Gondolat, 1961.
Ernst Fischer: A nélkülözhetetlen művészet, Gondolat, 1962.
Micheli: Az avantgardizmus, Gondolat, 1965.
Hans Sedlmayr: A modern művészet bálványai, Gondolat, 1960.
Szabolcsi Bence: A művész és közönsége, Zeneműkiadó, 1964.
Szobotka Tibor: Közönség és irodalom, Gondolat, 1964.
Vitányi Iván: A „könnyű műfaj", Kossuth, 1965.

Gonda Zoltán rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán
NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1964 DEC 6.

1021

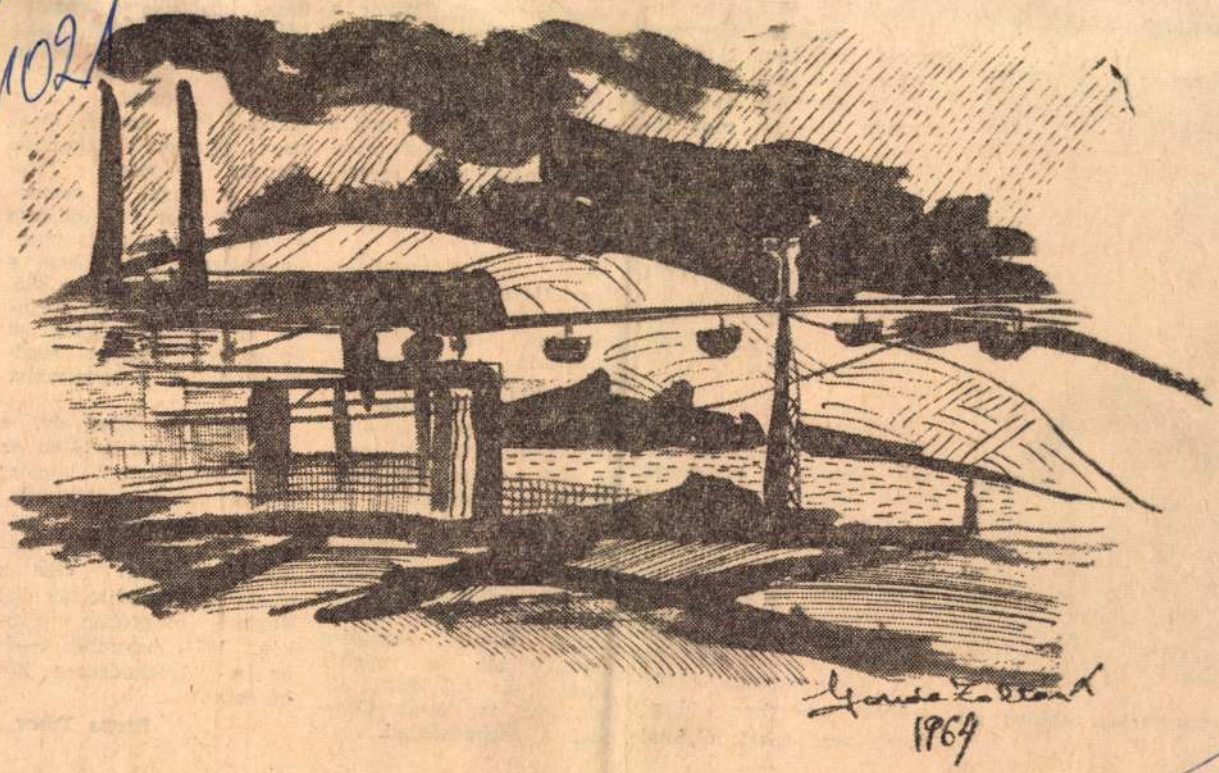

(Gonda Zoltán rajza)

asztalon. Kérdik, hogy:

t gyermekek boldog ott-

sem. Csak jöttek-jöttek szakadatlan Kökényes felől, s mentek Vanyarc, Bercel irányába. Nagyobb ütközetük is csak Bercelen volt, a németek Magyaros pusztán vetették meg lábukat.

•

Dancsok György ma 73 esztendős, de még mindig melege lesz a tarkója körül, ha a Teszlag pusztai napokra gondol. Pedig húsz éve annak.
bukat.

Kocsisgazda minősítésben Schaffer György birkán szolgált. A pusztának pedig alaposan kijutott a tűzérségi veretésből, olyannyira, hogy meg nem maradt ott senki, akit parancs nem kötött. A kocsisgazdának Schaffer jószágai parancsolták a megmaradást. Tíz napig nem volt éjjele-nappala a tűzesőben, amelyben lángot vetett ami éghet: ól, istál-

radt kormos és
beivel a puszta.
szovjet tankok a
romokhoz dü
hajnali hármat j
remegő csillagok
áldozat nélkül jö
téli nap, hogy u
zen a páncélosok
nek a mai Falu
ján.

•

A tanácstitkárnőnek, Nagy Ilonának kevés emléke lehet a falu sorsfordulójáról. Alig idősebb a szabadság születésénél. Már csak történelmivé vált nevek számára közössége életében az olyanok, mint Tóth Kálmán, az első kommunista párttitkár és téesz-elnök, aki ma Pesten dolgozik, Tóbiás Pál, az első községi bíró, a mai téesz-állattenyésztő, a földosztó bizottság tagjai: Ungi Miklós, Liptai Gyula, Mészáros János, akik a zsellér Svelláknak tulajdont adtak, élni tanították társaikat a szabadsággal.

dejével már nyugdíjasa a szövetkezetnek, de munkaegysége úgyis felette a kétszáznak. S nem csoda. Az idén például 35 forintot ér minden egység, ez éppen hét forint eredményjavulás a tavalyihoz.

Kereken húsz év, s 1965 április 4-én az erdőkürti községi tanács falán emléktábláról hull le a lepel. A felirat történelmi tényt örökít márványba: „Ezt a községet szabadították fel Nógrád megyében elsőként, 1944. december 5—6-án a Vöröshadsereg hős harcosai."

Barna Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán
VALÓSÁG
1966 — 12

1021

Gonda Zoltán: Ketten

tén sok erősítő-változatot lehetne kimunkálni. Napjai
A tudatos embernek mindig valahogy tudatosan is n
Legfőbb kritériuma ennek a nagyon személyes kapcs
világot. Enélkül csak valamiféle vegetatív aktivit
A modern pedagógia szerencsére egyre hatásosab
memorizálni kell, hanem újra kell felfedeztetni! „Ele
a lelket, ugyanakkor fenntarthatjuk az értelmet a
Még időt is takaríthatunk meg, amire szükségünk is
körökkel lépést akarunk tartani"—mondja Szent-Györgyi Albert.[17] Mindez pedig
az alkotó magatartással érhető el. A felfedezők és kultúrateremtők alkotó aktivitá-
sával. Világképünk mérhetetlenül összebonyolódott. Az ismeretek özöne elaraszt min-
denkit. Olyan nehézségekkel állunk szemben, amelyeket csak teljesen megváltozott
alkotó szellemi és érzelmi magatartással leszünk képesek elhárítani. Ashby „intelli-
gence amplifier" koncepciója példamutató eredménye a „felfedező alkotásnak".
Mert *élő mintáit az erősítőknek a természet készen nyújtja számunkra.*

A felfedező és megtestesítő alkotások erősítésének társadalmi megjelenései is vannak. Előbbi *legkifejezőbb szerepköre a pedagógus*, aki új nemzedékeket tanít az előzők tapasztalataira. Érlelt tapasztalatok kiválasztása és a pedagógusok szervezett erősítő szerepe felgyorsíthatja egy társadalom haladását. A megtestesítő alkotásokhoz *a munka megosztásából fakadó szerepkörök lehetnek egymás erősítői*, s az emberiség alkotó szellemei magasfokú civilizációt tervezhetnek-építhetnek ebből *a felerősített együttműködésből.*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDU-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG

Gonda Zoltán

1966 NOV 2. U.

1021

CSENDÉLET (Gonda Zoltán rajza)

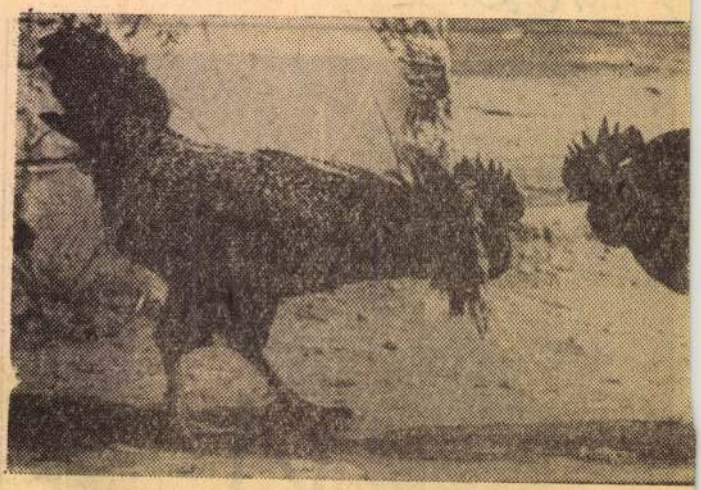

Szabó Ferenc: Szemtől-szembe

ORSZÁGOS fotó MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

Debrecenben a Déri

A fotoművészet — hasonlóan a filmhez — a huszadik század művészete. A fényképezés művészetté válásának egyik el nem hanyagolható feltétele a technikai fejlődés. Ennek ellenére a fotós művészete nem a laboratóriumban, hanem a témaválasztásnál kezdődik. A téma kiválasztása tükrözi a fotós élethez való viszonyát, összegezi mindazt, amit az emberről mondani lehet. Ide sorolhatnánk még Fejes László két portréját Pablo Casalsról és Milt Jacksonról. Ezek azonban már kevésbé szuggesztívek, bár céljuk is az emberség más rétegeinek felderítésére irányul. Bíró Klára: Öreg urak című kompozíciója az öregedés által előidézett lelkiállapot vi-

MDK.

Gonda Zoltán

Illusztrációi az

Alföld 1966 októberi számában

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

ALFÖLD

1966 12

1021

Gonda Zoltán linómetszete

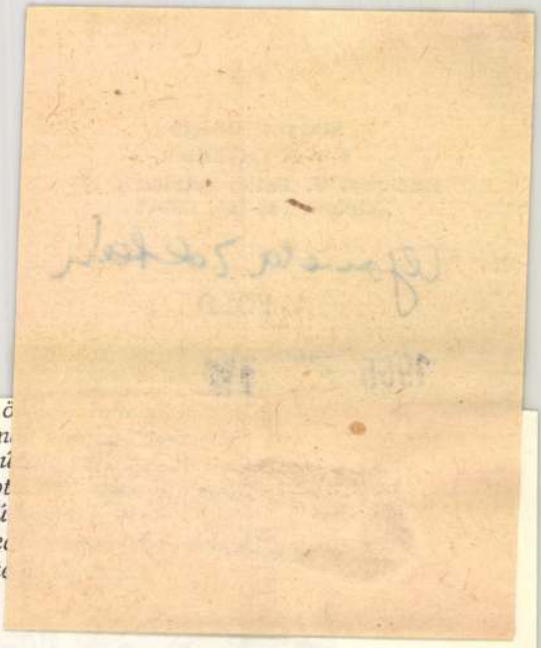

gondolatprizmás, ö
ztrángok és angoln
etésük tengerbe zú
em: nap születik ot
meg a vöröstaréjú
tlen, naponta ébre
é, cseresznyefürtt

Alkonyi kép

őszi derűben lekszik az égalj;
ölött vadludak árnya lebeg. –
n délre, melegre eveznek el ott, hol
nyi kép, s gyermeki szembe vegyül:

yból s jöjj ide hozzám, hogyha szeretsz még! –
a nap, s már el is éri haját.
or . . . – mondja ki aztán pirral az égalj,
me gyanánt félve lefejti kezét.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

1966

ALFÖLD

1021

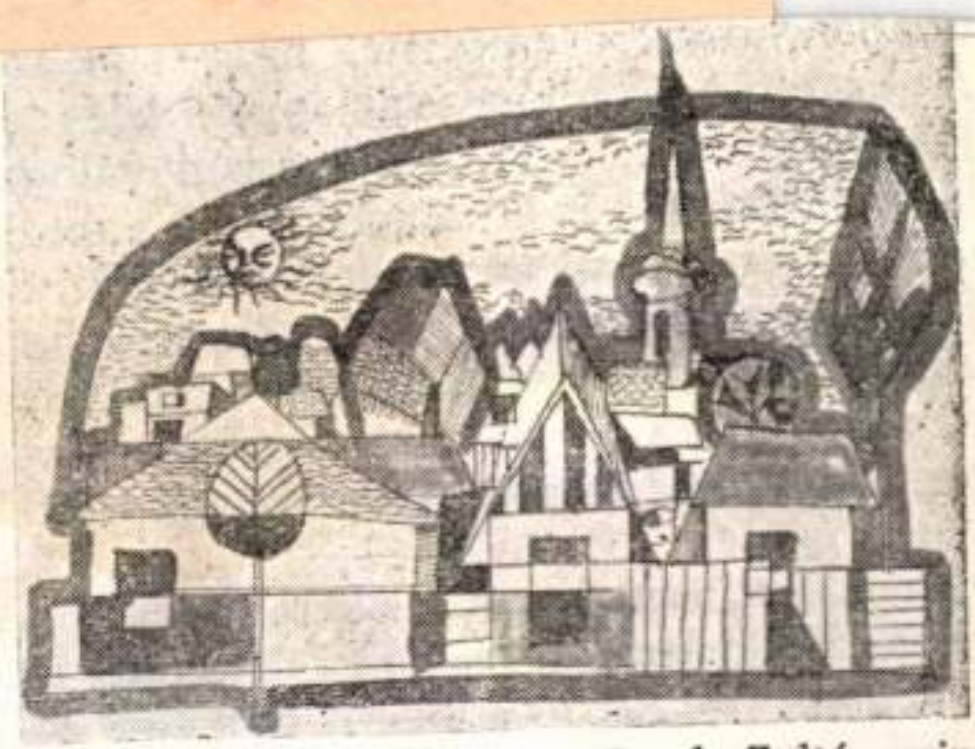

Gonda Zoltán rajza

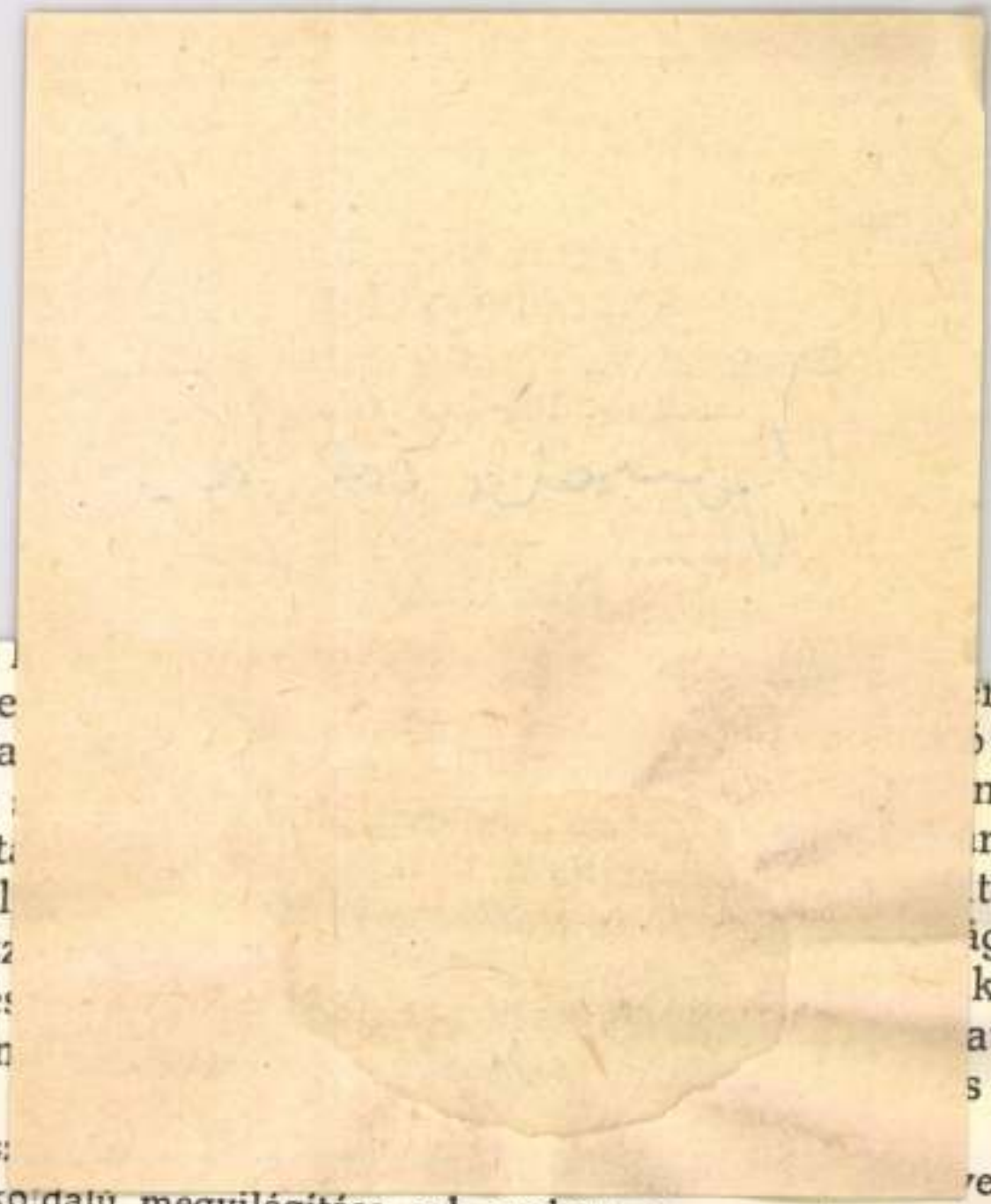

találban
Az össze
ják a ha
hatások
pozitív t
jén értel
s dolgoz
A művé
társadal

* Szerkes

gések soko:dalú megvilágítása sok embert eszmecserére serke
mint most, amikor az MSZMP Kulturális és Elméleti Munka
jelent.

M.D.K.

Gonda Zoltán, grafikai

két lovat ábrázoló linó-
metszetét közli a lap:

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf. 7.sz. 95. old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

NÓGRÁDI NÉPÚJSÁG

1964

1021

Tanulmányfej

Gonda Zoltán rajza

Georgi Krumov:

Kék ég

Az alacsony faágak közül átsejlik az ég. Tiszta, kék égbolt, amilyennek a költők leírják, s ahogyan a festőművészek festik. Az ég. Köröskörül hallgat az erdő. Hallgat és figyel.

— Mi van veled? — kérdi a fiú a lányt.

— Miért?

— Miért hallgattál el? —

— Semmiért. Nézem az az eget.

A fiú felkel és leül.

— Hát nézd — mondja. — Ha örömet szerez, nézd.

S a lány nézi. Úgy érzi, mintha rég nem látta volna. Hogy ez nem az a másik égbolt, amely nem vonzotta a tekintetét. S nem [illegible] benne érzelmeket. [illegible]

És senki sem tudja, s nem is fogja megtudni soha.

De — az égbolt. A másik, a hajdani égbolt után a fiú katonának ment, a lány pedig nem tudta megvárni, hogy visszatérjen, mert mással ment el az eget nézni. S mintha ez az égbolt a végzete lett volna. Mialatt a másikkal nézte, az is valamit kívánt a lány megadta, valószínűleg, mert hozzászokott az elsővel, s most hiányzott neki. Az ember hamar megszokja, hogy a dolgokat helyettesítse. De vajon sikerül-e? Miért ne? Talán sikerült is volna, ha a dolgok titokban maradnak. De vajon van-e titok ezen a széles nagyvi-

Gonda Zoltán
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

1966 JUL 19

1021

vel bajlódnia. a szajaban, de va[illegible]

Gonda Zoltán linóleum metszete

közlekedésről is szó esik.

VÍZSZINTES:

1. Ilyen az a nagyteljesítményű villamosmozdony, amely hozzájárult a korszerű vasúti közlekedés megteremtéséhez. 9. Zamat. 10. Régen — sír. 11. Titokban figyeli. 12. Tiltószó. 13. Az országon áthaladó egyetlen nemzetközi expressz, amelyet belföldi utazásra is igénybe lehet venni. 15. Körmével piszkál. 18. Uralkodói „székhely". 20. B.L. 21. Hajlatú. 23. Juttatá. 24. Békaporonty. 25. Nem tart vissza. 27. Kettőzött német prepozíció. 28. Déli pályaudvarról Balaton felé induló expressz, amelynek neve egyben ünnepséget is jelöl. 30. Halfajta. 31. R.K. 33. Az emberiség számára nélkülözhetetlen. 34. Jövedelem után százalékot befizető (—'). 36. Francia folyó. 38. Összebarkácsol. 40. Mélyedés. 42. Mozdonytípus, amelynek fejlesztése fokozottan előtérbe került. 45. Letakará. 47. Cérna-tartó. 48. Férfinév. 51. Névelős, orosz női kereszt-

59. Évsza
62. Duplázott — tetej
Elkövet. 66. Romániai

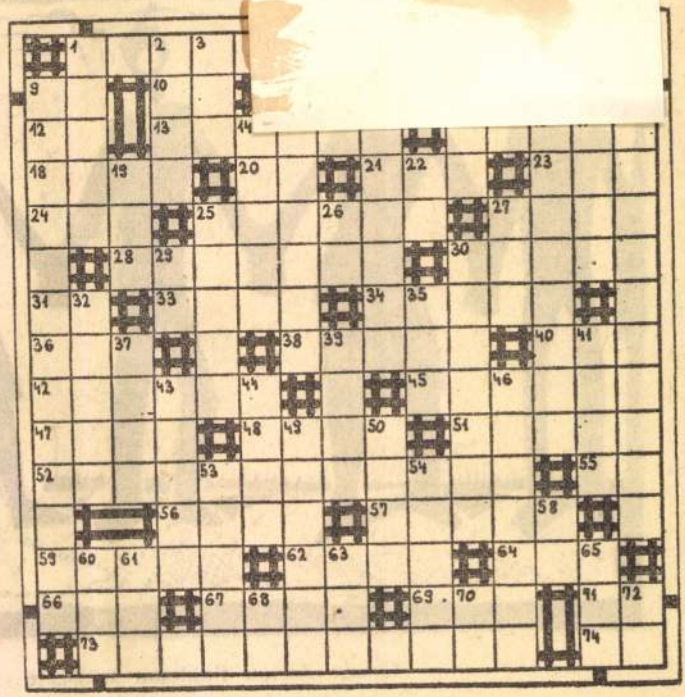

Gonda Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

DEC 25

1021

CSILLÉS

Gonda Zoltán metszete

tabb, türelmetlen kergeti az időt, egyszerre sűrítene egy csomóba mindent, a szécsényi zsellér sorsot, az uraság rémült tekintetében megsejtett szabadságot. Mindent egyszerre mondana, mint aki gyorsan szabadulni akar, visszatérni a békét sugárzó, vasárnap délelőttbe.

De nem lehet, az emlékek felszakadtak, János szavai visszaviszik őket a húsz év előtti pokolba.

— Este, esett, mintha az égiek el akarnák áztatni ezt a megvadult világot. És jöttek a lánctalpas szörnyetegek. Ugy jöttek, mintha a föld kerekéről valamennyi Szécsénybe jönne. Járhatatlanná szántották az utcát, sárternger szigete lett a házunk...

István szól.

árasztó tűzhely mellől Juhásznéból mély sóhaj tör föl. Hajlott háta megroskad és elfordul, hogy eltitkolja arcának fájdalmát. A csend nem múlik, az emberek tudják, hogy az asszony ötéves gyerekét siratja, akit akkor, húsz évvel ezelőtt a pusztítást követő fagyos halál vitt el. Mintha a múlt tükre volna a szemük. Üressé válik benne a terített asztal. A ház közepén szalma, rajta fáradt, mozdulatlanul alvó katonák.

Juhász János nagy veszélyt szimatol. Rejti két feldarabolt disznóját. Karácsonyra készítgeti, de ez a karácsony nem sok jót igér. Rejti a kert közepén ásott gödörben, rejti az istállóban és a hat kiskorú gyerekére gondol. Veszélyt

— Ez
leszakít
arra, h
menthet
életünk
Az a
sarkát s
a kev
szétszak
kel. Mé
láttak. István a kertjébe ásott mély pincébe, József az uradalmi major présházába, János pedig a Fehér-hegy oldalába mélyített pincébe.

— Huszonegy esztendőnek beillő volt az itt töltött huszonegy nap. Annak az aknának a robbanásával, huszonegy napig tartó robbanás kezdődött, amely éjjel-nappal rázta fölöttünk a hegyet. Csak az éhség ébresztett bennünket arra, hogy még

csapkod a gyilkot követő lángnyelv. De hiszen ott a gyerekek éhségét csillapító étel, a tej, a só, a kenyér!...

KÉPTELEN

megmozdulni. Minden porcikája reszket, pedig ve rejtékben úszik a homlo ka. És akkor négy ember pillant meg. Idegen kato nák jönnek az utcán, ner sejtve, amit ő tud, hogy leszakadt háza sarkáb

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD
Gonda Zoltán
1966 JUL 18

falakra ábrát írkál egy kölyök,
de holnap elhagyom a kikötőt,
valakit megöltek. És aki ölt?

Gonda Zoltán metszete

neveléséhez is nagyo

Napjainkban, ar ték alkotójának —, szell an első helyre kerül, k se- mény a művelődés és szélesebb értelemben ért vállalt felelősség kell sz- tésben résztvevők na a kultúra „funkcionáriusait". Ezt a felismerést fogalmazta meg az SZKP XXIII. kongresszusán felszólalt neves szovjet író, Solohov is, amikor nyomatékosan aláhúzta, hogy az alkotó szervezetekben és intézményekben meg kell teremteni a művészi igényesség, az elvhűség és a néppel szembeni állampolgári felelősség légkörét. Kutatni kell szenvedélyesen a természet és társadalom titkait, feltárva azokat meg kell ismertetni a nép legszélesebb rétegeivel. Ez a célkitűzés a kultúra területén számunkra is az egyik legfontosabb feladat.

A kultúra azonban nem egyszerűen az ismeretek halmaza, nemcsak a tudományos művekben, művészi alkotásokban, vagy a termelés technikai színvonalában fejeződik ki. Mindezek ugyan igen fontos alkotórészei, de önmagukban még nem jelentik a kutúrát. Akkor válnak azzá, ha a társadalom gazdasági és politikai életének hatására meghatározott fokon, és meghatározott céllal mozgásba jönnek, működni kezdenek. Az ismeretek akkor válnak társadalomformáló erővé, ha szoros kapcsolatba kerülnek a legszélesebb tömegekkel. Az ilyen alkató viszony leginkább a kulturális intézmények segítségével valósulhat meg, amelyek sorában az iskolák után második helyen a könyvtárak állnak.

Társadalmunk célul tűzi ki az emberek cselekedeteinek a tudatosság színvonalára való emelését — tömegméretekben.

Közismert, hogy a kultúra jelentős szerepet játszik az emberiség életében. Még fontosabbá válik a szocialista rend keretei között, amikor a műveltség, a tudatosság egyre inkább feltétele az építés folyamatának, mivel nélküle nincs semmiféle társadalmi változás. Lenin nyomatékosan húzza alá, amikor a szocializmus győzelme szempontjából a termelékenység emeléséről beszél, hogy ennek egyik feltétele *„a lakosság tömegeinek műveltségi és kulturális felemelkedése"*. A szocialista termelés, a szükségletek mérhetetlen növekedése és mindenoldalú kielégítésük csak a termelés tudományos színvonalának növelésével lehetséges. Ez egyet jelent az objektív világ — a természeti, társadalmi valóság — törvényeinek tudományos megismerésével. A tudományosan megalapozott ismeretekkel rendelkező egyéneknél egyre inkább kibontakoznak a képességek, „az emberi lényegi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDU-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG
Gonda Zoltán
1966 SZEP 11.
1021

FALU

(Gonda Zoltán linómetszete)

Megjutalmazták a kórusfesztivál társadalmi munkásait

A Debrecenben megrendezett Bartók Béla II. nemzetközi kórusfesztivál szervezésébe és lebonyolításába igen sokan kapcsolódtak be társadalmi munkások is. A Debrecen Városi Tanács most külön jutalomban részesítette azt a 20 főt, akik munkaterületükön kiemelkedő teljesítményt végeztek. Autóbuszvezetők, tanácsi dolgozók, kollégiumi gondnokok, élelmezésvezetők szerepeltek a megjutalmazottak listáján. Ördög László, a Debrecen Városi Tanács vb-elnökhelyettese szombaton délelőtt kilenc órakor fogadás keretében adta át a 7000 forintnyi jutalomösszeget. Hangsúlyozta, hogy a jutalom összege nem fejezi ki azt a munkát, amit a jelenlevők végeztek, de jelképezi, hogy a város vezetősége, a kórusfesztivál szervezői milyen nagyra értékelik a lelkes erőfeszítést.

állatorvosok Debrecenben

A nyár folyamán Hajdú-Bihar megyéből állatorvosok és állattenyésztési szakemberek jártak tanulmányúton Lengyelországban. A látogatás viszonzására pénteken este nyolctagú lengyel állatorvos-küldöttség érkezett Debrecenbe. A lengyel vendégeket szombaton délelőtt a megyei tanácsházán Bartha János, a végrehajtó bizottság elnökhelyettese és a megye több állatorvosa fogadta. A lengyel állatorvosok két hét alatt ellátogatnak kutatóintézetbe, felkeresnek termelőszövetkezeteket és állami gazdaságokat, és az ottani szakemberekkel folytatnak eszmecserét. A lengyel állatorvosok felkeresik a környék nevezetességeit is.

Élet a h

M.D.K.

Gonda Zoltán, grafikus

templomtornyos falusi részletet ábrázoló kis ceruza-rajzát közli a Cap:

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf. 11. sz. 33.old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán
Hajdubiharmegyei Népujság

1964 DEC 22.

1021

Gonda Zoltán: **IPARI TÁJ**

A régi újságokat, levéltári kötegeket lapozgatva, böngészve, olyan adatokra bukkanunk, amelyekből megismerhetjük az úri Magyarország mezőgazdaságának helyzetét, a parasztság akkori sorsát. A második világháború előtt a mai közigazgatási határok között ismert Hajdú-Bihar megye területe Debrecennel együtt 1 080 483 holdat foglalt magába. A 3000 holdon felüli földbirtokosok száma 19 [illegible] tulajdonos [illegible] det birtok[illegible] léka volt [illegible] területének [illegible]

Húsz év [illegible] paraszts[illegible] zösségekbe[illegible] tek között [illegible] Összefogással, lankadatlan szorgalommal, nagy erőfeszítéssel munkálkodik a termés hozamok növekedéséért, a jobb megélhetésért. És e tö- vekedéséről adunk hírt. Ezekből a számokból is kitűnik a mezőgazdaság folyamatos és állandó fejlődése.

Búzából az 1938-as 7,8 mázsa

Gonda Zoltán

Kiállítása nyílik Salgótarjánban.

Vőgrácl 1966. sept. 21.

Gonda Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdubiharmegyei Népujság

1966 APR 10

1021

NŐI FEJ

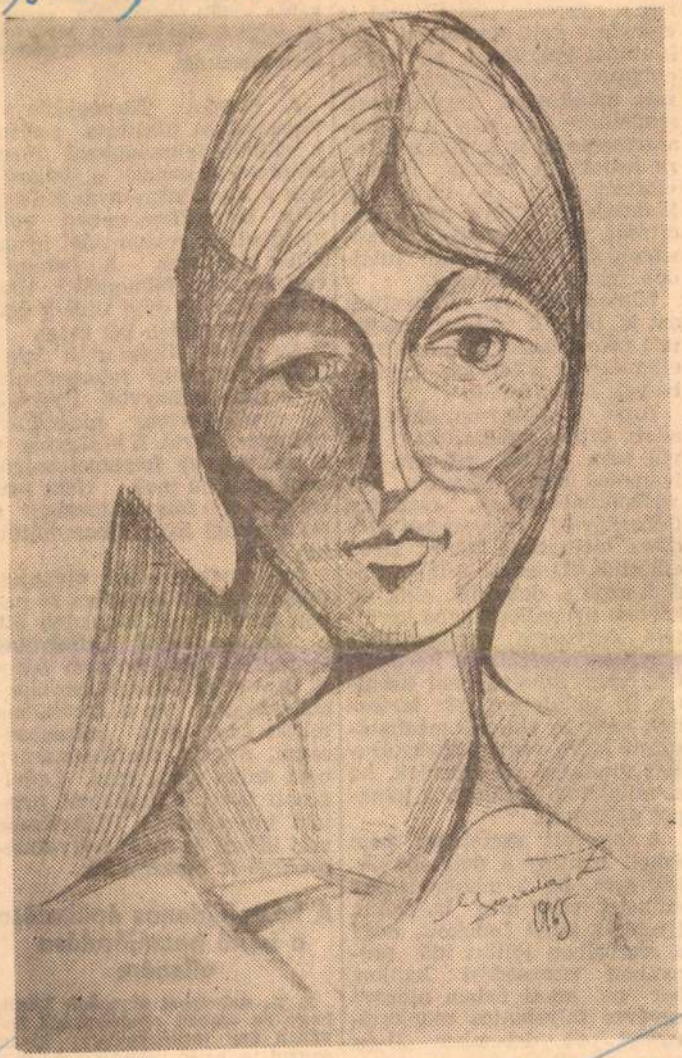

(Gonda Zoltán rajza)

nyekhez kell köt
zóknak a nyeres
re való jogosultsá
kahelyükhöz hűsé
kat a nyereség el
előnyben kell rés
kintettel kell lenn
dolgozók vagy csoportok végzett munkájára, fegyelmezett magatartására, hogy a nyereségrészesedés is segítse érvényre juttatni a munka szerinti elosztás elvét, a törzsgárda kialakítását illetve megszilárdítását, a munkafegyelem erősítését és a társadalmi tulajdon fokozott védelmét.

Kimondják az irányelvek azt is, hogy a vállalati felosztási szabályzatok nem lehetnek ellentétesek a felsőbb jogszabályok alapelveivel.

Azok a dolgozók, akik az adott évben önhibájukon kívül nem tudtak egyéves folyamatos munkaviszonyt egy vállalatnál elérni, részleges (időarányos) nyereségrészesedésre tarthatnak igényt. Ilyen elbírálás alá esnek a többi között azok a dolgozók, akik év közben nyugállományba kerültek, fegyveres testületekhez tényleges szolgálatra bevonultak, vagy áthelyezéssel kerültek új vállalathoz. Ide tartoznak azok is, akiket meghatározott időre vagy meghatározott munkára alkalmaztak, ha a vállalatnál legalább 3 hónapot dolgoztak.

A felsorolt esetekben nem érheti hátrány a dolgozót akkor sem, ha a munkaviszony szünetel, vagy meg is szűnt. Ilyenkor tehát indokolt, hogy a munkában töltött idő arányában részesedést kapjon, bár az adott évben nincsen egyéves folyamatos munkaviszonya, és december 31-én nincs a vállalatnál munkaviszonyban, bár ez egyéb esetA Munka Törvénykönyve végrehajtási utasítása szerint a vállalat felmondással megszüntetheti annak a dolgozónak a munkaviszonyát, aki egy évig betegállományban volt, majd utána rokkantsági nyugdíjba helyezték. A betegség esetére szóló felmondási tilalom csak egy évig védi a dolgozót (tbc esetén két évig).

Az egy év eltelte után tehát a munkaviszony felmondható, és a munkakönyvbe ilyenkor „a munkaviszony megszűnt" bejegyzés kerül. E bejegyzés a munkaviszony folyamatosságát nem szakítja meg. Nem szakítja meg a folyamatosságot a rokkantsági nyugdíjban töltött idő sem.

Amennyiben tehát olvasónk felgyógyulását követően 30 napon belül ismét munkába áll, a felmondásból kifolyólag semmiféle hátrány nem érheti. Ugyanúgy jogosult lesz alapszabadságra és a munkában töltött évek után pótszabadságra, mintha munkaviszonya nem szűnt volna meg. Ledolgozott éveit a jubileumi jutalom kifizetéséhez figyelembe vett időnél és más kedvezményeknél is beszámítják.

A háztulajdonos építkezése a bérlő hozzájárulása ellenére

Z. L. debreceni olvasónk kérdi, hogy ha szabad rendelkezésű házában egy melléképületet kíván építeni, a bérlő akadályozhatja-e ezt, és joga van-e a bérlő ellen a bírósághoz fordulni a bérleti szer-

Gonda Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 30.
Hajdúbiharmegyei Népujság

1021

(Gonda Zoltán linometszete)

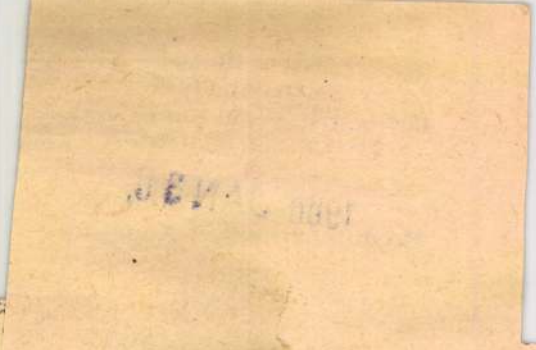

letalkot
ző az
potára.
Tend
bővülés
eredmé
Miklós
gyar ir
tai) ily
húsz é
és eredményeit. Tematikusan persze ezt a kérdést más írások nem tárgyalják, de a szemlélet, a fejtegetésekbe beleépülő példaanyag, analógia és hivatkozás stb. — megannyi jele egy az európai és világirodalmi kultúrában biztonságosan tájékozódó elméleti-kritikai illetékességnek. Jól példázza ezt *Köpeczi Béla* írása *(Az egzisztencialista irodalomról)*, mely az európai egzisztencialista filozófia és a hozzá szorosan kapcsolódó irodalom marxista kritikájának fényében elemzi az egzisztencializmus magyarországi hatását.

A tanulmány szuggesztíven hangsúlyozza, hogy az európai tájékozottság nem lehet műveltségi öncél, pláne passzív befogadás; a kritikai felelősség a mértéke annak, hogy valóságos értékek, ösztönzések szívódnak-e fel a magyar kultúrába a mai európaiból. Ilyenformán a határainkon túli perspektívákat megtartó érdeklődés valóságos tartalma és iránya a haladó világkultúra egységének tudata lehet.

A történetiség elvének

tudatosabb érvényesítése a gyűjteményes kötet másik kitapintható vonása. Más szóval: a mai szocialista irodalmi kultúra előzményeinek, folytonosságvonalának átgondoltabb felfejtése. A kötet tanulmányainak történeti perspektívája voltaképpen a századelő tájaira, az elmúlt félévszázad irodalmi folyamataira enged visszapillantást. A szocialista irodalom folytonosságának ez a történeti felfogása ugyancsak a dogmatikus és revizionista esztétikai-kritikai torzítások túlhaladása nyomán vált lehetővé az elmúlt évtizedben.

A szocialista irodalom előzményeinek kifejezetten történeti-kronológikus

újt. Ám,
megelő
ilágot a
tos mond
lizmus
ányait bő
jogait, le
zerencsére
zítések f
az irodalmi gyakorl
adós: a legjobb műve
cialista valóságábrázo
ről és lehetőségeiről
nulmánykötet önmag
tétel: e szellemi-kriti
nak színvonalas és
nyújtja.

A marxista irodal
napság két jól kivehe
delmezi, pontosabbar
vényre a szocialista
leti-esztétikai rends
nul az irracionalizm
forrásaiból táplálkoz
lezése, kritikai elut
a szocialista realizm
tétikai elveinek kor
záló dogmatizmus to
elméleti törekvés a
amelyből értékeset,
buzdító szempontoka
damentumokat jelölh
mi folyamatok szám

Ezt az irodalomsz
ciót hangsúlyozzák
nulmányai. *(Köpeczi*
ván írásain túl *Alm*
dencia és művészet
András: A pozitív h
probléma, Fehér Fer
elsikkasztása című t
szegi András és Fehé
ta — többek között —
méltó, mert nem de
— és így erőtlenebb
nak a szocialista rea
válaszadásuk, új, gaz
jaik éppen ezért hite
győzően tárják elénk
lizmus művészetének
irányzattal, felfogássa
zett előnyeit, tört
élmények korszerű

MDK.

Gonda Zoltán

Kiállitási kritika

Hajdubiharmegyei Népujság 1965 júli.4.lap -

1967 JUL 16.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

Gonda Zoltán

álommal a szívem.

Gonda Zoltán: Anyóka

kolapeldája a mellébe

Hogy kissé visszape
lezés témája az a Hó
hirdetett meg Salgóta
Iroda, s amely ismer
replő társulatában v
latos botrányok közep
sorban fellépő zenekar
tartása körül kavarod
fel, s az esetet a Nógrád sem hagyta szó nélkül.

Az ügyet tisztázandón írta meg reklamációit az ORI-nak a művelődési ház, remélve a határozott, erélyes intézkedést — mely úgy vélem, kikerülhetetlen feltétele a város és a rendező szerv további harmonikus együttműködésének. Annál is inkább, mert a szóban forgó zenekar hirdetett részese a már korábban lekötött, július végén várható, Halló, itt Balaton című műsornak.

Igaz, az eddigi gyakorlatban a műsorkínálatot tekintve gyakran érvényesült az eszi, nem eszi, nem kap mást — elve. De mert ez a gyakorlat hovatovább mindegyre tarthatatlanabb, s az emberek pénzükért lehetőség szerint ízlésük, igényük szerint kívánnak szórakozni, de semmi esetre nem hajlandók eltűrni, hogy némely magukról megfeledkezett „művészek" fensőbbségük hiedelmében sértegessék —, a művelődési ház joggal várt radikális intézkedést a salgótarjánihoz hasonló esetek megfékezésére. Az Országos Rendező Iroda azonban, úgy látszik, nemcsak garanciára nem vállalkozik „termékei" minőségét, szereplői színpadi magatartását illetően, mellé is beszél a témának.

Mi másnak tekinthetnők az olyan homályos és semmitmondó általánosságokat, melyek Keszler Pál igaz-

1967 ÁPR 16.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: **FALU**

mallo tévedésnek
ségét kizáró hatá
tani. A bűncsel
n követve, ha a
gi feljogosítás nél
esen használja a
gy fenyegetést.

Ági öröklés kisajátítás esetén

N. I.-né hajdúbagosi olvasónk írja: „Testvéremnek szüleinktől örökölt ingatlana közérdekből kisajátítás alá került, és a cserébe kapott ingatlan került nevére. Testvérem most elhalt, és az özvegy a maga részére kéri ezen hagyatéki ingatlan tulajdonjogát azzal az indoklással, hogy ez már nem ági vagyon. Az a kérdése, hogy miután nem vitásan testvérem szüleinktől örökölte azt az ingatlant, amelynek helyébe a hagyatéki ingatlan, mint csereingatlan került, a kisajátítás folytán — ez a vagyon az özvegyet — vagy őt az ági vagyonra jogosultat illeti-e.

A Polgári Törvénykönyv vonatkozó rendelkezése szerint z ági öröklés szabályai nem rjednek ki arra az ági vagyontárgyra, amely az örökhagyó halálakor már nincs meg, az ági vagyontárgy helyébe pett, vagy az ági vagyontárgy rtékén vásárolt vagyontárgyra sem.

Ezek a rendelkezések nem ülönböztetnek aszerint, hogy i okozta a változásokat, hanem maguk a változások resztik ki az ági öröklés szalyainak alkalmazhatóságát.

Ha egy ági ingatlant kisajátottak, és helyette kártalanísul másik ingatlant adtak, gy az ági ingatlant földrenveve, ha a szülő a gyermekkel szemben kötelezettségeit olyan súlyosan sértette, vagy mulasztotta el, ami az alapvető erkölcsi elvek teljes semmibevételére mutat, és ami miatt az igény elutasítását a szülői hivatás megbecsülésére irányuló általános nevelés érdeke is indokolja. Ezt az egészen kivételes helyzetet a gyermeknek kell bizonyítania.

A Családjogi Törvény vonatkozó rendelkezése szerint a tartásra jogosultak rokonai közül elsősorban a leszármazói kötelesek eltartani. Ez a kötelezettség azonban nem egyetemleges, hanem több egy sorban kötelezett között a tartási kötelezettség egyenlő arányban oszlik meg Ezektől a rendelkezésektől is el lehet térni, ha a kötelezettek anyagi viszonyaira tekintettel más megosztás mutatkozik méltányosnak.

Olvasónk esetében a gyermekek különböző anyagi viszonyok között élnek, különbözők a kereseti viszonyaik, és különböző a helyzetük egyéb tartási kötelezettségük szempontjából is. Méltányos tehát, hogy a tartási terhük is anyagi viszonyaikhoz képest és nem egyenlő arányban osztassék meg.

A további második kérdésé

M.D.K.

Sonda Zoltán, grafikus

Gyártelepet ábrázoló linó-
metszetét közli a lap:

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII. évf. 2. sz. 22. old.

M.D.K.

Gonda Zoltán, grafikus

tusrajza látható a hátsó borító cejh belső oldalán.

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII.évf. 7. sz. ——— old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1967 DEC 15.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1021

Gonda Zoltán: Falu

Gonda Zoltán

…ott eppen a tanórával kap-
csolatos újítási törekvések tet-
ék nyilvánvalóvá, hogy a di-
daktikai szemléletmód meg-
újulásának lehetőségével kell
számolnunk, szinte ezek a tö-
rekvések „vezették be" azt a
több tekintetben is látványos
átalakulást, amely azóta sze-
münk láttára megy végbe a
didaktikai elméletben és az
oktatási gyakorlatban.

Előadása befejező részében Nagy Sándor professzor megállapította: *a szovjet pszichológiai és pedagógiai kutatások, az oktatás gyakorlati megújítására hivatott szovjet kezdeményezések igen jelentős hatással voltak mind a didaktika tárgyának és kutatási módszereinek, mind lényeges fejezeteinek továbbfejlődésére.* Ennek a fejlődésnek a során mind az oktatási folyamat szerkezetére és alapelveire, mind a tanterv-elméletre, az

…ok közvetlenül, elmenyszerűen ismerkedtek meg. Tapasztalatai alapján Makarenko újjáformálta a pedagógusok egyéniségét, alapvetően megváltoztatta a tanárok és diákok viszonyát, s a közösségen belül a legeredményesebben fejlesztette a tanulók önállóságát s alkotó képességeit. A továbbiakban Medvegy Antal a hatások sorából kiemelte a szovjet Nevelési Tervet, amely egyértelműen meggyőzte arról, hogy az iskola elsősorban *nevelési* intézmény, s jelentős eszmei segítséget adott számára a munkaoktatás megszervezéséhez is. Elmondotta, hogy iskolájukban csaknem tíz éve öt holdnyi területen mezőgazdasági jellegű ifjúsági szövetkezet működik, s ez a forma a nevelésnek is kiváló színtere lett.

— *A szovjet pedagógiától újra meg újra ösztönzést kapunk arra* — hangsúlyozta

…pedagógia a … kodására, szemléletére, hogyan nevelte őket alkotó pedagógusokká.

— *Magas hőfokú volt nemzeti érzésünk, nemzeti büszkeségünk és felelősségünk az új társadalom építéséért* — mondotta Szentistványi Gyula —, *s végtelenül szerettük az idősebb testvért, komolyan vettük az internacionalista gondolkodást, szükségszerűnek tekintettük mindig, a múltban is, akárcsak ma, hogy a Szovjetuniónak barátai, igaz barátai vagyunk, hiszen nagyon nélkülöztük történelmünk során az igaz barátokat…*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 MÁJ

VALÓSÁG

Gyonda Zoltán

1021

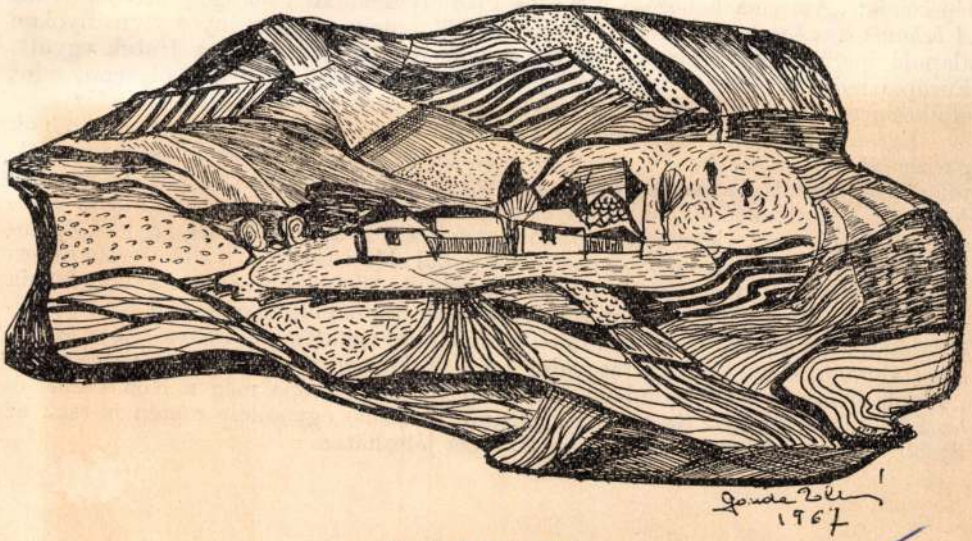

Gonda Zoltán: Táj

tató megnyilvánulások helyett *konkrét ellenintézkea*
európai cégeket felvásárló amerikai társaságok esete
lalkoztatás biztosítása tekintetében és mindenképp
bizonyos fokú európai önállóság elérése lényeges és

Ebbe az összefüggésbe illesztik Nagy-Britan
lépését is: „Amerika behozása a Közös Piac orsz
A behozás azonban nem lehetséges Anglia nélkül, ar
alapuló iparágakban csaknem akkora potenciált
Európai méretű műszaki fejlesztési politika Nagy-Britannia nélkül olyasmi,
amikor a vak vezet világtalant. Nagy-Britanniának legalább fél szeme van."[36]

Egészen újszerű perspektívákat tár végül fel Koszigin szovjet miniszterelnök párizsi látogatása alkalmával tett nyilatkozata, melyben műszaki fejlesztési együttműködést javasolt Nyugat-Európa és a Szovjetunió között. Válaszában De Gaulle is a Kelet és Nyugat közötti tudományos-műszaki kapcsolatok megsokszorozása hívének vallotta magát. Ugyanezt a gondolatot fejtette ki a szovjet kormányfő Londonban is a Brit Gyáriparosok Szövetségének tagjai előtt: Európa és a Szovjetunió természeti erőforrásai nagyobbak, mint az Egyesült Államoké, műszaki szakembereik és tudósaik ismereteiket illetően sok tekintetben legalábbis egyenrangúak az amerikaiakkal: az európai országok közötti eredményes együttműködésnek reális lehetőségei vannak, e kérdésekről tárgyalni kell.[37] E koncepció alternatívát vázol fel az „atlanti integrációval" szemben, amelyben Nyugat-Európa még a Közös Piac és az EFTA (az Európai Szabadkereskedelmi Társulás) egyesülése esetén is csak az ifjabb – tehát alárendelt – partner szerepét játszhatná.

Gonda Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1965 DEC

ALFÖLD

dalunktól, ha szép és jó,
fut a szivről bú, jég s hó . . .

1021

Gonda Zoltán linómetszete

Én olyan nagyon jó vagyok,
mint öreg nyulak, öreg királyok.
Nappal nem szólnak rám a kocsisok,
este nem ütnek meg a huligánok.

Ha eljössz hozzám, én leszek
nagy út után a vizesárkod.
Mert olyan nagyon jó vagyok,
akár a viz, hogyha kivánod.

Hullám tölött, hullám alatt
elalszom majd, semmit se látok.
Betakarják a szememet
tátogató tehér virágok.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán
NÓGRÁD

1965 NOV. 20
1021

Az út elején

Debrecenben végezték az egyetemet. Pályázat útján Kállóra kerültek. Gonda Zoltán a Művelődési Otthon igazgatója, felesége pedig az általános iskolában tanít. Egy korszerű, kényelmes, új lakásban helyezték el őket. Huszonegyévesek és minden feltétel adva van, hogy tehetségüket kibontakoztassák.

Az ifjú férj művészi ambíciókat táplál. Az iskolában mindig hármasa volt rajzból és némi daccal elhatározta, hogy megmutatja: nem abszolut tehetségtelen a rajzban sem. Azóta festeget és főleg rajzol, metszeteket készít. Úgy érzi a grafikában fog még újat, igazán művészit nyújtani.

Egyelőre a Művelődési Otthon jövő évi tervét készíti és ismerkedik a kétezer lelkes, Nógrád megyei község életével, amely immár neki is állandó otthona. Az új környezet, a szokatlan munkakör még sok idejét leköti, de számit rá, hogy az új élmények grafikáiban is jelentkezni fognak.

A látogatás alkalmából egy tiszai élményét megörökítő linoleum-metszetet nyújtott át ajándékul.

A metszet a Tisza tájára vezet el bennünket egyelőre, de reméljük, hogy mielőbb nógrádi hatásokkal is találkozhatunk. Gonda Zoltán alkotását sem először teszi közzé lapunk, s bizonyára nem is utoljára.

EVEZŐSÖK Gonda Zoltán linóleummetszete

ményeit hivatottak nyomon követni. Egy speciális, új termék előállításához valamely új termelőberendezés üzembeállítása általában csak addig kifizetődő, amíg a készíthető új termék keresett cikk

juk a kányát és akkor jövőre végig előkészített anyagból dolgozhatunk. Ennek megfelel a síma hengerpár, amit a nedves görgőjárat helyett építünk be — újságolja a gyárvezető.

Elsők a versenyben

A kisterenyei — egyébként a legkisebb gyár —, az idén első lett a nógrádiak versenyében.

— Százhúszezerrel több nyerstéglát gyártottunk a tervezettnél. Itt nem okozott annyi kárt az idő. Igaz, most a fagy viszont gondot okoz — magyarázza Csörgő Mihály. — Kemencénk folyamatosan termelhet az újig. Segítünk valamelyest a többi gyáraknak, bár annyit nem, amennyit szerettünk volna.

— Lesz-e fejlesztés? — kérdem.

— Jelentősebb egyelőre itt nem lesz, de később alagút kemence építését tervezik. Lehet, hogy a rekonstrukció már jövőre megkezdődik.

A téglagyárak említett „uborka szezonja" tehát csak a nyersgyártást érinti. Tervek vannak, a munka folyik, már most készülnek a tavaszi kezdésre. Építenek, világítást szerelnek, szállítópályákat javítanak, megkezdték a gépek karbantartását. A téli munka sikerétől függ a jövőjük.

Bodó János

Hiányzó százezrek

— Nem fordult még elő, gy ne tudtunk volna a ke-ncének elég nyerstéglát tosítani, de most így lesz panaszkodik Tőzsér István árvezető és mintha mentetőzne, hozzáfűzi:

— Háromszázharmincezer ányzik a tízmilliós éves erstégla tervből. Viszont ár eddig egymillió 206 ezer elemi kár. Elvitte az idő-rás, sajnos.

— Épül viszont a szárító ín. Jövőre nem lesz már yen gond.

A gondokról egyszeriben a vőre terelődik a beszélges. Bizakodó a hangulat.

— Nálunk mutatkozik be gy új jugoszláv gép. Nemég kaptunk egy exkavátort, övőre nyolc ember helyett árom is elegendő lesz a bá-yában. Ez az új gép 20 er köbméter földet készít ő. Azután megy a többi várhoz. Még körülrobbant-

Ez

en
gy
ró.
lán
ezz
ber
add
min
ez
mos
fog[illegible] eljek — a gazdasági mechanizmus oldaláról megszűnt. A gazdasági mechanizmus itt, ezen a területen már hajlandó követni az újítók, feltalálók, ötletes szakemberek „szárnyalását". Ehhez azonban a „szárnyalás" mellett felelősségteljes, alapos elemzés, a nemzetközi piac, és a technika nemzetközi színvonalának konkrét ismerete kell. Előrelátás és körültekintés. Enélkül a kedvezményes beruházás leglenyegesebb momentuma — a gazdaságosság — sikkad el.

A mozgékonyabb vállalatok most egy kis előnyt szereztek, hiszen az első 117 javaslat kivitelezésére január 1-én már sor kerül. Azóta több száz új javaslat érkezett már az OT-hoz, ezek elbírálása is hamarosan megtörténik, és az anyagi lehetőségekhez mérten rövidebb-hosszabb idő múltán az arra alkalmasak megvalósítása is elkezdődik. A javaslatoknak azonban nincs beküldési határidejük, mennyiségük, sőt, még az értékük sincs korlátozva, — csak gazdaságosak legyenek és hamar kivitelezhetők. A jó elgondolás — gyors érdemid öntésre számíthat, és gyors megvalósításra is.

Ifj. Gerencsér Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG
1965 NOV 21

1021

Gondą Zoltán rajza

hanem lélek-
a királynőt is
ért. Csodálatos
at szinte elke-
k és szenzáció-
sztárkultuszt.

és most, a
utóbbi kép
Garbó má
hogy fény

(UPI-fot

ti rajzos kom

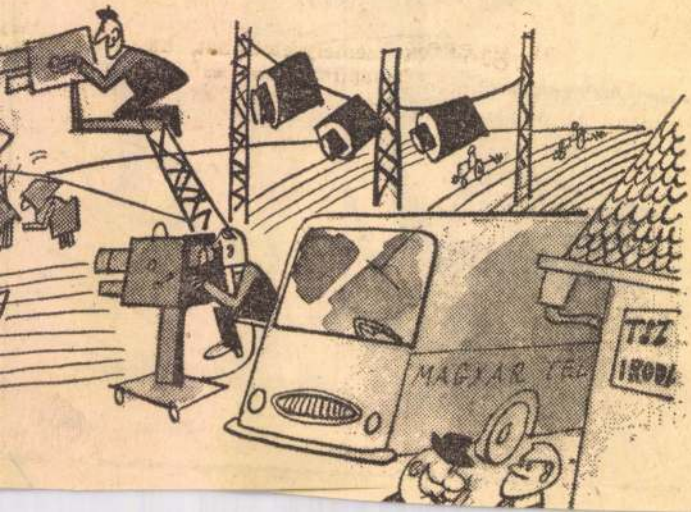

Gonda Z oltán M.D.K.

Művei a kiállításon

A nógrádi ipar idé ábrázolásai

Sz. Kürti Katalin: A debreceni XX. Őszi Tárlat

Alföld 1965/2.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

zatartozik az élet szelíden eddig még nem tudott.

1021

Gonda Zoltán linómetszete

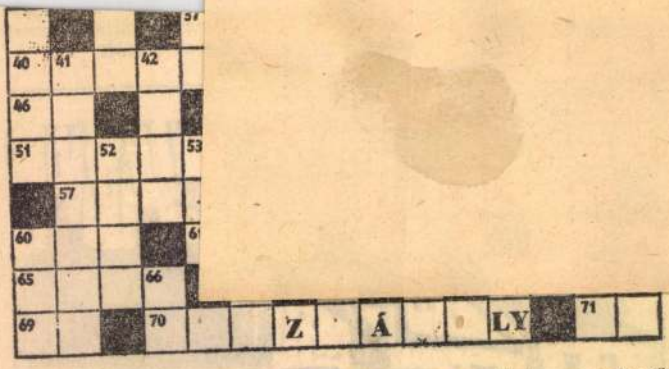

24. Nitrogén és molibdén vegyjele. 26. Felséges ital, névelővel. 27. Bor anagrammája. 29. Énekelt. 31. Nagyon fél. 33. Becézett női név. 34. Az ilyen csigát exportáljuk. 36. Repül. 37. Megszégyenít. 40. Egzotikus gázlómadár. 43. Karjaiba zár. 46 .Azonos betűk. 47. Szánta, régiesen. 50. Skálahang. 51. Évezredek, gömagyar népélet nagy festője, freskói díszítik az Országház falait. 71. Fába, kőbe vés.

FÜGGŐLEGES: 1. Kiváló építészünk, (1839—1902), Legnagyobb alkotása az Országház. 2. A legnagyobb rész. 3. Véd. 4. A virág női ivarszerve. 5. Vissza: ásvány. 6. A Minisztertanács mellett ez az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1965 OKT 24

nyúljon.

Látod milyen izmos,

Boldog Balázs fordítása

1021

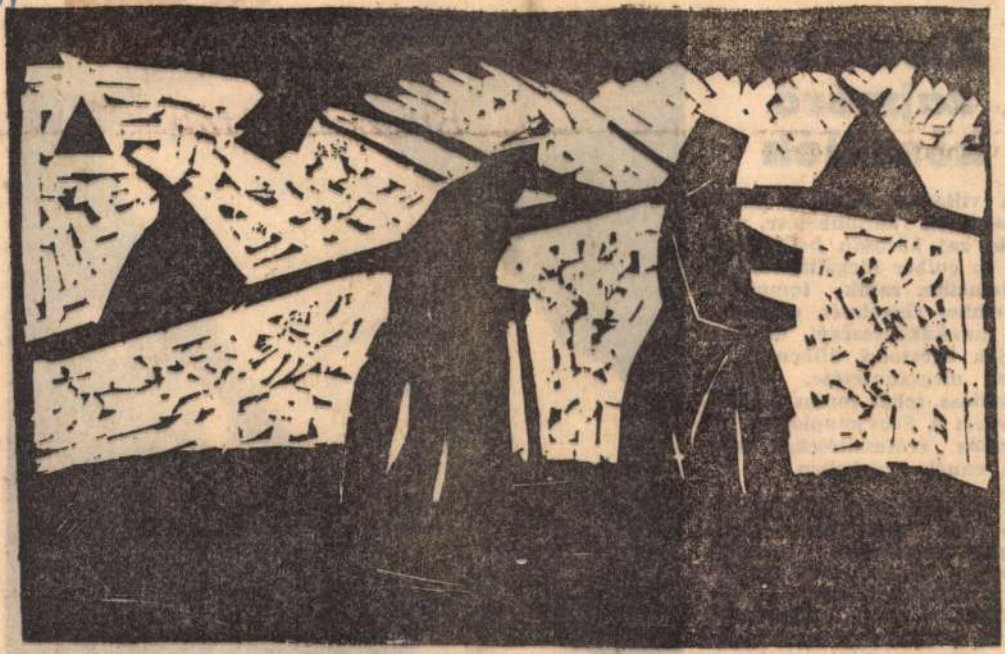

HAZAIGYEKVŐK *Gonda Zoltán metszete*

hát is, ezért csökkentsük a vitamint juttatni és ily

Kisalakú zajmérő készülék

A villamos zörej, a nehéz kalapácsok dörömbölése, s a többi zaj károsan befolyásolják az ember idegállapotát. A kellemetlen zajok tompítják az ember figyelmét, csökkentik munkaképességét, és rontják egészségi állapotát. A zajok megszüntetése, illetve tompítása tehát fontos feladat s ezért a Szovjetunióban is jelentős erőfeszítéseket tesznek ennek érdekében.

A zaj ellen folytatott küzdelem új zajmérőkészülékek megszerkesztéséhez vezetett. A zajos környezetben dolgozók a zsebükben hordják e készüléket, s azok szüntelenül mérik a munkásra ható zajokat. A hanghullámok behatolnak a készülék mikrofonjába,

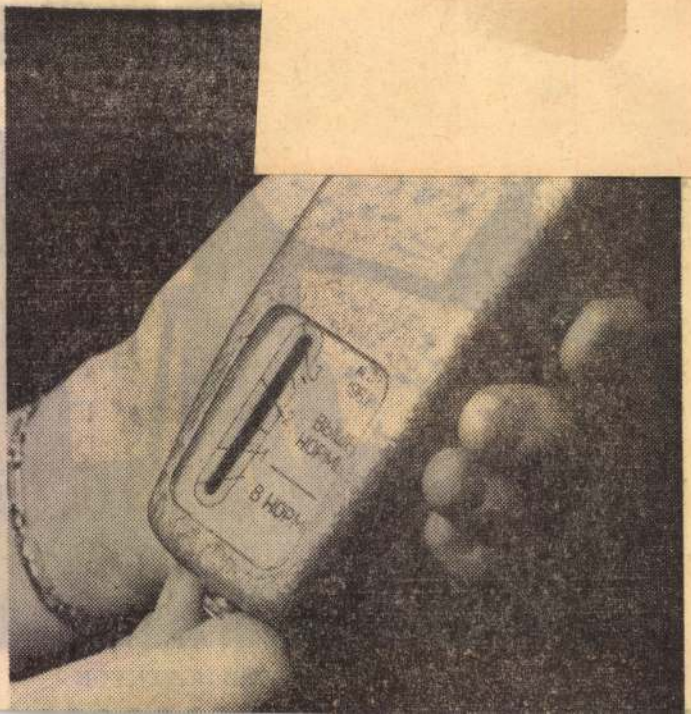

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán
Hajdúbiharmegyei Népujság

1965 OKT 31

1021

HÁZAK

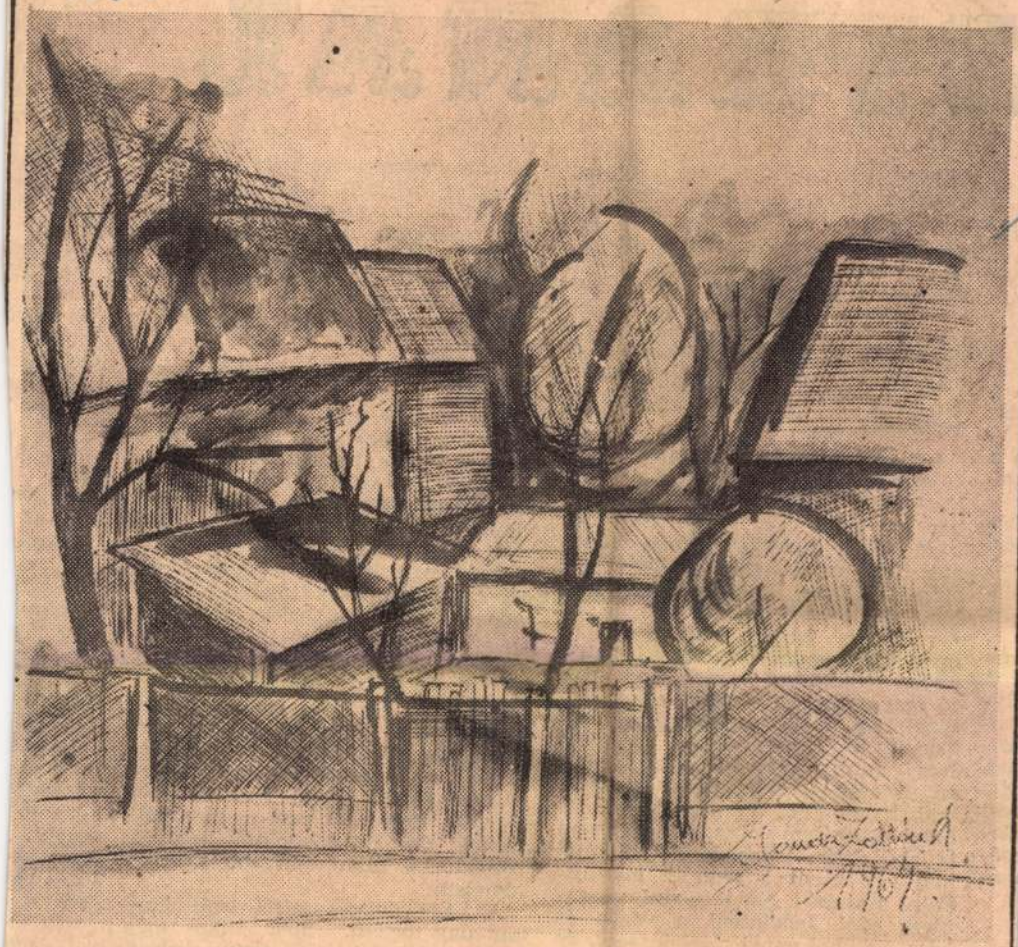

(Gonda Zoltán rajza)

STKA

gedtek, és úgy csináltak, mintha sajnálnának, de a hátam mögött ők is nevetnek. Vidám dolog a világ. Én nemrégen kaptam szövetkezeti lakást és akkor megjósolták, hogy sok bajom lesz vele. Igaz, a lakással még nem volt bajom, de másodszor megyek haza csőrepedés miatt. Az emberek imádiák, ha a jóslataikkal igazuk van. Miért ne örülnének? Enyém a délután, ennyi jut nekem az örömükből.

Hónapok óta hordok magamban, szeretnék megcsinálni egy történetet. Most lenne rá időm, de bolond ember az, aki ilyen időben négy fal közé búvik. A történet még boldogult úrfikoromból maradt, kedves is, szép is és üres. Egyszóval veszélytelen. Hőse egy ezüstkanál, illetve nem is egy, hanem több. Sajnos a mese ettől nem lesz bonyolultabb, pedig a divat ezt parancsolná, nem jó manapság, ha valamit sokan értenek. No, de ki törődik a mesével? Tudok én így is olyan bonyolult lenni, mint mások. Ezt a kanál dolgot is csak át kell gyúrni és olyan mai kanál lesz, mintha tegnap is azzal ebédeltem volna — pedig nem is ebédeltem tegnap. Komplikálni kell egy kicsit a semmit, misztifikálni a nincset, elidegenedni, visszaidegenedni, legyinteni a végén és kész. Valahol ennyi a modernség, de miért rontsam ezzel a kedvem? A nagyanyám is modern volt, csak halkabban csinálta.

Szinte ruganyos a járda és enyém az egész délután. Diáklányok jönnek az utcán, jólesik rájuk nézni, annyira szépek. Arcukon hordják a napot.

Aztán mellém érnek és hallom, hogy meséli az egyik:

— Totálra kiborult a srác, klasz buli volt.

— Állati — így a másik és kuncognak.

Már nem örülök annyira nekik, utánuk sem fordulok, igaz kiborulni még én is tudnék, de hol vagyok már a sráctól? Engem már tagnak is csak a szerelem szépít olykor-olykor, különben pók a nevem, mert ilyen a világ.

Ezért volt igazam a modernséggel az előbb. Ez a kis naparcú is modern: előbb kiborítja a srácot, aztán felszed egy tagot, végül hozzámegy egy polgárhoz. Mint a nagyanyám, no persze hangosabban.

A kanalat így is megcsinálhatnám. Mainak. Úgy ügyeskedve, hogy nem a történettel törődnék, hanem beleírnék abba mindent, ami közben az eszembe jut. A történet igaz régi, de a történetek nem nagyon változnak, csak mi gondolunk mást. A trubadúr is állati buli volt a maga idejében.

A kanál-dolog, amiről írni akartam úgy történt, hogy akkor még Pesten laktunk apámmal, ketten egy kétszobás lakásban, két férfi, illetve ő akkor már alig, én még

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 okt 10

VALÓSÁG Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán
metszete

zegetve, diktálni kezdett:

— Ezen és ezen a napon két német gépesített hadosztály áthaladt ezen és ezen a ponton, az önök határának irányában... Ekkor és ekkor hat német hadosztályt összpontosítottak itt és itt, az önök határának közelében... Május folyamán ezen és ezen a ponton összesen 25—30 csapatszállító vonat haladt át az önök határa felé... Ezen és ezen a napon, ebben és ebben az önökkel határos körzetben ilyen és ilyen mennyiségű német katonaságot és légierőt fedeztek fel... Ebben és ebben az önökkel határos körzetben ekkor és ekkor fejeződött be a helyi lakosság evakuációja...

Németo
közeli l
a külfö
be azt.)
mit gon

Végez
Angliáb
indulnia
Aznap k
milyen
tani. Ek
lyel, hogy Németország rátámadhat a Szovjetunióra, értésül adtam, hogy az Elnát nem kellene Murmanszkba irányítani, hanem Vlagyivosztokba, a Panamacsatornán keresztül. A válasz június 22-én

Gonda Zoltán

Metmet (regró)

Valóság, 1965, 3 n., 12 fold.

Gonda Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JÚL 5.

Hajdubiharmegyei Népujság

1021

Tegnap és ma) után a dra...

Gonda Zoltán: **KETTEN**

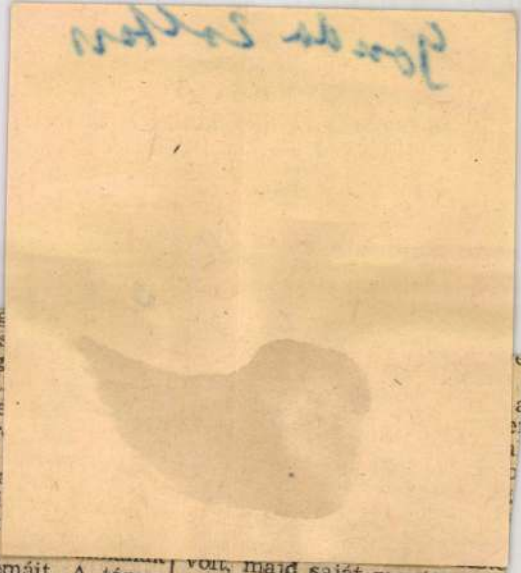

sadalma. Kor
emberek nag
érdekében ál
leghaladóbb é
tában áll, és r
bár állandóan
eszközöket alk
lehetséges vari
ja — mindenk
veszi kora
alapvető problémáit. A társa-
dalomhoz, az emberhez mint
a társadalom tagjához szól,
ahonnan megszületett, de nem
a közízlés puszta kiszolgálója,
hanem annak tudatos fejlesz-
tője.

A szocialista realizmus nem
azért korszerű, mert annak
nevezi ki a szocialista társa-
dalom, hanem mert a kor szü-
lötte és eszköze. A legkorsze-
rűbb alapra épül; a társada-
lom fejlődését, az embernek
az emberhez, a társadalomhoz
s a természethez való viszo-
nyát fejezi ki, mégpedig új
módon, az állandó fejlődés
törvényeinek figyelembevéte-
lével s a konzervatívval, ré-
givel folytatott harc közepet-
te.

A TE PÉLDÁID, barátom
— Ionescut és a meg
nem nevezett, bizonyára
absztrakt-nonfiguratív képző-
művészeket kivéve — nem
bizonyító erejűek a szocialista
realizmussal szemben, ha for-

volt, majd saját magát is tú
licitálva, meztelen nőket v
rósre kent le a közönség sz
meláttára, és az aktokat a k
állítóterem fehér faláh
nyomta. Az ott maradt fo
volt a kiállított „mű", „képz
művészeti alkotás".

De olvassuk el, kedves b
rátom az általad példán
említett Ionescunak *A szék*
vagy *A kopasz énekesnő*
munkáit (ha van türelmü
hozzá!), és nem fogjuk érte
mit olvastunk, mit akar
író. Illetve nagyon is értjü
Az egzisztencialista filozó
individualista — nihilis
szemléletéről van itt szó: mi
den élő, mint értelmetlen
kilátástalan elutasításáról és
megsemmisülés egyedüli é
telméről, következésképpe
az egyén és egyéni — bár é
telmetlen, de szükségszerű
farkastörvényeinek uralkod
sáról.

TALÁN ilyen példák soka-
ságának a tapasztalatai

M.DV.

Gonda Loltán
festő -

„Csendélet" (repro)

Élet és Irodalom, 1964. okt 10 - 6 kap.

Gouda Zoltán

Fehérfej.

Rajz, reprodukció.

Alföld, 1964. 6. sz. 578. l.

Gouda Zoltán

Női fej.

Linometszet, reprodukció.

Alföld, 1964 6. sz. 562. l.

Gonda Zoltán

Halász

Linómetszet, reprodukció.

Alföld, 1965. 3. sz. 14. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

Gonda Zoltán
1966 MÁJ 22.

1021

ASZFALTOZÓK

Gonda Zoltán linómetszete

Jánossy Ferenc: Illusztráció

A hormonok és a rák

Írta: Alekszej Veretyennyikov

Manapság a rosszindulatú daganatok elleni harc olyan időszerűvé vált, hogy az orvostudománynak és a biológiának talán egyetlen szakterülete sincs, ahol a kutatók ne próbálnák saját álláspontjukról megoldani ezt a problémát. S ez érthető is: az utóbbi időben a tudósok mindinkább egyetértenek abban, hogy a rákbetegséget kiváltó okok számosak és sokrétűek, ezért csakis a különböző szakmák közös összefogása vezethet sikerre.

A rák problémájának megoldásához az endokrinológusok is hozzájárulnak, megpróbálják a betegség menetét hormonkészítményekkel befolyásolni. Az ő munkájukról számolt be Novoszty sajtóügynökség tudósítójának Anatolij Lazarjov, a moszkvai Kísérleti Endokrinológiai és Hormonkémiai Intézet munkatársa.

— Még az ötvenes években megállapították, hogy a hipofizis által termelt növekedési hormon nemcsak a normális szervek és szövetek, hanem a rosszindulatú képződmények növekedését és fejlődését is serkenti. A tudósok rájöttek: a rákbetegségben szenvedő állatoknál a hipofizis eltávolítása után a daganat növekedése megszűnik. Az utóbbi időben ismételten bebizonyították, hogy a növekedési hormon serkenti a daganat fejlődését és növeli az áttétek számát. Érdekes, hogy amikor a hipofizis eltávolítása után az állatok szervezetébe mesterségesen növekedési hormont juttattak, a visszafejlődőben levő rákbetegség újból fellobbant.

Így tehát a növekedési hormon végzetes szerepe bebizonyosodott. Vajon nem lehet ezt a hormont a hipofizis eltávolítása nélkül, valamilyen más módon semlegesíteni? Kísérleteket hajtottak végre a hipofizis tevékenységének röntgensugarakkal való elfoj[illegible]. Ám mindkét módszer monon kívül a szervezet szempontjából életbevágóan fontos egyéb hormonokat is termel.

Anatolij Lazarjov az állatokon végzett kísérletsorozat révén bebizonyította: a növekedési hormont ellenszérummal semlegesíteni lehet.

A kutató 77 egerét négy csoportra osztotta. Az állatok egyik csoportjának szervezetébe ellenszérumot fecskendeztek egy órával azután, hogy beoltották őket daganattal, majd ezután egy héten át naponta kaptak az egerek ellenszérumot. A második csoportba tartozó kísérleti állatok a daganat beoltása után két órával, majd két héten át, naponta kaptak ellenszérumot. Az egerek harmadik és negyedik csoportját ellenőrző csoportnak hagyták meg. E két ellenőrző csoport egyikéhez tartozó egereket beoltották daganattal, de antiszérumot a növekedési hormonhoz nem adtak nekik. A kísérlet eredményeit értékelve a tudósok figyelembe vették az egerek élettartamát, a beoltástól a daganat észleléséig eltelt időt, a daganat súlyában és jellegében bekövetkezett változásokat.

Az első két kísérlet-sorozatban — az antiszérum alkalmazása esetén — az egereknél a daganat a beoltást követő egy hét múlva megjelent, az ellenőrző csoportba tartozó állatoknál viszont két-három nappal korábban jelentkezett. Így tehát a daganat fejlődése az antiszérum hatására kezdettől fogva lefékeződött. Azon egereknél, amelyek antiszérumot kaptak, megfigyeltek olyan eseteket, amikor a daganatrészlegek elhaltak és a 22. napon nem gyógyuló fekélyekbe mentek át. Ez a daganat megindult elfajulásáról tanúskodott. Az ellenőrző csoport állatainál ilyesmit nem észleltek: a rákos betegség akadálytalanul kifejlődött.

A kísérlet megkezdése után két héttel a kutatók az egerek daganatainak nagyságában lényeges különbséget figyeltek meg. Azoknál az állatoknál, amelyek növekedés elleni szérumot kaptak, a daganat fejlődése nyilvánvalóan megállt. Ez a különbség különösen meglepővé vált az állatok tömeges elpusztulásának időpontjáig. Míg azon egereknél, amelyek antiszérumot nem kaptak, a daganat súlya 24. napra általában elérte a 10 grammot, addig azon egereknél, amelyek ellenszérumot kaptak, a daganat kisebb volt. Mennél tovább tart a gyógyulás ideje, annál kisebb a daganat. Egyhetes ciklust véve, a daganat súlya négy és fél gramm, kéthetes ciklus esetén pedig 2.5 gramm volt.

Az ellenszérum daganatellenes hatását bizonyította az is, hogy azok az egerek, amelyek ezt az ellenszérumot megkapták, tovább éltek. Míg az ellenőrző csoportban a 24—28 napon valamennyi állat elpusztult, addig az ellenszérummal gyógyított számos egér csupán a daganat beoltását követő 58. napon pusztult el.

(Ford.: Dosek Lajos)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1963 JUL 28
NÓGRÁD

1021

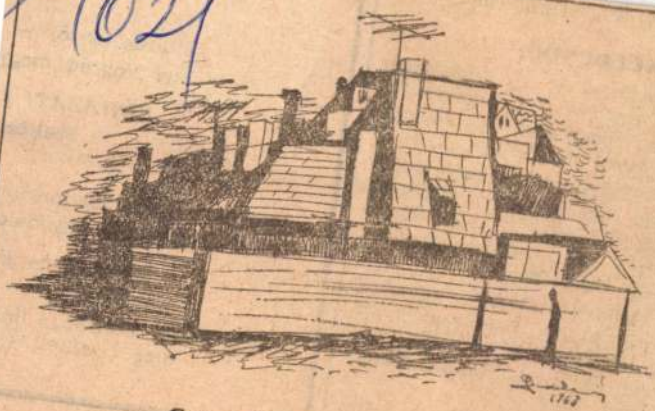

Gonda Zoltán: Falusi ház

Gonda Zoltán

pár. 72. Végnélküli név.

BEKÜLDENDŐ:

a vízszintes 1. és függőleges
12., valamint a vízszintes 73.
74. és függőleges 27., 48. szá-
mú sorok megfejtése.

A vasárnapi keresztrejtvény
helyes megfejtése: Kísérleti
fizika; Eötvös inga; Kirsh-
hoff; A földmágnesség;
Süss; Heidelberg.

Könyvjutalmat nyertek:
Náton Mária Balassagyarmat,
Ifj. Petróczy Gyula Karancs-
keszi és Bibók László Salgó-
tarján.

A könyveket postán küld-
jük el!

Női és leányka kartonruhá
clöpli-függönyök, szandálok

30—40%-os EN

Két héttel korábban meg
még viselheti a ny

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD
DB AUG 25

magam a vejem
Pedig hidd el ham meg viz kezüket egymásba

1021

Gonda Zoltán: Házak

Gonda Zoltán

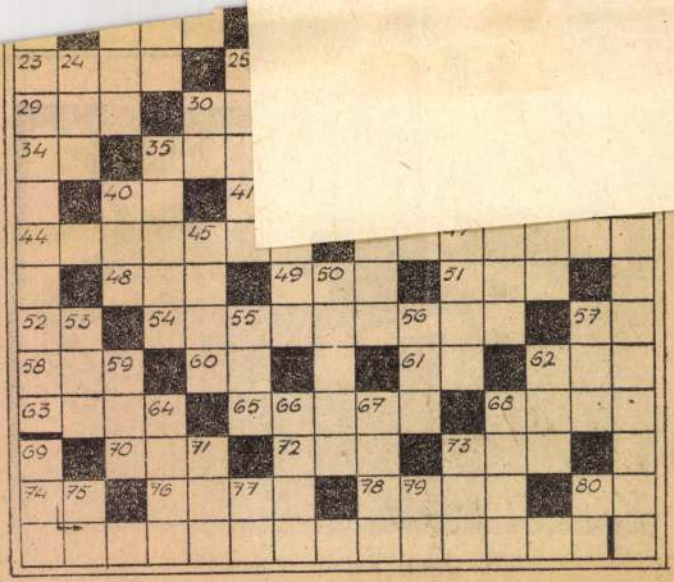
23
24
25
29
30
34
35
40
41
44
45
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

1968 DEC 15

1021

Gonda Zoltán: Halászok

Két gyermek misztikus eltűnése

Több mint száz francia rendőr igyekszik kiigazodni két kisfiú rejtélyes eltűnésében. A hároméves Pascal és a hat esztendős Gabriel november 24-én tűnt el egy észak-franciaországi kis faluból.

A gyerekek apja, Maurice Gérald, központi szerepet játszik a francia rendőrség „türelemjátékában". A magát mágusnak (matkormánónak) nevező apa levelező jógatanfolyamot vezet és azt állítja, hogy meg tudja szólaltatni a szobrokat.

A rendőrség 48 órai intenzív kihallgatás után az apát végül is szabadon bocsátotta, mivel nem sikerült megtudnia, hogyan is tűnt el valójában a két gyermek.

Az apa maga jelentette a gyerekek eltűnését. Azt állította, hangokat hallott az éjszakában, felkelt és látta, amint egy gyorsan elrobogó kocsin megszöktetik gyermekeit. A kocsi utasai öt lövést adtak le rá.

VASÁRNAPI FEJTORÓ

LASKER

A Német Demokratikus Köztársaság sakkozói az 1968-as esztendőt Emanuel Lasker volt sakkvilágbajnok emlékének szentelik. Az egy évszázada született sakkmesterre emlékezünk rejtvényünk vízszintes 1., 79., valamint függőleges 12., és 27. számú soraiban.

VÍZSZINTES: 1. Kivételes tudására jellemző tény (folytatása függőleges 12.) 12. Szólít — népiesen. 13. A liliomfélékhez tartozó húsos levelű növény. 14. Verdi-opera. 15. Görög betű, latinosan írva. 16. Képzőművészeti alkotás. 17. Nagy edény. 19. Svájci kanton. 21. Iparos (első kockában kettős betű). 23. A Duna mellékvize. 25. Fém. 28. Indítéka. 29. Helyrag. 30. Juttat. 32. Tisza-parti község Jugoszláviában. 33. Cím (ford.) 34. Vakbuzgó, elvakult. 38. A vízszintes 29. fordítottja. 39. Szolmizációs hang. 40. Illattal párosult zamat (+'). 41. Állati lakhely. 43. Idézet az iskolai órarendből. 45. Nyűg (névelővel). 47. Folytonossági hiány (egyes helyeken) 48. Egyesü-

FÜGGŐLEGES: 2. Karddal küzd. 3. Lakásbérlő. 4. Hangnem (+'). 5. Menj — angolul. 6. A háborút követi. 7. Zöldes színű, faragható szilikát. 8. Nikkel vegyjele. 9. Zug. 10. Szőlőtámasz. 11. Dagály. 12. A vízszintes 1. befejező része. 16. Durva pamutkelme. 18. Hitegető. 20. Becézett női név. 22. Űrmérték. 23. Pedagógus (—'). 24. A szemétdomb ura (ford.) 26. Arra a helyre. 27. Világhírű magyar sakkozó volt, Lasker vele is kapcsolatban állt. 29. Mint vízszintes 29. számú. 31. Német személyes névmás. 34. Színét veszti 35. Terményt betakarító (—'). 36. Kép — latinul. 37. Reális (ford.) 39. A magasba. 42. Eltulajdonít. 44. Történelmi kor. 46. Olajszínű. 49. Ritka férfinév (+'). 52. Gondol. e

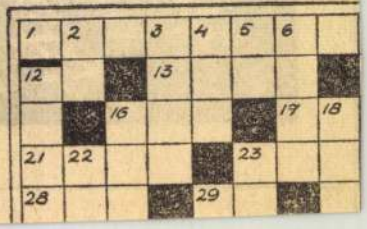

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 JAN 1[illegible]

[illegible] ÉS IRODALOM

1021

Gonda Zoltán: Hajnal

Gonda Zoltán

BOLDIZSÁR IVÁN:

Az elektronikus Pegazusról...

(Nemcsak új, hanem más.) Ha már egyszer nekiiramodtam elektronikus Pegazusomon, elindulva a kommunikációs forradalom utcájából, kinyargalva az új reneszánsz lehetőségének széles mezejére, nem szállok le róla; nem is engedne. A múltkor egy gondolatsor első felének végéig jutottam: új műfajok születnek s ehhez még csak most lépnek porondra, vagy inkább stúdióba, még inkább a stúdió és az íróasztal egy új területére az új alkotók. Ez nagy dolog, de még nem indokolná az új reneszánsz felidézését. Ezúttal a jelzőn van a hangsúly: ez nemcsak második reneszánsz, hanem újfajta is. (Egyébként is legalább harmadik volna a felvilágosodással együtt.)

Újszerűsége a művészetek másik pólusán, a befogadó részen van. A film, a rádió és a televízió új befogadóképességet hozott létre és olyan új igényt teremtett a művészetek és az irodalom számára, amilyet nem ismer a történelem. Ez már alaposabb ok az optimizmusra: a még jobban informáltak derűlátására. De ez még ennek is csak az első fele. A második az, hogy az új igényű közönség a fejlődés egy következő fokán ugyancsak minden eddiginél tevékenyebben kapcsolódik be az irodalomba és a művészetekbe: ha nem is letdíj-rendszer, amit, úgy hírlik, éppen most változtatnak meg. Tartok tőle, hogy még mindig messze-messze a sokat idézett világszínvonal alatt marad, pedig ezt — lásd a monte-carlói Arany Nimfa díjakat —, a magyar televíziónak *írók* munkájával sikerült elérnie.

Noha ennek a néhány bekezdésnek az élére az alanyiság szót írtam fel, most közös, valósággal nemzetközi író-sérelemről beszélek inkább, mint személyesről. A magam tapasztalatai jók, gyakran megtisztelők; és némi cigánykodás után e tisztelet díjában is zöldágra vergődünk. Igaz, hogy külföldi útjaimon ebben az egyben mindig hazudnom kell. Ha nem akarom, hogy Nimandovics Nobodynak nézzenek, akkor a — már kiemelt — honorárium ötszörösét kell mondanom és még így is megértően szánakoznak; persze, kis ország. Igaz az is, hogy eddigi tévébeli szereplésem legföljebb stilusában és látásmódjában, semmint tartalmában és műfajában volt irodalmi. Azaz új műfaj helyett, amelynek borát itt most prédikálom, magam is inkább vízet, vagy hosszúlépést ittam. És ha a továbbjutás útját-módját keresem, akkor megint nemzetközi példára kell hivatkoznom, ezúttal [illegible] a szokott előjellel. Valahány-

a *fültanú* rangjára emelte, a televízió révén pedig mindannyian *szemtanúkká* lettünk.

Ezáltal majdnem megtettük az első lépést a művészi értelemben vett *részvétel* felé. A képernyők előtt ülő százmilliók inkább részesei a világ eseményeinek, mint az ember eddig a történelemben bármikor volt. Itt nemcsak arra gondolok, hogy egy-egy gyűlés, tüntetés, lázadás tömegjeleneteibe a néző a művészi azonosulás törvényei szerint beleképzeli, vagy beleképzelheti magát; nemcsak arra, hogy a televízión látott és végigizgult labdarúgómérkőzés után az ember úgy emlékszik rá vissza, mintha ott lett volna. Nemcsak arra, hogy egy év múlva már nem is tudjuk biztosan, moziban láttuk-e ezt, vagy azt a filmet, vagy otthon, karosszékben, tehát része voltunk-e fizikailag a nézőtérnek, vagy csak átvitten, a második valóság síkjában. Többről is, másról is szó van, és ezt a többletet, az átalakulás folyamatát szeretném születése pillanatában elcsípni.

Sartre-t hívom segítségül, noha nem a legkényelmesebb szövetséges. Ő ír sokat a *regard*, a pillantás, jelentőségéről, az egyes ember és a társadalom életében. A pillantást itt passzív értelemben használja, nem az én pillantásomat másokra, a világra, hanem megfordítva: a visszanézést. Ahogy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 OKT 2 6

1021

Gonda Zoltán: Kakas

Tóth Aladártól búcsúzunk

Alig egy hónapja, hogy Tóth Aladár válogatott zenekritikáinak frissen megjelent kötetét köszöntöttük e hasábokon. Hetvenedik születésnapját ünnepelte vele a kiadó, az ajándékot azonban nem ő kapta, az ünnepelt, hanem mi mindnyájan, akik Tóth Aladár írásainak legalább egy kis hányadát most már összegyűjtve olvashatjuk. „Bizzunk benne — így fejezte be akkor Breuer János a köszöntést —, hogy a most kiadott kötet meggyőzi szerzőjét valamennyi kritikája közzétételének szükségességéről."

Fájdalom, e meggyőzésre már nem kerülhet többé sor. Tóth Aladár elment közülünk, de nem úgy, mint tizenkét évvel ezelőtt, a maga választotta viszavonultságba, hanem végleg, visszavonhatatlanul.

Az életmű, amit hátrahagyott, különös és sokrétű. Kritikái, bár mindennapos koncertbeszámolóként jelentek meg a Pesti Naplóban, az esszékritika legmagasabb rendű példái. Elemzésének mélysége, ítéletének biztonsága, magasabb eszmeiség, amely az „üzem" folyamatban tartásán túlmutatva, nagyobb művelődéspolitikai céloknak is szolgál. Az az évtized, melyben Tóth Aladár igazgatta a budapesti Operaházat, operakultúránk egyik legfényesebb időszaka volt, egyedül Mahler — sajnos rövid — igazgatói működése hasonlítható hozzá. Neki köszönhető, hogy Operaházunknak legalább egy pár évre olyan zeneigazgatója volt, mint Otto Klemperer. „... Megvallom, soha nem volt igazgatóm, aki művészi bensőségesség és emberi megértés dolgában felülmúlta volna őt" — így emlékezik vissza a Tóth Aladárral együtt eltöltött évekre, korunk egyik legnagyobb karmester-géniusza.

Tóth Aladár az Operát valóban a nép színházává tette, de nem afféle demagóg értelemben, amely nem más, mint a tömegízlés kiszolgálása. Sikerült megtalálnia a nevelő célok és a legmagasabb színvonalú művészi igény összeegyeztetésével.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

1960 MÁJ 1
1021

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán: HÁZAK KÖZÖTT

víz a pulpituson

elekezdett érdekes és alko-
ó felszólalásába. Ekkor egy
fiatal nő lépett az emelvény-
ez (a konferenciát a klub-
ázban tartották) és odahoz-
a Szidorovnak a poharat, ami
minden felszólalónak kijárt.
De ez a pohár egészen el-
tött azoktól a poharaktól,
miket az előző felszólalók
lé tettek. Nem citromos tea
olt benne, hanem forralt
íz — egészen egyszerűen, si-
na forralt víz.

A széksorokban a hallga-
óság sugdosni kezdett. „Lát-
ák? Vizet adnak neki! Szi-
orovnak vizet adnak!... Ér-
ekes...!"

Az elnökségi asztalnál is
elröppent a sugdolózás: „Itt
alami van! Valami készül
tt! Nem zörög a haraszt, ha
em fújja a szél!"

És maga Szidorov is — ret-
enhetetlen ember létére — el-
ápadt, amikor meglátta, mit
ett elébe a pincérnő. Lábai
emegni kezdtek, úgy mint a
égáram-borzolta víz, motyo-

gott valamit érthetetlenül, összecsapta alaposan előkészített beszédét, elhagyta az emelvényt, anélkül, hogy egyetlen pár tenyér is összecsattant volna. Valljuk be, nem is volt mit megtapsolni.

Azóta Szidorovot senki sem tapsolja meg és nem is igen szólal fel. Ha pedig igen, a beszédei sokkal kevésbé okosak és érdekesek, mint azok, amelyeket még a hajdani, a teázó napokban mondott.

Az utóbbi hónapokban Szidorov mindenkinek egy levelet akar megmutatni. Ezt a levelet a klub konyhafőnöke írta és igazolja benne, hogy Szidorov nem valami különös, titokzatos okból kapott sima vizet, hanem azért, mert kifogyott a tea. De ki hiszi ezt el? Köztünk szólva, ő maga sem. Hiszen mindenki édes, erősen citromos teát kapott és Szidorov — miért éppen Szidorov? — egyszerűen sima forralt vizet?

Fordította: Raáb György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-30[illegible]

KÖZNEVELÉS
1968 JUL 5
Gonda Zoltán
1021

Tanítónők **Gonda Zoltán rajza**

zeti szempontú elemzése u
foglalkozott az iskolai neve
resszusi előmunkálatok közp

Sok megszívlelendő gondo
lok megítélésével, az ifjúság
vel, a fizikai dolgozók gyerm
csolatosan.

Jelentős helyet foglalt el az elemzésben a közösségi, a hazafias és internacionalista nevelés, a korszerű nevelési, oktatási módszerek, a társadalom—család—iskola kapcsolata, a pedagógusok munkája, a pedagógusképzés és továbbképzés, továbbá az iskolai munka megjavításának feltételei.

A nevelésügyi kongresszus előkészületi munkálatai elé kettős célt állított: a meglévő jó gyakorlat és hasznos tapasztalatok általánosítását, tehát egyfelől propagandamunkát, másfelől eddigi ismereteink, nézeteink, módszereink néhány témában való továbbfejlesztését.

A referátum elhangzása után a kongresszusi Előkészítő Bizottságot egyhangú szavazással megválasztották Szervező Bizottságnak. *Elnöke: Péter Ernő,* a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára; *titkára: dr. Bencédy József,* a Művelődésügyi Minisztérium főosztályvezetője, az Országos Oktatási Tanács titkára; *jegyzője: dr. Voksán József,* a Pedagógusok Szakszervezetének titkára.

ben.

FELELŐS: a s

VEZETŐ: *dr. I*

A SZERKESZT
Gyuláné, Fehérvá
János, dr. Kahu
Sándor, Pápai Bé
József, dr. Timár

2. téma:

Az iskolai és az
vezetek szerepe,

FELELŐS: a M
működik a Szaksz
munista Ifjúsági
rium, a Magyar N
és Természettudo

VEZETŐ: *dr. A*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1021

CSALÁD • GONDA ZOLTÁN RAJZA

APRÓHI

HÁZ

Kertes családi házat vennék, kétsz ba-összkomfortos cserelakást biztosítok. Ajánlatot „Ármegjelölés" jeligére a kiadóba kérek.

Hajdúszoboszlón családi ház eladó. Koltói Anna u. 5.

Eladó családi ház, Wolaffka u. 37. Konzervgyár mellett. Érdeklődni szombat és vasárnap.

Szoba, konyha, spájzos ház alápincézve eladó. Kígyó u. 16.

Beköltözhető kertes családi ház eladó. Gyár u. 9. Kefegyárnál.

Eladó kétszoba-összkomfortos ház 204 négyszögöl telekkel. Budai Nagy Antal utca 23.

Püspökladány, Úttörő u. 88. számú új OTP-s ház eladó.

Üres épület 347 négyszögöl gyümölcsössel eladó. Sámsoni út 98.

Kétszoba-összkomfortos ház beköltözhetően eladó. Szepesi u. 32. Téglaskert.

Csap u. 19. szám alatti ház beköltözhetően eladó.

Házrész, szoba,

LAKÁS

Miskolci kétszoba-összkomfortos, gázfűtéses, első emeleti, belvárosi lakásomat elcserélném debreceni hasonlóra. Címeket „Miskolc" jeligére a kiadóba kérek.

Másfél szobás szövetkezeti lakást átvennék. Választ „Készpénz" jeligére a kiadóba kérek.

Elcserélem kétszoba-összkomfortos, város központi, távfűtéses oroszlányi lakásomat debreceni lakásra, esetleg egyszoba-komfortosra is. Érdeklődni lehet Debrecen, Simonffy u. 45. alatt.

Szövetkezeti lakást megegyezéssel átvennék. „Májusi beköltözés" jeligére a Magyar Hirdetőbe.

INGATLAN

Telekre, beépíthetőre, Debrecen szélén árajánlatot kér. Főposta, Postafiók 63.

ALBÉRLET

Különálló szobakonyha albérletbe kiadó. Kosztolányi Dezső u. 14.

Összkomfortos al-

Műszaki vizsgán megfelelt 1100-as Skoda személygépkocsi sürgősen eladó. Szabó Ferenc Mikepércs, Varjas u. 1.

Eladó 407-es Moszkvics személygépkocsi jó állapotban. Teleki u. 6.

Fiat 1100-as NSV igényesnek eladó. Hajdúd rog, III., Iskola u. 4.

Eadó 1101-es Skoda sürgősen. Hajdúböszörmény, Kálvin tér 3.

Wartburg, garazsírozott, karambolmentes, 50 000-et futott, továbbá fürdőszoba gázbojler eladó. Vörös Hadsereg útja 45., I. emelet 1.

Opel Rekord személygépkocsi, 36 000 km-rel, rádióval, megkímélt állapotban, igényesnek eladó. Poroszlay út 33.

Skoda 1000 MB eladó. Bethlen u. 50.

Eladó 17 000 km-t futott A 11-es emeltplatós, 0,9 tonnás Zsuk tehergépkocsi. Ár megegyezés szerint. Hajdúböszörményi Tsz-ek Önálló Közös Vállalkozása.

Vizsgázott panorámás Opel Rekordot beköltözhető lakásra vagy házra cserélek, esetleg eladom. Érdeklődni Nyíregyházán, 14-61-es telefonon, vagy „50 000" jeligére

Kihúzható kétszemélyes rekamié és hozzávaló két fotel eladó. Bíró, Vörös Hadsereg útja 40., III. em. 1.

Eladó dióháló, kihúzós asztal, középszőnyeg, ablakrámák. Lorántffy u. 32.

EGYÉB

Elveszett IV. hó 29-én hajnalban négyhónapos fekete bulikutyám. Kérem, aki látta vagy megtalálta, értesítsen. Moldován Judit, Debrecen, Hatvan u. 31. Telefon: 13-872.

Tető- és kerítésléc van eladó. Pacsirta u. 26. szám.

Bontásból kikerült ablakok eladók. Eötvös u. 23.

45—46-os új barna férfi félcipő eladó. Jókai u. 4.

Otelló gyökeres szőlővessző kapható. Homok u. 8.

Fiatal értelmiségi házaspár debreceni idős hölgy vagy férfi eltartását vállalná lakásért. Ajánlatokat „1969-es év" jeligére a Hirdetőbe.

Múlt századbeli leveleket, bélyeges borítékokat, bélyegeket veszek. Dr. Szeszák,

Gonda Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD
1965 MÁJ. 16
1021

GONDA ZOLTÁN: A KEDVES

fájú embörkereskedő!
elenet feloldja a fe-
gyerekek készséggel
sejtett kérdésekre és
fülét hegyezi, mert ő
a válaszokat szeretné
re fordítani. A tanár-
gyikhez van valami
megjegyzése.
övér Dani Jankót így

öd még hogy hínak,
yhó?
s arcú Dömötör Ilon-
nbözteti meg társától:
szóltam, kis pörsögős.
az ismerkedés, amig a
fiúk zavart nem okoz-

a zákányos gyerekök?
kérdés.
elpattan, fogát vicsor-
hörcsög.
nba hagyigálják a la-

az?
s.
„Pistyi" is előáll.
n szoól, hogy tokos e

nő összecsapja a kezét.
k ki, ha ennyi itt a

al ez az ellentét is el-
Katica bátorságot

gyanyi?

— Mert a férjöm agronómus ide helyezték.

Katica félreszegi fejét és nagy ré véttel mondja:

— Majd elmerő a soárba.

A tanárnő mosolyog és megsim gatja Katica fekete, göndör haj

— Be csúnya, érthetetlen ez a j lóc beszéd! — mondja.

A kislány sértetten vág vissza.

— A maga hangjoát is tőbe fűz- hetyi.

Így ismerkednek gyermek és ta- nár. S bár az idő halad, mégse fut annyira, hogy ne maradna csenge- tésig még egy negyedóra.

— Vegyétek elő a gyarkorló fü- zetöt — mondja a vöröshajú, szep- lős, ujdondi tanárnő. — Leckét még nem adok. De néhány mondatban válaszoltok a következő kérdésre: „Mit jelent néköm a béke?"

Buzás Pisti hangosan mond utána minden szót: — ...né- köm a béke.

Katica felkacag.

— Tanoárnéni, a béke nálunk is béke!

A tanárnő komoly marad.

— A mi országunkban minden szó egy — mondja — csak a nyel- vünk bidereg. Majd mögtanuljuk a jót egymástól...

És nevetnek.

És csengetnek.

Lakos György

a nemzetiségek békéjét megbontó nacionalista túlkapások ellen, mindaddig, amíg a kommunista párt veheti kezébe a hatalmat, és biztosíthatja a vegyes lakosságú országrészen egyformán otthonos két nép békés együttmunkálkodását.

Tatár Ferenc szülőfalujában is megteremtik a békét. Virágzó termelőszövetkezetben egyesítik a két népet, és oly sok megérdemelt kitüntetés után itt éri el a legszebb jutalom: egy derék, megértő asszony- nak, első házassága sikertelenségéért bőséges kárpótlást nyújtó, igaz szerelem. Egy darab történelem ez a regény: dióhéjba foglalt, hiteles képe Csehszlovákia újjászületésének, a kitűnő író élvezetes, könnyed előadásában feltárult érett alkotása. (Kossuth könyvkiadó.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1968 JÚN
1024

GONDA ZOLTÁN • FALU

— Csak egy jegyet parancsol? Hát a nagyságos asszony otthon marad?

* * *

Szirmai Imre egy alkalommal nagy elragadtatással és vágyódással nézett az egyik előkelő Váci utcai kirakatban egy „több nyelven beszélő" zsebkést.

Addig-addig bámulta, míg kijött az üzlet tulajdonosa, s örömmel üdvözölte a népszerű színészt.

Szirmai megkérdezte, mibe kerül a kirakatban levő csodálatos zsebkés.

— Ötven pengő — mondta a kereskedő.

Szirmai ijedtségét látva, hívta, meginvitálta az üzletbe, azzal, hogy majd megegyeznek.

A boltban a kereskedő becsomagolta a kést, s ezzel nyújtotta át:

— Kedves művész úr, én olyan nagy tisztelője vagyok magának, hogy öröm volna számomra, ha ajándékba elfogadná. Viszont kést

hogy szeptembertől májusig nem engedte őket az utcára, nehogy megfázzanak. Emiatt feleségével olyan ellentétei is támadtak, hogy Csortos elköltözött hazulról. Magával vitte kedvenc kutyáját, a másik pedig, amelyiket a felesége kedvelt, a lakásban maradt. Mikor Csortos egy idő múlva megjelent otthonában, megállt az előszobában, és így szólt a feleségéhez:

— Kérem, nehogy félreértés legyen, csak azért jöttem vissza, mert a kutyák nem tudnak egymás nélkül élni.

Sebestyén Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 DEC 12

Hajdubiharmegyei Népujság

Gonda Zoltán

1021

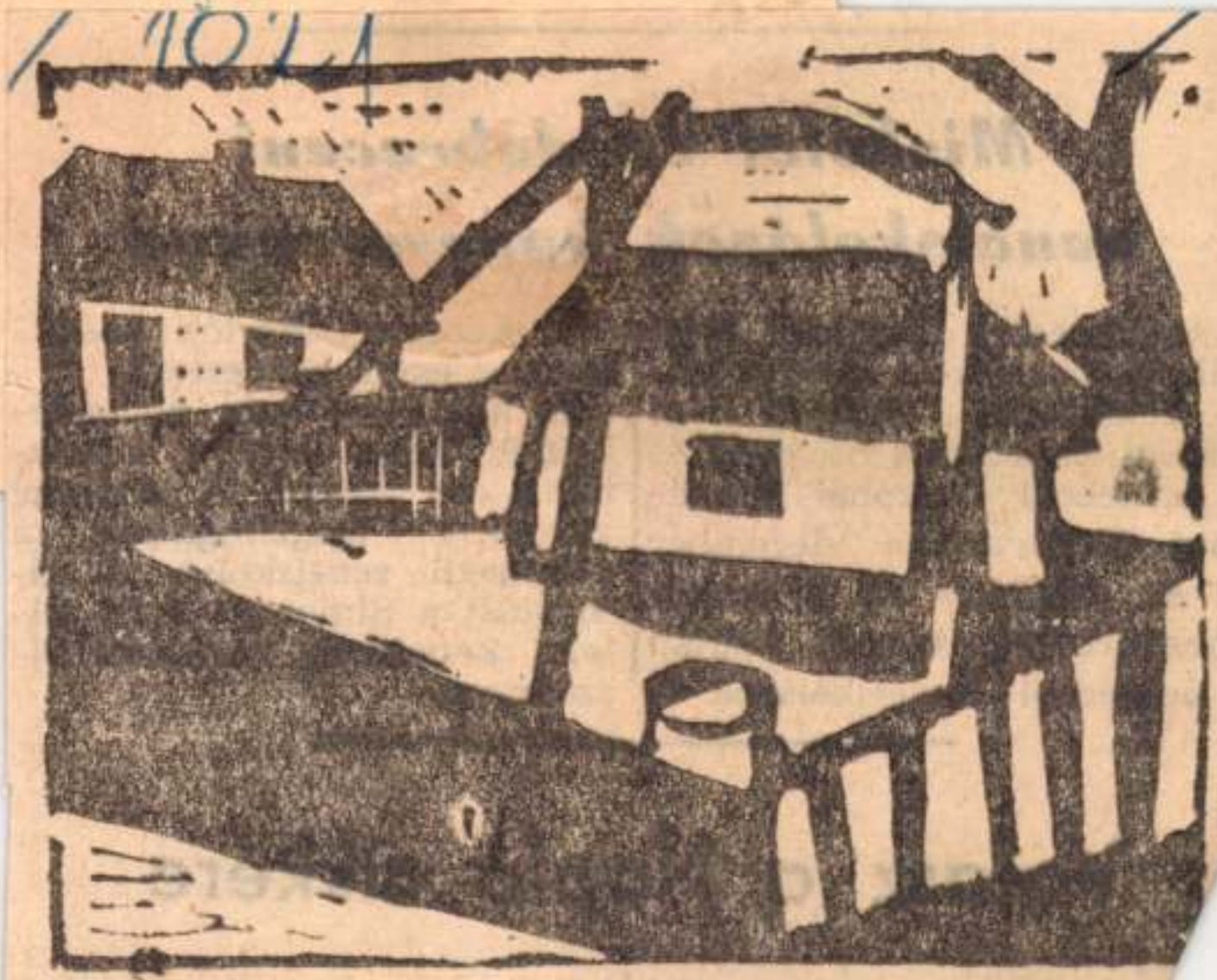

TANYASI UDVAR (Gonda Zoltán metsze

Misk
zeneisk

A debreceni Sim
Állami Zeneiskola
ra a miskolci Egressy
Állami Zeneiskola növendékei a debreceni Csokonai gimnázum dísztermében december 12-én, délután fél 3 órakor hangversenyt adnak. Ezután a debreceni zeneiskolások öt
keinek hangv
talatcsere jellegű. A miskolci vendégek meglátogatják a debreceni zeneiskolát. A látogatást a Simonffy Emil Állami Zeneiskola tavasszal viszonozza.

Válasz a Napló cikkére

november 27-i
„Egyszer még hadd
on" címmel megje-
kben foglaltakat meg-
köszönetet. Ez esetben olyan dolgozóról volt szó, aki mindössze másfél évet töltött a vállalatnál.

Gonda Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán: Anya gyermekével

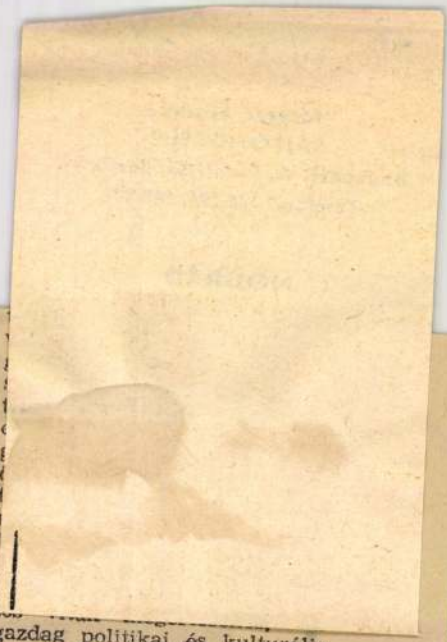

...minden az alkotó gárda szélesítése érdekében. Sokszor csupán „ez van" alapon válogattak.

Nem sikerült fordulatot elérni a jelentkező társadalmi igény kielégítésében, a kiadvány profiljának bővítésében sem. A kezdeti eredmények ellenére alacsony azoknak a tanulmányoknak és cikkeknek az aránya, amelyek a társadalomtudományok egyéb köréből kerülnek ki. A történeti publikációk mellett nem megfelelő a szociológiai, közgazdasági, filozófiai, kultúrpolitikai témák aránya a kiadványban. A próbálkozások ellenére sem sikerült megfelelően kapcsolódni megyei politikai, ideológiai, iskolapolitikai társadalmi és gazdasági vitákhoz, a közvélemény formálásához. Az egyes számok tervezése, céltudatos megszerkesztése sem megfelelő szintű.

Mindezekből a problémákból adódik, hogy nemcsak az alkotók, de az olvasók köre is eléggé szűkkörű maradt. Terjesztését sem sikerült megnyugtatóan megoldani. A népművelők, pedagógusok, középiskolai tanulók közül kialakult olvasó gárda mellett nem sikerült a munkások, tsz-parasztok érdeklődését felkelteni.

Mégis: hogyan tovább? Egyesek azt a következtetést vonják le mindezekből: kár a benzinért, ne csináljuk. Ezzel a nézettel határozottan szemben gazdag politikai és kulturális örökség feltárásához. Ehhez szükséges a szerkesztőbizottság kibővítése, az írók, alkotók körének szélesítése, a profil bizonyos fokú módosítása, amely a szemle jellegnek felel meg. Szükséges az egyes számok céltudatos megszerkesztése, alapos konzultációk és az igények figyelembevétele alapján. A munka természetesen nem nélkülözheti a közönség tervszerű megnyerését, az olvasó közönség szélesítését. Reméljük, hogy a hibák nyílt feltárása és a követendő út felvázolása kedvezően befolyásolja majd megyei a[illegible]gi-ánk további szereplését.

Molnár Pál

*

Tóth Elemér: „Felületek" (Nógrád, február 6.), Csukly László: „Válasz Tóth Elemér „Felületek" című cikkére" (Nógrád, február 27.) című írásaihoz, valamint Molnár Pál fenti gondolataihoz a Nógrád Szerkesztősége a továbbiakban is várja a hozzászólásokat.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 2
ALFÖLD

1021

Gonda Zoltán linómetszete

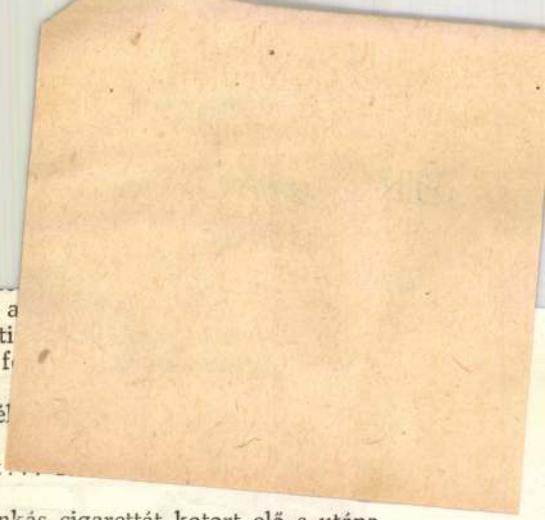

a korom volt. Végre berántotta az a
ltöztek. A kintiek az úrnő szavára ti
ocsánat... – Hátrafordult a kert f

-otild! Azonnal jöjj fel! A kecské
sszhangzott.
a húgom és rendet csinál odabent...
bad egy cigarettával megkínálnom?
eble közé, s egy pakli gyűrött Munkás cigarettát kotort elő s utána

om... Kedves kisasszony, talán sejti, mi járatban vagyok?
a Pali miatt... Mostanában sokat zaklatnak bennünket miatta...
róla? Tudja, – s bodor füstkarikákat eregetett, – Pali egy igazi
lt. Őt az égvilágon semmi más nem érdekelte. Se a hivatal, se a
család. ... Már diákkorában csak a bohémségeken járt az esze. De
sapánk nem sokat hederített az ő bolondériáira, s amikor Pali beje-
nem akar tovább jogászkodni, s festő lesz: olyan atyai pofonokkal
, hogy felénk se nézett egy évtizedig... Ejnye, hol mászkál ez a
elvtárs, megmutatom a Pali öcsém kedvenc tartózkodási helyét.
egy lomha, zöldes vizű folyócska kanyargott. Arról jött éppen Klo-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gonda Zoltán
NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1965 JUN 1 3
1021

FÁK

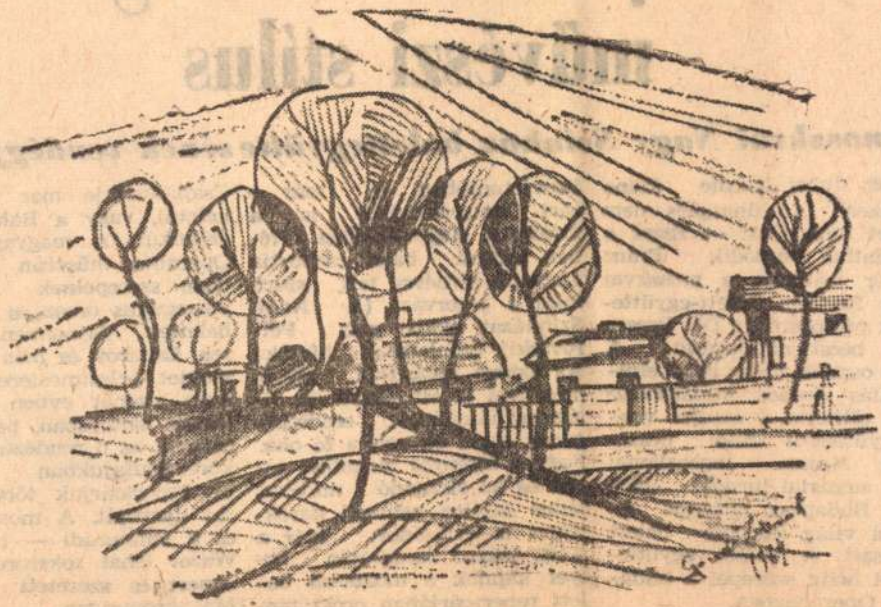

GONDA ZOLTÁN:

Fölényes tudás, elragadó művészi stílus

A moszkvai Nagy Színház balettegyüttesének vendégjátéka

„Der Jubel kannte keine Grenzen". Az ünneplés nem ismert határokat! — Ezzel a mondattal végződik Franz Endler kritikája a moszkvai Nagy Színház balett-együttesének műsoráról, a Die Presse című bécsi napilapban. A többi osztrák újság is az elragadtatás azonos hullámhosszára állította a szovjet vendégegyüttesről szóló beszámolót. Májusi jugoszláviai és az ausztriai turnéja után most Budapest láthatja ismét a világ legjobb balett táncosait. A Bolsoj együttese két hétig szerepel a budapesti Operaházban.

•

Ismét láthatjuk — mondottuk az imént, mert a moszkvai Nagy Színház táncművészeivel eddig már kétízben

Szovjetunióban, de már a cári Oroszországban is a moszkvai Nagy Színház 1776-ban alakult balett-csoportja nagyobb hírnévre tett szert, mint a pétervári. (A Nagy Színházat akkor még Petrovszkij Színháznak hívták.) Az akkori fővárostól távoli, moszkvai balett sikerének, világvisszhangjának, eredetiségének talán az volt a fő oka, hogy a fölényes technikai tudás és az elragadó művészi stílus sajátos nemzeti karakterrel is ötvöződött. Már a XIX. század fordulóján helyet kapnak a moszkvai balett repertoárjában orosz táncos népi jelenetek is.

•

S közben szüntelenül fejlődött a repertoár és bővült

Csajkovszkijé már régebbi keletű), vagy a Bahcsiszeráji szökőkút. A magyar Állami Operaház műsorán is állandóan szerepelnek ezek a klaszszikus orosz és szovjet balettek. Vajnonnen, Messerer, Zaharov és más kiváló szovjet balettmesterek az elmúlt tizenöt évben többször jártak hazánkban, balett táncosaink az ő rendezésükben és koreografiájukban tanulták be repertoárjuk több, sikeres darabját. A moszkvai — és a leningrádi — balettművészet tehát sokszorosan is ismert és szeretett vendég Magyarországon.

Ausztriából érkezve, ez alkalommal nyolc előadáson, négy programmal szerepel a budapesti Operaházban a

Gonda Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 OKT 25.
NÓGRÁD

1021

(Gonda Zoltán tusrajza)

csakis az az egy
dongott fejében, hogy a
budai zöldre odafönt nem
kerül sor novemberig.

Egy szuszra tette meg a
kapaszkodót, s csak a felső
út sarkán zuhintotta le
terhét. Ez az út kőhajításnyira Károlyék kicsi présházához ért, és ez szegte
be amarrafelé a gazdaság
szőleit, amelyet kerítés helyett már itt csak a budai
zöldek hadrendje védett.

Állt s kapkodta a levegőt Károly. akár apja, s
belehunyorgatott az októberi napba, s a tó felé
tüsszentett, mely mostan
egész nyáriasan világított.

Lelépett a tőkék közé. A
harmadik-negyedik sorban
vette észre: „Csak a fejem
látszik ki". Lépett még ket-

gyenge.

Családjukban örökl
volt a szegénység. He
iziglen, tizediziglen s
lószínűleg az idők kezd
óta.

Csak néhány nap mu
mondta:

— Választják a hegyk
séget apám! Magának be
ne kell lenni a vezetőségben! Sok a zsivány a hegyben! Mondják a népek,
hogy bezzeg, ha Károly
bácsi vállalna valamit,
mindjárt másképp lenne
minden.

Szóról-szóra ezt szokta
mondani az öreg magáról,
amikor nem vállalt a tavalyi, tavalyelőtti választások idején. S fia nem tudott kitalálni semmi újat.
De esztendő távlatából a
saját szavai megfogták az
öreget.

magának való, hallgatag:

— Bűn-e poharanként
mérni a saját termésű
bort, úton-útfélen s dupla
áron?

Feleltek neki így is, úgy
is: Marhaság, hogy bűn!
Mindenki azt csináljon a
borával, amit akar! Hát
még, aki bort csinál!

Óraszám el tudott Károly egyféle dolgon töprengeni. Például, hogy ebbe a kádba pontosan
mennyi fér bele. Szőlőből,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Gonda Zoltán
NÓGRÁDI NÉPUJSÁG
1964 AUG 23

1021

Asszonyok

(Gonda Zoltán rajza)

maga, szépasszony? Maga is földi?

— Á, pesti vagyok, sült pesti. S épp ezért... ku-

Ferenc szélt is. a szaval FERE

KASZÁLÓ FI

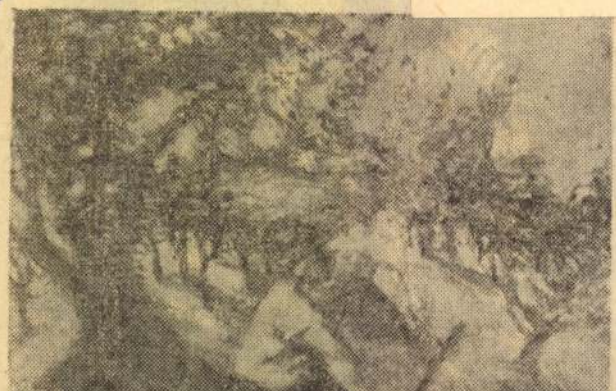

(Jan Bonch festménye)

nem is tudom, hog mi van az asszonyka arcá ra írva. Az ujjait azonba látom. Babrálnak, az asz talterítő rojtjain, fonogat ják ki és be. Érzem, min den porcikámmal érzem hogy szólnom illenék: sze líd, meleg szívformáju szavakkal illenék szólnom de úgy megfogott, olyan tisztán áll előttem a fel idézett jelenet, egy öreg gazdaember viaskodása a sorssal és önmagával, hogy sóhajtásom sincs, nemhogy illő és méltó megjegyzésen lenne, s valósággal meg váltásnak érzem, hogy az asszonyka bizonyul erő sebbnek, mert megszólal meg bizony, és ezt mond ja:

— És...: hordozta, hur colta azt a keresztet Fe renc apa, és milyen nehe-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1960 MAJ 30

GRÁD 1021

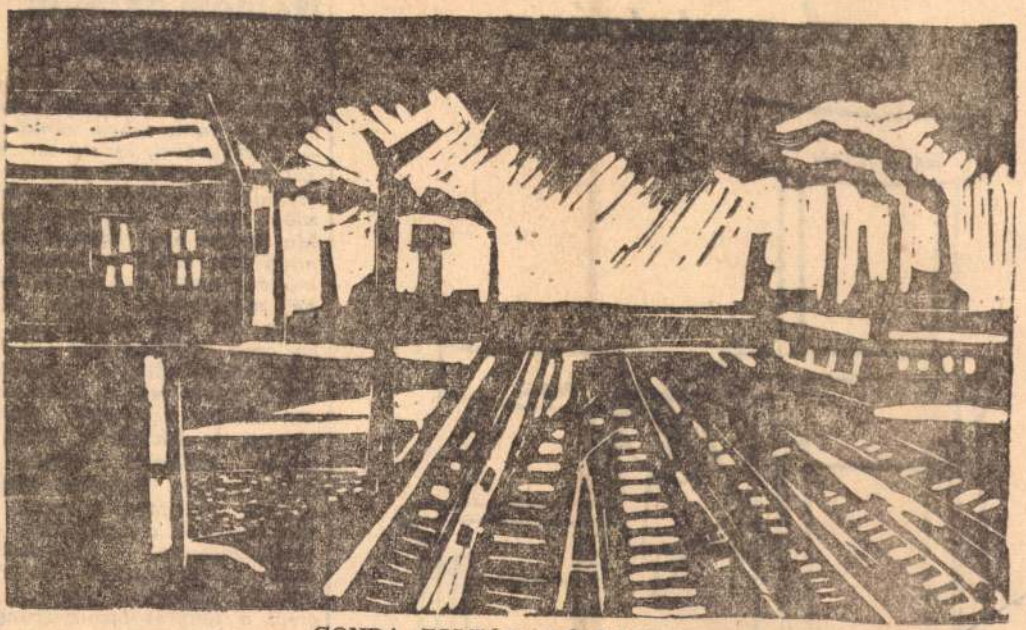

GONDA ZOLTÁN: PÁLYAUDVARON

A mutatvány

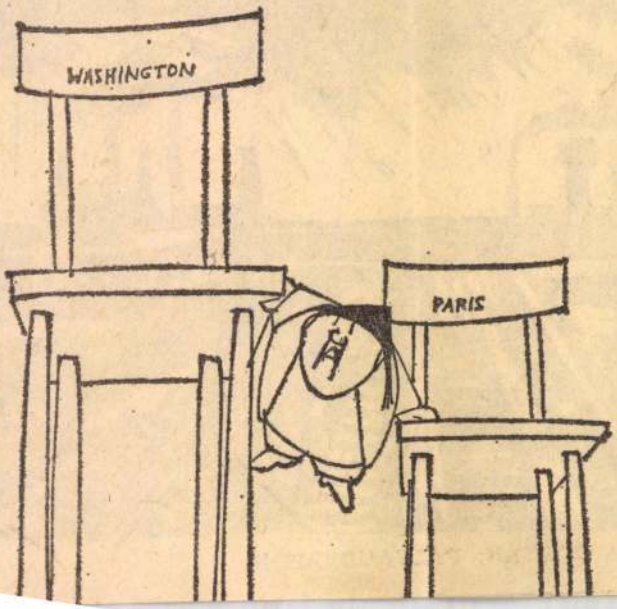

Nemesi oklevél — puliknak

Úgy tartja számon az em lékezet, hogy a nemesi okle velet — mint régen mondták — a kutyabőrt, kiváló tettek kel megszerezték a férfiak, családok örökölték, aztán ké sőbb már — megvásárolták Ma persze egy fityinget sen adna érte senki — hacsak kutyája nem. A pedigrét ne héz megszerezni. Négy faj tiszta őst kell felmutatni, ha csak egyetlen egy beüté kellemetlenkedik a „család ban", máris oda a kutyabőr Az oklevél feltünteti, hog hogyan is hívták a kutyát mikor született milyen szine, milyen jegyeket visel milyen a fajtája, szőrzete. S vigyázni kell a családfára. A törzskönyvezett kutya-fi csak törzskönyvezett kutya hölgyet választhat párjául, s erről a tényről bizonyítványt is kap, hogy a kölyköknek is legyen papírjuk.

Gonda Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁJ. 9.
NÓGRÁD

1021

NÓGRÁDI TÁJ

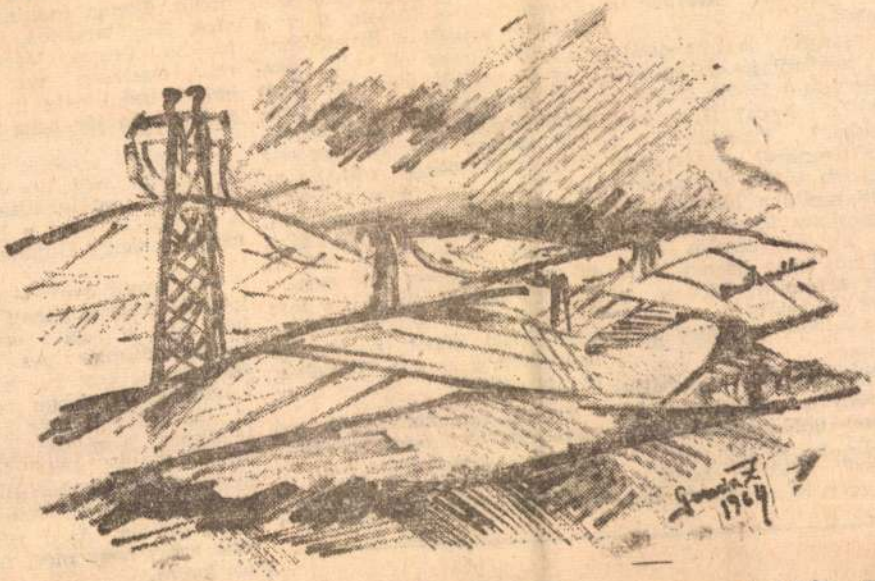

GONDA ZOLTÁN RAJZA

kon voltak járási úttörő fesztiválon.

Az őket kísérő felnőttek érdeklődésére próbáltuk megfogalmazni, mi járatban is vagyunk?...

— Margit? Azt mondja, Margit nevűről írt az az ember? És volt-e földje annak a lánynak?... Nem? Húsz éves volt akkor?... Tizenhét?! Azt mondja tizenhét? — Jön egyre nagyobb tűzbe a fiatalember, aki mellé a hirtelen induló kocsiban letottyanok. — Akkor az én anyám lehet, úgy vélem. Mert három Margit volt abban az időben a Gyöngyösbokrétában, de a másik kettőnek a szülei gazdák voltak...

— Képzeld el — kiabálja túl a ponyva suhogását az átellenben ülő hugának, egy barnaképű villanósszemű, „bujákiba" öltözött kislánynak —, ez a bácsi olvasta azt miből élek.

— Mikor mondta, hogy udvarra, Olyan helyre hátam mege látszott. Ross nát se vettük volt benne h gyen ez, így volt. Anyám özvegyasszony volt, és csak egy kishold földünk volt, és az uradalom meg nem erőltette meg magát a napszámmal. Mondtam neki; hadd álljak máshová, mert, hogy néz ki ez az ól a képen. Azt mondta, nem baj az, éppen így lesz jó... Aztán... ő nemcsak ígérte, hogy küld képet, hanem be is tartotta a szavát. Itt van-e, ezeket küldte.

Kintről, a konyhából zaj hallatszik. A család érkezik: a férj, Pásztor József, a tsz növénytermesztési brigádjának vezetője. Középmagas,

— Szóval, csak kicsi a határ, pedig még tizenöt évvel ezelőtt is azt mondták, hogy a fodosztás után a bujákiak megelégszenek Bujákkal...

— Tizenöt éve! — csap a kezével Pásztor József. — Akkor még a régi eszünkkel gondolkodtunk. Az ember csináltatott egy ruhát az esküvőjére, és abban temették el. De hol volt még akkor a kerékpár, a motor, az autó! Most, ha jól összeszámolom, minden házban van rádió, tévé is sok helyen. Motor több mint hetven. Autó négy, de csak azért négy mert nem lehet kapni.

— Tehát, az igény vitte el az embereket

— Könyvtára nincs a szállónak?

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Gonda Zoltán
NÓGRÁD
1965 MÁJ 21

1021

Várakozás

GONDA ZOLTÁN METSZETE

cia Szudánból
társaság, mely
ber 22-én kilép
Közösségből. 5.
Oranje folyó for
terülő angol
az önállósági ár
utóbb eredménnyel járnak.
Székhelye: Maseru. 14. Minden részletre kiterjedő. 15 Spanyol haladó politikus, a Béke-Világtanács Irodájának tagja volt. (José 1879—1955). 16. Helyrag. 17. Marokkó fővárosa. 18. Kiemelkedő olasz költő (Torquato 1544—95). 19. Autóversenyeiről ismert sziget az Ir-tengerben. 20. Illat — klasszikus nyelven. 21. Rokonszenves. 22. Kerti szerszám. 23. Veszteség. 24. Mintakép. 26. ... tin-tin, a némafilmek kutyasztárja. 27. K.R. 28. Vízhordó edény. 29. A legrégibb időmérő eszköz. 31. Uj-Guinea törzslakossága. 32. Keskeny, szűk utca. 33. Hegység Németországban. 36. Kóros folyamat központja. 37. Vissza: zamat. 38. Európa legnagyobb hegyrendszere. 39. A Ladoga tó és a Fehér-tenger közötti terület. 41. Nemesgáz. 42. Súlyt megállapít (—'). 43. Igekötő. 44. Porrátör. 46. Villamoskocsiszín. 47. Fülébe mond. 49. Keresztül. 50. Nyugat-Afrikai köztársaság, fővárosa Monrovia. 52. Szőlőfajta. 53. Csúcsíves. 54. Mértani test. 55. Állatszelídítő, tréner. 57. **A** Nílus egyik forrástava

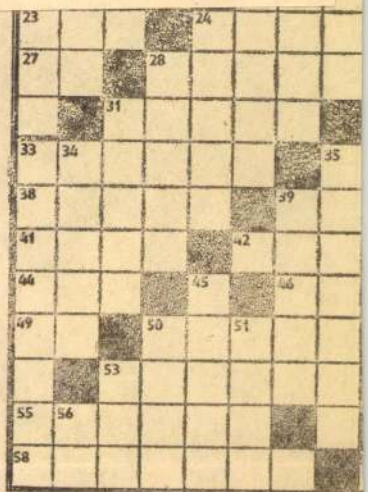

Etiopiában. 58. Afrikai köztársaság, mely nyolc esztendei véres harc után 1962. július 3-án lett teljesen független, önálló állam. 59. Közép-Afrikai köztársaság, mely 1964. július 6-án nyerte el függetlenségét. Fővárosi: Zomba.

Függőleges: 1. Afrikai állam. 2. Férfinév. 3. Kísérleti helyiség — röviden. 4. Termelési ág. 5. Pálca. 6. Földet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

EGYETEMI ÉLET

1964 OKT 3.

1021

Gonda Zoltán: Várakozás

Uj elképzelések a tanulmányi munk

Beszélgetés Papp Zoltán V. éves orvosta a KISZ-bizottság tanulmányi felelő

Az új tanulmányi évben az orvostudományi egyetemen a jobb szakmai képzés érdekében újabb elképzeléseket kívánnak megvalósítani. Ezekről a lehetőségekről beszélgettem Papp Zoltánnal.

— Legszívesebben — mondta Papp Zoltán — pontokba foglalnám elgondolásaimat.

1. Egy határozat értelmében a pártbizottság minden KISZ-csoport mellé egy „patrónust" jelöl ki. A patrónus nemcsak a tanulmányi, társadalmi kérdések megoldásában segít a hallgatóknak, hanem egyéni gondjaikban is.

2. Szeretnénk biztosítani a folyamatos tanulási lehetőségeket. Ez a kollégistáknak a kollégiumban adva van. A városban lakók azonban gyakran nem találnak üres tantermet, hogy egy-két szabad órájukat ott töltsék. Ezt a problémát napokon belül megoldjuk a vizsgaidőszak hónapjaiban pedig 4—5 üres tantermet biztosítunk erre a vezünk, s ehhez a KISZ biztosít anyagi segítséget a csoportok munkájától függően.

5. Tervbe vettük a szorgalmi kollégiumok népszerűsítését hallgatóink körében. Ez megkönnyíti az év végi szikorlatokra a felkészülést.

6. A felvételi vizsgák tapasztalatai alapján hallgatókat küldünk a gimnáziumokba, hogy tájékoztassák az egyetemünkre jelentkező fiatalokat az itt folyó munkáról.

7. Nálunk, orvostanhallgatóknál az évi munka eredményességét nemcsak a vizsgák jegyei mutatják, hanem ezenkívül a nyári famulálások is, azaz hallgatóink gyakorlati munkája, ahol bizonyos fokig orvosi tevékenységet végeznek. Hallgatóink több esetben nem voltak eléggé felkészülve, nem tudták mit csinálhatnak, különösen az első év után. Ezért a jövőben alaposabb felkészítést kívánunk biztosítani.

Itt szeretném megemlíteni

Fiatal. Nem hiszem, nogy van 35 éves. 1953-ban szerezte diplomáját. Már egyetemista korában is tudományos munkákon dolgozott, s 1955-ben már könyve lát napvilágot.

— Legjobb barátommal, Berend Iválnnal írtuk együtt. Címe: *Magyarország gyáripara az imperializmus első világháború előtti időszakában.*

Sokoldalú történész, bár inkább gazdaságtörténeti érdeklődésű. Sok mindennel foglalkozott már; az olasz fasizmus problémájával éppúgy, mint a 20-as évek Magyarországának belpolitikájával. — A munkák nyomán nem maradt el a megérdemelt siker, elismerés sem. 1961-ben Kossuth-díjat kapott. 1962-ben a Történettudományi Intézet helyettes igazgatója és a legújabbkori történeti osztály vezetője lett.

— Nagyobb súlyt kell fektetnünk a legújabb kori történelem feldolgozására. Ezt már

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Gonda Zoltán

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1965 JAN 21

1021

GONDA ZOLTÁN METSZETE

1963. jan.

Utazik a drága kő

Ne értse félre senki, nem gyémántról van szó, hanem paláról. Arról, ami mindenütt csak bosszúságot okoz. Lent a bányában, ahol úgy beágyzata magát a szén közé, mintha házasságot kötött volna vele. Azután az osztályozókon, ahol válogatni kell, a kazánokban, a kályhákban, ahol nem hogy növelné a meleget, inkább csökkenti. Bezzeg a salakot, azt szaporítja.

A pala elindul a bányából, foglalja a helyet, koptatja a csillét. Tavaly több mint 18 ezer vagon pala utazott ki a bányákból. Jóval több, mint az előző évben. Jelentős munkaerőt köt le a válogatása. Tavaly az osztályozókon 12 ezer vagonnyi palát válogattak ki és küldtek vissza a meddőhányóra. Persze kiválogatni csak a nagyobb darabokat lehet. Amit a bányában is félre dobhatnának.

De a bányában nem gyűlölik eléggé a palát. Sokszor úgy tartják; fekete, mehet a szénnel. Emiatt szaporodott fel annyira. Pedig a versenyvállalásokban a palatartalom csökkentése is szerepel. Az már más kérdés, hogy jó néhány szocialista brigád sem teljesítette ezt a vállalást. Igaz Mátranovákon a megengedettnél alacsonyabb volt legutóbb a kitermelt szén palatartalma, Csipkésen több mint 1 százalékkal volt kevesebb, Gyula osztályozón is a tervezett alatt volt. De mivel magyarázható, hogy Szorospatak és Katalin-bánya a megtűrtnek kétszeresét küldi a felszínre? A tervezetthez képest csaknem kétszerese a palatartalom a zagyvai osztályozón; a vízválasztóin két százalékkal több. Miért küldik a felszínre, ha egyszer senkinek és semminek sincs haszna belőle, csak kárt okoz?

A takarékosságnak itt is érvényesülnie kell. Ha nem lenne pala, naponta hétszázzal több csille állna a csapatok rendelkezésére, nem lennének túlterhelve a szállító pályák, de az osztályozók sem, kisebb lenne a nógrádi szén hamutartalma, nagyobb az értéke. Igaz a szénrétegek között ott a pala; teljesen tisztán nehéz termelni, de a jelenleginél tisztábban bizony lehetne. Akkor miért nem teszik? A kőből nem lesz meleg, a paláért nem fizetnek, miatta kevesebb a nyereség is. Drágán fizetik meg a bányászok is a palát.

B. J.

Tájékoztató előadások kisiparosok részére

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1965 JAN 22

1021

GONDA ZOLTÁN:

KANYAR

abályozásával lehetőség
ilt arra, hogy további
ilesztésekre kerüljön sor
dőkürtön. Bár néhány
sebb munka még hátra
n a községben, önmagá-
n már az nagy ered-
ény, hogy a feladatot
ig egy-két hónap alatt
erült megoldani.

---

37 ifjúsági brigád az ifjúsági munka- versenyekben

állami építőiparban
v óta szervezi
mi KISZ bi-
ifjúsági munka-
amelyek iránt
fiatalok kö-
nagyobb ér-

Ninc

Hugyagon
vetkezet
helyzetben
egy esztend
zetője, az
közgyűlést csak egyet tar-
tottak, amelyen az évi ter-
veket hagyták jóvá. Vezető-
ségi ülés is csak néhány
volt. A vezetőségi tagok a
termelőszövetkezet kriti-
kus telyzetének higgadt
mérlegelése helyett veszе-
kedtek majd, hogy hajba
nem kaptak. Novemberben,
decemberben már annyira elmérgesedett a helyzet, hogy a tagok nem dolgoztak rendesen.

A hugyagi 1340 holdas termelőszövetkezeti gazdaságban ezt a helyzetet részben az idézte elő, hogy nem volt szilárd a vezetés, az elnökök gyakran váltották egymást. A múlt év tavaszán negyedik el-

szalmáját.

A termelőszövetkezet tagságának zöme, azok akiknek a becsületes munkájukon kívül más megélhetésük nincs, rettenetes erőfeszítéseket tesznek, hogy mentsék, ami még menthető. Novemberig szorgalmasan dolgoztak, minden munkát elvégeztek. Holdanként 11 mázsa búzát, 8,9 mázsa rozsot, 8,1 mázsa őszi árpát, korai burgonyából holdanként 65 mázsát takarítottak be. Tehát olyan termésátlagot értek el, amilyet a környező termelőszövetkezetek közül csak kevesen.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Gonda Zoltán
ALFÖLD

1965 — 1

1021

Gonda Zoltán linometszete

Juhász

„J
A

Hetven év – nagy kor, akkor is nagy, ha csak szabályos periódusok sorozatának tekintjük az időt. Még nagyobb, ha tartalmaira, telítettségére ügyelünk: a háborúk, forradalmak, a zuhanások és emelkedések szédületeire, az égzengésben állni tudó és cselekvő ember feszültségére. Benne elmélyült az idő: kiterebélyesedett, új dimenziókat öltött, tartalmai révén gyorsult fel. Mert haladó gondolat, újakat fürkésző vágy, tenni kész szándék – nem indult nélküle ezen a tájon. Mindig az elsők közé parancsolták eszményei, s tudott lobogni is értük, tudta csendes bensőséggel is sugározni őket. Költészet? Népi írók? Ady Társaság? Ezer ágra bomló tevékenység a felszabadulás után? Egyetlen belső hevület nyilatkozása volt csupán: az újhoz való elkötelezettségé, az emberbe vetett hité, a tragédiákon túllátó derűé. A kevesek lelkierejét hordta, mert mindig túllátta a mát, mert a pillanatnyi mögött valahogy mindig fölsejlett számára a végső formátum, az eszmény. Egyszerre tudott jelenben és jövőben élni, ezért volt mindig a harcok vállalója, s ezért áradhatott belőle a jóságnak ama vonzó hősége, amely nemzedékeket érlelt a mának.

Kicsit mindnyájan tanítványai voltunk, a Vele egykorúak is, s azok is, akik mostanában koptatták a padokat. Ő tudta leginkább életformává oldani e homokon az irodalmat. Önszimbólum is lehetne az a cím, amelyet Gulyás Pállal adtak közös verskötetüknek: *Testvér gályák.* Szakadatlan vonzalom áradt belőle minden érték iránt, testvért sejtett bennük, s rokonszenvét a legnagyobbak is viszonozták. Egy nép gondjai terhelték társkereső érzelmeiket, valóban gályává kényszerítették őket, de a gályák testvéri rendben sorakoztak föl a nemzeti nyomor és az embertelenség levívására. Ezért volt minden: társaságba tömörülés, lapszerkesztés, új ízlés, új lángok és hitek terjesztése, egy irodalomközpontú életforma kialakítása. Később – a katedrán is az alkotók határozták meg gondolkodását: Ady és Móricz cikkei, nyilatkozatai. Mindig hozzájuk tért vissza, ha nyomasztották az irodalomtörténet babonái. Általuk nevelt szépségre, a szépen élésre, a haladás szeretetére, a szocializmus eszményeire. S ott volt aztán az az érlelő tolerancia, amely nem akarta minden áron formálni a tanítványt. Merte magukra is hagyni őket, mert tudta, hogy sokszor zavarosan, de egyformán forrnak az emberi velők, tudta, hogy a segítés nem

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 OKT 10.

1021

Gonda Zoltán: Csendélet

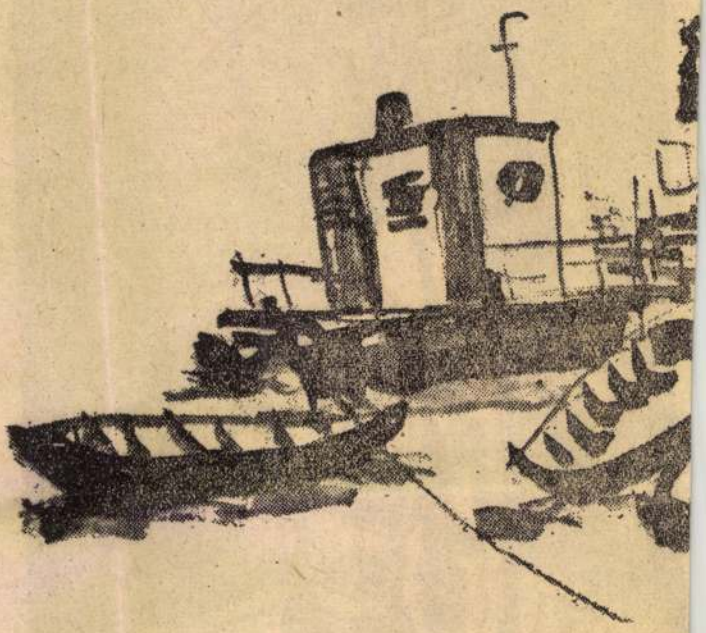

Nagy S

HARMINCHÁROM
AZ EGYHEZ

Makó főterén rámköszön
egy fiatal lány. Hol is lát-

tes és a hármas közö

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Gonda Zoltán
1965
ALFÖLD

szegyenünket.

1021

Gonda Zoltán linómetszete

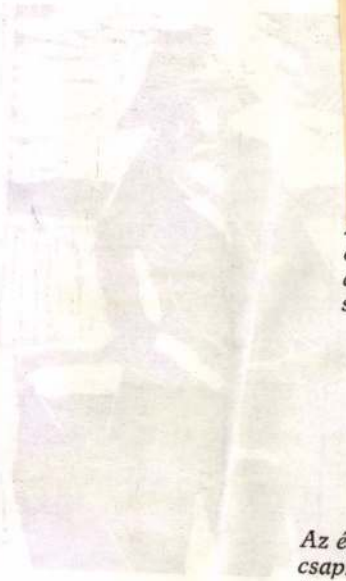

megöltek mennyi magzatot
és senki őket nem siratta,
anyjuk harmadnap dolgozott
s mozijegyet vett negyedhatra.

Arc

Az ég fejemre feszült kő-sapka,
csapkodják esők, mennydörgések.
Föltartom rejtett arcomat,
bebizonyitani: élek.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

NÓGRÁD

1965 MÁR 7.

1021

Csendélet

(Gonda Zoltán tusrajza)

analfabéta nevelése vá
Ehhez pedig valamen
gítőszándék, vállalás e
gása szükséges. Az,
tömegszervezetek m
jelleget teremtsenek
juknak, s folyamatosan
sék, a tanulásre jelent
ket. Az egyes tömeg
akkor válhatnak igazán hasznos segítőivé a határozat érvényének, ha a korábbi általános jellegű, többnyire megfoghatatlan, konkrét irány nélküli vállalások helyett megvezeti vezetőin múlik. Épp ezért a határozat végrehajtását; az elérni tűzött eredményeket első sorban tőlük kérhetjük majd számon.

Barna Tibor

A Jelenkor márciusi száma

A Pécsett megjelenő irodalmi és művészeti folyóirat legújabb számában többek között *Áprily Lajos, Bárdosi Németh János, Jobbágy Károly, és Pál József* jelentkezik újabb verseivel. A szépprózai részben *Dallos Sándor* kiadatlan novellája, *Gyenis József* és *Végh Antal* elbeszélése, továbbá *Kende Sándor* készülő új regényének részlete olvasható.

A Húsz év rovatban *Benke József* A somogyi példa címen a barcsi Vörös Csillag termelőszövetkezet történetéről ír, a Művészetből kiemelkedik *Mátyás Ferenc* és *Ottó Ferenc* visszaemlékezései Bartók Béláról. Ifjúság és művészet címen új rovat is indult, amelyben Földes Péter cikkével folytatódik az ifjúsági irodalomról indított vita. A Jegyzet-ben Hans Weil a keletnémet irodalom felszabadulás utáni fejlődéséről szóló tanulmánya mellett *Loránd Imre.* A detektívregény esztétikája című érdekes írása érdemel említést.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

EGYETEMI ÉLET

1965 FEB 19.

1027

CSENDÉLET

(Genda Zoltán linómetszete)

Az egyik

i rendszer

Oktatóink nagyon soka
tek már a rendszeres t
érdekében, több-kevesel
kerrel. De kérdés, nem v
ésszerűbb a gyakorlati
hivatalos, az átlagba beszámí-
tó jegyként elismerni, mint
más egyetemeken is teszik. Ez
sokkal inkább érdekeltté tenné
a hallgatót a tanulásban, mint
az az intelem, hogy egy cél-
jegyet a vizsgán a gyakorlati
jegy dönt majd el. Lehet, hogy
ezt a módszert néhányan „erő-
szakosnak", feleslegesen te-
kintik, hiszen bizonyos mér-
tékig kényszerít az évközi ta-
nulásra. Valószínű azonban,
hogy ezt az „erőszakot" és
kényszert a hallgatóság több-
sége hamarosan szükségesnek
ismerné el, hiszen ezzel köny-
nyítene a vizsgaidőszak gyöt-
relmein, és anyagi érdeke is
fűződne hozzá. És ez emelné
a színvonalat is, hiszen komo-
lyabb felkészültséggel eredmé-
nyesebbé, gördülékenyebbé
válnának a gyakorlatok.

A másik vitás probléma

a KISZ-élet.

szervezet, ennek ellenére a
tanulmányi versenyben ennek
az évfolyamnak a csoportjai
végeztek az elsők között. Ez
a tény cáfolja, hogy rossz a

nyek megszervezésével. Ta-
pasztalatunk szerint a sport-
és kulturális rendezvények
nagyrészt inkább a sportkör,
illetve főiskolánk egy-két ok-
tatója szervezi. Politikai elő-
adást az elmúlt félévben a
KISZ nem szervezett, kivéve
a vezetőképző tanfolyamot. Ez
viszont közvetlenül a hallga-
tóságnak csak egy részét
érinti. KISZ-szervezetünk te-
vékenysége ezek szerint a tár-
sadalmi munka szervezésére,
a tagsági bélyegek eladására,
az ISZM jelvények kiosztásá-
ra, évente két vezetőképző
tanfolyam megszervezésére
korlátozódik. Próbálkozások
persze történtek. Évfolyamun-
kon háromszor tartottunk
KISZ-vezetőségi ülést, de itt
inkább személyes problémák-
ról vitáztunk, mint a KISZ-
munkával kapcsolatos gond-
jainkról.

A hibákról azonban ennyi
elég is. Megszüntetésükhöz
konkrét javaslatokat és intéz-
kedéseket várunk a KISZ il-
letékeseitől.

Bakó Szabolcs
Szeredi András

Hozzászólás helyett néhány adat

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Gonda Zoltán
EGYETEMI ÉLET
1965 FEB 19.

1021

HÁZAK

(Gonda Zoltán linómetszete)

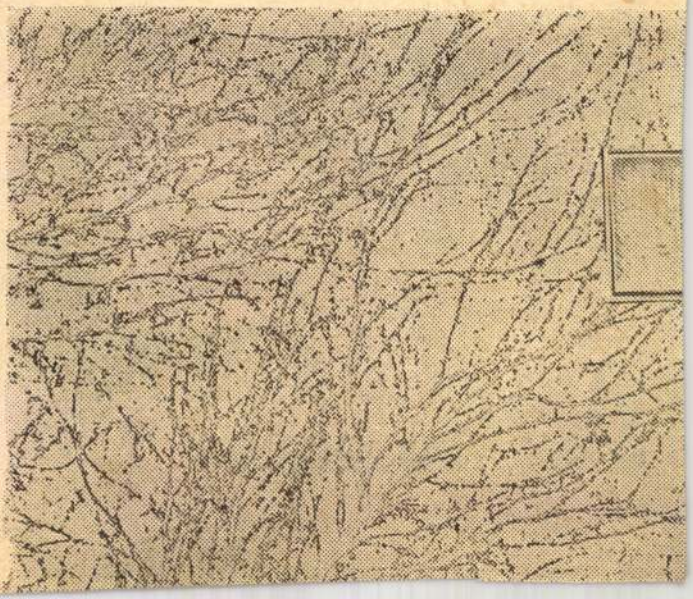

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

Hajdúbiharmegyei Népujság

1964 OKT 18.

1021

EGYMÁST SEGÍTVE

A fiatal művészek és a KISZ

Tavaly decemberben a magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Hajdú-Bihar megyei Bizottsága felmérte a Debrecenben élő fiatal művészek helyzetét és problémáit. A felmérés szerint Debrecenben körülbelül hetven olyan fiatal művész él, akiknek nevelésében, művészetük továbbfejlesztésében a KISZ szerepet játszik vagy játszhat.

Ez a szám azért érdekes, mert a KISZ megyei bizottsága által most ősztől szervezett esztétikai előadássorozatra körülbelül hetven fiatal művész jelentkezett, tehát annyi, ahányan egyáltalán vannak.

Ez az egybeesés két dologra mutat rá világosan. Az egyik, hogy *a fiatal művészek igénylik a velük való foglalkozást*, szívesen vesznek részt olyan rendezvényeken, ahol művészetük továbbfejlesztéséhez szükséges dologról hallanak. A másik, hogy a *KISZ jól választotta meg a módszert*, amellyel megkezdődik a fiatal művészek és az ifjúsági szervezet szoros kapcsolata. Középiskolában és egyetemen az esztétikai képzés ma még egyaránt hiányos, ugyanakkor a művészek igénylik, éppen abból a felismerésből adódóan, hogy az esztétika egy fokon alapja a művészetnek.

Az előadássorozat különben igen érdekes tematikával indul. Az esztétika általános kérdései mellett szó esik majd a modern külföldi és hazai képzőművészeti irányokról, a modern zenei irányzatokról, a színházművészet időszerű kérdéseiről, a művészetnek a pedagógiában elfoglalt helyéről, a táncművészet és a filmművészet kérdéseiről, a művészet és az etika összefüggéseiről. A tematika tehát változatos, érdekes, a nagy érdeklődésnek ez a másik alapja.

Rendkívül örvendetes, hogy a KISZ tudatosan törekszik a fiatal művészekkel való foglalkozásra. Szükség van erre többszörösen is. Mindenekelőtt azért, mert a fiatal művészek egy nagy részénél éppen világnézeti — tartalmi probléma jelentkezik, bizonyos fajta kiábrándultság, pesszimizmus. Ugyanakkor a nyugati filozófia, elsősorban az egzisztencializmus hatása is jelentkezik, nem is beszélve a nyugati stíluságyzatok meghatározó jellegű hatásáról.

Ezeknek a zömében szemléleti jelenségeknek leküzdéséhez igen sok segítséget adhat a KISZ. Már azáltal, hogy egy ilyen esztétikai előadássorozat keretében összefogja a fiatalokat, megteremti a nyilvános vita lehetőségét, nagyban *hozzájárul a helytelen nézetek leküzdéséhez.* Ezt azonban — úgy hiszem — követnie kell annak, hogy a fiatal művészek *máskor is találkozhassanak egymással.*

Bizonyos, hogy a Művészklub lehetőséget biztosít arra, hogy keretei között létrehozzák Debrecenben a fiatal művészek körét, s éppen a KISZ irányítása mellett. Ez olyan közösségi élet kialakítására adna lehetőséget, amely biztosítaná az állandó vitát, biztosítaná bizonyos művek közvetlen kritikai visszhangját.

Igen sok fiatal író, költő, képzőművész jelentkezett, az utóbbi időben. Elég néhány nevet idézni: Az írók, költők közül Várkonyi Anikó, Somorjai Orsolya, Aday Anikó, Lévay Botond, Oravecz Imre, Kovács József, a képzőművészek közül Velényi Rudolf, Gonda Zoltán, Szabó László, hívja fel magára a figyelmet egyre sürgetőbben.

Nos, a fiatal művészek számára rendkívül sokat jelentene, ha a KISZ biztosítani tudná a rendszeres találkozást. De az írókhoz és képzőművészekhez nyilván csatlakoznának mások is, fotósok, zenészek, színészek. Hiszen a fiatal művészek együttélése éppen olyan lehetőséget teremtene, hogy egymást jobban megismerjék, egymást segíthessék, és együtt nézzenek szembe a meglevő problémákkal.

Külön problémát jelent ebből a szempontból a színház. Évek óta akadozva, nehezen halad a Csokonai Színházban a KISZ-munka. Olyan vélemény is elhangzott, hogy egy ilyen speciális intézménynél, mint a színház, nincs is szükség KISZ-szervezetre, nem lehet a tagokat összefogni, nem lehet olyan programot létrehozni, amelynek végrehajtása biztosítva lenne.

Valóban így lenne? Hiszen a Csokonai Színházban jelenleg igen tehetséges fiatalok dolgoznak, akik nyilvánvalóan szívesen vállalkoznának saját szakmájukon belül olyan többletmunkára, amely művészi fejlődésüket segítené elő. Hogy csak néhány nevet említsek: Nagy Anna, Szabó Ildikó, Sinkó László, Kézdy György, Haumann Péter, az operisták közül Tréfás György, Korondi György és sokan mások, egészen biztosan szívesen vállalkoznának akár önálló estek tartására, akár a KISZ keretén belül szervezett bemutatóra, különösen ha valóban jó mai egyfelvonásos vagy többfelvonásost sikerülne találni.

Ehhez azonban feltétlenül szükséges a színházi KISZ-vezetők részéről, hogy felismerjék: a KISZ-munka nem valami különleges tevékenységet igényel, éppen az a feladat, hogy az *egyes munkaterületek sajátosságaihoz alkalmazkodjon.* Nyilvánvalóan a színházban a KISZ tevékenységének legfontosabb tartalma az egyes színházi előadásokra való felkészülés. Részvétel a társadalmi munkában, esetleg olyan különprodukciók előkészítése, amelyek lehetőséget biztosítanak a fiataloknak, esetleg a színház keretein túl, tehetségük bizonyítására vagy megérlelésére.

A megyei KISZ-bizottság az utóbbi időben a fiatal művészekkel való foglalkozást fontos feladatának tekinti és ennek nyilván meg is lesz az eredménye. Az esztétikai előadássorozat a megyei vezetők tervei szerint is *kezdet csupán*, amelyet követni fog a fiatalok tudatosabb összefogása és nevelése. Szó sincs itt valamilyen nemzedéki szembefordításról. Az idősebbektől a fiatalok elsősorban tanulni szeretnének. De az is természetes, hogy maguk között őszintébben nyilatkoznak meg, őszintébben vetik fel gondjaikat, kérdéseiket. Sok-sok irodalmi vita tanúsítja ezt, amelyen részt vettem és a fiatalok nem szólaltak fel.

Az is természetes — és szerepel is a KISZ-terveiben is, — hogy többet kíván törődni az ifjúsági szervezet a fiatal művészek egzisztenciális problémáival, anyagi gondjaival. Ezt szolgálnák a Tótfalusi szemle keretén belül a pályázatok. Sajnos azonban ezek nem érik el még mindig a kívánt célt, a legjobbak ugyanis általában távolmaradnak. De a KISZ valószínűleg tovább próbálkozik majd. S ha már itt tartunk, hadd jegyezzük meg, hogy igen sok lehetősége lenne annak, hogy a fiatalok közelebbi kapcsolatba kerüljenek a mai valósággal, amelyről sajnos, egyelőre csak benyomásokkal rendelkeznek. Az egyetemisták nyári szünetben elkészíthetnék egy-egy község kulturális szociográfiáját, olyan felméréseket végezhetnének, amelyek számukra élményt, a művelődési szervek részére tanulságokat jelenthetnének. Sok egyetemista fordult hozzám is azzal a javaslattal, hogy valahogy biztosítsuk számukra a termelőszövetkezetek, üzemek életével való szorosabb és állandó kapcsolatot. Ugy hiszem, ebben a KISZ sokat tudna segíteni, s ezzel egyrészt az ifjúsági szervezet egy részterületen komoly eredményt érne el, másrészt a fiatal művészeket is segíthetné.

Valaminek most a kezdetén vagyunk. Úgy érzem, jelentős dolgoknak a kezdetén. S ha a KISZ a továbbiakban is ilyen

MOSZKVAI TUDÓSÍTÓNKTÓL :

Százéves a moszkvai állatkert

A GERINCESEK 540 FAJTÁJA — MENNYIT NYOM EGY ÓRIÁS TEKNŐS ? — SZÁZFÉLE EMLŐS BIRODALMÁBAN

Százéves a moszkvai állatkert. Most, amikor a szovjet fővárosban már ünnepnek számít egy-egy napsütéses, esőmentes nap, eszembe jut egy nyári beszélgetés, melynek az állatkert egyik központi részén voltam akaratlanul is fültanúja.

Hat év körüli, szőke kislány apukája kezébe fogódzva áll az egyik betonmedencénél. Varkocsai most nyugodtan pihennek keskeny vállacskáin; hangos szó nélkül, néma csodálattal nézi a terrárium büszkeségét, a 110 kilós óriásteknőst. A fiatal papa mesél:

— Látod, Nyinocska? Ez egy nagyon öreg teknős. Már akkor itt élt, amikor én iskolába jártam.

— Apu, hát olyan régi ez az állatkert?

— Még sokkal régibb. Majdnem olyan idős, mint nagyapa, én meg te együttvéve. Éppen százéves.

A papa még sokáig magyarázta a számok világában még járatlan kislányának, mennyi is az a száz év.

Mennyi is? Hosszú időszak, melyről már megírható egy kis történelemkönyv. A centenárium alkalmával ragadjunk ki néhány fontos eseményt ebből a képzeletbeli történelemkönyvből.

1864.

Orosz természetbarátok, tudósok és diákok kezdeményezésére megnyílt a moszkvai állatkert. Gyűjteményében 134 házi- és 160 vadállatot láthatott az érdeklődő. Tíz évig. A kiadásokat a bevételből nem tudták fedezni, állatkert 1874-ben ma-

Népszerűségére jellemző, hogy még a háború alatt is csaknem egymillióan keresték fel minden évben. Pedig csupán 1941 egyik nyári napján egy bombatámadás alkalmával mintegy félezer gyújtó- és tíz rombolóbomba hullott az állatkertre.

Korivina asszony, szakigazgató vezet a gyönyörű sétányon. Ragyogó nyári nap van. A fák ágai közt aranyos sugárban ömlik, zuhog le a napfény; szinte cseng-bong, csilingel, amint az állatok ketreceinek fémjéhez ér. Elhessegetem a háborús rossz emlékeket. Köröttem zengzajong a park, papagájok fecsegnek szüntelen, majmok visonganak, grimaszaikhoz felcsattan az önfeledt gyermekkacaj. A távolból idehallik a fókák furcsa röfögése, melyet időnként el-elnyom egy-egy mély trombitaszó az elefánt birodalma felől.

PARKOSÍTOTT DZSUNGEL

Ez már nem is állatkert, hanem egy darab parkosított dzsungel a város közepén. Az igazgatónő szerint a gerincesek 540 fajtája él itt a fák alatt és a zöld tó partján. Jól érzik magukat az állatkertben. Nem csoda, hisz tudósok, szakemberek serege dolgozik állandóan a természetutánzó viszonyok, a legjobb táplálékösszetétel kidolgozásán. E sokéves munka eredményeként nemrég állították össze az ötszázadik takarmánykeveréket az állatok számára.

Természetesen, munkájuk nem máról holnapra hozta meg a gyümölcsét. Gyakran voltak veszteségei az állatkertnek, mert a fogságba került állatok egy része csak nagyon nehezen tud hozzászokni a mesterséges környezethez. 18 napos „éhségsztrájkot" folytatott például egy tigris; el is pusztult. Meglepő volt egy antilop esete is. Este még épen, egészségesen zárták be a szoktatóketrecbe. Reggel a szép állat élettelenül hevert a földön. Kiderült, hogy a korábbi rossz, ásványmentes táplálkozás következtében az állat csontjai törékenyek voltak. Elég volt egy-két vigyázatlan ugrás, és megtörtént a tragédia.

Az állatkert törzstagjai viszont kiválóan érzik magukat. Sétánk során náluk megkülönböztetett tisztelettel időzünk. Greta mama kedvünkre kibújik a víz alól, s vízi ló lévén, kényelmesen, nagy körülményesen mutatja be újszülött fiacskáját. Nála talán csak Molli, az elefánt büszkébb bébijére, mely szintén az állatkertben látott napvilágot, s ormányával már csaknem oly ügyesen kapkodja el a pereceket mint vastagbőrű mamája.

LEGHŰSÉGESEBBEK A MADARAK

Az állatkert leghűségesebb lakói — talán meglepő — a madarak. Többségük a nyílt tavacskákon tanyázik. A vörös ásóludak és a vadkacsák szabadon repdesnek már több éve, és nem hagyták el otthonukat. Moszkva lakosai gyakran meglepődnek a város felett repkedő kacsák láttán. Különösen, ha mindez 20 fokos hidegben történik. Ugy látszik, a madarak hozzászoktak a szigorú éghajlati viszonyokhoz. Ha megfázik csupaszon maradt lábuk, hát vízre szállnak, és a tóban megmelegítik.

Az ásóludak egy része minden évben 6—7 kilométerre az állatkerttől, magas házak tetején költ. Ez az esemény mindig szenzációnak számít. A tojó a kikelt kislibákat kivezeti a tető szélére, majd lerepül a földre. Éles hangjel, és a kislibák egymás után ugrálnak le 8—9 méteres magasságból, s puha puffanással érnek földet. Az első lecke még veszélyes, kis testük csupasz, alig védi valami tollra emlékeztető pihe. Később, ahogy a libák tolla nő, gyakrabban megismétlik a gyakorlatot. Mindaddig, míg végül saját szárnyukon repülnek be anyjukkal az állatkert lakói közé.

Búcsúztam már, amikor az igazgatónő egy idős szakállas férfira hívta fel a figyelmet. Tyenljakov madárgondozó 50 éve, fél évszázada dolgozik az állatkertben. Ha megszólalt nagyritkán, szinte szeretet áradt szavaiból, az állatok, a természet szeretete. S az ilyen szavak is hozzátartoznak a moszkvai Zoo száz éves történetéhez.

Szucsák Elemér

Odahaza azonban, amikor a takaró és az éjszaka sötétsége alatt újra meg újra felidézte a traktorista szavait, azok sokkal lágyabbá, s a tekintet tüzétől áthatva sokkal egyértelműbbé és jelentősebbé váltak. Annyira, hogy egész testében remegni kezdett, s egyik percben az ömlő víz gyorsaságával terjedt szét bőre alatt a hideg, a másikban karja alatt, homloka tövében, tarkója rövid, bolyhos hajszálai között kiütött a verejték.

Másnap reggel odaállt Ságiné elé. Tartásának és vonásainak valami különös, eddig ismeretlen szilárdsága volt. Nagyanyja. — Amíg én élek, addig ezt nem lehet... Befelé hajló alsó ajka izgatottan, gyorsan mozgott, mintha nehezen engedő falatot majszolna: — Vétek lenne...

Bakosné rájuk meredt, azután hevesen megfordult, és kiszaladt a konyhából. Rohanó lendülete odacsapta az ajtófélfához. Csípőjén egy szög szúrását érezte, s amikor tovább futott, ráncania kellett magán, hogy elszabaduljon. Két szoknya volt rajta, és mindkettő végighasadt. A fiatalasszony az udvaron hátracsavart derékkal

Gonda Zoltán

„Építő" c. tusrajzáról repr.

Hajdú-Bihar megyei Népújság 1966. jún. 12.

M.D.K.

Gonda Zoltán, Grafikus

tollrajza látható:

ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX.évf. 11. sz. 27 old.

M.D.K.

Gonda Loltán
grafikus

„Kakas"

Élet és Irodalom, 1968. okt. 26 - 1 lap

Gonda Zoltán

Balassagyarmaton él

Baranyai László: Művének a városért

Nógrád 1968 X. 20.

Gonda Zoltán

Linómetszetek

Alföld 1965 12 m. 32 l.

Poesie Gedichte

Heinz Hoch

Prijs 1 Mk 50 Pf. 12 m. Pf. 32.1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Gonda Zoltán

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1021

Gonda Zoltán: Anya, gyermekével

ÖRŐ

1.

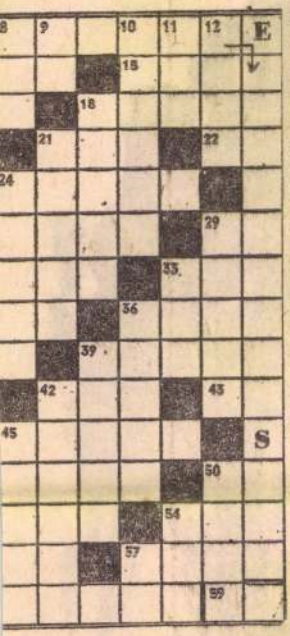

Ágynemű. 40. Római 550. 1. A Mongol népköztársaság országgyűlése. 42. Arcszín. 43. Puha fém. 44. Háborús vasúti szerelvény. 6. M. K. 48. A hét vezér egyike. 49. Francia város. 0. A Ludolf-féle szám. 1. Lent. 54. Karácsonyor különösen divatos észtatöltelék. 55. A „Szabó salád" egyik szereplője. 6. Szorosan hozzásimul. 7. Téli csapadék. 59. Álóvíz.

FÜGGŐLEGES: 2. Növény leveles hajtása. 3. Rag. 4. T. Z. 5. Elbeszélő költemények szerzője. 6. Régi kézi fegyver. 8. Jó — németül. 9. Yma Sumac. 10. Viccel. 11. Rin-tin..., a némafilmek híres kutyasztárja. 12. Kelet-ázsiai

GYERMEKEKNEK

VIZSZINTES: 1. A hatalmas amerikai utazó cirkusz (Zárt betű R.) 6. Jutta. 7. Női név. 8. Rag. 10. OY. 11. Növény. 12. Az erdei levegő gazdag ebben. 15. Sás mássalhangzói. 16. Köszöntés. 17. Konyhaeszköz. 19. Arc éke. 20. Helyhatározórag. 21. Csapadék. 22. Tabi László. 24. R-rel végén: üzem. 25. Nem igazi. 26. Neves amerikai egyetem. 27. Névmás.

FÜGGŐLEGES: 1. A János vitéz című operett egyik szereplője. 2. Részesít. 3. Ne. 4. Elő ellentéte 5. Ifjúsági regényíró. 8. RÜ. 9. Kérdőszó. 11. Történelmi képfestő (Árpád) 13. Vissza: évszak. 14. Elszenved. 16. 3. 14. 18. Képzelt történet. 19. Olasz folyó. 21. Lószerszám. 23. Énekhang. 25. Hamis.

Megfejtésül beküldendő a vízsz. 26. és a függ. 5. December 20-i keresztrejtvényünk helyes megfejtése: Mikéne, Mimi Ezüstfenyő, Cooper.

Könyvjutalmat nyertek: Sólyomi Magdolna Salgótarján Kiss György Salgótarján, és ifj. Kovács József Rétság.

A könyveket postán küldjük el részetekre.

December 20-i fejtörőnk helyes megfejtése: Gagarin Tyereskova, Grisson Glenn. Nyikolajev Komarov.

Könyvjutalmat nyertek: Katona Erika Balassagyarmat Harangozó Éva Zagyvapálfalva, Bencsik János Balassagyarmat.

A könyveket postán küldjük el

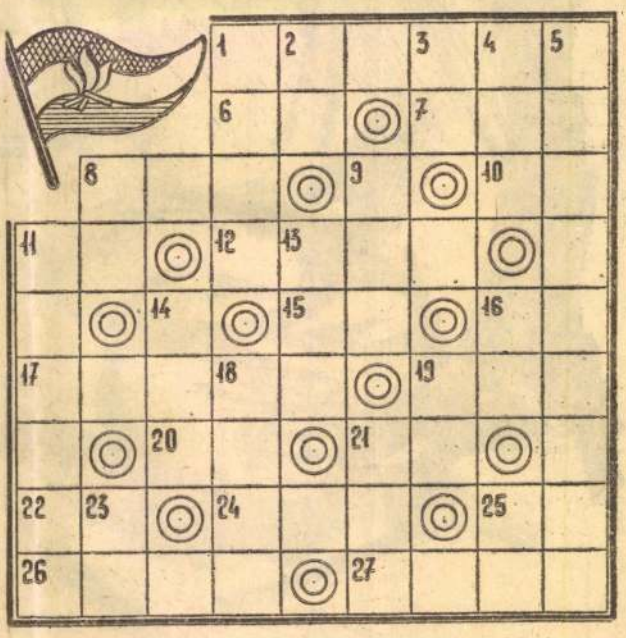

26. Gyűrű alakú korallzátony. 29. Város az Ukrán SzSzK-ban. 30. Üdvözlégy, — ismert latin szóval. 32. Fűtő- és hajtóanyagnak használt gáz. 33. bevon. 47. Szúrós szagú mérges gáz. 50. Politikai szervezet. 52. Asszonyjelölt. 53. Féltucat. 54. Sziget az Ir-tengerben. 56. Termelőszövetkezet.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

Hajdu-Bihar megyei Napló

1965 JAN 24.

1021

(Gonda Zoltán rajza)

Egy „nehéz ember” portréja

Szabálytalan interjú Kovács András filmrendezővel

Úgy adódott, hogy az elmúlt hetekben két alkalommal is hosszabb időt tölthettem Kovács András, a Nehéz emberek c. magyar film, az utóbbi idők s talán filmtörténetünk legnyugtalanítóbb alkotása rendezőjének társaságában. Egyszer a Kossuth Lajos Tudományegyetemen, egyszer pedig a hajdúszoboszlói SZOT-üdülőben. Természetesen a Nehéz emberekről volt szó: a rendező találkozott a közönséggel, részt vett — méghozzá milyen aktivitással! — műve vitáin, válaszolt sok-sok kérdésre s teljes sikerrel magyarázta meg az egyébként kétségkívül kitűnő bizonyítványt.

Nem készültem interjúra, s nem volt szándékomban vallomásra bírni a rendkívül közvetlen művészt. Vallott ő kérdezés nélkül is, mikor „rendhagyó” alkotása születésének körülményeiről beszélt, tan pozitív a kicsengése; olyan emberre gondolok, akinek határozott céljai vannak, s aki körömszakadtáig küzd igazáért. Szerintem ki kell érdemelni, hogy valakit „nehéz embernek” nevezzenek. A film hősei ilyenek. Talán nem szerénytelenség, ha magamat is „nehéz embernek” tartom — egyébként így is hívnak a filmgyárban. Így adódott a cím, mely — szerintem — találóan juttatja kifejezésre a lényeget.

A hozzászólók közül sokan dicsérték a merész hangvételt, a bátor kritikai szellemet, mely egészen sajátos színt képvisel, még akkor is, ha figyelembe vesszük, hogy a „cinéma vérité” módszerének többek között ez a lényege.

— Nem tagadom, nem ment minden simán — mondja Kovács András. — Amikor először merült fel egy forgatókönyv nélküli film gondolata, nagyon sokan lebeszéltek róla. Köztudott, hogy a Nehéz embereket a közönség jelentős hányada — többsége — idegenkedve, sőt elutasítással fogadta. Mi erről a véleménye a rendezőnek?

— Amikor Franciaországban jártam, én is furcsának találtam, hogy osztrigát esznek az emberek. Aztán megkóstoltam —, ízlett. Minden újat kétkedéssel fogadnak; ez szinte szabálynak tekinthető. Ha azonban „van fantázia” a dologban, megkedvelik és azonosulnak vele. Bízom benne, hogy ezzel az újszerű stílussal is így lesz.

Nem Kovács Andrástól tudom, hogy filmje a legmagasabb elismerésben részesült: a hivatalos rangsorban — először az új filmgyári rendszer óta — I. kategóriába sorolták (a kritikai közvélemény lelkes fogadtatásáról nem is beszélve.) Önkéntelenül adódik tehát a kérdés:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1965 ÁPR 11
NÓGRÁDI NÉPUJSÁG
Gonda Zoltán
1021

Lány, fával

GONDA ZOLTÁN METSZETE

Már megy is t

(Csepregi István felvétele)

Foglalkozása: nagymama

— Köszönöm doktor úr hogy leültet. Az ilyen fogorvosi székekben valamikor otthonos voltam, de már tizenhét esztendeje nem akadt dolgom velük. Panaszaim? Tulajdonképpen nem panaszkodhatom. Nyugdíjas Vasért-es voltam, de felköltözhettem a vőmékhez Budapestre. Hát szólhatok egy szót is, doktor úr? Azt sem akarom felpanaszolni, hogy a vőméknek nem nagypapának kellek. Azért szorultak rám, mert a családban nincsen egyetlen nagymama sem. Persze, hogyan is élnének nélkülem. „Csak akkurátusan papa, és menni fog!", biztatott a vőm, amikor felhozatott engem. Rá is szorultam a biztatásra, hiszen nőnek, akár egy vénkisasszonynak sem ördöngősség nagymamának lenni. De férfiembernek nem könnyű mesterség ez.

— Ja azt a panaszomat tetszik kérdezni, amivel a fogászatra jöttem? Szentigaz, amint bejöttem ide, támadt egy panaszom. Pesten mindenütt annyi a szék, nem úgy, mint minálunk.

— A borbélynál látom, tíz egyforma szék van, meg tíz különböző fodrász. Itt pedig hat egyforma szék, és hat különböző fogász. Hát az a panaszom, miért nincs az SZTK-ban is úgy, mint az Állami Fodrászatnál, hogy amikor az egyik borbély megcsapkodja a székét: „Tessék kérem" nekem jogom van azt felelni: „Én kérem, a kollégájára várok!"

— No, ha itt is lehet segíteni ezen, akkor már nincs semmi panaszom. Csakhogy kit válasszak én most maguk közül, doktor úr? Egyikük kezét sem ismerem. Pedig nem mindegy ám, hogy ettől a nyavalyás fúrómasinától egy helikopter éled-e fel a koponyámban vagy csak egy kis zümi-zümi dongó. Hanem látom, a kedves doktor úr szájából is kicsillanik a fém... hogy úgy mondjam, hehe, az idő vasfoga. Tessék mondani, ha magának fogfájása van, mihez tetszik fogni? Tükörből reparálja, olyasféleképp, mint az a híres festőművész, aki a nyáron lejött hozzánk, hogy a téeszben a marhák modellt álljanak neki, de egész nap a saját ábrázatát festette tükörből. Nna, szóval a kedves doktor úr is egy doktorhoz fordul? Talán meg is mondaná, melyikhez. Lám csak akkor a szomszéd széknél, itt ennek a .. Wagner doktornak jól kell értenie a dolgát, ha a szakembereknek is ennyire megfelel.

— Dehogyis akarok mindjárt átmenni hozzá. Még valamit, ha szabad. Nem tetszene véletlenül tudni, hogy ez a jó fogdoktor a Wagner, ha fáj neki, nohát ő kivel csináltatja a fogát? Éppen magával drága doktor úr? Ugye, miért is mentem volna át, ha rá meri bízni a baját, viszont egyszer a Wagner, akire maga is magára meri bízni a sajátjat. Hiszen akkor ön még nála is különb kezű orvos. A drága doktor úr az, akit keresek!

— Hogy-hogy végre nyissam ki a számat? Tán nem beszélek éppen eleget? Ja vagy úgy, a kezeléshez... Jaj, aranyos doktorkám, én már tizenhét esztendő óta fog nélkül marom a rostelyost. Nem nekem van szükségem a maga kíméletes kezére. Hozom mindjár a kisunokámat. Csakhát akkurátusan körül kellett néznem, hogy melyikükre bízzam, mert nem szeretném tisztába tenni a kezelés után. Azon a téren, aranyos doktor úr, még egy kissé nehezemre esik a nagymamaság.

Földes Péter

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán
NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1965 APR 6.

1021

Lámpák

Lámpák

Gonda Zoltán

GONDA ZOLTÁN METSZETE

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁDI NÉPÚJSÁG

Egyik igen jelentős beruházás volt a Salgótarjáni Acélárugyár, amelyre 274 millió forintot költött népgazda

Évente több száz kiszes, középiskolás megy építőtáborba, hogy segítse egy-egy nagyszerű terv mielőbbi végrehajtását

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gonda Zoltán

Hajdú-Bihar megyei Napló

1968 FEB 1 8

1021

Gonda Zoltán: Fal

NAPLÓ

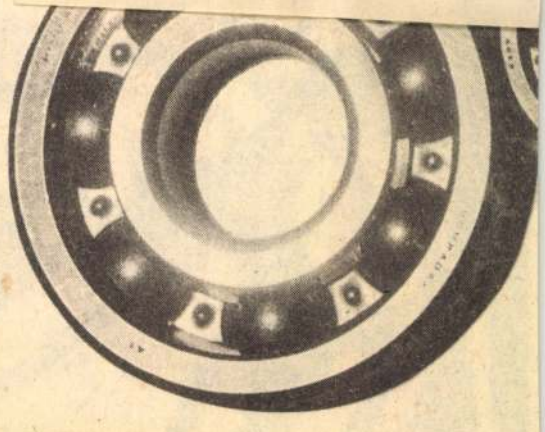

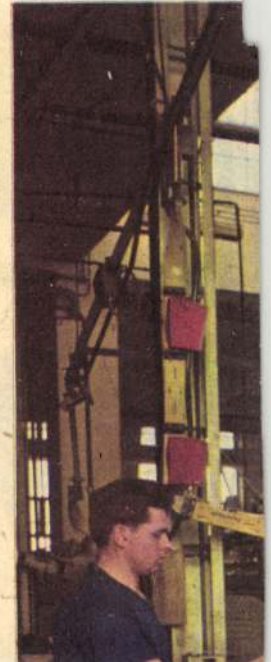

A GYÁR

Világismert márka

400 változat

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Gonda Zoltán

1021

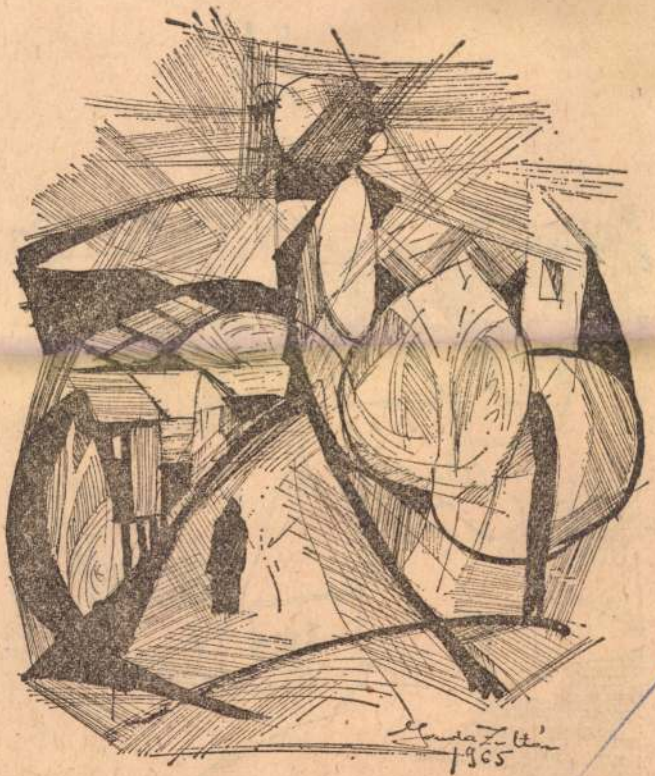

Gonda Zoltán: Táj

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JUN
ALFÖLD

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán rajza

érzésvilág bomlik ki a kötetbe foglalt
ől. Nem máról holnapra kialakult te-
ez: a *Délkör* egyik legizgalmasabb, ön-
goló, tépelődő verse, a *Kórustöredékek*
952) efelé mutat. S mostanra alapvető
évé mélyül az egyenragú és törvényű
yetem rejtett kapcsolata, összefüggése.
koncentráltság a gomolygó érzéseket és
et, a nyugtalanító víziókat valamilyen
s látomássorozatba illeszti össze. A
ban a költő küszködése akar úrrá lenni
felett, hogy elejtse „a tiszta rend
fejét" *(Utóhang)*.

ánvaló: a küzdelem lehet eredményes,
adóan megalkuvó, sőt egészen siker-
A kereső szenvedély kitartásától, a tel-
óhajtó igény lankadatlanságától függ
Jó jel, hogy Görgey Gábor nem köny-
l megnyugvást, megküzd, megszenved
öltői birtokbavételéért. Csak az élmé-
rósága és összetettsége teszi a költe-
úlyossá, jelentőssé. Görgey vívódik,
befejezésben is a mindig-újrakezdést
zer jelenséggel tágítja horizontját, ta-
a múlt felé; ősi emlékezések, emlé-
nnek benne: „ a bőr alatt dereng a
kezés" *(A kezek emléke)*. Ilyen érzék
ód következtében majd a költői kitel-
ején a múlt és jelen kapcsolata szer-
at,' együttesen szabva meg a jövőt,
ef Attila A Dunánál című versében.
etműről lévén szó, lényegében még
sről beszélhetünk. De Görgey elin-
ljesedett világkép megszerzése felé,
rvényszerűség útjain szívós akarat-
Olyannak tűnik ez a könyve, mint
xpozíció. Nem szokatlan jelenség,
expozíciószerű mű idősebb, az al-
útjain mélyebb jutott írónál sem.
bb eső példát idézzünk: Mesterházy
kutya című regénye is tulajdonkép-
vezetés, rátalálás az új szemléletre,
a kiteljesedés lehetősége. De te-
mindjárt, hogy Görgey Gábornál
minden annyira tisztázva, megvi-
Mesterházynál. A káotikus, ho-
sek még nem kaptak mindenütt

ejszaka képeinek
magával cipeli a
„csontjaimban nő
(Oroszlán). Juhás
tet a tónus, de a
egyre-másra tolul
lönösen a metafo
zarrak, de kitűn
„Termeid, álmaic
maidból oszlopok eneke zeng fel
dékek). A sötét pompájú versek közül is ki-
emelkedik a *Felirat a hamuvárosból*, nemcsak
expesszivitásával, a rettenet ábrázolásával, ha-
nem pozitív eszmeiségével is.

Éppen ilyenféle versei bizonyítják, hogy
mennyire szereti az életet, a friss sarjadást.
Költészetének ez a másik fő jellemzője: a meg-
újulás hite. Alig ír közéleti jellegű verset,
mégis a szocialista ihletettséget, eszmeiséget
érezzük a kötetben. Nemcsak a teremtő béke
és az alkotó munka dicséretében, hanem vágyai
szárnyalásában, a középszer elvetésében is:
„csak egyet nem szabad az aurea mediocritast"
(Szerelmi dal). A merész álmok mindig a jövő
végtelensége felé mutatnak. Nem hideg világ az
ő világa: a humánum, az együttérzés ott pa-
rázslik benne. Néhány szép képében azért van
annyi melegség, szeretet *(Asszony szilvatával)*.

Számos érdeme ellenére a kötet olvasásakor
feltámadó aggályunk, hiányérzetünk nem mú-
lik. Nem eléggé világosak a gondolati kontú-
rok, bizonytalanok szimbolikus képei; az egyes
versek nem mindig hagynak bennünk mara-
dandó nyomot, nincs határozott arcélük, külö-
nösen áll ez az *Oroszlán* c. ciklusra. Bizonyos
tisztázódást várunk, s az ezzel járó pontosabb,
plasztikusabb látásmódot. A világosság kedvé-
ért a képek töménységét is oldani lehetne. Stí-
lusát ritkán veszélyezteti pontatlan kifejezés, de
néha talán hangosabb, máskor pedig erőtlenebb
a szükségesnél. Még olyan megragadó verse-
ben is, mint a *Mózes*, zavaróak az ilyen sorok:
„a szomjhalál édes agóniája" vagy „ a szom-
júság földöntúli gyönyöre"; s a két expresszív
metafora után: „halálos bölcső mérges anya-
tej", zuhanást jelent az odavetett mondat:
„leggyönyörűbbek az utolsó percek". A köl-

Gonda Zoltán
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ALFÖLD
1964 JÚN

1021

Gonda Zoltán linómetszete

„Lovat! Lovat! Országomat egy lóért!"

Richárd jelleme nem fejlődik a cselekmény sor
az első pillanatban, s tudjuk, mindvégig az marad.
drámának, amikor szinte homály borul gaztetteire,
ember lép elénk. Igen, a Bosworth-mezei csata, ahc
sülünk Richárd halálmegvető bátorságáról, majd ke
mily magaslatokra hág Richárdban a hatalmi őrület: „Most életem a tét és én bevárom a kocka szeszélyét." Dramaturgiai, vagy épp lélektani hibát követett volna el az ifjú Shakespeare, amikor épp az igazságszolgáltatás előtti pillanatokban magasba emeli a „negatív hőst"? Aligha. Egészen másra kell gondolnunk. Arra, hogy Shakespeare a reneszánsz embere; hisz az emberben, épp ezért teljességben ábrázolja. Az öt felvonáson keresztül vérben gázoló, undorító Richárdban végre talál egyetlen egy mákszemnyi, valamivel is rokonszenvesebb vonást – a férfias elszántságot –, és máris belékapaszkodik, hogy feloldja a rémségeket, megnyugtató katharsziszben részesítsen.

Már tudom, hogy erre nem kerülhet sor. A „veszélyes buktatót" óvatosan elkerüli az új koncepció: Richárd nem kelt bennünk semmilyen más színű érzést. S most visszapergetem a filmszalagot: köznapi, szürke gonosztevővé halványult tehát a zseniális gazember. Olyanná, amilyen talán a történelem III. Richárdja volt: jelentéktelen kalandorrá. De ami jelentéktelen, az nem lehet tartópillére a drámának, nem lehet érlelő kovásza a drámai cselekménynek. S az eltolódott arányok között az sikkad el, ami Shakespeareben örök: az ember.

*

Vège az előadásnak. Megnézem az órámat: féltizenegy. Három és félóra alatt pergett le a feudális Anglia grandguignolja. Szédítő volt a tempója; ezt megadta az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 AUG 4
Hajdúbihari Napló
Gonda Zoltán

1021

GONDA ZOLTÁN: HÁZAK

et, Debrecen, Rákó-

ldényre szeptember
ber végéig férfi, női
at felveszünk. Kedd
det, vidéki férfiak
állást biztosítunk.
gyár.

li dolgozókat felve
munkára, alumí
Munkásszállás. Fia
űli női, férfi dolgo
területekre, szállást
motor- és Gépgyár
ége, Budapest, XIII.
—32.

negtört szívvel tu
elejthetetlen jó fér
k, apósunk, nagy
okonunk

ABÓ JÓZSEF
volt gazdálkodó

an, egyévi betegség
pi súlyos szenvedés
Szeretett kedves
hó 6-án, kedden
kor veszünk végső
emető I. o. ravatal
ref. egyház szer
t helyezzük örök

A gyászoló család
u. 16.
sok mellőzését kér-

M

gyártja agrokèmia szövetkezet, sellye

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

KÖNYVTÁROS

1974 -8
Gonda Zoltán
1021

Gonda Zoltán ex librise

tofon, illetve
az idézett mű. Mindent vissza lehetett
gatni: a résztvevők kérdéseire az előadó
újra megvilágította a vitásnak tűnő részleteket, a magnón újból felcsendült a zene, az előadóművész újabb verset, novellarészletet mutathatott be. A beszélgetés résztvevői nem passzív hallgatói voltak egy előadásnak, hanem részesei egy élménynek.

A minden hónap harmadik hétfőjén (tévészüneti napon!) sorra kerülő könyvtári beszélgetések témái változatosak voltak. József Attila és Derkovits, Ady Endre és Bartók művészetének párhuzamairól beszélgettek a résztvevők, a kultúra korszerű értelmezéséről vitatkoztak, a műfordítás szépségéről és nehézségéről alkothattak képet, megismerkedhettek *Csák Gyula* íróval, és nyomon követhették az írás és könyvnyomtatás, a magyar könyv fejlődésének útját. A „beszélgetések" állandó házigazdája, *Horgas Béla* író rendkívül közvetlen légkört teremtett, *Papp Zoltán* színművész nagy érzékenységgel tolmácsolta a vita tárgyához jól íl-

Trojan Marian József fametszete

Gonda Zoltán: A NAGY ÉPÍTŐMESTER

Zsatkovits Edit

1951-ben született Berettyóújfaluban. Debrecenben érettségizett idegennyelvi gyors- és gépíró tagozaton, de bölcsész akart lenni. Jelenleg a Városi Ideggondozóban dolgozik, mellette a Tanítóképző Intézet népművelés—könyvtár szakán tanul levelező tagozaton. Versei négy év óta a Naplóban, az Egyetemi Életben, az Ifjúsági Magazinban, a Magyar Ifjúságban, a Napjainkban jelentek meg.

ZSATKOVITS EDIT VERSEI:

Lepkedal

Szürkületben ázva
homályoktól fázva

lepkebálba kerekedtem
szúnyogtáncra vetemedtem
csillárfényre, gyertyalángra,
égbolton a pirkadásra
behunyt szemmel nekimentem,

sötétséggel perlekedtem,
izzó napokért remegtem,
tábortüzeket kerestem,

végül mégis mint a könnyek
befalazott anyák gyöngyszeméből,
tarkónlövött apák pörölyökléről
leperegtem
eszméletlen
fehér ház küszöbére.

Szemedben

Tenyérnyi kisdedek
zászlócskákat reppentenek
mintha megannyi
őrző gyertya lenne
alvó hűségszánon.

Hangjáték

Kútba néztél,
hogy kiáltásod
magába zárja,

rétre mentél
hogy kiáltásod
alatt meghajoljanak
legalább a füvek,

barlangba bújtál
hogy kiáltásod
visszaverődjön,
s a tulsó végén is,
ne csak elöl
nyöszörögjön,

de felerősödjön,
szörcsögő hangszórók
s egyéb mondvacsinált
tapsok helyett.

SAJTÓFIGYELŐ

legigazabban tehetségesek maguk ismerik fel az »én, József Attila, itt vagyok!« vonzó hetykesége és az »én X. Y. mindenkin keresztülnézek« taszító nyegleségek közötti különbséget. Annak az irodalmi életnek, ami nem a közlés-nemközlés, hanem valóban az alkotások miként je és felvirágoztatása körül forog, ez egyik egészséges feltétele."

A magyar irodalmi élet több mint egy évtizede hangos az úgynevezett fiatalok problémájától. A jelek nagyon arra mutatnak, hogy ennek az ügynek is múlhatatlan szüksége van ma már egy Tollankétra. Kevés dolog tisztázhatna többet, mintha egy Kosztolányi-indulatú költőnk megírná: legyen vége végre az április 1-e lejáratásnak. Enélkül sajnos a mai fiataloknak érdemleges közéleti feladatokhoz, szerepekhez való juttatása is késleltethető, ők pedig előhúzhatják az elődeiket ért nemzedéki sérelmek pajzsát és kopját. Mindez távoli utalásnak tetszhet, e cikk sajátos feladatához képest. Valójában az itt előlépő költőknek semmire sincs nagyobb szükségük, mint a nyílt, bajtársi szóra. Olyan atmoszféra, lehetőleg minél több rétegű légtér minden induló költőnek nagyon kell, amelyben mozogva a tehetség magja felforrósodik; a reája záporozó okos, kemény és mindenekfölött érette szóló olvasói, tanári, alkotótársi, szerkesztői, kritikusi visszhang által erősebbé, hangzósabbá válik alaphangja, s elenyésznek hamis, durva felhangjai. A mieink azért szorulnak rá erre kiváltképpen mert túlnyomórészt nem is oly fiatalok, mint az indításra váró poéták rendesen. Alig van közöttük most debütáló, s nem egy már fél évtizede jelentkezett irodalmi folyóiratban (Lévai, Szőke, Zsatkovits). Nem annyira a megkésettség, inkább a tartósan elhúzódó vajúdás, a válságos második születés jellemzi tehát e társaság nagy részét. Könnyű volna ebből a tehetség fogyatékosságára következtetni, ám nemrégiben épp egy másik vasárnapi mellékletben töprengett Héra Zoltán azon a tényen, hogy az irodalomtörténet nagyjainak jelentős hányada a negyedik évtized után találta önálló hangjára. Mégsem óvatosnak, hanem türelmesnek kell lennünk a közel harminc évesen még mindig a pálya legszélén toporgókkal. Semmi esetre sem engedékenynek, elnézőnek vagy jótékonynak, hanem éppenséggel következetesen szigorúnak. Csak így tudjuk megértetni, elfogadtatni, hogy a nyitottság, a számontartás, a velük való törődés nem jelenthet többet, minthogy várjuk érteni és értékelni akaró módon önmaguk megújításáról tanúskodó műveiket. De ezeknek is a teljes mezőnybe futva, annak értékviszonyaiban gondolkodva lesz helyük, ahol természetszerűen egyre jönnek a friss erők, kevesebb tehertétellel (Nyilasy, Szabó, Tomka).

Ezeknek az elveknek a szellemében alakult újjá közel másfél éve a debreceni írócsoportnak és az *Alföld* szerkesztőségének Fiatalok Stúdiója. Az alant szereplők mindnyájan résztvevői az ott folyó munkának, képviselik a stúdió második rajá, mely a jövő év elején az *Együtt*-höz hasonló antológiában szándékozik a szélesebb szakmai nyilvánosság elé lépni. A hangsúlyozott nyitottság, a személyi fenntartások helyett az új művek után igazodó program megvalósításában szinte hónapról hónapra bukkanhatnak és bukkannak is fel olyan szerzők, akik rövid időn belül akár a soron következő antológia szereplői is lehetnek (Kriston Vizi József, Jován László, Ihos István, Domokos Lajos). Akármennyire becses tett az antológia összeállítása, bármennyire fontos a folyamatos együttes és egyéni megjelenés útjának egyengetése, a műhely tevékenysége nem korlátozódhat erre. Ebből a szempontból komoly eredményeket vallhat magáénak a kör. A múlt évben elsőként kért szót az irodalmi alkotókörök közül a Magyar Ifjúság újjászervezett kulturális mellékletében, önálló oldalt kapott az Egyetemi Élet-ben, s az antológia szerkesztése — bár kissé vontatottan — halad. Külön kell szólni két megvalósult elképzelésről, az úgynevezett olvasótáborokban (Álmosd, Balmazújváros, Debrecen) vállalt csoportvezetésről és a hajdúnánási képzőművész-irodalmár táborozásról. Megkülönböztetett jelentőségük onnan fakad, hogy ott ösztönözték, lendítették résztvevőiket, ahol a legszükségesebb volt: a korszerű költői közéletiség és elkötelezettség kiküzdésében. Aligha kétséges, hogy ez a fajta szemléleti tágulás, mozgékonyabbá válás előbb-utóbb előnyösen érezteti hatását a költői tudat- és életforma más köreiben is, főként a szorosabb értelmű ars poeticában s következésképpen az egyedi versekben.

Válaszoljunk most már tömören a bevezető kulcskérdésére: van-e Debrecennek akár csak egy tucat olyan formátumú induló költője, akire legalább a szűkebb pátria irodalomértő közönségének, valamint az országos szakmai közvéleménynek feltétlenül figyelnie kell. Pillanatnyilag nincs, ezért törekedni kell, hogy mihamarabb legyen. „Amíg [illegible] sem pótmegoldás az ilyen vasárnapi

Kun András

NYILASY BA

Megjöttek már az
Tükör-útvesztő le
viharvasút a szél.
Csomós vagyok, n
riadt, mint a görn
Ha meg akarsz isn
ebbe a tél-tükörbe

Soká áztak az utal
aztán megjött a hó
két tündérre tellet
egy táncra,
és hogy a töredéke
be mertem vallani

Hegyek nőttek, völ
hazugságok, igazsá

Úgy teltem meg ve
ahogy a föld a téll
csak múlna már e

Bonts hát ki engen
Mikor születtem
a földre gyöngy sz
S igét szomjazik a
virágok és autóuta

Nem vagyok jó se
teve púppá válok,
Hortobágyra egy c
két hegyet csinálo

Nem vagyok jó se
misepappá válok;

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Hirlap

Gonda Zoltán

1974. NOVEMBER 7, CSÜTÖRTÖK 9

1021

Gonda Zoltán rajza

„Ki a f

Három levél a harmincas évekből: *Bajcsy-Zsilinszky Endre:* „...igen nagy öröm számomra, ha Te mellém állasz és komoly, férfias meggyőződéssel, reális tudásoddal és cselekvőkészségeddel segítesz nekem, akit oly sokan elhagytak, akik az én szárnyaim alól fúrták bele magukat ökörszem módjára a levegőégbe. Te inkább bíráltál engem, nem úgy, mint olyanok, akik tömegeket eskettek fel az én nevemre, aztán cserbenhagytak." *Balogh Edgár* a *Sarlótól:* „...*elveket* (vigyázz) *fel ne adj*, mert az — árulás gyávaság és rossz taktika." *Erdei Ferenc:* „Te beszélsz a szocializ-

SAJTÓFIGYELŐ
SAJTÓSZOLGÁLAT
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
19.4 NOV 14

VALÓSÁG

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán rajza

ka az
között.
of Time
Hága, 1
Symmetr
(Institut
valók.

Tömegk

Ország, városok	Tv-nézés (teljes mint	Tv-nézés (csak nézé	Tömegkom. e használata (teljes mi	Szabadidő-tevékenysé (teljes mi	Szabad idő k kom. eszk fordított
Belgium (országos)	85	139	131	297	44,1
Bulgária (Kazanlik)	15	95	79	231	34,2
Csehszlovákia (Olomouc)	66	135	116	240	48,3
Franciaország (6 város)	58	107	91	246	37,0
NSZK (országos)	61	123	98	264	37,1
NSZK (Osnabrück)	74	128	112	300	37,3
NDK (Hoyerswerda)	81	124	108	233	46,4
Magyarország (Győr)	42	124	85	200	42,5
Peru (Lima-Callao)	54	125	87	309	28,2
Lengyelország (Torun)	70	130	120	263	45,6
USA (44 város)	92	131	139	304	44,1
USA (Jackson)	101	142	138	313	44,1
Szovjetunió (Pszkov)	38	109	113	247	45,7
Jugoszlávia (Kragujevac)	36	127	87	311	30,0
Jugoszlávia (Maribor)	41	111	80	221	36,2
Nagy-Britannia (London körzete)	101	130	131	309	42,4

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Hajdúbihari Napló

1974 NOV 15

Gonda Zoltán
1021

GONDA ZOLTÁN GRAFIKÁJA

Asztalos szakmunkást, valamint kazánfűtőt felvesz az Alföldi Nyomda, Debrecen, Böszörményi út 6. szám.

Konyhai dolgozót helyettesnek azonnal felvesz a Zrínyi Ilona Gyermekotthon, Bem tér 13.

Felveszünk gépkocsivezetőt, áruértékesítőt és 6 órai munkára kisegítőt. BARNEVÁL, Diószegi út 1.

A Hajdú-Bihar megyei Tanács Építőipari Vállalata felvételre keres gyakorlattal rendelkező normaellenőrt, keres továbbá asztalost, lakatost, kőművest, víz-, gáz-, központifűtés-szerelőt, segédmunkást, gépkezelőt. Jelentkezés: Simonffy utca 34.

Hegesztőket, esztergályosokat alkalmaz a MÁV debreceni Járműjavító Üzem.

AGROKER Vállalat állandó munkára gépírót alkalmaz. Jelentkezés Diószegi út 3—5.

Közgazdasági technikumi vagy kereskedelmi szakközépiskolai végzettséggel rendelkezőt, ügyviteli munkakörbe azonnali belépéssel felveszünk. VASVILL Debrecen, Vágóhíd u. 7/B.

Asztalos szakmunkásokat állandó munkára alkalmaz a Hajdú-Bihar megyei Vendéglátó Vállalat. Jelentkezés a műszaki vezetőnél. Debrecen, Bajcsy-Zs. u. 58.

Dolgozókat alkalmaz

A Szék- és Kárpitosipari Vállalat keres asztalossegédeket, faipari gépmunkásokat, anyagtéri máglyázókat, éjjeliőrt, női és férfi betanított és segédmunkásokat. Salétrom utca 5., munkaügy.

A Debreceni Asztalos és Kárpitos Ipari Szövetkezet (DAKISZ) vizsgázott kazánfűtőt felvesz. Jelentkezés: Galamb u. 1—3., munkaügyi vezetőnél.

Takarítónőt azonn felveszünk. Debrec Szövetkezet, Hatvan kezni lehet II. em. 3

Gépíró-adminisztrá ár 2-i belépéssel fel kép-forgalmazási V kenyfilm Kirendeltsé Szoboszlói út 21. érettségi, gyors- és g ség.

Felveszünk

férfi és női betanított munkásokat,
gázkazánkezelőket,
elektromos targoncavezetőket,
autóbuszvezetőket.

Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat

A HUNGÁRIA
MŰANYAG-FELDOLGOZÓ VÁLLA
2. SZ. GYÁREGYSÉGE

vezető beosztásokra felves
egyetemi végzettségű közgazdá

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
1975 JUN 8

1021 Gonda Zoltán

Gonda Zoltán: Ketten

cell karikatúrája
fotók dr. Enyedi
eményének egyes
készültek.)

A machinisták a tűzeseteket, a tüzek
sában kifejtett tevékenységüket, a társ
tisztviselőinek és tagjainak nevét *Di*
mukban örökítették meg. Az 1802. júniu
tűzvész alkalmával a machinárium is
semmisült, a benne levő Diáriummal eg
Ezért 1803-ban újat nyitottak, s benne na
szerűen feljegyezték a tűzeseteket. Szó
nyos adatokból, tanárkari jegyzőkönyve
levéltári okmányokból olyan korábbi tű
tekről is tudunk, melyek oltásában a de
nagy serénységgel vettek részt.

1719. július 17-én leégett a város
délnyugati része: összesen 400 ház, öt
szék, hét vendéglő, a posta és öt szára
lom. Július 29-én a Csapó utcán 12

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 ÁPR 27

Hajdúbihari Napló

1021 d/c Gonda Zoltán

Gonda Zoltán: Április

ti hagyomány

S itt érdemes a haladó hagyomány mibenlétére emlékeztetni: „A nem forradalmi, de a forradalmi folyamat irányába mutató, előkészítő, az osztályelnyomás ellen fellépő, a nép mellett álló hagyomány." Ez képezi történelmünk jórészét, igen színes anyag, tehát érzelmileg is jól „adminisztrálható". A debreceni és megyei haladó hagyományok állandó (nemcsak évfordulón, nemcsak a kitűnő Kaleidoszkóp, s egyéb alkalmakkor) hasznosítására nagyobb figyelmet kell fordítanunk.

A harmadik kör eddig fölöttébb tisztázatlan volt. Arról a nemzeti kincsről van szó, mely tartalmát tekintve, ideológiai töltését illetően nem haladó ugyan, de érték, színvonalat jelent művelődéstörténetünkben, s amelyet — kellő kommentárral — de fel kell használnunk. Olyan példákat említhetnénk, mint a templomok freskói, festményei, vagy a zsoltár dallam- és szövegkincsünk, vagy a debreceni Református Kollégium, mint olyan, vagy „Pázmány Péter írásai, Eszterházy Pál herceg zeneszerzői tevékenysége" stb.

Arról van szó, hogy ezeket elsősorban? Nem. Az értékrend ma is osztályszempontoknak engedelmeskedik. De ezekről igenis szó kell, hogy legyen: ezek is beletartoznak a nemzeti hagyományba és a szocialista állam ma már kiterjeszkedhet ezek befogadására is. Nem mindenáron, nem kritikátlanul, de nem is

szet- és társadalomtudomány között) biztosítása nem egyszerű dolog. Mégis, mi vezetne eredményesebb neveléshez? Legalábbis három dolog.

1. Le kellene küzdenünk szemléletünk merevségeit.

2. Ezen belül: Ne szaktárgyat oktassunk, hanem képességeket fejlesszünk általa, ne reprodukálásra, hanem gondolkodásra, ne befogadásra, hanem felfedezésre tanítsunk, ne ismereteket oktassunk, hanem ismeretelsajátításra neveljünk — elsősorban.

3. Az oktató-nevelő munka gyakorlatában az órák szövegébe iktatni-olvasztani a folytonosság szempontjából összes és fontos témákat és a helyi hagyománykincset is.

Igen ám — mondhatják, de hogyan, amikor nincs benne a tanmenetben, a tankönyvben? Igaz. De benne van a „nagykönyvben": a szívünkben és agyunkban! (Ez utóbbiban a szükségszerűség gazdaságitársadalmi okainak felismeréseképpen.) S ha ebben vonzóan van ott, és színes sugárzásban, akkor — legalábbis az informatív kategóriában — benne lehet „előírás" nélkül is. Mellesleg előírásosan is benne van. Közismert, hogy a tananyagot tavaly óta három részre osztották: törzs-, kiegészítő és tájékoztató anyagra. Ez utóbbiba „minden belefér". Ezt nem kell az ifjúnak megtanulni s éppen ezért(?) lesz, vagy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

1975 JUN 14
Gonda Zoltán
1021

Gonda Zoltán rajza

— *mint brigádtagok — készítették el a függönytartókat, a tornaszoba ablakrácsait, az elektromos válaszjelző készüléket a fizikai előadóban, és így tovább.*

Mindennek a település áttekinthető, kicsiny közössége adja magyarázatát? A rokoni, ismerősi kapcsolatokon keresztül szinte a község valamennyi lakója érdekeltté tehető az iskolát érintő ügyekben... Kolombusz tojása? Lelkes szervezőmunkával csupán el kell kezdeni, és már megy is „magától"...

De ha ez így van, akkor miért nem általános a tataházai általános iskola példája?

1975 AUG 10

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán metszete

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.

m ára

nerikai tőkebehatolásoktól. Hi-
atalos értékelések szerint a het-
enes években a kanadai ener-
iaipar fejlesztésére *50 milliárd*
ollárt kell fordítani, és ehhez
ülföldi tőkét kell igénybe ven-
ni. A hitelforrások jelentős ré-
sze amerikai lesz, és készülni kell
az ezzel kapcsolatos amerikai ex-
panzió ellensúlyozására. A kana-
dai exportban *egészségtelenül*
nagy súllyal szerepel a nyers-
és a fűtőanyag. Azonkívül, hogy
ez sok ezer munkahelytől meg-
fosztja a kanadai munkásokat,
erősen *függő helyzetbe* hozza a
fogyasztó országok, mindenek-
előtt az USA gazdasági konjunk-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
1975 . 1

Gonda József
1021

Metszet.

élet

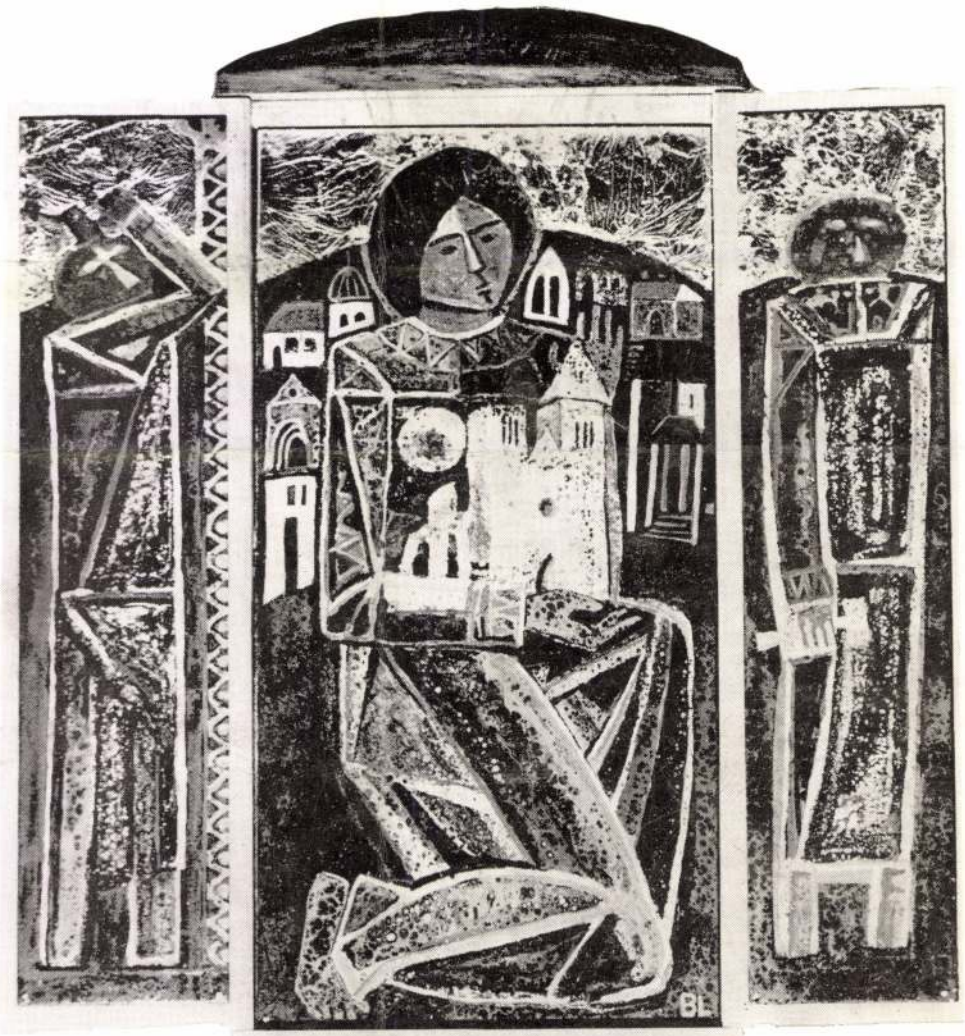

IRODALMI,
MŰVÉSZETI
ÉS KRITIKAI
FOLYÓIRAT

1975/1

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 . 1

ÉLETÜNK

Gonda Zoltán

1021

GONDA ZOLTÁN RAJZA

kiderült, hogy a pap irányítja. Nádasdon, Iván
kultak olyan pártszervezetek, amelyekre lehet
áthelyeztek egy még nehezebb területre: az őris
dolgoztam Országh Lászlóval, akit egyszer a koa
Rábába.

— Mivel közlekedtek?

— Gyalog. Akkoriban még biciklink sem vo

— És győztek?

— Alig múltam húszéves...

— Sorolja fel, mi mindent csinált még 30 é

— 1947-ben a Megyei Földhivatalhoz küldöt
goztam itt együtt. Később megbíztak azzal, hogy számoljam fel a Mezőgazdasági Kamarát, és szervezzem meg a Mezőgazdasági Igazgatóságot. Szép munka volt ez is. A DÉFOSZ-szal együtt szerveztük a termelőszövetkezeteket, tompítottuk a kulákság előretörését. Egyszer egy faluban azért kellett erélyesen fellépnünk, mert a kulák szinte állati sorban tartotta a cselédeit. Istállóban háltak, emberhez méltatlan bánásmódban részesültek. Pedig akkor már győzött Magyarországon a proletárdiktatúra.

— S mi volt még?

— Negyvenkilencben mezőgazdasági szakiskolára vittek. Aztán rövid ideig egy hasonló iskolának lettem az igazgatója. Békési kucsmás parasztoknak magyaráztam a gazdaságpolitikát. Celldömölkön a járási mezőgazdasági osztály vezetését bízták rám, majd néhány éven át a néphadseregben teljesítettem szolgálatot. Tiszt voltam. Megbetegedtem, leszereltek. Újra a tanácsi munka adta vissza az életkedvemet. Ötvenhatban a karhatalmat szerveztem, ötven-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 MÁR 8
Közalkalmazottak

Gonda Zoltán

LEGENDA 1021

) Gonda Zoltán (Debrecen) metszete

tőfi Sport Club eredményei

sztaliteniszezők

in, Szabó Gabriella, Oláh Zsuzsa) ezüstérmet, Bogyó Katalin még gy bronzérmet nyert. Mindhárnan megkapták az MNK érdemes fjúsági sportolója kitüntetést, Szabó Gabriella 1974-ben az év ásodik legjobb ifjúsági sportolóa lett. Az újságírók szokásos év I. o. csapabajnokságot és így bekerült az OB II. osztályába. Tartalékcsapatunk és a harmadik csapatunk egyaránt a 9. helyen végzett.

Az élsport és a versenyszerű sport mellett széles tábora van a tömegsport keretében szerve-

A SZOLNOKI

A Szolnoki Munkás Teste Egyesület 1919-ben alakult. követően a fasiszta rendszer döztetése miatt igen nehéz kö mények között, szűkös anyagi kal tevékenykedett. Ennek e nére már ekkor jelentős sike ket elérő szakosztályai vol

14 szakosztály

A felszabadulás után az eg sület elsősorban a labdarúgás volt termékeny talaja. E sp ágban fokozatosan léptek m magasabb szintre, NB III-tól e szen az NB I/B-ig. A szakoszt sok tehetséget nevelt ki. In indult el és került a Bp. H védba *Kelemen, Pál*, a Bp. sasba *Vidáts*, a Győri Rába E ba *Sebők* és legutóbb *Mile*.

Mint az egyesület versenyz szerzett a Müncheni Olimp bronzérmet kajakozásban, az óta már többszörös világbajn *Csapó Géza*, aki jelenleg a S gedi EOL sportolója.

Ma az egyesületben 14 szako tály működik. A labdarúgók NB I/B megszűnése után NB

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

Magyar Hirlap

Gonda Zoltán

MOZAIK 41

Az anyák napjára – Gonda Zoltán metszete

A régi ház előtt a két gyerekkel
(Keller Gábor felvétele)

előre"), s hozta a képet. Ki lehetett? — kérdi több mint harminc év múltán Bekcsurov. Mi a magunk részéről — amellett, hogy közöljük a képet — csak meg-

Statisztikai adatok útjain

Kiadványok t

alá tartozó — *Központi Statisztikai Hivatal*. Amely a szervezetébe tartozó fővárosi és megyei *statisztikai igazgatósá-*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 APR 4

Hajdúbihari Napló
Gonda Zoltán

... is milly példásan reszült ott!

1021

GONDA ZOLTÁN: TAVASZ

te a mindent, azokkal kellett n
termett, amennyi vetőmagnak e
jutott az állatoknak. A traktoro
radtak. 28-as, G—35-ös és K—55
mös traktorként emlegetik ezek
anyag jelentette, nem volt miből
is szójárás a községben a „zöldhi
zet minden bevetett hold földre
sított. Ez volt a szövetkezet „üze

— Aztán jött a földosztás.

— Maga a szövetkezet végezte
a nincstelenek, az egykori cselé
élők nem hagyták el otthonaikat, földet kaptak, tagok lettek. Raktárakat, műhelyeket foglaltunk, átmentettük a helyzetet. A cselédsorban élők valamennyien a gazdálkodáshoz jól értő emberek voltak, a föld, a munka szeretete pótolta a hiányosságokat.

— Hogyan végződött az első év, a próbaidő?

— A gyűlésen, ahol számba vettük az eredményeket a reakció támadása ellen már volt ellenérvünk, a jó, a közös munkájából származó termés. Megküzdöttünk érte. Alkatrészért vonattetőn utaztunk Pestre zsákokkal, papírok, bélyegző, pénz nélkül. A minisztériumban még a volt gazdatisztek ültek. Egy nyilatkozat ellenében — hogy majd a termésből fizetünk — mégis sikerült megszerezni, ami kellett. De lehetne sorolni a nehézségeket, melyeken a magunk erejéből kellett úrrá lennünk.

— Mi volt a következő állomás?

— Amikor megalakultak a földműves szövetkezetek. Addig tulajdonképpen a közösségünk a levegőben lógott, jogi alapok nélkül. A gazdaság akkor a szövetkezet szárnyai alá került. A gabonabegyűjtés, a termelési hitelek intézése, az akciós állatvásárlások jelentették a segítséget.

— Mikor lett a közösségből termelőszövetkezet?

— Ennek az alapokmánya már ott lóg a falon, rajta a dátum: 1948. október 1. A közös gazdálkodás legfejlettebb formája, a hármas típusú termelőszövetkezeti csoport, a Dózsa TSZCS megalakulását jelzi. Törvényes engedéllyel, a szabályoknak megfelelően kezdett gazdálkodni a 38 alapítótag a 700 holdas közös területen. A gyarapodás évei következtek, egyre másra léptek be az új tagok, növekedett a földterület is. 1956-ra már másfélezer holdon gazdálkodtunk, a taglétszám pedig 150-re növekedett.

— Az ellenforradalom idején Újfaluban az egyetlen „bázis" a Dózsa Termelőszövetkezet volt.

— Az egyetlen közös gazdaság a mienk volt, amelyik nem oszlott fel. Együtt maradt a tagság, megvédtük a közöst. Az ellenforradalom leverése után hiánytalanul megvolt mindenünk, zökkenőmentesen folytathattuk a gazdálkodást.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Magyar Hirlap

Gonda Zoltán

1021

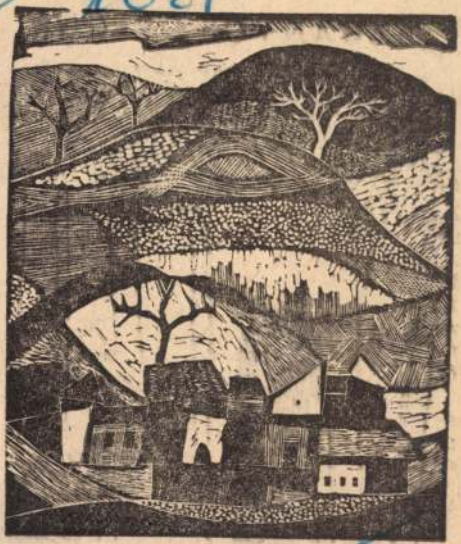

Gonda Zoltán metszete

MAGÁNYOS ÖREGÚR

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁR 13

Hajdúbihari Napló
Gonda Zoltán

1021

Gonda
Zoltán:

TANYA

etőnél. (GOCS-kapu-

egyei Állami Építőipa-
zgyár területén törté-
ztatással középfokú
gy főiskolai végzett-
erőkészítői és művezető-
lattal rendelkező per-
gépírót és közgazda-
képesítéssel gép-
lkalmaz. Jelentkezés:
személyzeti osztá-
n, Kálvin tér 9—11.

gyár felvételre keres
betöltött női munka-
int szakmai gyakor-
ző kertészt állandó
ntkezni lehet gyár-
unkaügyi csoportjá-
Hét vezér u. 16. sz.

kat, heti 40 órás munkahettel és fizetett szabadnappal. Jelentkezés: Állatifehérje, Debrecen, Diószegi út 183/B.

Marós, köszörűs, lakatos szakmunkásokat és segédmunkásokat azonnali belépéssel alkalmazunk. Jelentkezés ÉPGÉP Alkatrészgyár. Debrecen, Ispotály u. 10. és Balmazújváros, Debreceni út 2.

Kőműveseket, vasbetonszerelőket és építőipari segédmunkásokat felvesz a Bőripari Vállalat, Debrecen. Vágóhíd u. 3. szám.

Női és férfi segédmunkásokat, lehetőleg egészségügyi könyvvel felvesz az Üdítőital-ipari Vállalat, Debrecen, Epreskert u. 5.

Debreceni Cipőipari Szövetkezet a nádudvari és biharnagybajomi

olcsó bérű,) lakásomat ké
szobásra, vagy nagyob
alapterületűre. Érdeklődn
egész nap. Soltész László.

Egyszoba-étkezős, szöve
kezeti lakás eladó. „Május
jeligére a kiadóba.

Beköltözés (március vége
előtt, elcserélem Sinai M
u. másfél szobás, szövetke
zeti lakásomat nagyob
szövetkezetire. Ajánlatoks
„Március vége" jeligére
kiadóba.

Elcserélem kétszoba-komfortos, nagy lakásom más-fél szobás, vagy minigarzon lakásra a Vénkertben. Debrecen, Vörös Hadsereg útja 58. fszt. 1. Seres.

Elcserélem szoba, konyha

veszek. Mikszáth Kálmán u. 16. II. 11.

ÁLLÁS

Jól dolgozó, hol fodrászsegédet azonnal felveszek. Gaál Dezsőné, Április 4.

Fiatal házaspár (ápolónő) egyedülálló, szellemileg ép idős néni gondozását vállalja lakásért. „Külön bejáratú szoba" jeligére a kiadóba.

Parkettázást, száraz

TISZTELT HÖLGYEM/URAM!

A Kölcsey Ferenc Megyei Közművelődési Intézet az elmúlt évi Art Expo szakmai sikereinek alapján az idén második alkalommal szervezi meg

2000. április 27-30-ig a

2. DEBRECENI KORTÁRS ART EXPOT,

a Magyar Képző-és Iparművészek Szövetsége Kelet-magyarországi Csoportja, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete Hajdú-Bihar Megyei Csoportja és a Hortobágyi Alkotótábor szakmai támogatásával.
Debrecen képzőművészeti élete jelentős művészekkel büszkélkedhet, akik európai mércével is a magyar képzőművészet legjelentősebb alkotói közé számítanak. Elég, ha Medgyessy Ferenc, Holló László vagy Gáborjáni Szabó Kálmán nevét említjük.
E múlt értékeiből merítve, a jelen helyi értékeit ötvözve kívánunk országos jelentőségű és kitekintésű kortárs művészeti alkotásokat, értékeket bemutató kiállítást és vásárt rendezni.
A Debreceni Kortárs Art Expot a kiállítók részére üzleti, kereskedelmi céllal rendezzük meg.
Intézményünk számára megtisztelő feladat a kiállítás sikeres és színvonalas megrendezése.

Referenciaként néhány adat eddigi munkánkról:

A Debreceni Országos Nyári Tárlat, a Debreceni Tavaszi Tárlat és a Hajdú-Bihar Megyei Őszi Tárlat rendezése több mint egy évtizede.
Üzleti, műkereskedelmi tapasztalatunkat az eddig hét alkalommal megrendezett Karácsonyi Műtárgy Aukció alapozta meg, mely ma Magyarország legnagyobb és legsikeresebb vidéki aukciója.
Hívjuk és várjuk a galériákat, a művészeti társulásokat és az egyéni alkotókat (a MAKISZ és a MAOE tagjait), akiknek ez a rendezvény értékesítési lehetőséget ad. Várjuk a művészellátó, művészeti kellékeket előállító és forgalmazó cégeket, folyóiratokat és kiadókat.
Reményeink szerint ismét sokarcú és sokszínű kiállításra várjuk a képzőművészeket, iparművészeket, fotóművészeket és egyéb kategóriában alkotókat.

A későbbiekben a résztvevőknek részletes tájékoztatót küldünk az operatív tennivalókról.

Természetesen bármilyen részletkérdéssel kapcsolatban szívesen várjuk érdeklődésüket, akár személyesen is.
telefon: **52/413-977/14, fax: 52/416-040**

Bízunk benne, hogy jelentkezésével megtiszteli és a sikeréhez részvételével hozzájárul a 2. Debreceni Kortárs Art Expohoz.

Debrecen művészetszerető és művészetpártoló polgárai nevében szeretettel várjuk Önöket városunkba.

Debrecen, 2000. február 10.

Tisztelettel:

Lukovics András
igazgató

Máté László
kiállításszervező

JELENTKEZÉSI LAP

2. DEBRECENI KORTÁRS ART EXPO

2000. április 27-30.

Kölcsey Ferenc Megyei Művelődési Intézet Bartók Terem
(Debrecen, Piac u. 11-15. Grand Hotel Aranybika)

A kiállító, szerződő (cég vagy személy) teljes neve:.....

.....

Rövidített neve:.....

Címe:.....helység.....utca, tér

.....házszám.....irányítószám

Telefon:.....Telefax:.....E-mail:.....

Vezető neve, beosztása:.....

Ügyintéző neve:.....Telefon:.....

Bankszámlaszám:.....

Milyen tevékenységi körrel kíván bemutatkozni (kiállító művészek neve, alkotás műfaja stb.):

.....

.....

.....

.....

Milyen kategóriában kíván résztvenni:

galéria | művészeti társaság | egyéb kategória

egyéni művész

Területi igény:.....folyóméter (200x100 cm fehér festett paraván)
Díj: 3.300 Ft/fm+ÁFA (mely magába foglalja a kiállítás helydíját, a felépítést, a kiállítási jegyzékbe való felvételét és az általános propagandát)

JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ: március 20
(A területi igényeket a jelentkezések sorrendjében elégítjük ki.)

Az igényelt terület költségét számlájuk alapján, vagy megküldött utalványon április 15-ig befizetem.
A jelentkezési lapot, mint szerződést elfogadjuk a hátoldalon megjelölt feltételekkel.
Dátum:.....

.....
cégszerű aláírás

Visszaküldendő:
Kölcsey Ferenc Megyei
Közművelődési Intézet
Máté László kiállításszervező
4026 Debrecen, Kálvin tér 2/a.
telefon: 52/413-977, fax: 52/416-040
E-mail: kolcsey@c3.hu

SZERZŐDÉSI FELTÉTELEK

a 2. Debreceni Kortárs ART EXPO vonatkozásában
a Kölcsey Ferenc Megyei Művelődési Intézet és a SZERZŐDŐ FÉL között

1., JELENTKEZÉS

A jelentkezési lap - a SZERZŐDŐ FÉL - cégszerű aláírt példányának megküldésével történik. A SZERZŐDŐ FÉL jelentkezése alapján igazolja, hogy a szerződési feltételekben foglaltakat elfogadta.

2., A KIÁLLÍTÁSI TERÜLET

kijelöléséről a Kölcsey Ferenc Megyei Közművelődési Intézet határoz, mely kijelölést a szerződő fél részére a rendezvény nyitása előtt 15 nappal megküldi.

3., A JELENTKEZÉS ELFOGADÁSÁT

a Kölcsey Ferenc Megyei Közművelődési Intézet a számla, illetve utalvány megküldésével igazolja vissza.

4., Az ART EXPO-ra SZERZŐDŐ FÉL

lehet kiállító, kollektív kiállítás összefogója (művészeti társulás) és szervező.

5., A SZERZŐDŐ FÉL

saját területén csak olyan termékeket, szolgáltatásokat állíthat ki, amelyet előzetesen a jelentkezési lapon feltüntetett és az a kiállítás témakörébe tartozik.

6., A KIÁLLÍTÁS RENDEZÉSE

és a nyitva tartás alatt a kiállított tárgyak őrzéséről a Kölcsey Ferenc Megyei Közművelődési Intézet megbízásából a Hajdúsági Sólyom 2000 Kft. gondoskodik.

7., A KIÁLLÍTÁS ÉS VÁSÁR TERÜLETÉN

csak a saját területen és saját kiállításra vonatkozóan lehet hirdetés és bármilyen reklám tevékenység. Ettől eltérni a Kölcsey Ferenc Megyei Közművelődési Intézet előzetes engedélye alapján lehet.

8., A RÉSZVÉTELI DÍJAT

a jelentkezési lapon megadott határidőig (április 15-ig) kell átutalni, illetve utalványon befizetni. A kijelölt helyet csak a befizetés után lehet elfoglalni.

9., Az ART EXPO

szolgáltatásait 25 %-os ÁFA terheli a jogszabályoknak megfelelően.

10., LEMONDÁS

a rendezvény nyitása előtt egy hónappal 50 %-os részvételi díj megfizetését jelenti.
Az egy hónapon belüli lemondás esetén 100 %-os részvételi díj fizetendő kötbér címén.

NAPLÓ KULTÚRA 1999. május 6., csütörtök

Itt valami nemes patina ragyog

Sümegi György művészettörténész a kortárs art expó jelentőségéről és közönségéről

G. BÁLINT PÉTER

Debrecen (HBN) – A város első kortárs art expóját Sümegi György művészettörténész, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának főtanácsosa nyitotta meg.

– Mi lehet a szerepe a mai művészeti életben egy ilyen jellegű rendezvénynek? – intéztük hozzá kérdéseinket.

– Szüksége van rá a kortárs művészeknek és a kortárs művészetnek. Hogy együtt, közösen oldjuk meg a felmerülő problémákat.

Formahű esztétika

– Ez szép, de túl általánosan hangzik. Debrecenről például sokan gondolják úgy, hogy inkább irodalmi és iskolatörténeti hagyományaival büszkélkedhet, mintsem a képzőművészetiekkel. Mégis a hajdúsági megyeszékhelyen rendezik az expót. Nem furcsa ez?

Kapcsolatok, tájékozottság és pénz kérdése.

SÜMEGI GYÖRGY

– Egyáltalán nem. Mindig voltak itt ismert és elismert alkotók. A debreceni művészet egy picit mindig más volt. Más volt színeiben, formáiban. Sokkal hagyományőrzőbb, gyökerektől indulóbb. Esztétikájában formahűbb. A debreceni művészet remekeit folyton beragyogta valami megmagyarázhatatlanul nemes patina. A sajátos táji környezet, a Hortobágy mindig adott témát és teremtett miliőt a festőknek. Ezt a sajátos ragyogást időnként még az itt kiállított képeken is érezni.

Bizalom a közönségben

– Az eseményen vásárolhatnak is az érdeklődők. Mekkora a mai Magyarországon az a réteg, amely pénzt áldoz erre a célra?

– Aki műtárgyat alkalomszerűen vásárol vagy rendszeresen gyűjt, rendelkezik egyfajta polgári mentalitással. A polgár egyfelől pénzt akar keresni, másfelől igényes szórakozást kíván teremteni magának. Úgy érzem, a rendszerváltást követő néhány éves stagnálás után újra van igény festményekre, szobrokra, kerámiákra. Újra vannak olyanok, akik felismerték ennek az eszmei és anyagi értékét.

– Csakhogy ez a régió nem tartozik az ország fejlettebb, polgárosultabb részei közé. Nem biztos, hogy a vásárlóképes kereslet megfelelő. Adódik a kérdés: üzleti szempontból nem lett volna szerencsésebb máshol bemutatni a kiállított anyagot?

– Magyarország minden részéből jöttek képzőművészek. Ez azt mutatja, sokan hisznek ebben a városban, a közönségében. Ha Debrecenben van erős szándék és akarat, az mindig magával húzza az embereket, a művészetpártoló polgárokat.

– Ön szerint mennyire népszerű ma a kortárs művészet?

– Szerencsére sok a korban és lélekben ifjú, ambiciózus alkotó. De a pénz, persze, nagyon sok mindent meghatároz. Bárki hozzájuthat olyan műtárgyhoz, amely évtizedek múlva híres és nevezetes lesz, és nagyon sokat fog érni. Kapcsolatok, tájékozottság és pénz kérdése az egész.

Galériák:

Carpenter Galéria
Debrecen, Petőfi tér 7/a.
4025
Kiállító művészek:
Kesztyűs Ferenc, Kozma István

Egri Galéria
Eger, Érsek utca 8.
3300
Telefon: 36/320-595 Telefax: 36/320-596
Kiállító művészek:
Báró Péter, F. Balogh Erzsébet, Debreczeni Zsóka, Győrfi András, ifj.Herczeg István, Hervai Zoltán, Kozma István, Kovács Zoltán, Krüzsely Gábor, Matyikó Tibor, Nagy Villő, Papp Ildikó, Pelcz Zoltán, Pogonyi Tibor, S. Fehér Anna, Szurofka Zoltán

Gold Art Kortárs Képzőművészeti Bemutatóterem
Budapest, Katona József utca 10/a.
1137
Telefon: 06-30-9335701 Telefax: 3768526
Kiállító művészek:
Kurucz István András, Muzsnay Ákos, Szabó Tamás

Kortárs Galéria
Debrecen, Batthyány u. 5.
4024
Telefon: 52/410-851 Telefax: 52/411-223 E-mail: koncz@matav.hu
Kiállító művészek:
Bényi Árpád, Bod László, Borsos Miklós, Bozsó János, Burai János Csikós András, Csomor Katalin, Derecskei József, Dobay Zsuzsa, Duschanek János, Égerházi Imre, Erdélyi Tibor, Fáy Győző, Fejér Csaba, Fekete Zsolt, Fodor József, Galambos Tamás, Heddy Kun (Izrael), Hintz Gyula, Holló László, Hornyik Zoltán, Kakuk Tünde, L. Ritók Nóra, László Ákos, Lotz Károly, Papp Gábor, Pleidell János, Reich Károly, Sonkoly Tibor, Sütő János, Szilágyi György, Szucsán Károly, Várkonyi János, Zoltai Attila, Borbás Tibor, Kocsis Előd, Kutas László, Melocco Miklós, Návay Sándor, R. Kis Lenke, Kiss Kovács Gyula

Patak Galéria
Szigetszentmiklós, Gyári út 12.
2310
Telefon: 24/368-111 Telefax: 1 285-1448 E-mail: Kőszegi János gland@elender.hu
Kiállító művészek:
Bándföldi Zoltán, Burai István, Fátyol Zoltán, Domján Gábor, Deli Ágnes, Csokai László, Czakó Rita, Chesslay György, Damó István, Deli Ágnes, Dusanka Jablanovic, Dévényi Mónika, Gubis Mihály, Győrffy Sándor, Kéry Mihály, Kosch Péter, Malovecz Ildikó, Miklós Árpád, Simon József Somogyi György, Szabán György, Szomor László, Takács Máté, Zsin Judit

Plaza Galéria
Debrecen, Péterfia u. 18.
4026
Telefon:425-610
Kiállító művészek:
Angyal Sándor, Félegyházi László, KarlovicsTibor, Kolozsváry Katalin, Tilles Béla, Trón Árpád

Mű-Terem Galéria
Debrecen, Kossuth u. 1.
4024
Telefon: 52/451-244
Kiállító művészek:
Balogh Ervin, Bényi László, Csáky lajos, Deli Antal, Mása Radojevic Vati József

Medgyessy Terem
Debrecen, Piac u. 31.
4025
Telefon: 52/413-804 Telefax: 52/418-012
Kiállító művészek:
Bihari Sándor, Egri Tibor, Hernádi Gyula, Kozma István, Komiszár János, Mészáros László, Madarassy György, Maksai János, Németi Judit, Tóth Tünde, Vágó Enikő

Tiziano Kft.
Debrecen, Széchenyi u. 1.
4025
Telefon: 52/412-461 Fax: 52/412-461
Kiállító művészek:
Birizdó Gabriella, Erdős Imre Pál, Holló László, Kalcso József, Keleti Jenő, Kokas Ignác, Kozma István, Kurucz D.István, Schéner Mihály Szilágyi Elek, Victor Vasarely

Művészeti Társaságok:

AKT Képzőművészeti Társaság
Debrecen, Hunyadi u. 1-3.
4026
Telefon: 52/413-977, Telefax: 52/416-040
Kiállító művészek:
Bődi Ildikó, Cs.Horváth Judit, Masits István, Orosz István

Gráf Fotóstúdió,
Debrecen, Piac u. 81.
4025
Telefon: 06-20 980-4386**Kiállító művészek:**
Kiállító művész:
Seres Géza

Gyöngy-Ház Zománcműhely
Debrecen, Baksai S. u.9/c.
4028
Telefon:52/ 448-764
Kiállító művészek:
Fehér Csaba, Gyöngy Enikő, Koszlecz Sándor, Nagy Judit, Pintér Anna, Vincze Zita, Vékony Andrea

Hortobágyi Alkotótábor
Debrecen, Füredi u. 52.
4025
Telefon: 52-432-480
Kiállító művészek:
Anita Hedmann Svédország, Anita Mikko Finnország, Antonio Moscioni Olaszország, Babinec József Ukrajna, Balázs Imre , Bartos József Románia, Dudás Gyula Románia, Erdős Margit , Fazekas Tibor Románia, Földessy Péter Ukrajna, Gaál András Románia, Gyurkovics Hunor Jugoszlávia, Horváth János , Huszthy Árpád, Hajdú Zoltán, Hézső Ferenc, Ilku Marion József Ukrajna, Ludmila Lakoma Krausova Szlovákia, Ludmila Jaskina Ukrajna, Micska Zoltán Ukrajna, Molnár Dénes Románia, Moják Aranka Jugoszlávia, Márton Árpád Románia, Molnár Ilona Románia, Moják Péter Jugoszlávia, Mátyás József Románia, Reija Remes Finnország, Patik Volodomir Ukrajna, Sofi Rontsalainen Svédország, Simone Sempere Franciaország,Székely Géza Románia, Szabó Vilmos Románia

Izatom-Art
Debrecen, Lehel u. 10.
4032
Telefon: 52/439-557, 349-918
Kiállító művészek:
Hegedűs Tibor, Hűse János, Luczi János, Oláh Sándor

Metaform Művészeti Alapítvány
Debrecen, Móricz Zs.krt.6/7.
4032
Telefon: 52/340-037 E.mail: fatyol@kfrtkf.hu
Kiállító művészek:
Fátyol Zoltán, Holb Margit, Karácsony György, Kopócsy Judit, Nagy Sándor Zoltán, Marosán Ferenc, Papp Károly, Seress Géza

Vámospércsi Művésztelep és Grafikai Műhely Alapítvány
Vámospércs, Debreceni utca 2.
4287
Telefon: 52/210-031
Kiállító művészek:
László Ákos, Orbán János, Szakáll Szilvia, Wegroszta Gyula

A DEBRECENI KORTÁRS ART EXPO
emblémáját tervezte:
Gonda Zoltán
festőművész

Kiállítási jegyzéket szerkesztette:
Máté László

F.k.: **Lukovics András**

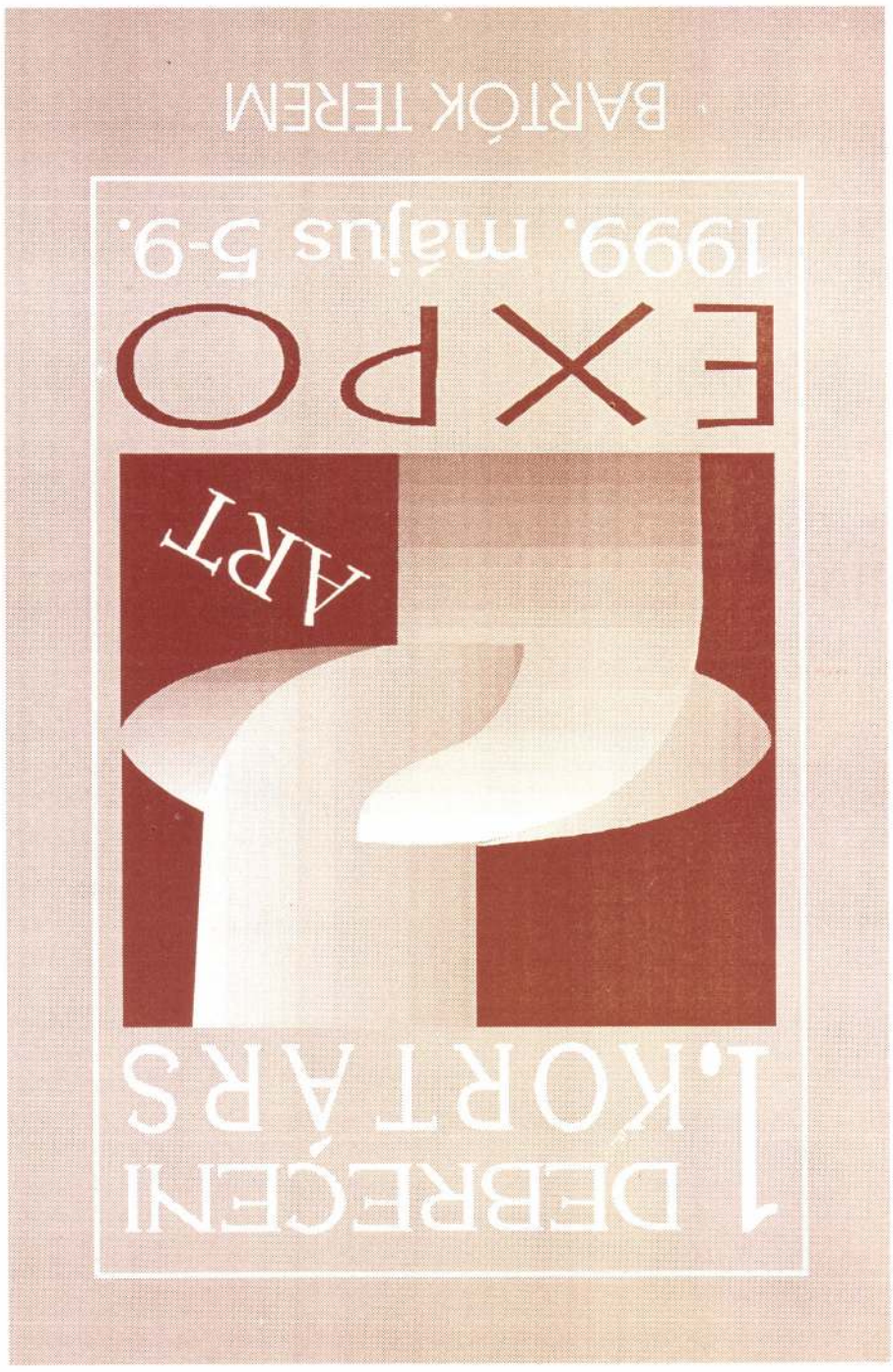

Művészeti lap:

MŰÉRTŐ

Művészeti Műkereskedelmi Hetilap
Budapest
Bokor utca 23-25.
1037
Telefon: 1/436-2000 Fax: 1/436-2009

Művészellátó

Péter Képkeretezés
Debrecen
Garai u. 24.
4024
Telefon: 52/414-941

Nyitva tartás:

május 5-8-ig 10-18 óráig
május 9-én 10-16 óráig

Egyéni művészek:

Bak Péter Róbert,
P.Bak János
Budapest, Nagy Lajos kir.útja 126.
III/53.
1149
Telefon: 1/383-2634

Bodó Károly
Debrecen, Móricz Zs.krt. 6/5.
4032
Telefon: 52/314-652

Bu Gyöngyi
Debrecen, Móricz Zs.krt. 6/5.
4032
Telefon: 52/314-652

Dorothea Fleiss és Ciobanu Radu
Stuttgart, Rohracker str.121.
70329
Telefon:49/0711420-2266 Telefax: 49/ 711 420-2255
E-mail:Tiberiusf@Adl.com

Gonda Zoltán
Debrecen, Széchenyi u. 69.I/3.
4031
Telefon: 52/315-247

Józsa János
Debrecen, Móricz Zs. krt. 6.
4032
Telefon: 52/320-356

Józsa Lajos
Budakeszi, Makkosi út 230.
2092
Telefon: 23/450-525 Telefax: 23/450-578

Katona Bálint
Debrecen, Tengerész út 30/3.
4034
Telefon: 52/438-208

Kiss József,
Nyíracsád, Széchenyi u. 11.
4262
Telefon: 52/206-050

D.Király Sándor
Debrecen, Hatvani I.u. 1/c.
4032
Telefon: 52/482-383

Kovács Emese
Budapest, Baross u. 8. IV/14.
Telefon: 1/3380-775
1077

Kővári Attila
Debrecen, Klaipeda u. 16.
4024
Telefon: 52/326-460

Ludvig Zoltán
Nagykanizsa, Felsőerdő út 32.
8800
Telefon: 93/315-279

Makai Imre
Hajdúböszörmény, Karap F.u. 3.III/3.
4220.
Telefon: 52/221-268

Makláry Kálmán
Hajdúszoboszló, Kölcsey u. 19.
4200.
Telefon: 52/361-977

Nagy Gábor György
Budapest, Márvány ut 42.
1126
Telefon: 1/214-2374 E-mail: Ra-Ta-Ta@mail.elender.hu

Ördög Zoltán
Debrecen,Lehel u. 4. VI/35.
4032
Telefon:52/480-660

Pelles Róbert
Telki, Fenyves u. 8.
2089
Telefon: 26/372-184

Sipos Zsófia
Debrecen, Mester u. 33.
4026
Telefon: 52/321-218

Sebestyén János
Budapest, Baross u. 8. IV/14.
Telefon: 1/3380-775

Szilágyi Imre
Debrecen, Hatvan u. 1/a.
4026

T.Takács Tibor
Szombathely, József Attila ut 5.
9700
Telefon: 06-30-9167-390

Takács Győző
Békéscsaba, Andrássy ut 2.
5600
Telefon: 66/321-058

Tamus István
Debrecen, Hatvan u. 1/b.
4025
Telefon: 52/319-938

Torok Sándor
Debrecen, Piac u.- 45-47. II/2.
4025
Telefon: 52/418-902

Török Anikó
Debrecen, Honvéd u. 13.
4026
Telefon: 52/311-880

Tóth Sándor
Nyíregyháza, Őz utca 21.
4400
Telefon: 42/431-220

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 JUL 6
HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Gonda Zoltán
1021

GONDA ZOLTÁN GRAFIKÁJA

BALATON

abarészínház fennállása
ának tekinti, hogy társa-
politikai életünk aktuális
l foglalkozzék. Ez azt je-
y színházunk műfaji le-
el, humorral, szatirikus
juk életünk visszásságait,
eket bosszantó hibákat, a
ustól idegen életvitel je-

Ónody Éva

rmészet műemlékei

atlan virágra bukkantak a
öböl partján a botanikusok.
lt század végén már kihalt-
élt tengerparti növény virá-
ér és illatos, gyökere pedig
méter mélyen is eléri a ta-
et. Leveleit a tűző nap su-
ól kék fátyolbevonat óvja.
engerparti katran nevet vi-
növény leírása a homokdű-
élő növények nemrég ki-
katalógusában található.
talógust a Lett Tudományos
émia Zinatne (Tudomány)
kiadóvállalata állította ösz-
5 olyan növényt is leírnak
, amelyek bolygónk más vi-
ről — tengerekből, száraz
król és sivatagokból — ke-
ide. A Balti-tenger 600 mé-
éles partsávját, ahol ezek a
növények megtelepedtek,
területté nyilvánították.

tör fel a földből...

jet Türkméniában fúráso-
geznek a Karliuki kálisóle-
en. Szakértő számára is igen
n hangzik ez, hiszen a ká-
többi sófajtához hasonlóan
méhéből bányásszák. Eb-
esetben azonban a hagyo-
s kitermelés szóba sem jö-
a készleteket több mint 2
d tonnára becsülik). A kar-
előhely messze van a fő köz-
si útvonalaktól, így a nagy
gépek odaszállítása bonyo-

következhet a sóoldat feldolgozása.

Karliukban a termelés egész folyamatát műszerek és gépek fogják irányítani, a kezelőszemélyzet néhány főből áll majd,

ÉRDEKESSÉGEK A SZOVJETUNIÓBÓ

között a naponta szívott cig
ták számáról, vagy éppen a
ki hogy tud kijönni a szobat
val. Ezekre az adatokra a h
gyógymód megválasztása
van szükség, hiszen ugyan
betegség a páciens szokásait
életmódjától függően eltérő
lésre szorul.

A kapott adatokat, valamir
életkorra, az általános közérz
az orvos javallatára és a lab
tóriumi vizsgálatokra vonat
információt számítógépbe tá
ják. A rokontüneteket mutató
tegekből alakított csoportokat
ves szaktekintélyek is megv
gálják, majd az ő véleményü
a számítógépbe kerül. A beteg
súlyosbodása esetén az o
diagnosztálás közben a szám
géppel is „konzultálhat", s m
határozza az illető szempontj
optimális feltételeket.

Dolgozik a napsugár

Melegítő, hűtő, szárító kész
kek, emeletes házak fűtőrend
rei, sólepárlók működnek az

bég Tudományos Akadémia i
zeteiben — napenergiával.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Gonda Zoltán

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1975 AUG 10

mosdatlanul lefeküdni

1021

Gonda Zoltán grafikája

angsúlyozott ritmusokhoz — mondja Hacki
amás —, ez jelenti számukra az elsődleges
övetelményt. A feldolgozásokat Wolff Péter

Csokonai le

Régiszabású ember volt az öreg Szabó
arkas bácsi. Pákászok, rétbeli méhészek,
ásztorok voltak az elődei, akik esztendő
ámra is alig vetődtek be egyszer-egyszer a
luba. Ő maga is csak kinn a határban
ezte jól magát. Öregségében egészen élete
gytáig csőszködött. Kinn lakott kis kuny-
ójában, Bajom Nemesföld nevű határré-
én, amely a hajdani Sárrét helyén terült
, hol annak idején nagy nádasok susogtak
szélben s teméntelen madárság fészkel.
ég mint gyerek madarászott is itt, a vízi
övények sűrűjében. Meg tavasz idején to-
st szedett a tavalyi nád avas csörmöjében.

Néprajzi gyűjtőútjaim során sokszor meg-
togattam az öreget, valamikor az 1920-as
ztendőkben. Elbeszélgetve tanyázgattunk
ádfedeles kis kunyhója árnyékos oldalában,
epergős időben meg az eresze alatt.

Egyik ilyen alkalommal mesélte, hogy
szer Csokonai volt Bajomban a legátus.
z előtte élő öregektől hallotta, én meg itt

k
vette észre, mert abban a szempillantásban
már folytatta is, fejből: „nádszálra tűzvén,
inni adott neki . . ." Mármint Jézusnak a ke-
resztfán. Olyan pédikációt vágott ki, hogy a
püspök se tudott volna jobbat. Már pedig
annak tudni kellett volna, ha a püspökséget
el merte vállalni! . . .

No, de mikor osztán kijöttek a templom-
ból, vége lett az egész mindenségnek —
mert úrvacsorát is osztottak —, azt mondja
Csokonai: „Hát, tiszteletes uram, voltak itt
hívek szép számmal, csak egy a hiba: pász-
tort nem láttam köztük egy szálat se!" A
pap mentegetődzött, hogy azok nem temp-
lomjárók, sohasem szoktak bejönni, nem is
hagyhatják a nyájat magára. „Hát akkor ki
kell hozzájuk menni" —, vágta vissza Cso-
konai. A pap megharagudott, hogy a fene se
látott ilyen kötekedő legátust, ő bizony nem
kutyagol ki oda az isten háta mögé. De
meg úgy gondolta: majd elhíreszteli ez a sze-
les diák, hogy ő nem jó pap, így osztán ki-

SAJTÓFIGYEL
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT
Telefon: 138-068, 337-748,340-

1975 HKI 4
Hajdúbihari Napló

Gonda Zoltán

GONDA ZOLTÁN: ANYASÁG

Niklai Ádám

LAPOK V.

HÁZI FIGARÓ

1918. évi dec. 20-tól 26-ig

AZ UJ KARÁCSONY ELÉ!

KARÁCSONYRA A LEGSZEBB AJÁNDÉKOK:

SZINHÁZI FIGARÓ SZALONJÁBAN

OLAH GÁBOR legszabb regénye az itt szeképével, izléses kiritelben most jelent meg a Csáthy Ferencz

1021

A NAPLÓ vasárnapja

Min

Édesanyák

Restelkednek, pironkodnak a szavak is, akár az ünnepre szánt virágcsokrok. Túl sok bízatott rájuk, méltónak kellene lenniük az alkalomhoz, az ünnephez, ki kellene fejezniük mindazt a jóságot, szépséget, amit az édesanya neve s e név tartalma valamennyiünk számára jelent. De ki tudja-e ezt fejezni szó? Azért a világirodalom egyik legnagyobb verse a Füstbe ment terv, mert Petőfi éppen ezt az életérzést ragadta meg hitelesen: hányszor tervezzük el, hogy megköszönjük anyánknak egész életünket, hányszor fogalmazzuk a szép szavakat, de amikor beszélni, szólni kéne, összeszorul a szívünk, dadogónak tűnik minden mondat s marad csak az együvétartozás emberi meleg csöndje.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
1975 APR 13
Magyar Hirlap
Gonda Zoltán

Parancs János:

Az idegesség hétköznapi jelentkezése

Félnégy múlt három perccel
Mint egy aggályos pontosságú hivatalnok
Vissza-visszatérek és ellenőrzöm ismét
Az ajtót kulcsrazártam és most nyithatom
A lámpát leoltottam a csikket elnyomtam
Indulhatok azaz hogy megfordulhatok
Kezdhetem elölről mert újra nem tudom
Kulcsrazártam-e? leoltottam-e? elnyomtam-e?
Az ajtó előtt állok pedig háromnegyednégy már
Igaz az órám — ellenőriztem — másfél percet siet

1021

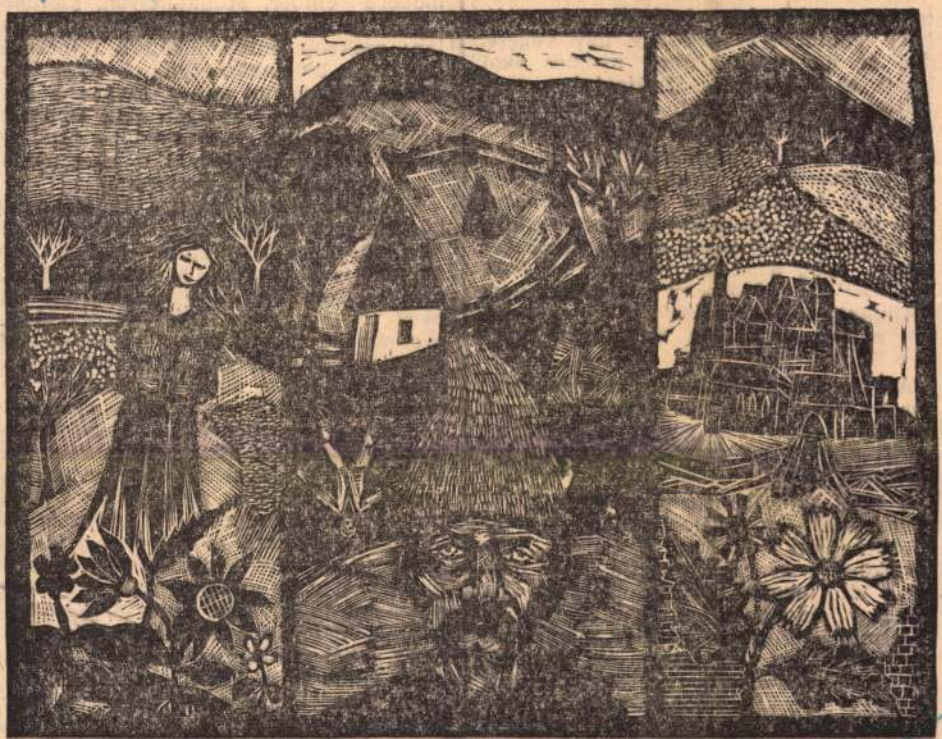

Gonda Zoltán metszete: Ballada

hamarosan huzamosabb tartózkodás, házépítés lett. S a tíz év letelte után H. F. elérkezettnek látta az időt, hogy a bíróságtól kérje a tulajdonjogának elismerését. Tanúként többnyire munkatársait, beosztottait jelentette be a bíróságon. A Lengyeltóti Járásbíróság hamarosan meg is hozta a kedvező verdiktet: kimondta az ingatlan elbirtoklását. H. F. tíz év szakadatlan drukkja után ezúttal megnyugodva, jogos tulajdonosként térhetett vissza a hétvégi telekre.

Perújítás

Az ítéletek, különösen a jogerős ítéletek arra valók, hogy lezárják a jogvitát, hogy pontot tegyenek egy ügy végére. Ám az ügyészség ezúttal nyomós okot látott az ítélet megváltoztatására, perújítást kezdeményezett. Több mint egy évvel az ítélet jogerőre emelkedése után.

Az indokolás a következő volt:

„A járásbíróság csak a telekkönyvi adatokra támaszkodott ítélete meghozatala során és elmulasztotta megkeresni a Pénzügyminisztériumot annak tisztázása végett, hogy az adott ingatlan az 1948. évi XXVIII. sz. törvény értelmében nem tekinthető-e elhagyottnak és ennek alapján a Magyar Állam tulajdonát képezi-e."

Az ügyészség pótolta ezt a hiányosságot és csatolta a Pénzügyminisztérium értesítését, amelyben egy rövid határozat közli: *a kérdéses ingatlan az állam tulajdonát képezi.*

S ezzel tulajdonképpen a Pénzügyminisztérium — akarva-akaratlan — a bíróság helyett ítélkezett. A Polgári Törvénykönyv ugyanis kimondja, hogy nem lehet elbirtokolni azt a dolgot, ami az állam tulajdonából jogtalanul került ki.

A minisztérium értesítésén alapuló új körülményt az ügyészség „új ténynek" tekintette. Ellenkező nézetet vallott a felperes ügyvédje, mondván: semmiféle új tényről nincsen szó, csak egy régi jogszabály alkalmazásáról, amelyet a perbeli bíróság korábban nem tett meg.

Számos alkalommal hallottam a következő jellemzést: rendes ez az elvtárs, nagyon rendes, csak rossz a modora. És — sajnos, megannyi tapasztalás mutatja: igen sok nálunk a „rendes, ám rossz modorú" ember. Munkahelyen, szórakozóhelyen, közlekedés alkalmával, egyáltalán: csaknem minden társas érintkezés folyamán beleütközhetünk a rossz modorba. Valamennyien — kivéve a szerencsések vékony rétegét, akik szeparálhatják magukat — szenvedünk ettől, és természetesen szenvednek a rossz modorúak is mások rossz modorától.

Világért nem akarok a tudálékosság bűnébe esni, de azért egy tömondat erejéig szükséges, hogy egzakt legyek. Ez a mondat így hangzik: a modor felépítmény jellegű. Azt a — bizonyára — ismert tételt akarom ezzel az olvasó figyelmébe ajánlani, hogy társadalmi hovatartozás szerint igen különböző az emberek viselkedési normája. Mások a társadalmi együttélés szabályai a gazdagoknál, mások a szegényeknél. Mások városon, mások falun. Ezt aztán a végtelenségig lehetne részletezni, mert mások falun és mások tanyán, megint mások pusztán, sőt: a pusztai emberek között is különböző beidegzett szabályokat találunk, akárcsak az egyébként azonosan gazdag tőkéseknél vagy arisztokratáknál. S ezen a vonalon haladva, az egyes emberig juthatunk, hiszen minden ember más egyéniség, tehát másképpen fejeződik ki benne és általa a társadalmi szokásjog.

Így igaz, ámde ennek ellenére tény, hogy közös jegyek is felfedezhetők az azonos társadalmi osztályokhoz és csoportokhoz tartozó emberek viselkedésén.

1975 FEB 15

Népszava

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Téli kikötő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068 337-748.340-726

Tisztes állásokat ajánlottak fel a
eménydús fiatalembernek, de ő
nindegyiket elhárította magától,
nert mást érzett hivatásának.

„A liberális tudományok között
egkedveltebbjeim voltak a nyelvé-
zet, a földleírás és a történelem.
gaz, hogy hittani tanulmányaim ha-
ámban tisztességes életpályára ké-
zítettek elő, de hajlamom a fent em-
ített tudományok felé ösztönzött, és
arra késztetett, hogy tágabb tért ke-
ressek behatóbb művelés végett. Mi-
vel pedig már szüleim elhaltak,
gyetlen fiútestvérem nem szorult se-
gedelemre, elhatároztam, hogy elha-
gyom hazámat, s keletre jövök, s
ahogy lehet, biztosítván mindennapi
kenyeremet, egész életemet oly ta-
nulmányoknak szentelem, melyek a

szigor
szám
nem v
cséjére
sével,
vallás
karolt
másik
tatott.

Gerard angol orvos-utazó 1829-ben meglátogatva egyebek között így írt Csoma életéről:

„Kanum faluban találtam őt kicsi, de érdekes viskójában, könyvei között. Örömmel mutatta fáradalmainak gyümölcsét... A tél itt mindig kegyetlen. Egész télen az íróasztalnál ülve, tetőtől talpig gyapjúruhába burkoltan naphosszat dolgozik itt, minden

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 FEB — 2

Hajdúbihari Napló

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán grafikája (linó)

Gépírót, adminisztrátort,
autószerelő, mezőgazdaságigép-szerelő,
karosszérialakatos, általános lakatos,
géplakatos, esztergályos, marós,
köszörűs, hegesztő, fényező,
gépjármű-villamossági műszerész,
asztalos, ács,
bádogos szakmunkásokat,
valamint
traktorvezetőt, targoncavezetőt,
apparátkezelőt, kompresszorkezelőt,
betanított és segédmunkásokat,
női munkaerőket betanított munkára
alkalmaz az

XIII. SZ. AUTÓJAVÍTÓ VÁLLALAT

DEBRECEN, BALMAZÚJVÁROSI ÚT 14.

JO K
LEHE
felv
NE
KE
VÖRÖ
RAK
AUTÓ
TRAKTO
BETON
S
fizet
Jelentk
DE
KÖZ
VÁ
munkaü
Debrecen

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 JAN 19
Magyar Hirlap
Gonda Zoltán

is egyet.

— Majd ha fagy — dünnyögte István az orra alatt.

A szívókánál telehúzta a vödröt.

— Torpedót! — sziszegte Csipi összeszorított foggal. — Legalább kilőjük az anyahajót.

Gonda Zoltán metszete

Zs

A keskeny, poros, harmadrendű
egyik kanyarulatánál temetés
nettel találkozott a nagy sárga au
autóban csak a festő ült. Lassított,
leállította a motort, fejébe tette
szélű szalmakalapját és kilépett az
ból.

Nyomorúságos menet haladt el mellette. Kopott öregek totyogtak a bokáig érő porban, bánatosan szállt énekük a porral együtt felfelé, a rezzenetlenül kéklő magasságba.

A gyászkocsi mögött parasztszekér haladt, azon ült néhány nagyon öreg rokon és az igencsak öreg pap, aki már nem tudta saját lábán utolsó útjára kísérni híveit.

A menet eleje lekanyarodott az országútról egy dűlőútra, amelynek végében elnyűtt, mihasznának tűnő, ritkás akácerdő állt — ez volt az új temető. Miután az utolsó ember is letért a kövesútról, a festő lassan utánuk lépkedett. Lassan bandukolt a gyülekezet után, amely egészen bevette magát a portól szürke akácosba. Komótosan haladt, a kalapját is levette; úgy ment, mint akinek mindenki másétól eltérő, külön gyásza van.

A kopott, fekete népek már a sír körül énekeltek. Öt-hat lépésre tőlük megállt a festő, de aztán közelebb óvako-

mert
t és
rgat-
kis-
sztó
üd-

... folytatta a szertartást.

Mindössze néhány tucat friss halom volt a csenevész akácfák alatt, gyorsan hervadó virágokkal és kókadt koszorúkkal díszítve. Mindent leégetett a hőség; ropogott az apró fű a léptek alatt, csak néhány különösen szívós gyomnövény bokrosodott imitt-amott.

A festő együtt énekelt a gyülekezettel. Roggyant, idős kapja-öregember állt mellette, foszlott énekeskönyvet tartott a kezében, s drótkeretes pápaszeme mögül olvasta a szent ének szövegét. Amikor észrevette, hogy könyvébe pislog a festő, odaemelte neki a könyvet, s együtt énekeltek. A magas, ősz hajú, szalmakalapos férfit áhitat és gyengeség lepte meg. Vágyat érzett hirtelen, hogy leboruljon itt a gyülekezetben, hogy a halott mellé dobja magát a sírgödörbe és érezze, hogy omlik rá a jószagú, hűvös és nyers anyaföld, amely ölébe zárja, betakarja, elrejti és megvédi örökre, örökre.

Sírba eresztették a koporsót, amelyen az állt: Nádházi Mihály, élt 68 évet.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

KÖNYVTÁROS

1974 MÁJ

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán ex librise

... hogy a sajtóbibliográ-
fiák a szabványos címleíráson kívül ad-
janak-e és milyen részletezésű annotá-

résztvevő
fiák ügy
gadták el

AJÁNLÁSOK

1. Javasoljuk a Művelődésügyi Minisztérium köny
hatósan támogassa, szakfelügyeleti munkája során e
(megyei) sajtóbibliográfiai munkát; a kiemelkedőket j

2. Kérjük az Országos Széchényi Könyvtár igazgatóságát, gondoskodjék arról, hogy a könyvtár olvasószolgálati, raktári (illetve mikrofilm) osztálya messzemenően, minden rendelkezésre álló eszközzel támogassa a helyi (megyei) sajtóbibliográfiák készítőit.

3. Kérjük a Könyvtártudományi és Módszertani Központ vezetőségét, hogy a jelen tanácskozás érdemi anyagát jelentesse meg úgy, hogy a kiadványban a helyi sajtóbibliográfiák címleírási, szerkesztési kérdéseinek bővebb kidolgozása szerepeljen; a bibliográfiai tanácskozást a sajtórepertóriumok megtárgyalásával folytassa, és készítsen névjegyzéket a sajtóbibliográfiák lektorálására alkalmas szakemberekről. Olyan

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 AUG 22

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Szék kosárral

új *balatonszepezdi* üdülőben, amelyet a megyei tanács 800 ezer forintos anyagi támogatásával és jelentős központi kölcsönnel április elején vásárolt a megyei bizottság. Gondolta volna-e gróf Apponyi Albert, hogy tizszobás kúriájában egyszer majd pedagógus családok vakációznak?

A vendégkönyv lapjain sűrűsödnek a sorok. A beutaltak egyaránt dicsérik a megyei bizottság és *Kismihók Jánosné* gondnok törődését.

A program a fürdésen kívül is változatos volt. A Balatonkörnyéki kirándulások, az esti szalonnasütések, a gyermekek számára a „ki mit tud" vetélkedők bizonyára még sokáig emlékezetesek maradnak.

Kissé késve ugyan, de július

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 AUG

TISZATÁJ

Gonda Zoltán

1021

GONDA ZOLTÁN RAJZA

elállhatatlan kondulás
és kong és kong bolondul;
hiába födi rög szemed-
füled, hogy ne hallj és ne láss,
hiába szólítsz szenteket,
hiába párnás poklot
(az is utadba botlott),
hiába a fájós füvek,
nem-válogatós férgek,

hogy m
miután
bejártad
csak ne
hogy túl
ebek ha
csak ezt
Ha megu
azt mond

Gyermekek

Rosszak? Nem mi, felnőttekül
vagyunk rosszak? Mint eleink
voltak, bizony, apánk-anyánk is —
ó, nem amiatt rosszak,
hogy a világra hoztak,
hiszen csak megint és megint
ez a vége (az eleje!) —:

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 130-068, 337-748, 340-726
1974 AUG

TISZATÁJ

Gonda Zoltán

1021

GONDA ZOLTÁN METSZETE

súlytalanság j
bizsergését

Játszva magya

aki megért
s megértet
egy népet
megéltet

Sóhaj

ó akinek háza s hazája
valahol a befagyott óceán
izland s kanada közti
jégmezője fölött egy
szinte állni látszó
idegen felségjelű
repülőgép

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 JUN 30

Magyar Hirlap

Gonda Zoltán

1021

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán metszete

a Föld

rásról

tók. A legjobb adatokat a tengerfenéki üledék szolgáltatja. Az elsüllyedt földrészek maradványai között *Longinelli* pisai professzor emlősállatok fogaira bukkant, elemzésükből például meg lehet állapítani egy bizonyos korszak csapadékmennyiségét. Felvilágosítást adnak a növényvilág maradványai, az oxigén, a szén és a hidrogén izotopikus kompozíciói. A bökkenő az, hogy bár a paleoklimatológusoknak az elmúlt másfél millió évről tíz lehűlési és tíz felmelegedési időszakról van tudomásuk, semmi lehetőségük nincs arra, hogy ezekből a jövőbeni változásokra következtethessenek. Mindennél fontosabb tehát *a jelenre figyelni*, olyan meteorológiai szolgá- [illegible] révén, amely a legmoder-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Hajdúbihari Napló

Gonda Zoltán

1021

GONDA ZOLTÁN • CSALÁD

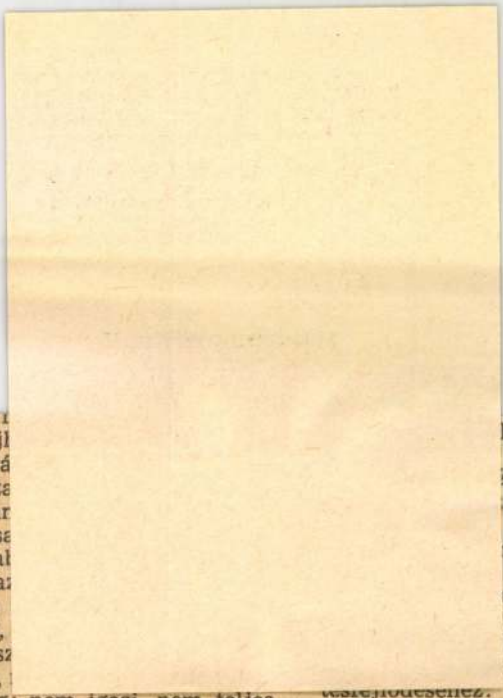

rokkal a helyszínre siető
egy gumiból készült, felfújl
hetett zsákmányul. A kis írá
volt a felhajtásért: mert ta
de gumiból volt az ártatlar
hatnánk, de legyünk pontosa

Lehet, hogy az újság ifjal
fenn a kiemelt szavakon, a
ban bizonyára sokan nem
mit jelentenek a *korombuli*,
sek. Legfeljebb a szövegössz
hettek ilyesmire: nem igazi,
lafinta, álkrokodil, illetőleg: nem igazi, nem teljes esemény, szórakozás.

A *korom* szónak ilyen jelentését sem a hétkötetes Értelmező Szótár, sem az Értelmező Kéziszótár nem ismeri, inkább csak a diáknyelvben, vagy a jassznyelvben él. Ha azonban tovább keresünk szótárainkban, nyomára bukkanhatunk e jelentés kialakulásának.

Az értelmező szótár a *kormos* szó egyik átvitt, argónyelvi jelentését így adja meg: „olyan személy, aki valami csínyt tett, követett el, aki ludas valamiben". Evvel rokon a *kormoz* igen egyik jassznyelvi jelentése is: „félrevezet, rászed, becsap valakit".

A *korom* szó első jelentése: égéstemékekben található, finomszemcséjű elemi szén. Mivel ez könynyen bepiszkíthatja az embert, a szó igen alkalmas arra is, hogy átvitt értelemben az erkölcsi tisztáta-

tesfejlődésénéz:

1. Aki nem tisz
mozza magát: *k*
mocskolja becsüle

2. Aki *kormos*
feltehetőleg nem
legalábbis gyanús

3. A *korom* teh
nak, tökéletlenség
a nem igazi érték

Így lesz a *koro*
szándékkal valódi

No és a *korom*
azt jelenti: „ked
rakozás". A *koro*
leleplezett tréfa;

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JUN 15
PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán grafikája

A fels

Az elnö
napirendjen

A szakszervezet elnöksége nemrégiben megvitatta három felsőoktatási intézmény, *a Kossuth Lajos Tudományegyetem, a Pécsi Tanárképző Főiskola és a Budapesti Műszaki Egyetem szakszervezeti szerveinek politikai nevelő munkáját.*

Az elnökség mindenekelőtt azt állapította meg, hogy a szakszervezet IX. kongresszusa óta *a szakszervezeti szervek egyre önállóbban, egyre több felelősséggel végzik a politikai felvilágosítást.* Ez a tevékenység átfogó jellegűvé vált, áthatja az egész szakszervezeti munkát, beleértve az érdekvédelmet is, s előnyösen hat a szocialista tudat formálására, valamint a munkahelyi demokratizmus fejlesztésére.

A szakszervezeti bizottságok *szorosan együttműködnek az intézmények pártszervezeteivel.* A pártirányításnak jó módszerei és formái alakultak ki. A pártszervezetek tényszerűen elemzik és értékelik a szakszervezet és az ott dolgozó kommunisták tevékenységét, s javaslatokat tesznek munkájuk továbbfejlesztésére.

A szakszervezet társadalmi szerepének, felelősségének, tö-

...nkelőjának gazdagodásán mindhárom intézményben *lentősen hozzájárult a sza szervezeti tömegpolitikai okt tás.* Rendkívül hasznosak a B dapesti Műszaki Egyetemen szakszervezet írásos agitáci eszközei is.

Az eredmények mellett *f leg a tanszéki munkában m tatkoznak hiányosságok:* szakszervezeti tisztségviselő nem reagálnak egyenletesen mindennapi élet időszerű ké déseire. A politikai esem nyekkel kapcsolatban ne eléggé gyors és meggyőző tájékoztatás, az eseménye tanszéki megvitatása. Az ala szervezeti taggyűléseken se érvelnek eléggé hatékonyan szakszervezeti mozgalo eredményeinek, erőfeszítése nek ismertetésével.

Az elnökség megállapított hogy *tovább kell javítani aktivisták képzését és ren szeres, sokoldalú tájékoztat sát.* Növelni kell a tömegpol tikai tanfolyamok számát i Minden fórumon élni kell szocialista demokrácia ad lehetőségekkel, azokkal a fe tételekkel, amelyeket az áll mi, párt- és szakszervezeti h tározatok és szabályzatok bi tosítanak.

Mindent egybevetve megá lapítható: a három intézmén ben a szakszervezeti szervek

---

Fehérben könnyebb...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 MÁJ 26
Hajdúbihari Napló
Gonda Zoltán
1021

valóra vallott.

GONDA ZOLTÁN: TÁJ

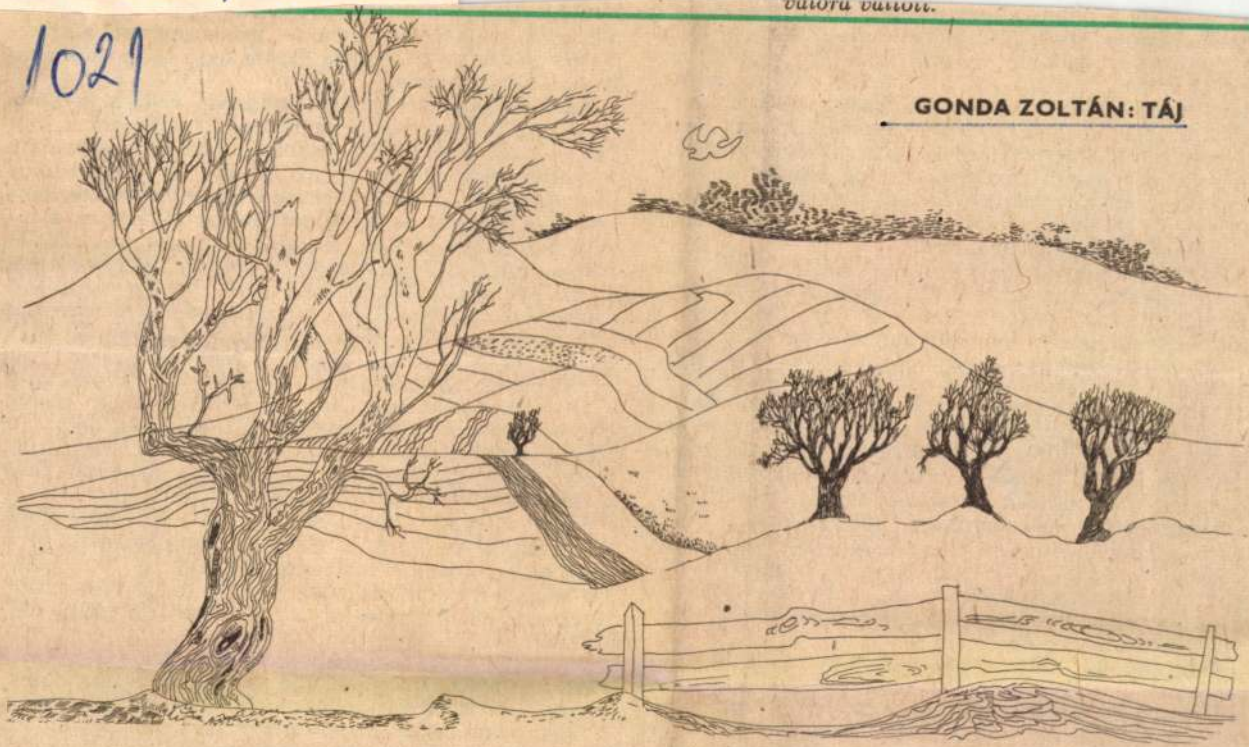

getett arról a napról. Nem jöhetett el Ugrára, de a temetés minden apró részlete érdekelte. Eltelt egy év ismét. Hosszú éjszakai sétáink egyikén *Kertész Laci Veres Péter* ravataláról, koporsójáról, földbe eresztéséről mesélt. Két hónap múlva pedig — ó, jaj! — az előtt a koporsó előtt mondtam búcsúztatót, amelyre ez a név került: *Kertész László. „Itt mindig gyász van"* — írta már halála közelében az, aki először emelte a magyar költészet számon tartott régióiba a hajdúböszörményi dűlőutakat, akácfákat s az itt megszenvedett dacos, keserű panaszokat.

Jól tudta, hogy errefelé gyakran idézik a halált. Nem a pompásat, a megdicsőítőt, hanem a méltatlant, a megalázót. Azt, amely durva közönyösséggel fejez be többre rendeltetett, épp ezért amúgyis gyötrelmes életeket. Ilyen életekre és ilyen befejezésekre emlékeztünk azután szinte folyamatosan. *Nagy Imrét* ébresztette a lassan ocsúdó lelkiismeret, a zsellér-költőt, aki éhenveszett a sárréti viskóban. *Móricz Pál, Maghi Zoltán* neve került elő a hajdúnánási kisnemesei kúriák rég bolygatatlan pora alól. Inkább a sorsuk, mintsem a művük jogán, igaz. De tudható-e, kit és mit fojtott meg az a por? *Molnár István* megismerésére, visszhangtalan halála harmincadik évfordulóján, saját föltoluló kérdéseim és kétségeim is sarkalltak. Vajon a hite, hogy nem hiába él itt, Hajdúböszörményben, ellensúlyozta-e a fájdalmas bizonyosságot, hogy mind kevesebb kötelék fűzi a világ tágasabb köreihez?

Dolgaim úgy irányítottak ezen a télen és tavaszon, hogy *Sinka* utolsó és legnagyobb alkotásáról írtam tanulmányt, *Földi János* síremléke mellett álltam néhány kurta percig, és *Kölcseyről* beszélhettem Álmosdon abban a szobában, ahol a *Himnusz* szerzője elvágyó, majd a lehetetlenbe belenyugvó leveleit fogalmazta. *Sinka* eposza, a *Szigetek Könyve* halhatatlanná avatja a bihari pusztákat és tanyákat; igazgyöngyöt érlel a korán kicsapott juhászbojtár szenvedéseiből. *Földi János?* mindig visszat
aki leírta — K
dította a viszo
itt élnie és dol
Különös hel
ez a táj és ez
kapott egymás
a mérleg. Szá
megszállottak,
denestül megv
dék. Elrettent
dött a szolgálat, a felelősség, az elhivatottság vagy legalább a sorsvállalás zord szenvedélye, mihelyt megérzi a föladatot, a kihívást és a veszélyt, képtelen ellenállni a kísértésnek. Lelke mélyén talán még hálás is, hogy kinyílt előtte a csapda, amivel haláláig birkózhat. Cserében pedig azt adja, amit nemessé edzett benne ez a szorítás és küzdelem. A művét, a szellemét. A legjobbat, a legtöbbet magából. Egyoldalú a mérleg valóban? Kétségtelenül. De történelmi értelemben ez szükséges, előremozdító egyoldalúság. Itt csak úgy épülhetett meg a szellem vára, hogy befalaztak néhány sorsot.

Vajon fölépült? Magasodik már. Épp eme életművek és életek révén is. A történelem nagy fordulata is a hasznos, a jó erők fölülkerekedését egyengette. Olyanformán, hogy ami régebben egy-két magányos küzdő törekvésében öltött testet, mára társadalmi céllá változott.

Az egyén helyzete azonban, az íróé, a költőé, a művészé, a tudósé mégsem könnyű. Nem a társadalmi, hanem a szellemi élet rendje és működése miatt. A falu és a kisváros, bizony, kétszeresen vidéknek számít. És ez éppen elég kölöncnek, akadálynak, belső és külső tehertételnek. Ilyesmiről — ha a magam ügyében faggatnak — nem beszélek soha. Elvből. Meggyőződésem ugyanis, hogy aki vállalja a helyét és a helyzetét, vál-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Élet és Irodalom

1969 MÁR 8

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Falu

OKRINOIA

látom. Másfél óra!...
t. Látom Ágotát, és
mint ebből a félig
ából. Félig? Félig
de orvos is. És az
tatják az embert.
k!
lami... ideg-dolog?

— Logikátlan, értelmetlen mintákat.
— Nem, nem. A deformált lyukkártya szerint egészen logikus, szabatos, következetes mintákat.
Csönd támadt. — Szóval... Ez az endokrinoia.
— Mindaddig, amíg a megrongált, összegyűrt, kifacsart szalagrész le nem fut. — Só-

nak, ennek a prézlis gnómnak, gusztustalan fráternak... (Ez mind igaz. Azt hiszed, én nem abhorreálom?) ...vannak sikerei a nőknél. Talán, mert olyan leplezetlen szokinyabolond.
— Popovics Hubának? Sikerei? Értem: minden nő tetszik neki.
— Háromszor nősült. Azaz hárman is elvi-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gonda Zoltán

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1973 OKT 14.

1021

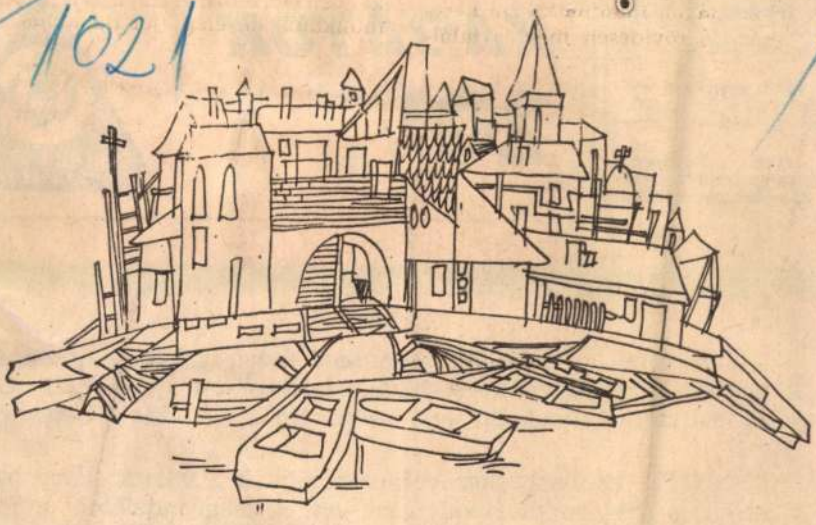

Gonda Zoltán grafikája

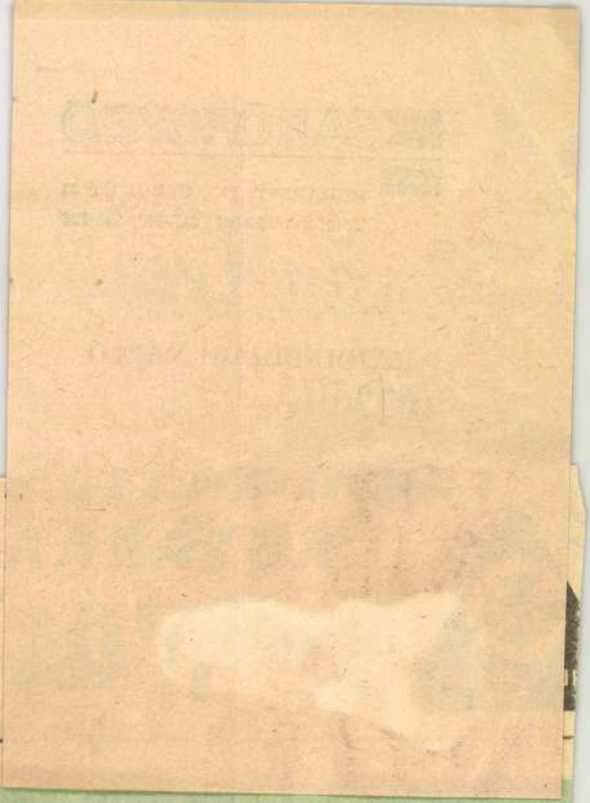

...ód- vagy harmadosztá-
...sített hegesztő szakmun-
...keres debreceni munka-
...lentkezni lehet folyó hó
...recen, Vágóhíd u. 18. sz.

... jól tudó pénzügyi elő-
...szünk. Volán 6. sz. Vál-
...oszlói út 4—6. sz., pénz-
...ort.

...rty Mgtsz Debrecen,
...zemegysége villanyszere-
...esz. Jelentkezés műszaki

Vásárlóink az OTP-fiókjainál és a Takarékszövetkezetekné kapható „Személygépkocsi-megrendelőlap"-on jelenthetik be vásárlási szándékukat, 20%-os vételárelőleg egyidejű befizetésével.

Az OTP- és Takarékszövetkezeti fiókok a vételárelőleg befizetését a megrendelőlapon igazolják. A megrendelőlap mindkét példányát ajánlott levélben kérjük vállalatunkhoz eljuttatni: MERKUR Személygépkocsi-értékesítő Vállalat, 1392 Budapest VI., Szív u. 60.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1974 FEB 2
KÖNYVTÁROS
Gonda Zoltán

1021

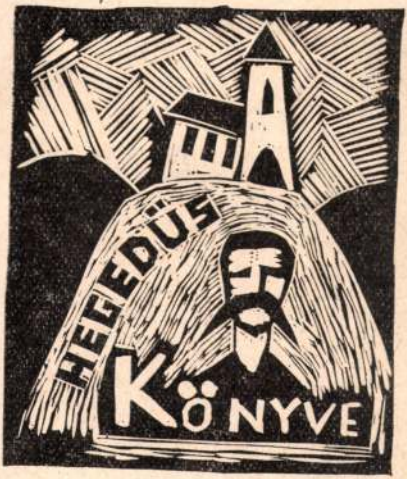

Gonda Zoltán ex librise

mából megjelent írások száma inspirálta-indokolta a feltárást, hasznos segédeszközt adván a tájékoztatáshoz és a további Csokonai-kutatásokhoz. Mitru Ibolya mostani, a 200. évfordulóra kiadott munkája e tizenkilenc év előtti bibliográfia kiegészítésének-kibővítésének tekinthető, s az 1945 és 1973 közötti időszakot fogja át.

Kerek évfordulókon igényessé válik az ünneplő közönség, szívesen lapozgatnánk egy teljességre törekvő, a költő korától napjainkig ívelő Csokonai-bibliográfiát, a

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 MÁJ 18
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Gonda Zoltán
1021

más közt" adásainak vitatkozó, kri-

Gonda Zoltán metszete

elleni védekezés nemzetközi alapelveit" — írja a fönti összeállítás kapcsán a Novoje Vremja. — „Az Egyesült Államok és néhány nyugat-európai ország nem támogatja az előterjesztést." A műkincslopás egyelőre jó üzlet: az USA-ban például egy év alatt 50 millió dollár értékű külföldön rablott műkincs talált gazdára, az angol zugkereskedők forgalma 70, a franciáké 40 százalékkal emelkedett az elmúlt évben. Vásárlóik többsége nem szenvedélyes műgyűjtő, hanem számító üzletember, aki az infláció elől menekíti pénzét.

A MŰVÉSZ SZÍNHÁZ AZ NDK-BAN

A Német Demokratikus Köztársaságban szerepel május 4-től 25-ig a moszkvai *Művész Színház*. Ebből az alkalomból interjút közölt a *Sonntag Jurij Jefremov* főrendezővel és *Gennadij Bokarjov* drámaíróval, akinek színműve, a *Vasöntők* is szerepel az együttes NDK-beli műsorán. Jefremov három éve tért vissza az általa alapított híres Szovremennyik színházból a társulathoz. Fiatalítási terveiről és a stú-

18-ig Budapesten, a N
Intézetben rendezte
kulturális magatartása
mányos szemináriumá
1972. szeptemberi
folytatásaként. A mag
ción kívül szovjet, bol
szlovák, lengyel, NDK
rák, francia, angol, ol
kai és indiai tudósok
a tanácskozáson. Fogla
alkotó- és előadóművészetekben jelentkező új tevékenységtípusokkal, az ezekben megjelenő új tartalmakkal és témákkal, vizsgálták az új műszaki felszerelések és a művészeti újítások, továbbá a rádió és a televízió szerepét, az alkotói és előadói tevékenységet kiváltó, elősegítő szubjektív és objektív tényezőket, valamint az ilyen tevékenységek szervezeteit. A delegációk beszámoltak hazájuk ifjúságának önművelési formáiról, és megismerkedtek a budapesti ifjúsági intézményekkel.

FIATAL KÖLTŐK

Az írószövetség május 9-én újabb estet rendezett fiatal, pályakezdő költők bemutatására. Tamási Lajos *Benke Lászlót*, Nagy László *Bokor Leventét*, Mezey Katalin *Németh Istvánt* ajánlotta a közönség figyelmébe.

Sok mindent sodor magával a kéziratok áradása, nincs értelme valamennyi válfajt elemezni. J. Andrejev inkább azokról a kéziratokról ejt szót, amelyek reális, gyakran jelentős tartalmúak, értékes anyagot tartalmaznak, irodalmi szempontból azonban használhatatlanok. Mit csináljanak ezekkel?

„Ismerem ezt az erélyes szempontot: *semmit!* Lev Tolsztojra hivatkoznak, aki roppant határozottan bánt el a maga kéziratával. Az én lelkiismeretem azonban erősen tiltakozik a kérdés ilyen megoldása ellen. Túlságosan pazarlónak érzem, nem gazdaságosnak. És eltűnődöm: mennyi ragyogó háborús emlékirat van például, amely nem állna most polcunkon, ha a hatalmas tudásanyaggal és történelmi tapasztalattal rendelkező parancsnokoknak nem segítettek volna megformálni emlékeiket okos és tehetséges irodalmárok!

Nemrég egy 1905 óta forradalmi tevékenységet folytató, ismert köz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-063, 337-748, 340-776

1974 MÁJ 25

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Falu

híreink

FORDÍTÓI VILÁGKONGRESSZUS

A *Fordítók Nemzetközi Szövetsége* (Fédération Internationale des Traducteurs) 1974. május 1-től 9-ig fordítói világkongresszust rendezett Nizzában.

A kongresszuson részt vett *Vas István*, a Magyar Írók Szövetségének választmányi tagja; *Radó György*, a Fordítók Nemzetközi

— elektromos vezetékhez kapcsolta végtagjait és bárki megnyomhatta a gombot (ez a mű is torzó maradt — erre sem akadt vállalkozó);

— a látogatókat egy vízzel elárasztott helyiségben létrára mászatta, majd a vízbe villanyt vezetett. A műélvezetre vágyó nagyérdemű közönség hat álló órán át kucorgott a létrák tetején, míg a „művész" hajlandó volt őket szabadon engedni. Ez a produkció tekinthető Burden

Fran

A véletlen úgy hozta, hogy am
kor a francia költészet legutób
három évét bemutató kiállítás me
nyitására az elmúlt héten az Ir
dalmi Múzeumban sor került, a b
vezető szavak elmondására fölk
és meghívott *Guillevic*-en kív
még két francia költő — *Berna
Noël* és *Jean Breton* — is jel
volt a teremben. Véletlen? Kétsé
kívül, de olyan amelyben

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Hirlap

Gonda Zoltán
1021

1974. MÁJUS 12, VASÁRNAP

Gonda Zoltán rajza

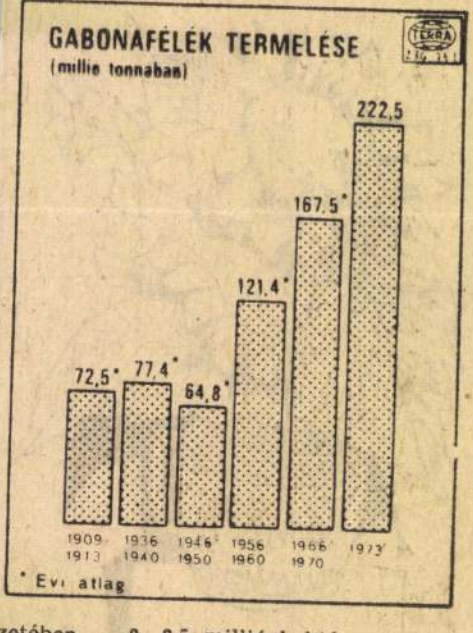

zetében — 2—2,5 millió hektáron nagyarányú öntözés segítségével zöldségtermesztő központokat alakítanak ki.

A program megvalósításához az új ötéves tervben 35 milliárd rubelt biztosítanak, csaknem dupláját annak az összegnek, amellyel a jelenlegi ötéves tervben részesedik a nem feketeföld-övezet

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1974 — 4
KÖNYVTÁROS
Gonda Zoltán
1021

Gonda Zoltán ex librise

kedvelt kerti kisgép adatait is. Közli, milyen „szakmai anyagok", rajzok, képek, filmek, diasorozatok, gyümölcsmakettek kölcsönözhetők a Művelődési Központ film- és szemléltetőeszköz tárából, azok jelzeteivel, a filmek vetítési idejének feltüntetésével és a kölcsönzési feltételekkel együtt Az Országos Mezőgazdasági Minőségvizsgáló Intézet debreceni talajtani osztályának munkájáról és szolgál-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JAN 1 61

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Gonda Zoltán

1021

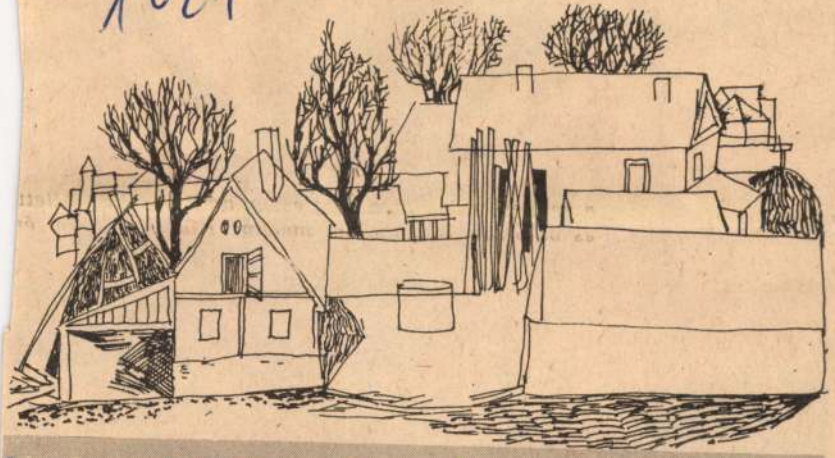

GONDA ZOLTÁN RAJZA

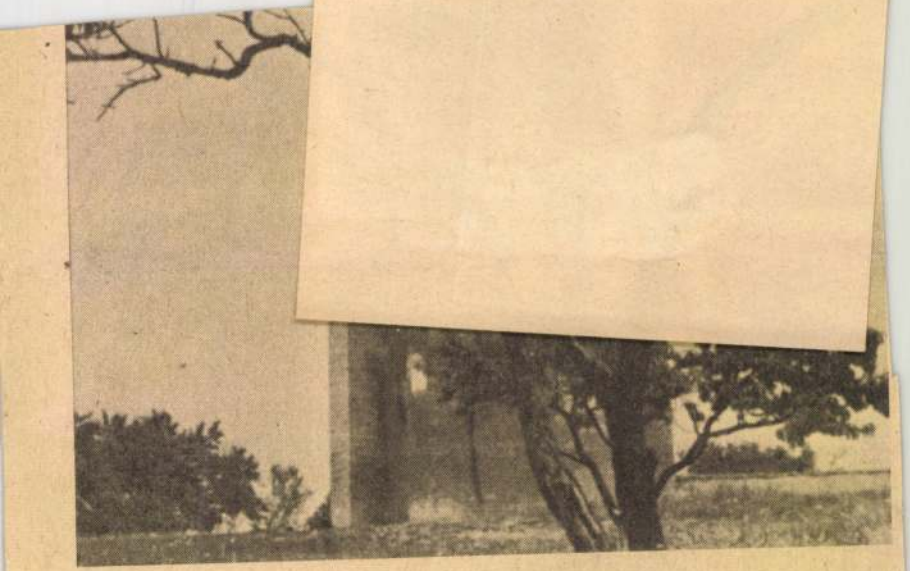

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

Gonda Zoltán

1973 JAN 14

1021

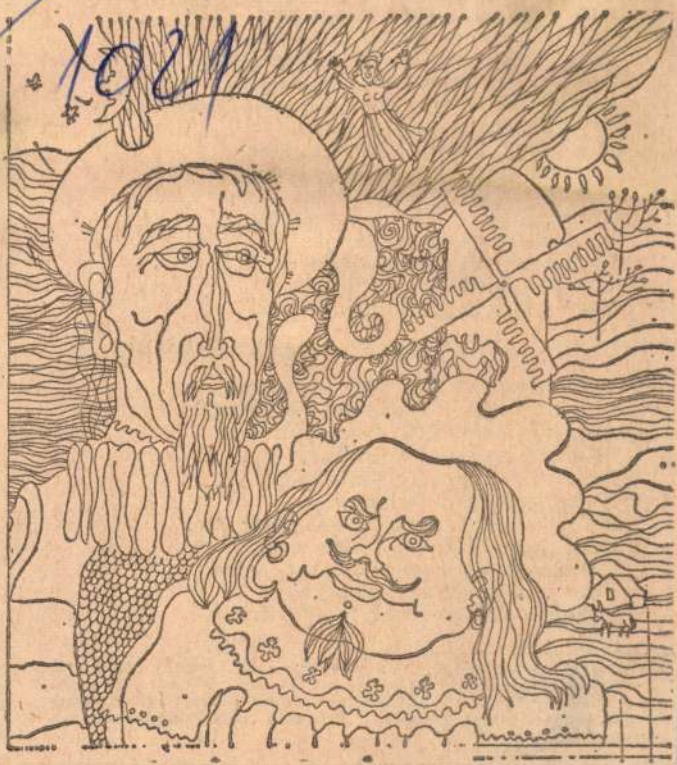

ILLUSZTRÁCIÓ *(Gonda Zoltán rajza)*

Mert cs
Agyrém
De szán
Mely fo
Egyik v
Szentél
A vígjá
Mi rett
Mert míg szorult kebelnek
Kerüli minden a por-rajzokat,
Itt-ott kelepce áll, s a vakmerőt,
Ki általlépi, véresen megejti,
Ily dőreség áll, látod, szüntelen
Utunkba, szentséges kegyeletül
Védő a már megalakult hatalmat.

TANÍTVÁNY: Ah értlek, értlek, s így lesz-é örökre?

ÁDÁM: Egykor nevetni fognak az egészen,
Az államférfit, kit nagynak neveztünk,
Az orthodoxot, a kit bámulánk —
Komédiásnak nézi az utókor,
Ha a valódi nagyság lép helyébe,
Az egyszerű és a természetes,
Mely ott ugrat csupán, a hol gödör van,
Ottan hagy utat, a hol nyílt a tér.
S a tant, mely most őrültséghez vezet
Szövevényes voltával, akkoron
Bár nem tanulja senki, minden érti.

---

*MADÁCH IMRE százötven esztendeje, 1823. január 21-én szü-
letett Alsósztregován. A jubileum és az előkészületek alkalmá-
ból közlünk részleteket főművéből. Az ember tragédiájából. Far-
kas András az illusztrációkat a Tragédia finn kiadásához ké-
szítette.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Hajdúbihari Napló

1973 AUG 5.

Gonda Zoltán

1021

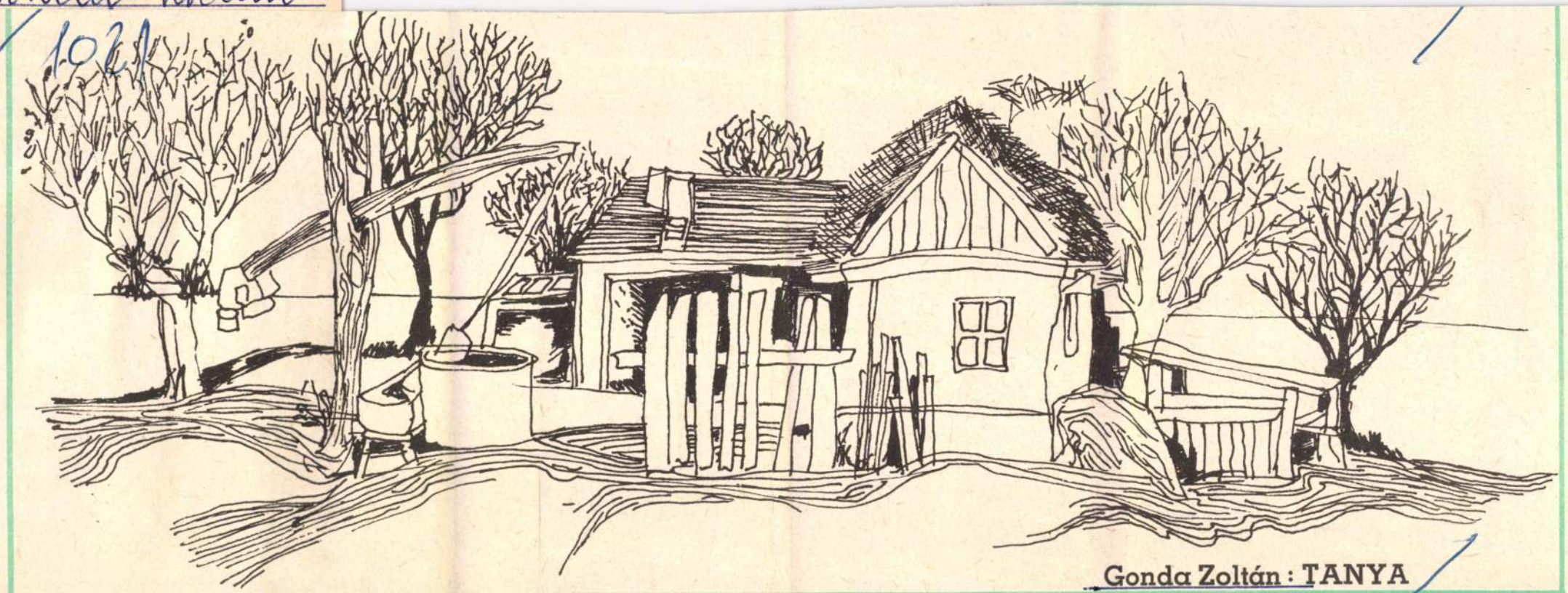

Gonda Zoltán : TANYA

MŰBÍRÁLAT

— Mester, a múzeumunkat kirabolták, de az ön képeit egy ujjal sem érintették!...

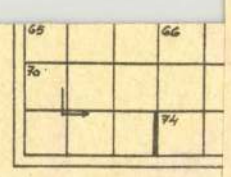

Osztályozó csillagok

Az első félévi vizsgán barátom indexébe fizikából kettest jegyzett be a prof., mármint az „öreg". De hát a diákoknak minden prof. öreg volt akkor. Persze, ma is az. A mi professzorunk annyiban mégis elütött a többi proftól, hogy ő volt a legöregebb. Legalábbis mi annak tartottuk. Ez a megkülönböztetés abból eredt, hogy teljesen egyéni szokásai voltak. Például, ha valamelyik diáknak kettest adott, az osztályzat mellé egy vagy két kövér csillagot rajzolt. Nagyon ritkán hármat. Ezen a félévi vizsgán barátom e ritka példányok közé tartozott. Én az első félévkor csak két csillagig jutottam el.

Miután minden diák átvergődött a félévi vizsgákon, az öreg prof. egyik este üzent a barátomnak, hogy keresse fel a könyvtárban, és vigye magával az indexét. A drukk fejünkbe szalasztotta a vért, különösen a barátomnak. Miután ő elment a profhoz, ugyancsak törülgettem a tarkómat én is, mert felvillant bennem; hátha nekem is üzen? Nem tudtam mire vélni, hogy a barátom rötyögött, amikor visszajött a proftól. Aztán pedig a vaságyra dobta magát és bukfencet vetett. Majd hirtelen talpra ugrott, s olyan méltóságteljes arcot vágott, mintha a Signum Laudist kapta volna meg. Majd hirtelen szétnyitotta az indexet, az asztalra fektette, és mutatóujjával a kettes osztályzat mellé bökött.

— Idenézz, Vakarcs! — Merthogy akkor is volt mindenkinek külön neve.

— Mi történt, Nyúlszáj? — néztem előreugró keskeny ajkára.

Megmutatta, hogy a három csillagból a leghátsó be van satírozva.

— A prof. csinálta — kuncogott.

Nagyon bamba pofát vághattam, mert oldalba bökött, és cézári pózba vágta magát:

— Mit gondolsz, miért? A prof. kijelentette: a három csillagból egyet azért satíroz be, mert a vizsgák során találkozott nálam hülyébbel is, és az kapta meg a három csillagot.

A második félévi vizsgák során aztán felszólította a barátomat; számolja meg, hány villanyégő van a teteremben, és mondja meg: páros vagy páratlan számúak-e? Jól figyelje meg mert ez az utolsó kérdése.

Barátom körülfuttatta a szemét a mennyezeten, s mivel hat égőt számolt összesze, boldogan bökte ki: „Páros."

— Sajnálom, tévedett, mert páratlan — mondta a prof., miközben nadrágja zsebéből előhúzott egy égőt és felmutatta. — A kettes mellé két csillag jár.

Amikor ezt megtudtam a barátomtól, nagyot nyeltem. Hátha a prof. tőlem is kérdezi ezt? Hogyan vágjam ki magam ebből a slamasztikából? Mondjak páratlant? És ha nem húzza ki a zsebéből az égőt? Akkor aztán három csillagot rajzol a kettes mellé. Lesz, ami lesz. Gyorsan kicsavartam a folyosón egy égőt és zsebre tettem.

És csakugyan, az utolsó kérdése a páros-páratlan volt. Vacilláltam, aztán, mivel ugyanabban a teremben vizsgáztam, melyben a barátom, kivágtam: — Páros.

— Sajnálom, tévedett, mert páratlan — s ugyancsak előhúzta a zsebében levő égőt.

Ekkor megszorítottam az én égőmet. Megtegyem, ne tegyem? S mintha áramütés ért volna, kirántottam a nadrágzsebemből és kiköptem magamból: „Nem, professzor úr, páros."

A professzor arcizma alig észrevehetően megrándult, végigmért, és hármas osztályzatot írt be.

Ezután én nem az asztalra fektettem az indexet, hanem az orra alá nyomtam barátomnak.

Cserei Pál

SAJTÓFIGYELŐ
HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 OKT 15
HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Gonda Zoltán
1021

Gonda Zoltán grafikai kiállítása

Fiatal képzőművész, *Gonda Zoltán* grafikáiból rendeznek kiállítást a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat debreceni kiállítótermében. A kiállítást ma, vasárnap délelőtt 11 órakor nyitják meg. *Gonda Zoltán* első debreceni önálló kiállításán legújabb alkotásait mutatja be, köztük tollrajzokat, fekete-fehér és színes linómetszeteket. Munkáit eddig kollektív tárlatokról, folyóiratokból, napilapokból ismerheti a közönség. A kiállítás október 28-ig tekinthető meg.

német vadászkutya sürgősen eladó. Nyulas, Bellegelő 1145.

Elveszett egy tiszta fekete, német juhászkutya, becsületes megtalálója jutalom ellenében szolgáltassa vissza. Különleges ismertetőjele két hátsó lábán a farkaskörüm helye még nem gyógyult be. Cím: Szász István Debrecen, Thomas Mann u. 61.

Kovács.

Tölgy-akác-bükk parketta, kétszárnyú bejárati ajtó eladó. Mák u. 4. Falóger mögött.

Oltott meszet vennék. Vörös Hadsereg útja 58. Házfelügyelő.

Szerelőaknás A-típusú garázs eladó. Érdeklődni: Fáy u. 12.

5 kh tengeri törésre kiadó. Mikszáth K. u. 92.

Garázs eladó. Kossuth u. 51.

FAHULLADÉK
10 FT/MÁZSA
ÉS KEMÉNY BÖRDESZKA
60 Ft/MÁZSA
ELADÓ

KOSSUTH TSZ
APAFA

Bokorrózsa 300 fajta, díjtalan árjegyzék. Váczy kertészet. Új cím: Budapest, XI. Szabadság út. 48.

Rózsák küld díjt Palkó k XV., Csil

Keresek letembe tés nélkü lék jutalé adóba.

KÖZÜLETEK
FIGYELEM!

ELADÓ

egy 2,5 tonnás
GAZ—51-es

Fűrészi

FÉRFI ÉS
SEGÉDMUNK
ÉS
RAKOI
MUNKÁS
JÓ KERE
LEHETŐSÉ

KÚTFÚRÁS

ÖNTÖZŐKUTAK
ANTARTÁS,
AT

karbantartása
iz

ógiai fúrások
– Geodézia

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG

Gonda Zoltán

1021 1972 SEP

Gonda Zoltán: Dózsa

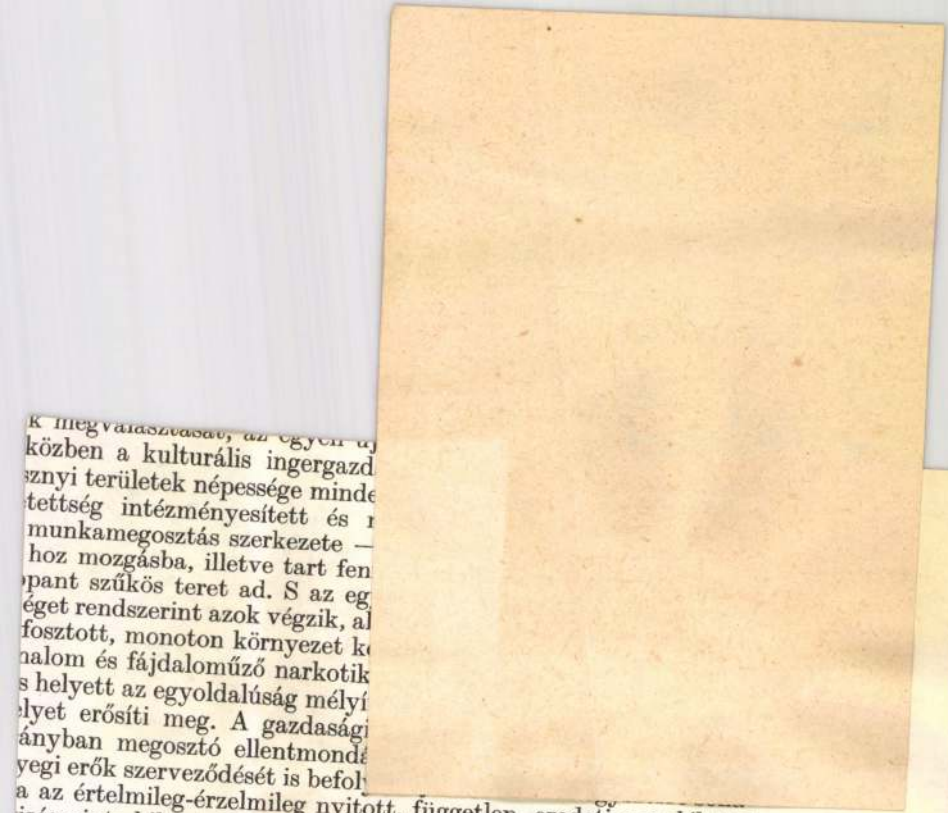

közben a kulturális ingergazd
sznyi területek népessége mind
tettség intézményesített és
munkamegosztás szerkezete —
hoz mozgásba, illetve tart fen
pant szűkös teret ad. S az eg
éget rendszerint azok végzik, a
fosztott, monoton környezet k
nalom és fájdaloműző narkotik
s helyett az egyoldalúság mélyí
lyet erősíti meg. A gazdasági
ányban megosztó ellentmond
yegi erők szerveződését is befol
a az értelmileg-érzelmileg nyitott, független, eredeti szemlélettel
iségminta kibontakozásának és fékezője e trend nagy lendületű,
sülésének.

kultúrhistorikusa már abban az irigylésre méltó helyzetben lesz,
vetkező események ismeretén — századunk kultúrájáról nemcsak
okott objektivációk alapján alkothat képet, hanem rendelkezésére
teremtő és feldolgozó ember személyiségére vonatkozó kutatások
a mai pszichológia nemcsak az eddiginél teljesebb és objektívabb
s, hanem teljesebb és objektívabb történetírás létrejöttén is mun-
lenleg csak tétova próbálkozásokat tudunk tenni, a múlt széles
alapján természetes lesz: megbízhatóan bejósolni a személyiség-
usainak várható alakulását.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÖ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 JUN 15

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán:
Anya gyermekével

nan létesült középiskolában folytattam a tanítást. Onnan tértem vissza Székesfehérvárra 1964-ben.

— Mit üzenne a fiataloknak a pálya csúcsán?

— *Kerüljék a szellemi önsanyargatást, óvakodjanak minden fajta leszűkítéstől.*

— Hallhatnánk egy konkrét példát?

— *Talán egy végleteset. Amelyik tanári szobában mondjuk, a benzin ára fontosabb vitatéma, mint a tanítás mikéntje, ott már bajok vannak a szemléletmóddal. Hogy ez korunk „betegsége"? Az iskola nem múzeum, de még kevésbé nagyáruház. Az elharapódzó, fertőző anyagiasságra*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 9

Gonda Zoltán

Hajdúbihari Napló

1021

Gonda Zoltán: Asztal

SZEPTEMB

9

lényegesebb dolgok kiemeléséből következő torzítástól. Mint ahogyan a külföldiek Magyarországot a puszta, a „gulas" és a csárdás országának ismerik, nagyon sokaknak Bulgáriáról csak az olajrózsa és a „bolgár kertészet" jut az eszébe. Pedig ma már Bulgária egyike a legintenzívebben iparosodó szocialista országoknak.

***

1971-ben, a hatodik ötéves terv induló esztendejében Bulgária nem-

A BOLGÁR SZOCIALISTA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 AUG 23

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Gonda Zoltán.

1021

Gonda Zoltán: Falak és tetők

Üdülőről üdülőre já

A tanév végeztével a pedagógusok ezrei keltek útra, egyedül vagy családostul, hogy valamelyik üdülőben pihenjék ki tíz hónap fáradalmait, és erőt gyűjtsenek a további munkához. Sokfelé utazhattak, hiszen évről évre növekszik azoknak a helyeknek a száma, ahol a SZOT gondozásában vagy a pedagógus szakszervezet saját szervezésében üdülő működik. Hadd eredjünk mi is a beutaltak nyo-

háromszáz kis vendég minden örömét élvezhesse a balatoni nyárnak: a fürdést éppúgy, mint a bábszínházat, a hajókirándulást és a tábortüzet. A köszönő levelek, dísztáviratok sokasága bizonyítja, hogy élményekkel teli tarisznyával térnek haza a gyerekek. Az általános iskolában a Bács megyeiek üdülnek ebben az évben is. Ott jártunkkor éppen turnusváltás volt. Fáró József kifogyhatatlan buzgalommal foglalkozott a messzi földről

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Magyar Hírlap

Gonda Zoltán

1973. ÁPRILIS 30, HÉTFŐ 11

1021

Gonda Zoltán rajza: Május

Mirelitből — gyorsan, ízletesen

Egyre több olyan kész- és félkész étel kerül az üzletek pultjaira, amelyek megkönnyítik a háziasszonyoknak a főzést. Sokan azonban idegenkednek ezektől a készítményektől, mert *nem tudják, hogyan kell ízletes, változatos ételeket készíteni belőlük.* Pedig a mélyhűtött étel felmelegítés után is megőrzi eredeti ízét és tápértékét, sőt némely főzelék még könnyebben is emészthető mélyhűtött állapotban, mint frissen.

Az alábbiakban néhány olyan receptet közlünk, amelyeket mirelitkészítményekből állíthatunk elő.

KELBIMBÓ BRÜSSZELI MÓDRA. A mélyhűtött kelbimbót sós vízben puhára főzzük, majd leszűrjük. Közben kockára vágunk öt dekányi füstölt szalonnát, és finomra vágott hagymán megpirítjuk. Ezután hozzáadjuk a kelbimbót, ízlés szerint sózzuk, borsozzuk, majd két deci tejföllel felengedjük. Vajjal kikent tűzálló edényt morzsával beszórunk, majd beleöntjük a már elkészített kelbimbót, morzsával meghintjük, és tetejére vajdarab-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 JUL 30

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán metszete

szemléleti különbség. Míg a [illegible] realisták" objektív fogalmazásán is átsütött a szubjektív ragaszkodás az ábrázolthoz, emitt a szubjektív formák halmozása (levél, elsőszemélyes elbeszélés, emlékezés) fölött is ott lebeg az író kvázi-történeti, tehát objektív látásmódja. Már az indítás is árulkodik erről: a hős saját „megérkezését" a világba chagalli röpülésre emlékeztető fölülnézet-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-718/340-726
1970 SEP 24

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Gonda Zoltán

1921

Gonda Zoltán: Udvar (linó)

esen szep
aképeit. U
kedési esz
úzza alá
agy-Brita
aországba
es léghaj
unkálkod
elyettesíte
únak tűnő
a Manc
ervek szer
néter hoss
ott léghaj
zek belsej
e használni: szükség esetén
aknem 1000 gépkocsit tudna
állítani, de átalakítás után
kár 3000 utas is elférne ben-
e. Párizs—London között
özlekedtetve egyrészt je-
ntősen lecsökkentené az
azási időt — másrészt a
risták magukkal vihetnék
épkocsijaikat is. Nem
agyható figyelmen kívül az
m, hogy a léghajóra váltott
gy ára alig haladná meg a
ompét — a repülőgépnél pe-

letet jegyeztek fel a krónikák. Először 1968. augusztus 10-én indult útnak Jerry Kostur és Mark Winters, de 75 kilométer után abba kellett hagyniuk a kísérletet. (A próbálkozásoknak négy halálos áldozatuk volt. A legtragikusabb baleset 1970 szeptemberében történt, amikor három utassal a fedélzetén örökre eltűnt a „Free Wife" nevű ballon.)

A legsokatígérőbb próbál-

---

dalaa

már csak az ember okosabb, aki ebből hasznot húz. Hogy a kutyának mi haszna az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 NOV - 6

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán rajza

German Gyerjagin:
A leningrádi Nyári kert – télen

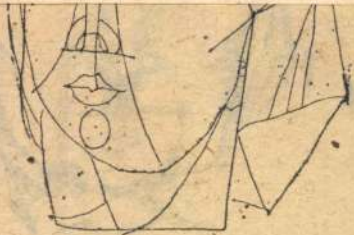

Gacs Gábor rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1978 NOV 17

Gonda Zoltán

GONDA ZOLTÁN: HALAK (LINÓMETSZET)

1021

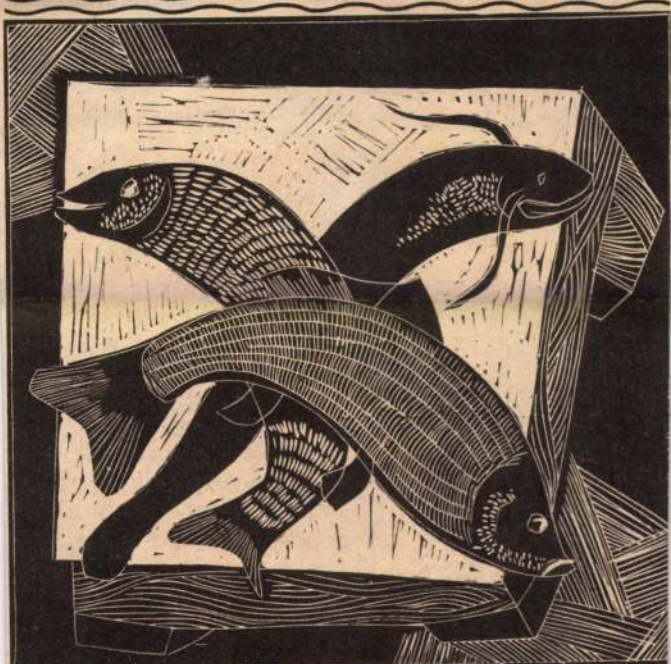

es forgatás
jelentett: „
a tv képer
vietnami h
adókat ...
repülőgépeket, amelyek bombákat szórtak templomokra és iskolákra, láttam a gyerekek arcát, és azt gondoltam magamban: az én hazám nem tehet ilyet, ez nem lehet igaz, s ha igaz, kell, hogy oka legyen." A forgatások szünetében Vietnamról szóló irodalmat és riportokat kezdett olvasni. Sehol sem talált semmiféle „jó indítékot" a bombázásokra. Elutazott Indiába, hogy felkeressen egy gurut, akinek tanításával ugyan nem sokra ment, de ott újabb nyomorúsággal szembesült: „Mélységesen megrázott a nyomor, amelyet ott láttam."

Kitörés

Hazatérve Vanessa lányával együtt elhagyta Roger Vadimot. Már nem járt partykra, hanem indiánokkal és a harcos Fekete Párducok tagjai-

le". Ő szilárdította meg Jane politikai álláspontját. 1973-ban kötöttek házasságot, azóta egy politikai fogatot képeznek. Hayden a vietnami háború befejezése után megalapította a „Gazdasági demokrácia" elnevezésű mozgalmat, ennek színeiben indult tavaly, habár eredménytelenül, a szenátusi választásokon. Jane nincs elkeseredve: „Nem szabad elfelejteni, hogy egy menetben egyetlen Kennedynek sem sikerült."

Közben a mozgalomnak már harminc alcsoportja lett Kaliforniában. A központ egy nagy kiterjedésű farmon van, Santa Monica közelében, nem messze onnan, ahol a Hayden—Fonda házaspár letelepedett. A házaspár egy tengerre néző faházban él Vanessával, a 10 éves kislánnyal és Troy-jal, az 5 éves kisfiúval. Jane, amikor éppen

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 AUG 27

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán rajza

egyéni látás, s a földolgozott tudásanyag lendületes, vonzó előadásmódja olyan ötvözetet kínál, amely rendszerint lefegyverzi az ellenállót.

Így aztán hasztalan *vitatkozunk magunkban* Benedek Istvánnal, az *ideológussal*, mindhiába *berzenkedünk különcségei miatt* Benedek István, a *tanulmányíró nézetei ellen*, mégiscsak meg kell vallanunk: a pedáns középszer szorgalmi feladatait legszívesebben távolról szemléljük, viszont mindenfajta borzassága ellenére mégis szívesen olvassuk Benedek Istvánt, az előítélet-oszlatás közben néha ellen-előítéleteket megfogalmazó írót. *(Magvető)*

Lukácsy András

Gonda Zoltán

Magyar Hirlap 1978-22o-9

Gonda Zoltán rajza

Gonda Zoltán

Alföld

Gonda Zoltán rajza

sak azokra a képekre mondtak, amelyeket a
tek – megélhetési költségüket fedezendő – el-
ztetést látszik igazolni, amelyik a vázlatos, ka-
vezeti vissza a német Kitsch-et.

módosult. A századforduló táján Amerikában
azonban nem vetekedhet a giccsével. Hangu-
ıa sem annyira rosszalló, lekicsinylő, mint Eu-
zerint például a bestsellernek – mint irodalmi
jelenség a specifikuma, hogy átlépi a társadal-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1978 JUN 1 8!

1021

GONDA ZOLTÁN GRAFIKÁJA

úgy van
zah, tad
mint ü
Gondolon
mit.

Ami az
örökített
kutatását
zâtlanul
is megles
szen egye

nítják az arab nyelvet. A cirillbetűs írásra való áttérés ilyen értelemben nem jelent merev szakítást mindazzal, ami arab. Bizonyság erre az is, hogy az üzbég nyelvet ma is számtalan arab szó gazdagítja.

— *Hány kiadó ad ki Üzbegisztánban üzbég nyelvű könyvet és folyóiratot?*

díjat kaptam.

Nem is a problémák iránti érzékenység a mi legnagyobb gondunk, hiszen, mint mondtam is, az írók életközelben alkotnak. Vannak jó regényeink, tavaly is megjelent legalább tíz, amit önök is szívesen olvasnának — bár, őszintén bevallom, engem sem a mennyiségi gondok foglalkoztatnak elsősorban

Gonda Zoltán

6

Gonda Zoltán rajza

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán metszetei

Gonda Zoltán

14

Gonda Zoltán rajza

Gonda Zoltán

Magyar Hirlap

Gonda Zoltán rajza

(Magvető)

Lukácsy András

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

Gonda Zoltán

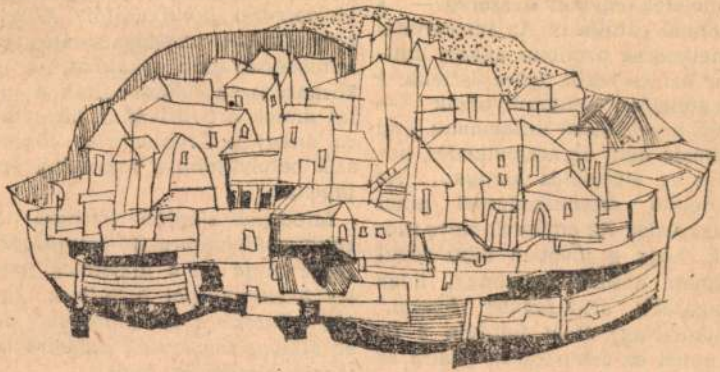

Gonda Zoltán rajza

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

-267-1o

Gonda Zoltán

Virágok

Népszava, 1978. február 18.
6. oldal.

Gonda Zoltán: Virágok

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 ÁPR — 3

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1021

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán rajza

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán metszete

Mag.

Gonda Zoltán

Magyar Hirl

Korábban Németh László dolgozott ilyen „példatáron" a maga „görögös" reményeiben, amelyek a társadalmi lét mellett az ember erkölcsi létének és sorshelyzeteinek vizsgálatát vállalták, ahogy valamikor a klasszikus gö-

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán

Magyar | 1919

korábban is. Otthon is sokat ol-
vasott, emlékszem, első novellái-
ban gyakran tűnt fel egy vézna

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

Magyar Nidup 1977/185/10

Gonda Zoltán

Magyar Hirlap

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

Mag

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

Magyar Hirlap 1977/124/8

Gonda Zoltán

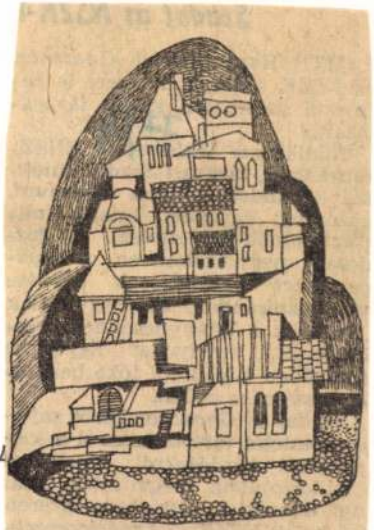

Gonda Zoltán rajza

Magyar Hirlap 1977/37/

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

7/232/4

Gonda Zoltán

Ma

Gonda Zoltán rajza

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

Magyar Nemzet 1977/31/6

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 JUN - 4
HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: SIKÁTOR

K

RKERESZTES
A
K
ÚHADHÁZ
ÁS
ÁR
OSPÉRCS
ADÁS
ÜSPÖKLADÁNY
ÚSZOBOSZLÓ
BES

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Gonda Zoltán
HAJDU-BIHARI NAPLÓ
1972 AUG 27
1021

Gonda Zoltán: Portré (tusrajz)

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31
Telefon: 133-068, 337-748, 340-726
HAJDU-BIHARI NAPLÓ

... esetén:

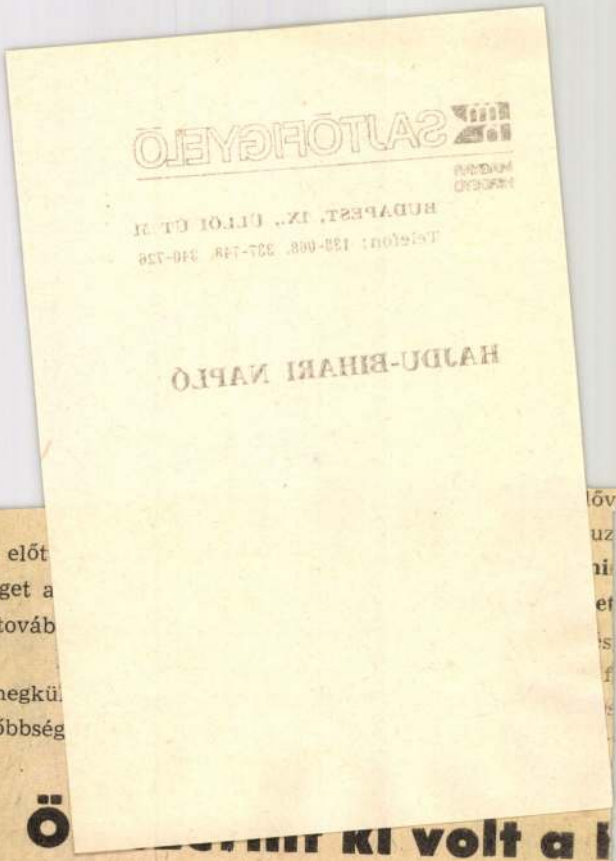

- ☐ a) Behajtás előt...
- ☐ b) Elsőbbséget a...
- ☐ c) Minden továb... sőbbség.
- ☐ d) Csak a megkül... adok elsőbbség...

Ö... ki volt a ...
(Feltevés pályáz...

1972. március 9-én Z. L. debreceni lakos, akinek volt személygépkocsi-vezetői engedélye és saját tulajdonú személyautója, Debrecen különböző szórakozóhelyein nagyobb mennyiségű szeszes italt ivott B. K. 20 éves autószerelővel együtt. Z. L. tudott arról, hogy fiatal barátja megfelelő gyakorlattal rendelkezik ugyan a személyautó vezetésében, de vezetői igazolványa nincs, csupán KRESZ-tanfolyam hallgatója, ahol sikeres vizsgát még nem tett. Fejenként 3—3 üveg sör és 3—3 féldeci konyak elfogyasztása után, B. K. arra kérte Z. L.-t, hogy a személygépkocsiját adja kölcsön neki, mert testvérével a vidéken dolgozó édesapját akarja meglátogatni. Z. L. kölcsönadta az autóját B. K.-nak, aki délután 16 órakor a Kossuth utcán a Vörös Hadsereg útja felé hajtott, a Vörös Hadsereg útján balra kanyarodva akarta útját tovább folytatni. Ebben az időben a kereszteződésben nem működött a forgalomirányító berendezés.

B. K. az autó addigi óránkénti sebességét a kereszteződés előtt fokozni kezdte, s balra nagy ívben történő kanyarodás során, későn észlelte a Kistemplom előtti gyalogátkelőhelyen a villamossínekről a Kistemplom felé közeledő idős férfit. Az autóval fékezés nélkül elütötte a gyalogost, aki súlyosan megsérült és eszméletlenül az úttesten maradt. B. K. félve a következményektől, nem állt meg az autóval, hanem óránkénti 85 kilométeres sebességgel elhajtott a nagyállomás felé.

A Dimitrov utca kereszteződésébe érve későn határozta el, hogy Hajdúszoboszló felé menekül. Így jobbra nagy ívb... cába, miközben a... dára hajtott és o... telező" jelzőtáblá... nia az úttestre. ... dott le, s onnan ... séggel száguldott ... ház kapubejárója... A tehergépkocsi-... bességgel érkező ... közepén a két gé... san megsérült.

A vizsgálat me... mény elkövetések... soltság alatt állo... a tehergépkocsi ... nem rendelkezett... re tolatott ki a t... gépkocsivezető v... kocsivezető karje... a tehergépkocsi-v... akadálya van.

Kérdés: Ki mil... két baleset kapcs...

(A választ írásl...

Megfejtésként ... Feltevés pályáza... szelvénnyel együ... mére, a pályázat... 10-ig.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gonda Zoltán

Nógrád

1021

VÉN FA
(Gonda Zoltán rajza)

gyakorol, zenét komponál, utókalkulál, és közben dermesztően pontos logikával gondolkodik, gondolkodik, „s megint elölről." A tragédia mint érezhető, közeledik a befejezéshez. A gondolkodó gépek, az egyébként is lusta és renyhe embert fokozatosan teljesen felmentik a gondolkodás alól. Az ember ettől kezdve szünteleníl visszafelé fejlődik mindaddig amig a gondolkodó gépek legegyszerűbb kérdéseire sem tud már kielégítő feleletet adni. A gépek adatszámláló berendezései megállapitják azt a szilárd tényt, hogy az ember elavult, korszerűtlen lény, kinek szükségessége eddigi ténykedéseiben tökéletesen kihasználódott.

A gép alkot, a gép termel, a gép gondolkodik!

A kéz elveszíti alkotó

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Hajdúbihari Napló

1974 JAN 13

Gonda Zoltán
1021

GONDA ZOLTÁN:
ÖREGEMBER

AZ É

1 VÍZ NI

Az éhségnél is gyötrőbb szomjúság. A jóízű, tiszta mindennapi szükséglete az nek. De mit is nevezünk jó nek? Nem a tiszta H_2O-t, tulajdonképpen a más anya mentes desztillált vízzel a hanem az olyan vizet, am oldott állapotban megta sokféle ásványi anyag, ugya mentes mindenféle bomló s anyagtól, káros mikroorgan tól és hőmérséklete 15 Celsi körül van. Csak ilyen vízze az ember, mert szervezetéb anyagcsere-folyamatok az e oldott különféle anyagokk nyolódhatnak le.

Hasonló jelentősége van a az állati szervezetek fejlőd és fennmaradásában is. Kö hogy növényi élet sem létez nélkül. A növényekben az milációs folyamathoz — a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JAN 18

KÖZNEVELÉS
Budapest

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán rajza

nológiát, illetve a gépismeretet főiskolát végzett tanár oktatja. A gyakorlati munka az üzemek által megszervezett, fenntartott és irányított műhelyekben, szerelőcsarnokokban, illetve a mezőgazdaság különböző területein történik szakemberek irányításával.

A 9—10. osztályban a politechnikai nevelés és képzés már heti 5 óra. Ebből 2 óra az iskolában megtartott elméleti foglalkozásokra, 3 óra pedig a tanulók produktív munkájára esik. A produktív munka az alábbi tíz szakágazatban zajlik: fémfeldolgozó ipar, villamosipar, építőipar, mezőgazdaság, textilipar, vegyipar, fafeldolgozó ipar, ruházati ipar, mezőgazdasági ipar, bőripar.

A mezőgazdasági vidékeken a 9. osztályban heti két elméleti órából egyet a traktortechnikára fordítanak, a másikat pedig a mezőgazdasági üzem termelési ismereteire. A 10. osztályban a heti két óra elméletet mindenütt agrotechnikára fordítják. A 3 órás gyakorlatot a fenti szak-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1974 FEB 2?

Gonda Zoltán

Hajdúbihari Napló

1021 GONDA ZOLTÁN METSZETE

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik SZILÁGYI JÁNOS nyugdíjas temetésén megjelentek, és mély fájdalmunkat részvétük nyilvánításával enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik FÜTYÜ LAJOSNÉ Aszalós Klára temetésén megjelentek, és mély fájdalmunkban részvevő szívvel osztoztak. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejthetetlen édesapánk, BÁCSI ISTVÁN MÁV-nyugdíjast, Balmazújvároson utolsó útjára elkísérték, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és velünk együttéreztek mély fájdalmunkban. A gyászoló család.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ALFÖLD

1021 Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

törő testi bajokkal, szorongasokkal, szen
ember vívódásait, érzelmi drámáit és job
galmazta költészetté – az időnkénti elfára
kitűnő tehetséggel. Versművészete nem
szemléleti formáiban, sem poétikailag, s
dott formaművészete, kifejező-formáló k
mus, a szimbolizmus, a parnasszizmuson
éppen a romantika számos elemét, s ezt a sokféle hatást ötvözte saját karakteru egyseg-
gé. Nagy erénye a kifejezés pontossága, plaszticitása, a fegyelmezettség, a formai rende-
zettség, a formálás szigora, a homályt nem tűrő éles világítás, az élménykibeszélés sza-
batossága. Fantáziáját racionalizmusa fékezi és tereli határok közé, meditációit a szem-
lélet elevensége, sokszor a fanyar-groteszk láttatás frissesége és eredetisége őrzi meg
– többnyire sikerrel – az elvontság és kiszikkadás veszélyeitől. Drámai-tragikus élet-
érzést közvetítő lírájának őszinteségéhez nem férhet kétség; a pályakezdés némi alakos-
kodása, fölvett póza után épp az önfeltárás őszinteségében van művei egyik legvonzóbb
értéke. Olvasója nemigen követheti ugyan azonosuló egyetértéssel pokoljárásának vala-
mennyi szakaszában a költőt, s nem egyszer a „szűk világ", az „összeszűkült perspek-
tíva" képzete és ítélete vegyül az esztétikai élménybe – de így sem kétséges, hogy Kál-
noky László műve költészetünk összhangzatában egyéni és tartalmas szólamként van
jelen. Számottevő eredményként kell méltatnunk; bárha ezúttal csupán vázlatosan kí-
sérhetjük nyomon a pálya ívét.

1939-ben jelent meg költőnk első kötete, *Az árnyak kertje*. Az ifjú poéta, aki Baude-
laire-t választja és vallja mesterének, hozzá ír áhítatosan és rajongva hódoló dicsőítő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DEC 3

Gonda Zoltán

Magyar Hírlap

kérdőjellé tekeredve támaszkodom a hézagos vaskorlátnak.

1021

Gonda Zoltán rajza

vaóba kerüljük a kézfogást, és ha lehet, tisztes távolságból érintkezzünk környezetünkben mindenkivel.

Ha a hűléses betegséggel kapcsolatosan *fejfájás, láz jelentkezik*, akkor már nem egyszerű hűléses betegségről van szó. Ilyen esetben a beteg *maradjon ágyban, és hívjon orvost.* Ezzel idejében megkezdődik a gyógyítás munkája.

Dr. Marék Antal

taskaformák
mind vállra
fogós kivitelb
ben a nők mi
pereeszköze

Elmaradhat
egyes ruhad
különösen a
pulóvereknél
amely nagyo

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

APR 1

Magyar Hírlap

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán rajza

Ked
vezet
kára
Csajl
Toln
molt
nak
hely

Bélyegkiállítás Gödöllőn

Gödöllőn, az agrártudományi egyetem kollégiumának Gorka-termében szombaton nyitották meg a 11. országos ifjúsági bélyegkiállítást, amelyen több külföldi — [illegible] szovjet, csehszlovák, NDK-beli és

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 APR 14
PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: A szabadság napja

(Folytatás az 1. oldalról)

lődik ki a tudás, a megismerés vágya. E tárgyakra rendkívül nagy szükség van (a testnevelés óraszámának felemelése is ezt bizonyítja), edzenek, szépre nevelnek, megtanítják gyermekeinket a szórakozás fajsúlyosabb módjaira, felkészítenek a több szabadidővel rendelkező felnőttélet kultúrált megszervezésére, s kevéseknél a művészeti ág művelésére is.

Ennek nem mond ellent, sőt alátámasztja, ha azt mondjuk, *ez az a terület, ahol az értékelésnek gazdagabb skáláját kell kialakítanunk.* Erre viszont feltétlenül fel kell készülnünk! S akkor bizonyosan több lesz a kedvtelésből énekelni, rajzolni szerető s talán kevesebb lesz a testnevelésből felmentett gyerek is.

A Művelődésügyi Minisztériumnak nagyon gondos munkával *össze kell gyűjtenie az új értékelési móddal próbálkozó tanári gyakorlatot,* mert egyre többen vannak, akik megérezték e forrongó, sok ellenállást kiváltó témában a pedagógiai gyakorlatot gazdagító lehetőséget, és máris munkához láttak.

A Pedagógusok Szakszervezetének *szívós meggyőző munkát* kell végeznie azért, hogy elfogadtassa: *az értékelés gazdagabb fogalom, mint a számjegyekbe merevített osztályozás, mire adott területeken mint az értékelés egyik formájára ugyancsak szükség van.*

S ha most ezután a téma után is feltesszük a kérdést, hogy csökken-e a pedagógusok túlterhelése a napjainkban kialakuló új értékelési rendszer miatt, akkor megint csak azt válaszolhatjuk, hogy rövid távon nem nagyon, hosszabb távon viszont törvényszerűen.

A jobb munka feltételei

A pedagógusok túlterhelésének enyhítése elsősorban óraszámuk csökkentése, munkakörülményeik javítása, a jobb pedagógusellátás útján lehetséges. A IX. kongresszus is ily értelemben foglalt állást.

Az iskolák megváltozott szerepéből adódóan mind nagyobb szükség van a pedagógus jelenlétére a gyermek, az ifjú életének egyre szerteágazóbb megszervezésében, irányításában. De éppen ezért, mert a társadalmi igény az iskolával szemben megnövekedett, ki kell jelölnünk ezen várakozás *ma teljesíthető csökkentését külön kell napirendre tűzni.* Lényegében — megítélésünk szerint — egy újabb, a 2025/1968-as kormányhatározaton túli, óraszámcsökkentésre van szükség a heti 44 óra bevezetéséhez, s

A területi szakszerve munkája

Az elmúlt évben a Pedagógusok Szakszervezete megyei, járási, nagyközségi, iskolai bizottságai folytatták a IX. kongresszus határozatainak megvalósítását.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUN 1

ALFÖLD
Debrecen

Gonda Zoltán

1021

Ahol élek.
S halott virág a szám.

Ahol fájdalmasan leng, leng
– az óriás fehérkendő –
a téldélután.

Gonda Zoltán rajza

se!

BÁLINT: Gyere vissza később!

PALI: Majd meglátom. *(Kimenőben.)* Ister

BÁLINT: Téged is, fiam . . . Gyere vissza,

JOLÁNKA: Hol lehet? Csak nem csinált
Nem hozzá való. Már tudja.

BÁLINT *(bejön)*: Na, megállj, gyere haza!

JOLÁNKA: Mit szóljak? Mondjam azt, h

BÁLINT: Nem! Te ne ess neki. Dicsérd m
vagy az oka mindennek!

JOLÁNKA: Én?!

BÁLINT: Igen, te!

JOLÁNKA: Lehet. De nem azzal vagyok,
hallgattam, ha kellett, ha nem. A lányoddal van bajod? Te nem ugyanazt csináltad, amit ő? Hazajöttél, hogy na, Jolán, én leszek az állattenyésztési brigádvezető. Nem te lettél. Aztán becsaptad az ajtót, hogy neked nem kell a téesz. A többi nem ezt mondta . . . Most meg morogsz, mert csak fogatos vagy.

BÁLINT: Az az én dolgom.

JOLÁN: Az az én dolgom, az az én dolgom . . . Ezt mondja a lányod is, hát nem veszed észre? Én csak azt akarom, hogy neki más élete legyen, mint amilyen nekem volt.

BÁLINT: Miért? Neked milyen volt?

JOLÁN: Milyen? Semmilyen . . .

MARI: *(bejön)*

BÁLINT: Na, megjött! *(Elébe megy, ránéz.)* Hol voltál? *(Megragadja, megrázza, aztán meggondolja magát, elengedi Marit.)* Tudni akarom!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT 5

Hajdúbihari Napló

Gonda Zoltán

meine e produkció ... tének esztétikai-zenei analízise. Anda Géza tolmácsolása a mű értel- ... desser ... reire is.

1021

GONDA ZOLTÁN: TORZÓ (LINÓ)

VAGY LEVÉL
A GYÁR MU
KECSKEMÉT,

A Gabonafelvásárló és -feldolgozó Vállalat, Debrecen, Bánffi u. 2. sz. alatti takarmánykeverő üzeme üzemi belső munkára fizikai dolgozókat, valamint őri munkakörbe éjjeliőröket keres. Jelentkezni 8—16-ig a fenti címen.

Felvételre keresünk nagy gyakorlattal rendelkező élelmezésvezetőt. A munkakör betöltéséhez érettségi, élelmezésvezetői vizsga, erkölcsi bizonyítvány és önéletrajz szükséges. Bérezés a 212/1971. MM MüM sz. rendelet alapján. Jelentkezés személyesen a hirdetés megjelenése után számított egy héten belül: MM. 7. sz. Leánynevelő Intézet, Debrecen, Hollós u. 19.

Kállósemjén nagyközségi Tanács V. B. igazgatási csoportvezetői munkakör betöltésére pályázatot hirdet a 1924. kulcsszámnak megfelelő bérezéssel megegyezés alapján. Feltételek: tanácsakadémiai végzettség, 3 éves gyakorlat. Az állás betöltésekor háromszobás kom-

...kenti szabad szombat biztosítása mellett, Ebes, ÁFOR-telep építkezésre. Jelentkezés az építkezés helyszínén, kabai Vörös Csillag Mgtsz.

Gépkocsira rakodómunkásokat jó kereseti lehetőséggel alkalmazunk. FÜSZÉRT Vállalat, Diószegi út 22/C.

Segédmunkásokat azonnal felveszünk. Műanyagipari Szövetkezet, Debrecen, Böszörményi út 57.

Kazánfűtőt felvesz a Tejipari Szállítási Vállalat. Debrecen, Vágóhíd u. 10/C.

Szakma nélküli, 18. évet betöltött munkavállalók részére ívhegesztői tanfolyamot indítunk. Jelentkezés október 10-ig a Budapesti Mezőgazdaságigép-gyár debreceni gyárában, Debrecen, Híd u. 4—6., mun-

...egi út-

...méretű gyer.
...el és sportko-
...Gy. u. 6.

...ált, világos,
...s szerelhető
...falikút el-
... 20/A.

...Faiskola u. 9.

...lteres boros-
... u. 70.

... mérleg, 200
... gázrezsó, két
...t cső 3/4-es.

...lakatos, ív-
...unkásokat,
...ában járás
...férfi beta-
...sz a Deb-

MK SAJTOFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Könyvtáros

Gonda Zoltán

1976 SEP

1021

Gonda Zoltán
ex librise

levízió szeptember közepétől 16
át közvetíti a Mindenki iskolája
át, és ebben az időszakban min-
isor *háromszor* kerül képernyőre.
sidők a következők:
14^{30}-tól 15^{35}-ig (két tantárgy,
után).
ap: 9^{30}-tól 10^{35}-ig (1. ismétlés).
18^{10}-től 19^{15}-ig (2. ismétlés).
árban pedig az osztályozó vizs-
való eredményes felkészülés érde-
még egyszer megismételjük vala-
műsorunkat, tehát negyedszer is
yőre kerülnek a filmek.

vát
1. A
tinen
vízra
zók
szág
ráliá
Afrikaban, Latin-Amerikában.

Biológia:
Műsorvezető: Csurgai Judit, a „Riporter kerestetik" verseny 5. helyezettje.
1. Élő és élettelen; 2. Sejtek, szövetek, szervek; 3. Anyagcsere; 4. Szaporodás, öröklődés; 5. Az idegi és hormonális szabályozás; 6. Emberré válás.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
1971 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÉPSZAVA

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán:
Festőnövendék

Olvastam a trieszti szeizmográfiai intézet vezetőjének a nyilatkozatát. Magam is voltam akkor az intézetben, s azt mondták: a lökések csendesülése arra vall, hogy lassan megszűnnek. S majd megnyugszanak a kedélyek. *Icilio* professzor most így nyilatkozott:

— *A szeptember 15-i földrengést nem lehetett előre tudni. A Friuliban történt katasztrófa példátlan, hiszen ugyanott ugyanolyan erővel mozdult meg a föld, mint négy hónappal korábban.*

he-idézet

szervezetek felszólították a munkásokat, *ne távozzanak el Friuliból.* A kormány az ösztönző szükség és a baloldali sürgetés hatására *négyszázmilliárdos segélyalapot* létesített. Éppen a földrengés napján fejezte be vizsgálatait a helyszínre kiküldött parla-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1976 SEP 19
MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1021

Oreg kapu – Gonda Zoltán metszete

k üdvözlete

A Lengyel Nemzeti Egység-
ont üdvözlete szerint kedvezően
lődik a két mozgalom, a Nem-
zeti Egységfront és a Hazafias
épfront együttműködése.

Az NDK Nemzeti Frontjába
mörült társadalmi erők —
hint a front nemzeti bizottsá-
tól érkezett üdvözlet rámutat
nagy megelégedéssel állapít-
k meg: a baráti kapcsolatok
yre többoldalúbbá válnak.

A Román Szocialista Egység-
ont üdvözletében megelégedé-
fejezte ki, hogy jó, elvtársi
pcsolatok alakultak ki a két
ozgalom között.

A Szovjet Baráti Társaságok és
Nemzetközi Kulturális Kapcso-
ok Társaságai Szövetségének
öksége üdvözletében elisme-
sel szól a Hazafias Népfront
entős szerepéről, amelyet a
gyar dolgozók hazafias és in-
nacionalista nevelésében, a
gyar és a szovjet nép közötti
[illegible]

soknak, mérnökökn
nak, akik tehetségül
galmukkal hozzájá
szerű eredményeik e

Életmentő k

Győr-Sopron meg
tónktól.

Életmentő katoná
ki tegnap délelőtt *dr*
nő, a Győr-Sopron megyei Ta-
nács Végrehajtó Bizottságának
titkára a Minisztertanács által
adományozott Életmentő emlék-
éremmel.

Fülöp Gyula győri határőr őr-
mester a Mosoni-Dunán fürdőzés
közben mentett ki a vízből egy
20 éves fuldokló fiatalembert.

Gazdag Miklós és *Sándor Ta-
más pápai* sorkatonák Hegyes-
halom és Bezenye között oltot-
ták el egy családi ház égő kony-
háját a gépkocsijaikon hordott
tűzoltókészülékkel. A lángok
megfékezése után derült ki, hogy
a ház gazdája a füsttel megtelt
belső szobában fekszik, eszmélet-
lenül. A bátor katonák az idős
[illegible]

ellátásról tartott sajtótájékozta-
tót az újságíróknak Győrött *Ta-
kács Dénes*, a Vetőmagtermeltető
és Értékesítő Vállalat észak-du-
nántúli központjának igazgatója.

Mint elmondta, a központhoz
tartozó Győr-Sopron és Komárom
megyében zavartalan a kenyér-
gabona-magvak értékesítése. A
mezőgazdaság azonban ország-
gosan *fajtaváltásra* készül. Az
eddig honos Bezosztáját, Aurórát,
Kavkázt a következő években fo-
kozatosan felváltják a nagyobb
hozamú jugoszláv fajták, többek
zött a Zlatna, a Rana, a Par-
tizanka, GKF—2, GKF—3, GKF
—4. Ezekből az új gabonafélékből
egyelőre csak az ipari rendszer-
ben termesztő nagy gazdaságok

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 OKT 3

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1021

Ballada – Gonda Zoltán metszete

[illegible] ahogyan a magyar internacionalisták 1917 és 1922 között Szibériában és Távol-Keleten is annak a szovjethatalomnak a győzelméért küzdöttek, amely majd vagy egy negyedszázad múlva, 1944—1945-ben meghozta a magyar népnek is *nemzeti* felszabadulását.

Így vált a demokratikus hazafiság gazdagodó öröksége egyik közvetlen előzményévé az új és magasabb rendű folytatásnak: egyik eszmei forrásává a *szocialista hazafiságnak*.

A szocialista hazafiság immár a *munkásosztály* létfeltételeiből sarjadt, amely képessé teszi, hogy minden addiginál magasabb rendű haza-eszmét küzdjön ki a maga számára — persze egyáltalán nem könyen és gyorsan, hanem kínnal-keservesen, esetleg kerülőutakon át: a *proletárhaza eszméjét* egy olyan *nemzetfogal-*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 FEB 1 ?

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán rajza

kel és *Abdel Moneim Kaiszuni*, gazdasági ügyekért felelős miniszterelnök-helyettessel. A gazdasági megbeszéléseken a *nyugatnémet beruházások* kérdése volt napirenden, és megvitatták „azoknak a könnyítéseknek a lehetőségét", amelyeket Egyiptom a jövőben a külföldi tőke behatolása számára adhat.

Szadat és Genscher közös sajtóértekezletet tartott azokról a külpolitikai kérdésekről, amelyeket találkozójukon megvitattak. Szadat elmondta, Egyiptom szeretné, ha az *NSZK — Franciaországgal és Nagy-Britanniával együtt*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5.
Telefon: 387-746, 340-726
1977 FEB 6

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán rajza

Pehelykönnyű

Hatmillió pehelykönnyű hagyma- és burgonyazsák készíthető évente azzal a négy új gépsorral, amit tegnap helyeztek üzembe az *Újszegedi Szövőgyárban.*

A színes, műanyagfólia-csíkokból font és hurkolt *zsákok súlya darabonként negyven gramm, mégis félmázsányi termény tá-*

Gonda Zoltán

Tanulmány

Népszava,
1977.március 26.
8.oldal.

Gonda Zoltán: Tanulmány

Gonda Zoltán

Balatoni halász

Gonda Zoltán: Balatoni halász

NÉPSZAVA, 1976.
április 3.
6.oldal

tok Társaságai Szövetségének
nöksége üdvözletében elisme-
ssel szól a Hazafias Népfront
lentős szerepéről, amelyet a
agyar dolgozók hazafias és in-
rnacionalista nevelésében, a
agyar és a szovjet nép közötti

Kavkázt a következő években fo-
kozatosan felváltják a nagyobb
hozamú jugoszláv fajták, többek
között a Zlatna, a Rana, a Par-
tizanka, GKF—2, GKF—3, GKF
—4. Ezekből az új gabonafélékből
egyelőre csak az ipari rendszer-
ben termesztő nagy gazdaságok

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán

Szeretjük, féltjük és óvjuk a Balatont s másik természeti kincsünket, a Velencei-tavat. A kormány a fejlesztési tervek végrehajtását újra és újra áttekinti, s az érdekelt tanácsokat, vállalatokat, intézményeket a mindenkori határidők pontos megtartására ösztönzi. A két üdülőövezet jelenéről és jövőjéről szóló cikkünket az 5. oldalon közöljük.

(Metszetünket Gonda Zoltán készítette)

2/5/11

tárgyalási javaslata

ményezésre. A szakértői jelentést

ennek csak egyötödét, 2,2 milliárd frankot kíván szétosztani az állattenyésztőknek, szarvasmarhánként 50—200 frank összegben.

A „szárazság számlájának" teljes összegéről szeptember végén

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Könyvtáros

1978 SEP 1

Gonda Zoltán

1021

hanem eladásra kínált könyvek
zékei is szerepelnek.

nem könyvtártani vonatkozású írá-
közül kiemelkedik *Lengyel Imre* ta-
nánya a Pestalozzi-tanítvány Váradi
ó János (1783—1864) működéséről,
unkaoktatás terén elért eredményei-
Címénél többet nyújt: általános ne-
störténeti, felsőoktatástörténeti és
störténeti adalékokat is bőven tar-
az. *Némedi Lajosné* világos felépí-
friss és bőséges szakirodalmi for-
nyagon nyugvó érdekes tanulmánya
irodalom" (elsősorban NSZK-

Gonda Zoltán ex libris

István *A hollószárnyú enyészet* mű drámáját adták elő. (Lapunk 8. oldalán ebből közlünk részletet.) A posta az évfordulóra *bélyegblokkot adott ki* és Mohácson a postahivatal emlékbélyegzőt használ ezekben a napokban.

vállalatépítési miniszterhelyettese, aki tárgyalásokat folytatott Budapesten dr. Juhász Ádám nehézipari államtitkárral a Orenburg és a Szovjetunió nyugati határa közötti gázvezeték építésének időszerű kérdéseiről szombaton elutazott hazánkból.

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán

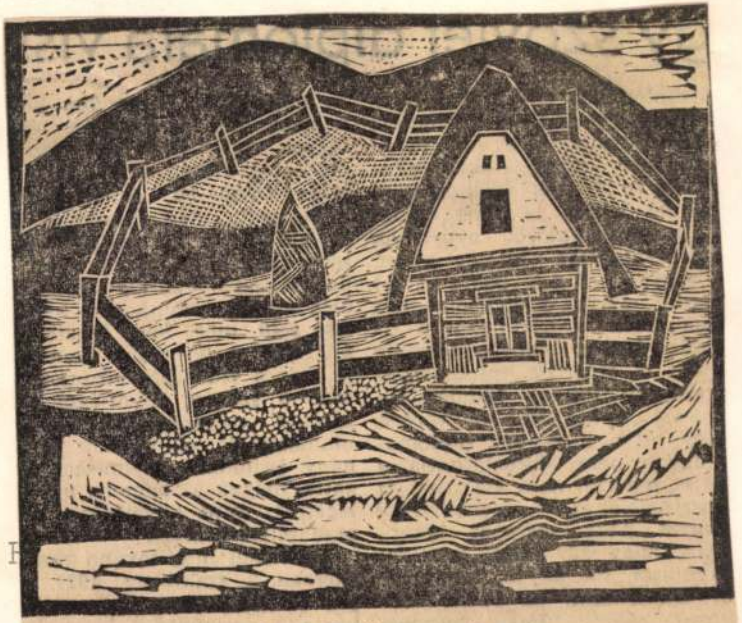

Gonda Zoltán metszete

Magyar F

Gonda Loltán

„Csendélet"

Népszava 1976. jan. 10 - 6 oldal

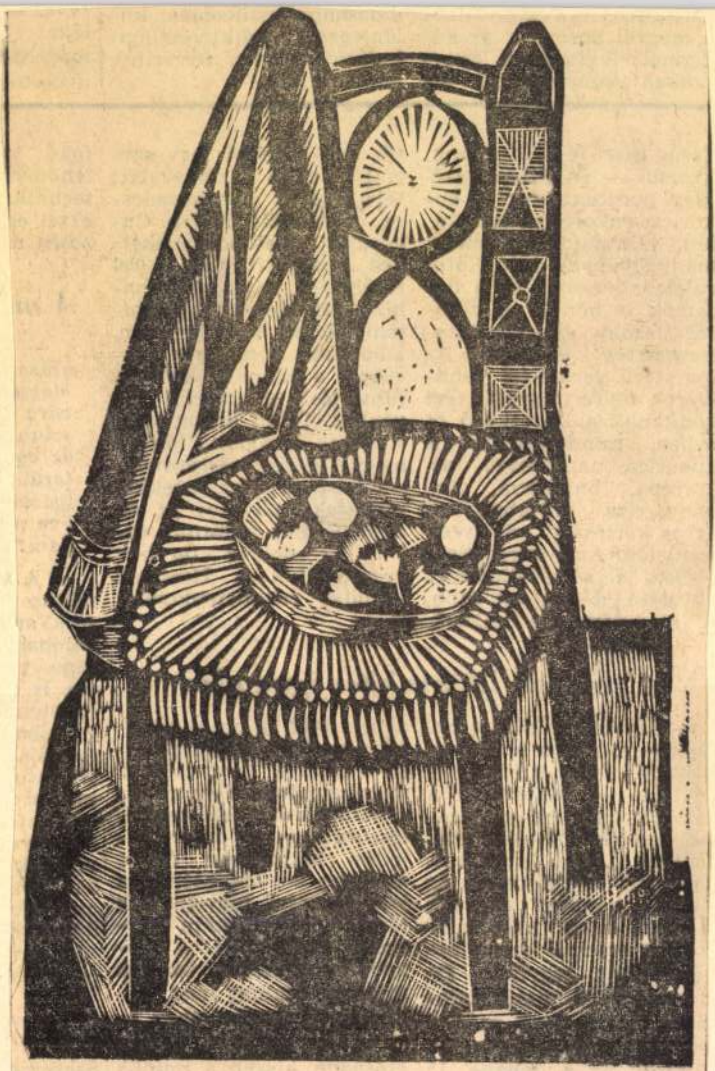

Gonda Zoltán: Csendélet

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 307-748, 340-726
1976 AUG 29
MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán
1021

Gonda Zoltán metszete

Megemléke
a mohácsi c

Mohácson, illetve *Pécsett* tudományos és kulturális eseményekkel emlékeztek tegnap az 1526. augusztus 29-i mohácsi csatára. A Duna-parti városban *tudományos ülést* tartott a TIT Baranya megyei szervezete, a Kanizsai Dorottya Múzeum pedig *kiállítást* szentelt a 450 év előtti eseményeknek.

A magyar éremgyűjtők egyesülete az évforduló alkalmából Pécsett, illetve Mohácson tartja VII. *vándorgyűlését*. Az évfordulóra és a vándorgyűlésre reprezentatív *emlékérmet adtak ki*, a Zsolnay Porcelángyár eozinból és porcelánból *plaketteket készített* az alkalomra, a Pécsi Nemzeti Színházban pedig *Nemeskürty István A hollószárnyú enyészet* című drámáját adták elő. (Lapunk 8. oldalán ebből közlünk részletet.) A posta az évfordulóra *bélyegblokkot adott ki* és Mohácson a postahivatal emlékbélyegzőt használ ezekben a napokban.

a hőmérsékleti közép meghaladta a normálértéket, de *az utolsó nyári hónap folyamán az évszaknál hűvösebb időjárás alakult ki*. Az egész hónapban mindössze 6 nap volt, amikor a hőmérséklet az átlagnak megfelelő értékek közelében alakult, míg 11 napon keresztül a hőmérséklet középértéke 3 fokkal volt alacsonyabb az évszaknak megfelelő értéknél. *A hónap leghidegebb napján, augusztus 22-én* 4,4 fok volt az átlagtól való eltérés. Az utóbbi 15 évben a mostanihoz hasonló hűvös augusztus kétszer

---

ALEKSZEJ SZOROKIN, a Szovjetunió kőolaj- és gázipari vállalatépítési miniszterhelyettese, aki tárgyalásokat folytatott Budapesten dr. Juhász Ádám nehézipari államtitkárral a Orenburg és a Szovjetunió nyugati határa közötti gázvezeték építésének időszerű kérdéseiről szombaton elutazott hazánkból.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 SZEP 9
PEDAGÓGUSOK LAPJA

Gonda Zoltán

TS

1021

Gonda Zoltán: Bihari házak

A szabály és a kivétel

A „SZABÁLYT" senki sem fogalmazta meg. Mégis él, hat, működik. Ekként szoktuk szavakba foglalni: „Már elkészülte pillanatában kicsi (kevés, szűk stb.)." A könyv, melyből nyomban elkelne harmincezer darab, ötezer példányban jelenik meg. A mindössze kétsávos felüljáró kilométeres dugókat szervez, mert máris négy-hat sávra lenne szükség. Újpalotán 1500—1600 gyermek szorong a gyönyörű iskolákban, mert hét iskola helyett csupán ötöt építettek. A szaktantermes elv szerint épült új iskolák termei máris szűkek, mert a fallal

mas, új, hacienda-szerkezetű ép
let áll; tágas, zárt betonudvarr
korszerű, gépesített konyhá
két 350—350 személyes étterer
mel, mosdókkal, mellékhelyis
gekkel, tanári öltözőkkel. Fölö
már épül a gazdagon felszere
játszótér, melyet három impozá
faház határol majd. Az egyik m
áll. Három, egyenként 60—
személyes foglalkozó terem v
benne. Ha mindegyik épület k
szen lesz, esős napokon sem go
a gyermekek elhelyezése.

Jobbra sűrű vadgesztenyés z
dell; már készülnek benne
őrsi búvóhelyek, sátrakkal, iv
kúttal. Az épületek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-066, 387-748, 340-726

1978 JÚL — 4

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Gonda Zoltán

bocsáss meg hát,
ahogy a füveknek
megbocsátok én is

1021

GONDA ZOLTÁN:

Napraforgók

[illegible] dalárdait, éneke-
it.

Debrecenben ez idő tájt tartalmas szelle-
i, művészeti, elsősorban zenei élet volt ki-
ontakozóban. A már felépült új színház-
ületben gyakran tartottak operaelőadáso-
t, jól szervezett zenede működött, és az
63. október 18-án alakult Debreceni Dal-
ylet is szép sikereket ért el. A város veze-
i erkölcsileg támogatták, a tehetősebb pol-
rok közül többen anyagilag segítették a
nei élet fejlődését. A dalegylet szervezésé-
n és vezetésében nagy szerepet vállaltak a
omlóssy fivérek. A megalakulást követő év
arán az egylet már „dalestélyt" tartott a
gyerdei fürdőházban, képviselőket küldött
pécsi dalárünnepélyre, 1865-ben szerepelt
pest-budai zenede jubileumán. 1866 szep-
mberében a budai dalárda zászlóavatási
nepén szomorú veszteség érte a kórust:
ő karnagya, Gáspár Ignác a járvány áldo-
ta lett. Megüresedett helyét előbb Zivuska
zsef, majd Pozorsky Ágoston töltötte be, az
adi dalárünnepélyen már az ő vezetésével
erepeltek a debreceni énekesek. Erre az al-
lomra díszes zászlót kaptak jótevőiktől, s
ár jeligéjük is volt:

ljen az ének, éljen a dal —
nne öröm van és diadal!"

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 [illegible]

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Gonda Zoltán

1021

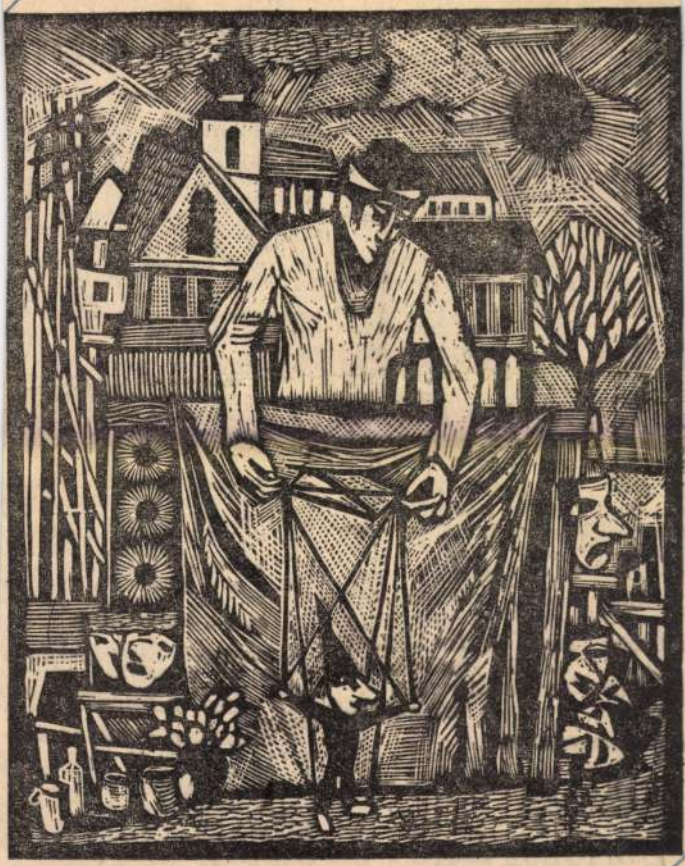

Gonda Zoltán: Bábos

ásban.
Pistike
deklő-
e meg
g kol-
különö-
yelmet
kat dí-
tfotók-

állá-
gy Ko-
B osz-
nunka-
hálisak.
ymama
n dol-
fo-
los lá-
vácsék-
ó Zák-
a tény
n eme-
misszió
hiszen
en álló
utóbbi

időben csak nagyon ritkán tud időt szakítani a látogatók számára. Kitüntető gesztus, hogy Zákson Elek üzelítőt kaphatott Kovács nagymama készülő új művéből, a Prézlis Karfiolból.

A látogatás befejezése előtt a felek ismételten hangoztatták, hogy találkozójuk rendkívül gyümölcsöző volt. Zákson Elek hivatalosan meghívta a Kovács szülőket, hogy vegyenek részt a jövő tanév elején az iskolában megrendezésre kerülő szülői értekezleten.

Kovácsék a meghívást örömmel elfogadták. A viszontlátogatás pontos időpontját a későbbiekben határozzák meg.

Pataki Pál

Bábosok Hortobágyon

Nemrég Micimackó báb

Pályázati felhívá

Az Állami Ifjúsági Bizottság, Belkereskedelmi Minisztérium, Könnyűipari Minisztérium és Magyar Nők Országos Tanácsa úttörőmozgalom megalakulása évfordulójának tiszteletére **országos játékpályázatot** hirdet.

A megtervezendő eredeti, ha nyersanyagokból sorozatban e állítható korszerű játékok m denekelőtt segítsék elő a közöss nevelést és a testi fejlődést, nyú sanak lehetőséget a technikai konstrukciós készség fejlesztésé adjanak alkalmat a barkácsol ra is.

A pályázaton egyéni vagy k lektív pályamunkával (rajz és m szaki leírás) lehet részt venni.

A beérkezett munkák az alá **kategoriákban** kerülnek elbírál ra:

I. óvodák, napközi otthonc úttörőházak részére tervez kollektív játékok;
II. az iskolai korosztályok tan lását elősegítő technik konstrukciós játékok;
III. a testi fejlődést szolgáló sz badtéri, játszótéri játéke közök, felszerelések.

A benyújtott pályamunkák je gések. Ezt a pályázó (pályázó nevét, címét, munkahelyét tart mazó lezárt, borítékon is fel k tüntetni.

A pályaműveket **1976. október ig** kell eljuttatni **az Állami Ifjús gi Bizottság Titkárságához: 11 Budapest, Hegedűs Gyula u. 79—8**

A pályaműveket a meghirde szervek képviselőiből, pedagóg sokból, szakemberekből álló zsü értékeli.

A zsüri mindhárom kategóriáb **az első három pályaművet juta**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 MAR 28
HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Gonda Zoltán
1021

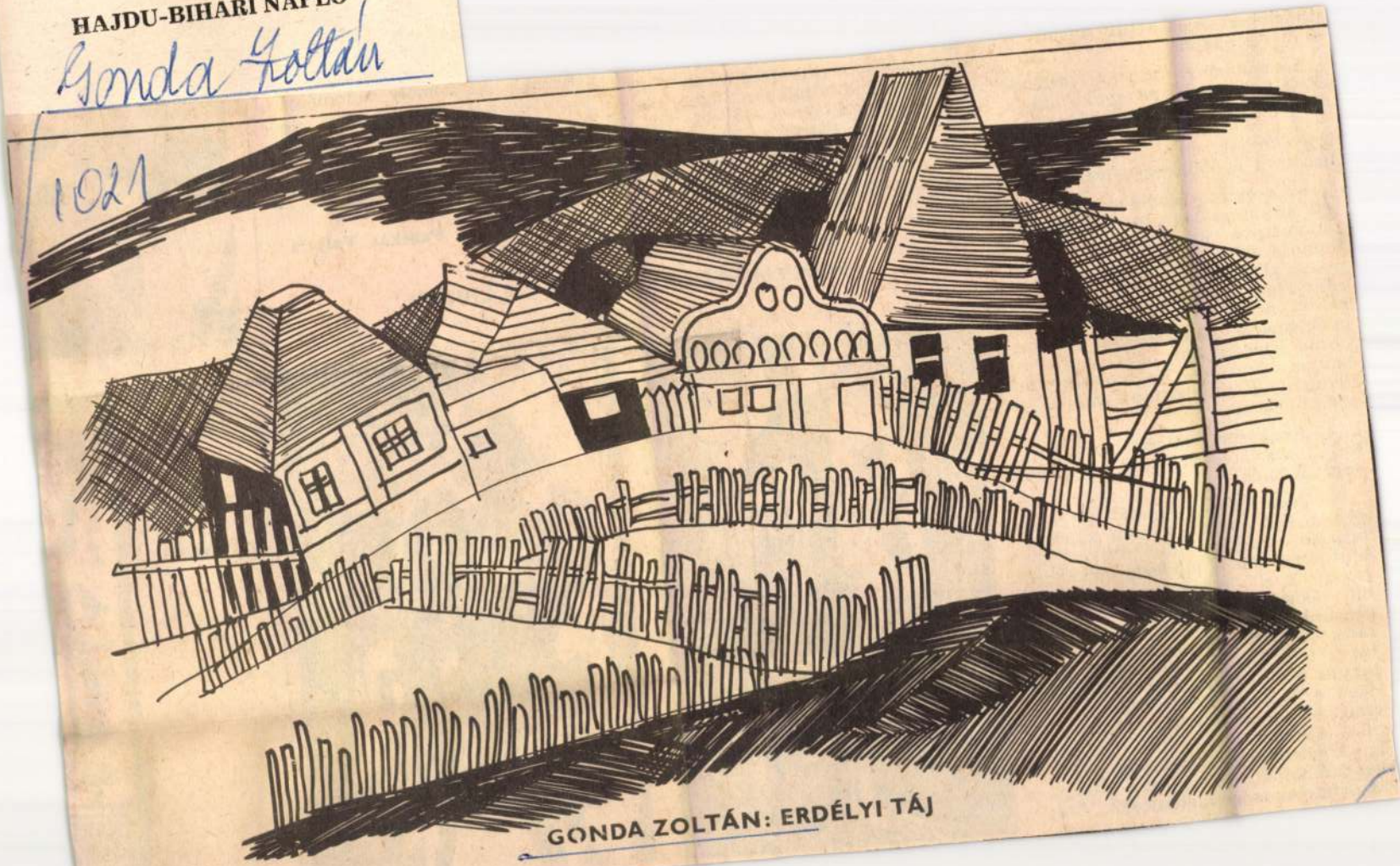

GONDA ZOLTÁN: ERDÉLYI TÁJ

szakcsoport, ezen belül anyanyelvi és idegen nyelvű.

A tanulmányi idő két esztendő, ezalatt elméleti és gyakorlati ismereteket szereznek a hallgatók. A gyerekekkel a gyakorló óvodában foglalkoznak, mely az óvónővé válásnak a legjobb műhelye.

— Az oktató-nevelő munka mellett az intézetben igen jelentős a tudományos kutatómunka is — mondja dr. Kovács György. — A pedagógusok és a hallgatók egyaránt részt vesznek ebben. Kutatásaink az óvodás korú gyerekek problémáival kapcsolatosak. Naponta lehetőségünk van a gyerekekkel közvetlen kapcsolatot teremteni, jó adottságaink vannak a vizsgálódásra.

— Konkrétan milyen, gyerekekkel kapcsolatos kutatási témákkal foglalkoznak?

— Végeztünk vizsgálatokat a gyermekek környezetével kapcsolatosan, megfigyeltük milyen jelentősége van a modern technikai eszközök alkalmazásának az óvodai pedagógiában, kísérleteket végeztünk a gyermekjátékokra vonatkozóan. A zene- és a nyelvi oktatás lehetőségeit kutattuk és kutatjuk ma is. Így került sor például arra, hogy bevezettük az intézetben a gitároktatást. Óvodai munkájukban hallgatóink a furulya mellett ezt a hangszert is felhasználhatják. Az idegen nyelvi kísérleteink is igen jelentősek. Vizs-

gyakorlati munkájuk során, így gyermekeink általában igen okosak, tájékozottak. A nevelés terén talán annyi hátrányt jelent, hogy nem tudjuk alkalmazni az egységes pedagógiai ráhatás elvét. Egy csoportnak nem egy óvónénije van, hanem jó néhányan foglalkozunk

nehezebb. Az

— Óvó nén
met. Tessék
kacsa?

— Nem ka
tad fel, nagy

MENYHÁRT JÓZSEF KÉT EX

SZILÁGYI IMRE: EX LIBRIS

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Gonda Zoltán

Népszava

1976 APR 3

1021 Gonda Zoltán: Balatoni halász

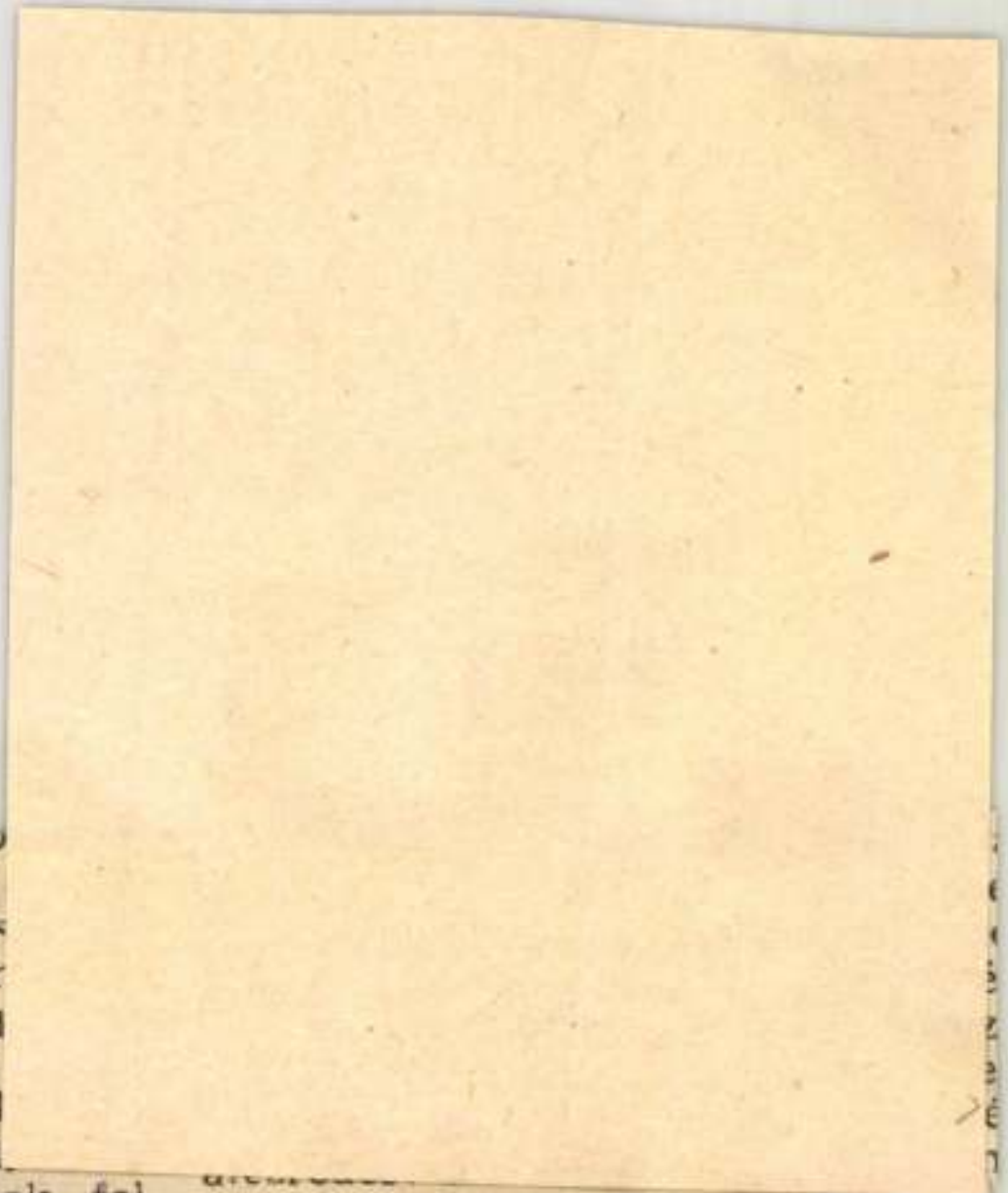

tüket áldozták
ar nép szabads
koszorúzási ür
k katonai disz
l zajlottak le, a
es megemlé
nhelyén katona
vségek sorakoztak fel,
patzászlóval.
A rákosligeti temető-
n a *román hősök* sír-
lékénél helyezték el a
la és a megemlékezés
ágait. A román és a
gyar himnusz elhang-
a után a Népköztár-
ág Elnöki Tanácsa ne-
ben *Kárpáti Márta* és
zta *Gyula*, az Elnöki
nács tagjai koszorúz-
. A kormány képvise-
ében *Keserű Jánosné*
nnyűipari miniszter,
Schultheisz Emil

tanács részéről *Császár Ferenc* és *Lakatos Tibor* elnökhelyettesek koszorúztak.

A kegyeletes megemlékezés a Himnusz hangjaival ért véget.

A Budaörsi úton a fasizmus elleni harcokban hősi halált halt amerikai katonák emlékművét koszorúzták meg. Az amerikai himnusz elhangzása után a Népköztársaság Elnöki Tanácsa nevében *Somogyi József* és *dr. Ortutay Gyula*, az Elnöki

majd a
magyar
zása utá
mellett
koszorúz
Az El
vében
Nánási
Tanács
képvis
Józse
rosfe
dr.
ság
ko
t
jug

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 MÁJ 30

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Gonda Zoltán

1021

HÁZAK NYÍRSÉGBEN ● GONDA ZOLTÁN

ılra magányos fa tűn
ıgyomány szerint e
ılyás ültette, ezért
eve. Az állatok
ısználják.
Busafejű, rezzenésteler
ürke bikákat veszünk észre.
— Amelyik a többiektől távo-
bb áll, az a legerősebb, a Botos
mondja nem sokkal később a
rkány kunyhónál Kiss János gu-
ás. — Ha verekedni kezd, a töb-
ek a megtámadott segítségére
tnek, nem engedik győzni.
— Gyakran akaszkodnak össze?
— Épp eleget. Olyankor aztán
tyával megy az ember, meg a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JÚN — 6

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1021

MAGYAR HÍRLA

Gonda Zoltán rajza

MAGYAR H

Hriszt

Az elmúlt hetekben, hónapok ban sokakban felvetődött kérdés: *valójában mi is a maoiz mus*, amelyről manapság anny hallani a rádióban és a televízió ban, s olvasni az újságokban, fo lyóiratokban? Mit lehet és m kell érteni a maoizmus fogalmá s mi a viszonya a marxizmus– leninizmus elméletéhez és gya korlatához?

Bevezetőül talán magáról „maoizmus" kifejezésről célszer néhány szót szólni. Ezt a Mao C tung családi nevéből képzett kif jezést ilyen formában (*maocsu*) Kínában nem használják, noha szóképzésnek ez a formája a m dern kínai nyelvben nem ismere len. Bár hozzátehetjük, hogy

GONDA ZOLTÁN

Gonda Zoltán rajza

Magyar Hirlap 1975/272/9

GONDA ZOLTÁN

Gonda Zoltán metszete

Magyar Hirlap 1975/219/8

GONDA ZOLTÁN

Gonda Zoltán metszete

Magyar Hirlap 1975/254/19

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 APR 6

Közalkalmazottak

Gonda Zoltán

1021

● Tavasz. Gonda Zoltán (Debrecen) metszete

ás rég túlhala-
lt összegét is,
felülvizsgálása
tán indokoltnak
csoportban dol-
bsége már más-
de, vagy annál is
itt van, ezért a
gy véli, a törzs-
iszer keretében
konyabb módsze-
ellene keresni
erkölcsi megbe-
e. Érdemes meg-
hogy a csoport-
— közöttük dr.
stván is — az
Kiváló Dolgozó-
szteri kitüntetés
i.
ekek képviseleté-
tlenül akkor van
lehetőség, ami-
lős gazdasági ve-
zető bérfejlesztési, jutalmazási, fegyelmi ügyekben kikéri a bizalmi véleményét. A telekrendezési csoport vezetője minden alkalommal megtárgyalja ezeket a kérdéseket dr. Juhász Istvánnal és a véleménykérés egyáltalán nem formális. Az is előfordult — igaz, csak egyszer —, hogy az írásban továbbított javaslatra a bizalmi eltérő véleményének fenntartásával helyezte el az aláírását.

— Dr. Juhász István korrekt és jól felkészült vitapartner a csoport dolgozóit érintő megbeszéléseinken — mondja *Gál Ferenc* csoportvezető főmérnök — olyan bizalmi, aki a vezető számára ki-

Ha nem is tudnak n
den ügyfelet hellyel kí
ni, a hangnemből és
ügyintéző magatartás
akkor is mindegyik
éreznie kell a megbe
lést. Ha ritkán is, de
fordul, hogy felizgatott
lapotban jön ide e
másik ügyfél, s ilyenkor
különösen nagy türelem-
mel kell foglalkozni az
ügyével.

A szakszervezeti bizalmi törekvése az, hogy meggyőző szóval formálja munkatársai szemléletét. Érezzék mindannyian, hogy a tanács tekintélyéről van szó, amikor az ügyfelekkel való bánásmód kultúráltsága, hangneme, az ide fordulók ügyeinek gondos elintézése a beszélgetés témája. S

aktivitás a dolgozók érdekeinek képviseletében, az igazságos és következetes állásfoglalás, a véleményezési és javaslattételi jogkör gyakorlásában, a rendszeres tudatformáló munka, s mindehhez példamutató helytállás a hivatali feladatok teljesítésében — ez adja a bizalmi rangját, ez teszi magától értetődővé a bizalom megújítását minden egyes újraválasztás alkalmával.

(hajdu)

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 FEB 8

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1021

M

1976. FEBRUÁR 8, VASÁRNAP

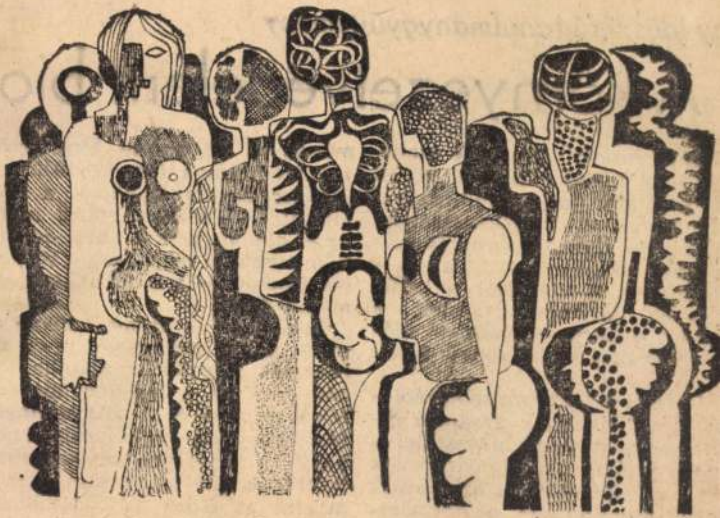

Gonda Zoltán rajza

SAJTÓFIGYELŐ

1976. FEBRUAR 8,

y időszerű tan

A környezetvédelem biol

Reprezentatív kötete a mező-
zdasági könyvhónapnak; olyan
unka, amelynek tanulmányai
mutatnak a mezőgazdaságon,
y leendő olvasói tábora is szé-
s lesz, nem szorítkozik a szak-
mberekre. Hiszen már a betű-
tésben járatlan gyermek is
ulhat *A környezetvédelem bio-
giai alapjai* című könyv fotói-
l.

Másfelől a legképzettebb biológus, genetikus vagy gyakorló erdész, agronómus is bizvást lel a igényesebb kívánalmaknak egfelelő dolgozatra a *dr. Kovács argit* szerkesztette. példás szer-
zetű és színvonalú könyvben.

mának, a 12 ország területéről vizeket magába fogadó, 2900 kilométer hosszú Dunának a kutatását. Külön nemzetközi szervezet alakult erre a célra, de hát fölmérésekkel legfeljebb a tények rögzíthetők — a károk elkerülése mások dolga.

Szigorúan a termelőszövetkezetek, állami gazdaságok szakembereinek figyelmébe ajánlható a könyvnek az a fejezete, mely a talajpusztulás és a *talajszennyezés* témájával foglalkozik. Igaz, hogy az V. ötéves tervben *több műtrágya* jut a gazdaságoknak, miként az előző tervidőszakban

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 MÁJ 25

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Tavasz

koztatók
rendjéről,
párosítások
az olyan a
az Esztergo
iskola, a S
Intézet ism
dagógus pá
tosságát, sz
érdekes, vo

A felsőoktatási intézményekben

A pedagógusképző intézmények jelentős része jól és eredményesen készíti fel hallgatóit leendő hivatásának gyakorlá-

vatás évek második felében
gyelemre méltó kísérletek folyt
tak az egységes nevelési prog
ramok kialakítására. A mi
nisztérium által 1972-ben k
adott és nemrégiben átdolgo
zott nevelési programok egysé
ges cél-, követelmény- és fe
adatrendszert fogalmazt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 MÁR 17

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Tavaszi virág

*

n erős szer-
ttek. A for-
lyzetünk is.
aron az Ál-
hallottam
gondolkoz-
ß-ban aztán
gy megmoz-
naphosszat
végre vala-
rtem, gépre
sok volt a
árosháza elé
búzát, de le
e, a szociál-
n, a válasz-
, Debrecen-
világhábo-
szabadulásig
k. Amikor a
rendőr let-
et hadsereg
házán alap-

Iparban
ban huszonegy százalék.
ezeken a területeken is, másutt is,
tetemes összegeket költöttek fej-
lesztésr
eszközö
lett, b
csony,
lalják
tartásul
igényes
azt is
vendezi
múzeun
láttán.
Óhata
olvasób

cimszóval
jon csoda
alakított,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1916 MAI 9
HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Gonda Zoltán
1021

GONDA ZOLTÁN: TÁJ MOZGÁSBAN

mra a zenét.
ek között je-
benne, hogy

di Ágoston

Az Opel búgásában benne volt a férfi örökös panasza: „Hát nekem már kötelező negyedévenként ehhez a vénséghez látogatni?" De mert szerette a feleségét, nem szólt. Erről legalábbis.

— Ez a Duna-kanyar mindig a szülőföldemet juttatja az eszembe... — szeretett pontosan fogalmazni, mint a nyelvtanárok rendszerint.

— Már említetted.

— Tudom. De mindig ez jut eszembe erről a részről.

— Nekem meg anyám.

— Ez is természetes.

— Írtam neki a múlt héten.

— Nocsak...!

— Kérlek, ne hajts olyan vadul.

— Nyolcvannál vagyok...

— De a kanyarok! Szóval, írtam neki erről a búbánati dologról.

— Jól átgondoltad?

— Este már beleegyeztél.

— Este! Este! Te mindig *olyankor* hozakodsz elő a dolgokkal.

— Mikor máskor? — halkan felsikoltott. — Ez a vadállat. Ha most nyolcvannal száguldasz, neki rontunk.

— Nyolcvannal mentem.

— Figyeltem, hetvennél vert a mutató.

— Nyolcvannál! Határozottan tudom, hogy nyolcvannál. — Ha *másról* beszéltek, azt már egy kilométernyi előnynek érezte.

Az asszony nekivörösödött, hogy az igazát bizonygassa. De meggondolta magát.

lométer... — bár frissen volt borotválva, olyan volt a képe, mint egy rosszul kopasztott disznó pofája. S olyan kövér is volt.

A tanár tettetett kíváncsisággal kérdezte.

— És ez mért fontos...?

— Tudod! Hát anya miatt.

— No, persze, persze.

— És ne feledje, ott mindig friss kiflit lehet kapni a reggelihez. Vajaskiflit. Az már a fővárosi ellátáshoz tartozik. Ez meg itt csak vidéki.

— No, igen! Érthető. Persze.

Újra körbe járták a nyaralót. Tardosi vörösmárvány a lábazat, meg az ízléstelenül tölcsért formáló szabadkémény.

— A süttői szebb lett volna.

— Ön bizonyára nem szereti a vöröset. Összevillant a két férfi tekintete.

— Módjával — válaszolt a tanár.

— És majd elfeledtem. Az erdőn át is van egy út. Egy ösvény. Azon még közelebb a szeretetotthon.

A tanár ugyanazzal a villanással adta tudtára az ügyfélnek, hogy ez lényegtelen.

— Persze, a feleségemet is meg kell ér-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 JAN 22
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Galambdúc

ET:

Rádió

Akrobatika

ár olyan lehe-
alálkoztunk —
rádióban —,
tud újabb és
kitalálni szá-
ertes *Sárkefé-*
gy képes még
abszurditását.
ırája fejjel le-
bérház más-
zben azon me-
rtással, ravasz
le az udvar
biztos halált
Fodor (*Garas*
a az életét és
e mindent el-
ményteleneb-
ól is kikecme-
aradjon.
or, fejjel lefelé
lít önmagára,
surka-figurára.

nás trükkjével, amikor él azzal a szabadsággal, ami a halálraítéltnek jár: szembenéz az életével, múltjával és jövőjével. (Hiszen még elképzelt temetését is végiggondolja — parodisztikusan.)

Egy ember, aki úgy tesz, *mintha* nem venne komolyan semmit, sem önmagát, sem a világot, de akinél az önirónia védekező fegyver: a kétségbeesés, a céltalanság ellen.

Ez a Fodor korunk romantikus hőse, aki nem siratja, hanem kirőhögi vesztett illúzióit.

Sem színpadon, sem filmen, de még a könyv lapjain sem képzelhető el ilyen idegesítően hosszúra nyújtott „utolsó pillanat" részletekbe menő ábrázolása. A rádiós műfaj a legadekvátabb erre a felelőtlen lebegésre, a legjobb alkalom a gondolatok és érzések szabad

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 MÁJ 8
PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest
Gonda Zoltán
1021

Gonda Zoltán: Halfogás

gítsen kideríteni az

y szakember az isko-
ok derültek ki. Min-
az igazgató valóban
ott szét bérfejlesztés-
száz forinttal többet.
van szó, aki ennek a
rült az iskolába. Első
y a régi, idős igazga-
e közti 1200 forintnyi
szel kiosztotta a tes-
kívüli bérfejlesztés-
i esetre nem érhette
rták ellene a levelet.
az oka?
művelődésügyi osztály
azta — az igazgató
ásakor nem adott
. Arról sem tájékoz-
gy mennyi az iskola
annak az öt száza-
zell kifizetni a soros
n csak közölte, ki
ott. Talán azért cse-
akarta hosszas érte-
ét, vagy talán azért,

Körbenézek, ahogy kéri. Mindenfelé hosszú hajú lányok és fiúk. Bizony, a hajuk hosszúsága szerint aligha lehetne megkülönböztetni őket egymástól. Most persze csak a fiúkat figyelem. Valóban: mindegyiknek tisztességes a frizurája. Szép hosszú a hajuk. Simák és göndörek. Szőkék és feketék.

Huncut gondolat támad bennem. Vajon mit szólt igazgató kollégám évekkel ezelőtt az első hosszú hajhoz? De nem mondok semmit, csak bólogatok.

Hja, így változik a divat, és így változik a szemléletünk is.

Győri György

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748. 340-726
1977 MÁJ 15

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: KISVÁROS (linómetszet)

széles nyomközű kocsiból
ítmány kirakására volt
Ez mintegy 700 tonna ra
ítménynek felelt meg.

Az áruforgalom évről
kedett. 1948-tól már ell
ennné vált Záhony va
ervszerű fejlesztésének
e. Az első lépés a Csap
közötti vasúti összeköttetés megszi-
lárdítása és az akkori árumennyi-
ségnek megfelelő ideiglenes beren-
dezések építése volt.

Az 1957-ig megvalósult beruházá-
sok eredményeként a záhonyi kör-
zet már Tuzsér és Komoró állomá-
sokat is bekapcsolta a határforgal-
mi technológiába. A legfontosabb
létesítmények: Záhonyban új sze-
mély- és rendező-pályaudvar nor-
mál és széles nyomközű vágányok-
kal, koksz- és széncsúszda, darus
átrakóvágányok, vasúrctároló, da-
rabáru-átrakó. Ebben az időben a
beruházási keretek csak a legmini-
málisabb szociális igények kielégí-
tését tették lehetővé és a 150 la-

a nyitott kocsikban érkező vasérc,
szén és koksz, a fedett kocsikban
szállított vegyi anyagok, műtrá-
gyák átrakására. Ezen kívül darus
áruátrakó-berendezéssel gyarapod-
tak. A fedett kocsikban érkező öm-
lesztett áruk átrakására francia
gyártmányú, Diesel-üzemű, hidrau-
likus erőátvitelű rakodógépek szol-
gálnak.

Az átrakóhelyek építésével egy-
idejűleg a meghibásodott vasúti ko-
csik javítására korszerű kocsijavító
műhely, a rakodógépek és villamos
berendezések karbantartására pe-
dig rakodógép-karbantartó és vil-
lamos fenntartási üzem épült. Zá-
honyban új pályafenntartási telep

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gonda Zoltán

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1977 MÁJ 18

Szabó Erno

1021 **HEGYI FALU**
(Gonda Zoltán grafikája)

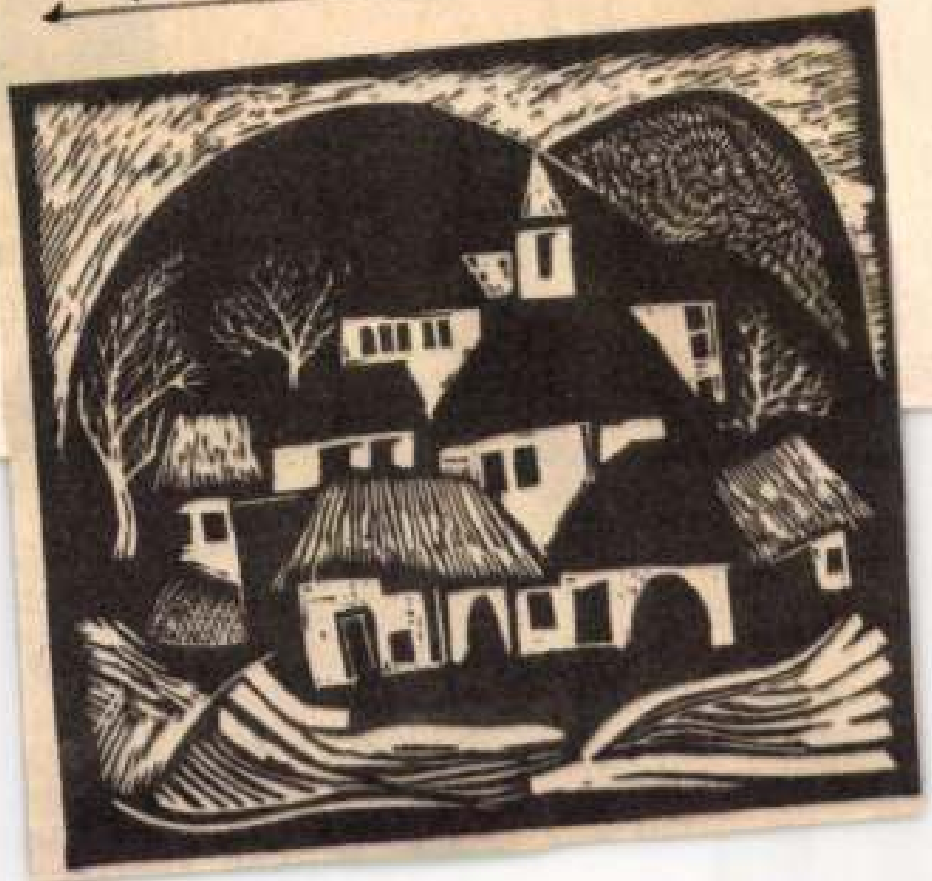

konal. Lakási Debrecen, De
55.

Mély fájdalommal tudatju
drága jó édesanyánk, nagyr
dédnagymamánk, ÖZV. K
JÓZSEFNÉ Nagy Erzsébet
korában hosszas, súlyos s
után elhunyt. Temetése n
19-én, csütörtökön lesz Nag

Gonda Zoltán

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

MAGYAR HIRLAP

1977 [illegible] 11

1021

Gonda Zoltán metszetei

Sok

Feltal

okolatlanul nagy összegű,
érdemelt haszonhoz ju-
Az a szándékunk, hogy
ldjük a már átutalt találí-
j felét a hajógyárnak ...
lepő kijelentés *dr. Gabos*
l, a Földmérő és Talaj-
Vállalat igazgatójától
. S kell-e bizonygatni:
iltakozásra késztette az
et — a feltalálókat.

György, az FTV osztály-
yettese, a feltalálók

ból. Helyi tapasztalat híján ehh
más vállalat gyakorlata is mér
adó lehet. és *az iskolapénzt ol*
kor meg kell fizetni. Egy korább
példára utalok. Az Alföldön,
több száz méter mélyben levő r
tegvizek gázt is tartalmaznak
emiatt többször robbanás történ
a víztornyokban, sőt Karcagon
Békésen néhány fürdőszobában i
E vizek gáztalanítására országo
tervpályázatot hirdettek, amel
vállalatunk három szakem
nek pályázata is díjat k

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG

1978 ?
Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Motívumok

gamnak, másoknak
amely Nagy Géza avatott gondozásában látott napvilágot.

Pápai Páriz Ferenc (1649—1716) egyike volt azoknak a nagy magyar tudósoknak, akiket a korai felvilágosodás („az ujjongó század") nevelt s tett sokoldalú tudóssá. A halála után kiadott dicsőítő verseket tartalmazó füzet így jellemzi: „Ritka műveltségű férfi, kitűnő és kellemes latinságú s a görög nyelvnek is jó ismerője, a héber, francia és német nyelvbe mintha beleszületett volna; a tudomány minden területén nagy jártasságú tudós, tapasztalt és sikeres orvos" stb. Abban is reprezentatív típusa volt korának, hogy egy hazai református kollégiumból, Nagyenyedről elindulva híres európai egyetemeken (Lipcse, Marburg, Heidelberg, Bázel — ahol orvosi oklevelét szerzi) gyarapítva tudását, hazajő a sok bajjal, veszedelemmel sújtott Erdélybe, hogy ismereteit annak javára kamatoztassa. Erdély ekkor szinte legválságosabb korát élte. Önállósága hanyatlik. Török—tatár csapatok dúlásai után kegyetlen német zsoldosok kínozzák, s csakhamar megérzi a ránehezedő Habsburghatalom súlyát, mely lelkiekben is meggyötri, főleg az addig szabadsághoz szokott protestánsokat.

Pápai ebben a helyzetben emeli magasra azt a fáklyát, amelyet a tudomány gyújtott lelkében. Először „magán"-orvosként keresi megélhetését, 1680-tól pedig Erdély legjelentősebb kollégiumában, az enyediben kapott professzori állást mint a hisközöl olvasóival, s végül a kuruc szabadságharcok zavarai között megszületik a legnagyobb mű, a *Dictionarium*, latin—magyar és magyar—latin szótára (1708), mely máig is élő tárháza a két nyelv szókincsének. Még egy államtudományi munka, *De status ratione*, azaz a bölcs kormányzás rejtett (arcànus) szabályairól (1714), s a halál kioltja a világító elmét. A prózai, a népszerű és tudományos művek mellett nagyszámú vers is született Pápai tollából ugyancsak latin és magyar nyelven. Ezek a kor szokása szerint egy-egy mű megszületésére, egy-egy jó barát, jelentékeny férfiú halála alkalmából íródtak, így a nevezetes *Életnek könyve*, mely Misztótfalusi halála után ennek életét, érdemeit adja elő négyes rímű magyar versekben. De fennmaradt egy verses, alkalmi iskoladrámája is. Életének kiemelkedő eseményeit pedig kézírásban maradt naplója őrizte meg.

De mind a maga, mind pedig a köz művelődését szolgálta, rajta keresztül, majd családja hagyatékaként a kolozsvári Református Kollégium könyvtárában az a hatalmas, kora legfontosabb tudományos eredményeit magába foglaló könyvanyag,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-7[illegible] 350-026

1978 MÁR 1 1

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Gonda Zoltán

1021 Gonda Zoltán linómetszete

Száll
tej és tejtermék
szállításához,
teherportára portásokat,
üzemeltetéshez
villanyszerelőket
azonnali belépéssel
felvesz a

TEJÜZEM

Jelentkezés:
Postakert utca 2. szám.
Egészségügyi könyv
szükséges.

PKOCSI-ÉRTÉKESÍTŐ

lépéssel alkalmaz

vezetőt,

ÓT (nyugdíjast is),

ott munkásokat.

ORPÁLYI ÚT 39.

szülő családi lakás: Debrecen, Pacsirta u. 50.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik
ALBERT FERENCNÉ
búcsúztatásán megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mély fájdalmunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy felejthetetlen jó férjem, édesapánk, apósunk, nagyapánk, testvérünk, sógorunk, nászunk és rokonunk,
FARKAS FERENC
főellenőr,
az Igazságügyi Minisztérium kitüntetett dolgozója,
MÁV-nyugdíjas, 62 éves korában, rövid szenvedés után elhunyt. Szeretett halottunk temetése március hó 9-én, csütörtök délután 3 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó termeből polgári szertartás szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Petőfi tér 20—21. Részvétlátogatás mellőzését kérjük.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik
TALLÓDI LAJOSNÉ
temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mély fájdalmunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748. 340-726

1978 FEB 18

NÉPSZAVA

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Virágok

Választmánya

szusra készül-
met nemzetiségi
Amint a Ma-
gi Németek De-
s Szövetségé-
ki választmányi
Fészek Klubban
: ez évben a
si előkészüle-
ben folytatják
nyelvápoló te-
iket. A szövet-
mmel kíséri az
kultúra és ok-
sztését, amelyet
etiségi politika
ként — foko-
igényelnek. A
nzetiségű dol-

ayar társ
feilődési

Mindeze
azonban n
fogalmazódt
utóbbi időbe
országok sa
ményei által
a többi euró
ta országban
tek. A közö

A kutatás
ország témár
statisztikai
összehasonlító
zása mellett

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Magyar Hirlap

1977 NOV 13

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán rajza

nyabb bér miatt csökkent a létszám, hanem a munkahelyek megszűnése és az ezzel járó elbocsátások következtében. Más tapasztalatok is azt mutatják, hogy azokban a tőkés országokban, ahol a munkaerő nagyobb mértékű strukturális átrétegeződése ment végbe, ez mindenütt, alapvetően, az úgynevezett „elbocsátási mechanizmus" útján történt.

Az „elbocsátási mechanizmus" — úgy, ahogy a tőkés országokban érvényesül — természetesen a mi viszonyaink között nem működhet. Nemcsak a munkához való jogot, de a mun-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1978 JUN 25
PEDAGÓGUSOK LAPJA

Gonda Zoltán

1021

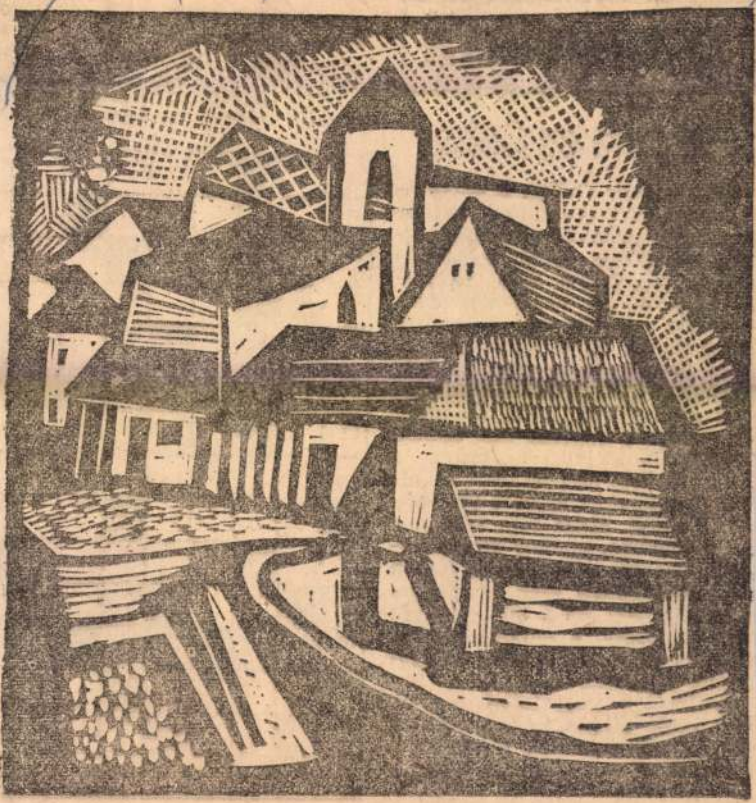

Gonda Zoltán: Kisvárosi részlet

IN MEM

Kálmánchey Gábor

Kálmánchey Gábor, a gáborjá-
i iskola volt igazgatója, tanító-
a arany-, gyémánt- és vasdiplo-
nás pedagógus éppen temetésé-
nek napján, május 5-én lett vol-
na 91 éves. A pedagógus-szak-
szervezet debreceni nyugdíjas
csoportjának ügyintézőjeként az
60-as években több mint tíz évig
gondoskodott fáradhatatlanul az
idős kollégákról. Élete és mun-
kássága szép példája volt annak,
hogy miként lehet az öröm, a
derű fényével széppé tenni az el-
fáradt, magukra maradt idős em-
berek életét. Maga sem volt már
ereje teljében, amikor erre a ne-
mes feladatra vállalkozott, hiszen
a felszabadulást már nyugdíjas-
ként élte meg, de a másokért ér-
zett felelősség, a pálya szeretete
újra és újra a közösség szolgá-
latára késztette.

Emlékét kegyelettel őrzik
mindazok, akiket nevelt, akikkel
oly sok megértéssel, türelemmel
törődött.

Deczky Béláné

„Vagyok én barna Mária . . ." — Szé
nyünk vízszintes 3. valamint függőleges
fejtéseket legkésőbb 1978. június 15-ig l
kesztőség címére: 1068 Budapest, Gorki

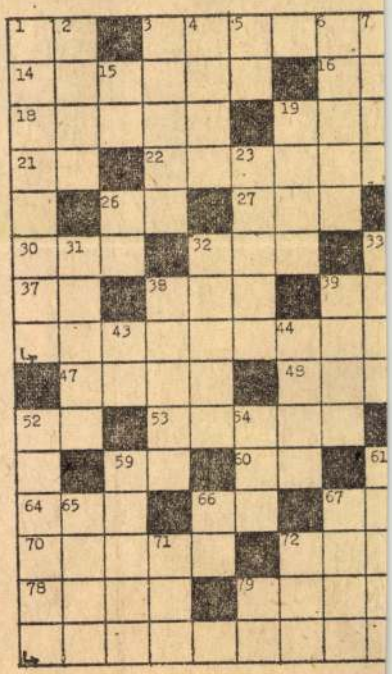

VÍZSZINTES: 1. Fele sava(!). 3. Az idézet harmadik sora. 14. Oktatási intézmény. 16. A haraszt teszi. 17. Esés,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 MÁJ 14.
MAGYAR HÍRLAP
Gonda Zoltán
1021

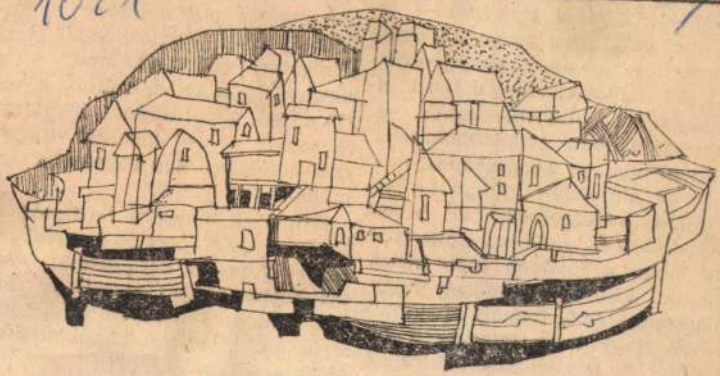

Gonda Zoltán rajza

pontjáig." — fogalmazza
elméletek egyikét a szerz
azonnal cáfolja is. Az ársz
emelkedése azonban akko
kor azt tervezik, előre és
megfelelően ellensúlyozz
nem minősíthető infláción
infláció nem az áremelke
nem *az előrelátás hiány*
előrelátó áremelkedésné
túlkereslet. Az emberek el
ják, hogy a jövőben töb
fognak költeni, ugyanúg
magasabb árat fognak fizetni."
Csikós-Nagy Béla felhívja a figyelmet az ármozgások okaira, az inflációs nyomás kivédésének lehetőségeire: a nyílt és a visszafo-

tos hátterányagot
lán nemcsak a szakemberek, de az átlagos fogyasztók számára is.
(Közgazdasági és Jogi).

Rajna Györgyi

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Gonda Zoltán

1976 JAN 2-

1021

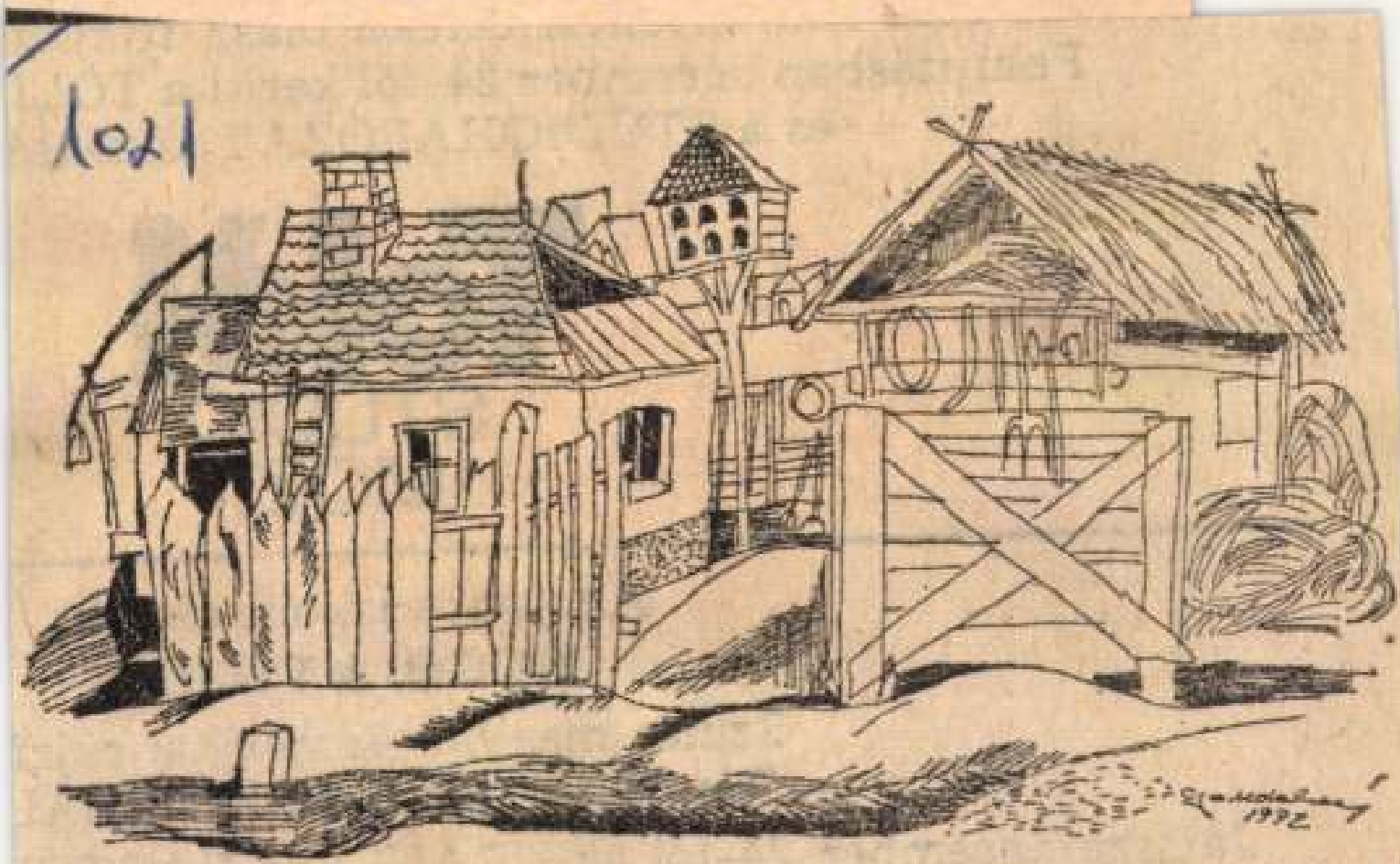

Gonda Zoltán: Sámsoni udvar

HUGÓ, A VIZILÓ

Színes magyar—amerikai rajzf
Rendezte: BILL FEIGENBAU
Játssza december 24-től az URÁNIA, a BARTÓ
a PUSKIN, a MÁJUS 1. és a MAGYAR FILM

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán: Festőnövendék

Festőnövendék

Népszava, 1976. szeptember 26.

8. oldal

1021 Gonda Zoltán

Gonda Zoltán metszete

Magyar Hírlap
1975. szept. 21.

Tolnay Károly könyve

Michelangelo – Mű é

Michelangelo, legalábbis a romantika által történt „felfedezése" óta, korántsem tartozott a művészettörténet mostohán elfeledett alakjai közé. Az életét, művészetét feldolgozó fontosabb munkákat rendszeresen számon tartó bibliográfiák szerint pedig az elmúlt ötven évben többet írtak róla, mint a megelőző, csaknem fél évezredben összesen. S ugyancsak kevés művészt találunk, akiről hazánkban az utóbbi harminc évben több életrajzi regény, tudományos ismeretterjesztő munka jelent meg, mint Michelangelóról. Mégis, születésévében *a tartalom és a forma bonyolult dialektikáját kutatta*, tökéletes egységük titkát a legnagyobb művészek munkáiban, s végül egyre mélyebben Michelangelo alkotásaiban próbálta megragadni.

A kötetben másodikként közölt tanulmány *(Mű és világkép)* vázlat és munkaprogram: a fejezetcímek azokat a szellemi tényezőket jelölik, amelyek a szerző szerint kisebb vagy nagyobb mértékben meghatározták egy-egy mű konkrét formáját, illetve abból a művész és a kor hozzánk szóló üzeneteként intuitív módon *kiol-*

1975 AUG 3 1

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán:
Lányfej

MAGYAR
NEMZET
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

r oda fel voltam
hol járt, egyelőre
kitűnik, hogy a la-
lul is értett. To-
nyi ismeretes, hogy
lelkészkedett, in-
zott.

ől kivehetőleg Sá-
nűleg a következő
?) is folytatta.

vallomása szerint
e: egyrész a tudo-
s, hogy az egyszer
(. . .„hogy az írás-
négis nagyobb elő-
; és amely keve-

szabályig s a log
·tudományágnak
ményét magába
c. rész pedig a
van szó a különb
tikáról, mechanik
tatódik, majd a
hidraulikát, aszt
lalkozik az által
készítésével, s vé
elöljáró és előkés
a részt. A „De a
a vizekről) szóló
ségügyi észrevéte

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 NOV - 1

Népszava

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Hajdúsági falu

ot tönkretettek. A bejelentett panasz nyomán a tanács a Hashalmi-köz megrongálódott szakaszának bányakavicssal való feltöltéséről már intézkedett.

Régi ügyek

Az 1013/1959. számú kormányhatározat értelmében a panaszügyek intézésére előírt törvényes határidő 30 nap. Ennek ellenére számos, több hónapja megválaszolatlan levél van nyilvántartásunkban. Az alábbiakban ismertetjük az újabb reklamációnkra kapott érdekesebb válaszokat:

Két éve ismeretes előttünk Bucsi Istvánné (Budapest, XXII., Péter Pál u. 98.) bérlő panasza. A kerületi tanács több ízben felszólította a ház tulajdonosát az udvari W. C. tisztítására és a padlásfeljáró megjavítására, azonban az nem tett eleget kötelezettségének. Ismételt közbenjárásunkra a kerületi tanács 24 óra alatt intézkedett.

ből hozzáfogtunk
gium felépítéséhez
alakításához. Szep
a környező kisk
felső tagozatos ta
el tudtuk helyezni
építőmunka még
tart. A munkálatok
tására október 18-án és 19-én
kommunista műszakot szervez-
tünk.

a jövőben.

Bolobás János tanácselnök
Putnok

Kórházi történ

Nemrégiben a pásztói kórház sebészeti osztályán feküdtem. Mellettem feküdt egy 34 év körüli fiatalasszony. Fején akkora kötés, mint egy turbán. Gyakran sírt.

Mint elmesélte, férje többször volt elvonókúrán, eredménytelenül. Egyik este is erősen ittas állapotban tért haza. Pénzt követelt. Szomjazom —

nézne. Minden érzést kiölt belőle az alkohol.

Amikor elvezették, a parányi csönd
ben váratlanul felkiáltott a másik szomszédom.

— *Össze kellene gyűjteni az ilyen semmirekellőket és egy szigetre vinni, ahol senkinek sem árthatnak!*

Most vettem alaposabban

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Könyvtáros

1975 - Gonda Zoltán

9

1021

Gonda Zoltán ex librise

557

Várkonyi Károly ex librise

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1975 SEP 21

1021 Gondol Zoltán

Erkölcsi,

II. Variációk

Debrecenben nem bízták a hűtlenségi ügyek elbírálását, illetve megtorlását a megcsalt férjre, vagy feleségre, mert a bíróság magának tartotta fenn az ítélkezés jogát. A házasságtörés csaknem minden esetben halálbüntetéssel járt.

A bíróság által hozott halálos ítélet végrehajtásától csak az az elítélt szabadulhatott, akit férje, illetve felesége házába visszafogadott, kijelentvén: „Nem kívánom halálát!" Így menekült meg *Nagy Zsigmond* is a pallostól, *Szabó Balázsné* halálát sem kívánta férje, de megfogadtatta vele, hogy tőle *„12 mérföldnyi távolságban lakik és őt szidalommal nem illeti"*. *Török András*nak egy özvegyasszonnyal volt kapcsolata, mégis a felesége visszafogadta, miután a bíróság a halálbüntetést 20 frt pénzbírságra

ütéssel sújtották
a városból, hog
Szandró Mária
katonákkal", a c
lett. *Szabó Judi*
mes órákra". Le
polgárai közül. E
ugyancsak a *„ka*
miatt kellett a v

A hatóságok,
ték a debreceni
Nagy Katalin
dett katonákk
vel nem lett

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 AUG 14
MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

MAGYAR HÍRLAP
1021

Gonda Zoltán
két metszete

Téka

Iskola a magasban

Szabó István hátrahagyott elbeszélései

Szabó Istvánt, a fiatalon: negy-
renöt éves korában meghalt el-
beszélőt a pesti bölcsészkaron is-
nertem meg. Bizonytalanul tá-
ékozódott a hatalmas Duna-parti
pületben, a szemináriumok és
ollokviumok világában. Egy kis
Balaton-melléki faluból; Cser-
zegtomajról került Pestre; idős
pja kis földjét művelte addig,
raktorosnak állt, s első írásai-
ak köszönhette az egyetemi ösz-
öndíjat. Többet tudott az élet-
ől és kevesebbet a könyvekről,
int mi, akik a gimnázium pad-
aiból egyszerűen csak átültünk
z egyetem előadótermeibe. Az-
án, ahogy teltek az évek, lassan
könyvekről is mind többet tu-
ott. Szabó István nem az isko-
n, hanem a könyveken keresz-
ül közelítette meg a tudást már
orábban is. Otthon is sokat ol-
asott, emlékszem, első novellái-
an gyakran tűnt fel egy vézna
arasztfiú: ő maga, aki oltha-
tlan szomjúsággal fordul a
önyvek birodalma felé.

bettel, Kamondy Lászlóval, Csurka Istvánnal, Moldova Györggyel érkezett, amely az idősebb nemzedékekkel együtt készült visszaszerezni a valóságábrázolás hitelét és becsületét.

Később, a valóság pontos és érzékletes ábrázolásán túl, novelláinak különös „mitológikus" jelentése lett. Felismerte, hogy a gyermekkor paraszti világa nemcsak az éles társadalmi küzdelmek szintere, hanem az emberi sors változatainak példatára is, amely az emberi lét nagy élményeinek és tapasztalatainak: a születésnek, az ifjúságnak, a szerelemnek, a munkának, az öregségnek és a halálnak természetét és végső értelmét mutatja meg. Korábban Németh László dolgozott ilyen „példatáron" a maga „görögös" reményeiben, amelyek a társadalmi lét mellett az ember erkölcsi létének és sorshelyzeteinek vizsgálatát vállalták, ahogy valamikor a klasszikus gö-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1977 JUL 9

1021 Gonda Zoltán

GONDA ZOLTÁN:

CSENDÉLET

elkerített
Loránffy u.

ló a város
Nemzetőr u.

eladó egy
szer szoba,
an is beköl-
zoba. Érdek-
. 7.

családi ház.
Jókai u. 41.

étszobás ház
szobás csere-
háromszobás
hető. Arany

, háromszo-
beköltözhető,
. Érdeklődni
rától: Eötvös

négyszobás,
kást cserélek
1/2 szobásra,
megváltása
megoldás"
dóba.

ló, Bartók
m alatti ker-

Kétszobás, komfortos, utcai házrész, garázzsal eladó. Virág u. 20. (Árpád térnél).

Kertes családi ház eladó. Debrecen, Józsai u. 16. Sólyom utcából nyílik.

Két családnak alkalmas, összkomfortos családi ház 300 négyszögöl telekkel, esetleg felerészben is eladó. Munkás u. 29.

Eladó kétszobás családi ház kerttel, esetleg fele. Vág u. 20. Bartók Béla útból.

Eladó kertes ház 300 négyszögöl területtel. Debrecen, Kerekes Géza u. 28.

Eladó kétszoba-összkomfortos, kertes családi ház, beköltözhetően, minden elfogadható áron. Malvin u. 8.

Romantikus tanyaház a Zemplénben, Sárospataktól 5 km-re, a megyeri „tengerszem" alatt, gyönyörű kilátással, 500 négyszögöl ősgyümölcsössel, de rossz állapotban, közművel és épített út nélkül, 40 000-ért

Budapestre cserélem debreceni 1+3 fél szobás, I. emeleti, szövetkezeti lakásomat. Telefon: 15-994.

Egy- vagy másfél szobás lakást OTP-átvállalással vennénk. Ajánlatokat „Ősz" jeligére a kiadóba.

Elcserélem földszinti, kétszoba-összkomfortos, loggiás, szövetkezeti lakásomat első vagy második emeleti, libakerti hasonlóra. Szegfű u. 4. fszt. 3.

Hajdúszoboszló, Vörös Hadsereg útja 29/B IV. em. 2. szám alatt kétszoba-összkomfortos lakás garázzsal eladó.

OTP minigarzon sürgősen eladó. Érdeklődni a helyszínen vasárnap és hétfőn 9 órától 18 óráig: Dienes János u. 25. fszt. 8.

Egyszoba-komfortos, gázfűtéses, tanácsi lakásomat kb. hasonlóra cserélném. Megtekinthető: Ibolya u. 16. III. 14. délutánonként.

Nagyerdő mellett 2 és fél szobás, garázsos, első emeleti, társaslakás eladó. „Múzeum" jeligére a ki-

összkomfortos, első emeleti, OTP-társaslakásomat elcserélem hasonló összkomfortú debrecenire. Tanácsi is érdekel. Érdeklődni: Debrecen, Csapó u. 72. VII. 2. Czeglédy.

Kétszobás, étkezős, nagyerdei öröklakás első emeleten, garázzsal eladó. Azonnal beköltözhető. Érdeklődni: Izsó u. 9. egész nap, dr. Lódy.

INGATLAN

6800 négyzetméter telek felosztva eladó. Berettyoújfalu, Irinyi u. 14.

250 négyszögöl beépíthető telek, s ugyanott 2 szoba, konyhás ház is eladó. Hajdúszoboszló, Bercsényi u. 33.

Telephely céljára alkalmas belterületi ingatlan, közületeknek eladó vagy bérbe kiadó. Magánszemély részére beköltözhetően lakás céljára is eladó. Érdeklődni a 11-042-es telefonszámon kérjük.

Kondoroson 400 négyszögöl gyümölcsös, igényesnek, felerészben is eladó. Érdeklődni: Honvéd u. 11. II. 6. Erdélyi.

nak. Rákóc
épület.

Külön be
torozott szo
kert u. 11.
nál.

Dolgozónő
felveszek. A
perc. Garai

Külön s
nak elmen
Ajánlatot
igére a kia

Dolgozó
lányt szob
szek július
út 64. I. 4.

APRÓHIRDETÉSE

950 négyszögöl, modern telepítésű, 12 éves termő almáskert kollektíven gá-

Sürgősen eladó 220 négyszögöl zártkerti gyümölcsös. Érdeklődni: Gyöngyvirág u.

Kiadó két
albérletbe
u. 27. szám

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1977 10

Valóság

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán
rajza

ályozza.
valójá-
ezt elha-
em kor-
ényünk
etjük a
tjuk az
egyes-
tározza
szabá-

ciók gyakran a tehetős és befolyásos emberek érdekeit tükrözik...

Minden társadalomban a kiváltságosok hangja a legerősebb, nemhiába azonosítják a többség hangjával. Cartert részben azért választották meg, mert megígérte, hogy föllendíti a nemzetgazdaságot. Ennek két módja van: csökkenteni kell az adókat, és új munkalehetőségeket kell teremteni. Megválasztása után már országszerte érezhetőek voltak e javaslatok következményei. Az adó csökkentése úgy lendíti fel a gazdasági életet, hogy a lakosság kétharmada nagyobb összeget költ fogyasztási cikkekre. A harmadik harmad nem fizet adót.

Ön szerint mit képvisel Carter?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1977 8
Alföld

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán rajza

„A g
kevés
alkal
A. M

„Val
dalm
olva

y angol és egy francia szó, aminek nincs pontos
cia lefordítható (best seller = legkelendőbb, il-
e = olvasmány), de ekkor elvész a magyar köz-
ró pejoratív mellékjelentés, ami pedig esztétikai,
mint az alapjelentés.

ben egyetértésre jutunk a szó eredetét illetően.
tch) – mint azt sokan állítják – akkor vázlatos,
ha viszont német (Kitsch – kitschen) – és ez az
n István szerint „az utca sarát összekaparni",
i, öreg bútorból újat csinálni" a megfelelő for-
eménye, hogy a verkitschen az alapszó, és érté-
s az igazság, az bizonyos, hogy mi a németből
ogy csak ebben a két nyelvben vált közhaszná-
seller vagy a lektűr, amivel csak irodalmi mű-
cs is szűkebb értelemben volt használatos. A 19.
csak azokra a képekre mondták, amelyeket a
kek – megélhetési költségüket fedezendő – el-
ztetést látszik igazolni, amelyik a vázlatos, ka-
e vezeti vissza a német Kitsch-et.

módosult. A századforduló táján Amerikában
azonban nem vetekedhet a giccsével. Hangu-
na sem annyira rosszalló, lekicsinylő, mint Eu-
szerint például a bestsellernek – mint irodalmi
jelenség a specifikuma, hogy átlépi a társadal-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Magyar Hirlap

1977 OKT

Gonda Zoltán

szükséges, hogy az ilyen vita konstruktív célokra irányuljon. A szovjet küldöttség is ilyen párbeszédre készül. Abból indul ki, hogy az európai népek a belgrádi találkozó részvevőitől nem propaganda jellegű szólamokat várnak, hanem annak *a konstruktiv irányvonalnak a folytatását*, amely a helsinki összeurópai értekezleten kezdődött el, azaz a béke megszilárditását, az enyhülés elmélyítését szolgáló

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 JAN 8
HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Gonda Zoltán

1021

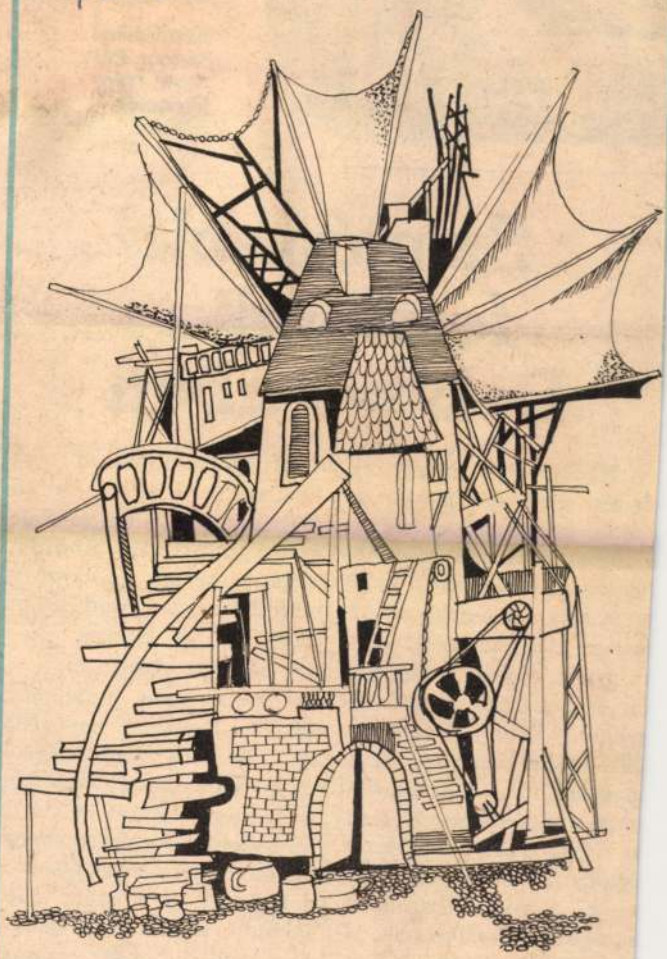

Gonda Zoltán: SZÉLMALOM (tusrajz)

rendezi

Színjátszók fesztiválja Debrecenben

A Népművelési Intézet mi-
ősítési rendszere alapján az
matőr színjátszó csoportok
s irodalmi színpadok minő-
ítésére kétévenként kerül
or. A megyék legjobb együt-
ei ez idáig kategóriánként
falusi, városi, munkás,
övetkezeti, diák, katona és
yetemi, főiskolai csoportok
ilön-külön) mérték össze
dásukat, a megváltozott
ndszer szerint ezután terü-
ti versenyeket rendeznek.
orsod, Szabolcs és Hajdú
egye legjobb színjátszói
ebrecenben találkoznak, ja-
uár 27—28—29-én itt tart-
k e csoportok országos mi-
sítő fesztiválját.

A versenyen azok az együttesek vesznek részt, amelyek megye alapminősítésen kiváló címet értek el, illetve korábban (két esztendeje) arany-, ezüst- vagy bronzdiplomát szereztek az országos minősítésen. Hajdú-Bihar megyéből hét csoport szerzett jogot a versenyzésre.

A háromnapos fesztiválon Szabolcs-Szatmár megyéből 12, Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből 9 csoport vesz részt. A bemutatókat két helyen, a Debreceni Agrártudományi Egyetem színháztermében és a Kossuth u. 1. szám alatti Pódium teremben tartják. A debreceni közönség számára január 28-án szombaton este 8 órától az Arany Bika Bartók Termében gálaestet ren-

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán: Galambdúc

Élet és Irodalom, Bp. 1977. jan. 22.
XXI. évf. 4. sz. 11. lap.

Az ana jegyében

MÁGORI ERZSÉBET:

Rádió

Akrobatika

Csurka hőseivel már olyan lehetetlen helyzetekben találkoztunk — és különösképpen a rádióban —, hogy azt hittük, nem tud újabb és meglepőbb szituációt kitalálni számukra. Most, a díjnyertes *Sárkefével* bebizonyította, hogy képes még fokozni a helyzetek abszurditását. Legújabb rádiós figurája fejjel lefelé zuhan egy pesti bérház második emeletéről, miközben azon meditál, milyen testtartással, ravasz akrobatikával érjen le az udvar kövezetére, hogy a biztos halált elkerülje. Mert ez a Fodor *(Garas Dezső)* nagyon utálja az életét és megveti önmagát, de mindent elkövet, hogy a legreménytelenebbnek tűnő szituációkból is kikecmeregjen, és talpon maradjon.

Ismerős ez a Fodor, fejjel lefelé még jobban hasonlít önmagára, vagyis a többi Csurka-figurára. Természetes közege a zuhanás, egyensúlyozás ég és föld, élet és halál, célok és céltalanságok között, nás trükkjével, amikor él azzal a szabadsággal, ami a halálraítéltnek jár: szembenéz az életével, múltjával és jövőjével. (Hiszen még elképzelt temetését is végiggondolja — parodisztikusan.)

Egy ember, aki úgy tesz, ***mintha*** nem venne komolyan semmit, sem önmagát, sem a világot, de akinél az önirónia védekező fegyver: a kétségbeesés, a céltalanság ellen.

Ez a Fodor korunk romantikus hőse, aki nem siratja, hanem kirőhögi vesztett illúzióit.

Sem színpadon, sem filmen, de még a könyv lapjain sem képzelhető el ilyen idegesítően hosszúra nyújtott „utolsó pillanat" részletekbe menő ábrázolása. A rádiós műfaj a legadekvátabb erre a felelőtlen lebegésre, a legjobb alkalom a gondolatok és érzések szabad, asszociációs játékaira.

Csurka István ideális hangjátékszerző, következetesen megvalósítja

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

Magyar Hírlap, 1977. okt. 9.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 MÁJ 28

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Gonda Zoltán

1021

GONDA ZOLTÁN: KAPU (LINÓMETSZET)

könyvet
ban idő
Tiszac
a legérd
aktívabb
vőre ne
fontosnak tartják itt a fiatalok nevelését. Az általános iskola több mint 700 tanulója közül került ki a mozi hatszáz bérletesének jó része, a könyvtári tagok fele is tizennégy éven aluli. A könyvtárban irodalom- és történelemórákat tartanak, a barátságos környezetben lemezek folyó-

az orvosi előadások, a KRESZ-tanfolyamok, jól működik a gyászszertartásokon szereplő férfikórus és a népdalkör. Még az író-olvasó találkozók és a kiállítások vonzanak több látogatót — főként a fiatalabbakat. Másfél évtizede a tiszacsegei felnőttek többsége még mesét

Gonda Zoltán

Metsnet (repr.)

Valóság, VIII. (1965.) 12. sz. 23. l.

Gonda Zoltán

Táj (repr.)

Valóság X. (1967) 5. sz. 74. l.

Gönda Zoltán

metrek (repr.)

Valóság. VIII (1965.) 10. sz. 128. l.

Gonda Zoltán

Kétten (repr.)

Valóság IX (1966) 12 sz. 18. l.

Gonda Zoltán

Linometszet (reprró)

Alföld 1965, I. 94 old.

Gonda Zoltán

Szögesdrót-kerítés.

Rajz, reprodukció.

Jelenkor, 1965 2. szám, 177. l.

GONDA ZOLTAN, grafikus

GONDA ZOLTAN rajza. Fekete repr. 128.old.

VALÓSAG, A TIT. folyóirata, 1974. 11.sz. Bp..

GONDA ZOLTÁN, grafikus

Gonda Zoltán rajza, rakete repr. 8.old

VALÓSÁG, A TIT folyóirata, XV.évf. 1972. 4.szám, Budapest

GONDA ZOLTÁN, grafikus

Gonda Zoltán: Dózsa. Fekete repr. 80.old

VALÓSÁG. A TIT. folyóirata, XV.évf. 1972. 9.szám
Budapest

Gonda Zoltán

Az őszi tár atom szerepelt Gonda Zoltán és Kassai Imre:Halászok című müve groteszk felé közelit.

Alföld 1975/1 83

~~xxföld~~ Gönda Zoltán

Lovak/metszet/

Alföld 1974/4 borító 1

Gonda Zoltán

rajza

Magyar Hirlap 1974 307/8

Gonda Zoltán

metszete

Magyar Hirlap 1975 82/11

Gonda Zoltán

metszete

Magyar Hirlap 1975. 8.évf. 101/9

Gonda Zoltán

Az anyák napjára-metszet

Magyar Hirlap 1975 8.évf/122/5

Gonda Zoltán, grafikus

Rajz.

Kép.

Gonda Zoltán: rajza 14.

XXVIII
8.

TISZATÁJ, Szeged, 1974. augusztus

Gonda Zoltán, grafikus

Metnet: Repa

Gonda Zoltán: metnete 10.

TISZATÁJ, Szeged, 1974. augusztus XXVIII/8.

Gonda Zoltán

metszete

Magyar Hirlap 1974/178 9.o.

Gonda Zoltán

rajza.

Magyar Élet 1973/90 10old.

Gonda Zoltán
grafikus és Bíró Ferenc festőművész
alkotásaiból nyílt vasárnap kiállí-
tás Hajdúböszörményben, a Hajdú-
sági Múzeumban.

Magyar Hírlap 1972/301 1 old.

Gonda Zoltán
naiva.

Magyar Ifjúság 1972/334 11old.

Gonda Zoltán

Öregasszonyt ábrázoló hozza a lap. Cime nincs.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 18.
XVIII. évf. 2o. sz. 5. lap.

Gonda Zoltán

"Falu" cimmel a lap bemutatja a művész tájképét.
Repr.

Élet és irodalom, Bp. 1974. május 25.
XVIII. évf. 21. sz. 5. lap.

Gonda Zoltán

rajza

Magyar Hirlap 1978-79-17

Gonda Zoltán

rajza

Alföld 1973/2 47 old.

1

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán és Orosz István közös kiállítást rendeztek 1970 tavaszán Esztergomban majd Balassagyarmaton. Gonda Zoltán grafikus, a balassagyarmati járási könyvtár igazgatója. Műveivel már több kiállításon szerepelt, 1961-ben és 1963-ban önálló kiállítása is volt. Grafikái több irodalmi folyóiratban is megjelentek. Ujabb alkotásain a palóc föld nyugtotta élményeit ábrázolja.

Dr. Domonkos Imre: Gonda Zoltán és Orosz István kiállítása.

Rajztanítás 1970/5 32 old.

Gonda Zoltán

Udvar

Rajzlaminás 1970/5 33 old.

Ganda Zoltán
könyvtáros-grafikus munkaiból
rendeztek kiállítást Hajdúhadházán.
A lemutatott Bohoc cúnú alkotásan
kívül más linómetszeteket, ecsetrajzokat,
tollrajzokat és színes linómetszeteket lát-
hatott a közönség.

Népművelés 1972/11 44 old.

Gonda Zoltán

„Házak" tusrajza.
(repr.)

Nógrád, 1972. nov. 26.

Gonda Zoltán

rajza

Magyar Hirlap 1974/129 8.

Gonda Zoltán

metszete

Magyar Hirlap 1974/82 9.old.

Gonda Zoltán

Vázába rakott, virágcsokrot ábrázoló rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juni. 2.
XVII. évf. 22. sz. 11. lap.

Gonda Zoltán

rajza

Alföld 1973/6 33 old.

Gonda Zoltán

Téli kikötő (grafika)

Népszava, 1975. febr. 15. 103. ef. 39 n. 7 p.

Ganda Zoltán
rajza

Majus

magyar Ifivlap 1973/118 11old.

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán: Tanulmány

Lépzdva, 1977. márc. 26.

nem lyukas a cipője. [illegible]
sabb, mint a régi impérium idején — csíptél vissza a kifejezésével. — És aligha nyomorogha az, akinek arany karórája és pecsétgyűrűje van — mutattad rajta. — Mi oka van mégis panaszra?

Szalóky meghökkent, de a rátartiságából nem engedett.

— Az előnév családi örökség volt. Lekopasztották rólam, de nem sínylettem meg. Ellenkezőleg, nélküle zöld utat kaptam, ahogy ma divat mondani. Igaz, hogy Frank-Fenyvesi hálája jóvoltából, aki akkor még csak üzemi bizottsági elnök volt...

Ha Szalóky nem Frank hálájára hivatkozik, aligha érdekelt volna a pályafutása.

— Biztosra veszem, nem segédmunkásnak ajánlotta magát — mondtad cselesen, hogy további önbeszámolóra ingereljed Szalókyt.

— A segédmunkás köznapi értelmezése szerint valóban nem annak — felelt cirkalmasan. — Műszaki rajzokat másoltam a Ganz-gyárban. Úgy [illegible] óráig le is teperik magukat, visszaszerzik a hatalmukat. Vissza, mert a kelet- és középeurópai államok kommunista szolidaritása is segíti magukat... Jól következtettem?

— Mások viszont épp azért disszidáltak. Miért lett hát mégis velük ellentétes a maga végső álláspontja? — mondtad rá, utánozva az okoskodását.

— Egyből megérti, ha számításba veszi, hogy végeredményben én kiszolgáltam magukat gépészmérnöki tudásommal. Mert amikor kirúgtak, ha utcaseprőnek vagy trógernak szegődöm el, azt nem vették volna nyugaton zokon, mert valamiből élnem kellett... De azért mit várhattam volna, amiért majdnem tíz évig úgy toltam a kommunisták szekerét, hogy közben még egy szabotálást se szerveztem? Vagy amiért ötvenhatban se léptem fel maguk ellen?... S még valamit, Pintér! Jóval túl voltam az ötvenedik évemen! Az is kétségessé tette volna a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 OKT 12.

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1021

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán rajza

-öbölben

maniig. De tájékoztat a könyv *azoknak a kísérleteknek a sokaságáról is, amelyeket évtizedeken át folytattak a terség országainak haladó erői,* politikusai — Iránban, Irakban, Egyiptomban és másutt —, hogy az olajkincset a nemzeti felemelkedés szolgálatába állítsák, véget vessenek az imperialista rablógazdálkodásnak az olajtermelésben.. Világosan kirajzolódik az olajpolitika két útja. Az egyik az olaj államosítása és az olajkincsek fejlesztési célokra való felhasználása, a másik a nagy nyugati olajtársaságokkal, a mögöttük álló imperialista hatalmakkal való egyezkedés. Egyes országok nevével fémjelezve akár iraki vagy szaúdi útnak is nevezhet

Gonda Zoltán, grafikus

Gonda Zoltán: Csendélet

gépeket érintő korlátozásokat
loldották.

Bár a világsajtó bírálta az
mbargó részletes feloldásának
rlátait, figyelemre méltó Mc-
overn megállapítása: „A kor-

közi elismerés kivívás után,
Kuba ismét lépni készül. Előre-
lépni a szocialista társadalmi
viszonyok fejlesztésének útján.

Barabás Péter

fogása, a történelmi tapasztalatok kritikus mérlegelése megalapozhatja új, felelősségteljes forradalmi kezdeményezések sikerét.

Krajczár Imre

Gonda Zoltán grafikus

Gonda Zoltán: Hajdúsági falu

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÉPSZAVA

Gonda Zoltán

1915 DEC 7

1021

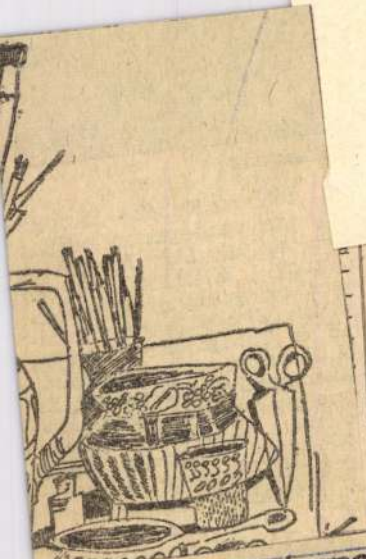

Csanda Zoltán: Csendélet

angolai menekültek tömege, a munkanélküliek zöme sem, s nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a spanyol határon keresztül megindult a felfegyverzett ellenforradalmi emigránsok visszaszivárgása.

A küzdelmet tehát nem lehet egyszer s mindenkorra eldöntöttnek tekinteni, még akkor sem, ha most

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 JUL 3

HAJDU-BIHARI NAPLÓ 4

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán: Régi kapu (lino)

Debreceni, Hajdú-Bihar
szervezése a következő
így mindenképpen szá
DVSC és a DMTE kö

Szakosztályaink so
a női kosárlabda és az
úszósportot csinálni a
rú ténybe, hogy tehets
várost. Régen a klub e
fiatal gárdától néhány
nyeket várunk.

A harmadik kategóriába tartozik a teke-, a sakk- és az asztalite
szakosztály, melyeknek fejlesztésére a jelenlegi körülmények között a
kevesebbet tudunk áldozni. Külön említem meg a természetjárókat. A
utas természetbarátokat egyesületünk és a megye legjobban működő s
osztályaként tartják nyilván.

A jubileumi ünnepségek után, a most induló újabb negyedszázad
azzal a célkitűzéssel tekintünk, hogy a Debreceni Vasutas Sport C
még inkább meghatározó szerepet töltsön be a város, a megye és az e
ország sportéletében.

(Kiss Tibor, a DVSC ügyvezető elnöke)

---

val, kapával a kézben, mert a
mozgás még ma sem esik nehe
Tíz évet játszott a DVSC-ben,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1021

Gonda Zoltán rajza

k halottakként járna
enne. A kultúra egyik
tosabb termőföldjén já
ttak országába érkezik.
lália magát a múlan
ratia a közelmúltban
lkotókat, magyarokat
agyarokat, ahogy korá
elük együtt az ifjúsá
adnótit. De közben fe
gy-egy villanás, egy n
gy anekdota, és máris jo
ik a szicíliai táj szülöttjé
odót, az öregségét bocsánatkérő
nkritikával viselő és megújító sze-
elmi lírával ellenpontozó Un-
aretti, a megpróbáltatásokat és
sikert egyként kemény önfegyve-
emmel és a hazához és néphez
apcsolódó ragaszkodással viselő
hmatovát. És még őket is, akik
zinte az összes versszerető ma-
yarnak személyes ismerősként

szet közös tanulságát, a határ-
átkelőt tehát visszafelé is megta-
lálta, mert az ember nem lehet
magányos vándor, de társas lény,
aki számára minden „*utazás*" *cél-
tudatos cselekvés, amelynek az
emberekkel való találkozáshoz*
kell vezetnie. (*Szépirodalmi*)

Kabdebó Lóránt

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
1977 8
Alföld
Gonda Zoltán
1021

Gonda Zoltán rajza

ek, bennünk az idő degeszre tömött feneketlen zsákjával,
g utaztatjuk, hahó, szegény részecske-úr-mi-magunkat!

jelent meg. Meggyőződésem, hogy a művészi igényesség
ga, csiga, facsiga *kötet más verseiddel. Mi vezetett a gyer-*
e?

írok, amióta – igazán – más verset. Mi vezetett hozzá?
Olyan ötletek és csírák, verskezdemények is mozdultak
mit kezdeni, mert egész hangvételükkel és játékosságuk-
ég valahogy olyan időszakba esett (19–20 éves lehettem),
m volna tartani éveim számát illetően, mint fordítva, s a
erőt emésztő pózai közt szinte restelltem is, mint minden
nra" utalót. Gyermekversköteteket nem ismertem, ugyan-
voltak. Weöres *Bóbitá*járól kellett, hogy halljak, ahhoz,
lyan venni ezeket is. Ám mereven soha nem vált külön
ttvers", különösen esztétikai érték szerint nem. Első kö-

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán metszete

dei hall-
lláskötet,
István ír-
lik nem
és évti-
regényén
szült ré-
papírko-
remekmű
áron vi-
demelten
otójának
egyszeri-
nek érzi.
mostani
denesetre
olvasó-
tenzíven,
el foglal-
ával, az
l, ám az,
adálya is
. Hiszen
pozitívu-
leléléssel,
t is, me-
isztifikál:
ént me-
eményte-

ban pedig invenciózus hátteret

Borbély Sándor jelenében látszik a vállalkozás,

Gonda Zoltán

Magyar Hirlap 1979/247/lc

Gonda Zoltán grafikája

Gonda Zoltán

Magyar Hirlap 19

Gonda Zoltán rajza

Gónda Zoltán

Magyar Hirlap 1980/4/13

Gonda Zoltán metszetei

Gönda Zoltán

Magyar Hirlap 1980/4/13/

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán metszete

Magyar Hirlap 19

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán metszete

/152/1o

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

Magyar Hirlap 1979/35/

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

1978 SEP 17

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

MAGYAR HÍRLAP

1021

Gonda Zoltán rajza

elmi örökség

ság által Irkutszkban, Habarovszkban és Novoszibirszkben 1976 szeptemberében rendezett tudományos tanácskozás — anyagait tartalmazza a most megjelent kötet. (*Magyar internacionalisták Szibériában és a Távol-Keleten 1917—1922.*).

A magyar részről *Pach Zsigmond Pál*, szovjet részről A. P. *Okladnyikov* akadémikusok által vezetett kollektíva a tudományos fórumon előterjesztett beszámolókban nem szorítkozott az internacionalisták szibériai és távol-keleti harcainak tényszerű felsorolására. A polgárháborúban az internacionalisták által betöltött szerep elemzésén túl több kuta-

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

biakban, de a gazdálkodó szervek tás javítását is segítik.

MAHIR
MAGYAR HIRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1979 APR 8

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

grafikusművész

mikor tervbe vettek: Zalka Mu-
ét hívják meg a szerkesztő bi-
ottság élére.

1021

függése további kutatásra és szor-
gos kutatókra vár.

— ász —

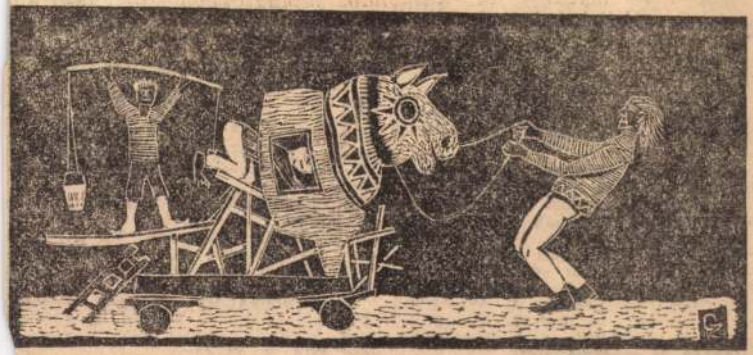

Gonda Zoltán metszete

dá—**Kenyeres Ágnes:** ifj. J
zsef. — **Világirodalmi lexiko**
tet).

CORVINA: **Zádor Mihály:**
építészete.

EUROPA: **Aleixandre,**
Testedből számkivetve. — **Ro**
venszkij, R.: Szomjúság. —
beck, J.: Édentől keletre.

MAGYAR HELIKON: **F**
Visszarion: Puskinról, Lermontovról, Gogolról.

GONDOLAT: **Barcza Szabolcs:** A csillagok élete. — **Unger Mátyás—Szabolcs Ottó:** Magyarország története.

KOSSUTH: **Bagota Béla—Garam József:** Mit kell tudni az 1979. évi népgazdasági tervről? — **Finnország Kommunista Pártjának XVIII. kongresszusa, 1978. június 1—3. — Koprcda Dezső:** Mit kell tudni Romániáról? — **Kulcsár László—Lengyel Zsuzsa:** Szakmunkások a mezőgazdaságban. — **Lenin:** A szocialista forradalomról. — **Rolski, T.:** Fehér sas kék mezőben. — **A Tanácsköztársaság és szomszédaink.**

sen vidám kalandjai (Magyar—csehszlovák közös kiadás). — **Gyurcsik Rozália:** Az elkallódott levél. — **A kakas és a tyúkocska. — Kósa Csaba:** Kondor—Akácos. — **Pákolitz István:** Kínálgató. — **Sulyok Magda:** Jó éjszakát. — **Zelk Zoltán:** A három nyúl.

KOZMOSZ: **Walter, G.:** Repülnek a Vanessák.

MŰSZAKI: **Barbasov, F. A.:** Marás. — **Persson, R.:** Síküveg gyártástechnológiája. — **Török Zoltán:** Bányamentés.

SZÉPIRODALMI: **Halmos Ferenc:** Illő alázattal. — **Móricz Zsigmond:** Úri muri. — **Szabó Pál:** Talpalatnyi föld (8. kiadás).

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Gyulai Líviusz
1979 MÁR 10
grafikusművész

1021

Gyulai Líviusz: Sterne-illusztráció

ldal

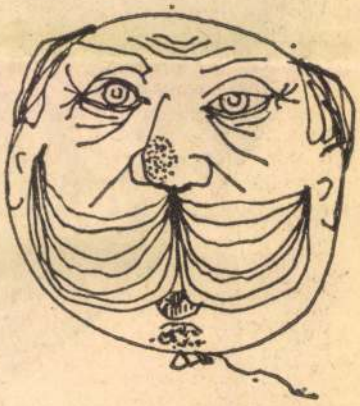

Ifj. Kovács József: Luflék

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

adott valamit a nyugatnémet pro- [illegible]
dukció eredeti értékeihez. A hi- az országban ahol a „zöld[illegible]

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 AUG 5
MAGYAR HÍRLAP
Gonda Zoltán
grafikusművész

1021

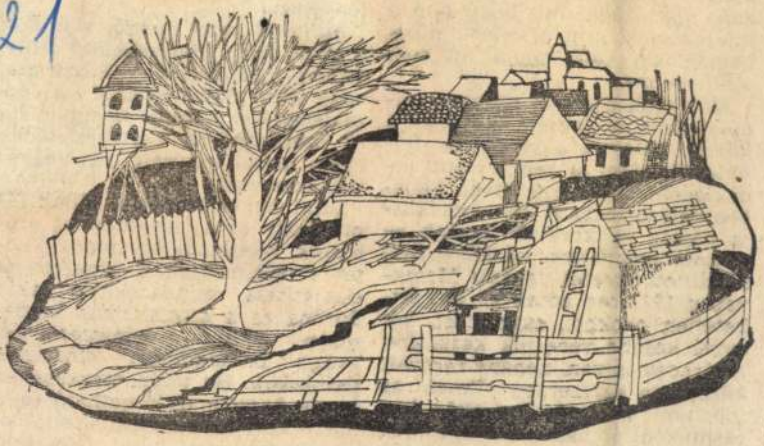

Gonda Zoltán rajza

ideig — csaknem másfél év
amíg tisztázódhatott, hogy s
kifejezésnek, sem a szónak
önmagában vett, netán újí
vélt értelme.

Már csak ezért is roppan
nálatosnak tekinthető, hogy
könyv, amelyet a recenzen
tétlenül ajánl a téma irán
deklődőknek, nem a maga
ben jelent meg. A hat szo
ta ország — közötük hazá
avatott szerzőinek írásaibó
szeállított kötetet ugyanis Moszk-
vában 1977-ben adták ki. Mi, ért-
hetetlen okokból, csak most, két
évvel később vehetjük kezünkbe.
Akárhogy is van, néhány tárgyalt
kérdésben egyszerűen túlment az
idő, ami az eredetileg akár for-
rásműként is használható kötetet
alapvetően dokumentumként ke-
zelhetővé tette.

tet érvelésmódjának ismerete és
elsajátítása mindazoknak, akik
Európa és a szocializmus kérdé-
sében vitára kényszerülnek,
avagy önmagukban szorulnak
tisztázásra. Ha talán megkésetten
is, de haszonnal forgatható ez a
hat ország közös vállalkozásában
napvilágot látott kötet. *(Kossuth)*

Sz. H.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1979 MÁJ 13

Gonda Zoltán
grafikusművész

1021

PORTA
GONDA ZOLTÁN
LINÓMETSZETE

A másik hír szerint „környezetvé
kulnak és kezdik meg rövidesen mű
szik, eljött az ideje nemcsak a tet
chológiai hadviselésnek is". Csak ne
másik oldalára és a kisiskolásokból
jünk, akik felhatalmazva érzik mag
teni, netán bírságolni is az arra egyébként raszolgáló
felnőtteket.

Szép városunkat csak úgy tehetjük még szebbé, ha megfontoltan, mindent meggondolva cselekszünk, ha a vizuális propaganda nagyobb szerepet kap, ha mindenki előbb-utóbb maga döbben rá, hogy rajta is múlik a város tisztasága, szépsége, környezetünk védelme és esztétikája.

Több plakát, propagandaanyag kell, még több környezetünket óvó társadalmi munkás, aki nem uralkodó és uralgó kedvét éli ki, hanem vállalt dolgát végzi. És ne feledjünk még egy apróságot, ami mindenekfölött és -előtt való: több szemétgyűjtő kell az utcákon, lakótelepeken, villamos- és buszmegállókban, mert hiábavaló a cigarettázó polgár (esetleges!) jószándéka, hogy a csikket belökje a szemétgyűjtőbe, ha csak itt-ott akad szemétgyűjtő edény. Azt mégsem várhatjuk el senkitől, hogy lenyelje a szivarvéget. Ha mégis akad valaki, aki ilyen megoldást tervez, állunk elébe, de ez esetben meg szervezni kell egy bűvészképző tanfolyamot, ahol mindenki elsajátíthatja a parázsnyelés tudományát.

Köteles Pál

kedten —, de megtudhat
magas?

— 190 — válaszolt a nő
tan, miközben cekkerét á
egyik kezéből a másikba.
később még a pontosság k
záfűzte: — Mezítláb.

— Ez igen — biccentett
— Ön aztán lenézheti a fé

— Már amelyiket — n
—, nem minden férfi mél

— Ezt vegyem célzásn
dezte dr. Sáry Kálmán é
bosszankodott, hogy kalap
Úgy érezte, mintha a nő
kalap tetejére pillantana.

A nő nem felelt. Igazg
zsánokat a cekkerben. M
krumpli kerekedett felü
mán nézte a krumplit, és
lanodva toporgott a „jeg
ben.

De aztán jött a troli, am
dolkozás után mégis csal
magát. Odafurakodott a

G onda Zoltán

Magyar Hirlap 19

Gonda Zoltán metszete

Gonda Zoltán

Magyar Hirlap 198o/1/2o/8

Gonda Zoltán metszete

Gonda Zoltán

Magyar Hirlap 197

Gonda Zoltán rajza

Gonda Zoltán

Magyar Hir

Gonda Zoltán grafikája

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1979 APR. 4
MAGYAR HÍRLAP
Gonda Zoltán
grafikusművész
1021

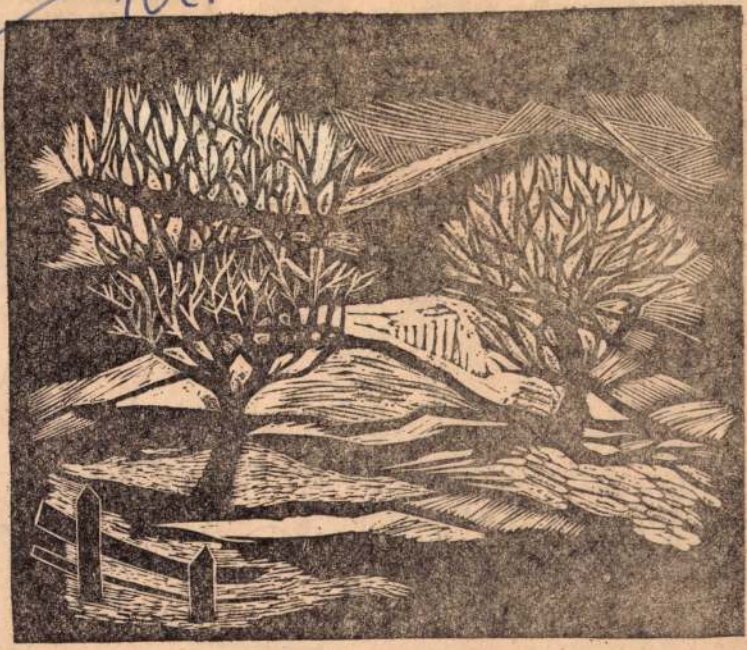

Gonda Zoltán rajza

form korszakban,
zad első évtizedei
rekkel is útját ak
lelődő forradalm
A most említett
Kossuth Lajos, a
a szervezett mu
ellen indított per

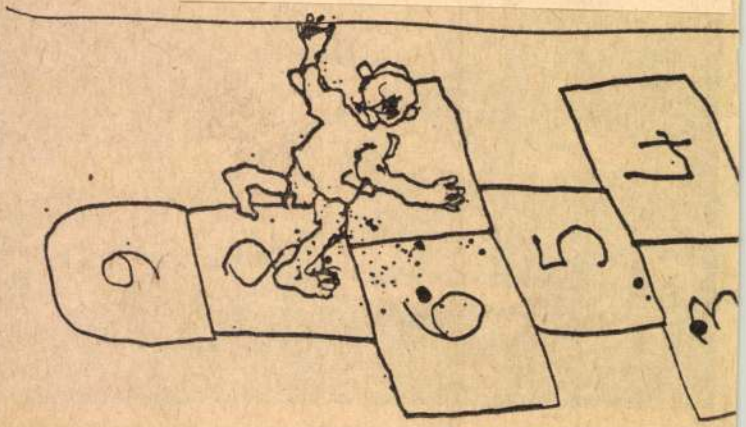

Szilvásy Nándor rajza

Gonda Zoltán metszete

Gonda Zoltán

rla 1978/3o7/9

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

Gonda Zoltán

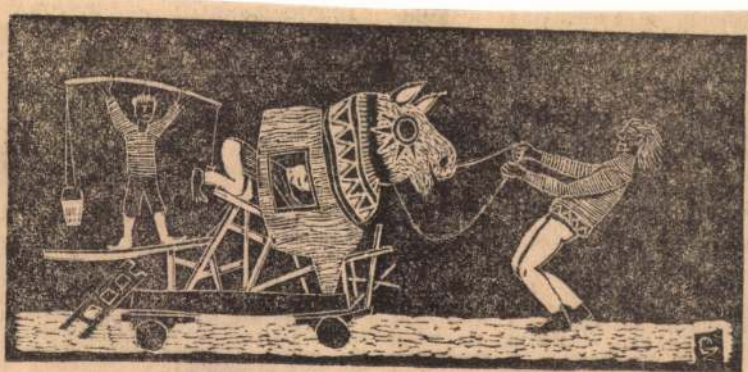

Gonda Zoltán metszete

Gonda Zoltán

Magyar Hirlap

Gonda Zoltán metszete

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

Gonda Zoltán

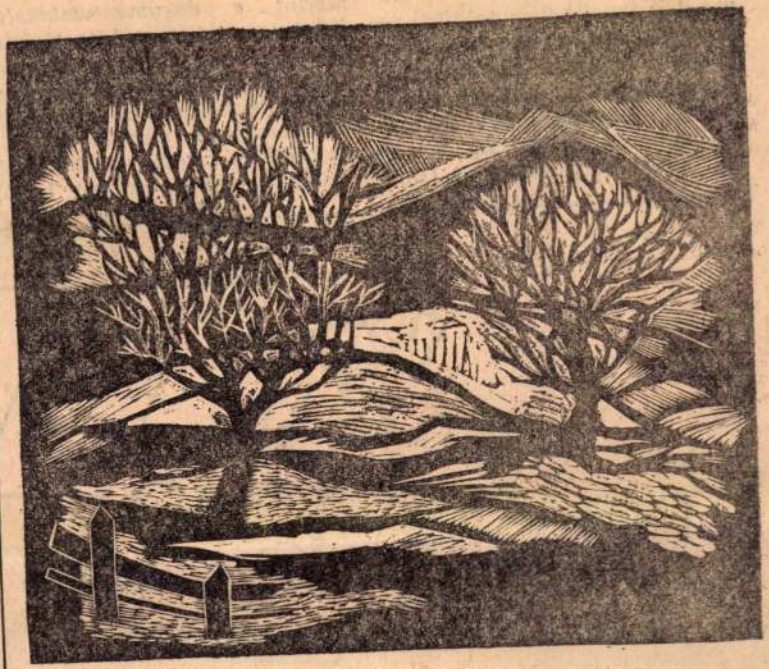

Gonda Zoltán rajza

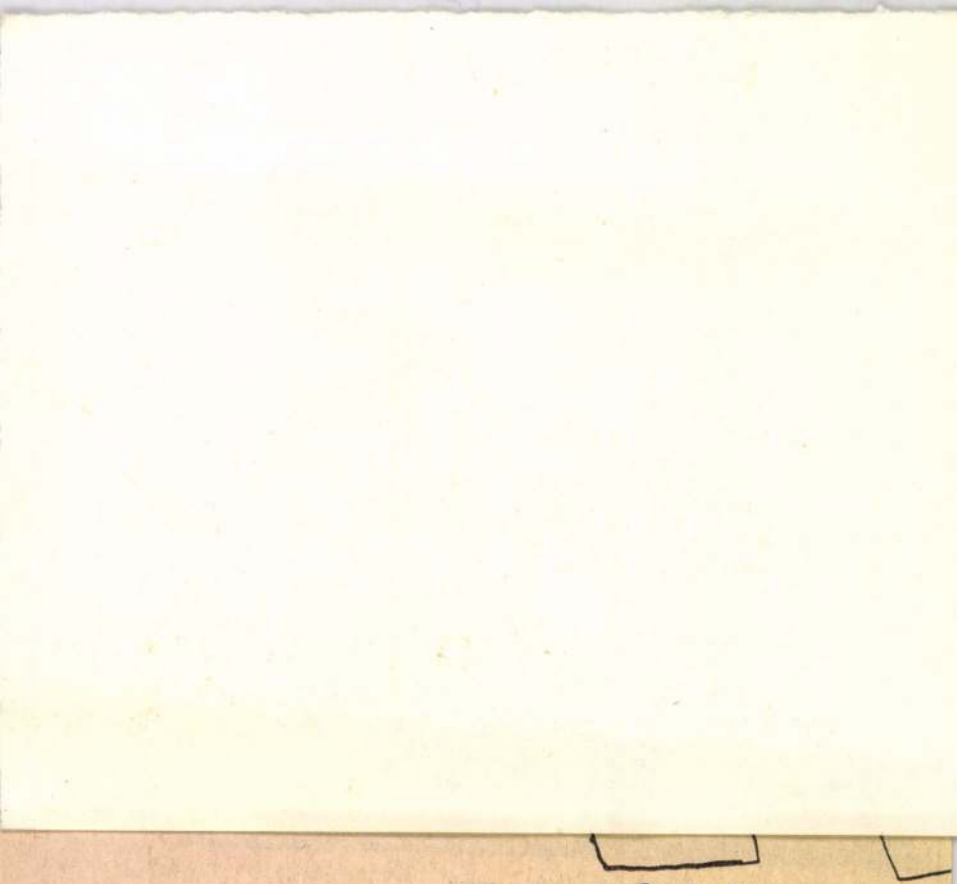

Szilvásy Nándor rajza

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1979 FEB 11

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán
grafikusművész

1021

Gonda Zoltán rajza

Szaúdi olajáremelés

Tokiói jelentések szerint Szaúd-Arábia elhatározta, hogy *14,5 százalékkal emeli az „extra-olaj" árát.* A világ legnagyobb olajszállítója elhatározta azt is, hogy jelenlegi *7 millió* barreles napi olajkitermelését napi *9,5 millió barrelre növeli.*

Spanyol autóipar

Csaknem egymillió. *pontosan 986 ezer gépkocsit állítottak elő* 1978-ban a spanyolországi autó-

MAGYAR HIRLAPM

Gonda Zoltán grafikus

1978 DEC 2 4

1021

Gonda Zoltán rajza

Molnár Józ

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
Gonda Zoltán
1978 DEC 12

tesse az ember gyöngéire, hibáira. Ábrázolásában nem kívülállóként mutatkozik meg,

denki számára érthető.

A múlt örökségének és az embernek a szeretete megóvja

Gonda Zoltán: Madárijesztő

Köszönetet mond azoknak, akik
GERŐ JÁN
temetésén megjele
talára koszorút,
lyeztek és mély f
ban részvéttel o
gyászoló család.

Mélyen megren
szívvel tudatjuk,
RUSTYÁK KÁ
autószerelő, 50 éves
rövid szenvedés után elhunyt. Temetése december hó 14-én, csütörtök délelőtt 10 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozójából polgári szertartás szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Böszörményi út 10. Részvétnyilvánítás mellőzését kérjük.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett jó feleségem, édesanyánk, testvérünk, sógornőnk és jó rokonunk,
BŐR JÁNOSNÉ
Bőr Ilona
71 éves korában, hosszas betegség után elhunyt. Temetése december hó 15-én, pénteken délután 3 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozójából polgári szertartás szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Simonyi u. 8.

hó 14-én, csütörtök délután 1 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozójából a ref. egyház szertartása szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Bánk 235. Előző lakás: Bánk 80.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett jó férjem, édesapám, apósom, sógorunk és jó rokonunk,
SZABOLCS (KOTOSZ) ISTVÁN
nyugdíjas, 75 éves korában, rövid szenvedés után elhunyt. Felejthetetlen halottunk temetése december hó 14-én, csütörtök délután 2 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó teréből a gör. kat. egyház szertartása szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Csanak u. 12.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 JAN 15

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Gonda Zoltán

1021

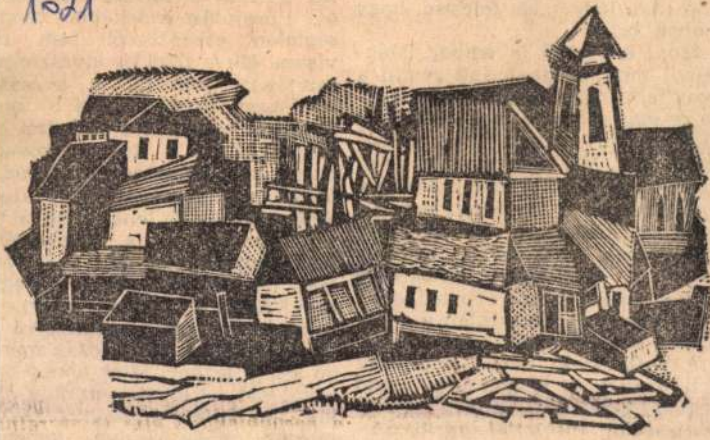

Gonda Zoltán: Falak, tetők

keztette me
álló földi lé
ember vagy
Igen, a v
hozzá nem
beosztottain
sú és más fe
tudnia, amit
tottja tud,
tudhatnak,
sen érvényes
szen a be
végzettsége, összudása, egy-egy területen résztudása, embersége és sok más emberi értéke könnyen lehet azonos szinten a vezetőével, sőt azét meg is haladhatja.

A vezetőnek tehát óvatosnak kell lennie a részletekbe menő beavatkozásokkal. És még inkább *óvakodnia kell a fölényeskedéstől*, ha nem akar nevetségessé válni. Másként úgy járhat, mint az a műszaki végzettségű igazga-

szert sokat látott már a történ
lem, de köztük igazságosat eg
sem. Ahol a felettes eltűri,
ösztönzi is, netán rendszerré
szi a besúgást, hamarosan mér
ző lesz a légkör. Mint ahogy az
sokat árt — és még mindig g
kori —, amikor egyesek összek
tetések mögé bújva történt
vagy slendriánkodnak.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1978 DEC 3 1

1021

GONDA ZOLTÁN: FEKETE VÁZA (LINÓMETSZET)

7

t? — kérdezte
a feleségének,
zze meg ő is.
a kamra —
ovány, magas
náris kinyitot-
Tessék. Lép-
ásra. A polcok
Nincs pince.
cs? — csodál-

ncs — ismétel-
er. — De ez a
lég. Hideg ez.
n, nyáron is.
meg eláll itt
ényt úgysem

em — mondta
a férfi. Átlép-
rült kisszéket,
rába. — Nem,
á! ugyan! —
akoztak a pol-
g nagy vaslá-
enféle limlom.
ert szerteszét.
sz hozzá? —
géhez.
s tweed kabát-
lugta a kezét,
s húzta magát
nában. A falak
tek, sugárzott
ermesztő hide-

üresen az a
e az öregtől.
gy november

am — kapasz-
karjába.

— Na, de mit szólsz hozzá?

— Kicsi.

— Kicsi — bólogatott a piesen a férfi. — De azért nézzük meg mégegyszer a szobákat.

Az öregember készségesen előre akarta engedni őket, a férfi azonban intett, hogy menjen csak, nyitogassa az ajtókat. Amint követték, egy pillantással még felmérték a konyhát. Az ablak alatti asztalon viaszosvászonra állítgatva hervadt muskátlik, meg apró kaktuszok árválkodtak régi, salétromos cserepekben. A kopott kredencen réz serpenyős mérleg, körülötte csak úgy odaborítva egy halom téli körte. A fás ládán poros papírcsomagok, zsineggel átkötött dobozok; a tűzhely alatt két pár cipő. Meg valami rossz kabát lógott az ajtófába csavarozott fogason.

— Hát akkor, ugye... ez a veranda — mondta az ember, amikor beléptek a következő helyiségbe. — Ez a veranda, az meg a szoba. Cserépkályhával fűthető. Ide meg vaskályhát lehet állítani. Ott a kéményluk. Tetszenek látni, mi van... csak ez az asztal, néhány szék... a varrógépe... a kanapé és a sublót... Nem is tudom...! kacatok, ez-az, a holmija... — A sublót tetején a porcelán figurákat,

— Hát én nem tudom — vont vállat az öreg. — Megbíztak, hogy mindent eladhatok a házzal együtt. Ha kell a vevőnek. Ha nem, akkor másként rendelkeznek. — Megmarkolászta az ágy támláját. — Megjegyzem, erős holmik ezek.

A nő meg se hallgatta. Két kezét, mint valami muffba, bebújtatta a kabátja ujjaiba. Magas sarkú csizmájában le-fel járt az ura után. A selyemsál hátracsúszott fekete hajáról. Kinézett az ablakon a kertre. — Elég kicsi ablak.

— Kicsi — mondta töprengve a férje. Egyre csak számolt, számolt, hogy megérné-e a vásár? A telkek már nagyon drágák itt a Duna mentén, nem is igen lehet üres telket találni. És mindennek megy fel az ára. A ház nem valami elsőrendű, de nyaralónak megtenné. — Hát igen, kicsi, kicsi — mondta bólogatva.

— És nem vizes ez? — állt az öreg elé az asszony. Fel

— Sok — [illegible]
asszony.

A férfi kin
kot; rángatni
tet, egy szilá
tant a deszká
mondta közb
nagyon sok.

Az öregem
Állt türelm
megcsörrente
fűzött kulcsol
nézelődjenek.
úgy egyezked
forintot kap,
zat. Egy ö
függetlenül a
akart százalé
mikor adják
kulnak az ára
Ki mondhatn
pénzzel, az
fillérekért ke
megszűnik ez
költekezés. (
ezer.

— Nézd csa
ablakhoz a f
— A kert nen

— Nem ám
öregember. —

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1978 DEC 3

MAGYAR HÍRLAP

1024

Gonda Zoltán metszete

mus csapdái

ban nem történnek csodák. Az ételt, gyereket, lakást, az egész életet elborító hangyaözön elől sincs menekvés *(A rablóhangya)*. A modern várost elkerülhetetlenül maga alá temető por, korunk mérgező üledéke sem kergethető el szépszavú újságcikkekkel *(A szmogfelhő)*.

Az író azonban egyre jobban felismeri a calvin(o)izmus csapdáit, gyenge pontjait. Megpróbálja különböző valóságmodellekben kikísérletezni: *hogyan lehet kitörni* az eleve elrendeltségből. Például a zsúfolt autóúton hala-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 7
KÖNYVTÁROS
Gonda Voltán
gratis mennyi.

1021

ális események felvételével az iskolai oktatás
ő az információs lehetőségek száma, hiszen
rökíthetnek és őrizhetnek meg ily módon a kö
zik a gyors információk (pontos idő, menetren
ovábbításában is.

Képzés, módszertan, csoportok vezetése

A Könyvtártudományi és Módszertani Közp
Franciaországban, a könyvtári munka módszer
rállalja magára. A könyvtárosképző főiskolák feladatuknak tekintik, hogy egy-egy
ejlesztésre szoruló munkaterületet felderítsenek és kidolgozzák az újonnan alkalmaz-
ható és terjeszthető módszerek sorát. Ilyen feladat a könyvtári kulturális propagandá-
val foglalkozó szakembergárda kialakítása. Az úgynevezett *„animátorok"* (lelkesítők,
uzdítók) szerepe ugyanis az új típusú közművelődési könyvtárban igen nagy. Fran-
iaországban történelmi hagyomány az olvasmányok csoportos feldolgozása. Ezt a
özösségi formát a mai könyvtárosok is fontosnak tartják.

Az ipari forradalmat követően a technikai szakismeret került előtérbe, ami azon-
an egy idő után számos társadalmi és kulturális problémát okozott. A múlt század
özepére mind a konzervatívok, mind a haladó erők megegyeztek abban, hogy figyel-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1978 DEC 20

Gonda Zoltán

1021

GONDA ZOLTÁN: ÉPÜL A FALÓ (LINÓ

GONDOLT RÁ?

álló edények is kaphatók

és KEHELY

dsereg útja 57. Db., Csapó u. 16.

ER VIDÉKI
ÜVEG-PORCELÁN SZAKÜZLETEI

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 7
KÖNYVTÁROS

/1021

Gonda Zoltán
grafikusművész

GONDA ZOLTÁN
könyvjegyeiből
és egyéb
grafikáiból
(Cikkünket lásd
a 428. oldalon)

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 7

KÖNYVTÁROS

1021

Gonda Voltán
grafikusunyán

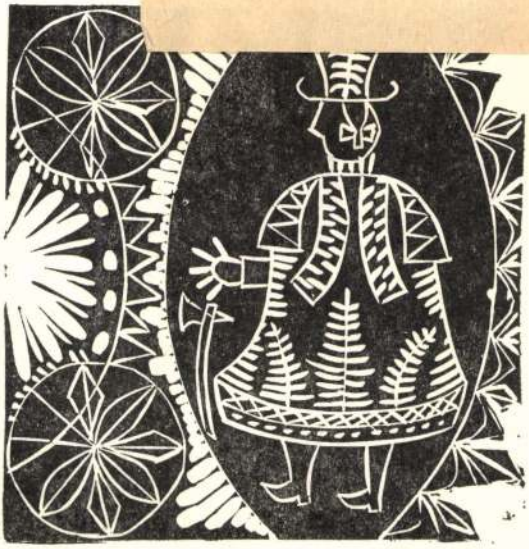

OLTÁN
ől

lásd
on)

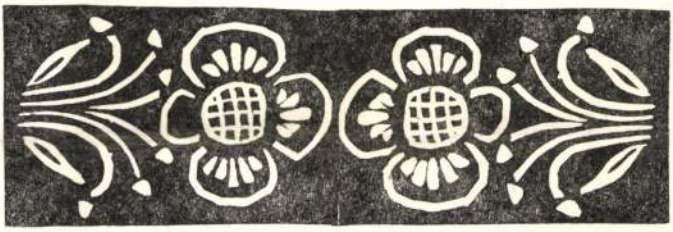

Gonda Zoltán rajza

Gonda Zoltán
festőművész
Magyar Király
Szentendre
1979 május 7

amtalan áldozatát, az endege-
edettség hálójába vergődők so-
ságát (*Délután*). Nem kenyere
példabeszéd, csak a tényleírás,
mégis milyen tágas horizontú
z egész éjszakát átvágtatva cél-
oz érő ismeretlen lovas történe-
e, akinek a kötelezettségteljesítés
udata ad vigaszt. (*Egyedül fel-
datával.*) Maga a költő nevezi
természetellenes kivirágzásnak"
zt a módszert, amely azonban
indig a szörnyű megpróbáltatá-
ok élményéből fakadt szolidari-
ástudat szolgálatában áll.

Az egyszerű emberek, az elemi
olgok és helyzetek tiszteletében
negfogalmazódó, félreérthetetle-
ül *szocialista szellemiségű hu-
manizmus* szólal meg e versek-
ben. Ritszosz a moduláció finom-
ságainak szinte kimeríthetetlen
választékát nyújtja, az ifjúkorá-
tól végigkísérletezett társművé-
szetekből is merítve. Az egykori

MAHIR
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán

MAGYAR HÍRLAP

grafikusművén

1979 SEP 9

1021

Gonda Zoltán metszete

nak a célnak az elérését [illegible]
hogy megvalósuljon a teljes szociális egyneműség, a *még meglevő osztálykülönbségek is* megszűnjenek. *Másodszor*, a nemzetek közötti viszony tekintetében a szovjet álláspont a nemzetek egyenlő és szabad fejlődését követi, az állampolgárok feltétlen egyenlőségét, függetlenül nemzeti és faji hovatartozásuktól. *Harmadszor*, a különböző országok népei és államai közötti viszonylatban következetesen védelmezik a béke és a kölcsönös előnyökön alapuló együttműködés elveit.

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 MÁJ 13

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán
grafikusművész

1021

Gonda Zoltán metszete

...is tartotta magát az a meggyőződés, hogy általános túltermelés egyáltalán nem lehetséges. Say szerint a gazdálkodók azért viszik piacra a termékeiket — azért támasztanak kínálatot —, hogy más termékekre elcseréljék őket, vagyis keresletet támasszanak. Így a kereslet mindig akkora, mint a kínálat. *Marx* ezt a véleményt azzal cáfolta, hogy a piacon nem termékekre cserélik, hanem pénzért adják el az áru-

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán

1979 ÁPR 15

grafikusművész

1021

Gonda Zoltán rajza

hol célzásokban
tér, amely előtt
te az ember drá
ja. Már *Bartók*
céloz a félelem
de még eredend
vegetatív gyöké
hogy „*a kérdező*
rolva, / a létezés dühöngő ör-
mével / tombol az újulás". Ez az ős-tapasztalat tovább magyarázhatatlan evidenciaként lüktet világképe mélyrétegében, s ott is hatékony összetevője mondandójának, ahol nem törekszik a hagyományos bölcseleti líra elvontabb fogalmiságára.

Költészetének látszólagos egyszerűsége, az élőbeszéd természetességével megszólaló hangja valójában gondolati és művészi sűrítés eredménye; nem megkerüli az élmény bonyolultságát,

tartásának, szakmai-irodalmi
tágabb életprogramjának is tük
re. *Fodor András annak a meg*
őrző, megtartó, a korszerűsége
a folyamatossághoz ragaszkodv
kivivó típusnak egyik korai, te
hát újító reprezentánsa, amel
iránt — a nemzedék tragiku
veszteségeivel, megritkulásáv
is kapcsolatosan — oly erős vá
rakozás tapasztalható az iroda
mi közvélemény tágabb és szú
kebb köreiben egyaránt. (*Szép*
irodalmi)

Csűrös Mikl

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 JUL 1

Gonda Zoltán

MAGYAR HÍRLAP

grafi munkájáról

1021

Gonda Zoltán metszete

egyre, a [illegible]
gyet kellett keresni. Valamelyest is *védhető, legális ürügy pedig egyáltalán nem kínálkozott.* Ugyanakkor a koncentrált támadás megszervezése *súlyos akadályokba ütközött az érdekelt kis-*

Gonda Zoltán

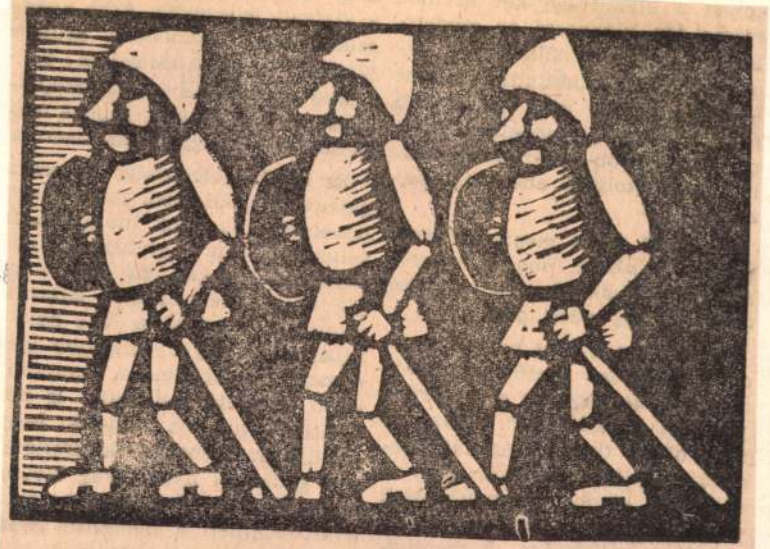

Gonda Zoltán metszete

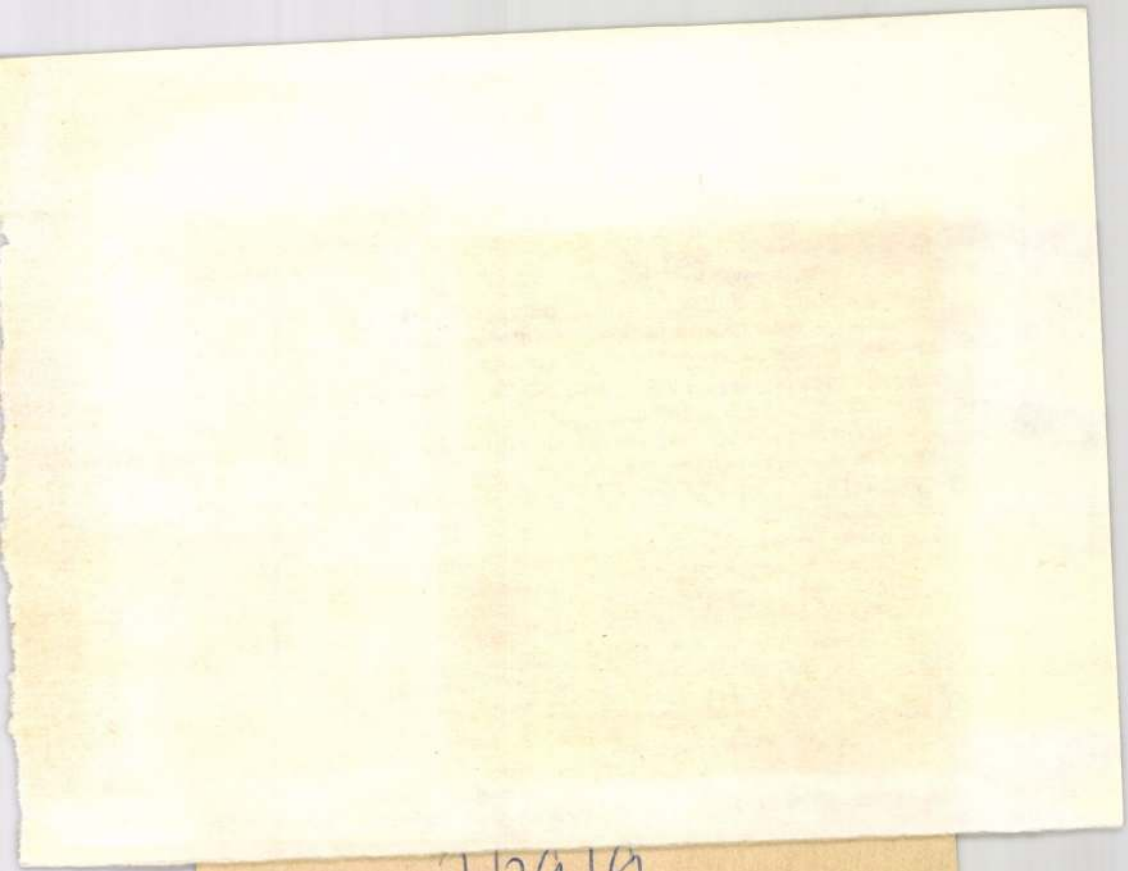

7/29/19

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán metszete

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán metszete

Gonda Zoltán

Magyar Hirlap 1980/2/

Gonda Zoltán

Magyar Hirlap 198o/2

T 1019

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán

Magyar Hirlap 19

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JUL 6

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán,
grafikusművész

MAGYAR HÍRLAP

1021

Gonda Zoltán metszete

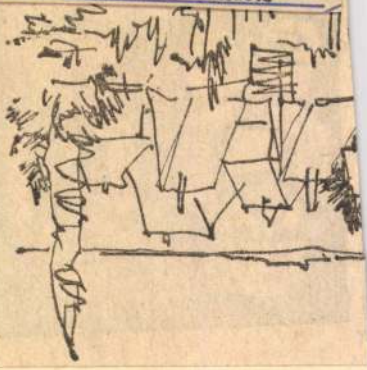

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán,
grafikusművész

MAGYAR HÍRLAP

1980 JUL 27

1021

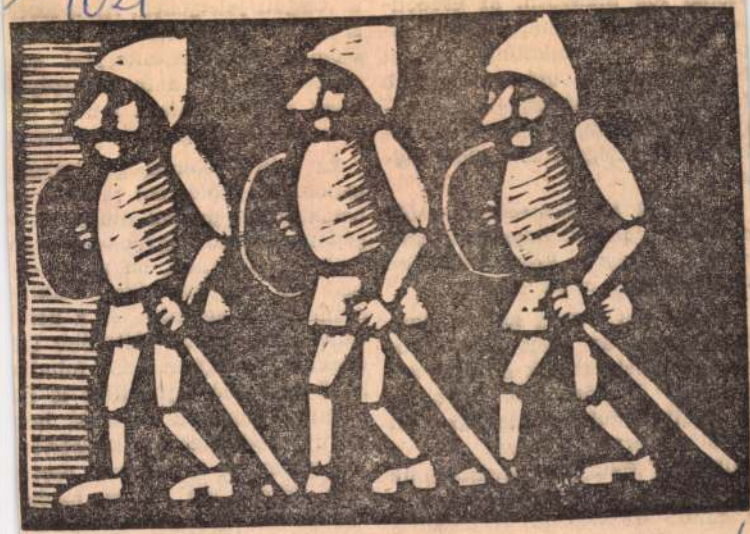

Gonda Zoltán metszete

…egyes tagjaival,
…éppen a kívánt
…szóma fog hián
…leg normális g
…pusból. Tapasz
…6—8 nemzedék
…fajta esetében is
…re áll a további
…indulásul szolgál
…za.

— *Ezzel tehát … az alapot ahhoz, hogy megnatározzák, melyik kromoszómában található egy adott gén?*

— Sőt, azt is meg tudjuk mondani, hogy az illető kromoszómán hol helyezkedik el a kívánt tulajdonságért felelős gén. Igaz, ez csak olyan tulajdonságokat hordozó géneknél könnyű, ahol a változás könnyen szembetűnik — mint a búza törpesége, vagy a kalász szálkássága. A mennyiségi tulajdonságok esetében — mint a termőképesség, a fagy-

…mutatják. A genetikusoknak egyébként igen csak sietniük kell, ha utól akarják érni a nemesítőket, akiknek munkáját a gépesítés és a kemizálás miatt egyre változóbb igényeknek megfelelően, mindinkább gyorsuló fajtaváltás is nehezíti. A tudósok remélik, hogy az új módszerekkel kikísérletezett genetikai nyersanyag esetleg már néhány év múlva hatékonyan segítheti a nemesítés alatt álló fajtaválaszték bővülését.

PALUGYAI ISTVÁN

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán
grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1980 JUL 27.

GONDA ZOLTÁN: VAKÁCIÓ

1021

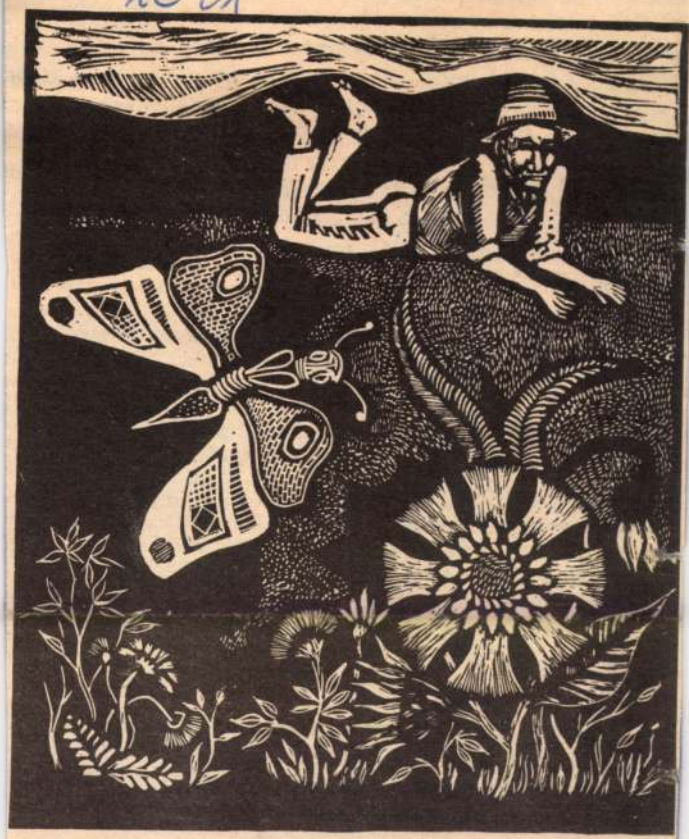

negelőzve, I
sőt a nagy tu
azóta is érvé
értelmében, '
lyezett drótt
romos áram
kercs helyze
változik. A
tő meg az
szükséges ár

ta. Az elektromágnes vasmagjában mindig visszamarad egy csekély mágnesesség, melynek hatására a forgó dróttekercsben gyenge áram keletkezik. Ezt az áramot vezette visszza Jedlik az elektromágnes tekercseibe, miáltal a mágneses tér erősödött. Az öngerjesztés ezen elvét, melyet dinamóelvnek hív a világ, először Jedlik alkalmazta.

A forgatással elektromos áramot fejlesztő készülék gyakorlati jelentőségét Jedlik nem ismerte fel, nem tette közzé és csak halálát követően tanszéki utódja, Eötvös Loránd talált rá a világ első dinamójára, és annak alapján leírt dinamóelvre. A tudományegyetem 1859-ből származó feljegyzéseiben e gép „egysarki villanyindító" néven szerepel, mely „kigondolva lőn Jedlik Ányos által, elkészítve pedig Nuss pesti gépész műhelyében".

Jedlik 1826-ban győri tanárkodása alatt házilag készíthető, igen olcsó kis szerkezetet állított össze, melyel maga csinált szikvizet. Talán a sors iróniája, hogy Jedlik e találmányát — mely alapjában véve barkácsolásból

tásában Bugát
A Társaság eg
világon — orv
tort.

Jedlik nemz
tanúbizonyság
lott magyar n
első, aki 1845-
gatóihoz. Je
amikor mint
eszmét, beállo
dősáncépítésé
nem menekül
után haditörv
után a politik
séget nem tu
ték.

Jedlik Ány
nyos oktatás,
alakja, 1895.
cések győri r

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán,

MAGYAR HÍRLAP
grafikusművész

1980. JÚN 29

1021

Gonda Zoltán metszete

musa — a titkokat rejtő-dokumentáló napló gyónószéki őszinteségű személyessége. Priméren írai ez az „új füzetet" kezdő akarás és nemes alkotói becsvágy. Poétai eltökéltsége, művészi izgalma és alázata lefegyverző.

Meglehet, a leglényegesebbet hagynánk figyelmen kívül, ha nem értékelnénk külön az önismereti igényességet és az öntéremtő szándékot ezekben a költeményekben. A költő szembetalálkozása „egyszer végre véglegesen" önmagával — legjobb erőit mozgósítja. Így lesz szép és megrendítő élmény negyvenedik életéve, mely kegyetlen következetességgel szaporítja az önelszámolás alkalmait. A férfikor nagy pillanata megbolydítja az egész személyiséget, s joggal firtat múltat és jövőt egyaránt. Emberi és alkotói kétségei, kedélyállapotának változásai izgalmasan rajzolják ki Csukás impulzív alkatát. Önarcképeinek egész sorában pedig invenciózus hátteret

jai: *Egy kisfiú n*
kiri a többi kö
sor: a gyermeki
látás már-már
különlegességein
sára vállalkozik
tos és érzékletes
lélet ilyetén vi
így még érthetőbb Csukás gyermek- és ifjúsági könyveinek lélektani felkészültsége, sikerének titka.

A költő előző kötete több mint másfél évtizednyi verstermésének szigorú válogatása volt (*A felidézett toronyszoba*, 1977). Ennek a gyűjteménynek a végén mintegy tucat új költemény az érett férfit és alkotót reprezentálta már. Nem véletlenül került át tehát ez a pár vers ebbe a mostani füzetbe, amely már nemcsak lehetőségeket kínál, hanem bizonyosságot is ad Csukás István lírikusi tehetségének folytonos megújulásáról, mindinkább elmélyülő alkotói szemléletéről és elhivatottságáról. *(Szépirodalmi)*

Borbély Sándor

szeket összegyűri és a papírkosárba dobja. Talán a remekmű — mert az *Iskola a határon* vitathatatlanul az: megérdemelten szerzett európai hírt alkotójának — árnya lebeg fölötte, egyszerinek, megismételhetetlennek érzi. *Próza* címmel megjelent mostani esszégyűjteménye mindenesetre azt a sejtelmet kelti az olvasóban: jó, ha az író intenzíven, magas gondolati igénnyel foglalkozik az írás folyamatával, az irodalom műhelytitkaival, ám az, hogy sokat tud róla, akadálya is lehet az önkifejezésnek. Hiszen nemcsak a műalkotás pozitívumait elemzi megejtő beleéléssel, hanem az írás korlátait is, melyeket hovatovább misztifikál: áthághatatlan akadályként merednek előtte, s egyre reménytelenebbnek látszik a vállalkozás,

Gonda Zoltán

Mag

Gonda Zoltán metszete

TÚL HANGOSAK AZ OROSZLÁNOK! — ezzel a panasszal fordultak
kenti grófság tengerparti városkájának lakosai a hatóságokhoz, miután a
tornavéken táborozó cirkusz öt orosz-

doni élelmiszergyártó cég dolgozóinak
három hete tartó sztrájkja. A sztrájkolók határozottsága arra kényszerítette a cég igazgatóságát, hogy teljesítse a munkásoknak és alkalmazottaknak a jobb munkakörülményekre

Gonda Zoltán

Magyar Hirlap 1981

Gonda Zoltán grafikája

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán metszete

előforduló, szimbolikus helyén, a *megéri.* (*Magvető*)
lombon játszódik. A főszereplő:

Járai Judit

a szó szoros értelmében alapve-
tőnek minősíthető hazája történe-

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán rajza

Magyar Hirlap 1981/11/1/1o

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán metszete

renaszert, s mindenekelőtt az árak differenciálását. Például az egyes szénfajták árát a nedvesség-, valamint a hamutartalomtól függően *emelik.* A kokszolható szenek esetében még a kén-

lami vezetők az energiamér
feszültségeit emlegetik, s e
szültségek kiküszöbölését s
gálják a cikkünk elején emlí
komplex intézkedések is. Kér
ha ekkorák a tartalékok, mil

Gonda Zoltán

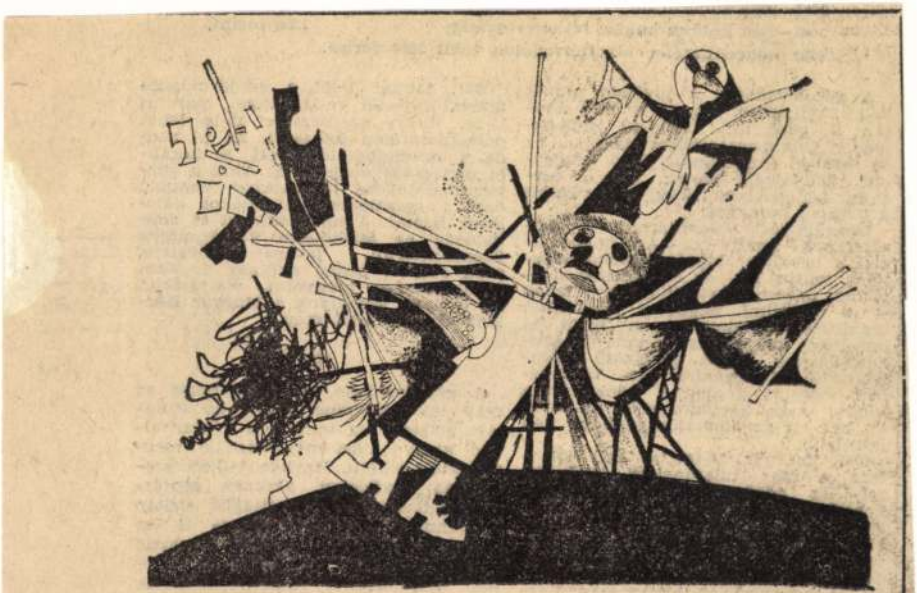

Gonda Zoltán litográfiája

~~Gonda~~ Gonda Zoltán

Magyar Hirlap

Gonda Zoltán metszete

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán metszete

Magy lo

lemezni e szereposztást, ennek

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán grafikája

Gonda Zoltán

Gonda Zoltán metszete

Magyar Hirlap 1981/11/7/8

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31

Telefon: 337-748, 340-726

1979 DEC 16

Gonda Zoltán,

MAGYAR HÍRLAP

grafikusművész

1021

Gonda Zoltán rajza

MAGYAR SAJTÓFIGYELŐ

Teljesítette ex
a ki

Az idén összességében *jav*
átás a könnyűipari term
l — állapították meg szo
n a Könnyűipari Miniszté
n az ágazathoz tartozó
ervezetek és az OKISZ k
őinek részvételével megt
nácskozáson. Az időszerű
atok megvitatására összehívott
zmecseret *Keserű Jánosné*
nnyűipari miniszter vezette. A
rum elé terjesztett beszámoló-
kitűnt, hogy az idén a terme-
növekedésének üteme ugyan
rsékeltebb volt, mint a korább-
kban, de a gazdálkodó szervek

egyszázalékos — termelésnövekedést érjenek el, de emellett gyorsítsák a termékszerkezet-váltás ütemét. Erre ösztönzi majd őket az is, hogy csak azok a vállalatok juthatnak újabb beruházásokhoz, amelyek a kivitelt hatékonyan növelik, import-megtakarítást érnek el és a belföldi ellátás javítását is segítik.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31
Telefon: 337-748, 340-726
1979 NOV 7

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán
grafikusművész

1021

Gonda Zoltán rajza

lemző ez. 1978 októbere és [illegible] márciusa között például a polietilén ára mintegy 100 százalékkal növekedett, miközben a rendelkezésre álló termelőkapacitások a keresletet lényegesen meghaladták, és a termelőknél hatalmas készletek halmozódtak fel. Mivel azonban a piacon áru csak kis mennyiségben volt (a termelők tudatosan, *mesterségesen visszatartották áruikat, — a dinamikus árnövekedés elkerülhetetlenül bekövetkezett.* (Ugyanez

MAGYAR HIRDETŐ

Sajtófigyelő

MAGYAR HIRLAP

Gonda Zoltán,

1980 MAR 1 6

grafikusművész

1021

Gonda Zoltán metszete

jénezni és elbűvölni az olvasót, hanem az igazságot kertelés nélkül mondja ki, még ha meg is sérül bele az olvasó, sőt az író is."

Löffler A. Pál, a *Horizont* szerkesztője — majd később a Résistance harcosa, a francia nyelvű Petőfi-monográfia szerzője — Jó-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JAN 20

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán grafikusművész

1021

Gonda Zoltán metszete

be kerülő elégetett olajszármazékok, égéstermékek.

Lesz-e adóterv?

Az Európai Gazdasági Közösség még januarban javaslatot terjeszt a tagállamok elé az *importált kőolaj megadóztatásáról* — jelentették be közös piaci források Brüsszelben. A közösség energiaügyekben illetékes bizottsága annak lehetőségét tanulmányozza, miként lehet a mintegy 6

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

PEDAGÓGUSOK LAPJA
1980 FEB 8

Gonda Zoltán,
grafikusművész

1021

Gonda Zoltán: Pihenő kőműves

Az egészs

Esztendőről esztendőre számos pályázati felhívás lát napvilágot, a többi között lapunk hasábjain is. Az utóbbi időszakban megjelentek közül talán a legsikeresebbnek az a pályázat bizonyult, amelyet *szakszervezetünknek*, valamint az *Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének* közös elnökségi határozata indított el még tavaly áprilisban, azzal a szándékkal, hogy a pedagógusok és a tanulók elégtelen egészségügyi helyzetére jobban ráirányítsa a társadalom figyelmét. A pályázat meghirdetésében a két szakszervezettel együtt részt vett az *Oktatási Minisztérium*, az *Állami Biztosító*, a *Fodor József Iskolaegészségügyi Társaság*, a *Magyar Vöröskereszt*, valamint a SZOT *Társadalombiztosítási*

művek között alig akadt két egyforma ötletből sarjadó, s közöttük egy sem volt olyan, amelynek ne lettek volna hasznosítható gondolatai. Így *minden egyedolgozatot jutalmazhattak:* tizenkilencen osztoztak az első háromon (a négy- a három-, és a kétezer forintos) helyezésen, tízen ezer forintos különdíjban, további tízen pedig értékes könyvjutalomban részesültek.

Az *ünnepi díjkiosztó értekezlet* a pedagógus-szakszervezet székházában *január 10-én* tartották meg, amelyen minden meghirdető szerv képviselője és szinte valamennyi pályázó megjelent. A vendéglátó házigazda jogán *dr. Sárdi Lajos*, szakszervezetünk titkára köszöntötte a ver

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1980 FEB. 10

MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán,
grafikusművész

1021

fele jelentősé-
rehozásában, illetve felépítésében vettek részt a különböző földrészeken levő fejlődő országokban. Több mint 40 ezer, a fejlődő világból származó szakmunkást képeztek ki, és jelenleg is 40 ezren *tanulnak* a KGST tagországaiban, közülük 2350-en a KGST ösztöndíjalapjának felhasználásával.

USA-terv: nyugati búzakartell

Az Egyesült Államoknak a Szovjetunióval szemben életbe léptetett gabonaembargója *ingataggá teszi a világ élelmiszerpiacát* és nehézségeket gördít a

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓVÁLLALKOZÓ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán,

MAGYAR HÍRLAP

grafikusművész

1980 FEB 10

1021

Gonda Zoltán metszetei

költő harmadik verseskön
amely *Az éjszakára* címme
Magvetőnél jelent meg.

A címadó és egyben beve
sorok azt is mutatják, hogy
besi líráiának hajóia mégsem
esen a Nyugat oldalvizén ú
Kihagyásos szerkesztésével,
pontozás nélküli versmondata

Életünkről

va — mondja rólunk és nekünk
ez a rokonszenves, bár jó taná-
csokkal nemigen szolgáló filozó-
fia. Értékes találkozásaink —
szüleinkkel, testvéreinkkel, szel-
émi rokonainkkal — véletlenek
és ritkák. Mégis érdemes kivár-
nunk őket, mert egyedül ezek te-
szik teljessé létezésünket. S ha
egyszer létrejönnek, ösztönzést és
alkalmat adnak arra, hogy elgon-
dolkodjunk jelentőségükön.

Ennek a türelmes, minden per-
cünk fontosságát érzékelő világ-
felfogásnak más-más variációja
az *Útvesztők verőfényben* szinte
minden novellája. Két kedven-
cem közülük a *Nymhenburgi her-*
és a *Minden egészség kút-*
Az előbbi egy furcsa életű
régiségszakértő túlvilági megfi-
gyeléseinek foglalata. (Azt szem-
lélgeti — kissé elégedetlenül —,
miként értékelik fel, illetőleg le
hagyatékát hátramaradottjai
és a hivatalos közegek.) A má-
sik elbeszélés egy kórházszo a
pár napját tükrözi: emlékezetes
figurák kitűnő viselkedésrajza,
remek szerkezetben. Kevésbé ta-
láltam izgalmasnak Albert sze-
mélyesebb, líraibb hangvételű
írásait. Nehezen követhetők, és
nem eléggé plasztikusak: olvkor
„nem jön ki" belőlük az, hogy
mit akar velük közölni a szerző.
Biztos vagyok benne, hogy nem
ártana, ha írás közben még több-
bet gondolna a szépirodalomban
tisztes *élvezetet is* kereső olva-
sóra. *(Szepirodalmi)*

Iszlai Zoltán

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1980 FEB 10
MAGYAR HÍRLAP

Gonda Zoltán,
grafikusművész

1021

MAGYAR HIRLAP

Megágyaztak, el

Éjszakai zsánerkép ítélettel, tanulsággal – Nem tudott

Nincs okom s jogom vitatkozni a Veszprémi Munkaügyi Bíróság ítéletével. Fellebbezésnek különben sincs helye, törvénysértés pedig nem történt. Csupán néhány kiegészítést csatolok az indokláshoz — fél évvel a történtek után.

De mi is történt valójában? Egyesek szerint *Dancsó Jánosnak*, a Várpalotai Szénbányák gépüzeme főmérnökének álmatlansága az események oka, kiindulóvezető, ugyanis *nem cáfolta*, hogy a főmérnöki ellenőrzéskor a felügyelete alá tartozó dolgozók aludtak. Mindössze azt kellett tehát mérlegelni, hogy *milyen mértékben felelős mindezért a művezető?* Az már csak a perrend iróniája, hogy a bírósági tárgyaláson a főmérnök — tehát a vállalat — lett az *alperes* a fegyelmi büntetéssel sújtott művezető pedig a *felperes*...

A bíróság tehát 1979. novem-

Gonda Zoltán, grafikusművész

Gonda Zoltán metszete

Magyar Hírlap, 1949. dec. 2.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

grafikusművész

1980 JAN 12

1021 GONDA ZOLTÁN GRAFIKÁJA

Lakás: Domokos [illegible]
IV. em. Előző lakás:
24.

Mélyen megrendülve
juk, hogy szeretet
anyám.
ÖZV. BARABÁS MIH
Fazekas Róza
1980. január hó 3-án
itthagyott bennünke
halottunktól 1980. janu
kedden 10 órakor
végső búcsút a Közt
o. ravatalozó terméb
református egyház sz
szerint. Fia és családja. La-
kás: Debrecen, Dimitrov u.
46.

Fájdalomtól megtört szívvel
értesítem mindazokat, akik
szerették és tisztelték, hogy
drága jó férjem,
DR. KOVÁCS GÉZA
életének 64. évében, 1980. ja-
nuár 3-án váratlanul elhunyt.
Drága halottunkat a Köztemető I. o. ravatlozójából a
református egyház szertartása szerint január hó 16-án,
szerdán délelőtt 11 órakor kísérjük utolsó útjára. Felesége és a gyászoló család. Lakás: 4028 Debrecen, Zoltai u. 3.

család. Lakás: Debrecen,
Szondi u. 18.

Köszönetet mondunk mind-
azoknak, akik
DEÁK FERENCNÉ
Faragó Erzsébet
temetésén megjelentek, ravatalára virágot, koszorút helyeztek. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk mind-
azoknak, akik szeretett édesanyánk, anyósunk, nagymamánk,
ÖZV. NEMES JÓZSEFNÉ
Kerekes Karolina
temetésén részt vettek, fájdalmunkban osztoztak, sírjára virágot helyeztek. A gyászoló család.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán grafikusművész

MAGYAR HÍRLAP

1981 FEB 15

1021

Gonda Zoltán grafikája

gyarapítására. *Megfigyelhető, hogy azoknál az embereknél, akiknél a mértéktelen fogyasztás vagy felhalmozás a meghatározó, az általuk szabadidőnek vélt idő mennyire távolesik a marxi értelemben vett „szabad fejlődés számára való időtől". A fogyasztás nemhogy az egyén bővített újratermelését szolgálná, hanem, ellenkezőleg, a személyiség képességeinek, erőinek teljes leépüléséhez járul hozzá.* Ha ezt a jelenséget vesszük szemügyre, akkor a szabadidő értékként való hirdetése teljesség-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán, grafikus-művész

MAGYAR HÍRLAP

1981 FEB 8

1021

Gonda Zoltán metszete

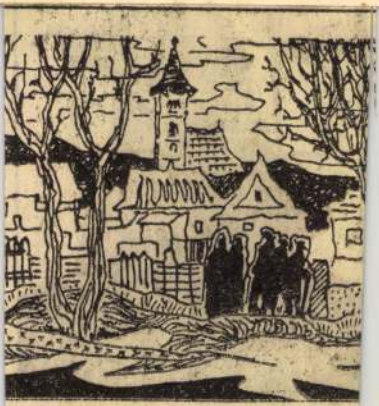

Durkó Gábor rajza

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gonda Zoltán, grafikus

PEDAGÓGUSOK LAPJA

művész

1981 ÁPR 2 1

1021

Gonda Zoltán metszete

Pedagógus házaspárok

Egy este Simonékn

— *A mindennapjaitokról, egy kicsit az életetekről szeretnélek faggatni titeket. Például arról, hogy miként telnek az estéitek? Mi lehet egy pedagógus házaspár otthoni beszélgetéseinek a témája? Az iskola? És megintcsak az iskola?*

— Ugorj ki egy este hozzánk! Aztán majd meglátjuk. Úgy nyolc tájban gyere. Julcsit addigra már ágyba dugjuk, s tudunk szusszanni egyet. Egy pohár sör is kerül az asztalra.

— *Rendben. Tehát a cím: Csepel...*

— Nem. Budafok.

— *Bocsássatok meg, ha jól tudom, mindketten Csepelen, a Katona József utcai általános iskolában tanítotok...*

— Igen, de a Duna másik oldalán, Budafokon lakunk...

*

A főváros külső, dimbes-dombos, kertes negyede nappal és a kibomlott tavaszban-nyárban csodálatosan szép lehet. Most, este az utcákon alig látni embert, aki az idegent útbaigazítaná. A családi ház kapujában Laci — *Simon László* „gyakorlatot oktató" tanár és egyben úttörő-csapatvezető — fogad. Le, a házak mögé, a sötétbe vesző folyam és azon túl Csepték után Laci. — Ibolya képesítés nélküliként került a csepeli iskolába, az idén végez, én pedig a négyéves népművelés—biológia szakon tanulok. A rengeteg könyv nem csupán a másnapi iskolai felkészülésért és a késő estére jutó kikapcsolódásért van. Az én hobbim egyébként — a népművelés. Ezt szolgálja a többi között a zene, a fotózás, a diaporáma, a barkácsolás, és érdekel az ötvösség. Ezért is örülök az úttörő-csapatvezetésnek, sok mindent meg tudok valósítani az elképzeléseimből a gyerekekkel.

— Ami persze azt jelenti — fűzi hozzá Ibolya —, hogy nem ritkán *reggel nyolctól este nyolcig* ott van az iskolában. S gyakran én is. Naiv hiedelem, hogy a nevelő letanítja a napi négy-öt órát, és becsukhatja maga mögött az iskola kapuját. Aki szívvel-lélekkel a gyerekekért él, az még szinte ugyanennyit rátesz a napjából Önmagától, a saját igényéből, de bizonyos fokig rá is kényszerül.

— *Valójában hány órakor keltek reggel? Másképpen úgy is kérdezhetném: mikor kezdődik egy fővárosi pedagógus házaspár — mert hát legyen bár külváros csak fővárosi nevelők vagytok — napja?*

— Ó, annak megvan a szigor rendje. Laci fél hatkor kel, é

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-7487 340-726

Gonda Zoltán, grafikus

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1982 MÁR. 11.

A 021

FALUSI HÁZAK
(GONDA ZOLTÁN GRAFIKÁJA)

eses, két fur-
ló 280 négy-
kel. Érdek-
címen.

négyszögöl
építésű kösz-
egyes gyü-
Érdeklődni:
ándor, Deb-
kás u. 6.
nbat, vasár-

-Felső-Józsa,
alatt 350
ngatlan el-
dni: Böször-
1.

-Józsa, Ho-
sz. alatti
öl gyümöl-
telek. Ér-
Debrecen,
1. sz. 7.

életjáradékot
bbi építési
vagy szép
thető telket
nár" jeligé-

ház építésé-
300 négy-
Egy szoba,
z épülettel.
Pandúr u.

a Szondi utca környékén elveszett egy fekete bőr kulcstartó egy kulccsal. A megtalálót kérem, juttassa el a következő címre: Huszti Mihály, Debrecen, Vörösmarty u. 12. fszt. 1. ajtó, 18 órától.

Csempézést, padlóburkolást, pvc-ragasztást vállalok. Telefon: 23-625.

Parkettázást, csiszolást, lakkozást, műanyagpadló-, szőnyegpadló-ragasztást garanciával. László. Telefon: 20-861.

tól gyakorlattal rendelkező dolgozót művezetői munkakörbe vesz fel a GELKA. Petőfi tér 23.

A Debreceni Vízmű és Gyógyfürdő Vállalat alkalmaz szakközépiskolai végzettséggel rendelkezőket gépész munkakörbe, gépjármű-vezetői jogosítvánnyal rendelkező csatornamosó-karbantartó gépkezelőket, Nagyerdei Gyógyfürdőbe nem nyugdíjas férfi és női segédmunkásokat, víz- és csatornahálózati betanított munkásokat. Jelentkezni lehet Hatvan u. 12—14. I. emelet 112. szoba.

ESSZ

nellett 300
ek építési
irott kút-
Csap u. 41.
gő.

négyszögöl

Nutria eladó. Debrecen, Bellegelő 443., Lentz-telep mellett, Tóth.

Eladó magas nyomású, réz permetező, egy lókapa, 6-os, 7-es eke.

Gonda Zoltán, grafikus

Gonda Zoltán metszete

4.

XXVII/10

k asz

désének. Egy jogsza-
ány soros, ám az át-
em inkább húsz-har-
régies szóval: parag-
e beszéljünk a jogági
ről, melyek kötetnyi
a Btk. háromszáz-
Ptk. hatszáznyolcvan-
naz. De vegyünk csak
aszt alapul, elvége

Gonda Zoltán, grafikusművész

Gonda Zoltán metszete

Magyar Hírlap, 1982. márc. 20.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-748, 340-726

Gonda Zoltán, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 JUL 23

1021

Gonda Zoltán metszete

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán, grafikus

MAGYAR HÍRLAP

1982 JUL 31

102

Gonda Zoltán metszete

rényi Grácia otthon
színpadi légkörterei
kus világában, leg
otthonosan, mint a
tos monológregény
szőfűző rengetegébe
kör túloldaláról, az
homályos feléről ve
rűen tárgyilagos kí
ban. Nem hagy kétséget afelől,
hogy *minden hőséhez köze van*,
hogy *a helyzetek és reagálások*,
melyeket elmond, ábrázol, bemutat — akár drámaiak, akár epikusak azok — mindenképpen *igaziak*.

A *Testnek feltámadása* című kötet első felében az írónő *önmagáról beszél*. Sokat és őszintén; kétségeit, vívódásait és örömeit is feltárva. Hol mint Thaleia, hol mint Euphroszüné, hol pedig mint Aglaia mondja el a *Tanulságos éjszakákon* a maga tanulságos történetét a szerelemről, s a mitológiai hét vezér fel-felhorkanó ellentmondással, sértett hiúsággal, megértően vagy éppen elnéző mosollyal próbál felülemelkedni a vereség érzésén.

sok. Találunk ezek között szabálytalan könyv- és színházi kritikát (*Médeia és Ilka*; *„El vagyok veszve, azt hiszem"*; *Nosztalgia, 1980?*); még szabálytalanabb elmélkedést válaszra sem érdemes körkérdésekről (*Siker és kudarc*); származáskutatást egészen a gyökerekig (*Lisbeth*); a reménytelen reménység szeretetsiratóját (*Időtlen*); a barátság és boldogság kimagyarázhatatlan fogalmainak szavakba formált képét (*Szentgyörgy-hegy, Boldogság tér*).

Merre nyílnak Kerényi Grácia ablakai? *„Kifelé, mindenfelé, mindenki felé."* Hogy feltámadjunk tetszhalotti *közönyünkből*, hogy tovább *éljünk* egymás szeretetében.

Nemes G. Zsuzsanna

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 327-748, 340-726

Gonda Boltan, grafikus

MAGYAR HÍRLAP

1987 AUG 14

1021

Gondá Zoltán grafikái

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gonda Zoltán, grafikus

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1982 MÁJ 25

1021

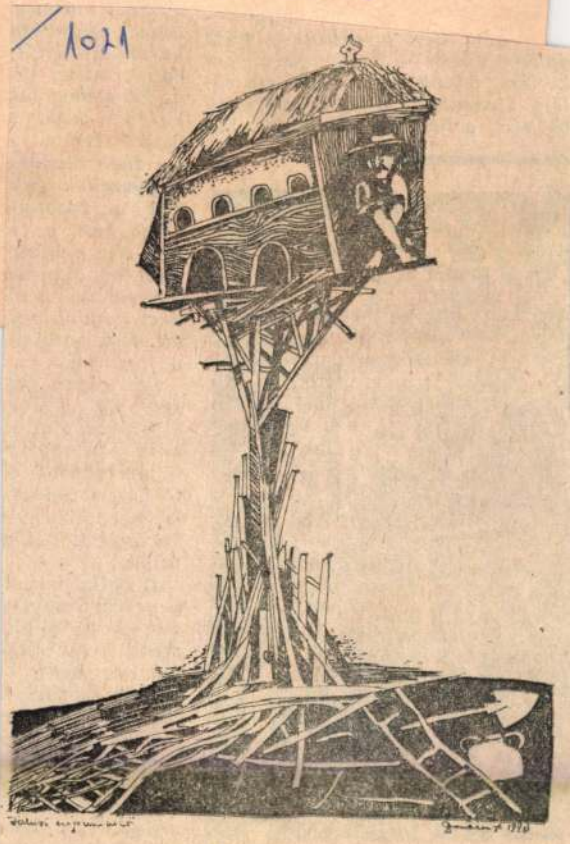

Gonda Zoltán: Falusi népművelő

Fekete Viktorné: Őrség

az igazságtalan
baj van vele.

Sok olyan tan
sze, aki tudást
igyekszik átadni
déki gimnáziu
olyan tanárnő, a
tő Eszter helyér
ló-regényben. Á
dagógusok túl g
falba.

A ballagási „él
arra kívántam
met, hogy a gy
mény közti szak
terv és vágy b
nyilag esetleg k
ről nem beszélni
gondolunk, akkor
re látnunk, hog
dösítés helyett
sokra van szüksé
nőségének érdeké

MH SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Gonda Zoltán,

MAGYAR HÍRLAP

grafikusművész

1980 AUG 24

Gonda Zoltán metszete

1021

verses regénykének nevezhető. Benne végbemegy a szeretők egymásralelésének és világba való illeszkedésének eléggé fanyar históriája. A furcsa című *Kraut* ciklus (a Kraut név dudvát, gizgazt is jelent) részint ugyancsak a kicsinyes társadalmi jelenségek keserű szatírája, részint pedig a kispolgári létérzés meglehetősen gonosz célzásokkal tűzdelt bírálata. Kevésbé gúnyos célzatú a *Rousseau Park Rezervátum* ciklusa. Csordás itt — érdekesen — azzal kísérletezik, hogy költészetté emelje egy bányásztelepen szerzett szociológiai tapasztalatait. Ciklusainak és verseinek is nagyobb volna a hitele, ha *általánosító* szatirikus hangvétele merészebb véleményformálással párosulna.

A rendkívül erőteljes vénájú *Tóth Erzsébet Egy végtelen vers*

leszámolt azzal az
„muszáj hősnek le
Nem tartozik
impresszív alkotók
széde heves, zakla
tempója gyors. Elő
ratörő, figyelemfelnivó, termesze-
tesen emelkedett. Képeit, hasonlatait nem mérlegeléssel állítja elő, hanem sokszor távoli, meglepő képzettársításokból csiholja ki. Aki ennyire áradóan, lávaömlésszerűen fejezi ki magát, annak akadnak helyenként görcsös, másutt túlírt versei. Egyszer-egyszer könnyelműen leír óriási közhelyeket is. Mindez azonban nem másítja meg azt az irodalmi tényt, hogy a múlt esztendő megint hozott nekünk egy olyan poétát, akinek a nevét meg kell jegyeznünk. (Móra Kiadó, Kozmosz könyvek)

Iszlai Zoltán

funkcionálnak, vagy
képtelenségét tovább növelik, s az egyensúly fölbillenését zűrzavarrá fokozzák.

Ahány írás, annyiféleképpen közelíti meg az író a rejtélyt: az emberi lélekben munkáló ösztönök és tudatosság egymásra hatásának kiszámíthatatlan, és mégis előrelátó következményeit: a magatartás jellemből fakadó motívumait. Mert bármennyire is ellentmondásos az emberi jellem, egy körülírható, másokétól elkülöníthető kerete mégis van: a reagálások minőségét és irányát, tehát intenzitását és etikai tartalmát a jellem alapformája ha-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-526

Gonda Zoltán,
grafikus

MAGYAR HÍRLAP

1982 MÁJ 6T

104

Gonda Zoltán grafikája

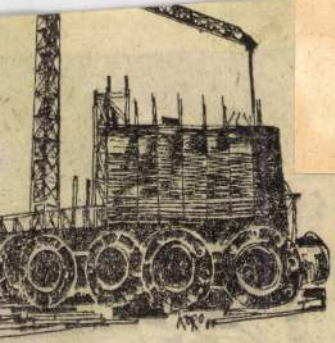

reségünk csökkent is, az em-
ek jövedelme nem mérséklő-
, sőt: folyamatosan emelke-
, hiszen az állam a kiemelt
onstrukcióknál, az ösztönzés
ekében, évente *bérpreferen-*
ad. Ezért növelhettük átla-
an évi hat százalékkal a fi-
éseket.

— *Eszerint szerencsés ez a vál-
at?*

— Csupán annyiban, hogy kez-
től *következetes a piacpolitiká-*
S annak idején helyes döntés

lunk. A reko[illegible] szetesen *hosszú távon* együtt kell élnünk, s ha értékmentésről van szó, erkölcsileg is ez az érdekünk. De tartok tőle, hogy *túl mereven kezeljük* az ilyen, vagy olyan célra meghatározott forintkereteket. Ennyi jut újra, annyi meg felújításra. Ez ésszerűtlen.

— *Előadódhat, hogy ilyen meggondolásból nemet mond egy rekonstrukcióra?*

— Miután nemcsak vállalati igazgató vagyok, hanem építészmérnök is: ha szakmai meggyőződésem azt diktálja, *feltétlenül*. Töprengenünk, mielőtt igent mondtunk, olykor már eddig is kellett...

FÖLDES TAMÁS

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-742, 340-726

Gonda Zoltán
grafikus

MAGYAR HÍRLAP

1981 AUG 2

1021

Gonda Zoltán metszete

grajzolva. Már ebben a kis-
ényben is jelentkeznek a ké-
bi műveire jellemző állandó
tívumok (a tanya, a domb, a
dogságot reménytelenül kere-
, a magányból kitörni vágyók
kjai) és a híres, pavesei mí-
zok (az évszakok sajátos je-
tősége, a táj, mint anyaföld,
paraszti hagyomány jellegzetes
usai). Ő maga egyébként így
gyarázta, hogy mit is ért mí-
zain: *„Egyszer s mindenkorra vényes esetet, mely épp ezért entéssel telik meg és töltődik g újra és újra... egyetemes vényét pedig épp annak kö-önheti, hogy kívül van az ön".*

Nos, bár a legérettebb regé-e nem ez: *A ház a domboldan* mégis világossá teszi mító-ait. Két kisregény olvasható a tetben: *A társ*, és a címadó kotás. Mindkettő a háborús ztendőket, az ellenállás emlé-eit dolgozza fel. A jelentősebb égis az utóbbi, amelynek cse-kménye Pavese egyik gyakran őforduló, szimbolikus helyén, a mbon játszódik. A főszereplő: állandó vendég a vi ságban. A fogadó ped mint az ellenállók találkozik elhagyott Catéval, s felmerül a nő kisfia az ő gye amikor a németek l (ál)vendégfogadó Corradónak csak filantróp gesztusokra futja erejéből — nem hajlandó vállalni az apaságot, s nem kockáztatja életét sem. Nem vállalja föl a közösséget — marad előkelő kívülálló. Visszamenekül szülőhelyére, ahol — úgy sejti — gyermekkora álmai várják.

Nem könnyű olvasmány Pavese. Torinói — akikre a befelé fordulás, a szinte arisztokratikus hűvösség és zárkózottság a jellemző. S ez érezhető művein is. Stílusa zárt, a jellemzést párbeszédekbe és aprólékos leírásokba sűríti, s hosszas belső monológokat iktat közbe. A regény a zárt szerkezetű prózaritmus tökéletes megvalósítása. S bár nem könnyű olvasmány — *megéri.* (*Magvető*)

Járai Judit

kifejezi írójának kettős szándékát. Nehru, aki 1942—45 között a hamadnagari erőd foglya volt, börtönbüntetésének utolsó időszakában írta e terjedelmes munkát. Személyes élményeiből indult ki, mert egyfelől önmagának akarta fölfedezni India történelmét; másfelől összefoglalva az örökölt anyagi és szellemi javak, gondok, hagyományok kérdéseit, kidolgozás alatt álló politikájának alapjait akarta tanulmányában megvetni. Mivel pedig Nehru politikája — hibáival, tévedéseivel és meg nem valósított elképzeléseivel együtt — máig meghatározó eleme India történelmének, a szó szoros értelmében alapvetőnek minősíthető hazája történe-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gondos Zoltán, grafikus-művész

MAGYAR HÍRLAP

1981 JUL 19

1021

nul van egy általánosabb jelen-
téstartalma is. (Szabolcsi Miklós
izgalmas, értékes könyvet írt er-
ről az egész jelentéstörténetről.)
A bohóc, a clown mindenesetre
álarc viselésre kényszerült, szín-
te kettős tudatú egyéniség, aki
nap, mint nap átéli *személyiségé-
nek és szerepének konfliktusát*,
sőt, elidegenedettségét, akinek a
„modern idők"-re tipikussá váló
„szerepjátszása" a művész és a
közönség, a művész és a társada-
lom viszonyának diszharmonikus-
sá válásából, sőt, végzetesen tra-
gikus szakadásaiból fakad. Ha

Gonda Zoltán metszete

Fal-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Gonda Zoltán, grafikus
HAJDU-BIHARI NAPLÓ
1981 AUG 8 9

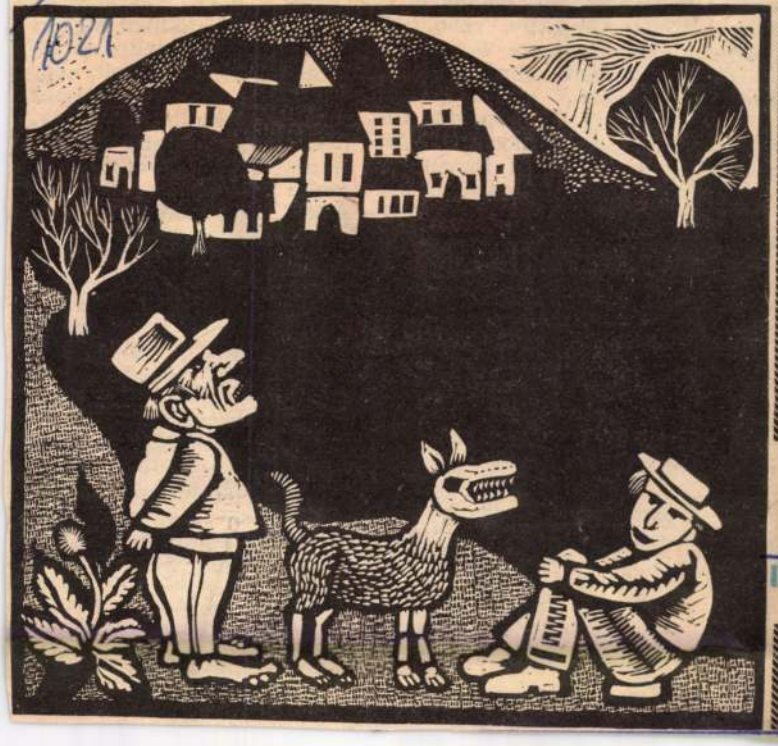

GONDA ZOLTÁN ILLUSZTRÁCIÓ

kiterjedő műveltséget, amelyet oly sokszor megcsodálhattak előadásainak, szemináriumainak hallgatói, tanulmányainak, köteteinek olvasói" — mondotta róla ez év májusában a KLTE dékánja, dr. Orosz István azon az ünnepi tanácsülésen, amelyen dr. Barta Jánost az egyetem „honoris causa" doktorává avatták. Az elismerés — a Munka Érdemrend arany fokozatával, a „Pro Universitate" kitüntetéssel, a város Csokonai-díjával és több más címmel, érdemrenddel együtt — szól a több mint fél évszázados tanári pályának, szól az egyetem volt rektorának, szól a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választott tudósnak, szól a kritikai kiadásokat gondozó precíz filológusnak, szól az „Arany—Kemény örökség sáfárjának", szól az országos hírű kutatókat nevelő és felkészítő pedagógusnak...

„Csak semmi dicshimnuszt!" — hárította el a minap is a születésnapi jókí-

erdekében
vállal; egys
és szenvedél
hűvösen obj
irodalomérzé
műösztönére
„debreceni
„Barta-iskol
ismert az ir
és -tudomán
körében. S
napság sen
deklődésünk, sem időnk nem futja arra, hogy a németül írott és angol—francia—magyar mondatokkal tarkított Széchenyi-napló lefordított-rövidített, az eredetinél simább nyelvezetű változatát elolvassuk, Barta János, mintha ez is a világ legtermészetesebb dolga volna, mintegy mellékesen megjegyzi: „Középiskolás tanár koromnak volt egy éve, amikor csaknem kizárólag Széchenyit olvastam, a Hitelt, a Kelet népét, a Garat című töredéket, a naplók egy részét — eredetiben." (*A Széchenyi-élmény*, Alföld, 1980. március.)

Így gondolom, ezt érzem magam is, amikor a vékonyka Vajda-jegyzetet lapozgatom, s már tudni vélem a teleírt spirálfüzet megmaradásának okát is. Ezt a személyes élményt nem hallgathatom el most sem, amikor Barta János nyolcvanadik születésnapjára sokak nevében fogalmazom meg köszönetünket és köszöntésünket. A legfontosabbat kívánjuk a 80 esztendős tudósnak: jó egészséget a megérdemelt pihenéshez, a határokat és végeredményeket nem tűrő nyugtalansággal kiérdemelt nyugalomhoz.

Juhani Nagy János

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán, grafikus

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1983 FEB 8

GONDA ZOLTÁN METSZETE (LINÓ)

1021

külön
házaspár-
recen, Si-
. VI. 20.

ili lakás-
ünk üre-
„Február
kiadóba.

triabunda
, Legá-

Kardos utcában. Érdeklődni Micsurin u. 104. II. 23. Tócóskert.

Eladó 2 szobás, gázfűtéses, garázslehetőséges házrész kis udvarral. Debrecen, Simonffy u. 46., középen.

Mester utcában A típusú garázs kiadó, vagy eladó. „Aknás" jeligére a kiadóba.

február 1-től 28-ig
a Petőfi téri
virágüzletünkben
(22 emeletes
bérház mellett)
szárazvirág-kötészeti

bemutatót és vásárt

tartunk.

Debreceni
Városgazdálkodási
Vállalat
1983.

SAJÁ

autó
tanf

JELEN

— kat
— 8 általános iskolai végzettséggel rendelkeznek,
— büntetlen előéletűek,
— tiszta erkölcsi bizonyítvánnyal rendelkeznek,
— az elmúlt két évben háromnál több munkahelyük nem volt,
— munkakönyvükben „kilépett" bejegyzés nincs,
— kétéves igazolt 3,5 tonnán feletti tehergépjármű-vezetői gyakorlattal rendelkeznek.

A tanfolyam költségeit a vállalat fizeti.

JELENTKEZNI LEHET:

Vámospércsi út 1. sz., II. emelet, oktatási csoportnál

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1983
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Gonda Zoltán, grafikus művész
MAGYAR HÍRLAP

1021

Emberek, bábuk, helyzetek

Gonda Zoltán kiállítása Debrecenben

Olyan eredendő közvetlenséggel rajzol *Gonda Zoltán*, ahogyan anyanyelvén beszél az ember. Ezért nem vállal szűkítő, merevítő határokat. Művészi szándékához és mondandójához igazodva, otthonosan veszi birtokba és könnyedén alkalmazza a grafika műfajait, anyagait, eszközeit, eljárásait. Sokoldalúsága és rugalmassága a hangnem és a stílus magasabb övezetében is érvényesül. Mindebből olyan tevékenység és pálya következik, amely több síkon és több irányba halad, szervesen és békésen tartva össze kísérletezést és megállapodottságot.

Most az újabb linóleummetszetekből kerekedett ki egy sorozat. Közelebbről: azok a lapok álltak egymás mellé, amelyeken főleg az elbeszélő ábrázolás uralkodik. Elbeszélő ábrázolás ez valóban, tárgyiassága azonban nem óhajt rokonságba keveredni a közömbös tárgyilagossággal. Ugyancsak nyílttá, sőt élessé vált itt a fogalmazás, minthogy a groteszk szélsőséges minősítéseivel is élt. Stílusbeli törvény aztán, hogy ezeket az elemeket egységessé csakis valamilyen sajátos arány ötvözhette. Gonda Zoltán értő és megértő művésznek bizonyult ebben. Első rendben azáltal, hogy minden formát, léptéket, szerkezeti megoldást a tárgy és a nevetséges eleve tisztázott viszonyából fejlesztett ki. Összefüggésekben gondolkozván, sikerült is elkerülnie mind az indokolatlanul burjánzó részletezés, mind az üres és száraz vázlatosság csapdáit. Munkáit, kivált a legjobbakat, az érett nagyvonalúság jellemezte.

Puszta szóötletnek tetszik talán, mégis úgy igaz, hogy ebben a nagyvonalúságban az emberi kicsinységek és kicsinyességek értelmezése nyilatkozott meg. Tetten érhetően: a hiány oldaláról. A metszőkés olyan alakokat, azaz alakocskákat kanyarított a fekete linóleumból, akik valamiben és valamennyire nem érik el az emberi épséget, teljességet. Csak vaskosak, csak szélesek, csak aprócskák, csak esetlenek; mintha megrekedtek volna a teremtés utolsó előtti állomásán. Voltaképpen bábuszerűek. Helyzetük is erre utal. Többnyire ugyanis valamilyen jelenetet vagy helyzetet „játszanak el". Benne vannak egy helyzetben, egy szerepben, azonosulnak vele, és aztán ez a kényszerűség szabja meg a mozgási, létezési terüket. Torzságukat az „eljátszás" nevetségessé, nevetségességüket a torzság komollyá teszi. Hajszálfinom fokozatú változatokkal a jóízű humor és a keserű gúny közt.

Innen már csak egyetlen lépés vezet a történelmi, társadalmi meghatározásig. Gonda Zoltán, minden esetben mellékes motívumokkal, föl is idézte a régies paraszti, népi világot. Megmaradva azonban végül a népmesékhez húzó általánosabb jelentések körében. Értenünk kell, értünk is róla.

Székelyhidi Ágoston

vajon, a megvalósítás során valóban a felesleges terhet jelentő emberektől szabadulnak-e meg, és nem pedig elvtelen álhumanizmusból a tehetségüket kipróbálni óhajtó fiatalok előtt zárulnak-e be a kutatóhelyek kapui?

— Az egyes konkrét döntések végrehajtása természetesen *az intézményeken* múlik, a végrehajtás ellenőrzése pedig a felügyeleti szervek, szaktárcák feladata. Természetesen lehetnek olyan belső intézkedések is, amelyekkel például én, akár mint a TPB titkára, akár mint magánember, mint gyakorló kutató, nem értek egyet. De ez *az arra illetékes minisztérium, intézmény vezetőjének a hatásköre és felelőssége*... S úgy vélem, hogy ha a helytelen káderpolitika, a rossz szervezés a munkában is megnyilvánul, a főhatóságok megteszik a megfelelő lépéseket. *Elvileg helytelen, gyakorlatilag káros lenne, ha egy kormánybizottság vállalkozna e feladatok átvételére.* A TPB által hozott határozatok végrehajtását, a különféle programok teljesítését egyébként rendszeresen *ellenőrizzük*. Részben a főhatóságok által készített jelentések, részben pedig az általunk felkért szakértők, titkárságunk és a minisztériumok munkatársai együttes munkájával. A TPB a célok és az eredmények *folyamatos elemzésével* végzi munkáját, és tevékenységéről folyamatosan *tájékoztatja a Minisztertanácsot*, mint a kormány munkaszerve.

ZÁDOR ERIKA

dettségű terület, a tervező
kivitelezők régi dokumen
képek, leírások alapján re
ruálják egészében és egy
lemző részleteiben is a h
sétányt.

Gyalogosrendsz

A korzó disz-útburkolat
pilisszentiváni bányából
zó, külön erre a célra megmun-
kált és megtervezett kőlapokkal
— *még ebben az évben elkészül. Újabb utcabútorokat*, székeket he-
lyeznek el, s ott, ahol régen fák
sora zöldellt — jobb megoldás
egyelőre nem kínálkozik — nagy
dézsákban különféle *dísznövé-
nyek* virulnak majd. Megmaradt
minták szerint állítják helyre *a régi, cizellált vaskorlátokat*, vala-
mint az *Ybl Miklós tervezte han-
gulatos lámpákat*, amelyekből ösz-
szesen húsz világít majd a par-
ton. Újjászületik *a villamos szép, régi viaduktja* — szerencsére,
mintának ebből is megmaradt egy
részlet az Erzsébet- és a Lánc-
híd közötti szakaszon. Gondosan
megtervezték még az utak menti
gránitszegélyeket és a víz leveze-
tésére szolgáló öntöttvas elemeket
is.

ből — [illegible]
*háztömb átfogó, részletes fölmé-
rését végezték el*, a pincétől a
padlásig.

A tervezőmunka azonban itt félbeszakadt — nem a tervezők hibájából. Már a kezdet kezdetén számos olyan akadályba ütköztek, amely megkérdőjelezte a folytatást. A legnagyobb gondot az épületek földszintje okozta, ahol általában raktárak, vagy oda nem illő más létesítmények vannak.

Az érdekek összehangolása, a funkcióváltás egyáltalán nem egyszerű és olcsó megoldása nemcsak az V. kerület ügye: fővárosi ügy. *Központi szervezőmunkákra* lenne szükség a Duna-korzó mögöttes területének rendezéséhez.

Juhász Erzsébet

Újra: mini!

A Hotel Duna Intercontinental báltermében megkezdődött a Budapesti Ruházati Szövetkezetek és az OKISZ Labor tavaszi és nyári divatújdonságainak bemutatósorozata. A hét végéig — naponta többször — összesen 22 alkalommal vonultatják fel az újdonságokat, 120 női, 30 férfi- és 20 gyermeköltözéket. A fiatalok öltözékében ismét divat a miniszoknya, amelynek széle a térd fölött marad, mintegy 20 centiméterrel.

Sajtófigyelő

NÉPSZAVA

Gonda [illegible] 8

grafikus

1021

Gonda Zoltán

BÁBSZÍNHÁZ

12

Csal

Ki a felelős?

A legtöbb szülő hitelt ad gyereke minden szavának, feltétel nélkül hisz neki, noha tudja, hogy a gyerek — mint sok esetben a felnőtt is — nem mindig képes a történtek, az események hű visszaadására. Különösen igaz ez, ha az iskolában megesettekről, például egy másik gyerekkel vagy valamelyik tanárral való összekoccanásról van szó. Mert ki ne hinne örömmel lánya, fia ártatlanságában, feddhetetlenségében egy iskolai verekedés, bútorrongálás, írószer vagy könyv eltűnése ügyében? Melyikünk ne állna rögvest a csemetéje mellé, amikor az a bizonyítványát, a rossz osztályzatát magyarázza, sűrűn hivatkozva pedagógusi igazságtalanságra, padszomszédja felelősségére a jobb jegy, a dicséret elmaradása miatt.

Így teszünk akkor is, ami-

Ilyen esetekben könnyen megfeledkezünk arról, hogy az iskolában történtek egy bevágnak az otthoni esemé nyekkel, és az újabb ross osztályzat, ellenőrzési beírá láttán ismét a gyerek elmon dásában hiszünk, az ő sza

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 327-748, 340-726

Gonda Zoltán
Grafikus

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1983 OKT. 8

1021

GONDA ZOLTÁN: SVÁJCI ÚTIRAJZ (TOLL)

…rzsolom a szi-

…gy akarja.
…rszesszel kez-
…t.
…séged voltam.
hozzád. Hány-
…em azt a ballé-
sokat tanultam
…nk mi hibásak.
én folyton a
… képzeltem a
forró, fojtogató
…z ember. Te
akartál… De
em, én voltam
ábrándkergető,
…ké küldtelek.
szerelmünkben
kár, sajnálom
elmegyek az

…k! — markol
…e hajába, ru-

…konyakot.
…ogy ne hozzon
… meg a kezét.
…y hozom a ko-
…ad is görbed-
…n vissza. — Mi
…d?

…íz öregass…
írja, lecsukja
beszél hozzá?

— Úgy történ…
elmentél, én itt…
vagy… Látod,
nyelned, milyen…
Kicsit még me…
Drágám — ism…
újra sírni kezde…
mennem a szon…
dod, hogy segíts…
ged… Azonnal visszajövök.

Az öregasszony egy bekötött fejű, nehézléptű, mosolygó-síró öregasszonnyal jött vissza.

— Azt hiszem, Ilus, hogy az én apusom meghalt. Ugye meghalt?

— Meghalt.

Odajött hozzám, és azt mondta nekem, ő rosszul van. Mondom, feküdj le apus, mert ha elesel, nem tudlak fölemelni. Ő szegénykém lefeküdt, de előbb megcsókolta a kezem, és bocsánatot kért tőlem, és megköszönte az egész életünket. Így történt. Akkor lefeküdt, én mondtam, hogy adok egy aszpirint, de ő csak azt felelte, nem kell már neki semmi. Neki már nem kell semmi, Ilus. Nézd csak meg, csakugyan meghalt? Ném hihetem, Ilus!

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán, grafikus

MAGYAR HÍRLAP

1984 JUN 2

1021

Gonda Zoltán rajza

delendő *erőforrások* és esz-
ök *becsületes* egyenlegét?

ondom: őszintén! Jólfésült
larációkban ugyanis akkor
szűkölködtünk, amikor az
észeket jószerint olyan ter-
legyártásával foglalkoztat-
amelyek elsősorban egy-egy

Helyreigazítás

Magyar Hírlap 1984. január
en megjelent számának 5. ol-
ín „*Kontár kontra hatóság*"
mel megjelent cikknek az az
ása, hogy W. Gy. „segítő csa-
agként állítólagosan bejegy-
munkavállaló"-i minőség-
ben „kontárként vállal" munkát
— nem felel meg a valóságnak.
Ezzel szemben a valóság az, hogy
W. Gy. a jogszabályoknak megfe-
lelő módon bejelentett segítő
családtagként dolgozik kisiparos
apja műhelyében.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 336-726

Gonda Zoltán
grafikusművésznek

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1984-11-20

1021

Gonda Zoltán metszete

szekrény el-
u. 18.

et bérbe
négyzetméte-
es, zavarta-
lehetőség-
s közút mel-
en belterüle-
dni telefo-

partner, élet-
ságközvetítés.
nes tájékoz-
Kapcsolat,
bathely, Pf.:

, trafó, vil-
eladó. Arany

erviz! Vál-
éni, központi
zerelését. Kö-
is, vidékre is,
Megyeri Ti-
nnaműszerész.
és: Csapó u.
bolt. Telefon:

onyi ruha köl-
fehérben, szí-
Burda-modellek
uszlinból, or-
Viola u. 4.

z-társat kere-
yen levő üz-
e. „Férfifod-

építőanyag szállítását vállalom, ugyanott EB 60/19 béléstest megrendelhető, illetve előjegyezhető. Telefon: 26-084.

Mindenféle építőanyag és ömlesztett áru szállítása billenős IFA-val. Telefon: 16-588.

1 db Zommerkamp Mobil eladó. Érdeklődni lehet munkaidőben 7.30—16.00 óráig, Debrecen, Lehel u. 10. Telefon: 15-600. Kommunális Szolgáltató Ipari Szakcsoport.

1984. november 6-án 23 órakor a Rózsa úti taxiállomásról utaztam a Böszörményi út 81. II. 7-be. Kérem a taxi vezetőjét, hogy az otthagyott szőrmebéléses kabátomat adja le a fent jelzett címen.

Katalin nap alkalmából fájdalommentes fülbevaló-belövés reklámáron. Hámán K. u. 45/A. Kozmetika, 9 órától 20 óráig.

Tollat legmagasabb áron veszek, hívásra ház-

79 éves korában elhunyt.
tett halottunk temetése 1984
vember 21-én, szerdán 12.30
lesz a Köztemető 2. sz. rav
terméből egyházi szertartás
Lakás: Nyíregyháza, Őszőlő
A gyászoló család.

MAGÁNÉPÍT
FI

Transzportbetont (megkevert) ad el
helyszínre szállítással, vidékre is
a Hajdú-Bihar megyei
Tanácsi Építőipari Vállalat

Gyorsabban, könnyebben!

Cím: BETONTECHNOLÓGIAI ÜZEM
Debrecen, Vágóhíd u. 14. sz. Tel.: 13-066

A KEVIÉP Vállalat felsőfokú építőgépész végzettséggel, ötéves szakmai gyakorlattal központi emelőgép ügyintézőt alkalmaz. Jelentkezés: Debrecen,

A Nádudvari Kukorica- és Iparinövény-termelési Együttműködés központi javítóműhelye felvételre keres két fő mezőgazdaságigép-szerelőt traktorok, sebességváltók, dízelmotorok szerelésé-

1021

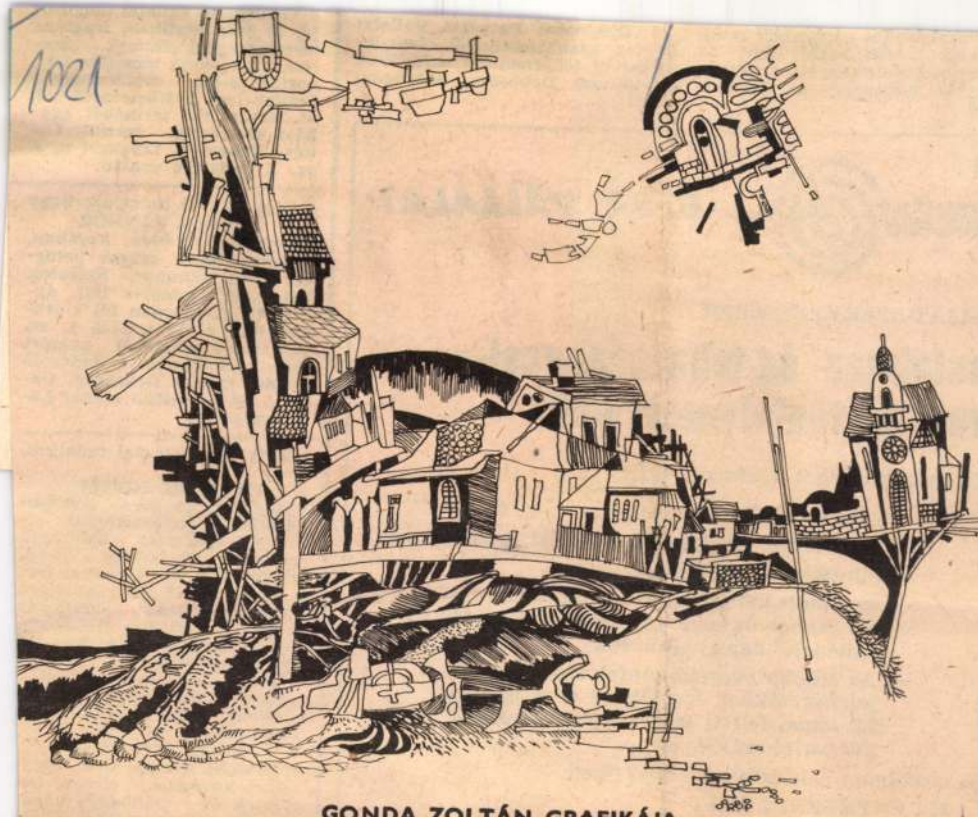

GONDA ZOLTÁN GRAFIKÁJA

GONDA ZOLTÁN

munkásokat gépkezelői munkörbe. Jelentkezni lehet a regység munkaügyi osztályán, recen, Kishegyesi út. Telefon: 66.

A Debre
felvesz gá
katost és
Jelentkezés
u. 70.

A

SAJÁT SZERVEZÉSÉBEN

autóbusz- és tehergépk
vezetői tanfolyamot ind

Jelentkezni lehet azoknak, akik:

- **a katonai időt letöltötték,**
- **8 általános iskolai végzettséggel rendelkeznek,**
- **büntetlen előéletűek,**
- **az elmúlt két évben háromnál több munkahelyük nem volt, munkakönyvükben „kilépett" bejegyzés nincs.**
- **Az autóbuszvezetői tanfolyamra jelentkezőknek legalább 2 éves igazolt, 3,5 tonna feletti tehergépjármű-vezetői gyakorlat szükséges.**

A tanfolyam költségét a vállalat fizeti.

JELENTKEZNI LEHET:

Szoboszlói út 4—6. sz. V. emelet 509. sz., oktatási csoportnál.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1982 APR 2 0

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726

BOLDOG JÓZSEF
nyugdíjas, 69 éves korában váratlan hirtelenséggel elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1982. április 22-én, csütörtökön du. 3 órakor lesz a Köztemető 2. sz. ravatalozó terméből egyházi szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Vörös Hadsereg útja 81. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejthetetlen halottunk,

BÖDE ISTVÁNNÉ

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mélységes bánatunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1982 ÁPR 2 4

1021

Gonda Zoltán metszete

GONDA ZOLTÁN

GONDA ZOLTÁN

1021

Gonda Zoltán metszete

1982 APR 9

ÉLET ÉS IRODALOM

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726

MHSAJTÓFIGYELŐ

SI VÍ

ilyenkor március vége
virágpor pergett a leve
lán el sem hiszed, így
síthatom. Míg csak a v
risták jártak erre, erdőt
ni, forrásvizet inni, zöld
gőben kiadósat gyalogol
tek emlékbe néhány á
kottyant a hiány, de ho
parkoló és bisztró, cso
lentek meg a vasárnapi ebédet a
természetben felböfögni vágyó unat-
kozók, néhány év alatt még az oly
szívós füzek is ritkulni kezdtek.
Vágták-törték, kérgestől hasították,
a csomagtartóra pányvázva, öl-
számra vitték innen a vesszőt,
nintha vetélkednének, ki pusztít,
ki harácsolja a legtöbbet ebből is.
És elfutottak innen valahogy a
ombák is. Ahogy kimérte a ta-
ács a réteket, a környék gyerekei-
még egy kis focizásra való he-
sem hagyva, és megkezdődtek
pítkezések, az egymás nyakára
egymás elől kilátást

tán majd kihabzik a jeny, mi
dúskálhatunk, forgandó szeren
poézisét átvilágítja hozzám.

A dolmányos varjú madár
hord.

Tira-ri-ri, tira-ri-ri, tira-r
görbe késsel. Derékig süttetem
kezdik az utat, biciklijükbe
hárban óbor.

És a dolmányos varjú. C

Hát nem éppen bizalma

MINDENFÉLE

● GONDA ZOLTÁN festményeiből nyílik kiállítás Debrecen-Józsán a közösségi házban április 20-án 15 órakor, a képek 30-ig tekinthetők meg. A megnyitón (amelyen hangszereken közreműködik Répás József, Répás Kati és Szőke Szilárd) Erdei Sándor újságíró beszél a művész újabb alkotói stádiumáról.

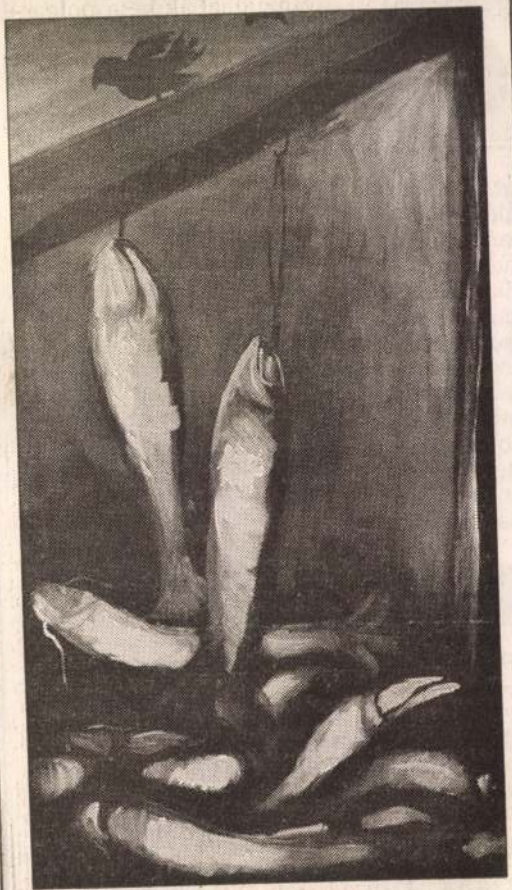

Halak – Gonda Zoltán olajfestménye
Napló-reprodukció

GONDA ZOLTÁN
HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ 1996 ápr 12

ábbá előadás
és a megye há-
orján, Szentpé-
ellegzetes tele-
és védendő ér-
ık arról is, hogy
n egyik legna-
ıztelenség, míg
baj, amikor túl
ıem az értékek
sára fordítják.

enyről, hanem
ndulóknak ter-
ll tartaniuk a
Minden túrán
ndelkezésre áll,
forduló kisebb
er Sport kerék-
Békessy Béla u.
elője hárítja el.
solatban olva-
élszolgálati te-
as telefonszá-
ített üzletben
sítást.

	P.-lad.
	80–130
	150–200
	20–35
	45
	220
	600–800
	50–100
	25–40
	180–200
	200–220

Széchenyi utcai vasúti sorompónál; 14–17 óra között a Nyíl utca saroknál. A pótoltás április 29-én 9–12 óra között a piaci parkolónál lesz. A három hónaposnál idősebb ebek oltása kötelező.

MOZGÁSKORLÁTOZOTTAK TÁMOGATÁSA. A mozgáskorlátozottak támogatási igényüket április 30-ig nyújthatják be a polgármesteri hivatalhoz. Az igényléshez formanyomtatványt kell használni, mely beszerezhető a 4. számú irodában. A benyújtási határidő elmulasztása jogvesztő hatályú.

FÖLDHASZNOSÍTÁSI TÁMOGATÁS. Az igény bejelentéséhez igénylőlap a hivatal 8. számú irodájában szerezhető be, a kiállításához az alábbiak szükségesek: tulajdonlap-másolat vagy tulajdonjog-bejegyzésről határozat; árverésen készült licitjegyzőkönyv vagy térkép; szövetkezeti részarány-földtulajdonról kijelölő határozat vagy bizottsági igazolás; földbérleti szerződés; személyi igazolvány. Eljárási díj címén az agrárkamara részére 200 forintot kell befizetni. Ügyintézés: szerdán és pénteken 8 és 11.30 óra között a hivatal 8. számú irodájában.

KULTURÁLIS ESEMÉNYEK. A millecentenáriumi rendezvénysorozat eseményeként a Debreceni Kodály Kórus jótékonysági koncertet adott a Földi János Általános Iskolában. A bevételt a jól tanuló, de szűkös

GONDA Zoltán

Gonda Zoltán
legújabb kompozíciói!

Minden bizonnyal nem kis feltűnést keltenek Gonda Zoltán legújabb alkotásai, a méretes, jellegzetes „nüanszokban fürdő" tekintetvonzó olajfestmények, amelyek karakteres ciklust alkotnak. S amelyek nemcsak mások munkáihoz képest mutatnak egyediséget, új művészi periódust jelentenek az ő pályáján is. Ugyanis az alkotó korábban mint grafikusművész szerzett komoly rangot, s nemcsak a régióban, munkáit bízvást ki lehetne állítani az ország legrangosabb termeiben is. A festészetben megismételni a grafikában már elért nívót – ez most művészi feladata.

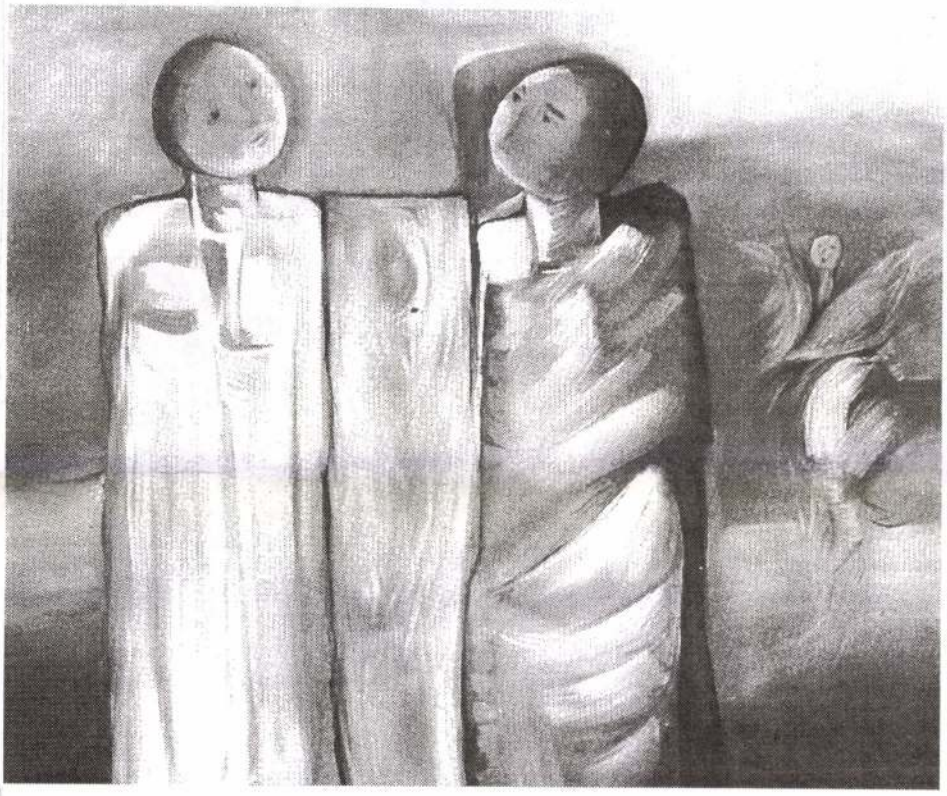

Nem éppen lakásokba tervezett kompozíciók kerülnek ki ez idő szerint a műhelyből, hanem 1-2 méter körüli nagyságúak. Ha lenne tágas műterme (mint ahogy nincs, lakásának félszobájában alkot), még ezeknél is nagyobb felületeken dolgozna legszívesebben. Áradó, messzire hordó fantáziája, ilyen látványokat teremt manapság. Belső tájakat, amelyeken már nem a pesszimista élettagadás uralkodik, hanem újra a meditativitás, a bizakodó világ- és életpróbálás, az örömigenlés.

Képei úgy születnek, hogy előbb elkészül egy téma valós szerkezete, s aztán egyszerűsítéssel, csupaszítással – a részletek elhagyásával megkezdődik az átírás. A végeredmény maga a műalkotás, amelyen már csak a lényeg van ott: a foltok, faktúrák, kontúrok, az ötvözött színek, a halk differenciált, pasztellárnyalatok: a lényeg egyes színek ott-léte s más színek (vörös, kék) gyakori hiánya. Szinte minden alkotásra jellemző az átlós struktúra: az átló cezúra, amelyen megtalálható a képi szubsztancia, a látvány lényeg s egyben persze a gondolati mag is.

Ma is az őselemek tartják nyűgben a figyelmét, leginkább a föld, a víz és a levegő. Redőzött lepkeként ábrázolt felületein az ég és a föld hullámzik, tornyosodik felhőivel, fantáziarétjével, vizeivel (minden örök mozgásban van). Amik persze már nem dombok, nem rétek, nem tavak, hanem érzések, gondolatok, leginkább pedig tartalmas, eszméltető – bíztató érzésgondolatok.

Erdei Sándor

Kiállítások:

1965-től rendszeresen szerepelek csoportos és egyéni tárlatokon. Salgótarjánban, Balassagyarmaton és Debrecenben őszi, téli és egyéb időszakos bemutatókon. 1978-ban Budapesten a Történeti Múzeumban rendezett országos kiállításon és pályázaton kaptam díjat grafikai sorozatomért.

Számomra jelentősebb egyéni kiállítások:

1970 Esztergom
1970 Balassagyarmat, Palóc Múzeum
1971 Debrecen
1973 Hajdúböszörmény
1980 Balmazújvárosi Galéria
1982 Debrecen
1983 Baja Városi galéria
1985 Ózd, Városi Galéria
1985 Debrecen Csokonai Színház
1987 Leninváros, Derkovits Galéria
1987 Debrecen Újkerti Galéria
1995 Debrecen Helyőrségi Műv. Otthon
1996 Nagyvárad (Oradea-Románia)
Tibor Ernő Galéria

A világ sok országát beutaztam, s ezek a „tanulmányutak" sokat segítettek a mindennapok egyhangúságát átvészelni. Eljutottam Európa csaknem valamennyi országába. Más földrészeket is megismerhettem, így többek között járhattam Kubában, Egyiptomban, Tunéziában, Izraelben, Törökországban, Koreában…

Festményeim és főleg grafikáim megtalálhatók magán- és közgyűjteményekben, intézményekben: Litvániában, Lengyelországban, Romániában, Hollandiában, az USA-ban, Kanadában, Németországban, Csehországban és Magyarországon.

Gonda Zoltán kiállítását március 7-én 17 órakor Szöllősi Sándor főtanácsos nyitja meg a Szoboszlói Galériában.

Szákinondó 1997. március

A negyedszázados iskola

Huszonötéves fennállása tiszteletére március 17 - 22. között emlékhetet rendez az 5. sz. általános iskola.

A negyedszázados iskola igazgatóját Szikszai Miklóst a nem mindennapi eseményről kérdeztük.

– Igazgató úr, hogyan emlékszik a kezdetekre ?

– 1970-ben kötöttem házasságot Vágó Irénnel, mindketten az akkori 1. sz. általános iskolában tanítottunk. Gyermekünk 1971-ben született, s alig vártuk, hogy a szülőktől elköltözve, saját életünk szervezéséhez kezdjünk hozzá. Az induló iskola építkezését szinte hetente nézegettük, hiszen itt kaptunk szolgálati lakást is.

Az épület helyén vízállásos terület volt, állandóan szivattyúzni kellett alapozáskor az újra meg újra felbukkanó talajvizet, esetenként nyáron messzire hallatszott a „béka szerenád". Hatalmas meszesgödrök éktelenkedtek, a mostani kézilabdapálya helyén a felvonulási épület volt.

A szomszédos szociális otthonba voltak bespájzolva az új iskola felszerelései: bútoroktól a szőnyegeken keresztül minden-minden. Az iskola intézményi vezetése az akkori pártbizottság épületében dolgozott: Hegedüs János és Tóth Viola - igazgató és helyettese készítette elő az indulást, mely 1972 januárjában történt. A nevelőtestület a város valamennyi iskolájából verbuválódott, a tanulók a 2-es és a 3-as iskolából érkeztek komplett létszámmal.

Emlékszem a nevelői ablakból figyeltük az érkező osztályokat, akik tanáraik, tanítóik kíséretében érkeztek hozzánk. Iskolánk gyönyörű, pompás volt, sok-sok virággal, eszközökkel felszerelve.

A sportudvar helyén sokáig megmaradt a békaparadicsom, hisz a környék vízelvezető rendszere később készült el, így egy-egy nagyobb esőzés után emelkedett a „tó" szintje. Miután elkészült a belvízelvezetés, Galánfi András, Németi Adorján, Borbély Lajos tanár urak és jómagam álltunk a munkálatok élére, a szülőkkel, tanulókkal együtt, mintegy 200 m3 földet terítettünk szét, s jöhetett a sportudvar, a játéktér, kiserdő kialakítása. Mivel az iskolába konyha nem működött, mi főztünk magunknak a nevelői szoba melletti kisnevelőiben, ahol a későbbiek során öntevékenyen kiállításokat, irodalmi estéket is szerveztünk.

– Most viszont nagyobb fába vágták a fejszéjüket. Egy hét alatt próbálják bemutatni az iskola múltját, mai életét. Kialakult-e már a végleges program? Kérem emeljen ki néhány eseményt !

– Valóban nagyon gazdag a program, mely a huszonötéves múltra való emlékezést szolgálja. Azt szeretnénk, hogy mind a szülők, mind a pedagógusok, a tanulók megtalálják a maguk számára vonzó lehetőségeket. Lesznek előadások a nehezen nevelhető tanulók kezelhetőségéről, ki mit tud és különböző versenyek, vetélkedők. A csúcspont mégis a március 21-i névadó ünnep-

GONDA ZOLTÁN

KÉPZŐMŰVÉSZET

A színek a fény tettei és szenvedései

ÉLES CSABA

A nyíregyházi születésű Gonda Zoltán festő- és grafikusművészt a Debrecenben töltött tanuló- és munkásévtizedek érlelték alkotóvá. Ifjúkorától kezdve fontos orientációs szerepet játszanak életében a költők (Nagy László, Somlyó György) és a képzőművészek (Holló, Félegyházi, Menyhárt). 1963 óta kiállító művész, első fontosabb egyéni tárlata 1970-ben volt Esztergomban. 1973-tól 1980-ig, illetőleg 1987-től 1995-ig a válságokból való kilábalások és nekirugaszkodások, a töltekezések és megújulások évei tapinthatók ki pályarajzában.

Mostani anyagának zöme egészen friss – holott legutóbbi megmutatkozása januárban volt a budapesti Stefánia Galériában. Ráadásul egységes koncepcióval, esztétikai programmal is bír: a fény konok keresése – avagy látomások a fényről. Gonda Zoltán képi világa – bár sokat utazott a nagyvilágban – egy elvont, azonosíthatatlan, szinte álombélinek mondható táj. Festményei képi allegóriák a magányról, az ismeretlen és a végtelen iránti vágyakozásról, a múlt elfelejtéséről és a remény újjászületéséről. Konkrét tárgy vagy figura mindösszesen háromszor jelenik meg: itt egy csónak, ott egy vándor s amott egy angyal tartozhat ide még. Maga a természet is alig-alig ölt konkrét formát. A képcímben jelzett szántás, öböl vagy dombhajlat csupán részlet, vázlatszerű jelzés. Igazából az idő sem nagyon létezik ezeken a képeken.

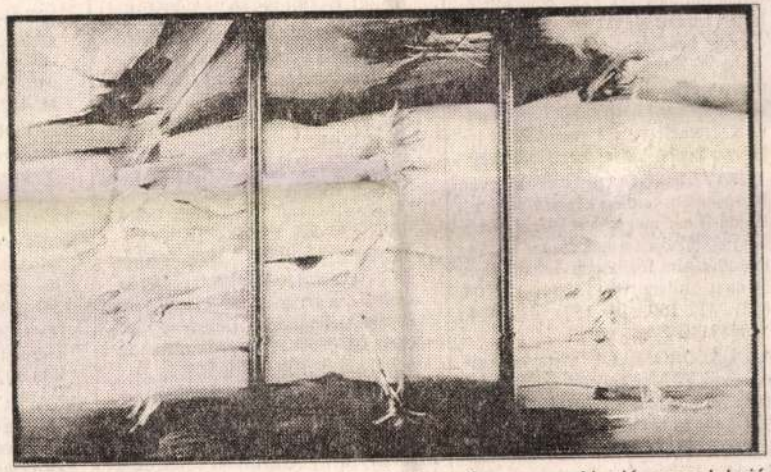

Széltánc (triptichon) – Gonda Zoltán festménye Napló-reprodukció

Az idő: egy lebegő-illanó pillanat, amelyről nem tudni, hogy a jelené, a jövőé vagy a múlté… Ami fontos, az Gonda festményeinek színvilága. Kompozícióinak többségén dominál a légiesség, a fuvallatszerűség, a pasztellszerű színhatás. Alkotójukra jellemző a finoman kidolgozott felület, a tónusok változatos gazdagsága. Másrészről keményebb színhangokat is megüt, miközben egy-egy konkrét szín (vörös, kék, zöld) teljes skálájának kimerítésére törekszik. Visszafogott, de nyomatékos szerepet szán a feketének. A fekete szüli és nyeli majdan el az összes fényt – s egyben a színvilág „nehezéke" is.

Goethe 1810-ben jelentette meg híressé vált Színtanát. Könyve előszavában írja: „A színek a fény tettei, tettei és szenvedései." Miként az ember jellemét cselekedetein keresztül lehetséges csak megismerni, úgy a fényeket is a színek révén lehet megfesteni. A sokféle szín sokféle fényt feltételez Gondánál is: estit, hajnalit és jegeset; zöldet, kéket és vöröset.

Gonda Zoltán művészi habitusának nagy pozitívuma, hogy a grafikában grafikusként, a festészetben viszont festőként gondolkodik és alakít. Ez nem tautológia, s egyáltalában nem magától értetődő mindenkinél. Más szavakkal: ha Gonda Zoltán festményeit nézzük, azok nem juttatják emlékezetünkbe – egyébként színvonalas – rajzait.

(A kiállítás június 5-ig látható a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán.)

Állás, munka

Állást ajánl

Varrodába, gyakorlattal rendelkező
SZABÁSZT FELVESZÜNK.
Érdeklődni: 7.00–17.00-ig, 419-988, 147-es mellék. *510198/1K*

Gyakorlott, jó megjelenésű, minimum alapfokon angol nyelven beszélő kozmetikust belvárosi parfümériába
ELADÓ-KOZMETIKUSI
munkakörbe felveszünk.
Érd.: 8.00–15.00 óra között a 314-076-os telefonon. *510125/1K*

Számítástechnikai vállalkozás
VILLAMOSMÉRNÖK
munkatársat keres vevőszolgálati területre.
Jelentkezni
„HW–SW 509988" jeligére a kiadóba.
509988/1H

A VASIPARI és Tartálygyártó Szövetkezet, Debrecen, Sebes u. 10/A felvesz minősített hegesztőket, (111,135) CO-hegesztőket, szerkezeti lakatosokat, valamint részmunkaidős takarítónőt. *509298/1K*

ÉPÍTŐIPARI vállalkozás generálművezetőt keres. „Fizetési igény 509645" jeligére a kiadóba. *509645/3K*

AUTÓMODUL 96 KFT karosszérialakatost, lakatost, autókárpitost felvesz.

AZ ország piacvezető háztartási tartós fogyasztási cikkeket gyártó cége felvételre keres főállású munkatársakat területi képviselői munkakör betöltésére. Magas kereseti lehetőség (alapbér+jutalékrendszer+költségtérítés). Nem terítő jellegű munkakör. Feltételek: bolthálózati ismeret, 35 év alatti életkor, saját jó állapotú szgk., mobiltelefon, hölgyek előnyben. Jelentkezés módja: fényképes szakmai önéletrajz beküldése a szerkesztőségbe ASM-WOLF jeligére. Postacím: Budapest, 1538 Pf. 460. A jelentkezések beérkezési határideje: 1998. június 8. Értékelés: 1998. június 12-ig telefonon történő értesítéssel. *509889/2H*

A PROVIDENCIA Osztrák–Magyar Biztosító Rt. területi képviselőt keres Hajdú-Bihar megye területéről pénzügyi és biztosítási tanácsadói feladatok ellátására főállásban. Jelentkezni: Németi Attiláné, 06 (52) 348-122, 06 (52) 322-160, 06 (52) 412-954. *509891/3H*

HAJDÚSZOBOSZLÓI műanyag-feldolgozó kft. szakmával rendelkező férfi dolgozókat keres. Jelentkezni: 361-244. *509936/2K*

PEDIKŰR–MANIKŰR-, fodrászműszak kiadó. Debrecen, Bercsényi 93. 310-465. *509959/1K*

BRÓKERCÉG hajdúszoboszlói irodájának megnyitásához fő- és mellékállásban munkatársakat keres. Időpontegyeztetés: 06 (20) 686-822. *509960/1K*

SZABÁSZ és kellékező férfi munkaerőt keresünk. 06 (30) 380-360, 06 (30) 380-363. *509961/1K*

A HAJDÚ-BIHAR Megyei Főügyészség napi 4 órás munkaidőben takarítónőt keres. Jelentkezni a főügyészségen (Debrecen, Széchenyi u. 9.) a 227. számú szobában lehet. *509962/1K*

A NAPSUGÁR Lakásfenntartó Szövetkezet házfelügyelőket keres cserela-

MAGAS színvonalú belvárosi étterem keres gyakorlattal, szakképzettséggel üzletvezetőt. Jelentkezés: szakmai önéletrajzzal, fizetésmegjelöléssel. „Vendéglátás 510040" jeligére a kiadóba. *510040/2H*

PIACVEZETŐ pénzintézet kiemelkedő kereseti lehetőséggel üzleti életben jártas munkatársakat keres. 06 (30) 381-481, 06 (30) 385-600. *510054/1K*

KÖNNYŰ fizikai munkára józan életű, megbízható, dolgozni akaró férfi munkatársat keresek. Jelentkezés május 25-én, 10.00-kor Kossuth u. 47. szám alatt a NIVO Lakberendezés üzletben. *510055/2K*

A DON-FETIBO KFT. varrónőket, vasalókat, szalagközi MEÓS és komplett szalag jelentkezését várja. Érdeklődni: 470-444. *510060/1K*

A DEBRECENI ÁFÉSZ szakképesítéssel és gyakorlattal rendelkező önkiszolgáló-pénztárost vesz fel ABC-áruházába. Jelentkezés: Debrecen, Széchenyi u. 33. sz. alatt, áruforgalmi főosztályon. *510071/2H*

VARRÓNŐT keresek reszortmunkára, kellékezésre, jó kereseti lehetőséggel. Telefon: (30) 288-315. *510078/1K*

SZÁLLÍTMÁNYOZÁSI KFT. felvesz 1 fő karosszérialakatost (Skoda, Liaz, Tátra típusú tehergépkocsik hegesztésében járatos) – legalább 5 éves gyakorlattal. Jelentkezni lehet a 06 (30) 780-700-as telefonon, 7.00–19.00 óráig. *510084/1K*

ÚSZÓMESTERT három hónap időtartamra felveszünk. Érdeklődni telefonon: 415-234. *510092/1H*

VILLANYSZERELŐ szakmunkásokat keresünk felvételre. PROFIVILL-CO Bt. Jelentkezni: 442-522-es telefonon. *510098/1K*

KIVÁLÓ kereseti lehetőség! Nyári munkára dolgozókat keresünk. Havi 40.000 Ft+benzin: 06 (20) 624-816. *510110/1K*

KEMÉNYCUKORKA-GYÁRTÁSBAN jártas szakembert alkalmaz a Felföldi Potpourri Kft. Jelentkezni személyesen lehet a kft. telepén. Cím: 4030 Debrecen, Diószegi út, Keleti ipartelep 6., 8.00–14.00 óra között. *510141/1H*

FAGYIZÓBA eladót felveszek. Veres P. 147. *510161/1K*

SZOBAASSZONYT keresünk! Önmagára igényes, nem dohányzó debreceni munkatársat, három műszakos beosztásba, kiemelt fizetéssel. Érdeklődni: 442-843. *510164/1K*

GYAKORLOTT cipőfelsőrész-készítőket keresünk hajdúböszörményi tüzödénkbe. Jelentkezni lehet személyesen a Hadházi 5. alatt vagy a 371-376-os telefonszámon. *510178/1K*

SZARVASMARHÁK gondozásához ottlakással fejni tudó férfit (házaspárt) jó fizetéssel felveszek: 06 (20) 546-438. *510183/1K*

VÍZ-GÁZSZERELŐ segédmunkást vagy fiatal szakmunkást felveszek. 438-522. *510197/1K*

AZ APÁCZAI KIADÓ szakreferenseket keres. Feladatuk tankönyvek megrendeltetése általános iskolákban. Jelentkezhetnek: 5 éves gyakorlattal tanítók, tanárok, saját gépkocsival, főállásban, vállalkozóként. Pályázhatnak írásban oklevél-fénymásolattal, önéletrajzzal, marketingtervvel. Celldömölk, Széchenyi u. 18. *510201/1H*

ÚJ SZOLGÁLTATÁS BEVEZETÉSÉHEZ felsőfokú végzettségű munkatársakat keresünk, illetve vezetőnek beiskolázunk. Jelentkezés önéletrajzzal, május 25-én, 9.00–16.00 óráig Debrecen, Péterfia u. 4. V/513-as irodában. *510204/1K*

EURÓPA vezető pénzügyi tanácsadó cége keres szervezetfejlesztési feladatra felsőfokú, valamint tanácsadónak középfokú végzettségű munkatársakat.

Ford
Jellemzők
ESCORT
(rádiós ma
TRANSIT 2
GÉPKOCS
Ford
Auto-Euro

GONDA ZOLTAN

- T. Kiss Eszter tűzzomácai június 5-ig láthatók **Berettyóújfaluban,** az Ovigaléria (Radnóti u. 2.).
- Gonda Zoltán festőművész A fény születése című kiállítása június 5-ig látható **Debrecenben,** a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán.
- Soltész Péter és Soltész Péterné ungvári festőművész házaspár festményeinek kiállítása június 7-ig látogatható a **nyíracsádi** művelődési házban.
- Deák Zsolt Németországban élő festőművész kiállítását június 8-ig lehet megtekinteni **Debrecenben,** a Medgyessy Teremben.
- A Cívis Nemzetközi Művésztelep kiállítása június 10-ig tekinthető meg **Hajdúszoboszlón,** a Szoboszlói Galériában.
- Ézsiás István szobrászművész kiállítása június 10-ig látható **Hajdúszoboszlón,** a Nemzetközi Modern Múzeumban.
- Szávoszt Katalin budapesti porcelánművész Nők kertje című kiállítása június 12-ig tekinthető meg **a püspökladányi** művelődési központ Ladányi Galériájában.
- Palotai Erzsébet festőművész és Subicz István grafikusművész közös kiállítása június 19-ig látható **Debrecenben,** a Brassai-galériában (Víztorony u. 3.).
- Tóth István fotóművész tárlata június 20-ig látogatható **Debrecenben,** a Multi Fotó Galériában.
- Brúgós Gyula festőművész tárlata június 21-ig tekinthető meg Debrecenben, a Gábor Dénes Elektronikai Műszaki Középiskola galériájában (Füredi u. 69.).
- Joó Miklósné Súrin Jolán Színek és fények című kiállítása június 25-ig látható **Debrecenben, a Fókusz** Könyváruházban (Hunyadi u. 8–10.).

Hajdú-Bihari Napló
1998. 06. 02.

Hajdú-Bihari Napló
1998. V. 23.

Az alkotónak a néző lelkében kell élnie

DEBRECZENI TAMÁS

Debrecen (HBN) – A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének tagja lett Gonda Zoltán festőművész, a Kölcsey művelődési központ alkalmazott grafikusa a múlt év novemberében. Azóta először nyílt kiállítása: május 17-én a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Debreceni Konzervatóriumának galériájában.

– Új alkotásokkal lépett a közönség elé. Mit takar „A fény születése" gondolat?

– Szimbolikus is ez a mondanivaló. A fény és az árnyék a képzőművészet alapvető „nyersanyaga". Igyekeztem e hatást az új alkotásaimban is életre kelteni. E gondolat egyben saját újjászületésemet is jelképezi. (Korábban családi események miatt 7-8 évi hallgatás után csak három éve mertem újra ecsethez nyúlni.) Sajnos, a magánélet és a képzőművészet nem választható szét egymástól. Ha az egyik hajótörést szenved, kárvallottja lehet a másik is. A művészetben az a célom: mű és néző nyíltan közelítsen egymáshoz, és találjon egymásra. Ha ez létrejön, már biztos: az alkotó benne él a néző lelkében. Ez a lényege a kultúra minden műfajának.

Gonda Zoltán

– Mit jelent ön számára az alaptagság elnyerése?

– Lehetőséget. Módot arra, hogy több hazai és külföldi kiállításon, alkotótáborban, pályázaton vegyek részt. Ez nagy felelősség is, nem beszélve a szakmai kívánalmakról. Felelőtlenül nem szabad kísérletezgetni, de az alkotó az újításoktól sem zárkózhat el.

– Korunk festészetében lát jellemző stílusirányzatot?

– Ma nincsenek kikristályosodott stílusirányzatok. Igyekszik mindenki megtalálni az egyéni hangját. Én elsősorban magamnak, a kép, az alkotás belső törvényeinek kívánok megfelelni és az emberi tisztességnek. Egy idő után majd valamilyen jelzővel megáldott stílusirányzatot fognak ránk. Nem tudhatjuk azt sem, a jövő szemében mely alkotók fémjelzik majd hűen ezt a századot. Például Giotto, Leonardo da Vinci vagy Michelangelo mellett sok száz mester dolgozott, akik eltűntek a történelem süllyesztőjében, de kellettek ahhoz, hogy e nevek fennmaradjanak.

– Mintha napjainkban is sok kortárs művész élne...

– Inkább tízszer annyi alkotó legyen, mint alkoholista vagy bűnöző.

– Művészi hitvallása?

– Magas szakmai színvonalon hiteles, mély emberi érzelmek közvetítése. Ebben, s így kívánok élni.

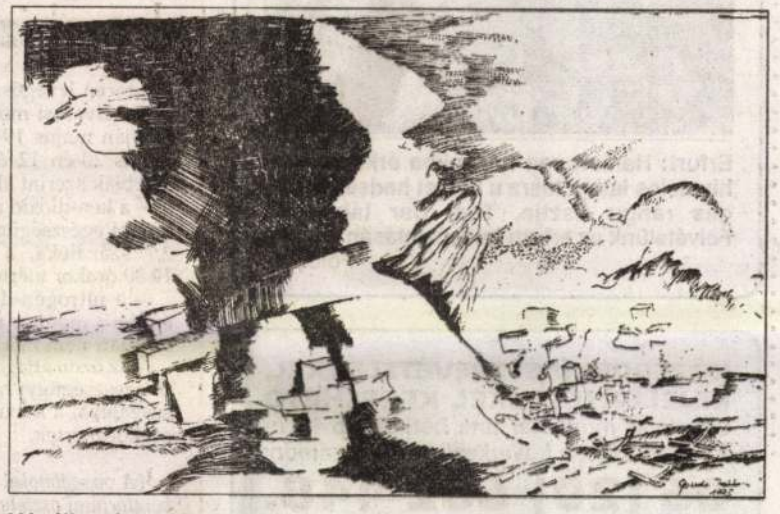

Végállomás (tus)

Erfurt: Hamarosan hazánkba érkezik nem hivatalos látogatásra a német hadsereg magas rangú tisztje, Tedi Ber tábornok. Felvételünk az erfurti búcsúztatásán készült
Fotó: AP

KÖZÉRDEKŰ ÉSZREVÉTELEKKEL, BEJELENTÉSEKKEL KERESHETŐ
ügyeletes munkatársunk hétköznap 17 és 21 óra között a következő telefonszámon:
06 (20) 662-448.

rejthet, mint ahogyan számos kalandregény hőse bízta palackpostára üzenetét. Az aprólékos munkával üvegekbe varázsolt különleges művészeti alkotások készítői először mutatkoznak be országos kiállításon. A türelemüveg című tárlat pénteken nyílik Budapesten, a Bocskai Galériában.

A többnyire csontból vagy fából készített figurákat, tárgyakat, jele-

najtogatjak szet.

A türelemüveg, vagy más néven türelempalack készítésének gyökerei a XVI. századra nyúlnak vissza Európában. Kedvelt volt a

kon rendszerint a su
tette. A gyártást kés
Európában gépesített
rországon Selmecbá
kén létesült ilyen jell
türelempalack készí
csolatos első hazai írá
1780-as években ke
Debrecenben hagya
került egy üvegpalacl
daskert.

Levegő-szennyezettség

Debrecen levegőszennyezettsége a belvárosi monitor mérései alapján május 19-án 12 óra és május 20-án 12 óra között az alábbiak szerint alakult:

– a kén-dioxid átlagos értéke a napi egészségügyi határérték 2,7 százaléka, a maximumot 12.30 órakor mérték;

– a nitrogén-dioxid átlagos értéke a monitor meghibásodása miatt nem mérhető;

– az ózon átlagos értéke a napi egészségügyi határérték 7.50 százaléka, a maximumot 11.30 órakor mérték.

(A vizsgálatokat az ÁNTSZ laboratóriumi osztálya végezte.)

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS

Ma:
Többórás napsütés mellett csak néha növekszik meg a felhőzet, estefelé lehet újabb zápor, zivatar. Hidegfronti hatás érvényesül.

Holnap:

Holnapután:

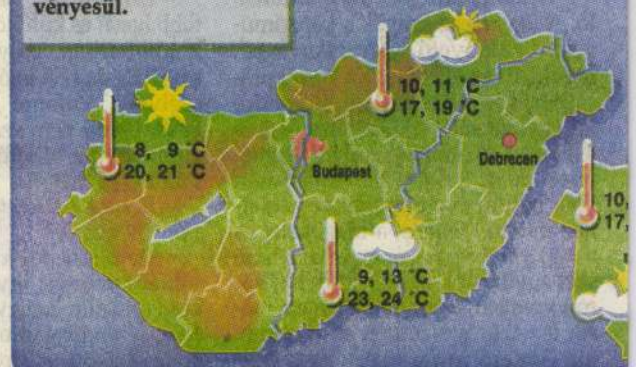

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 MÁJ 15

MAGYAR HÍRLAP

1021

Gonda Zoltán rajza

GONDA ZOLTÁN

1021

Gonda Zoltán metszete

GONDA ZOLTÁN

erezte magát erre
anyag árát csökken

Nyeresé

Sanghajban eredı
a gazdasági kísérlet
állam a vállalatok á
nyereséget nem vo
déktalanul. Ezért
most kiterjesztik a
mennyi állami váll
földi elemzők szerin
ban, Kína nagy ga
pontjában általáno
érdekeltségi rendsz
lószínű, hogy a pél
más területein is k

Az utóbbi három
sérleti vállalatok
nyereségből összese
jüan (1,2 milliárd
használásáról re

1982 FEB 2 71

MAGYAR HÍRLAP

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1021 GONDA ZOLTÁN

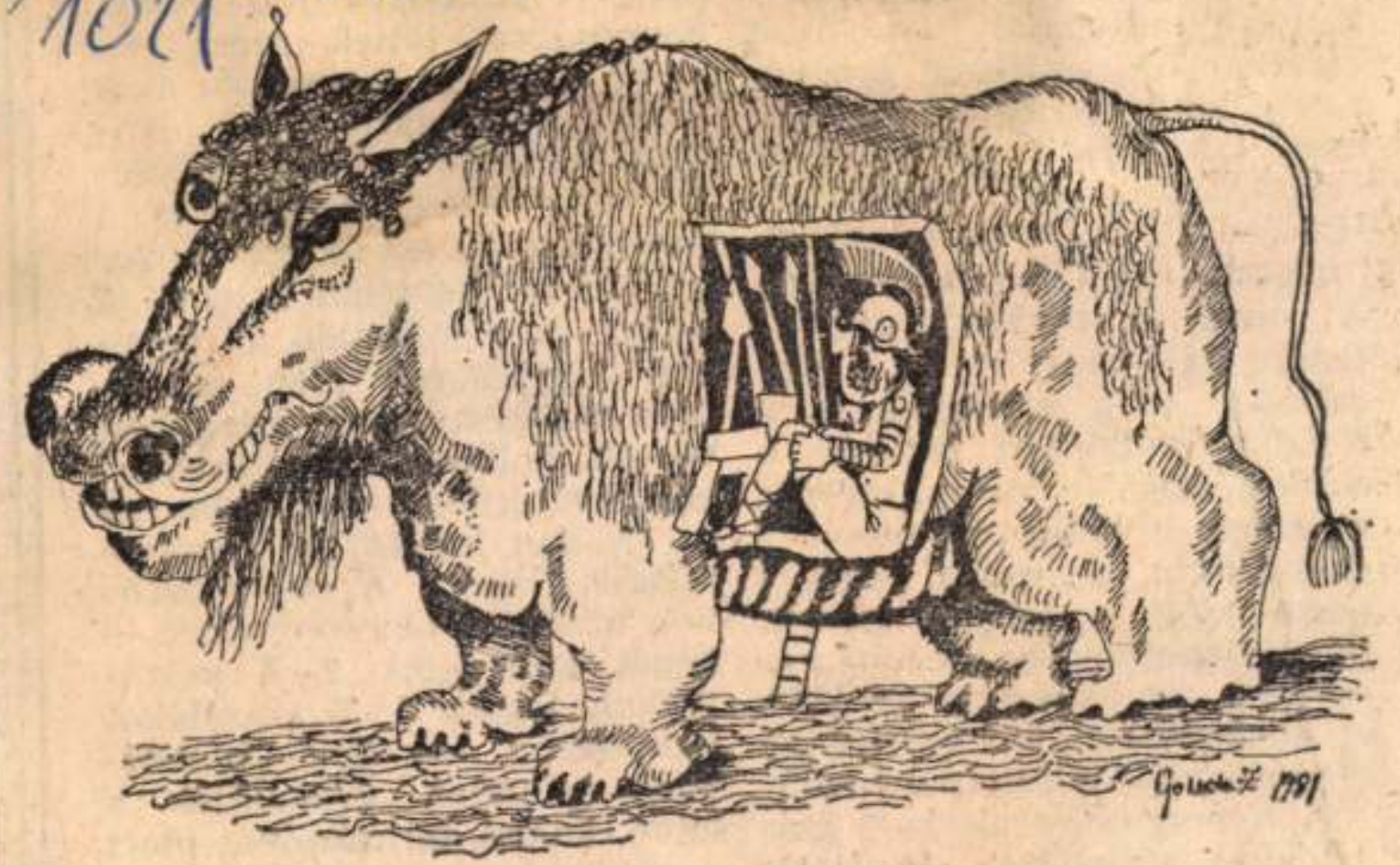

Gonda Zoltán grafikája

gany ára — a
négy hétben
süllyedt átlago
hirtelen 7 száza
rott a londoni t
csak emelkedet
százalékkal), a
(1,6 százalékkal)
hulladék ára (5.
A rézárak *en*
tendenciája meg
zalékkal még
tőzsdén kialakít
nemesfémek
megtört; a héte
százalékkal, az
százalékkal
(Emlékeztetőül:
mesfém értékve
ezüstkészlete
eredményeként
A nyersgumi-
zalékkal süllye

1981 OKT 2 5.

MAGYAR HÍRLAP

MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SAJTÓFIGYELŐ

1021

GONDA ZOLTÁN

Gonda Zoltán: Falu

1982 APR 20

PEDAGÓGUSOK LAPJA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-128
SZÁZHALOMBATTA

Elődein

A letűnt korok. ját nemzet múlt mindenkor jelent szott a nevelésbe nelem megszívle gokkal szolgál a radandó példát m későbbi nemzedél — pedagógusok — szentencia a r vonatkoztatva ser jéből. Iskolaügyü számos olyan la nem fakult meg a akár betűváltozt befűzhetnénk őket a mai kony-vekbe.

A középkori iskolában (egyházban és világiban egyaránt) korlátlan hatalma volt a tanítónak, és kellő tekintély övezte az alakját. Engedelmes, tekintélytisztelő fiatalokat nevelni — minden körülmények között erre kellett törekednie, és a cél elérése érdekében igénybe vehetett bármiféle pedagógiai eszközt, bármilyen szigorú büntetést. Például a testi fenyítést. Ekkoriban lett a vessző, a virgács a nevelés jelképévé.

gos uralkodó volt. Nem tudom, hányan hallották, hogy kortársai igen figyelemre méltó pedagógiai észrevételeket jegyeztek fel tőle. Íme, egy csokorra való ezek közül.

Mátyás mindenekelőtt a tanulás fontosságát hangsúlyozta környezetének, rámutatva, hogy a jó szellemi képesség önmagában még kevés a tudás megszerzéséhez, ezért a tanuló sohasem mondhat le az erőfeszítésről, ha igazán művelt emberré akar válni. Alapos tudásra csak fáradságos munka révén lehet szert

GONDA ZOLTÁN

GONDA ZOLTÁN GRAFIKÁI

1021

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1982 MAJ 29

GONDA ZOLTÁN

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1982 MÁJ 29

1021

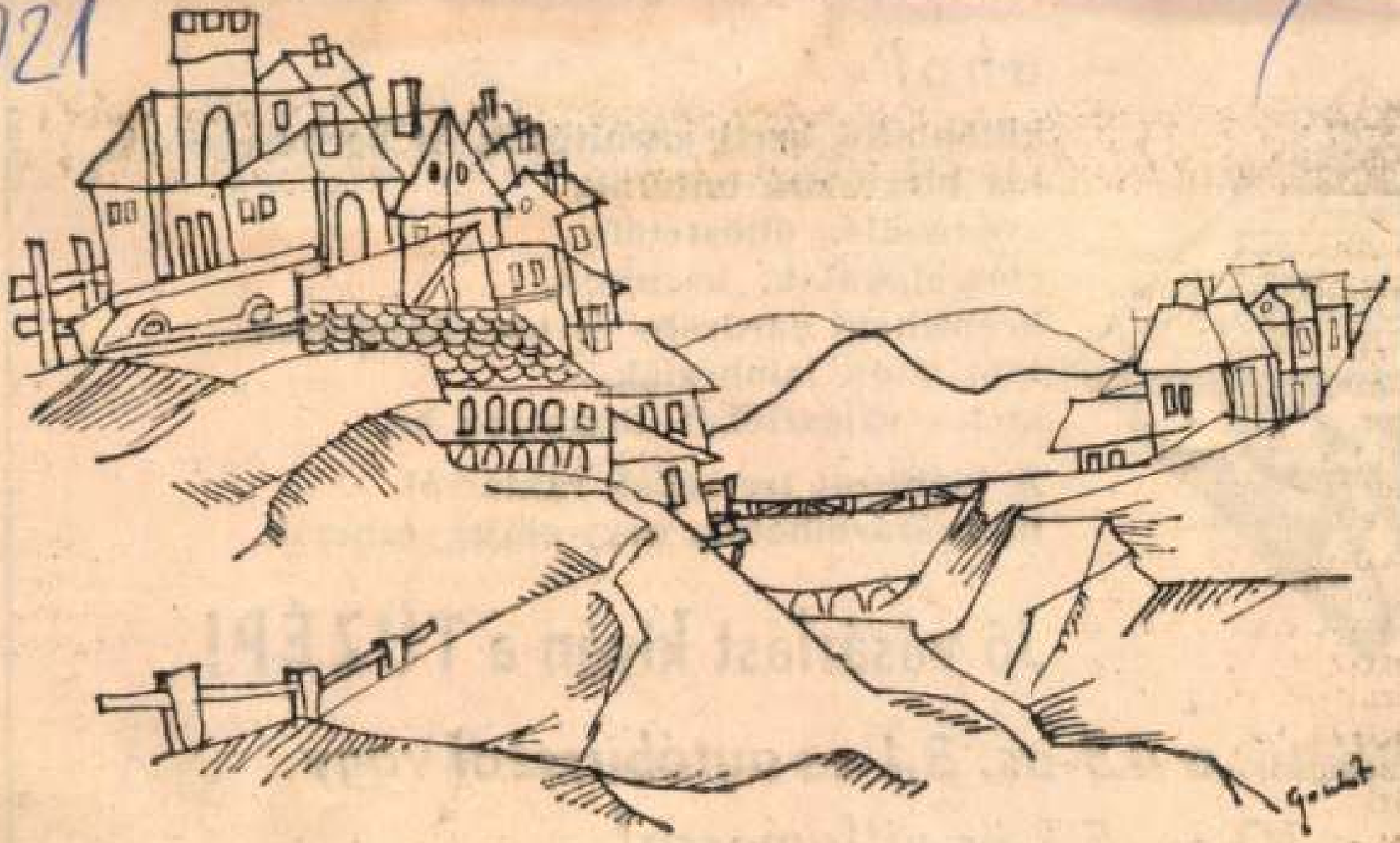

Gonda Zoltán rajza

GONDA ZOLTÁN

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1982 MAR 2 7

GONDA ZOLTÁN

1021

Gonda Zoltán metszete

négyzetméterrel keveseb
venes évek budapesti
is!). Az általa tervezett
negyed *négy* háztípusbó
lódott ki; csak azért n
nem háromból, mert –
hány illetékes rosszall
nére — ötszintes épül
beeröltették a középma
házak közé. Típusterve
készülnek majd a mé
közintézmények is.

Mi a bizonyság a
jobb beépítési terv is k
tett volna? *Az utólag k*
jobb beépítési terv! Az
1981 végén formálódott k
nár Attila rajzasztalán. N
ját kedvteléséből készített
katársaival karöltve — fe
kapta, hogy *utólag mérje*
gyan lehetett volna m
hasznosítani e területet. *A jövő*
hasonló építkezései érdekében.
Nem lakásszámmal, hanem la-
kókkal számolt — hiszen akár
120 négyzetméteres otthon is

... tudja, tán egy
építész már készíti is tanulmá-
nyát: *„milyen lehetett volna An-
gyalföld, ha ...”?*

FÖLDES TAMÁS

MAGYAR HÍRLAP

1982 FEB 1 31

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

GONDA ZOLTÁN

1021

Gonda Zoltán: Magány

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pano

Három nap t
óta. Felbolydul
sonlatos volt a
Számolatlan a
nak, igazgatóna
akik megnehez
próbatételszerű
sét, játszanak a
geivel. Hogyan
három igazgató keservét!

— Augusztus végén jött hozzám az egyik elsős gyerek édesanyja, hogy fiát az emeleti szomszéd kislánnyal azonos osztályba tegyem, javítsam ki az eredeti beírást. Kijavítottam, noha korábban éppen arra kért, legyen más

ne örülne annak, ha szakosként tanithat. Nem csodálkozom a konyhalányok döntésén sem, mert itt legföljebb a nyugdíj előtti években lenne annyi a fizetésük, mint amennyit a gyár kínál. De azt már kevéssé értem, hogy miért kell az utolsó pillanatban szólni. Megcsináltuk a tantárgyfelosztást, megvan a csoportja a

GONDA ZOLTÁN
1021

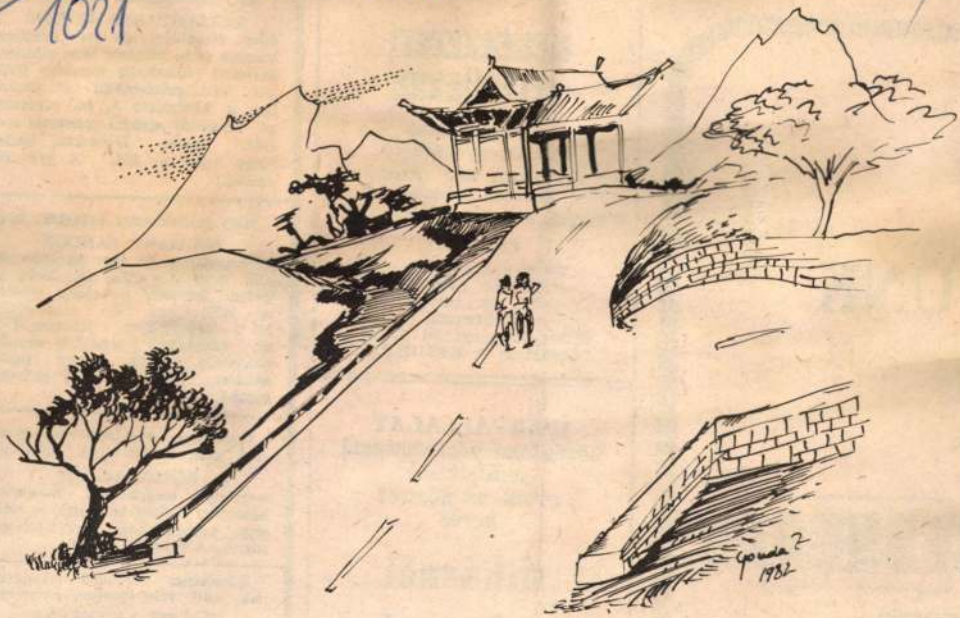

GONDA ZOLTÁN: KOREAI ÚTIRAJZOK

1982 OKT 6

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1091 BUDAPEST IX., Üllői út 51.
Telefon: 337-148, 340-126

SAJTÓFIGYELŐ

TUNK

ek

SUBA

RECENI
OMUS
ERENDEZÉSI ÁRUHÁZ

IPA
középfokú végzettséggel rendelkező gyors- és gépírót keres

titkárnői munkakörbe

„Sürgős 219 521" jeligére a Hirdetőbe.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik feledhetetlen halottunk,

BÉKÉSI BÉLÁNÉ

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mélységes bánatunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik feledhetetlen halottunk,

HEVESI ISTVÁNNÉ
Burai Mária

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek, és mélységes bánatunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

1021

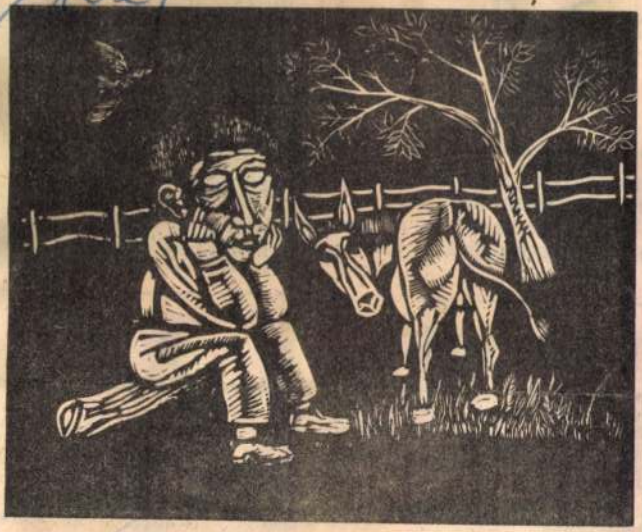

Gonda Zoltán „A FILOZÓFUS”

GONDA ZOLTÁN

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1094 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1933 JUN 18

NÉPSZAVA

1021 GONDA ZOLTÁN

GONDA ZOLTÁN: ARCOK

sékleten megmérte az egyes
ruharétegek
levegő hőmé
megállapítsa:
mennyire ő
melegét. Úgy
bőr és a gya
32,7 C-fokos a
föléje egy le
még megtart 2
lening és a
24,4, a mellé
között 23,1, kö
fölött 21,8 C-f
séklet. A méré
állapították, h
anyag őrzi me
test melegét,
több a rossz h
Ilyen például
nell.

Az élettani ismeretek birtokában a korszerű textil- és műanyagipar a hagyományos gyapjú-, gyapot- és lenszálak, valamint a szintetikus szálak kombinációiból minden évszakra igyekszik megteremteni a célnak leginkább megfelelő, könnyű, tartós, könnyen tisztítható, egészséges ruházatot.

járva működik. Ez azt jelenti, hogy lezuhanva 17—18 bar nyomásig sűríti össze az üzemanyagot, mely így magától begyullad, s a robbanás 8—10 méter magasra röpíti fel a dugattyút. Eközben tetemes erőhatás irányul az oszlopfőre is,

1981 MÁR 15

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

MOHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

~~1021~~ GONDA ZOLTÁN

GONDA ZOLTÁN: MOTÍVUMOK I.

1981 MÁR 15

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

MAGYAR HÍRLAP

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kifejteni
szerettem
doljon arra
színész, ha
fejlődhet.
Maradok

Feltét
zők e
könnyfa
tális all
általani
Kramer
met. K
Benton
ősi recepthez nyúlt, mikor filmjét elkészítette, s ez a recept körülbelül így kezdődhet: végy egy nagyon aranyos, lehetőleg szőke kicsi gyereket és építs köré egy megható történetet. Ha Robert Benton megmaradt volna ennél az egyszerű képletnél, filmje valóban megkérdőjelezhető lenne. Ennél azonban sokkal többet adott, miközben mert az érzelmekre hatni. Napjaink egyik legégetőbb problémáját feszegeti: a széthulló családok, s elsősorban a családokon belül a gyermekek sorsának, további életének alakulását.

Ízig-vérig amerikai film a Kramer kontra Kramer. Nem a feldolgozott történet miatt — hiszen annak alapján ugyanúgy nevezhetnénk akár magyarnak is —, hanem a megvalósítás módja, a filmes módszerek miatt. Egyszerű, érthető, logikusan követhető cselekménye van; nem bíz semmit a képzeletre, nem halmozza a jelképeket — egyszerűen csak a film nyelvére írja át ennek a családnak a történetét. S miközben biztos érzékkel pergeti az eseményeket, kézben tartja magát a nézőt tat a szerző — egy-egy kép erejéig felvillantja a nagy vállalatok, jelen esetben egy nagy reklámcég világát. Nem időzik túlságosan sokáig ezeknél a jeleneteknél, mindössze annyit mutat meg belőlük, amennyi ahhoz szükséges, hogy érzékeltetni tudja azt az anyagi haszon miatti hajszát, amely a férjet elvonja a családtól, s amelyet, mint már gyermekét egyedül nevelő apa, nem tud vállalni.

A Kramer kontra Kramer című alkotást öt Oscar-díjjal jutalmazták. Ebből kettőt a rendező kapott: a rendezési munkáért, illetve a forgatókönyvért, amelyet Avery Corman regénye alapján maga Robert Benton írt; további jutalmazottak: Dustin Hoffman, mint a legjobb férfi főszereplő, Meryl Streep, mint a legjobb női mellékszereplő, és a kész mű, mint az 1979-es évben készült legjobb amerikai film.

A rendezői munka — úgy érzem — két okból is megérdemelte a magas kitüntetést: egyrészt azért, mert miközben Robert Benton bátran vállalta a szentimentális témát, a legkriti-

GONDA ZOLTAN

1021

Gonda Zoltán metszete

1983 MAR 17

ÉLET ÉS IRODALOM

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

6

Ki nem küldött — 2

Melynek sarkára tán volna némi jogalapom odakönyökölni. Hiszen — mint azt hűségesebb olvasóim már tudhatják — a jogi karon szereztem diplomát. Barát, rokon és ismerős gyakran fordul hozzám ezért, eligazítást kérve ügyében-bajában. Nem akarván szégyenben maradni, szorgosan megveszek mindenféle jogszabály-gyűjteményt, mert ha csak egy évig nem figyeli az ember a változásokat, félő, hogy tudása menthetetlenül elavul. A kódexek, törvények, rendeletek, határozatok, melyekből az egyetemen vizsgáznom kellett, úgy megváltoztak azóta, hogy rájuk sem ismerni. Csupán a legfontosabbakról szólva: gyökeresen átalakult a Büntető és a Polgári Törvénykönyv. Az előbbi formailag is új kódex (nem pedig módosítása a réginek). Magyarországon 1878 óta van egységes büntető törvénykönyv, akkor lépett hatályba a híres Csemegi-kódex, mely azután — többékevésbé változatlanul — háromnegyed századig maradt az ítélkezés forrása. Az egyetemi tankönyv eléggé becsmérlőn szólt róla, hang-

élettartama — az az időszak, ameddig módosítás nélkül maradhattak hatályban — legföljebb öt év. E páratlan jogalkotási sebesség még akkor is meglepő, ha nem jut eszünkbe a Csemegi-kódex. Vagy Napóleon törvénykönyvei, melyek — csekély eltérésekkel — a tizenkilencedik század kezdetétől érvényben vannak.

szervek működésének. Egy jogszabály lehet néhány soros, ám az átlagos terjedelem inkább húsz-harminc szakasz (régies szóval: paragrafus), hogy ne beszéljünk a jogági alaptörvényekről, melyek kötetnyi vastagságúak; a Btk. háromszázhatvanhét, a Ptk. hatszáznyolcvanhét §-t tartalmaz. De vegyünk csak harminc szakaszt alapul, elvá-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

G

MAGYAR HÍRLAP

1982 JAN 16.

1021

Gonda Zoltán metszete

GONDA ZOLTÁN

GONDA ZOLTÁN: ÉJSZAKA

Mire a tér közepére érünk. jól láthatjuk a mauzóleum előtti ünnepélyes aktust. Ezután csoportokra válva ki-ki kedve szerint használja fel néhány órányi szabad idejét.

— Végre fagyizhatunk! — rohamozzák meg az újfaluiak a fagylaltárusokat. — Van, aki a székesegyházat akarja megnézni belülről, mások a GUM és a Gyeckij mir játék-, sportosztályai mellett döntenek. Este babákkal, irányítható autókkal, teniszütőkkel, boxkesztyűkkel, matrózsapkákkal felszerelve hajtanak buszaink a montreali üvegpavilonhoz.

Másnap reggel a Sándorkerten keresztül indulunk virágkosarunkkal az ismeretlen katona sírjához. Ezután beállunk a sorba, hogy bejussunk a mauzóleumba. Hangtalan csodálattal járjuk körbe az üvegkoporsót, s sétálunk el a Kreml fala tövében fekvő nekropolisz előtt. Ebéd előtt még sikerül meghallgatnunk a Szpasszkajatorony óraszerkezetének jellegzetes, melodikus hangjait is.

A Kreml legrégebbi ne-

Moszkvai programunk be- sem feleltem el.

fejezése előtt
tunk megtek
úttörőpalotát
dig a Szokol
úttörőtáborba
pályaudvaron
éneklő gye
még mindig
rokkal folyta
kok hangulat

Városnézé

1981 SEP 6

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.

Telefon: 337-748, 340-726

GONDA ZOLTÁN
1021

GONDA ZOLTÁN: FALUSI LAKODALOM

„Nem akartam táncosnő lenni”

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726
MTI SAJTÓFIGYELŐ
1987 SEP 6

PORTRÉ BARANYI ANNÁRÓL

A múlt évadban hívta fel magára a figyelmet, a Carmen című táncjátékban. A kesfehérváron a Lüzisztratéban.

vente pedig egy filmjébe szerepelni. Debrecenben jól ér-

021

Gonda Zoltán: Lombok (tollrajz)

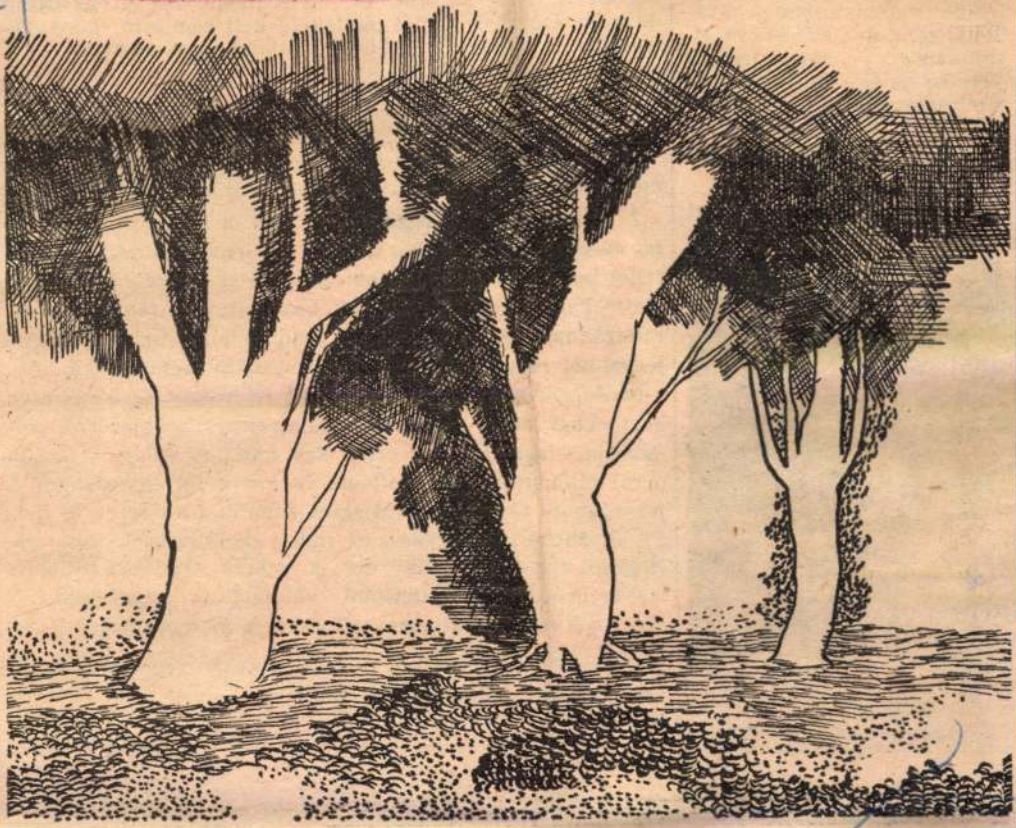

jelent előnyt, ami már a Taekwon-do céljaira is rámutat: az erő és egészség mellett a sportoló az élet más területén is magabiztosabban tevékenykedik, az edzéseken kifejlesztett koncentrációkészség az élet összes területén kamatozik.

Szakszervezeti könyvtárunk ebben az évben is [illegible]pályázatot indít olvasóink és a[illegible] fordulóból álló pályázatunk t[illegible] tozatosságra törekszünk. A [illegible] megjelenését követő hét pén[illegible] runkba. A megfejtőket kön[illegible]

Tótl

sportolók védő

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
HAJDUSÁGI MUNKÁS
1983 MÁJ 27

[illegible] egy szerzőt és egy cí-
Stüsszi, Filif, Kattrin.

[illegible]k a következő történe-
[illegible]oreső vadidegen embe-
Pál templom árkádjai
[illegible]gatja portékáját a vá-
[illegible]ös férfi áll, s noteszébe
[illegible]lány detektívnek nézi,
[illegible]rt róla. Az ismeretlen
[illegible]ennyi kifejezésről el-
[illegible]atonás külsejű idősebb
[illegible]nek fel egymásban. A
[illegible]etikaprofesszor, a má-
[illegible]nyelvjárások kutatója.
[illegible]nya kiejtésű virágos-
[illegible]ztékos angolságra . . ."
[illegible]és ki a szerzője?

3. Verdi Traviata című operája kinek a regénye alapján készült, és mi volt a regény címe?

Szentpéteriné

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1981 NOV - 7

1021

Gonda Zoltán rajza

GONDA ZOLTÁN

MAGYAR HÍRLAP

1982 FEB 20

1021

Gonda Zoltán linómetszete

GONDA ZOLTÁN

1982 APR 3 0

ÉLET ÉS IRODALOM

1022

Gonda Zoltán metszete

GONDA ZOLTÁN

GONDA ZOLTÁN

1021.

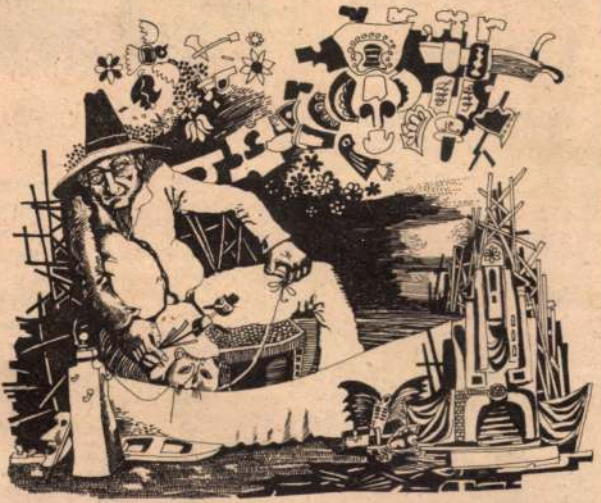

GONDA ZOLTÁN: MESE

1982 JAN 30

Reich Károly kiállításáról

A finomvonalú grafikák és gyermekkönyv-illusztrációk nestere, Reich Károly kiállíáson mutatja be életművét Vigadó Galériában. A 300 gyedi és sokszorosított grafikából álló tárlat a művész okoldalú tevékenységét illusztrálja.

ÉRTSÜ

J

„40—50%-os engedmé
mokat, befőtteket, savan
idézett, s a Tanácsköztá
tett, némi üröm is vegy
tam, mire is gondoljak a
ban az ízek fogalomkör
vanyúságokkal egyetemb
rejtelmes szó: *dzsem*ről,

Így, *dzsem* és nem *jam*
szabályzat szójegyzékében, s
olvasható a kereskedelmi isko
ben is.

A Magyar nyelv történeti etimológiai szótára a Révai lexikonra hivatkozva 1914-ből adatolja első előfordulását: „*Jam* (ang. ejtsd *dzsem*) cukorral sűrűre főzött gyümölcs". Hoz-

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1091 BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
MTI SAJTÓFIGYELŐ

Gonda Zoltán

MAKIR
MAGYAR HIRLAP

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 JUL 31

MAGYAR HÍRLAP

Grafi Szemlélés

1021

Gonda Zoltán rajza

s.
id
eu
ez
men
táshi
indok
titáskés
sá tehát
tősége. I
van baj,
helyzettel, aminek a kimondásában az a legmeglepőbb, hogy meglepődhetünk rajta. Ez utóbbi szerintem azért következhet be, mert a marxizmus jó vagy rossz interpretálását nem túlságosan gyakran sikerült még felcserélnünk a nélkülözhetetlen, egyébként marxista következtetésekhez juttató elemzéssel.

Gonda Zoltán

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
MAGYAR HIRLAP

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusmúvész

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1982 ÁPR 2 4

az arcom

1021

GONDA ZOLTÁN GRAFIKÁJA

tározó, s
Shakespear
szövegköny
De mi tör
zene elev
mitás ig
nem megh
sérőeleme
Hogyan f
az eredeti
lőle kész
létre új minőséget, nem vá-
lik öntörvényű alkotássá?

A Csokonai Színház Csir-
kefogók című bemutatója
efféle dilemmák elé állítja a
rendező útmutatását biza-
lommal követő nézőt, aki
amúgy őszinte örömmel fo-
gadja a korszerű zenés szín-
ház megteremtését célzó
szándékokat. Mert ahogy zaj-

[illegible] sem tudjuk felfogni.

Az adaptációval szembeni
hiányérzéseink ellenére azt
kell mondanunk, hogy mél-
tánylandó, helyenként élve-
zetes vállalkozás részesei le-
hetünk a színházban. Balogh
Gábor rendező nem dimen-
zionálta túl feladatát: neme-
sen akart szórakoztatni, s
ennek megfelelően szervezte
a játékot. Nagyon találó a

Gonda Zoltán

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafi Munkácsi

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 DEC 24

1021

Gonda Zoltán: Három király

Szent Mihály Havában (= szeptember)

Ha szántot földed van, ez Hólnapban vesd bé,
A téli gyümölcsöt szedesd le, s hordasd bé.

Ha szárazság nem vólt, másodszor kaszálhatsz.
A Tótokkal kölest s pohánkát arathatsz.

Ha az egészség kell most ketske téjjel ély.
Madarászni üdőt soha jobbat ne vély.

September leg inkáb déli széllel kedves.
Nem árt hogy-ha ritka esső s hóval nedves.

Szent Mihály nap tájban, ha az mák igen húl,
Karácson eleint sok nyúl hóban meg-fúl.

az aranyhal (1
(2 Ft), Gulliver (
a kopaszra (4 Ft
Ft) történetére e
dern hangvételű
adás a moszkvai
dában készül 410
10 ezer vágott pé

DALLA

A muzsika barátai közül sokan hívei a filatéliának is. Angliában a zenei témakörbe tartozó bélyegekről és gyűjtésükről „Karmesteri pálca" címmel lap jelenik meg. A folyóirat anyagi helyzetét komponisták, előadóművészek többek között Yehudi Menuhin (hegedűművész) támogatása biztosítja. A lap legújabb számában a neves zeneszerző és filatelista, Robert Stolz özvegye értékes díjat ajánl fel az év legszebb zenei vonatkozású bélyegének, bélyegdíjének. A díj kitűzése bizonyára visszatönözni fogja a témához kapcsolódó bélyegek kibocsátását.

Az osztrák posta — még a díj alapítása előtt — elhatározta, hogy a filatelista keringő és számos sikeres mű szerzője, Robert Stolz arcvonásait 6 sch névértékű bélyegen jövő augusztusban, születésének 100. évfordulója alkalmából bélyegen is megörökíti. 1970-ben 3,50 sch névértékű osztrák bélyeget a szerző Két szív 3/4-es ütemben c. operettjének színpadképe díszítette.

...nadjaiból kiemelkedő fősziget, a Magurot.

ÚJDONSÁGOK

Törökország a forgalmi sorozatot eddig még nem használt magas névértékű címletekkel egészítette ki. A belpolitikai válságban élő ország a minden párt által tisztelt Kemal Atatürk képmásával díszíti az 1—10 font névértékű címleteket. Magas a névértéke a kezdetleges sajtót ábrázoló blokknak, amely a 250 éves török nyomdászatról emlékezik meg és az őt, összefüggően nyomtatott bélyegnek, amelyek védett állatokra hívják fel a figyelmet. — Erről szól az angolok sorozata is, amely a vadon élő madarakat védő törvény centenáriumáról emlékezik meg. Ebből az alkalomból fajdot, barázdabillegetőt, jég- és búvármadarat mutatnak be, amelyek létét a törvényben rögzített vadászati tilalom biztosítja. — Jugoszlávia a Duna-bizottság munkáját köszönti régi hajókat ábrázoló bélyegpárral.

Gonda Zoltán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Arató Mária

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1979 DEC 20

1-21

Gonda Zoltán: Ünnep

távol tar...
tól az ismeretekt...
fogadása esetén életmód...
szokásaikat meg kellene változ-
tatniuk. Mivel ezek az ismere-
tek számukra kellemetlenek, in-
kább meg sem hallgatják őket.

S MI TÖRTÉNIK akkor, ha valaki *nem tud kitérni* a számára kellemetlen ismeretek tudomásulvétele elől? A tapasztalat azt mutatja, hogy *a kedvezőtlen ismereteket az ember átalakítja, módosítja, a maga számára kedvezővé formálja.*

A tudományos és népszerű közlemények napnál világosabban ismertetik például a dohányzás káros hatását. Aki nem dohányzik, minden nagyobb ellenállás nélkül elfogadja és hitelesnek te-

Gonda Zoltán

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

MAGYAR HÍRLAP

1980 NOV 30

1021

Gonda Zoltán metszete

MAGYAR HÍRLAP

Szovjet gazdaság

Energia és cselekvés

Moszkvai tudósítónktól.

Nemrégiben a szovjet árbizottság közzétette azokat az irányelveket, amelyek *az energiahordozók árának 1982 januárjában való emelésére vonatkoznak.* A termelői árakra vonatkozó intézkedés kommentárja többszörösen kiemelte, hogy ez az árrendezés következetesen az ésszerű energiagazdálkodás elősegítését hivatott szolgálni.

A közlemény egyszersmind *válasz* volt a szovjet központi pártlap kritikus cikkére, amely az energiagazdálkodás *hibáit* tette szóvá. A mostani cikk sem kizárólag áremelést jelentett be, hanem egy *komplex intézkedési rendszert, s mindenekelőtt az árak differenciálását.* Például az egyes szénfajták árát a nedvesség-, valamint a hamutartalomtól függően *emelik.* A kokszolható szenek esetében még a kéntartalmat is tekintetbe

Nemcsak Nyugat-Szibéria lehetőségei bizonyultak számottevőnek, hanem igen értékes gázmezőkre leltek a Volga déli folyásánál, Asztrahány környékén is. Ugyancsak jelentős nyersanyagforrásokra bukkantak a geológusok Arhangelszk közelében, valamint az Udmurt és a Jakut Köztársaság területén is. Reálisak azok a tervek tehát, hogy jövőre 5 százalékkal emelkedjék az energiafelhasználás. Megvannak az alapjai annak, hogy a Szovjetunió a következő évtizedben is *megbirkózik* az energiaproblémákkal.

Energiaproblémák ugyanis a Szovjetunióban is *vannak.* Az állami vezetők az energiamérleg feszültségeit emlegetik, s e feszültségek kiküszöbölését szolgálják a cikkünk elején említett *komplex* intézkedések is. Kérdés: ha ekkorák a tartalékok, milyen

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gonda Zoltán
grafikusművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1979 DEC 31

1021

GONDA ZOLTÁN: AZ IDOMÁR

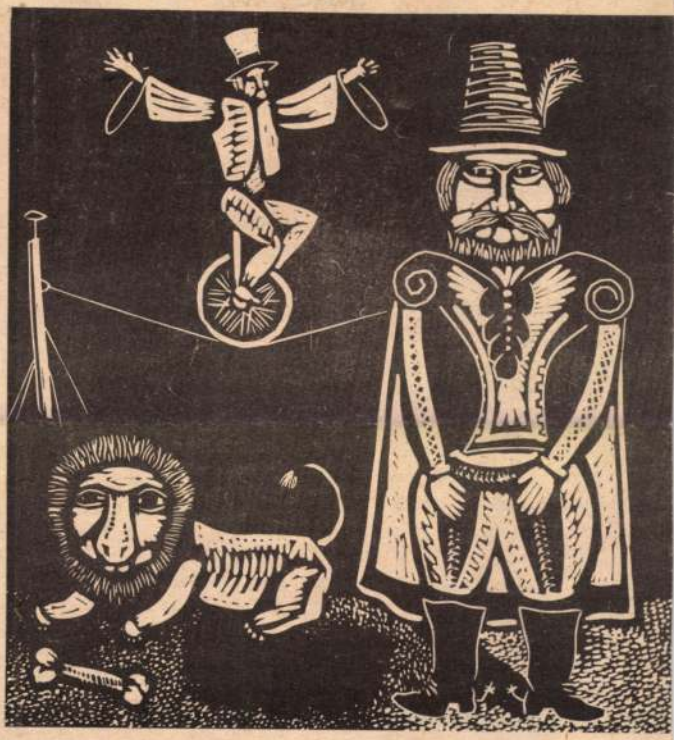

ejezte ki, a háborúba
abban megfáradt en
yújtott vigaszt. Nos,
is mutatkozik nél
et, a nemzetközi éle
daságban is, lehet, l
exeink térnek vissz
doljuk egyszeri h
régi slágert: Ez lett
mind a kettőnk ves

utolsó ok persze, l
ra jó tíz esztendeje
el magam a táncra, s
megszólalt Karády, le-
a papucsot, s keresni
a szőnyegen a lassan el-
tangó ritmusát és lépteit.
sten, sem esztétikai, sem
iai, sem művelődéspoli-
vek nem jutottak az
gyerekkoromban meg
dtam, világon van-e
n egy Karády nevű szí-
Csak táncoltam, gyere-
n kis megdöbbenésére.

tagadom: a lemez mind-
rakoztatott, noha ismere-
benn már-már lázongani

barnot, a polgári kultúra zászlóvivőjét csinálni.

Hogyan is énekli Karády?

„Fogadj el engem így, ahogy vagyok..."

Ezt ajánlom ezzel a magyarázhatatlan sikerrel és ezzel a mesterségesen felfújt, jelenséggé, sőt titokká növelt énekesnővel kapcsolatban én is.

Hisz jobb tanácsot úgysem adhatok...

Bányei Vilmos

Gonda Zoltán
grafikusművész

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1983 SEP 04

1021

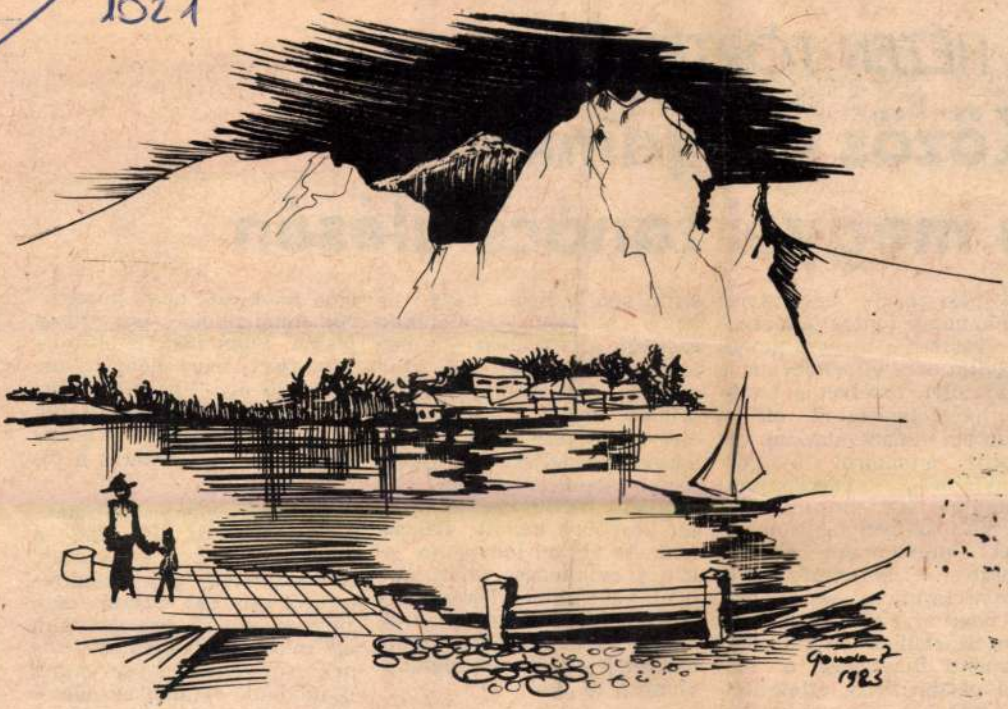

Gonda Zoltán: Svájci útirajz (toll)

A HÉTEN TÖRTÉNT

Közös dolgaink... a megyei tanács ülésén

A most záruló hét utolsó munkanapja fontos tanácskozás dátuma: a megyei tanács megvitatta és elfogadta azt a beszámolót, amelyet a testület elnöke terjesztett elő a legutóbbi tanácsválasztás óta végzett munkáról, a kormányprogram végrehajtása érdekében tett intézkedésekről. Voltaképpen szűkebb hazánk mindennapi életéről kaptunk keresztmetszetet ezen a fórumon, azt követően, hogy az év során a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a megyei pártbizottság áttekintette a XII. kongresszus határozatainak végrehajtását, s a Minisztertanács elnöke is beszámolt az országgyűlés előtt a kormányprogram végrehajtásáról. Arról volt tehát szó, milyen most a helyzetünk a VI. ötéves terv félidejét el-

senki sem állítja, hogy ne lenne szükség — különösen ezekben az években — még több tanteremre és sok egyébre. Ám mégis megállapítható, hogy a tervidőszak első két évére szóló célok alapvetően teljesültek, figyelembe véve azt is, hogy több tervezett beruházás elkezdését későbbre kellett halasztani. Az állami támogatás jelentős csökkenése miatt például kevesebb bérlakás épül, és nem készül el annyi általános iskola sem, mint amennyit eredetileg szeretett volna a tanács.

Igen, az eredmények számbavételénél is figyelembe kell vennünk, hogy ez alatt a három év alatt is jelentősen változtak a körülmények, s az ország nemzetközi lehetőségeit figyelembe véve azt

nem lehet szó, hogy mindenből mindenhová egyformán jusson, talán nem is elsősorban azért, mert nem lenne elegendő áru, hanem mert nem lenne hol árulni. Amink azonban van, azt mindenképpen el kell juttatni a fogyasztókhoz.

Abban a jelentésben, amelyet írásban az ülés előtt a tanácstagokhoz eljuttattak, természetesen sok konkrétumról esik szó. Szinte csak címszavakban íródott, ám így is tíz gépelt oldalnyi. Ennek ismertetésére így nincs is módunk, s talán az adatokat részletesen is ismerik a lap hasábjairól rendszeres olvasóink. Sok olyan megfontolandó gondolat hangzott azonban el, amelyek közül néhányat talán érdemes ezúttal is megismételni. Az észrevé-

Gonda Zoltán

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművés

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1983 JAN 25

1021

GONDA ZOLTÁN:
KOREAI ÚTIRAJZOK

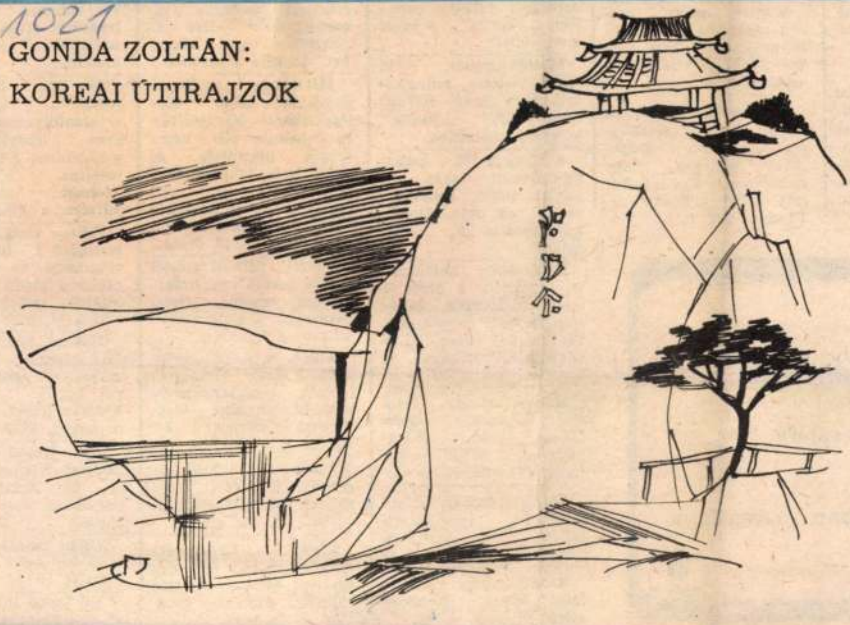

HAJDÚ-BIHARI

gy emeletig
Debrecen,
u. 6. (Szé-
Telefon:

li ház 600
ertteI, jó-
alkalmas
kkel azon-
hetően el-
120 ezer.
ta, Mező u.

16 óráig. Tel.: 13-973.

Minden típusú személygépkocsit bontásra legmagasabb napi áron veszek. Ebes, Vörös Hadsereg útja 24.

Karambolozott 1200-as típusú Lada személygépkocsi eladó. Érdeklődni levélben vagy személyesen. Kovács Károly, 4164 Bakonszeg, Táncsics tér 1.

végi ház
debreceni la
lém. „Nyári
a kiadóba.

Másfél sz
négyzetméter
zeti lakás el
plusz OTP.
jeligére a k

1 plusz 2
szövetkezeti
garázs elad
ni 17 óra
kos Lajos u.
em. 29.

Elcserélem
II. emeleti
feles szövetk
som kertes 2 vagy 3 szobás családi házra. „Jó közlekedés" jeligére a kiadóba.

Hatvan utcán, OTP fölött kétszobás öröklakás eladó. „Készpénz plusz OTP" jeligére a kiadóba.

Eladó 3 szobás, összkomfortos szövetkezeti lakás. Megtekinthető: Hajó utca 12., fszt. 1.

Szoba-konyha albérletbe kiadó. Kerekestelep, Hun u. 4. sz.

házaspár. „Bútorozott" jeligére a kiadóba.

Külön bejáratú albérletet adok komfortos lakásban háztartásomba való besegítésért. „Megbízható" jeligére a kiadóba.

Eladó „A" típusú garázs a Komlóssy úton. Érdeklődni: Vincellér u. 6. VI. em. 51. alatt.

Eladó új könyvszekrény, cipőtartó és egy kétajtós falra akasztós szekrény. Csonka utca 20/B.

kedvű M. utca 49.

1300-as Speciál va
1500 Speciál szg.-koc
veszek, jó állapotban l
vő kocsik előnybe
Kulcsár József, 4287 V
mospércs, Béke út 65.

„A" típusú garázs
Bocskai étterem mell
és új kempingkeré
pár eladó. Este 17 utá
23-086.

Külön bejáratú, gáz
téses kis szoba kiad
Péterfia u. 17. 3. ajtó

130 kg-os hízott ser
eladó. Poroshát u. 5.

b

pé ajánlata

unk
edménnyel árusít
ákat!

EM SZABAD ELKERÜLNI.

HÁZ,

8

Gonda Zoltán

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 NOV 1 3

MAGYAR HÍRLAP

1021

Gonda Zoltán rajza

pasztalataira emlékezik. Ha
tott gyermekkor után (amel
nagy szerepe volt a felszab
lást követő idők egy budai
mekotthonának) a budapesti
tem bölcsészkarára került,
gati nyelveket tanult, mint
ri ösztöndíjas Itáliába is elj
(Egy korosztállyal előtte mé
képzelhetetlen volt ilyen u
fiatalabb társai viszont szinte
magától értetődő természetesség-
gel látogattak el Európa távoli
városaiba.) Ifjú tanárként egy esz-
tendőt Kubában töltött, az ottani
egyetem magyar nyelvi lektora
volt. Hazatérve indult írói útja,
*A régi Francis Scott Fitzgerald-
ban* című elbeszélése 1966-ban dí-
jat nyert a Nemzetközi Írói Alap
és a Pen Club közép- és kelet-
európai novallapályázatán.

Korai elbeszéléseit 1967-ben
Két sötétedés címmel adta ki;
rendezi el egymás mellett. Ez a
rend alapvetően érzelmi jellegű,
minduntalan megbontja az időbe-
li vagy okozati folyamatokat. Igen
nagy e novellák információs érté-
ke, még nagyobb azonban *at-
moszférateremtő ereje.* Az epi-
kus anyag sajátos levegőjének ki-
alakításában, azt hiszem, Lengyel
Péter legjobb mai íróink közé tar-
tozik. *(Szépirodalmi)*

(—áts)

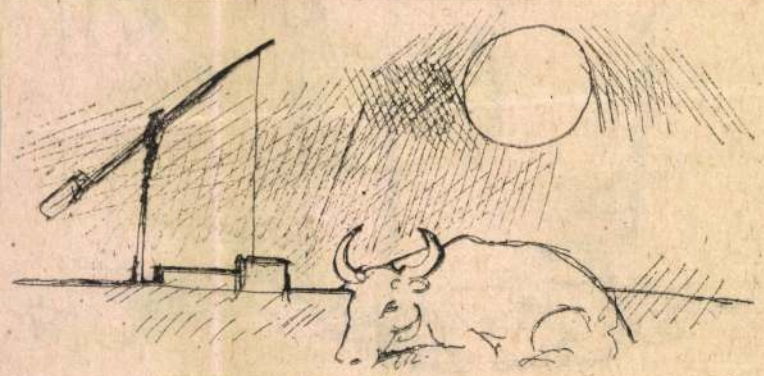

Gábor József rajza

1021

GONDOS ISTVÁN

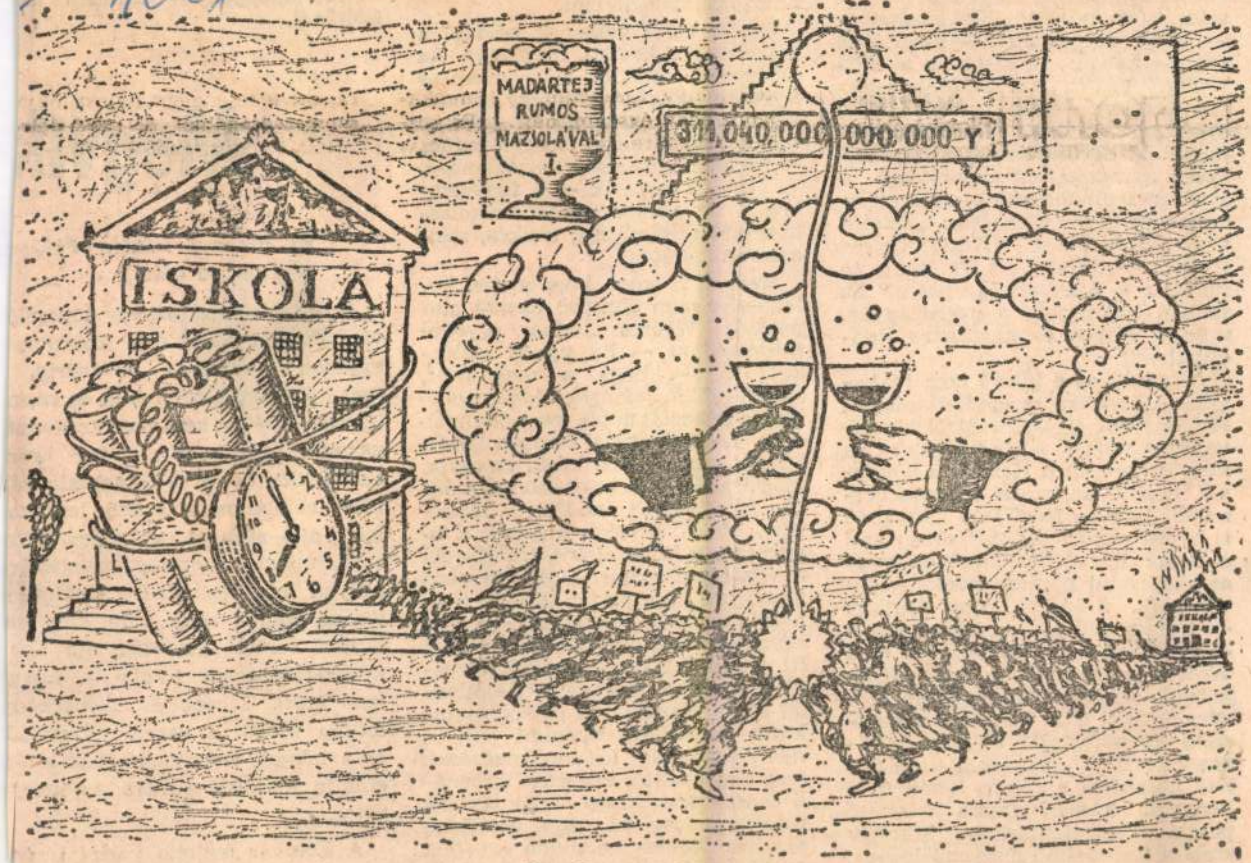

Gondos István rajza

keserűség, milyen közéleti élettapasztalat rejlik egy-egy ilyen szösszenet mögött: „Kis keresztem — Hogy szereztem? — Feleljétek azt, ha kérdik: — elkopott a lába térdig." Vagy: „Azt beszélik rendjelt kaptam. — Nem vetettem, mért arattam?" Mégis, élettapasztalat nélkül is derültünk rajta. És szívesen mondogattuk magunkban a játékos szellemesség megbűvöltjeként egy-egy rögtönzését: „Adatik tudtodra óh Szász — Károly öcsém innét a — Papírról, hogy amíg te kószálsz — keresett egy poéta." Ez jobban beleragadt a gyerekagyba, mint a súlyos és magasztos Rendületlenül.

Aranyról ez a kitérő nem hiábavaló. A spontán megnyilatkozásról, rögtönzésről, nyelvi tréfáról beszélve, már Weöresnél is vagyunk. Ha nem is egészen a *Kézírásos könyv-* ...anem az ismert gyermekver- ... Igaz, a Kézírásos könyvben ...en akad rögtönzés, olyan, ami ...sz Károlyhoz szólóhoz vagy ...adémiai papírszeletkékhez kí- ...zik. Például: „Éva Ruttkay ...szes művei —, Bőrbe kötve ...ndörökre." De egészében ez a ...s-kapcsoskönyv nem ilyen ...i, sem nem őszikés kötet. Ko- ...ándor Iván könnyed és tudó- ...karakterizáló előszava vilá- ...teszi: Weöres nem tisztázat- ...asználta a szépen kötött üres ...et, hanem írásra késztető ... kéziratpapírnak. Mintegy ...t terjedelmű megrendelésnek, ...rint ennyi meg ennyi oldalt ... és némi rajzzal kell betölte- ...nie.

...lelet jegyei szerint ...ját alkotó, a továb... náló gondolatsejtel...

Az Út című ver... fegyelem az élszav... mágnesezi magáho... figyelem szavakat, ... va a vers közlés... („Minden elpattan — ... — Minden kétséges ... — Minden megérik ... ben.") Ez persze ... lélektani feltételezé... a szerencsejáték.

Mert az is lehet, ... letkezése nem enny... pozású; Weöres ... megmondani — ha ... szik rá —, hogy ... szembeszökő jelens... lására felhozott péld... da-e. Lehet, hogy a ... három megállapítás ... még leginkább a csa... (és gondolatilag m... mas) utolsó: Minden ... gyelemben, hívta életre, építette fel a vers hármas rímre alapozott szimmetriáját. De akár így történt, akár a szóvonzás a keletkezés oka, két egymást kiegészítő készség érhető itt tetten; az egyik, amiről beszélünk, a szó és képzettársítás állandó sebes mozgása; a másik — inkább szemléleti-tartalmi — a nyelvben rejlő (és egyéniségének megfelelő) költői közlendő azonnali felismerése. Nincs olyan tévútra futott mondatrész vagy verselem, amelyet Weöres ne tudna egyetlen mozdulattal helyre rántani, költői hatékonysággal ellátni, művébe beemelni.

...lebb ahó stílusra, a népies szür... realizmusra. A népesség nem akár... milyen hagyományokra tekinthe... vissza azon a tájon, ahol *Brasny... István* versei születnek. Az úgy... nevezett szegedi iskola — mely... nek Móra Ferenc és Tömörkén... István voltak a vezető képviselő... — a húszas, harmincas évek tájá... emelte irodalmi rangra az irány... zatot.

A Földvár legjobb versei is ép... pen azok, amelyek folytatják e... az utat, s közben képesek kapcso...

1982 APR 9

ÉLET ÉS IRODALOM

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1021

GONDOS ISTVÁN

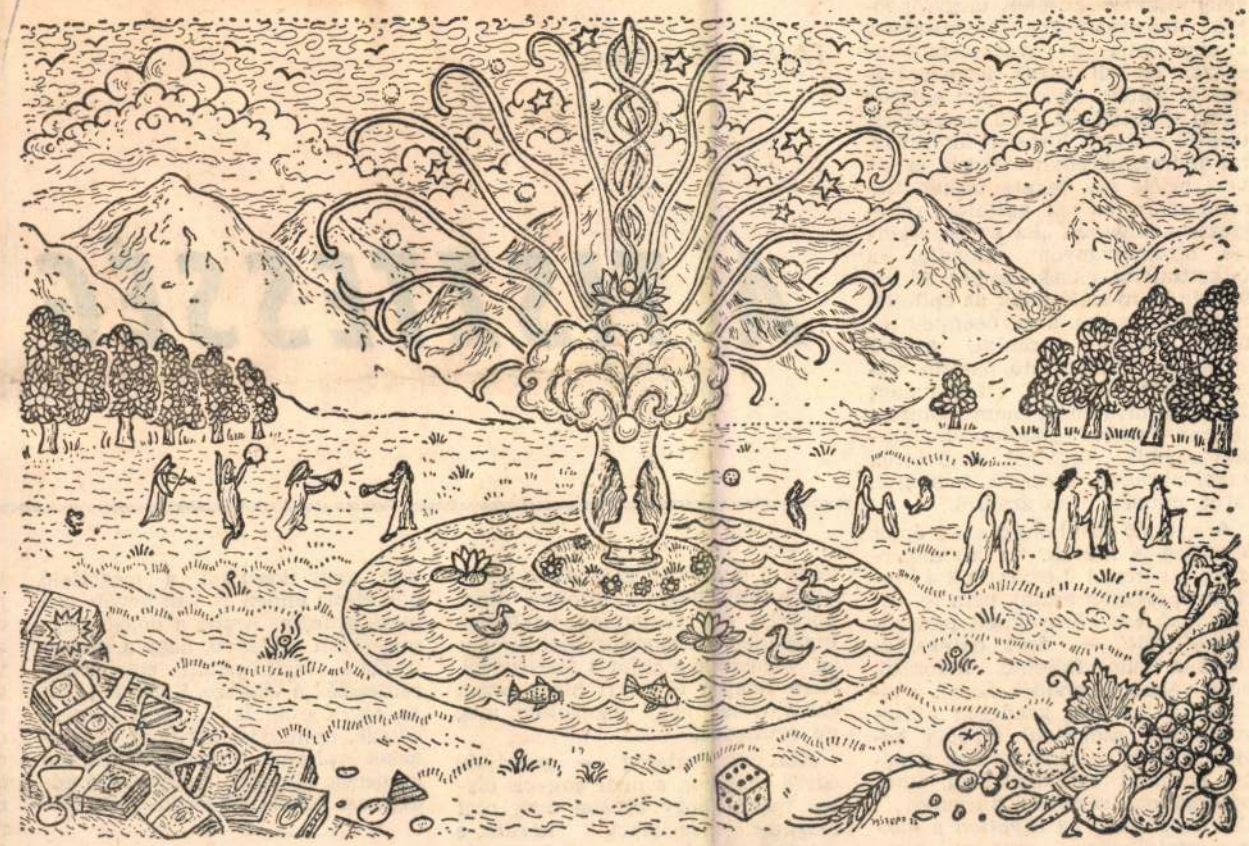

Gondos István: A körtepálinka előérzete

TAMÁS ISTVÁN:

A TI

A magasabb beosztású tisztségviselő, valamely közéleti tárgyról folyó beszélgetésünk alkalmával, amikor villa- és nyaralóépítkezésekről, családi házak létrehozásának különféle, olykor nem egészen tiszta eszközökkel való megvalósításáról volt szó, hirtelen mozdulattal az iratszekrényhez lépett, és kivett belőle egy fekete táskát. Letette maga elé az asztalra, ráhelyezte a tenyerét. „Ez az én erkölcsi bizonyítványom, mondta, és felkattintotta a táska zárját. Akkor fejezte be nyaralójának az építését. Három kis szoba, kert, beépített tetőtér, nemes burkolat, kitűnő anyagból felrakott tető, pázsitos udvar, garázs. Elegáns, kifogástalan; de nem hivalkodó, nem pompás. „Ebben a fekete táskában van minden számla. Tégláról, cementről, vakolóanyagról, mészről, tapétáról, fáról, minden deka szögről."

A nyaraló hét hónap alatt épült fel. Meg is néztük, tíz kilométernyire a várostól. Lementünk a pincébe is; faragott asztal, nem új, valahonnan egy környékbeli parasztházból való —, fent derékszögalakban futó falipolc, italokkal. Szép választék: a vidék borai, a területileg illetékes gazdaság palackozásában, azonkívül francia konyak, szovjet pezsgő, vodka, whisky, szatmári barackpálinka, tihanyi merlot, soproni burgundi... „Ez a kollekció az egyetlen a házban, amiről nincs erkölcsi bizonyítványom. A gazdaság igazgatója küldte — mérhetetlenül sok mintaitalt kap hazai és külföldi partner cégektől. Csupa szeretetből ösz-

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 MÁR 2 6.
ÉLET ÉS IRODALOM

végzi a munkáját, megunván a sok vegzatúrát, hogy a faluban nincs borbély, egy reklamáló ügyfélnek ingerülten azt mondta: menjen haza, vágassa le a haját a feleségével. Nem felejtik el neki: nincs olyan összejövetel, hogy ingerülten meg ne említenék.

Közéleti tisztaság — mondjuk, egyre többször, s nem vagyok biztos benne, hogy olykor nem régi magatartásmodelleket kérünk-e számon. Amelyek a maguk idejében érvényesek voltak, s az alapelvei mára sem avultak el, de mint a latin közmondás tartja, változik a világ, benne mi is.

vele, vagy kiszabni a megfelelő büntetést; ennek is van bevált nomenklatúrája. Ámde a dolog mégsem olyan egyszerű, hogy a büntetésskála koordinátáit egyszerűen ráillesszék a vétekre. Kicsúszik alóla, egyes szögletei felfoghatatlanná válnak, homályba borulnak. És színeket váltanak, olyan színekben kezdenek játszani, amilyeneket eddig nem ismert a „corpus juris".

Fiatalasszony, közgazdász áll a vádlói előtt. Vagy mondjuk eny-

/ 1021

Gondos István: Gondvána

GONDOS ISTVÁN

1981 SEP 5
ÉLET ÉS IRODALOM
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZIKORA KATALI

PO

PÓROS A H

Akik gondoskodó szülők nélkül maradnak, akik állami segélyre és nevelési tanácsadásra szorulnak, akiknek idegei összeroppannak az élet megrázkódtatásai alatt — azokról készül előadói ív a gyámhatóságon. Ezért halmozódnak évről évre az akták. Az iratok többsége gyermekvédelmi ügyet őriz.

Az új családjogi törvény megalkotása óta az állami gondoskodás különböző formáinak rendszere vált lehetővé. Mivel a gyermeknevelésben a család szerepe a meghatározó, indokolt esetben a tanács megosztja a szülőkkel a nevelés-gondozás anyagi terheit. A gyermekek védelmében kidolgozták a védő-, és óvóintézkedések lehetséges módozatait is. A kerületi tanácsok művelődési osztályához tartozó elsőfokú gyámhatóságnak nem az a célja, hogy megtöltse az intézeteket és az állami otthonokat kiskorúakkal, hanem hogy a családot tegye alkalmassá a gyermeknevelésre.

Rendszeres nevelési segélyt, alkalmankénti szociális segélyt adhatnak a megélhetés gondjaival önhibájukon kívül küszködőknek.

— Kezit csókolom — kopogtat egy törökmintás kendőbe burkolózott mama a gyámhatóságon —, tessék nézni, milyen szép tavaszi kabátot vettünk Mancinak a pénzből!

A hároméves, morzsányi kislány körbeforog féltett kincsében, kikerekedett szemmel lesi a hatást. A szülők Szabolcsból vándoroltak a

sok felkerekednek, előfordul, hogy két hét is eltelik, mire János újra megjelenik az iskola környékén. Amikor meghalt a nagymama, a szülők előre figyelmeztették a tanítónőt:

— Nagy temetés lesz! Okos gyerek az én Janikám — bizonygatta a mama —, minek menjen iskolába? Én se jártam egyet se, mégis jól megvagyok. A Jani fiamból is virágárus lesz.

A tizennégy éves Z. Ágnes is sokat hiányzott az iskolából, már készült a határozat állami gondozásba vételéről. Ez abban az időben történt, amikor a szeretőjéhez költözött. Szülei azzal védekeztek a gyámhatóságon, ők sem értik, kire ütött ez a gyerek, hiszen mindnyá-

gondoskodásra, ahol a családban egy fészekalja fogyatékos szellemi képességű él együtt alkoholistákkal. Ezeknek a gyerekeknek a történelmet a legnehezebb megtanítani. Időorientációs képességük kialakulatlan, nehezen, szinte kizárólag szemléltetéssel fejleszthető. Ezért a kisegítő iskolában minden történelemórán felkerül a táblára a századok sorozata az ősközösségtől napjainkig, hogy ha valakinek eltévednének a gondolatai, könnyen visszataláljon: ez a XX. század.

A tanárok akkor érzik eredményesnek munkájukat, ha valamelyik gyerekben feldereng a továbbtanulás halvány reménye. A mostani hetedik osztályból elvileg mind a tizenketten képesek már a nor-

Vk.16199 Dr.Derecsényi Dezső	477,11	4,20
Vk.123804 Szabó Erzsébet	223,30	1,80
Vk 102768 dr.Csabai István	285,67	3,53
Vk.15211 Dr.vit.Nagy Zoltán	480,54	5,03
Összesen:	3.520,03 =	35,57

F ... kell v

... an meg

... megjelöl

Igazoljuk, hogy a 16. számú hasábban feltüntetett ös

Budapest, 1943

főnök

561. rakt. szám

Gonda Zoltán

A megjében élő képzőművészek állították ki alkotásaikat az Őszi Tárlaton. Szerepel a művész visszafogott, fegyelmezett hangulatú műve.

Székelyhidi Ágoston: Őszi tárlat, őszi árnyakkal.

Hajdúbihari Napló, 1974. dec. 3.

Gonda Zoltán

rajza

Magyar Hirlap 1978/263/18

Gonda Zoltán

rajza

Magyar Hirlap 1978/303/8

Gonda Zoltán Géza

Rejta a 117. oldalon

Valóság 1977/10

Gonda János, fazekas

l.: Polgár Rózsa

Alkotói Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1980 aug 22

Gonda Zsuzsa

a népszámüvészeti alap Kiadóvállalat 1977. évi művészi naptárai egy-egy művész 13 festményét, grafikáját ábrázolja. – a művész tizenhárom tarka virág-stilizációja is látható e naptárakon. (emlitve)

Békés István: Mulandó és maradandó. Ország-Világ, 1976. dec. 8.

Gonda Zsuzsa

Rozs Endre művészek munkáját birálja Vadas József: "Képtelen diszpéldányok" c.-disztáviratokról és diszoklevelekről szóló-kritikájában: "A rózsa a DT 31, a mezei csokor a DT 32, és a szekfü DT 33 -jelü táviratokon, olyan, hogy szakillusztrációnak egyik sem elég pontos, művészetnek meg egyszerü és lélektelen másolat csupán." Ehhez még hozzáteszi, hogy bár rajzaikban nincs semmi izléstelen szentimentalizmus, de a sirra általában élő virágot tesznek, a grafikusok pedig holttá dermedt virágokat rajzolnak.
Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 13.
XVIII. évf. 15. sz. 5. lap.

Gonda Zsuzsa

Rozs Endre művésztársával együtt tervezte a "Czóbel-naptár"-at. Vadas József: "Ujévi hamiskártyák" cimmel a művészeti naptárak, a vállalati reklámnaptárak és az üdvözlő lapok tervezőit ismerteti. A "Czóbel-naptár"-ra vonatkozóan megjegyzi, hogy a két művész azzal, hogy barna hátteret adott a tompaszinü Czóbelképeknek, "durván beavatkozott a festmények kompoziciójába." Gobelin naptár-tervüket viszont elismeréssel méltatja.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 12.
XVIII. évf. 2. sz. 8. lap.

Gonda Zoltán grafikusművész

Bajan, a Galériában láthatják majd a bajaiak Kálmán Pál, Varga Imre, Gonda Zoltán művészet.

Kiállítási tervek.

Petőfi Népe, 1983. febr. 9. 5. old.

Gonda Zoltán

grafikusművész

Grafikái a Magyar Világban

Magyar Világ
1982 nov. 13.

Gonda Zoltán

Grafikusművész

Metnicke a Magyar Hírlapban.

Magyar Hírlap
1982 nov. 6.

GONDA Zoltán

grafikái: Erdélyi tükör, 1991/1.

Lubbock 73.
Ludas-halom 97.
Lugossy József 51, 57, 58, 59, 63, 73, 156.
Lui, -s 117, 155.
Lyka Károly 148.

Machina társaság 141.
Macs 132, 135, 156, -i templom 95
Magoss György 140, 159.
Magyarcsanád 153.
Magyar Földhitelint. 37.
Magy. Gazdák Szemléje 43, 45, 47, 88.
Magy. Gazda Szöv. 43.
Magy. Gazd. Tört. Szemle 46, 47, 87, 88.
Magy. Gyógyszerésztud. Társ. 142.
magyar ipar 126.
Magy. Irod. Önképző Társ. 16, 153.
Magyar János 85.
Magy. Kir. Földr. Int. 135.
Magyar Minerva 135.
Magy. Mithologia 57.
Magy. Nemz. Múz. 57, 59.
Magy. Népr. Társ. 57.
Magy. Nyelvőr 88, 133.
Mendelovics Miksa 42.
menedéklevél 145.
Menyhárt János 17, — József 34, 89, 90.
Mester-utcai templom 147.
Mezőtúr 8, 153.
meteorkő (kabai) 59.
Méliusz Péter 129, 131, 158, — arcképe 133, — sírja 25, 91, 122, 133, 151, — sírköve 144.
ménes 132.
Mérő Béla 39.
mészáros posta 144.
Mihalik József 133, 135, 136.
Mikszáth Kálmán 33.
Milesz Béla 82, 83, 85.
Millenium 33, 35, 75, 124.
Milotay István 154.
Miskolc 156.
Miskolcziné 122.
Mocsáry Miklós 156.
Molenaer 60.
Monostor 135, 141, -i árpádkori templom 95.
Montesquieu 54.
Móricz Pál 18, 37, 39, 42, 46, 47, 77, 89, 108, 143, 154, 160.
Móricz Zsigmond 18, 39.
mulatságok, mulatóhelyek 143

Gonda Zoltán grafikus és Birizdó Gabriella festőművész egyéves kiállításának
(1) (2)
an Kaba: Mív. Hár, 1984 feb. 16-26 / bev.
Székelyhidi Ágoston. Kaba [Ku.] 1984 [4] p.-ll

(1) 1953
(2) 1943

Gonda Zsursa

Disztávisatot tervezett a
Posta részére

N. N.: Virág a kvarcelek

Esti Hirlap 1969 IV. 11

MDK

Gonda Zsuzsa, grafikus

Virágos dintázinat-lapot tervezett.

– : Virág - akvarellek 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. júl. 11.

GONDÁN GERTRÚD

Éji zene

PAÁL ZSUZSANNA installációja és Gondán Gertrúd üvegmunkái Éji zene címmel november 10-ig láthatók a Fiatal Iparművészek Stúdiója galériájában (Bp. V., Kálmán Imre u. 16.) megnyílt tárlaton. A megnyitón a művészek vízi performanszt mutattak be. (K. G. A.)

MAGYAR NEMZET, 2000. OKT. 25.

GONDBERGER (Goldberger) János

gyöngyösi ábrás

(1828)

MÉrt 1995. 124.

A kiállítás megtekinthető:
1997. december 9-december 19-ig
hétköznap 14-20 óráig

Cím:
Újlipótvárosi Klub-Galéria
1136 Bp., Tátra u. 20/b.
/bejárat a Radnóti M. u. felől/
tel/fax: 320-53-80

e-mail: ARTBOX 13@C3.HU
http://www.c3.hu/artbox13

ÚJLIPÓTVÁROSI

KLUB-GALÉRIA

PINCETÁRLAT

1136 Budapest, Tátra utca 20/b.

1996 óta foglalkozom (munkám mellett) aktívan képzőművészettel. Kezdetben textil, majd vegyes technikájú képeket készítettem. Akvarellhez hasonló alapon pasztellkrétával dolgozom. Pihenésként néha számítógépes grafikákat is készítek.
1996 óta vagyok tagja a Szabad Képző- és Iparművészek Országos Szövetségének. Az alkotótelepi munkák nagyban hozzájárultak stílusom és technikai felkészültségem fejlődéséhez.
1996,1997-ben díjat nyertem a Vizuális Művészeti Hónap alkalmából kiírt pályázaton.
1996-ban részt vettem a XVI. Országos Autodidakta kiállításon. 1997-ben rendeztem az első önálló kiállítást Szentendrén.
Számomra a festészet a belső lelki világ, az egyéni gondolkodásmód és a nagyfokú kreativitási igény kifejező, megvalósító eszköze. Legnagyobb kihívás az adott technikai korlátok mellett az emberi lélek és körülöttünk lévő világ végtelen lehetőségeinek, variációinak kifejezése. Vizuális élmény nyújtása mellett gondolattársítások láncolatán keresztül szeretném önmagam kifejezni. Törekszem az emberiséget alapvetően érintő, filozofikus tartalmú gondolatok képi megfogalmazására. Érdekesnek tartom e mellett a múlt, a jövő és a számunkra eddig nem ismert világ intuitív megközelítését.
Remélem, hogy törekvéseim visszhangra találnának az Önök érzelmi és gondolatvilágában.

Gondi Magdi

GONDI MAGDI

Tisztelettel meghívjuk

GONDI MAGDI
/Hatvani Imréné/
képzőművész

kiállítására.

A kiállítást megnyitja:
BAKY PÉTER
grafikusművész

1997. december 9-én, kedden
18 órakor.

A megnyitón közreműködik:
Papp Ágnes
népdalénekes

Ötletgazda és szellemi támogató:
V. Angyal Mária és
Sz. Varga Ágnes (KABÓ)

Kortárs Galéria

A Közművelődés Háza
Tatabánya, Szent Borbála tér 1.

Szeretettel meghívjuk Önt és Barátait

1999. március 6-án 17 órára

SZ. VARGA ÁGNES
és
GONDI MAGDI
festőművészek

lépés

című kiállítására

A kiállítást megnyitja:

V. ANGYAL MÁRIA
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető 1999. március 28-áig
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

galéria
kortárs

A Közművelődés Háza, Tatabánya

lépés

MEGHÍVÓ

A kiállítás megtekinthető:
1997. december 9-december 19-ig
hétköznap 14-20 óráig

Cím:
Újlipótvárosi Klub-Galéria
1136 Bp., Tátra u. 20/b.
/bejárat a Radnóti M. u. felől/
tel/fax: 320-53-80

e-mail: ARTBOX 13@C3.HU
http://www.c3.hu/artbox13

ÚJLIPÓTVÁROSI

KLUB-GALÉRIA

PINCETÁRLAT

1136 Budapest, Tátra utca 20/b.

1996 óta foglalkozom (munkám mellett) aktívan képzőművészettel. Kezdetben textil, majd vegyes technikájú képeket készítettem. Akvarellhez hasonló alapon pasztellkrétával dolgozom. Pihenésként néha számítógépes grafikákat is készítek.
1996 óta vagyok tagja a Szabad Képző- és Iparművészek Országos Szövetségének. Az alkotótelepi munkák nagyban hozzájárultak stílusom és technikai felkészültségem fejlődéséhez.
1996,1997-ben díjat nyertem a Vizuális Művészeti Hónap alkalmából kiírt pályázaton.
1996-ban részt vettem a XVI. Országos Autodidakta kiállításon. 1997-ben rendeztem az első önálló kiállítást Szentendrén.
Számomra a festészet a belső lelki világ, az egyéni gondolkodásmód és a nagyfokú kreativitási igény kifejező, megvalósító eszköze. Legnagyobb kihívás az adott technikai korlátok mellett az emberi lélek és körülöttünk lévő világ végtelen lehetőségeinek, variációinak kifejezése. Vizuális élmény nyújtása mellett gondolattársítások láncolatán keresztül szeretném önmagam kifejezni. Törekszem az emberiséget alapvetően érintő, filozofikus tartalmú gondolatok képi megfogalmazására. Érdekesnek tartom e mellett a múlt, a jövő és a számunkra eddig nem ismert világ intuitív megközelítését.
Remélem, hogy törekvéseim visszhangra találnának az Önök érzelmi és gondolatvilágában.

Gondi Magdi

Tisztelettel meghívjuk

GONDI MAGDI
/Hatvani Imréné/
képzőművész

kiállítására.

A kiállítást megnyitja:
BAKY PÉTER
grafikusművész

1997. december 9-én, kedden
18 órakor.

A megnyitón közreműködik:
Papp Ágnes
népdalénekes

Ötletgazda és szellemi támogató:
V. Angyal Mária és
Sz. Varga Ágnes (KABÓ)

GONDI 1997

SIMÁNDY JÓZSEF

1916-1997

Nagy embert, halhatatlan művészt gyászolunk. Életének 81. évében meghalt Simándy József operaénekes, Kossuth-díjas, Érdemes és Kiváló Művész. Több mint félévszázadon át végigénekelte az operairodalom hőstenor-szerepeit, művészi élményekkel ajándékozva meg nemzedékek sorát. Ismerte az egész ország. Népszerűsége átívelt korokon, rendszereken. Az egykor volt fiatal autószerelő segéd a csúcsokon is megőrizte legjobb önmagát. Volt a lényében mindig valami nagyon egyszerű szerénység. A színpadon hősöket alakított, hazája sorsáért aggódó Bánkot, Don Carlost, vagy szerelmeseket, mint Radames, de amikor interjút adott, mindig az sugárzott ki belőle: ő is egy közülünk. Csak épp a zenés színpadon végzi napi szolgálatát. A koncertpódium sem állt tőle messze és nagyon szerette a magyar lélekkel, magyar sorssal kapcsolatos feladatokat.

Biztos vagyok benne, hogy aki nem szerette az operát, az is ismerte, hallotta és talán némiképp meg is kedvelte általa ezt a komoly műfajt. Nem egyszerű operaénekes volt, hanem a nemzet énekese, és ez csak részben következik azokból a feladatokból, amelyeket sorra megoldott, méghozzá a legizzóbb művészi hőfokon. Inkább következik abból a tiszteletből és szeretetből, amellyel őt nem csupán a szakma, de a legeldugottabb falvak közönsége is elismerte és elárasztotta.

Neki nem egyszerűen szerep volt Bánk, de hazája iránti ragaszkodó hűségének hitvalló lehetősége is. Ezt szavakban is megfogalmazta nem egyszer, de a szabadság, a hazaszeretet énekesi torkán tört elő a legplasztikusabban. Ezért forognak felvételei ma is megunhatatlan „slágerekként". Egyszerűen élt, családjától körülvéve mártonhegyi otthonában, lejárt az Apor Vilmos térre az istentiszteletekre. Botrányok, feltűnősködések elkerülték. Birtokában volt a Kossuth-díjtól az Erzsébet-díjig mindannak az elismerésnek, amellyel a nemzet hivatalos és félhivatalos elismerését kifejezhette iránta, és a jóleső érzés mellett mindig rácsodálkozott az őt ünneplőkre: hiszen ő csak a dolgát teszi!

Hangja végképp felköltözött a lemezekre, hangszalagokra, arca film- és videoszalagokra, fotókra, mondanivalója pedig más, szerencsésebb újságíróknak adott írott vagy hangos interjúkba. Simándy József 1997. március elején átköltözött a halhatatlanságba.

Hűséges hegyvidéki szomszédunk volt, akinek emlékét közterület is őrizhetné a kerületben. Például az a ma még névtelen terecske, amely a Németvölgyi út–Királyhágó tér találkozásánál áll, vagy más utca, tér, lépcső, amely ugyancsak reá emlékeztetne. Talán ő is örülne neki, mint a felé áradó szeretet minden megnyilvánulásának életében és halálában is.

Muzsay András

Vállalkozói fórum a MOM-építkezésről

A Hegyvidék előző számában hírt adtunk arról, hogy egy bajor cég megvásárolta a hajdanvolt Magyar Optikai Művek üzemi területét, s az ipari épületek helyén intézményi és lakóépületeket kíván építeni. Az építkezéssel kapcsolatos kérdéseket több fórumon beszélik meg. A lakosság és a Levegő Munkacsoport által összehívott fórumon elhangzottakat már ismertettük, a vállalkozói fórumról az alábbiakban számolunk be.

A fórumot *dr. Udvardy-Nagy István* polgármester nyitotta meg. Elmondta, hogyan illeszkedik az építkezés a környék fejlesztési terveibe. *Nagy Ágnes* építész elsősorban azt hangsúlyozta, hogy az épületegyüttesnek illeszkednie kell a kialakult városszerkezethez. Ezt követően *Szajlai Béla* bemutatta a bajor házépítő céget. Mint megtudtuk, a Bayerische Hausbau Nyugat-Európa legnagyobb ingatlanfejlesztő társasága, a Schöghuber Gruppe nevű családi vállalkozás egyik ágazata. (Jelentős a másik három ágazat is: üdítőital- és sörgyártó ágazatát a Pauliner sör, a hotel- és szabadidő ágazatát az Arabella-szállodalánc, a repülőgép-ágazatot a Bavaria légitársaság fémjelzi. Az Arabella-szállodalánc és a hasonnevű müncheni városnegyed a tulajdonos lányának a nevét viseli.) A házépítő cég párhuzamosan Csehországban és Lengyelországban is foglalkozik ingatlanfejlesztéssel (korábban Dél-Amerikában, Dél-Afrikában, Spanyolországban is építkeztek). Az ügyvivő hangsúlyozta, hogy nem olyan bevásárlóközpontot akarnak építeni, mint a Pólus Center vagy a Duna Plaza.

Bánki Attila azt kérdezte, milyen szerepet szánnak a magyar vállalkozóknak a terület gazdái? Szajlai Béla közölte, hogy a cég csupán szervező stábbal rendelkezik, s magyar fő- és alvállalkozókkal akar dolgozni. Szeretnék, ha a pályázatra olyan tőkeerős helyi vállalkozók jelentkeznének, akik nem nálunk bejegyzett külföldi cégek. Felmerült egy olyan kérdés is, hogy a cég milyen ütemtervre gondol? Az ügyvivő szerint az ÁPV Rt. úgy prezentálta a területet, hogy az ipari övezetből rögtön átminősíthető intézményi övezetté. Ha nem lesznek adminisztratív akadályok, mondta, akkor a bontás őszre befejeződik. Először a multifunkcionális (többcélú) központot építik fel, határideje: 1999 vége. Arra a kérdésre, hogy milyen közvetlen kapcsolódási lehetőség lesz a projekthez (a munkálatokhoz), azt válaszolta, hogy áprilistól elérhetők a FOTEX Plazában, faxszám még nincsen. Janicsári úr közölte, hogy megszervezik a bekapcsolódást. A

A fotók a gyár belső területén készültek

beruházási költség a metróépítkezés egyharmadát teszi ki, ezért nem csupán fővárosi kivitelezőkkel számolnak. A kerületi vállalkozók a 2. és a 3. elosztási körbe kapcsolódhatnak be, árverseny alapján.

Kovács István, a VOSZ társelnöke felszólította a meghívott vállalkozókat, hogy lobbizzanak tegyenek meg mindent, az akadályok elhárításáért. Kölcsönös információadásra van szükség, mondta, hogy működőképesek legyenek, mire megkezdődik a beruházás. *(Kérész)*

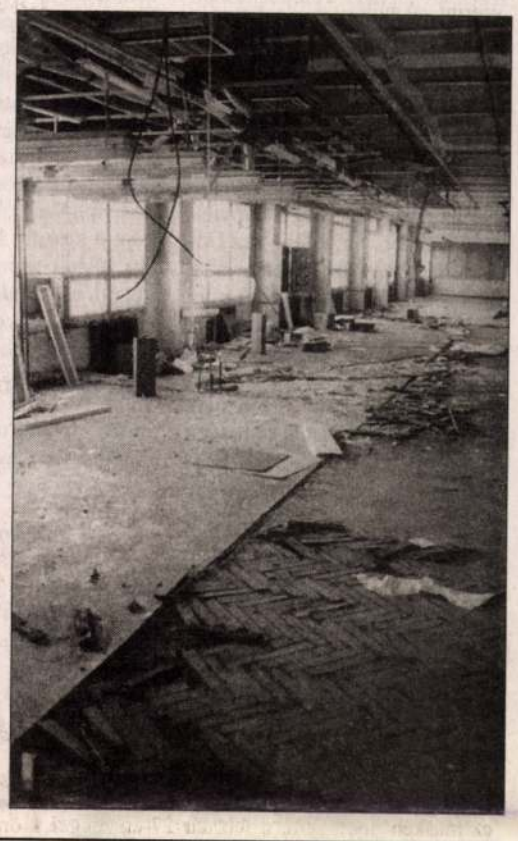

A Honvédség Fodor utcai óvodája és a kerületi önkormányzat

Öntsünk tiszta vizet a pohárba!

A Magyar Honvédség fenntartásában működik a kerületben – csodálatos környezetben – egy négycsoportos óvoda. Eredetileg a honvédségi dolgozók gyermekeinek ellátására szolgált. Az évek múlásával, a többi vállalati óvodához hasonlóan, az óvodában egyre csökkent a vállalati dolgozók gyermekeinek száma, s az üres helyekre „külsős" gyermekeket is felvettek. Az ő felvételük eleinte térítésmentesen történt, később a szülőknek fizetniök kellett a helyért, melynek összege az évek során egyre nőtt (idén ősztől ez már 17 e Ft/hó/fő).

Jelenleg az óvodába három csoportnyi, mintegy 60 gyermek jár. Közülük 53 kerületi lakos, s csak néhányan egyúttal honvédségi dolgozók gyermekei is. A Magyar Honvédségnek gondot okoz az óvoda fenntartása, ezért az óvoda vezetőjével együtt évek óta próbálnak segítséget kérni az Önkormányzattól. Nem is sikertelenül. Igaz ugyan, hogy a képviselő-testület hosszú távon nem kívánta elkötelezni magát közoktatási megállapodás megkötésével, de 1994-ben az óvoda 780 e Ft támogatást kapott a Kulturális és Közoktatási Bizottságtól, majd 1995-ben 1,7 m Ft egyszeri támogatást szavazott meg számukra a képviselő-testület. 1996-ban az óvoda fenntartója ismét felkereste az Önkormányzatot. Vezetőink azt latolgatták, hogy a Diana úton kiesett óvoda helyett „átvehetné" a kerület a Fodor utcai óvodát üzemeltetésre, s ezáltal ingyenessé tenné az óvodáztatást az odajáró gyermekek számára. A Honvédség végül is úgy döntött, hogy nem kívánja óvodáját az Önkormányzatnak átadni üzemeltetésre. Közben elterjedt a hír a Fodor utcai óvodások szülei körében, hogy az Önkormányzat felveszi az állami támogatást a kerületi lakosú gyermekek után, mégsem támogatja az óvodát, még azzal az összeggel sem, ami pedig a gyermekek után járna.

Ezúton szeretnénk tájékoztatni a kedves Szülőket, hogy ez a hír kétszeresen hamis. Egyrészt, mint fentebb jeleztük, az elmúlt években az óvoda komoly támogatást kapott a kerülettől, másrészt az Önkormányzat csak az általa fenntartott óvodákba járó gyermekek után kap állami hozzájárulást, függetlenül a gyermek lakóhelyétől. Tehát a Honvédség által fenntartott óvodába járó gyermekek után az Önkormányzat normatív támogatást nem kérhet, és nem is kap.

A Fodor utcai óvoda gondján a kerület, úgy tűnik, nem tud segíteni. Tud viszont azokon a családokon, akiknek magas a havi 17 e Ft férőhelypénz. Számukra adott az a lehetőség, hogy gyermekeiket az Önkormányzat által fenntartott óvodákba írassák, ahol az óvodai ellátás ingyenes!

Rostáné Zentai Ildikó
Oktatási és Közművelődési Iroda

A XII/3. számú Bölcsöde (Zalai út 2.) új telefonszáma: 200-5486

A Hypobank épülete

A Magyar Optikai Művek volt irodaépületével szemközt, a Sportkórháztól megvásárolt területen építenek fel a Hypobank budapesti székházát. A tervezett beruházásról *Gondos Attila* építészt kérdeztük.

– A banknak vállalati ügyfelei vannak, ezért hagyományosan nagy súlyt helyez a művészetekre és a kertkultúrára – mondta a tervező. – Tervezési követelmény az összenyitható, nagy térré alakítható földszint, mely összejövetelek, kiállítások helyszíne lehet. Nem a szokványos banki teret kell kialakítanunk pénztárablakokkal, hanem olyan miliőt, amely növényekkel, műalkotásokkal a kapcsolatteremtést, a személyességet szolgálja.

Nem sötét gránitból készülő bankpalotát tervezünk, ilyen több is épült a fővárosban, hanem egy visszafogott, fehér, semleges anyagból felhúzott épületet, sok – az átláthatóságot jelképező – üveggel. A szép harmóniaként értelmezzük.

A közületi ügyfelek miatt várhatóan kevés lesz a látogató, ezért csupán 150 gépkocsi számára tervezünk mélygarázst. A lejtés miatt ez a Győri út felől egyszintes lesz, tehát nem várható túl nagy forgalomnövekedés. Azt javasoljuk, hogy az épület Alkotás utcai oldalán ne legyen tér, mert azt úgysem lehetne használni. Az épületben tartózkodókat könnyebb épületszerkezettel megóvni az utca zajától, porától, a hidegtől-melegtől. Az épület öblösödő részét inkább a kevésbé forgalmas Győri út felé fordítanánk. A kerületi Önkormányzat mögötti parkban sem játszhatnának gyerekek, ha az a park épülete előtt helyezkedne el.

Pozitívnak tartom – zárta szavait a tervező –, hogy a kerületközpont nem telekspekuláció nyomán alakul ki, hanem városrendezés eredményeként.

K. Gy.

Új kezdeményezés a Budai MÁV Kórházban

A Budai MÁV Kórház elődje, a MÁV Szanatórium 1956-ban nyitotta meg kapuit. Az intézmény egyik legnagyobb vonzereje, hogy gyönyörű természeti környezetben – a János-hegy délnyugati lejtőjén –, erdőkkel övezetten fekszik. A hetvenes évek elején a kórház nyolcemeletes, új szárnnyal bővült. A tüdőgyógyászat mellett ma már általános-, mellkas- és érsebészeti, belgyógyászati, ideggyógyászati és klinikai rehabilitációs osztályok is működnek. *Dr. Tallósy Imre* főigazgató főorvos kezdeményezésére 1995 októberétől működik a kórház *Adjuváns Terápiás Osztálya* (ATO), ahol az aktív osztályokon már kivizsgált betegek krónikus betegség, vagy egyéb ok (elhúzódó kezelések, ápolási feladatok) miatt kerülnek elhelyezésre a szükséges utókezelői szintű kórházi ellátás céljából. Az ATO a kórház valamennyi osztályáról átveszi a kivizsgált, de még kezelésre, illetve megfigyelésre szoruló betegeket.

Az igényeknek és lehetőségeknek megfelelően az osztályra – beutalással – felvételt nyerhetnek „külső", kivizsgált betegek is. E rövid másfél év alatt időnként felmerült az igény idős, vagy valamilyen betegség miatt önellátásra nem képes betegek kórházi felügyeletére, ápolására, akkor is, amikor a kórházi ellátást a beteg állapota nem feltétlen indokolná. Ezen igények kielégítésére vállalkozik a Budai MÁV Kórház Adjuváns Terápiás Osztályán kialakított új részleg. 1997. március 1-től lehetőség nyílik ugyanis kórházi felvételre abban az esetben is, ha egy beteg otthoni ápolását, felügyeletét, ellátását a családja átmenetileg valamilyen oknál fogva biztosítani nem tudja. Ez esetben a felvétel és a TB által nem támogatott kezelés a beteg családjának kérésére történik, napidíj ellenében. A részleg 5 ággyal (1 kétágyas és 1 háromágyas kórteremben), illetve a hozzájuk tartozó szociális helyiségekkel, mellékhelyiségekkel működik.

Mit nyújt a részleg? Biztosítjuk a beteg orvosilag szükséges ellátását. A beteg állapotától függően az ellátásba speciális szakterületek konziliáriusait is bevonjuk. A fizioterápiás kezeléseket asszisztens, a mobilizálást és speciális gimnasztikoterápiás kezeléseket gyógytornászok végzik. Az osztályvezető főorvos naponkénti vizitjein tájékozódik a betegek állapotáról. A nővérek munkáját betegcentrikus szemlélet jellemzi, igazodnak a páciensek szükségleteihez, igényeihez, elvárásaihoz és azon fáradoznak, hogy önállóságukat fokozzák, illetve a lehetőségekhez mérten visszanyerjék. Az osztály főorvosa, *dr. Révész Judit* szeretettel várja érdeklődő betegek, vagy hozzátartozóik jelentkezését a következő telefonszámon: 275-3535/184-es mellék. *(J)*

Az S.O.S. Krízis Alapítvány 1997. március 11-én indította ingyenes **Válasz Vonal** tanácsadó szolgálatát, amely heti két alkalommal, keddi és csütörtöki napokon 15 és 18 óra között hívható a **240-32-66**-os telefonszámon. Válasz Vonal szociális területeket érintő problémákkal (segélyezési formák, önkormányzati, társadalombiztosítási, munkanélküli ellátások, egyéb szociális ellátások, elhelyezési formák, igénybevételeik feltételei) kapcsolatos információadásra vállalkozik. Céljaink megvalósításában önkéntes segítők részvételére is számítunk. Önkénteseink részére speciális, ingyenes tanfolyamot szervezünk, ahol elsajátíthatják a tanácsadáshoz, segítségnyújtáshoz szükséges legfontosabb készségeket, technikákat. Az önkéntesek jelentkezését, valamint egyéb felajánlásokat, javaslatokat munkanapokon 11–13 és 17–19 óra között várunk a **240-32-66**-os telefonszámon.

A pacsulit vidd magaddal locsolni, az olcsóbb, mint a víz!

Tamási Áronra emlékezünk

Századunk első felének művészetében jelentős szerepet játszott a ráeszmélés a népi kultúrára. A gyökerek keresésén át a művészet megújítása volt – különösen Kelet-Európában – az írók jelentős részének célkitűzése. Közéjük tartozik *Tamási Áron*, aki Székelyföldön, az égbe nyúló hegyek között látta meg a napvilágot 1897-ben. Szülőfaluja az Udvarhely megyei Farkaslaka, amely az 1908-as telekkönyv adatai szerint 1327 lélekszámú, erre jutott 1421 hektár szántóföld. A falu lakói – csekély számú iparos és értelmiségi kivételével – földműveléssből éltek mindig, s a történelem folyamán mint gyepűvédő fegyveresek védték az ország határait. Székelyföld 1920. június 4-étől, négy év megszakítással, a trianoni békeszerződés értelmében Románia része.

1910 nyaráig Tamási Áron falusi környezetben él, a farkaslakai elemi iskolába jár. Gimnáziumi tanulmányait a székelyudvarhelyi katolikus főgimnáziumban végzi, ahonnan sorkatonának jelentkezik, hadiérettségit tesz. Részt vesz a piavei harcokban, ahol nagyezüst vitézségi érmet és Károly csapatkereszt kitüntetést kap. 1918-tól leszerelése után jogi tanulmányokba kezd, majd azt megszakítva a kereskedelmi akadémiára iratkozik be, ahol 1922-ben diplomát kap. Ebben az időben kezd el írni. Novelláit a Keleti Újság, a Pásztortűz, az Ellenzék közli.

Bevándorló útlevéllel az Amerikai Egyesült Államokba utazik, hogy az „ígéret földjéről" egy zsák arannyal térjen vissza, amiből minden székelynek jut majd. Háromévnyi kint tartózkodása során amerikai tárgyú írásműve nem született. A visszatért író egyre jobban bekapcsolódik az irodalmi életbe. Újságot szerkeszt, *Benedek Elek* irányításával az erdélyi városokban műsoros esteken lép fel, színpadi jelenetekkel kísérletezik. Regénye, novellái sorra jelennek meg. 1929-ben Baumgartner évdíjban részesül. (Még két ízben kap ilyen elismerést.) Elmélyült barátságot sző, többek között *Németh Lászlóval, Illyés Gyulával, Féja Gézával.*

A székelyföldi román közigazgatás visszaállítása után 1944-ben a magyarság elleni atrocitások elől menekülnie kell. Budapest ostromát *Bajor Gizi* Pilsudski úti (Stromfeld Aurél u.) villájában vészeli át. 1945-1947-ig az új nemzetgyűlés tiszteletbeli képviselője, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választja (tagságát 1949-ben megszüntetik), a Nemzeti Parasztpárt kulturális miniszternek jelöli. 1949-től cenzúrázzák, kiszorítják irodalmi életünkből. A mellőzés 1953-ig tart, akkor rehabilitálják, majd egy évre rá *Nagy Imre* kormánya Kossuth díjjal tünteti ki. Tizenegy évi távollét után, 1955-ben utazhat haza először szülőföldjére. 1956 őszén ismét a közügyek szolgálatába áll, az Írószövetség társelnöke, az ő fogalmazásában fogadják el a „Gond és Hitvallás" című közös nyilatkozatot.

Életének további szakaszában sem keverte személyi sérelmeit a közügyekbe, panasz helyett írói gondjaival, örömeivel foglalkozott. Indulásától szinte élete végéig a székely falu írója maradt, aki túlzott szerénységgel hivatkozott a „tündéri" szülőföldre, amelynek egész emberségét, írói sikerét köszönheti. Adalék jelleméhez, nagyságához, hogy az 1954 tavaszán kapott Kossuth-díjból nyomorúságosan élő pályatársait is segítette.

1946 májusától 1966-ban bekövetkezett haláláig kerületünkben lakott. Nem fogadta el az Írószövetség elnöki tanácsának azt a határozatát, melyben megszavazták, hogy több író, köztük Tamási is a kitelepített volksbundisták ingatlanjaiból kertes házat igényelhet. Etikai normái kizárták ezt a lehetőséget. A váratlanul elhunyt „Nyugatos" író, *Kádár Erzsébet* Alkotás utca 51/B szám alatti lakását szerzi meg neki *Illés Endre*. Életének utolsó hónapjaiban már nagybetegen diktálta „A vadrózsa ága" című kötetét feleségének, a tavaly elhunyt *Bokor Agotának*, aki a Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársaként sokat tett, hogy az író életműve fennmaradjon.

Az idén emlékezünk meg születésének 100. évfordulójáról.

A megemlékezéseket egy emlékkiállítás megnyitásával kezdte Önkormányzatunk, ahol a látogató nyomon követheti Tamási Áron életének, írói munkásságának fontosabb állomásait. A kiállítást Helytörténeti Gyűjteményünk rendezte meg, megnyitóját *dr. Mitnyan György* alpolgármester tartotta, méltatva az író irodalmi jelentőségét. Beszédében kiemelte Tamási Áron emlékének ápolását kerületünkben, hisz névadója is egy oktatási intézményünknek.

A Tamási Áron Általános Iskola és Gimnázium meghitt hangulatú műsort adott erdélyi népdalcsokor, többszólamú Bartók kórusmű megszólaltatásával és versekkel.

A kiállítás megtekinthető a Polgármester Hivatal földszinti folyosóján.

Gonda Attila

„De hát hol a könyv, mely célhoz vezet?"

A könyv és olvasói körüli kerületi barangolásunk mostani állomásán *Vörösmarty Mihály* drámai kérdésére nem oly keserű a válasz, mint a címben idézett „Gondolatok a könyvtárban" költemény végén. A Csörsz utcai kerületi könyvtár nyugodt sziget, kicsi, de barátságos menedék az olvasni vágyóknak. A Művelődési Központ földszintjén működő bibliotéka vezetője *Mikle Györgyné,* aki 1981 óta dolgozik a házban.

– *Két éve beszélgettünk utoljára, nem sokkal azután, hogy a könyvtár önkormányzati intézmény lett. Mi történt azóta?*

– Nincs okom panaszra, mert a keresett, új könyveket folyamatosan meg tudom vásárolni, még az olyan nem olcsó sorozatot is, mint a Britannica Hungarica. Ez nagy dolog, hiszen közismertek más könyvtárak beszerzési gondjai. Kaptam számítógépet is, ami nagy segítség a feldolgozásban. Megvalósulni látszik az a régi vágyam is, hogy rendezvények legyenek a könyvtárban. Múlt év decemberében – *Dévai Nagy Kamilla* fellépésével – nagysikerű karácsonyestet tartottunk. Elindult a zenei klub, amely havonta két alkalommal jelentkezik. Az első klubestek tapasztalata bíztató, mert igen sokan jöttek el. Azt tudom ugyan, hogy törzsolvasóimra számíthatok, de azért kellemes meglepetés volt, hogy olyanok is szívesen jönnek rendezvényeinkre, akiknek otthon sokkal jobb minőségű CD játszójuk van. Öröm a közös zenehallgatás, amelyet *dr. Hársing Lajos* tanár úr fűszerez irodalmi és kortörténeti mondanivalóval, kitűnő hangulatot teremtve. Ilyen rendezvényekre alkalmas ez a kis helyiség, a klubesteken magam is azt érzem, amit többen úgy fogalmaztak: a zene hatására szinte összeér a lelkünk. Az olvasókkal együtt várom a következő összejöveteleket, amelyek márciusban, áprilisban lesznek.

– *Hogyan alakul az olvasók köre, összetétele?*

– 468 beiratkozott tagja van a könyvtárnak, de ez a szám jóval több olvasót jelent, hiszen szinte minden egyes kikölcsönzött könyvet többen, egész családok olvasnak el. Ahogy haladok a munkában, azt látom, hogy a nyugdíjasok mellett egyre több a más korosztálybeli. Annak különösek örülök, hogy nem egy olyan 40 év körüli olvasóm van, aki most jár átképzésre, és megfelelő irodalommal segíthetem őket a tanulásban, a foglalkozásváltás nem könnyű helyzetében. Azt is érzem, hogy jó néhányan kerületi polgárként értékelik a nekik nyújtott szolgáltatást, azt, hogy a könyvtár igyekszik követni a helyi lakosok igényeit.

– *Milyen könyvek a legnépszerűbbek?*

– Úgy tapasztalom, hogy nem csak a sikerkönyvek, a krimi és a könnyebb műfaj, hanem a magvasabb irodalom iránt is nagy az érdeklődés. Népszerűek a klasszikusok új kiadásai, *Irwin Shaw, Remarque* művei, keresik *Francoise Sagan* és *John Updike* könyveit is. Már a megjelenés után közvetlenül igény volt *Ingmar Bergman* új kötetére, jó, hogy meg tudtam venni. A különböző iskolatípusok kötelező és ajánlott irodalmából elég nagy a választék, felkészülök a verselemzéseket és történelmi munkákat kereső diákok rohamaira. Van olyan „gyerekem", aki itt készül a felvételire, és nekem is nagy öröm, amikor jön a jó hírt újságolni, a segítséget megköszönni.

– *Végülis minden új könyvet be tud szerezni?*

– Az általánosabb érdeklődésre számot tartók közül a legtöbből veszek egy-egy példányt, de természetesen ügyelek az arányokra. A szépirodalom mellett néhány szakkönyvet, filozófiai, művelődéstörténeti vagy éppen műszaki munkát is beszerzek, mert a konkrét kívánságok kielégítése mellett a könyvtár állományának tudatos bővítése alapvető szakmai feladatom.

– *Egyedül dolgozik a könyvtárban, ahol a körülmények ugyan nem rosszak, de bizony ráférne már a helyiségre egy alapos felújítás. Mégsem panaszkodik, inkább további terveket sző. Honnan tölti fel saját optimizmuskészletét?*

– Az olvasók naponta visszaigazolják munkámat. Jó, hogy ilyen családias jellegű a mi könyvtárunk, minden olvasót személyesen ismerek. Körülbelül azt is tudom, hogy ki milyen olvasnivalóra vágyik, de most még egy külön dobozt is kitettem, ahová az olvasók a kívánságaikat bedobhatják egy cédulán. Egyfajta kívánságnak máris eleget tettem: folyóiratot, színes heti- és havilapokat kölcsönzök – ha már ennyire keresettek, miért tartsam zárt szekrényben? Ilyen egyszerű dolgokra is alapozom az optimizmusomat, meg arra, hogy nem csökkent, hanem nőtt az olvasók, a könyvtárhasználók száma. Meggyőződésem, hogy ennek nem csak a könyvek magas ára az oka, hanem az is, hogy az olvasás hamarosan reneszánszát fogja élni. A felújítás valóban ránk férne, mert magam látom a legjobban, hogy kopott falaink mennyire elütnek a Művelődési Központ más helyiségeitől. Szerencsére van remény a tatarozásra.

Hámory Gabriella

Húsvéti emlék

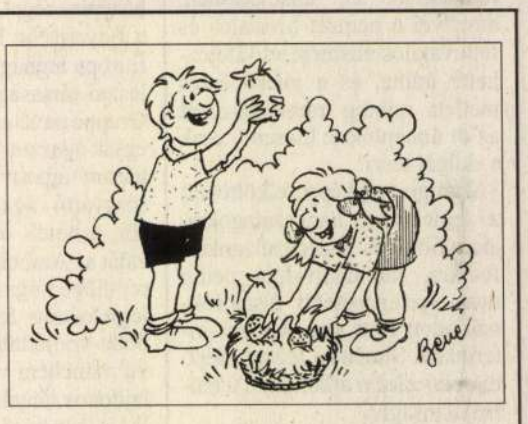

Akkor történt, amikor gyerekeim még kicsik voltak. Annyira kicsik, hogy még hittek a mesében, hittek a húsvéti nyúlban, lelkük tele volt valami nagy csodavárással, ártatlan gyerekszemük rácsodálkozott erre a számukra érthetetlen világra.

●

A húsvét nálunk mindig nosztalgiaünnep volt. Úgy zajlott le, ahogy gyermekkoromban, sőt még talán szüleim és nagyszüleim gyermekkorában is. Azt akartam, hogy az én családom is érezze azt a boldogságot, amit én éreztem egészen addig, amíg a háború és az azt követő rendszer szét nem rombolta ezt az ünnepet a lakóházunkkal együtt.

A szépen megterített ünnepi asztalon főtt sonka illatozott, reszelt tormával, kemény tojással, puha, friss kenyérrel, a csészékben aromás, citromos tea párolgott.

Reggeli után a gyerekek kiszaladtak a kertbe megnézni, hogy hova tojt a nyúl. Nem kellett sokat keresgélni, még előző este kikészítették neki a vesszőből font kosarat, kibélelve puha szénával. És reggelre megtelt a kosár csokoládé-tojással, cukorkával, apró játékokkal, – mindegyikből kettőkettő egyforma, mert azt még egy nyúl is tudja, hogy a gyerekek szeretnek összeveszni az ajándékokon.

Délelőtt megnéztünk egy mesefilmet a moziban, délután pedig kirándulni mentünk a budai hegyekbe, élvezni a tavaszi napsütést, a madárdalt, az első virágokat. Boldog élményekkel tértünk haza. Akkor még nem gondoltam, hogy e nap másról is örökké emlékezetes marad számomra.

●

Egy hétig tartott a jó idő, aztán gyülekezni kezdtek a felhők, egyre jobban beborult, és éjszaka kitört a vihar. Dörgött, villámlott, és úgy zuhogott az eső, mintha dézsából öntötték volna. Még reggel is nagy tócsákban állt a víz.

Munkába menet furcsa dolgot pillantottam meg a kerti kapuhoz vezető úton: a gyalogfenyő alól kimosott földben színes sztaniolpapírba csomagolt csokoládétojások csillogtak.

Anyám rejtette őket a fenyő tövébe. Meglepetésnek szánta, még nekünk sem szólt a dologról, aztán a nagy ünnepi izgalomban megfeledkezett róla. Egy hét alatt a nap melege szétolvasztotta, az eső eláztatta őket. Hasznavehetetlenné váltak.

Amíg nem voltam férjnél, anyám is kénytelen volt dolgozni. Kézimunkázott: látástól vakulásig varrt, kötött, – öreg, rossz szemeivel, vörösre dagadt csuklókkal, hogy kiegészítse azt a kis jövedelmet, amit én fiatal, kezdő munkaerőként kerestem. Ebből a megtakarított pénzből vette az ajándékot.

Ha a szívemből téptek volna ki egy darabot, az sem fájt volna jobban, mint amikor a csokoládét a szemétbe kellett dobnom, amit édesanyám keserves munkával keresett meg.

Ma már az unokáim is nagyobbak, mint akkor a gyerekeim voltak, de ezt a húsvétot sohasem fogom elfelejteni.

(Pálfiné)

Baranyi Ferenc

ZONGORASZÓ

Valaha évekig tanultam zongorázni a ceglédi zeneiskolában. Talán nem is voltam egészen tehetségtelen. Ám jó néhány technikai feladatot nem volt türelmem kigyakorolni – s ezért szép lassan pánikba estem. A türelem hiányát a tehetség hiányának kezdtem hinni, emiatt aztán a hangszer inkább ijesztett, mint vonzott.

A zongorán ugyanis a leütött hang végleges. Nem lehet meg nem történtté tenni. Hogy erősen vagy halkan, melegen vagy keményen szólal-e meg – ez teljes mértékben a hang leütőjétől függ. A leütés után viszont nincs visszaút. A hang utólag már nem árnyalható, dinamikája sem korrigálható. A pedál megkésett lenyomása vagy eleresztése is csak köpönyeg az eső után.

Az olasz *Cristoforinak* a tizennyolcadik század elején esze ágában sem volt új hangszert feltalálni. Ő csak a csembalónak akarta megadni a modulációs billentés lehetőségét. Hangszerét még így is nevezte: gravicembalo con pian e forte, azaz csembaló halkkal és erőssel. Innen a zongora mai olasz elnevezése: pianoforte. (Nálunk kezdetben a német eredetű klavír elnevezés volt használatban egészen a nyelvújításig, amikor is megszületett a roppant találó „zongora" szó.)

Cristofori tehát nem feltalált, csak újított. Ám ezzel az újítással a hangszeres előadóművészetnek új ágát teremtette meg, amely rövid idő alatt oly nagyfokú népszerűségre tett szert, hogy tömegeket vonzott a hangversenytermekbe. Divatba jött a koncertező zongoraművész figurája, kiváltképp, amikor zseniális hazánkfia, *Liszt Ferenc* járta Európát, aki – Vörösmarty szerint – „hírhedett zenésze" volt a világnak.

Miért is jutott mindez eszembe? Talán mert Dolcsit hallgattam a napokban, aki elsősorban ennek a kerületnek a lakója, mégha szülei árván maradt, második kerületi otthonában tölti is ideje legnagyobb részét.

Dolcsi. Másoknak *Failoni Donatella* zongoraművésznő. A nagy olasz karmester, *Sergio Failoni* lánya. Sokan mondták: könnyű egy ilyen lánynak zenei karriert befutnia, hiszen apja nimbusza szinte taszítja előre a pályán! Szerintem éppen ettől volt nehezebb Dolcsi útja. Nemcsak a felvállalt művekkel kellett technikailag megküzdeni, de lelkileg ezzel az ostoba vélekedéssel is.

Ama nemes harcot megharcolta. Szerényen, látványos pózok nélkül, szolgálatkész tehetséggel szólaltatta meg mindig – és szólaltatja meg most is! – a zongorairodalom remekeit.

Ám a zongora nemcsak a koncerttermekben lett jelentős tényező, hanem a polgári otthonokban is. Sőt, a szórakoztató zene területén is komoly szerephez jutott. A jazz-zongorista és a bárzongorista éppúgy lehet manapság sztár, mint a popénekes.

Van azonban egy szőke fiú – *Richard Claydermann* a neve –, aki rendkívüli ügyességű kötéltáncosként képes egyensúlyozni a komoly- és a könnyűzene között tátongó szakadék felett. Klasszikus zongoradarabokat és más komolyzenei műveket változtat át kávéházi „smúz" zenévé, kitűnő ízléssel, biztos technikával és szalonzenekari segédlettel. Egyesíti magában a koncertező zongoraművészt és a bárzongoristát. Lemezei jó két évtizede már a legkeresettebb cikkek közé tartoznak, budapesti vendégszerepléseire is ezrek zarándokoltak el.

Nemrég *Richard Claydermann varázsa* címmel egy öt CD-ből álló válogatás jelent meg tőle. Jogos a cím, ez az elzászi fiú valóban varázsló. Kizongorázza az idegeinkből a feszültségeket és rövid időre még azzal az illúzióval is megajándékoz bennünket, hogy boldog emberek vagyunk...

FELHÍVÁS Kérem azt a kedves ügyfelemet, akinek a német kakukkos órájába új sípokat is tettem, **rendkívül fontos ügyben,** sürgősen keressen fel, vagy hívjon a 115-1009, 213-6009-es számokon. Az órát 1997. február 20-án (csütörtökön) vette át az Ugocsa u. 3. alatti üzletemben. Tisztelettel és köszönettel: *Bödöcsné Oláh Mária*

Gondos Attila épitész

KOLTAI TAMÁS: **Színház**

A vámpír arca

A személyiség számít.

Néhány nap elteltével próbálok visszaemlékezni a *Nosferatu org.* című különös szeánszra (amíg néztem, különösnek tűnt), de csak Halász Péter szellemarca rémlik föl. Rémarc. Mozdulatlan, hófehér. Mimika nélküli. Nyaktól lefelé a testet sötét, zárt ruha fedi, belevész a fekete háttérbe, csak a szögletesre faragott fej, az üveges tekintet, a halott arc él. Nem tévedés, nem paradoxon. Él a halott arc. Körülötte a színház halott.

Halász srégen közlekedik. Vonul, nem lépked. Könnyedén, lassan és fenyegetően siklik. Föltűnik egy gótikus ablakban. Eltűnik a takarásban. Mintha nem volna teste. Asztráltest. Virtuális test. Nem úgy, ahogy manapság megszoktuk. Ma mindenhol virtuális testeket látunk, főleg a televízióban, mondta nemrég egy okos ember (mellesleg író és rendező), egyedül a színházban vannak valóságos testek. A színész valóságos testét tünteti el Halász, ami igazi mutatvány, testmágia, varázslat, méltó egy szellemi lényhez.

Nosferatu persze nem szellem, hanem vámpír, noha az előadásban más néven mutatkozik be. A vámpirológia azonban színházilag közömbös. Nosferatu vagy Drakula, a (név)rokonság, az életrajzi háttér, a filológia és a filmológia a néző szempontjából mérhetetlenül *smafu*. A műveltség még senkit nem tett nézővé. Senkit nem érdekel a Shakespeare-drámák romlott fóliója, vagy az özvegy Karnyónét játszó színésznők neve ábécé sorrendben (beleértve a híres ügyelő első feleségének nagymamáját, aki a háború elől emigrálván a dél-perui Eldoradóban egyszer eljátszotta egy vasárnap délelőtti jótékonysági matinén).

Szerényebben: engem nem érdekel. Nem azért ülök be a színházba, hogy pótoljam színháztörténeti hiányosságaimat vagy fölfrissítsem vámpirológiai ismereteimet. Hanem hogy bekerüljek egy gondolati és érzéki körbe, amelyet a színpad és a nézőtér együtt hullámzása zár rövidre.

Mostanában sok huncutság zajlik színház címén. Sok zajos képmutogatás, sok üres handabanda adja el magát újító kép- és gesztusnyelvnek. Sületlenségek szelleme lebeg komoly színpadok fölött, olykor nemzetközi turnén.

Nem Halászról beszélek. Halász súlyosan karizmatikus alkat, szuverén és zabolátlan egyéniség, hiába kívánnánk látni klasszikus szerepben, Richárdként vagy Tartuffeként, őt az ilyen hagyományos hívságok nem érdeklik, kitaposott drámák útját járni, rendezői koncepcióhoz alkalmazkodni (vagy ilyet reálni) nem az ő kenyere. Őt ki kell találni. Ha ő nem találja ki magát.

Nosferatu köré bűvös látomást képzelek. Vagy történetet. Legalább egyiket a kettő közül. Vagy horror picture show-t, vagy épkézláb sztorit, vagy öncélú víziót, nonszensz lidércnyomást, kísértethistória-paródiát – vagy furfangos, szofisztikált, okos mesét.

Vagy–vagy.

Az nem megy, hogy minimális szellemi energiából összetákolunk valamit. Lapos történetet járványról, egy orosz vérszívóról, aki mint kísértet járja be Magyarországot, le is telepedne (talán mert olcsóbbak az ingatlanok), s rászomjazik az ingatlanügynök feleségének vérére, miközben a kórházban terjed az epidémia. Ha jól értettem. Nem biztos, mert már menet közben elvesztettem a fonalat, vártam *a nagy bummot*. Jött is Halász, többször. Mint egy fekete mágus, egy Lucifer, egy Voland. Hej, klasszikusok! Előadás közben, üres óráimban Bulgakov szellemét idéztem. A lenézettét. Aki még tudott sztorizni, és volt fantáziája.

Fölver néhány képzeletdús részlet a Trafóban. Bozsik Yvette, amint csonttalan mozdulataival rémfilmek holtsápadt leányalakjait idézte. Szellemes koreográfia Csajkovszkij-keringőbetétre. Najmányi vertikális építkezése, utoljára 1962-ben láttam hasonlót Siki Emiltől a Madách *Hamlet*ében, csak ott mindig máshol törtek át a falon az ablakok. Kari Györgyi mint a Démon perszíflázsa. Egy foszforeszkáló palást a *Csillagok háborúj*ából Kun Vilmos hangján.

A részletek megmaradnak. Csak a Nagy Egész vész kődbe az előadás másnapján.

(Nosferatu org. – Trafó)

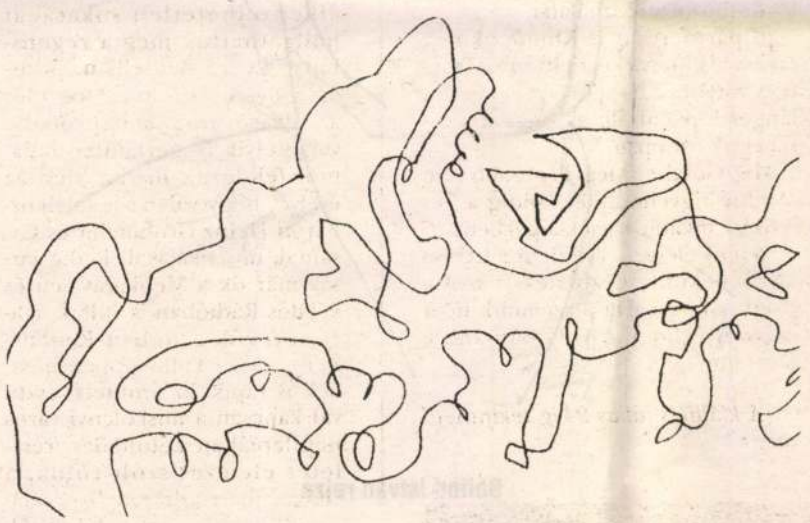

Podmaniczky Szilárd rajza

KÁLLAI GÉZA: **Építészet**

A Lurdy-ház

Dinamikus fejlődést ígér a legbelsőbb Ferencvárosnak a Lágymányosi híd. Ennek a még csak jeleiben látható átalakulásnak vezérmotívumául pedig a Mester utca és a Könyves Kálmán körút határolta saroktelken épült üzlet- és irodaház ajánlkozik, gránit-, alumínium-, üveghomlokzatával.

Három, egymástól független funkcionális egységből áll, összterülete majd százezer négyzetméter. Földszintjén és első emeletén százhetven üzletből, presszóból, vendéglőből álló bevásárló- és szórakoztatóközpontot helyeztek el, hogy a három magasabb szint csak irodáknak szolgáljon. Jóllehet az üzleti szintek is többhelyt felvonókkal kapcsolódnak az irodaterekhez, ha egy sztármenedzser ki akarja kerülni a flippereket zörgető törzsközönséget, az utcáról nyíló előterekből induló panorámafelvonók egyenest az irodájába repítik. Az is már első rátekintésre észrevehető, hogy a terek, szerkezetek kialakításánál arra törekedtek, hogy rugalmassá tegyék az egyes irodahelyiségek lehatárolását és belső kialakítását. Ezt is szolgálja az emelet- és épületrészek külön bejárata, ami lehetővé teszi a kisebb bérlemények átjárás nélküli megközelítését. Bérbe is vették az üzletek és irodák utolsó négyzetcentiméterét is, ami a mai viszonyok közt – és árak mellett – nem kevés.

Ugyanakkor azt is észre lehet venni, hogy Gondos Attila építész – amennyire tehette és egy ilyen épületben lehetséges – egységességre törekedett, ami nem minden mostanság épült üzletközpontban valósul meg. A megszámlálhatatlan belső portál anyagában, szerkezetében, formájában egységes, s a bérlőknek csak a felső egy méteren szabad egyénieskedő cég- és reklámtáblákat elhelyezni. Nem idegen a tíz mozi előteréül szolgáló felfüggesztett vasbeton szerkezet, de túlzásnak látszik *ehelyt* a csiszolt üveglapokkal átlátszó lépcső. A kínos tisztaságot szolgálja a sok nemes anyagú burkolat is, bár ugyancsak túlzásnak látszik a mozikban és előtereikben alkalmazott színes szőnyegpadló. Külső szemlélőnek feltűnik az is, hogy milyen nagyvonalúan bánnak az alapterületekkel. A tizenöt vendéglátó és a szórakoztatóközpont szinte szellősen tágas, akárcsak a világcégek bérelte üzlethelyiségek sora. De elegánsak a maguk nemében a kis üzletkék is, amiknek sorát látva nem tűnik komolynak az üzletközpontoktól lehetetlenüléssel fenyegetett kiskereskedelemért érzett – és politikától nem független – aggodalom. Hiszen – miként a többi üzletközpontban – itt is sok kis szolgáltató és kereskedő működik eredményesen. Bár – valljuk be – hogy miként sikerül ez nekik, azt nem tudjuk.

Kerttervezők szépen rendezték az ezerötszáz gépkocsinak szolgáló felszíni parkolót, és tágas a további hétszázötven kocsit kiszolgáló mélygarázs is.

Az egész épületen látható korszerű, sőt előremutató építészeti, szerkezeti megoldások, a nemes anyagok a funkcionalitáson túl exkluzivitást is kölcsönöznek az épületnek, amit – mint azt az előzőekben jeleztük már – ebben a városrészben ma még *kissé túlzásnak* is lehet tartani. Az építészet és a mélylélektan csak szűk határterületen érintkezik, de az épületben okozott sok-sok kár, a letört kilincsek, kiszakított lámpák, kapcsolók, az összerugdosott falak arra mutatnak, hogy a megrendelő és az építész nem figyelt eléggé a hely *imperatívuszára*. Mert ha valaki egy tégláig lepusztult *franzstadti* szoba-konyhából belép az áruház csillogó-villogó terébe, és zsebében a (leadózott) minimálbérrel egy kosztüm, vagy egy öltöny árlapján hatjegyű számot lát – mit mondjak? –, nem csoda, ha a falat kaparja.

HALÁSZ PÉTER:

Szegény János úr

Dramma giocoso, azaz vidám színmű a *Don Giovanni* Mozart választotta műfaji megjelölése. Két irányból határol el ez a „vidámság": az *opera seria* fennkölt komolyságától éppúgy, mint az *opera buffa* eredetileg a vásári komédiában gyökerező humorától. Igaz, ott vannak a *Don Giovanni*ban is a hagyományos komikus típusok örökösei: Leporello, a szolga, Donna Elvira, az elhagyott asszony, meg Zerlina és Masetto együgyűen józan paraszti párosa. De a *Don Giovanni* persze éppen amiatt az, ami, ahogyan elemelkedik ezektől a sablonoktól.

Nyilván a metafizikai értelmezések túltengését ellensúlyozandó lett divat manapság a komikus elemekre ráirányítani a figyelmet. Az Esztergomi Várszínház előadásának tengelye azonban már-már veszedelmesen elhajlik a bohózat irányába. Szilágyi Gábor rendezésében gazdagon buzognak az apró gegek, valósággal feszül benne az igyekezet, hogy kizökkentsen a nagy művel való találkozás révén esetleg felsejlő emelkedettségből.

Egyszerre izgalmas és bosszantó értelmezést kínál, ami alaposan elváltoztatja az opera megszokott arculatát. Hogy néhol tényleg rá sem ismerünk, abban persze része van a jelenetek cserélgetésétől sem visszariadó rendezői önkénynek is. Nem fogtam fel, mi szükség volt a második felvonás kezdetének összekuszálására, viszont – szentségtörés ide vagy oda – kimondottan szerencsésnek találtam a *Pezsgőária* áthelyezését a *Szextett* utánra. Ezáltal Don Giovanni jelenlétének legintenzívebb megfogalmazódása éppen hiányának tetőpontján harsan fel, és így betétszerű portré helyett dramatikus szerepet kap az ária.

Szegény Don Giovanninak el is kél ez a többlethangsúly, hiszen máskülönben jócskán megcsappan a tekintélye. Egy Don Giovanni, aki orvul szúrja le a Kormányzót, és a kórus irigy bámulatától övezve teperi le Zerlinát, túlságosan aljas és közönséges ahhoz, hogy bűne vagy szenvedélye méltóságot kölcsönözzön számára. Láttára igazat kell adnunk Leporello szókimondásának: ő egyszerűen csak gazember. Erről a súlytalanná vált fickóról egy percig sem gondolnánk, hogy ő irányítaná az eseményeket, hiszen csak kényszerűen vergődik a körülötte kavargó nők hálójában. Nem csoda hát, hogy pokolra jutása után az opera többi szereplője felszabadult ünneplés helyett dühödten a Kormányzóra támad: megbocsáthatatlan, hogy elvette tőlük kedves játékszerüket.

Ügyesen illeszkedik a produkció sajátos környezetéhez. Nem tudom elhessegetni a gyanút, hogy Szilágyi saját előadásának szituációját is persziflálja, és mintha egy alkalmi társulat *Don Giovanni*-bemutatójának paródiáját akarná megrendezni. Diadalmaskodik a valószerűtlenség, azaz lépten-nyomon lelepleződnek a színpadi konvenciórendszer képtelenségei. Az esztergomi színpad zsebkendőnyi terében felesleges lenne bármit elrejteni, csak azt nem venni észre, aminek látványától elfordítja a fejét az ember. Közvetlen testközelből, felülről nézünk a szereplőkre, s ez a látószög még tovább erősíti a játék koreográfiájának szándékolt mesterkéltségét. A szűk dimenziók – például éppen a *Pezsgőária*ban – a kőfal magas párkányának bevonásával tágíthatók, noha ennek távolsága végzetes a zenei koordinációra nézve. Szép, ahogyan a még alkonyi fényben kezdődő előadásba észrevétlen lopóznak be a mesterséges világítás effektusai.

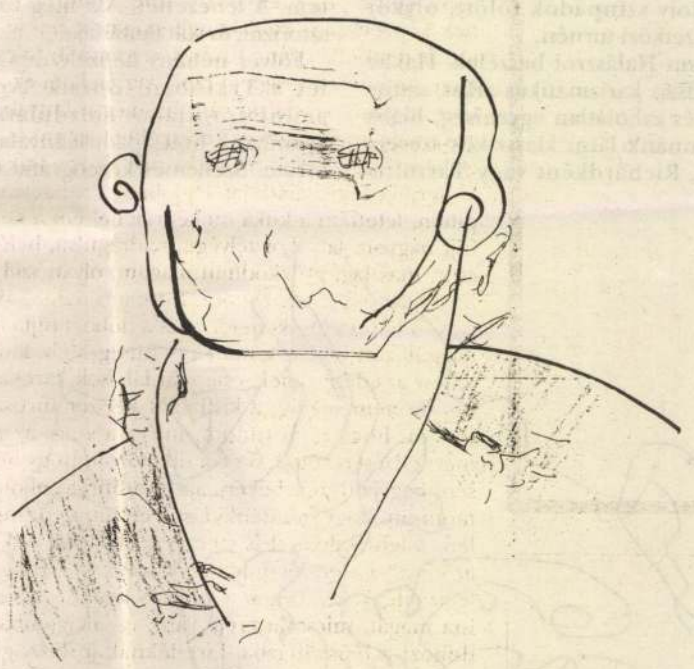

Bálind István rajza

Szilágyi rendezői tehetségét dicséri, hogy szereplői, a kísérletezgetéstől hagyományosan idegenkedő énekesek, szemlátomást szívesen és jókedvűen engedelmeskednek szándékainak. A gárda igencsak sokszínű, neves operaházi művészektől a főiskoláról tán még ki sem lépett ifjakig terjed a skála. A középpontban úr és szolga párosa, Bátki Fazekas Zoltán és Gábor Géza áll. E két fiatal, gondosan formált, de még érlelődésben lévő férfihang teherbíróan hordozza a produkció fő súlyát. Bátki Fazekas alakját olyasfajta fenyegető, sötét aura övezi, amellyel akaratlanul is felértékeli az ebben a konstellációban Don Giovannira kirótt szerepet. Gábor Gézának nincsenek ilyen titkai; Leporellója kicsit bumfordi és nagyon közvetlen, otthonos a játékban, pedig ő érti a legkevesebbet abból, ami körötte történik. Csavlek Etelka finoman affektált és mégis őszintén szívszorító Donna Elvira, Farkasréti Mária Donna Annája az egész előadás szelleme fölé emelkedik erőteljes drámai töltésével. Pető József mamlasz Ottaviója a legbájosabban karikírozott figura, noha kezdetleges zenei képzettsége messze nem jogosítaná fel szólistaszerepre. Kozári Andrea egészségesen közönséges szubrettkönnyedséggel adja Zerlinát, Martin János pedig rutinos biztonsággal Masettót. Igen jól énekelt a kis létszámú, tinédzserkorban járó kórus. Sinfonietta Hungarica álnéven lépett fel a színpad jobb felén elhelyezett, a lehetséges minimumra csökkentett létszámú zenekar. Csányi Valéria heroikus erőfeszítéssel, helyenként még könnyedséget vagy erélyt is sugalló módon törekedett egybefogni az együttes játékát, és saját biztonságával nemegyszer sikerült elfeledtetnie, hogy a hangzóteljesítmény épp csak súrolta az elviselhetőség határát.

(Mozart: Don Giovanni – Esztergomi Várszínház, július 3.)

(a szerző zenetörténész)

MUZSIKA

a júliusi szám tartalmából

Kovács Géza a médiatörvény és a közszolgálati médiumok viszonyáról, a média zenei műsorairól

Devecseriné Huszár Klára emlékezik

Fodor Géza: *Mért mindig a régiek?* (Wagner-felvételekről)

Tallián Tibor: *A bűn birodalma* (a *Borisz Godunov* az Operaházban)

Részlet Somfai László *Bartók Béla kompozíciós módszere* című könyvéből

Fotográfia

LUGOSI LUGO LÁSZLÓ:

...ló perspektívák

MDK

Gondos Imre

A balatonföldvári Széchenyi-emlék pályázatát Radnai Béla szobrászmüvésszel közösen nyerték, és az emlék elkészitésével is öket bizták meg.

Cikk: Széchenyi-emlék Balatonföldváron.

Vállalkozók Közlönye, Bp.1907.márc.20.7.o.

MTA

Gondos Imre

Magy. Épitőművészek Szöv. közgyülése.

Vállalkozók Közl. 23.sz. 1908. jun. 3. 4 l.

M.D.K.

Gondos Imre müépitő

"A Kiss Ernő szobor alapzata megalkotója."
A könyv méltányolja az alépités architekturájának egyszerüségét, amellyel érvényre juttatja a szobrász müalkotását.

Hegedüs János: Kiss Ernő az aradi vértanu hős emléke. Nagybecskerek. 1906.
107. lap. /Gondos I. fényképe 104-105 l. között/

Gondos Imre, HDK

ki Istók Jánossal együtt pályázott,-

jutalomban részesült.

A Barthá Miklós-pályázat eredménye. -Pesti Hirlap
1908.máj.10.

MDK

Gondos Imre,

jutalomdijban részesült.

Közösen pályázott Istók János szobrásszal.

A Bartha -szoborpályázat. 1908 Máj.13.

MDK

Gondos Imre épitész

Rákóczi-siremlék tervpályázata. Épitő Ipar, 1909, okt. 3. 362 l.

M.D.K.

Gondos Imre

és Radnai Béla művészek pályadijnyertes művét hozza a lap "gróf Széchenyi Imre Balatonfőldváron felállitandó szobra" cimmel.

Magyar Salon, Bp. 1906. május hó. 44. kötet 596. lap

M.D.K.

Gondos Imre

A "Képzőművészet" c. rovat adja hirül, hogy a művész beküldte pályamüvét a Bartha szoborpályázatra.

Szinház és Elet, Bp. 1908. május 1o. VI. évf. 2o. sz.

MNK

9. Gondos Imre építész

Radnai Béla- és Pongrácz Szilárd szobrászokkal közösen vett részt a pályázaton.

A Rákóczi emlékmű tervpályázat.
Vállalkozók Közlönye. Bp. 1909 okt. 6. 6.l.

MDK

Gondos Imre épitész

A szolnoki Damjanich-szobor épitészeti részét tervezte.

Magyar Iparművészet, 1907. 223.l.

Comdos lare epitess

A szolnoki bemjanich-szobor epitesenek
részét tervezte.

Magyar Iparművészet, 1907. 253.l.

MDK

Gondos Imre épitész

Magyar Épitőmüvészet 1908.5.sz. 28.l.

MDK

Gondos Imre épitész

Vasárnapi Ujság 1912. 59.évf. 21.sz.

419.1.

MDK

Gondos Imre épitész

Damjanich tábornok szobra. Szolnok város számára készitik: Radnai Béla szobrasz és Gondos Imre épitész. Repr.

Uj Idők, 1906. jul. 1. 27. sz. XII. évf.

MDK

Gondos Imre építész

A szolnoki Damjanich-emlék mintája. Tervezte Radnai Béla szobrász és Gondos Imre építész. Repr.

Magyar Iparművészet, 1907. 4.sz. 199.l.

MDK

Gondos Imre műépitész

Damjanics tábornok szobra./ Szolnok város számára készitik:Radnai Béla szobrász és Gondos Imre műépitész./ Repr.

Az Aradi Közlöny nagy képes naptára.1907.

MDK

Gondos I.Imre épitőművész

A szolnoki Damjanich-szobor./Radnay szobrászművész és Gondos I.épitőművész műve./ Repr.

Ország-Világ 1912.máj.26.XXXIII.évf.22.sz.

Gondos Imre

épitett

1

Csikvtemplenom

187. l.

Majthényi Mihály, kamarai elnök, ark.

III. 35.

Gondos Imre

epitesz

Trod

Épitő Ipar

1913. 318. l.

(A budai zsidó templom tervpályázata, képpel és alaprajzzal.)

Gondos Imre

nobrány

l.

Liber Bpest nobrai

306 l.

oktatásügyi minisztertől.

927 A 9

MAGYARORSZÁG

Bizottságának

Budapest

Arena ut 41

Gárdos Aladár és

Gondos Imre

KIÁLLÍTÁSOK ÉS SZOBORAVATÁS. Május 28-án leplezték le Sátoralja-Újhelyen Kossuth Lajos szobrát, Gárdos Aladár szobrász és Gondos Imre építész művét.

Művészet 1911. 273. l.

~~Alabárd-gyűjtemény a sümegi~~

~~múzeumban VI. 138~~

Gondos J. Imre

mnépítész
a szolnoki Damjanich-
szobor architekturájá-
nak tervezője,
arczeje repr.

Ország-Világ
1912. 22. sz.

PÜNKÖS

SZÍNES MŰM

1912

1907: Szécsényi emlék Kőrédve (Radnai Bélával) I. díj és bevétel

1908: Bartha-ka szobor (Ustár J.-vel) jutalom

1909 résztvett a Rákóczi-emlékmű törop.

Gondos Imre, építész Budapesten. Több szobor építészeti részét tervezte. Az ő és Gárdos Aladár műve a sátoraljaújhelyi Kossuth-szobor; Radnai Bélával közös műve a szolnoki Damjanich-szobor stb. 1912-ben a budai izr. templom tervpályázatán II. díjat nyert.

Magyar Építőművészet. 1908. 5. sz. 28. l. — 1912. 5—6. sz. — *Magyar Iparművészet.* 1907. 223. l. — *Művészet.* 1906. 351, 424. l. — 1908. 271. l. — 1911. 273. l. — *Vasárnapi Ujság.* 1912. 419. l. (képpel).

Gondos Imre

Épitész

az alábbi tervpályázaton II. díj.

Magyar Vilmos:

A budai zsidó templom tervpályázata.

Épitő Ipar 1912.

268 – 272. l. Képekkel.

Gondos Imre

épitész

irod

Magyar Vilmos.

A budai zsidó templom
második szervpályázata.

Épitő Ipar.

1913. 339. l.

Baruch próféta

Ozeás próféta

Joel próféta

Amos próféta

Abdias próféta

Jónás próféta

Micheas próféta

Nachum próféta

Vászon, olaj, egyenként 76×34 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 110. l. — Maszlaghy II., 217—228. szám.

OLASZ FESTŐ

Püspök arcképe címerrel

Vászon, olaj, 93×74 cm. (Kupola.)
Maszlaghy II., 424. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Szent Pál

Mellkép. Vászon, olaj, 74×55 cm. (Kupola.)
Maszlaghy II., 229. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Assisi Sz. Ferenc a keresztet tartja

Gondos J. Imre

Épitész

Ország-Világ

1912. 22. sz.

(A szolnoki Damjanich-szobor, képpel.)

Gondos Imre
építész

az alábbi tervpályázaton II. díj.

cvód
2

Az Újság
1912. jul. 4.
(e.a.: A budai uj zsinagóga pályatervei.)

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Gondos Imre, épitez M.D.K.

az egyik második díjat nyerte el a budai uj zsinagógára kiírt szűkebbkörű tervpályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

jun. 26. sz. 15 old.

Gondos Imre, építész

M.D.K.

tervének ismertetése a budai zsidótemplomra kiírt meghívásos pályázaton.

Építőipar - Építőművészet. Bp.1914. 38.évf. 12.sz.
120. old. 7-9. l.

Gondos Imre, építész M.D.K.

tervét a budai zsidó templom meddő pályázatán, a lütkörség a négy legjobb közöll egyenlő díjazással megvásárolta.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1913. XXXIV. évf.

nov. 12. sz. 14. old.

tanács előterjesztése alapján a közgyülés határoz.

6) A feltételeknek megfelelő és egyszersmind absolut becsü pályaterv **4000 korona, második 2500 korona, a harmadik 1500 korona** pályadijban részesül.

A pályadijak a birálat befejezésétől számitott 30 nap alatt adatnak ki.

7) A dijazott tervek a város tulajdonát képezik.

8) A birálat befejezése után a pályatervek a birálatot tartalmazó jegyzőkönyv másolatával együtt a város közgyülési termében 8 napi közszemlére tétetnek ki. Ezen időn tul a nemdijazott tervek 30 napon belül az elismervény ellenében a városi mérnöki hivatalban átvehetők, ezideig át nem vett tervekért felelősség nem vállaltatik.

Szeged szab. kir. város tanácsának 1912. évi junius hó 21-én tartott üléséből.

Dr. Lázár Gyögy
polgármester.

••••

Fürdőépületek tervezése Keszthelyen. Keszthely város fürdőbizottsága pályázatot hirdet a Balatonfürdő fejlesztése és fokozatos kiépitése céljából egy általános elhelyezési tervre és az épületek tervrajzaira. A tervezetben elhelyezendő egy uj földszintes vendéglő, magas előtérrel, egy 50 szobás szálloda, bazárok és elá-

forradalom azon állapot ellen lázongott — a lázadások mögött rendesen rejlő elvi szempontból nézve a dolgot — mely a szegény embert elzárta a természet szerinti élettől, a természet utáni vágy kielégitésétől.

Ez a fermentum még ma is hat és ennek a hatása alatt iparkodnak a nagyvárosok közigazgatásai világosságot, levegőt és napsugarat bocsájtani a városnak nevezett kőhalmazba, ahol állitólag a magasabb emberi kultúra ütötte fel tanyáját. De ennek még csak a legkezdetén vagyunk. Ugyanis a városok közigazgatásait nem a Rousseau-féle, hanem higienikus szempontok vezérlik. Nem azért adnak a szegény embernek alamizsnát a világosságból és levegőből, mert neki ehhez jussa van, hanem azért, mert a szegény ember levegő- és világosság nélküli tanyái, melegágyai a különböző betegségeknek és az élet napsugaras oldalán járók egészségöket féltik azoktól, akik a másik oldalra szorultak. Rousseau ideái mellé segédekül szegődtek a bacillusok és baktériumok és ezek nem igen respektálják a társadalmi törvényeket, hanem szitják az örökös forrongást, melyben a társadalom úgynevezett alsóbb rétegei állandóan élnek. Igy lett ujabb időben a bacillus elleni küzdelem korrektivuma a városrendezési és ennek folyományaképen a város-szépészeti elveknek.

Igy jutok oda, hogy az ezen lapoktól különben idegen thémám számára helyet kérjek. Az eszthetikáról mindegyikünknek szabad beszélni. Valamennyien nyalakodtunk egy kicsit belőle és valamennyien keressük a szépet, kiki a maga módja szerint. Bizonyos azonban, hogy az esztetika fejlődésében a természethez való alkalmazkodás a domináló irány és ekképen az, aki az embereknek a természet azaz: szabadság, világosság és levegő utáni vágyát istápolja, egyszersmind esztetikai szempontból is érdemes munkát végez.

Nem tudom, mások is úgy éreznek-e mint én, de én valósággal megkönnyebülést érzek, ha valahol a városban egy háznak nevezett nagyobb téglarakás eltünik és épen úgy szomorkodom, mikor felállitják azokat a nagy dorongokat annak a jeléül, hogy a lerombolt ház helyébe ujat, természetesen magasabbat épitenek. És ebben a tekintetben osztom annak a névtelen élclapi bölcs mondását, hogy az ember „szépészeti szerve a könyöke". A nagyváros utcáiban az ember mindig a könyökével szeretne dolgozni — sich

Löfkovits Izidor épület-, mű- és vasszerkezet lakatos telepe 218 BUDAPEST, VII., HÁRSFA-U. 27. Telefon 105-70.

Klekner László épület-asztalos Budapest, Mester-utcza 65. Telefon 176-14. 225 Telefon 176-14.

A BUDAI UJ ZSINAGÓGA TERVPÁLYÁZATÁNAK II. DIJASA. GONDOS IMRE MŰVE.

Magyar Építőművészet 1912, 5-6. sz.

A budai izraelita templom tervpályázata.

A bírálati jegyzőkönyvből.

A beadott tervek egyike sem üti meg azon követelmények mértékét, amelyek ezen feladatból akár általában, akár egyenként szükségkép folynak. Különösen nem oldotta meg egy terv sem a lényeges terepkülönbözetek hasznosításának, a kocsiutak és az orgona elhelyezésének kérdéseit.

Ezen okból egy terv sem olyan érett, hogy a kiviteli tervek megszerkesztésének alapjául szolgálhatna.

A díjak mindazonáltal kiosztatnak művészi és műszaki értékeik mértékében.

»*Hivők*«. A templomnak a hitközségi házhoz való kapcsolása egy egységes épületcsoportot eredményez ugyan, azonban az ily szűkre való összefoglalás kifogásolandó.

A bejáratok és ruhatárak oldása hiányos.

A hitközségi ház térsorakozás dolgában szabatos, beépítési módja azonban nem sikerült.

A templom jellegét sem külsejében, sem belsejében nem találta el.

Az építési költségek jelzett összege 1,025.000 K.

»*Gloria deai*«. A templom padlószintjének a magasabb utcaszint alá ily nagy mértékben való elhelyezése elvetendő.

A templombejáratok és ruhatárak még az alternativában is fogyatékosan oldattak meg.

Elismerésreméltó az alternativában bemutatott támasznélküli teremképzés, azonban ez csupán úgy érhető el, ha a külső falak megfelelően vastagbíttatnának.

A hitközségi ház oldása elég ügyes.

Bár a végeredmény nem érett, dicséretreméltók úgy a műszaki, mint művészi törekvések.

Az építési költségek jelzett összege 1,054.000 K.

»*Szabadon álló templom*«. A templom tömeghatása előnyösen érvényesül ügyes elhelyezése által. Belseje szabatos és szép arányos.

A ruhatár diszpoziciója hiányos.

A hitközségi ház az aránylag jobban oldottak közé sorakozik.

Bár a kupolás épitmény hatalmas benyomású, hatását erősen csökkenti úgy az oldalsó két torony, mint különösen a konvencionális, száraz architektura.

Az építési költségek jelzett összege 1,152.800 K.

Budapest, 1912. június 20.

Kiss J. Jenő,
bir. bizott. jegyzője.

dr. Szabolcsi Izidor,
bir. bizott. elnök.

Pollák Manó,
előadó.

Matouschek Ferencz,
F. Roeckle,
Keller Ignácz,

dr. Hochstein Mór,
Kondor Márton,
Korb Flóris.

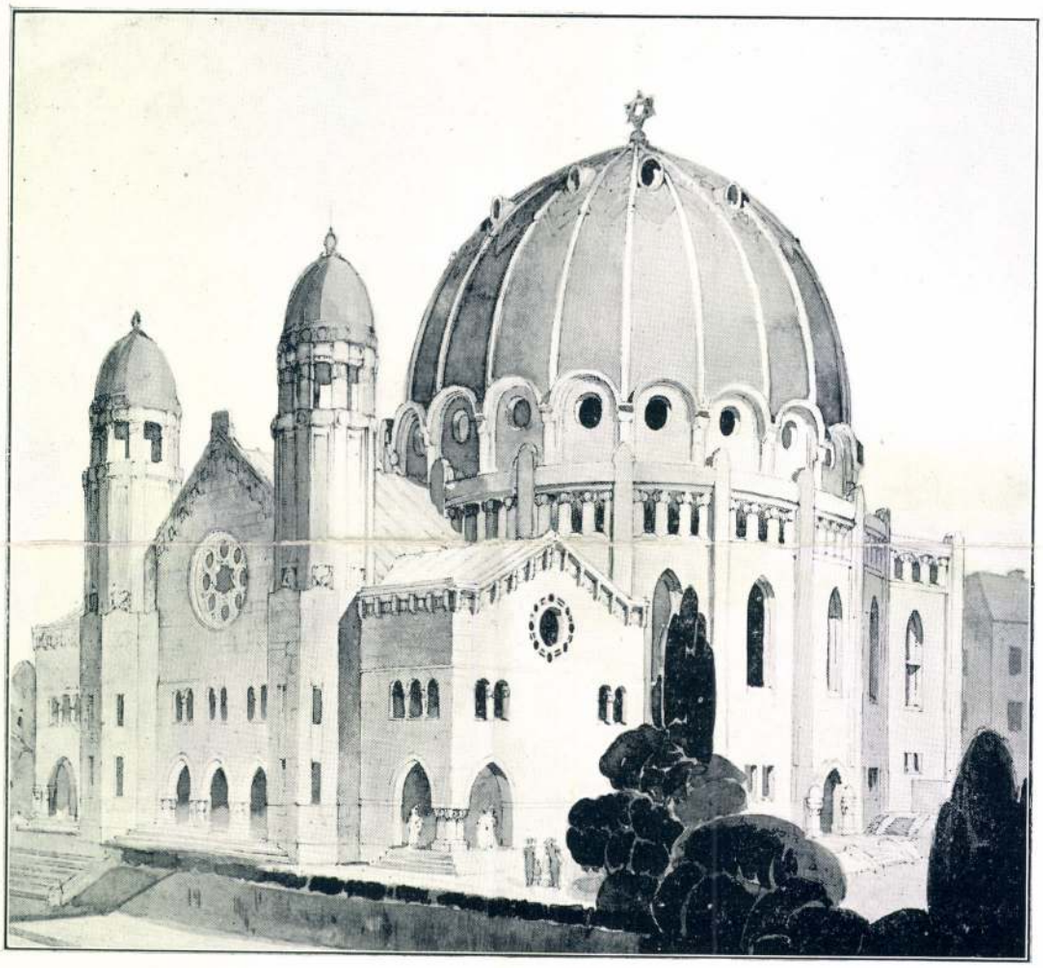

II. DÍJ. — JELIGE: SZABADON ÁLLÓ.

GONDOS J., BUDAPEST.

II. DÍJ. — JELIGE: SZABADON ÁLLÓ.

GONDOS J., BUDAPEST.

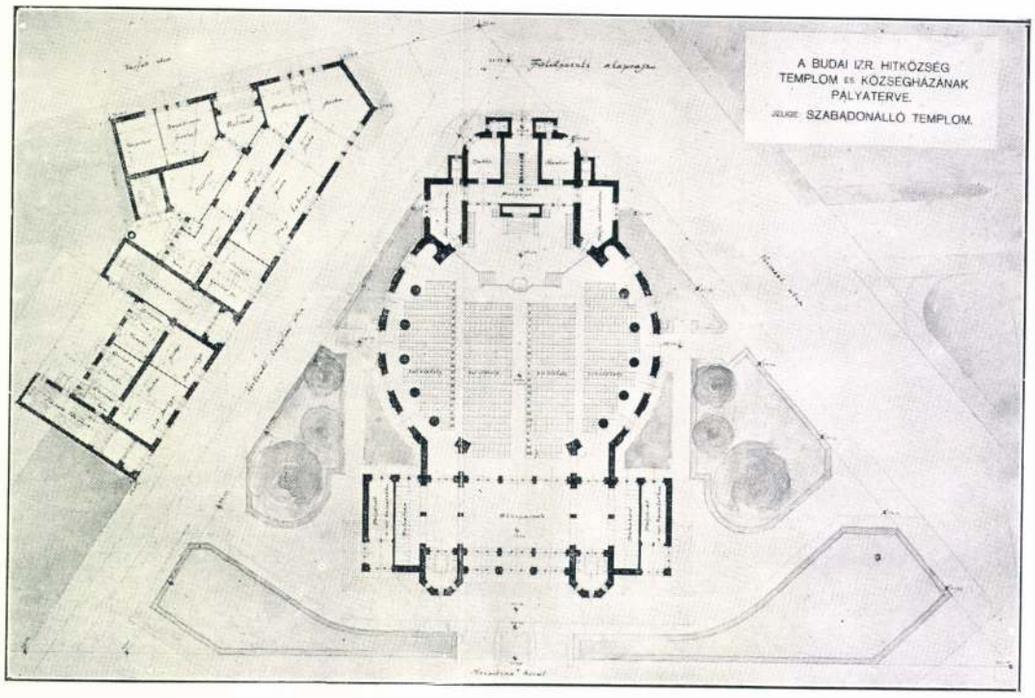

FÖLDSZINT.

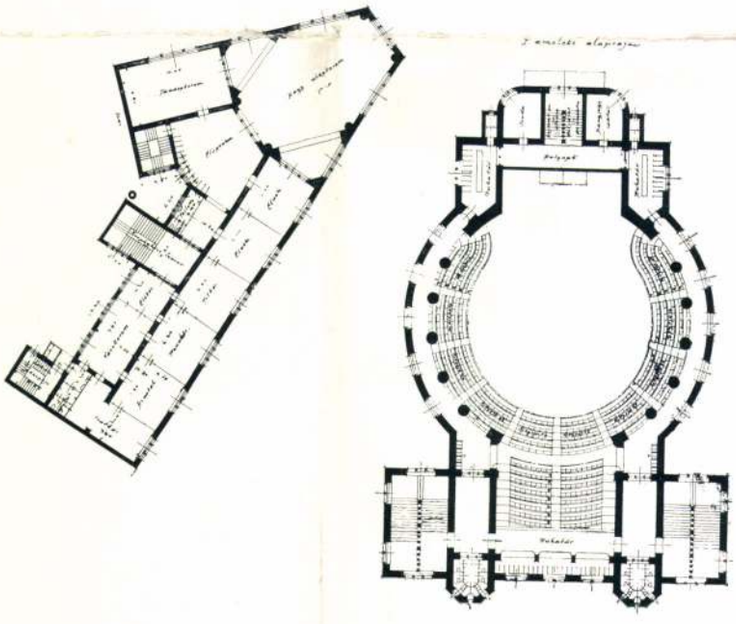

I. EMELET.

II. DÍJ. — JELIGE: SZABADON ÁLLÓ.

GONDOS J., BUDAPEST.

Gondos István szobrász

Békéscsabán, a Képcsarnok Vállalat karácsonyi vásárán forgalomba hozta a művész szobrait.

Békés megyei Népújság, 1968. dec. 12.

GONDOS, szobrász

Miskolc új és helyreállitott létesitményei 1945-1970.
1.-Szobrok, kutak, emléktáblák.
25.-Tüzöltő laktanya dombormü.-I.ker. Dózya györgy ut.
Gondos müve. 201.old. 4.Jegy.

ifj.HORVÁTH BÉLA: A miskolci városkép változása 189.old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve. XI. Miskolc, 1972

Gondos István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 DEC 13

1021

a Magvető Kiadónál válogatott no- hat novellaskötetében, a Korá-

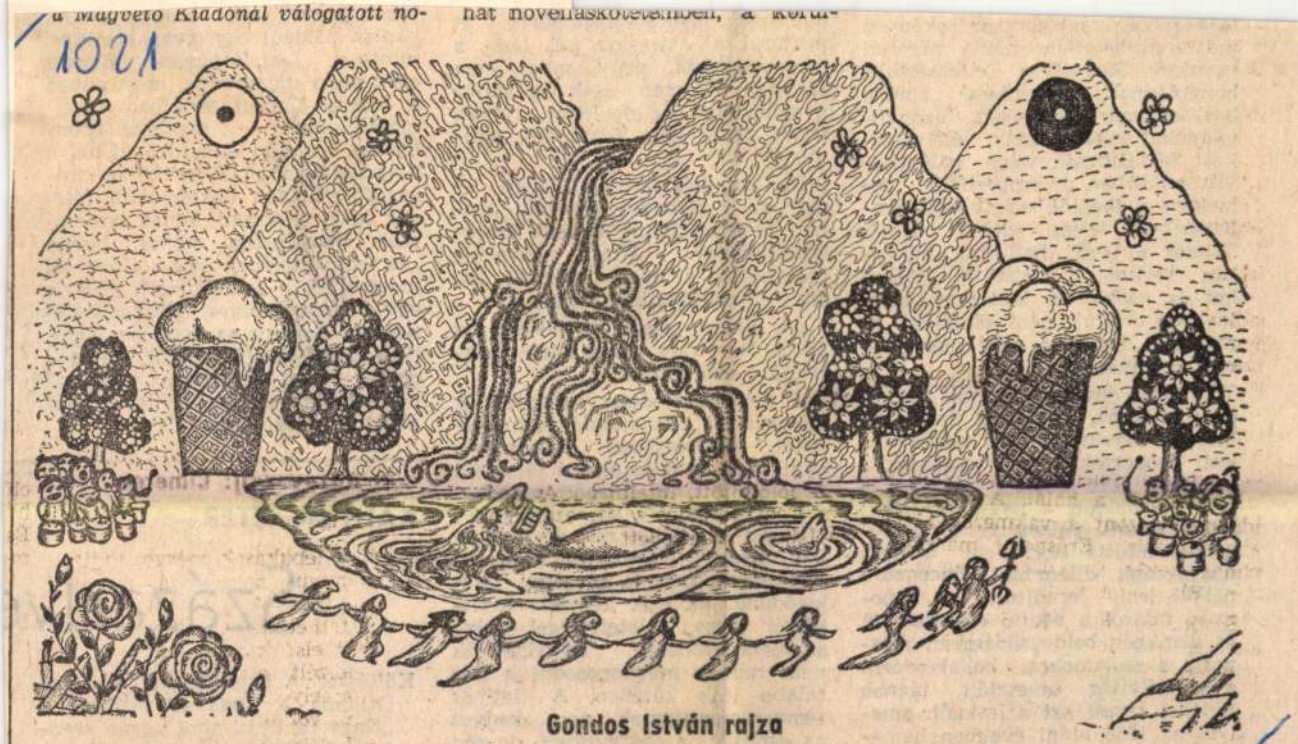

Gondos István rajza

reszkekből vágyódva az eképpen megteremthetetlen népi, nemzeti egységre. Személyes ellentétekbe bonyolódnak, kizárásos alapon barkácsolnak közösséget, bizonvítványukat magyarázzák, életrajzukat feldolgozzák vagy csillogtatják, miközben új embertípust remélnek a jövőtől, emelt fejű, emberségben teljes, etikus lényt. „Tiétek a jövő", hallottuk, miközben megkaptuk azokat a játékokat és azokat az ideálokat, amelyekben apáink nem élhették ki magukat. De ez a zakó már szűk volt nekünk.

Jöttünk, jövögettünk mi, tiszták és ártatlanok, jöttünk a tiszta lap hitével, fogalmazgattuk másságunkat csoportokba vagy csapatokba verődve. Más albérleti magányában készülődött a nagy feladatra: jól irányzott, válaszértékű kérdésekkel múlttá öregbíteni apáink, nagyapáink dilemmáit, öncenzúra nélkül írni, leradírozni a koponyák faláról a bénító előítéleteket és demagóg beidegződéseket, rátaposni a szólamokra, bekalandozni a személyiség útvesztőit, tágabb tüdővel szívni azt a levegőt, amelyet az 1956 utáni években hamarosan konszolidálódó (humanizálódó?) „az a fontos, merre tar-

mántossá aszkétamagá
madarakkal társalog,
néma telefont, de ő
tárcsáz, K. már csak
nyokhoz tud őszinte ler
írnak, tehát nem adták
misták.

De mindeközben —
már az a bizonyos tör
beri ártatlanságunk is
közelítőleges". Mint
megvontuk a nagy e
amit hozzátehettünk vo

Az élhető élet lehetősége ma adott. De vajon van-e hozzá megfelelő életformánk?

A felmorzsolódott középosztály időjárásáról folytatandó eszmecseréket, udvariaskodó „hogyvagy"-okat feltételező és elváró társasági kapcsolatteremtő formáit kiröhögtük és elvetettük, az összeherdált villákba temetkező mai újgazdagékat messzire elkerüljük, saját kis közösségeinkben is idegenül fészkelődünk, az írók kedvenc macskáiról nagy ihletettséggel folyó angolszász-jellegű beszélgetések nem tudnak meghonosodni a fiatalabb írók körében. A latinos temperamentumnak nem kedvez az éghajlat, a „bátyuskám, de rég láttalak, gyere, igyunk egyet"

egy tizennyolc éves gimnazistától tudom.) Amúgy az irodalom amolyan komolykodó valami, kevesek dolga, mert áttételes, „magas", néha egyenesen érthetetlen, „mit akart a költő kifejezni".

KÁNTOR PÉTER:

Századve

Költészet. A Sztalker kétlaki lény. Otthona a Zóna és otthona a „Nagy föld" is, ahol ugyan szenved, de ahova vissza muszáj térnie — talán mert a szolgálat

minek lenni.

Nagy költőnk és esszéírónk, Ba- ződo képzete

1021

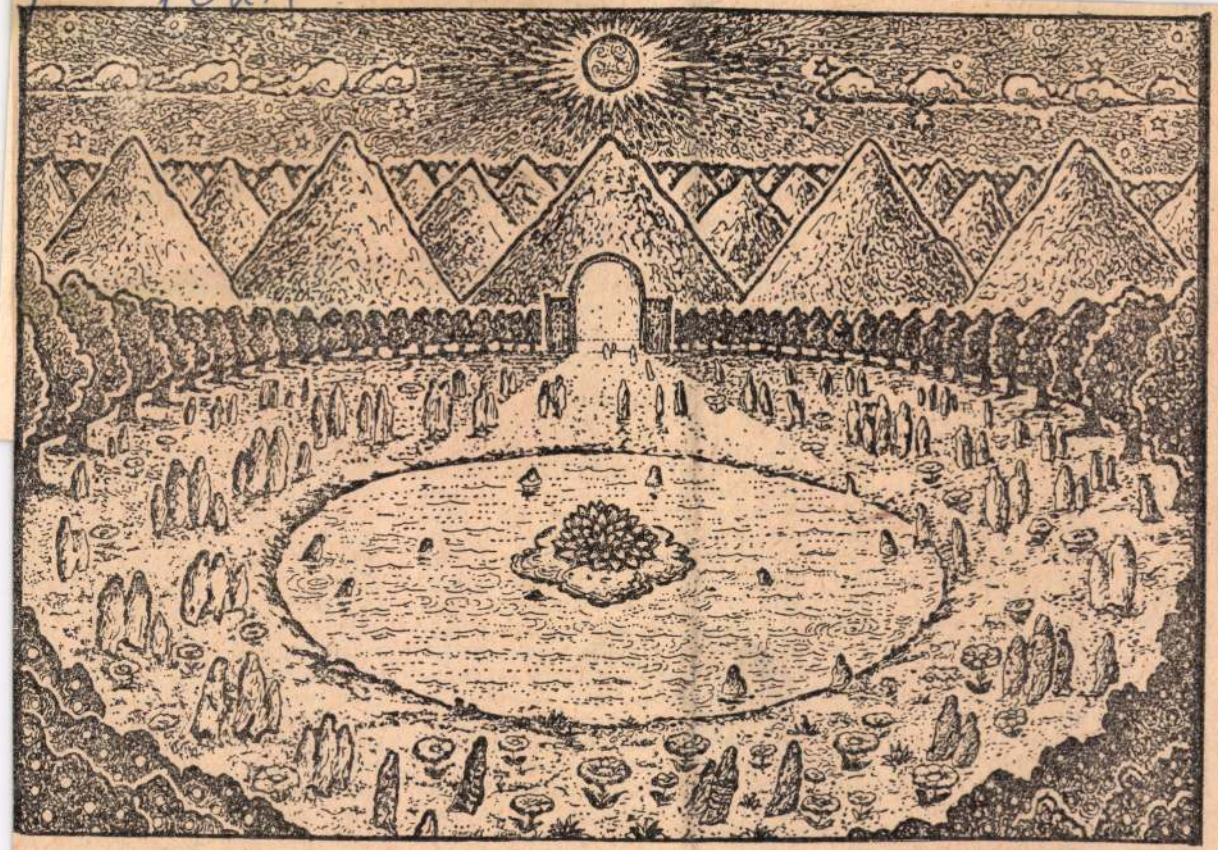

Gondos István: Üdvözlet Tibetből

GONDOS ISTVÁN

1987 JUN 20
ÉLET ÉS IRODALOM
MHSZ SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

...hasonlít
meg a Kiáltványban.
korántsem a kozmop
E szemléletre nincs
Babits s részint *Szel*
Prohászka Lajos *A*
bujdosó című köny
„made in Germany".
sukban ott van az ön
buzdítás is. Hiszen tu
haza végül is nemcsak
jog is van, ahol jól
de *a haza maga is jo*
déshez-változáshoz
történelmileg kialakult
szen más hazák belső
életébe még ennyire se
bele), tehát eleve jó. M
által munkával szerze
zással kivívott, öröklöt
tes és elidegeníthetetle
hazához való jog éppoly
honpolgártudathoz vagy a nemzettudathoz való: csak azt nem illeti meg, aki *önként* mond le róla. Kitoloncolhatnak valakit, ám ő ettől még angol, francia, magyar maradhat. Marxék gondolatmenete ez: a munkásságnak (s általában a dolgozóknak) a kizsákmányoló országban azért nincs hazájuk — *politikai hazájuk!* —, mert — noha legnépesebbek — nem adnak nekik történelemalakító jogot, nem válhatnak nemzetté (nota bene: politikai, tehát hatalmi, uralkodó nemzetté, hisz egyébiránt a szélesen vett nemzetnek ők is tagjai).

...legyezés ne hozna — kétoldalú — előnyöket. A régi eszközökkel már sem Bécs, sem Budapest vezető urai nem tudják fenntartani hatalmukat.

●

Láthattuk: mindvégig a történelmi tettek etikája s egy kicsit az „erénytudomány" széleinél jártunk. Ennek a konkrét helyzetekre alkalmazott patrióta és „interpatrióta" erkölcsi ítélet-láncolatnak tágabbra kerekült szeme a Kölcsey könyve. (*Interpatriotizmuson* azt értem, hogy az én hazafiságom a más népekben, nemzetekben *épp* a hazafiságot becsüli és segíti, tehát hódításellenes.) Világítóan hazafias szelleme mögött nemcsak a Himnusz költője, a *honpolgártudat* nagyszerű embere áll, de ugyanaz a totalitásigény munkál benne, amivel a *Vanitatum vanitas*-t, e kételyes, viszonylagosságközpontú és tragikus iróniájú nagy versét megalkotta. Ez utóbbiban világtörténeti s történelemfilozófiai rálátás uralkodik. A Parainesisben pedig a Csarnok és a Kert (a sztoikusság és az epikureikusság) felé is néző, átfogó tekintet. De nála a görög Csarnok kupoláját, a hazai ég és a görög Kert fáinak gyökerét a haza földje dédelgeti, táplálja. Akárcsak Apáczai és Széchenyi — ő sem ácsingó sznobériából, a jólinformáltság látszatáért vagy pusztán egyéni érdekből idézi meg a külhoni példákat, hanem mert a nemzetek közötti kapcsolatok, a világ dolgai iránti érdeklődés, a tájékozottság, a tudás, a műveltség, a szellemi gazdagság, a kulturális sokszínűség, a szabad eszmecsere, a szabad vélemények ütköztetése, a szabad gondolkodás, a szabad alkotás, a szabad művészet, a szabad tudomány, a szabad oktatás, a szabad nevelés, a szabad tanítás, a szabad tanulás, a szabad kutatás, a szabad fejlődés, a szabad haladás, a szabad előrehaladás, a szabad előrejutás, a szabad előrelépés

Gondos István, grafikus

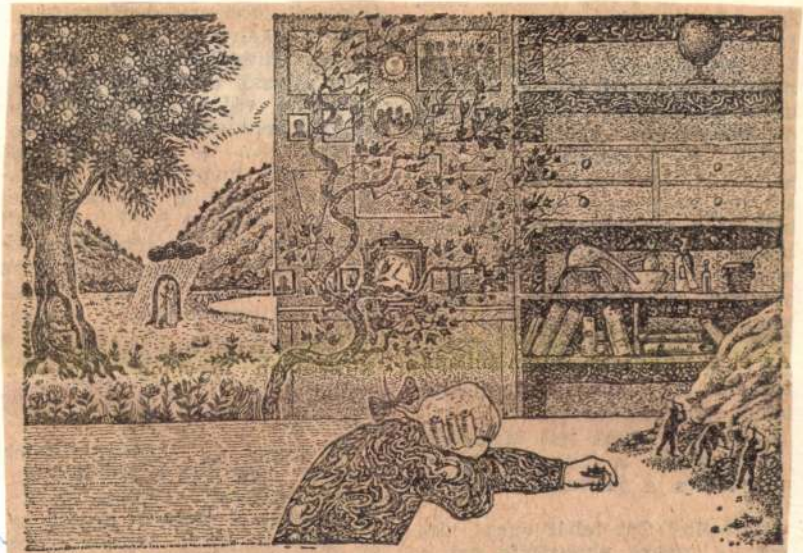

Gondos István: „Tavaszi (Téli) álom"

Gondos

Élet és Irodalom 8n, 1986 júl. 4.

6

XXX/27

Gondos István, grafikus

Gondos István rajza

13.
5. XXX/30

(a papír remeg az érintéstől, egtiszteltetéstől) megkezdődik láírás. Minden betű aprólékos ka, eltart fél, háromnegyed ig is a teljes név, ami azon- — megnézem — korántsem skolás betűk egymásutánja: — dületes, dinamikus képzete , gondosan kimunkálva, pszi ógiai, grafológiai könyvek út atása alapján — állítja Klár égkívül rosszindulatú hang yal.

★

.., aki vezető, funkcionáriu lmes, okos, ön- és közironiku sztalt, higgadt — úgy véli, s több kitűnő képességű alsó épszintű vezető van, mi ennyiből csúcsvezető lesz. E több oka akad. Egyik kéze vő: kevesebb főgóré kell, mi riff. Azután: még most is v n kevés poszt, ahova úgy „t " a kádert, oldalról, felülr yázat ide vagy oda, az külö sem funkcionál több szfér , nem is előírás. No még: a középkáder nem bizonyos, hogy főnök lesz, és mert ezt előbb zonyítani kell, kicsit sokba ker ha ráfázik. Sokukat pedig ne engedik tovább. Egyszerű ennek a magyarázata: okos a nagyfőn nem szuper, de okos — így tudja, mit nem tud, és tud hogy mit tud a *kis* mérnök, k gazdász, a csoport-, osztály- osztályvezető. Pótolhatatlanabb azon a poszton, mint ő a főnö ben.

ető? tom. mé- mas

ünk tan, anul

sze- ogy

Odaföl rohannak, onnan pedig leszólnak: — Öregem, nyugisan. — U. röhög, ahogy utánozza a rohangálást, a „leszóló" telefonhangot, majd elkomolyodik:

— Köpci nem értette, mi van most: gatyába rázás vagy nyugi. De nyugi sincs: naponta új problémák bukkannak elő, megoldás kellene erre-arra, változtatni ezenazon — Köpci mindenre igent mond. U. hangja most már kife-

sággal: tevékeny párttag, évekig KISZ-bizottsági titkár".

— Ami persze vicc — de Polgár egyetemi „apparátusbeli" kollégája egyáltalán nem nevet —, tudja, itt — körbe kerít kezével — lehet jól dolgozni, de lehet úgy is jól dolgozni, hogy másért hajtok. Na, ne nézzen ilyen értetlenül. Bizonyára nem Polgár az egyetlen, aki alaposan felmérte lehetőségeit és döntött: „ráhajt a mozgalomra". Gimiben, egyetemen KISZ-főnök

Gondos István

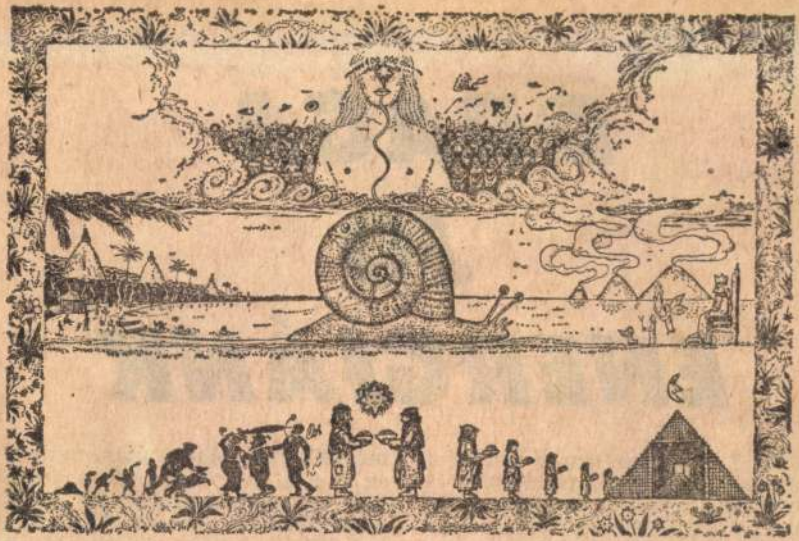

Gondos István: Időcsiga

Élet és Irodalom, Bp.1979. szept.1.XXIII.évf.

DRÁGA JÓ ENERGIÁNK

35. sz. 4.lap.

(Folytatás a 3. oldalról)

~~jo az elcsó üzemanyag volt. Ez a~~
~~feltétel megváltozott. Hányan~~

DRÁGA JÓ ENERGIÁNK

M. S. régi barátom negyvenévi távollét után tavaly nyáron hazalátogatott Dallasból. Boldogan lubickolt a pesti emlékekben, s egyszer azt mondta: csodálatosan só-

második világháború után, mint ez az eszköz, de megjelent a fogalom más összefüggésben is: „Végy szabadságot az autódtól!" Erős tár-

mások, s így többet tehetünk az új helyzetben?"

Viszonylagos elmaradásunknak vannak előnyei és hátrányai. Villamos-, autóbusz- és trolibuszhá-

lesznek tíz-húsz év múlva, akik mégis autót vásárolnak? Milyen lesz a személygépkocsik és a tömegközlekedési eszközök aránya? Ki, melyiket használja majd? Nem

Gondos István

Hétfő, 1987. június 8.

A Magyar Nemzet Galériája

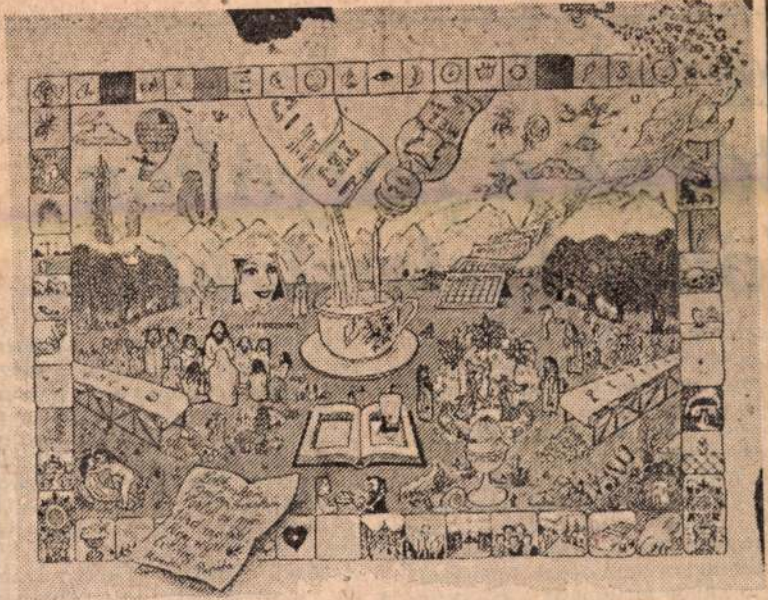

Gondos István: Lelkecském, galambocskám, 1980 k.
(Vörösváry Ákos gyűjteményéből)

...on a kishertekben

ként a Szovjetunió nyerte Bulgária, Magyarország, Lengyelország, Ausztrália, Kanada, Kuba és Csehszlovakia előtt. *Jó kis torna volt, kár, hogy csak kevesen látták.* Talán, ha máskor a mezőgazdasági munkák ideje is az időpontválasztás szempontja közé tartozna... Vagy megsem ez a megoldás? Jobb mezőnyt aligna lehet toborozni.

S akkor terjünk át a go-kartra. Kecskemeten régi hagyománya van ennek a sportágnak. 1980-ban a DUTEP égisze alatt megépült egy olyan stadion, amelyet világszerte az egyik legjobbként tartaakik mindent tudnak a *„földszintes" járművükkel.* Összesen tizenegy ország, csaknem száz go-kartosa szállt harcba a különféle géposztályokban. Köztük magyarok is. Jól is szerepeltek: *Szász* László, *Kocztur* Tibor és *Faragó-Szabó* András bekerült a vasárnap délutáni finálába. Itt azonban már nem ők játszották a főszerepet. Pedig Faragó-Szabó az úgynevezett Intercontinentál C 125-ös kategóriában sokáig az élen haladt. Mögötte ott „lihegett" az olasz *Badoni,* s apró lökdösödéssel figyelmeztette a pilótát, hogy *tágulion az útjából*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

1021 Gondos István

Gondos István: Király

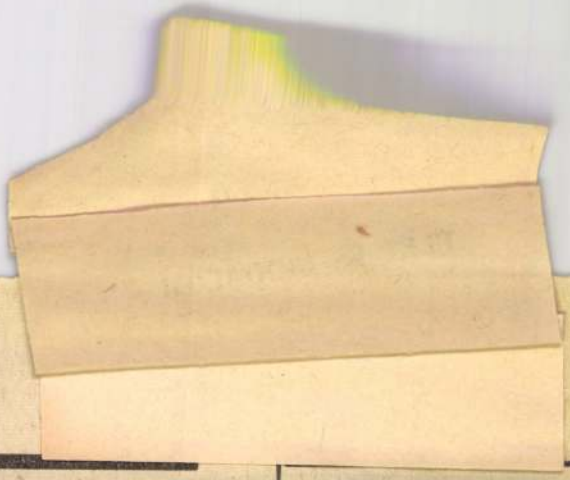

SZEPESI ATTILA:

Terek

Terek, magukba-zárva:
falak között, vagy végtelen-
csillagnyira, hová csak
fáradt madárként ér a szem.

Terek. Egy arc külön-egésze:
egy autonóm, parányi lét.
Bolygók sziporka-messzesége:
tekintetem tükrén az ég.

Feltörhetetlen gömb vigyázza
tragikus teljességetek?
Vagy egy rokon-rezgő világba
juthat tőletek üzenet?

Nyugtalanul-nyugvó szobor
ölelés-messzi asszonyom.
Életével elkeveredtem —
de csak magamat faggatom.

Egy jó barátom, aki maga gyermektelen ember, azt kérdezte tőlem legutóbb: áruljam el, milyen érzés nagyapának lenni? Hogy milyen érzés? Igen nagyon jó érzés — mondtam. Aztán egyszerre elakadt a szavam; nem folytathattam, mert arra gondoltam: hiszen erről én már unokám pár hetes kora óta egész sor verset írtam, mégse tudtam kifejezni teljesen, csak részleteket közölhettem abból az érzésből, ami szüntelenül velem van, naponkint fejlődik, hatalmasodik. Ezek szerint az érzések is tudnak növekedni, gyarapodni, mint valami virágok? Igen. Sőt elhalni is tudnak, de most nem erről van szó.

LEVÉL JEN

Jenő. Emlékszel, mikor
ször? Pontosan nem tud
háború előtt volt, annyi
régiben bukkantál fel a
ton, én nemrégiben szab
kára s a bohém dzsung
kámból.

Tudod-e még, hogy az
sunk műteremben törté
hetném műhelynek. Mer
ráció vagy mütyürke ne
lyiségben, csak a nagy-s
eszközei. Mert az a tany
lié volt, aki monumen
olyan zárt egységben, aká
akkori új hullám így ki

De az a monumentális
árnyékában mi akkor p
borkortyolgatás közben
egy Rómában élő gazda
Erzsébet szobra —, idővel
a századeleji Picassóra e
Gertrude Stein montparn
ahol a spanyol az ameri
Buddhának ábrázolta, ol
a portré ma a Metropol

Jenő. Te annak a sűrű
lentétje voltál. Hosszú,
nyújtóztál, már akkor is
játékosság, izom, csupa

JANKOVICH FEREN

Na

„Mammama" közben k
teszi, valósággal birkóz
míg öltözteti, mert bizo
nem is akaratosabb nála
versenyt sírnak a vias
rohanok, segítek — és
„mammama". Ilyenkor a

Gondos István

"Csendélet" c. képét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 8.
XVI. évf. 15. sz. 13. lap.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1972 APR 8

Gondos István

1021

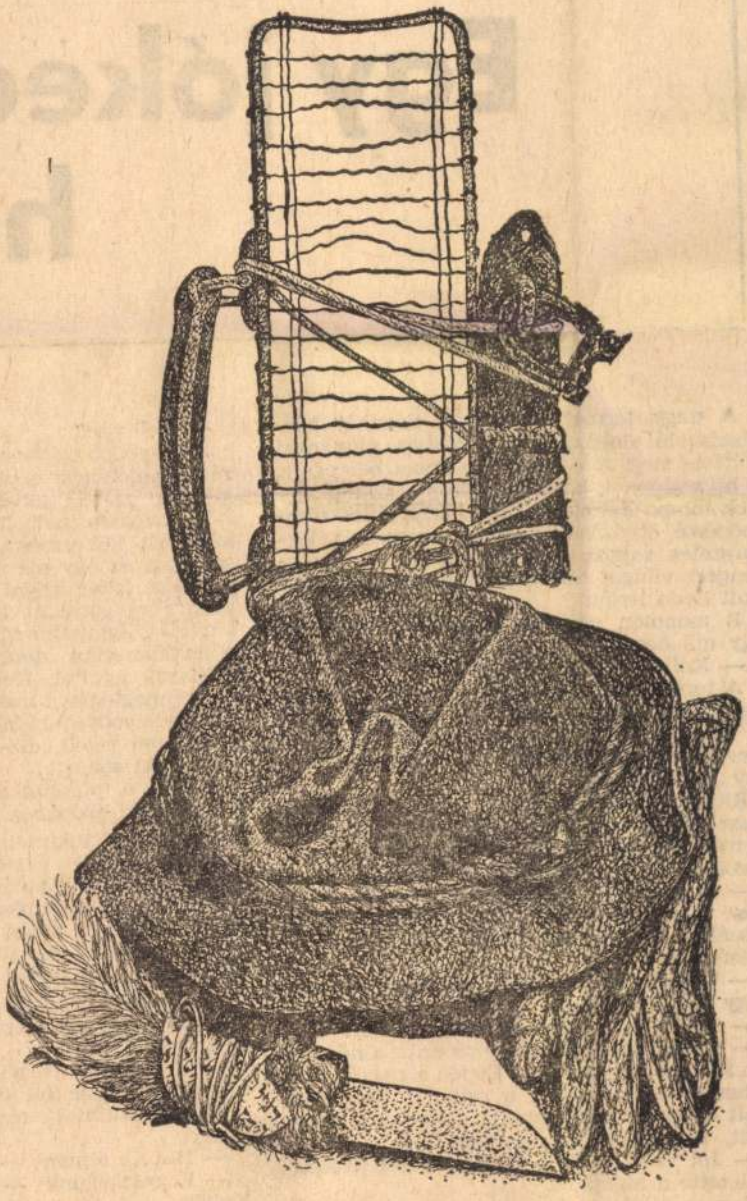

Gondos István: Csendélet

KROÓ GYÖRGY:

CSÁK GYULA

Egy jóked
ha

A nagy termet, amelyben tizenhét bérelszámoló dolgozott, a szokásos munkazaj töltötte meg. A neoncsövek finom percegése, a hivatalnokok halk beszéde s a számológépek tompa kattogása olyan kísérteties zümmögéssé ötvöződött, amely semmilyen természetes zajhoz nem hasonlított. A mélytengeri világot ábrázoló filmek zenéje szokott ilyen lenni.

E monoton csöndbe élesen hasított bele egy női hang:

— Kollár elvtárs! Telefon!

A terem túlsó sarkában roggyant öregember állt fel asztala mellől és tétován figyelt a harsány nőre, aki tupírozott feje fölé emelte a telefonkagylót és forgatta, akár egy karikásostort.

Ritkán szokták az öreget telefonhoz hívni, ezért bizonytalan érzésekkel lépkedett át a termen. Izgatott és rosszul hallható női hang közölte vele, hagy Hruska úr meghalt.

— Hogyan? — kiáltott a kagylóba, majd kissé eltartotta és rábámult, mintha azzal beszélne. A nő megismételte, majd sírósan hozzátette:

— Tessék jönni, mert én nem tudom, hogy mit csináljak.

— Mikor történt? — kérdezte Kollár.

— Talán egy félórája — mondta a nő, aztán sebesen folytatta: — Éppen a másik szobában takarítottam és a rádió is hangosan szólt és előtte még, amikor feladtam a reggelit, viccelődött is, de aztán...

— Jól van, jövök — vágott közbe Kollár és letette a hallgatót.

Komoran állt egy percig s a semmibe bámult. Szürke könyökvédőjét kezdte fejtegetni, de aztán eszébe jutott, hátha nem engedik el, ezért visszaigazította a könyökvédőt.

— Ha keresnek, a főnöknél vagyok — fordult a tupírhoz. — Valószínűleg el kell mennem — tette hozzá ünnepélyesen, és kissé kihúzta magát.

Halkan kopogott a főnök ajtaján, aztán belépett és várt, mert a főnöknek szokása [illegible] Némi szü-

— Hol van?

A hüppögő vénasszon
zette, amelynek erősen
laka a bérház udvará
feje magasra polcolt p
kétoldalt két csonka g
szorosan az ágy elé állt
a ritkás, fehér hajjal fe
kicsire zsugorodott kop
fénytől méginkább sárga
ellenállhatatlan derűtől
Könnyek gyűltek Kollár
géden megfogta a halott
tig soványodott, hideg k

— Isten veled, drága
szaggatott sóhajjal.

Ebben a pillanatban
a szomszéd szobából.

— Tomka tekintetes
megérkezett — válaszol
Kollár kérdő tekintetére.

Kollár megnyomkodta
zsebkendőjével, aztán az
vetve, az utcai szobába
pen letette a telefont és

— Szomorú találkozás -
Némán kezet szorítottak,
gyujtott.

— Tetszenek parancsol
kérdezte a bánattól csepe

Tomka bólintott, majd
kedett.

— Hát... elment — m
— Fogyatkozunk — bi
Kollár.

★

Régi dolgokról beszélget
lelkendezve idézgették
amelyben még fiatalok, er
tak. A központban a halot
értően, elismerően, kegyel
lamenyi felemlített histó
annak árán is, hogy olyko
az igazságon.

— Nem gondoltam voln
első — mondta Tomka. —

MDK

Gondos István

„Kiraly"

Élet és Irodalom, 1968. apr. 20-9 lap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

-1071 EB6-
1021

Gondos István

Gondos István rajza

A kis herceg és olvasói

LEÁKUNFEJ!

Élhetünk-e Bárczi Benő nélkül? — kérdezte Hámos György az És legutóbbi számában. Jogos kérdés. A legutóbbi tévébarkochba óta a *Tetemrehívás* országos ügy lett. Neves publicisták a sajtóban, magánemberek magántársaságban vitatkoznak róla. Igazolván egyrészt a tévé roppant közvélemény-mozgósító hatalmát, másrészt azt, hogy különböző elképzelések élnek az általános műveltség fogalmáról.

Nemrég olvastam *Magyar Imre* professzor érdekes tanulmányát a *Valóságban*, mely egy kérdőíves felmérés alapján negyedéves orvostanhallgatók általános műveltségének körvonalait igyekezett kitapogatni. A tanulmányból most nem a válaszok, hanem a kérdések foglalkoztatnak elsősorban. Pontosabban: a belőlük kirajzolódó követelmény-rendszer.

Ebben a tekintetben támadtak kétségeim. Hozzátartozik-e — például — az általános műveltséghez az *intranzingens* szó ismerete? Következtethetünk-e az irodalmi műveltség hiányára abból, ha számos negyedéves orvostanhallgató nem ismeri fel az *abba, abba, ccd, eed* rímképletből a szonettformát, ha viszonylag kevés irodalmi orvos-hős *neve*, s még kevesebb Juhász Ferenc-vers *címe* jut eszükbe? Nem túlzás-e azt igényelni tőlük, hogy mondatban jellemezzék

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1921 OKT 2

Gondos István

YVEK

1021

Gondos István: A csavargók királya

VÉLEMÉNY

SZTK NÉLKÜL

Mind több az egyetemista, főiskolás házaspár. Ez köztudott. Mind több az olyan egyetemista, főiskolás házaspár, akinek gyermeke van. Ez sem titok. Érthető is. Annál kevésbé érthető a rendelkezés, amely nem engedélyezi, hogy az egyetemista, főiskolás házaspárok gyermeke is részesüljön az SZTK adta kedvezményekben.

Utána lehet nézni, így van: a diákszülők gyermekei ugyanis „társadalmilag nem biztosítottak".

És mert nem biztosítottak, anyatejet sem kaphatnak a szokásos formák szerint, meg gyógyszert sem kaphatnak a szokásos formák szerint. Semmi orvosi ellátást nem kaphatnak a szokásos formák szerint!

Csak úgy kaphatnak, megfelelő kérvényezgetés után, ha a biztosítatlan — mert *biztosíthatatlan* gyermeket a maga SZTK-listájára íratja valamelyik *nagyszülő*.

Vajon társadalmunk szellemével, a jövő nemzedék védelmével összeegyeztethető-e ez a büntető rendelet?

a. l.

VILÁGREKORD

Egy sportrovat „színes" hasábján olvastuk, hogy kisgyerekek atletizálnak Miamiban, s hogy az edző ötéves lánya világrekordot elérve, 55'2 alatt futotta a kétszáz métert. Utána sajtóértekezletet is tartott, s közölte az újságírókkal, hogy: „Nadon szejetek plecsniket nyejni."

pen látható halott pilóta rokonai, barátai és mi, honfitársai is kezünkbe vesszük az újságot. Látjuk a fehér inget, sötét hajat a kitűnő felvételen. *Nekünk* pedig fáj ez a látvány. És bánt, hogy egy magyar lap úgy tett, mintha neki nem fájna. Vagy ez is csak egy kép a sok közül?

(lengyel)

BÓDÉTELEP

Néhány héttel ezelőtt riportot olvashattunk arról, hogy a városkép szépítése érdekében lebontják a Lövölde téri „bódételepet". Lélekben bólintottunk. Helyes. A Lövölde tér fontos, forgalmas pontja a városnak, ideje, hogy külseje is méltó legyen földrajzi fekvéséhez. De vajon mi rútítja el ezt a teret? A szabvány szerinti, formás, fémből és üvegből készült kuckó, ahol könyveket árulnak? Mert ezt bontották le először. Másodikként a mellette álló, ugyancsak modern, szabvány szerinti újságárus „bódé" esett a városszépítő buzgalom áldozatául.

De az a két fabódé (valódi *bódé!*), melyben a tér mindkét oldalán, közvetlenül a trolimegállónál gyümölcsöt árusítanak, zavartalanul illatozik a helyén, méhek, legyek százai keringenek körülötte.

Különös sorrend.

P.G.P.

CSINÁLD MAGAD

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Gondos István

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 DEC 17.

1021

Gondos István: Menyasszony

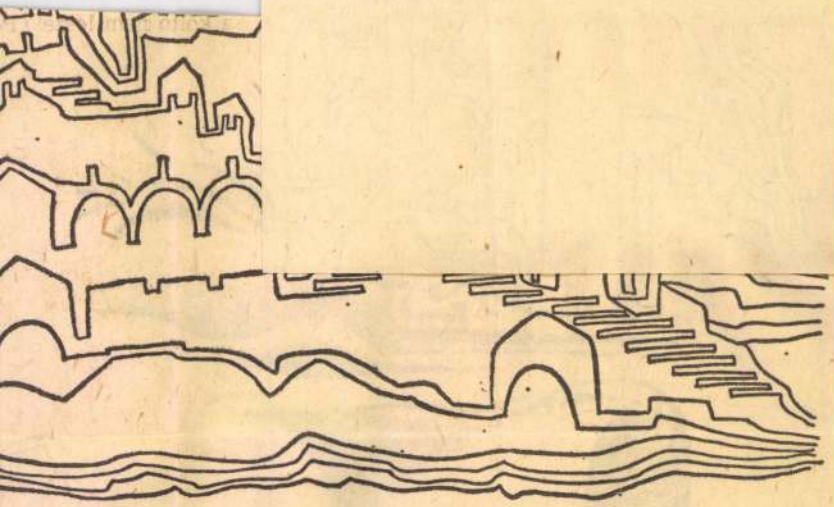

Tavaszy Noémi: Vázlat

Lelet

A nemcsak archeológiai
szempontból szívet megdobogtató
kövér csípőjű kökénydombi Vénusz,
akinek nincs feje, csak öle van,
hogy termékenységével népesítse
be ezt a földet — kőkori farát
elégedetten ringathatja, mert a
meggyűrődött Kárpát-medence
vadaskertjében bekerítve
legelészünk mindannyian:
az egykori, ölébe zúditott
spermák nyüzsgő vadállománya.

Eml

Huszone
kentaur
az éji sz
a fontos
kígyósik
fémmű
boltozat
őslénysz
csivogó
kardok,
egy vasl
az alku
majd hu
újrakezd
az a dom
porfelhő
ügetőszi
a lovas
az eltáv
a megáll

Gondos István

"Virághajó" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. 17.
XV. évf. 29. sz. 2. lap

Gondos István

"Menyasszony" címmel a lap bemutatja a művész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. dec. 11.
XV. évf. 5o. sz. 6. lap

Gondos István

"A csavargók királya" c. művét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. okt. 2.
XV. évf. ~~okt.-2.~~ 4o. sz. lo. lap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 JUL 1 7

1021

Gondos István

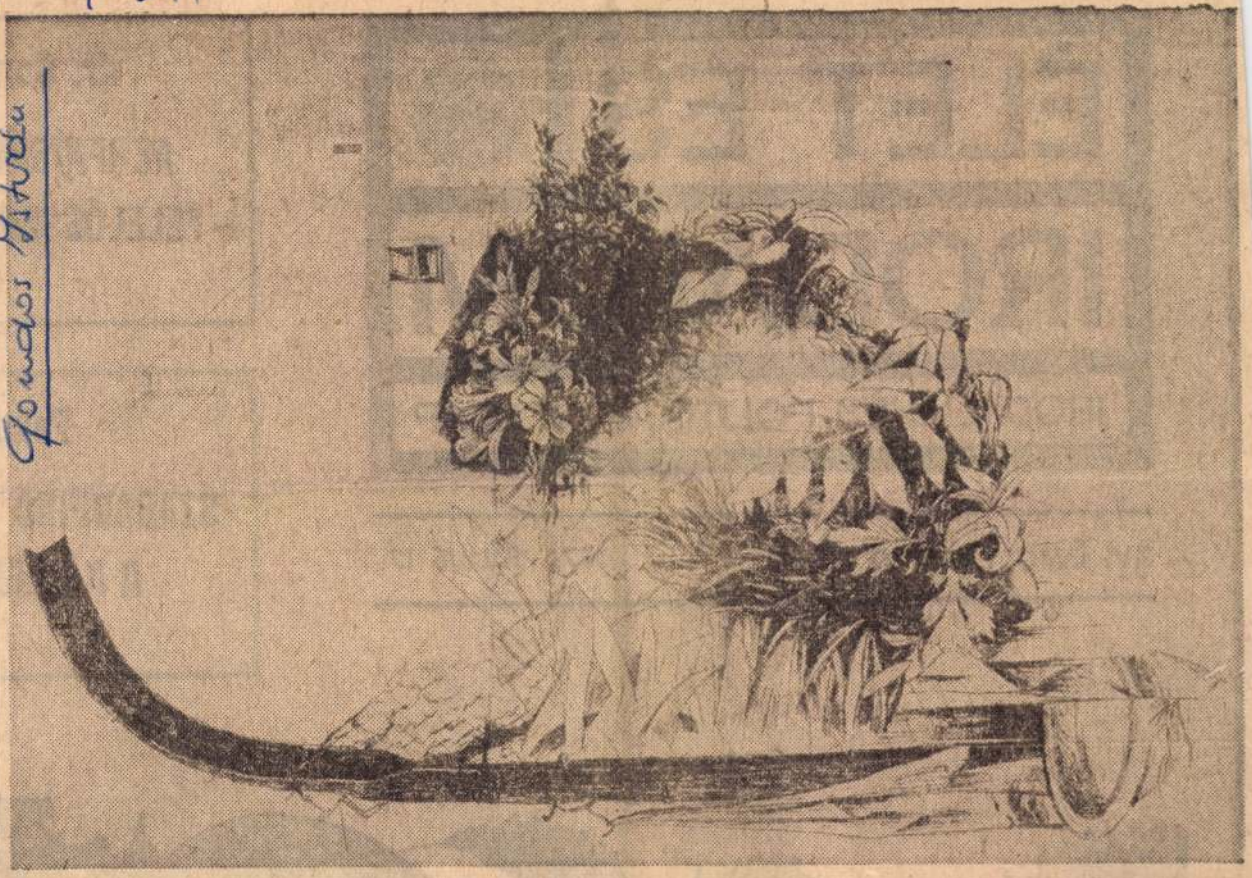

Gondos István: Virághajó

ÉLET ÉS IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

XV. ÉVFOLYAM, 29. SZÁM 1971. JÚLIUS 17.

dr. Gomb

AZ IFJÚSÁG

– FELELŐSSÉGÜ

Feket

SZABADPIAC V

A KÖNYV

Gondos István

Cimnélküli rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. febr. 6.
XV. évf. 6. sz. 10. lap

Gondos István

Gondos István: Élüszión

ÉLET ÉS IRODALOM

1979. okt. 13. XXIII. évf. 41. sz. 13. lap. Bp.

szárazon, és egyáltalán elmenetünk —, és amikor meghallottuk a motor berregését, a fékezést a ház előtt, az apám fölállt a bőröndről, amin ült — mert bár a fotelok, meg a székek még ott voltak a fal mellé állítva, de így télikabátban, összecsomagolva az ember inkább a bőröndre ül —, és felhúzta a kesztyűjét, aztán lehúzta és zsebretette, de senki nem ment oda az ablakhoz megnézni, hogy tényleg a mi kocsink-e, mert úgyis tudtuk, hogy az, vagy ha nem, hát majd jön — mert ez a lakás már nem is volt a miénk, tehát el kellett minket szállítani —, mindenesetre mi is felálltunk az öcsémmel, csak anyánk nem, mert ő le sem ült, csak reggel óta fénytelen, száraz szemmel nézte a négyszögletes, világos foltot a falon, ahol régen a Szűz, aztán egy atyaian mosolygó kopasz ember képe lógott, és mert most nem volt ott semmi, suttogva azt találgattuk öcsémmel, hogy vajon anyánk melyikre gondol, amikor a nagy semmit nézi olyan komolyan, de neki nem mertünk szólni, mert olyan volt, mintha nem is ismerne minket és apát sem, és mi kimentünk a kamrába, megkajálni azt az üveg baracklekvárt, ami már nem fért be a csomagba, mert éreztük, hogy anya úgysem ad érte nyaklevest, na persze, az ő nyaklevesei inkább simogatásnak tűntek, de — hát az erkölcsi sú-

kat jár a pofája,
lond gróf úr is el
gyon sajnáltunk Č
mindig azt kérdez
Rákosi?", és ha m
ránkpirított, hogy
lyi Fensége" — a
méből, és adott e
volt, de ízlett, me
embereknek — ezt
dani, aki alattunk
divatszabó, de nem
egy savanyúcukrot
a halálán levő ör
ablaknál, és szemi
mosolyogva rákösz
ha naponta tízszer
hanem úgy, hogy
máma..." szegén
li, még talán a h
még annak idején
szerencsétlen Schw
dócskák keverik
Schwartz bácsiék

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-744, 340-726

Gondos István grafikus-festőművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 FEB 7

1021

Gondos István:
Kőkés és gázmaszk

a terroristák nyomában
a terroristák viszont
a rendőrök nyomában,
és a nyomravezetők ma
Két tudós arra szövetke
hogy felfedezik a terror
Egyiküket elrabolta egy
a másikat kivégeztette

Gondos István, grafikus

Élet és Irodalom, 1981. febr. 7.

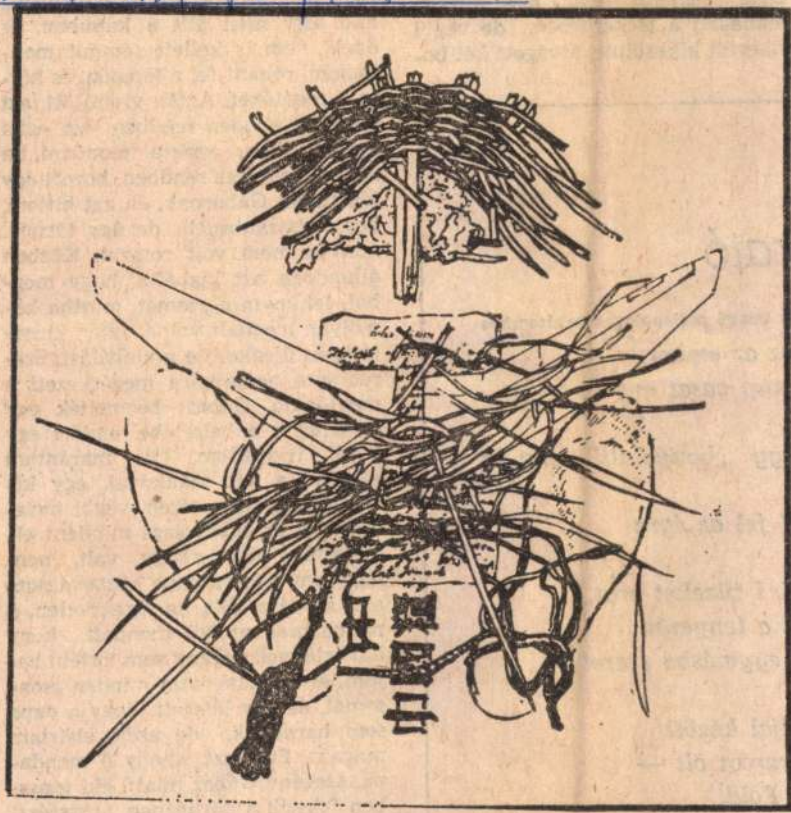

Gondos István: Lao-cse emléktúra kusafűben

mögötte a hó, a huppanókon nagyokat ugratott, aztán a kanyart is alig bírta bevenni, már azt hittem, fennakad a léckerítésen, de végül sikerült kikerülnie, átvágott két bo-

rató

y buzgó pszichológus barátomhoz

az az ember,
nap vasat önt

agy „bonyolult" lény-e?

l fel az égre

örű tüzeket arat,
a tenyerén
egymásba szeret

jjai között
arcot ölt —
Föld.

tréfa, azonnal ráültettem a szánkóra és indultam vele lefelé, ahogyan csak bírtam, egészen az első házig, ahol egy néni állt a kapuban, és őneki nem is kellett semmit mondanom, rohant fel a lépcsőn, és hívta a mentőket. Aztán visszajött, azt mondta, minden rendben lesz, ezt a mama akkor szokta mondani, ha semmi sem lesz rendben, hozott egy kis rumot Gábornak, én azt hittem, hogy visszautasítja, de úgy látszik, annyira nem volt rosszul. Közben állandóan azt kiabálta, hogy meghal, lehunyta a szemét, mintha komolyan meghalt volna, aztán kinyitotta és újrakezdte a kiabálást. Szerencsére nemsokára megérkezett a mentőautó, Gábort beemelték egy hordágyon a belsejébe, amiért egy kicsit irigyeltem. Ott maradtam egyedül a két szánkóval, egy kicsit keringtem a téren, végül hazamentem, és egyszuszra mindent elmeséltem, úgy, ahogy volt, nem hagytam, hogy a papa közbevágjon, ami szokása volt, ha türelmetlen, a mama csak annyit mondott, hogy hálaistennek nekem nem történt bajom, és megtapogatta minden csontomat, és úgy látszott, hogy a papa sem haragszik, de azért elsírtam magam. Egyrészt, ahogy ő mondaná, szegény Gábor miatt, aki gipszben fekszik a kórházban, másrészt mert a papánál, aki regényíró, sohasem lehet tudni.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gondos István
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 FEB 7

1021

Gondos István: Jó, akkor maradok még...

kolás
Vasár
lemi
munk
meg
ványá
iránti
évekk
lenítő
dikált
ahol
téneti
képviseleje mellett dolgozott,
majd Berlinben Adolph Gold-

Ném

Gondos István: Olyasmi

Gondos István, grafikus

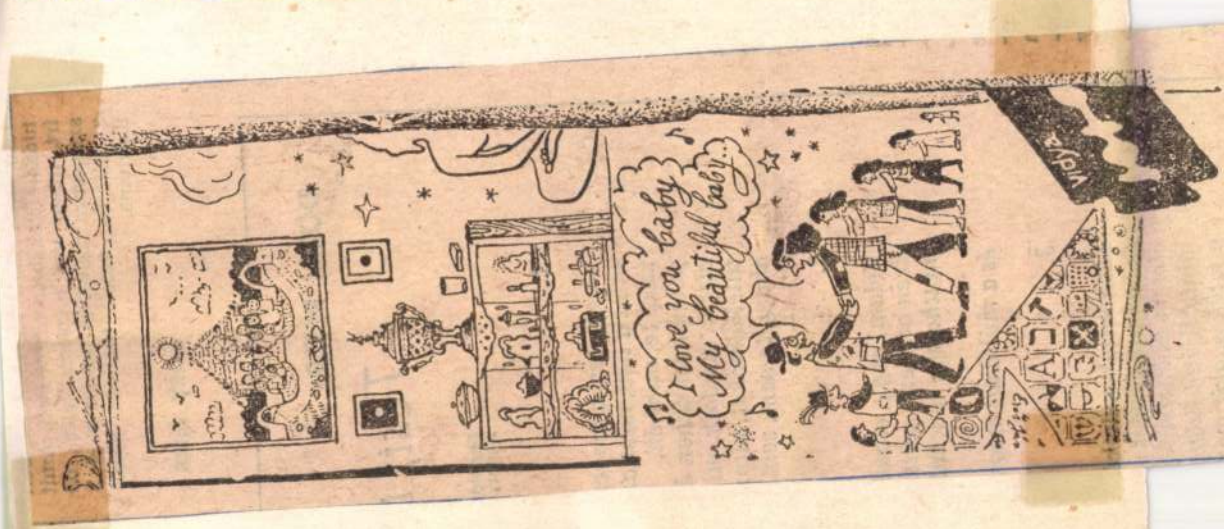

Gondos István: Pszichomágikus gyógykép haladóknak (részlet)

9.

Élet és Irodalom, 1981. febr. 7.

életem és éveim fe
mint céljától függe
a játékos, akit már

10

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Gondos István, grafikus
ÉLET ÉS IRODALOM
1981 FEB 7

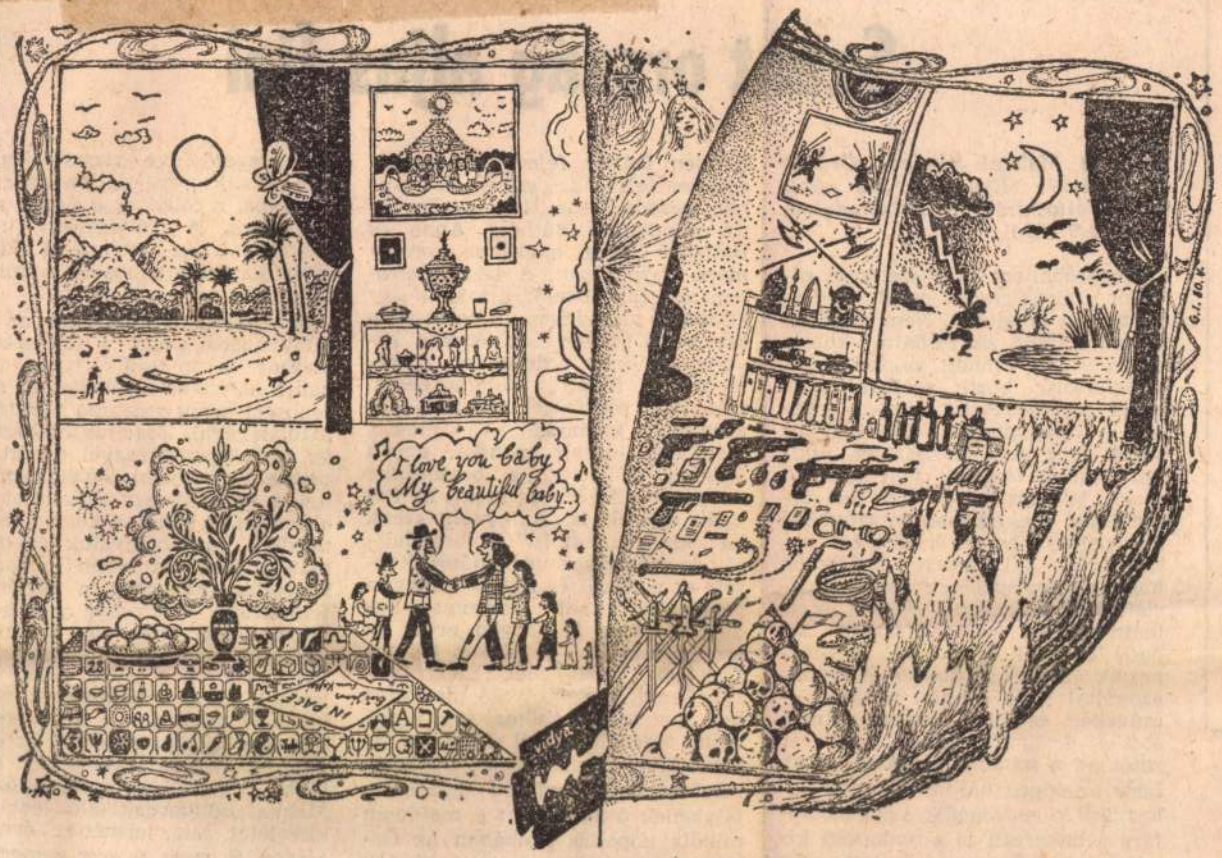

Bemutatjuk Gondos István grafikáit

Gondos István rajzait egy-két éve közöljük, többé-kevésbé rendszeresen. Szerzőnk az idén lesz harminchárom éves, főiskolát nem végzett, porcelánfestést tanult, szakkörökre járt, közben portás volt, fűtő, éjjeliőr, most mozitakarító. Kiállítása még nem volt, rajzait eddig csak az ÉS közölte. Kezdetben mi is tanácstalanok voltunk kissé a képek információtartalmát — tehát nem minőségét! — illetően; így az egyik jeles műnek az alábbi címet adtuk, némi tanakodás után: *Örmény nagyapám reggeli kakaója.* Cselekedetünk a művész lelkes egyetértésével találkozott, noha, mint később megtudtuk, Gondosnak egyéni, de jól kiépített kódrendszere van. Valamifajta képírást művel, legalábbis szándékai szerint; ha például lerajzolja a napot, a rajz nem az égitestet *ábrázolja*, hanem a végsőkig vitt koncentrációban kialakuló szellemi állapotot, az „egyhelyűség"-et *jelöli*. A víz és a hegy sem csupán víz és hegy, hanem a két alapprincípium megjelenése, azaz jin és jang, pradzsná és upája, vagy ami tetszik. A kulcs a mindeneket átfogó tudást szimbolizálja, a tűzfegyver a romboló érzelmeket vagy a káli-jugát, a szemét a legyőzött gondolatformákat. A körpálya jelentheti a létforgatagot (szamszára), jelentheti Buddha tanítását az újjászületés okairól, és kifejezheti azt az óhajt, hogy éljen a szabad virágkereskedelem. Egyszóval Gondos a maga naiv-szimbolikus stílusában a hinduizmus és a mahájána-buddhizmus alapfogalmaival pasziánszozik, persze, a képei nem ezért figyelemreméltók, hanem ennek ellenére. A hieroglifákból ugyanis egészen sajátos túlvilágvíziók állnak össze, ezek nagyon távolról emlékeztetnek ugyan némely szakrális tárgyú kínai és tibeti festményre, lényegükben mégiscsak Gondos István egyszemélyes Paradicsomát formázzák, lávórszerű tavakkal, szélütötten zakatoló lelkekkel, drótszőrű Buddhákkal, tejjel, mézzel, kisvasúttal. Mindezt stílárisan a gyerekrajzokra emlékeztető, bumfordi báj foglalja össze, hangulatilag pedig valami derűs, tiszta, már-már infantilis harmóniaérzet.

Gondos István országa nem e világról való.

Váncsa István

KISS BENEDEK:

Rikkantós szonett egy óriásországi varjúra

„Hát még meg a varjúk!... hú, azok voltak ám!"
(Petőfi: János vitéz)

Uram, maga is fekete varnyú,
kerek fejű kis fekete varnyú,
kopaszodón is fekete varnyú
——hú, az ám!
Kerek iszákja iszonyú bornyú,
kopac iszákja iszonyú bornyú,
bakaságom iszonyú bornyú
——hú, az ám!

Uram, láttam én ülni egy hosszú
— póznán? — inkábblag: — bakafán.
Hát ezért mondom, hogy fekete varnyú,
kerek fejű kis fekete varnyú,
s kopac iszákja iszonyú bornyú
——hú, az ám!

Kuba — mollban

■ *Eliseo Diego: Sötét ragyogás (Európa, 121 old.)*

örök derűjét-könnyét érzékeltető Kuba bontakozik ki előttünk

ZÖLDI LÁSZLÓ:

Szent ország aljas fiai

■ *Makkai Sándor: Ördögszekér (Kriterion, 349 old.); Táltoskirály (Szépirodalmi, 440 old.)*

Megpróbáltam mai szemmel olvasni a meghíresült, majd feledésbe merült köteteket. Nem esett nehezemre. Még az irodalmi köztudatba is alig ivódott valami a két világháború közti szellemi élet egyik legérdekesebb személyiségéről. A híres püspökről, aki akkor védte meg Ady költészetét, amikor inkább támadni volt sikk. A szelíd lelkipásztorról, aki testvérszerelmet énekelt meg botránykővé lett regényében. A kisebbségi politikusról, aki híveit Erdélyben hagyva, meglepetésszerűen repatriált Magyarországra. Persze, az ellentmondásos személyiséghez tapadó legendák és pletykák is vonzhatták az egykori olvasókat, mindazonáltal kell lennie néhány — műveken belüli — mozzanatnak, esetleg értéknek, amely magyarázatot ad a sokadik kiadásra. Most, hogy az éppen három évtizede halott író kilencvenedik születésnapjára a bukaresti és a budapesti kiadó szinte egyszerre jelentette meg két legérdekesebb regényét, talán azon is illő volna eltűnődni, vajon Bethlen Gábor fejedelem természetesen feltűnik a színen, ám csupán epizódszerepet kap: a püspökíró mindvégig Báthory Anna és Báthory Gábor misztikus vonzalmára összpontosít. A testvérszerelem torz tükrében kirajzolódik egy eltorzult társadalom, amelyben a honmentő igyekezetek jócskán keveredtek önös érdekekkel. A református főpap tulajdonképpen nem talál mentséget alakjai — és gyanítom, kortársai — számára, legföljebb annyit mondat, éppen Bethlen Gáborral, a boszorkány Annának: „Az ország szent, ha fiai talán aljasok is. Az ország szent, ha kicsi s zúzott is." Kiábrándultság és mítoszteremtés sajátos ötvözete ez a vonzó és riasztó könyv, a romantikus, sőt vadromantikus díszletek nem is nagyon rejtik az erdélyi magyar társadalom két világháború közti képét. S hogy nem föltétlenül a mai olvasó magyaráz bele mai tudattartalmakat a történelmi regénybe, arról személyes tapasztalatok árulkodnak. Gyakorta megfordultam hajdani középosztálybeliek otthonában: a majdnem mindig kopottas szobában az Ördögszekér a féltve őrzött relikviák között díszelgett.

A legújabb, tizennyolcadik (!) ki-

ban megerősödve, visszatérjen, h
úgy tetszik: repatriáljon az anya
országba, s fölkészítse népét a t
tárjárásra. A Táltoskirály utol
mondata: „Az istenítélet kivon
óriási kardja ott lebegett a boldo
talan Magyarország felett."

Mintha az Ördögszekér az el
világháború utáni, a Táltoskirá
viszont a második világhábo
előtti helyzetet érzékeltetné, a k
sebbségi sorsú írástudó minden e
fogultságával, fogalmazhatnám ú
is: osztálykötöttségével együtt. M
persze — vagyunk néhány milli
nyian —, akik egy pillanatot se
éltünk meg ebből a két és fél é
tizedből, tanulmányaink és olva
mányélményeink révén jobban l
ismerjük magunkat a történel
félmúltban. Talán még arra is h
lamosak vagyunk, hogy fölényes
ítélkezzünk apáink, nagyapáink
lött, akik tévelyegtek erre, tév
lyegtek arra, s képtelenek volt
kiismerni magukat a saját koru
ban. De ha ragaszkodunk az eff
ítéletalkotáshoz, akkor egy okl
több, hogy elismeréssel adózzu
Makkai Sándornak, aki legaláb
kísérletet tett jelenének értelm
zésére. S mert ő sem ismerte
magát a jelenségek útvesztőib
vérbeli regényíró módjára tere

Gondos István, grafikus

1021

Élet és Irodalom, 1981. febr. 7.

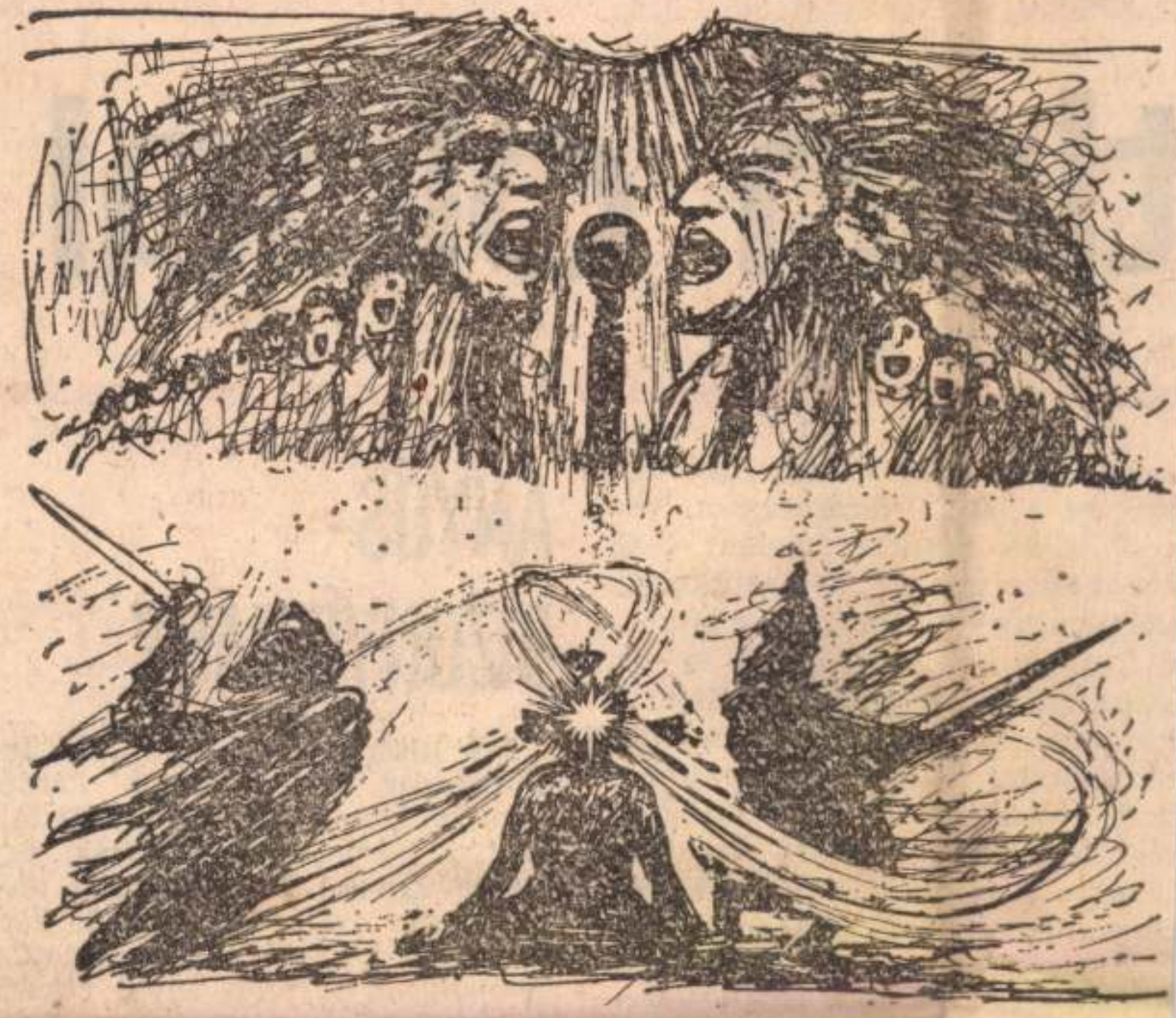

Gondos István: R. Wagner lomkamrája

tlan oldal

méleti előképzés nélkül. Így történt ez a közeli városunkban, Vácott is. A vásártér mellett lakó ezermester egy pengő leszurkolása után megengedte, hogy a motorozni vágyó két kört fusson a fix gázra állított szíjhajtásos Puchon. A két kör után Rákóczi úr gyakorlott mozdulattal lerántotta a gyújtókábelt s a motor hörögve leállt. A nők körüli legyeskedésre visszaemlékezve hasonló volt a helyzet. Semmiféle elméleti felkészítés nem előzte meg a szexet, akkori szóhasználattal a szerelmeskedést. Még a Legényegyletben sem beszéltek ilyesmiről. Így volt ez a

ANYÓS-BIZONYÍTVÁNY

Egy újsághír keltette föl kíváncsiságomat a sarkalatos kérdés iránt: milyen a legjobb anyós? Miként a közönséggel tudatják, egy megyei lap szerkesztősége és a tévé ugyanazon megyében működő körzeti stúdiója között hetekig tartott a vetélkedő a legjobb anyós címért. A nyertesről — a legjobb anyósról — saját veje állította ki a főnyereményre méltató bizonyítványt. A

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gondos István, grafikus-művész

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 FEB 7

XXV. ÉVFOLYAM, 6. SZÁM 1021

Gondos István: Előkészület az ellenbeavatásra

helysegn
böngészh
gy harr
st. ahc
pel. A
ámai u
számo
lentétbe
et. Enn
ságáról.

en: Ryom

estro armonico című
atának hanglemez-
t kritikámban a mű-
yzékbe foglaló Peter
tévesen Ryominnak
n kérek elnézést a
tól ezért az elírásért,
köszönetemet fejezem
otonnak, amiért e té-
lhívta a figyelmemet.

a Jancsó—Hernádi — korábbi szu-
perbola-vita. Mi azonban ilyen vi-
tát nem folytattunk, így leveléből
csak néhány sort idézünk. Jancsó
Miklós legfőbb vétke — írja —,
„hogy magyarnak született. Lenne
szép hangzású angol, olasz, vagy
svéd neve, akkor igen, akkor telt
házakkal, felemelt helyárral ját-
szanák a mozik filmjeit. De a ma-
gyar nagyközönség magyar mozik-
ban, magyar filmeket nem néz
meg." Ön szerint a korrekt tévé-
vita helyett a televízió azzal te-
hetné a legtöbbet a nézőért, ha
egy rendezői sorozatban műsorra
tűzné a Jancsó-filmeket. „A fe-
detlen keblek és a pucér popsik
miatt pedig a szerkesztőnek nem
kell aggódnia. Az idősebb koroszt-
tály már megszokta a Televíziós
mesék felnőtteknek sorozatból, a
gyerekek pedig a Parabola adásai-
ból, milyek — talán rejtett szexu

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-736

Gondos István
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 FEB 7

1021

Gondos István: Hajj ibn Jakzán távoli szigete

emlékezetére

enedik évfordulóján

menedéket, ahol 1922-ben Uitz Bélával megindítja az Egység cí-mű folyóiratot, amelyet három évig szerkeszt. 1925-től 1933-ig Al-pári Gyula munkatársaként a kommunista internacionálé hét-nyelvű folyóirata, az Inprekorr szerkesztőségében dolgozik Ber-linben. Verseket, kritikákat és cikkeket ír a munkásmozgalom kérdéseiről. Közben 1930-ban Har-kovban részt vesz és felszólal a forradalmi írók nemzetközi kon-ferenciáján. Egy évvel később Moszkvában megjelenik *Mindent akarunk* című verseskönyve. 1933-ban a fasizmus elől Svájcba köl-tözik, ahol az Inprekorr utódjá-nál, a Rundschaunál dolgozik, majd két év múlva a szerkesztő-séggel Párizsba települ át. Itt hal

MEGKÉ

Beke Györg

— mi az összetartó erő a szé

— Kedves Beke György! Fölöt-tük a havasok című közöltél családi krónikát, egész könyvre valót, a bukaresti magyar diasz-póráról. Egy csángó-magyar csa-ládnak, feleséged családjának tör-ténete olvastán további kérdés ki-vánkozik: mi is az összetartó erő a magyar szétszóratásban? S noha a „magyarabb magyar"-féle meg-különböztetéssel szemben eleve gyanúperrel élek, mert rossz kép-zetek is társulnak hozzá, ez eset-ben épp a diaszpórabeli magyar valóság indokolhatja vagy nem indokolhatja: miben, mennyiben éli át magyarságát a magyar a diaszpórában? Tudósa vagy-e en-nek a nem nagyon vidám tudo-mánynak?

— Engedelmeddel megfordíta-nám a válaszok sorrendjét. Tudó-sa semmiképpen sem vagyok a diaszpóra-életnek, csupán isme-rője, hiszen huszonkét évig lak-tam Bukarestben. A kenyérke-

minden súghatja neki, egyebek között saját kényelmessége: dobd el az értéktelen lelki koloncokat, hagyd a népek országútján, könnyebben haladhatsz nélkülük. Ilyenkor éli át mindenki a ma-ga magyarságát: akkor is, ha tu-datos sorsként fogadja el, de ak-kor is, ha többé tudni sem akar róla. Ez utóbbi csak látszatra egyszerű, lelki viaskodások és drámák vagy éppen gyűlölködé-sek, belső összeomlások magját hordja magában. Az előbbi vá-lasztás többletet kíván, munká-ban, tudásban — egyebek között nyelvtudásban és nyelvvédésben —, jellemszilárdságot, nemzeti öntudatot. Ilyenképpen a diasz-póra magyarja mindenütt a vi-lágon, de egyáltalán, minden diaszpórában élő ember, tudato sabban magyar vagy tudatosab

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-798, 340-726

Gondos István, grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 FEB 7

1021

Gondos István: Pszichomágikus gyógykép haladóknak (részlet)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gondos István,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 FEB 7

1021

Gondos István: Olyasmi

ni ugyan
omagoláș.
a mad-
e se kap-
olt. Ez is.
minek?
— ki örö-
nhez sen-

kis szoba.
alon; má-
an asztal,
könyvei a
egy üres

s egy hit-
ni tanító-
oma. Meg
a Városi
t papírla-
át képező
vánvalóan
évvel ko-

dig tetőtől
nem látta
k elhittük,
oztathattuk
gy mekko-
tő-e, moz-
y van.
láttuk. De
sszegű be-
re szólóan,
támpont

nibennünk,
kért csak
ként egy-
átköltözés
nden meg-

ben, fóliá-
Hány ezer
lyen bünd-
lléresek, a
na és hasz-
egyig meg-
De megbí-
letüket: itt

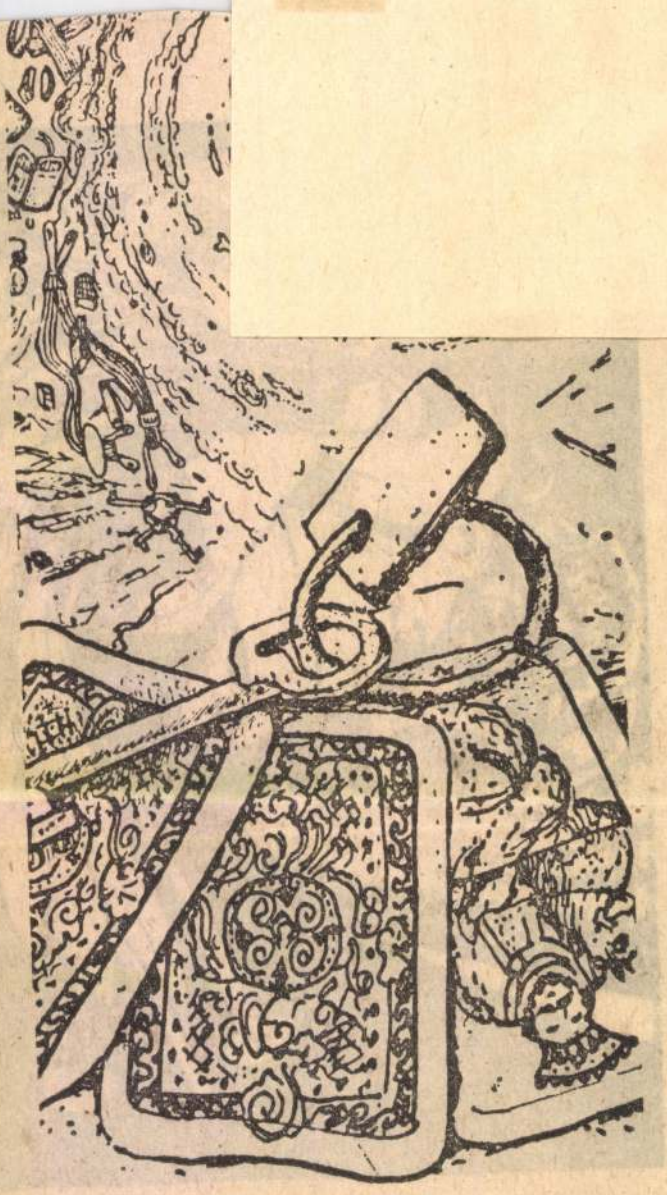

Gondos István: Jó, akkor maradok még ...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gondos István
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 FEB 7

1021

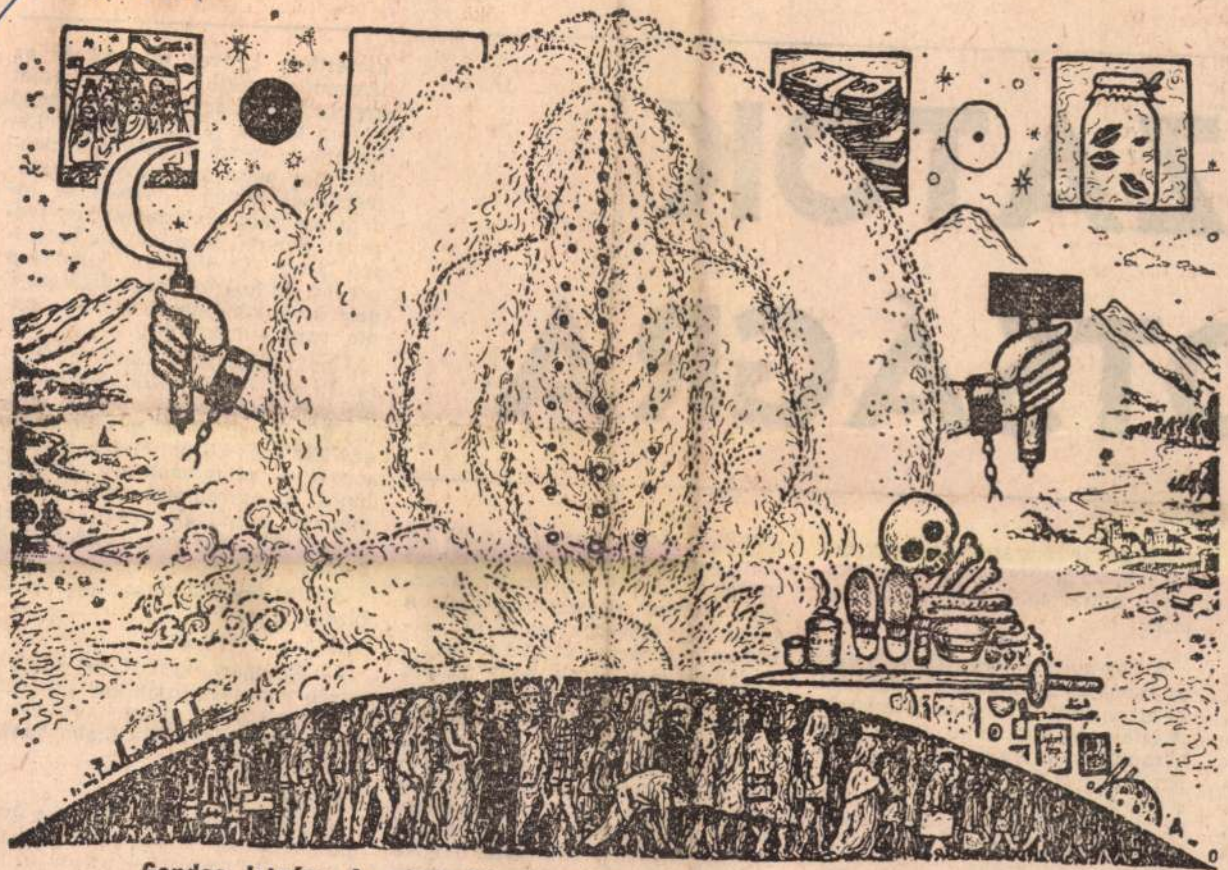

Gondos István: A mindenkinek tetsző cselekedetek birodalma

ZATOK
DTSÁGRA

eredményt! Hozzáteszem, hogy minél inkább átéli valaki a beteg helyzetét, annál több fogy belőle idő előtt.

★

A ház előtt a technika valamely új csodája, „munkagép" felirattal. Fényes, sárga, kerekes kocsiszekrényféle, akkora, mint egy kis teherautó. Gumitömlő jön ki az elején és lóg az árokba, amelyet a gázosok ástak ki pár hete. Tisztelet az árok kihantolóinak, bárha dinamittal lettek volna is, fölszerelve. Egy éve az utcában dinoszaurusznagy aszfaltozó gépezet sétált. Amerre járt, húsz centi vastag, fenélkülözhetetlen javakért teszik idő előtt tönkre magukat, de a helyzet mégis az: legtöbben maguk akarják mindazt megszerezni, amit a fejlettebb országok polgárai két-három generáción át gyűjtöttek... Fogadjuk el tételnek, hogy nálunk falun egy tehetséges ember kétszer annyit keres, mint a lassú észjárásúak. (Tehetségesnek mondom még a gátlástalan pénzszerzés képességét is!) Az utóbbiaknak kétszer akkora erőfeszítésükbe kerül akkora házat emelni, mint azon a vidéken szokás. Kisebbel nem érik be! Az egyéni és olykor a közös aránytévesztések, léptékzavarok korát él-

kapott. Először fejjel a falnak, majd nekem ugrott. A szentségedet! Lefogtam, nemsokára elvitték a mentők. Hat hétig volt távol, idegkimerültség címén... Azóta se tudom, szánjam vagy megvessem szegényt. Semmit se csinál, de halálosan fáradt. Valóban az! Állandóan azt lesi, ki hogy néz rá, és találgatja, neki kivel kéne barátságosnak lennie, vagy ellenkezőleg.

Aladár jellegzetes kisvárosi figura. Itt sok ál-szervezet, egyesület, társaság és csoport működik. Aladár következő állomása feltehetően egy lesz ezek közül. Ott kipihenheti magát — vélhetnénk —, pedig ez bajos. Az egyesületek annyi papírmunkát csinálnak maguknak és egymásnak, hogy szinte elmerülnek benne.

Aladár további sorsa aggasztó és bizonytalan.

★

— Ez már Bicske? — kérdezi egyéb mulatság híján egy ismeretlen úr a soproni gyors étkezőkocsijában, Tatabánya óta hiába várva a sült tojásra.

— Az!

— Hogy robbanna fel! Húsz éve, gimnazista koromban pokoli másfél napot töltöttem itt! — meséli az ismeretlen úr. — A fiúkkal egy va-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 338-748, 341-726
Gondos István grafikusművész
ÉLET ÉS IRODALOM
1981 FEB 7.

1021

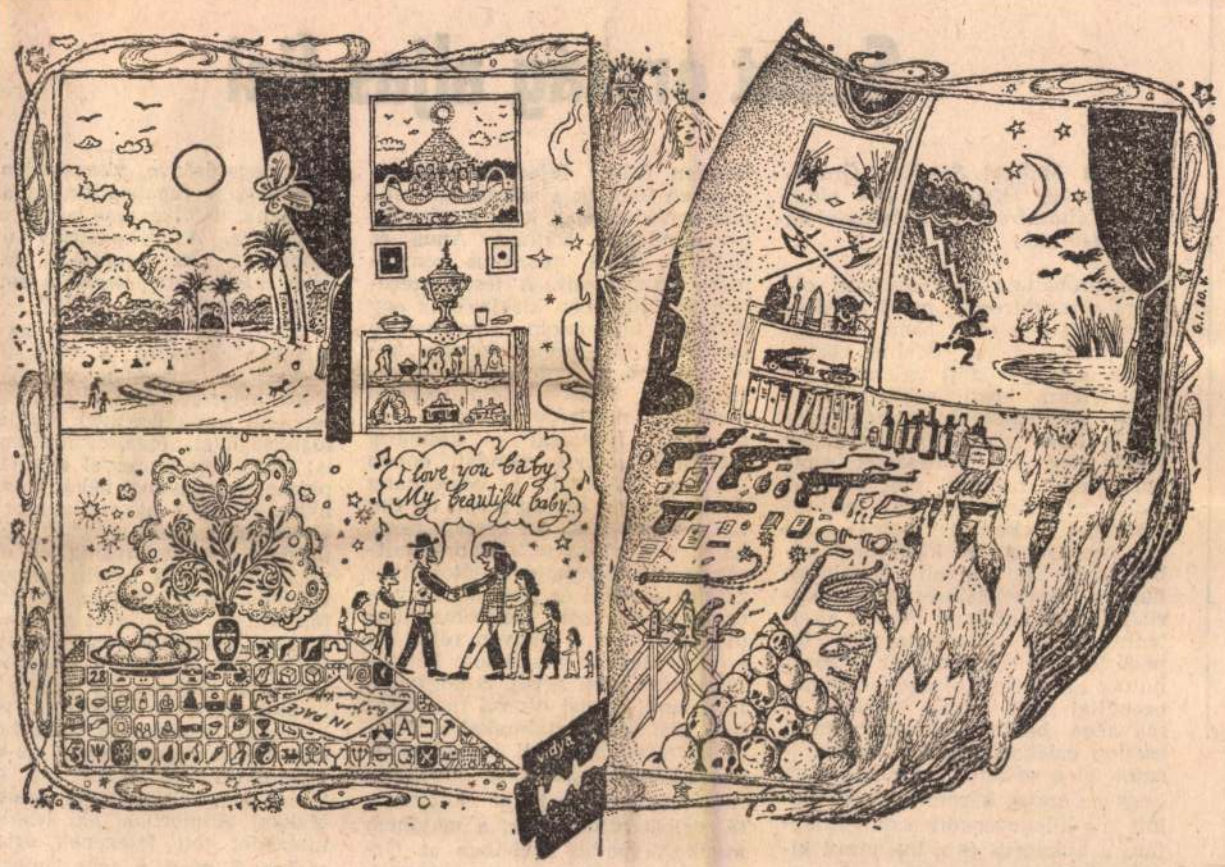

Bemutatjuk Gondos István grafikáit

Gondos István rajzait egy-két éve közöljük, többé-kevésbé rendszeresen. Szerzőnk az idén lesz harminchárom éves, főiskolát nem végzett, porcelánfestést tanult, szakkörökre járt, közben portás volt, fűtő, éjjeliőr, most mozitakarító. Kiállítása még nem volt, rajzait eddig csak az ÉS közölte. Kezdetben mi is tanácstalanok voltunk kissé a képek információtartalmát — tehát nem minőségét! — illetően; így az egyik jeles műnek az alábbi címet adtuk, némi tanakodás után: *Örmény nagyapám reggeli kakaója.* Cselekedetünk a művész lelkes egyetértésével találkozott, noha, mint később megtudtuk, Gondosnak egyéni, de jól kiépített kódrendszere van. Valamifajta képírást művel, legalábbis szándékai szerint; ha például lerajzolja a napot, a rajz nem az égitestet *ábrázolja*, hanem a végsőkig vitt koncentrációban kialakuló szellemi állapotot, az „egyhelyűség"-et *jelöli*. A víz és a hegy sem csupán víz és hegy, hanem a két alapprincípium megjelenése, azaz jin és jang, pradzsná és upája, vagy ami tetszik. A kulcs a mindeneket átfogó tudást szimbolizálja, a tűzfegyver a romboló érzelmeket vagy a káli-jugát, a szemét a legyőzött gondolatformákat. A körpálya jelentheti a létforgatagot (szamszára), jelentheti Buddha tanítását az újjászületés okairól, és kifejezheti azt az óhajt, hogy éljen a szabad virágkereskedelem. Egyszóval Gondos a maga naiv-szimbolikus stílusában a hinduizmus és a mahájána-buddhizmus alapfogalmaival pasziánszozik, persze, a képei nem ezért figyelemreméltók, hanem ennek ellenére. A hieroglifákból ugyanis egészen sajátos túlvilágvíziók állnak össze, ezek nagyon távolról emlékeztetnek ugyan némely szakrális tárgyú kínai és tibeti festményre, lényegükben mégiscsak Gondos István egyszemélyes Paradicsomát formázzák, lavórszerű tavakkal, szélütötten zakatoló lelkekkel, drótszőrű Buddhákkal, tejjel, mézzel, kisvasúttal. Mindezt stilárisan a gyerekrajzokra emlékeztető, bumfordi báj foglalja össze, hangulatilag pedig valami derűs, tiszta, már-már infantilis harmóniaérzet.

Gondos István országa nem e világról való.

Váncsa István

KISS BENEDEK:

Rikkantós szonett egy óriásországi varjúra

„Hát még meg a varjúk!... hú, azok voltak ám!"
(Petőfi: János vitéz)

Uram, maga is fekete varnyú,
kerek fejű kis fekete varnyú,
kopaszodón is fekete varnyú
——hú, az ám!
Kerek iszákja iszonyú bornyú,
kopac iszákja iszonyú bornyú,
bakaságom iszonyú bornyú
——hú, az ám!

Uram, láttam én ülni egy hosszú
— póznán? — inkábblag: — bakafán.
Hát ezért mondom, hogy fekete varnyú,
kerek fejű kis fekete varnyú,
s kopac iszákja iszonyú bornyú
——hú, az ám!

Kuba — mollban

■ *Eliseo Diego: Sötét ragyogás (Európa, 121 old.)*

örök derűjét-könnyét érzékeltető Kuba bontakozik ki előttünk,

ZÖLDI LÁSZLÓ:

Szent ország aljas fiai

■ *Makkai Sándor: Ördögszekér (Kriterion, 349 old.); Táltoskirály (Szépirodalmi, 440 old.)*

Megpróbáltam mai szemmel olvasni a meghíresült, majd feledésbe merült köteteket. Nem esett nehezemre. Még az irodalmi köztudatba is alig ivódott valami a két világháború közti szellemi élet egyik legérdekesebb személyiségéről. A híres püspökről, aki akkor védte meg Ady költészetét, amikor inkább támadni volt sikk. A szelíd lelkipásztorról, aki testvérszerelmet énekelt meg botránykővé lett regényében. A kisebbségi politikusról, aki híveit Erdélyben hagyva, meglepetésszerűen repatriált Magyarországra. Persze, az ellentmondásos személyiséghez tapadó legendák és pletykák is vonzhatták az egykori olvasókat, mindazonáltal kell lennie néhány — műveken belüli — mozzanatnak, esetleg értéknek, amely magyarázatot ad a sokadik kiadásra. Most, hogy az éppen három évtizede halott író kilencvenedik születésnapjára a bukaresti és a budapesti kiadó szinte egyszerre jelentette meg két legérdekesebb regényét, talán azon is illő volna eltűnődni, vajon

Bethlen Gábor fejedelem természetesen feltűnik a színen, ám csupán epizódszerepet kap: a püspökíró mindvégig Báthory Anna és Báthory Gábor misztikus vonzalmára összpontosít. A testvérszerelem torz tükrében kirajzolódik egy eltorzult társadalom, amelyben a honmentő igyekezetek jócskán keverednek önös érdekekkel. A református főpap tulajdonképpen nem talál mentséget alakjai — és gyanítom, kortársai — számára, legföljebb annyit mondat, éppen Bethlen Gáborral, a boszorkány Annának: „Az ország szent, ha fiai talán aljasok is. Az ország szent, ha kicsi s zúzott is." Kiábrándultság és mítoszteremtés sajátos ötvözete ez a vonzó és riasztó könyv, a romantikus, sőt vadromantikus díszletek nem is nagyon rejtik az erdélyi magyar társadalom két világháború közti képét. S hogy nem föltétlenül a mai olvasó magyaráz bele mai tudattartalmakat a történelmi regénybe, arról személyes tapasztalatok árulkodnak. Gyakorta megfordultam hajdani középosztálybeliek otthonában: a majdnem mindig kopottas szobában az Ördögszekér a féltve őrzött relikviák között díszelgett.

A legújabb, tizennyolcadik (!) kiban megerősödve, visszatérjen, ha úgy tetszik: repatriáljon az anyaországba, s fölkészítse népét a tatárjárásra. A Táltoskirály utolsó mondata: „Az istenítélet kivont óriási kardja ott lebegett a boldogtalan Magyarország felett."

Mintha az Ördögszekér az első világháború utáni, a Táltoskirály viszont a második világháború előtti helyzetet érzékeltetné, a kisebbségi sorsú írástudó minden elfogultságával, fogalmazhatnám úgy is: osztálykötöttségével együtt. Mi, persze — vagyunk néhány millióan —, akik egy pillanatot sem éltünk meg ebből a két és fél évtizedből, tanulmányaink és olvasmányélményeink révén jobban kiismerjük magunkat a történelmi félmúltban. Talán még arra is hajlamosak vagyunk, hogy fölényesen ítélkezzünk apáink, nagyapáink fölött, akik tévelyegtek erre, tévelyegtek arra, s képtelenek voltak kiismerni magukat a saját korukban. De ha ragaszkodunk az efféle ítéletalkotáshoz, akkor egy okkal több, hogy elismeréssel adózzunk Makkai Sándornak, aki legalábbis kísérletet tett jelenének értelmezésére. S mert ő sem ismerte ki magát a jelenségek útvesztőiben, vérbeli regényíró módjára teremtett távolságot köznapi élményei és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gondos István
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 FEB 7

/1021

Gondos István: Mexikói táj kecál madárral

s azt nem különben, hogy a figyel- gyanus szemmel, később

SÜKÖSD MIHÁLY:

CSERÉPPOST

Pamflet helyett

Fenti címen Eörsi István írt pamfletet Orbán Ottó *Honnan jön a költő?* című esszékötetéről, a *Kritika* januári számában. Pamfletjeiben Eörsi általában lucidus elme és félreérthetetlen fogalmazó. Mostani érveit és szándékát azonban nem sikerült megértenem.

Már a nyitómondatot sem értem. „Ösztöneim arra biztatnak, hogy pamfletet írjak Orbán Ottó esszékötetéről, és művemet a kötet címének, a *Honnan jön a költőnek* brutális megválaszolásával fejezzem be." Ez feltehetően annyit jelent, hogy Eörsinek nem tetszik a kötetcím. Mármost feltehető, hogy Orbánnak sem tetszett az Eörsi-esszékötet címe, az *Ürügyeim*, véleményét mégsem adta közre pamfletben és *brutálisan*. Nem tarthatta a kötetcímről való véleményét kellően közérdekűnek.

Nem értem aztán, miért baj, hogy Orbán „irodalmi író, sőt: az irodalom, az irodalmi élet írója". Azokban a tanulmányokban, amelyek négyötöde az irodalmat, sőt: az irodalmi életet taglalja, s amely tanulmányok némelyike Eörsi szerint is „egészen kiváló".

Nem értem továbbá, miért eltévelyedés, ha Orbán irodalmi életünk némely jeleseit csak a nevük kezdőbetűjével: R.-rel, T.-vel, N.-nel jelzi. *Ürügyeim* című esszékötetének legelső lapján Eörsi a P. kezdőbetűt használja, név helyett. A későbbi lapokon a K. és a Z. kezdőbetűt használja, név helyett. Neki szabad, nála nem eltévelyedés? Vagy némely neveket szabad betűkké rövidíteni, más neveket nem? Az ábécé némely betűit Eörsi lefoglalta magának, a többi betűre féltékeny?

Eörsi rögzíti, hogy Orbán különféle díjakat kapott, és — „nyilván állami támogatással" — járt Indiában és az USÁ-ban. Gyarló emlékezetünk szerint Orbán egyszer kapott József Attila-díjat. Gyarló emlékezetünk szerint Eörsi is egyszer kapott József Attila-díjat, igaz, nem a mostani, hanem a — mondjuk így — korábbi „kultúrpolitikától". Orbán egyébként nem azért járt Indiában, hogy elefánthátról tigrisre vadásszon, hanem

mást." Az én olvasatomban Orbán nem ezt teszi, hanem — *Az ádáz szemtanú*ban — egy magyar értelmiségi korszak eszmetörténetéhez szolgáltat fontos irodalmi és politikai adalékokat. Igaz, nem az Eörsi megkívánta irodalmi és politikai szempontok szerint. De akkor ezekről a szempontokról írjunk pamflet helyett pamfletet.

Ha pamfletet írnék, azt kellene mondjam: Eörsi ezúttal a kelleténél többször üt övön alul.

Foglaljuk össze. Évek óta nem értem, az ízlésére oly kényes Eörsi purifikátori indulatában miért nem mérlegel? Miért nem fut át a fején egy hosszú névsor, mielőtt purifikálni indul? Miért hiszi, miből hiszi, hogy irodalmi közéletünk legkárosabb rákfenéje, ha egy irodalomtörténész Ady és Babits végső szövetségét hirdeti meg? Ha egy riporter közös műsorban szólaltatja meg Hernádi Gyula és Eörsi István szövegeit? Ha Orbán Ottó — amúgy „értő cikkében" — nem éppen azt dicséri Csoóri prózájában, amit Eörsi diktálna neki?

„... Az sem izgat — legfeljebb bosszant —, hogy miként pottyan a határtalanság egéből a körülha-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-[illegible], 340-726

Gondos István
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 FEB 7

1021

Gondos István: Gyüszmékelők

BERTHA BULCSU:

JELENSÉGEK

rracionális gyakorlat

A ház, a mi négyemeletes társasházunk
zomszédságában áll, valójában már nem
étezik, mert kisajátították, a lakókat ki-
öltöztették belőle, s csak azért nem sza-
nálták, mert nincs rá kapacitás, vagy ha
van, még ráér a dolog. A ház, aminek
erítését a tolvajok megbontották már, s
kétszáz négyszögölnyi kert, melyből az
út szélesítése miatt kétméternyit lehasí-
ottak, még mindig nyugalmas, konszoli-
dált benyomást kelt. A tető szinte ép, a
epkénnyel bafutott falak jó állapotban
annak, az ablakokat védő fehérre festett
ívszárcsok alig kopottak, a zsalugáterok,
jtók, beleértve a garázs széles ajtaját is,
használhatónak látszanak. A bejárati terasz
zélén álló jelképes ion oszlop, s az oldal-
eraszok előtt álló csavart virágállványok,
hajdani építők és lakók kulturális ér-
eklődését és színvonalát is sejtetik. A
ert elvadult, az alma- és körtefák sze-
etlen gyümölcsei még a januári hóviha-
ok idején is kitartottak az ágakon. A kert-
en két rigócsalád lakik, nyilván még rég-
ől, ők jelképezik a folyamatosságot, a je-
nen át a semmibe. Két hatalmas fenyőfa
áll a kerítésen belül, friss toboztermés-

vasoló és a tervezetet kidolgozó szakemberek nem tévedtek, mert akkor éppen az volt a helyes. Az „akkor"-emberekkel nem lehet vitatkozni. Egy tudósnak, de átlag szakembernek is tudnia kellett egy évtizeddel ezelőtt is, hogy a föld nyersanyag-, főleg energiakincse kimerülőben van. Valóban olcsóbb volt akkor megvenni az arab

A környező utcákból kisebb tömeg verődött össze. Az emberek nézték a tüzet. Mi is néztük. Amikor egy nagyobb robbanás után a háznak beomlott az egész tetőszerkezete, s a lángok felcsaptak a magasba, vendégünk megszólalt:

— Van a tűzben valami fenséges...

— De miért nem jönn

helyette
fiatalem
hető m
hétre, a
zött pon
ten már
újra val

Másod
zésű, s
zett. Isr
forintot.
„Levél
nakodva
mondta.
Valóban
dikről,
togatni
nyomba
mert c
sítés, d
akadán

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gondos István

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikus

1981 MÁJ 9

l021

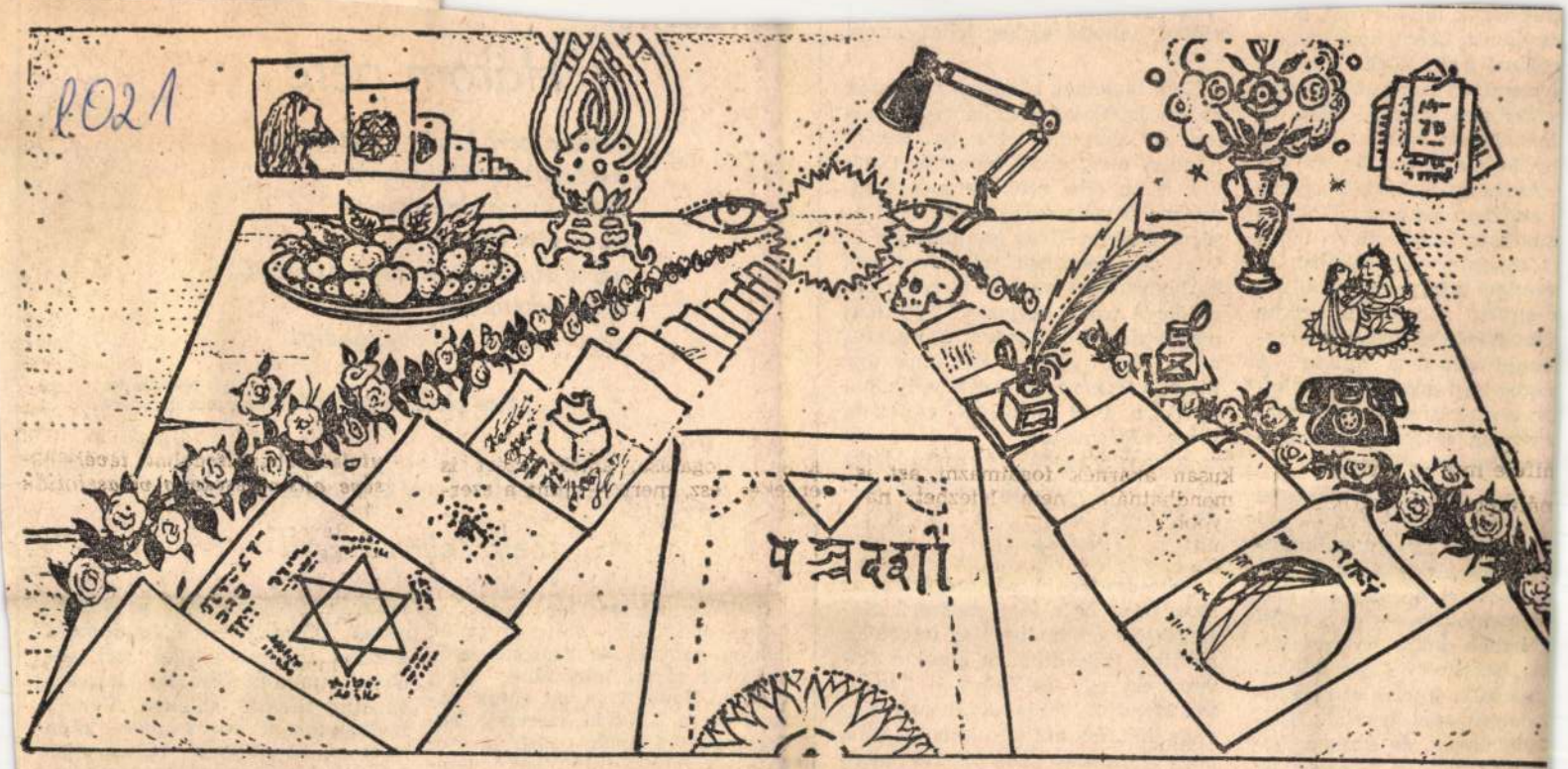

Gondos István: Az éjjeliőr munkaasztala

felfedezőjét, a ra-
Lehet, hogy a szak-
om körül, mert se
hozta szóba, mint
mennyi lelki tu-
t frakkot ölteni a
lekor. Tíz év óta
Hewish-t ugyan-
látta mindenki —
anul szürke, teljes
tweed-zakóban és
ggyokat vető, ko-
nadrágban, szürke
cké másnapos ing-
ben a hiúság? A
gög? Nem tudha-
ásoknak más viláis jövevény mars-
sodálkozom.
ológus ismerősöm
ílzás volna —, aki
az elmondhatat-
ár évtizedek óta.
de szegény em-
tam — egy kollé-
lakik emberemlé-
páron jár hóban-
étkezik és magán-
em traktál. Nya-
n, de eddig egyet-
sélte többször is:
sziben a bor, egy
szünetében. Hívogat-

szóval, tehetős ember lehet, annyi szent.

Nem tagadom, bizonyos indulatok gyülemlettek bennem ismerősöm ellen. A képmutatótól a sz... evőig minden megfordult bennem. Illem ide, illem oda, este, vacsora előtt, amikor beszélgetni is lehet: felelősségre vontam. Hogy így meg úgy... Olaj, remélem, érti, miről van szó. És hogy miért mondta akkor a repülőjegy árára, hogy sok? Türelmes magyarázat következett. Először is, nincs olyan ember, aki csak úgy rábök a térképre és megmondja, hol búvik a föld méhében a fekete arany. Másodszor is: — Nem azt mondtam a repülőjegy árára, hogy *nekem* sok. Csak annyit, hogy sok. És ez igaz.

★

Sohasem fogom már megérteni az angolszász oktatási rendszert. Középiskolai eredményei és felvételin nyújtott teljesítménye alapján felveszi egy-egy kollégium a hallgatót. Mondjuk, matematikusnak. Egy vagy két év múltán kiderül róla, hogy a matézis nehézségeivel megbirkózni nem tud, esetleg elbukik a vizsgán. Ekkor azonban a hallgatót

ZELK ZOLTÁN:

Háro

Három perc kiv
beröpültek ablakomon,
nyolc éve itt köröznek
bútoraim fölött:
azóta rövidebbek künn az esték
azóta kurtábbak az évek —
azért haldoklom oly sokáig!

1981. február 26.
Zelk Zoltán utolsó, már kórházban írt verse

Felcserélt versszakok

Zelk Zoltán sírjánál

Különös, egyszeri és utánozhatatlan csodának voltunk tanúi, boldog részesei és haszonélvezői, amíg itt jártál közöttünk, Zelk Zoltán. Úgyszólván az egész várost, ezt a Te hőn szeretett Budapestedet fénybe vonta a csoda: itt élt közöttünk egy versember. Tapasztalhattuk, meggyőződhettünk róla, hogy életed nem dalok, a fohászok meg az önsorsodon gúnyolódó epigrammák. Mintha valami pajzán szél sodorta volna ki őrmezei lakásod városra tekintő ablakán. Versek szállongtak a város fölött még most is, az örökifjú dalnok röpcédulái. Vers szólalt meg a telefonba, vers csusszant a kávéházi márványasztalra, vers tapadt a

Gondos István

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

grafikus művész

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1981 DEC 5

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Gondos István rajza

lyamatosan nyújt kifogástalan szolgáltatást. Hogy vásárlója visszatérjen.

(eszéki)

GALÓCA-DÍJ

Láttam egy kisfilmet. A *Szomszédok* című riport fiatalokról szól, az ifjúsági szövetség tevékenységét mutatja be. A kamera előtt alapszervezet ülésezik, titkára ékesszólóan dicséri a kereskedelemben dolgozó tagok mozgalmi hajlandóságát. Egyebek közt megemlíti, hogy három alapszervi tag, KISZ-feladat gyanánt, gombameghatározási versenyen vett részt. Egyikük második díjat nyert, másikuk harmadikat, s még a harmadik is dicséretet kapott. Eltű- versenyt nyilván az

MÉSZÖLY DEZSŐ:

Canticum absurdum

Korholó Barátom,
Igazad belátom:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gondos István
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 NOV 17

1021

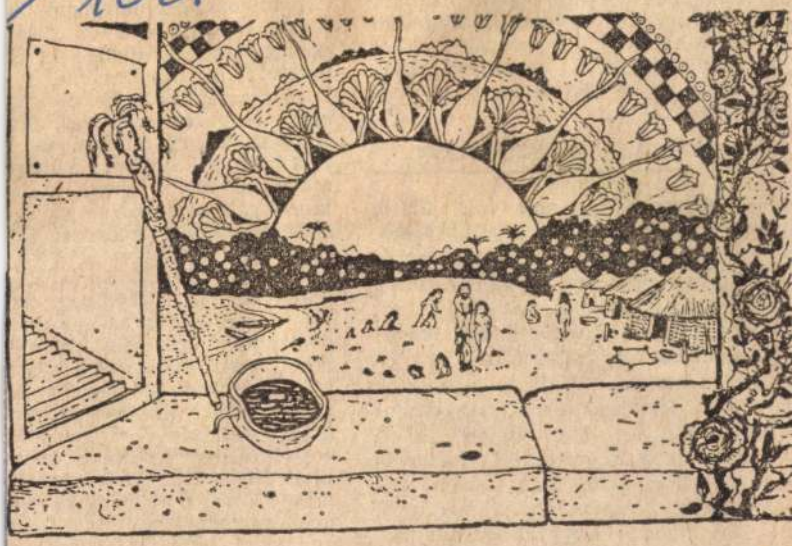

Gondos István: Most pápua aktokról álmodom

ben —, a valóság
taképpen semmi
Üzemzavar. A g
nem mentesek az
bekövetkezhető
De... Nem folyta
gyok költő.

NOVEMBER 10., S

Fábry Zoltán se
Nevezték őt a legkülönbözőképp,
s ő is kedvelte a homályt maga
körül: mondták az antifasizmus
tudós képviselőjének (jogosan),
frónak, kritikusnak (nem kevesebb okkal), hírlapírónak (valóban, vezető műfaja az újságcikk volt), közéleti személyiségnek (ki tagadhatná, hogy éppen az ő egyénisége reprezentálta a szlovákiai magyarság leghaladóbb rétegeit). Mégsem szabadulok attól az érzéstől, hogy Fábry hangyaszorgalma, újságírói kötelességtudása, politikai szerepvállalása

ismerés lehetett a döntő. Egy
ként arról tájékoztat Fónod
tán, a pozsonyi Madách Kör
kiadó főszerkesztője, hogy ez
írás is szerepel annak az életr
sorozatnak az első kötetél
amely talán még az év végén n
világot láthat. Sok. eddig is
retlen művet tesz hozzáférhet
a Fábry Zoltán Összegyűjtött
sai című, nyolc kötetre terve
kiadvány. E vállalkozás filo
giai, irodalomtörténeti érté
nem szükséges méltatni. De a
kor megjelennek az egyes k
tek, nem árt, ha a Fábry-élet
aktualitására is figyelmeztet

Gondos István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

grafi munkái

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 OKT 13

1021

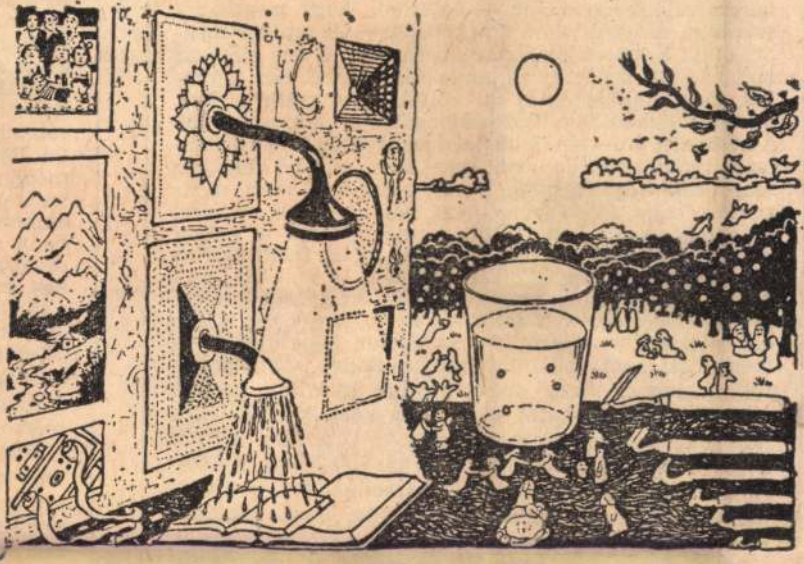

Gondos István: Élüszión

Összecsomagolva vártu
vittek minket el a város
keresnivalónk nem volt
szárazon, és egyáltalán el
hallottuk a motor berregé
apám fölállt a bőröndről,
lok, meg a székek még o
de így télikabátban, össze
a bőröndre ül —, és felhú
ta és zsebretette, de senki
megnézni, hogy tényleg
tudtuk, hogy az, vagy ha
ez a lakás már nem is v
minket szállítani —, mind
öcsémmel, csak anyánk n
reggel óta fénytelen, száraz szemmel nézte a négyszögletes, világos foltot a falon, ahol régen a Szűz, aztán egy atyaian mosolygó kopasz ember képe lógott, és mert most nem volt ott semmi, suttogva azt találgattuk öcsémmel, hogy vajon anyánk melyikre gondol, amikor a nagy semmit nézi olyan komolyan, de neki nem mertünk szólni, mert olyan volt, mintha nem is ismerne minket és apát sem, és mi kimentünk a kamrába, megkajálni azt az üveg baracklekvárt, ami már nem fért be a csomagba, mert éreztük, hogy anya úgysem ad érte nyaklevest, na persze, az ő nyaklevesei inkább simogatásnak tűntek, de — hát az erkölcsi sú-

egy savai
a halálán
ablaknál,
mosolyog
ha napon
hanem úg
máma...
li, még t
még ann
szerencsé
dócskák
Schwartz

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gondos István
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 DEC 1

1021

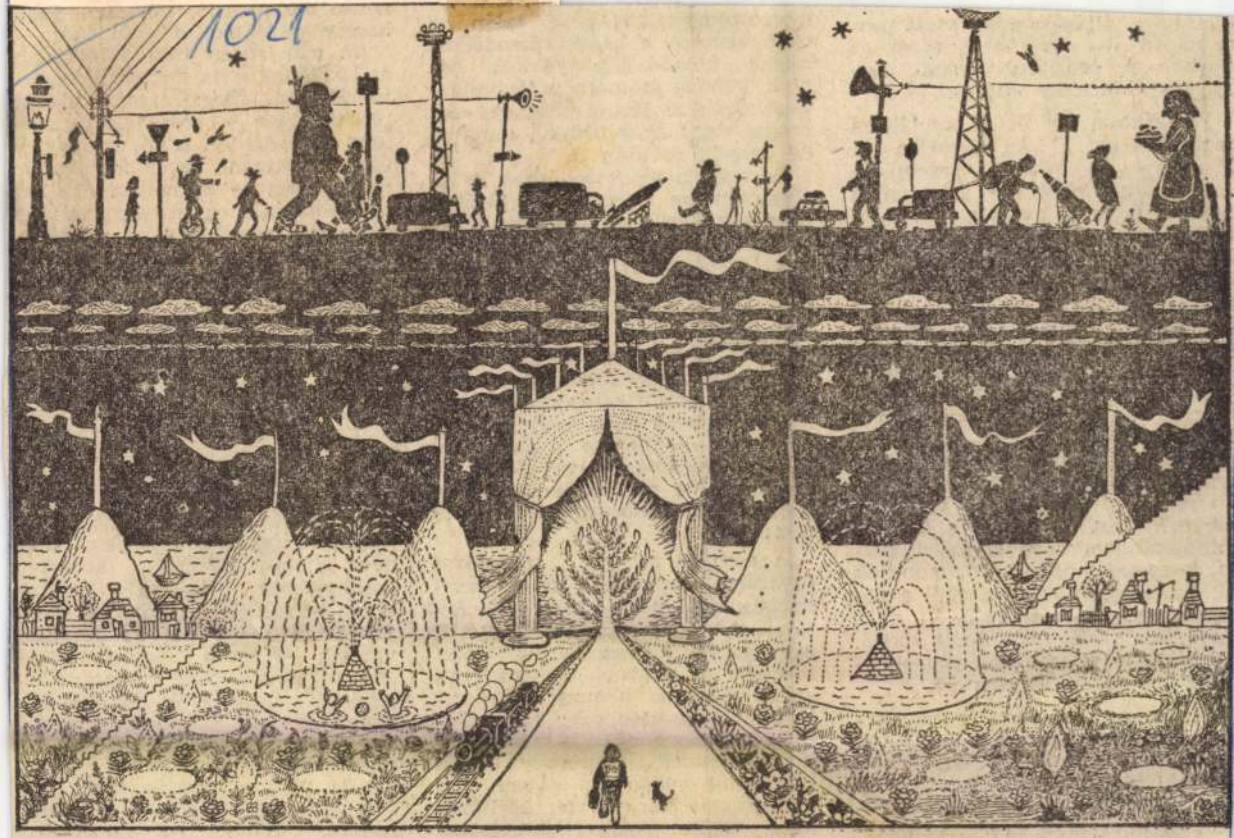

Gondos István rajza

szersmind állásfoglalást, vitát provokálóvá — méghozzá (s ez az ügyben az időzített bomba számomra) Máriássy Judittal.

Én kértem fel őt és csináltam meg vele ezt a keret-interjút (a személye és közéleti szereplése iránti tiszteletből) — mai napig hiszem, hogy jó színvonalon. Kettőnk személyét próbáltuk annak biztosítékává tenni, hogy ez az egyórás műsor senki dolgát ne ,tegye kényelmesebbé vagy pláne feleslegessé". Rengeteg vitatható, kérdéses, a továbbgondolásra serkentő dolgot mondunk a keret-interjúban is, a riportokban, sőt még az összekötő zenei betétekben is. Kazetta-bölcsesség? Persze, az is van a szalagon — legalábbis annyi, amennyit Máriássy Judit mondott rá. Minek vitatkoznának? Mert éppen ez a kazetta majd minden szavával azt sugallja, hogy szóljanak hozzá, mondják el, ők hogy látják, nekik mi a véleményük. És miről? Talán pont arról, amit Máriássy Judit mond. Mint ahogy vitatkoznak is (sokhelyütt hallottam magam is).

Vitatkoznak, bizony, nem egyszer érvelnek Máriássy Judit véleményével szemben is, de, persze, a többi riporttal szemben is. Éppen e kazetta meghallgatása közben és után több tízezren beszélgettek a KISZ-ben a közéletről és a közéletiségről, ez pedig már önmeretszomját kielégíts már nemcsak a lelkes zásból fakadó élmény nem önmaga számára tanulságokkal térhet h prágai vagy akár brün de drezdai út után is.

De hogy a tájékozód olvasókat, se az után még egy kicsit se vez engedtessék meg neke das József prágai anz hány elnagyolt vonást párhuzamot kiigazítsak, illetve ki-egészítsek.

Vadas József ugyanis bizonyos külsődleges jegyek alapján azonos történelmi stíluskategóriába sorol két, a magyar és a cseh nemzeti művészet, konkrétan a szobrászat fejlődéstörténetében hasonló nagyságrendű, de nem teljesen azonos szerepkört betöltő művészt. Idézem:

„A cseh és magyar szobrászat egyaránt kitermelte a maga klasszicista mesterét. Josef Václav Myslbek tőlünk északra nagyjából ugyanazokat az eszményeket önti formába (a nagyobb múltra visszatekintő cseh nemzeti művészet jóvoltából érettebben), mint Magyarországon a nála fiatalabb Ferenczy István". Ferenczy István körülbelül abban az időben adta fel korának társadalmi körülményei miatt megvalósulhatatlan nagyszabású emlékmű-terveit és alkotómunkáját (1847-től élete vé-

várni. Szintúgy igaz, hogy célunkat akkor érjük el vagy közelítjük meg, ha ifjúságunk erőfeszítését jól felkészült, igényes, a tanulókat *okosan szerető*, szakmájukon túl a személyiségükkel is hatni tudó pedagógusok segítik. Olyan célt azonban sem egyén, sem közösség nem állíthat a diák és az iskola elé, amelynek a teljesítésére maga sem képes. (Máig nem értem például, tapasztalt szakemberek hogyan lehettek olyan romantikus idealisták, hogy komolyan remélték az érettségi vizsgák — azóta visszavont — „megreformálásakor": a tanuló feltétlenül a becsület és dicsőség dolgának tekinti a munkát, mégha ettől a magatartástól jórészt a felnőttek, köztük a nevelők és a szülők is messze vannak még.)

A túlterhelést *relatíve* létezőnek tartom. Csakhogy ez személyekre bontva más és más. Például nem érzem túlzásnak, amit a szerb

GONDOS ISTVÁN, grafikus

Gondos István rajza. Fekete repr. 13.old

VALÓSÁG, A TIT, folyóirata, XV.évf. 1972. 6.szám.
Budapest

Gondos István

"Buvár-csendélet" c. művét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. okt. 21.
XVI. évf. 43. sz. 15. lap.

Gondos István

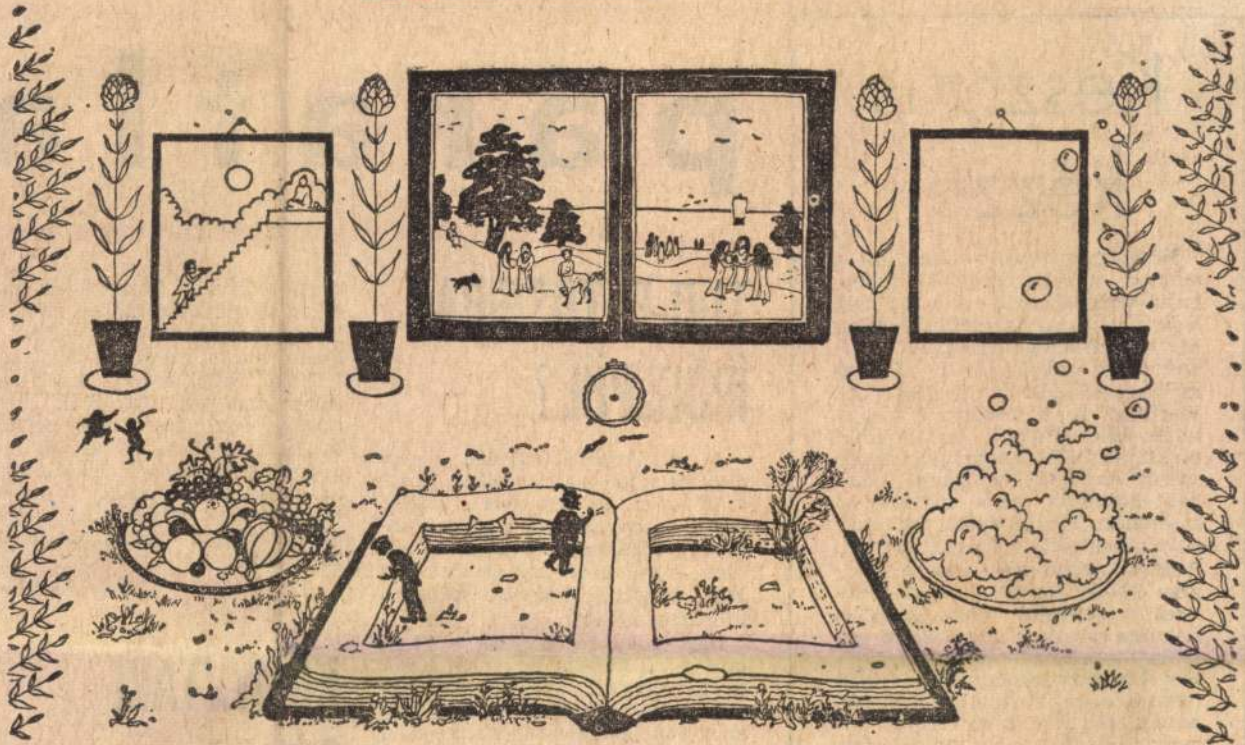

Gondos István: Ablak a világra

Élet és Irodalom, Bp. 1978. szept. 2.
XXII. évf. 35. sz. 10. lap.

Mai aranyások

páratla

Kesztyűs kézzel

Némi gyanakvást váltott ki a magyar közvéleményből a fogathajtó-világbajnokság. Először még csak a köztársaságpárti érzelműek berzenkedtek: eb ura fakó... Másodszor az angolszász műveltségű szabadgondolkodók emelték fel szavukat. A botránkozás tárgya közép-kelet-európai szempontból csekélység volt. A magyar ábécé szerint az angolok fogatai elsőként hajtottak be a kecskeméti stadionba. Tőlünk északra ez már súlyos nemzeti sértésnek számít: Anglia ugyanis nem Anglia, hanem Nagy-Britannia, egyezményes jelzéseként annak, hogy a szigeten nemcsak angolok, hanem többek között skótok és írek is élnek. Paradox módon ezt éppen nálunk értik meg oly nehezen, annak ellenére, hogy saját házunk táján hasonló, aprónak tetsző disztinkciókra a lehető legérzékenyebbek vagyunk. De ez még mindig elhanyagolható udvariassági szempont, nem több mint a tánciskolai szabályok megsértése. A legkomolyabb kifogás harmadsorra következik: "egyáltalán mi ez a fogathajtás? Ázsióját elsősorban az csökkenti, hogy mi ma-

TUD-E TOSHIBA ÍRÓGÉPÜL?

A rádiókabaré minden hónap első hétfőjén jelentkezik a Kossuth adón. A közkedvelt műsor egyik bájos darabja a minap eltévedt. Abszurd tréfát, afféle rádiós egypercest hallhattunk az Esti Magazin komoly, aktuális híradásai között.

Egy elmés riporter és a 72-es budapesti főposta egyik illetékese beszélgetett arról a Toshiba automata gépsorról, melyhez, mint már jóideje tudjuk, ezentúl alkalmazkodnunk kell, ha levelet írunk, illetve borítékot címezünk. A riporter nagy komolyan megkérdezte, miként válik be az új technika? Az illetékes is mély, férfias hangon, a tréfát gondosan leplezve válaszolgatott. Elmondta például, hogy az írógéppel címzett új szabványborítékokra meglepetéseket hozzon, ez már olyan abszurditás, melyet még akkor sem tehetne meg velünk a Posta, ha mindnyájan alattvalói volnánk, s uralkodónk kicsit szórakozottan járt Tokióban, hogy megvegye a gépet, mely „gyors, megbízható és a kézzel és írógéppel írt irányítószámokat egyaránt képes elolvasni". A humoreszk tetszett. Olyan volt, mintha április elseje ezidén augusztus 23-ra esne.

- yt -

KÖNYVTÁRI SÓHAJ

Az Országos Széchenyi Könyvtárban kevés az olvasói hely, rosszak a raktározási viszonyok, a könyvtár évek óta költözésre készül, hogy majdan méltó termeket találjon a budavári palo-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1978 SEP 2

Gondos István

1021

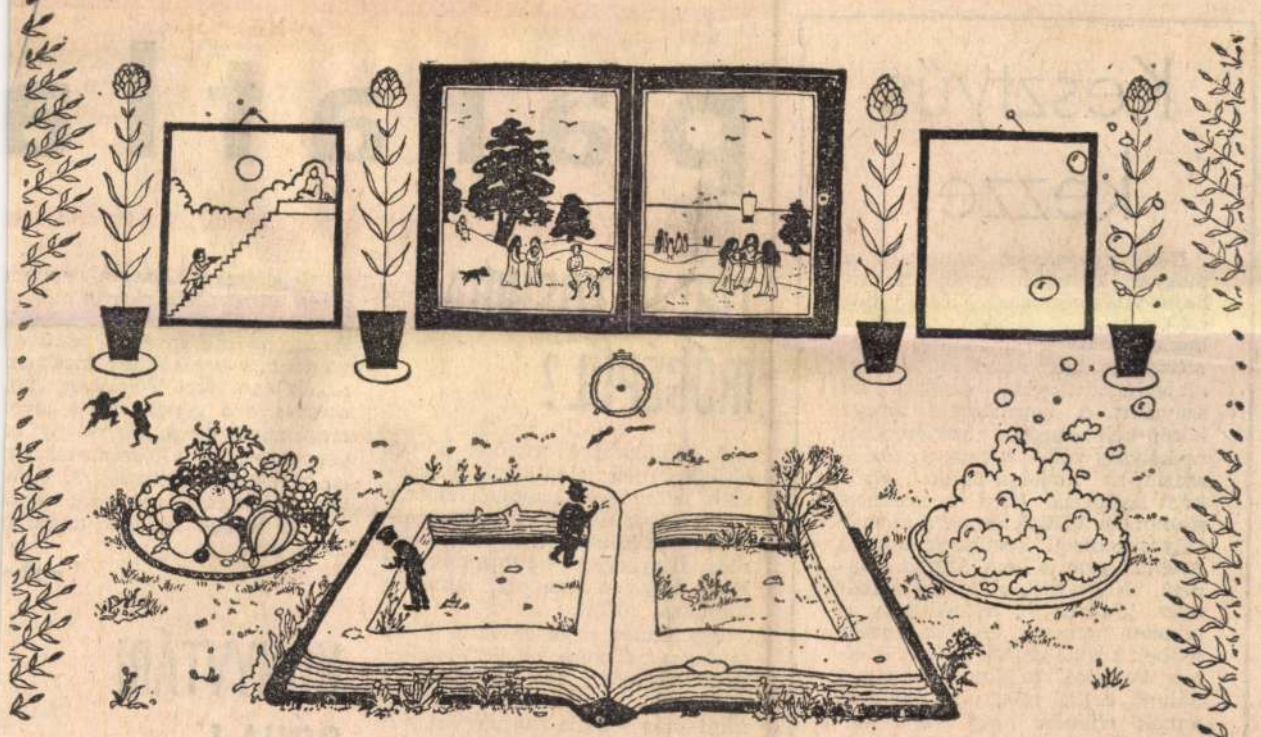

Gondos István: Ablak a világra

Kesztyűs kézzel

Némi gyanakvást váltott ki a magyar közvéleményből a fogathajtó-világbajnokság. Először még csak a köztársaságpárti érzelműek berzenkedtek: eb ura fakó... Másodszor az angolszász műveltségű szabadgondolkodók emelték fel szavukat. A botránkozás tárgya közép-kelet-európai szempontból csekélység volt. A magyar ábécé szerint az angolok fogatai elsőként hajtottak be a kecskeméti stadionba. Tőlünk északra ez már súlyos nemzeti sértésnek számít: Anglia ugyanis nem Anglia, hanem Nagy-Britannia, egyezményes jelzéseként annak, hogy a szigeten nemcsak angolok, hanem többek között skótok és írek is élnek. Paradox módon ezt éppen nálunk értik meg oly nehezen, annak ellenére, hogy saját házunk táján hasonló, aprónak tetsző disztinkciókra a lehető legérzékenyebbek vagyunk. De ez még mindig elhanyagolható udvarias-

páratla

TUD-E TOSHIBA ÍRÓGÉPÜL?

A rádiókabaré minden hónap első hétfőjén jelentkezik a Kossuth adón. A közkedvelt műsor egyik bájos darabja a minap eltévedt. Abszurd tréfát, afféle rádiós egypercest hallhattunk az Esti Magazin komoly, aktuális híradásai között.

Egy elmés riporter és a 72-es budapesti főposta egyik illetékese beszélgetett arról a Toshiba automata gépsorról, melyhez, mint már jóideje tudjuk, ezentúl alkalmazkodnunk kell, ha levelet írunk, illetve borítékot címezünk. A riporter nagy komolyan megkérdezte, miként válik be az új meglepetéseket hozzon, ez m olyan abszurditás, melyet még a kor sem tehetne meg velünk Posta, ha mindnyájan alattval volnánk, s uralkodónk kicsit sz rakozottan járt Tokióban, ho megvegye a gépet, mely „gyo megbízható és a kézzel és ír géppel írt irányítószámokat eg aránt képes elolvasni". A hum reszk tetszett. Olyan volt, mintl április elseje ezidén auguszt 23-ra esne.

- yt -

KÖNYVTÁRI SÓHAJ

Az Országos Széchenyi Köny

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 ÁPR 8
ÉLET ÉS IRODALOM
Gondos István

1021

Gondos István: Kopár táj

asem segítette ilyen ter
en a szöveget.

zükség is van erre a ren
műgondra, hiszen a
örgy katedrája elé képz
apadokban ülő közö
nt egy nemzet, egy kor, e
alom pillanatnyi képvis
l szembenéznie a szerz
tre keltett diákoknak é
nak, s ezek ezt meg is

ömbösített idill

n nem törődik ezzel a nem éppen
aptalan szlogennal; úgy örökíti
ég a virágcsendéletet, az utcaké-
ket és az emberi figurákat, mint-
megállt volna az idő. Mint az a
zonyos fotográfus, valamikor a
últ század végén, aki az örökké-
lóság kedvéért másodpercekre
ozdulatlanná parancsolta és így
karatlanul is megmerevetítette a
nyképezőgépe elé járuló embere-
et.

Megtagadta a korát. Úgy értem:
ora festészetét. Akad a magyar

követőjének is a modellja lehet
volna, hiszen ez a beállítás olyan
nyira általános volt, hogy a biede
meierben modorrá vált.

Lehet, hogy ez a baj?

Gondoljunk csak utána: a né
életképnek nevezett zsánerk
Petőfi előtt forradalmi újítás, P
tőfinél költői forradalom, Pet
után azonban lekezelő népiesked
manapság egyértelműen pejora
minősítés. S hasonlót mondhatu
Mácsai művészetének minden e
méről. Mert a tizennyolcadik s

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 AUG 25
1973 AUG 25

Gondos István
1021

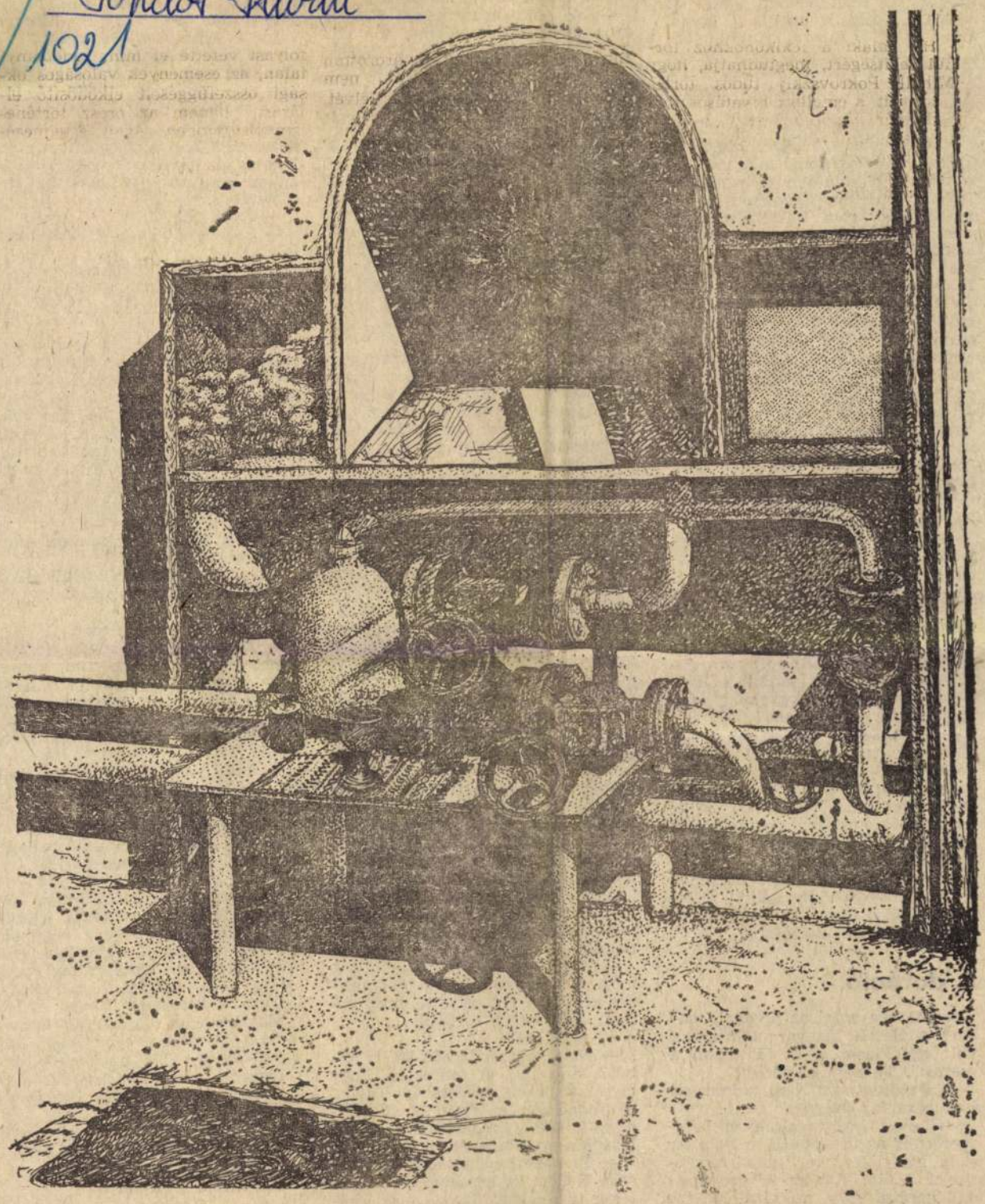

Gondos István: Házi oltár

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

mesterrepülő lányról ugyanezt mondta a riporter: hölgy. Többször is. Te nem érzed, hogy ez olyan ... olyan cikis..., olyan, mint az úr-ír meg a kisztihand és a nagyságos asszony. Hogy jön ez oda, ahol a pártot éltetik, az alkotmányt és az ötéves tervet? Mért hölgy az a pilóta?

— Ha te ülnél ott és izzadnál, és neked kellene szöveggel kísérni a változó képeket, te se találnád meg minden pillanatban a legmegfelelőbb kifejezést. Egyébként is olvastál már róla, beszélgettünk is róla, hogy baj van a megszólításokkal. Húsz évvel ezelőtt mindenkit elvtársnak vagy szaktársnak titulált volna a riporter...

— Hagyd ezt a húsz évvel ezelőttöt. Harminc évvel ezelőttöt is mondhattál volna, amikor a tanárnőt tanár úrnőnek kellett szólítani a suliban. De akkor még tévé se volt, űrrakéta se volt, víziparádé se volt. Én azt gondolom inkább, hogy az emberek újabban finomkodnak. Olvasd el ezt a hirdetést: *„Egyesült Államokból nyaklánc, kristály, Tiffany bizsu elegáns, estére, Operába vagy koktélra eladó"* Hát nem nevetséges?

— Dehogynem. Csak éppen semmi köze nincs ahhoz: minek nevezik a pilótalányt.

— Én nem hiszem, hogy semmi köze hozzá. Én azt gondolom, az a rendes dolog, hogy mi úgy köszönünk az osztályba lépő tanárnak: jó napot kívánok! És akit nem szeretünk, arról azt mondjuk a háta mögött, olyan, mint egy hölgy, egy nagyasszony, egy úrnő...

— Ez elmúlik, szívem, ez olyan gyerek-dolog.

— Gyerek-dolog? Én szerintem ez szocializmus-dolog. És nem akarom, hogy elmúljon. Jobb lenne, ha az élőképek kevésbé volnának díszesek és az életképek jobban hasonlítanának rájuk.

— Az életképek sosem élőképek — már meggyőződés nélkül vitatkozom. Mert úgy illik, hogy a felnőtté legyen az utolsó szó.

A dotáció

— Mi lesz azzal az üreggel, mama? A Hétfői Magyar Hírlapban volt egy klassz cikk: „Eladtam a metrót". Te nem olvastad?

— De olvastam. Nem tudom, mi lesz azzal az üreggel.

— Lehet, hogy csakugyan betemetik azt az üreget a Kun Béla tér és a Nagyvárad tér közti metróvonal fölött? Azt az üreget, amiből garázst vagy raktárat lehetne a kétszázforintos ruh
neked csak nyolcvanba
— Ne bolondozz, mar
én a zsebpénzt is tőlete
Az is a családi kasszát
Hát hogyne volna olcsó
csóbb? Nekem nem is
pem hozzá, hogy elfogac
százhúszat. Többet kia
azért, hogy *nekem*, pont nekem a családban hússzal több froncsim legyen?

— Te azért nem vagy Autóker, kislányom, és az Autóker nem egy ember. Az Autókernél munkások és tisztviselők dolgoznak és abból a „húszforintos" megtakarításból jutnak majd talán nyereségrészesedéshez, prémiumhoz, lehet, hogy abból építenek egy óvodát. Így már érted?

— Nem. Az államnak van egy üreg e a metró fölött, az úttest alatt, amelyből olcsó raktárt lehet kialakítani. Ha meg nem lesz belőle raktár, akkor semmi sem lesz és betemetik földdel. Mi pedig azt tanuljuk az iskolában...

— Ezt nem tanulhatjátok az iskolában. De még tanulni fogsz egyszer arról, hogy van csoport-érdek és van össz-társadalmi érdek és ez a kettő nem mindig azonos. Még a szocializmusban sem mindig azonos. Természetesen minél inkább szocializmus a szocializmus, annál inkább az lesz. Minél pontosabban működik a tervezés és az emberek minél inkább megértik, hogy az anyagi érdekeik és a népgazdaság érdekei azonosak. Ha a cikket olvastad, azt is olvasnod kellett, hogy az újságíró közbenjárására a Centrum áruház valószínűleg szerződést köt a metróval, és akkor nem temetik be az üreget...

— De ha nem jön az az újságíró? Az a *K. Nyíró József*? Akkor a metró végül feltölti földdel az egészet? Én ezt rémesnek tartom, mama. Ez ugyanolyan, mint amikor hat hétig állt a liftünk, de amikor az Esti Hírlapban megírtad, huszonnégy óra alatt megcsinálták.

— Azt sem csak *azért* csinálták meg. Ott is akadt végül egy rendes ember, aki észrevette, hogy valami tűrhetetlen történik...

— A cikkből

— Nemcsak a cikkből. És ha abból? Mindegy. A fontos az, hogy minél több olyan ember legyen, aki odafigyel az ilyen „beföldelésekre". Ezért érdemes írni és telefonálni és közbenjárni.

— Ez nekem egyáltalán nem tetszik. Nekem az tetszene, ha az Autóker is a családi kasszára gondol-
köztársaságban tervgazdálkodás folyik és ha tervgazdálkodás folyik, akkor azt az üreget nem lehet betemetni...

— Késő van.

— Sakk-matt vagy? Nem tudsz felelni?

— Tudok felelni. Először is szamárság egy esetből általános következtetéseket levonni ..

— És a lift?

— Két esetből is szamárság olyan általános következtetéseket levonni, hogy az emberek hanyagok és önzőek, mert hiszen többségükben nem azok. Másodszor pedig azért változik éppen az egész oktatás, azért készülnek benneteket az iskolában önállóbb gondolkodásra és bátrabb kérdezésre nevelni ezentúl, hogy ne képzeljétek azt: ami a tankönyvben áll, az szentírás. Hogy dialektikusan nézzétek a valóságot...

— Én nem nézem dialektikusan?

— Nem. Te moralizálsz, gyerekem.

— És az nagyon rossz?

— Nem *nagyon* rossz. De mi már éppen eleget moralizáltunk ahhoz, hogy ti megtanuljátok okosabban és gyakorlatibban csinálni az életet.

— Te már sosem moralizálsz, mama?

— Igyekszem leszokni róla. Csak te kényszerítsz rá ezekkel a csacsi kérdésekkel.

— Hagyjalak békében?

— Ne, kislányom. Soha ne hagyj békében. Álmodj szépeket!

●

Fejünk felett szőlőfürtök lógnak, csendes az éjszaka, a tücskök kara cirpel. Piros fény pislog a távolban: repülőgép száll le Ferihegyen. Odalent ragyog, él, tévét néz, aludni készül Budapest. Huszonegy éves fiam Moszkvában talán lefeküdt már, ott éjfél van. Tizenhárom éves kislányom, aki ugyancsak huszonegy éves lenne, elszállt a rigókkal, hallgat. Hogy holnap újrakezdje a vallatást.

●

...Es ha csak pislog már a Nap,
sarjaink bízóan csacsogva
jó gépen tovább szállanak
a művelhető csillagokba.

(József Attila: Március)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 OKT. 21.

ÉLET ÉS IRODALOM

Gondos István

1021

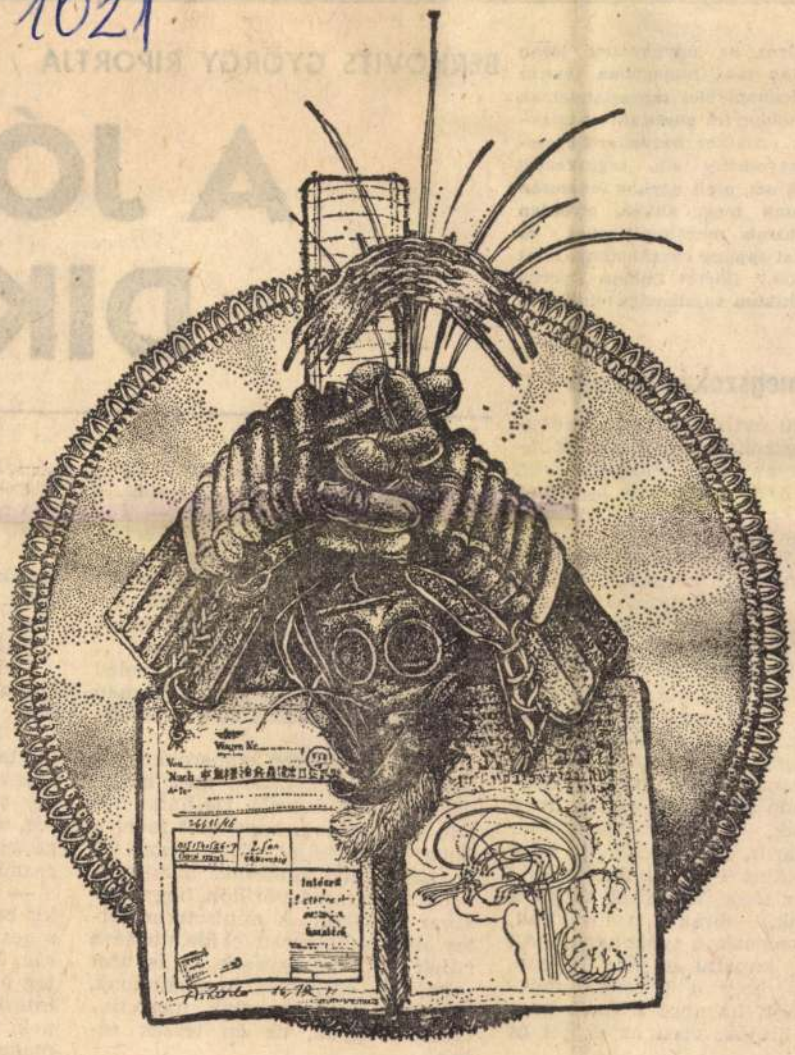

Gondos István: Búvár-csendélet

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

BERK

A JÓZ
DIKT

„Röviden: az úgynevezett józan észről van szó. Önmagában véve ez a mindennapi élet tapasztalatainak puszta, többnyire absztrakt általánosítása. ... Amikor begyakorlás, szokás, hagyomány stb. segítségével rögzítjük azt, amit egykor tudatosan hódítottunk meg, akkor, elvontan nézve, hamis megállapításokat és indokokat éppúgy rögzíthetünk, mint helyeseket." (Idézet Lukács György Az esztétikum sajátossága című művéből.)

A megszokás rutinja

A hosszú évtizedeken át beidegződött megszokásoktól nehéz szabadulni. Hogyan élnek például az öreg parasztembrek? Egy idős házaspár — a néni hetven, a bácsi hetvenhét éves — egy napja:

Reggel öt órakor kelnek, megetetik az állatokat, a két lovat, a nyolc disznót, a negyven tyúkot és csirkét. A néni takarít, bevásárol, a reggeli után elmosogat, ebédhez készülődik, közben felsöpri az udvart, vagy dolgozik a veteményeskertben. A bácsi istrángot foltoz, ekekapát olajoz, a kocsi kerekét újra vasalja, megragasztja a kerékpár gumiját, lecsutakolja a lovakat, közben állandó készenlétben áll, hogy ha hívják, mehessen fuvarozni. Mert fuvaroz, még vasárnap, húsvétkor, május 1-én is. Amikor elérkezik az ideje, moslékot adnak a disznóknak, abrakot a lovaknak, eleséget szórnak a tyúkoknak. Az öreg még kapálni is jár felesbe, harmadba, hogy a kukoricát megkeresse. Sőt, ha apró maszek parcellákba hívják, viszi az ekéjét és szánt is.

Fáradtak, nagyon fáradtak.

A nedves, rozzant ház két szobáját még télen sem fűtik, csak a konyhát. Hideg párában alszanak. A bácsi egyszer leesett a gumirád-

lenéznek egyesek, mert van itt ügyvédné is, tábornokné is, azt szeretnék, ha néha főznék nekik. — Törölgeti a szemét, sírdogál. — Persze, cseléd is lakik itt — gyorsan kijavítja —, háztartási alkalmazott, elég társtalan szegény, én nem tudok vele beszélgetni, nincs közös témánk, még férjhez sem ment...

A hatvanhét éves volt cseléd három osztályt járt, lelencházban nevelkedett, a szüleit nem is ismerte:

— Mindig idegen emberekkel éltem, nekik dolgoztam, nem is érdemes beszélni erről. De hálát adtam az istennek, hogy volt fedél a fejem fölött, teljes ellátás, fűtés, világítás. Annyi emberhez alkalmazkodtam már, most örülök, hogy senkihez sem kell. A miniszterhelyettes elvtárs helyezett el ide, utoljára náluk voltam. Egyesek itt is urat játszanak, cselédnek használnának, mondják, segítsek nekik, mert fiatalabb vagyok, de én teszek rájuk...

Egy fehér hajú hölgy finoman csóválja a fejét erre a kifejezésre. Hetvenöt éves, a férje ügyvéd volt, a fia mérnök.

— Tőlünk mindent elvettek. Az [illegible] a nyaralót.

— Meggyőző
marxisták tudn
álló feleletet ad
saság egyik tag
— Igazad le
másik —, de a
berek semmit
mint ahogy az
— Mert az e
— Persze. M
kommunizmust
sa.
— Nem tudo
folytatódott a
száznyolcvanöte
egy telket, csin
dét, megvan az
né az üzletet, ő
roznám.
— Ez igen. E
kis beruházás é
séges, hogy mik
ság, építkeznek,
teg alkalmazott
intéznek, admi
nek. Régen a
maga csinált,
és kész. Mégis
Más történet.
— A feleség
venni az éksze
szólják, vagy el
Azelőtt mindig
[illegible] — mes

GONDOS ISTVÁN, grafikus

GONDOS ISTVÁN: Kalligráfia, c. műve fekete repr. 110.o

VALÓSÁG, A TIT folyóirata. XV.évf. 1972. 2.szám
Budapest

Gondos István

"Házi oltár" cimmel gépmühelyt ábrázoló rajz, fölötte az ostytartó templomi kehely körvonalaival.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. aug. 25.
XVII. évf. 34. sz. 4. lap.

Például Y mezőgazdasági üzem ség elmismásolása zajlik — együt- változott a bajok összessége a vilá-
öntözőcsöveket rendel X ipari tes erővel?

(Folytatás a 4. oldalon)

Gondos István

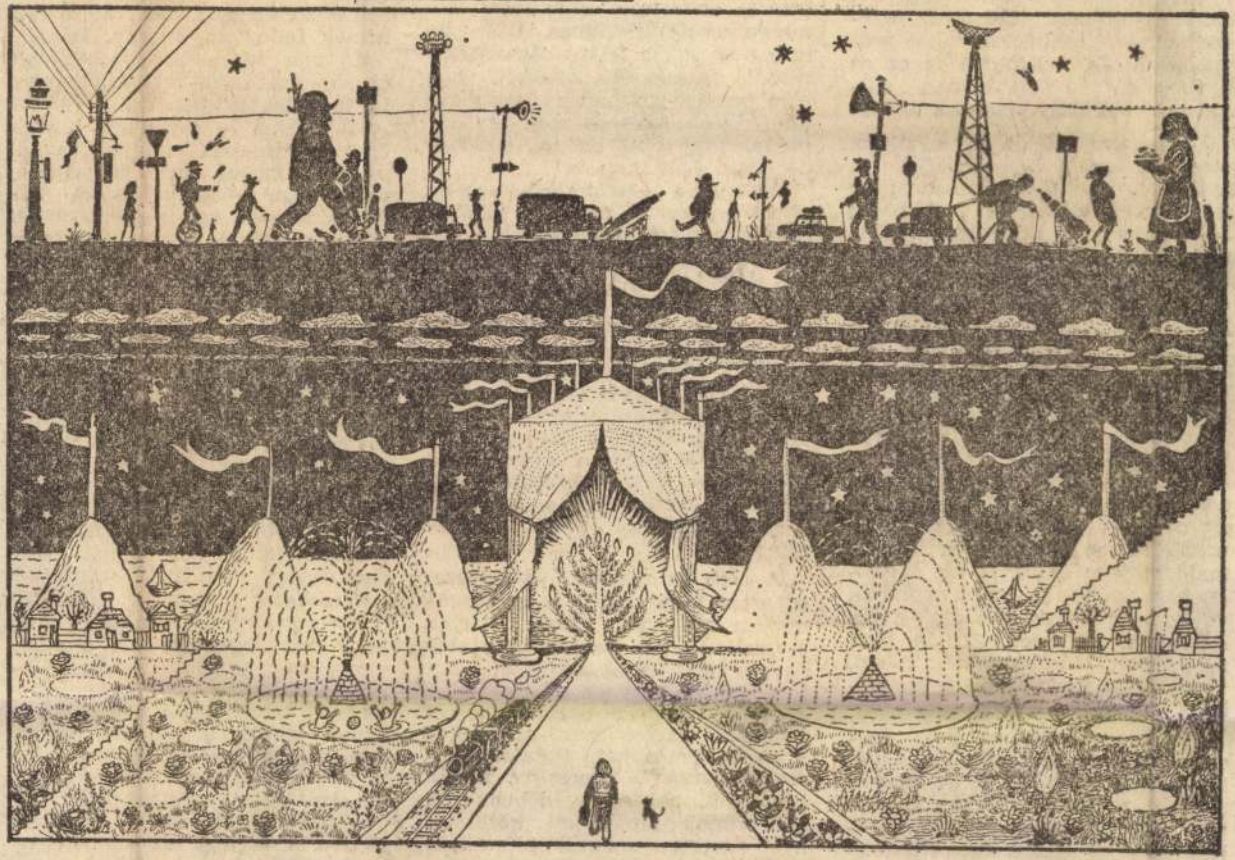

Gondos István rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1979. dec. 1.
XXIII. évf. 48. sz. cimlap.

ÁRA: 4.- Ft

kenik-e [illegible] megszó[illegible] szavaiv[illegible] önteni" leteket, irodalmi betéteket egy keret-interjú teszi műsorrá, egyszersmind állásfoglalást, vitát provokálóvá — méghozzá (s ez az ügyben az időzített bomba számomra) Máriássy Judittal.

Én kértem fel őt és csináltam meg vele ezt a keret-interjút (a személye és közéleti szereplése iránti tiszteletből) — mai napig hiszem, hogy jó színvonalon. Kettőnk személyét próbáltuk annak biztosítékává tenni, hogy ez az egyórás műsor senki dolgát ne „tegye kényelmesebbé vagy pláne feleslegessé". Rengeteg vitatható, kérdéses, a továbbgondolásra serkentő dolgot mondunk a keret-interjúban is, a riportokban, sőt még az összekötő zenei betétekben is. Kazetta-bölcsesség? Persze, az is van a szalagon — legalábbis annyi, amennyit Máriássy Judit mondott rá. Minek vitatkoznának? Mert éppen ez a kazetta majd minden szavával azt sugallja, hogy szóljanak hozzá, mondják el, ők hogy látják, nekik mi a véleményük. És miről? Talán pont arról, amit Máriássy Judit mond. Mint ahogy vitatkoznak is (sokhelyütt hallottam magam is).

Vitatkoznak, bizony, nem egyszer érvelnek Máriássy Judit véleményével szemben is, de, persze, a többi riporttal szemben is. Éppen e kazetta meghallgatása közben és után több tízezren beszélgettek a KISZ-ben a közéletről és a közéletiségről, ez pedig már önrozás dolga, hogy a szomszéd népek és azok művészete iránti ismeretszomját kielégítse, talán az már nemcsak a lelkes rácsodálkozásból fakadó élményekkel, hanem önmaga számára is levonható tanulságokkal térhet haza egy-egy prágai vagy akár brünni, olmützi, de drezdai út után is.

De hogy a tájékozódásban se az olvasókat, se az utánunk jövőket még egy kicsit se vezessük félre, engedtessék meg nekem, hogy Vadas József prágai anzikszén néhány elnagyolt vonást és főként párhuzamot kiigazítsak, illetve kiegészítsek.

Vadas József ugyanis bizonyos külsődleges jegyek alapján azonos történelmi stíluskategóriába sorol két, a magyar és a cseh nemzeti művészet, konkrétan a szobrászat fejlődéstörténetében hasonló nagyságrendű, de nem teljesen azonos szerepkört betöltő művészt. Idézem:

„A cseh és magyar szobrászat egyaránt kitermelte a maga klaszszicista mesterét. Josef Václav Myslbek tőlünk északra nagyjából ugyanazokat az eszményeket önti formába (a nagyobb múltra visszatekintő cseh nemzeti művészet jóvoltából érettebben), mint Magyarországon a nála fiatalabb Ferenczy István". Ferenczy István körülbelül abban az időben adta fel korának társadalmi körülményei miatt megvalósulhatatlan nagyszabású emlékmű-terveit és alkotómunkáját (1847-től élete vé-

[illegible]gek *Beke Kata* helyeslésre és vitára egyaránt serkentő sorain (ÉS, nov. 3.), pedig hamar felfogtam a szándékát.

Az már régen tisztázódott, hogy az iskolának soha nem volt feladata mindent megtanítani. Inkább „csak" olyan — sokoldalú, a szellemi készségeken kívül az ugyanúgy észt kívánó egyéb tennivalókra is képes — személyiséget kell formálnia, aki egységes műveltséggé tudja (majd) ötvözni az ismereteit. Azonban a magunk ámítása volna az ilyen programok sikerét az egyéni terhek csökkenésétől várni. Szintúgy igaz, hogy célunkat akkor érjük el vagy közelítjük meg, ha ifjúságunk erőfeszítését jól felkészült, igényes, a tanulókat *okosan szerető*, szakmájukon túl a személyiségükkel is hatni tudó pedagógusok segítik. Olyan célt azonban sem egyén, sem közösség nem állíthat a diák és az iskola elé, amelynek a teljesítésére maga sem képes. (Máig nem értem például, tapasztalt szakemberek hogyan lehettek olyan romantikus idealisták, hogy komolyan remélték az érettségi vizsgák — azóta visszavont — „megreformálásakor": a tanuló feltétlenül a becsület és dicsőség dolgának tekinti a munkát, mégha ettől a magatartástól jórészt a felnőttek, köztük a nevelők és a szülők is messze vannak még.)

A túlterhelést *relative* létezőnek tartom. Csakhogy ez személyekre bontva más és más. Például nem érzem túlzásnak, amit a szerb

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 MÁR 10

ÉLET ÉS IRODALOM

Gondos István

1021

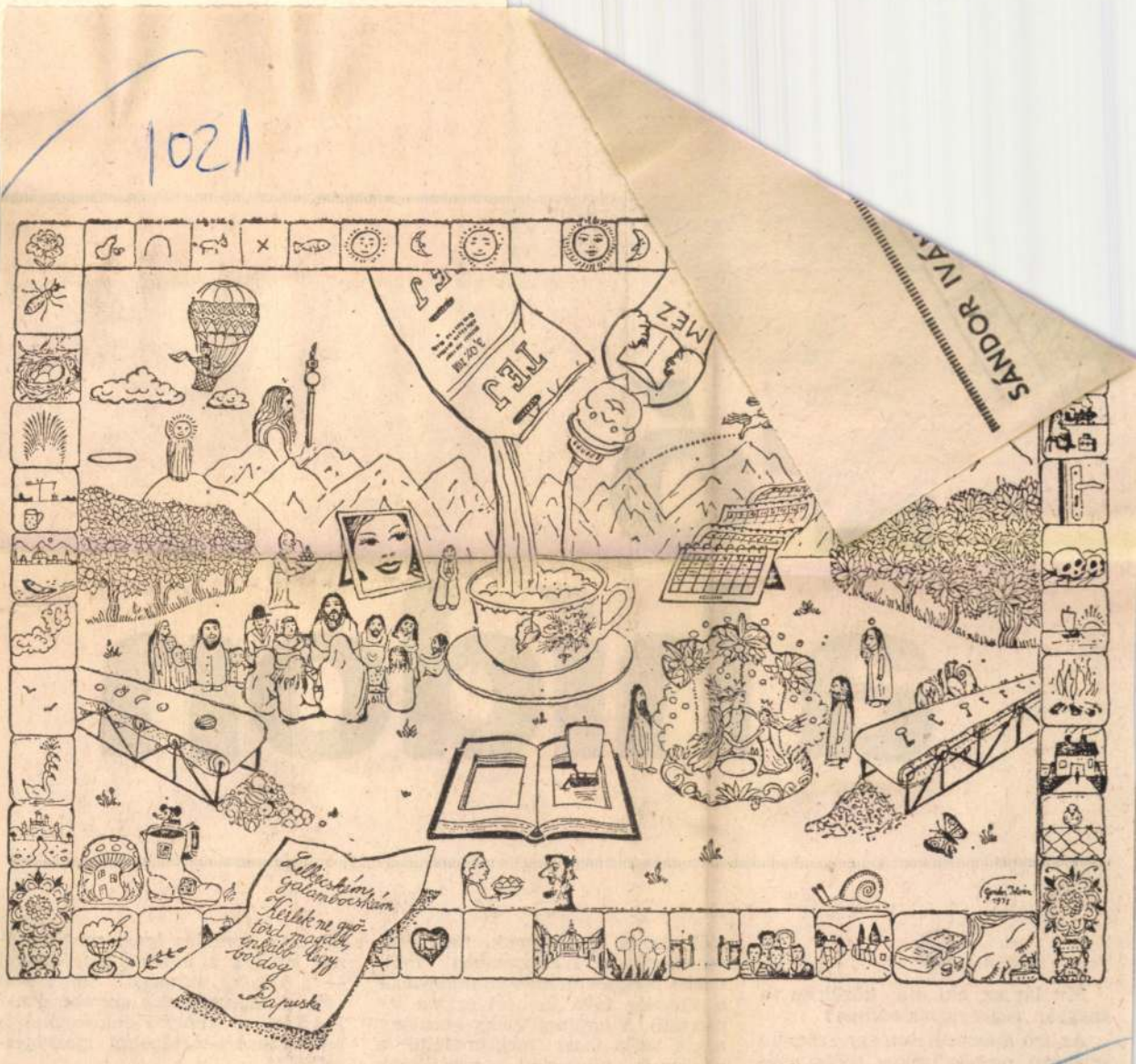

Gondos István: Örmény nagyapám reggeli kakaója

Író a hídon

1

Mit lát az, aki ma körülnéz a magyar regényirodalomban?

Az író alámerülését egy számára gyakran prehisztorikus időbe, ahová elindul, mert reméli, hogy a megismerés türelmetlensége új elől ma is elzárkóznak, nem érte váratlanul a L'Expressben múlt ősszel megjelent interjú (magyarul a Valóság 1979 januári száma ismerteti). A hajdani Vichy-kormány egyik tagja most megismételte a nácizmus büntetteit mentegető, történelemhamisító kijelentéseit. A sajtó felháborodott, Giscard d'Estől és a torzulás igazi megértésének hiánya a háború befejeztével — a regény számára? Miért kell vele a regényírónak szembenézni? Erkölcsi okokból? Felelősségtudatból? Emberi-történelmi igazságérzetből?

Minden ebben foglalható össze *mesterségének becsületéből.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Gondos István

1978 JAN 28

1021

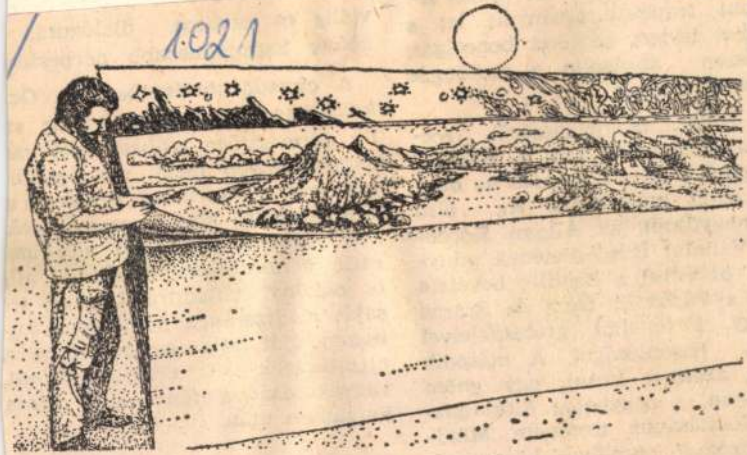

Gondos István rajzr

ani trapézmutat
het ismert képl
lesen ábrázolj
vető érzéseit.

Halál megjele
-i előérzetéről s
című tréfa s a *L*
című minidrán
nagyüzem, az *Állami Kerde-*
Vállalat belső életének gúny-
. öt évvel a Bastille bevétele
. s Páskándi Géza és Száraz
gy történelmi groteszkjeivel
t hasonlóságot. A második
abszurd krimi, egy gnóm
agon, a nagybeteg Flóris gaz-
ifosztásának története. Mind-
„dráma" aprólékos környezet-

nez, végül *A bűnbeesés non-figu-*
ratív változatában, ebben az ali
öt oldalnyi villámtréfában az ír
saját módszerének humoros kvint-
esszenciáját adja: a non-figuratív,
elembertelenedett világ tagadását,
vágyakozását a fény és a tiszta
humánum után.

Vinkó József

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gondos István

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 JAN 6

1021

Gondos István: Tárgyaim

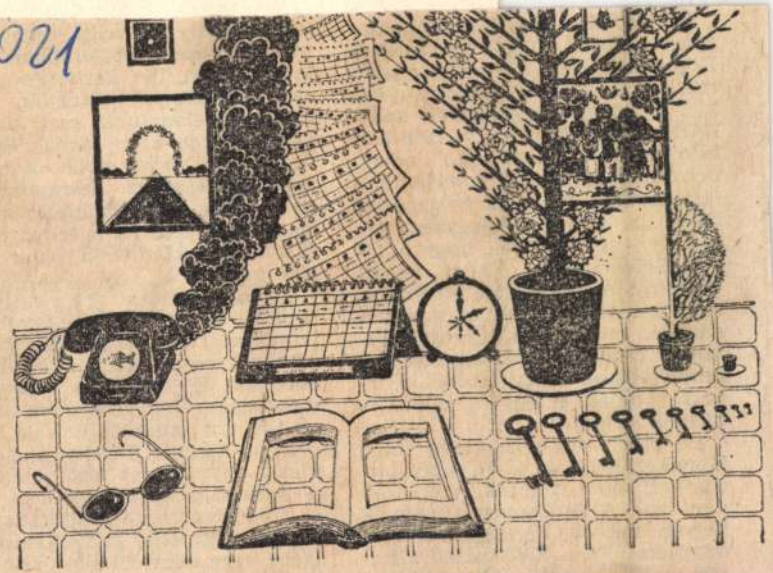

Niccolo Stenone, '
zetes püspöke 1638-
Koppenhágában, s n
merkedett a világi
kal, az egyház egys
tolaként munkálkod
bekövetkezett halá
Schwerinben érte. A
vű szentkép, melyne.
ezeket az adatokat le
ról nem világosít fel
voli Schwerinből m
Niccolo Stenone teteme Firenzébe, ahol a főoltártól jobbra van síremléke, mellette pedig egy asztalkán rengeteg szentkép, azzal a rendeltetéssel hogy mindenki írja rá óhaját, s tegye a címzetes püspök sírjára.

De előbb jegyezzük még fel a következőket, bár a Firenzét járt utasnak nem tudunk sok újat mondani. A S Lorenzo, melynek helyén már a IV. században is templom állt, a XV. század közepén épült, Brunelleschi tervei sze-

Niccolo Stenone aki a szentkép francia szövege szerint „apotre de l'unité de l'église", jelenleg Firenze egyik vezető szentje, sírját elborítják a levélként használt szentképek. Nem szeretném profanizálni azt, amiben mások hisznek, de Niccolo Stenone sírja egy kicsit olyan, mint egy mennyei postaláda, s ismerve az olasz posta tökéletes megbízhatatlanságát, a levél vagy eljut rendeltetési helyére vagy nem. Utóbbi esetben a posta a hibás, nem pedig a szent.

mány, minőségileg több: mű. Szerzője nem a nehéz zeneszerzői hely-

Szőllősy kompozíció — ez a mű is azonnal szólni tudott közönségéhez.

Gondos István

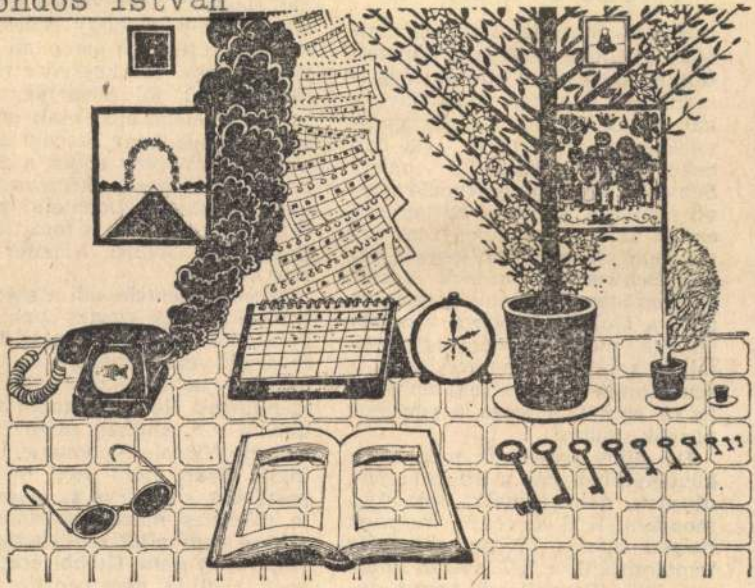

Gondos István: Tárgyaim

13

ÉLET ÉS IRODALOM Bp.

1979. jan. 6. XXIII. évf.
1. sz. 13. lap.

Niccolo Stenone

Niccolo Stenone, Tiziopoli címzetes püspöke 1638-ban született Koppenhágában, s miután megismerkedett a világi tudományokkal, az egyház egységének apostolaként munkálkodott 1686-ban bekövetkezett haláláig, amely Schwerinben érte. A francia nyelvű szentkép, melynek hátlapjáról ezeket az adatokat lejegyzem, arról nem világosít fel, hogy a távoli Schwerinből miként került Niccolo Stenone teteme Firenzébe, ahol a főoltártól jobbra van síremléke, mellette pedig egy asztalkán rengeteg szentkép, azzal a rendeltetéssel, hogy mindenki írja rá óhaját, s tegye a címzetes püspök sírjára.

De előbb jegyezzük még fel a következőket, bár a Firenzét járt utasnak nem tudunk sok újat mondani. A S. Lorenzo, melynek helyén már a IV. században is templom állt, a XV. század közepén épült, Brunelleschi tervei szerint, s aki ismeri a Pazzi kápolnát vagy a Santo Spiritót, azonnal ráismer az egységes gondolatra, amely a nagy reneszánsz mestert vezette. A templom részletes leírása, bár kérkedés nélkül mondhatjuk, jól ismerjük, ezúttal nem feladatunk, csak azt jegyezzük meg, hogy Niccolo Stenone kései jövevény ebben a csodálatos reneszánsz környezetben, amit elsősorban Donatello művei ékesítenek, akit itt is temettek el, Cosimo de Medici, a pater patriae mellett.

Niccolo Stenone, aki a szentkép francia szövege szerint „apotre de l'unité de l'église", jelenleg Firenze egyik vezető szentje, sírját elborítják a levélként használt szentképek. Nem szeretném profanizálni azt, amiben mások hisznek, de Niccolo Stenone sírja egy kicsit olyan, mint egy mennyei postaláda, s ismerve az olasz posta tökéletes megbízhatatlanságát, a levél vagy eljut rendeltetési helyére vagy nem. Utóbbi esetben a posta a hibás, nem pedig a szent.

Gondos István

Gondos István: Az eltűnt idő nyomában

Élet és Irodalom, Bp. 1979. aug. 11.
XXIII. évf. 32. sz. címlap.

A tuloldalon lásd: Franyó István: "Csendélet c. rajzát.

Londonban élő *H. Haraszti Éva* által felkutatott Kossuth-cikkekről, amelyek a *The Atlas* című radikális hetilapban jelentek meg 1855-ben. Bosszankodva láttam viszont, hogy a rövid írás utolsó bekezdésének első mondata nyomtatásban így hangzik:

„Az 1955 április-májusi számokat átnézve máris kötetnyi Kossuth-cikket gyűjtöttem össze."

Tehát 1855 helyett 1955. Egy pici sajtóhiba, száz év tévedés. Nem a világ. Gondolkoztam is rajta, érdemes-e szóvá tenni. Tisztában vagyok azzal, hogy a nyomda ördögét még az atomkorban sem lehet végleg legyőzni. Talán mégis érdemes azonban ebben az ügyben is szót emelni, mert (1) H. Haraszti Éva megérdemelné, hogy a magyar kultúrával foglalkozó értékes és tartalmas hozzászólásait szerkesztő, nyomdász és korrektor egyaránt igyekezzék megóvni a sajtóhibáktól; továbbá azért, mert (2) manapság sajtóban, rádióban, tévében igen sok szó esik minőségről, hatékonyságról, lelkiismeretes és pontos munkáról — mindez azonban nem csupán ipari, kereskedelmi és szolgáltató vállalatokra, vállalatokra, vállalatokra,

Gondos István

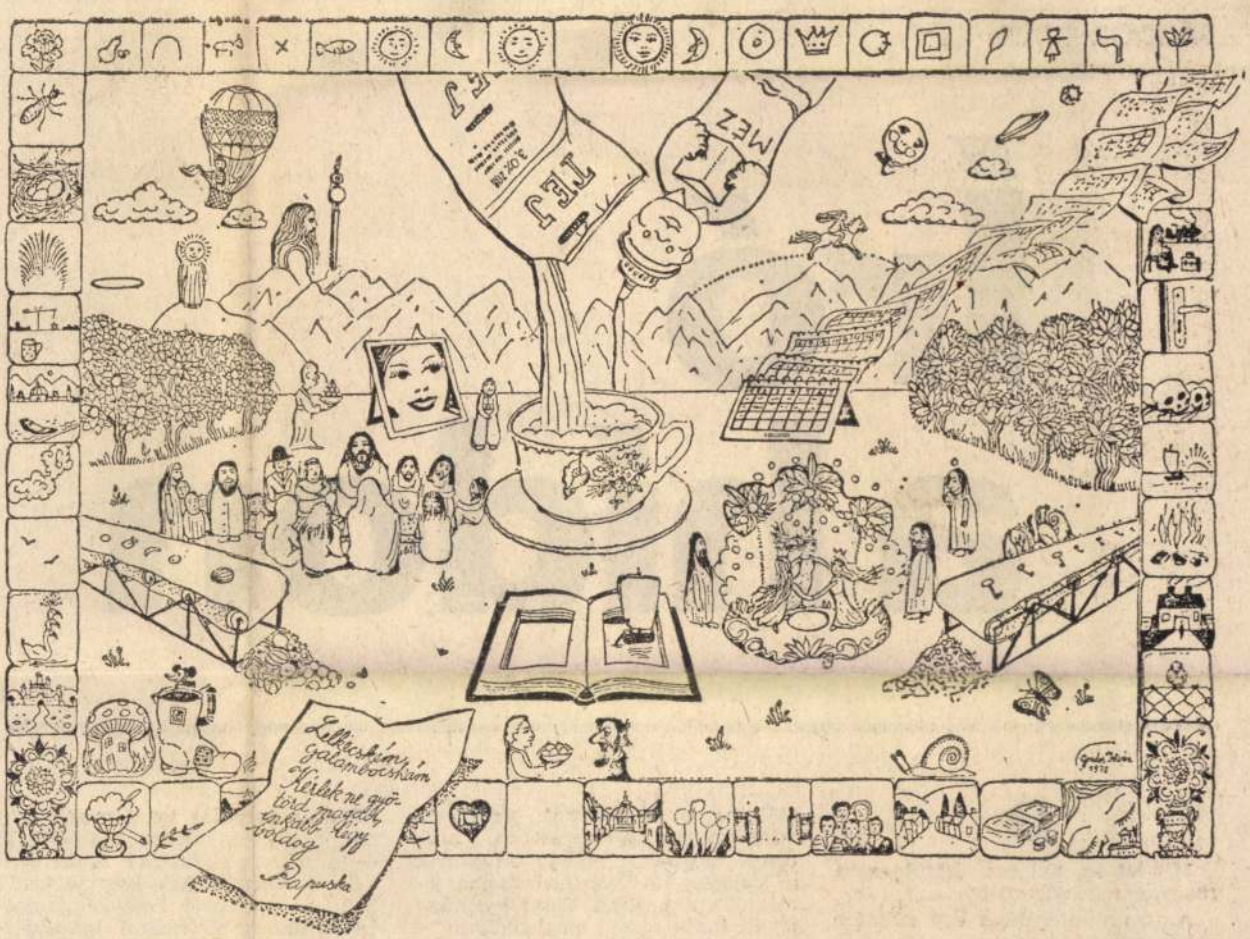

Gondos István: Örmény nagyapám reggeli kakaója

Élet és Irodalom, Bp. 1979. márc. 10.
XXIII.évf. 10.sz. 6. lap.

SÁNDOR IVÁN:

Író a hídon

1

Mit lát az, aki ma körülnéz a magyar regényirodalomban?

Az író alámerülését egy számára gyakran prehisztorikus időbe, ahová elindul, mert reméli, hogy a megismerés türelmetlensége új megismerésekhez vezeti. A korélmény, tudja, a ráhordott rétegek alatt lappang, de neki nincs oka visszariadni a hozzávezető út nehézségeitől, mert ez a csend nem elől ma is elzárkóznak, nem érte váratlanul a L'Expressben múlt ősszel megjelent interjú (magyarul a Valóság 1979 januári száma ismerteti). A hajdani Vichy-kormány egyik tagja most megismételte a nácizmus büntetteit mentegető, történelemhamisító kijelentéseit. A sajtó felháborodott, Giscard d'Estaing elnök szemrehányást tett a közlésért. Pedig az interjú készítőjének az volt a célja, hogy a háborúban letiport, ellenálló Franciaországot saját *teljes múltjával* től és a torzulás igazi megértésének hiánya a háború befejeztével — a regény számára? Miért kell vele a regényírónak szembenézni? Erkölcsi okokból? Felelősségtudatból? Emberi-történelmi igazságérzetből?

Minden ebben foglalható össze: *mesterségének becsületéből.*

Tolsztoj a *Háború és béke* Epilógusában határozottan tudtunkra adja ezt. Tagadja, ami korábban elterjedt álláspont volt, hogy az eseményeket kizárólag a történel-

DNAK

jócskán hallat-
Európa-szerte a
hardos nőszer-
tizedik számá-
a francia Chris-
sszony például,
nyve,' a Madame
világsiker volt,
férfiakkal ver-
munkahelyi kar-
ost — nagyma-
nyvet dobott a
ad fordításban
álhoz' (Je veux
on), és — termé-
l küzd benne a
ének kiváltsá-

Buckingham —
ója írja — nem
rőméről, hanem
gairól értekezel
ában. Törvény

Gondos István

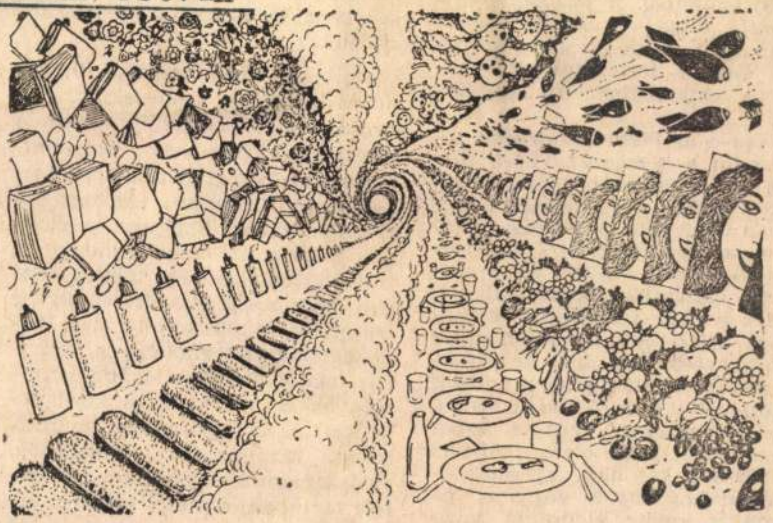

Gondos István: Ad infinitum

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 28. XXIII. évf. 17. sz. 9. lap.

A KÖLTŐ VÉRE

~~Mindez nem csupán filológiai, textológiai kérdés, hanem a költői örökség hiteles tolmácsolásának problémája is. A költészet napja alkalmából sugárzott a te-~~

(Szépirodalmi) 288 old.

ve
ja
ismertem. A *Vaspólya*
ciográfia. Azaz — a valóság e
ből fölépült de végső soron
csak *kitalált* történetekkel
ben — *tényirodalom*. Társad
rajz.

S van-e az életnek *rideget*
nye, mint a betegség? Van-e
tabb, öntörvényűbb társa
mint a betegek társadalma?
hogyan viszonylik ez a beteg-
dalom az „egészségesek" tág
társadalmához? Milyen belső
vények igazgatják, hogyan a
melyek e „két társadalom" e
rekben tükröződő kölcsönhat
Többé-kevésbé ezekre a kérdé
re keresett választ a tényirod
eszközeivel a szépíró László A

Az előzmények: még a S
cseppek bevezetése előtt, 1957
és 1959-ben két nagy gyerme
nulás-járvány söpört végig az
országon, s szedte áldozatait
részt a gyermekek közül. A két
vány ma már többségükben
szonegynéhány éves túlélőibő
csupa légzésbénult, tehát szaka
lanul vastüdőre, lengőágyra,
geztetőkészülékre szoruló, s így
különös kórházi osztályon k
betegből — került ki az a kis

sima, de nagyonis *eleven* kap-
tot.

Mert bármilyen meglepő is, en-
a betegekről szóló könyvnek a
rszava az *elevenség;* ebben a
knek, embereknek szinte élet-
lálra kiszolgáltatott kis társa-
ban hallatlan életvágy és
röm lobog. Épp úgy munkál-
dalom az emberi indulatok,
benne az emberi indulatok,
ség, féltékenység, türelmetlen-
karnokság, szeretet és olykor
ásig fajuló szeretetvágy, kö-
tudat és segítőkészség, bámu-
héltó, a legmostohább körül-
ekkel is dacoló és körülmé-
t legyőző akaraterő, tapintat,
félrehúzódás, sértődöttség,
gtudat és a valóságtudat sok-
rzulása, emésztő szellemi ér-
lés és szellemi tunyaság, mint
i munkahelyi, lakóhelyi kö-
ben. Talán még fokozottab-
ázasabban is, mert e közösség
végletes függőségben, embe-
indulatra, kötelességtudásra
élnek, mohóbban, követe-
lőbben, s olykor önpusztítóbban

szint a betegekke
ha, ideget és erőt
te legyőzhetetlen
mények ellen. Mi
visszahat minden
azonnal és hevese
denkinek igaza
nem, hát a mag
érteni és *megért*
a környezetben
lehet. Részvéttel:
sajnálat, hanem
mét tükröző *rész*
beteg vagy egés
gondjában, bajá
természetesen ne
olykor a legna
sem. Mert szeret
szeretni nagyon n

Hogy mindez
egészséges embe
áll? Persze, hogy
mikor László An
téshez" hozzáfog
tette ezt a belső
befejezte, annyira
már észre se vett
datában. Érdekes
lyik ember nem
sorsok — és mely
tucatjait írja le

Gondos István

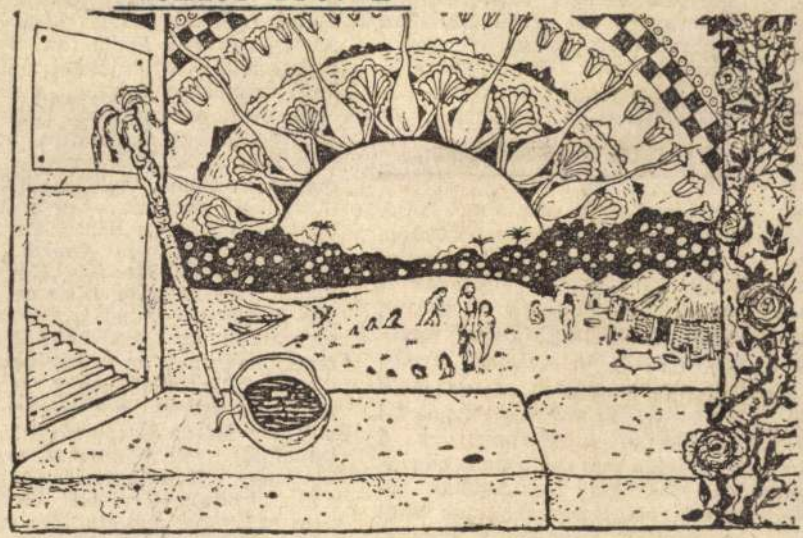

Gondos István: Most pápua aktokról álmodom

Élet és Irodalom, Bp. 1979. nov.17.

XXIII. évf. 46. sz. 5. lap.

5

taképpen semmi sem történt. Üzemzavar. A gépek általában nem mentesek az ezernyi okból bekövetkezhető üzemzavaroktól. De... Nem folytatom. Nem vagyok költő.

NOVEMBER 10., SZOMBAT:

Fábry Zoltán sem volt költő. Nevezték őt a legkülönbözőképp, s ő is kedvelte a homályt maga körül: mondták az antifasizmus tudós képviselőjének (jogosan), írónak, kritikusnak (nem kevesebb okkal), hírlapírónak (valóban, vezető műfaja az újságcikk volt), közéleti személyiségnek (ki tagadhatná, hogy éppen az ő egyénisége reprezentálta a szlovákiai magyarság leghaladóbb rétegeit). Mégsem szabadulok attól az érzéstől, hogy Fábry hangyaszorgalma, újságírói kötelességtudása, politikai szerepvállalása *ultima ratio*-t, amikor még az elfogult nemzeti eszmék kizárólagosságában hitt. Pedig az ilyen ember fölötti fogalmakkal táplálkozó eszmékben a háború ugyancsak lényeges szerepet játszik. Nyilván, Fábry döntésében, hogy tudniillik a baloldalra kötelezi el magát, az életet igenli a „haláltáncokkal" szemben — ez a felismerés lehetett a döntő. Egyébként arról tájékoztat Fónod Zoltán, a pozsonyi Madách Könyvkiadó főszerkesztője, hogy ez az frás is szerepel annak az életműsorozatnak az első kötetében, amely talán még az év végén napvilágot láthat. Sok, eddig ismeretlen művet tesz hozzáférhetővé a Fábry Zoltán Összegyűjtött írásai című, nyolc kötetre tervezett kiadvány. E vállalkozás filológiai, irodalomtörténeti értékét nem szükséges méltatni. De amikor megjelennek az egyes kötetek, nem árt, ha a Fábry-életmű *aktualitására* is figyelmeztetünk.

Gondos István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 APR 2 8

1021

Gondos István: Ad infinitum

László Annát minden
llák, regények, hangj
ként ismertem. A *Vas*
ográfia. Azaz — a valós
l fölépült de végső so
ak *kitalált* történetek
n — *tényirodalom.* Tá
jz.
S van-e az életnek *rid*
e, mint a betegség? Van-e *zár-*
ább, öntörvényűbb társadalom,
nt a betegek társadalma? Vajon
gyan viszonylik ez a beteg-társa-
lom az „egészségesek" tágasabb
rsadalmához? Milyen belső tör-
nyek igazgatják, hogyan alakul,
elyek e „két társadalom" embe-
kben tükröződő kölcsönhatásai?
bbé-kevésbé ezekre a kérdések-
keresett választ a tényirodalom
közeivel a szépíró László Anna.
Az előzmények: még a Sabin
ppek bevezetése előtt, 1957-ben
1959-ben két nagy gyermékbé-
lás-járvány söpört végig az or-
gon, s szedte áldozatait java-
zt a gyermekek közül. A két jár-
ny ma már többségükben hu-
negynéhány éves

az *elevenség;* ebben a gépeknek, embereknek szinte életre-halálra kiszolgáltatott kis társadalomban hallatlan életvágy és életöröm lobog. Épp úgy munkálnak benne az emberi indulatok, irigység, féltékenység, türelmetlenség, akarnokság, szeretet és olykor zsarolásig fajuló szeretetvágy, közösségtudat és segítőkészség, bámulatraméltó, a legmostohább körülményekkel is dacoló és körülményeket legyőző akaraterő, tapintat, félénk félrehúzódás, sértődöttség, valóságtudat és a valóságtudat sokféle torzulása, emésztő szellemi érdeklődés és szellemi tunyaság, mint akármi munkahelyi, lakóhelyi kö-

Gondos István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-726

grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 SEP 1

/ 1021

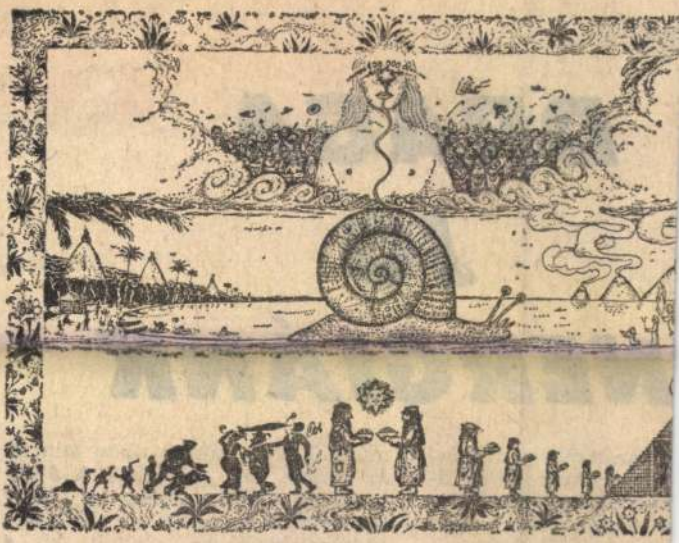

Gondos István: Időcsiga

RAGA JÓ RGIÁNK

egyvenévi
on hazalá-
ogan lu-
en, s egy-
atosan sé-
a ház kö-

második világháború után, mint ez az eszköz, de megjelent a fogalom más összefüggésben is: „Végy szabadságot az autódtól!" Erős társadalmi küzdelem alakult ki a gépkocsi túlburjánzásával szemben, szélesebb értelemben a kör-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1970 AUG 11

ÉLET ÉS IRODALOM

Gondos István
grafikusművész

1021

Gondos István: Az eltűnt idő nyomában

a július
ában a
szti Éva
ikkekről,
radikális
1855-ben.
ont, hogy
zdésének
ban így

i számo-
nyi Kos-
ze."
. Egy pici
s. Nem a
jta, érde-
ában va-
nda ördö-
sem lehet
égis érde-
ipró ügy-
1) H. Ha-
né, hogy
alkozó ér-
ászólásait
korrektor
egóvni a
ért, mert
rádióban,
minőség-
ismeretes
- mindez
ri, keres-
lalatokra,
re vonat-
katársai-
ségről le-

z Emilia

dalan, **Gorombá park** című írásában... A pellengérre állított jelenség mindinkább jellemzi a pesti Vidám Parkot, egyre több gorombaság tapasztalható a szórakozóhelyen." — A levél írója javaslatot is tesz, miként lehetne rendet teremteni a ringlispil vagy a dodzsem táján. Úgy például, hogy ismét bevezetnék a régi gyakorlatot, a jegyszedők csak annyi embert engednének be a játéktérre, ahányan elférnek, akkor nem lenne a pálya a kíméletlen tülekedők és élelmesek küzdőtere. „Mert bár némelyek gyakran az ellenkezőjét hiszik: a vidámság és a gorombaság nem fér meg egymással."

PETROVSZKI GYÖRGY, BÉKÉSCSABA. „Tévékritikusuk azt írta a Filmszem legutóbbi adását bírálva, hogy a műsor legnagyobb blokkjában **A vadnyugat hőskora** című filmet kezdték vetíteni, **majd** a műsorvezető bejelentette: »Hát így kezdődik a film.« Nos, a Filmszem adását én is láttam, és határozottan emlékszem, hogy a műsorvezető azt mondta: »És most nézzük meg, hogyan kezdődik ez a film«, és **utána** csakugyan vetíteni kezdtek, de nem a Vadnyugat hőskorát, hanem a Buffalo Bill és az indiánok című filmet" — írja. Utána néztünk, csakugyan így emlékszik. Figyelmét köszönjük.

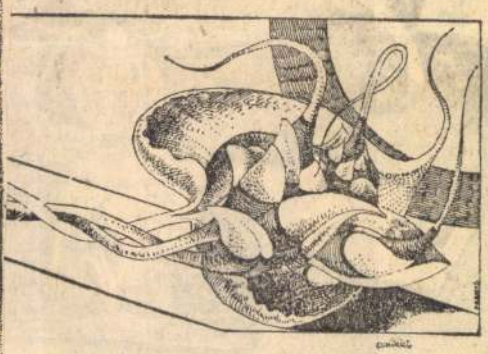

Franyó István: Csendélet

Gondos István

A lap bemutatja a művész "Kopár táj" c. rajzát.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Mácsai István nevénél Vadas József: "Közömbösített idill" c. kritikájának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 8.
XXII. évf. 14. sz. 11. lap.

a vadászatra induló másik őrnagynak. A mi őrnagyunk úgy ni is képes — egészen az áldozattá válásig.

Gondos István

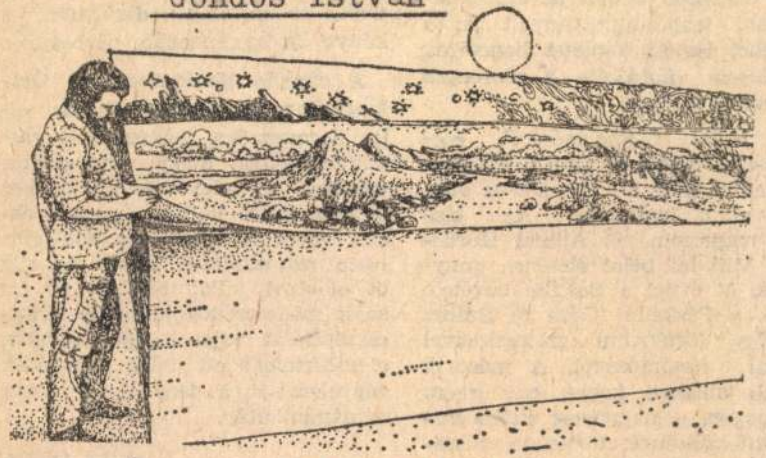

Gondos István rajza

Élet és Irodalom, Bp.

1978. JANUÁR 28.

XXII. évf. 4. sz. 12. lap.

életében először átvonjon a színpadon egy targoncát. Nincs ebben a furcsa kis drámában mesterkéltség. Szenczei mellőzi az újulás lélektani trapézmutatványait is; s jóllehet ismert képletet boncolgat, hitelesen ábrázolja a szorongás alapvető érzéseit.

A Halál megjelenéséről, cocteau-i előérzetéről szól a *Maszkabál* című tréfa s a *Lopják az obulust* című minidráma. Az első egy nagyüzem, az Állami Kordélyos Vállalat belső életének gúnyrajza, öt évvel a Bastille bevétele után, s Páskándi Géza és Száraz György történelmi groteszkjeivel mutat hasonlóságot. A második darab abszurd krimi, egy gnóm Harpagon, a nagybeteg Flóris gazda kifosztásának története. Mindkét „dráma" aprólékos környezetpanikszerűen mozgalmas személytelen, életidegen világot még eszménytelenebbé teszi két tolvaj triviális és zavaros dialógusa, a könyv legizgalmasabb párbeszéde.

A címadó történetben, az *Ócskawas*ban az abszurd indítás válik dermesztően reálissá (két vasnagykereskedő megy vendégségbe, valahová a Reichstag-Strassé-ra az általuk életre keltett vasszörnyekhez, végül *A bűnbeesés non-figuratív változatában*, ebben az alig öt oldalnyi villámtréfában az író saját módszerének humoros kvintesszenciáját adja: a non-figuratív, elembertelenedett világ tagadását, vágyakozását a fény és a tiszta humánum után.

Vinkó József

MSZ SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gondos István,
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 AUG 1

1021

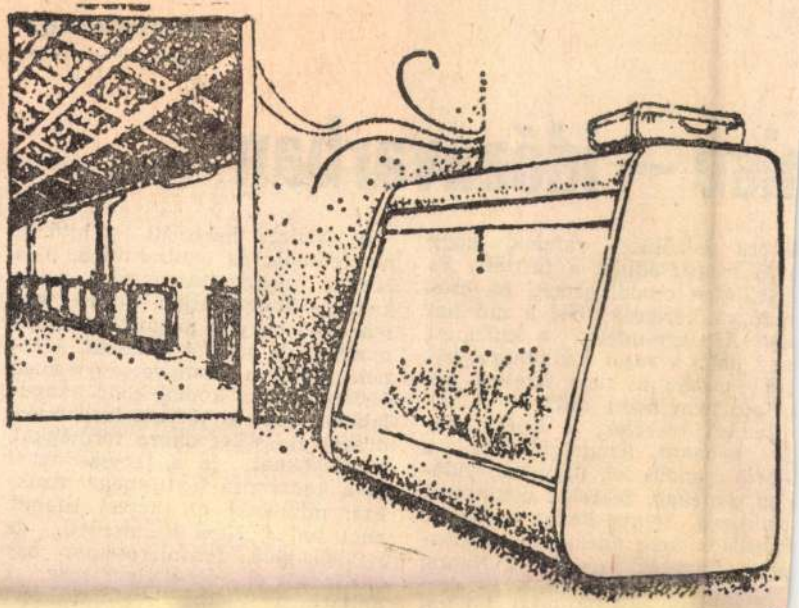

Gondos István: Van-e büfé?

ise — időzavarban

kkora jelzőtüzet rakunk, hogy
ajd megfulladunk a füsttől. És
értődötten csodálkozunk, ha cso-
álkozva kérdezik: hát a mű hol
an? A megrendelt, a kifizetett
agy akár a saját kedvünkre csi-
ált és soha ki nem fizetett, so-
a elő nem adott mű?
Lemezt cserélek, a *Kyrie* gyá-
zos, nyomott hangulata után a
Gloria csendül fel, újjongva, vidá-
nan, harsány, féktelen életörömet
ugározva. Szinte kedve volna az
mbernek vele énekelni! Minden-
setre fölnézek legalább a Napra,
yugodtan tehetem, távol a dor-
áló, komor pillantásoktól, hű kö-
nségem egy rigó, egy kutya, bo-

A *Credo*ra helyreáll a hitünk, megerősödik az önbizalmunk, ha a Mester megtehette, hogy a maga kedvére komponáljon, mi is megtehetjük, hogy a magunk együgyű módján, de szívből élvezzük a zenét. Félre a hangversenytermek álszent módon komolykodó hangulatával, félre a merev, kisebbrendűségi érzéseket okozó formákkal, szabályokkal, le a jegyszedőkkel és a kedvrontó textusmagyarázókkal; mindenki ott keresi istenét, ahol tudja! Nem túl eredeti, de szívből jövő felismerésemet egy pohár sörrel pecsételem meg, s áhitatosan fújom a befejező sort az égi és a földi hatalmaknak: „Dona nobis pacem!" Adj nekünk

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Gondos István,
ÉLET ÉS IRODALOM
Grafikus
1981 JUL 2 5
1021

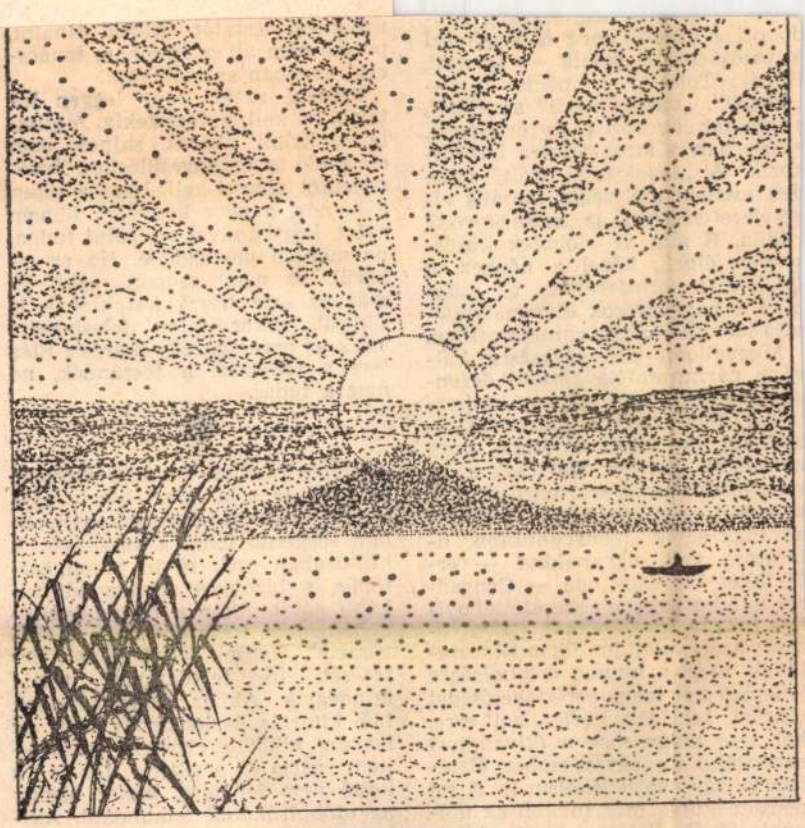

Gondos István rajza

dolatilag közelíti meg és értelmezi a valóságot. A másik — Conrad, Hardy, Tolsztoj a példa rá — „megéli", „megszenvedi" az életet, s amikor ábrázolja és értelmezi, elsősorban a tapasztalatra hagyatkozik. A „tapasztalat fróit" minden esetben mélységes morális elkötelezettség fűti, az „eszmék fróit" ritkán. S míg az előbbiek közösségben élnek, közel a néphez, a földhöz, a természethez, az utóbbiak a nagyvárosok elszemélytelenítő társadalmában vannak otthon.

Megvallom, első olvasásra hallvány párhuzamféle kezdett derengeni bennem, ami sokszor kárhozatott népi-urbánus megosztottságunkkal, de hamar rájöttem, hogy nem erről van szó. Már csak azért sem. mert Brooks származását, műveltségét, élményvilágát tekintve korának egyik „legurbánusabb" literátora volt, ugyanakkor — értékítélet ide vagy oda — Conradról mindig nagyobb szeretettel nyilatkozott, mint Wellsről. Osztályosságát azért találtam elgondolkoztatónak, mert a humán értelmiségre jellemző két magatartáslehetőséget ükrözi, amelyek között hol erre, hol arra billen meg a (kívánatos) egyensúly. Az egyes ember életében is, egy nemzedékében is. A mi nemzedékünk, még inkább az utánunk jövők életében kevés a közösségi jegyeket is viselő személyes

a hírnév, a pénz kedvéért, hanem azért, hogy amivel szolgálni tudna, ne menjen veszendőbe. Ha ez sikerül, és nem csupán neki, de száz és száz hozzá hasonlónak is sikerül, akkor talán feleslegessé válik az érvényesülés akarása. Elég lesz a tehetség, a jószándék, no meg a tudás.

●

Utópia? Lehet. De nem szívesen mondok le róla. Mert bár a gazdaságban, a természettudományokban serkentő lehet a versengés, a kultúrában csak rövid távon ösztönöz, s bizonyos szinten túl inkább gátol. Akár a társadalomtudományokat tekintem, akár a művészetet, életünk igazságainak keresését fő feladatának tartja mindegyik. Ahhoz pedig türelem, idő, kitartás és lemondás kell. Az igazság elkötelezettjének lenni — nem zárja ki a sikert. De ha a kettő nem fér meg, akkor bizony az utóbbiról kell lemondani. Akiket A.-nak példaképül ajánlanék, valamennyien eszerint éltek.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gondos István

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 AUG 2 3

1021

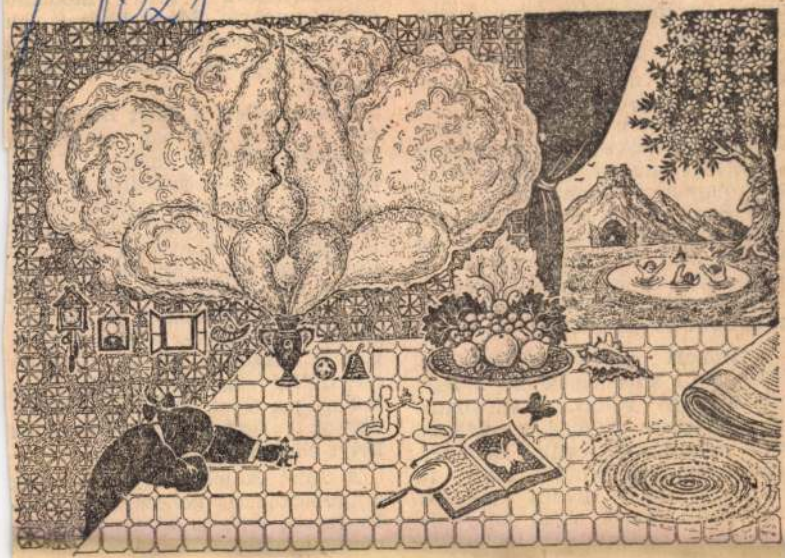

Gondos István: Éljen a szabad virágkereskedelem

öbbnyire túlzóak, de
ennük szemernyi i
liano esetében pedig
s. Egyrészt, mert M
sak annak idején a
ert Camus, nemzedé
gróbb tehetsége.
nert ugyanazon típus
onalú, klasszikusan tiszta stílusú
isregényt müveli következetesen,
mit hajdan a Közöny írója. Har-
nadrészt pedig, mert Modiano
önyveinek főhőse ugyancsak az
degen, még ha másként látja s
brázolja is korunknak ezt a
ulcsfiguráját, mint Meursault
lakjának megalkotója.

A francia regény fejlődésében
968 körül következett be a leg-
többi nagy váltás, s ez aligha
ehet véletlen. A magyar olvasók
rről a váltásról eddig nemigen
zerezhettek tudomást, mert az
kkor (s azóta) indult jelentős
egényírók müvei közül könyvki-
dásunk mindmáig legfeljebb
gyet-kettőt érdemesített a lefor-

Goncourt-díjat, s amely a har-
mincon alig túl járó írónak már
a hetedik regénye — ugyanazt az
alaptémát dolgozza föl, amit az
író minden regényében makacsul
újra meg újra körüljár. Ki va-
gyok? honnét származom? Ki volt
az apám? Vannak-e gyökereim?
teszik föl a kérdést a Modiano-re-
gények hősei — hol a németek
megszállta vagy a mai Párizsban,
hol meg a Genfi tó partján fekvő,
egykor fontos tárgyalásoknak
helyt adó fürdőhelyen.

A Sötét Boltok utcája hőse még
a többieknél is nehezebb helyzet-
be jutott: csak a közelmúltját is-
meri, amnéziája a teljes múltat
lezárja előtte. Ezt a kissé mester-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gondos István, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 FEB 26

1021

ZONDA TAMÁS:

Feltételesen

Talán megértelek
talán mégse
Talán a ködbölcsők álma lettem
talán kimaradt
az ütés kezemből
Talán a célok sokasodnak
talán a célradobók
Talán veled megyek
kamasz szelek gallérjába fogódzva
talán elfáradok és meghalok
Talán elvesztem
vagy most kerültem elő?
Ősz jön, hunyorgó,
korhadt dongáin
fehér gyermekek kopognak,
talán a gyapjas-álmú
virágok között kellene
a holnapok gyönyörét
várni szitkozódva . . .

Gondos István rajza

oldal

KI A MÁRTÍR?

A MUOSZ A magyar sajtó kiskönyvtára sorozatban kiadta *Kőmüves Imre A magyar sajtó mártírjai* című munkáját, százkét oldalon, Vadász Ferenc utószavával. A kötet több mint háromszáz nevet tartalmaz, ismerteket és ma már kevésbé ismerteket.

A munka nem lépett fel a teljesség igényével: „publikálása nyomán még felmerülhetnek feledésbe ment nevek". Bizony, jó néhány név felmerül az emberben, de hiába is keresné őket a névmutatóban. Csak néhány alapvető, ám a kötetből hiányzó személyt említünk:

GYURKOVICS TIBOR:

Nem kínálom fel

„Felkínálom!" Mit nem kínálok fel?

„Van egy finomlélegeztetőm, egy karburátorom, egy akkumulátor-javítóm, egy házi csillagvizsgálóm..." — mit nem kínálok fel? Az autót, a csillagos eget? Persze, hogy felajánlom! Ez természetes és tisztességes verseny: szeretném javítani a technikai civilizációt. Jobban menjen a mechanizmus, mindenkinek a mechanizmusa, az egész század mechanizmusán belül a magyar mechanizmus.

Persze, hogy örülünk, hogy kevesebbet fogyaszt a gépkocsi, persze, hogy tapsikolunk, ha nem merül le a téli akkumulátor. Megy a világ. Megy a kocsi. Megy a tojógépkeltető. Megy a megy a... (Magam is örülök, log — egyszerű magyar honpolgárnak otthon a maga paraszti kétemeletes házában, a folyton szorító munkásbérekben, a kéthasadt értelmiségi meditációiban — egységes magyar hazát érezni. Külső és belső — hogy szoktuk mondani? — ellentmondásokban. Hasonszövegű, honi népújságokat és vívódó magyar tanulmányokat olvasván. Otthon a távfűtés mellett és a tanyasi olajkályhák bűzében. A nyolcvanezer forintos bundák és a nyolcforintos zoknik kirakatában. A korlátlan szabadság és a korlátolt szigorúságok harapófogójában. A nemzetmúlt ünneplése és a származástechnika nemesmúltjában. Nehéz magyarnak lenni. (Technikailag.) Ki tanít meg erre? Szabad magyarnak lenni? Er-

GONDOS István

91 6. 23

Új Művészet

© MUVES 1991

Gondosné Gáspár

Annie

V. Alkotmány u. 20.

l. Felekiné
Gáspár A.

MKSz 1947

Gondos E m m y, festőnő, l. *Elzászné Gondos E.*

Gordos Emma

---

l. Elszászné

G. E.

Gondos Emma

Byron

bördiszmüvek

Milano 1906

78. l.

P. Gondár Ester

a Belváros új postaépületének pályázatán 2o.ooo forintos díjban részesült 15.sz. pályamű egyik tervezője.

Tiszóczky István: A Belváros új postaépületének zártkörű tervpályázata, 1968. - Magyar Építőművészet, 1969.3.sz. 2-5.l. /képekkel/

MDK

P. Gondár Ester, építész

Díjnyertes tervező.

(-ts): Döntés a Martinelli tér jövőjéről 8.

ESTI HIRLAP. Bp. 1968. nov. 25.

M.D.K.

Gondár Jenő
Gondár

Ráckeve, Gyurcsik-féle hajómalom helyreállitása

Gondár Jenő, Kende Ferenc, Kiss Gyula, Mendele Ferenc közremüködésével

Magyar müemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966. 242.l.

Dr. Gondár Jenö

Közreműködik a ráckevei P-cs-féle hajómalom helyreállitásánál

Tóth János: Az utolsómagyarországi hajómalom

Müemlékvédelem. 1965/4. 214. l.

M.D.K.

Goldberger János, ötvös

Gyöngyösön 1825-ben szerepel a városi összeírásban

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

332. old.

GONDBERGER János ötvös. Gyöngyösön 1825-ben
irják össze, ahol a város I., illetve II.
negyedében lakik.

XA Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Gondi Fülöp festő MDk.

Neve megemlítve.

„A képzőművészeti szabadiskola sikere"

A Dunántúli Napló 1950. VII. évf. máj. 25.6.

Gondi Fülöp szobrász

MDk.

Nemrég fedezték fel a fiatal napszámosban a művészt. Krétaba, szurokba vágja figuráit (2 lovas szobrocska, egy Petőfi-mellszobor...)

„Gondi Fülöp Lippóról elindul."

Dunántúli Vaslo: 1949. VI. évf. okt. 13. 4 l.

MDK

Gondos

Czakó E.: Iparművészeti kiáll. Aradon. Magyar Iparművészet 1905. 212.l.

MTDK

Gondos és Pollák, építészek

a pozsonyi vigadó pályatervein részt vett.

Magyar Pályázatok. IV. 9.
Művészet. 1906. 424. l.

M.D.K.

Gondos

és Radnai müvészek együttes pályamüvét bemutatja a lap, melyet az Országos Képzőművészeti Társulat Munkácsy-szobor pályázatára készitettek.

Magyar Salon, Bp. 1906. márc. hó. 44. kötet
468. lap

MDK

Gondos Emma, ip.müv.

A bördiszmüvesség terén Fischhof Jenő és Tull Viktor bevált mesterek mellett a Nádler tanár vezet se alatt álló női ip.müv.tanfolyam munkái kötik le figyelmünket. Fentnev. is szép munkával van képvi selve.

A karácsonyi iparmüvészeti kiállitás.
Magyar Iparmüvészet. ~~1908~~ 13.1.
1906.

HDK

Gondos Emma, ip.müv.

a Nádler tanár vezetése mellett müködö ip.müv.tanfolyam tagjainak önálló tervezöje.

A karácsonyi ipamüvészeti kiállitás. 1905.
MIP. 1906. 13.1.

MDK

Gondos Emma

A karácsonyi iparművészeti kiáll. Magyar Iparművészet 1906. 13.l.

MDK

Gondos Emma

Mintalapok c. kiadványban rajza kiadva

Mintarajzisk. évk. 1905-6. 13. l.

MDK

Gondos Emma

Bronzéremmel tüntették ki az 1937-évi párisi nemzetközi világkiállitáson.

Cikk: A párisi világkiállitás magy. pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

Gondos [illegible]mmy, Elszász [illegible]éláné textiltervező M.D.F.

Lásd Elszász Béláné

Magyar Nemzet 1964. julius 25. 4.1.

Gordos Emmy
festő

M.D.K

Foglalkozott grafikával porcelán-
festéssel, bőrmunkákkal, falfestéssel
és a textilfestés minden változatával.
Kiállításokon arany, ezüst és bronz
érmeket nyert.

M.A.A: In memoriam Gordos Emmy
Művészet, 1964. október – 21 lap

Gondos Emmy
textiltervezőművész

M.D.K

1964. július 18-án 80 éves korá-
ban meghalt Gondos Emmy.
1909-ben az Iparművészeti Múzeum-
ban dolgozott, ő illusztrálta rajzaival
a Párizsi Világkiállítás katalogusát.

M.A.A: In memoriam Gondos Emmy.
Művészet, 1964. október - 2 11 lap

MDK

Gondos Emmy

Képzőművészet 1933. 58. sz. 69.l.

MDK

E. Gondos Emmy iparművész

Kiállitója az állandó mintakiállitásnak, porcellántárggyal.

Magy. Iparművészet, 1939. 22olap

MDK

E. Gondos Emmy, ip. müv.

a háziipari anyag második csoportjában láthattuk munkásságának javát.

Az Iparm. Társulatnak az Iparm. Muzeumban rendezett 50 éves jub. kiállitásának résztvevöd.
Magyar Iparmüvészet. 1935. 266. l.

Gondos Ferenc, nobrán

A Vezér úti lakótelepen állították fel diszkútját.

—: Milyen új nobrokat állítanak fel Budapest terein? 9

Népszabadság, Bp 1972. nov. 23.

MDK

Gondos Hildegard

Tanulmányfej, szén

A bajai "Fesztivál" Képzőm. Kiáll. kat. Bajai Muzeum 1949. jul. 3.

MDK

Gondos I.

Bertalan-u. 13318/5. hrsz. négyemeletes ház; terv. Gondos I.

Cikk: A magánépitési bizottságnak maj.2-án tartott új épitkezésekre nyert engedélyt.

Epitő Ipar, 1910.maj.8. 204.1.

Gondos Ilona

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
1962 OKT 25

IKARUS

1/1021

Gondos Ilona Fiú című rajza. A kép a képzőművészeti kör kiállításán látható

zelről nem tudja ellenőrizni a nyomás folyamatát, így aztán gyakori a selejt.

A termelés csökkenése és a selejt a dolgozók véleménye szerint úgy szüntethető meg, ha zárt szerszámokat használnak vagy ha a gépekre olyan korszerű kétkezes indítókat szerkesztenek és szerelnek

pacitás a kárpito

esést jelentett. Tetézte ezt még, hogy a megrendelő ki-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

IKARUS

sen is: elegge lagymatagon zo pontan.

1021

Gyűjteményes bemutató

A Hazafias Népfront XVI. kerületi Bizottsága ismét lehetőséget biztosított arra, hogy a kerület képzőművészei bemutathassák legújabb alkotásaikat. A gyűjteményes bemutatót a székház kiállítótermében rendezték.

Bár a körnek nem minden tagja képviselte magát — kár érte —, *mégis elég gazdag anyagot mutattak be.*

Ugyszólván mindegyik kiállítóról érdemes lenne részletesen írni — sajnos, ez túlnőne az üzemi lap keretein — mégis néhányat külön kiemelünk, olyanokat, akik valami oknál fogva közelebb állnak hozzánk.

Gondos Ilona, az Ikarus képzőművész körében tanult, sokat fejlődött és különösen figyelemre méltó az akttanulmánya. *Jeney Zoltán* — sok ikaruszos tanára —, meglepetéssel szolgált. Vállalatunk szerelőcsarnokában készült képét is kiállította. Emellett több, finom színekkel megfestett, hangulatos akvarellképe is látható. *Koncz Vilmos*, az Ikarus-gyár fizikai dolgozója, képeit a keresés, a különböző stílusok kitanulása jellemzi. Érdekes, új módszereket sajátított el.

A személyes és ikarusi vonatkozástól is függetlenül érdekes volt a kiállítás. Jól látható az a fejlődés, amit *Betics Miklós*, az előző bemutatója óta megtett. Az élmény és kifejezésmód jobban ötvöződött, és a gondolati elemek kevésbé szorítják háttérbe a festői látásmódot. Turi Endre nagyméretű képei súlyos témákat ábrázolnak: a háború és békét, a kapitalizmus elnyomorító hatását. A belső feszültség és a magábafordulás karakterisztikus vonásai hívják fel a figyelmet *Szabó Gábor* kisméretű szép Madách-szobrára. Szót érdemelnének még: *Szita István, Gondos József, Zentai Mária, Roisz Vilmos. Botka László* és *Zsuráffi Mária* művei is, de elemzésükre sajnos, nincs mód.

— ás —

hatnának.

Ugyanez a munk
métlődik a belépésk
sokkal nagyobb id
mert a „felszerelés" t
szerűleg

több időráfordítást
tel.

Ezt egyébként nem k
hangsúlyozni, valan
tudjuk, hogy ez az idő milyen sok, s ha látszólag fölösleges is, valójában azonban nagyon is fontos dolgokról van szó: szerszám- és ruhakiadás, különböző hivatali bejegyzések, amíg állományba veszik a belépőt, orvosi vizsgákat, baleseti oktatás stb. Mindez egy-egy emberre lebontva, a kilépés és a belépés együttesen és hozzávetőlegesen négy napot vesz igénybe.

Az ügymenet logikája szerint tehát már gyárunk alkalmazásában áll a feltételezett belépő. Ha egy jó szakmunkásról van szó, képzettebbről, mint az volt, aki eltávozott, annak is

idő kell, amíg be tud illeszkedni

az új környezetbe, amíg némileg megszokja az itteni feltételeket, amíg keze hozzáigazodik az itteni munkához. Még ebben az esetben is számolni kell bizonyos betanítással vagy

talá-
ptet
fi-

Épül a hármas számú gyáregy

Felle

MDK

Gondos Ilona

"Ikarusból"

Szerepelt a Kulturház tárlatán.
g.f.: Az egyéni meglátás árványesitása szép alkotásokat eredményezett.
Ikarus. 1962. okt. 25.

MKK

Pollák Mané és Gondos J., építészek

Földszint Alapryajz 29.1.
I. emelet. Alaprajz. 29.1.

Jelige: Udvar hosszabb, mint Koronaherceg -utca szé
széles".

A B elvárosi Takarékpénztár tervpályázata.

Magyar Epitőművészet. 1908.5.sz. 10-16., és
29-30.1.

Gondos József

Olympiai tűz és
Hódolat a győztes-
nek
porcellán
c. szobrai repr.:

Say Gérard

A művészi sportdíjak.
(Bpest, é. n.)
Kiadja a Herendi
porcellángyár

BUDAPEST
942 AUG -7-7
LK

Gondos József

G

Szépmüvészet

1942. 289. l

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Gondos József

Olympiai tűz, sporsdíj, herendi porcellán

Szépművészet
1941. 12. 4.

STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER

Ø

Gondos ~~László~~ József ?

l.

A Pe Madách

1. db. " " " 32½/37 "

1. db. " " " 24½/36. "

1. db Holin üveg 58½/47 cm

összesen 7 kép keretbe üveg alat

és 1 db üveg

Kiváló tisztelettel

Wolauschék György.

Ø Gondos ~~N.~~ 7 ó 7 el

~~nobrán~~

l.

Ruzicska Herend

64. l.

1324

1324. Gondolfin

Mária mennybemenet

A felhőkön trónoló M
négy térdelő angyal viszi
Jeruzsálem városa és vidéke
tel, midőn az apostolok, sze
Getsemani kertben, a szűz a
ben csak a gyolcs lepedők
virágokat találták. A Mado
apostolok fejét, kiknek egy
többiek égfelé tekintenek, d
előlapján ezt olvassuk: »QVAS

Fa, méretei 161 : 69 cm.—
szeptember 22-én a The Venice
— Elszámoltatott 1895 junius
lásra nézve lásd a 34150–95 és
sz. min. előadmányi ívet. — Az
november 28-iki 4561 (635–9
373 eln. sz. leirat (464–901).

Jegyzet. L. az 1896-iki lajs
— Preisliste № 134.

Vén. 1894

Gondos József
Nobrain
l.
Magy. Szemle
1938. 207 l.
280

Gondos József

nobrán

l Iparm Isk Évk.

1930-34. 31. l.

45

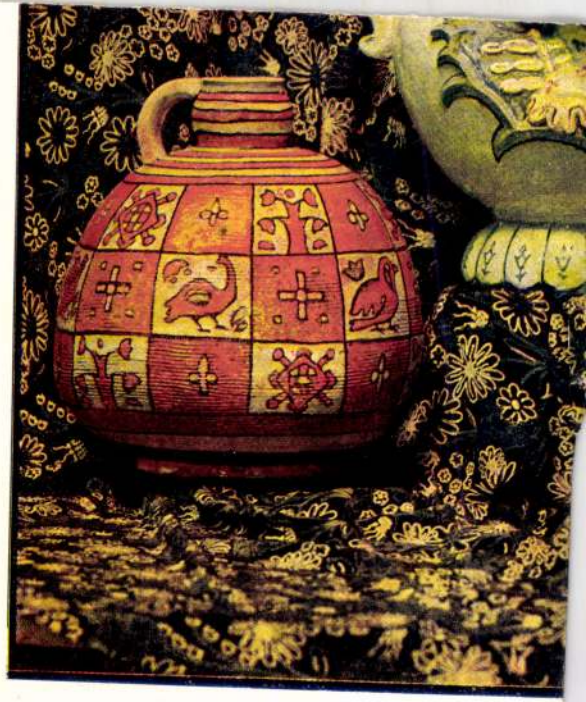

SZEMELVÉNYEK AZ ORSZ. MAGY. KIR. IPAR
ALKALMÁBÓL REND

A színes melléklet kliséit i

Gondos József trobr

Bp 1909 VI.3.

Ypern Frisk 1936

Rákosszentmihályon él

diszítő trobr munkák

IX

DIDALD
GRAFIKAI MŰINTÉZET.
FÉNYNYOMATOK, SZÍNNYOMATOK, MŰLAPOK
KÉPESLEVELEZŐLAPOK, KLISÉK, NAGYTASOK
BUDAPEST, VII. JÓZSEF UTCA 16-18.
TELEFON JÓZSEF 12-16
POSTA TAKARÉKPÉNZTÁR CLEARING 29287

Bizo

94 db. perforált albu
1020 " képes levelező
1000 " " "
152 sorozat boritékban
97 db. perforált albu

MDK

Gondos József, szobrászm.
mint kisplasztikus elismeréssel említésre méltóan szerepel

Kemle Béla: Szent István kiállítás a Műcsarnokban.
Művészet.-Tárlatok. 1938. 88.l.

MDK

Gondos József

Olympiai tüz, repr.

Hódolat a győztesnek, repr.

Say Géza dr.: A müvészi sportdijak.

Gondos József

nobrán

l.

Magy Iparm

1938. 280 l.

n, olaj, 223×76 cm. (39. szoba.)
prímás rendelésére Rómában festette.
.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új
Magyar Sion, XVI., 1885., 848. l. — Masz-
ghy II., 391. szám. — Gerevich PA,
53. l. — Az esztergomi érseki képtár leírása.
j Magyar Sion, XVI., 1885., 521. l.

ÓFFMANN MÁRIA, Dolci után
na
n, olaj, 50×40 cm.
prímás megrendelésére készült.
Maszlaghy II., 507. szám.

ÓFFMANN MÁRIA, Dolci után
na Jézussal
n, olaj, 102×82 cm. (26. szoba.)
prímás megrendelésére készült.
Maszlaghy II., 485. szám.

ÓFFMANN MÁRIA, Führich után
és Erzsébet találkozása
n, olaj, 55×70 cm.
Maszlaghy II., 422. szám.

ÓFFMANN MÁRIA, Maratta után
na a kis Jézussal
n, olaj, 67×57 cm.
prímás megrendelésére készült.
Maszlaghy II., 526. szám.

Gondos József
nobor

Résztvett a bpesti
Madách - nobor első
pályázatán 1938 febr.

Gondos József kerámikus M.D.K.

herendi szobra :

Labdázónő 510 mm ferés és szines

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és domborművek. Bp. 1959. 40. old.

MDK

Gondos József

keramikus

Ijjas A: O. M. Keramikai Kiáll. Nemzeti Ujság, 1942. nov. 8. 15 l.

Szombathely

Köztársaság-tér 31.

tikus, 189o körül.
/Szombathely V és MV. Bp. 1951

Gondos József

„Olimpiai tűz" – porcelán 1939
/Herendi Múz. / Repr.

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán 100.
Műszaki Kiad. 1970.

Gondos József, szobrász M.D.K.

Két szobra szerepelt a „Herend 100 éves" kiállításon:

Női akt kehellyel

Álló akt

"Herend 100 éves" kiállítás katalógusa.

Bp. 1939. 34.old.

Gondos József kerámikus M.D.K.

herendi szobra :

Párisi lányfej. 305 mm magas

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és domborművek. Bp. 1959. 34. old.

Gondos József

Kolozsvár

1932-34.

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 45. l.

112. kép. *Polidoro Veneziano: Madonna Jézussal és ~~Ker. Szent Jánoskával.~~* + a Kis Ker. Jánossal.

Madonna Jézussal (114. kép)
Fa, tempera és olaj, 51×41 cm.

Gyondos József

Nobrás

l.

Művészet (Kende)

1938, 137. l.

jes arczélben van ábrázolva. Parókája
kálla leberetvált. Jobb vállatól balcsipője
anygyapjas rend jelvényét nyaklancon vise-
s mellfodra látható, mellénye magas s
a kép alatt három sorban:

I.
et Bohemiae,
striae
Hochenleitteri Societ.

néretei 16: 11 cm.

7/18
545.

MDK

Gondos József

"Olympiai tüz". Repr.

Szépmüvészet 1941. 12. sz.

MDK

Gondos József: Olympiai tüz. repr.

Say Géza: A müvészi sportdijak. Bp. é.n.

MDK

Gondos József, ip.müv.

Herendi porc.gyár.

Labdázó nő. /1941/ Fest. Bándi Brandt A.

OMIP Társ.Ip.-Orsz.M.Kor.Kiáll. 1942. Kat. 15.1.

Gondos József

M.D.K.

kerámikus

herendi szobrai:

Álló női akt
karbatett kezekkel, 255 mm fehérciennes

Hódolat a gőrtesnek 230 " " " " "

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és dombormüvek. Bp. 1959. 29. old.

Gondos József M.D.K.

. kerámikus

herendi szobrai:

Fuvolás fiú 265 mm fehér és szín

Olimpiai tűz 235 " " " " "

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és domborművek. Bp. 1959. 32. old.

Gondos József

~ „Olympiai tűz" c. műve herendi porcelánból.

Dr. Sikota Győző: Herendi porcelán. 72.
Műszaki kiad. 1970.

Gondos József

„Tavaszka" c. herendi figurája.

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán 72.
Műszaki Kiad. 1972.

MDK

Gondos J.

A Belvárosi Takarékptár tervpályázata. Magyar Építőművészet 1908. 5.sz.

Gondos József

Gondos József alkotása az
„Olimpiai tiret".

P. Szűts Julianna: Művészetpolitika porcelánban.
Művészet, 1980. szeptember – 40. lap.

MDK

Gondos József

Női akt, bronz

Árverési Közl. 194o. okt. 4.rk. 95. auk.

MDK

MDK

Gondos József

~~Gondos József~~

Női akt, terr.

KMTárs 1938. őszi kiáll.

11 l.

Gondos József

MDK

Lapdázó, terrakotta

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Gondos József

MDK

Tanulmányfej, gipsz

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Gondos József

MDK

Szerénység, terrakotta

Mücsarnok 1942-43 téli kiállitás

Gondos József

MDK

Érmek, gipsz

Műcsarnok 1937 Téli kiállitás

Gondos József MDK

Kluska, terrakotta

Műcsarnok 1954.V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Gondos József

Kilkit

NU. 1942. XI. 8.

pont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
zőművészeti Élete"
nely a Közoktatásügyi Népbiztosság
Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

adványai közül kapható
1954-55."
pont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

1956-58."

a Művészettörténeti Dokumentációs

MDK

Gondos József

Női akt. Gipsz

KMTárs. 1939. téli kiáll. kat. jan. 10.l.

MDK

Gondos József, disz.szobr.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.l.

MDK

Gondos József, szobrász

Iluska. Terrakotta.

Műcs.-V.M.Képzm.Kiáll.1964.dec.-1965.jan.Ka-t.27.1.

GONDOS JÓZSEF

Érmek. Gipsz

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

Gondos József MDK

A világháboruban elesett honvéd orvosok hősiemlék pályázatának tervei

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Gondos József

MDK

Női akt, gipsz

Miecsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Gondos József: Nő akt. bronz

Árverési Közlöny 1940.dec.7.rk.sz.96.aukció

Gondos József

MDK

Női akt, gipsz

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Gondos József

MDK

A világháboruban elesett honvéd orvosok hősiemlék pályázatának terve

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

MDK

Gondos József

Női akt, terr.

Magy. Művészetért kiáll. r.Műcs. 1940. febr.

21. l.

MDK

Gondos József

Női akt, terr.

Magy. Művészetért Kiáll. r.Műcs. 1943. febr.

21. l.

MDK

Gondos József

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparművészet 1937. 247.l.

Gondos József MDK

szobrász

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi vására
Magyar Iparművészet 1937. 247.o.

Gondos József, ip.müv. MDK

/Herend. Porcellánművészet/.

Ádám-Éva. 21.1.

OMIP.Társ.Bp.-Művészet aziparban. 1943. Üveg- és Fémkiállitás. Kat.

MDK

Gondos József, ip.müv.

Madonna, kerámiaszobor. Terracotta.
Csillagok felé, kerámiaszobor. Terracotta.

OMIP.Társ.Bp.-Cresz.M.Ker.Kiáll. 1942. Kat. 27.1.

MDK

XXXXXXXXXXXXXXXX Gondos József, ip.müv.

Burulyás fiu. /A herendi vitrinben/.

Dr.Ruzicska Ilona: "Művészet az iparban". Iparmüv.Társ. karácsonyi kiállitása. 1941.dec. -Magy.Iparmüvészet.12. 133-35.l. 1941. sz.

MDK

Gondos József, szobrász,ker.

Madonnái figyelemreméltóak.

R.Szörédi Ilona: A kultuszminiszter nyitotta meg a kerámikai kiállitást.
Uj Magyarság. 1942 nov.7. 6.l.

MDK

Gondos József keramikus

Csillagok felé, xxxx terrak.

A müvészi m. kerámia ünnepe. Magyarság, 1942. nov. 7.

39.

a Paraszthász, földszintes, kapu+2

1886.

27 l./

MDK

Gondos József, kerámikus

Labdázó nö.

R.Szörédi Ilona: A kultuszminiszter nyitotta meg a keremikai kiállitást.
Uj Magyarság. 1942.nov. 7. 6.1.

Gondos József

A Nücsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarország 1942. XII. 8.

Gondos József

MDK

Fohász, gipsz

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

MDK

Gondos József szobrász

Nyn: A Műcs. téli tárlata. Szépművészet, 1944. 1.sz. 22 l.

Gondos József MDK

Női akt, gipsz

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

MDK

Gondos József, szobrász

Női akt.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt. kiáll. Bp.Műcsarnok. Kat. 19.l.

M. D. K.

GONDOS József szobrász

Ingét húzó nő

A M. N. Galéria évkönyvei I. k. N.

Bp. 1959. 143. l.

Gondos József

MDK

Női akt

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Gondos József

MDK

Érmek, gipsz

Műcsarnok 1938 Szent István kiállitás

Gordon Disset

Brook, Elgar

Gondos József

MDK

Női akt, terrakotta

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

MDK

Gondos József: Hódolat a győztesnek. repr.

Say Géza: A művészi sportdijak. Bp. é.n.

Gondos József MDK

Női akt, gipsz

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Gondos József MDK

Fohász, gipsz

Mücsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi Tárlat

MDK

Gondos József szobrász

Uj pályázatot irnak ki a hősi halált halt orvosok eml.művére. Pesti Napló, 1938. okt. 2. 2. 16. 1.

e d é l y

[illegible] után

MDK

Gondos József szobrász

Uj pályázatot... Esti Ujság, 1938. okt. 1.

E n

MDK

Gondos József szobr.

KMTárs őszi kiáll. 1938.nov. Mücs.

34 l.

Gondos József MDK

Érmek, gipsz

Műcsarnok 1938. Szent István kiáll.

MDK

Gondos József,

a herendi porcellánmüvészek közé is tartozik.

Schalk-ház. Kassa.- /?/: A kassa-i ip.müv.-ti kiáll.
N.Sz. 1943.május 9. 10.1.

GONDY K. grafikus

Az 186i-es országgyülés tagjairól Deák Ferencnek az országgyülés tagjai fényképalbumot készittettek. a Képeket Simonyi Antal fényképész készitette 9+12.cm.méertben A kartonokat takaró fedőlapokat Gondy K.készitette. 257.old. 25.jegyz

SZAKÁCS MARGIT: Simonyi Antal a hazai fényképezés egyik úttörő egyénisége ~~3~~ 249.old

CUMANIA,III.HISTORIA, ~~BBács~~ Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975.

GONDY K. fotóművész

Simonyi Antal 1866-ban Debrecenben is nyitott fotószalont. Ezt asszisztense Gondy K, vezette, Ezta mötermet Simonyi bukása után Gondy Egeyvel társúlva átvette és hirnevét megőrizve hosszú időn át fenntartotta.
258.old

SZAKÁCS MARGIT: Simonyi Antal a hazai fényképezés egyik úttörő egyénisége 249.old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

GONDOS MÀRIA

MAGYAR HÍRLAP

Rovatvezető Szarka Klára / **e-mail** szarka@mhirlap.hu / **telefon** 470-1283

Ősztől itthon is beindul a vetítőgépek gyártása – Virtuális diamúzeum az interneten

Visszatér a piacra a diafilm

Magyarország az egyetlen Európában, ahol ma is gyártanak diafilmet. A Magyar Diafilmgyártó Vállalat jogutódja, a Diafilm Kft. tavaly kilencvenezer diafilmet, főként meséket forgalmazott. Tíz év után először, szeptemberben új grafikával adnak ki mesefilmet. A kis Mukk történetét diplomamunkaként Gondos Mária, az Iparművészeti Egyetem végzős grafikushallgatója rajzolta újra. Emellett szintén szeptemberre készül el az ötszáz képes, Magyarország történetét bemutató keretezett diasorozat.

Balogh Gyula

Egy zsákocska fügével a kezében megjelent a királynál, mint idegenből jött orvos. A király a kincseskamrájába vezette. – Íme – mondta –, itt vannak a kincseim. Válassz ki magadnak bármit, és máris a tiéd, csak szabadíts meg a szégyentől!

Jelenet a Gondos Mária által rajzolt A kis Mukkból. A diafilmeket hétnyolcszáz forintért, a vetítőt 10-12 ezerért lehet megvásárolni

A magyar diafilmgyártás jövőre lesz ötvenéves. Hiába jött a videó és a számítógép, a diafilmekre még ma is van igény. Általában azok a szülők keresik a klasszikus meséket rögzítő szalagos diafilmeket, akik gyerekként szintén szívesen nézték Grimm vagy például Andersen meséit dián. Szülő, alkotó, gyűjtő és kereskedő egyaránt a diavetítés sajátos hangulatával magyarázza azt, hogy a diafilmek nem szorultak ki a piacról. A Magyar Diafilmgyártó Vállalat (MDV) 1954-ben jött létre. Fénykorában több száz munkatársat alkalmazott, és évente több százezer diafilmet értékesített. A rendszerváltás után, 1994-ben privatizálták a céget és kft.-vé alakult. Azóta sem minisztériumoktól, sem pályázati úton nem kapnak állami támogatást. Csehné Lendvai Gabriella igazgató elmondta, hogy jelenleg a kft.-nél hatan dolgoznak. A társaság legjobb éve 2001-ben volt, amikor 120 ezer diafilmet forgalmaztak. Akkor megkönnyítette a helyzetet, hogy az üzletekben lehetett kapni orosz import vetítőgépet.

Benedek Elek és A kis Mukk

A Diafilm Kft. címlistáján jelenleg csaknem kétszáz cím szerepel. Kínálnak többek között Benedek Elek-meséket, Csukás István népszerű, televízióból ismert meséit, bibliai témájú filmeket, indiántörténeteket, ifjúsági regényeket, kötelező olvasmányokat feldolgozó diákat is. Az MDV korábbi belvárosi szakboltja évek óta üresen áll, a privatizálás idején nem került a jogutód kft. tulajdonába. Új boltot egyelőre nem lenne kifizetődő nyitni – tette hozzá Csehné Lendvai Gabriella. A kft. telephelyén, Hűvösvölgyben és egy ferencvárosi, kreatív cikkeket forgalmazó boltban viszont a teljes választékhoz hozzá lehet jutni. A nagyobb játékboltokban és a Libri könyvesboltokban egyébként lehet kapni diafilmet, némelyet már kartonpapíron, falra akasztva, a Diafilm kft. honlapján pedig interneten is lehet meg lehet rendelni a család kedvenceit.

Szeptemberben újdonságokkal is jelentkezik a Diafilm Kft. Tíz év után először új grafikával jelenik meg A kis Mukk története. Emellett ismét kiadják Bihari Klári meséjét, a Kutyakötelességet, Petrolay Margit A világszép kecskebéka című történetét és a kedvenc háziállatokról szóló versikéket. Keresik az oktató jellegű diasorozatokat is: szintén a következő hónapra készül el a Magyarország történetét bemutató diasorozat iskolák számára.

A kis Mukk történetét Gondos Mária, az Iparművészeti Egyetem végzős grafikushallgatója rajzolta újra. Diplomamunkaként nem szeretett volna hagyományos könyvillusztrációt választani, ezért a diafilmet részesítette előnyben. A kis Mukk története gyerekkori kedvence, újraolvasta a mesét, saját maga készített egy irodalmi filmforgatókönyvet, és ő találta ki, hogy mit ábrázoljon az adott kép. Amennyiben igény mutatkozik rá, szívesen folytatná a diafilmek illusztrálását.

Előtérben a színek és a kompozíció

Richly Zsolt grafikus a hetvenes és nyolcvanas években több népszerű mesehőst megrajzolt diára. Nagy sikere volt például a Harcsabajusz kapitány valamint a Harcsabajusz és a matrózmajom című szalagos diafilmnek. 1981-ben adták ki a Richly Zsolt által rajzolt A kiskakas gyémánt félkrajcárja című mesét dián, a Lúdas Matyi történetét hét évvel később dolgozta fel. A grafikus szerint hiába mondják egyesek a diavetítőre, hogy a szegények videója, a vetítések meghitt, intim hangulatát nem pótolják más, korszerűbb technikai eszközök. Az MDV fénykorában állandó irodalmi szerkesztőket foglalkoztatott, a grafikusok általában egyedi felkérésre dolgoztak be. Richly Csermák Tibort tekinti mesterének, de olyan jelentős alkotók álltak kapcsolatban az MDV-vel, mint Zórád Ernő, Macskásy Gyula, Zsoldos Vera vagy a fiatalabb generáció képviseletében Nagy Ilona. Richly Zsolt szerint hasonló helyzet alakult ki a diafilmgyártónál, mint annak idején a Móra Kiadónál, a grafikusok egyfajta menedéknek tekintették. Nyugodtan kísérletezhettek, többféle technikát kipróbálhattak, szakmailag pedig nem volt dehonesztáló a közreműködés. Többen szívesen „hakniztak" egy-egy mese erejéig. Richly Zsolt úgy látja, a diánál – mivel állóképről van szó – nagyobb hangsúlyt kapnak a képzőművészetben használatos kompozíciós eszközök, mint a mozgásra épülő rajzfilmek esetében.

Virtuális diamúzeum

Bíró Ferenc több mint 4500 darabos diagyűjteményének egy része másfél hónapja a www.diafilmmuzeum.hu internetes weblapon megtekinthető. Bíró Ferenc – aki civilben a VI. kerületi önkormányzat oktatási irodájának vezető főtanácsosa – a hetvenes években szintén szakdolgozati témaként találkozott először a diafilmmel. Régi vágya volt egy diamúzeum létrehozása, és egyelőre ez virtuálisan sikerült. Jelenleg a gyűjtemény darabjaiból az 1926-tól 1956-ig megjelenteket lehet levetíteni az interneten. Közülük több, főként az ötvenes években kiadottak, politikai megrendelésre készült. A tervek szerint hamarosan bővül a virtuális múzeum anyaga, és húsz, 1954 és 1962 között készült, diára fotografált színes tájfilmsorozat is látható lesz.

Vetítőre várva

Miközben a diafilmek beszerzése nem okozhat különösebb gondot, a diavetítőké annál inkább. Információink szerint jelenleg nem árulnak új vetítőgépeket. Régebbi, használt készülékeket viszont több helyütt lehet kapni, például a budapesti Gyűjtők Boltjában vagy a Soós-kereskedésben.

Csehné Lendvai Gabriellától megtudtuk, hogy szeptemberben, de legkésőbb októberben piacra kerülhet a Kvant diavetítő, amit Ukrajnából származó gépsoron, Magyarországon szerelnek össze.

Vámosi József vállalkozó közölte, a vetítő próbagyártása már elindult, és várhatóan még ebben az évben 4-5 ezer darab elkészül. Ezeket 10-12 ezer forintért szeretnék árusítani.

BUX

záró ár **8226** változás **2,01%**

mh-grafika forrás: portfolio.hu

Köszönjük, OTP. Köszönjük, BorsodChem és TVK. S hála a Matávnak és a Molnak is. A kitűnő gyorsjelentésnek köszönhetően száguldott a bankpapír, s pénzt hozott a virtuális parkettre a két vegyipari cég féléves eredménybeszámolója is. A börze másik két sztárja, a Mol és a Matáv pedig a reményeket éltette, ők ugyanis ma teszik közzé féléves eredményüket. Fordítsunk a számok nyelvére! Tegnap a jó hírek és a szép remények kétszázalékos BUX-emelkedést és majd nyolcmilliárd forintos forgalmat értek.

Bchem

záró ár **15 000** változás **–0,66%**

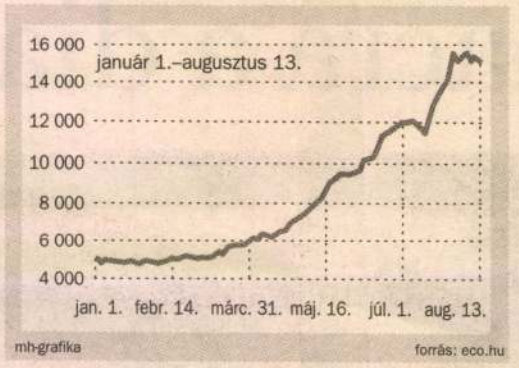

mh-grafika forrás: eco.hu

Miért? Miért emelkedett a BorsodChem árfolyama úgy az elmúlt hónapokban, mintha bika üldözte volna? Nem kaptunk erre választ tegnap. A kazincbarcikai társaság féléves gyorsjelentése ugyanis sok mindent indokolhat. Ezt speciel nem. A 3,1 milliárdos haszon például 53 százalékkal kevesebb, mint tavaly nyáron. A magyarázat? A legvalószínűbb, hogy a bécsi bejegyzésű, gazpromos pedigrével gyanított befektetők felvásárolják a cég maradékát is. Miért? A pletyka szerint találtak egy nyugati vevőt. Ki az egészet vinné, leginkább tőzsdén kívül.

Globus

záró ár **1013** változás **+1,20%**

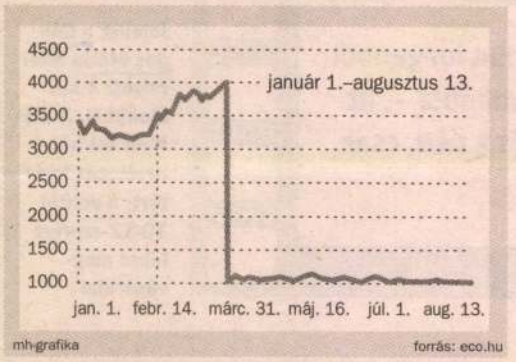

mh-grafika forrás: eco.hu

Pár éve Globus-részvényt vett egy ismerősöm. A tranzakciónak nem voltak makrogazdasági indokai, nem tanulmányozta a konzervcég jelentéseit sem. Az illető abból indult ki, hogy konzervet mindig esznek. Főleg télen. Tegnap kiderült, tavasszal is – azaz a második negyedévben. A Globus csoport féléves eredménye ugyanis 921,143 millió forint volt. Majd harmadával több, mint egy évvel ezelőtt ilyenkor. Az egyre inkább mirelitárukra áttérő társaság árbevétele 26,48 százalékkal 17,106 milliárd forintra nőtt.

TVK

záró ár **4310** változás **–0,92%**

mh-grafika forrás: eco.hu

Jobb a vártnál. Szokatlan összhangban ismételték szakemberek a TVK tegnap megjelent gyorsjelentését látva. Kár, hogy nem szóltak a piacnak. A tiszaújvárosi cég részvényei ugyanis szerdán a börze sereghajtói között voltak. meglehet, később kiderült, időlegesen. Ami biztos: a TVK csoport 3,78 milliárd forint nettó eredményt ért el az idén az első fél évben, ami 58,6 százalékkal magasabb az egy évvel korábbinál. A társaság árbevétele 75,87 milliárd forintot tett ki, ami 15,8 százalékos növekedés.

Nemzetközi kamatok (%)

	1 hó	2 hó	3 hó
USD	1,16–1,25	1,07–1,16	1,08–1,18
EUR	2,1–2,16	2,08–2,15	2,01–2,11
CHF	0,14–0,22	0,16–0,24	0,2–0,28
GBP	3,58–3,68	3,59–3,69	3,51–3,59
JPY	–0,04–0,02	–0,02–0,04	0,01–0,09
LIBOR			
USD	1,27375	1,20688	1,14125
EUR	2,15163	2,14	2,08438
USA PRIME RATE		4,25%	

Az MNB árfolyamai

2003. 08. 13.

	Hivatalos deviza-középárfolyam
Angol font	368,39
Ausztrál dollár	150,50
Cseh korona	8,05
Dán korona	34,79
Euró	258,57
Japán jen (100)	193,09
Kanadai dollár	166,05
Lengyel zloty	59,15
Norvég korona	31,37
Svájci frank	167,27
Svéd korona	28,05
Szlovák korona	6,18
USA-dollár	229,84

Államkötvényindex

	Aktuális értéke képest	Változás az el. naphoz hozama	Az elmúlt 1 év
MAX	245,6393	–0,0820	8,33
MAX Comp.	237,4904	0,0356	8,03
RMAX	241,4787	–0,0515	8,18

Állampapír-piaci referenciahozamok (ÁKK)

	Napi (%) (sz.-pont)	Változás
3 hónap	9,34	0,06
6 hónap	9,31	0,16
1 év	8,96	0,10
3 év	8,28	0,07
5 év	7,89	0,07
10 év	7,04	0,05
15 év	6,96	0,04

Bubor (%)

	Aktuális	Változás
3 hónap	9,53	0,00
6 hónap	9,31	–0,02
9 hónap	9,09	–0,01
12 hónap	8,82	–0,01

BUX: 8226,15 +162,00 +2,01%

RÉSZVÉNYEK

Neve	Záró ár (Ft)	Változás %	Forg. (Ft)
Agrimpex	–	–	–
Antenna Hungária	2 265	–1,09	1 062 620
BIF	–	–	–
BorsodChem	15 000	–0,66	57 324 650
Brau Union	18 900	1,07	15 533 240
Danubius	3 105	0,16	1 865 500
Dédász	–	–	–
Démász	10 980	2,62	2 424 005
Domus	–	–	–
Econet	70	2,94	1 960 700
ÉDÁSZ	10 605	0,05	222 725
Egis	7 620	1,33	76 493 535
EHEP	–	–	–
Elmű	13 200	1,54	987 260
ÉMÁSZ	5 910	–1,50	100 465
Fevitab	–	–	–
Fevitan	–	–	–
Fotex	131	0,77	2 016 420
Gardénia	–	–	–
Garex	–	–	–
Globus	1 013	1,2	27 919 211
Graphisoft	963	–1,23	9 796 265
Humet	169	8,33	2 216 109
Hungent	–	–	–
IEB	1 700	0	102 000
Kartonpack	–	–	–
Konzum	–	–	–
Matáv	808	0	603 765 849
Mezőgép	–	–	–
Milton	–	–	–
Mol	5 580	2,2	1 001 331 600
NABI	2 315	–0,22	2 820 595
Novotrade	–	–	–
OTP	2 255	4,25	5 312 729 313
Pannon váltó	475	0	42 750
Pannonflax	620	0	1 389 670
Pannonplast	1 340	–0,74	1 393 445
Phylaxia	49	–2,00	266 070
Quaestor	–	–	–
Rába	940	1,08	2 109 640
Richter	18 350	1,97	708 850 790
Skoglund	–	–	–
Styl	–	–	–
Synergon	490	2,08	7 327 232
Titász	7 300	0	94 900
TVK	4 310	–0,92	2 643 330
Zalakerámia	2 080	1,46	20 449 400
Zwack Unicum	6 855	0,07	4 761 625

KÁRPÓTLÁSI JEGY

Neve	Záró ár (Ft)	Változás %	Forg. (Ft)
Kárpótlási jegy	684	–0,15	564 338

Az adatok forrása: Portfolio.hu Online gazdasági újság

HIRDETÉS

APRÓHIRDETÉS

ÁLLÁS

HATJEGYŰ pluszjövedelem rugalmas időkeretben. (06-30) 984-4268/26.

INGATLAN

BALATON északi partján Pálkövén családi okok miatt nyaraló sürgősen eladó! Tel.: (06-20) 350-8383.

VI. KERÜLETBEN, a Nyugatinál, kívülbelül felújított társasházban, 250 nm-es, beépítésre alkalmas tetőtér eladó. Érd.: (06-20) 959-8894.

SZENTENDRÉN panorámás telek, alpesi házzal eladó. Tel.: 312-2578.

ELADÓ lakást – 3 szobásat – keresek Budapesten, jó közlekedésű helyen 15 M Ft-ig. Tel.: (06-30) 491-6476.

ELADÓ lakást vagy házat keresek Budán – 3 szobás – zöld környezet előny, 25 M Ft-ig. Tel.: (06-30) 491-6476.

BUDAPESTTŐL 65 km-re, a Bánki-tóhoz közel, 130 négyzetméter alapterületű, ötszobás ház, 1430 m²-es kerttel, csendes helyen, családi okok miatt áron alul eladó. Sürgősen eladó. Érd.: (06-30) 949-2334.

JÁRMŰ

DAEWOO Matiz II. kedvező lehetőségekkel eladom. Öreg autóját beszámítom. 256-7457.

AZONNALI készpénzfizetéssel megvásárolom gépkocsiját. 264-3991, (06-20) 926-2808.

ASTRÁT vagy Vectrát vennék saját részemre készpénzért. (06-70) 310-0811.

TÖRÖTT, totálkáros autót vásárolnék. (06-20) 978-8416.

SZOLGÁLTATÁS

PARKETTÁSMUNKÁK. (06-30) 948-8909.

PORTRÉ, csendélet, tájkép festését, falfestményt, dekorációs munkákat, üvegfestést vállalok – kedvező áron – referenciával. Tel.: (06-70) 214-2413.

NAPI UTASVÁRÓ

CIB: egy dolgozó nyolcmilliót hoz

Jó dolog bankárnak lenni. Karvalits Ferencet, a CIB társvezérigazgatóját mindenesetre joggal tölthette el tegnap az elégedettség megnyugtató érzése. Cége fél év alatt 7,36 milliárd forint nyereséget ért el – adózás előtt persze. Egy éve a hasonrubrikában 18 százalékkal kisebb szám volt.

A mérlegfőösszeg idén félévkor 934 milliárd 259 millió forintot mutatott, ami közel 25 százalékkal több az egy évvel ezelőttinél, és 11,8 százalékkal több az év végi 835 milliárd 434 milliónál.

Az eredmény Karvalits szerint a bizonytalanabb makrogazdasági környezet és a szűkülő kamatkülönbözet ellenére a bank hatékonyabb költséggazdálkodásának hatására javult. Az 1,7 milliárdos összegű

Nyílt végű befektetési alapok

Alap	Dátum	Nettó eszközérték	Árfolyam	Hozam 3 hó, %
PÉNZPIACI ALAPOK:				
AEGON Pénzpiaci	08. 12.	3 409,5 M Ft	1,064490	–0,0
Budapest Bonitas	08. 12.	6 142,5 M Ft	1,239100	5,4
Budapest Pénzpiaci	08. 12.	45 606,4 M Ft	1,003173	2,2
CA Pénzpiaci	08. 12.	26 977,0 M Ft	1,890285	4,7
CIB Pénzpiaci	08. 12.	17 744,6 M Ft	1,300400	5,4
Concorde Pénzpiaci	08. 12.	2 351,4 M Ft	1,397210	3,5
Eastbrokers Pénzpiaci	08. 13.	948,2 M Ft	1,250358	1,2
Erste Alpok Pénzpiaci Alap	08. 13.	11 266,7 M Ft	1,196400	6,8
Hunnia Pénzpiaci	08. 12.	11 645,9 M Ft	1,659400	4,7
ING Pénzpiaci Alap	08. 12.	534,4 M Ft	1,061070	2,1
K&H Pénzpiaci	08. 12.	52 174,1 M Ft	1,430373	5,2
Parvest Short Term Dollar (Cis Cap)	08. 12.	491,2 M Ft	174,820000	0,0
Parvest Short Term Euro (Cis Cap)	08. 12.	1 434,0 M Ft	180,380000	0,0
Postabank Hozamgarancia	08. 13.	8 595,8 M Ft	2,391700	5,1
Prémium	08. 13.	7 068,5 M Ft	1,064293	3,2
Quaestor Kurázsi	08. 12.	1 132,1 M Ft	1,990644	1,3
Raiffeisen Likviditási	08. 12.	666,4 M Ft	1,133810	6,8
Raiffeisen Pénzpiaci	08. 12.	9 863,9 M Ft	1,764566	5,0
KÖTVÉNYALAPOK:				
AEGON Belföldi Kötvény	08. 12.	11 917,8 M Ft	1,894168	–10,5
Borostyán	08. 12.	2 179,5 M Ft	2 272,390000	–2,7
Budapest (I.) Állampapír C	08. 12.	73 525,9 M Ft	3,732700	0,9
Budapest (II.) Kötvény	08. 12.	66 871,3 M Ft	3,260100	–12,9
CA Kötvény	08. 12.	16 622,3 M Ft	2,313120	–13,3
CIB Kincsem Kötvény Alap	08. 12.	9 707,5 M Ft	2,099000	–8,9
Concorde Fedezeti	08. 12.	1 357,6 M Ft	1,726303	1,2
Concorde Kötvény	08. 12.	3 472,9 M Ft	1,215530	–8,8
Credit Suisse Kötvény	08. 12.	1 222,6 M Ft	1,239872	–11,6